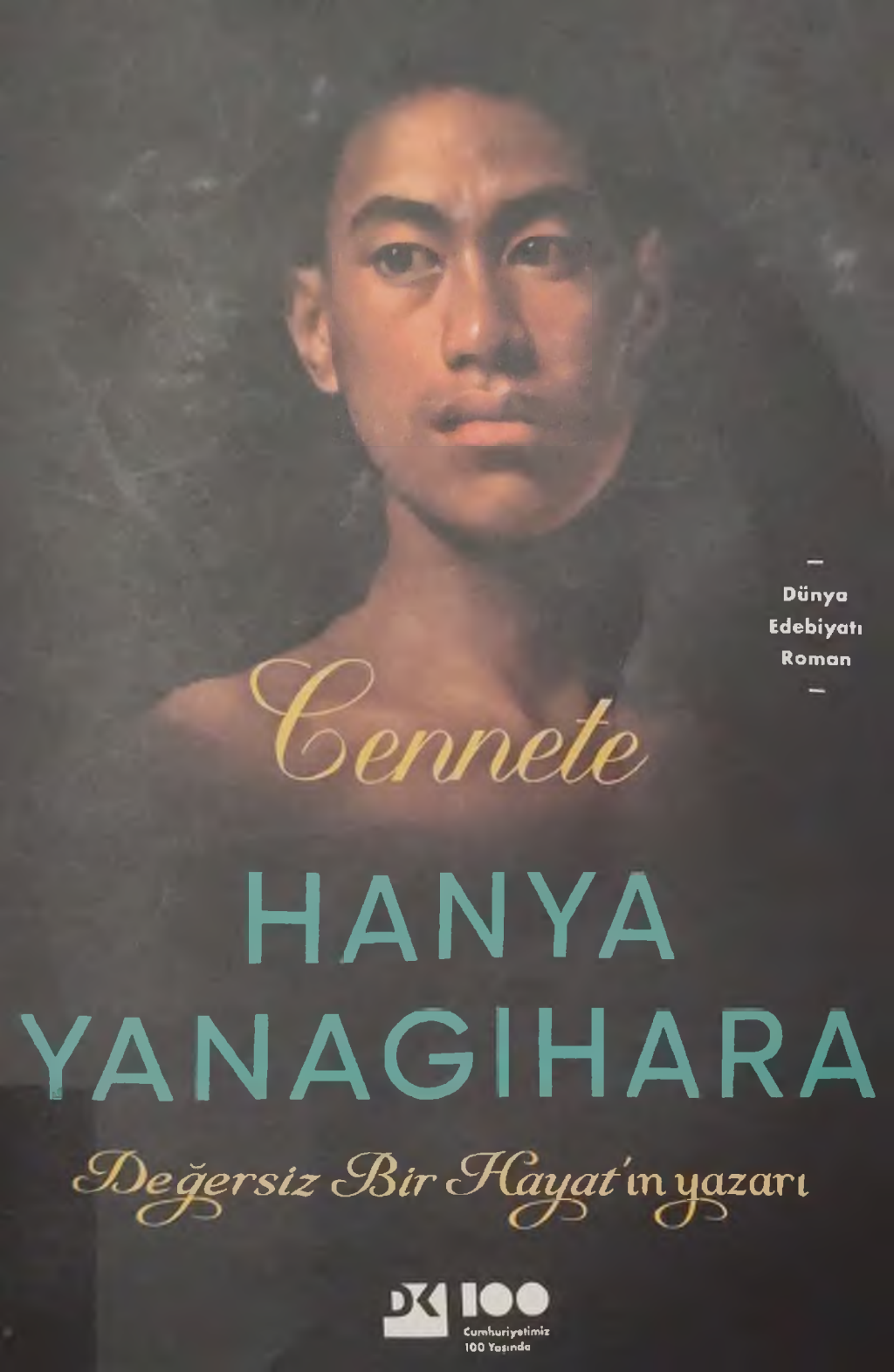

Dünya
Edebiyatı
Roman

Cennete

HANYA YANAGIHARA

Değersiz Bir Hayat'ın yazarı

Cumhuriyetimiz
100 Yaşında

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTABI

Değersiz Bir Hayat

CENNETE

Orijinal adı: To Paradise
© 2022, Hanya Yanagihara
Yazan: Hanya Yanagihara
İngilizceden çeviren: Elif Sema Mutlu
Yayına hazırlayan: Kemal Küçükgedik

Türkçe yayın hakları: © 2022 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Curtis Brown Group Limited aracılığıyla satın alınmıştır.

1. baskı / Şubat 2023 / ISBN 978-625-6417-02-1
Sertifika no: 44919

Kapak uygulama: Taylan Polat
Sayfa uygulama: Yasemin Çatal
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 446 05 99
Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli – İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

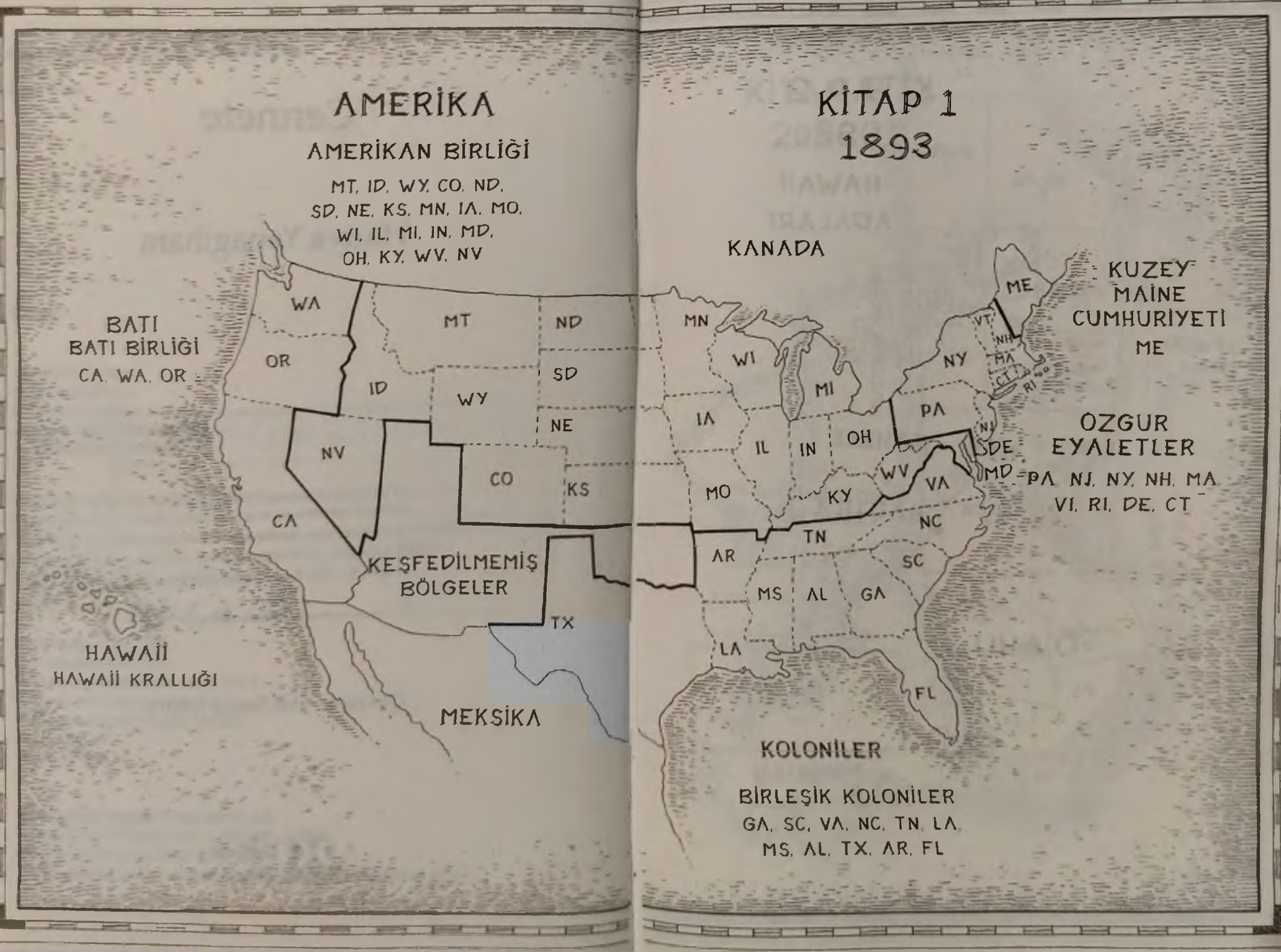
Cennete

Hanya Yanagihara

Çeviren: Elif Sema Mutlu

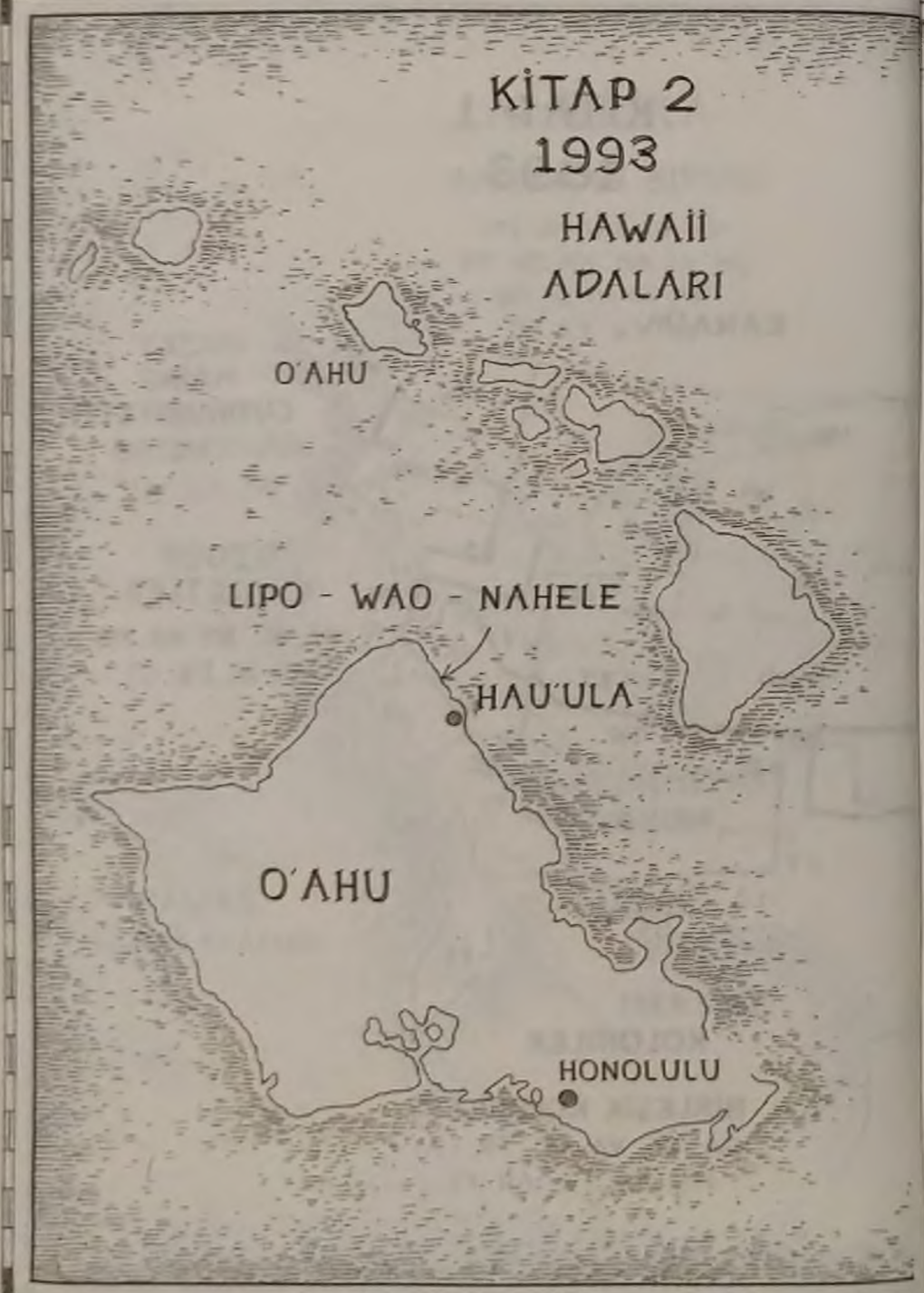
Doğan Kitap

Hanya Yanagihara'nın ilk romanı *People in the Trees* 2013'te yayımlandı. 2015'te basılan *Değersiz Bir Hayat* ABD'de büyük ses getirdi. Kirkus Ödülü'nü aldı ve Man Booker Ödülü'ne aday gösterildi. Romanın hakları 26 ülkeye satıldı. *Cennete*, yazarın son kitabıdır.

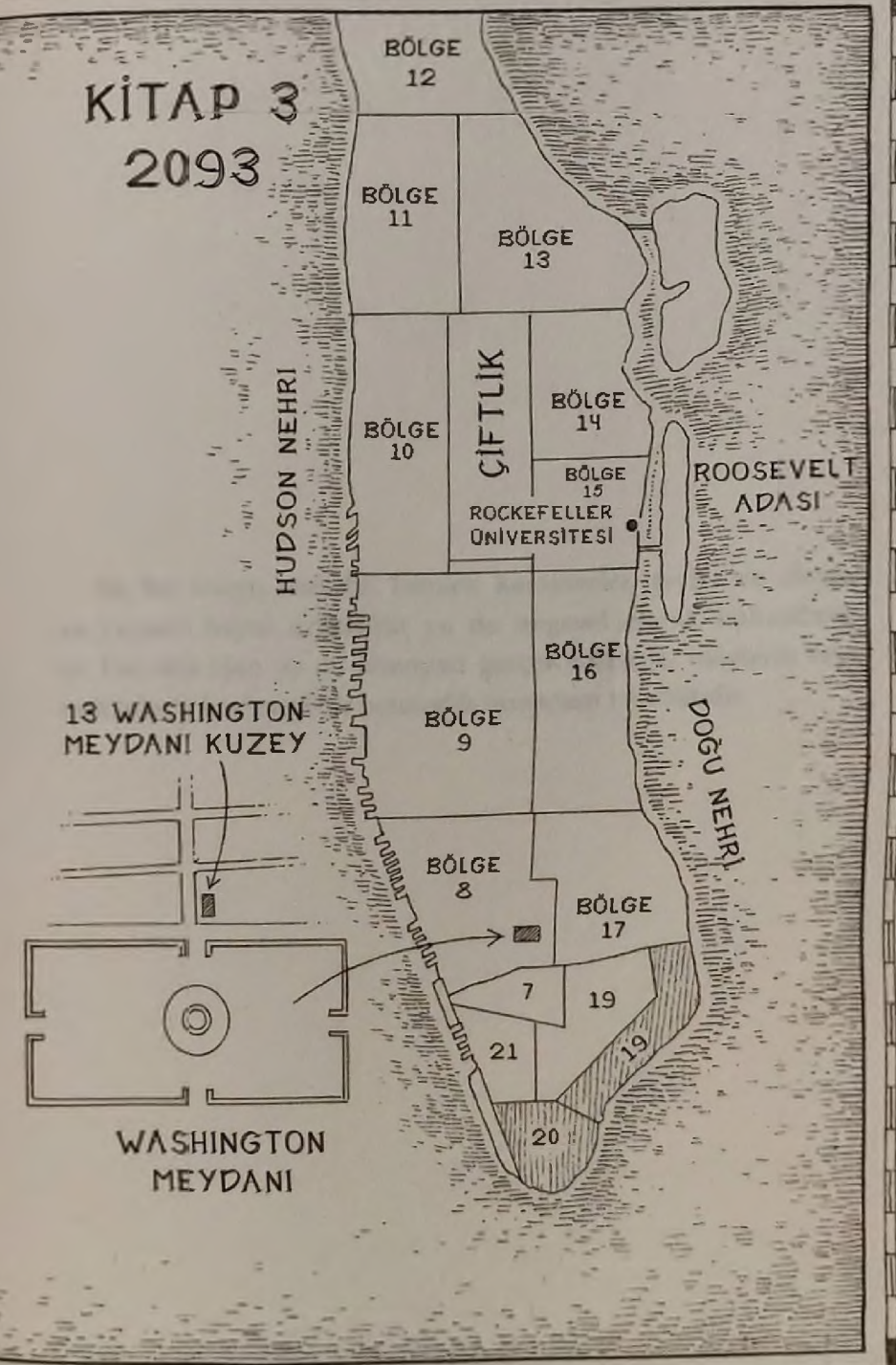

AMERİKA
AMERİKAN BİRLİĞİ
MT, ID, WY, CO, ND,
SD, NE, KS, MN, IA, MO,
WI, IL, MI, IN, MD,
OH, KY, WV, NV
BATI
BATI BİRLİĞİ
CA, WA, OR
HAWAİİ
HAWAİİ KRALLIĞI
KEŞFEDİLMEMİŞ
BÖLGELER
MEKSİKA
KİTAP 1
1893
KANADA
KUZEY
MAİNE
CUMHURİYETİ
ME
ÖZGÜR
EYALETLER
PA, NJ, NY, NH, MA,
VI, RI, DE, CT
KOLONİLER
BİRLEŞİK KOLONİLER
GA, SC, VA, NC, TN, LA,
MS, AL, TX, AR, FL
WA
OR
CA
ID
NV
MT
WY
CO
ND
SD
NE
KS
MN
IA
MO
WI
IL
MI
IN
KY
OH
WV
VA
NC
TN
SC
GA
AL
MS
AR
LA
TX
FL
PA
NY
ME
VT
NH
MA
CT
RI
NJ
DE
MD

KİTAP 2
1993

HAWAİİ
ADALARI

KİTAP 3
2093

Bu bir kurgu eseridir. İsimler, karakterler, yerler ve olaylar ya yazarın hayal ürünüdür ya da imgesel olarak kullanılmıştır. Hayatta olan ya da olmayan gerçek kişilerle, olaylarla veya mekânlarla herhangi bir benzerlik tamamen tesadüfidir.

Zor zamanlarımda bana destek olan
Daniel Roseberry
ve desteğini hiç esirgemeyen
Jared Hohlt'a

İçindekiler

Kitap I / Washington Meydanı **17**
I 19
II 28
III 39
IV 51
V 66
VI 85
VII 101
VIII 113
IX 119
X 127
XI 132
XII 143
XIII 160
XIV 174
XV 183
XVI 191
XVII 195
XVIII 210
XIX 225

Kitap II / Lipo–Wao–Nahele **241**
Kısım I 243
Kısım II 342
Kısım I / Sonbahar 2093 473

Kısım II / Sonbahar, elli yıl öncesi.....509
Kısım III / Kış 2094.....556
Kısım IV / Kış, kırk yıl öncesi.....606
Kısım V / İlkbahar 2094.....660
Kısım VI / İlkbahar, otuz yıl öncesi.....702
Kısım VII / Yaz 2094.....757
Kısım VIII / Yaz, yirmi yıl öncesi.....798
Kısım IX / Sonbahar 2094.....868
Kısım X / 16 Eylül 2088.....898

Teşekkürler.....901

Kitap I

Washington Meydanı

I

Akşam yemeklerinden önce parkın etrafında yürüyüş yapmayı alışkanlık haline getirmişti: Kimi akşamlar dilediğince yavaş, kimi akşamlar tempolu bir şekilde on tur atar, ardından evin merdivenlerini tırmanır, odasına çıkar, ellerini yıkayıp kravatını düzelttikten sonra yeniden iner, yemek masasına geçerdi. Ne var ki bugün, tam da çıkmak üzereyken, eldivenlerini kendisine uzatan ufak tefek hizmetçi, "Bay Bingham, erkek ve kız kardeşinizin bu akşam yemeğe geleceğini size hatırlatmamı söyledi" demişti. Unutmuş gibi bir tavırla, "Aaa evet, hatırlattığın için teşekkürler Jane" diye cevap vermiş, kadın da belli belirsiz eğilip onu selamlayarak kapıyı ardından kapatmıştı.

Akşamı kendisine ayırabilecek olsaydı şayet, çok daha hızlı adımlarla yürürdü, ne var ki şimdi tam tersine özellikle ağırdan alıyor, buz gibi havada sakin adımlarla yürürken, çizmelerinin topuklarının kaldırım taşlarına vurduğunda çıkarttığı sesi dinlemekten kendini alamıyordu. Gün neredeyse sona ermişti ve gökyüzü, uzaklarda, okulda olduğu zamanlarda, her şeyin kendini siyaha teslim ettiği ve ağaç dallarının gözünün önünde karanlığa karışıp yitişini (ve her şeyin kendini siyaha teslim edişini) izlediği o anları yüreğinde bir sızıyla hatırlamadan göremediği, o yoğun mürekkep moruna boyanmıştı yine.

Belli ki kış bir süre sonra kapılarına dayanacaktı ve üzerine sadece ince paltosunu geçirmişti, kollarını göğsüne siper edip paltosunun yakalarını kaldırmış bir halde yürümeye devam ediyordu yine de. Çanlar beşi çalmış ama o kafasını göğsüne gömmüş, yü-

rümeye devam ediyordu. Ancak beşinci turunu bitirdikten sonra, derin bir iç çekerek kuzeye, eve giden patika yollardan birine sapmış, bir müddet sonra kendisini evin zarif taş basamaklarının önünde bulmuş, daha en üst basamağa varmadan kapı ardına kadar açılmış ve evin kâhyası şapkasını elinden almak üzere hamle yapmıştı.

"Kabul salonundalar, Bay David."

"Teşekkürler, Adams."

Kabul salonunun kapısının önünde durmuş, ellerini defalarca saçlarında gezdirmişti, –özellikle gerginken yaptığı bir alışkanlıktı bu– tıpkı bir şeyler okur ya da çizerken perçemini tekrar tekrar çekiştirmesi veya satranç tahtasının başında düşünür ya da sırasını beklerken işaretparmağını burnunun altına hafifçe sürtmesi, ya da görev icabı bir yerlerde boy göstermesi gerektiğinde, gerginlikle yaptığı gibi. Tekrardan derin bir iç geçirmiş, özgüvenin esamesinin bile kendisinde olmadığını bilerek ama buna rağmen öyleymiş gibi bir tavır takınarak kapıların ikisini de aynı anda açmıştı. İçerdekiler hep birlikte kafalarını kaldırıp şöyle bir bakmışlardı ona, yüzlerinde ne bir memnuniyet ne de bir şaşkınlık ifadesi vardı. Bir iskemle, bir saat, kanepenin sırtına gelişigüzel bırakılmış bir eşarp gibi, gözün o kadar çok algıladığı bir şeydi ki, bakışlar üzerinden kayıp gidiyordu. Önceden çiziktirilmiş ve perde kalkmadan önce sahneye iliştirilmiş bir dekor gibi. Varlığı o denli sıradan bir şeydi onlar için.

Daha ağzını açıp tek kelime etmeye fırsat olmamıştı ki, "Geciktin yine" dedi John. Yumuşak bir ses tonuyla söylemişti bunu, öyle azarlar bir havası da yoktu, gerçi John'un ne zaman ne yapacağı pek kestirilemezdi ya!

Erkek kardeşinin söylediklerini duymazdan gelerek, "John" dedi, onun ve kocası Peter'ın ellerini sıkarken. "Eden" diyerek ilk önce kız kardeşini, ardından da onun karısını sağ yanaklarından öptü. "Büyükbaba nerede?"

"Mahzende."

"Haa."

Bir müddet orada öyle sessizce durdular. David üçünün, Bingham kardeşlerin, bir araya geldiklerinde –yanlarında büyükbabaları olmasa– birbirlerine söyleyecek bir şey bulamadıklarında, daha doğrusu neyi nasıl söyleyeceklerini kestiremediklerinde sık sık hissettiği, eskilerde kalmış o utanma duygusunu hissetti bir anlığına. Sanki onları birbirlerine görünür kılan tek şey, aralarındaki kan bağı ya da ortak geçmişleri değil de bizzat büyükbabalarıydı.

"Yoğun bir gün mü?" diye sordu John. David bakışlarını hızlıca ona çevirmiş ama John başını çoktan eğmiş, piposuyla meşgul olduğundan soruyu ne amaçla sorduğunu kestirememişti. Tereddüde düştüğünde, John'un tam olarak neyi kastettiğini genellikle Peter'ın yüzüne bakarak anlardı. Peter az konuşurdu ama ne demek istediği yüz ifadelerinden anlaşılırdı. David bu ikisinin tek bir iletişim birimi olarak işlev gördüğünü düşünürdü çoğu zaman: Peter, John'un söylediklerini gözleri ve çenesiyle açıklığa kavuştururken, John da Peter'ın yüzünde gezinip duran o hoşnutsuz, çatık kaşlı ifadeyi ve yapmacık tebessümleri sözcüklere dökerdi. Ne var ki bu sefer Peter'ın yüzünde –John'un sesi kadar boş– bir ifade vardı, dolayısıyla kendisine ondan da bir fayda yoktu. Sorunun sanki dolambaçlı bir anlamı yokmuşçasına cevap vermek durumunda kalmıştı David ve belki gerçekten de öyleydi.

"Pek değil" dedi, verdiği cevabın doğruluğu –aşikârlığı, inkâr edilemezliği– o denli su götürmez ve yalındı ki odaya sanki bir kez daha sessizlik çökmüş, hatta John bile böyle bir soru sorduğu için utanmıştı. Ardından David arada bir yaptığı şeyi yapmaya koyulmuştu, ki bu daha da beterdi, kendini anlatmak, günlerini nasıl geçirdiğini kelimelere dökmek ve şekle sokmaya çalışmaktı. "Okuyordum..." Ama neyse ki daha fazla küçük düşmekten kurtulmuştu. Büyükbabaları, üzeri kahverengimsi gri bir toz

tabakasıyla kaplı koyu renk bir şarap şişesini havaya kaldırmış vaziyette odanın kapısında belirmiş, zaferini duyuruyordu – nihayet onu bulmuştu! Hatta odadakilerin yanına varmadan önce, Adams'a hazırlığa gerek olmadığını, şişeyi hemen karafa boşaltmasını, şarabı yemekte içeceklerini söylemişti. "Şuna bakın, bir zamanlar bu lanet şişenin yerini bulmak için ne uğraşmıştım, ortaya çıkan bir güzellik daha" diyerek David'e gülümsedi. Ardından yüzünü içerdekilere çevirmiş, böylelikle onları da tebessümüne dahil ederek kendisinin peşi sıra yemek masasına geçmeleri davetinde bulunmuştu. İçeridekilerin hareketlenmesiyle, artık bir rutin haline gelmiş olan pazar yemeklerinden birini daha yemek üzere pırıl pırıl parlayan maun masada altısı birden her zamanki yerlerini almışlardı. Masanın baş köşesinde büyükbaba ve sağında David, onun sağında Eliza, büyükbabanın solunda John, onun solunda Peter ve masanın öteki ucunda Eden. Herkesin yerini almasıyla birlikte masadan bir mırıltı yükselir olmuş, incir çekirdeğini doldurmayacak konulardan sohbete koyulmuşlardı: Bankalarla ilgili haberler, Eden'ın araştırmalarına dair haberler, çocuklarla ilgili haberler, Peter ve Eliza'nın aileleriyle ilgili haberler. Dışarıdaki dünyada fırtınalar kopuyor, alevler yükseliyordu, –Almanlar Afrika'nın daha da derinine ilerliyor, Fransızlar Hindiçin'i yakıp yıkarak ilerlemeye devam ediyor ve daha da yakınlarında, Koloniler'de dehşet verici olaylar oluyordu: Kurşuna dizmeler, idamlar, dayaklar, toplu katliamlar, hayal dahi edilmesi korkunç olan ama bir o kadar da yanı başlarında yaşanan olaylar– ne var ki bunların hiçbirinin, özellikle de burunlarının dibinde olup bitenlerin, her türlü zorluğun arkada bırakıldığı, büyükbabanın sükûnet dolu sofralarını gölgelendirmesine izin verilmiyordu. Sofradaki dilbalığı buğulaması bile o denli ustalıkla yapılıyordu ki size uzatılan kaşıkla tabağınıza koymanız yetiyor, kılçıklar sofra takımının nazik dokunuşlarına boyun eğiyordu. Ama yine de dışarıdaki meselelerin davetsizce içeriye gir-

mesine engel olmak giderek daha da zorlaşıyordu. Öyle ki, David tatlı faslına –süt köpüğü kıvamında çırpılmış zencefil şarabı sillabubuna[1]– geçildiğinde, Koloniler'de keşfedilip çıkartıldıktan sonra Özgür Eyaletler'e getirilen ve Aşçı'nın bir servet ödeyerek aldırdığı o nadide zencefil kökünü, tıpkı kendisi gibi diğerlerinin de akıllarından geçirip geçirmediklerini merak ederdi. Toprağın bağrını kazıp hasat etmeye ilk kimler mecbur edilmişti? İlk kimlerin ellerinden kopartılıp alınmıştı tüm bunlar?

Yemeğin ardından kabul salonunda tekrar bir araya geldiklerinde Matthew kahve ve çay servisini yaptı. Büyükbaba koltuğunda biraz kaykılmıştı ki Eliza birdenbire ayağa fırladı ve "Peter, geçen hafta sana bahsettiğim şu olağanüstü deniz kuşlarının resmedildiği kitaptan bir resmi sana ne zamandır göstermeye niyetleniyordum, olur da bu akşam da unuturum diye aklımın bir köşesine yazmıştım; Büyükbaba Bingham, müsaadenizi isteyebilir miyim?" diye sordu. Büyükbaba başını sallayıp "Elbette evlat" dedi. Bunun üzerine Peter da ayağa kalktı ve ikili kol kola odadan çıktı. Eden, etrafındaki her şeye bu denli güzelce uyum sağlayan, Binghamların kendi başlarına kalmak istedikleri anı önceden sezinleyebilen ve nezaketle ortadan kaybolmayı bilen bir karısı olduğu için gururla bakıyordu. Eliza kızıl saçlı ve etine dolgun bir kadındı, odanın içinde yürürken masa lambalarının kenarlarını süsleyen minik cam aksesuarlar titreyip şıngırdamıştı ama diğer yandan da narin ve atikti. Odadakilerin hepsinin, yol yordam bilmesinden dolayı ona minnettar olma fırsatı olmuştu.

Büyükbabanın ona yılın başında, ocak ayında, günü geldiğinde yapacaklarını söylediği o konuşmanın vakti gelmişti demek. Ne var ki her ay beklemişlerdi, her ay ve her aile yemeğinden

1. Cornish mutfağına ait bir tarif olan syllabub (sillabub), tatlı krema veya sütün şarap veya elma birası gibi bir asitle kesilmesiyle yapılan, genellikle şeker ve baharatlar kullanılarak tatlandırılan eski bir İngiliz tatlısıdır. 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar popülerliğini sürdüren bu tarif, hazırlanan karışımın kremsi bir yapıya ulaşıncaya kadar çırpılmasıyla elde edilir. (ç.n.)

sonra, –Birinci Bağımsızlık Günü gelip çatmış, ardından Paskalya gelmiş, mayısın ilk günü olmuş, büyükbabanın doğum günü gelip çatmış, ailecek bir araya geldikleri özel günler de geçip gitmiş– hepsinin sonrasında konuşmanın yapılmasını beklemiş, beklemiş ama yapmamışlardı. Ve işte, ekimin ikinci pazarı olmuş, o gün gelip çatmıştı; nihayetinde meseleyi masaya yatıracaklardı. Ötekiler de mevzuyu hemen anlamışlardı; üzerinde oturduğu koltuğuna daha da fazla yaslanıp çatırdatan büyükbaba hariç, hepsi birer ikişer sofraya geçmeye, ısırıp bıraktıkları kurabiyelerin durduğu fincan tabaklarının ve yarısı içilmiş çay fincanlarının başına dönmeye, üst üste attıkları bacaklarını toparlayıp sırtlarını dikleştirmeye koyulmuşlardı.

"Üçünüzü de dürüstlük ve adalet doğrultusunda yetiştirmeye her zaman önem vermişimdir" diye lafa girdi her zamanki suskunluğunun ardından. "Başka büyükbabaların, ister öyle takdir ettikleri için ya da sonrasında kaçınılmaz olarak gelen tartışmalara ve kırgınlıklara katlanmamak için torunlarıyla böyle bir konuşma yapmayacaklarının farkındayım. Kaldı ki bu tür tartışmalar, kendisi hayata veda edip de artık hiçbir şeye müdahil olmak durumunda kalmadığında pekâlâ yapılabilecekken, neden bunlara katlansın ki zaten? Ama ben üçünüz için de öyle bir büyükbaba değilim, hiçbir zaman da olmadım, dolayısıyla sizlerle açık açık konuşmanın en iyisi olduğunu düşünüyorum. Unutmayın." Tam da o noktada konuşmayı bırakıp keskin bakışlarını her birinin yüzünde sırayla gezdirdikten sonra devam etti. "Elbette bu, şu anda birtakım kırgınlıklara katlanmak gibi bir niyetim olduğu anlamına gelmiyor:

Birazdan size açıklayacaklarımın kafamda henüz oturmamış olduğu fikrine kapılmayasınız; söyleyeceklerim konuya giriş yapmak için değil, aksine son noktayı koymak için. Sizlere bunu bizzat ben açıklayacağım ki hiçbir yanlış anlaşılma veya yoruma yer kalmasın – bunu, her biriniz baştan ayağa siyahlar içinde, Frances

Holson'ın ofisinde bir kâğıt parçasından değil, bizzat benden duyuyor, kendi kulaklarınızla işitiyorsunuz.

Mal varlığımı üçünüz arasında eşit olarak bölüştürme niyetinde olduğumu duymak sizi şaşırtmamalı. Hepinizin ebeveynlerinizden kalan birtakım varlıklarınız var elbette ama ben her birinize kendi servetimin bir kısmını ayırdım, sizlerin veya çocuklarınızın ayrı ayrı keyif alacağını düşündüğüm şeyler. Bunların hangileri olduğunu ben aranızdan ayrıldıktan sonra öğreneceksiniz. İleride dünyaya gelmesi muhtemel çocuklarınız için de bir miktar para ayrılmış durumda. Halihazırda sahip olduğunuz çocuklarınız için de vakıflar kurdum: Eden, Wolf ve Rosemary için birer tane var; John aynı şekilde, Timothy için de ayrı bir tane var. David, eşit bir tutar da muhtemel vârislerin için ayrılmış durumda.

Bingham Brothers, yönetim kurulunun kontrolünü elinde bulundurmaya devam edecek, şirketin hisseleri üçünüz arasında eşit olarak pay edilecek. Her birinizin yönetim kurulunda bir koltuğu olacak. Hisselerinizi elden çıkartmaya karar verecek olursanız, cezai şartları hayli ağır olacak. Hisseleri evvela kardeşlerinize iskontolu fiyattan satın alma fırsatı sunmanız, ardından da satışın yönetim kurulunun geri kalanı tarafından onaylanması şart. Tüm bunları sizlerle önceden tek tek konuşmuştum. Hiçbirinin şaşırtıcı olmaması gerekir."

Ardından koltuğunda yeniden kıpırdandı, kardeşler de aynısını yaptılar, zira asıl bilmecenin bir sonraki açıklama olduğunun farkındaydılar. Dahası, büyükbabaları her ne karar vermiş olursa olsun, bunun içlerinden herhangi ikisini mutsuz edeceğinin, büyükbabalarının da bunun farkında olduğunun farkındaydılar. Asıl mesele bu ikilinin hangisi olduğuydu.

"Eden," diye başladı açıklamaya, "Kurbağa Gölü Yolu ve Beşinci Cadde'deki daire sende kalacak. John, sende de Larkspur'deki konak ile Newport'taki ev."

Hepsi bunun ne anlama geldiğini anlarken ortam bir anda gerildi ve buz kesti: Washington Meydanı'ndaki ev David'e kalacaktı.

"Ve David'e," dedi büyükbaba, yavaşça, "Washington Meydanı'ndaki ev ve Hudson Köşkü."

Söylediklerinin ardından yorulmuş gibiydi, sırtı koltuğuna biraz daha gömülmüş, omuzlarına fiziki bir halsizlik çökmüşçesine öylece dururken, sessizlik bir müddet devam etti. "Durum bu, kararım kesin" diye açıkladı büyükbaba. "Şimdi hepinizden yüksek sesle onay vermenizi istiyorum."

"Evet, büyükbaba" diye mırıldandı hepsi. Bir müddet sonra David kendine geldi ve "Teşekkür ederim, büyükbaba" dedi. İçine düştükleri şaşkınlıktan sıyrılan John ve Eden da aynı sözleri tekrar etmekte gecikmediler.

"Rica ederim" dedi büyükbaba. "Yine de Eden'ın Kurbağa Gölü'ndeki pek kıymetli kulübemi yıkmasına daha uzun yıllar olduğunu umut edelim" diyerek Eden'a gülümsemesi üzerine o da karşılık verebildi.

Sonrasında ve aralarından hiçbiri dile getirmemişken, akşam birdenbire sona erdi. John'un Peter ve Eliza'ya haber vermesi ve arabalarını hazırlatması için Matthew'u çağırmasının ardından, hepsi birlikte ayaklanıp kapıya doğru yürümeye koyuldular. Normal zamanlarda kardeşler ve eşlerinin bir yandan pelerin ve şallarına sarınır, bir yandan da atkılarını sıkı sıkıya boyunlarına dolarken, el sıkışmalar, öpücükler eşliğinde yemek hakkında son dakika iltifatlarının dillendirildiği, masadayken unutulan haberlerin, hayatları hakkında gereksiz detayların ayaküstü paylaşıldığı uğultulu ve uzatmalı vedalaşma faslı bu kez oldukça sessiz ve kısa sürmüştü. Evlilik vasıtasıyla Binghamların yörüngesine giren herkesin takınmayı öğrendikleri üzere, Peter ve Eliza da o iyimser, anlayışlı ve sempatik ifadeleri çoktan yüzlerine yerleştirmişlerdi bile. İçtenlik ve duygu barındırmasa da fiziken David'i

de içine alan son bir kucaklaşma turunun ardından hepsi çıkıp gittiler.

Pazar akşamları gerçekleşen bu yemeklerin ardından, büyükbabanın çalışma odasında birer kadeh daha Porto şarabı ya da biraz daha çay eşliğinde akşamın nasıl geçtiğini irdelemek, bir miktar dedikoduya kaçsa da ufak tefek tespitlerde bulunmak onun ve büyükbabasının alışkanlığıydı. Gerçi kişiliği ve tarzı gereği büyükbabanın tespitleri kimi zaman biraz sivri olabiliyordu: Peter, David'e de birazcık beti benzi atmış gibi görünmemiş miydi? Eden'ın anatomi profesörü hiç de çekilmez biri gibi gelmiyor muydu kulağa? Ama bu gece, kapı kapanıp da ikisi evde yeniden baş başa kaldıklarında, büyükbaba yorgun olduğunu, uzun bir gün geçirdiğini, yukarıya yatmaya çıkacağını söylemişti.

"Elbette" diye yanıtlamıştı, gerçi iznini soran yoktu ama o da olup biteni düşünmek için yalnız başına kalmak istediğinden büyükbabasının yanağına bir öpücük kondurdu. Günün birinde kendisine ait olacak evin girişindeki mum ışığının altın renginde bir müddet öylece durdu, yukarıya odasına çıkmak üzere arkasını dönmeden önce Matthew'a, yemekteki şu sillababdan bir tabak daha getirmesini söyledi.

II

Uykuya dalabileceğini düşünmemişti, kendisine saatler gibi gelen bir süre boyunca uyanık vaziyette öylece uzandığının ama rüya gördüğünün farkındaydı. Bilincinin yerinde olduğunu biliyor, altında serilmiş kolalı, pamuklu çarşafları hissedebiliyordu. Sol bacağını üçgen biçiminde büktüğü dinlenme şekli yüzünden ertesi gün kaskatı kesilecek, her yanı ağrıyacaktı. Yine de görünen o ki uyumuştu, çünkü gözlerini tekrar açtığında, perdelerin kavuştukları aralıktan incecik, beyaz ışık şeritleri sızıyor, sokaklarda koşturup duran atların nal sesleri yükseliyor, ellerinde kova ve süpürgeyle, kapısının önünde oradan oraya koşuşturan hizmetçilerin sesi geliyordu.

Pazartesilerini oldum olası iç karartıcı bulurdu. Önceki gecenin ürkünçlüğünü üzerinden atamamış biçimde uyanırdı; genellikle erkenden, büyükbabadan bile önce kalkmaya gayret ederdi ki, öncesindeki herhangi bir gün kadar silik ve kasvetli, kendince doldurmaya çalışmak durumunda kalacağı yeni bir gün yerine, o da çoğu insanın hayatına canlılık katan gündelik faaliyetlerin akışına katıldığı, tıpkı John, Peter ya da Eden gibi yerine getirmesi gereken görevler veya Eliza gibi mutlak surette bulunması gereken yerler olduğu hissine kapılabilsin. Yapacak hiçbir şeyinin olmadığı doğru değildi: Unvan itibarıyla şirketin yardım vakfının başındaki isim oydu aslında; güneydeki mücadeleye öncülük eden direnişçiler, firarileri barındırmak ve yeniden bir araya getirmek için gayret gösteren vakıflar, zencilerin eğitimine öncülük eden gruplar, çocukların terk ve ihmal edilmesiyle ilgilenen

kuruluşlar, günbegün ülkenin kıyılarına dayanıp sığınmak için haykıran zavallı göçmen kitlelerin eğitimlerini üstlenenler, aile üyelerinden herhangi birinin bir şekilde karşılaşmış olduğu ve hayatlarının olağan akışı içinde bir biçimde etkilendikleri ve şimdilerde bir şekilde yardımda bulundukları kişiler gibi, toplu olarak düşünüldüğünde ailenin bir nevi geçmişini özetleyen amaçlar için yapılan ödemelere kâğıt üstünde onay veren de oydu. Ne var ki sorumluluğu, Alma adında genç ve başarılı bir kadın olan ve vakfın yönetimini bizzat yürüten sekreteri tarafından şirketin muhasebecilerine ve avukatlarına sunulan çekler ile aylık rakam ve harcamaların yer aldığı listenin onaylanmasını kapsıyordu sadece. Bingham ailesinin bir ferdi olarak ismen oradaydı, hepsi bu. İyi yetişmiş, halen genç sayılabilecek birinin yapabileceği üzere farklı hayır işlerinde de gönüllüydü: Koloniler'de savaşanlar için gazlı bez, sargı ve bitkisel merhemler hazırlıyor; fakirler için çorap örüyor; ailesinin bağışladığı yetimhane okulunda haftada bir gün çizim dersleri vermekle meşgul oluyordu. Gelgelelim, tüm bu uğraş ve faaliyetlerin toplamı, olsun olsun ayda bir haftalık bir mesaiye denk geldiğinden, geri kalan vakitlerde yalnız ve amaçsızdı. Zaman zaman hayatının sadece tüketmeyi beklediği bir şey olduğu hissine kapıldığı oluyordu. Geçen her günün sonunda, varlığı üzerinde biraz daha kafa yormuş ve hayatın doğal nihayetine doğru bir santim daha yol almış olduğunu bilerek, bir iç çekip yatağına uzanacaktı.

Gerçi bu sabah geç uyanmaktan ötürü memnundu, çünkü dün geceki olaylara nasıl bir anlam vermesi gerektiğinden halen pek emin değildi, tüm bunları daha berrak bir zihinle düşünebilecek olmaktan hoşnuttu. Hizmetçiden yumurta, ekmek ve çay isteyip yatağın içinde yiyip içti, sabah gazetesini yatakta okudu –ayrıntıları gizlenmekle beraber Koloniler'de yeni bir tasfiye hareketi başlamıştı; zaman zaman aşırı uçta seyreden fikirleriyle tanınan eksantrik bir hayırsever tarafından kaleme alınmış, Özgür

Eyaletler'in kuruluşundan önce bu topraklarda yaşamış olan zencilere vatandaşlık imtiyazlarının verilmesi gerektiği tartışmasını yeniden gündeme taşıyan uzun ve boş laflarla dolu bir makale; Brooklyn Köprüsü'nün tamamlanmasının onuncu yıldönümünün kutlandığı, köprünün şehrin ticaret trafiğini nasıl da sil baştan düzene oturtmuş olduğundan bahseden ve son birkaç ayda dokuzuncusu yayınlanan, ancak nehrin üzerinde heyula gibi dikilmiş kule direklerini bu kez daha büyük ve detaylı resimlerle gösteren uzunca bir makale– ve nihayetinde banyonun ardından giyinip kuşanıp evden çıkarken Adams'a öğle yemeğini kulüpte yiyeceğini bildirdi.

Hava serin ama güneşliydi, sabahın ilk saatleri geçeli çok olduğundan günün o keyifli, kıpır kıpır enerjisi asılıydı havada: Herkesin hâlâ gayretli ve umutlu olması için yeterince erkendi, –bugün hayatın keyifli ve uzun zamandır hayal edilenlerin ekseninde ilerleyeceği gün olabilirdi, beklenmedik bir talih kuşu konabilir veya güneydeki çatışmalar sona erebilir ya da en basitinden bu akşam yemekte bir yerine iki dilim domuz pastırması olabilirdi– yine de tüm bu umutların bir kez daha boşa çıkabileceği kadar da geç değildi henüz. Yürüyüşe çıktığında zihninde genellikle belirli bir varış noktası olmaz, yönünü ayaklarının belirlemesine izin verirdi. İşte şimdi de sağa dönüp Beşinci Cadde'ye yönelmiş, faytonların durduğu dar sokakta kahverengi ata koşum takımlarını takan arabacıyı başıyla selamlayarak geçip gitmişti.

Ev: Artık duvarlarının arasında olmadığı için onu biraz daha tarafsız bir gözle değerlendirebileceğini umuyordu, gerçi bu ne anlama geliyordu ki? Çocukluğunun ilk dönemini orada geçirmemişti, aslında hiçbiri orada yaşamamıştı –bu şeref, çok daha kuzeyde, Park Bulvarı'nın batısında kalan büyük, ürpertici bir malikâneye aitti– ama onun ve kardeşlerinin, onlardan önce de ebeveynlerinin, ailenin yaşadığı her önemli olayda inzivaya çekildikleri yer burasıydı; anne ve babaları hastalıktan ötürü hayat-

larını kaybettiklerinde üçünün de taşındıkları yer bu ev olmuştu. Çocukken yaşadıkları evde kâğıttan ve kumaştan yapılmış her ne eşyaları varsa, pirelerin barınabileceği, yakılabilecek her ne varsa hepsini olduğu gibi bırakmak zorunda kalmışlardı; at kılından yapılma, çok sevdiği bir oyuncak bebek için ağladığını, büyükbabasının ona başka bir tane almaya söz verdiğini, üçünün de Washington Meydanı'nda kendilerine ayrılan odalarına girdiklerinde –oyuncak bebekleri, oyuncakları, battaniyeleri, kitapları, kilimleri, önlükleri, paltoları ve yastıklarıyla– tüm detaylara titizlikle sadık kalınarak eski hayatlarının onlar için orada yeniden yaratılarak önlerine konduğunu hatırlıyordu. Bingham Brothers armasının alt kısmında Servatur Promissum –Bir Söz Tutuldu– ifadeleri yer alıyordu ve işte o anda kardeşler, bu sözcüklerin kendileri için de söylenmiş olduğunu ve büyükbabalarının kendilerine her ne söylerse onu yerine getireceğini anlamıştı. İlk başlarda birer çocuk, ardından birer yetişkin olarak onun himayesi altında bulundukları yirmi yılı aşkın süre boyunca, bu söz hiçbir zaman çiğnenmeyecekti.

Büyükbabalarının kendilerini bir anda içinde buldukları yeni duruma hâkimiyeti o denli eksiksizdi ki, ancak çok sonrasında hüznün ve kederin neredeyse apansız dinmesine benzer bir şey olduğunu hatırlayabilmişti. Elbette bu, ne kendisi ne kardeşleri ne de tek evladını ansızın kaybeden büyükbabası için geçerli olmuş olamazdı. Ne var ki David şimdi şimdi düşünüyordu da büyükbabasının o sırada sergilediği o kararlı ve kusursuz duruşun yanı sıra onlar için yarattığı o ortamdan o denli etkilenmişti ki, geçip giden o yıllara şimdi başka bir gözle bakması mümkün değildi. Büyükbabası her şeyi bir anda kucağında bulup tüm dertleri yüklenmiş gibi değil de sanki doğdukları günden beri günün birinde onların vasisi olmayı ve onların, bir zamanlar kendisinin bir başına yaşadığı ve ritmi sadece kendisine ait olan bir eve taşınmasını planlamış gibiydi. David zaten oldukça geniş evin yeni odalara

bölündüğü, sırf kendilerinin uyum sağlayabilmesi için binanın yeni kanat ve alanlarının sihirli bir el değmişçesine gözler önüne serildiği, vakti zamanında ilave bir oturma odası olarak kısa bir süreliğine kullanılan ve kendi odası olarak benimsemeye başladığı (ki hâlâ da öyleydi) odanın çok önceki halinden o zamanlardaki haline öylesine getirildiği değil, ihtiyaç nedeniyle el çabukluğuyla yapılıverildiği hissine çok sonra kapılacaktı. Yıllar geçtikçe büyükbaba, torunlarının eve bir anlam kazandırdıklarını, onlar olmamış olsaydı evin odalardan ibaret, karmakarışık bir mekân olacağını ve üçünün evi –dolayısıyla da bizzat büyükbabanın hayatını– çok önemli ve nadide bir şeyle doldurduklarına inanmaya başlamalarının kendisi için de bir kanıt olduğunu dile getirecek, hatta David bile bu tespitte bir doğruluk payı olduğunu kabul edecekti.

David kardeşlerinin her birinin eve kendilerine aitmiş gözüyle baktıklarını zannediyor, yine de oranın salt kendine mahsus bir sığınak olduğunu, sadece içinde yaşadığı bir yer değil de anlaşıldığı bir yer olduğunu hayal etmeyi en başından beri seviyordu. Şimdilerde, arada bir de olsa evin yabancılara nasıl göründüğüne yetişkin gözüyle bakabiliyordu: Oldukça iyi düzenlenmiş iç mekânlar ve büyükbabanın İngiltere'ye, kıtaya yapmış olduğu yolculuklarda toparladığı, hatta kısa süren bir barış döneminde bir müddet kaldığı Koloniler'den getirdiği, alışılagelmemiş özelliklerini halen koruyan objeler yığını, ama zihninde asıl yer edenler, katlar arasında dolaşıp çekmeceleri, dolapları açıp kapayarak, çıplak dizlerinin üzerinde, altındaki serin ve pürüzsüz ahşap zemini hissederek, yatak ve kanepelerin altına bakarak saatler geçirebildiği çocukluğunda edindiği o kalıcı izlenimlerdi daha ziyade. Genç bir çocukken, bir sabah geç saatlerde yatakta uzandığını, pencereden süzülen güneş ışığını izlediğini ve ait olduğu yerin burası olduğunu kavradığını ve bunu biliyor olmanın kendisine verdiği rahatlık hissini daha dün gibi hatırlıyordu. Hatta sonraları evden, odasından çıkamadığı, tüm hayatı sadece

yatağından ibaret kaldığı zamanlarda bile eve, duvarlarıyla sadece dünyanın dehşetini dışarıda tutmakla kalmayan, aynı zamanda kendi benliğini de bir arada tutan bir sığınaktan başka bir gözle bakmamıştı. Şimdi orası kendisine, kendisi de ona ait olacaktı. Ev ilk kez bunaltıcı geliyordu, asla kaçamayacağı, kendisinin ona sahip olduğu kadar onun da kendisine hükmettiği bir yerdi artık. Yirmi İkinci Cadde'ye varana kadar zihni bu düşüncelerle meşguldü, eski sınıf arkadaşlarını görmeye pek de istek duymadığından gitgide daha az uğrar olduğu kulübe artık girmek istemese de açlıktan kendini içeride buldu; çay, ekmek ve sosis sipariş etti ve hızlıca yiyip oradan ayrıldı. Eve dönmeden önce tekrardan kuzeye yöneldi, tüm Broadway boyunca yürüyüp Central Park'ın güney ucuna çıktı. Washington Meydanı'na geri döndüğünde saat beşi geçmiş, gökyüzü loş, yalnız maviliğini son bir defa daha gölgelendiriyordu. Üstünü başını değiştirip kendine çekidüzen verecek kadar vakti vardı sadece. Derken, aşağıda Adams'la konuşan büyükbabasının sesi çalındı kulağına.

Büyükbabanın önceki gece olup bitenler hakkında hizmetçilerin yanında konuşmasını beklemiyordu; nitekim ellerinde içkileri, çalışma odasında baş başa kaldıklarında bile büyükbaba sadece bankadan, gün içinde olup bitenlerden ve hatırı sayılır bir gemi filosunun sahibi Rhode Island'lı yeni bir müşteriden bahsedip durmuştu. Bir süre sonra Matthew elinde çay ve üzeri yoğun vanilyalı kremayla kaplı bir pandispanyayla çıkagelmiş, David'in pandispanyaya düşkünlüğünü bilen Aşçı, David'in damak zevkini bildiğinden üzerini şeker kaplı zencefil parçalarıyla süslemişti. Büyükbaba kendi dilimini hızlı ama kibar lokmalarla yerken, David pandispanyanın tadını eskisi kadar çıkartamıyordu. zira büyükbabasının önceki geceki konuşma hakkında söyleyebileceklerinden çekiniyor, dahası istemeden kendisinin dilinden dökülebileceklerden, hissettiği o duygu ikilemini açık etmekten, nankörlük ediyormuş gibi görünmekten korkuyordu. En nihayet

büyükbabası piposunu iki nefes çektikten sonra, ona bakmaksızın, "Aslında seninle konuşmam gereken bir mesele daha var David ama dün geceki kargaşanın ortasında bir türlü yapamadım takdir edersin ki" dedi.

Şükranlarını bir kez daha sunmak için önüne çıkan bu fırsatı piposundan çıkan dumanla birlikte büyükbabası eliyle savuşturdu: "Minnet duymana gerek yok. Ev senin. Nihayetinde burayı seviyorsun" dedi.

"Evet" diye başladı çünkü seviyordu burayı ama zihni günün erken saatlerinde hissettiği o garip duygularla meşguldü hâlâ; yürüdüğü onca yol boyunca, evin miras yoluyla üzerine geçme ihtimalinin içini neden bir güven duygusuyla değil de daha ziyade bir tür panik hissiyle doldurduğunu düşünüp durmuştu. "Ama..."

"Ama ne?" diye sordu büyükbaba, yüzünde kendine özgü o garip ifade, gözlerini dikmiş ona bakıyordu bu kez. David sesinin kararsız çıkma endişesiyle aceleci davrandı: "Sadece Eden ve John için endişeleniyorum, hepsi bu" diye lafa başladığında, büyükbaba elini bir kez daha savurarak, "Eden da, John da başlarının çaresine bakarlar" dedi çabucak. "Onlar için endişe etmene gerek yok."

"Büyükbaba," dedi gülümseyerek, "senin de benim için endişe etmene gerek yok." Büyükbaba bu sözler karşısında hiçbir şey söylemedi. Bu yalan, kötü olduğu kadar bir yandan da o denli gerçekti ki, her ikisi de mahcup oldular. Görgü kurallarının dahi yadsıyamayacağı kadar büyük bir yalandı bu.

"Senin için bir evlilik teklifi aldım" dedi büyükbabası nihayet aralarındaki suskunluğa bir son vererek. "İyi bir aile. Griffithler, Nantucket'tan. İş hayatlarına gemi yapımcısı olarak başladılar, ancak şimdi kendi filolarının yanı sıra kürk ticareti de yapıyorlar; ufak çaplı ama kazançlı bir iş. Beyefendinin vaftiz adı Charles, dul bir erkek. Kendisi de bir dul olan kız kardeşiyle birlikte yaşıyor,

kız kardeşinin üç oğlunu birlikte büyütüyorlar. Ticaret sezonunu adada geçiriyor, kışları da Cape'te yaşıyor.

Aileyi şahsen tanımıyorum ama oldukça saygın bir konuma sahipler, yerel hükümetle de epeyce içli dışlılar; Bay Griffith'in, kendisi ve kız kardeşi olmak üzere işlerini beraberce yürüttüğü erkek kardeşi, tüccarlar birliğinin başkanı. Bir başka kardeş daha var, bir kız kardeş, Kuzey'de yaşıyor. Bay Griffith en büyükleri; ebeveynleri halen hayatta, işi asıl kuran Bay Griffith'in anne tarafından büyükleri. Evlilik teklifi avukatları vasıtasıyla Frances'a iletilmiş.

Kendini bir şeyler söylemek zorunda hissetti. "Beyefendi kaç yaşında?"

Büyükbaba boğazını temizledi. "Kırk bir" dedi çekinerek.

"Kırk bir mi!" diye haykırdı, düşündüğünden çok daha öfkeli çıkmıştı sesi. "Özür dilerim" dedi. "Peki ya sebep? Yaşını başını almış zaten!"

Bunun üzerine büyükbaba tebessüm etti. "Pek de değil" dedi. "Bana yaşlı gelmiyor. Keza dünyanın geri kalanının çoğuna da. Ama evet, daha yaşlı. Senden daha yaşlı en azından." Sonrasında David'den ses çıkmayınca, "Evlat, şayet istemiyorsan, evlenmeni istemediğimi biliyorsun. Ama bu senin için ne zamandır üzerinde durduğumuz bir konu, niyetlendiğini belirttiğin bir şey; öyle olmasaydı teklifi etraflıca düşünmezdim bile. Frances'a teklifi geri çevirmesini söyleyeyim mi? Yoksa bir görüşme yapmak ister misin?"

"Sana yük olmaya başladığımı hissediyorum" diye mırıldandı en sonunda.

"Hayır" dedi büyükbaba. "Yük değil. Dediğim gibi, torunlarımdan hiçbiri kendi istemedikçe evlenmek zorunda değil. Bununla birlikte, teklifi düşünebileceğin kanaatindeyim. Frances'a hemen cevap vermek durumunda değiliz."

Sessizce oturdular. En son herhangi bir teklif alalı, hatta kendisiyle ilgilenen biri olalı aylar, belki de bir yıl olduğu doğruy-

du, belki de daha fazla. Gerçi son iki teklifi son derece aceleyle ve umursamaz bir tavırla geri çevirmesinden dolayı böyle olup olmadığını bilmiyordu ya da kusurlarına dair ortalıkta dillendirilen ve büyükbabanın büyük bir gayretle örtbas etmeye çalıştığı lakırdılardan herkesin haberdar olmasından kaynaklanıp kaynaklanmadığını da.

Evlilik fikrinin onu kısmen endişelendirdiği doğruydu, ancak son teklifin hiç tanımadıkları bir aileden gelmiş olması da endişe verici değil miydi? Tamam, aile uygun bir mevki ve saygınlığa sahipti –zaten öyle bir konumda olmasalardı Frances büyükbabaya bundan bahsetmeye cüret edemezdi– gelgelelim, büyükbaba ve Frances'in, Binghamların tanıdığı ve ilişkide olduğu insanlar –Özgür Eyaletler'i kurmuş olan, aralarında sadece kendisi ve kardeşlerinin değil, kendi ebeveynlerinin ve onların öncesinde büyükbabanın tüm hayatlarını birlikte geçirmiş olduğu elli küsur ailenin– haricindeki namzetleri artık göz önünde bulundurmak zorunda olduklarına karar verdikleri anlamına da geliyordu aynı zamanda. Peter'ın ait olduğu yer bu küçük topluluktu, aynı şekilde Eliza'nın da. Ancak şimdi Bingham vârislerinin yaşça en büyüğünün, evlenecek olursa, eşini bu altın çemberin dışında bulmak, başka bir topluluğa bakmak durumunda olduğu aşikârdı. Kibirli değillerdi Binghamlar, insanları dışlayıp çevrelerini kısıtlı tutmazlardı; tüccarlarla ve tacirlerle, yaşamlarına bu ülkede sıfırdan başlamış ve çalışkanlıkları, gayretleri ve parlak zekâları sayesinde başka kişilere dönüşmüş insanlarla ilişki kurmayan türden insanlar hiç değillerdi. Peter'ın ailesi tam da böyleydi ama onlar değildi. Yine de ailesini hayal kırıklığına uğrattığını, atalarının büyütmek için canla başla çalıştığı mirasın, kendisinin varlığıyla birlikte azaldığını hissetmekten kendini alamıyordu.

Ama aynı zamanda, büyükbabanın söylediklerinin aksine, bu teklifi hemen reddetmenin kendisine yakışmayacağını da hissetti: Mevcut durumu için suçlayabileceği tek kişi kendisiydi. Kaldı

ki Griffith'in varlığının da açıkça gösterdiği üzere, ismine ve dedesinin parasına rağmen önünde sonsuz seçenek olmayacaktı. Bu yüzden büyükbabasına görüşmeyi kabul edeceğini söyledi, büyükbabası da –rahatlama ifadesi denebilecek ve zar zor gizlediği bir edayla, yoksa kendisine mi öyle gelmişti acaba?– Frances'a hemen ileteceğini belirtti. Sonrasında hali kalmadı, mazeret beyan edip odasına gitti. Odanın ilk yerleştiği hali ile şimdiki hali arasında dağlar kadar fark olsa da her yerini avucunun içi gibi bildiğinden karanlıkta bile yolunu bulabilirdi. İkinci bir kapıdan, bir zamanlar kendisinin ve kardeşlerinin oyun odası olan ama şimdilerde çalışma odası olarak kullandığı kısma geçiliyordu, gecenin sonunda izin alıp odasına çekilmeden evvel elinde büyükbabasının verdiği zarfla sığındığı köşe işte burasıydı. Zarfın içinde Charles Griffith'in oymabaskıyla yapılmış ufak bir gravürü vardı, lambanın ışığında inceden inceye baktı elindekine. Bay Griffith kumral kaşları, sakalsız, yuvarlak yüzü ve pek gür olmasa da dolgun bıyığıyla açık tenli biriydi. David adamın sadece yüzünü, boynunu ve omuzlarının üst kısmını gösteren çizimden bile boylu poslu, iri yapılı biri olduğunu görebiliyordu.

Birdenbire paniğe kapıldı, pencereye gidip açtı, soğuk, temiz havayı içine çekti. Saatin geç, düşündüğünden daha geç olduğunu fark etti, aşağıdan çıt sesi bile gelmiyordu. Washington Meydanı'ndan ayrılmayı ciddi ciddi düşünecek miydi gerçekten de, yoksa isteksizce şöyle bir zihninden geçirdikten hemen sonra muhtemelen hiç ayrılamayacak mıydı? Arkasını döndü, odayı inceledi, içindeki her şeyi –rafları dolduran kitapları; çizim masasını; üzerinde kâğıtlarının, mürekkeplerinin ve anne babasının çerçeveli portresinin durduğu masayı; üniversite yıllarından beri sahip olduğu, kırmızı şeritleri zamanla yassılaşıp parçalanmaya yüz tutmuş şezlongu; büyükbabasının kendisine iki Noel önce hediye ettiği, en yumuşak yünden şal deseni işlemeli, Hindistan'dan özel sipariş edilmiş atkıyı; kendisinin raha-

tı ve zevki ya da her ikisi için düşünülüp ayarlanmış her şeyi– Nantucket'ta bir ağaç eve taşıdığını, kendisinin de eşyaların arasında olduğunu gözünde canlandırmaya çalıştı.

Ama yapamadı. Bunlar buraya, bu eve aitti. Sanki onları büyütüp yetiştiren evin kendisiydi, başka bir yere taşınırlarsa buruş buruş olup ölecek canlı varlıklardı. Ardından durup bir düşündü: Aynı şey kendisi için de geçerli değil miydi? Kendisi de bu evin sahip olduğu, hayat vermediyse de besleyip büyüttüğü bir şey değil miydi? Washington Meydanı'ndan ayrılacak olursa, gerçekte dünyanın neresinde olduğunu nasıl bilecekti? Türlü hallerine şahit olurken kendisine ifadesizce, boş boş bakan bu duvarları nasıl bırakıp gidebilirdi? Büyükbabasının gecenin kör vaktinde ayaklandığı, odasından çıkamadığı zamanlarda kemik suyu ve ilaçla yanına çıkıp geldiği bu katları nasıl bırakabilirdi? Her zaman keyifli bir yer değildi burası. Korkunç bir yere dönüştüğü zamanlar da olmuştu. Ama başka nereyi gerçekten bu kadar kendine ait hissedebilirdi ki?

III

Hiram Bingham Yetimler Okulu ve Yardım Kurumu'nun himayesindeki çocuklar için yılda bir, Noel'den bir hafta önce, Bingham Brothers'ın toplantı odalarının birinde öğle yemeği daveti verilirdi. Jambon, şekerleme, elma kompostosu ve yumurtalı kremanın ikram edildiği bu davetlerin bitiminde, çocukların hamisi ve bankanın sahibi olan Nathaniel Bingham, çocuklara halen fazlasıyla uzak ve hayal edilmesi zor, soyut bir gelecek gibi gelen (ve ne yazık ki çoğu için öyle de kalacak) bir yetişkin hayatını temsilen, kendileri de aynı okulun mezunları olan iki müfettişinin eşliğinde, çocukları bizzat görmeye gelirdi. Bay Bingham çocukları gayretli ve itaatkâr olmaya teşvik eden kısa bir konuşma yapar, ardından çocuklar kendi aralarında ikili sıra halinde toplanır ve her biri müfettişlerin birinin elinden yassı ve kalınca bir nane şekeri alırdı.

Kardeşlerin üçü de öğle yemeğinde hazır bulunurdu; David'in en sevdiği an ziyafet sofrasıyla karşı karşıya kaldıkları anda çocukların yüzünde beliren ifade değil, daha ziyade bankanın lobisine adım atar atmaz yüzlerinin aldığı şekildi. Onların saygıyla karışık hayranlıklarını anlıyordu, çünkü kendisi de her seferinde aynısını yaşıyordu: Parlak bir cilayla cilalanmış gümüşi mermerden geniş zemin; aynı taştan yontulmuş İyon sütunları; parıltılı bir mozaik desen işlenmiş, görkemli kubbeli tavan; kesintisiz üç duvarı baştan aşağı kaplayan ve insanın düzgün görebilmek için neredeyse yakarır bir pozisyonda durmasını gerektirecek kadar yukarılara resmedilmiş üç duvar resmi – ilkinde Britanya'dan bağımsızlığın kazanıldığı savaşta

kendini gösteren, savaş kahramanı, büyük-büyük-büyük-büyükbabası Ezra; ikincisinde idealist yoldaşlarından bir kısmıyla kuzeye doğru, Virginia'dan New York'a ilerleyen ve Özgür Eyaletler olarak tanınacak oluşumu kuran büyük-büyük-büyükbabası Edmund; üçüncüsünde Bingham Brothers'ın kurucusu olan ve New York valisi seçilen, hiç görmediği büyük-büyükbabası Hiram resmediliyordu. Kahverengi ve gri tonların hâkim olduğu tüm panoların arka planında, ailesinin ve ülke tarihinin birbiriyle benzeşen dönemleri yer alıyordu: Karısı ve genç oğullarını baba ocağı Charlottesville'de bırakan Ezra'nın bizzat savaştığı Yorktown Kuşatması; Edmund'un kocası Mark'la evliliği; Koloniler'le girilen ve Özgür Eyaletler'in büyük insani ve maddi kayıplar pahasına galip geleceği ilk savaşlar; ve Hiram ile iki erkek kardeşi David ile John'un, üçünden yalnızca en küçükleri Hiram'ın kırklarına kadar yaşayacağından ve aileye yalnızca onun bir vâris, David'in büyükbabası Nathaniel'ı bırakacağından bihaber gençlik halleri. Her panonun altında, üzerine tek bir kelimenin yontulduğu mermerden birer levha asılıydı; –Nezaket; Tevazu; Merhamet– bu üç kelime, bankanın armasında yer alan ifadeyle birlikte Bingham ailesinin ilkesiydi. Wall Street'e açılan görkemli giriş kapılarının hemen üzerinde yer alan, pürüzsüz siyah bir enginlikten ibaret dördüncü pano ise boştu; David'in büyükbabasının elde ettiği başarıların günü geldiğinde kaydedileceği yer burasıydı: Bingham Brothers'ı salt Özgür Eyaletler'in değil, Amerika'nın en zengin finans kurumu haline nasıl getirdiği, Başkaldırı Savaşı'nda verdiği mücadelenin finansmanında Amerika'ya destek sağlayıp da ülkesinin özerkliğini güvence altına alana kadar Özgür Eyaletler'i parçalamaya ve yurttaşlarının haklarını ortadan kaldırmaya yönelik her türlü girişime karşı ülkenin varlığını nasıl da başarıyla koruduğu, Özgür Eyaletler'e giren zencilerin yanı sıra Koloniler'den gelen kaçakların yeniden yerleşimi ve kendilerine Kuzey'de ya da Batı'da yeni hayatlar ku-

rabilmelerine yardımcı olmak için nasıl bir bedel ödediği tasvir edilecekti. Özellikle son zamanlarda işleri rayında giden türedi zengin Yahudi bankalarının finans dünyasında varlık göstermeye başlamasıyla birlikte Bingham Brothers'ın, Özgür Eyaletler'in artık yegâne, hatta bazılarının iddia ettiği üzere en güçlü finans kurumu olmadığı doğruydu. Yine de herkesin hemfikir olacağı üzere, hâlâ en etkili, en prestijli ve en isim yapmış bankasıydı. David'in büyükbabası, piyasadaki yenilerin aksine, Bingham'ın hırsı açgözlülükle, keskin zekâyı kurnazlıkla karıştırmadığını belirtmekten hoşlanırdı; ona göre hizmet verdiği insanlara karşı da Eyaletler'e olduğu kadar sorumlulukları vardı. Gazeteler, "Muhteşem Bay Bingham" diye bahsederdi Nathaniel'dan, arada bir –iddialı projelerinden birini daha başlatmaya kalkıştığı zamanlarda– kinayeyle kullandıkları olurdu bu ifadeyi. Tıpkı on yıl önce genel oy hakkının Amerika'nın tamamında da uygulamaya konulması yönündeki teklifi gibi. Ama ekseriyetle samimi olarak kullanırlardı bu ifadeyi, zira David'in büyükbabası hiç tartışmasız muhteşem bir adamdı; ortaya koyduğu işler ve çehresi, taş zeminin epey yukarısında, urgan ve tahtadan mamul bir koltuğa yerleşmiş, oradan oraya savrulup panonun yüzeyine fırça darbeleri atarken aşağıya bakmamaya çalışan bir ressam tarafından boyanmayı hak eden biriydi.

Gelgelelim, beşinci ya da altıncı bir pano yoktu. Ailenin ikinci savaş kahramanı babasına veya kendisi ile kardeşlerine yer ayrılmamıştı. Gerçi ayrılmış olsaydı da panonun kendi payına düşecek üçte birlik kısmında neyin tasviri yapılabilirdi ki? Büyükbabasının yanında yaşayan, bir mevsimin ötekine dönüşmesini, hayatının en nihayet kendisini tecelli ettirmesini bekleyen bir adamın mı? Böylesi bir merhametin, böylesi bir müsamahanın itici olduğunun ve yakışık almadığının farkındaydı, giriş salonunu uzun adımlarla geçip odanın arka kısmında kalan heybetli meşe kapılara doğru yöneldi. Büyükbabasının sekreteri, kendisinin ve kardeşlerinin

Norris ismiyle bildikleri adam kendisini bekliyordu zaten.

"Bay David" dedi. "Sizi görmeyeli epey oldu."

"Merhaba, Norris" dedi. "Öyle oldu hakikaten. Görüşmeyeli iyisindir umarım."

"Evet, Bay David. Ya siz?"

"Evet, gayet iyiyim."

"Beyefendi çoktan geldiler; yanına kadar size eşlik edeyim. Ardından büyükbabanız da sizi görmek isterler."

Ahşap lambri kaplı koridor boyunca Norris'in peşinden gitti. Narin, zarif yüz hatlarına sahip, yakışıklı ve şık bir adamdı. Gençken altın gibi parlak olan David'in saçları geçen zaman zarfında parşömen kâğıdı rengini almıştı. Büyükbabası, kendisi ve ailesinin yaşantısıyla ilgili hemen hemen tüm hususlarda açık sözlü davranırdı, gelgelelim Norris konusunda oldukça ketumdu; Norris ile büyükbabasının arasında bir mutabakat olduğu herkes tarafından kabul görmüştü, ne var ki Nathaniel Bingham'ın toplumun tüm sosyal katmanlarına karşı sergilediği bariz tolerans ve gelenek göreneklere karşı açıkça ilan ettiği tahammülsüzlüğe rağmen Norris'i asla kavalyesi olarak tanıştırmamış, dahası günün birinde ona yasal olarak bağlanabileceğini ne torunlarına ne de bir başkasına ima etmişti. Norris evlerine dilediği gibi girip çıkardı ama evde ne bir yatağı ne bir odası vardı; Bingham ailesinin çocuklarına, ta küçüklüklerinden beri, isimlerinin önüne "Bay" veya "Bayan" ibaresini eklemeksizin hitap ettiği vaki değildi, onlar da dilerse isimleriyle hitap edebileceğini belirtmeyi uzun zaman önce bırakmışlardı. Ailenin bir araya geldiği bazı önemli günlerde hazır bulunurdu, ancak yemek sonrasında büyükbabayla kabul salonunda ettikleri sohbetlere asla dahil edilmezdi, keza Noel ya da Paskalya'da da. David şu anda bile Norris'in nerede yaşadığını tam olarak bilmiyordu, büyükbabanın Gramercy Park yakınlarında yıllar önce onun için satın almış olduğu bir apartman dairesinde oturduğu bir zamanlar,

bir yerlerde kulağına çalınmıştı sanki. Norris'in aslen nereli ve kimlerden olduğuna dair de kesin bir bilgiye sahip değildi; David doğmadan önce Koloniler'den gelmişti buralara, büyükbaba onunla karşılaştığında Bingham Brothers'da kömürcü olarak çalışıyordu. Binghamların şirketinde, göze batmayan, kendi halinde sessiz bir adamdı ama aynı zamanda teklifsiz bir hali de vardı – ortamda bulunmasına kimse şaşırmaz ama yokluğu da fark edilmezdi. Norris şimdi de özel konferans odalarından birinin önünde durmuş, kapıyı açmıştı, odanın içindeki adam ve kadın aynı anda yerlerinden kalkmış, içeri girdiği sırada yüzlerini ona döndürmüşlerdi.

"Sizleri baş başa bırakayım" dedi Norris kapıyı usulca arkasından kapatırken, kadın da ona yaklaştı.

"David!" dedi kadın. "Ne zamandır sizi görmüyordum." Karşısındaki kadın, büyükbabasının kıdemli avukatı Frances Holton'dı, tıpkı Norris gibi o da Binghamların hayatının hemen hemen her detayına vâkıftı. O da daimi çalışanlardan biriydi, ne var ki onun aile katındaki konumu hem çok daha önemli hem de daha muteberdi – hem John'un hem de Eden'ın evliliklerini ayarlayan oydu, görünen o ki David'inkini de halletmeye kararlıydı.

"David" diye devam etti. "Size, Nantucket ve Falmouth'tan Bay Charles Griffith'i takdim etmekten memnuniyet duyuyorum. Bay Griffith, işte hakkında çok şey duyduğunuz genç adam, Bay David Bingham."

David'in endişe ettiği kadar yaşlı görünmüyordu, açık tenine rağmen kızıla kaçar gibi değildi, yanağından kan damlıyor gibi bir hali de yoktu. Charles Griffith uzun boylu ve cüsseli bir adamdı, hem duruş hem de tarz olarak kendinden son derece emindi, omuzları genişti, keza gövdesi ve boynu da. Ceketi tam üstüne göre dikilmişti, yumuşak ve narin bir kumaştandı, bıyığının altındaki biçimli dudakları halen pembeydi, şimdi de bir tebessümle yukarı doğru kıvrılmıştı. Yakışıklı olduğunu söylemek pek müm-

kün değildi, ne var ki neredeyse albenili denebilecek bir çehre yaratmak üzere bir araya gelmiş bir çeviklik, zindelik ve esenlik barındırıyor, insanda öyle bir izlenim bırakıyordu.

Konuştuğunda sesi de çekiciydi, gür ama bir yerlerde yumuşak bir esinti taşıyor gibiydi: Bir uysallık, cüsseli bedeni ve o bedenin çağrıştırdığı güçle tezat bir sevecenlik: El sıkışırlarken, "Bay Bingham" dedi. "Sizinle tanışmak bir zevk. Hakkınızda çok şey duydum."

"Bana da sizden çok bahsettiler" dedi, aslına bakılırsa Charles Griffith'in ismini ilk kez duyduğu yaklaşık altı hafta öncesinden bu yana, hakkında önemli bir bilgiye de vâkıf olmamıştı. "Zahmet edip buralara kadar geldiğiniz için teşekkürler. Yolculuğunuz iyi geçti umarım."

"Evet, gayet iyiydi" diye yanıtladı Griffith. "Bu arada, lütfen bana Charles deyin."

"Peki, siz de bana David diyebilirsiniz."

"O halde!" dedi Frances, "Ben beyefendilerin yanından ayrılıyorum ki biraz sohbet etsinler. David, görüşmeniz bitince haber ver. Norris, Bay Griffith'e çıkışa kadar eşlik etsin."

Odadan çıkmasını, kapının ardından kapanmasını beklediler, sonrasında ikisi de oturdular. Aralarında ufak bir sehpa vardı, üzerinde de bir servis tabağında kurabiye ve David'in daha kokusunu alır almaz, içinde *Lapsang souchong* olduğunu anladığı bir demlik çay duruyordu. Bu, büyükbabasının en sevdiği, sadece en özel ve önemli günler için ayrılan, bulunması bir hayli zahmetli ve inanılmaz pahalı bir çaydı. Bunun, büyükbabasının kendisine iyi şans dileme şekli olduğunun farkındaydı; bu jest onu hem duygulandırmış hem de üzmüştü. Charles kendisini beklediği sırada çay içmişti, David yine de biraz daha ikram etti, fincanlarını aynı anda dudaklarına götürüp uyum içinde yudumladılar.

"Oldukça keskindir" dedi David, zira çayın tadının pek çok-

larına iç bayıltıcı geldiğini biliyordu; bu tattan hiç hazzetmeyen Peter bir seferinde aşırı tütsülenmiş odun ateşine benzeterek, "Tek farkı sıvı formda olması" demişti.

Yine de "Ben çok beğendim" dedi Charles. "San Francisco'da geçirdiğim zamanları hatırlattı bana. Eskiden oralarda çok rahat bulunabilen bir şeydi. Pahalıydı elbette. Ama Özgür Eyaletler'deki kadar ender bulunan bir şey değildi."

Şaşırmıştı duyduklarına. "Batı'da bulundunuz demek?"

"Evet. Bu bahsettiğim yirmi yıl önceydi. Babam Kuzey'de beraber iş yaptığımız kürk avcılarıyla ortaklığımızı yakın zamanlarda yenilemişti, San Francisco da o tarihlerde epey zenginlemişti elbette. Benim oraya gidip yerleşmem, orada bir ofis kurup bir miktar satış yapmam iyi olur diye düşünmüştü. Ben de dediğini yaptım. Muazzam bir deneyimdi, gerçekten de gençtim, şehir yeni yeni gelişiyordu ve tam da orada bulunacak, harika bir dönemdi.

Etkilenmişti bundan. Bizzat Batı'da yaşayan hiç kimseyle tanışmamıştı bugüne kadar.

"Anlatılan hikâyelerin hepsi doğru mu?"

"Pek çoğu. Nasıl söylesem, orada bir gelişmemişlik, bir düzensizlik, bir kargaşa havası var, galiba. Kanun tanımazlık, itaatsizlik de cabası. Zaman zaman diken üstünde hissettirdiği de oluyordu –kendilerine yeni bir yaşam kurmak için didinen o kadar çok insan; dünya nimeti için yanıp tutuşan pek çok kişi; hayal kırıklığına uğramaya mahkûm bir sürü insan– ama özgürleştiren bir yanı da vardı. Gerçi güven telkin etmeyen, aldatıcı bir tarafı da yok değildi. Servet denen şey orada öyle hızlı el değiştirirdi ki, keza insanları da: Size borçlu biri, bir bakmışsınız ertesi gün ortadan kaybolmuş, adamı geri bulmanın imkânı yoktur. Oradaki ofisi üç yıl idame ettirebildik ama sonrasında, yetmiş altıda, yasalar geçtikten sonra bırakmak durumunda kaldık."

"Yine de," dedi, "insan size imrenmeden edemiyor. Daha

Batı'ya ayak basmadığımı biliyor muydunuz?"

"Ama Bayan Holson'ın anlattığı kadarıyla Avrupa'da epeyce seyahat etmişsiniz."

"Büyük Gezi'mi[2] tamamladım, evet. Ama o seyahatin pek de öyle kural tanımaz bir tarafı yoktu. Canaletto, Tintoretto ve Caravaggio[3] elinden çıkma yığınla kural tanımazlığı görmezden gelirseniz tabii."

Charles bunun üzerine güldü, ardından da laf lafı açtı ve sohbet koyulaştı. Yaptıkları gezilerden uzun uzadıya konuştular: Charles hatırı sayılır ölçüde seyahat etmişti; işi sayesinde yalnızca Batı'ya ve Avrupa'ya gitmekle kalmamış, Brezilya ve Arjantin'e kadar uzanmıştı. Charles'ın bir dönem yaşadığı New York'tan da bahsetmişlerdi, oradaki evini halen muhafaza ediyor ve sık sık gidiyordu. Sohbete devam ettikleri sırada, David bir yandan da sınıf arkadaşlarının çoğunun sahip olduğu Massachusetts aksanına –aksana özgü o geniş, düz sesli harflere ve tempolu tonlamaya– kulak kesildi ama nafile. Charles'ın sesinin oldukça hoş bir tınısı vardı ama karakterize değildi, sahibinin köklerini pek ele vermiyordu.

"Dile getirmekle küstahlık yaptığımı düşünmezsiniz umarım," dedi Charles, "ama bu görücü usulü evlilik geleneği, Massachusetts'te hepimizin merakını uyandıran bir konu, oldum

2. 17. ve 18. yüzyıl döneminde üst sınıf gençlerin mezuniyet sonrası Avrupa kültürünü yerinde tanımaları amacıyla gerçekleştirdikleri klasikleşmiş gezilere verilen isimdir. Klasik rotada Fransa ve İtalya'daki eski eserler gezilirken, rota sonraları Yunanistan ve İskandinav ülkelerine kadar uzanmıştır. (ç.n.)

3. 18. yüzyıl Venedik ekolünün en önemli üyesi kabul edilen Canaletto, döneminin Venedik yaşantısını belgeleyen, genellikle Venedik ve Londra görünümleri ile İngiltere'nin kır evlerini resimleyen Venedikli bir ressamdır. Rönesans döneminin güçlü dramatik konularından yararlanan ve insan figürlerini abartılı oranlarda ve pozlarda betimleyen sanatsal bir tarz olan "Maniyerizm'in en büyük ustalarından biri olan Tintoretto'nun en tanınmış eserleri arasında 1594 tarihli "Son Akşam Yemeği" yer alır. Tam adı "Michelangelo Merisi da Caravaggio" olan, Michelangelo olarak bilinen İtalyan ressam Caravaggio, Rönesans akımının denge ve uyum anlayışının tam zıddı olan abartı ve hareketlilikle tanımlanan Barok stili sanat akımının ilk büyük sanatçısı kabul edilmektedir. (ç.n.)

olası da böyle."

"Evet" diyerek güldü, rahatsız olmamıştı. "Diğer tüm eyaletlerde de merak konusu. Aslında nedenini de anlayabiliyorum, New York ve Connecticut'a özgü bir âdet." Görücü usulü evlilikler yüz yıl kadar önce, Özgür Eyaletler'e yerleşen ilk ailelerin stratejik ortaklıklar kurmak ve servetlerini birleştirip pekiştirmek için benimsedikleri bir yöntem olarak başlamıştı.

"Bu âdetin köklerinin neden burada olduğunu anlıyorum – buralar öteden beri en zengin bölgeler olmuştur– ama varlığını bunca zamandır sürdürebilmesini siz neye bağlıyorsunuz peki?"

"Ben de tam bilmiyorum açıkçası. Büyükbabamın teorisi, bir müddet sonra bu evliliklerden hatırı sayılır hanedanlıklar ortaya çıktığı için, Eyaletler'in mali bütünlüğünün devamı için elzem hale geldiği yönünde. Bu evliliklerden, ağaçların yetiştirilmesi gibi bahseder" –Charles burada güldü, hoş bir sesti– "ulusun üzerinde serpildiği ve çiçek açtığı bir kökler ağının devamlılığının sağlanması."

"Bir bankacı için epey şiirsel. Aynı zamanda da vatanperver."

"Evet. Büyükbabam her ikisidir."

"Eh, Özgür Eyaletler'in geri kalanlarında yaşayan bizler, artan refahımız için sizlerin görücü usulü evliliklere olan düşkünlüğünüze çok şey borçlu olmalıyız sanırım." Muzipçe üstüne geliyordu, David bunun farkındaydı ama sesi nazikti, Charles'ın tebessümünü karşılıksız bırakmadı.

"Evet, sanırım. Siz ve Massachusettsli hemşerileriniz adına büyükbabama teşekkür edeceğim. Peki, bu tarz evlilikler sizin oralarda, New England'da hiç olmuyor mu? Duyduğum kadarıyla sizler de yapıyorsunuz böyle evlilikler."

"Evet ama bizde çok daha az rastlanır: Böyle evlilikler yaptığımızda da saikler aynıdır –benzer düşüncelere sahip aileleri birleştirmek– ama bu evliliklerin akıbetleri buradakiler kadar anlamlı sonuçlar doğurmaz. Küçük kız kardeşim, hizmetçisi ile denizcilerimizden birinin evliliklerine ön ayak oldu yakın zamanlarda

ama bunun sebebi hizmetçisinin ailesinin ufak bir kereste işiyle iştigal etmesi, denizcininkinin de halat atölyesinin olması. İki aile imkânlarını birleştirip pekiştirmek istedi – iki gencin birbirlerinden epeyce hoşlandıklarını ama flört sürecini kendiliklerinden başlatma konusunda ikisinin de hayli çekingen olduklarını söylemeye gerek yok.

Ama dediğim gibi: Ülkenin geri kalanı açısından zerre kadar önemi olmayan birliktelikler. Dolayısıyla evet, bizim adımıza büyükbabanıza lütfen teşekkür edin. Gerçi kardeşlerinize de teşekkür etmelisiniz gibi geliyor. Bayan Holson her ikisinin de görücü usulü evlilik yaptıklarını söylüyor."

"Doğrudur, ailemizle uzunca zamandır yakın ilişkisi olan ailelerden ikisi de: Erkek kardeşim John'un kocası Peter da buralı; Eden'ın karısı Eliza da Connecticutlı."

"Çocukları var mı?"

"John ve Peter'ın bir, Eden ve Eliza'nın iki. Siz de yeğenlerinizle yakından ilgileniyorsunuz anladığım kadarıyla?"

"Evet, açıkçası benim için çok da kıymetliler. Ama günün birinde kendi çocuklarım da olsun isterim."

Bu aşamada hemfikir olması gerektiğini biliyordu, kendisinin de çocuk sahibi olmak için can attığını söylemesi gerektiğinin farkındaydı ama kendini bunu yapamayacak durumda hissediyordu. Sessiz kalarak yarattığı boşluğu Charles doldurmuştu neyse ki yeğenlerinden, kız kardeşlerinden, erkek kardeşinden, Nantucket'taki evinden bahsetmiş, sohbete kaldıkları yerden devam edebilmişlerdi. Ta ki Charles nihayet ayağa kalkana, David de aynısını yapana kadar.

"Artık gitmem gerekiyor" dedi Charles. "Ama çok güzel vakit geçirdim, benimle görüşmeyi kabul etmenize çok memnun oldum. On beş gün sonra şehre yeniden geleceğim; umarım beni yeniden görmeyi kabul edersiniz."

"Evet, elbette" diye cevap vererek zile bastı. Norris girişe kadar

Charles'a eşlik etmeden önce ikisi tekrardan el sıkıştılar. Ardından David odanın karşı tarafındaki kapıyı tıklattı, gelmesini emreden sesi duyar duymaz doğrudan büyükbabasının ofisine girdi.

"Evet!" dedi büyükbabası masasının başından kalkıp muhasebecisinin eline bir tomar kâğıt uzatırken. "Demek geldin! Sarah..."

"Elbette, derhal efendim" diyen Sarah kapıyı ardından usulca kapayarak odadan çıktı.

Büyükbabası masasının arkasından ayrılıp masanın hemen önündeki iki koltuktan birine oturdu, David'e de ötekine oturmasını işaret etti.

"Pekâlâ" dedi büyükbabası. "Çekingen davranmayacağım, senin de öyle olmana gerek yok; seni görmek ve adam hakkındaki izlenimlerini dinlemek için sabırsızlanıyordum."

"O, şeydi..." diye başladı, bir müddet durakladı. "Uyumluydu" dedi en nihayet, "düşündüğümden çok daha uyumlu."

"Bunu duyduğuma sevindim" dedi büyükbabası. "Eee, nelerden konuştunuz bakalım?"

Nelerden bahsettiklerini büyükbabasına anlattı, Charles'ın hayatını bir dönem Batı'da sürdürdüğü kısmı anlatmayı en sona bırakmıştı; bir yandan anlatıyor, bir yandan da büyükbabasının gümüşi kaşlarının o esnada nasıl da kalktığını izliyordu. "Öyle mi?" diye sordu büyükbabası sakin bir ses tonuyla, ancak David, büyükbabasının o esnada aklından geçenleri adı gibi biliyordu: Charles Griffith hakkında yaptıkları araştırmada böyle bir bilgi ortaya çıkmamıştı; Bingham Brothers'ın doktorlardan, avukatlardan tutun da dedektiflere varana kadar hemen hemen her meslekten o kadar çok kalburüstü isme erişimi vardı. Henüz bilmedikleri başka neler olabileceğiyle, su yüzüne çıkacak daha ne gibi sırlar kaldığıyla meşguldü zihni.

"Onunla tekrar görüşecek misin?" diye sordu büyükbaba anlatmayı bitirdiğinde.

"On beş gün sonra tekrar gelecekmiş, beni bir daha görüp gö-

remeyeceğini sordu; ben de olabilir dedim."

Büyükbabasının bu cevaptan memnun kalacağını sanmıştı ama o, aksine ayağa kalkmış, yüzünde dalgın bir ifade, geniş pencerelerden birinin yanına gitmiş, pencerenin uzun ve gülle gibi ağır ipekli perdesinin kenarını hafifçe okşarken, aşağıya, caddeye bakmıştı uzun uzun. Bir müddet orada öyle, sessizce kaldı, ancak başını tekrardan çevirdiğinde yüzünde yeniden bir tebessüm vardı; hayatı ne denli berbat görünürse görünsün, David'e rahat bir yerde olduğunu hissettiren o tanıdık, candan tebessüm.

"Eh," dedi büyükbabası, "o zaman çok şanslı bir adam."

IV

Haftalar, sonbaharın son demlerinde her zaman olduğu üzere su gibi akıp geçti. Noel'in göz açıp kapayana kadar gelişi de sürpriz değildi elbette, planlamaları bu sefer çok daha önceden yapacaklarına –hiç değilse bu Şükran Günü'nde menüler belirlenmiş, çocuklara verilecek hediyeler satın alıp kurdelelerle bağlanmış, hizmetçilerin zarfları mühürlenmiş ve süsler asılmış olsun diye– bir önceki yıl kendi kendilerine ne denli sıkı sözler vermiş olsalar da görünen o ki hazırlıksız yakalanmaya mahkûmlardı.

Charles Griffith'le ikinci görüşmesi tam da bu yoğun temponun ortasına, aralık ayı başlarına denk gelmişti; New York Filarmoni Orkestrası'nın erken dönem Liszt eserlerini icra ettiği bir konsere katılmışlar, ardından şehrin kuzeyine doğru yürümüş ve David'in kek ve kahve arayışı içinde şehri dolaşırken ara sıra mola verdiği, parkın güney ucundaki bir kafeye gitmişlerdi. Sohbet bu sefer de kendiliğinden gelişmiş, okudukları kitaplardan, gördükleri oyunlardan, gittikleri sergilerden, David'in ailesinden, büyükbabasından ve kısa bir süre de kız kardeşi ve erkek kardeşinden bahsetmişlerdi.

Görücü usulüyle yapılan evlilikler mahrem konulara girmeyi ister istemez hızlandırıyor ve akabinde alışılmış adabımuaşeret kurallarının bir tarafa bırakılmasını mecbur bırakıyordu. Bir müddet daha sohbet ettikten sonra, Charles'a eski kocası hakkında bir şeyler sormaya cesaret etti.

"Ha, o mu?" dedi Charles. "Pekâlâ, adının William olduğunu biliyorsundur sanırım, William Hobbes, dokuz sene önce vefat

etti." David başını salladı. "Gırtlağında başlayan bir kanserdi ve onu aramızdan çok erken aldı.

Falmouth'ta küçük bir okulda öğretmenlik yapıyordu. Ailesi kuzeyde ıstakoz avcılığıyla iştigal ediyordu. Ben Kaliforniya'dan döndükten kısa bir süre sonra tanıştık. Her ikimiz için de oldukça mutlu zamanlardı, yani ben öyle olduğunu düşünüyorum; kız kardeşim ve erkek kardeşimle birlikte aile şirketinin nasıl çekip çevrileceğini öğreniyordum, her ikimiz de genç ve maceraperesttik. Yazları, okul kapandığında, benim yanıma Nantucket'a gelir, hepimiz –küçük kız kardeşim, kocası ve oğulları, erkek kardeşim ile karısı ve kızları, annem ile babam, ta kuzeyden bizi ziyarete gelen öteki kız kardeşim ve onun ailesi– beraberce aile evinde kalırdık. Bir seferinde, iş yaptığımız avcıların bazılarıyla tanışmam için babam beni sınıra yollamıştı, neredeyse bütün bir mevsimi iş ortaklarımızla birlikte Maine ve Kanada'da geçirmiş, oradan oraya gezip durmuştuk: Oralar öyle güzel topraklardır ki...

Tüm hayatım boyunca onunla birlikte olacağımı sanıyordum. Bir süre sonra çoluk çocuğa karışma kararı almıştık: Bir kızımız, bir de oğlumuz olacaktı. Londra'ya, Paris'e, Floransa'ya gidecektik –o benden çok daha akıllıydı– tüm hayatı boyunca hakkında bir şeyler okuyup durduğu o freskleri, heykelleri ona gösteren ben olmak istiyordum. O müzelerde ona eşlik edenin ben olacağımı sanıyordum. Bunun hayalini kuruyordum; katedralleri gezecek, nehir kıyısında midye yiyecek, güzel olduğunu düşündüğüm ama hiçbir zaman onun gözüyle bakmadığım o yerlere yeniden gidecek, onları bu sefer onun yanındayken görecektim, dolayısıyla yeni bir gözle bakacaktım.

Denizciysen veya denizcilerle uzun vakit geçirdiysen, plan yapmanın budalalık olduğunu bilirsin. Tanrı dilediğini yapar. Onun planları karşısında seninkilerin bir hükmü yoktur. Bunun farkındaydım ama kendime de engel olamıyordum. Aptalca olduğunun farkındaydım farkında olmasına ama kendime söz geçi-

remiyordum: Dur durak bilmeden hayal kuruyordum. Bizim için yaptıracağım evi düşünüyordum. Kayalıklara ve denize bakan bir tepenin üstünde, bitkilerle çepeçevre sarılmış bir ev olacaktı.

Ama sonra o öldü, bir yıl sonra da küçük kız kardeşimin kocası hayatını kaybetti, elli sekizdeki hastalık yüzünden. İşte o zamandan beri, sizin de bildiğiniz gibi onunla yaşıyorum. William'ın benden koparılmasının ardından ilk üç yıl, kendimi işe güce verdim, teselliyi çalışmakta buluyordum. Ama tuhaf bir şekilde, onun kaybı geride kaldıkça onu daha fazla düşünür oldum –sadece onu değil– kurduğumuz yoldaşlığı ve her daim sürdüreceğimizi hayal ettiğim dostluğu. Yeğenlerim neredeyse yetişkin oldular artık, kız kardeşim nişanlandı ve ben de şu son birkaç yıldır, fark etmeye başladım ki..." Charles aniden durdu, yanakları kızardı. "Çok uzun konuştum ve bir hayli de açık" dedi en nihayet. "Umarım özürlerimi kabul eder, beni mazur görürsünüz."

"Özür dilemenize gerek yok" dedi David usulca, gerçi adamın içtenliği ve yalnızlığını neredeyse itiraf etmesi karşısında mahcup olmadıysa da şaşırmıştı. Gelgelelim, sonrasında ikisi sohbetlerine kaldıkları yerden nasıl devam edeceklerini bir türlü kestiremediler. Charles'ın üçüncü bir görüşme teklifinde bulunmaksızın, resmi bir tavırla teşekkürlerini sunması üzerine görüşmeleri kısa sürede sona erdi. İkisi de palto ve şapkalarına uzanıp dışarı çıktılar. Charles faytonuyla kuzeye giderken, David güneye, Washington Meydanı'na doğru yöneldi. Eve döndüğünde zihninde bu tuhaf görüşmeyi tarttı, tüm tuhaflığına rağmen nahoş geçmediğini, aslına bakılırsa, tıpkı az evvel olduğu üzere birilerinin güvenine mazhar olmanın, böylesi bir kırılganlığa şahit olmasına izin verilmesinin, insana kendini ehemmiyetli –başka bir kelimeyle ifade edilemezdi– hissettirdiğini düşündü.

Noel öğle yemeğinin (derisi yer yer kabarıp çıtırlaşmış, etrafı inciyle bezenmişçesine kırmızı frenk üzümü meyveleriyle çevrili fırınlanmış ördek) ardından salonda otururlarken, John'un se-

sinde bir zafer tınısı, "Demek öyle David, duyduğum kadarıyla Massachusettsli bir beyefendi seninle flört ediyor, gözüne girmeye çalışıyormuş" diye konuyu birdenbire gündeme getirmesi karşısında, gerektiğinden çok daha hazırlıksız yakalanmıştı.

"Flört etmiyor" diye cevap verdi büyükbaba çarçabuk.

"Bir teklif, o halde. Eee, kimmiş bakalım?"

Büyükbabanın iki satırlık, yavan bir özetle geçiştirmesine ses çıkarmadı: nakliyeci ve tüccar, Cape ve Nantucket, dul ve çocuksuz. İlk konuşan Eliza oldu: "Kulağa hoş birisi gibi geliyor" dedi, kendinden emin bir tavırla –tatlı, neşe dolu Eliza, gri yün pantolonu ve dolgun boynuna doladığı şal desenli ipekli eşarbıyla sevgi böceği, neşe dolu Eliza– ailenin geri kalanı sessizce oturuyordu.

"Nantucket'a taşınacaksın o halde?" diye sordu Eden.

"Bilmiyorum" diye cevap verdi. "Değerlendirmedim."

"O halde kabul etmedin" dedi Peter: Bir tespitti, sorudan ziyade.

"Hayır."

"Ama niyetin öyle mi?" (Peter'dı yine.)

"Bilmiyorum" diye itirafta bulundu bir kez daha, kendini iki ayağı bir pabuca girmiş gibi hissediyordu.

"Ama eğer..."

"Yeter" dedi büyükbabası. "Noel'deyiz, kaldı ki karar verecek olan David, bizler değiliz."

Bu sözlerden kısa bir süre sonra parti sona ermiş ve kardeşler, çocuklarıyla dadılarını toparlamak üzere John'un odasına – kendisininkiler ve Eden'ın oğulları ile kızı için oyun odasına dönüştürülen odaya– geçmişlerdi. Vedalaşma ve mutluluk dilekleri faslının ardından o ve büyükbabası bir kez daha baş başa kalmışlardı.

"Benimle yukarıya gel" dedi büyükbabası. David denileni yapıp büyükbabasının çalışma odasında her zaman oturduğu kol-

tukta yerini aldı: Büyükbabanın karşısına, hafifçe soluna yerleşti. "Burnumu sokmak istemedim ama merak ettiğimi de itiraf etmeliyim: Şimdiye kadar iki kere görüştünüz. Beyefendiyi kabul etmek isteyip istemediğine dair bir fikrin var mı?"

"Bir fikrimin olması gerektiğinin farkındayım ama yok. Eden ve John kararlarını çabucak almışlardı. Keşke onlar gibi ben de bilebilseydim."

"Eden ve John'un ne yaptıklarını düşünmemelisin. Sen onlar değilsin, kaldı ki böyle kararlar aceleyle alınmaz. Yapman gereken tek şey, beyefendinin teklifini ciddiyetle dikkate alman ve şayet yanıtın olumsuzsa, kendisini derhal haberdar etmek ya da bunu senin yerine Frances'ten yapmasını istemek – gerçi iki görüşmenin ardından, doğru olan bunu bizzat senin yapman. Ama aceleye getirmemelisin, uzun sürerse de kendini bunun için kötü hissetme. Babanla annen tanıştırıldığında, annenin kabul etmesi tam altı ay sürmüştü." Hafifçe tebessüm etti. "Örneğin bu olsun diye söylemiyorum." O da tebessüm etti. Ardından kendisini sormak durumunda hissettiği o soruyu sormadan edemedi: "Büyükbaba," dedi, "benim hakkımda ne biliyor?" Ardından, büyükbabası cevap vermeyip elindeki viski bardağına bakmakla yetinince, daha da üsteledi. "Kusurlarımdan haberdar mı?"

"Hayır" dedi büyükbabası hışımla, başından aşağı kaynar sular dökülerek. "Bilmiyor. Bilmesi de gerekmiyor – onu ilgilendiren bir şey değil.

"Ama," diye girdi lafa, "ona bunu söylememek bir tür aldatma değil mi?"

"Tabii ki değil. Aldatma, önemli bir şeyi kasıtlı olarak saklıyor olsak akla gelir, bu önemli bir şey değil, kararını etkilemesi gereken bir bilgi değil."

"Belki etkilememesi gerekir ama etkilemez mi?"

"Şayet etkiliyorsa, zaten evlenmeye değecek bir adam değildir."

Büyükbabasının genelde kusursuz işleyen mantığı bu konuda o denli hatalıydı ki, David'in onu yalancı çıkartma gibi bir alışkanlığı olsaydı bile, büyükbabasının kafasındaki hikâyenin kurgusu tamamen alaşağı olur endişesiyle yapamazdı. Kusurlarının bir ehemmiyeti yoktu madem, o zaman neden ortaya dökülmemesi gerekiyordu? Kaldı ki Charles Griffith'in gerçek karakteri hakkında hüküm vermenin yolu, kendisine dair gerçeklerin hepsini dürüstçe ona söylemekten geçmiyor muydu? Ayrıca, eğer hastalıkları gerçekten de bir utanç kaynağı değilse, ikisi de bunca zahmete girip neden örtbas etmeye uğraşmıştı? Charles hakkında öğrenebilecekleri her şeyi önceden öğrenmemiş oldukları doğruydu –büyükbaba, o ilk görüşmenin ardından, onun San Francisco'da bir dönem yaşamış olduğu bilgisine vâkıf olmadığı için mırın kırın edip söylenmişti– ama onun hakkında öğrenmiş oldukları şey ehemmiyetsiz ve aşikârdı. Charles Griffith'in muteber bir adam olmadığına dair hiçbir kanıt yoktu.

Kendisi bundan haberdar olmasa da, hatta kulağına geldiğinde kendini hakarete uğramış gibi hissedecek olsa da büyükbabasının, David'in kırılgan taraflarının, bir Bingham'la evlenmesi karşılığında Charles'ın kabul edebileceği makul bir yük olduğuna öyle ya da böyle karar vermiş olmasından endişe ediyordu. Charles'ın varlıklı olduğu doğruydu –yine de Binghamlar kadar varlıklı değildi, onlarla boy ölçüşebilecek kimse de yoktu gerçi– ama onunki sonradan edinilmiş bir paraydı. Zeki biri olduğu doğruydu lakin eğitimli değildi, üniversiteye gitmemişti, ne Latince ne Yunanca biliyordu – dünyayı gezip dolaşmıştı, tamam ama kültürel birikim peşinde değil, iş peşinde dolaşmıştı. Hayat tecrübesinin çok olduğu doğruydu, ancak çok yönlü ve görmüş geçirmiş biri değildi. David kendisini böyle şeylere itibar eden biri olarak görmüyordu ama büyükbabasının kasa defterinin her iki tarafında birbirini dengeleyen kayıtlar gibi Charles'ın karşısına kendi kusurlarını koyup koymadığını düşünmeden edemiyordu: Kendisi-

nin hastalıklarına karşılık Charles'ın zarafet eksikliği. Kendisinin meşguliyet eksikliğine karşılık Charles'ın ilerlemiş yaşı. Ola ki alt toplamda eşitlik olursa da kendisi büyükbabasının bir zamanlar bizzat elleriyle altını mürekkeple çizdiği bir sıfır mı olacaktı?

"Yakında yeni bir yıla gireceğiz" dedi büyükbabası bu suskunluğu bozarak, "ve yeni yıllarda hayat muhasebesi eskilerine nazaran daha çok yapılır. Sen kararını vereceksin, bu ya evet ya hayır olacak ve sen hangisini seçersen seç, yıllar da birbirini kovalamaya devam edecek." David, bu sözlerin üzerine, büyükbabanın kendisine gitme vaktinin geldiğini hatırlattığını fark etti, ayağa kalktı, ardından büyükbabasına iyi geceler öpücüğü vermek üzere eğildi ve kendi odasına çıktı.

Derken zaman su gibi akıp geçmiş, yeni yıl neredeyse gelip çatmıştı. Binghamlar yeni yılın gelişini kutlamak üzere bir kez daha toplandılar. Yılın son gününde, tüm hizmetçilerin, yemek odasında aileyle birlikte birer kadeh şampanya içmek üzere davet edilmeleri âdettendi. Torunlar, torunların torunları, kadın hizmetçiler ile uşaklar, aşçı, baş uşak, evin kahyası, arabacı ve emirlerinin altındaki astları, hepsi bir grup halinde, hizmetçilerin kristal buz kaselerine sıkıştırılmış şampanya şişelerini ve karanfil taneleriyle süslenmiş portakal aranjmanlarını ve kavrulmuş cevizle dolu tabakları ve içinde kıymalı turtaların yer aldığı servis tabaklarını üzerine önceden yerleştirdikleri masanın etrafında, büyükbabanın yeni yıl tebrik konuşmasını dinlemek üzere toplandılar. "Yirminci yüzyıla altı yıl kala!" dedi büyükbaba coşkuyla, hizmetçiler tebessüm ettiler endişeyle, çünkü değişim ve belirsizlikten hoşlanmıyorlardı. Washington Meydanı'ndaki evde hiçbir şeyin değişmeyeceğini biliyor olsalar da bir devrin kapanıp diğerinin başlaması onları kaygılandırıyordu: David başından beri yerleştiği odada kalmaya devam edecek, kardeşleri gelip gidecek ve Nathaniel Bingham ebediyen onların efendisi olarak kalacaktı.

Bu kutlamadan birkaç gün sonra David atlı arabalardan biriy-

le yetimhaneye gitti. Burası şehirdeki benzer kurumların ilklerinden biriydi, Binghamlar Özgür Eyaletler'in kuruluşundan sadece birkaç yıl sonra kurulan yetimhanenin en önemli hamilerinden biri olmuştu. Aradan geçen onlarca yıl zarfında, Koloniler'in nispeten refaha kavuştuğu veya giderek kötüleşen bir yoksulluğun pençesine düştüğü dönemlerden geçtiği sıralarda yetimhanenin nüfusu da azalıp artmıştı; kuzeye yolculuk çetin ve meşakkatli bir seyahatti, ebeveynleri Özgür Eyaletler'e kaçmaya çalışırken yolda hayatlarını kaybettiğinden çocukların çoğu yetim kalmıştı. En berbat dönem otuz yıl önce, David'in doğumunun hemen öncesine denk gelen Başkaldırı Savaşı esnasında ve hemen sonrasında, New York'taki mülteci nüfusun zirveye ulaşmasıyla New York ve Pennsylvania valilerinin, Koloniler'den firar edenleri bulmak ve başka yerlerde iskân edilmelerini sağlamak amacıyla, güneydeki insani yardım görev gücüne katılmak üzere Pennsylvania'nın güney sınırına süvariler gönderdiği sırada yaşanmıştı. Karşılaştıkları sahipsiz çocuklarla, yanlarında ebeveynleri bulunan ama ailelerinin bakmakta yetersiz kalacağı anlaşılan çocuklar, yaşlarına göre ya Özgür Eyaletler'in meslek okullarına ya da evlat edinilebilecekleri hayır kurumlarından birine yerleştirilmişti.

Benzer çoğu hayır kurumu gibi, Hiram Bingham Yetimler Okulu'nda da az sayıda bebek ve küçük çocuk kalıyordu – talep o denli fazlaydı ki, yetimhaneye yerleştirilenler de çabucak evlat ediniliyordu; hasta, sakat veya embesil olmadıkça bir bebeğin yetimhanede bir aydan fazla kalması nadirdi. David'in kardeşlerinin ikisi de çocuklarını buradan edinmişlerdi. Günün birinde David de bir vâris isteyecek olursa, o da kurumdan bir tane bulabilirdi. John ve Peter'ın oğlu bir koloni yetimiydi; Eden ve Eliza'nınkiler ise, çocuklarını zar zor besleyebilen, acınası durumdaki İrlandalı bir göçmen çiftin ahırdan farksız harap kulübesinden kurtarılmıştı. Giderek daha artan sayıda göçmenin –son zamanlarda İtalya, Almanya, Rusya ve Prusya'dan yola çıkıp Doğu'dan

kaçıp gelenlerden bahsetmeye gerek bile yoktu– Manhattan kıyılarına ulaşmanın bir yolunu bulmasıyla, bu konuda ne yapılması gerektiği üzerine gazetelerde ve oturma odalarında sık sık hararetli tartışmalar oluyordu, lakin istemeye istemeye de olsa herkesin hemfikir olması gereken husus, Avrupalı göçmenlerin isteyen çiftlere yalnızca yaşadıkları şehirlerde değil, Özgür Eyaletler'in tamamında çocuk sağlıyor olduklarıydı. Çocuk konusunda öyle şiddetli bir rekabet yaşanır olmuştu ki, hükümet, insanları daha büyük yaşta çocukları evlat edinmeye teşvik eden bir kampanyayı yakın zamanlarda başlatmıştı. Ne var ki kampanya büyük ölçüde başarısız olmuş, altı yaşından büyük çocuklarının başlarını sokacak bir evi asla bulamayacakları bizzat çocukların kendilerince bile anlaşılmıştı. Bu, Bingham Yetimler Okulu'nun, tıpkı diğerleri gibi, himayesi altındaki çocuklara bir mesleği öğrenmeye hazırlanabilmeleri için okuma yazma öğretmeye ve hesap kitap işlerinin nasıl yapılacağını göstermeye odaklandığı anlamına geliyordu. On dördüne gelen çocuklar, bir makastarın, bir marangozun, bir terzinin, bir aşçının veya maharetleri Özgür Eyaletler'in sürekli refahı ve işleyişi için gerekli olan başkaca meslek erbaplarının yanına çırak olarak gönderiliyorlardı. Veya ulusal kolluk kuvvetlerine ya da donanmaya katılıp ülkelerine bu şekilde hizmet ediyorlardı.

Bununla birlikte, nihayetinde hepsi çocuktular ve bu nedenle Özgür Eyaletler'deki yasa gereği okula devam ediyorlardı. Eğitimdeki yeni felsefe, çocukların sadece hayatın gerekliliklerileriyle (matematik, okuma, yazma) değil, aynı zamanda sanatla, müzikle ve sporla haşır neşir edildiklerinde daha sağlıklı ve iyi vatandaşlar, yetişkinler olacakları üzerine kuruluydu. Büyükbabası önceki yaz kurum için arayışa girdikleri sanat öğretmeni konusunda kendilerine yardım etmek isteyip istemediğini sorduğunda, David bu görev için gönüllü olarak kendini bile şaşırtmıştı. Yıllardır sanat eğitimi almamış mıydı zaten? Dahası, günlerini

anlamlı kılacak, faydalı olabileceği bir görev arayışında olan kendisi değil miydi?

Her çarşamba, akşamüstüne doğru –çocuklar akşam yemeğini yemeden hemen önce– derse giriyordu, ilk başlarda çocukların kıpır kıpır bir türlü yerlerinde duramamalarının ve sürekli olarak kıkırdamalarının kendisine özgü bir durum mu yoksa yemeklerini bekledikleri için mi olduğunu epeyce merak etmiş, sınıfa günün daha erken saatlerde ders verip veremeyeceğini yetimhane müdiresine sormayı bile düşünmüştü; ne var ki kadının (gerçi gariptir ki, sorumluluğundaki çocuklarca seviliyordu) yetişkinlere ürkütücü gelen bir tarafı vardı; kendisinin talebini yerine getirmek durumunda olmasına rağmen, bunu yapamayacak kadar gözü korkmuştu kadından. Çocuklara karşı –onların, kendisini yetişkinlerin artık görmeye tenezzül etmediği ya da göremediği bir şekilde görebileceklerini düşündüren korkusuz ve ehlileştirilmemiş bakışlarına karşı– oldum olası temkinli olmuştu, gelgelelim zamanla ilk olarak onlara alıştı, ardından da onları sevdi. Aylar geçtikçe, çocuklar da onun sınıftaki dingin varlığıyla daha da yatışıp sakinlediler; ellerinde kömür çubukları, önlerinde kâğıt desteleri çalışıp çabaladılar; odanın ön tarafına, bir taburenin üstüne yerleştirdiği, içi ayvayla dolu Çin motifleriyle bezeli mavi–beyaz kâsenin ellerinden geldiğince aynısını yapmaya çalıştılar.

O gün daha sınıfın kapısını açmadan müziği duydu, –tanıdık bir tını, rağbet gören bir şarkı, çocukların dinlenmesini pek de doğru bulmadığı bir şarkı– kapı koluna uzanıp hızla çevirdi. Ne var ki, daha ne şaşkınlığını ne öfkesini göstermeye fırsat bulamadan, kendisini suskun ve hareketsiz bırakan birtakım görüntü ve sesler karşısında öylece kalakaldı.

Orada, odanın ön tarafında, nicedir ihmal edilip sınıfın bir köşesine bırakılmış şu külüstür piyano duruyordu. Ahşap kısmı o kadar eğri büğrü bir haldeydi ki, enstrüman, akordunun bir daha asla yapılamayacağı düşünülerek bir köşeye atılmış olsa ge-

rek diye düşünmüştü. Ne var ki şimdi onarılmış, temizlenmiş ve sanki ihtişamlı ve narin bir şeymişçesine odanın ortasına yerleştirilmişti, başında da genç bir adam –kendisinden belki birkaç yaş genç bir adam– oturuyordu, sanki gece vakti bir partideymişçesine geriye taradığı siyah saçları, yakışıklı, neşeli ve biçimli yüzünü tamamlayan etkileyici sesiyle şarkı söylüyordu: Neden bekârsın, neden bir başınasın? / Bebeğin yok mu, yuvandan ayrı mısın?

Adam başını yılanı andıran, uzun, esnek ama güçlü boynunun gerisine doğru eğmişti. David adamın şarkı söylerken boğazındaki kasın hareket edişini, bir inci tanesinin yukarı doğru çıkıp ardından aşağıya doğru kayışını izledi.

"Büyük balo salonunun parlak ışıkları yanıp sönüyordu,
Müzik tatlı melodiler çalıyordu.
İşte geldi sevgilim, aşkım, her şeyim,
Biraz su istiyorum, bırak gideyim!
Döndüğümde, canım, bir adam duruyordu,
Sevgilimi âşıkların öpebileceği gibi öpüyordu..."

Bu düşük kalite mekânlarda, müzikhollerde ve minstrel gösterilerinde[4] duyduğunuz türden bir şarkıydı; bu nedenle, içinde bulundukları durum göz önüne alındığında, bu tür duygusal eğlencelere doğal olarak meyilli olabilecek çocukların yanında söylenmesi hayli uygunsuz düşüyordu. Gelgelelim, adamın tatlı, üzgün sesiyle büyülenen çocuklar gibi David de büyülenmiş, sesini dahi çıkaramadan öylece kalakalmıştı. Bu şarkının dokunaklı ve hüzünlü bir vals şeklinde çalındığını duymuştu sadece, ne var ki adam onu neşeli ve canlı bir şeye dönüştürmüştü; öyle ki, şarkının hazin hikâyesini –yaşlı bekâr amcasına neden hiç âşık olmadığını, birliktelik yaşamadığını ve aile kurmadığını soran genç bir kız– parıltılı ve umut dolu bir şeye dönüştürmüştü. Bu

4. "Minstrelsy" olarak da adlandırılan "*minstrel show*", 19. yüzyılın başlarında geliştirilen bir Amerikan eğlence biçimiydi. Yüzlerini siyaha boyamış beyaz tenli sanatçıların icra ettiği gösteriler, özellikle Afrika kökenli insanları tasvir eden komik skeçler, çeşitli eylemler, dans ve müzik performanslarından oluşuyordu. (ç.n.)

David'in kısmen nefret ettiği bir şarkıydı, çünkü bunun günün birinde deneyimlerinden yola çıkarak söyleyebileceği bir melodi olabileceğini, şarkının kendi kaçınılmaz kaderini dile getirdiğini hissediyordu, ancak şarkıdaki adam bu versiyonda neşeli ve umursamaz görünüyordu; sanki hiç evlenmemekle kasvetli bir gelecekten mahrum bırakılmamış da kurtarılmıştı.

"Balo bitip de şafak sökünce,
Dansçılar gidip de yıldızlar sönünce
Ne çok yürek sızladı, bakabilseydin hepsine–
Ne çok umut yok olup gitti balo bitince."

Genç adam şarkıyı gösterişli bir edayla bitirdi, ayağa kalkarak etrafını sarmış ve kendilerinden geçmişçesine onu dinleyen, şimdi de tezahürat ve alkışlara boğan yirmi kadar çocuğu başıyla selamladı. David sırtını daha da dikleştirip boğazını temizledi.

Bunun üzerine adam ona bakıp tebessüm etti; öyle mutlu, öyle ışıl ışıl tebessüm etmişti ki, David bir kez daha telaşlandı. "Çocuklar," dedi, "benim yüzümden bir sonraki derse geciktiniz sanırım. Hadi bakalım, oflayıp puflamak yok, kabalık etmeyin." David kızardı. "Şimdi gidip çizim defterlerinizi alın, haftaya görüşürüz." Yüzünde tebessüm, halen kapıda duran David'e doğru ilerlemeye başladı.

"Bana kalırsa çocuklara söylemek için çok tuhaf bir şarkı" diye başladı, sesine olabildiğince sert bir ton vermeye çalışarak ama adam, David ona muzipçe takılıyormuş gibi hiç de oralı olmadan gülümsedi. "Sanırım öyle," diye yanıtladı, gayet hoşsohbet bir tavırla ve ardından David'in sormasına fırsat kalmadan, "çok kaba davrandım, sizi dersinize geç bırakmakla –daha doğrusu çocukları dersinize geciktirmekle– kalmadım, siz vaktinde gelmiştiniz zaten! Ayrıca kendimi de tanıtmadım. Adım Edward Bishop, bu güzide kurumun yeni müzik öğretmeni benim."

"Anlıyorum" dedi konuşmanın nasıl olup da bu denli çabucak kontrolünden çıktığına şaşırarak. "Aslında bunu duyduğuma ol-

dukça şaşırdığımı söylemeliyim."

"Bu arada sizin kim olduğunuzu biliyorum" diye sözünü kesti genç adam ama o kadar cana yakın, o kadar dostane bir tavırla yapmıştı ki bunu, David bir kez daha eli kolu bağlanmış gibi hissetmişti kendini. "Siz New Yorklu Binghamlardan Bay David Bingham'sınız. 'New York' diye belirtmeme gerek yok sanırım, öyle değil mi? Özgür Eyaletler'in farklı yerlerinde her ne kadar başka Binghamlar olsa da ne dersiniz? Mesela, Chathamlı Binghamlar veya Porstmouthlu Binghamlar. Bu taşralı Binghamların, taşıdıkları soyadının salt bir aile ismi olduğunu, o sülalenin bir parçası olmadıklarını bildiklerinden, insanlar kendilerine 'Demek Binghamlardansınız?' diye bir hevesle sorduklarında onları daima hayal kırıklığına uğratmaya mahkûm bir şekilde, biraz da özür dilemek durumunda kalarak 'Ahh, korkarım hayır, biz Uticalı Binghamlardanız' diye açıklama yaptıklarında, dahası soruyu soranların yüzlerinin nasıl düştüğüne bizzat gözleriyle şahit olurken neler hissettiklerini, hep merak etmişimdir." Son derece neşeli ve kaygısız bir biçimde bir anda gözler önüne serilen bu konuşma tarzı karşısında nutku tutulmuştu; öyle ki, söyleyebildiği tek şey, "Hiç böyle düşünmemiştim" olmuştu beceriksizce. Genç adam bunun üzerine bir kez daha gülmüştü ama usulcacık, David'e değil de az evvel dilinden dökülen esprili bir şeye, sanki ikisi aralarında bir sır paylaşmışlar gibi gülmüştü.

Ardından elini David'in koluna koyarak halen keyifli bir sesle, "Pekâlâ, Bay David Bingham, sizinle tanıştığıma gerçekten memnun oldum, ders programınızı aksattığım için de bir kez daha özür dilerim" dedi.

Kapının arkasından kapanmasıyla birlikte, odada asıl olması gerekenler –çocuklar– içeri sökün etmişlerdi sanki. Daha az evvel son derece hareketli ve zinde olan çocuklar yorgun ve bitkin bir haldeydiler. David bile üzerine bir durgunluk çöktüğünü his-

sediyor, mükemmelen biçimlendirilmiş bir hayatın gerektirdiği, hayat dolu olma ve saygınlık saçmalığını bedeni artık kaldıramayacakmış gibi hissediyordu.

Yine de emin adımlarla ilerledi içeriye doğru, "Tünaydın çocuklar" dedi; çocuklar ruhsuz bir ses tonuyla kendisine "Tünaydın, Bay Bingham" diye karşılık verirken, o gün çalışacakları natürmortu taburenin üzerine yerleştirdi: İçerisine birkaç dal çoban püskülü koyduğu, krem renkte, sırlanmış cam bir vazo. Her zamanki gibi hem çocukları takip etmek hem de canı isterse çizim yapabilmek için odanın arka tarafındaki yerini aldı. Ne var ki bugün, odada görebildiği tek nesne, üzerinde kendi elleriyle yaptığı cılız bitki aranjmanının durduğu taburenin hemen arkasındaki piyanoydu; tüm yıpranmışlığına rağmen oradaki en güzel, en çekici nesne o gibiydi: Bir işaret ateşi, pırıl pırıl parlayan, sade, yapmacıksız bir şey.

Sağında duran, sekiz yaşındaki ufak tefek, pasaklı öğrenciye baktı, küçük kızın sadece vazoyu ve çiçekleri değil, piyanoyu da beceriksizce çizmekte olduğunu fark etti.

"Alice, sadece natürmortu çizmen gerekiyor" diye hatırlattı.

Bir deri bir kemik kalmış yüzü sadece gözlerinden ibaretmiş gibi duran, tavşan dişleri birer kemik çıkıntısına benzeyen küçük kız başını yukarı kaldırıp, "Özür dilerim Bay Bingham" diye fısıldarken o da iç geçirdi. Daha kendisi gözlerini ondan alamazken ve az evvel onun tuşlarına dokunan kişinin hayaletimsi bedeni halen odanın içinde dolanıyormuş da sadece umut ederek onun ruhunu oraya çağırabilecekmiş gibi hissederken, küçük kız piyanoyu neden dahil etmek istemesindi ki? "Sorun değil Alice" dedi. "Temiz bir sayfaya yeniden başla." Etrafındaki diğer çocuklar sessiz ve somurtkandı, oturdukları yerde kıpırdandıklarını duyabiliyordu. Bu denli gücenmek aptalcaydı ama gücenmişti –çocukların derslerinden keyif aldıklarını düşünmüştü, en azından kendisinin onlara öğretmekten keyif aldığı kadar zevk aldıkları-

nı sanmıştı– ama az evvel ne denli eğlendiklerine tanık olduktan sonra, düşündüklerinde bir zamanlar haklı olmuş olsa bile artık öyle olmadığının farkındaydı. Kendisi elmadan alınan bir ısırıktı, ne var ki Edward Bishop o elmanın üzerine şeker serpiştirilmiş, kabarık, gevrek bir turtaya dönüşmüş haliydi. Bunun tadını bir kez aldıktan sonra diğerine dönüş yoktu.

O gece akşam yemeğinde suratı asık, suspus oturmuştu, ne var ki büyükbabanın keyfi yerindeydi – dünyadaki herkes bu kadar mutlu muydu? Dahası, David'in akşam yemeklerinde en sevdiği mönü, kızarmış güvercin yavrusu, yanında da haşlanmış yabani enginar vardı ama pek fazla yemedi. Büyükbaba her çarşamba yaptığı üzere dersin nasıl geçtiğini sorduğunda, sadece "İyi, büyükbaba" diye mırıldanarak geçiştirdi; oysa normalde çocukların neler çizdiğinden, kendisine neler sorduklarından uzun uzadıya bahseder, natürmorttaki meyve veya çiçekleri en iyi işi çıkartan öğrenciler arasında nasıl paylaştırdığını anlatarak büyükbabasını güldürmeye çalışırdı.

Gelgelelim büyükbaba o içedönük halini fark etmemiş gibi görünüyordu, ya da en azından bu konuda bir yorumda bulunmamayı tercih etmişti. Akşam yemeğinin ardından yorgun adımlarla üst kata, çalışma odasına çıkarken David saçma bir şekilde Edward Bishop'ı getirdi gözlerinin önüne; kendisi büyükbabasının karşısında, şöminenin yanı başında bir akşamı daha içeride geçirmeye hazırlanırken, onun neler yapıyor olabileceğini düşündü: Hayalindeki genç adam bir kulüpte, David'in sadece bir kez gittiği türden bir kulüpteydi, uzun boynu göz önündeydi, yüksek sesle şarkı söylüyordu; etrafında başka yakışıklı genç erkekler, baştan ayağa parlak ipekler giymiş kadınlar vardı, ortam capcanlıydı; tepelerindeki kesme cam avize odanın her yerini ışık pullarıyla titreştirirken, havada zambak ve şampanya kokusu asılıydı.

V

Bir sonraki dersine kadar olan o altı gün her zamankinden daha yavaş geçmişti; ertesi çarşamba okula o kadar erken varmıştı ki, sakinleşmek ve biraz vakti geçirmek için yürümeye karar verdi.

Kurum, Batı On İkinci ve Greenwich caddelerinin köşesinde sade ama bakımlı, büyük, kare bir binadaydı. Yıllar içerisinde üç blok boyunca kuzeyde ve bir blok boyunca batıda şehrin genelev mahallelerine ev sahipliği yaptığından giderek daha az muteber bir yer haline gelmişti. Okulun mütevelli heyeti, taşınıp taşınmama konusunu birkaç yılda bir gündeme alıp görüşseler de nihayetinde her zaman kalma kararı alıyorlardı, zaten şehrin doğası gereği bariz zıtlıklar –zenginler ve yoksullar, şehrin köklü aileleri ve yeni gelenler, masumlar ve suçlular– birbirlerine yakın mesafede yaşamak durumundaydılar, çünkü şehrin toprakları başka türlü doğal bir ayrışmaya imkân verecek kadar geniş değildi. Güneye, Perry Caddesi'ne yürüdü, ardından batıya, sonra da kuzeye yönelip Washington Caddesi boyunca ilerledi, aynı çemberde iki tur attıktan sonra, hava dayanılmayacak kadar soğuduğundan, ellerini nefesiyle ısıtarak, yanında getirdiği hediyeyi almak üzere atlı arabasının yanına döndü.

Çocuklara pek de alışılmadık bir şey çizmelerine izin vereceğini söyleyeli aylar olmuştu. Objeyi kâğıda sarıp sicimle bağlaması için o gün sabah erken saatlerde Jane'e verirken, kollarında böylesine hantal ve acayip bir şey taşıdığı sırada Edward Bishop'ın kendisini görmesini, kollarının arasındaki paketin merakını uyandırmasını, hatta üzerindeki örtüyü kaldırışını izlemek

için kalmasını, hayranlıkla donakalmasını umut ettiğinin farkındaydı. Bununla gurur duyduğu yoktu elbette ya da koridorda sınıfına doğru ilerlerken hissettiği heyecandan: Nefesinin giderek hızlandığının, kalbinin göğüs kafesinin içinde varlığını hissettirdiğinin farkındaydı.

Ne var ki sınıfının kapısını açtığında, hiçbir şey yoktu, –ne müzik ne genç adam ne de baştan çıkarıcılık– sadece öğrencileri vardı; birbirleriyle oynayan, itişip kakışan, seslerinin son perdesinde bağıran öğrenciler nihayet onu fark edip birbirlerini dürterek sessizliği sağlamışlardı.

"Tünaydın çocuklar" dedi kendini toparlayarak. "Müzik öğretmeniniz nerede?"

"Kendisi artık perşembeleri gelecekmiş bayım" dediğini duydu erkek öğrencilerden birisinin.

"Demek öyle" dediği sırada hem uğradığı hayal kırıklığının hem de boynuna dolandığını hissettiği demir zincirin ağırlığının ayırdındaydı ve de bundan duyduğu utancın.

Bir başka öğrencinin "Paketin içinde ne var bayım?" diye sorması üzerine, halen kapıya yaslanmış durduğunun, hissizleşmiş elleriyle kollarının arasındaki nesneyi sıkıca kavradığının farkına vardı. Birdenbire çok aptalca geldi her şey, saçmalığın daniskasıydı; ne var ki çocukların çizim yapmaları için yanında getirdiği tek şey buydu, odanın içinde de tablo oluşturabilecek başkaca bir şey yoktu; bu yüzden elindekini sınıfın ön tarafına getirdi ve içindeki heykeli –aslen mermerden yapılma bir Roma dönemi vücut heykelinin alçı kopyası– ortaya çıkartmak üzere paketi dikkatlice açtı. Heykelin orijinali büyükbabasındaydı, kendi Büyük Gezi'sini yaptığı sırada satın almış, David'in çizim yapmayı ilk öğrendiği dönemde de kopyasını çıkarttırmıştı. Heykelin gerçek manada maddi değeri yoktu; ne var ki elinde bulundurduğu yirmi küsur yıl boyunca onu defalarca incelemiş, bir başka erkeğin göğüs kafesini bizzat görmeden çok daha önce, anatomi hakkında

tüm bildiklerini, kasın nasıl kemiğin üzerini örttüğünü, derinin nasıl kasın üzerini kapladığını, bir yanına eğildiği vakit erkeğin karın bölgesinin kenarında belirginleşen yegâne kadınsı kıvrımı, ok misali aşağıya, kasıklara doğru inen o iki hattı bu heykelden öğrenmişti.

Neyse ki hiç değilse çocuklar ilgi duymuş, hatta hayran kalmışlardı. Heykeli taburenin üzerine yerleştirirken çocuklara Roma dönemi heykeltıraşlığından bahsedip bir sanatçının yeteneğinin en büyük ifadesinin insan bedenini tasvir etmekten geçtiğini anlattı. Çocukları bir önlerindeki kâğıda, bir karşılarındaki heykele şöyle bir bakarak çizim yaptıkları sırada izlerken, bu öğrettiklerini John'un ne denli aptalca bulduğunu düşündü: "Onlara yetişkin hayatlarının bir parçası olmayacak bir şeyin eğitimini ne demeye veriyorsunuz ki?" demişti. Böyle düşünen sadece John değildi üstelik, kendisine gösterdiği tüm müsamahaya rağmen büyükbaba bile, bu meşgalenin, –çocuklara hayatlarının hiçbir döneminde bırakın parayı pulu, ayırabilecek vakti dahi bulamayacakları– birtakım hobi ve ilgi alanlarını göstermenin acımasız değilse bile tuhaf olduğu kanaatindeydi. Ama David tam aksini iddia ediyordu: Onlara yalnızca bir parça kâğıt, birazcık mürekkep veya kısacık bir kurşunkaleme ihtiyaç duyacakları keyifli bir şey öğrettiğini söylüyordu; kaldı ki demişti bir seferinde büyükbabasına, sanattan iyi anlayan –sanatın değerini ve ederini bilen– hizmetçileriniz olursa, temizliğini ve bakımını üstlendikleri evlerdeki sanat eserlerine karşı belki de daha dikkatli davranır, daha değerbilir olurlar. Yıllar içinde, sakar hizmetçi ve uşakların dikkatsizlikleri sonucu evdeki pek çok sanat eserinin yok olduğuna şahit olan büyükbaba, onun bu söylediklerine gülmek ve haklı olabileceğini kabul etmek durumunda kalmıştı.

O gece, büyükbabayla baş başa sohbet faslı sona erdikten sonra odasına döndü, gündüz sınıfın arka tarafında oturup da öğrencileriyle birlikte çizim yaptığı sırada, taburenin üstüne yerleş-

tirilmiş alçı büstü değil de nasıl da Edward Bishop'ı düşünmüş olduğunu, ardından sırf kendini bu düşüncelerden uzaklaştırmak için kurşunkalemini öylece bırakıp çizdiklerine göz atarak çocukların arasında dolaştığını getirdi aklına.

Ertesi gün perşembeydi, okula bir kez daha gitmek için bir bahane bulmaya çalışıyordu ki, Frances'in, farklı alanlardaki projelerinin tamamına finansman sağlayan Bingham Vakfı'nın muhasebe defterlerindeki bir tutarsızlığı gözden geçirmek üzere kendisiyle görüşmesi gerektiği haberini aldı. Bir bahane uydurup da müsait olmadığını söyleyecek hali yoktu elbette, Frances'in de bunu pekâlâ bildiğinin farkındaydı, dolayısıyla şehre inmek durumunda kaldı, ikisi birlikte oturup baştan sona tüm muhasebe kayıtlarını incelediler, ta ki bir rakamının yazılması gereken yerde sehven yedi rakamı yazıldığını, bunun da kayıtlarda karışıklık yarattığını fark edene kadar. Bir yerine yedi: Son derece basit bir hataydı, ne var ki hatanın nereden kaynaklandığını tespit edememiş olsalardı Alma sorgulamaya tabi tutulabilir, hatta belki de Binghamlardaki işine son verilebilirdi. İşlerini bitirdiklerinde Edward'ın dersi bitmeden okula yetişmesi için halen yeterince vakti vardı ama sonrasında büyükbabası çaya kalmasını söylemişti, teklifi geri çevirecek bir bahanesi yoktu yine – pek fazla bir işinin gücünün olmadığı o denli kanıksanmıştı ki, bu durum bir nevi esarete dönüşmüş, işsizlik kendi başına bir iş haline gelmişti.

"Üzerinde bir tedirginlik var gibi" dedi büyükbabası bir yandan dikkatle süzüp bir yandan da David'in fincanına çay doldururken. "Bir yerlerde mi olman gerekiyor?"

"Yoo, hayır, gerekmiyor" diye cevapladı.

Elinden geldiğince nezaketle oradan ayrıldı, kendini atlı arabasına zor atıp arabacıya mümkünse acele etmesini söyledi, ne var ki Batı On İkinci Cadde'ye ulaştıklarında saat dördü çoktan geçmişti, Edward'ın bu saate kadar oyalanmış olması pek olası değildi, özellikle de bu soğukta. Yine de arabacıya beklemesini

emredip ders verdiği sınıfa doğru kararlı bir şekilde ilerledi, kapı kolunu çevirmeden önce gözlerini kapatıp derin bir nefes aldı, içeride sessizlikten başka bir şey olmadığının neden sonra ayırdına vardığında nefesini verdi.

Tam o sırada "Bay Bingham," diye seslendiğini fark etti, "sizi burada görmek ne büyük sürpriz!"

Bu anı hayalinde canlandırmıştı elbette, ancak gözlerini açıp da karşısında Edward Bishop'ı yüzünde o aynı pırıltılı tebessüm, bir elinde eldivenlerini tutar, başını sanki David'e bir şey sormuşçasına bir yana eğmiş vaziyette görünce, kendini toparlayıp da cevap veremediğini fark etti. Yüzündeki ifade yaşadığı şaşkınlığa dair bir şeyler ele vermiş olmalıydı, zira Edward yüzünde endişeli bir ifadeyle ona doğru yaklaşmıştı. "Bay Bingham, iyi misiniz?" diye sordu. "Çok solgun görünüyorsunuz. Gelin şu sandalyelerden birine oturun da size biraz su getireyim."

"Hayır, hayır" diyerek toparlayabilmişti en sonunda. "Gayet iyiyim. Ben sadece –çizim defterimi dün burada unutmuşum da– onu arayıp durdum bütün gün ama bulamadım. Görünen o ki burada da bırakmamışım – sizi böldüğüm için kusura bakmayın."

"İyi de beni böldüğünüz yok ki! Çizim defterinizi kaybetmiş olmak çok fena: Kendi defterimi kaybetmiş olsam ben ne yapardım bilmiyorum. Ben de biraz bakınayım etrafa."

"Hiç gerek yok" dedi belli belirsiz bir sesle, pespaye bir yalandı bu: Odanın içinde o kadar az mobilya vardı ki, hayali çizim defterinin olabileceği birkaç yer vardı ancak ama Edward çoktan bakınmaya başlamış, odanın ön tarafında duran masanın boş çekmecelerini açıp kapatıyor, masanın hemen arkasında, tahtanın yanı başındaki boş dolabın içine göz atıyor, hatta David'in tüm itirazlarına rağmen aranmaya devam ediyor (sanki –evdeki çalışma odasında yerli yerinde duran– çizim defteri oralarda bir yerdeymiş de David bir türlü görememiş gibi) dizlerinin üzerine eğilmiş, piyanonun altına bakınıyordu. Edward bu müddet

zarfında David'in yerine endişeli nidalar çıkartıyordu. Dilinden dökülen tüm o "Oo!"lar ve "Aa!"lar ile abartılı, bilinçli bir şekilde maziyi çağrıştıran derinden etkilenmiş bir konuşma tarzı vardı. Ne var ki, normalde olması gerektiğinden daha az rahatsız ediciydi: Hem doğal durmuyordu hem de samimiydi, sanatsal bir duyarlılığın yansımasından ziyade bir gösteriş hissi veriyor, neşeli bir canlılığı hatırlatıyordu. Edward Bishop ciddiyet taslamamakta kararlıymış gibi, sanki ciddiyet –çoğu insanın hayatta benimsediği türden ciddiyet– şiddetli bir arzu değil de yapmacık bir tavırmış gibi.

"Buralarda değil gibi görünüyor Bay Bingham" diye seslendi Edward en nihayet, ayağa kalkmış ve yüzünde David'in tam olarak adını koyamadığı bir ifade, –neredeyse bir tebessüm– doğrudan David'e bakıyordu: Bir tür cilve, hatta baştan çıkarma mıydı yoksa bu münferit sözsüz oyunda her ikisinin oynadığı rollerin bir itirafı mıydı? Yoksa doğası gereği muziplik mi yapıyor, hatta alaya mı alıyordu? Aptalca planları ve hisleri olan kaç erkeğe tahammül etmişti acaba Edward Bishop şu kısacık hayatında? David'in artık kendi ismini eklemek durumunda olduğu liste ne kadar uzundu acaba?

Bu tiyatroya bir son vermek isterdi istemesine ama nasıl yapacağını kestiremiyordu bir türlü: Müsebbibi kendisiydi, ne var ki sonuç kısmını işin başında en baştan tasarlamamış olduğunu çok geç fark etti. "Arama nezaketinde bulundunuz" dedi acıklı bir halde yere bakarak. "Belli ki evde yanlış bir yere koymuşum. Gelmeme hiç gerek yokmuş meğer. Size daha fazla zahmet vermeyeyim." Asla, diye söz verdi kendi kendine. Sana bir daha asla rahatsızlık vermeyeceğim. Yine de oradan ayrılmak için bir hamlede bulunmadı.

Bir sessizlik oldu, sonrasında Edward konuştuğunda sesi farklıydı; daha az coşkulu, sanki önceki halinden eser yoktu. "Hiç de rahatsızlık vermediniz" dedi. Bir kez daha duraksadıktan sonra

"Bu oda epey soğuk, öyle değil mi?" (Öyleydi. Yetimhane müdiresi ders saatlerinde okulu soğuk tutuyordu, çocukların konsantrasyon duygusunu keskinleştirdiğini ve onlara azmetmeyi öğrettiğini iddia ediyordu. Çocuklar bu duruma alışmışlardı, ancak yetişkinler asla alışamamışlardı: Gerek öğretmenler gerekse personel hemen her zaman üzerlerine kat kat palto geçiriyor, şallara sarınıyorlardı. David enstitüyü bir seferinde akşam saatlerinde ziyaret etmiş ve içerisinin ılık, hatta sıcacık olmasına şaşırmıştı.

"Her zaman öyledir" diye cevap verdi, tatsızlığını halen koruyan bir ses tonuyla.

"Düşündüm de, belki bir fincan kahve içimi ısıtabilir" dedi Edward. David cevap vermedi, bu sözleri nasıl yorumlayacağını yine kestirememişti, "Olur da bana eşlik etmeyi arzu ederseniz hemen şu köşede bir kafe var."

Arzu ettiğinin ayırdında bile olmaksızın, tereddüt etmeye, bu teklifin aslında ne anlama gelebileceğini zihninde tartmaya dahi fırsat bulamadan rıza gösterdi; bir müddet sonra Edward'ın paltosunu ilikliyor olmasının şaşkınlığıyla okuldan birlikte çıkıp Hudson Caddesi üzerinde önce doğuya, ardından güneye doğru yürüdüler. Yol boyu tek kelime etmediler, gerçi Edward yol boyu bir şeyler mırıldanıp durmuştu, rağbet gören bir başka şarkı, derken David bir an için tedirgin oldu: Yoksa Edward derinliği olmayan, sırf dış görünüşten, albeniden ibaret biri miydi? Yüzündeki o tebessümlerin ve o güzel davranışlarının, bembeyaz, inci gibi dişlerinin ardında ağırbaşlı bir kişi olduğunu farz etmişti en başından beri ama ya öyle biri değilse? Ya çenesi düşük, hoppa bir tipse, sadece zevk peşinde koşan bir adamsa? Ama sonra durup bir düşündü: Diyelim ki öyle, ne olurdu ki sanki? Alt tarafı bir kahve içeceklerdi, evlilik teklifi değildi ya nihayetinde, kendi kendine bu düşüncelerden cesaret alırken, aklına Charles Griffith geliverdi, yılbaşı öncesindeki son görüşmelerinden bu yana adamdan ses soluk çıkmadığını düşündü, dışarının soğuğuna

rağmen boynunun alev alev yandığını hissetti. Kafeye varmışlardı, kafeden ziyade bir tür çayevi gibi bir yerdi burası; köhnelikten çöktü çökecek ahşap masaların, sırtsız taburelerin kaba saba bir zeminin üzerine yerleştirildiği, sıkış tıkış bir yerdi. Ön taraf dükkân şeklindeydi, müessesenin iki Çinli çalışanının kahve çekirdekleri, kurutulmuş papatya çiçekleri ve nane yapraklarıyla dolu fıçılardan kepçeyle alıp kâğıt torbalara doldurarak pirinç bir terazide tarttığı, ardından tahta boncuklu bir abaküs marifetiyle hesabı toparladığı tezgâhın önünde ürünleri inceleyen müşteri kalabalığının yanından adım adım ilerlemek durumunda kaldılar; abaküsten yükselen kesintisiz, ritmik takırtılar mekânı kendine özgü bir vurmalı çalgı sesiyle dolduruyordu. Buna rağmen ya da belki tam da bu yüzden ortam hareketli ve eğlenceliydi; iki adam, közlerin havai fişek misali çıtırtılar eşliğinde dönüp durduğu şöminenin yakınında bir yer bulup oturdular.

"İki kahve" dedi Edward garson kıza. Doğu kökenli, etine dolgun kız başını sallayıp kahveleri getirmeye koyuldu.

Karşı karşıya yerleştikleri küçük masada bir müddet birbirlerine bakarak oturdular, ardından Edward gülümsedi, David de ona. Yüzlerinde tebessüm, birbirlerine gülümseyerek bakmaya devam ettiler, ardından ikisi aynı anda gülmeye başladılar. Derken, David sanki bir yakınlık kurmak ister gibi ona doğru eğildi ama daha ağzını bile açamadan genç erkek ve kadınlardan oluşan kalabalık bir grup –görünüşlerine ve seslerine bakılırsa üniversite öğrencileri– içeri girip yakındaki bir masaya yerleşti. Üniversite çağındaki genç erkek ve kadınların arasında onlarca yıldır –hatta Başkaldırı Savaşı'nın öncesinden beri– rağbette olan bir konuyu tartışıyorlardı, masaya yerleştikleri sırada bile tartışma hız kesmemişti: "Benim tek söylediğim, zencileri tam manasıyla vatandaş olarak bağrına basmadıkça ülkemizin kendisine bağımsız gözüyle bakamayacağı" diyordu keskin hatlara sahip, güzel bir kız.

"İyi de burada zaten gayet hoş karşılanıyorlar" diye itiraz etti karşısındaki genç adam.

"Evet ama Kanada veya Batı'ya gitmek üzere buradan geçerlerken sadece. Onların kalmasını istemiyoruz, kaldı ki Koloniler'den gelen herkese sınırlarımızı açtığımızı söylediğimizde kastettiklerimiz onlar değil, dahası barınma imkânı verdiklerimizden çok daha fazla zulmettiklerimiz yine onlar! Amerika'dan ve Koloniler'den çok daha iyi olduğumuzu sanıyoruz ama değiliz!"

"Ama zenciler bizim gibi insanlar değil ki..."

"Hayır, öyleler! Bizzat tanıştığım –daha doğrusu amcamın Koloniler'e yaptığı seyahat sırasında tanıştığı– zencilerin bizden hiçbir farkı yok! Gayet de bizim gibiler!"

Bunun üzerine gruptakilerin bir kısmından alaylı kahkahalar yükseldi, ardından bir delikanlı son derece üstten bakan bir tavırla yayvan yayvan konuşarak, "Anlaşılan o ki Anna, bir zamanlar Kızılderililerin dahi tıpkı bizim gibi olduğuna, köklerini kurutmak yerine onları kendi yabanilikleriyle baş başa bırakmamız gerektiğine inanmamızı istiyor."

"Bizim gibi yerliler vardı zaten, Ethan! Ki bu belgelenmiş durumda!"

Bu cümlenin ardından masadakilerin hepsi bir ağızdan konuşmaya başladı, her kafadan bir ses çıkıyordu artık. David bir taraftan yan masadan yükselen uğultu, diğer taraftan abaküsün öncekinden çok daha yüksek perdeden çıkan tıkırtısı, bir yandan da şömineden sırtına vuran ateşin sıcaklığıyla sersemlediğini hissetti. Hissettikleri yüzüne de yansımış olmalı ki, Edward masanın üzerinden tekrar ona doğru eğilip sesini duyurmak için neredeyse bağırarak başka bir yere gitmek isteyip istemediğini sordu, David de istediğini söyledi.

Edward kahvelere artık gerek kalmadığını söylemek üzere garson kızı bulmaya gitti, ardından ikisi omuzlarıyla kendilerine yol açarak öğrencilerin oturduğu masanın ve çay paketlerini bek-

leyen müşterilerin yanından geçip kendileri yeniden sokağa attılar; dışarısı tüm hareketliliğine ve canlılığına rağmen rahatlatıcı, ferah ve sessiz gelmişti.

"İçerisi oldukça gürültülü olabiliyor bazen" dedi Edward, "özellikle öğleden sonraları geç saatlere doğru. Unutmuşum. Aslında, hoş bir yerdir, yani ekseriyetle."

"Eminim öyledir" diye mırıldandı kibarca. "Gidebileceğimiz başka bir yer var mı?" Zira, okulda altı aydır öğretmenlik yapmasına rağmen, pek de vakit öldürdüğü bir mahalle değildi burası – yaptığı ziyaretler çoğu zaman kısa süreli ve belli bir amaç dahilindeydi, bölgeyi öğrenciler açısından oldukça cazip kılan barlara ve ucuz mahalle kahvelerine takılamayacak kadar yaşlı hissediyordu kendisini.

"O halde" dedi Edward kısa bir sessizliğin ardından, "benim evime gidebiliriz, eğer yürüyebilirseniz. Hemen şuracıkta."

Bu teklif karşısında şaşırdığı kadar memnun da olmuştu – zira daha en başta Edward'a kapılmasına neden olan davranış tam olarak bu değil miydi? Bir özgür ruhluluk vaadi mi, gelenekleri tasasız bir hiçe sayış mı, eski davranış kalıplarından ve resmiyetten bir vazgeçiş mi? O modern bir adamdı, onun yanında David de kendini modern hissediyordu; öyle ki, yeni arkadaşının gelenekleri hiçe sayan uçarı tavrından cesaret alarak teklifi hemen kabul etti. Edward sanki bu cevabı bekliyormuşçasına (oysa David kendi cesareti karşısında bir an afallamıştı) başıyla onaylayarak ona yol gösterdi; önce kuzeye, ardından Bethune Caddesi boyunca batıya yürüdüler. Cadde üzerinde göze çarpan evler vardı, pencerelerinde ince mumların titreştiği kahverengi kumtaşından inşa edilmiş yeni binalar; –saat henüz akşamüstü beşti ama gece çoktan binaların etrafını sarmaya başlamıştı– gelgelelim Edward uzun adımlarla hepsinin yanından geçti ve kötü durumda olmasına rağmen bir zamanlar oldukça görkemli bir yapı olduğu belli olan, –David'in büyükbabasının çocukluğunu geçirdiği türden–

nehre oldukça yakın, geniş, eski püskü bir konağın önünde durdu. Edward konağın yer yer kabarıp şişmiş ahşap kapısını defalarca çekerek ancak açabildi.

"İkinci basamağa dikkat edin; taşlarından biri eksik" diye uyardı, yüzünü David'e çevirmeden evvel. "Washington Meydanı değil elbette ama yuva neticede." Özür niteliğinde sözlerdi bunlar ama yüzündeki o tebessüm –o pırıltı!– kelimeleri bambaşka bir şeye dönüştürmüştü: Tam olarak bir böbürlenme değildi belki de ama bir meydan okuma ifadesi olduğu kesindi.

"Washington Meydanı'nda yaşadığımı nereden biliyorsunuz ki?" diye sordu.

"Bilmeyen yok ki" diye cevap verdi Edward ama bunu, Washington Meydanı'nda yaşamak David'in kendi başarısıymış, tebrik edilmeye değer bir şeymiş gibi söylemişti.

David, (basamağa yanlışlıkla basmamak için gerekli dikkati göstererek) içeri adımını attıktan sonra, konağın bir pansiyona dönüştürülmüş olduğunu fark etti; sol tarafta, oturma odasının olması gereken yerde, stilleri ve döşemeleri itibariyle her biri farklı telden çalan altı masa ile bir düzine sandalyenin yer aldığı, kahvaltı odası denebilecek bir bölüm vardı. Mobilyaların usta bir elden çıkmadığı bir bakışta anlaşılabiliyordu; ne var ki, ileride köşede, büyükbabasının kendi oturma odasında da olan, yüzyılın sonundan kalma, etkileyici güzellikte bir çalışma masası durduğunu fark etti, yakından bakmak üzere yanına gitti. Masanın ahşabının aylardır cila yüzü görmediği her halinden belliydi, atılan son cila düşük kaliteli olduğundan olsa gerek yer yer bozulmuştu; masanın yüzeyine dokunduğunda yapış yapış olduğunu fark etti. Elini çektiğinde parmakları toz içinde kalmıştı. Ama vakti zamanında nadide bir parça olduğu belliydi; arkasında duran Edward, sormasına fırsat vermeden "Buranın mal sahibesi bir zamanlar epey varlıklıymış yani duyduğum kadarıyla. Binghamlarınki kadar bir servetten bahsetmiyoruz elbette" –işte yine aynısı olmuş-

tu, ailesine ve servetlerine inceden bir dokundurma– "ama kadında para ganiymiş" dedi.

"Peki sonra ne olmuş?"

"Kendini kumara fazlasıyla kaptıran bir koca, ki sonradan kadının kız kardeşiyle kaçıp gitmiş. Yani bana anlatılanlar bu doğrultuda. Kadın üst katta oturuyor, çok nadiren görüyorum kendisini; –epeyce de yaşı var– uzaktan bir akrabası evi çekip çeviriyor."

"Kadının adı ne?" diye sordu David. Evin sahibi bir zamanlar gerçekten varlıklı birisiyse, büyükbabası muhakkak tanırdı.

"Larsson. Florence Larsson. Buyrun, odam şu tarafta."

Merdivenlerdeki halı yer yer aşınmıştı, hatta bazı yerlerde zemin görünüyordu; bir yandan katları tırmanırken, Edward binada kaç pansiyonerin kaldığını, (kendisiyle beraber on iki) ne kadardır orada yaşadığını (bir yıl) anlatmıştı. İçinde yaşadığı koşullardan, etraftaki sefalet ve bakımsızlıktan (duvarlar su aldığından çiçek demeti desenli duvar kâğıdı renk değiştirmiş, büyük, düzensiz sarı lekelerden oluşan gelişigüzel bir desen haline gelmişti) en ufak bir mahcubiyet duyuyor gibi bir hali yoktu, bir pansiyonda yaşıyor olmaktan da mahcup değil gibiydi. Pansiyonlarda yaşayan pek çok insan vardı elbette ama David daha önce böyle biriyle tanışmak bir yana, böyle bir binanın içine adım dahi atmış değildi, merakla ve biraz da dehşetle etrafına bakıyordu. İnsanlar bu şehirde ne menem hayatlar sürüyordu! Üstlendiği hayır işleri kapsamında Koloniler'den gelen sığınmacılara ve Avrupa'dan gelen göçmenlere yeniden yerleşim ve barınma sağlama meseleleriyle yakından ilgilenen Eliza'nın anlattıklarına bakılırsa, koşullar yeni sakinlerin çoğu için içler acısıydı; tek göz odanın içinde on kişi tıkış tıkış yaşayan ailelerden, macun çekilmediğinden en soğuk havalarda bile bir türlü örtülemeyen pencerelerden, kendilerini bir nebze olsun ısıtabilmek için ızgarasız şömineye çaresizce fazlaca yanaşıp yanıklar içinde kalan çocuklardan, barakalara oluk oluk yağmur suyu sızdı-

ran çatılardan bahsederdi. Onlar da başlarını iki yana sallayarak anlatılan hikâyeleri dinler, büyükbaba diliyle bir iki cık cık eder, ardından sohbetin konusu başka bir yerlere geliverirdi – Eden'ın çalışmalarından dem vurulur ya da belki Peter'ın yakın zamanlarda gördüğü bir iki tablodan bahsedilir, derken Eliza'nın içler acısı durumdaki barakaları hafızalarından silinir giderdi. Ne var ki David Bingham, kardeşlerinin hiçbirinin girmeye dahi cesaret edemeyeceği bu evlerden birinin bizzat içindeydi işte. Bir macera yaşamakta olduğunun ayırdına vardı neden sonra, ardından boş kibrinden utandı, zira böyle bir yeri ziyaret etmek en küçük bir cesaret gerektirmiyordu.

Üçüncü katın sahanlığına ulaştıklarında Edward sağa döndü, David de koridorun sonundaki odaya kadar onu takip etti. Etraftaki odalardan çıt çıkmıyordu, buna rağmen Edward kapının kilidini açtığı sırada bir parmağını dudaklarına götürüp hemen yan taraftaki kapıyı işaret etmişti: "Uyuyordur."

"Bu kadar erken mi?" diye fısıldadı buna karşılık. (Yoksa vakit gerçekten de o kadar geç mi olmuştu?)

"Geceleri çalışıyor. Tersane işçisi – saat yedi olmadan evden çıkmaz."

"Hımm" dedi, hayat hakkında ne kadar az şey bildiğine bir kez daha şaşırdı.

Odaya girdiler, Edward kapıyı usulca kapadı. İçerisi o kadar karanlıktı ki, David hiçbir şey göremiyor ama mum yağından kalma belli belirsiz duman kokusunu hissedebiliyordu. Edward birkaç mum yakacağını söyledi; kibritin her çıtırtısında odanın yavaş yavaş şekil ve renk alışını izledi. "Perdeleri kapalı tutuyorum, içerisi o zaman daha sıcak oluyor" dedi Edward, gelgelelim şimdi ardına kadar açmıştı hepsini, mekân kendini gözler önüne sermişti en nihayet.

Oda David'in Washington Meydanı'ndaki çalışma odasından küçüktü; bir köşede, üzerine kaba saba yün bir battaniyenin

düzgünce serili olduğu dar bir yatak duruyordu. Yatağın ayakucunda, deri kaplaması yer yer soyulmuş bir seyahat sandığı vardı, sandığın hemen sağında duvara monte edilmiş ahşap bir gardırop duruyordu. Odanın öteki tarafına, üzerinde Nuh nebiden kalma bir gaz lambası, bir tomar kâğıt ve bir kurutma kâğıdı duran derme çatma bir masa yerleştirilmişti. Masanın etrafında kitap yığınları vardı, kitapların hepsi yıpranmıştı. Bir de tabure duruyordu, diğer mobilyalar gibi o da kalitesiz bir şeydi besbelli ki. Yatağın karşı tarafındaki köşede sağlam görünen, büyük, tuğla bir şömine vardı; üzerinde takılı demir koldan, ağır, siyah ve yine Nuh nebiden kalma bir kazan sarkıyordu. Çocukluğundan hatırladığı türden bir kazandı bu, şehir merkezinin dışındaki evlerinin arka bahçesinde durup içerideki hizmetçilerin içi kaynar su dolu büyük kazanlarda çamaşırlarını yıkamalarını seyrettiği zamanlardan kalma. Şöminenin her iki yanında, akçaağaçların çıplak dallarının örümcek ağını andıran gölgeler yansıttığı büyük pencereler vardı.

David için dikkate değer bir yerdi burası, gazetelerden fırlamışçasına dikkat çekiciydi; orada bulunuyor olmasına bir kez daha hayret etti, odanın içinde olduğu hakikati, odanın sahibinin yanında bulunuyor olduğu hakikatinden bile daha kayda değerdi.

Kibarlığı elden bırakmaması gerektiğini hatırlayarak bakışlarını, parmaklarını vücudunun önünde kenetlemiş vaziyette odanın ortasında duran Edward'a çevirdi, David bu duruşa kırılganlığın alışılmadık bir ifadesi gözüyle bakılacağını çoktan biliyordu. Ardından David, şu kısa tanışıklıklarında ilk kez diğer adamın yüzünde daha önce hiç rastlamadığı bir tür tereddüdün farkına vardı. Bunu anlamış olmak kendisini daha müşfik, aynı zamanda daha cüretkâr hissettirdi; öyle ki, Edward en nihayetinde, "Çay yapayım mı?" diye sorduğunda bir adım ileri atabildi – sadece tek bir adım ama aralarındaki boşluk o kadar küçüktü ki, o tek adım onu Edward Bishop'ın o denli yakınına getirmiş,

karşısındaki adamın mürekkeple çizilmiş birer çizgi kadar siyah ve ıslak kirpiklerinin her birini görebilir olmuştu.

"Lütfen" dedi, sesini özellikle yumuşak tutarak, sanki daha yüksek perdeden bir ses Edward'ın aklını başına getirecekmiş de ürkütüp kaçırtacakmış gibi. "Çok memnun olurum."

Edward'ın su getirmek üzere çıkmasının ardından David odayı ve içindekileri daha yakından ve dikkatle inceleme fırsatı bulmuş, Edward'ın evine dair hakikati normal karşılarken sergilediği soğukkanlılığın aslında soğukkanlılıkla hiç ilgisi olmadığının, aksine bir şok olduğunun varmıştı. David artık kendine itiraf edebilirdi, o fakir biriydi.

Oysa ne ummuştu? Edward'ın kendisi gibi biri olduğunu; –elbette iyi yetişmiş, eğitimli bir adam olduğunu, para için değil, sırf hayırseverlik olsun diye okulda ders verdiğini– ne var ki şimdi göz önüne almak durumunda kaldığı üzere muhtemelen –hatta kesinlikle– para içindi. Yüzünün güzelliğini ve kıyafetlerinin kesimini zihnine kazımış ve bir yakınlık, bir benzerlik olduğunu addetmişti, ne ki bunların hiçbiri yoktu. Oysa şimdi, yatağın ayakucundaki seyahat sandığının üzerine oturmuş, gözlerini Edward'ın odadan çıkmadan evvel oraya bıraktığı paltosuna dikmiş, bakıyordu; evet, kumaşı da, dikimi de iyiydi ama yakası (daha yakından incelemek üzere ters çevirdiğinde fark etmişti) modaya uygun olmak için biraz fazlaca genişti, omuz kısmı saten gibi parlayacak kadar yıpranmış, yırtmacının bir kısmı sıra sıra küçük dikişlerle örülerek elden geçirilmiş, kol boyunu uzatmak için açılmış bilek kısmı, bedenine uydurmak için tadilattan geçirilmişti. Gerek yanlış tahminleri gerekse kendinde bir eksiklik olarak gördüğü şey yüzünden diken üstündeydi: Edward onun gözünü boyamaya çalışmamıştı; David, Edward'ı kendi kafasında büyütüp bir yerlere koymuş ve aksini gösteren kanıtları da görmezden gelmişti, gerçek buydu. Kendine ve kendi küçük dünyasında yer alan öteki kişilere dair izleri aranıp durmuş, bun-

ları ya da bunlara yeterince yakın bir şeyleri bulduğunda bakmayı da, görmeyi de budalaca bırakmıştı. "Bir dünya adamı" diye karşılamıştı büyükbabası onu, bir yıl süren Avrupa turundan döndüğünün ertesi günü. David ona inanmış, üstüne üstlük hak bile vermişti. Ama gerçek manada bir dünya adamı mıydı? Yoksa Bingham elinden çıkma bir dünyanın, zengin ve rengârenk, yine de son derece eksik olduğunu kendisinin bildiği bir dünyanın adamı mıydı sadece? İşte buradaydı, Washington Meydanı'na at arabasıyla on beş dakikadan kısa bir mesafede olan bir evin odasındaydı ama burası ona Londra'dan, Paris'ten, Roma'dan çok daha yabancıydı; odanın içinde ona tanıdık gelen şeyler o kadar azdı ki, kendini Pekin'de ya da ayda hissetmesi işten bile değildi. Üstelik içinde daha da beter bir şey vardı – toyluğa varan, sadece nahoş değil, aynı zamanda tehlikeli de olan bir inanmazlık duygusu: Eve girdikten sonra bile, Edward'ın burada sırf eğlencesine yaşadığını, yapmacık bir sefalet sürdüğünü düşünmekte ayak diremişti.

Bu kanaat, odanın serinliğiyle –insana kendini neredeyse ıslakmış gibi hissettiren, her yana nüfuz etmiş dirençli bir soğukla– birlikte, burada bulunmasının abesliğini fark etmesine yol açmıştı; ayağa kalkıp daha üzerinden çıkarmadığı paltosunun düğmelerini yeniden iliklemeye koyuldu, Edward Bishop'la merdivenlerde karşılaşmaya, mazeret ve özürlerini sunmaya hazırlanarak tam çıkmak üzereydi ki, ev sahibi sağından solundan sular dökülen bakır bir cezvenin sapından tutmuş, geri döndü.

"Kenara çekiliniz, lütfen Bay Bingham" dedi alaycı bir resmiyetle, ilk başlardaki o özgüvenli tavrı çoktan yerine gelmişti; ateşi yakmak üzere diz çökmeden evvel suyu çaydanlığa döktü, alevler sanki o çağırmışçasına çıtırdayarak bir anda canlanmıştı. Tüm bunlar olup biterken David ne yapacağını bilmez bir halde ayakta dikiliyordu, Edward tekrar dönüp yüzünü ona çevirince yatağın üzerine oturdu, oluruna bırakmıştı artık.

"Aa, yatağımıza oturacak kadar had bilmezlik etmemeliydim!" dedi ayağa fırlayarak.

Edward bunun üzerine gülümsedi. "Oturacak başka bir yer yok" demekle yetindi. "Buyrunuz." Böylece David yeniden oturdu.

Ateş odayı biraz daha samimi, daha az kasvetli kılmış gibiydi, pencereler buhardan buğulanmıştı; Edward çayını doldurduğu sırada "Korkarım ki gerçek çay değil; sadece kurutulmuş papatya tomurcukları" diye lafa giriştiğinde David kendini daha az rahatsız hissetti, birlikte çaylarını yudumlarlarken samimi bir sessizlik oldu.

"Peksimet var, arzu ederseniz."

"Hayır, hayır teşekkürler."

Çaylarından birer yudum aldılar. "O kafeye yine gitmeliyiz – günün daha erken saatlerinde, belki de."

"Evet, hoş olur sanırım."

Bir ara ikisi de konuşmakta zorlanıyor gibiydi. "Peki siz, zencilerin içeri girmesine izin vermemiz gerektiğini düşünüyor musunuz?" diye sordu Edward, gülümsemeyle karışık muzip bir tavırla, David de ona gülümseyip kafasını salladı. "Zenciler için üzülüyorum elbette," dedi kendinden emin bir tavırla, büyükbabasının düşüncelerini yansıtarak, "ne var ki onlar için en iyisi kendilerine göre yaşayabilecekleri bir yer bulmaları, Batı'da belki de." Mesele zencilerin eğitilemez olmalarında değil, demişti büyükbabası – aslına bakılırsa tam tersi doğruydu; sorun da buydu ya zaten, zira zenci tayfası bir kez tahsil gördü mü Özgür Eyaletler'in sunduğu fırsatlara bizzat sahip olmayı istemeyecek miydi? Büyükbabasının, zenci mevzusundan nasıl da sadece "zenci meselesi" diye bahsettiğini, asla zenci ikilemi veya zenci sorunu demediğini hatırladı, zira "bir kez böyle adlandırmaya görelim, çözmek bizim işimiz olur". "Zenci meselesi Amerika'nın kalbindeki günahtır" derdi sıklıkla. "Lakin biz Amerika değiliz ve bu bizim günahımız değil." David, tıpkı başka pek çok hususta olduğu gibi, bu konuda

da büyükbabasının akılcı ve tedbirli olduğunu sanıyordu, farklı bir şekilde düşünülebileceği hiç aklına gelmemişti.

Sadece porselen fincanlar dişlerine değdiğinde çıkan sesle bozulan bir başka sessizlik. Ardından Edward ona gülümsedi, "Nasıl bir hayat sürdüğümü gördüğünüzde şoke oldunuz."

"Hayır" dedi, "şoke olmadım." Ne var ki olmuştu. Gerçekten de o kadar afallamıştı ki, konuşma yeteneği, nezaketi onu tamamen terk etmişti. Utangaç, arkadaş edinmekte yavaş ve sınıf arkadaşları tarafından genellikle görmezden gelinen küçük bir öğrenciyken, büyükbaba insanın ilginç görünmek için yapması gereken tek şeyin, başkalarına soru sormak olduğunu söylemişti bir keresinde ona. "İnsanlar kendilerinden bahsetmekten başka hiçbir şeye tapmazlar" demişti büyükbaba. "Olur da bir gün, kendini yerinden veya duruşundan kaygı duyduğun bir durumda bulursan, –ki kaygı duymaman lazım: Sen bir Bingham'sın, unutma ve tanıdığım en harika çocuksun– o zaman tek yapman gereken, diğer kişiye kendisi hakkında bir şeyler sormak; sonrasında onlar, senin şimdiye dek karşılaştıkları en büyüleyici kişi olduğuna sonsuza dek ikna olacaklardır." Bu abartılı bir söylemdi elbette, ne var ki büyükbabasının hatalı olduğu vaki değildi; kaldı ki bu öğüt bir kez yerine getirildikten sonra, yaşıtları arasındaki konumunu değiştirmese de bir ömür boyu utanç olarak üzerine yapışacak gibi görünen şeyi kesin olarak engellemişti ve o zamandan bu yana sayısız vesileyle buna bel bağlamıştı.

Şimdi bile, ikisi arasında çok daha gizemli, çok daha çekici bir figür olanın açık ara Edward olduğunun farkındaydı. O David Bingham'dı ve onunla ilgili her şey biliniyordu. Adı sanı bilinmeyen, soyadı hiçbir şey ifade etmeyen, hayatın içinde bir gölge misali hareket edebilen, tanıdığı herkesin tek kelime lafı edilmeksizin bir sınıfın içinde bir müzikhol şarkısını seslendirebilen, buna rağmen tanıdıkları arasında tek kelime dedikodusu edilmeyen biri olmak, başkalarının içki ve sohbet eşliğinde oturma

odalarına yerleştiği saatlerde güne başlayan bir kapı komşusunun olduğu bir pansiyonda buz gibi bir odada yaşamak, kimseye minnettar olmayan biri olmak nasıl bir şeydi acaba? İlle de böyle bir hayatı arzulayacak kadar romantik biri değildi; nehre bu denli yakın, bu soğuk hücrede yaşamaktan, bir yudum bir şey içmek istediğinde, zilin ipini bir kez çekmek yerine su getirmek zorunda olmaktan pek hoşlanmazdı. Zaten bunu becerebileceğine bile kani değildi. Gelgelelim, bu denli tanınır olmak, kesinlik uğruna maceradan vazgeçmek, dolayısıyla da şaşırtıcı tek bir yanı olmayan bir hayata sürgün edilmekti. Avrupa'da bile büyükbabasının bir o tanıdığı, bir bu tanıdığı arasında mekik dokuyup durmuştu: Onun yaşam biçimi hiçbir zaman kendi şekillendirdiği bir şey olmamıştı, zira birileri bunu onun için çoktan yapmış, bir zamanlar var olduğunu asla bilemeyeceği engelleri teker teker ortadan kaldırmıştı. Özgürdü ama bir o kadar da değildi.

İşte tam da bu riyasız susamışlıkla, Edward'a kendisi hakkında, kim olduğu ve nasıl olup da böyle yaşamaya başladığı hakkında sorular sormaya koyuldu. Edward, sanki yıllardır David'in hayatına girmesini ve onu sorgu suale çekmesini bekliyormuşçasına son derece doğal bir biçimde, su gibi anlatırken, David onun hayat hikâyesini ilgiyle dinlerken dahi, içinde yeni ve nahoş bir tür kibrin varlığını hissetti – burada, bu alışılmadık ortamda olduğunu, yabansı, harikulade ve hiç olmayacak bir adamla sohbet ettiğini ve buğuyla kaplanmış pencerenin ardında gökyüzünün kararmaya yüz tuttuğunu ve dolayısıyla büyükbabasının akşam yemeğine oturmak üzere olduğunu, kendisini merak edeceğini bilmesine rağmen, ne özürlerini sıralamak ne de oradan ayrılmak için hiçbir harekette bulunmadı. Büyülenmiş gibiydi, bunu bilincinde, ona karşı savaşmak yerine teslim olma arayışı içindeydi, bildiğini sandığı dünyayı bir diğeri için geride bırakmak istiyordu, sırf olduğu kişiyi olmamayı tecrübe etmek istediğinden değil, olmayı hayal ettiği kişi olmak için.

VI

Sonraki haftalarda Edward'ı önce bir, sonra iki, sonra üç ve daha sonra dört kez daha gördü. Edward'ın ya da kendi dersinin sonrasında buluşuyorlardı. İkinci buluşma için bahaneleri kafeye yeniden uğramaktı ama sonrasında doğrudan Edward'ın odasına gittiler, orada David'in okulun önünde bekleyen atlı arabasına dönmek üzere cüret edebileceği en son âna kadar kaldılar. Ardından David koştur koştur yola koyuldu ve büyükbaba akşam yemeği için onu beklediğini bildirmeden hemen önce eve vardı – büyükbabası sinirlenmemişti ama o ilk buluşmanın ardından bu denli geciktiği için meraklanmıştı. David büyükbabasının sorularını ilk seferinde geçiştirmiş olsa da ikinci bir geç kalma vakasında soruların çok daha ısrarlı olacağının farkındaydı ve onları cevaplamaya hazır değildi.

Aslına bakılırsa, ola ki mecbur kalırsa, Edward'la olan arkadaşlığını nasıl tanımlayabileceğini pek kestiremiyordu. David'in üçüncü gizli buluşması sonrasında, gece büyükbabayla onun çalışma odasında içkilerini içip sohbetlerini ettikten sonra "Sen iyi misin?" diye sormuştu büyükbabası. "Bu sıralar sende bir şeyler var gibi... dalgın bir hal var üzerinde." Kendi çalışma odasında inzivaya çekilir ve o gün Edward hakkında öğrendiği ne varsa günlüğüne yazardı; ardından oturup, duydukları sanki ilk ağızdan duyduğu şeyler değilmiş de Peter'ın okumaya bayıldığı şu gizemli romanlardan biriymiş gibi baştan sona tekrar okurdu yazdıklarını.

Yirmi üç yaşındaydı, David'den beş yaş küçüktü, iki yıl boyunca Worcester, Massachusetts'te bir konservatuara devam et-

mişti. Ne var ki burslu okumuş olmasına rağmen mezun olup diplomasını alacak kadar parası olmadığından, iş aramak üzere dört yıl önce New York'a taşınmıştı.

"Peki ne iş yaptınız?" diye sormuştu David ona.

"Aaa, her şeyden biraz" olmuştu cevap, aslında bunun uydurma olmadığı ya da en azından tamamen uydurma olmadığı sonra ortaya çıkmıştı: Edward ara ara, kısa süreliğine aşçı yardımcılığı yapmıştı, ("Berbattı. Suyu güç bela kaynatan biriyim ben, zaten kendi gözlerinizle de gördünüz") bir müddet dadılık yapmıştı, ("Korkunçtu. Mesul olduğum çocukların eğitimini tamamen boşladım, sadece şeker yemelerine izin verdim") sonrasında bir kömür işçisinin çırağı olarak çalışmıştı, ("Bu işe en uygun olmayan insanın ben olduğumu düşünmek bile iyimserce olabilir) ardından bir ressama modellik yapmıştı ("Tahmin ettiğinizden çok daha sıkıcıydı. Katlanılması zor bir pozisyonda bir yerlere tünüyor, öylece duruyorsunuz, ta ki bir yerleriniz ağrıyana ya da üşüyene kadar. Siz bu haldeyken yüzlerinde yapmacık tebessümlerle bir sınıf dolusu mirasyedi dul kadın ve kötü niyetli pinpon adam sizin eskizinizi çizmeye çalışıyor"). Neyse ki en nihayetinde (birtakım meçhul kanallar vasıtasıyla) küçük bir gece kulübünde piyanist olarak iş bulmuştu.

("Gece kulübü mü!" David kendini tutamayıp tepki vermişti.

"Evet, evet, bir gece kulübü! Saygın Bingham kulaklarına bu denli itici gelen o uygunsuz şarkıları başka nerede öğrenebilirdim ki?" Gerçi bu son cümle biraz da takılma yollu ifade edilmişti, birbirlerine gülümsemişlerdi.)

Gece kulübündeyken, enstitüde öğretmenlik yapması için bir teklif gelmişti; (bunun da nasıl olduğu meçhuldü, anlatmamıştı; bunun üzerine David kısa ve makul bir senaryo kurmuştu zihninde: Matron karanlık bir odaya doğru ilerler, Edward'ı ensesinden tuttuğu gibi çekiştire çekiştire merdivenlerden yukarı, sonra da sokağa çıkartır, ardından okula sokar) son zamanlarda özel ders-

ler vererek gelirini artırmaya çalışıyordu, gerçi bu tür işleri bulmanın imkânsıza yakın olmasa da hayli zor olacağının farkındaydı.

("İyi ama siz vasıflı, donanımlı birisiniz" diye itiraz etmişti David.

"Ama benden çok daha vasıflı ve benden çok daha fazla yeterlilik belgesine sahip başka bir sürü insan var. Hadi ama, kız ve erkek yeğenleriniz var, öyle değil mi? Erkek kardeşiniz ya da kız kardeşiniz benim gibi birini işe alır mı? Yoksa, eğri oturup doğru konuşalım, gözlerinden sakındıkları çocuklarına öğretmenlik yapması için Ulusal Konservatuar'da eğitim almış öğretmenler ya da profesyonel müzisyenler mi tutarlar? Aaa hayır, kendinizi kötü hissetmeyin, mazeret sunmak durumunda değilsiniz; bunun doğru olduğunu biliyorum, kaldı ki işler böyle yürüyor. Üçüncü sınıf bir papaz okulundan bile mezun olamamış, yoksul ve dikiş tutturamamış bir adam pek fazla talep görmez, asla da görmeyecektir.")

Öğretmeyi seviyordu. Arkadaşları (onlara dair hiçbir detay paylaşmamıştı) işi yüzünden ona takılıp duruyorlardı; her yönden gösterişsiz bir işti ama o keyif alıyordu işinden, keza çocuklardan da. "Bana ne olduğumu hatırlatıyorlar" diyordu, gerçi bunun nasıl olduğunu açıklamamıştı yine. O da tıpkı David gibi mesul olduğu çocukların asla müzisyen olamayacaklarının, hatta bir müzik performansına katılma lüksüne bile sahip olamayacaklarının farkındaydı ama en azından onlara, ufacık da olsa hayatlarında bir keyif, bir neşe, yanlarında taşıyabilecekleri bir şey, her zaman kendilerine ait olduğunu söyleyebilecekleri bir eğlence kaynağı sunabileceğini biliyordu.

"Ben de aynı şekilde hissediyorum" diye haykırmıştı, kendinden başka birinin de çocukların eğitimine bu gözle bakıyor olmasının verdiği heyecanla. "Kendileri müzik yapmayabilirler –kuvvetle muhtemel hiçbiri de yapmayacak– ama bu onların ruhunda bir incelik yaratacak, öyle değil mi? Sırf bunun için bile değmez mi?"

Bunun üzerine bir şey, bir bulut hareket etmişti Edward'ın yüzünde hızlıca ve kısa bir süreliğine; David bir an için onu gücendirecek bir şey söyleyip söylemediğini merak etti. Ne var ki, "Çok haklısın" olmuştu yeni arkadaşının söylediği tek şey, ardından da sohbet başka bir konuya dönmüştü.

Bunların hepsini, Edward'ın komşuları hakkında anlattığı, onu güldüren ve aynı zamanda hayrete düşüren ayrıntılarla birlikte not aldı: Odasından dışarı adım atmadığı halde Edward'ın, kovaya koyduğu ayakkabılarını aşağıdaki kaldırımda bekleyen ayakkabı boyacısına indirdiğini gördüğü yaşlı, bekâr adam; horultularının incecik duvarlardan arada bir mırıltı halinde geldiğini duydukları tersane işçisi; hemen üst katındaki odada yaşayan ve Edward'ın, (tahta döşemeden gelen topuk sesleri yüzünden) günlerini yaşlı bayanlara dans dersleri vererek geçirdiğine hükmettiği ve için için sövüp durduğu delikanlı. Edward'ın kendisine toy gözüyle baktığının farkındaydı, keza onu şaşkına çevirmekten ve çoğu zaman utandırmaya çalışmaktan keyif aldığının da... Kendisi de ona uyum sağlamaktan memnundu: Doğru, toydu, tecrübesizdi. Şaşkına çevrilmekten hoşnuttu. Edward'ın yanında kendini hem daha olgun hem daha genç hem de hafiflemiş ve ayakları yerden kesilmiş hissediyordu – kendisine gençliğini yeniden yaşama, genç insanların yaşadığı o terk edilme hissini en nihayet tecrübe edebilme fırsatı verilmişti, ancak üzerine titreyip değer vermeyi bilecek kadar yaş almıştı artık. "Çaylağım benim" diye hitap etmeye başlamıştı Edward; kendisine gösterilen bu şefkat karşısında hor görüldüğü hissine kapılacak yerde –zira büyüklük taslayan bir tavırdı, öyle değil mi?– hiç de öyle hissetmiyordu. Edward'ın nazarında her şeyden bihaber biri değildi nihayetinde ama saf bir tarafı vardı; ufacık ve paha biçilemez, pansiyonun dört duvarı dışında var olan her şeyden korunması ve el üstünde tutulması gereken bir şeydi.

Gelgelelim, Edward'ın üçüncü görüşmelerinde söylediği bir şey, o günden beri zamanının çoğunu ve düşüncelerinin büyük bir kısmını meşgul eder olmuştu. O gün ilk kez yakınlaşmışlardı, Edward ayakta durmuş bir şeyler anlatıyordu, derken cümlenin ortasında (David'in adını sanını hiç duymadığı ama söylenenlere bakılırsa oldukça zengin bir aile için matematik öğretmenliği yapan bir arkadaşından bahsediyordu) perdeleri çekmiş, ardından da gayet doğal bir tavırla yatağa, yanına uzanmıştı. Yaşadığı ilk birliktelik değildi elbette, –kendisinin de zengin ya da yoksul, şehirdeki tüm erkekler gibi zaman zaman bir faytona atlayıp pansiyonun birkaç blok kuzeyine düşen Gansevort Caddesi'nin doğu kavşağına gittiği olmuştu– kendisi gibi erkekler güney sıradaki evleri ziyaret ederlerken, kadınları arzulayan erkekler kuzeydekilere yönelirlerdi; tamamen farklı bir tecrübe yaşamak isteyenler ise, aralarında sadece kadın müşterilere yönelik, derli toplu tek bir evin de bulunduğu, çok daha özel isteklerin karşılandığı birkaç salonun yer aldığı caddenin batı ucuna giderlerdi. Sıra dışı bir şeyler hissetmişti bu seferinde, sanki yürümeyi, yemek yemeyi veya nefes almayı yeniden öğreniyormuş gibiydi: Uzun zamandan beri duyguların bir yöne meyletmesi gözüyle baktığı ve olduğu gibi kabullendiği fiziksel bir duyumun, neden sonra tamamen farklı, bambaşka bir şey olduğu ortaya çıkmıştı.

Ardından yan yana uzanmışlardı, Edward'ın yatağı o kadar dardı ki, ikisi de yan dönmek zorunda kalmışlardı, yoksa David'in yataktan yuvarlanması işten bile değildi. Bu hallerine de güldüler.

"Biliyor musun," diye başlamıştı söze, kolunu neredeyse dayanılmaz kaşıntılar içinde bırakan halat ipinden yapılma bir çileden örülmüşçesine sert, yün battaniyenin altından çıkartıp –ona başka bir tane almalıyım diye geçirdi aklından– Edward'ın kaburgalarını hissedebildiği yumuşak teninin üzerine yerleştirirken, "kendinden epeyce bahsettin bana ama halen nereli olduğunu, kimlerden olduğunu söylemedin." Bu ketumluk başlangıçta ilgisini çekmişti ama

şimdilerde biraz rahatsız edici buluyordu. Edward'ın ait olduğu köklerinden utanmasından, David'in hor göreceğini düşünmesinden endişe ediyordu. Ne var ki öyle biri değildi: "Nerelisin?" diye sordu, Edward sessizliğini korurken. "New Yorklu değilsin, onu biliyorum" diye devam etti. "Connecticut? Massachusetts?"

En nihayet Edward sessizliğini bozdu. "Koloniler" dedi usulca; sessiz kalma sırası bu kez David'deydi.

Koloniler'den gelen biriyle hiç tanışmamıştı. Ama onları görmüşlüğü vardı: Eliza ve Eden, sığınmacılar için para toplamak maksadıyla her yıl evlerinin bir salonunu tahsis ederek ev sahipliği yaparlardı; bu toplantılarda, kendi deneyiminden titrek bir sesle bahseden, koloni kökenlilere has o tatlı, yatıştırıcı sesle konuşan, çoğu zaman da yakınlarda kaçmış biri olurdu her daim. Bu insanlar, giderek dini nedenlerden ötürü ya da zulümden kaçtıkları için değil, Başkaldırı Savaşı'nda bozguna uğratılmalarını (vatandaşları bu ifadeyi asla kullanmasalar da) izleyen onlarca yıl içinde, Koloniler giderek fakirleşmeye devam ettikleri –elbette tamamen ve yıkıcı biçimde fakirleştiklerinden değil ama bir zamanlar ülkenin sahip olduğu refaha, Özgür Eyaletler'in kuruluşundan bu yana yüz küsur yıllık bir zaman zarfında biriktirdiği türden bir servet şöyle dursun– eski refahlarına bir daha asla ulaşamayacakları için geliyorlardı. Gelgelelim, kız kardeşi ve karısı bu türden sığınmacılara değil, özgürce yaşamak istedikleri için doğup büyüdükleri yerlerde kalmaları sakıncalı ve tehlikeli bulunan, bu yüzden de kuzeye gelen isyancılara ev sahipliği yapıyorlardı. Savaş sona ermişti ama çatışmalar devam ediyordu; Koloniler'i çarpışmalar ve gece yarısı saldırılarıyla dolu içler acısı bir yer olarak hatırlayan pek çok kişi vardı.

Dolayısıyla evet, Koloniler'deki kaostan bihaber olduğu, durumu bilmediği söylenemezdi. Ama bu tamamen farklı bir meseleydi: Bu, yeni yeni tanımaya başladığı, birlikte sohbet edip güldüğü, her ikisi de çırılçıplak, kollarının arasında yattığı biriydi.

"Ama hiç de Koloniler'den gelmiş biri gibi görünmüyorsun" dedi en sonunda. Neyse ki bunun üzerine Edward gülmüştü.

"Evet, öyle görünmüyorum. Nihayetinde uzun yıllardır burada yaşıyorum" dedi.

Önce yavaş yavaş, sonra telaş içinde hikâyesi su yüzüne çıktı. Özgür Eyaletler'e, Philadelphia'ya çocukken gelmişti. Ailesi, babasının bir erkek okulunda öğretmenlik yaptığı Georgia'da, Savannah yakınlarında dört kuşaktır yaşıyordu. Gerçi aşağı yukarı yedi yaşlarındayken bir seyahate çıkmak durumunda olduklarını açıklamıştı. Altı kişiydiler: O, annesi, babası ve –ikisi büyük, üçüncüsü küçük– üç kız kardeşi.

David hesapladı. "Yani yetmiş yedide, öyle mi?"

"Evet. O sonbahar."

Bundan sonrası tipik bir kaçağın hikâyesiydi; savaştan önce güney eyaletleri Özgür Eyaletler'i onaylamamışlar, ancak vatandaşlarının ülke içindeki hareketliliğine karışmamışlardı. Ne var ki savaşın sonrasında ve güneyin bilahare Birlik'ten ayrılmasının ardından Özgür Eyaletler'de bulunanların, şimdilerde Birleşik Koloniler olarak yeniden isimlendirilen güneye seyahat etmeleri ya da koloni kökenlilerin kuzeye seyahati yasadışı hale getirilmişti. Gelgelelim, koloni kökenlilerin çoğu bunu yine de yapmışlardı. Kuzeye seyahat meşakkatli ve uzundu, genellikle de yayan yapılıyordu. Genel kanı grup halinde yol almanın en güvenlisi olduğu yönündeydi, ancak bu grup on kişiden fazla olmamalı, dahası grup içinde beş çocuktan fazlası yer almamalıydı, zira çocuklar çok çabuk yoruluyorlardı, kaldı ki bir devriye göründüğünde sakin kalma olasılıkları çok daha düşüktü. Boşa çıkan girişimlere dair korkunç hikâyeler kulaktan kulağa dolaşıyordu: Gözyaşları içinde ailelerinden kopartılan çocuklar, söylentiye bakılırsa ırgat olarak çalıştırılmak üzere bölge sakini ailelere satılıyor; kocalarının yanlarından çekiştirilerek alınan kadınlar yeniden evlenmeye zorlanıyordu; hapis cezaları, ölüm de cabası. En

berbat hikâyeler onlar gibilerine –yasal olarak yaşama umuduyla Özgür Eyaletler'e çıkıp gelenlere– aitti.

Kısa bir süre önce Eliza'nın konukları, Virginia'dan yola çıkan arkadaşlarıyla –bir başka çiftle– birlikte seyahat eden ve yakın zamanlarda gelen iki adam olmuştu. Maryland'e varmalarına yarım milden daha az kalmıştı, buradan Pennsylvania'ya devam edeceklerdi. Bir meşe ağacına sırtlarını yaslayıp biraz olsun dinlenmek için durmuşlardı. Orada birbirlerinin kollarında yatıyorlardı, tam gevşemiş dinleneceklerdi ki, evvela nal seslerini duymuş, hemen ayağa fırlayıp koşmaya başlamışlardı. Ne var ki ikinci çift daha yavaş davranmıştı, arkadaşlarının yere kapaklanırlarken attıkları çığlıkları duyduklarında, çiftlerden ilki geriye dönmek yerine, becerebileceklerini düşündüklerinden çok daha büyük bir azim ve hızla koşmaya başlamışlardı. Arkalarında giderek daha da yakınlaşan bir çift nal sesi vardı, aralarındaki mesafe giderek daralıyordu, sınırın öteki tarafına geçmeyi ancak metreler kala başarmışlardı, işte tam o esnada arkalarına dönüp bakmışlar ve yüzünü başındaki kapüşonla gizlemiş, durdurmak üzere var gücüyle atının dizginlerine asılmış devriyeyi, tam da tüfeğini kendilerine doğrultmadan önce görmüşlerdi. Devriyelerin, öldürmek şöyle dursun, kaçakları ele geçirmek için sınırı geçmeleri yasa dışıydı ama bir yasayı işe yaramaz kılmak için tek bir kurşunun yettiğini herkes biliyordu. Çift, arkalarında kişneyen atın sesini havada yankılanıp dururken tekrardan dönüp artlarına bakmadan koşmaya başlamıştı. Onlarca millik yol almışçasına uzun gelen bir süre boyunca durmamışlardı; ancak ertesi gün, eyaletin iç kısımlarına sağ salim vardıklarında durmuş ve arkadaşları için gözyaşı dökmeye –sırf Özgür Eyaletler'de yaşamlarına birlikte başlamayı hayal etmiş olduklarından değil, yakalanan insanların maruz kaldığı dayak, yakma, işkence ve ölüm herkesçe malum olduğundan– ancak imkân bulabilmişlerdi. Adamlar, Elize ve Eden'ın salonunda hikâyelerini baştan sona anlatırlarken

bir kez daha gözyaşlarına boğulmuşlardı. Orada bulunan diğerleri gibi David de anlatılanları ağzı hayretten açık kalmış bir şekilde, dehşet içinde dinlemişti. O gece Washington Meydanı'na geri döndüklerinde, Özgür Eyaletler'de doğmanın ne denli büyük bir nimet olduğunu düşünmüş, o beylerin katlanmış olduğu barbarlığın ne menem bir şey olduğunu hiç bilmediğini ve asla da bilemeyeceğini geçirmişti zihninden.

Edward'ın ailesi yolculuğa bir başına çıkmıştı. Babası, güvenilir biri olduğunda (ki bazıları öyleydi) başarıyla kaçma şansınızı büyük ölçüde artıran bir insan kaçakçısı tutmamıştı, başka bir aileyle de seyahat etmemişlerdi; aslında bu tercih edilen bir şeydi, zira bu, çiftlerden biri çocuklara göz kulak olurken diğerinin uyuyabilmesine olanak tanıyordu. Georgia'dan yola çıktıktan sonra yaklaşık iki hafta sürecek bir yolculuk etmek gerekiyordu; gelgelelim ilk haftanın sonunda hava serinlemiş, ardından iyice sertleşip keskinleşmişti, ailenin yanındaki erzaklar da bitmeye yüz tutmuştu.

"Annem ile babam bizi erkenden, şafak vaktinde uyandırırdı, kız kardeşlerimle birlikte etrafı eşeleyip meşe palamudu arardık" dedi Edward. "Ateş yakmayı göze alamazdık ama annem bulduğumuz meşe palamutlarını eze eze macun haline getirir, biz de peksimet üzerine sürüp yerdik."

"Ne berbat!" diye mırıldandı. Kendini ahmak gibi hissetti ama söyleyebileceği başka bir şey de yoktu.

"Evet, öyleydi. Küçük kız kardeşim Belle için çok daha berbattı. Henüz dört yaşındaydı ve sessiz olması gerektiğini anlayamıyordu. Tek bildiği aç olduğuydu, sebebini de bilmiyordu üstelik. Hiç durmadan ağlayıp haykırıyordu; öyle ki, annem bizi ele vermesin diye eliyle ağzını kapatmak zorunda kalmıştı."

Ne annesi ne de babası kahvaltı ya da öğle yemeği yemiyordu. Kalan yiyeceklerini akşam yemeğine saklıyorlardı, gece olduğunda biraz olsun ısınabilmek için ailecek birbirlerine sokuluyorlardı. Edward ile babası içine kıvrılıp uyumak için bir ağaç

koruluğu, ya da en azından bir hendek bulmaya çalışmışlardı; kendilerini hem rüzgârdan korumak hem de kokularını devriyenin köpeklerinden saklamak için üstlerini yaprak ve dallarla örtebilirlerdi böylelikle. Ta o zaman hangisi daha beter diye düşündüğünü hatırladı Edward: Dehşet mi yoksa açlık mı? Her ikisi de yaşadığı her günün sınırını çiziyordu.

En nihayet Maryland'e varabildiklerinde, bir arkadaşının Edward'ın babasına bahsettiği merkezlerden birine gitmiş ve birkaç ay boyunca orada kalmışlardı. Edward'ın babası kendisi gibi kaçak arkadaşlarından bazılarının çocuklarına okuma ve matematik dersleri veriyordu; oldukça becerikli bir dikişçi olan annesi ise kendi bünyesinde yaşayan sakinleri üç kuruş kazansın diye merkezin sağdan soldan toparladığı hasarlı kıyafetleri onarıyordu. İlkbahar geldiğinde merkezden ayrılmış ve yeniden yola koyulmuşlardı; –yine zorlu ama en azından Birlik topraklarında olduklarından daha az meşakkatli bir yolculuktu– bu sefer Özgür Eyaletler'e, oradan da kuzeye New York'a doğru yol alacaklardı. Bay Bishop nihayet şehir merkezinde, bir matbaada iş bulabilmişti. (Özgür Eyaletler ve Birlik topraklarında, Koloniler'den gelen insanların eğitim standartlarına karşı belli bir önyargı mevcuttu, bu da eğitimli pek çok kaçağın kendilerini hak ettiklerinden daha düşük şartlarda bulmaları anlamına geliyordu.) Altı kişilik aile en nihayet Orchard Caddesi'nde küçük bir daireye başlarını sokabilmişlerdi.

Yine de, dedi Edward (David sesinde bir samimiyet, bir gurur tınısı sezinledi) kendileri açısından pek çok şeyi halledebilmişlerdi. Anne babası '90'ların grip salgınında hayatlarını kaybetmiş olsalar da iki ablası Vermont'ta öğretmen olmuş, hemşirelik yapan Belle de doktor kocasıyla birlikte New Hampshire, Manchester'da yaşamaya başlamıştı.

"Aslında aralarında bir baltaya sap olamayan, tek serseri benim" deyip iç geçirdi umutsuzca. David, Edward'ın bir şekilde

bunun gerçek olduğuna inandığını ve bundan rahatsızlık duyduğunu fark etmişti.

"Öyle serseri falan değilsin" dedi Edward'a ve ardından onu bedenine doğru çekti.

Bir müddet öylece sessiz kaldılar. David çenesini Edward'ın koyu renk saçlarının üzerine dayayarak, parmak uçlarıyla sırtında desenler çizdi. "Baban," dedi sonunda, "bizim gibi miydi?"

"Hayır, bizim gibi değildi, gerçi bizim gibilere karşı itirazları vardıysa da hiç dile getirmedi. Yani dillendirdiğini sanmıyorum."

"Peder Foxley'e mi inanıyordu o halde?" Kaçanların çoğu, açık aşkın savunucusu ve Özgür Eyaletler'in kurucularından biri olan ünlü ütopyacının vaazlarına inanan gizli müritleriydi. Koloniler'de sapkın biri gözüyle bakılan bir isimdi, insanların ellerinde onun vaazlarıyla dolu metinlerden bulundurması kanuna aykırıydı.

"Hayır, hayır. Pek de dindar biri değildi."

"O halde –sormamın bir mahsuru yoksa şayet– hangi akla hizmet kuzeye gelmek istedi ki?"

David burada Edward'ın iç çektiğini, sıcak nefesinin göğsüne değdiğini hissetti. "Dürüst olmalı ve şunu söylemeliyim ki, bunca zamandan sonra bile kendimi tanımıyorum. Georgia'da güzel bir hayatımız vardı nihayetinde. Tanınıyorduk, dostlarımız vardı.

Biraz daha büyüyüp yeterince küstahlaşacak yaşa geldiğimde, ona bu yolculuğu neden yaptığımızı sordum. Tek söylediği, daha iyi bir hayata sahip olmamızı istediğiydi. Daha iyi bir hayat! Kendisi saygın bir öğretmenken, bir matbaacı parçası olup çıkmıştı. Elbette mükemmel bir meslek ama aklıyla çalışan bir adam, elleriyle çalışan birinin hayatına daha iyi gözle bakmaz genellikle. Bu yüzden hiçbir zaman anlayamadım, yani ikna olmadım ve sanırım hiçbir zaman da olmayacağım."

"Ama belki de," dedi David usulca, "belki de bunu senin için yapmıştır."

Edward da sessiz kaldı. Ardından, "Durumumu fark etmiş olabileceğini sanmıyorum, henüz altı yaşımdayken..." dedi.

"Belki de fark etmiştir. Babam fark etmişti; hepimizin durumunun farkında olduğuna inanıyorum. Hımm, Eden'ı fark etmemiş olabilir belki, zira babam ve annem hayatlarını kaybettiklerinde Eden bebeklikten henüz yeni çıkmıştı. Ama John ve ben, çok küçük olmamıza rağmen... Evet, durumumuzu bildiğine inanıyorum."

"Ve bundan rahatsız olmamış mıydı?"

"Hayır, hem niye olsun ki? Kendi babası da bizim gibiydi. Bizler ona yabancı değildik, tiksindirici de gelmiyorduk. Bizler onun gözünde ne yabancıydık ne de rahatsız edici."

Bunun üzerine Edward bir kahkaha patlattı ve ondan uzaklaşarak sırtüstü yuvarlandı. Artık akşam çökmüş ve oda kararmıştı. Bir başka akşam yemeğini daha kaçırmak istemiyorsa David'in birazdan gitmesi gerekecekti. Ama tek yapmak istediği, Edward Bishop'ın sert, dar yatağında uzanıp kalmak, üzerindeki lime lime yün battaniyenin dayanılmaz kaşıntısını, ocağın altında yanan ateşin geçmek bilmeyen sıcaklığını ve yanı başında Edward'ın tenini hissetmekti. "Koloniler'de Özgür Eyaletler'den nasıl bahsedildiğini biliyorsun, öyle değil mi?" diye sordu Edward. David, Koloniler'in kendileri hakkında ne düşündüklerine ya da düşünmediklerine pek kıymet vermese de, ülkesine takılan insafsız ve edebe aykırı lakaplardan elbette bihaber değildi. Edward'ın sorusuna cevap vermek yerine avucunu ağzının üzerine yerleştirdi.

"Biliyorum" dedi. "Öp beni." Edward da denileni yaptı.

Sonrasında isteksizce giyinip bir cesaret kendini soğuğun kollarına bırakmış ve Washington Meydanı'na dönmüştü. Ne var ki, ilerleyen saatlerde, yukarıda çalışma odasındayken, bu sohbetin, bu karşılaşmanın kendisini değiştirmiş olduğunu fark edebilmişti. Bir sırrı vardı ve bu sırrı Edward'dı, sadece Edward'ın kendisi değildi üstelik, onun o pürüzsüz beyaz teni, yumuşak siyah saçları, deneyimleri, gördükleri ve katlandıklarıydı aynı zamanda: O

başka bir yerden, başka bir evrendendi ve hayatını David'le paylaşmakla, David'in hayatını birdenbire ve aynı anda daha zengin, daha derinlikli, daha esrik ve gizemli kılıvermişti.

Şimdi çalışma odasında günlüğünü bir kez daha gözden geçiriyordu, ilk kez öğreniyormuş gibi artık ezbere bildiği ayrıntılara göz atıyordu: Edward'ın ikinci ismi (Martins, annesinin kızlık soyadı); Edward'ın en sevdiği müzik parçası (Sol Majör Bach Viyolonsel Süiti no: 1); Edward'ın en sevdiği yemek ("Gülme sakın. Domuz pastırması eşliğinde mısır lapası. Hayır, bak gülme diyorum sana! Nihayetinde Georgialıyım!") Uzun yıllardır hissetmediği bir iştahla kaleme aldığı sayfaları okudu, sonunda esnemesine engel olamayarak elinden bıraktı ama keyifliydi, zira az sonra ertesi günün geleceğini biliyordu, bu da Edward'ı bir kez daha göreceği anlamına geliyordu. Edward'a karşı hissettiği yakınlık nefes kesiciydi ama bu yakınlığın yoğunluğu ve gelişme hızı da bir o kadar heyecan vericiydi. Belki de hayatında ilk kez kendini özgür hissediyordu. Kontrolden çıkmış, uzun bir düzlükte dörtnala koşan bir atın üzerindeymişçesine zar zor tutunabiliyor, kahkaha ve korkudan nefesi kesiliyormuş gibiydi.

Uzun yıllar boyunca –onlarca yıl– kendisinde sadece kusurlu değil, aynı zamanda eksik olan bir şey olup olmadığını düşünüp durmuştu. John ve Eden ile aynı partilere davet edilmediğinden değil; bizzat o partilerde olanlardan dolayı. Hepsinin daha genç olduğu ve sadece Bingham kardeşler olarak bilindikleri zamanlarda kalmıştı bu; kardeşlerin en büyüğü olarak tanımlanıyordu o zamanlarda, "bekâr olanı", "evlenmemiş olanı" ya da "hâlâ Washington Meydanı'nda yaşayanı" yaftası yapıştırılmamıştı henüz. Hep birlikte, Eden ve John önde, yakın zamanlarda inşa edilmiş Park Bulvarı malikânesinin alçak, geniş taş basamaklarından çıkarak partiye girerlerdi. Eden kolunu John'un koluna dolar, John biraz gerisinde kalırdı; gösterişle parlayan, ışıl ışıl mekâna girmeleriyle birlikte tezahürat ediliyormuşçasına yük-

selen sesleri duyar, John ve Eden'ın yüzüne, davete icabet etmelerinden duydukları memnuniyetle kendilerini karşılayanlarca öpücükler kondurulurdu.

Peki ya kendisi? Kendisini de karşılayıp selamlaşırlardı elbette; düzgün yetiştirilmiş insanlardı, tanıdık bildikleri ve yaşıtlarıydı hepsi de, dahası o bir Bingham'dı. Hiç kimse dost canlısı bir tavırdan daha azına cüret edemezdi, en azından yüzüne karşı. Ama partinin ilerleyen saatlerinde kendini garip bir biçimde başka bir boyuttaymış, sanki odanın üzerinde uçuyormuş gibi hissederdi; akşam yemeğinde, toplantının gözde gençlerinin yanına değil de daha ziyade onların ebeveynlerinin arkadaşları ve akrabaları –örneğin, babanın kız kardeşi veya annenin yaşlı amcası– arasında oturtulur, yadsınamaz ötekiliğini eksiksiz olarak iliklerinde hisseder, saklamak için büyük mücadele verdiği şeyin çevrelerindeki herkes tarafından nasıl da fark edilmiş ve kulaktan kulağa onaylanmış olduğunu sezerdi. Masanın diğer ucundan ara sıra kahkahalar yükselirdi; yan koltuktaki arkadaşı kendisine dönüp de gençlerin zapt olunmaz havailikleri, onlara bu özgürlüğün verilmesi hakkında yorum yapmadan önce başını hoşgörüyle sallardı. Kimi zaman bunu söyledikten sonra kırdıkları potun farkına varır ve onun da pekâlâ keyifli anlar geçirmesi gerektiğini apar topar ilave ederlerdi. Ne var ki bazen de yersiz sözlerinin farkına hiç varmazlardı; zamanından önce yaşlanacaktı, gençlik adasından yaşı nedeniyle değil, mizacı nedeniyle kovulacaktı.

Ya da belki mesele mizaç değil de bambaşka bir şeydi. Hayatının hiçbir döneminde –çocukken bile– neşeli ya da şen şakrak olmamıştı. Bir seferinde büyükbabasının karamsarlığı hakkında Frances'e düşüncelerini aktardığına kulak misafiri olmuş, bunun en büyük çocuk olmasından ve dolayısıyla anne ve babalarını kaybettiklerinde en yoğun kederi kendisinin yaşamış olmasından kaynaklandığını ilave etmişti. Ne var ki onun bu tarz içedönüklüğüne

sıklıkla eşlik eden nitelikler bir gayretkeşlik, bir gayeyi ciddiyetle benimseme, bir bilgelik onda yoktu. Dünyanın tehlikelerine karşı bir anlayış geliştirmişti ama hazlarına ve keyiflerine ayak uyduramıyordu; hatta aşk bile onun nazarında bir taşkınlık durumu değil, bir endişe ve korku kaynağıydı: Sevdiği onu gerçekten seviyor muydu? Ne zaman terk edilirdi? Önce Eden'ı, ardından John'u flört ettikleri dönemde izlemiş, yanakları şaraptan ve danstan pembeleşmiş halde akşamın geç saatlerinde eve dönüşlerine şahit olmuş, Adams'ın uzattığı tepsiden mektupları nasıl da kaparcasına alıp zarfları yırtarcasına açtıklarına, odadan aceleyle çıkarken dudaklarının çoktan tebessümle kıvrıldığına tanıklık etmişti. Benzer bir mutluluğu yaşamamış olduğu gerçeği hem bir hüzün hem de endişe kaynağıydı; son zamanlarda sırf kimsenin onu sevmeyebileceğinden değil, bu sevgiye karşılık verememekten de endişe etmeye başlamıştı – ki bu daha da beterdi. Demek ki Edward'a olan tutkunluğu, içinde hissettiği uyanış, heyecanın kendisini coşturmakla kalmıyor, içindeki rahatlama duygusuyla yoğunlaşıyordu da: Ne de olsa onda bir sorun, bir eksiklik yoktu. Hasarlı olan o değildi; ondaki haz alma dürtüsünü baştan sona harekete geçirecek kişiyi henüz bulamamıştı. Ama artık bulmuştu; aşkın, tanıdığı bildiği herkeste yarattığı ancak kendisini her daim es geçtiği türden bir dönüşümü nihayet tecrübe ediyordu.

O gece bir rüya gördü: Aradan yıllar geçmişti. O ve Edward, Washington Meydanı'nda birlikte yaşıyorlardı. İkisi parkın kuzey sınırına bakan pencerenin hemen altında, artık bir piyanonun durduğu salonda, sandalyelerde yan yana oturuyorlardı. Ayaklarının dibinde, koyu renk saçları olan üç çocuk –bir kız, iki erkek– uzanmış, resimli kitaplar okuyorlardı, kızın pırıl pırıl parlayan saçlarının üstünde kırmızı kadifeden bir fiyonk vardı. Harıl harıl yanan şöminenin rafında iri çam dalları duruyordu. Dışarıda kar yağdığını biliyordu; yemek odasından közlenmiş keklik kokusu yükseliyor, kadehlere doldurulan şarabın ve masanın üzerine di-

zilen porselenlerin sesi geliyordu.

Bu hayalde, Washington Meydanı ne bir hapishane ne de ürkülecek bir şeydi. Orası onun eviydi, onların eviydi ve onların ailesiydi. Ev en nihayetinde onun evi haline gelmiş, dolayısıyla Edward'ın da yuvası olup çıkmıştı.

VII

Ertesi çarşamba tam okula gitmek üzere çıkıyordu ki, Adams koşturarak kapıya geldi, "Bay David, Bay Bingham bankadan haber yolladı bu sabah, bugün saat tam beşte evde olmanızı rica ediyorlar" dedi.

"Teşekkürler Matthew, ben alırım" dedi uşağa, çizim yapması için çocuklara götürdüğü meyve kutusunu işaret ederek. Ardından kâhyaya başını çevirip "Neden olduğunu söyledi mi, Adams?" diye sordu.

"Hayır efendim. Sadece evde bulunmanızı söylediler."

"Pekâlâ. Evde olacağımı kendisine iletebilirsiniz."

"Elbette efendim."

Nazikçe dile getirilmişti ama David bunun bir rica değil talimat olduğunun farkındaydı. Sadece birkaç hafta önce –birkaç hafta önce! Edward'la tanışmasının ve dünyasının yeniden biçimlenmesinin üzerinden kısacık bir ay mı geçmişti sadece?– normalde büyükbabasının kendisine söyleyebilecekleri konusunda çekinir, endişelenirdi (gerçi büyükbabasının sebepsiz yere kendisine karşı kırıcı olduğu hiç vaki değildi, çocukluğunda bile onu nadiren azarlamıştı) ama şimdi sadece öfkeleniyordu, çünkü bu Edward'la normalde olduğundan daha az vakit geçireceği anlamına geliyordu. Dersten sonra doğrudan Edward'ın evine gitti, görünen o ki vaktin nasıl geçtiğini anlayamadan çabucacık üstünü başını giyinip yakında döneceğine söz vererek ayrılması gerekecekti bir kez daha. Edward'ın odasının kapısında oyalanıp ayrılma vaktini uzattılar. David'in üzerinde paltosu ve şapkası

vardı, Edward da o kaşındıran korkunç battaniyesine sarınmıştı.

"Yarın o halde?" diye sormuştu Edward oldukça arsız bir arzuyla; başka birinin mutluluğunu belirleyecek olumlu cevabı veren taraf olmaya pek alışık olmayan David gülümseyip başını salladı. "Yarın" diye mutabık kaldı, Edward'ın en nihayet kendisini salıvermesiyle merdivenlerden uçarcasına indi.

Evine giden merdivenleri tırmanırken, büyükbabasıyla sanki yirmi dört saatten kısa bir sürenin ardından değil de aylar süren bir aradan sonra ilk kez karşılaşacakmışçasına gergin olduğunu fark etti. Daha önce hiç böyle hissetmemişti. Ama çoktan çalışma odasına geçmiş olan büyükbabası David'in öpücüğünü her zamanki gibi almakla yetindi. İkili, ellerinde şeri kadehleri baş başa oturup Adams akşam yemeğinin hazır olduğunu haber vermek üzere yanlarına gelene kadar önemsiz konulardan sohbet ettiler. Büyükbabasına bir şeyler ima etme imkânını ancak aşağıya indikleri sırada bulmuştu. Lakin büyükbabasının cevabı, "Yemekten sonra" olmuştu.

Akşam yemeği de olaysız geçmişti, yemek sona ermek üzereydi ki, David büyükbabasına karşı nadiren hissettiği bir kırgınlık içinde olduğunu fark etti. Büyükbabasının kendisine aktaracağı bir gelişme yok muydu? Bu, kendi bağımlılığını, aslında bu evin efendisi olmadığı, bir yetişkin bile olmadığı, sadece teoride dilediğince gelip gitmesine izin verilen biri olduğu gerçeğini –çok iyi bildiği bu gerçeği– kendisine hatırlatan hesaplı bir ilk hamle miydi sadece? Büyükbabasının sorularına kısa ve sert cümlelerle cevap verdiğini, suskun kalmak ile kabalık yapmak arasındaki ince çizgiyi aşmadan kendine çekidüzen vermek durumunda kaldığını fark etmişti. Zaten ne yapabilir, neye itiraz edebilirdi ki? Kendi ayaklarının üzerinde duramıyordu ki... Hizmetçilerden, banka çalışanlarından, enstitüdeki öğrencilerden bir farkı yoktu. Nathaniel Bingham'a bağımlıydı ve her daim de öyle kalacaktı.

Sonrasında üst kattaki şöminenin yanında her zamanki kol-

tuğunda yerini alıp da büyükbabası epeyce yıpranmış, kenarları sudan ıslanıp kurumuş, oldukça kalın bir zarfı kendisine uzattığında farklı duygularla –can sıkıntısı, kendine acıma hissi ve öfkeyle– dolup taşmış durumdaydı.

"Bugün geldi ofise" dedi büyükbabası ifadesiz bir şekilde. David zarfı merakla çevirip baktığında Massachusetts posta mühürlü zarfın üzerinde Bingham Brothers vasıtasıyla ibaresinin altında adının yazılı olduğunu gördü. "Acele posta" dedi büyükbabası. "Al, oku ve sonra yanıma gel." Bunun üzerine David tek kelime etmeden ayağa kalkıp kendi çalışma odasına gitti. Elinde zarf, bir müddet öylece oturup kaldı, ardından yırtarcasına açtı.

Sevgili David'im, 20 Ocak 1894

Mektubuma nasıl başlayacağımı bilemiyorum ancak daha önce yazmadığım için en derin ve en içten özürlerimi sunmak isterim. Zatıalinize vermiş olabileceğim herhangi bir sıkıntı ya da üzüntü düşüncesiyle perişan olmuş durumdayım, gerçi belki de yanlış bir zehaba kapılmışımdır sadece, aradan geçen yaklaşık yedi haftalık zaman zarfında, belki de siz, benim sizi aklıma getirdiğim kadar sık aklınıza getirmemişsinizdir beni.

Niyetim kabalığımı mazur göstermek değil, ne var ki sizinle neden iletişime geçmediğimi izah etmeyi çok arzu ediyorum, zira suskunluğumun vefasızlık şeklinde yorumlanmasını istemiyorum.

Aralık başında sizden ayrıldıktan kısa bir süre sonra, birlikte iş yaptığımız kürk avcılarını ziyaret etmek üzere kuzeye bir yolculuk yapmak zorunda kaldım. Sanıyorum size bahsetmiştim, ailemin kuzey Maine'deki bir avcı ailesiyle uzun süredir devam eden bir anlaşması var ve yıllar içinde faaliyetlerimizin önemli bir kolu haline gelmiş durumda. Bu gezide, şirketimizde çalışmak üzere geçtiğimiz bahar üniversiteden ayrılan en büyük yeğenim James bana eşlik etti. Kız kardeşim haklı olarak bu fikre

pek sıcak bakmıyordu, keza ben de öyle, –zira devam etmiş olsaydı aramızdaki ilk üniversite mezunu o olacaktı– ne var ki o artık bir yetişkin ve nihayetinde rıza göstermekten başka bir seçeneğimiz kalmadı. O harika bir genç adam, hayat dolu ve gayretli, gelgelelim sallanan bir geminin güvertesinde yürüme becerisi olmadığından, bir de deniz tutmasından mustarip olduğundan, kardeşlerim, anne babam ve ben onun eninde sonunda kürk ticareti faaliyetimize nezaret etmek üzere eğitim almasının uygun olabileceğini düşündük.

Kuzey bu yıl hiç olmadığı kadar soğuktu, size bahsettiğim üzere avcılarımız Kanada sınırına çok yakın yaşıyorlar. Yaptığımız ziyaret daha ziyade sembolik bir ziyaretti; James'i onlarla tanıştıracak, onlar da James'e hayvanları nasıl yakaladıklarını, derilerini nasıl yüzdüklerini ve derilerin bakımını nasıl sağladıklarını gösterecek, ardından biz de Noel için zamanında Cape'e dönecektik. Ama olaylar bu yönde gerçekleşmedi.

Başlangıçta her şey planlandığı gibi ilerliyordu. James aile üyelerinden biriyle, Percival adında oldukça sevimli ve zeki bir gençle çok geçmeden bir dostluk kurdu ve ben geri planda kalıp satışlarımızı nasıl artırabileceğimizi irdelemek üzere eve kapanmış çalışırken, James'e sürdürdükleri ticari faaliyetleri günler boyunca anlatan hep Percival olmuştu.

Sektör son altmış yıldır inişe geçmişken neden halen kürkle ilgilendiğimizi merak ediyor olabilirsiniz; iş ortaklarımız da elbette ki bunu merak ediyorlardı. Ne var ki tam da İngilizlerin bölgeyi neredeyse tamamen terk etmiş olmalarından dolayı, sadece kunduz değil, daha da önemlisi çok daha yumuşak ve zarif olan ve bana kalırsa küçük ama önemli bir sadık müşteri kitlesine hitap edecek olan vizon ve kakım[5] satmak suretiyle, faaliyetlerimizi çok

5. Sansargiller familyasından bir gelincik türü olan kakım, Avrasya ve Kuzey Amerika coğrafyalarının orta–kuzey bölgelerinin yerlisidir. Kış aylarında postu bembeyaz bir renge bürünür. (ç.n.)

daha sağlam bir hale getirme fırsatı bulacağımızı düşünüyorum. Delacroixler halen ticari faaliyetlerini sürdüren birkaç Avrupalı aileden biri. Bu da onların çok daha güven telkin eden, işin girdisi çıktısına ve çetrefiline çok daha hâkim kişiler oldukları anlamına geliyor.

Ziyaretimizin beşinci gününün öğleden sonrasını serbest zaman faaliyetlerine ayırmıştık, ardından da iş ortaklığımızı kutlamak üzere bir akşam yemeği yenecekti. Günün erken saatlerinde, Delacroixlerin arazisini gezerken, oldukça küçük, hoş bir göletin –şimdilerde tamamen donmuş durumdaki bir göletin– yanından geçmiştik. James gölün üzerinde kaymak istiyor, yerinde duramıyordu. Soğuk bir gündü ama hava açık ve sakindi, gölet evden sadece birkaç yüz metre mesafede olduğundan, James de ortama gayet iyi uyum sağladığından, yapabileceğini söyleyip izin verdim.

Daha gideli bir saat olmamıştı ki hava aniden değişti. Gökyüzü dakikalar içinde ilk önce beyaza kesti, ardından koyu bir kurşuni renk aldı, sonrasında da neredeyse simsiyah oldu. Demeye kalmadan, bir anda kar yağmaya başladı, kar taneleri yığınlar halinde düşüyordu.

İlk aklıma gelen James oldu, ailenin en yaşlısı Olivier'nin de aklına ilk gelen o olmuş olmalı ki, ben James'i bulmak için koşturuken o da beni bulmak için koşturup gelmişti. "Percival'ı köpeklerle birlikte oraya göndereceğiz" dedi. "Karanlıkta yürümeyi becerebilir, yolu avucunun içi gibi biliyor." Güvenliğini sağlamak için yeterince uzun bir halatın bir ucunu merdiven tırabzanının dibine, diğer ucunu da yeğeninin beline bağlayıp ihtiyaten yanında bir balta ve bıçak bulunduran çocuğa elinden geldiğince çabuk geri dönmesini söyledi.

Çocuk korkusuz ve sakin bir şekilde yola koyulurken, Olivier ve ben merdivenin yanı başında durup halatın makaradan boşalırcasına çözülmesini ve en nihayetinde gerilip kalmasını izledik. Bu esnada o denli yoğun bir kar vardı ki, kapının ağzında du-

rurken beyazdan başka hiçbir şey göremiyordum. Ardından ilk başta nazikçe bir rüzgâr başladı, lakin sonra o denli şiddetli esti ki, kendimi tamamen içeri atmak zorunda kaldım.

Neyse ki halat halen gergindi. Olivier halatı iki defa kuvvetlice çekti, birkaç saniye sonra karşılık olarak aynı şekilde iki defa sertçe çekildi halat. Tüm bunlar olup biterken, çocuğun babası Marcel, Olivier'nin küçük erkek kardeşi, diğer erkek kardeşleri Julien ve karıları ve onların yaşlı anne babaları bize katılmış, sessiz ve endişeli bir halde bekliyorlardı. Rüzgâr dışarıda öyle şiddetli esiyordu ki, dayanıklı kulübe bile zangır zangır sallanıyordu.

Derken halat aniden gevşedi. Percival gideli yirmi dakika kadar olmuştu, Olivier halata bir kez daha asılıp çektiğinde işaretine karşılık veren olmadı. Delacroixler acıya dayanıklı insanlardır: Başkası olsa onların yaşadığı bu topraklarda hayatını sürdürüp de zorlu koşullar altında sakin kalmayı beceremezdi, (kurtlar, ayılar, puma ve elbette ki Kızılderililer gibi diğer tehlikeleri saymıyorum bile) bölgenin iklimi bile başlı başına yeterdi. Ne var ki Percival'a hepsi de çok düşkün olduklarından sakin kalamamış, huzursuz olmuşlardı, giriş yolunda tedirgin bir uğultu dolanmaya başlamıştı birdenbire.

Ne yapılması gerektiği konusunda süratle ve mırıltılar halinde bir görüş alışverişi yapıldı. Percival'ın yanında ailenin en iyi av köpeklerinden ikisi vardı, bu ona biraz da olsa koruma sağlardı. Köpekler takım halinde çalışmak üzere eğitilmişlerdi; biri onun yanında kalırken, diğerinin yardım getirmek üzere eve gelmesi kuvvetle muhtemeldi. Gerçi bu, köpeklere Percival tarafından James'i bulmaları, onunla kalmaları yönünde talimat verilmediği bir durumda söz konusuydu. Kar ve rüzgâr artık o kadar şiddetlenmişti ki, sanki tüm ev bir öne bir arkaya yana yatıyor, pencere kanatları soğuktan birbirine vuran dişler gibi takırtılar çıkartıyordu.

Gitmesinin üzerinden ne kadar zaman geçtiğini hesaplıyorduk hepimiz: On dakika. Yirmi dakika. Yarım saat. Halat ayaklarımızın dibinde ölü bir yılan gibi uzanıyordu.

Derken Percival'ın gitmesinin üzerinden yaklaşık kırk dakika geçmişti ki, kapıda bir gümbürtü duyuldu. İlk başta hepimizin rüzgârdan kaynaklandığını sandığı bu sesin, kendisini kapıya doğru çarpan bir yaratıktan geldiğini neden sonra anladık. Marcel bir çığlık atarak kapının arkasındaki ağır tahta sürgüyü çabucak çıkarıverdi, Julien'le birlikte kapıyı ardına kadar açtıklarında köpeklerden birini karşılarında gördüler; havyancağızın üzeri öyle kalın bir kar tabakasıyla kaplanmıştı ki, tuzda pişirilmiş gibi görünüyordu. Hemen arkasında da ona sıkıca tutunmuş vaziyette James duruyordu. James'i içeri çektik. Patenleri halen ayaklarındaydı, hayatını kurtaran şeyin patenler olduğunu neden sonra fark ettik, yokuş yukarı yürürken patenler yere sıkıca tutunmasına imkân vermiş olmalıydı. Demeye kalmadan Julien ve Olivier'nin kanları onu ânında battaniyelerle sarmalayıp telaş içinde yatak odalarından birine götürdüler; çocukların dönüşüne hazır olsun diye su ısıtmışlardı, içi dolu kovalarla bir ileri bir geri koşuşturduklarını, metal küvete çarpan suyun sesini duyabiliyorduk. Olivier ve ben olan biteni anlamak için ona sorular sormaya çalıştık ama zavallı çocuk o kadar üşümüş, o kadar bitkin ve o kadar kendini kaybetmiş bir haldeydi ki, dudaklarından mantıklı hiçbir şey dökülmüyordu. "Percival" deyip duruyordu. "Percival." Gözleri, sanki deliye dönmüşçesine bir ileri bir geri titreşiyordu ve itiraf etmeliyim ki aklım çıkmıştı. Bir şey olmuştu, yeğenimi korkutan bir şey.

"James, o nerede?" diye üsteledi Olivier.

"Gölet," diye sayıkladı James, "gölet." Ama ondan daha fazla bilgi alamadık.

Julien bize daha sonra, geri dönen köpeğin giriş yolunda patisiyle tırmalanıp eşelendiğini, salıverilmek için inildiler çıkardığını söyledi. Marcel onu ensesinden yakalayıp geri çekiştirerek asıldıysa da köpeğin gözü dönmüş gibiydi, durmadan havlıyor ve direniyordu. En nihayetinde babalarının talimatıyla kapıyı tekrar açmalarıyla birlikte köpek kendini beyazlığa doğru atıverdi.

Bekleyiş sil baştan başladı, James'in üzerine temiz kıyafetler giydirdikten sonra, Julien'in karısı ona sıcak hurma içkisi içirdiği sırada sırtından tutup destekledim, ardından da yatırdım. Giriş yolunda bekleyenlerin yanına henüz dönmüştüm ki, kapıya vuran o korkunç gümbürtüyü bir kez daha duydum. Marcel kapıyı bu kez bir rahatlama çığlığıyla ânında açmış, ne var ki çığlığı kısa sürede bir inlemeye dönüşmüştü. Köpeklerin ikisi de orada, kapının önündeydi; donmuş, bitkin ve nefes nefese kalmışlardı; aralarında, saçlarında buz sarkıtları asılı Percival duruyordu. Genç, yakışıklı yüzündeki o tüyler ürpertici mavimsi gölgenin tek bir anlamı vardı. Köpekler onu ta gölden buraya sürükleyerek getirmişlerdi.

Sonraki saat korkunçtu. Ebeveynleri tarafından yukarıda kalmaları tembihlenen çocukların geri kalanı, Percival'ın erkek ve kız kardeşleri ve kuzenleri koşarak aşağıya inmiş, sevgili erkek kardeşlerinin donarak öldüğünü, anne ve babalarının ağıtlar yaktığını görmüş ve onlar da hıçkırarak ağlamaya başlamışlardı. Onları nasıl sakinleştirdiğimizi, herkesi yataklarına yatırmayı nasıl olup da becerebildiğimizi hatırlayamıyorum, ancak gecenin sonunun gelmediğini hissediyordum. Dışarıda rüzgâr çığlık atmaya –artık haince geliyordu bu çığlıklar– ve kar yağmaya devam ediyordu.

Ancak ertesi gün öğleden sonra geç saatlerde, James nihayet gözlerini açabildiğinde ve yeniden hissedebilir hale geldiğinde, olan biteni tir tir titreyerek aktarabilmişti: Fırtına patladığında paniklemiş ve kendi başına dönmeye çalışmıştı. Ama kar gözleri kör edercesine öyle yoğun yağıyor, rüzgâr öyle sert esiyordu ki, tekrar tekrar gölete doğru sürükleniyordu. Derken, tam da artık orada öleceğine inandığı sırada, uzaklardan belli belirsiz gelen havlamaları duymuş, ardından Percival'ın parlak kırmızı renkteki kasketinin tepesini görmüş, kurtarılacağını anlamıştı.

Percival kolunu ona doğru uzatmış, James de ona tutunmuştu, ne var ki tam o esnada kuvvetli bir rüzgâr esmiş, Percival onunla

buzun üzerine savrulmuş, ikisi külçe gibi yuvarlanmışlardı. Neden sonra ayağa kalkabilmiş ve birlikte yavaş yavaş gölün kenarına kadar gelmişler, ardından yeniden yere kapaklanmışlardı. Gelgelelim, rüzgârın etkisiyle savrulmalarının ardından, bu ikinci seferinde Percival biçimsiz bir açıyla düşmüştü. Yanındaki baltayı çekip saplamıştı –James onun baltayı kıyıya saplayıp kendilerini çekmek için manivela olarak kullanma niyetinde olduğunu söyledi– ne var ki balta kıyıya saplanacak yerde buzu delmiş, altlarındaki buz çatırtıyla yarılmıştı.

James, Percival'ın "Aman Tanrım" diye haykırdığını anlattı. "James, buzun üzerinden çekil."

Denileni yapmıştı; –köpekler suya daha da yaklaşmıştı, kendini olduğu yere sabitlemek için köpeklerin boyun tüylerine tutunabilirdi– tam bunu yapıp Percival'a uzanmak için dönmüştü ki, botlarının üzerinde donmuş yüzeyde bir kez daha yere doğru kaydığını fark etmiş, ona daha uzanamadan, bir başka sert rüzgârla darbe almış ve üçüncü kez geri düşmüş, bu sefer örümcek ağını andıran çatlağın yanına sırtüstü çakılmıştı. James buzun gıcırtıyı andıran korkunç bir ses çıkartıp yarılmasıyla Percival'ın sulara gömülmesi bir oldu, diye anlattı olan biteni.

James korku ve çaresizlik için bağırmıştı, derken Percival'ın başı görünmüştü suyun üzerinde. Yeğenim artık Percival'ın beline bağlı olmayan halatın ucunu tutmuş ve ona fırlatmıştı. Ne var ki Percival kendini dışarı çekmeye çalıştıkça buzdaki yarık daha da genişlemiş ve başı bir kez daha suyun altında kalmıştı. O aşamada James artık telaşa kapılıp çılgına dönmüştü ama anlattığına bakılırsa Percival oldukça sakindi. "James" demişti, "eve geri dön ve yardım getirmelerini söyle onlara. Rosie –köpeklerden biri– benimle kalacak. Rufus'u al ve olan biteni onlara anlat." James tereddüt ettiğinde "Hadi! Çabuk ol!" demişti.

Bunun üzerine James, Rosie'nin buzun üzerinde Percival'a doğru ilerleyişini ve Percival'ın uzanmak üzere ona doğru hamle

yapışını bir müddet izledikten sonra ayrılmıştı oradan.

Arkalarında gürlemeyi andıran bir ses duyduklarında henüz birkaç metre ancak ilerlemişlerdi; rüzgâr o kadar şiddetliydi ki, tüm gürültüyü bastırmıştı. James yine de dönmüştü, kardan gözlerinin önünü zar zor görerek gölete geri dönmüşlerdi. Rosie orada bir yandan buz üzerinde daireler çizerek koşuyor, bir yandan da sürekli havlıyordu. Derken Rufus onun yanına gitmiş ve ikisi birlikte orada inlemeye başlamışlardı. James, karların arasında Percival'ın kafasını değilse de yüzeye tutunmuş kırmızı eldivenini seçebilmişti. Ne var ki suyun azgın bir şekilde dalgalandığını da fark etmişti. Ardından kırmızı eldiven kaymış, Percival gözden kaybolmuştu. James telaşla gölete koşturmuş, ancak donmuş yüzeye daha ayak basar basmaz, buz plakalar halinde kırılmaya başlamış, ayaklarını ıslatmıştı, buz kütlesi bir kez daha parçalanmadan önce kendini kıl payı kıyıya atmayı başarabilmişti. Köpeklere seslenmiş, ne var ki Rosie ne kadar çağrılırsa çağrılsın üzerinde durduğu buz kütlesinden ayrılmamış, milim kıpırdamamıştı. Yol boyu ona rehberlik edip eve getiren Rufus olmuştu ama Rosie'nin rüzgârla birlikte taşınan inilti ve bağırtıları dakikalar boyunca kulağından gitmemişti.

Bu hikâyeyi göz yaşları içinde anlatmıştı ama artık hıçkıra hıçkıra ağlıyor, nefes almakta bile zorlanıyordu. "Üzgünüm Charles Dayı!" dedi. "Çok üzgünüm Bay Delacroix!"

"Batacak vakti bile olmadı" dedi Marcel tuhaf, belli belirsiz, boğuk bir sesle. "Şayet köpekler onu kurtarabilselerdi böyle olmazdı."

"Yüzme bilmiyordu" diye ekledi Olivier yumuşak bir ses tonuyla. "Ona öğretmeye çalıştık ama öğrenmedi bir türlü."

Tahmin edebileceğiniz gibi bir başka korkunç gece daha yaşamıştık, tüm geceyi James'i göğsüme yaslayıp tutmakla geçirmiş, en nihayetinde tekrar uykuya dalana kadar mırıldanıp durmuştum. Ertesi gün kar ve rüzgâr dinmiş, gökyüzü parlayıp maviye

dönmüş, hava daha da soğumuştu. Ben ve Percival'ın kuzenlerinden bazıları bir araya gelip Marcel ve Julien'in Percival'ın bedenini, düzgünce gömülebilmesi için zemindeki buzlar yeterince eriyene kadar, tutacakları buz deposuna giden yolda kürekle bir patika açtık. Ertesi gün James ve ben oradan ayrılıp olan biteni kız kardeşime bildirmek üzere rota değiştirip Bangor'a gittik.

Sizin de tahmin edeceğiniz üzere, o zamandan bu yana işler oldukça değişti. Değişti derken, herhangi bir beklenti içinde olmaya dahi cüret edemeyeceğim ticari faaliyetlerimizden söz etmiyorum. Delacroixlere derin taziyelerimizi bildirdim, babam da inşa etmeyi planladıkları balık tütsüleme tesisi için gereken paranın kendilerine gönderilmesi talimatını verdi. Ancak onlardan yanıt anlamında hiçbir geri dönüş olmadı.

James artık bambaşka biri olup çıktı. Tatil mevsimini odasında çok az yemek yiyerek, nadiren konuşarak geçirdi. Öylece oturup bakıyor, kimi zaman ağlıyor ama ekseriyetle suskun. Kardeşlerinin, annesinin ya da benim yapabileceğimiz hiçbir şey onu bize geri getiremeyecek gibi görünüyor. Belli ki Percival'ın vefatına neden olan faciadan kendini sorumlu tutuyor, ona hiçbir hatası olmadığını ne kadar söylesem de nafile. Kız kardeşim ve ben, içine düştüğü o keder dolu sisi gün gelip delebileceğimizi, o içten kahkahalarını günün birinde yeniden duyabileceğimizi umarak her ânımızı mümkün olduğunca onunla geçirirken, erkek kardeşim geçici olarak işlerin sevk ve idaresini üstlendi. Onun için endişeleniyorum, keza kız kardeşim için de...

Bunu dile getirmenin kulağa korkunç ve bencilce geleceğini biliyorum, ne var ki onunla oturduğum bunca gün ve hafta boyunca, sizinle yaptığımız sohbeti –çok fazla şey anlatmış, kendimi duygusallığın kollarına bırakmış, sizi ne denli zor bir duruma sokmuş ve hakkımda ne düşündüğünüzü merak etmiş olmaktan ötürü utanarak ayrıldığım sohbetimizi– tekrar tekrar aklıma getirmeden edemedim. Bunu sitem olsun diye söylüyor değilim,

lakin bana yazmayı tercih etmemenizin sebebi bu mu diye düşünüp duruyorum, gerçi suskunluğumu ilgisizlik olarak yanlış anlamış ve gücenmiş olabilirsiniz elbette ki bunu da anlayışla karşılarım.

Percival'ın ölümü William'ı bana eskisinden daha sık düşündürtür oldu; onu kaybettiğimde ne denli büyük bir ıstırap içine düşüp ıssızlaştığımı, lakin sizinle geçirdiğim o kısacık zaman zarfında bir hayat arkadaşıyla, hayatın sevinçleri kadar hüzünlerini de paylaşabileceğim biriyle nasıl da yeniden yaşayabileceğimi hayal etmeye başladığımı gördüm.

Umarım bunca zamandır sizi ihmal ettiğim için beni bağışlarsınız ve bu uzun mektup size olan ilgi ve duygusal yakınlığımın devam ettiği konusunda sizi temin etmekte bir parça da olsa faydalı olur. İki haftaya kadar şehrinize dönmüş olacağım, şahsen af dilemek için dahi olsa sizi tekrar aramama izin verilmesini umuyorum.

Size ve ailenize sağlık ve esenlik diler, bu vesileyle gecikmiş bayram tebriklerimi iletirim. Cevabınızı bekliyor olacağım.

En içten saygılarımla,

Charles Griffith

VIII

David, Charles'ın anlattığı hikâye karşısında afallamış bir halde bir müddet öylece oturdu. Kendi baş döndürücü mutluluğu kadar büyükbabasına duyduğu kızgınlığı da bir anda söndürmeye yetecek bir hikâyeydi bu. İçi acıyarak zavallı, gencecik James'i düşündü, Charles'ın da dediği gibi çocukcağızın hayatı bir dönüşüm geçirmişti artık ve bu olay sonsuza kadar peşini bırakmayacaktı. Çocukcağızın hiçbir suçu yoktu ama bu hakikate hiçbir zaman bütünüyle inanmayacaktı. Yetişkinlik yıllarını ya yaptığını düşündüğü şey için özür dilemeye çalışarak ya da inkâr ederek geçirecekti. Yollardan biri onu aciz ve iradesiz kılacak, diğeri ise haşin ve acımasız. Ve bir kez daha ölümle yüz yüze kalan zavallı Charles, bir kez daha genç birinin kaybıyla yeniden yüzleşmişti!

Ama aynı zamanda kendi ayıbının da farkındaydı, büyükbabası mektubu eline tutuşturana kadar Charles Griffith'i büsbütün unutmuştu.

Büsbütün unutmak değil de, belki onu merak etmeyi bırakmıştı. Bizzat evlilik fikri, bir zamanlar içinde barındırdığı o merak uyandırma duygusunu da –bu duygu ihtiyatla yumuşatılsa bile– benzer şekilde yitirmişti. Bir evliliğe sürüklenmeye izin vermek, istikrar veya saygınlık ya da güvenilirlik adına insanın kendisini aşk fikrine teslim etmesi bir korkaklık ifadesi gibi görünmüştü ansızın. Dahası, bambaşka bir hayatı olabilecekken neden kendini kasvetli renklerden mürekkep bir hayata teslim etsindi ki? Charles Griffith'in evini daha önce hiç görmemişti, bu yüzden insafsız bir düşünce olduğunun farkındaydı ama kendini geniş ama

yavan, beyaz siper tahtasıyla kaplanmış, ortanca çalılarıyla hoş bir biçimde çevrelenmiş bir evde, kucağında bir kitap, sallanan bir sandalyede oturmuş, gözlerini dikmiş denize bakan ve kocasının ağır adımlarla ön verandaya gelişini bekleyen yaşlı bir kadın olarak hayal etmişti. O anda, büyükbabasına ve büyükbabasının onu renksiz, ruhsuz bir yaşam biçimine mahkûm etme arzusuna öfkelenmişti yine. Büyükbabası kendisi için hayal edebileceğinin, olup olacağın en iyisinin bu olduğunu mu düşünüyordu? Aksi yöndeki tüm itirazlarına rağmen, kendisi için en iyi hapishanenin, gerçek bir hapishane olmayacaksa şayet, aile içi bir hapishane olduğuna mı inanıyordu?

Zihnini karmakarışık eden bu düşüncelerle büyükbabasının çalışma odasına girip kapıyı arkasından biraz da sertçe kapattı, büyükbabası bunun üzerine kafasını kaldırıp şaşkınlıkla baktı yüzüne. "Özür dilerim" diye mırıldandı. Büyükbabası "Ne diyormuş?" demekle yetindi.

Sessizce büyükbabasına sayfaları uzattı, o da alıp gözlüklerini taktı ve okumaya başladı. David kaşlarını ne denli çattığına bakarak Charles'ın yazdıklarının ne kadarını okuduğunu sezebiliyordu. "Aman Tanrım" dedi en sonunda büyükbabası gözlüklerini çıkarıp kâğıtları yeniden katlayarak. "Zavallı çocuklar. Zavallı aile. Ve zavallı Bay Griffith, yazdıklarına bakılırsa yıkılmış olsa gerek."

"Evet, korkunç bir şey."

"Son konuşmanızdan ötürü utandığını söylerken neyi kastediyor?"

Büyükbabasına, Charles'ın yalnızlığından, ne kadar açık sözlü olduğundan kısaca bahsetti, ardından büyükbabası başını salladı, kınayarak değil de halden anladığını gösterircesine.

"Eee," dedi bir müddet sessiz kaldıktan sonra, "onunla tekrar görüşmeyi düşünüyor musun?"

"Bilmiyorum" diye cevap verdi David, kendi suskunluğunun ardından kucağına bakarak.

Üçüncü bir suskunluk izledi. Büyükbaba, "David" dedi nazikçe. "Bir sorun mu var?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Bir süredir epey... durgunsun. İyi misin?"

Büyükbabasının, marazlarından birinin başlamakta olduğunu düşündüğünü neden sonra fark etti. David bundan rahatsız olsa da büyükbabasının onu ne denli yanlış yorumladığına, onun hakkında aslında ne kadar az şey bildiğine gülüp geçmek istedi, lakin bunu fark etmek onu üzmüştü de.

"Gayet iyiyim."

"Bay Griffith'le sohbet etmekten keyif aldığını sanmıştım."

"Keyif aldım."

"Görünen o ki o da seninle sohbet etmekten keyif alıyor, David. Sence de öyle değil mi?"

Ardından ayağa kalktı, maşayı kapıp ateşi dürtmeye başladı, düzgünce yığılmış kütüklerin çıtırdayıp yuvarlanması izledi bir müddet. "Öyle sanırım." Büyükbabanın sessiz kalması üzerine "Neden evlenmemi istiyorsun?" diye sordu.

Büyükbabasının sesindeki şaşkınlığı duyabiliyordu. "Ne demek istiyorsun?"

"Bunun benim kararım olduğunu söylüyorsun ama senin kararınmış gibi görünüyor kesinlikle. Senin ve Bay Griffith'in. Daha iyisini yapamayacağımı düşündüğün için mi? Kendi başımın çaresine bakamayacağımı düşündüğün için mi?"

Dönüp büyükbabasının yüzüne bakamadı. Hem önündeki şömineden hem de az evvel sergilediği küstahlıktan dolayı yüzünün kızardığını hissetti.

"Buna neyin neden olduğunu ya da neyin bunu tetiklediğini bilmiyorum, anlayamıyorum da" diye konuşmaya başladı büyükbabası ağır ağır. "Sırf sana değil, hepinize söylediğim üzere, bütün torunlarımın salt hayat arkadaşlığı için evlilik yapmaları için çabaladım. Sen David, bu ihtimalle ilgilendiğini bizzat be-

lirtmiştin; Frances'in de tekliflere açık olduğumuzu sağda solda dillendirmeye başlamış olmasının tek nedeni de bu. Senin de bildiğin üzere, beyefendilerle –ki bana kalırsa gayet de uygun namzetlerdi– şahsen tanışmadan önce bile birçok teklifi geri çeviren yine sendin. Dolayısıyla, Bay Griffith'in teklifi geldiğinde, Frances herkesin vaktini bir kez daha boşa harcamadan evvel, adamın talebini en azından bir değerlendirmeye almayı denemen konusunda seni ikna etmem gerektiği yönünde bir tavsiyede bulundu. Ben de ona hak verdim.

Bu senin gelecekteki mutluluğun için David, tamamen. Ne benim memnuniyetim için ne de Frances'in, seni temin ederim. Bu senin için yapılıyor, sadece senin için ve eğer içerlemiş ya da sinirlenmiş gibi görünüyorsam, niyetim bu değil bilesin, sadece şaşkınım. Kararları verecek olan sensin, kaldı ki bu süreç yine senin yönlendirmelerinle başlamış durumda."

"Ve daha önceki pek çok adayı reddettiğim için, kala kala bu mu kaldı bana? Başka hiç kimsenin itibar etmeyeceği insanlar mı? Dul bir erkek! Eğitimsiz, yaşlı bir adam!"

Bunun üzerine, büyükbabası o kadar hızla ayağa kalktı ki, David kendisine vuracağından korktu. Büyükbabası omuzlarından tutup yüzünü kendine çevirdi.

"Beni hayretler içinde bırakıyorsun David. Ne seni ne de kardeşlerini başkaları hakkında böyle konuşasınız diye yetiştirmedim ben. Gençsin evet, ondan daha gençsin. Ama senin ferasetli olduğunu sanmıştım; görünen o ki, o yufka yürekli bir adam; evliliklerin pek çoğu çok daha, çok daha azıyla yapılıyor. Bu aksiliğine, bu şüpheciliğine neyin esin kaynağı olduğunu bilmiyorum.

Besbelli ki senden hoşlanıyor. Hatta seni seviyor bile olabilir. Kafandaki endişeler neyle ilgili olursa olsun, –sözgelimi nerede yaşayabileceğiniz– bunları konuşmaya yumuşak başlılıkla rıza gösterecektir. Şehirde bir evi var; şayet seni huzursuz eden buysa, Frances'e Massachusetts'te yaşaman gerektiği konusunda hiçbir

şey söylemiş değil, bilesin. Ama onunla gerçekten ilgilenmiyorsan bunu ona söylemek zorundasın. Adamcağıza bunu borçlusun. Ve bunu kendisiyle yüz yüze görüşerek, nezaket ve kadirşinaslıkla yapmalısın.

Sana neler olduğunu anlayamıyorum David. Geçen aydan bu yana değiştin. Bu meseleyi seninle konuşmaya niyetlenmiştim ama o kadar ulaşılmazdın ki..."

Büyükbabası konuşmayı bıraktı, David de yüzünü tekrar şömineye çevirdi, utançtan ateş basmıştı.

"Ahh, David" dedi büyükbabası yumuşak bir ses tonuyla. "Benim için çok kıymetlisin. Aslına bakarsan haklısın: Sana ihtimam gösterecek biriyle olmanı istiyorum, doğruya doğru: Kendine bakabileceğini düşünmüyor olduğumdan değil ama başka biriyle mutlu olacağına inandığım için. Avrupa'dan döndüğünden beri, yıllar içinde hayata giderek daha az karışır oldun. Rahatsızlıklarının o zamandan beridir fırsat kolladığının farkındayım; onların seni ne denli tükettiğini, dahası onlardan ne denli utandığını biliyorum. Ama evlat, bu adamcağız geçmişinde büyük kederlere ve hastalıklara tahammül etmiş biri, hiçbirinden kaçmamış; dolayısıyla dikkate alınmaya değecek bir adam, zira senin mutluluğunu her daim kendine dert edecek biri. Sana layık gördüğüm de böyle birisi."

Birlikte öylece suskun durdular bir müddet; büyükbabası bakışlarını ona çevirdi, David de kendininkileri yere. "Söyle bana David," dedi büyükbabası, "hayatında başka biri mi var? Bana anlatabilirsin, evlat."

"Hayır büyükbaba" dedi başı önde.

"Öyleyse," dedi büyükbabası, "derhal Bay Griffith'e yazmalı ve kendisini tekrar görme teklifini kabul ettiğini bildirmelisin. Ve o görüşmede bağlantıyı ya tamamen kesmeli ya da görüşmeyi sürdürme niyetinde olduğunu kendisine söylemelisin. Şayet onunla görüşmeye devam etme yönünde bir karar alacak olursan

David –gerçi fikrimi sormuş değilsin ama sorman gerektiği kanaatindeyim– bunu, becerebileceğinden emin olduğum bir içtenlik ve gönlü büyüklükle yapmalısın. Ona bunu borçlusun. Bunun için bana söz verir misin?"

David söz verdiğini söyledi.

IX

Sonraki birkaç gün hiç olmadığı kadar yoğun geçmişti: Aile bir akşam Wolf'un doğum günü için bir araya gelmiş, ertesi akşam da Eliza'nınki için toplanmıştı. Bu nedenle ertesi perşembe gününe kadar Edward'la ancak dersinden sonra okul dışında buluşabilmiş ve birlikte kaldığı pansiyona yürümüşlerdi. Yol boyunca Edward sol kolunu David'in sağ koluna geçirmişti, daha önce hiç kimseyle kol kola yürümeyen David, Edward'a biraz daha sokulmuştu; gerçi ilk önce arabacının bunu fark edip etmediğini anlamak için arkasına bakınmıştı, zira bu durumun Adams'ın, dolayısıyla da büyükbabasının kulağına gitmesini istemiyordu.

O öğleden sonra yan yana uzanırlarken –David yanında güvercin grisi renginde, ince ve yumuşak bir yün battaniye getirmişti; ikisi Edward'ın büyük bir şevkle karşıladığı battaniyenin altında birbirlerine sokulmuşlardı– Edward arkadaşlarından bahsediyordu. "Uyumsuz bir grup" diye güldü, neredeyse böbürlenerek ya da görünürde öylelerdi: Connecticutlı zengin bir ailenin mirasyedi kızı Theodora vardı, "sizlerin o korkunç dediğiniz gece kulüplerinden birinde" şarkıcı olmaktı tüm arzusu; Harry meteliğe kurşun atan ama fazlasıyla yakışıklı bir adamdı, "oldukça zengin bir bankacının, büyükbaban onu kesin tanıyordur" partneriydi; ressamlık yapan Fritz, en hafif tabiriyle başıboş serserinin tekiydi (gerçi David elbette bunu söylememişti); ve sanat okuluna devam eden ve ücreti mukabili resim dersleri veren Marianne. Ortak noktaları genç, beş parasız (gerçi bazıları öyle doğmuşlardı zaten) ve vurdumduymaz olmalarıydı. David

onları gözünün önüne getirdi: Göz alıcı koyu renk saçlarıyla, alımlı, ince ve asabi Theodora; kumral, koyu renk gözlü, dolgun dudaklı Harry; soluk benizli, seğiren ve pişmiş kelle gibi sırıtan yayvan, ince dudaklı Fritz; samimi gülümsemesi ve başında yığın halinde duran şeftali renkli bukleleriyle Marianne. "Bir gün onlarla tanışmayı çok arzu ederim" dedi, bunu istediğinden pek de emin değildi gerçi; onlar yokmuş gibi yapmayı, Edward sadece kendisininmiş gibi davranmayı istiyordu. Edward da sanki bunu biliyormuşçasına sadece gülümsemiş ve belki bir gün tanışırsın demekle yetinmişti.

Zaman hızla akıp gitmiş ve ayrılma vakti gelmişti, paltosunun düğmelerini iliklerken "Yarın görüşürüz o halde" dedi.

"Ah, yooo. Söylemeyi unuttum, yarın gidiyorum!"

"Gidiyor musun?"

"Evet, kız kardeşlerimden biri –Vermont'takilerden biri– yakında doğum yapacak, onu ve diğerlerini görmeye gideceğim."

"Yaa, demek öyle" dedi. (Onunla görüşmek istediğini söylememiş olsa, Edward bundan bahsetmeyecek miydi acaba? David her zamanki gibi pansiyona uğrayıp misafir olarak geldiğini söyleyip salonda öylece oturup onun gelmesini mi bekleyecekti? Fiyaskoyu kabullenip tırıs tırıs Washington Meydanı'na dönmeden önce ne kadar bekleyecekti? Saatlerce, orası kesin ama kaç saat?) "Ne zaman döneceksin?"

"Şubat sonunda."

"Ama bu çok uzun bir süre!"

"O kadar da uzun değil! Şubat dediğin ne ki, göz açıp kapayana kadar geçer. Kaldı ki sonuna kadar kalmayacağım, 20 Şubat. Uzun denemez!! Üstelik sana yazacağım." Edward'ın yüzünde durgun, imalı bir tebessüm dolaştı, battaniyeyi bir kenara fırlattı, ayağa kalkıp kollarını David'e doladı. "Niye? Beni özleyecek misin?"

David'in yüzü kızardı. "Özleyeceğimi biliyorsun."

"Ama bu çok tatlı! Onur duydum bundan." Haftalar geçerken Edward'ın üslubu yapmacıklığını, heyecan uyandırıcı manidarlığını biraz yitirmişti ama şimdilerde geri dönmüştü. Konuşmanın tonlamasındaki değişikliğin ayırdına bir kez daha varan David aniden huzursuz olmuştu – daha önce kendisini tedirgin etmeyen şey şimdilerde yapmacık ve samimiyetsiz, dahası tuhaf bir şekilde rahatsız edici görünüyordu. Edward'a içten bir hüzünle, ama aynı zamanda başka bir hisle, adını bir türlü koyamadığı, ancak nahoş bir duyguyla veda etti.

Ne var ki hissettiği rahatsızlık yok olmuş, yerini katıksız bir özleme bırakmıştı. Edward onu ne de çabuk değiştirmişti! Onsuz hayat ne kadar kasvetliydi! Öğleden sonraları yeniden bomboştu artık; bu vakitleri eskiden ne yapıyorsa aynısını yaparak geçirdi: Okuyarak, resim çizerek, nakış işleyerek; gerçi zamanının büyük bir kısmını ya hayal kurarak ya da parkta bezgin, neşesiz gezintilere çıkarak geçiriyordu. Hatta bir seferinde kendini, neredeyse birlikte ilk kahvelerini içecekleri o kafeye doğru yürürken bulmuş, bu sefer bir masaya oturup bir fincan kahve sipariş etmiş, kapıyı açıp da içeri adımını atan kişi Edward olacakmış gibi gözü kapıda, kahvesini aheste yudumlarla içmişti.

Kafeye yaptığı ziyaretlerden birinden dönmüştü ki, Adams ona bir mektup geldiğini söylemişti; mektup Charles Griffith'ten gelmişti, ertesi hafta şehre döndüğünde David'i evine yemeğe davet ediyordu. Daveti nazikçe ancak herhangi bir beklentiye girmeksizin kabul etti, tek sebep büyükbabasının ricasını yerine getirmek ve Charles'ın bizzat özür dileme talebiydi; buluşacakları akşam kafeden eve o kadar geç geldi ki, kapıda kendisini bekleyen atlı arabasına binmeden önce üzerini değiştirmek ve yüzüne biraz su çarpmak için ancak vakit bulabildi.

Charles Griffith'in evi hemen Beşinci Cadde'nin üstünde olmamakla beraber David'in çocukluğunun geçtiği evin yakınlarındaydı. O ev genişçe bir evdi ama Charles'ınki çok daha büyüktü,

salon katına çıkan ve David'in daha içeri girer girmez ev sahibinin kendisini ayakta beklediği, kavisli mermer merdiveniyle çok daha görkemliydi. Ciddiyetle el sıkıştılar.

"David... Sizi gördüğüme çok memnun oldum."

"Ben de sizi" dedi.

Söylediğine kendisi de hayret etmişti ama doğruydu bir yandan da. Muhteşem salonda oturdular, David bu tür şeylere pek fazla önem atfeden kibirli Peter'ın, ziyadesiyle gösterişli kumaşları ve renkleri, aşırı derecede konforlu kanepeleri, savurganlık boyutunda parıldayan lambaları, neredeyse tek bir tablonun bile asılı olmadığı sırmalı ipek kumaşla kaplı duvarlarıyla bu mekânı görecek olsa ne tepki vereceğini düşünmeden edemedi. Derken, sohbet bir kez daha kendiliğinden gelişti. David, James'in nasıl olduğunu sorduğunda Charles'ın yüzünde bir hüzün ifadesinin dolaştığını fark etti. ("Sorduğunuz için teşekkür ederim, lakin korkarım durumunda pek bir değişiklik yok.") Ardından Delacroix ailesinin devam eden suskunluğundan bahsettiler, tatillerini nasıl geçirdiklerinden konuştular.

Akşam yemeği için masaya geçtiklerinde Charles "İstiridye çorbasının en sevdiklerinizden biri olduğunu hatırlıyorum" dedi.

Üzerinden nefis kokulu buharın yayıldığı servis kâsesi masaya getirilip de kâsesine bir kepçe dolusu çorba koyulduğu sırada "Öyle" dedi. Tadına baktı – çorba oldukça yoğun ve baharatlıydı, istiridyeler iri ve tereyağlıydı. "Nefis."

"Beğenmenize sevindim."

İyi niyetli bu davranıştan –ve çorbayla ilgili bir şeyden etkilenmişti– bu denli mütevazı ve gösterişsiz bir yemek, yirmi kişinin rahatlıkla oturabileceği uzunlukta ama bunun yerine sadece iki kişinin oturduğu parlak bir masanın durduğu, kafasını nereye çevirse taze çiçeklerle dolu vazolar gördüğü, fazlasıyla cafcaflı bu yemek odasında, çok daha mütevazı ve gösterişsiz kalıyordu. Dahası, tüm bunlara esin kaynağı olan nezaket, Charles'a yakın-

lık hissetmesine yol açıyor, buna mukabil ona bir şeyler sunma arzusu hissettiriyordu. "Buralara çok yakın bir yerde," diye girdi söze, çorbadan ikinci bir kâse ikramını kabul ederek, "dünyaya gözlerimi açtığımı biliyor muydunuz?"

"Merakımı mazur görün" dedi Charles. "Daha önce anneniz ile babanızın siz daha küçükken öldüklerinden bahsetmiştiniz."

"Evet, yetmiş birde. Ben beş yaşındaydım, John henüz dört, Eden da iki yaşındaydı."

"Grip salgınında mı?"

"Evet. Çok çabuk kaybettik. Sonrasında büyükbabam bizi hemen yanına aldı."

Charles başını iki yana salladı. "Zavallı adam. Aynı anda hem oğlunu hem gelinini kaybetmek..."

"Evet, üstelik üç küçük şeytanın sorumluluğu üstlenmek de cabası, hem de bir aydan kısa bir süre içinde!"

Charles güldü. "Dediğiniz kadar olmadığınıza eminim."

"Yoo, öyleydik aslında. Gerçi, oldukça zorlu bir çocuktum ama John benden beş beterdi."

Bunun üzerine ikisi de güldüler, ardından kendini nicedir yapmadığı bir şeyi yaparken –anne babasına dair birkaç anıyı anlatırken– buldu. Her ikisi de Bingham Brothers bünyesinde çalışmışlardı, babası bankacı olarak, annesi ise hukukçu olarak. Hatırladığı kadarıyla yanlarında pek durdukları yoktu; sabahları işe, akşamları da yemeklere, partilere, opera veya tiyatroya. Annesinin uzun, düzgün burunlu, gür siyah saçlı, zarif, minyon bir kadın olarak, sisler arasındaymış gibi hayal meyal bir görüntüsü kalmıştı aklında; gerçi bunun annesinin kendi zihninde kalan hakiki görüntüsü mü yoksa vefat ettiğinde kendisine verdikleri ufak bir çizimine dayanarak zihninde oluşturduğu bir görüntü mü olduğunu asla kestiremiyordu. Babasına dair hatırlayabildikleri ise çok daha azdı. Kumral saçlı ve yeşil gözlü olduğunu hatırlıyordu. Büyükbabası onu yanında çalışan, çok çocuklu ama düşük gelirli

Alman bir aileden daha bebekken evlat edinmiş ve bir başına büyütmüştü. David ve kardeşlerinin tenlerinin rengi babalarından mirastı. Babasının nazik ve kibar biri olduğunu hatırlıyordu, bir de annelerinden çok daha şen şakrak, şakacı olduğunu. Pazarları, kiliseden döndüklerinde David ve John'u karşısına alır, ellerini yumruk yapıp kapatırdı. Çocuklar, bir hafta David, ertesi hafta John, hangi yumruğun içinde şeker olduğunu tahmin etmeye çalışırdı; eğer yanlış tahminde bulunurlarsa, babaları şeker avucunda yanlarından çeker gider, çocuklardan itirazlar yükselir, ardından yüzünde bir tebessüm, geri döner ve şekeri her halükârda aralarında pay ederdi. Büyükbabası David'in babasına çektiğini, John ve Eden'ın huylarının ise annelerine benzediğini söylerdi hep.

Kardeşlerinin adı geçince konu dönüp dolaşıp onlara geldi, John ve Peter'ın evlendikten sonraki yıllarda duyarlılık ve mizaç anlamında nasıl da giderek daha benzer hale geldiklerinden, her ikisinin de tıpkı anne babalarının izlerinden giderek –John bankacı, Peter ise avukat olarak– Bingham Brothers bünyesinde çalıştıklarından bahsetti. Tabii bir de Eden vardı ve onun tıp fakültesinde yürüttüğü araştırmalar, keza Eliza'nın üstlendiği hayır işleri. Charles kardeşlerini ismen tanıyordu – gerçi herkes tanıyordu, zira ikisi de sosyete sütunlarından hiç eksik olmuyor, kâh bilmem ne galasına katılırken kâh bir yerlerde bir kostüm partisine ev sahipliği yaparken boy gösteriyorlardı. Eden'ın zarafet ve zekâsı hakkında hayranlık dolu yazılar kaleme alınırken, John konuşma becerileriyle övgüleri topluyordu. Charles kardeşlerine düşkün olup olmadığını sormuş; David, Charles'ın kanaatini pek de fazla önemsememekle beraber, küçük beyaz bir yalanın ardına sığınmadan edememiş ve düşkün olduğunu söyleyivermişti.

"Demek isyan bayraklarını açan Eden ve sizsiniz, aile işine girmediğiniz için. Ya da isyancı olan belki de John'dur, nihayetinde azınlıkta olan o!"

"Evet" diye cevap verdi ama bir yandan da tedirgin olmaya başlamıştı, zira sohbetin bu noktadan sonra nereye varacağını kestirebiliyordu. Charles sormadan önce durumu izah etmeye koyuldu, "Aslında büyükbabamla birlikte çalışmayı arzu etmedim değil, gerçekten de. Ama ben..." Ne var ki utanç ve endişe içinde daha fazla konuşamadı.

"Neyse," dedi Charles usulca, David'in yarattığı suskunluğu bozarak, "ama siz duyduğum kadarıyla harikulade bir ressamsınız ve ressamlar hayatlarını banka köşelerinde uğraşıp didinerek geçirmemeli. Büyükbabanızın da ayna kanaatte olduğundan eminim. Zira ailemin herhangi bir üyesi en ufak bir sanatsal beceri sergileyecek olsaydı, onların zamanlarını hesap tutarak, sefer rotası çizerek, ticaret ve komisyonculuk sözleşmelerinde indirim peşinde koşarak geçirmelerini beklemeyeceğimizden emin olabilirsiniz! Ama maalesef görünen o ki bunun olma olasılığı yok denecek kadar az, zira Griffith'ler, bunu söylediğim için üzgünüm ama fazlasıyla alelade insanlar!" Kahkaha atmasıyla birlikte ortam biraz daha yumuşamış ve nihayet kendini toparlayan David, Charles'a karşı içinde kabaran minnet duygusuyla kahkahasına eşlik etmişti.

"Çok yönlülük bir erdemdir" dedi.

"Belki de. Lakin çok yönlülüğün aşırısı, tıpkı tüm erdemlerin aşırılığında olduğu gibi çok sıkıcıdır, bana kalırsa."

Akşam yemeği ve içki faslının ardından Charles onu giriş yoluna kadar geçirdi. David, Charles'ın ağırdan alıp oyalanmasından, elini iki elinin arasında tutmasından onun kendisini öpmek istediğini kestirebiliyordu, keyifli bir akşam geçirmiş olmasına rağmen, hatta adamdan hoşlandığını –aslında epeyce hoşlandığını– kendi kendine itiraf etse de Charles'ın şaraptan kıpkırmızı kesilmiş yüzüne, usta bir terzinin elinden çıkma yeleğinin bile gizleyemediği göbeğine bakmaktan ve onu, tam aksine ince, narin bedeni, pürüzsüz solgun yüzüyle Edward'la karşılaştırmaktan kendini alamamıştı.

David, Charles'ın kendisinden bir duygusal yakınlık talep etmeyeceğini biliyordu; bu yüzden, dolambaçsız bir işaret olacağı umuduyla diğer elini Charles'ın elinin üstüne koymakla yetinmiş ve bu güzel akşam için ona teşekkür etmişti.

Charles hayal kırıklığına uğradıysa da bunu açığa vurmamıştı. "Başımın üzerinde yeriniz var" dedi. "Sizi böylesine sıkıntılı bir yılda görmek biraz olsun teselli verdi bana."

"İyi de daha yılın başındayız."

"Haklısınız. Gerçi lütfeder benimle tekrar görüşürseniz, işlerin daha yoluna gireceğinin işareti olacaktır bu."

Buna evet demesi gerektiğinin farkındaydı, yok eğer evet demeyecekse de Charles'a evlilik teklifini reddetmek durumunda olduğunu söylemesi, teklifi karşısında teşekkürü borç bildiğini ve onur duyduğunu –kaldı ki öyleydi– dile getirmesi, ardından da mutluluk ve bol şans dileklerini iletmesi gerekiyordu.

Ne var ki o akşam ikinci defa dili tutulmuştu ve Charles, David'in suskunluğunun bir tür teslimiyet olduğunu anlamışçasına eğilip elini öpmekle yetinmiş, Binghamların yardımcı arabacısının, üzerinde karın alacalı benekler bıraktığı siyah ceketi, faytonun kapısını sabırla açık tutarak dikilip durduğu kaldırıma –gecenin içe işleyen soğuğuna– kapıyı açmıştı.

X

Ertesi hafta boyunca (tıpkı bir önceki hafta yaptığı gibi) her gün Edward'a yazdı. Edward ilk mektubunda ona kız kardeşinin adresini bildireceğine söz vermişti ama gitmesinin üzerinden neredeyse iki hafta geçmiş, en ufak bir haber bile çıkmamıştı. David pansiyona uğrayıp bir adres bırakıp bırakmadığını sormuş, hatta o korkunç Matron'la muhatap olmayı bile göze almış, lakin daha fazla bilgi edinememişti. Yine de her gün bir mektup yazmaya devam ediyor, olur da pansiyondakilere adresini bildirir düşüncesiyle, hizmetçilerden biri vasıtasıyla mektupları Edward'ın kaldığı pansiyona bıraktırıyordu.

Amaçsızlığının çaresizliğe dönüştüğünü hissedebiliyordu. Her akşam oturup ertesi gün için kendine, ilk posta teslimatının yapıldığı saatlerde kendini Washington Meydanı'ndan uzakta tutacak bir plan yapıyordu. Bu saatlerde ya çoktan atlı arabasından inmiş, ya yürüyerek köşe başına kadar gitmiş, müzeye veya kulübe yaptığı ziyaretten, o da olmadı en sevdiği kardeşi Eden'ın derste olduğunu bildiği saatlerde ara sıra evine uğradığı Eliza'yla yaptıkları sohbetten dönmüş oluyordu. Büyükbaba ona Charles Griffith'le yediği akşam yemeğine dair kasten hiçbir şey sormamış, David de bir şey anlatmamıştı. Hayat Edward öncesi ritmine dönmüştü dönmesine ama bu sefer günler eskisinden de sıkıntılıydı. Şimdilerde, merdivenlerden çıkmadan önce, postanın teslim edildiği saatin üzerinden yarım saat geçene kadar bekler, Adams ya da Matthew'a kendisi için bir şey gelip gelmediğini sormamaya çalışır olmuştu; sanki bunu yapmamakla, sergiledi-

ği disiplinli tutum ve sabrının ödülü olarak bir mektubun ortaya çıkmasına vesile olacakmışçasına. Ama günler günleri kovalamış ve postadan çıka çıka Charles'ın gönderdiği iki mektup çıkmıştı. Her ikisinde de tiyatroya gelmeyi arzu edip etmediğini soruyordu Charles: İlk teklifi geri çevirmişti, nazik bir biçimde ve çabucak, ailevi sorumluluklarını mazeret göstererek; ikinci mektubu –Edward'dan gelmediğine öfkelenerek– kale almamıştı, ta ki işin nezaketsizlik boyutuna vardığını fark edip özürlerini dile getiren ve soğuk algınlığına yakalandığı için evden çıkamadığını belirten kısa bir notu çalakalem yazana kadar.

Edward'ın yokluğunun üçüncü haftasının başında, elinde o günün mektubu, Edward'ın nerelerde olduğuyla ilgili yanıtları kendi başına bulmaya kararlı bir şekilde atlı arabaya atlamış, batıya gitmişti. Gelgelelim pansiyonda bulduğu tek kişi, zamanının büyük kısmını, içi boz bulanık suyla dolu bir kovayı bir kattan diğerine güçlükle taşımakla geçiriyormuş gibi görünen, beti benzi atmış, ufak tefek hizmetçiydi. "Bilmiyom beyim," diye mırıldandı tereddütlü gözlerle David'in ayakkabılarına bakarak ve uzattığı mektuptan sanki kendisini yakacakmış gibi geri kaçarak, "ne zaman dönceğini söylemedi." David bunun üzerine pansiyondan ayrıldı ama kaldırımda durup Edward'ın, tıpkı son on altı gündür olduğu üzere, koyu renk perdeleri sıkı sıkıya örtülü penceresine baktı bir müddet.

Gerçi o akşam işine yarayabilecek bir şey geldi hatırına; yemeğin ardından büyükbabasıyla birlikte yerlerini alırlarken, "Büyükbaba, Florence Larsson adında bir hanımın varlığından haberdar mısın?" diye sordu.

Büyükbabası piposunun içindeki tütünü sıkıştırıp içine bir nefes çekmeden evvel, sorunun ardındaki niyeti anlamak istercesine onu kayıtsız bir tavırla şöyle bir süzüp "Florence Larsson" diye tekrarladı. "Uzun zamandır duymadığım bir isim. Neden soruyorsun?"

"Eeee, Charles, kâtibinin o kadının sahibesi olduğu bir pansiyonda kaldığından bahsetmişti de ondan" deyiverdi. Sırf tek ayak üstünde kırk yalan uydurabilme hızından değil, Charles'ı da bu işe dahil etmesinden dehşete kapılarak.

"Demek doğruymuş" diye mırıldandı büyükbabası, neredeyse kendi kendine, ardından iç geçirdi. "Kendisiyle şahsen hiç tanışmadım, aslına bakacak olursan –yaşı benden bile fazladır; açıkçası hâlâ hayatta olmasına bile şaşırdım– gel gör ki senin yaşlarındayken adı korkunç bir skandala karışmıştı."

"Ne olmuştu?"

"Aaa, nasıl desem... Hali vakti yerinde bir adamın –sanırım bir doktorun– tek kızıydı ve kendisi de tıp eğitimi alıyordu. Derken, bir gece, kuzeninin verdiği bir partide adını hatırlayamadığım bir adamla tanışmış. Belli ki nefes kesecek kadar yakışıklı, son derece çekici, lakin çulsuzun önde gideni... Ne idüğü belirsiz, kimseyle bir bağı olmayan ancak yine de dış görünüşleri ve esprili konuşmaları sayesinde kendilerine toplum içinde –birinci sınıf insanlar arasında– yer bulabilen erkeklerden biri."

"Peki sonra ne oldu?"

"Üzgünüm ama böyle durumlarda çoğu zaman yaşanan şey oldu. Adam kadına kur yaptı; kadın da adama körkütük âşık oldu; babası o adamla evlenecek olursa onu evlatlıktan reddetmekle tehdit etti... Ne var ki kadın gitti evlendi adamla. Müteveffa annesinden kalan bir miktar parası vardı, evlendikten kısa bir süre sonra adam parayı son kuruşuna kadar alıp sırra kadem bastı. Kadın beş kuruşsuz öylece ortada kalakaldı, baba evine geri dönmesi mümkündü ancak babası o kadar kindar biriydi ki, –çok katı yürekli olduğundan bahsederdi herkes– adam salt tehdit savurmakla kalmamış, dediğini yaparak kızını mirastan tamamen mahrum etmişti. Kadın eğer halen hayattaysa, merhum halasının evinde yaşıyor olmalı; sanırım babasının ölümünden beri de orada. Anlatılanlara bakılırsa her şeyden elini eteğini çekmiş. Eğiti-

mine devam etmemiş. Dahası, bir daha da evlenmemiş, anladığım kadarıyla evlenme ihtimalini dahi düşünmemiş."

Bir ürpertinin kendisini yokladığını hissetti. "Peki adama ne oldu?"

"Kim bilir? Hakkında uzun yıllar dedikodular aldı yürüdü. Kâh orada kâh burada göründüğü oldu, İngiltere'ye ya da kıtaya göç etti, mirasa konan kadınlarla yeniden evlenip durdu. Ama kimse ne olup bittiğini tam olarak bilmiyor, daha doğrusu, kimse bir daha kendisinden haber almadı. David, ne oldu? Betin benzin attı birden!"

"Bir şeyim yok" demeyi başardı. "Sanırım balık biraz dokundu bu gece bana."

"Tüh, dilbalığını çok seversin oysa."

Üst kata, kendi çalışma odasının güvenli ortamına sığınırcasına geri dönüp kendini sakinleştirmeye çalıştı. Zihnine aniden üşüşen benzerlikler saçmaydı. Edward parası olduğunu biliyordu ama bugüne dek tek bir kuruş istemiş değildi, –battaniyeyi bile kabul ederken çekinmişti– dahası evliliğin lafı bile aralarında geçmemişti kesinlikle. Fakat yine de hikâyeyle ilgili bir şey onu üzmüş, bir zamanlar duyduğu ama ne kadar uğraşırsa uğraşsın hatırlayamadığı bir başka hikâyenin, daha da kötü bir hikâyenin yansımasıymışçasına altüst etmişti onu.

O gece gözüne uyku girmedi, uzun zamandan beri ilk kez, ertesi sabahı yatağın içinde, hizmetçilerin kahvaltıyı servis etme tekliflerini geçiştirmekle ve odanın iki duvarının birleştiği noktadaki süpürgeliğin üzerindeki su lekesine gözlerini dikip bakarak geçirdi. Bu sarı leke onun sırrıydı, odasına kapatıldığında saatlerce ona bakmıştı. Gözlerini ondan kaçıracak veya gözünü kırpacak olsa odanın hiç tanımadığı bir yere, dehşet verecek ölçüde karanlık ve küçük bir yere dönüşeceğinden emindi: Bir keşişin hücresi, bir geminin ambarı, bir kuyunun dibi. Onu dünyada tutan şey o lekeydi ve tamamen ona konsantre olması gerekiyordu.

Odaya kapatıldığı dönemlerde bazen ayakta duramadığı bile oluyordu ama şimdi hasta değildi, adını koyamadığı bir şeyden korkuyordu sadece; kendini zorlayarak da olsa en nihayetinde yıkanıp paklanıp giyindi. Alt kata indiğinde saat çoktan öğleden sonra olmuştu.

"Size bir mektup var Bay David."

Kalbinin hızlandığını hissetti. "Teşekkür ederim, Matthew." Ne var ki mektubu gümüş tepsiden aldıktan sonra bir masanın üzerine koyup başına oturdu. Ellerini kucağında kavuşturup kalbini sakinleştirmeye, nefeslerinin arasını uzatmaya ve yavaşlatmaya gayret etti. En nihayet kolunu temkinli bir şekilde uzatıp mektubu eline aldı. Ondan değil, dedi kendi kendine.

Mektup ondan değildi. Charles'ın, sağlık sıhhat durumunu sorduğu ve o cuma akşamı yapılacak bir ezbere okumada –Shakespeare'in sevdiğinizi bildiğim soneleri diye belirtmişti– kendisine eşlik etmek istemediğini soran bir başka notuydu.

Mektubu elinde tutarak bir müddet oturdu, yaşadığı hayal kırıklığı tanımlayamadığı bir şeye karıştı bir kez daha. Ardından tereddüde mahal vermeksizin, Matthew'u çağırıp kâğıt ve mürekkep getirmesini istedi. Teklifini kabul ettiğini belirtilen çalakalem bir not yazıverdi hızlıca. Zarfı Matthew'un eline tutuşturarak derhal ulaştırmasını söyledi.

Mektuba cevap faslı biter bitmez, içindeki son metanet kırıntıları da onu terk etmişti, ayağa kalkıp yavaş adımlarla yukarıya çıktı. Kendi dairesine geçip hizmetçiyi çağırarak, Adams'a gidip kendisini halen kötü hissettiğini, dolayısıyla bu akşam yemeğe inemeyeceğini büyükbabasına iletmesi talimatını verdi. Ardından çalışma odasının ortasında durup etrafına bakındı. Dikkatini dağıtacak, içinde yükselmeye başlayan o huzursuzluğu yatıştıracak bir şeyler –bir kitap, bir tablo, çizimlerden oluşan bir portfolyo– bulmaya çalıştı.

XI

Soneler tamamı kadınlardan oluşan bir topluluk tarafından ezberden okunuyordu, yetenekli olmaktan ziyade hevesli bir topluluktu, lakin öyle gençlerdi ki, pek de yetenekli olmamalarına rağmen ışıl ışıldılar ve izlemesi çok hoştu. Gösterinin sona ermesiyle birlikte alkışları toplamakta çok zorlanmadılar.

Gösteri sonrasında pek aç değildi ama Charles acıkmıştı, umarım diye düşündü David, evinde bir şeyler atıştırmayı teklif eder. "Basit bir şeyler" dedi; David yapacak bir şeyi olmadığından, oyalanmak ihtiyacı duyduğundan, teklifi kabul etti. Eve döndüklerinde Charles üst kattaki salonda oturmalarını önerdi. Burası da tıpkı alt kattaki salon kadar yerli yersiz bir abartı içinde olsa da –hayvan postuna basıyormuş hissi veren kalın halılar; dokunulduğunda yanan kâğıt gibi hışırdayan yün ve ipek karışımı kumaştan yapılma perdeler– en azından boyut olarak daha küçük ve samimi bir mekândı. "Yemeği burada yiyelim mi?" diye sordu David.

"Öyle mi yapalım?" diye sordu Charles kaşlarını kaldırarak. "Walden'a yemek odasını hazırlamasını söylemiştim. Ama arzu edersen, ben de burada kalmayı tercih ederim."

"Nasıl uygun görürsen" diye cevap verdi; gerek yemeğe gerekse yemek hakkındaki konuşmalara aniden ilgisini yitirmişti.

"Ona söyleyeyim o halde" dedi Charles, ardından zili çekti. Uşak çıkıp geldiğinde, "Ekmek, peynir ve tereyağı, belki de biraz soğuk et" diye talimat verirken onayını almak için David'e döndü, o da hafif bir baş hareketiyle onayladı.

Suskun, çocuksu ve somurtkan durmaya kararlıydı ama Charles'ın hoş tavrı karşısında bir kez daha tav olarak konuşmaya ikna olmuştu. David'e diğer yeğenlerinden bahsetmeye koyuldu: Amherst'te son sınıfı okuyan Teddy ("Dolayısıyla, ailemizin üniversiteden mezun ilk üyesi unvanını alacak ve ben onu bunun için ödüllendirme niyetindeyim"); Henry, yakında Pennsylvania Üniversitesi'ne kaydolacak ("Anlayacağınız, güneye gelmek – hem de çok daha sık– durumunda kalacağım. Aaa, evet, burası benim nazarımda güney!") Onlardan öyle bir sevgiyle, öyle bir coşkuyla söz ediyordu ki, David anlamsız bir şekilde kıskançlık hissettiğinin farkına vardı. Kıskançlık yapması için ortada hiçbir sebep yoktu elbette. Büyükbabası ona karşı asla kaba bir söz sarf etmemişti, içini rahat ettirmeyi biliyordu sadece. Ama belki de kıskançlığı yanlış yere yönlendirilmişti; belki de Charles'ın onlarla ne denli gurur duyduğunu idrak ettiği ve büyükbabasına aynı gururu yaşatmak adına hiçbir şey yapmadığının farkına vardığı içindi bu kıskançlık.

Akşama kadar hayatlarının muhtelif yönlerinden bahsedip durdular: Aileleri; Charles'ın arkadaşları; aşağılarda, güneydeki savaşlar; ülkeleri ile Maine arasındaki gerginliğin yumuşaması – ki Maine'de, devletin Birlik'ten kazandığı yarı–özerk statü göz önüne alındığında, Özgür Eyaletler'in vatandaşlarına, tam olarak benimsenmeseler de daha fazla hoşgörü gösteriliyordu; ve potansiyel tehlikenin çok daha büyüdüğü Batı ile olan ilişkiler. Arada bir değindikleri tatsız konulara rağmen keyifli bir sohbet geçmişti aralarında; öyle ki, David bir iki defa, karşısında kendisine evlilik teklifinde bulunan biri değil de sırrını güvenle açabileceği bir arkadaşı varmış hissine kapılmış, Edward hakkında bir şeyler anlatmanın eşiğine kadar gelmişti: Onun koyu renkli, anlayışlı gözleri; müzikten ya da sanattan bahsederken boynunun çukurunda beliren o pembelik; hayatta kendi başına yol almak için bir başına üstesinden geldiği çeşitli mücadeleler... Ama sonra nerede olduğunu ve Charles'ın

kim olduğunu hatırlayıp kendini tutmuştu. Madem Edward'ı kollarının arasında tutamıyordu, o halde Edward'ın adı dilinden düşmesin istiyordu; ondan bahsederek Edward'ı hayatında tutacaktı. Onunla caka satmak, kendisini dinleyecek herkese onun seçtiği kişinin bu olduğunu, kendisinin günlerini birlikte geçirdiği kişinin bu olduğunu, kendisini bir kez daha hayata döndürenin bu olduğunu anlatmak istiyordu. Ne var ki bunun yokluğunda, içinde bir yerlerde parlak beyaz bir alev gibi taşıdığı; için için yanan ve sadece kendisini ısıtan, çok yakından incelerse yok olacağından korktuğu bir şeyle, Edward'ın sırrıyla yetinmek durumundaydı. Onu düşünmekle sanki onun ruhunu çağırmış gibi hissetti. Sadece kendisinin görebildiği bir hayalet, Charles'ın gerisinde, odanın arka tarafındaki yazı masasına yaslanmış, sadece David'e gülümsüyordu.

Ne var ki –farkındaydı– Edward orada değildi, sadece beden olarak değil, ruhen de orada değildi. Haftalar boyunca Edward'dan bir ses çıkmasını bekleyip durur, görev bilinciyle mektuplarını (büyük kısmının hayatına ve şehre dair keyifli haberlerle dolu olacağını düşünürken, sevgi dolu ifadeler ve hasretle dolu satırların, neredeyse tamamen ağırlık kazandığı mektuplarını) kaleme alırken, endişesinin yerini kafa karışıklığı, kafa karışıklığının yerini şaşkınlık, şaşkınlığın yerini kalp kırıklığı almış, kalp kırıklığı yerini hüsran, hüsran yerini öfke, öfke yerini çaresizliğe bırakmıştı, ta ki döngünün en başına dönene kadar. Şimdilerde neredeyse her an, tüm bu duyguları aynı anda hissediyordu. Öyle ki, birini diğerinden ayırt edemez olmuştu; dahası, hepsi de saf ve derin bir ihtirasla iyice pekişmişti. Daha da tuhaf olanı, nazik ve yanında rahatlayabileceği Charles gibi birinin varlığında, tüm bu duyguların daha da tesirli ve dolayısıyla bunaltıcı hale geliyor olmasıydı. Istırabını Charles'a anlatacak olursa, ondan tavsiye alabileceğini ya da en azından onun halden anlayacağını biliyordu bilmesine ama içinde bulunduğu durumun asıl amansızlığı, Charles'ın bunları asla anlatamayacağı yegâne kişi olmasıydı elbette.

Tüm bunları düşünüyor, sanki sorunun bir sonraki ele alınışında çözüm, sihirli bir değnek dokunmuşçasına kendiliğinden belirecekmişçesine içine düştüğü çıkmazı tekrar tekrar gözden geçiriyordu ki, Charles'ın konuşmayı, kendisinin de ikilemiyle derinden meşgulken onu dinlemeyi tümden bırakmış olduğunun farkına vardı.

Apar topar özürler yağdırdı, ne var ki Charles başını sallamakla yetindi. Ardından sandalyesinden kalktı ve David'in oturduğu divana geçip yanına oturdu.

"Bir sorun mu var?" diye sordu Charles.

"Hayır, hayır, çok özür dilerim. Sanırım sadece yorgunum, bir de bu ateş o kadar güzel ve sıcak ki, korkarım biraz uykum geldi, kusura bakmayın."

Charles başını sallayıp elini tuttu. "Yine de endişeli görünüyorsun" diye devam etti. "Sıkıntılı hatta. Bana anlatamayacağın bir şey mi?"

Charles endişelenmesin diye gülümsedi. "Bana karşı çok naziksin," dedi, ardından çok daha içtenlikli bir tonda, "oldukça naziksin. Senin gibi bir arkadaşa sahip olmak nasıl olurdu merak ediyorum."

"Ama senin arkadaşınım zaten" dedi Charles ona gülümseyerek. David ona yanlış bir şey söylediğini, tam olarak büyükbabanın yapmaması gerektiğini söylediği şeyi yapmakta olduğunu fark etti: Bunu kasten yapmadığı gerçeği bir fark yaratmıyordu.

"Umarım beni arkadaşın olarak görürsün" diye devam etti Charles, alçak sesle, "ama aynı zamanda başka bir şey olarak." Ardından ellerini David'in omuzlarına koyup onu öptü. David'i nihayet ayağa kaldırıp pantolonunun düğmelerini çözmeye başlayana kadar da öpmeye devam etti. David, Charles'ın kendisini soymasına izin verip Charles'ın soyunmasını bekledi.

Atlı arabasında eve doğru yol alırken, kendi aptallığına yanıp yakılıyordu. Kafası karmakarışık bir haldeyken, Charles'ın niha-

yetinde kocası olmakla ilgilenebileceği fikrine kapılmasına nasıl da izin verdiğine kederleniyordu. Charles'la görüştüğü her seferinde, yaptıkları her sohbette, yanıtladığı her mektupta, kaçınılmaz bir şekilde tek bir hedefe götürecek bir yolda daha da ileri gittiğinin farkındaydı. Duruma bir son vermesi, vazgeçmek ve başlamadan bitirmek niyetinde olduğunu açıklaması için çok geç değildi –herhangi bir vaatte bulunmamıştı, ikisi de bir şeye imza atmamışlardı, kötü ve yanıltıcı bir biçimde davranmış olsa bile, verilmiş bir sözü bozmuş olmayacaktı– ama şayet bunu yapacak olursa hem Charles'ın hem de büyükbabasının öfkeden küplere binmeseler bile haklı olarak kalplerinin kırılacağının ve suçun tamamen kendisine ait olacağının farkındaydı. Charles'a, gösterdiği şefkatten dolayı duyduğu minnetle karşı çıkmamıştı kısmen de olsa, (aslına bakılırsa David itiraf etmeliydi ki, Edward'ın sevgisinden emin değilken, Charles'ı kendisine beslediği düşkünlük nedeniyle ödüllendirmek istemişti) ne var ki diğer nedenleri çok daha az onurlu ve kabul edilebilirdi: Yersiz ve tatmin edilmemiş bir şehvet duygusu, suskunluğu ve ulaşılmazlığından ötürü Edward'ı cezalandırma, içine düştüğü zorluklardan dikkatini uzaklaştırma ihtiyacı. Bunu yaparak apaçık bir şekilde bir av, bir başkasının arzu nesnesi haline geldiği, tamamen kendi eseri olan bir müşkül yaratmıştı. Bunların kendi düşünceleri olduğunun, sırf gururu incindiği ve pohpohlanmak istediği için, kibri ve bencilliği yüzünden, alelade birini değil, iyi bir insanı, yanlış umutlar ve beklentiler oluşturmaya teşvik etmiş olduğunun farkına varmak onu tepeden tırnağa ürpertmişti.

Ne var ki bu duygu, Edward'ın yokluğu ve devam eden suskunluğunun içinde uyandırdığı o uygunsuz duygulara boyun eğme açlığı öyle güçlü ve baskındı ki, sonraki üç hafta boyunca –20 Şubat'ın gelip geçtiği, Edward'dan tek bir haber bile alamadığı o üç hafta boyunca– dönüp dolaşıp kendini Charles'ın evinde buldu. Charles'ı ve onun gizlemek için en ufak bir çaba göster-

mediği coşku ve heyecanı görmek David'i hem güçlü kılmış hem de küstahlaştırıp tepeden bakan biri haline getirmişti. Charles'ı düğmelerini beceriksizce açmaya çalışırken, sabırsızlık içinde sakarlıklar yaparken, Walden kendisini içeri alır almaz üst kattaki salonun kapısını alelacele kilitleyişini izlerken, kendisini akılları baştan alan bir gönül çelen gibi hissediyordu. Ne var ki Charles'ın fısıldadığı sevgi dolu sözleri duyduğunda, ona karşı hissettiği tek şey mahcubiyet oluyordu. Yaptığı şeyin yanlış, hatta aşağılık bir şey olduğunu biliyordu, –erkekler arasındaki görücü usulü evliliklerden önce cinsel ilişki teşvik edilirdi ama genellikle yalnızca bir veya iki kez ve yalnızca kişinin uyumu ile olası niyetini tespit edebilmek için– gelgelelim baş başa kaldıklarında motivasyonu giderek daha da az savunulabilir hale gelse de, Charles'a karşı içindeki bu yeni ve tamamıyla gerekçesiz kibir bir tür tiksintiye dönüşmeye başlamış olsa da kendine bir türlü engel olamıyordu. Lakin burada da kafası karmakarışıktı. Charles'la cinsel birliktelik yaşamaktan hoşlanmıyordu, tam olarak hoşlanmıyordu, –ilgiyi ve Charles'ın bitmek tükenmek bilmeyen ahenkli heyecan dalgalarını ve fiziksel gücünü memnuniyetle karşılamasına rağmen adamın fazlasıyla hevesli, hem sıkıcı hem de incelikten yoksun olduğunu düşünüyor– ne var ki bunları sürdürmek Edward'la ilgili anılarını anlaşılmaz bir şekilde daha da keskinleştiriyordu, zira her zaman birini diğeriyle kıyaslıyor ve ötekini yetersiz buluyordu. Charles'ın kaba saba bedeninin kendisine değdiğini hissederken Edward'ın perileri andıran narinliği burnunda tütüyor, Edward'a Charles hakkında neler anlatabileceğini, Edward'ın o büyüleyici gülümsemesiyle nasıl karşılık vereceğini ve kıkırdamalarını hayal ediyordu. Ama elbette bunları anlatacağı bir Edward yoktu, bir zamanlar karşısında duran kararlı, içten ve her bakımdan duyarlı adamı –Charles Griffith'i– acımasız, açığa vurulmamış alaycılığıyla paylaşacağı bir Edward yoktu: Charles her zaman elinin altında hazır ve emre amade olduğu için çekilmez biri olup çıkmıştı

David'in gözünde. Ne var ki aynı cömert emre amadelik olmuştu, Edward'ın devam eden suskunluğu karşısında David'e kendini daha az savunmasız, daha az çaresiz hissettiren. Charles'a karşı, kendisini bu kadar sevdiği için ama daha ziyade Edward olmadığı için ufak bir nefret besler olmuştu. Charles'a karşı tomurcuklanan tiksintisi, onunla birlikte olmayı bir fedakârlık, mükemmel bir kendini cezalandırma, günün birinde Edward'la yeniden bir araya gelmek uğruna katlanmaya istekli olduğunu –sadece kendisine bile olsa– kanıtlayan, neredeyse kutsal gözüyle baktığı, itibar zedeleyici bir tür eylem olup çıkmıştı.

"Sanırım sana âşık oldum" demişti Charles mart ayının başlarında bir gece, tam ayrılmak üzere gömleğinin düğmelerini iliklleyip kravatını arayarak hazırlanırken. Ne var ki yeterince açık dile getirmiş olmasına rağmen David onu duymazdan gelmiş ve yanından ayrılırken omuzunun üzerinden öylesine bir vedayla yetinmişti. Sergilediği soğuk tavırlardan, sevgi ve düşkünlüğünü ifade eden sözlerine karşılık vermekteki göz ardı edilemez isteksizliğinden Charles'ın artık şaşkına döndüğünü, hatta incindiğini görebiliyordu. Charles'a karşı sergilediği tutumda önemsiz gibi görünen ancak son derece somut denebilecek türden bir kötülüğü –onurunu zalimlikle kurtardığı– bir kötülüğü sürdürmekte olduğunun da farkındaydı.

"Artık gitmem lazım" dedi Charles'ın ilan–ı aşkı karşısındaki sessizliğini bozarcasına. "Ama yarın sana yazarım."

"Yazar mısın gerçekten de?" diye sordu Charles uysallıkla. David muhatabındaki tahammülsüzlükle karışık hassasiyet duygularının bir kez daha farkına vardı.

"Evet" dedi. "Söz veriyorum."

Charles'ı bir sonraki görüşü bir pazar öğleden sonrasıydı. Yanından ayrılırken, Charles ona –buluşmalarının ardından her zaman yaptığı üzere– akşam yemeğine kalmayı isteyip istemediğini, şu konsere veya bu tiyatro gösterisine gitmeyi arzu edip etmedi-

ğini sordu. Karar vermekte her zaman zorlanıyordu David. Art arda yaptıkları her görüşmede, Charles'ın bir türlü sormaya cüret edemediği konunun giderek büyüyen bir karabasan gibi üstlerine çöktüğünün farkındaydı, bu meselenin öyle ya da böyle bir sis gibi cisimleştiğini hissetmeye başlamıştı. Öyle ki, yaptıkları her harekette bu içinden çıkılmaz ve kesif karanlığın derinliklerine daha da saplanıyorlardı. David yine zamanının çoğunu Charles'la, lakin Edward'ı düşünerek geçirmişti. Charles'ın Edward olduğunu hayal etmeye çalışıyordu. Charles'a karşı her zaman olduğu gibi kibarlığı elden bırakmasa da, karşılıklı artan yakınlıklarının aksine, giderek daha da resmi davranıyordu.

"Dur, bekle," dedi Charles, "öyle hemencecik giyinme, bırak da sana biraz daha bakayım." Ama David büyükbabasının kendisini beklediğini söyleyip Charles'ın bir kez daha sormasına fırsat vermeden çıkıp gitti.

Her ziyaretten sonra giderek daha mutsuz oluyordu: Zavallı, nazik Charles'a nasıl olup da öyle davrandığı için; bir Bingham, büyükbabasının uzantısı biri olarak nasıl olup da böyle davranış sergilediği için; Edward'a karşı hissettiği çaresiz açlığın onu nasıl olup da böyle davranmaya ittiği için. Yaptığı seçimlerin sorumluluğunu, yazmamasının sebepleri her ne olursa olsun, Edward'a yükleyemezdi gerçi, bu kendisinin kararıydı ve sadece kendisine aitti. Istırabına tek başına ve cesurca katlanmak yerine, şimdi bunun Charles'ı da etkilemesine izin vermişti.

Her ne kadar zihnini dağıtmak, hoş vakit geçirmek için Charles'a geri dönüyor olsa da onunla birlikte olmak aynı zamanda istenmeyen sorulara, yeni şüphelere zemin hazırlıyordu: Charles ne zaman arkadaşlarından, yeğenlerinden, iş ortaklarından bahsetse, nerelerde olduğunu bulmasını imkânsızlaştıranın Edward olduğunu hatırlıyordu David. Edward arkadaşlarından sadece isimleriyle bahsetmişti, soyadlarını asla zikretmemişti. David, Edward'ın kız kardeşlerinin evlendikten sonraki soyadları-

nı bile bilmediğinin farkına vardı. Charles ne zaman ona kendisi hakkında, çocukluğu, okul yılları, büyükbabası ve kardeşleri hakkında bir şeyler sorsa, Edward'ın nadiren böyle sorular sormuş olduğu aklına geliyordu: O zamanlar bunu fark etmemişti ama artık farkındaydı. Yoksa umurunda olmamış mıydı? Bir zamanlar Edward'ın onun gözüne girmeye çalıştığı hissine nasıl da kapıldığını içinde bir sızıyla hatırladı. Gözüne girdiğinde David'e minnettar olduğunu sanmıştı, oysa şimdi şimdi farkına varıyordu ne denli yanılmış ve daha en başından beri dizginleri elinde tutanın Edward olduğunun.

Ertesi çarşamba, dersten sonra sınıfı toparlıyordu ki, koridorda adının yankılandığını duydu. O zamana kadar odanın ön tarafında duran, Edward'ın ve ardından onun ortadan kaybolmasının anısına işaret eden piyano, önceki hafta eski köşesine adeta sürgüne gönderilmişti. İhmal edilmek onu orada, o önceki bakıma muhtaç, harap haline geri döndürecekti.

Kafasını çevirmesiyle, gözlerinde o her zamanki onaylamayan bakışlarıyla Matron'ın sınıfa girmesi bir oldu. "Hadi bakalım sınıflarınıza, çocuklar" dedi sona kalan ve kendisini selamlayan birkaç çocuğun başlarına ve omuzlarına dokunarak. Ardından bakışlarını ona çevirerek, "Bay Bingham, dersler nasıl gidiyor?" diye sordu.

"Gayet iyi, teşekkürler."

"Buraya kadar zahmet buyurup çocuklarıma bir şeyler öğretiyor olmanız çok nazik bir davranış. Sizi ne kadar sevdiklerini biliyorsunuzdur."

"Ben de onları seviyorum."

"Size bunu vermek için gelmiştim" dedi Matron cebinden beyaz, ince bir zarf çıkartarak. David zarfı alıp da üzerindeki el yazısını gördüğünde neredeyse elinden düşürüyordu.

"Evet, mektup Bay Bishop'tan geliyor" dedi utandırır bir ses tonuyla, Edward'ın ismini tükürür gibi söyleyerek. "Görünüşe bakılırsa, bizlere geri dönmeye tenezzül etmiş en nihayetinde." Mat-

ron, Edward'ın ortadan kaybolmasını izleyen haftalarda, David'in hiç beklenmedik biçimde ve hasbelkader tek müttefiki olmuş, Edward'ın nerelerde olduğuyla David kadar ilgilenen, David'in hayatındaki yegâne kişi olup çıkmıştı. Bununla birlikte, kadının ve David'in onu yeniden bulma gayretleri oldukça farklıydı. David en nihayet kendini zorlayıp Matron'a Edward'ı sorduğunda, kadın David'e itimat ederek Edward'ın ailevi bir durumdan ötürü izin almak için kendisine ricada bulunduğunu ve Şubat'ın 22'sinde iş başı yapacağını belirttiğini aktarmıştı. Ne var ki söylediği tarih geçmiş ve tek bir haber bile gelmemişti, bunun üzerine Matron da dersi tamamıyla iptal etmek durumunda kalmıştı.

("Sanırım New England'da yaşayan annesi oldukça hasta" demişti Matron, sesinde hasta anne mazeretinden gına gelmiş bir tonla.

"Ailesi yoktu diye biliyorum" demişti David biraz duraksadıktan sonra, bir cesaret lafa girerek. "Sanırım kız kardeşinin bir bebeği olacaktı."

Matron durup şöyle bir yoklamıştı zihnini. "Annesi olduğunu söylediğinden hayli eminim" dedi. "Doğum için olduğunu söylemiş olsa hayatta izin vermezdim. Ama neyse artık" diye devam etti biraz yumuşayarak. David'le her karşılaştıklarında, yöneticisi olduğu okulun hamisinin David olduğunu gözle görünür biçimde hatırlıyor, sesini ve tavırlarını ona göre ayarlıyordu. "Belki de ben yanılıyorumdur. Bütün gün hayatları ve yaşadıkları zorluklar hakkında bir şeyler anlatıp duran o kadar çok insan var ki etrafımda, her ayrıntıyı takip edemiyorum haliyle. Kadının Vermont'ta olduğunu söylüyordu sanırım, değil mi? Üç kız kardeşi mi var?"

"Evet" demişti, içi rahatlayarak. "Aynen öyle.")

"Bu ne zaman ulaştı size?" diye sordu, varla yok arası bir sesle, bir yandan oraya bir yere çökmek, bir yandan da Matron'ın bir an sınıftan çıkmasını istiyordu, böylelikle mektubu yırtarcasına açabilecekti.

"Dün" diye cevap verdi Matron oflayıp puflayarak. "Kalan parasını almak üzere okula uğradı – şu cürete bakın! Ben de ağzıma geleni söyleyip azarladım; çocukları nasıl hayal kırıklığına uğrattığını, ne kadar bencilce davrandığını, birdenbire çıkıp gittiğini ve söz verdiği tarihte dönmediğini. O da dedi ki..."

David araya girip sözünü kesti. "Matron, çok üzgünüm" dedi. "Benim artık çıkmam gerekiyor; gecikmemem gereken bir randevum var."

Matron şöyle bir derlenip toparlandı, itibarının incindiği her halinden belliydi. "Elbette Bay Bingham" dedi. "Zatialinize rahatsızlık vermek istemezdim kesinlikle. Sizinle en azından haftaya görüşeceğiz." Atlı arabası okulun önünden sadece birkaç metre uzaktaydı ama o kadar bile bekleyecek durumda değildi, ön tarafta merdivenlere varır varmaz mektubu açtı, neredeyse yine elinden düşürüyordu, elleri hem soğuktan hem de beklentileri yüzünden zangır zangır titriyordu.

Biricik David'im– Mart, 1894

Hakkımda neler düşünüyorsun kim bilir. Öyle mahcubum, öyle büyük bir utanç içindeyim ki, tüm varlığımla, tüm içtenliğimle af diliyorum. Suskunluğumun kendi isteğimle olmadığını söyleyebilirim sadece, bir de her gün, her saat, her dakika seni düşündüğümü. Dün döndüğümde, kendimi Washington Meydanı'ndaki evinin önündeki basamaklara atmamak ve beni affetmen için yalvarmak üzere beklememek için yapabileceğim tek şey buydu ama nasıl karşılanacağımdan emin değildim.

Aslında şu anda da emin değilim. Olur da bana gönlünü alma ayrıcalığını lütfedecek olursan, pansiyona –ne zaman istersen– uğramanı istirham ediyorum senden.

O zamana kadar, bekleyeceğim...

Seni seven Edward

XII

Başka bir seçeneği kalmamıştı. Arabacıyı gerisingeri eve, büyükbabasına o gece Charles Griffith'le buluşacağını belirten bir notla birlikte yolladı, ardından bir köşeye sinip, söylediği yalandan ürkerek arabacının uzaklaşmasını izledi. Arabacı gözden kaybolur kaybolmaz tabana kuvvet koşmaya başladı. El âleme maskara olmayı umursadığı yoktu, zira şu anki muhtemel utancı, Edward'ı bir kez daha görebilecek olma umudu karşısında hiçbir anlam ifade etmiyordu.

Pansiyona vardığında aynı uçuk benizli hizmetçi tarafından içeri alındı ve aceleyle merdivenleri çıktı. Bir tek son sahanlığa vardığında tereddüt etti, heyecanının ardında birtakım başka duyguların da gizlendiğinin farkındaydı: Şüphe, kafa karışıklığı, öfke. Ama bu onu yolundan çevirmek için kâfi değildi. Daha kapıyı çalmayı bitirmeden kapı açılmış, Edward kollarına atılmış, bir köpek yavrusu kadar sabırsız bir arzuyla her yerine öpücükler kondurmaya başlamıştı. David ise tüm bu olan biten karşısında önceki kaygılarının yok olup gittiği, mutluluk ve ferahlığın hepsini silip süpürdüğü hissine kapılmıştı. Lakin Edward'ı biraz da olsa uzaklaştırmayı başardığı anda, yüzünün halini fark etti: Sağ gözü morarmış, alt dudağı yarılmış ve kurumuş kanla kaplanmıştı. "Edward" dedi. "Tanrı aşkına, sana neler oldu? Ne bu halin?"

"Bu," dedi Edward neredeyse pervasız bir tavırla, "sana yazamama nedenlerimden biri." Her ikisi de kendilerini toparlayıp biraz sakinleştikten sonra kız kardeşlerine yaptığı talihsiz ziyarette neler olup bittiğini anlatmaya başladı.

Başlangıçta, demişti Edward, her şey yolundaydı. Yolculuğu, insanın iliklerine işleyen soğuk dışında olaysız geçmiş, Burlington'a devam etmeden önce bazı eski aile dostlarını ziyaret etmek için üç geceliğine Boston'a geçmişti. Orada üç kız kardeşi tarafından karşılanmıştı: Yakında doğum yapacak olan Laura, Margaret ve New Hampshire'dan ziyarete gelen Belle tabii ki. Yaşları ve diğer tüm özellikleri bakımından birbirlerine çok benzeyen Laura ve Margaret, her birinin kendi kocasıyla ayrı bir katta oturduğu büyük bir ahşap evi paylaşıyorlardı. Belle, Laura'nın oturduğu kata yerleşirken Edward da Margaret'ın yanına yerleşmişti.

Margaret okula gitmek için sabahları evden çıkıyor ama Laura, Belle ve Edward günü sohbet edip gülüşerek, Laura ve Margaret ile kocalarının ördüğü minicik kazaklara, battaniyelere, çoraplara hayranlıkla bakarak geçiriyorlardı. Margaret öğleden sonra eve döndüğünde şöminenin başına geçiyor, anne babalarından, birlikte büyüdükleri döneme ait hatıralardan bahsediyorlardı. Laura ve Margaret'ın kocaları da bu esnada –Laura'nın kocası da öğretmendi; Margaret'ınki ise muhasebeciydi– sırf birbirleriyle daha çok vakit geçirebilsinler diye normal günlerde kız kardeşlerin kendi başlarına yapıp bitirecekleri ev işlerini tamamlıyorlardı.

("Elbette onlara senden bahsettim" dedi Edward.

"Yaa, öyle mi?" diye sordu gururu okşanmış bir tavırla. "Ne anlattın onlara?"

"Yakışıklı, zeki bir adamla tanıştığımı ve onu şimdiden çok özlediğimi söyledim."

David keyiften yüzünün kızardığını hissediyordu ama "Devam et" demekle yetindi.)

Bu keyifli ziyaretin altıncı gününde Laura sağlıklı bir erkek bebek dünyaya getirdi. Bebeğe babalarının ismi Francis'i koydu. Bishop kardeşlerin ilk bebeğiydi bu, hepsi de sanki kendi çocukları olmuşçasına sevinmişlerdi. Edward ve Belle'in fazladan birkaç hafta daha kalması kararlaştırılmıştı, Laura'nın aşırı yorgunluğu-

na rağmen hepsi de durumdan hoşnuttu: Tek bebeğin üzerine titreyen altı yetişkin vardı. Ama dört kardeşin bunca zamandan sonra bir araya gelmiş olması, ebeveynlerini de ister istemez hatırlarına getirmiş, anne babalarının onlara Özgür Eyaletler'de daha iyi bir yaşam verebilmek uğruna onlar için ne büyük fedakârlıklarda bulunduklarından, birtakım hayal kırıklıklarına uğramış olsalar da çocuklarını bir arada görmekten nasıl da mutlu olacaklarından bahsettikleri birkaç seferinde gözyaşlarına boğulmuşlardı.

("Hepimizin işi başından o kadar aşkındı ki başka bir şey yapacak vakti zar zor buluyordum" dedi Edward, David'in neden tek bir satır bile yazmadığını sormasına fırsat vermeden. "Hep seni düşündüm; kafamda binlerce mektuba başladım sana göndermek için. Ama ardından ya bebek ağlıyordu ya süt ısıtılması gerekiyordu ya eniştelerime ev işlerinde yardım etmek durumunda kalıyordum. Ufacık bir bebeğin bu denli bir iş yaratabileceği hakkında en ufak bir fikrim yoktu! Kaldı ki ne zaman oturmaya fırsat bulsam ortalıkta ne kâğıt ne de kalem oluyordu."

"Peki ama neden bana kız kardeşlerinin adresini yazıp bırakmadın hiç değilse?" diye sordu, sesindeki titreme yüzünden kendinden nefret ediyordu.

"Eh! Bunu kendi ahmaklığıma mal edebilirim ancak. Gitmeden önce sana onu vermiş olduğumdan emindim, kesinlikle. Aslına bakarsan, ben de senin bana hiç yazmamış olmanı çok garipsedim; her gün, kız kardeşlerimden biri elinde postayla çıkıp geldiğinde, senden gelen bir şey var mı diye sorup durdum ama ne gelen vardı ne giden. Bunun beni ne kadar kederlendirdiğini anlatamam: Beni unutmuş olmandan korktum."

"Gördüğün üzere unutmamışım" diye mırıldandı, hizmetçinin sicimle bağladığı ve şimdi Edward'ın yatağının ucundaki seyahat bavulunun üzerinde duran utanç verici kalınlıktaki okunmamış mektup tomarını gösterirken sesindeki alınganlığı gizlemeye çalıştı. Ama Edward, David'in incindiğini fark edip bir kez daha

önceden davranarak kollarını ona doladı. "Seni görebileceğim ve yokluğumu bizzat açıklayabileceğim umuduyla onları biriktirip sonraya sakladım" dedi. "Ve sonra, beni bağışladıktan sonra –çaresizce umut ettiğim üzere umarım bağışlarsın– sonrasında onları birlikte okuyabileceğimizi ve onları yazarken hissettiğin, düşündüğün her şeyi bana anlatabileceğini düşündüm. O zaman birbirimizden ayrı kaldığımız o dönem hiç yaşanmamış ve her daim birlikteymişiz gibi olur diye düşündüm kendi kendime.")

Yaklaşık iki hafta sonra, Edward ve Belle gitmek için hazırlanmışlardı. Edward'ın New York'a geri dönmek üzere yola koyulmasından önce kız kardeşiyle birlikte birkaç gün kalacağı Manchester'a gideceklerdi. Ancak Belle'in evine vardıklarında, ön kapıdan girerlerken Belle kocasına seslenmiş, lakin onları karşılayan sessizlik olmuştu.

İlk başta umursamamışlardı. "Hâlâ klinikte olmalı" demişti Belle neşeyle, ardından Edward'ı üst kattaki boş odaya yollamış, kendisi de yiyecek bir şeyler hazırlamak üzere mutfağa gitmişti. Ama Edward aşağıya indiğinde kız kardeşini odanın ortasında öylece hareketsiz kalakalmış, masaya bakarken bulmuştu, neden sonra bakmak için kafasını çevirdiğinde kız kardeşinin yüzü bembeyazdı.

"Gitmiş" demişti.

"Ne demek gitmiş?" diye sordu Edward. Ne var ki etrafa bakındığında, mutfağın en az bir haftadır kullanılmadığını fark etmişti: Şöminenin tabanı kararmış ve soğuktu; tabaklar, çaydanlıklar ve tencereler kurumuş, üzerleri hafif bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Belle'in elinde tuttuğu notu aldı, eniştesinin el yazısını tanımıştı; ondan özür diliyor, kendisinin aşağılık biri olduğunu, bir başkasıyla yeni bir hayat kurmak üzere onu terk ettiğini söylüyordu.

"Sylvie" diye fısıldamıştı Belle. "Hizmetçimiz. O da yok." Birdenbire kendinden geçmiş, Edward onu yere düşmeden yakalayıp yatağına yatırmıştı.

Sonraki birkaç gün o kadar can sıkıcıydı ki! Zavallı Belle suskunluk ve ağlama krizleri arasında gidip geliyordu. Edward nahoş durumdan haberdar etmek üzere kız kardeşlerine haber yollamıştı. Öfkelenip soluğu eniştesi Mason'ın kliniğinde almış, lakin hemşirelerinin ikisi de hiçbir şeyden haberleri olmadığını söylemişti; Mason'ın ortadan kayboluşunu polise bile bildirmiş ancak polisler ailevi meselelere karışamayacaklarını söylemişlerdi. "İyi de bu öyle ailevi bir mesele değil" diye bağırıp çağırmıştı Edward. "Bu adam karısını –iyi ve sadık bir kadın ve eş olan kız kardeşimi– terk etti, üstelik hamile kız kardeşinin yanında, Vermont'tayken sıvışıp gitti. Bulunması ve adaletin karşısına çıkartılması gerekiyor!" Polisler anlayış göstermiş, lakin ellerinden bir şey gelmeyeceğini söylemişti. Edward umutsuzluk duygusuyla birlikte öfkesinin de her geçen gün arttığını hissediyordu. Kız kardeşinin gözlerini dikip sessizce boş şömineye baktığını, gelişigüzel topladığı saçlarını, sürekli ellerini ovuşturduğunu, son dört gündür giydiği yünlü elbiseyi sırtından çıkarmadığını görmek, kendi acizliğinin her zamankinden daha fazla farkına varmasını sağlamış, sevgili küçük kız kardeşinin kocasını alıp geri getiremese de en azından kız kardeşinin intikamını almaya her zamankinden daha kararlı kılmıştı.

Derken bir gece, kasabanın tavernasında oturmuş, kız kardeşinin içine düştüğü tatsız durumu düşünür, elma şarabı içerken içeri kimin girdiğini görsün: Mason.

("Her zamanki gibi görünüyordu" diye yanıtladı Edward, David'in sorusunu. "Onu tekrar görürsem, öyle ya da böyle değişim geçirmiş bir halde görüneceğini sandığımın neden sonra farkına vardım, sanki onun o zayıf karakteri ve şerefsiz tavırları yüz ifadesine yansımış olacaktı. Ama öyle görünmüyordu. Neyse ki yanında o kız, Sylvie yoktu, aksi takdirde yaptığım şeyi yapamayabilirdim.")

Mason'ın yanına sessizce yaklaştığında kafasında hiçbir plan yoktu ama eniştesinin kendisini tanıdığını fark ettiği anda Edward

kendini geri çekip yumruğunu hazırlamış ve Mason'ın yanağına sert bir darbe indirmişti. Mason ilk şoku atlattıktan sonra karşılık vermiş, ancak boğuşmaları, araya girip onları ayıran birkaç müdavim tarafından hızla sona erdirilmişti. Gerçi Edward sabık enişte sinin aşağılık davranışından bahsetmeye fırsat bulduktan sonra kavganın ermiş olmasına biraz da memnun olmuştu.

"Manchester ufak bir yerdir" dedi. "Orada herkes birbirini tanır. Kaldı ki Mason da kasabanın tek doktoru değil. İtibarını bir daha asla toparlayamayacak; hem zaten nasıl düzelecek ki, zira kendi alçak tavırlarından ötürü muhtemel hastalarını kaybetmişti."

Belle, dedi Edward, kardeşi olarak sergilediğim davranışlardan ötürü rahatsız olduğunu söyledi, –aslına bakılırsa Edward da pişmanlık duyuyordu: Mason'a saldırdığı için değil de onunla yüzleşmesi kız kardeşine daha fazla acı ve mahcubiyet verdiği için– ne var ki biraz düşününce, kız kardeşinin de gizliden gizliye memnun olduğu kanaatine vardı. Ertesi gün Belle yüzüne pansuman yapıp dudağına dikiş attıktan sonra ikisi koyu bir sohbete daldılar, ("Övünmek gibi olmasın ama Mason'ın daha beter halde olduğundan adım gibi eminim, gerçi mesleğimi düşününce, yumruk atmanın pek de akıllıca bir tarafı olmadığını itiraf etmeliyim") Belle'in ne Mason'ın tüm sülalesinin yaşadığı Manchester'da kalabileceğine ne de bu evliliği sürdürebileceğine kani olmuşlardı. Laura ve Margaret önce bir telgraf, ardından bir mektup göndererek kendileriyle birlikte Vermont'ta yaşaması için Belle'e ısrar etmişlerdi. Evleri de gayet müsaitti, David'in de hatırlayacağı üzere hemşirelik eğitimi alan Belle orada rahatlıkla iyi bir iş bulabilirdi kendine. Gelgelelim Belle, Laura'nın böylesine keyifli ve yoğun bir döneminde ona ayak bağı olmak istemiyordu, ayrıca Edward'a güveniyordu; biraz sessizlik ve sakinlik, düşünmek için zaman ve mekân istiyordu. Bunun üzerine kardeşler Belle'in Edward'a Boston'a kadar eşlik etmesine karar vermişlerdi. Edward en nihayet New York'a dönmeden önce, bir kez daha aile dostlarının

evinde birkaç gece kalacaklardı. Belle bu arkadaşlarını çok severdi, onlar da onu. Orada onların yanındayken önündeki seçenekleri daha sakince değerlendirme imkânı bulacaktı: Mason'dan boşanacaktı, orası kesindi ama Manchester'da mı kalacaktı yoksa Vermont'a kız kardeşlerinin yanına mı yerleşecekti, o kısmı henüz belirsizdi.

"Görüyorsun ya," diye bitirdi Edward, "seyahat hiçbir şekilde umduğum gibi gitmedi; dahası, yapmayı planladığım tüm güzel şeyler de Belle'in yaşadığı zorluklar karşısında ehemmiyetini yitirdi. Seninle iletişim kurmamakta hatalıyım –hem de çok hatalıyım– ama kız kardeşimin meseleleri beni öyle yiyip bitiriyordu ki, kalan her şeyi ihmal ettim. Son derece kötü davrandım, farkındayım ama umarım beni anlıyorsundur. Beni affettiğini söyle, sevgili David. Lütfen bağışladığını söyle."

Bağışlamış mıydı? Hem bağışlamıştı hem de bağışlamamıştı. Belle için üzülmüştü elbette, ama yine de kendi bencil dünyasından bakınca, Edward'ın ona kısacık da olsa bir not yazmak için vakit bulabileceğini düşünmekten kendini alamıyordu; kaldı ki Edward bunu her halükârda yapmış olmalıydı, zira içini döküp kendisini durumdan haberdar etmiş olsaydı, bir şekilde belki bir yardımı dokunurdu. Nasıl yapardı, yapabilir miydi orası müphemdi ama denemek için bir fırsatı olsun isterdi.

Gerçi bunlardan herhangi birini dile getirmek fazlasıyla çocukça kaçacak, bencilce olacaktı. Bu yüzden, "Elbette" dedi Edward'a. "Zavallı Edward'ım. Elbette seni affediyorum." Ardından bir öpücükle ödüllendirildi.

Gelgelelim Edward'ın hikâyesi henüz bitmemişti. Arkadaşları Cookeların evine vardıklarında Belle çok daha sakin, çok daha metindi. Edward onlarla birkaç gün geçirmenin onu daha da sakinleştireceğinden emindi. Cooke ailesi, Susannah ve Aubrey, Margaret'tan yaşça biraz daha küçük, evli bir çiftti; Susannah bizzat Koloniler'den kaçmış biriydi, ailesiyle birlikte Bishopların

yanındaki evde yaşıyordu. Susannah ve kız kardeşleri ile Edward ve kız kardeşleri samimi arkadaşlar olarak birlikte büyümüşlerdi. Susannah ve kocası şimdilerde Boston'da ufak bir tekstil atölyesi işletiyor, nehrin kıyısında yeni ve gösterişli bir evde yaşıyorlardı.

Edward, Cookeları gördüğüne çok memnun olmuştu. Özellikle Susannah ve Belle birbirlerinden çok keyif aldıkları için –öyle ki Susannah neredeyse üçüncü bir büyük kız kardeş olup çıkmıştı hepsi için– iki kadın Belle'in kaldığı odaya çekilip gecenin geç saatlerine kadar sohbet ederlerken, Edward ve Aubrey salonda kalıp satranç oynuyorlardı. Ziyaretlerinin dördüncü gününde Aubrey ve Susannah önemli bir konuda konuşmak istediklerini iletmişti Bishop kardeşlere. Dolayısıyla akşam yemeğinin ardından hep birlikte salona geçmiş ve Cookelar önemli bir haberleri olduğunu söylemişlerdi.

Bir yıldan biraz daha uzun bir süre önce, yıllardır ticaret yaptıkları bir Fransız, çiftle temasa geçmiş ve onlara geri çevrilemeyecek bir teklifte bulunmuştu: Kaliforniya'yı, Yeni Dünya'nın en önde gelen ipek yetiştirme bölgesi haline getirmek. Fransız kökenli adam, Ètienne Louis, Los Angeles'ın kuzeyinde yaklaşık iki bin hektarlık bir araziyi çoktan ele geçirmiş, neredeyse bin adet ağaç dikmiş ve on binlerce solucan ve yumurtayı barındırabilecek bir üretme çiftliği kurmuştu. Çiftlik eninde sonunda kendi kendini idame ettiren bir koloni haline gelecekti: Louis ağaçların bakımını yapmaktan solucanları beslemeye, kozaları hasat etmeye, ardından eğirme ve bizzat ipeğin dokunmasına varana kadar ipek üretim sürecinin farklı alanlarında uzmanlaşmış ilk yüz kişinin arasında olduğu tahmin edilen adamları çoktan istihdam etmişti. İşçiler çoğunlukla Çinliydi. Büyük bir kısmı kıtayı kateden demiryolunun tamamlanmasının ardından açıkta kalan, ne evlerine dönebilen ne de '92 yasaları uyarınca Uzakdoğu'dan ailelerini yanlarına getirebilen kişiler olacaktı. Bu insanların endişe verici sayıdaki bir kısmı yoksulluğa mahkûm olmuş, gayri kanuni iş-

lere bulaşmış ve diğer tekinsiz faaliyetlerin yanı sıra uyuşturucu bağımlılığına düşmüşlerdi. Cookelar ve Louis'in onları karın tokluğuna çalıştırmaları yeterli olacaktı; San Francisco belediyesi, Louis'in güneye gelmeye ikna edebileceği muhtemel adayları bulmasına bile yardım ediyordu. Plan, koloninin faaliyetlerine sonbaharın başında başlamasıydı.

Bishop kardeşler Cookeların verdiği haberden, neredeyse Cookeların bizzat anlatırken heyecanlandıkları kadar heyecanlanıp galeyana gelmişlerdi. Dördü de bunun muhteşem bir plan olduğu konusunda hemfikirdiler. Kaliforniya'daki nüfus o kadar hızlı büyüyor ve bölgede organize tekstil sektörü anlamında o kadar az işletme bulunuyordu ki, kayda değer bir kazanç elde edeceklerinden emindiler. Zeki ve gayretli bir kişinin Batı'da ne boyutta bir para kazanabileceği herkesçe malumdu, üstüne üstlük Cookeların her ikisi de bu özelliklere sahiptiler. Başarılı olmamaları için bir sebep yoktu. Bu yüreklendirici bir gelişmeydi, zorlu bir haftanın ardından daha da sevindirici olmuştu.

Ancak Cookeların tek sürprizi bu değildi. Zira Belle ve Edward'ın işletmelerinin idaresini üstlenmelerinde kararlıydılar. "Gerçi yine de size soracaktık" dedi Susannah. "Siz ikiniz ve Mason. Ama şimdi –bu arada sevgili Belle, sözlerimin ardında kötü bir niyet aramayacağından eminim– bu sanki tam vaktinde yetişen bir lütuf gibi. Senin için yepyeni bir fırsat, yepyeni bir hayat, sil baştan başlamak için bir şans."

"Çok düşüncelisin" dedi Belle kendini biraz topladıktan sonra. "Ama ne Edward ne de ben tekstil hakkında en ufak bir şey bilmiyoruz, fabrika işletmek kim, biz kim!"

"Doğru" dedi Edward. "Sevgili Susannah ve Aubrey –ikimizin de gururu okşandı– ama bu gibi konularda tecrübeli birine ihtiyacınız var."

Ne var ki Susannah ve Aubrey üstelemişlerdi. Zaten bir ustabaşı olacaktı; dahası Aubrey, Louis'le görüşmek ve işletmenin ilk zaman-

larında işi denetlemek için batıya bizzat gidecekti. Belle ve Edward geldiklerinde bir yandan çalışıp bir yandan öğrenirlerdi nasılsa. Asıl önemli olan Cookeların yanında güvendikleri insanların olmasıydı. Batı hakkında akıl erdiremedikleri o kadar çok şey vardı ki, geçmişlerine ve kişiliklerine vâkıf oldukları, güvenebilecekleri iş ortaklarının olması gerekiyordu. "Söylesenize, sizden daha iyi tanıdığımız veya tamamıyla güvenebileceğimiz başka kim var?" dedi Susannah. "Sen ve Belle bizim gözümüzde kardeşten ötesiniz!"

"Peki ya Louis?"

"Ona da güveniyoruz tabii ki... Yine de onu, sizleri tanıdığımız kadar tanımıyoruz."

Belle güldü. "Sevgili Aubrey" dedi. "Ben bir hemşireyim, Edward ise bir piyanist. İpekböceği yetiştirmekten, dut ağaçlarından, tekstilden, işletmeden ne anlarız biz! Sizi batırırız yahu!"

Laf dönüp dolaşıp bu meseleye geliyordu. Dördü, ateşli ama hoşsohbet bir tavır içinde kendi fikrini savundu, ta ki sonunda Aubrey ve Susannah, Bishoplardan tekliflerini dikkate alacakları konusunda söz alana kadar. Ardından saat geç olmuş, yüzlerinde tebessüm, dudaklarında kutlama sözcükleri, yatmaya gitmişlerdi. Bishoplar her ne kadar bu fikrin halen ihtimal dışı olduğunu düşünseler de teklifin kendilerine yapılmış olması gururlarını okşamış, cömertlik ve itimatları için arkadaşlarına karşı bir kez daha minnetle dolmuşlardı.

Ertesi gün Edward yola çıkacaktı, ancak Cookelarla vedalaştıktan sonra, otobüsüne binmeden önce, Belle ile kısa bir gezintiye çıkmışlardı. Kardeşler bir müddet kol kola, sessizce yürüdüler. Nehrin üzerine pike yapan, perdeli ayaklarını suya daldırdıktan sonra, suyun soğukluğundan rahatsız olup yüksek sesle ve hiddetle gaklayıp yeniden havalanan birkaç ördeği izlemek için durdular.

"Gören de bunların akıllı olduğunu sanır" dedi Edward ördekleri izlerken. Ardından kız kardeşine dönüp "Ne yapacaksın?" diye sordu.

"Pek emin değilim" dedi. Sonra Cookeların evine –Edward'ın valizlerinin durduğu yere– yaklaştıklarında "Ama sanırım tekliflerini dikkate alabiliriz" diye devam etti.

"Daha neler Belle!"

"Bizim için yeni bir hayat olabilir Edward, bir macera. İkimiz de henüz genciz. Ben daha yirmi bir yaşındayım! Üstelik –dur, bir şey söyleme– tamamen yalnız da olmayacağız: İkimiz birlikte olacağız."

Bu kez ikisiydi dönüp dolaşıp aralarında tartışan, ta ki Edward otobüsünü kaçırmak tehlikesiyle karşılaşana kadar kendi fikirlerini söyleyip durmuşlardı. Ardından ayrılık vakti gelmiş, iki kardeş sevgi dolu bir şekilde ayrılmışlardı. Edward, Cookeların teklifini dikkate alacağını söyleyerek Belle'e söz vermişti ama aslında pek de öyle bir niyeti yoktu. Ne var ki daha otobüse biner binmez teklif aklına düşmüş, yolculuğunun saatler süren ilk kısmında konuyu enine boyuna düşünmeden edememişti. Batı'ya neden gitmesindi ki? Servet yapmak için neden uğraşmasındı ki? Bir maceraya atılmayı neden istemesindi ki? Belle haklıydı: Gençtiler, yatırımın başarısı garantiydi. Kaldı ki öyle olmasa bile, her zaman heyecan arzusuyla yanıp tutuşmamış mıydı? New York'u gerçekten de evi gibi hissettiği olmuş muydu hiç? Kız kardeşleri zaten ondan çok uzaktaydılar, para, statü, iklim gibi sıradan zalimlikleriyle kendisini paramparça edip canını sıkan bir şehirde yapayalnızdı; öyle ki, henüz yirmi üç yaşında olmasına rağmen kendini çok daha yaşlı hissediyordu; hiçbir zaman ısınamadığı, para için her daim didinip uğraştığı, tahmin ettiğinin ötesinde bir sıklıkla kendini alelade bir misafir, nihai varış noktasını tesadüfen bulmayı bekleyen bir Koloniler çocuğu gibi hissettiği bir yerde yaşamaktan bıkmış usanmıştı. Oradan oraya uzun ve dönüştürücü bir yolculuğu bizzat yapmış olan anne babası da bir kez daha gelmişti aklına: Kendi yolculuğunu, ruhuna ayna tutacak yolculuğu yapmanın vakti gelmemiş miydi? Laura ve Margaret kendi

yuvalarını bulmuşlardı ve yuvaları Özgür Eyaletler'deydi, onlar adına seviniyordu. Ama dürüst olması gerekirse, kendini bildi bileli, onların sahip olduğu o halinden memnun olma, o emniyette olma hissini kendisinin de umut edip durduğunu, ne var ki yıllar geçtikçe boşa kürek çektiğini itiraf etmeliydi.

Böylesi düşünceler içinde geçen birkaç günün ardından, tekrardan New York'taydı ve sanki şehir, onun tereddütlü düşüncelerini sezmişçesine, onun doğru olana ulaşma, o kaçınılmaz karara varma gayretine yardımcı olmak için en nahoş yönlerini bir araya getirip kendisine musallat olmuştu. Neden sonra şehre ayak bastığında ilk adımı toprağa değil, yolun ortasında bir oluk oluşturmuş ve baldırına kadar battığı, çivi gibi soğuk, köpüklü kir bağlamış bir su birikintisinin içine olmuştu. Dahası, bir de kokular vardı; sesler, görüntüler: Biçimsiz tekerlekleri kaldırımdan çamur kaplı sokaklara ite kaka, gümbürtüyle inen arabalarını katır gibi eğilmiş çekiştiren seyyar satıcılar; yalınkat dikilmiş kıyafetlere düğme dikerek saatler geçirdikleri fabrikalardan tek sıra halinde yavaşça çıkan, yüzleri külrengine dönmüş, gözleri açlıktan baygın çocuklar; ellerindeki üç beş parça malı –istiridye kabuğu kadar kavruk, kuru ve sert bir soğana, içinde gri–beyaz kurtçukların debelendiği bir teneke fincan dolusu fasulyeye verecek meteliği bile olmayan biçareler hariç kimsenin dönüp bakmadığı şeyleri– çaresizce satmaya çalışan işportacılar; dilenciler, çığırtkan simsarlar, yankesiciler; bu katlanılmaz, kibirli, merhametsiz şehirde, insan kaynayan caddelerin üzerinde yükselen görkemli binalardaki sırça köşklerinde, dudaklarında alaycı bir gülümseme, zalimce pis bakışlar atan ve bunca insani sefaletin tek tanığı olan çirkin, taştan heykellerin arasında kendi basit hayatlarını yorgun argın idame ettirmeye çalışan tüm zavallı, kendi halinde, mücadele veren insan yığınları.

Tabii bir de pansiyon vardı, uzun yolculuğu nedeniyle ödemesi geciken kira borçlarıyla birlikte fazladan bir aylık peşin kira

ödeyerek yatıştırdığı esrarengiz Florence Larsson'ın tahliye tehdidinin yer aldığı, hizmetçi tarafından eline tutuşturulan mektubu aldığı, yazın bile lahana ve rutubet kokan merdivenlerini bir kez daha tırmandığı pansiyona girmiş, ardından içindeki üç beş parça değersiz eşyadan ve kuru siyah ağaçlara bakan kasvetli manzaradan ibaret buz kesmiş odasına adım atmıştı. Ancak neden sonra parmaklarını nefesiyle ısıtmayı akıl ederek, bir parça olsun ısınabilmek için o usanç verici işi yapmaya koyulmak üzere gidip biraz su getirmesine yetecek kadar parmaklarını hissedebildiğinde kararını vermişti: Kaliforniya'ya gidecekti. Cookeların ipek ticaretine başlamalarına yardım edecekti. Zengin bir adam olacaktı, kendi kendisinin efendisi olacaktı. Olur da New York'a dönerse –gerçi dönmesi için aklına bir sebep de gelmiyordu– bunu yoksul biri gibi, kötü bir taklit gibi hissetmeden yapacaktı. New York onu asla özgür kılmayacaktı ama Kaliforniya yapabilirdi bunu.

Uzun bir sessizlik oldu.

"Gidiyorsun yani" dedi David, kelimeleri ağzından güç bela çıkartarak da olsa.

Edward konuşurken sağa sola bakınıp durmuştu ama şimdi gözlerini David'inkilere dikmişti. "Evet" dedi. Ardından da "Sen de benimle geliyorsun" diye ekledi.

"Ben mi?" diyebildi en sonunda. Ardından da "Ben! Hayır, Edward, olmaz."

"Peki ama niye?"

"Edward! Hayır, ben, olmaz. Burası benim yuvam. Asla buradan ayrılamam."

"İyi de niye?" Edward yataktan kayarcasına inip ayaklarının dibine dizüstü çöktü ve David'in ellerini avuçlarının arasına aldı. "Bir düşün David, bir hayal et. Birlikte olacağız. Önümüzde yepyeni bir hayat olacak, birlikte yeni bir hayat, güneş ışıklarının altında, ılıman bir iklimde, birlikte, yepyeni bir hayat. Benimle olmak istemiyor musun? Beni sevmiyor musun?"

"Seni sevdiğimi biliyorsun" diye itiraf etti acınacak bir halde.

"Ben de seni seviyorum" dedi Edward tutkulu bir biçimde, ne var ki David'in nicedir hevesle duymayı beklediği ve arzu ettiği bu sözcüklerin üstüne, dile getirildikleri koşulların fevkaladeliğinden ötürü gölge düşmüştü. "David. Birlikte olabiliriz. Nihayet birlikte olabiliriz."

"Burada da birlikte olabiliriz!"

"David, –sevgilim– bunun doğru olmadığını biliyorsun. Büyükbabanın benim gibi birisiyle olmana asla izin vermeyeceğinin sen de farkındasın."

Bu sözlere karşılık hiçbir şey diyemedi. Zira doğru olduğunun, Edward'ın da bildiğinin farkındaydı. "Ama Batı'da asla birlikte olamayız Edward! Mantıklı ol! Bizim gibi olmak orada riskli bir şey – bu yüzden hapsi boylayabilir, hatta canımızdan olabiliriz."

"Hiçbir şey olmaz bize! Nerede nasıl davranacağımızı, nerede dikkat edeceğimizi biliyoruz. David, tehlike altındaki insanlar, davranışlarında aşırıya kaçanlar, kim olduklarını gözler önüne serenler, dikkat çekmek için arananlar. Bizler öyle değiliz, asla da olmayacağız."

"Aslında tam da öyleyiz, Edward! Hiçbir farkımız yok! Bizden kuşkulanacak olurlarsa, yakalanacak olursak, sonuçları çok korkunç olacaktır. Olduğumuz kişiler gibi yaşayamayacaksak, o zaman hangi özgürlükten bahsedebiliriz ki?"

Bunun üzerine Edward ayağa kalkıp ellerini bırakarak yanından uzaklaştı, bir müddet sonra başını çevirdiğinde yüzünde sakin bir ifade vardı; David'in yanına, yatağın üzerine oturdu, ellerini tekrar avuçlarının arasına aldı. "Bunu sorduğum için beni bağışla David," dedi usulca, "peki şu anda özgür müsün?" David'in bir türlü kendisine cevap verememesi üzerine. "David. Masum sevgilim benim. Soyadın hiç kimse için bir şey ifade etmiyor olsa nasıl bir hayatın olurdu, hiç düşündün mü? Olman gereken kişiden kaçıp olmak istediğin kişi olabilseydin? Peki ya

Bingham adı, yekpare mermerden devasa bir sütunun üzerine oyulmuş bir kelime değil de, Bishop, Smith, Jones gibi sıradan bir isim olsaydı?

Tıpkı benim Bay Bishop olduğum gibi sen de sadece Bay Bingham olsaydın? Los Angeles'lı Bay Bingham: Yetenekli bir ressam, kibar, şerefli ve akıllı bir adam, Edward Bishop'ın kocası –gizliden gizliye belki ama yine de gerçekliğinden bir şey yitirmeksizin– Edward Bishop'ın kocası? Buzun, kışın, karın olmadığı bir ülkede, gümüş yapraklı ağaçların olduğu, geniş bir meyve bahçesindeki minik evde Edward Bishop'la yaşayan. Kim olmak istediğini kavramaya başlayan. Bir süre sonra –belki birkaç yıl, belki de daha uzun zaman sonra– istediği vakit kocasıyla birlikte doğuya geri dönecek veya sevgili büyükbabasını ziyarete bir başına gelecek olan. Beni her gece, her sabah kollarının arasında sıkı sıkı sarmalayacak, kocası tarafından her daim sevilecek ve kocası sadece ona, yalnızca ona ait olacağı için daha da çok sevilecek olan. Canı ne zaman isterse, Washington Meydanı, New York, Özgür Eyaletler'den, Nathaniel Bingham'ın en büyük ve en gözde torunu Bay David Bingham olmayı seçecek ama aynı zamanda da daha önemsiz bir şey, dolayısıyla da daha fazla bir şey olacak, seçtiği birine ama aynı zamanda da sadece kendine ait olacak olan. David. Bu sen olamaz mısın? Bu, gerçekte olduğun kişi olamaz mı?"

Ayağa kalktı, kendini Edward'dan hızlıca kurtarıp bir adım mesafedeki soğuk, kararmış, bomboş şöminenin başına giderek alevlere bakıyormuşçasına gözlerini dikti. Arkasında Edward halen konuşuyordu. "Korkuyorsun" dedi. "Aslında seni anlıyorum. Ama bil ki her daim yanında olacağım. Ben, aşkım, sana olan hislerim ve hayranlığım... David, buna her zaman sahip olacaksın. Yine de Kaliforniya'da yaşamak bazı yönlerden burada olmaktan gerçekten ama gerçekten çok farklı mı olurdu? Burada birey olarak özgürüz ama çift olarak değiliz. Orada vatandaş olarak özgür

olmayacağız, tamam ama birbirine karşı içten davranan, birlikte yaşayan bir çift olacağız, bize cık cık edip vah vah diyen kimse olmayacak, önümüze engel çıkartan olmayacak ve kimse bize kendi yuvamızın dört duvarı arasında birlikte olamayacağımızı söyleyemeyecek. David şimdi soruyorum sana: Gerçekten özgür olamayacaksak, Özgür Eyaletler'in ne anlamı var?"

"Beni gerçekten de seviyor musun?" diye sorabildi neden sonra.

"Ahh, David" dedi Edward, ayağa kalkıp arkasına geçerek kollarını beline doladı, lakin David, Charles'ın bedenine değen hantal gövdesini hatırladı istemsizce, tüyleri ürperdi. "Hayatımı seninle geçirmek istiyorum."

Edward'ın yüzünü görmek için döndü, daha o saniye şiddetli bir arzuyla birbirlerini çektiler, sonrasında, bitkin bir halde uzanmuş yan yana yatarlarken, David yaşadığı şaşkınlığın kendisini yeniden yokladığının farkına vardı. Yatakta doğrulup Edward kendisini izlerken giyinmeye başladı.

"Gitmem lazım" diye açıkladı, yatağın altına düşen eldivenlerine uzanırken.

"David" dedi Edward, battaniyeyi vücuduna dolayıp ayağa kalktı. David'in önünde durup onun kendisine bakması sağladı. "Lütfen teklifimi dikkate al. Henüz Belle'e bile söylemedim. Ama artık seninle konuştuğuma göre ona kararımı bildirebilirim. Gerçi ona ya bu mektubumda ya da kısa süre sonra yazacağım bir diğer mektubumda, evli bir erkek olarak –kocamla– ona katılacağımı bildirmeyi isterdim.

Cookelar, eğer kabul edersek, birimizin mayısta diğerimizin ise en geç haziranda yola çıkmamızın iyi olacağını söylemişlerdi. Belle bir başına olduğu için düşünmesi gereken birileri yok, onun önden gitmesini sağlayacağım, bunu hak ediyor olması bir yana, çok da keyif alacak. Ama David, ben haziranda kesin gidiyorum. Ne olursa olsun, yapacağım bunu. Bununla birlikte umuyorum ki

David, canı gönülden arzu ediyorum ki -ne denli umut beslediğimi sana anlatamam- bu seyahatte yalnız başıma olmayacağım. Lütfen bunu düşüneceğini söyle bana. Lütfen, David? Ne olur söyle."

XIII

12 Mart'ta, Özgür Eyaletler'in bağımsızlık yıldönümünde parti vermek bir Bingham aile geleneğiydi. Toplantı her ne kadar bayram havasından uzak, gösteriş maksatlı yapılıyor olsa da, Binghamların dost çevresi ve iş ortakları açısından, ülkenin kuruluşunu ve bu süreçte ailenin oynadığı önemli rolü belgeleyen aileye ait sanat eserlerinden ve o dönemde kullanılmış kısa ömürlü objelerden oluşan koleksiyonu yakından görmek için bir fırsattı. Ancak bu yıl, söz konusu tarih Nathaniel Bingham tarafından kurulan küçük bir müzenin açılış tarihine denk gelecekti. Ailenin elindeki belgeler ve geçmişten kalma yadigârlar müzenin başlıca varlıklarını oluşturacaktı, ancak umut edilen diğer kurucu ailelerin de kendi arşivlerinden parçalar, mektuplar, hatıratlar ve haritalar bağışlamasıydı. Aralarında Eliza'nın ailesinin de bulunduğu pek çok aile bunu çoktan yapmıştı, müzenin açılmasıyla beraber daha fazlasının gelmesi bekleniyordu.

Açılış gecesi David yatak odasında, aynasının önünde durmuş, ceketini fırçalıyordu. Matthew ceketi zaten çok önceden fırçalamış, en son tekrardan bir üstünden geçerek çekidüzen vermişti; dolayısıyla daha fazla fırçalamaya gerek yoktu. Zaten David'in de ne yaptığına pek dikkat ettiği yoktu, fırçalama işi tamamen anlamsızdı, ne var ki sakinleştirip rahatlatıyordu.

Bu, Edward'ı son gördüğünden bu yana –neredeyse bir hafta öncesiydi– evden dışarı adım attığı ilk akşam olacaktı. O tuhaf gecenin ardından eve dönmüş, kendini yatağa atmış ve sonraki altı gün boyunca da çıkmamıştı. Büyükbabası hastalığının geri dön-

düğünden emin, telaşa kapılmıştı. David bu aldatmaca yüzünden kendini fazlasıyla suçlu hissetmiş olsa da huzursuzluğunu dile getirmeye çalışmaktan daha kolay bir mazeret gibi gelmişti. Anlatacak kelimeleri bulsa bile, Edward diye birinin varlığını izah edebilmek, onun kim olduğunu, kendisi için nasıl bir anlam taşıdığını ifade edebilmek için bir yol bulması gerekiyordu ve bu kendisini tamamen hazırlıksız hissettiği bir konuşmaydı. Bu yüzden yatağının içinde suskun ve kıpırtısız öylece yatmış, aile doktorları Bay Armstrong'un gelip onu muayene etmesine, gözlerini ve ağzını kanırtarak açmasına, nabzını ölçmesine ve sonuçlara homurdanmasına; hizmetçilerin odasına tepsi tepsi en sevdiği yiyecekleri taşımasına, elini bile sürmediği tepsileri saatler sonra geri almalarına; Adams'ın (büyükbabasının talimatıyla olduğunu biliyordu) kışın en soğuk haftalarında, adı sanı duyulmamış yerlerden akla hayale gelmeyecek fiyatlara temin ettiği taze çiçekleri –dağ lalelerini, çiçek demetlerini, şakayıkları– her gün getirmesine ses çıkartmamıştı. Bu müddet zarfında, tüm o saatler boyunca gözlerini dikip su lekesine bakmıştı. Ne var ki hiçbir şey düşünemeyeceği hakiki bir hastalık nöbetinin aksine, mevcut durumda yapabileceği tek şey düşünmek olmuştu: Edward'ın kaçınılmaz gidişini, şoke edici teklifini, David'in o an tam olarak kavrayamadığı, ancak şimdi tekrar tekrar aklına getirdiği konuşmalarını – Edward'ın özgürlük tanımıyla, David'in zincire vurulmuş olduğu, büyükbabasına ve soyadına mecbur olduğu ve bu yüzden de kendisine ait olmayan bir hayat sürdüğü iddiasıyla savaşıp durdu. Edward'ın, bölgenin homoseksüellik karşıtı kanunlarını ihlal ettiği tespit edilen herkese uygulanan cezalardan bir şekilde kurtulacaklarına dair o kendinden emin tavrını zihninde evirip çevirdi. Söz konusu kanunlar ezelden beri vardı, lakin '76 yılında yapılan ilaveden bu yana, bir zamanlar gelecek vaat eden, Özgür Eyaletler'in birtakım meclis üyelerine bölgeyi kendi kontrolleri altına alma girişiminde bile bulunmayı düşündürtecek kadar umut vaat eden bir yer olan Batı,

bazı bakımlardan Koloniler'den bile daha tehlikeli bir yer olup çıkmıştı. Tıpkı Koloniler'de olduğu gibi, orada da kendileri gibi olanların gayrimeşru faaliyetlerinin takip edilip ortaya çıkartılması kanunen yasaktı, ancak ortaya çıkartılacak olursa sonuçları hem ağır hem de affedilmezdi. David'in yapmayı beceremediği tek şey, kendisine uğramadığı ya da tek bir satır bile yazmadığı için, onun kendisini içine soktuğu çıkmazla zihni bu denli meşgul olmasaydı, canını sıkacak hakikat yüzünden, bizzat Edward'a kafa tutmaktı.

Ne var ki Edward onunla temasa geçmemiş olsa da Charles geçmişti ya da en azından girişimde bulunmuştu. David'in onu son gördüğünden bu yana bir haftadan fazla zaman geçmiş ve Charles'ın kendisine gönderdiği notlar günler geçtikçe yalvarır bir ton almaya başlamış, notları kaleme alanın çaresizliğini –David'in Edward'a yazdığı son mektuplarından hatırladığı çaresizliği– pek de gizleyemez olmuştu. Ama bir gün önce, mavi sümbüllerden oluşan devasa bir aranjman teslim edilmişti. Üzerine iliştirilmiş kartta yazan, "Sevgili David'im, Bayan Holson bana senin kendini kötü hissettiğini bildirdi. Bunu duyduğuma çok üzüldüm. Sana gayet iyi bakıldığından eminim, ancak herhangi bir şeye ihtiyacın olursa ya da bir şey istersen söylemen yeterli, ânında emrine amadeyim. Bu vesileyle sana iyi dileklerimi ve dualarımı gönderiyorum" sözleri David'in, suskunluğunun ilgi eksikliğine değil, sadece hastalığına yorulduğuna dair hissedilir bir rahatlama olarak yorumladığı bir ifadeydi. Çiçeklere, ardından da Charles'ın kartına baktı, onun varlığını bir kez daha unutmuş olduğunun, hayatındaki diğer her şeyin sönükleşmesi veya önemsiz hale gelmesi için tek gerekenin Edward'ın yeniden boy göstermesi olduğunun neden sonra farkına vardı.

Gerçi, daha çok çekip gitme fikri –veya daha doğrusu çekip gitmeyi aklına bile getirip getiremeyeceği– üzerinde uzun uzadıya düşünüyordu. Batı'ya dair içindeki korku, kendisinin, ikisinin başına neler gelebileceği tartışmasızdı, dolayısıyla kendini haklı

görüyordu. Peki ya büyükbabasını bırakıp gitme, Washington Meydanı'nı terk edip gitme korkusu? Kendisini durduran bir şey değil miydi bu da? Edward'ın haklı olduğunun farkındaydı: New York'ta kaldığı müddetçe büyükbabasına, ailesine, şehrine ve ülkesine ait olacaktı. Bunun da tartışmaya açık bir yanı yoktu.

Tartışmaya açık olmayan bir diğer konu da başka hayat, farklı bir hayat isteyip istemediğiydi. İstediğinin hep bu olduğunu düşünmüştü. Büyük Tur'unu yaptığı sıralarda, bir başkası olmayı tecrübe etme girişiminde bile bulunmuştu aslında. Bir gün Uffizi'de, koridorda durmuş, insan elinden çıkma mükemmel simetrisiyle şaşkınlık veren Vasari Koridoru'na hayranlıkla baktığı sırada koyu tenli, ince yapılı, genç bir adam yanına gelmişti.

İkisi yan yana bir müddet öyle sessizce durduktan sonra "İnanılmaz, öyle değil mi?" diye sormuştu, David de kafasını çevirip ona bakmıştı.

Adı Morgan'dı, Büyük Tur'unu yapmak üzere Londra'dan gelmişti, bir avukatın oğluydu, turu tamamlamasına birkaç ay vardı, sonra evine dönecekti. "Beni kocaman bir hiç bekliyor. Ya da daha doğrusu hiçbir ilginç tarafı yok. Babamın şirketinde bir görev –bunda ayak diriyor– ve nihayetinde, sanırım annemin benim için bulacağı bir kızla evlilik. O da bunda ısrarcı."

Öğleden sonrasını birlikte geçirmişlerdi, caddelerde dolaşmış, arada bir kahve ve pasta için mola vermişlerdi. David seyahati boyunca büyükbabasının kendisini karşılayan ve her mola yerinde kendisini ağırlayan eş dostundan başka hiç kimseyle konuşmamıştı şimdiye kadar, kendi yaşındaki bir başka adamla sohbet etmek, kendini suyun kollarına yeniden bırakıp suyun teninde bıraktığı ipeksi dokunuşu, bunun ne denli huzur verebildiğini hatırlamak gibiydi.

Santa Croce Meydanı'nda gezindikleri sırada "Seni bekleyen bir kız var mı oralarda?" diye sordu Morgan, David de gülümseyerek olmadığını söyledi.

"Bir saniye, bekle" dedi Morgan onu dikkatle süzerek. "Amerika'da tam olarak nerede yaşıyorum demiştin sen?"

"Öyle bir şey demedim" dedi tekrardan gülümseyerek, arkasından neyin geleceğini biliyordu. "Amerika'da yaşamıyorum. New Yorkluyum."

Bu cevap üzerine Morgan'ın gözleri büyüdü. "Özgür Eyaletler'densin o zaman!" diye haykırdı. "Ülken hakkında çok şey duydum! Bir de senden dinlemek isterim her şeyi" ardından sohbetin konusu Özgür Eyaletler'e döndü: Kendi evlilik kanunlarını ve inançlarını sürdürmekle beraber Birlik'in vergilendirme ve demokrasi kanunlarını benimsemiş oldukları Amerika'yla şimdilerde daha ziyade samimi bir düzeyde seyreden ilişkileri; Başkaldırı Savaşı'nda Birlik'e verdikleri mali ve askeri destek; kendilerine ekseriyetle olumlu yaklaşan ve Özgür Eyaletler vatandaşlarının güvenliğinin az ya da çok güvence altında olduğu Maine; farklı boyutlarda tehlikelere maruz kalabilecekleri Koloniler ve Batı; Koloniler'in verdikleri mücadeleyi kaybetmiş olmalarına rağmen siyaseten ayrıldıkları Özgür Eyaletler'e olan borçları ve dolayısıyla kinleri daha da alevlenirken yıllar geçtikçe yoksulluğa ve yozlaşmaya daha da fazla sürüklenmeleri; Özgür Eyaletler'in bağımsız bir ulus olarak tanınmak için süregelen mücadelesi ile Tonga ve Hawaii krallıkları hariç herkes tarafından bunun reddedilmesi. Morgan üniversitede modern tarih okumuş, sorularının ardı arkası kesilmemişti. David sorularına cevap verirken ülkesine beslediği sevginin ve yaşadığı toprakları ne denli özlediğinin –Morgan'ın kaldığı bakımsız pansiyondaki izbe odasına birlikte çekilmelerinin ardından daha da belirginleşen bir özlem– ayırdına varmıştı. David o akşam geç saatlerde kendisini ağırlayan kişinin evine yürüyerek geri dönerken, bu seyahat boyunca sık sık olduğu gibi, asla bir kapının arkasına sığınmak durumunda kalmayacağı, birilerinin, görünmeden gitmesinin kendisi için güvenli olduğunu söylemesini beklemeyeceği, kıtanın dört bir yanındaki

meydanlarda erkek ve kadından mütevellit çiftlerin (başka türlüsü yoktu) yaptıklarını gördüğü üzere, sevgilisiyle (olur da bir gün bir sevgilisi olursa) bir şehir meydanında kol kola yürüyebileceği, günün birinde sevdiği erkekle hayatını birleştirebileceği bir ülkede yaşadığı için ne denli şanslı olduğunu hatırladı. Her erkeğin ve kadının özgür olabildiği ve onurlu bir yaşam sürebildiği bir ülkede yaşıyordu.

Ancak o günün hatırlanmaya değer olan diğer özelliği, David'in o gün David Bingham olmamış olmasıydı; hukuk fakültesinde okumak üzere New York'a dönmeden önce bir yılını Avrupa'da geçiren –büyükbabası ve annesinin isimlerini alelacele bir araya getirip bir isim uyduruvermiş– bir doktorun oğlu Nathaniel Frear oluvermişti o gün. Yarım düzine erkek ve kız kardeş, şehrin pek rağbette olmayan ancak huzurlu bir semtinde, mütevazı ve keyifli bir ev, rahat ama ifrata varmayan bir şekilde sürdürülen bir hayat yaratıvermişti. Morgan, eski sınıf arkadaşının birinin yaşadığı muazzam bir konakta, tuvaletlerin tamamında musluklardan sıcak su aktığından bahsettiğinde, Washington Meydanı'ndaki evde halihazırda sıcak su tesisatının çoktandır olduğunu, armatürün kulbunu hafifçe yana dürter dürtmez musluktan gürül gürül temiz su geldiğini açık etmedi. Tam tersine, Morgan'ın bahsettiği şu sınıf arkadaşının bahtiyarlığına ve modern yaşamın getirdiği yeniliklere Morgan'la birlikte hayran kaldı. Ülkesini yadsıyacak değildi, –bunu yapmak bir tür ihanet gibi geliyordu– ne var ki kendi yaşamöyküsünü yok sayacaktı; dahası, bunu yapmakta kendisini sersemleten, hatta kafası dumanlı gibi hissettiren bir şeyler vardı, öyle ki, –nihayet ağırlandığı eve– büyükbabasının Özgür Devletler göçmeni olan ve üniversite yıllarında canciğer olduğu eski arkadaşı ile adamın belli ki unvanı için evlendiği, bastığı yeri titreten, çatık kaşlı bir kontes olan karısının sahibi olduğu görkemli binaya girdiğinde büyükbabasının arkadaşı onu tepeden ayağa süzmüş ve sinsi sinsi dudak bükmüştü.

David'in yüzündeki hülyalı ve çakırkeyif ifadeyi görünce "Keyifli bir gündü sanırım?" dedi yayvan yayvan konuşarak; Floransa'daki günlerini, büyükbabasının arkadaşının bedeninin üzerinde gezinmenin her daim bir yolunu bulan, yırtıcı kuşlar misali günün birinde pike yapıp bir şeyler koparma hevesiyle yanıp tutuşan ellerinden kurtulmak için sabah erkenden evden çıkıp gece geç saatlerde dönerek geçiren David gülümsemekle yetinip öyle olduğunu söyledi.

Bu olayı sık sık aklına getirdiği yoktu, ne var ki şimdilerde aklına düşmüştü, o yaratıcılık ânında nasıl hissetmiş olduğunu hatırlamaya çalıştı; hatırlamayı beceremediğinde, yaşadığı, artık her ne ise, yaşadığı o bir tür kendinden geçme halinin kısmen de olsa yarattığı o aldatmacanın inandırıcı olmadığının bilincinde olmasına yorulabileceğinin farkına vardı. Gerçekte kim olduğunu her an açıklayabilirdi, hatta öyle ki, Morgan bile kendisini ismen biliyor olabilirdi. Bu sadece kendisinin bildiği bir gösteriydi, ancak gösterinin altında hakiki bir şeyler vardı: büyükbabası, serveti ve aile ismi. Batı'ya yerleşecek olursa aile ismi, şayet bir şeyi temsil edecek olsaydı, olsa olsa ahlaksızlığı temsil ederdi. Bingham olmak Özgür Eyaletler'de ve Kuzey'de saygı duyulacak, hatta hürmet edilecek bir şeydi. Gelgelelim Batı'da, Bingham olmak iğrençlik, sapkınlık ve tehdit demekti. Mesele Kaliforniya'da ismini değiştirme imkânı olması değildi, daha ziyade değiştirmek zorunda kalacak olmasıydı, zira olduğu kişi olmak fazlasıyla tehlikeli olacaktı.

Bu düşüncelere kapılmak bile onu vicdan azabına sevk ediyordu, zira özellikle sabahları bankaya gitmeden önce, ardından biri akşam yemeğini yemeden önce, diğeri yemekten sonra olmak üzere akşamları iki kez yanına uğrayan büyükbabasının boy göstermesiyle daldığı derin düşüncelerden çoğu zaman sarsılarak çıkıyordu. Bu üçüncü ziyaret her zaman en uzunu oluyordu. Büyükbaba, David'in yatağının yanındaki sandalyeye oturuyor, her-

hangi bir girizgâh yapmadan ya günlük gazeteden ya da şiir küllîyatından bir şeyler okumaya başlıyordu. Kimi zaman ise, David'e kendi halinde akıp giden bir nehirde yüzüyormuş hissi veren dingin ve kesintisiz bir monolog eşliğinde gününün nasıl geçtiğini uzun uzadıya anlatmakla yetinirdi. Onun yanında oturmak ve konuşmak ya da bir şeyler okumak, büyükbabanın David'in önceki rahatsızlıklarının hepsinde kullandığı bir tedavi yöntemiydi, nazik kararlığının bir faydasının dokunmadığı öyle ya da böyle apaçık ortada olsa da –doktorunun büyükbabasına malumat verdiği bir seferinde David'in kulak misafiri olduğu üzere– dengeleyici ve öngörülebilir, dolayısıyla da rahatlatıcı ve tıpkı duvar kâğıdının üzerindeki leke gibi onu dünyada tutan bir şeydi. Gelgelelim bu seferki onun rahatsızlıklarından biri değil de yalnızca kendi kendini maruz bıraktığı bir hastalık taklidi olduğundan, David şu anda büyükbabasını dinlemekten yalnızca utanç –onu endişelendirmiş olduğu için utanç– duyuyordu; dahası, büyükbabasını terk etmeyi, aslında salt onu değil, büyükbabasının ve atalarının sırf onu güvence altına almak uğruna bin bir mücadele vererek elde ettikleri hakları ve güvenliği bırakıp gitmeyi aklından geçirmiş olmanın verdiği utanç da cabasıydı.

Büyükbabası müzenin açılışını ona hatırlatmamıştı ama bu utancı kısmen gidermek için, açılış günü banyoyu hazırlatıp takım elbisesini ütülemeleri için hizmetçilere talimat vermişti. Üzerinde fırçalanmış kıyafetleriyle kendine şöyle bir baktı; yüzü solgun ve bitkindi, gelgelelim elinden bir şey gelmiyordu, sarsak bir halde merdivenlerden inip büyükbabasının çalışma odasının kapısını tıklatmasının ardından –"Gir, Adams!"– büyükbabasının şaşkınlığıyla karşılaştı: "David! Canım oğlum, daha iyi misin?"

"Evet" diye yalan söyledi. "Zaten bu geceyi kaçırmazdım."

"David, kendini hâlâ hasta hissediyorsan katılmak zorunda değilsin" dedi büyükbabası, ne var ki David gelmesini ne kadar arzu ettiğini sesinin tonundan anlayabiliyordu. Kaldı ki uzun

uzadıya ihaneti düşünmekle geçirdiği onca günden sonra yapabileceği en önemsiz ve yegâne şey bu gibi görünüyordu.

Büyükbabasının Beşinci Cadde'nin hemen batısındaki On Üçüncü Cadde'de müzesi için satın almış olduğu konak olsa olsa kısa bir yürüyüş mesafesindeydi ama büyükbaba bir yandan dışarının soğuğu, bir yandan da David'in zayıf düşmüş direncinden ötürü atlı arabayla gitmenin en iyisi olacağına hükmetmişti. İçeride John, Peter, Eden, Eliza, Norris ve Frances Holson, ailenin diğer dostları, tanıdıkları ve iş ortakları ile David'in tanımadığı ancak büyükbabasının içtenlikle selamladığı bir sürü kişi tarafından karşılandılar.

Uzun yıllardır ailenin yanında çalışan, ufak tefek, temiz ve yakışıklı bir tarihçi, müze müdürü sıfatıyla, konuklardan bazılarına Binghamların Charlottesville yakınlarındaki eski mülkünün çizimlerini gösteren bir vesika üzerinde açıklamalarda bulunuyordu. Zengin bir toprak sahibinin oğlu olan Edmund'ın kuzeye yatırım yapmak için terk ettiği tarla ve araziyi gösteriyor, Özgür Eyaletler'i kurduğundan bahsediyor, Binghamların aile reislerinin izinden gittiğini anlatıyor ve odanın içinde dolaşırken kimi halen hatırlarda olan, kimi unutulan şeylere işaret ediyordu: Burada, bir cam levhanın altında, David'in büyük–büyük–büyükbabası Edmund'ın Kasım 1790'da Özgür Eyaletler'in açık anayasasının taslak metnini üzerine yazdığı, aralarında Eliza'nın anne tarafından büyük–büyük–büyükannesinin de bulunduğu Utopia kökenli on dört kurucunun tamamının imzasını taşıyan, evlilik serbestisi ile kölelik düzeninin ve sözleşmeli köleliğin feshedilmesini taahhüt eden, zencilere tam vatandaşlık imkânı tanımamakla beraber, onlara yönelik suiistimal ve işkenceyi yasadışı kılan, artık lime lime olmuş parşömen kâğıdı görünüyor; burada da Edmund'ın, Virginia'da hukuk fakültesinde öğrenci oldukları sırada Peder Samuel Foxley'le yürüttüğü çalışmalarda danıştığı İncil'i yer alıyor, Edmund ve Foxley, gerek erkeklere gerekse ka-

dınlara dilediklerini sevme özgürlüğünün tanınacağı gelecekteki ülkeleri üzerinde birlikte kafa yorarlarken, Foxley'in, Friedrich Daniel Ernst Schleiermacher'ı sonraları öğrencisi ve müridi olarak sayacak olan ve kendisini Hıristiyanlığı duygusal ve yurttaşlık duygularını barındıran bir bakış açısıyla yorumlamaya teşvik eden, nevi şahsına münhasır Prusyalı bir ilahiyatçıyla Londra'da tanışmasının ardından formüle etmiş olduğu bir fikirden yola çıkmışlardı; burada da Edmund'ın kız kardeşi Cassandra tarafından Özgür Eyaletler bayrağı için yapılan ilk tasarımlar duruyordu: merkezinde bir çam ağacı, bir kadın ve erkeğin piramit şeklinde yerleştirildiği, bu piramidin üzerinden kemer oluşturacak şekilde üye eyaletlerin her biri –Pennsylvania, Connecticut, New Jersey, New York, New Hampshire, Massachusetts, Vermont ve Rhode Island– için bir tane olmak üzere sekiz yıldızın yer aldığı ve onların altında da "Hürriyet haysiyet için, haysiyet hürriyet için" sloganının işlendiği kırmızı yünden bir dikdörtgen; bunlar ise kadınların eğitim görmesine ve 1799'da oy kullanmasına imkân tanıyan yasa teklifleri. Burada ise Edmund'ın 1790 ila 1791 yılları boyunca üniversiteden bir arkadaşına yolladığı ve geleceğin Özgür Eyaletler'inin sefil koşullarına, intikam peşinde koşan Kızılderililer, haydutlar ve hırsızların kol gezdiği ormanlara, mevcut yerleşiklerin dostluğunu kazanmak için verilen mücadeleye, bunun silah marifetiyle ve kan dökerek değil, kaynak ve altyapı yatırımlarıyla hızlıca kazanılan bir mücadele olduğuna, Özgür Eyaletler'in inançlarını tiksindirici bulan yobaz dincilere rüşvetle yol verilip güneye gönderildiğine, Kızılderililerin yığınlar halinde Batı'ya sürüldüğü veya bir zamanlar kendilerinin ortalığı kasıp kavurdukları ormanlarda kitleler halinde sessizce katledildiğine, toprakların kontrolünü ele alma mücadelelerinde yardımcı olmayan doğma büyüme zencilerin yanı sıra Koloniler'den sığınmacı olarak gelen zencilerin kafileler halinde Kanada'ya ya da batıya nakledildiğine tanıklık eden mektuplar yer alıyordu. Burada,

eyaletlerin Amerika'dan ayrılma niyetinin ilan edildiği, ancak herhangi bir iç veya dış saldırı karşısında ülkenin ilelebet yanında durulacağının taahhüt edildiği Philadelphia'daki Başkanlık Sarayı'na 12 Mart 1791 tarihinde elden teslim edilen evrakların bir sureti yer alıyordu; burada Başkan Washington'ın mektubu kaleme alan Foxley ve Bingham'ı vatana ihanetle suçlayan ve ülkelerini bizzat zenginliğinden ve kaynaklarından mahrum bırakmakla itham eden sert cevabı yer alıyordu; burada ise sayfalar dolusu müzakere ve pazarlıklar, Washington'ın istemeyerek de olsa en nihayetinde, Özgür Eyaletler'e var olma hakkını, yalnızca başkanın uygun görmesi ve Özgür Devletler'in gelecekte hiçbir Amerikan eyaletini veya bölgesini kendi gayeleri doğrultusunda aralarına almayacaklarını taahhüt etmesi ve sanki tabi eyaletiymişçesine Amerikan başkentine vergi ödemeye devam etmesi şartıyla bahşettiğine dair belgeler.

Burada, Edmund'ın üç yıl önce doğum esnasında karısının hayatını kaybetmesinden bu yana birlikte yaşadığı adamla –yeni ülkelerinde iki erkek arasındaki ilk yasal birlikteliği temsilen Peder Foxley tarafından yönetilen– evlilik törenine ait 1793 tarihli bir gravür yer alıyordu; bir elli yıl sonrasına ait bir diğer gravür ise Binghamlara en uzun süre hizmet veren, en sadık uşaklarından ikisinin evliliğini belgeliyordu. Burada, 1822'de New York Belediye Başkanı olarak yemin eden Hiram'ın bir çizimi vardı (o zamanlar küçük bir çocuk olan Nathaniel gözlerini hayranlıkla yukarı kaldırmış, yanında duruyordu); burada Başkaldırı Savaşı'nın başlangıcında Nathaniel'ın Başkan Lincoln'e yazdığı ve Özgür Eyaletler'in Birlik'e sadakat taahhüdü veren mektubunun bir sureti yer alıyor, hemen yanında ise Lincoln'ün kendisine teşekkürlerini ileten cevabının orijinali duruyordu; bu o kadar meşhur bir mektuptu ki, Özgür Eyaletler'deki her çocuk, Amerikan Başkanı'nın özerklik haklarına saygı gösterme konusundaki üstü kapalı, Eyaletler'in varlığının Washington D.C. sa-

yesinde meşrulaştırılmış olduğunu tekrar tekrar hatırlatan yemini ezbere okuyabilirdi: "...ve salt benim sonsuz kadirşinaslığıma değil, ulusunuzun, bizlerin kendi içimizden biri olduğuna dair ezeli yeminli onayımıza da sahip olacaksınız." Burada da söz konusu mektuptan kısa bir süre sonra Amerikan Kongresi ile Özgür Eyaletler'in kendi kongresi arasında oluşturulan ve Özgür Eyaletler'in inanç, eğitim ve evlilik konularında tartışmasız kabul edilmiş özgürlükleri karşılığında Amerika'ya muazzam vergiler ödeme taahhüdünde bulundukları sözleşme taslağı yer alıyordu. Burada, savaşın sona ermesinin hemen ardından, ülkenin varlığını bir kez daha tehlikeye atan gönüllü bir karar olmakla birlikte, Delaware'in Özgür Eyaletler'e katılmasına izin veren yasal deklarasyon yer alıyordu. Burada da Nathaniel'ın kurucu ortağı olduğu ve zencilerin ülkeden geçiş yapmasına olanak tanıyan ve Amerika ya da Kuzey'e yerleşmeleri için mali yardım sağlayan Özgür Eyaletler Kölelik Karşıtları Cemiyeti'nin tüzüğü duruyordu; Özgür Eyaletler kendisini firar eden zencilerin yaratacağı bir kitlesel akından korumak durumundaydı, zira kendi yurttaşları ülke topraklarının her bir yanına zencilerin yayılmasını elbette istememiş, ancak onların içine düştüğü sefil duruma kayıtsız da kalamamışlardı.

Amerika herkes için değildi –onlar için hiç değildi– ama yine de Amerika'nın gönlünü hoş tutmak, Özgür Eyaletler'in özerkliği ve bağımsızlığını muhafaza etmek için yapılmış ve halen yapılmaya devam eden ihtiyatlı işlere dair yadigârlara her yerde rastlanıyordu: Binghamların kapı komşusunun, tıpkı meydanın kendisi gibi General George Washington'ın anısına, beş yıl önce alçı ve ahşaptan inşa ettirdiği ve meydanı taçlandıracak kemerin ilk planları buradaydı; Bingham ailesinin Westchester'daki arazisinden çıkarılan ışıltılı mermerden şimdilerde yeniden inşa edilecek olan kemerin –David'in büyükbabasının Beşinci Cadde'de tam karşılarında, kendi evleri kadar görkemli olmayan bir evde

yaşayan ve küçük işlerle uğraşan önemsiz bir işadamı tarafından gölgede bırakılması fikrine kızarak büyük ölçüde bedelini karşıladığı kemerin– müteakip çizimleri de buradaydı.

David tüm bunları daha önce defalarca görmüştü ama yine de diğerleri gibi, o da sanki hiç görmediği, yepyeni şeylermişçesine, her şeyi dikkatle incelerken bulmuştu kendini. Aslına bakılırsa içeride bir sessizlik hüküm sürüyordu; duyulan yegâne ses, kadınların ipek eteklerinin hışırtısı ile erkeklerin ara sıra öksürüp boğazlarını temizlemeleriydi. Lincoln'ün, mürekkebi zamanla koyu hardal rengine dönmüş, keskin hatlı el yazısını inceliyordu ki, arkasında birinin varlığını duymaktan ziyade hissetti, doğrulup döndüğü anda arkasındaki kişinin –yüzünde şaşkınlık ile mutluluk, keder ve acı arasında gidip gelen bir ifade– Charles olduğunu gördü.

"Demek buradasın" dedi Charles varla yok arası boğuk bir sesle.

"Charles" diye selamladı, nasıl devam edeceğini kestirmeksizin, Charles bir şeyler gevelemeden önce bir sessizlik oldu.

"Hasta olduğunu duydum" diye başladı. David'in başıyla onaylamasının ardından, "Sana böyle gizlice yaklaştığım için özür dilerim; –Frances davet etti beni– ben düşünmüştüm de, yani diyeceğim o ki, seni sıkboğaz etmek niyetinde değilim, keza seni gafil avlamaya çalıştığımı düşünmeni de istemem."

"Yoo, hayır. Öyle düşünmedim. Bir süredir hastaydım ama gelmem büyükbabam için önemliydi, bu yüzden de..." David çaresizliğini ifade edercesine kaldırdı ellerini, "Kalkıp geldim işte. Çiçekler için teşekkür ederim. Çok güzellerdi. Kart da öyle."

"Rica ederim" dedi Charles ama öyle boynu bükük, öyle perişan görünüyordu ki, David düşüp bayılacağını düşünerek tam ona doğru bir adım atmak üzereyken, Charles erken davranıp ona yaklaştı. "David," dedi telaşlı bir fısıltıyla, "seninle bu şekilde konuşmamın ne yeri ne de zamanı olmadığının farkındayım ama

ben... yani diyeceğim o ki... sen... yani niye hiç... oysa ben nicedir bekliyorum." Suskundu, hareketleri kontrollüydü, lakin David odadaki herkesin adamı çepeçevre saran tutkuyu, manevi ıstırabı hissettiğini, böylesi bir kederin kaynağının kendisi olduğunu herkesin anlamış olduğunu düşünerek donup kalmıştı. Hem Charles hem de kendisi için endişe içindeyken, Charles'ın ne denli etkilenmiş olduğunu görebiliyordu: Avurtları çökmüş, yuvarlak, itidalli yüzü leke içinde kalmış, sırılsıklam olmuştu.

Charles bir şeyler söylemek için tekrardan ağzını açıyordu ki, Frances yanı başında belirip koluna hafifçe dokundu. "Charles!" dedi. "Aman Tanrım, bayılacak gibi görünüyorsun! David, Bay Griffith'e biraz su getirmesi için birini bul hemen!" Charles'ı oturması için bir kanepeye götürürken kalabalık yol açmış, Norris de biraz su getirmek üzere sessizce ortadan kaybolmuştu.

Ne var ki David, Frances'in Charles'a refakat etmeden önce kendisine fırlattığı o suçlayıcı; hatta tiksinti dolu bakışı yakalamıştı. Charles kendine gelip Frances onu aranmaya başlamadan evvel oradan uzaklaşması gerektiğini anlayarak ayrılmak için ansızın döndü. Ancak tam bu esnada, omzunun üzerinden Frances'in sırtına bakan büyükbabasıyla neredeyse çarpıştı. "Neler oluyor burada?" diye soran büyükbaba, daha David cevap vermeye fırsat bulamadan "N'oldu? Bay Griffith mi oradaki? Rahatsızlandı mı yoksa?" diyerek Charles ve Frances'e doğru ilerlemeye başladı, bir yandan da kafasını çevirmiş, odanın içine bakınıyordu. "David?" diye seslendi daha az evvel torunun durduğu yere bakarak. "David? Neredesin?"

Ama David çoktan çıkıp gitmişti.

XIV

Gözlerini açtığında bir an afalladı, neredeydi? Ardından hatırladı: Aaa, evet. Eden ve Eliza'nın evindeydi, onların yatak odalarından birinde.

İki gece önce partiden kaçtığından beri kız kardeşinin Gramercy Park'taki evinde kalıyordu. Büyükbabasından ses seda çıkmamıştı; gerçi Eden sabahki dersi için ortadan kaybolmadan evvel David'e büyükbabasının çok öfkeli olduğunu belirtmeden duramamıştı. Kısa bir not gönderdiği Edward'dan da bir haber yoktu, keza Charles'tan da. En azından şimdilik, niye öyle davrandığını açıklamaktan kurtarmıştı kendini.

Alt kata inip çocukları odalarında ziyaret etmeden önce yıkanmış, üzerini değiştirmişti. Eliza aşağıda, salondaydı; onlarca iplik yumağı, gri yünlü çoraplar ve bir yığın pamuklu gecelikle kaplı halının üzerine pantolonuyla diz çökmüş duruyordu. "Ah, David!" diye seslendi, kafasını kaldırıp ışıltılı bir tebessümle baktı ona. "Gel de bana yardım et!"

"Ne yapıyorsun sevgili Liza?" diye sordu yanı başına çömelerek.

"Mülteciler için bu malzemeleri bir araya getiriyorum. Bak, her pakete bir çift çorap, iki gecelik, şu iplik yumaklarından iki tane, bir de şu örgü şişlerinden iki tane sığıyor, bunlar yanındaki kutuda. Onları böyle bağlayacaksın, şurada da sicim ve bıçak var, sonra bitmiş paketleri bu kutuya, hemen benim yanımdaki kutuya koyacaksın."

Gülümsedi –Eliza'nın yanındayken insanın umutsuz hissetmesi zordu– ikisi de işlerinin başına koyuldular. Birkaç dakika

sessizce çalıştıktan sonra Eliza, "Eee, şu senin Bay Griffith'ten bahsetsene biraz."

Yüzünü buruşturdu. "Nereden benim oluyormuş?"

"Ama oldukça cana yakın görünüyordu, en azından benim gördüğüm kadarıyla, yani rahatsızlanmadan önce."

"Doğru, cana yakın biri, aslına bakarsan oldukça cana yakın." Ardından Eliza'ya Charles Griffith'ten, onun nezaketinden, cömertliğinden bahsetmeye başladı, çalışkanlık anlayışından; beklenmedik bir kanatlanışla bir anda romantikleşiveren gerçekçi kişiliğinden; asla bilgiçlik taslamaya dönüşmeyen otoritesinden; çektiği üzüntülerden ve o zarif tahammül duygusuyla tüm bunlara katlanışından söz etti.

"Demek öyle" dedi Eliza biraz duraksadıktan sonra. "Kulağa gayet hoş geliyor, David. Dahası, kulağa seni seviyormuş gibi geliyor. Ama sen onu sevmiyorsun."

"Bilmiyorum" diye itiraf etti. "Sevdiğimi sanmıyorum."

"Peki ama niye?"

"Çünkü" diye başladı ve cevabının ne olacağını anladı: Çünkü o Edward değil. Çünkü o, kollarının arasındayken Edward'ın hissettirdiği gibi hissetmiyordu. Çünkü onda Edward'daki o hayat dolu tutum yoktu, Edward'ın öngörülemezliğinden, Edward'ın albenisinden eser yoktu onda. Edward'la karşılaştırıldığında, Charles'ın o tutarlı hali donukluk, metanetli hali ürkeklik, çalışkanlığı yavanlık gibi geliyordu. Her ikisi de, Edward da Charles da hayat arkadaşı istiyorlardı, ancak Charles'ın hayat arkadaşı güven duygusu veren ve ahenk içinde bir dost olurken, Edward'ınki bir macera arkadaşı, cüretkâr ve cesur biriydi. Biri kim olduğuna dair bir imgelem sunarken, diğeri olmayı umduğu kişinin hayaliydi. Hayatın Charles'la nasıl olacağını biliyordu. Charles sabahları işe gidecek, David evde kalacaktı, Charles akşamları işten eve döndüğünde, birlikte sakin bir akşam yemeğine oturacaklar, ardından Charles'ın dolgun ellerine, iğne gibi batan

bıyıklarına, fazlasıyla tutkulu öpücüklerine ve abartılı iltifatlarına boyun eğmek durumunda kalacaktı. Bay Griffith'in yakışıklı, zengin, genç kocası olarak arada bir Charles'ın iş arkadaşlarıyla bir akşam yemeğinde ona eşlik edecek, David'in izin isteyip yanlarından ayrılmasının ardından arkadaşları ve meslektaşları başına konan devlet kuşu için Charles'ı tebrik yağmuruna tutacaklardı: Genç, yakışıklı ve üstelik bir Bingham. Seni gidi Griffith, seni çapkın seni, ne kadar da şanslı bir adamsın! Bunun üzerine Charles bıyık altından gülecek, bir yandan mahcubiyet duyacak, bir yandan koltukları kabaracak, gecenin sonunda aşktan başı dönmüş bir halde David'le tekrar tekrar birlikte olmak isteyecek, David'in yatak odasına sessizce süzülerek, yatak örtüsünün ucunu kaldırıp pençesini ona uzatacaktı. Ve neden sonra, bir gün David aynada kendine bakacak, Charles olup çıktığının ayırdına varacaktı. Aynı kalınlaşmış bel, aynı seyrelmiş saçlar; dahası, gençliğinin son zamanlarını, onu olması gerekenden daha önce yaşlandıran bir adama vermiş olduğunu fark edecekti.

Ne var ki Edward'ın evlilik teklifinden bu yana David bambaşka düşler kurar olmuştu. İpek çiftliğinde ne işle uğraşıyor olursa olsun, –belki ağaçların kaydını tutmak, onların botanik eskizlerini çizmek ve canlılıklarını yakından takip etmekle meşgul olacaktı– Edward'la birlikte yaşadıkları kır evine dönecekti. Bir gün ihbar edilir de evlerine baskın yapılırsa diye, her birinde yatak olan iki odası olacaktı evlerinin, ancak gecenin perdesi arazinin üstünü örttüğünde, birlikte odalardan birine çekilecek ve o odada, o yatakta, canları ne çekiyorsa onu yaparak pansiyondaki birlikteliklerinin hiç bitmeyen bir devamını getireceklerdi. Renkli bir hayat sürmek, aşkla dolu bir yaşamı sürdürmek: Herkesin hayali değil midir bu? Çok değil, iki yıldan az bir süre sonra, otuz yaşına geldiğinde, servetinin bir kısmına –anne ve babasının kendisine bıraktığı mirasa– konacaktı ama Edward parasından bahsetmemişti bile. Sadece ondan ve birlikte sürecekleri hayattan konuşup durmuştu. Bu du-

rumda nasıl ve hangi nedenle hayır diyebilirdi ki? Atalarının, kendisinin özgürce yaşayacağı bir ülke kurmak için mücadele ettikleri ve emek verdikleri doğruydu ama aynı zamanda da bambaşka bir tür özgürlüğü, daha önemsiz olduğu için daha büyük bir özgürlüğü sağlama almış ve dolayısıyla bunu teşvik etmemişler miydi? İstediği kişiyle birlikte olabilme hürriyeti; kendi mutluluğunu diğer tüm meselelerin üzerinde tutma özgürlüğü. O David Bingham'dı, her daim düzgün davranan bir adamdı, seçimlerini her daim ölçüp biçerek yapan bir adamdı: Şimdi sil baştan başlayacaktı, tıpkı büyük–büyük–büyükbabası Edmund'ın bir zamanlar yaptığı gibi ama onunki aşkın verdiği cesaretle dolu olacaktı.

Bu farkındalık onu sersemletti, ayağa kalktı ve Eliza'ya atlı arabasını kullanıp kullanmayacağını sordu, o da kullanabileceğini söyledi, ancak tam yanından ayrılmak üzereydi ki, Eliza kolundan çekiştirerek onu kendisine yaklaştırdı. "Dikkatli ol David" dedi nazik bir ses tonuyla ama David dudaklarını onun yanağına hafifçe değdirmekle yetinerek koşar adım merdivenlerden inip kendini sokağa attı; kelimeleri hayata geçirmek için yüksek sesle söylemesi gerektiğinin, dahası bir kez daha arpacı kumrusu gibi düşünmeye başlamadan evvel bunu yapması gerektiğinin farkına varmıştı.

Yolda giderken, Edward'ın pansiyonda olup olmadığını bilmenin hiçbir yolu olmadığını fark etmişti, yine de yukarı çıktı, Edward'ın kapıyı açmasıyla birlikte David kendini onun kollarına bıraktı. "Gideceğim" derken duydu kendini. "Seninle gideceğim."

Ne sahneydi ama! Her ikisi de göz yaşlarına boğulmuş ağlıyor, birbirlerini, birbirlerinin kıyafetlerini, birbirlerinin saçlarını tutmaya çalışıyorlardı; öyle ki, onları izliyor olsanız korkunç bir yas halinde mi olduklarını yoksa kendilerinden mi geçtiklerini anlayamazdınız.

İkisi de biraz sakinleştikten sonra Edward, "Senden bir cevap gelmeyince kararının olumsuz yönde olduğundan hiçbir şüphem kalmamıştı" diye itiraf etti.

"Cevap mı?"

"Evet, dört gün önce sana yolladığım mektuba, Belle'e seni ikna etmeyi umduğumu söylediğimden bahsettiğim ve tekrar denememe izin vermeni rica ettiğim mektuba."

"Öyle bir mektup almadım ki ben."

"Nasıl yani? Ama ben gönderdim. Nereye gitti acaba!"

"Aaa... ben... şey, ben evde değildim aslında. Neyse, nedenini anlatırım sonra." Zira bir kez daha dürtülerine, ihtiraslarına yenik düşmüşlerdi.

Edward'ın küçük, sert yatağında her zamanki pozisyonlarında uzanırlarken "Peki, büyükbaban tüm bunlara ne dedi?" diye sordu Edward.

"Aaa... gördüğün üzere, ona söylemedim. Yani henüz."

"David! Bir tanem. Ne der peki?"

İşte tam da o anda, olan olmuştu: Mutluluklarını bozacak minik yırtıklar. Ama "Kabullenip razı olacaktır" dedi David kararlılıkla, söylediklerine inandığı için değil de, daha ziyade kelimelerin kendi dilinden döküldüğünü duymak için. "Razı olacak. Biraz zaman alabilir ama kabullenecek. Kaldı ki bana engel olamaz. Nihayetinde yetişkin bir insanım ve artık onun yasal koruması altında değilim. İki yıl içinde paramın bir kısmını miras olarak alacağım."

Yanında uzanan Edward biraz daha sokuldu. "Mirastan men edemez mi seni?"

"Elbette hayır, onun mirası değil ki men edebilsin. Nihayetinde anne ve babamın bana bıraktıkları miras bu."

Bir müddet sessiz kaldılar, sonra Edward konuşmaya başladı, "Pekâlâ, –o zamana kadar– endişe etmene gerek yok. Ben maaş alacağım, ikimize de bakarım." Daha önce kimsenin maddi destek teklifinde bulunmadığı David duyduklarından etkilenmiş ve Edward'ın kendisine dönük yüzünü öpmüştü.

"Bana verilen ödeneğin neredeyse her kuruşunu çocukluğumdan beri bir kenara ayırdım" diye yatıştırdı Edward'ı. "Epeyce

paramız olur, muhtemelen. Benim için endişelenmeni istemiyorum." Aslına bakılırsa, Edward'a bakacak olan kendisiydi, farkındaydı bunun. Edward çalışmak isteyecekti, çünkü çalışkan ve hırslı biriydi ama David hayatlarına salt sağlam adımlarla değil, konfor içinde başlamalarını sağlayacaktı. Edward için bir piyano olacaktı, kendisi için de kitaplar ve Washington Meydanı'nda sahip olduğu her şey: Gül renginde şark halıları, incecik beyaz porselenler, ipek döşemeli sandalyeler. Kaliforniya onların yeni yuvası, yeni Washington meydanları olacak ve David burayı elinden geldiğince tanıdık ve hoş bir yer haline getirecekti.

Tüm öğleden sonra ve ardından akşam saatlerine kadar orada öylece uzandılar, bunca zamandan beri ilk kez David'in acele ederek gitmesi gereken bir yer yoktu: Yarı uykusundan panik halinde uyanıp kararan gökyüzünü gördüğünde üstünü başını çılgınca giyinip Edward'ın biraz daha kalması için yalvaran kollarından sıyrılmak, koşar adım arabaya geri dönmek ve sanki okul yıllarına geri dönmüş de yemekhanenin kapısına kilit vurduracak o son zili kaçırıp yatağa aç biilaç girmek durumunda kalacak bir çocukmuşçasına arabacıya olabildiğince hızlı gitmesi için yalvarmak –Nasıl yani? Yoksa sırıtıyor muydu? Hem de ona? Bu ne cüret?– zorunda kalmamıştı. Tüm gün boyunca, ardından da tüm gece boyunca uyuyup uyanmış, uyuyup uyanmış ve en nihayet ateşin üzerinde birkaç yumurta kaynatmak için yataktan çıkmışlardı ki, Edward onun cep saatini kontrol etmesine mâni oldu. "Ne önemi var?" diye sordu. "Dünya kadar vaktimiz var artık, öyle değil mi?" Ardından alevlerin üzerinde kızarttıkları bir somun esmer ekmeği dilimlemeye koyuldu.

Ertesi gün geç uyandılar, birlikte kuracakları yeni hayatlarından konuşup durdular: David'in bahçelerine dikeceği çiçeklerden, Edward'ın satın alacağı piyanodan, ("Ama ancak kendimizi sağlama aldıktan sonra" demişti ısrarla ve David de gülmüş, "Ben alacağım sana onu" diye söz vererek yapacağı sürprizi bizzat

kendi bozmuş ama Edward başını sallayarak "Paranı benim için harcamanı istemiyorum, senin paran o" demişti), David'in Belle'i, onun da David'i ne kadar seveceğinden bahsetmişlerdi. Sonrasında David'in ders vakti gelip çatmıştı; –son iki haftadır derslere gitmemiş ve Matron'a bundan böyle çarşamba günleri yerine perşembeleri özel ders vereceğini söylemişti– giyinip kuşanmış, öğrencilerini görmeye gitmiş, canları ne isterse onu çizebileceklerini söylemişti. Öğrenciler çizim yaparlarken aralarında dolaşmış, çizdikleri çarpık yüzlere, köpeklere, vahşi bakışlı kedilere, üstünkörü çiziktirilmiş papatyalara, sivri yapraklı güllere arada bir bakış atarak tebessüm edip durmuştu. Ders bitip de eve döndüğünde, kendisini karşılayan yeni yeni tutuşmaya başlayan bir ateş, ona bırakmış olduğu parayla satın alınan yiyeceklerle dolu bir masa ve bizzat Edward olmuştu. David'in öğleden sonrası hikâyelerini –bir zamanlar büyükbabasına anlattığı türden hikâyeleri– anlattığı Edward vardı artık hayatında. O zamanları hatırladıkça yüzü kızarıyordu: Yegâne arkadaşı büyükbabası olan yetişkin bir adam! Derken büyükbabasıyla birlikte olduğu zamanlar düştü aklına, büyükbabasının çalışma odasında geçirdikleri sessiz geceleri, sonrasında not defterine bir şeyler çizmek üzere kendi çalışma odasına çekildiği zamanlar geldi aklına. Hayatı hastalıklı, çürüğe çıkmış birinin hayatı olmuştu şimdiye değin ama artık sağlığına kavuşmuştu, artık iyileşmişti.

Edward'ın pansiyonuna vardığı günün akşamı Eden ve Eliza'nın faytonunu bir notla birlikte geri göndermişti ama üçüncü gece kapı gümbürtüyle çalındı. David kapıyı açtığında karşısında hırpani kılıklı bir hizmetçinin elinde bir mektupla beklediğini gördü. Mektubu alıp hizmetçinin eline bir bozuk para sıkıştırdı.

"Mektup kimden?" diye sordu Edward.

"Frances Holson'dan" dedi kaşlarını çatarak. "Aile avukatımız."

"Pekâlâ, sen oku. Ben yüzümü şu duvara çevirir, başka bir odadaymış gibi yaparım, böylece sana biraz mahremiyet tanımış olurum."

Sevgili David, 16 Mart

Üzücü bir haber vermek durumundayım. Bay Griffith rahatsızlandı. Müze açılışının olduğu gece ateşi yükseldi, büyükbabanız kendisinin evine sağ salim ulaşmasını sağladı.

Aranızda nasıl bir durumun vuku bulduğundan emin olmamakla beraber, kendisinin size içten bir bağlılık hissettiğini söyleyebilirim. Bununla birlikte, şayet siz benim tanıdığım, bildiğim, küçüklüğünden beri tanıdığım kişiyseniz, özellikle de aranızdaki anlayışın karşılıklı olduğuna inandığı için, kendisini ziyaret etme nezaketi gösterirsiniz. Partiden hemen sonra Cape'e gitmek üzere yola çıkacaktı, lakin burada kalış süresini uzatmak zorunda kaldı. Aslında sadece zorunda kalmadı, kalmayı istedi de sırf sizi görebilmek umuduyla. Vicdanınızın sesi ve iyilik dolu yüreğinizle kendisine lütuf göstereceğinizi umuyorum.

Büyükbabanıza bunlardan bahsetmek için bir sebep göremiyorum.

Saygılarımla,

F. Holson

Frances, nerelerde olduğunu Eden'dan öğrenmiş olmalıydı, onun da bunu kendi arabacısından öğrendiğine hiç şüphe yoktu. Uzun zamandır ailenin avukatlığını yürüten yakın dostları Frances'e ketumluğu için minnettardı. Gönderdiği not her ne kadar azarlayıcı bir tonda olsa da kendisini büyükbabasına karşı ele vermeyeceğinden adı gibi emindi, zira ufacık bir oğlan çocuğuyken bile kendisine karşı hep hoşgörülü davranıp şımartmıştı. Kâğıdı avucunun içinde buruşturup ateşe fırlattı, ardından Frances'e meydan okurcasına yatağa geri dönerek Edward'ın endişelerini giderdi. Ama bir müddet sonra, birbirlerinin kollarının arasında bir kez daha yattıkları sırada Charles'ın aklına gelmesiyle üzüntü ve öfkeye kapıldı: Charles'a üzülmüş, kendisine öfkelenmişti.

"Çok düşünceli görünüyorsun" dedi Edward usulca, yanağını okşayarak. "Bana anlatmayacak mısın?"

Ve en nihayetinde anlattı: Büyükbabasının önerisini, Charles'ın evlenme teklifini, bizzat Charles'ı, birlikte buluşmalarını ve Charles'ın ona nasıl âşık olduğunu. Edward'la birlikte Charles'ın yataktaki beceriksiz hareketlerine Edward'la birlikte güleceklerine dair önceki hayalleri, şimdi utançtan tüylerini diken diken etmişti, hiçbir şekilde bahsetmeyecekti bunlardan. Edward sesini bile çıkarmadan anlayışla dinledi, o böyle dinledikçe David kendini çok daha üzgün ve pişman hissetti: Charles'a karşı çok adice davranmıştı.

"Zavallı adam" dedi Edward en nihayetinde, dokunaklı bir ses tonuyla. "Ona söylemen lazım, David. Tabii eğer... eğer ona gerçekten âşık değilsen?"

"Elbette değilim!" dedi öfkeyle. "Ben sana âşığım!"

"Eh, o zaman," dedi Edward ona biraz daha sokularak, "ona bunu güzelce söylemelisin. David, bunu yapmalısın."

"Biliyorum" dedi. "Haklı olduğunu biliyorum. Benim iyi kalpli Edward'ım. Bırak da seninle bir gece daha burada kalayım, yarın giderim."

Ardından uyumaya karar verdiler, zira konuşmaya her ne kadar devam etmek isteseler de ikisi de çok yorgundu. Mumları üflediler, David sırf ertesi gün katlanmak zorunda olduğu angaryaya kafa yormamak için uyanık kalmayı aklından geçirdiyse de uykuya yenildi – anlaşılan o ki, uyku onu bir örtü gibi sarmaladığında başını Edward'ın o incecik, yegâne yastığına koyup gözlerini yummak yetiyor, endişeleri rüyalarının karanlıklarında kaybolup gidiyordu.

XV

"Bay Bingham" dedi Walden soğuk bir ses tonuyla. "Sizi beklettiğim için çok özür dilerim." David gerilmişti. Walden'ı oldum olası pek sevmemişti, zira bu tür adamları tanırdı: Charles tarafından hiç kuşkusuz çok yüksek bir ücret karşılığında istihdam edilmiş bir Londralı, sonradan görme ve adı sanı pek bilinmeyen bir adamın kâhyası olduğu için kendini küçülmüş hissetmek ile zengin bir adamın kendisini arayıp bulması ve denizaşırı bir yerden ta buralara davet etmiş olmasından ötürü tartışmasız bir otoriteye sahip olduğu için kendiyle gurur duymak arasında gidip geliyordu. Tüm baştan çıkartmalar gibi onun yaşadığı sürecin romantizmi de elbette meddücezir misali yavaş yavaş azalmış ve Walden, Yeni Dünya'nın bu pespaye topraklarında kapana kısılmıştı artık, para içinde yüzen ancak çiğ zevklere sahip bir adam için çalışıyordu. David, Walden'ın nezdinde kendisi için çok daha iyisini yapmayı becerebileceğini, paraya o kadar yenilerde konmamış zengin birilerinin yanında pekâlâ da çalışabileceğini hatırlatan bir simgeydi.

"Hiç sorun değil Walden" dedi David umursamaz bir tavırla. "Nihayetinde habersiz çıkıp geldim ziyarete."

"Bilakis... Sizi ne zamandır burada görmediğimiz için özledik, Bay Bingham."

Münasebetsiz bir cümleydi bu, bam teline dokunmak için kurgulanmış ve öyle de olmuş; sinirlenmişti David, dahası Walden neden sonra konuşmaya devam edene kadar cevap bile vermemişti, "Korkarım, Bay Griffith'in halen pek fazla takati yok. Arzu

etmezseniz elbette anlayış gösterecektir ama yukarı kadar lütfedip kendisini odasında ziyaret edip edemeyeceğinizi öğrenmek istedi."

"Elbette, benim açımdan sorun değil, eğer kendisi de emin-se..."

"Ahh, evet. Gayet emin. Buyurun lütfen: Yolu biliyorsunuzdur zaten."

Walden gayet yumuşak bir tonda konuşmuştu ama David öfkeyle ayağa fırlayarak Walden'ın peşinden merdivenlerden çıktı. David'in yüzü, Walden'ın, arzudan tutuşmuş bir Charles tarafından, avucu sırtının aşağılarında yatak odasına yönlendirildiğine defalarca şahit olduğunu, yanından geçtiği sırada kâhyanın yüzünde gölge misali beliren o yılışık ifadeyi, hem şehvetli hem de alaycı o sırıtışı hatırladıkça renkten renge girdi.

Kapıya vardıklarında Walden'ın yanından hızla geçti, kulaklarında onun o resmi ve ironik selamı, –"Bay Bingham"– ardından perdeleri sabahın geç saatlerindeki gökyüzünü örtecek kadar sıkı sıkıya çekilmiş, sadece Charles'ın yatağının yanındaki tek bir lambayla aydınlanan karanlık odaya girdi. Charles sırtını kat kat yastıklara yaslamış bir halde, üzerinde halen robdöşambrı, yatakta oturuyordu. Etrafında darmadağınık kâğıtlar duruyordu, üzerinde bir mürekkep hokkası ve tüylü kalem bulunan küçük masayı dizlerinin üstünden çekti.

"David" dedi usulca. "Buraya gel de seni görebileyim." Uzanıp yatağın öteki tarafındaki lambayı yaktı, David yatağa doğru ilerlerken bir sandalyeyi yaklaştırdı.

Charles'ın bu denli kötü görünüyor olmasına şaşırmıştı, yüzü ve dudakları griye çalıyordu, gözlerinin altındaki torbalar kat kat olmuş ve sarkmıştı, seyrek saçları taranmamış ve güçsüz görünüyordu. David yaşadığı şaşkınlığın bir kısmını yüzüne yansıtmış olmalıydı ki, Charles seğirmeyi andıran bir tebessümle "İçeri girmeden önce seni uyarmalıydım" dedi.

"Hiç de değil" dedi. "Seni görmek her zaman güzel" hem gerçek hem de yalan bir ifadeydi bu. Charles bunu anlamışçasına yüzünü buruşturdu.

Charles'ın aşk acısı çekiyor, kendisi için aşk acısı çekiyor olmasından korkuyordu. Daha doğrusu, kendine itiraf etmesi gerekirse biraz da böyle olmasını umut ediyordu, bu yüzden Charles öksürük yüzünden yataklara düşmüş olduğunu söyleyince belli belirsiz ve davetsiz bir hayal kırıklığı yüreğini delip geçse de bir yandan da içi epeyce rahatlatmıştı. "Ne zamandır böylesini yaşamamıştım" dedi Charles. "Ama sanırım en kötü kısmını atlattım, gerçi hâlâ merdivenlerden inip çıkmak beni yoruyor. Korkarım ki günlerimin büyük kısmını bu odada ve çalışma odamda tıkılı vaziyette, bunları inceleyerek geçireceğim" –eliyle kâğıt yığınını işaret etti– "hesap kitap işleri, kasa defterleriyle uğraşıyor, yazışmalarımı yapıyorum." David geçmiş olsun dileklerini mırıldanmaya başlamıştı ki, Charles onu nezaketsiz olmamakla beraber durumu izah eder bir el hareketiyle susturmuştu. "Hiç gerek yok" dedi. "Teşekkür ederim ama ben toparlayacağım, çoktan iyileşmeye başladım bile."

Uzunca bir müddet sessizlik hâkim oldu, bu esnada Charles ona, David ise yere bakıyordu, David en nihayet ağzını açıp bir şeyler söylemeye başladığında Charles da konuştu.

"Çok özür dilerim" dediler birbirlerine, ardından ikisi de aynı anda, "Lütfen, önce sen."

"Charles" diye başladı söze. "Sen harikulade bir adamsın. Seninle sohbet etmekten öyle keyif alıyorum ki... Sen sadece iyi bir insan değil, aynı zamanda bilge birisin. Bana duyduğun ilgiden, duygusal yakınlığından en başından beri onur duydum, halen de duyuyorum. Ama... Seninle evlenemem.

Duygusuz ya da bencil biri olmuş olsaydın, sana karşı davranışlarım kabul edilemez olurdu. Ama senin nasıl biri olduğun düşünüldüğünde, suçlanmayı hak eden bir davranış bu. Kendi

adıma hiçbir izahatım, gerekçem ve savunmam yok. Kabahatli olan tamamıyla benim, halen de kabahatliyim, sana vermiş olabileceğim acıdan dolayı duyduğum üzüntü hayatımın geri kalanında peşimi bırakmayacak. Benden çok daha iyilerine layıksın, orası kesin. Umarım günün birinde beni affedebilirsin, gerçi bunu beklemiyorum. Ama iyi dileklerim daima senin için olacak, bunu biliyorum."

Charles'ın odasına çıkan merdivenleri tırmanırken dahi ne söyleyeceğini tam olarak bilemiyordu. Görünen o ki, özürlerin havada uçuştuğu bir dönemden geçiyorlardı, neden sonra farkına varmıştı bunun: Charles ona, yazamadığı için ona; Edward ona, yine yazamadığı için; kendisi de Charles'a. Dilenmesi gereken tek bir özür daha vardı, o da büyükbabasınaydı ama uzun uzadıya kafa yoramazdı buna, şimdi sırası değildi.

Charles suskundu, David'in sözlerinin yankısı kulaklarında, bir müddet öylece oturdular, Charles neden sonra konuşmaya başladığında, gözleri kapalı, sesi kırgın ve boğuktu. "Bunu biliyordum" dedi. "Cevabının bu olacağını biliyordum. Biliyordum, kendimi buna hazırlamak için önümde günler, ne yalan söyleyeyim haftalar vardı. Ama senden duyunca..." Sessizliğe büründü.

"Charles" dedi nazikçe.

"Söyle bana... hayır, söyleme. Ama David, yaşça senden büyük olduğumun farkındayım, dahası sendeki yakışıklılığın onda birinin bile bende olmadığının da farkındayım. Yine de böyle bir konuşma yapacağımızın beklentisi içinde epey bir düşünüp kafa yordum. Acaba ikimizin bir arada olmasının herhangi bir yolu, senin de başkalarında tatmin bulabileceğin bir yolu olabilir mi diye."

Charles'ın neyi kastettiğini hemen kavrayamamıştı ama anlar anlamaz derin bir iç geçirdi, oldukça etkilenmişti. "Ah, Charles, çok yakışıklısın" diye yalan söyledi, Charles hüzünlü, ufak bir tebessümle karşılık vermekle yetindi, tek kelime etmedi. "Üstelik çok da naziksin. Ama böyle bir evliliğin içinde olmak istemezsin."

"Hayır" diye itiraf etti Charles. "İstemem. Ama seninle birlikte olmanın yolu bu olacaksa şayet..."

"Charles, yapamam."

Charles iç geçirdi, ardından kafasını yastığa çevirdi. Bir müddet hiç konuşmadı. Neden sonra: "Bir başkasına mı âşıksın?"

"Evet" dedi. Verdiği cevap her ikisini de şaşırtmıştı. Sanki korkunç bir söz telaffuz etmiş, rezil bir hakarette bulunmuşçasına, her ikisi de ne tepki vereceklerini bilemez bir halde kalakalmışlardı.

"Ne zamandan beri?" diye sordu Charles en nihayetinde, alçak, donuk bir sesle. Ardından, baktı ki David'den cevap gelmiyor, "Biz yakınlaşmadan önce mi?" diye sordu. Sonra tekrar sordu "Peki kim?"

"Fazla olmadı" diye mırıldandı. "Hayır. Birisi işte. Tanıştığım bir adam." Edward'ı herhangi birine, isimsiz bir şahsiyete indirgemek ihanetti ama Charles'ın duygularını koruyup gözetmek durumunda olduğunun da Edward'a dair ayrıntıları dillendirmeksizin varlığını yüksek sesle itiraf etmenin yeteceğinin de farkındaydı.

Üçüncü bir sessizliğin ardından, ne zamandır David'in yüzüne bakmaksızın yastıkların üzerine kendini bırakan Charles, çarşafların hışırtısıyla yatakta doğruldu. "David, sana söylemem gereken bir şey var, aksi takdirde ömür boyu pişmanlık duyacağım" diye başladı, yavaşça konuşarak. "Bir başkasına ilan–ı aşkını, bana ne denli acı veriyor olsa da ciddiye almalıyım, ki bu çok da canımı yakıyor. Ama acaba korkmuş olabilir misin diye de düşünmeden edemiyorum bir müddettir. Korkun evlilik müessesesinden kaynaklanmıyorsa, o zaman benden saklamak durumunda kaldığın sırlardan mı kaynaklanıyor acaba diye düşünüyorum, seni tereddüt ettirten, benden uzak durmana sebep olan şey bu mu acaba diye düşünüp duruyorum.

Birtakım rahatsızlıklarının olduğunu biliyorum David. Kimden öğrendiğimi bana sorma ama epey bir müddettir biliyorum

ve şimdi sana söylemek istediğim şey... Belki, hayır hayır kesinlikle, bunu daha önce söylemeliydim, ne zamandır vâkıf olduğum bu bilginin, senin kocam olmanı istemekten, hayatımı seninle geçirmek istemekten beni asla ama asla alıkoymadığı."

Oturuyor olduğuna şükretmişti, zira kendini her an bayılacakmış gibi hissediyordu; daha da fenası, sanki kıyafetleri parçalanırcasına üstünden sökülmüş, çırılçıplak bir halde Union Meydanı'nın ortasında duruyor, etrafını çeviren kalabalık hep bir ağızdan alaylı kahkahalar eşliğinde çıplaklığını birbirlerine parmakla gösteriyor, çürümüş lahananın yapışkan yapraklarını kafasına kafasına atıyor, yük beygirleri etrafında zıplıyormuş gibi hissediyordu. Charles haklıydı: Sırrını ele veren kişinin kim olduğunu öğrenmeye çalışmanın bir manası yoktu. Kardeşleriyle ilişkisi ne denli soğuk olursa olsun bu bilginin ailesinden çıkmadığından emindi. Bu tür bilgiler neredeyse her zaman hizmetçiler tarafından yayılırdı; Binghamlar vefalı işverenler olmasına ve bazıları onlarca yıldır hizmetlerinde olmasına rağmen, başka bir iş, daha iyi bir iş arayan ve işi bırakan birkaç hizmetçi hemen her zaman olurdu, işten ayrılmayanlar bile kendi aralarındaki sohbetlere malzeme ederlerdi böyle konuları. Bu tür bilgilerin yayılması için tek gereken, oda hizmetçilerinden birinin kız kardeşine, bulaşıkhane hizmetçilerinden birinin başka bir evdekine, onun da kendi sevgilisine, bir başka evin arabacısının şahsi uşağa, aşçı yamağının, efendisinin gözüne girmek için bizzat aşçıya, onun da kimi zaman dostu ama her daim düşmanı olan kâhyaya –yani evin düzenini ve dolayısıyla hayatındaki önemsiz konforları evin efendisinden çok dikte eden figüre– söylemesiydi, kâhyanın da efendisinin genç arkadaşı gecenin bir vakti dışarı çıkıp da Washington Meydanı'ndaki görkemli konutuna geri döndüğünde, efendisinin yatak odası kapısını tıklatıp içeri girmesi buyurulduğunda boğazını temizleyerek "Affedersiniz efendim. Bunu söyleyip söylememekte çok kararsız kaldım lakin ahlaki sorumluluğumun ağır

bastığı kanaatindeyim" diye lafa girip hizmetçilerin pek bir bayıldığı bu türden dramalara alışık olan ve sinirlenen efendisinin, hizmetçi tayfasının işverenlerinin hayatlarının en mahrem yönlerine bu şekilde vâkıf olmasına bir yandan sinirlenip bir yandan merak ederek anlayış gösterip "Evet, neymiş? Çıkart ağzındaki baklayı, Walden!" demesi, Walden'ın da hem mütevazılığı elden bırakmamak hem de uzun, ince dudaklarında oluşmasını engelleyemediği sırıtışı saklamak için boynunu büküp başını eğerek "Şu genç Bay Bingham'la ilgili, efendim" diye lafa girmesi yetiyordu.

"Beni tehdit mi ediyorsun yani?" diye fısıldadı kendini biraz toparladığında.

"Seni tehdit etmek mi? Hayır David, elbette hayır! Beni yanlış anladın. Benim tek niyetim sana yeniden güven vermek, şayet geçmişin seni temkinli davranmaya ittiyse, ki bu son derece anlaşılabilir bir durum, benden çekinmeni gerektirecek hiçbir şey olmadığını sana söylemek, bunun..."

"Zira bunu yapamayacaksın. Unuttuğun bir şey var – ben hâlâ bir Bingham'ım. Peki ya sen? Herhangi birisin sen. Sen bir hiçsin. Paran pulun olabilir. Hatta Massachusetts'te öyle ya da böyle bir itibarın olabilir. Peki ya burada? Buralarda sana kimse kulak asmaz, asla."

Çirkin sözler aralarında havada asılı kaldı ve uzun bir müddet ikisi de konuşmadı. Ve sonra, hızlı, ani bir hareketle –o kadar aniydi ki, David, Charles'ın kendisine vuracağını düşünerek ayağa fırladı– Charles üzerindeki örtüleri fırlatıp ayağa kalktı, dengesini sağlamak için bir elini yatağa dayadı. Konuşmaya başladığında sözleri kurşun gibi ağırdı, hırstan köpürmüş gibiydi, David'in daha önce duyduğu hiçbir şeye benzemiyordu.

"Görünen o ki yanılmışım. Korkun olabileceğini düşündüğüm şey hakkında. Genel olarak senin hakkında. Ama artık söylemek istediğim her şeyi söyledim. Bundan böyle bir daha konuşmamıza gerek yok.

Senin iyiliğini istiyorum, David ve bunda samimiyim. Umarım sevdiğin o adam da seni sever ve her zaman sevmeye devam eder, birlikte uzun bir hayatınız olur ve umarım günün birinde kendinizi, benim şu yaşımda bulduğum gibi, tüm kalbinizle güvendiğiniz, aklı başında, düzgün bir adam zannettiğiniz ama bu vasıfların semtinden bile geçmemiş olduğunu, sadece şımarık bir çocuk olduğunu ele veren, yakışıklı bir genç adamın önünde yatak kıyafetlerinin içinde bulmazsınız."

David'e sırtını döndü. "Walden sana yolu gösterir" dedi ama yaptığı şeyin dehşetini daha kelimeler ağzından dökülürken fark eden David olduğu yerde donup kaldı. Saniyeler birbirini kovaladı, Charles'ın bir daha kendisinin yüzüne bakmayacağını anladığında o da sırtını dönüp kapıya doğru yürüdü, Walden'ın kapının diğer tarafında, kulağını ahşaba bastırmış, dudaklarında gezinen bir sırıtışla gevrek gevrek gülerek, bu müstesna hikâyeyi o geceki personel yemeğinde iş arkadaşlarına nasıl da ballandıra ballandıra anlatacağının planlarını şimdiden yaparak beklediğinden adı gibi emindi.

XVI

Kendini derin düşüncelere dalmış bir halde evden çıkarken buldu; dışarı çıkar çıkmaz afallamış bir halde kaldırımda durdu. Etrafında dönüp duran dünyanın ışıltısı bir yalandan ibaretti: Gökyüzü mavinin istilası altında, kuşlar zulmedercesine gürültülü, at gübresinin kokusu soğukta bile fena halde keskin, oğlak derisinden yapılma zarif eldivenlerinin üzerindeki dikişler o denli hatasız, minik ve sayıca fazlaydı ki, onları sayarken kendini kaybetmesi işten değildi.

Öfkeden içinde fırtınalar kopuyordu, ona misilleme yapmak için kendi öfkesine yol verdi; arabasını o dükkân senin bu dükkân benim dolaştırtmış, kuyruk yağı kadar kar beyaz bezelerden kutular dolusu, Edward'ın gözleriyle aynı siyahlıkta kaşmir bir atkı, çiçekler kadar güzel kokulu dolgun portakallardan onlarca kilo, her tanesi bir inci kadar ışıltılı bir teneke kutu dolusu havyar alarak o güne değin hiç harcamadığı kadar para harcamıştı. Har vurup harman savururcasına para harcamış ve sadece şatafatlı şeyler satın almıştı. Aldığı hiçbir şey gerekli değildi ve aslına bakılırsa, makul ölçüde tüketmeye fırsat kalmadan çoğu ya çürüyüp gidecek ya da bozulacaktı. Paketlerin bir kısmını yanına alarak ama çoğunu doğrudan Edward'ın evine göndererek dur durak bilmeksizin almaya devam etti. Nihayet Bethune Caddesi'ne vardığında iki teslimatçının çiçeklenmeye yüz tutmuş bir kumkat ağacını zor bela kaldırıp giriş holünden geçirmeye çalışmasını, aynı esnada da üzerine Afrika ormanlarında yaşayan hayvanların resmedildiği Limoges marka tam

tekmil bir çay servis takımının az evvel içinde olduğu boş bir sandığı dışarı taşıyan başka iki teslimatçının çıkmasını beklemek durumunda kaldı. Üst katta, Edward, avuçları başının iki yanında, odasının ortasında durmuş, ağacın yerine karar veriyordu, daha doğrusu karar veremiyordu. "Tanrım" diye söylenip duruyordu. "Sanırım, buraya koysanız iyi olur ya da hayır: Buraya, belki. Yok... hayır, orası da olmadı..." David'i odada gördüğünde bir çığlık koyuverdi, şaşkınlıktan, iç rahatlamasından ve belki de aynı zamanda çileden çıktığından. "David!" dedi "Aşkım! Bütün bunlar ne demek oluyor? Hayır, lütfen, şurada dursa daha iyi, yani sanırım" –teslimatçılara söylemişti bunu– "David! Canım, çok geç döndün! Nerelerdeydin?"

Cevap olarak ceplerinden bir şeyler çıkarıp yatağın üzerine fırlatmaya başladı: havyar, üçgen biçiminde kesilmiş beyaz Stilton peyniri (en sevdiği), kristalize zencefil parçalı, likörle doldurulmuş, en sevdiği bonbon şekerlemeleriyle tıka basa dolu, her biri renkli kâğıtlara sarılmış çömleklerin içinde durduğu küçük bir ahşap kutu –tatlı olan, lezzetli olan, sadece keyif vermek, kendisini bir bulut gibi çevreleyen pişmanlığı söküp atmak için yaratılmış her ne varsa– alıp gelmişti. Alışveriş sırasında öylesine taşkın bir ruh hali içinde olmuş olmalıydı ki, her şeyi üçer beşer almıştı: Bektaşi üzümü serpiştirilmiş çikolatadan bir kalıp değil iki kalıp; kestane şekerinden bir külah değil üç külah; Edward'a daha önce aldığı o yumuşacık yünlü battaniyeyle uyum sağlasın diye bir tane daha değil, aynısından iki tane daha.

Ne var ki bunu, midelerini tıka basa doldurduktan ve akılları başlarına biraz olsun geldikten sonra –çırılçıplak ama odanın nemli soğuğunda bile ter dökerken, yatağın üstü dolu olduğu için yerde yatarlarken– fark edebilmişler ve hallerine kahkahalarla gülmüşlerdi. İkisi de karınlarını tutuyor, az önce tükettikleri şekerden, yoğun kremalı yağdan, tütsülenmiş ördekten ve etli ezmeden dolayı yüksek sesle inliyorlardı.

"Ahh, David," dedi Edward, "buna pişman olmayacak mısın?"

"Tabii ki hayır" dedi ve pişman da olmamıştı, hayatı boyunca hiç böyle davranmamıştı. Yaptıkları gerekliydi, öyle hissediyordu. Öyleymiş gibi davranana kadar serveti asla kendine ait olmayacaktı.

"Kaliforniya'da böyle yaşayamayacağız" diye mırıldandı Edward bir rüyanın içindeymişçesine; David ona cevap vermek yerine ayağa kalkıp her zaman olduğu üzere odanın uzak bir köşesine fırlatılıp atılmış pantolonunu bulup cebine uzandı.

"Nedir bu?" diye sordu Edward, David'in elindeki küçük deri kutuyu alıp menteşeli kapağını açarken. "Ah" dedi.

Kusursuz bir biçimde şekil verilmiş porselenden minik bir güvercindi, ufacık gagası ötüyormuşçasına açılmış, siyah gözleri parıl parıl. "Bu senin için çünkü sen benim minik kuşumsun," diye açıkladı David, "ve umarım sonsuza dek öyle kalırsın."

Edward kuşu kutusundan çıkarıp avucunun içine aldı. "Seninle evlenmemi mi istiyorsun?" diye sordu usulca.

"Evet" dedi David, "istiyorum." Ardından Edward kollarını ona dolayıp, "Tabii ki ben de kabul ediyorum" dedi. "Elbette kabul ediyorum!"

Bir daha asla o geceki kadar mutlu olamayacaklardı. Etraflarındaki her şey, yüreklerinin derinlerindeki her şey keyif ve zevkten ibaretti. Bilhassa David kendini yeniden doğmuş gibi hissediyordu: Bir gün içinde, yapılan bir evlilik teklifinin kıyısından dönmüş ama kendisi bir evlilik teklifinde bulunmuştu. O gece kendini yenilmez hissetti; odanın barındırdığı her mutluluk kırıntısı onun sayesindeydi; dillerindeki her tatlı lezzet, başlarını koydukları her yumuşak yastık, havayı saran her koku: Bunların hepsi kendisinin sayesindeydi. Hepsini kendisi sağlamıştı. Yine de bu zaferlerin altında karanlık ve zehirli bir nehir misali akan şey bizzat kendi utancıydı; –Charles'a sarf ettiği ölçüsüz sözler ve bunun ardında, davranışlarının gerçekliği– Charles'a nasıl da saygısızca davran-

dığı, tatminsizlik ve ürkeklik yüzünden ve övgü alma, ilgi görme arzusuyla onu nasıl da kullandığı yatıyordu. Tüm bunların altında ise büyükbabasının –ihanete uğrattığı ve hiçbir özrün asla kâfi gelmeyeceği– hayaleti vardı. Bunları biliyor olmanın huzursuzluğu içini ne zaman kaplasa, teselliyi ya bir kez daha Edward'ın tatlı dudaklarında buluyor veya kendi dudaklarında bu tadı hissediyor ya da bedenini teslim almasına müsaade ediyordu.

Gelgelelim, kendini lekelediğinin ve bu lekenin giderilmesinin olanaksız olduğunun farkındaydı. Zihni bunlarla boğuşurken, ertesi sabah ufak tefek hizmetçi kapıyı tıklatıp da gözleri yuvalarından uğramış bir şekilde odanın haline bakarken, büyükbabasının gönderdiği o kısa ve itiraz edilemez notu eline tutuşturduğunda, hem yerinin en sonunda tespit edilmiş olduğunu hem de Washington Meydanı'na dönüp kepazeliğiyle yüzleşmekten ve özgürlüğünü ilan etmekten başka bir çaresi olmadığını kavramıştı.

XVII

Ev! Bir haftadan biraz daha az bir süredir uzak kalmıştı sadece ama daha şimdiden ne kadar garip görünüyordu... Bir o kadar garip ama bir o kadar da tanıdık, mobilya cilasının ve zambakların, Earl Grey çayının ve ateşin kokusu. Ve elbette büyükbabasının kokusu: Tütünü ve portakal çiçeği kolonyası.

Washington Meydanı'na girerken gergin olmayacağına dair kendini teskin etmişti –burası onun eviydi; ileride onun evi olacaktı– ne var ki merdivenlerin son basamağına vardığında tereddüt etti: Normalde kendinden emin girerdi içeri ama bir an için kapıyı çalması gerektiği hissine kapıldı, kapı aniden açılmamış olsaydı (Adams, Norris'i uğurluyordu) sonsuza kadar orada kalabilirdi. Norris'in gözleri onu görünce bariz biçimde fal taşı gibi açılmıştı ama kendini çabucak toparlayarak David'e iyi akşamlar dilemiş, onu yakın zamanda tekrar görmeyi umduğunu eklemeden edememişti. Şu tiksindirici pislik Walden'a kıyasla yol yordam nedir çok daha iyi bilen Adams bile tasvip etmediğini gösterircesine kaşlarını gayri ihtiyari kaldırmış, ardından itaatsizlikleri için onları cezalandırıyormuşçasına büyük bir ciddiyetle apar topar çatmıştı.

"Bay David, çok iyi görünüyorsunuz. Evinize hoş geldiniz. Büyükbabanız kendi çalışma odasında."

Adams'a teşekkür etti, şapkasını uzattı, paltosunu almasına izin verip ardından yukarı çıktı. Akşam yemeği pazarları erken servis edilirdi, dolayısıyla o da erkenden –büyükbabasının öğle yemeği saatini biraz geçe– çıkıp gelmişti. Washington Meydanı'ndan uzak-

ta olmak, vakti bizzat evin metronomu ile ölçmeye nasıl da alışmış olduğunu fark etmesini sağlamıştı: Öğle vakti sadece öğle vakti değildi, o ve büyükbabasının hafta sonları gün ortasında yedikleri öğünü bitirdikleri saatti; öğleden sonra beş sadece öğleden sonra beş değildi, bu sefer birlikte akşam yemeğine oturdukları saatti. Sabah yedi büyükbabasının bankaya gitmek üzere evden çıktığı saatti; öğleden sonra beş ise dönüş saati. Saatleri, günleri büyükbabası tarafından şekillendirilip tayin ediliyordu. Zaten o da kendini bildi bileli üzerinde hiç kafa yormaksızın büyükbabasına teslim olmuş, uyum sağlamıştı. Sürgünde bile, pazar akşam yemeklerinin o ezeli çilesini hissedebiliyordu, kardeşleri ve büyükbabasının yemek odasının ayna gibi cilalanmış masasının etrafında toplanmış olduğunu yağlıboya bir tablo gibi net görebiliyor, kızarmış bıldırcından yükselen yoğun yağ kokusunu alabiliyordu.

Büyükbabasının çalışma odasının önünde bir kez daha duraksadı, tereddüt içinde derin bir nefes alarak nihayet kapıya hafifçe vurdu, büyükbabasının sesini duyunca içeri girdi. Tam içeri girdiği sırada, büyükbabası hiç de alışılmadık bir biçimde ayağa kalktı, ikisi de bir müddet sessizce durdular, sanki bir zamanlar gördükleri ama sonradan unuttukları biriymişçesine birbirlerine bakıyorlardı.

"David" dedi büyükbabası yavan bir ses tonuyla.

"Büyükbaba" dedi.

Büyükbabası yanına geldi. "Sana bir bakayım" diyerek David'in yanaklarını avuçlarının arasına aldı, şu anki hayatının gizemleri yüzünde yazılıymışçasına başını hafifçe bir o yana, bir bu yana çevirdi, ardından ellerini tekrar yanına indirdi. Büyükbabasının yüzündeki ifade hiçbir şey ele vermiyordu. "Otur" dedi David'e, David de denileni yapıp her zamanki sandalyesine oturdu.

Bir müddet suskun oturdular, ardından büyükbabası konuşmaya başladı. "Başlamam gereken yerden başlamayacağım: Seni azarlayarak ya da seni sorguya çekerek. Konuşmamızın tamamı

boyunca ikisinden birini yapmamak için kendimi tutup tutamayacağıma da söz veremiyorum yine de. Ama şimdilik sana göstermek istediğim iki şey var." Büyükbabasının yanındaki masanın üzerindeki bir kutuya uzanıp sicimle bağlanmış bir mektup yığınını, düzinelercesini çıkartmasını izledi. Daha eline alır almaz hepsinin Edward'dan geldiğini gören David kafasını kaldırdı, öfkeden küplere bindiği her halinden belliydi. Ağzını açıp da bir şey söylemeye fırsat bulamadan "Sakın," dedi büyükbabası, "cüret edeyim deme." David, öfkeden eli ayağı titriyor olmasına rağmen, derin bir suskunluk içinde alelacele ilmeği çözdü, zarflardan ilkini koparırcasına çekip çıkardı.

Kız kardeşlerini ziyarete gittiğinde Edward'a yazmış olduğu mektuplardan ilki zarfın içindeydi, ayrı bir sayfada da Edward'ın cevabı. Kesilip açılmış ve yeniden kapatılmış ikinci zarfın içinde yazdığı mektuplardan bir diğeri ile Edward'ın verdiği cevaplardan biri duruyordu. Keza üçüncüsünde de, dördüncüsünde de, beşincisinde de... Edward'ın hiç karşılık vermemiş olduğu mektuplar nihayet yanıtlanmıştı. Mektupları okudukça, kimi zaman yüzünün sevinçle parlamasına, kimi zaman da ellerinin tir tir titremesine engel olamıyordu: Üstü kapalı sözlerin çekiciliğinden, bu karşılıklara ne denli ihtiyaç duymuş olduğunun farkına varmış olmaktan, bunların kendisinden saklanmış olmasının insafsızlığından, okuması, tek başınayken görmesi için açılmamış halde bırakılmasının verdiği avuntudan ötürü. Edward'ın bahsettiği o mektup da buradaydı işte, müze açılışından iki gün önce, David'in yatağında bir taş kadar cansız, karabasanlar içinde yattığı sıralarda eve teslim edilmesini sağladığı mektup, işte buradaydı, hatta diğerleri de. Edward'ın ona olan aşkının kanıtı buradaydı, her kelimesine, incecik saydam kâğıtların her birine yansıyan bağlılığı, inzivaya çekildiği dönemde Edward'dan hiç haber alamamış olmasının nedeni buydu: Çünkü Edward ona bu mektupları yazmıştı. Yatakta, gözlerini lekeye dikmiş bakarkenki

o hali canlandı birdenbire gözlerinin önünde, batıda bir yerlerde Edward, elleri soğuktan buz kesmiş, ağrılar içinde, mum ışığında, kargacık burgacık yazıyordu, ikisi de diğerinin sıkıntısından bihaber ama ikisi de sadece birbirlerini düşünürken.

Çileden çıkmış burnundan soluyordu, ne var ki daha ağzını açmaya fırsat bulamadan büyükbabası konuşmaya başladı. "Öfkelisin biliyorum ama bana da hak vermeye çalış evlat, yine de bunları senden sakladığım için özür dilerim. Ama o kadar hasta, o kadar üzgündün ki, bunların sana daha da fazla zarar verip vermeyeceğini kestiremedim. Alışılmadık biçimde o kadar fazla mektup vardı ki, ben de sandım ki gönderen..." Ardından sustu.

"Ama o değildi işte" diye tersledi David.

"Bunu artık biliyorum" diye devam etti büyükbabası, yüzü asılmıştı. "Okumanı istediğim ikinci şeyin sebebi de bu zaten" diyerek tekrardan kutuya uzandı, bu kez üst sayfasında büyük harflerle "Gizli– Bay Nathaniel Bingham için, talep üzerine" yazılı kahverengi bir zarf çıkarıp uzattı David'e. Zarfın içinde kitapçık şeklinde birbirlerine tutturulmuş bir kâğıt demeti vardı. David içine bir korku dalgasının yayıldığı hissine kapıldı ansızın, bakmamaya gayret ederek kâğıtları kucağında tuttu bir müddet.

Ama "Oku bakalım" dedi büyükbabası, aynı sert ve yavan ses tonuyla. David hareket etmekten imtina ettiğinde tekrarladı, "Oku dedim sana."

Saygıdeğer Bay Bingham, 17 Mart 1894

Bahse konu beyefendi, Edward Bishop hakkındaki raporu tamamlamış ve şahsın hayatına dair detayları ilerleyen sayfalarda kayıt altına almış bulunuyoruz.

Şahıs, Savannah, Georgia'da öğretmenlik yapan Francis Knowlton ve Sarabeth Knowlton (kızlık soyadı Martins) çiftinin çocuğu olarak 2 Ağustos 1870 tarihinde doğdu. Knowltonların Edward Martins Knowlton adını verdikleri bu çocuklarının dışın-

da bir çocukları daha vardı; bir kız, Isabelle (Belle olarak bilinir) Harriet Knowlton, 27 Ocak 1873 doğumlu. Bay Knowlton sevilen bir öğretmendi ancak aynı zamanda da tanınmış, müzmin bir kumarbazdı, aile sık sık borç batağına düşüyordu. Knowlton hem kendi ailesinden hem karısının sülalesinden büyük miktarlarda borç aldı, ancak okulun kasasından zimmetine para geçirdiği anlaşıldığında kovuldu ve olası bir hapis cezası tehdidiyle karşı karşıya kaldı. Aynı sıralarda Knowlton'ın ailesinin haberdar olduğundan daha fazla miktarda borçlu olduğu anlaşıldı, geri ödemesinin mümkün olmadığı yüzlerce dolar borcun altına girmişti.

Knowlton, mahkemeye sanık olarak çıkarılacağı günün öncesindeki gece karısı ve iki çocuğuyla birlikte kaçtı. Komşuları, evi neredeyse terk edildiği haliyle bulmuşlardı, gerçi evi aceleyle terk ettiklerine dair bariz emareler de yok değildi; kilerdeki kuru gıdaların tamamı yağmalanmış, çekmeceler aralık bırakılmıştı. Bir çocuk çorabı merdivende öylece unutulmuştu. Yetkililer vakit kaybetmeksizin takibe geçtiler, ne var ki Knowlton'ın muhtemelen dini inancı yüzünden baskı ve zulüm gördüğü iddiasıyla gizli örgüt evlerinden birine sığındığı düşünülüyor.

Bundan sonrasında, Knowlton ve karısının izine rastlanmıyor. İki çocuğun, Edward ve Belle'in 4 Ekim 1877 tarihinde Maryland, Frederick'te bir yetimhaneye kaydettirilmiş olduklarına dair zabıtlarda, çocukların yetim olduklarına dair ibare bulunuyor. Barınaktaki belgelere göre iki çocuk da anne babalarına ne olduğu hakkında o dönemde de, sonrasında da konuşmamış, ne var ki erkek olanın bir seferinde "atlı adam onları buldu, biz de saklandık" şeklinde anlatması üzerine yetimhane müdürü, Knowlton çiftinin Maryland'e geçmeden hemen önce bir Koloni devriyesi tarafından yakalandığına ve çocukların bilahare hayırsever biri tarafından bulunarak barınağa götürüldüğüne hükmetmişti.

Kardeşler, bölgede bulunan ebeveyni olmayan diğer çocuklarla birlikte 12 Aralık 1877 tarihinde Philadelphia'da Koloni yetimle-

rinin barındığı bir kuruma nakledilmeden önce iki ay daha orada kaldılar. Burada Burlington, Vermontlu bir çift –Luke ve Victoria Bishop– tarafından neredeyse ânında evlat edinildiler, çiftin halihazırda yine Koloni yetimi olan ancak daha bebekliklerinde evlat edinmiş oldukları Laura (sekiz) ve Margaret (dokuz) adında iki kızı daha vardı. Bishoplar varlıklı, namuslu vatandaşlardı: Bay Bishop, karısıyla birlikte çekip çevirdiği, oldukça iyi işleyen bir kereste işletmesinin sahibiydi.

Ne var ki Bishop çiftinin yeni oğullarıyla arasında ilk başlardaki keyifli ilişkinin kısa süre sonra tadı kaçacaktı. Belle yeni hayatına hızla uyum sağlarken, Edward direnç gösteriyordu. Oğlan oldukça alımlı, aynı zamanda zeki ve sevimliydi, ancak Victoria Bishop'ın da belirttiği üzere "gerçek manada bir vazife şuurundan ve özdenetimden yoksundu". Aslına bakılırsa, kız kardeşleri evin günlük işlerini ve ev ödevlerini görev bilinciyle yerine getirirlerken, Edward her fırsatta sorumluluktan kaçmanın yollarını buluyordu. Belle'i evin günlük işlerini onun yerine yapmaya zorlamak için ufak tefek şantajlara bile başvurduğu oluyordu. Bariz bir şekilde zeki olmasına rağmen lakayt bir öğrenciydi, aslına bakılırsa bir matematik sınavında kopya çektiğinin tespit edilmesinin ardından okuldan uzaklaştırılmıştı. Şekerlemelere bayılıyordu, bakkaldan defalarca şeker aşırdığı olmuştu. Yine de manevi annesinin de vurguladığı üzere kız kardeşleri tarafından, özellikle de sık sık aklını çelip çıkarları doğrultusunda kullandığı Belle tarafından seviliyordu. Annenin dediğine bakılırsa, ailenin topal köpeği de dahil olmak üzere hayvanlara karşı son derece sabırlı bir çocuktu, aynı zamanda yetenekli bir şarkıcı, mükemmel bir yazar ve okuyucuydu, ayrıca oldukça müşfikti. İyi anlaştığı çok az arkadaşı olmasına ve Belle'le olmayı tercih etmesine rağmen, çok sevilen biriydi, çok fazla tanıdığı vardı ve asla yalnızmış gibi görünmüyordu.

Çocuk on yaşına geldiğinde aile bir piyano aldı –Bay Bishop piyano çalmayı gençliğinde öğrenmişti– çocukların hepsine ders

aldırılmasına rağmen, aralarında en yetenekli olan ve doğal beceriyi sergileyen Edward olmuştu. "İçindeki bir şeyleri sakinleştiriyor gibiydi" diye anlatıyordu Bayan Bishop, kendisinin ve kocasının oğullarının nihayet bir şeye tutku gösteriyor olmasından dolayı "rahatlamış olduklarını" da ekleyerek. Onun için öğretmenler tutmuşlar ve Edward'ın en sonunda kendini bir şeye bu denli adadığını görmekten memnun olmuşlardı.

Edward büyüdükçe Bishopların onunla yaşadıkları sorunlar da artmıştı. Annesi onun kendileri için bir nevi kapalı kutu olduğunu belirtiyordu; kapasitesi olmasına rağmen okuldan sıkılıyordu, dersleri asmaya başlamış ve tekrardan ufak tefek hırsızlıklar yapmaya başladığı –sınıf arkadaşlarından kalem, bozuk para gibi şeyler aşırdığı– anlaşılmıştı, aile bu durum karşısında şaşkına dönmüştü, zira onun istediği bir şeyi geri çevirdikleri hiç olmamıştı.

Aradan geçen onca yıl zarfında devam ettiği üçüncü özel okuldan da atıldıktan sonra, ailesi eğitimini tamamlayabilmesi için özel bir öğretmen tuttu; okuldan mezun olmayı zar zor becermiş, sonrasında batı Massachusetts'te küçük ama prestijli bir konservatuara kaydolmuş, buradaki eğitimine sadece bir yıl devam etmiş, ardından amcalarından birinden kalan küçük bir mirası alıp New York'a taşınmadan önce anne tarafından büyük teyzesi Bethesda'nın yanına, Harlem'e taşınmıştı. Ebeveynlerinin ikisi de bu duruma onay vermişti: Dokuz yıl önce dul kaldığından bu yana Bethesda'nın aklı önemli ölçüde uçup gitmişti, çok sayıda hizmetlisi olmasına rağmen –oldukça varlıklı bir kadındı– Edward'ın yanında kalmasının Bethesda açısından teselli edici olacağını düşünmüşlerdi; Bethesda oldum olası Edward'a düşkündü, çocuğu olmadığı için de ona kendi evladı gözüyle bakmıştı.

Edward okuldan ayrıldıktan sonraki ilk sonbaharda Şükran Günü münasebetiyle ailesini ziyaret etmek için geri dönmüş, hep birlikte oldukça keyifli bir hafta sonu geçirmişlerdi. Edward'ın

New York'a, kız kardeşlerinin de evlerine geri dönmesinin ardından –yeni evli Laura ve Margaret, Burlington'da ebeveynlerinin yanında yaşıyor, Belle ise New Hampshire'daki hemşirelik okuluna gitmeye hazırlanıyordu– Bayan Bishop evi biraz toparlayıp çekidüzen vermeye girişmişti.

En sevdiği kolyesinin –kocasının evlilik yıldönümleri için kendisine hediye ettiği altın zincir üzerinde inci bulunan kolyesinin– yatak odasındaki yerinde olmadığını o zaman fark etmişti. Kolyeyi derhal aramaya koyulmuş, ancak saatler sonra ve kolyenin olabileceği her yere bakındıktan sonra halen bulamamıştı. Kolyenin nereye gitmiş olabileceğini, daha doğrusu kimin kayıplara karıştırmış olabileceğini neden sonra anlamıştı, bu düşünceyi zihninden kovmak istercesine kocasının tüm mendillerini tekrar katlamaya koyulmuştu, bunu yapmasına elbette gerek yoktu ama yapması gerektiği hissine kapılmıştı.

Edward'a kolyesini alıp almadığını sormaya çekinmişti, keza kendisine kıyasla oğullarına daha az hoşgörülü davranan kocasına bundan bahsetmeye de cesaret edememişti, kocasının daha sonra söylediğine pişman olacağı bir şeyler söyleyeceğinden emindi. Oğlundan şüphelenmeyeceğine dair kendi kendine söz vermiş, ancak yılbaşı gelip geçtikten ve yılbaşıyla birlikte çocukları –daha doğrusu biri– gelip gittikten sonra, gümüş bir telkâri bilekliğin de ortada olmadığını neden sonra fark edince, şüpheleriyle yeniden yüzleşmek durumunda kalmıştı. Edward'ın paraya ihtiyacı olduğunu gelip de neden kendisine söylemediğini bilmiyordu, zira kocası vermese de o verirdi istediği parayı. Ama bir dahaki sefere ziyarete geldiğinde, oğlunun kolaylıkla bulabileceği nesi var nesi yoksa, dolabında tuttuğu kilitli sandığın derinliklerine yerleştirdiği bir kutuya koyarak değerli eşyalarını kendi çocuğundan saklamıştı.

Edward'ın şimdiki hayatı hakkında çok az şey biliyordu. Bir gece kulübünde şarkı söylediğini tanıdıklarından duymuştu, bu

durum onu endişelendiriyordu. Kaygısının sebebi ailesinin itibarı değildi, oğlu zeki olsa da son derece toydu, kolayca etkilenebileceğini hissediyordu. Oğluna mektuplar yazıp duruyor, ancak ondan nadiren cevap geliyordu, onun sürüp giden bu suskunluğu karşısında oğlunu gerçekte tanıyıp tanımadığını düşünmemeye çalışıyordu. Ama en azından teyzesinin yanında olduğunu biliyordu, Bethesda teyzenin zihni melekeleri bozulmaya devam etse de arada bir de olsa onun büyük torunundan ve yanında olmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdiği sevgi ve takdir dolu mektupları almak içine su serpiyordu.

Derken, iki yıldan biraz daha uzun bir süre önce, Edward'la tüm bağlantısı kopmuştu. Bir gün teyzesinin avukatından, Bethesda teyzenin bankası tarafından hesabından büyük miktarlarda para çekildiği konusunda uyarıldığını bildiren zehir zemberek bir telgraf aldı. Bayan Bishop hiç vakit kaybetmeksizin New York'a gitti, burada katıldığı dehşet verici bir dizi toplantı sonrasında, geçen on iki ay zarfında Edward'ın, teyzesinin bankadaki hesabından giderek daha yüksek meblağlarda para çekilmesi için bizzat imza attığı ortaya çıkmış, banka tarafından yapılan soruşturmada (bahse konu bankanın rakiplerinizden biri olduğunu duymak sizi rahatlatacaktır), Edward'ın Bethesda Carroll'ın mütevelli yardımcılığını yapan, sıradan, biraz da saf bir genç adamı baştan çıkardığını, bahse konu genç adamın Edward'ın paraları –binlerce doları– ele geçirmesi için şirket kurallarını bilerek ihlal ettiğini neden sonra itiraf ettiği anlaşılmış. Ne var ki Bayan Bishop, oğlunun talep ettiği kesin rakamı belirtmekten imtina etmişti. Bayan Bishop eve döndüğünde teyzesine gerektiği şekilde bakıldığını, ancak kadıncağızın çevresindekilerin, hatta Edward'ın bile kim olduğundan tamamen bihaber olduğunu fark etmişti. Fark ettiği bir başka şey de evdeki birtakım küçük eşyaların –gümüş ve porselen parçaların da– teyzesinin elmas kolyesiyle birlikte ortadan kaybolmuş olduğuydu. Bayan Bishop'a tüm bunları alıp götüren

kişinin teyzesinin onlarca hizmetçisi ya da personelinden biri değil de oğlu olduğundan nasıl bu kadar emin olabildiğini sordum. İşte tam da o noktada ağlamaya başladı, o insanların uzun yıllardır teyzesinin yanında çalıştıklarından ve bugüne değin tek bir şeyin bile ortadan kaybolmadığından bahsederek, teyzesinin hayatına eklenen tek yeni kişinin kendi oğlu olduğunu gözyaşları içinde itiraf etti.

Peki ama oğlu neredeydi? Kayıplara karışmış gibiydi. Bayan Bishop oğlunu aramış, hatta bir dedektif bile tutmuştu, ancak Burlington'a mecburen geri dönmek durumunda kaldığı günlerde oğlunun yeri henüz tespit edilememişti.

Edward'ın kusurlarını, yanlışlarını başından beri kocasından gizlemeyi başarmıştı. Gelgelelim, Edward'ın yaptıkları artık suç niteliğinde cürümler haline geldiğinden itiraf etmek durumunda kalmıştı. Tam da korktuğu üzere kocası şiddetli bir tepki göstermiş, Edward'ı mirasından tamamen mahrum bırakmış ve erkek kardeşlerinin ahlaksızlıklarını anlatmak üzere kızlarını yanına çağırarak onunla bundan böyle konuşmalarını yasaklamıştı. Kızların üçü de gözyaşlarına boğulmuşlardı, zira erkek kardeşlerini çok seviyorlardı ama özellikle Belle üzüntüden perişan olmuştu.

Ama Bay Bishop hiç oralı olmamıştı, kararlıydı: Kızlar bir daha asla onunla konuşmayacaklardı, şayet onlarla bağlantı kurmaya çalışırsa, onu tanımazlıktan gelmeleri, yok saymaları gerekiyordu. Kocasının "Bir hata yaptık" dediğini hatırlıyordu karısı, her ne kadar aceleyle "Sen değil, Belle" diye eklemiş olsa da Bayan Bishop "Kızımızın yüzünü gördüm ve artık çok geç olduğunu anladım" demişti.

Kızların Edward'la iletişim kurmalarına izin verilmiş olsaydı bile bunu yapamayacaklardı, zira Edward tamamıyla kayıplara karışmış görünüyordu. Annesinin tuttuğu dedektif aramaya devam etmiş, ancak şehri, kuvvetle muhtemel eyaleti, hatta Özgür Eyaletler'i tamamen terk etmiş olabileceğine hükmetmişti. De-

dektiften neredeyse bir yıl boyunca hiç ses seda çıkmamıştı. Ardından, yaklaşık altı ay kadar önce, dedektif bir kez daha Bayan Bishop'a yazdı. Edward'ın yeri tespit edilmişti. New York'taydı ve Wall Street yakınlarında bir gece kulübünde –varlıklı, sosyetik gençlerin hayli rağbet ettiği bir gece kulübünde– piyano çalıyor, Bethune Caddesi'ndeki bir pansiyonda, tek göz odada yaşıyordu.

Bayan Bishop ortaya çıkan bu bilgi karşısında şaşkına dönmüştü. Pansiyonda kalmak da neyin nesiydi! Peki ama onca para –teyzesinden aşırdığı paralar– nereye gitmişti? Edward, tıpkı merhum babası gibi kumarbazın teki miydi yoksa? Bu tarz bir davranışa ilişkin emareler sergilediği olmamıştı şimdiye dek ama oğlunu pek de fazla tanımadığı bu denli aşikârken, bu olasılık pek de mantıksız görünmüyordu. Edward'ın gün içinde yaptıklarından biraz daha bilgi toparlayıp işin aslını astarını öğrenebileceği umuduyla dedektife Edward'ın giriş çıkışlarını bir hafta boyunca yakından izlemesi talimatını verdi, ancak bunlar da işe yaramadı: Edward ne bankaya uğramış ne de kumarhaneleri ziyaret etmişti. Tam aksine, gün içindeki hareketleri, kaldığı pansiyon odasıyla Gramercy Park yakınlarındaki büyük evle sınırlıydı. Araştırmalar biraz daha derinleştirilince, bu evin Bay Christopher D. adında (kendisinin ve ailesinin mahremiyetini korumak maksadıyla soyadını kayıtlardan çıkarmış bulunmaktayım) soylu bir aileye mensup yirmi dokuz yaşlarında bir adamın, ticaretle uğraşan ve hatırı sayılır bir serveti olan yaşlı anne babasıyla birlikte yaşadığı ikametgâhı olduğu anlaşıldı. Genç Bay D. dedektife göre "yalnız" ve "alelade görünümlü" bir adamdı, görünüşe bakılırsa Edward Bishop onu çabucak baştan çıkarmayı becermiş, hatta öyle ki, tanışmalarının henüz üçüncü ayında Bay D. evlilik teklifinde bulunmuş ve teklifi kabul edilmişti. Ancak görünen o ki, oğullarının evlilik teklifinden haberdar olan ve bunu kesinlikle onaylamayan anne baba, Edward'ı bir görüşme için çağırarak, miraslarının tek vârisi oğullarıyla olan tüm ilişkisini kesin olarak sonlandıracağına

söz vermesi karşılığında yakından tanıyıp bildikleri bir hayır kurumunda kendisine öğretmen olarak iş bulma ve bir miktar nakit para verme teklifinde bulundular. Edward teklifi kabul etti, paralar kendisine teslim edildi ve o da Bay D. ile tüm münasebetini kesti. Bishopların tuttuğu dedektifin bana anlattıklarına bakılırsa halen "aşk acısından mustarip" olduğu söylenen Bay D., eski nişanlısıyla temasa geçebilmek için mutat ve gitgide umutsuz girişimlerde bulunmuştu. (Bahse konu hayır kurumunun, Edward Bishop'ın şubat ayına kadar müzik öğretmeni olarak çalıştığı, Hiram Bingham Yetimler Okulu ve Yardım Kurumu olduğunu üzülerek belirtmek durumundayım.)

Bu noktada Bay Bishop'ın halihazırdaki durumuna geliyoruz. Kurumun müdiresinin nazarında Bay Bishop kadının gayet küçümseyerek "maymun iştahlı" ve "hoppa" olarak tanımladığı cinsten biriydi ama öğrencileri tarafından oldukça sevildiğini de kabul ediyordu: "Bunu söylemekten ar ediyorum ama şimdiye kadar sahip olduğumuz en popüler öğretmendi." Kadının ifadesine göre, Burlington'daki hasta annesine bakmak için ocak ayının sonuna doğru bir müddet izin istedi. (Bariz bir yalandı, zira Bayan Bishop'ın sağlığı her zaman gayet yerinde olmuştu, halen de öyle.) Edward'ın kuzeye doğru yola çıktığı doğru olmasına doğru, lakin kendi açıklamaları bu noktada yine gerçeklerle uyuşmuyor. İlk durağı Boston'da yaşayan kendi arkadaşları –Cookelar– oluyor, sizlere bilahare izah edeceğim nedenlerden ötürü evli, genç bir çift görüntüsü veren ancak gerçekte kardeş olan bir erkek ve kadın bu Cookelar. İkinci durağı da Belle'in saygın, derli toplu bir pansiyonda yaşadığı Manchester oluyor. Görünüşe bakılırsa Belle, babasının nasihatlerine rağmen, Edward'ın aileden kovulmasından bu yana kendisiyle iletişim halinde kalmış, hatta aylık ödeneğinin bir kısmını ona göndermişti. Kardeşler arasında tam olarak ne yaşandığı belli değil ama şubat ayının sonlarında, Edward'ın okul müdiresine okula geri döneceğini söylediği tarihten en az bir haf-

ta sonra, bu ikisi Burlington'a gidiyorlar, anlaşılan o ki Belle erkek kardeşini babasıyla barıştırmayı umuyordu. Ablalarının küçüğü olan Laura kısa süre önce doğum yapmıştı, Belle de anne babasının bağışlayıcı bir ruh hali içinde olacaklarını varsaymış olmalı.

Ziyaretin kardeşlerin umduğu gibi gelişmediğini söylemeye gerek yok. Bay Bishop kafasının dikine giden oğlunu karşısında görünce küplere bindi, aralarında hararetli bir tartışma yaşandı. Bay Bishop oğlunun karısının mücevherlerini ve kişisel eşyalarını çaldığından artık haberdardı ve öğrendiklerini Edward'ın yüzüne vurdu. Bunu işiten Edward annesine doğru ani bir hamlede bulundu, annesi şimdi bile Edward'ın o an yaşananların etkisiyle tepki gösterdiğinden ve kendisine gerçekten zarar vermek niyetinde olmadığından emin olsa da Edward'ın bu ani hareketi Bay Bishop'ı telaşlandırmış, oğluna bir yumruk savurmuş ve onu yere devirmişti. Bunun üzerine aralarında bir itiş kakış başlamış, ailenin kadınları baba oğulu birbirlerinden ayırmaya çabalamış, ancak yaşanan arbede esnasında Bayan Bishop yüzüne darbe almıştı.

Yumruğu atanın Edward olup olmadığı belli değildi: Bay Bishop, Edward'a evden defolup gitmesini söylemiş, ardından da Belle'e bir seçeneği olduğunu: Ailede kalabileceğini ya da erkek kardeşiyle birlikte gidebileceğini, ancak ikisini birden yapamayacağını belirtmişti. Belle, Bishopların şaşkın bakışları altında, kendisini büyüten aile hakkında tek kelime etmeksizin arkasını dönüp ayrılmıştı. (Öyle ki, Bayan Bishop, Edward'ın başkalarını çeken tılsımının ve aklını çeldiği kişilerin üzerinde yaratabileceği etkinin böylesine büyülü bir güç olduğunu bana gözyaşları içinde anlattı.) Edward ve artık tamamen erkek kardeşinin yörüngesine giren Belle kaçmışlar. Belle'in değerli eşyalarını (ve elbette ki parasını da) toparlamak için Manchester'a dönüp ardından da Boston'a, Cookeların yanına gitmişler. Bishop kardeşler gibi Cookelar da Koloni kökenli ailelerin yetim kalmış çocuklarıydı ve tıpkı onlar gibi zengin bir aile tarafından evlat edinilmişlerdi. Er-

kek kardeş Aubrey'nin, Bethesda teyzeyle New York'ta yaşadığı sırada Edward'la tanıştığı ve bugüne kadar devam eden ve her bakımdan son derece tutkulu ve sahici bir ilişkiye başlamış olduğu düşünülmektedir. Aubrey, yirmi yedi yaşında, olağanüstü yakışıklı, eğitimli bir adam. Geçen yıllar içinde yakışıklılığından pek bir şey kaybetmeyen bu adam yüksek sosyetenin yaşam biçimine de hayli aşina; o ve kız kardeşi her zaman rahat bir hayat yaşamışlar. Gelgelelim Aubrey yirmi ve kız kardeşi Susannah on dokuz yaşındayken, anne babaları bir trafik kazasında aniden hayatlarını kaybettiler. Ebeveynlerin vefatıyla ilgili yasal işlemler tamamlandığında, çocuklarının baştan beri kendilerine miras kalacağını varsaydıkları paranın tükenmiş olduğu anlaşılmış, yıllar boyunca yapılan kötü yatırımlar ve altından kalkılması güç borçlar yüzünden para erimişti.

Farklı karakterde bir erkek ya da kadın böyle bir durumda hayatlarını dürüst yollardan kazanmaya yönelirdi ama bu Aubrey ve Susannah'nın tarzı değildi. Bunu yapacak yerde, yeni evli genç bir çift kisvesi altında, yalnız yaşayan veya evli erkekleri ve kadınları ayrı ayrı ağlarına düşürmeye başladılar, hangisinin hangisini av olarak seçeceği onlar için fark etmiyordu, gözlerine kestirdikleri ve çoğunlukla sevgisiz birlikteliklerden mustarip varlıklı insanlara dostluklarını sunarak ve refakat ederek kancayı takıyorlardı. Onları kendilerine âşık ettikten sonra da durumu eşlerine ifşa etme tehdidiyle para talep ediyorlardı. Ortaya çıkacak neticelerden korkan, saflık ve aptallıklarından utanan kurbanları birer ikişer ödemede bulundukça, Cookelar hatırı sayılır bir meblağ biriktirdiler. Bu meblağın yanı sıra, Edward'ın teyzesinden çaldığı paralarla, zavallı Bay D.'nin ailesi tarafından ödenen tutarı Batı'da bir ipek dokuma işletmesi açmak için kullanma niyetinde olmaları kuvvetle muhtemel. Kaynaklarım, Edward'ın Cookelarla birlikte en az bir yıldır bu işi organize etmekte olduğunu ifade ediyor; '76 kanunlarını da göz önünde bulundurarak kurguladık-

ları plana göre, Edward, Susannah Cooke ile evliymiş gibi davranırken Belle de Aubrey ile evli görüntüsü verecekti.

Geçen yıl kasım ayı itibariyle planları tıkır tıkır işlemiş, neredeyse hayata geçecek durumdaydı, ta ki dut ağaçlarının büyük bir kısmının çürüyüp yanmasına yol açan samyeli patlayana kadar. Panikleyen Aubrey ve Edward son bir para kaynağı bulma konusunda anlaştılar. Cookeların kurbanlarından birinin olan biteni anlatmasıyla kendilerini ciddi bir yasal tehlikenin içinde bulmalarının an meselesi olduğunun farkındalardı. İhtiyaçları olan tek şey, çiftliğin açılışını ve ilk birkaç yıllık faaliyetini gerçekleştirmelerine destek olacak son bir meblağdı.

Sonrasında, bu yılın ocak ayında Edward Bishop torununuzla tanıştı.

XVIII

Daha fazlası da vardı ama okumaya dayanamadı. Şimdiden o kadar çok titriyordu ki –ve oda o kadar sessizdi ki– elindeki kâğıdın çıkardığı kuru, titreşen sesi, kesik, düzensiz nefeslerini duyabiliyordu. Başına yoğun ama esnek bir şeyle –belki bir yastıkla– darbe almış gibiydi, bu yüzden nefessiz ve zihni karmakarışık bir halde kalmıştı. Parmaklarının elindeki sayfayı serbest bıraktığının, ardından ayağa kalktığının ve dengesini tutturamayarak öne doğru devrildiğinin, sonra arkasındaki birinin –varlığını neredeyse unuttuğu büyükbabasının– onu yakalayıp kanepeye yatırdığının, adını tekrarlayıp durduğunun farkındaydı. Sanki uzaklarda bir yerden, büyükbabasının Adams'a seslendiğini işitmişti; kendini topladığında yeniden dimdik oturuyor, büyükbabası bir çay fincanını dudaklarına yanaştırıyordu.

"İçinde biraz zencefil var bunun, azıcık da bal" dedi büyükbaba. "Yavaşça yudumla. Aferin evlat. Evet, böyle. Gayet güzel. Bir de pekmezli kurabiye var, tutabilir misin onu? Çok güzel."

Gözlerini kapatıp başını arkaya yasladı. İşte bir kez daha David Bingham olmuştu, güçsüz ve kırılgandı ve büyükbabası onu yatıştırıyordu. Dedektifin raporunu hiç okumamış, sayfalarında ne olduğunu hiç öğrenmemiş, Edward'la hiç tanışmamış gibiydi. Zihni karmakarışıktı. Tehlikeliydi bu. Hal böyleyken, ne kadar uğraşırsa uğraşsın, hikâyenin bir parçasını diğerinden ne kadar ayırmaya çalışsa da başaramıyordu. Sanki okumaktan çok, bizzat yaşamış gibiydi ama bir yandan da ne kendisiyle ne de

tanıdığı Edward'la –nihayetinde önemli olan tek Edward onun tanıdığı Edward'dı– bir ilgisi olduğunu hissetmiyordu.

Az evvel zihnini meşgul eden o hikâye, binlerce fersah boyunca hızla suya düşen bir çapaydı, denizin tabanındaki kum tarafından yutuluncaya kadar düşüyor, düşüyordu. Üzerinde Edward'ın yüzü ve Edward'ın gözleri vardı; Edward ona dönüyor, gülümsüyor, "Beni seviyor musun?" diye soruyordu; vücudu bir kuş gibi suyun üzerinde kayıyor, rüzgâr sesini bir fısıltıya dönüştürüyordu. "Bana güveniyor musun David?" diye soruyordu Edward'ın sesi, "Bana inanıyor musun?" Edward'ın tenine değen tenini, kapısında David'i gördüğünde yüzünde beliren sevinci, David'in burnunun ucunu nasıl okşadığını ve bir yıla kalmaz çiller basacağını, karamel rengindeki her bir lekenin Kaliforniya güneşinin hediyesi olacağını söylediğini aklına getirdi bir an.

Gözlerini araladı, büyükbabasının müsamahasız, yakışıklı yüzüne, çakmaktaşını andıran gri gözlerine baktı. Konuşmak zorunda olduğunun farkındaydı, gelgelelim konuştuğunda, ağzından dökülen kelimeler ikisinde de şaşkınlık yaratmıştı: David şaşkındı, çünkü gerçekte hissettiği şeyin bu olduğunu biliyordu, büyükbaba şaşkındı, –her ne kadar tam aksi bir izlenim yaratsa da– çünkü onun ne hissettiğini o da biliyordu.

"İnanmıyorum bunlara, hiçbirine inanmıyorum" dedi.

Büyükbabasının yüzündeki endişeli ifadenin kuşkulu bir ifadeye dönüşmesini izledi. "İnanmıyorsun demek? David, ne diyeceğimi bilemiyorum. Bu raporun şehrin, belki de Özgür Eyaletler'in en iyi özel dedektifi Gunnar Wesley'den geldiğinin farkındasın değil mi?"

"İyi ama geçmişte hatalar yaptı. Bay Griffith'in Batı'da yaşadığı dönemi atlamadı mı?" Daha kelimeler dudaklarından dökülürken Charles'ın adını dahi anmaması gerektiğini fark etmişti ama çok geçti artık.

"Aaa, hadi ama David. Bu önemsiz bir ayrıntı. Kaldı ki bu Bay Griffith'in saklama gayretinde olduğu bir dönem de değildi. Wesley'nin gözden kaçırdığı husus sadece bundan ibaretti, kimseye de bir zararı yoktu. Ama topladığı bilgilerin hepsi de doğru çıktı.

David. David. Öfkeli değilim. Seni temin ederim, en ufak bir öfke duymuyorum. Bir ara öfkeliydim ama bunu aldığımdaydı o. Öfkem sana değildi, senin iyi niyetinden faydalanan –ya da bunu deneyen– bu küstah adamaydı. David. Evladım. Bunu okumanın senin için zor olduğunun farkındayım. Ama sana ciddi bir zararı dokunmadan, Bay Griffith'le olan ilişkinizi tehlikeye atmadan, bunu önceden bilmek daha iyi değil mi? Birlikte vakit geçirdiğin kişinin böyle biri olduğunu şayet anlayacak olursa..."

"Bu Bay Griffith'i hiç mi hiç ilgilendirmez" dediğini duydu sesinin; tanımadığı bir ses, son derece donuk ve sert.

"İlgilendirmez de ne demek! David, sana ne kadar da anlayışla yaklaşıp üzerine titriyor bu adam! Hem de alışılmadık bir hoşgörü, bana kalırsa. Ama Bay Griffith kadar özverili birisi bile bunu görmezden gelemez. Elbette onun için önemli olacaktır böyle bir durum!"

"Gel gör ki, onun nazarında ne şimdi bir önemi var ne de bundan sonrası için, zira ben onun teklifini reddettim bile" dedi David. Büyükbabasının nutkunun tutulmasına yol açan büyük şaşkınlığı ve ateşten kaçarmışçasına geri çekilmesi karşısında, yüreğinin derinlerinde bir yerde, güçlü bir zafer kırıntısı hissetmişti.

"Reddetmek mi! David, bunu ne zaman yaptın? Ve neden?"

"Çok olmadı, geçenlerde. Bu arada, sen sormadan söyleyeyim, hayır, üzerinde tekrar düşünülecek bir durum yok; ne benim nezdimde ne de onun, zira kötü bitti. Nedenine gelince, aslında çok basit: Onu sevmiyorum."

"Demek sevmiyorsun!" Bunun üzerine büyükbaba aniden ayağa kalkıp odanın karşı köşesine yürüdü. Neden sonra başını

çevirip David'in yüzüne baktı. "Kusura bakma ama David, buna hüküm verecek olan sen değilsin."

Kendi kahkahasını duydu, yüksek perdeden, bet bir homurtuydu. "Peki, kimmiş o zat? Sen mi? Frances mi? Bay Griffith mi? Ben bir yetişkinim. Haziranda yirmi dokuz olacağım. Bu kararı verecek yegâne kişi benim. Edward Bishop'a âşığım ve onunla birlikte olacağım, sen ya da Wesley ya da bir başkası ne derse desin."

Büyükbabasının öfkeden köpüreceğini sanmıştı ama tam tersine, üzerine bir sükûnet çökmüştü; sesini tekrar çıkarmadan evvel sandalyesinin arkasını iki eliyle birden kavradı. "David, bu konuda bir daha tek laf etmeyeceğime kendi kendime söz vermiştim. Yemin etmiştim. Gel gör ki yapmak zorundayım, bu gece ikinci kez olacak üstelik, zira şu an içinde bulunduğun durumla ilgili. Beni bağışla evladım ama: Daha önce de âşık olduğunu sanmıştın. Ve yanıldığın ortaya çıktı, hem de olabilecek en korkunç biçimde.

Yalan söylediğimi sanıyorsun. Yanıldığımı düşünüyorsun. Seni temin ederim, ne yalan söylüyorum ne de yanılıyorum. Ayrıca seni temin ederim ki, Bay Bishop hakkında yanılıyor olmak için de, onun yüzünden canının yanmasına engel olmak için de tüm servetimi verirdim.

O seni sevmiyor, evladım. O zaten âşık ama başka birine. Sevdiği şey senin paran, o paranın günün birinde onun olması hayali. Seni gerçekten seven biri olarak bunu sana söylemek, yüksek sesle dile getirmek zorunda olmak bana acı veriyor. Ama mecburum, zira kalbinin bir kez daha kırıldığını görmek istemiyorum; onu bir bütün halinde tutabilme imkânım varken, olmaz.

Bana daha önce neden senin için Bay Griffith'i istediğimi sormuştun, ben de sana dürüstçe cevap vermiştim: Çünkü Frances'in onun hakkındaki raporundan onun sana zarar vermeyecek, senden hayat arkadaşlığından başka bir şey talep etmeyecek, seni asla yüzüstü bırakmayacak biri olduğunu hissettim. Aklı başın-

da birisin David; sezgilerin kuvvetli. Ama konu aşk olduğunda mantıksız davranıyorsun, hep de öyle oldun, ta çocukluğundan beri. Doğuştan gelen özelliklerin için yapabileceğim bir şey yok ama seni noksanlıklarından koruyabilirim. Seni artık uzaklara gönderemem; gerçi isteseydin, buna heves etseydin, zamanında seve seve yapardım. Ama tüm varlığımla, seni aynı hatayı tekrar yapmaman konusunda uyarabilirim."

Büyükbabasının daha önceki imalarına rağmen, yedi yıl önceki olaylardan, kimi zaman aklından geçirdiği, onu sonsuza dek değiştirmiş olaylardan bahsedeceği hiç aklına gelmemişti. (Yine de bunun yanlış olduğunu biliyordu: Sanki olanlar alnına yazılmış gibiydi.) Yirmi bir yaşındaydı, üniversiteden yeni mezun olmuştu, Bingham Brothers'da çalışmaya başlamadan önce bir yıllığına sanat okuluna devam ediyordu. Dönemin başlarında bir gün sınıftan çıkıyordu, malzemelerini yere düşürmüştü, diz çökmüş yerdekileri toparlarken, yanında birinin durduğunu fark etti. Sınıf arkadaşlarından biriydi, Andrew'dü adı, öyle baş döndürücü, öyle çabasız bir albenisi vardı ki, David daha sınıfın ilk günü varlığının farkına vardığında, onu hemencecik göz hapsine almıştı. Gerçi Andrew onu yakından tanımak isteyebilecek türden biri değildi. David de bunun yerine, kendisi gibi adamlarla –suskun, ciddi tiplerle– son haftalarda bir fincan çay ya da öğle yemeği için buluşmayı başardıklarına yanaşmış, okudukları kitaplar veya ileride yeteneklerini geliştirdikçe kopyalamayı umdukları sanat eserleri hakkında sohbet edebildikleriyle arkadaşlık kurmaya çalışmıştı. Ait olduğu yer bu insanların arasıydı zaten. Genellikle çok daha faal bir hayat süren, karizmatik abla ya da ağabeylerin küçük kardeşleri; yetenekli ama sivrilmemiş öğrenciler; hoş görünen ama müstesna bir güzelliği olmayanlar; öylesine sohbete dalabildiğiniz ama hafızanızda yer almayacak tipler. Bu insanların hepsi de çok zengin ve aşırı zengin yelpazesinde bir yerde yer alan ailelerin vârisleriydi; hepsi de ebeveynlerinin evinden çıkıp yatılı okulla-

rına, üniversitelerine gitmiş, ardından kendilerine münasip bir erkek veya bir kadınla bir evlilik ayarlanana kadar muhtemelen dizlerinin dibinden ayrılmayacakları ailelerine geri dönmüşlerdi. Hatta bazıları birbirleriyle evleneceklerdi. Böylelerinden oluşan bir grup vardı; sanatsal zekâlı, duyarlı çocuklar, okula geri dönmeden veya bankacı, nakliyeci, tüccar, avukat olarak ebeveynlerinin şirketlerinde çalışmaya başlamadan önce, istediklerini yapmaları için aileleri tarafından bir yıl müsamaha gösterilen çocuklar. Bunun farkındaydı ve kabullenmişti: Kendisi de onlardan biriydi. O zamanlarda bile, John üniversitede sınıf birincisiydi, hukuk ve bankacılık tahsili yapıyordu, –henüz yirmi yaşında olmasına rağmen, aynı zamanda sınıf arkadaşı olan Peter'la evliliği çoktan ayarlanmıştı– bir de son sınıfların okul temsilciliğini yapan Eden vardı. Büyükbabasının her yıl verdiği yaz gündönümü partisi bu ikisinin arkadaşlarıyla tıklım tıklım doluydu. Yığınlar halindeydiler, hizmetçilerin parti öncesinde bahçeye astıkları mumların altında hep birlikte bağırıp gülüşüyorlardı.

Lakin David onlardan biri olmamıştı hiçbir zaman, olamayacağının da farkındaydı. Hayatının büyük bir kısmında, uzak durulan biri oldu. Soyadı onu suistimal ve tacizden koruduysa da büyük ölçüde görmezden gelindi, asla peşine düşülmedi ve asla özlenmedi. İşte böyle bir durumdayken, Andrew o öğleden sonra onunla ilk defa iki satır konuşup da sonrasında birbirini izleyen günler ve haftalar boyunca onunla giderek daha fazla sohbet ettikçe, David bambaşka birine dönüşmeye başladığını hissetmişti. Artık o da tıpkı Eden gibi sokaklarda yüksek perdeden kahkahalar atıyor, tıpkı John'un Peter'la birlikteyken yaptığı gibi huysuzca tartışıyor, bunu yaparken göze sevimli geliyordu. Başkalarıyla içli dışlı olmaktan oldum olası keyif alıyordu. Ne var ki nicedir utangaçlığına yenik düştüğünden devamını getiremez olmuştu bu samimiyetlerin –on altı yaşından beri müşterisi olduğu ve asla reddedilmeyeceğini bildiği genelevi ziyaret etmeyi tercih ediyor-

du– ama Andrew'la birlikte, canı ne isterse talep ediyor ve alıyordu. Bir erkek olmanın, dünyanın bir ferdi olmanın, genç ve zengin olmanın ne anlama geldiğini kendi başına kavrayalı beri daha bir cesaretlenmiş, coşkuya kapılıp gitmişti. İçinden "Ohh, işte bu yahu!" diye geçirdiği aklına geldi. John'un hissettiği, Peter'ın hissettiği, Eden'ın hissettiği, neşeli sesleri, yankılanan kahkahalarıyla tüm sınıf arkadaşlarının hissettiği buydu!

Yakasını bir çılgınlığa kaptırmış gibiydi. Connecticutlı doktorların oğlu Andrew'u büyükbaba ile tanıştırmış, akşam yemeği davetinin –Andrew'un neşe içinde hiç durmadan konuştuğu, David ağzı kulaklarında gülümserken, büyükbabasının çoğunlukla suskun kaldığı yemeğin– ardından suskunluğunun sebebini sorduğu büyükbabası, ona Andrew'un "son derece yapmacık ve laubali" olduğunu söylemiş, duygusuz bir tavırla onu reddetmişti. Ardından, altı ay sonrasında Andrew onun yanında fazlaca boy göstermemeye, daha sonra yanına hiç uğramamaya, en nihayetinde de ondan köşe bucak kaçmaya başladığında ve buna karşılık David de ona çiçek buketleri, kutular dolusu çikolatalar göndermeye –önceleri hiçbir cevap alamadığı abartılı ve usandırıcı aşk mesajları iletmeye, ardından çikolata kutuları kurdeleleri halen bağlı, mektupları hiç açılmadan olduğu gibi, içinde nadir bulunan kitaplar olan paketleri el değmemiş vaziyette iade edilmeye başladığında, David büyükbabasını da, onun nazik sorularını da, tiyatro, senfoni, yurtdışı gezisi teklifleriyle dikkatini dağıtma çabalarını da görmezden gelmeye– devam etti. Derken David, Washington Meydanı çevresinde amaçsızca gezinip durduğu günlerin birinde Andrew'u sınıf arkadaşlarından –katılmaktan vazgeçtiği derslerden birindeki sınıf arkadaşlarından– bir adamla kol kola gördü. Adamı simaen tanıyordu ama adını bilmiyordu. Fakat Andrew'un kendisini ait hissettiği türden bir insan olduğunu, belki de David'le –sırf meraktan– vakit geçirmek için aralarından uzaklaştığı türden insanlardan biri olduğunu biliyordu. İkisi

birbirlerinden farksızdılar; şen şakrak iki genç, birlikte yürüyor, sohbet ediyorlardı, yüzleri mutluluktan ışıldıyordu. David neden sonra kendini onlara doğru yürürken, ardından var gücüyle koşarken bulmuş, Andrew'un üzerine çullanmış, aşkını, özlemini ve incindiğini haykırmaya başlamıştı. Andrew ilk başta sabırlı, sonrasında telaşlı bir şekilde onu yatıştırmaya çalışmış, ardından arkadaşının eldivenleriyle David'in kafasına vurduğu ve yoldan geçenlerin seyretmek, parmaklarıyla birbirlerine işaret etmek ve gülmek için bir araya toplanmasıyla çok daha korkunç bir hal alan rezalet bir durumun ortasında, ittirip kaktırarak onu üzerinden uzaklaştırmaya uğraşmıştı. Andrew'un bir müddet sonra onu var gücüyle itmesiyle David sırtüstü yere düşmüş, ikisi kaçıp gitmiş ve David, bütün umudunu yitirmiş bir halde kıvranırken kendini Adams'ın kollarında bulmuş, Adams, David'i yarı taşır, yarı sürükler bir halde eve götürürken, olayı aval aval izleyenlere defolup gitmelerini söylemişti.

Günlerce çıkmamıştı: Ne yatağından ne de odasından. Andrew'u ve onun haysiyetsiz davranışını düşündükçe eziyet çekiyor, ne var ki birini düşünmese ötekini düşünüyordu. Sanki dünyayla bağlantı kurmayı bırakırsa dünyanın da onunla bağlantı kurmayı bırakabileceği hissine kapılmıştı. Günler günleri kovalar, haftalara evrilirken yatağında öylece uzanmış ve hiçbir şey düşünmemeye çalışmıştı, dünyanın baş döndürücü enginliğinin ortasında kendini düşünecek hali zaten yoktu. Haftalar sonra, dünya biraz daha baş edilebilir, yatağı ve odası büyükbabasının gece gündüz yaptığı müşfik ziyaretlerden ibaret bir boyuta ulaşmıştı. Sonunda, yaklaşık üç ay sonra, sanki sert bir kabuğun içine hapsolmuş da biri –kendisi değil– o kabuğu kırarak açmışçasına, çelimsiz, solgun ama Andrew ve kendi utancına karşı sertleşmiş olduğunu düşünerek kabuğundan çıkmıştı. O gün kendi kendine yeminler etmişti: Bir daha asla kendini ihtiraslara kaptırmayacağına, birine karşı bu denli hayranlık beslemeye, mutluluktan

ayaklarının yerden kesilmesine izin vermeyeceğine yeminler etmişti; sadece insanları değil, sanatı da içine alan bir yemindi bu. Büyükbaba onu Büyük Tur kisvesi altında (gerçi her ikisi de aslında bunun, halen şehirde ve artık nişanlısı olan sevgilisiyle birlikte yaşayan Andrew'dan uzak durmak için olduğunu biliyordu) bir yıllığına Avrupa'ya yolladığında, gördüğü her tavandan, her duvardan belli belirsiz karaltılar halinde uzanan fresklerin, resimlerin arasında hiçbir şey düşünmeden gezinmiş durmuştu: Kafasını kaldırıp onlara bakıyor ama hiçbir şey hissetmiyordu.

On dört ay sonra evine, Washington Meydanı'na döndüğünde, daha soğuk, daha mesafeli ama aynı zamanda daha da yalnızdı. Arkadaşlarının, ihmal ettiği ve Andrew'la görüşmeye başladıktan sonra bir kenara attığı o sessiz çocukların hepsi düzenlerini oturtmuş, kendi hayatlarını kurmuşlardı. Onları nadiren görüyordu. John ve Eden daha da hırs küpü olmuşlardı: John yakında evlenecekti, Eden da üniversitedeydi. Birtakım ilerlemeler kaydedilmişti. Bir mesafeli olma duygusu, daha büyük bir dayanıklılık hasıl olmuş, lakin bir şeyler de yitirilmişti: Çabucak yoruluyordu, dahası yalnız kalmaya can atıyordu. Tıpkı babası ve büyükbabasının şirkette çalışmaya başladıklarında yaptıkları gibi, memur olarak göreve başladığı Bingham Brothers'daki ilk ayı öyle zorlu geçmişti ki, kendisi gibi halihazırda stajını yapan, ancak sayısal becerisi ve genel anlamda hırsıyla başlangıçtan beri kendini gösteren John'la kıyaslandığında, neredeyse elden ayaktan düşürecek kadar yorucuydu. David'in Avrupa'da iken bir hastalığa, fazlaca bilinmeyen ve insanı elden ayaktan düşüren bir hastalığa yakalanmış olabileceğini, birkaç haftalık bir istirahatle düzelebileceğini öne süren büyükbaba olmuştu ama her ikisi de bunun kurgu olduğunu, aslına bakılırsa David'in başarısızlığı kabullenmek durumunda kalmadan kendini mazur göstermesinin bir yolu olduğunu biliyorlardı. David yorgun ve bıkkın bir vaziyette büyükbabanın önerisini kabul etmiş, haftalar aylara, aylar yıllara evrilmiş ama o bankaya bir daha adım atmamıştı.

Andrew'un yanındayken hissettiği duyguların yabanıllığını, beslediği tutkuyu unutmak için elinden geleni yapmıştı, lakin o günlere dair anılarının ve tüm bunların beraberinde getirdiği aşağılanma duygusunun içinde zaman zaman öyle bir kayboluyordu ki, böyle dönemlerde yeniden odasına kapanıyor, yatağına sığınıyordu. Kendisinin ve büyükbabasının "inziva dönemleri" diye adlandırmaya başladıkları, büyükbabasının Adams ve kardeşlerine David'in "sinirsel birtakım sıkıntılar" şeklinde yumuşatarak bahsettiği bu zaman dilimlerinin öncesinde veya sonrasında genellikle bir manik dönem –hararetli bir şekilde alışveriş yaptığı, resim çizdiği, yürüyüş yaptığı ya da randevuevinden çıkmadığı– çılgın günler yaşanırdı; bunlar normal yaşamında zaten yaptığı ama böyle dönemlerde kendini çok daha yoğun bir şekilde, fazlasıyla kaptırarak yaptığı şeylerdi. Tüm bunların kendinden kaçmanın bir yolu olduğunun farkındaydı. Ne var ki bu yöntemleri icat eden kendisi değildi, hepsi de kendiliğinden icat olmuştu, onların insafına kalmıştı. Bedenini ya hızla hareket ettiriyorlar ya da külçeye çevirip tamamen hareketsiz bırakıyorlardı. Avrupa'dan döndükten iki yıl sonra Andrew'dan, kendisinin ve kocasının ilk çocukları olan bir kızı evlat edindiklerini bildiren bir kart almış, oturup hemen bir kutlama mesajı yazmıştı. Ama sonrasında, o gece, bir meraktır almıştı: Andrew'un gönderdiği notun amacı neydi? Gerçekten de kasıtlı olarak mı gönderilmişti yoksa yanlışlıkla gözden mi kaçmıştı? Bu bir dostluk mesajı mıydı yoksa niyeti alay etmek miydi? Andrew'a daha uzunca bir mektup göndererek halini hatırını sordu, onu nasıl da özlediğini itiraf etti.

Derken, sanki içinde bir şeyler dizginlerinden boşalmışçasına mektup üstüne mektup yazmaya başladı; mektuplarında kâh Andrew'u suçluyor, kâh ona yalvar yakar oluyor, bazen onu suçlu çıkarıyor, bir de bakıyordunuz yalvararak aklını çelmeye çalışıyordu. Akşam yemeklerinden sonra büyükbabayla onun çalışma odasında oturuyor, sabırsızlıktan seğirip duran parmaklarına en-

gel olmaya çalışıyor, bakışları satranç tahtasında, zihninde üzeri kâğıt ve kurutma kâğıdıyla dolu çalışma masasının görüntüsü, mümkün olduğunca çabucak odadan ayrılıp, merdivenleri koşar adım çıkıp, Andrew'a tekrardan yazmanın, gecenin bir vakti Matthew'u çağırıp son mektubunu bir an önce göndermenin derdiyle kıvranıyordu.

Sonunda rezil rüsva olmuştu, –ki bunun eninde sonunda olacağının kendisi de farkındaydı– rezilliği yenir yutulur cinsten değildi: Andrew'un kocasının ailesini temsil eden bir avukat, Frances Holson'la bir görüşme talebinde bulunmuş, David'in Andrew'a yazdığı mektupları –düzinelercesini– çantasından ciddi bir tavırla çıkartıp önüne koymuştu. Son gönderilen yirmi kadar mektuba el bile değmemiş, açılmamıştı. Avukat, Frances'e David'in müvekkilini rahatsız etmeyi bırakması gerektiğini söylemişti. Frances durumdan büyükbabasına bahsetmiş, büyükbabası da kendisiyle konuşmuştu. Yumuşak ve nazik davranmış olmasına rağmen, David'in ıstırabı o kadar yoğundu ki, kendisine zarar verebileceği endişesiyle, gece gündüz ona göz kulak olması için hizmetçilerden birisini yanına katarak David'i odasına kapattıran bu sefer büyükbabası olmuştu. Bunun, kardeşlerinin kendisine olan son saygı kırıntılarını yitirdikleri zaman olduğunu görebiliyordu David. Tam manasıyla çürüğe çıktığı; normal hali sağlıklı olmakla hastalıklı olmak arasında gidip gelen birine dönüştüğü; sıhhat denen şeyin –ruhunda yer eden kaçıklık haline geri dönmeden önce verdiği soluklanma aralarında– dinlenme fasıllarında ölçülebilecek bir şey haline geldiği zamanın bu olduğunu görebiliyordu. Büyükbabası için bir sorun olup çıktığının farkındaydı. Büyükbabası bunun lafını dahi etmese de, bir süre sonra, dert olmanın da ötesine geçip külfet olmaktan korkuyordu. Dışarı çıkmıyordu, kimseyi tanımıyordu. Onun için bir evlilik ayarlanması gerektiği ortadaydı, zira kendisi birilerini bulmaktan acizdi. Buna rağmen Frances'in tüm adaylarını geri çeviriyordu; birisini evlen-

meye ikna etmek için gereken enerjiye de, kandırmacaya da kafa yoramıyordu. Teklifler giderek seyrekleşti, ardından tamamen kesildi, ta ki bir an gelip de Frances ve büyükbaba farklı kalibrede birilerini bulmaktan bahsedene kadar. Frances şöyle ifade etmişti aklındakini: Farklı bir kalibrede, belki birazcık daha olgun biri; Nathaniel ne derdi böyle birine? Ardından Charles Griffith'le bir aracı vasıtasıyla temasa geçilmiş, David'in bilgileri muhtemel bir aday olarak kendisine sunulmuştu.

Bu, onun için sondu. Bu yıl yirmi dokuz yaşında olacaktı. Charles onun kusurlarından haberdarsa, ötekiler de haberdardı mutlaka, kendisini bu konuda kandırmamalıydı. Geçen her yılla birlikte serveti daha az anlam ifade ediyordu, zira dünya giderek zenginleşiyordu: Henüz değilse bile, on yıla kalmaz Binghamlardan daha varlıklı bir aile ortaya çıkacaktı ve o önüne çıkan tüm fırsatları geri çevirmiş, halen Washington Meydanı'nda yaşıyor olacaktı. Saçları beyazlamış, cildi kırışmış, parasını kendine keyif veren şeylere, – tıpkı bir çocuğun şekerlemelerden ve oyuncaklardan keyif aldığı gibi– kitaplara, çizim kâğıtlarına, boyalara ve erkeklere harcıyor olacaktı. Edward'a sadece inanmak istemiyordu, ona inanmak zorundaydı. Kaliforniya'ya gidecek olursa evini ve büyükbabasını ardında bırakmış olacaktı ama aynı zamanda hastalığını, geçmişini ve utancını da ardında bırakmış olmayacak mıydı? Geçmişi New York'la o kadar iç içeydi ki, yürüyüp geçtiği her mahalle geçmişindeki bir utanca sahne olmamış mıydı? Kışlık paltosu gibi bir çarşafa sarmalanıp dolabının gerisinde bir yerlere asılamaz mıydı? Ne denli uzak ihtimal olursa olsun, hayatının gerçekten kendisine ait olduğunu, ister kil gibi bir kalıba döküp kuracağı, ister porselen gibi paramparça edip yıkıma uğratacağı bir hayatının olduğunu hissetme şansı olmasa, hayatın ne kıymeti olurdu?

Büyükbabanın kendisinden bir cevap beklediğini fark etti. "Beni seviyor" diye fısıldadı büyükbabasına. "Bundan eminim."

"Evladım..."

"Ona evlilik teklif ettim..." diye devam etti çaresizce. "O da kabul etti. Birlikte Kaliforniya'ya gidiyoruz."

Büyükbaba bunları duyunca koltuğuna çöküp kaldı. Vücudunu çevirip şömineye bakmaya başladı. Neden sonra yüzünü tekrardan David'e çevirdiğinde, David gözlerinin parladığını görünce şaşırdı. "David," diye başladı usulca, "şayet bu adamla evlenecek olursan, seni mirasımdan mahrum etmek durumunda kalacağım. Bunun farkındasın, öyle değil mi? Yapmak zorunda olduğum için yapacağım bunu, zira seni korumanın tek yolu bu."

Farkında olmaz olur muydu, elbette farkındaydı ama yine de işittiğinde zeminin ayaklarının altından kayıp gittiği hissine kapıldı. "Anne babamdan kalan miras benim olacak yine de" dedi neden sonra.

"Evet, öyle olacak. Buna mâni olamam, ne kadar istesem de. Ama benim sana tahsis ettiğim ödenek David, benim sana tanıdığım haklar: Hepsi sona erecek. Bana o kişiyle gitmeyeceğine söz vermezsen Washington Meydanı artık senin olmayacak."

"Sana söz veremem" dedi, gözyaşlarına boğulmanın eşiğinde hissediyordu artık kendini. "Büyükbaba, lütfen. Benim mutlu olmamı istemiyor musun?"

Büyükbabası derin bir nefes alıp ardından geri verdi. "Güvende olmanı istiyorum, David." Yeniden iç çekti. "David, evladım, acelen ne? Neden bekleyemiyorsun? Eğer seni gerçekten seviyorsa, bekleyecektir. Peki ya şu Aubrey denen adam? Ya Wesley gerçekten de haklıysa ve sen şu Edward'ınla birlikte ta Kaliforniya'ya gidersen, –bizler için riskli bir yer orası, hatta hatırlatmam gerekirse, aslına bakarsan ölümle sonlanması dahi olanak dahilinde– oyuna getirildiğinin, onların bir çift, senin de onların elinde bir piyon olduğunun ancak oraya gittiğinde farkına varırsan ne olacak?"

"Bu doğru değil. Doğru olamaz. Büyükbaba, onun benimle birlikteyken nasıl olduğunu, beni ne kadar sevdiğini, beni nasıl da el üstünde tuttuğunu görsen..."

"El üstünde tutmayıp da ne yapacak, David! Sana ihtiyacı var! Sana ihtiyaçları var onların, Edward ve sevgilisinin. Bunu göremiyor musun?"

Öfkeliydi artık, içinde büyüyüp duran ancak yüksek sesle dile getirerek gerçeğe dönüştürmek istemediği için söylemeye cesaret edemediği bir öfke vardı. "Beni bu kadar hiçe saydığını bilmiyordum büyükbaba. Birinin –genç, hoş ve kendini yetiştirmiş birinin– beni ben olduğum için gerçekten sevebileceğine inanmak bu kadar zor, bu kadar imkânsız mı?

Şimdi şimdi anlıyorum ki, Edward gibi birinin bana değer verebileceği hiç mi hiç aklına gelmemiş. Benden oldum olası utandın, bunu anlıyorum, nedenini de görebiliyorum. Ama benim bir başkası, senin görmediğin, bir yıl içinde iki ayrı erkek tarafından iki kez sevilmiş biri olmam mümkün değil mi? Beni sadece bir yönümle tanıyor olman, bana aşina olduğun için nasıl biri olabileceğim konusunda körleşmiş olman mümkün değil mi? Korumacılığınla bana aldırmıyor, beni önemsemiyor olman, beni bir başka şekilde görme yetisini yitirmiş olan mümkün değil mi?

Gitmek zorundayım, büyükbaba. Bunu yapmak zorundayım. Buralardan çekip gidersem hayatımdan vazgeçmiş olacağımı söylüyorsun, oysa ben asıl burada kalırsam kendimi canlı canlı gömmüş olacağımı düşünüyorum. Kendi hayatım için bu hakkı bana bahşedemez misin? Yapacağım şey için beni bağışlayamaz mısın?"

Yalvarıyordu ama büyükbabası tekrardan ayağa kalktı: Öfkeyle değil, düşüncesini izah etmek için değil ama sanki korkunç bir acı çekiyormuşçasına büyük bir bezginlikle. Derken aniden ve büyük bir şiddetle başını hızla sağa çevirip yüzünü saklamak için sağ elini kaldırmasıyla, David büyükbabasının ağladığını fark etti. Bu inanılmaz bir manzaraydı, bir an için büyükbabasının duygularında oluşan harabiyetin altında ezilmesine, omuzlarına hızla çöken yıkılmışlık hissine anlam veremedi.

Neden sonra anladı. Mesele sadece büyükbabasının gözyaşları değildi. Zira büyükbabasının, gözyaşlarıyla birlikte, David'in sonunda ona itaatsizlik edeceğinin farkında olduğunu itiraf ettiğini anlamıştı. David tüm bunlardan büyükbabasının boyun eğmeyeceğini ve Washington Meydanı'ndan ayrıldığında onu sonsuza dek arkasında bırakacağını anlamıştı. Bunun, bu çalışma odasında, şöminenin önünde son defa oturuşu olduğunun, buranın son defa evi olacağının farkında, öylece kımıldamadan oturdu. Hayatının artık burada olmadığına idrak etmişti. Artık hayatı Edward'laydı.

XIX

Nisan ayının sonları, şehrin hoş olarak tanımlanabilecek yegâne zamanıydı. Birkaç ender hafta boyunca ağaçlar pembe-beyaz çiçekleriyle bulutları andırır, hava kum tanelerinden arınır, esintiler sakinlerdi.

Edward çoktan evden çıkmıştı, David'in de çıkması gerekiyordu. Pansiyonda gürültü patırtı pek eksik olmasa da sessizlik hoşuna gitmişti, zira dışarı adımını atmadan önce kendini toparlama ihtiyacı hissediyordu.

Dört haftadan biraz fazla süredir Edward'la birlikte pansiyon odasında yaşıyordu. O gece büyükbabasını ve Washington Meydanı'nı terk ettikten sonra doğrudan pansiyona gitmişti ama Edward dışarıdaydı. Ufak tefek hizmetçi David'i Edward'ın soğuk ve karanlık odasına almıştı neyse ki. David birkaç dakika boyunca kıpırdamadan oturmuş, ardından ayağa kalkmış ve ilk başta sistemli bir şekilde, sonrasında telaşla odayı incelemeye başlamıştı. Edward'ın sandığını açıp kıyafetlerinin altını üstüne getirmiş, odadaki kitapların her birinin sayfalarını tek tek çevirmiş, altına gizli saklı bir şeyler yerleştirilmiş olabileceği düşüncesiyle döşeme tahtalarını karış karış yoklamış, gevşek olan var mı diye bakınmıştı. Birtakım cevaplar bulduğunu sanıyordu ama bunların aradığı cevaplar olup olmadığını anlamanın bir yolu yoktu: Aeneis'in bir kopyası arasına tıkıştırılmış, güzel, koyu renk saçlı bir kızın ufak bir gravürü. Belle miydi acaba? Suratında hilekâr bir gülümseme, başında çarpık bir şapka bulunan yakışıklı bir

adamın dagerreyotipi[6] tekniğiyle çekilmiş bir fotoğrafı. Aubrey olabilir miydi bu? Rulo haline getirilip uzunca bir iple sabitlenmiş bir tomar para. Bethesda teyzeden mi çalınmıştı yoksa enstitüden kazandığı para mıydı? İncil'inin sayfaları arasına sıkıştırılmış, hışırdayan bir pelür kâğıdın üzerine titrek bir el yazısıyla kaleme alınmış "Seni her zaman seveceğim" notu. Annelerinden biri mi yollamıştı yoksa? Birincisi yoksa ikincisi mi? Belle'den miydi? Bethesda'dan mıydı? Yoksa Aubrey'den mi? Yoksa bambaşka birinden mi? Edward'a aldığı, pirinç tokaları ve deri kayışları olan ikinci sandıkta küçük porselen kuş ve birkaç tane boş beste defteri vardı ama büyükbabasını görmeye gitmeden önce içine koyduğu –taşınma hazırlıklarına, birlikte yaşayacakları yeni yuvanın kurulmasına dair sembolik bir anlam atfettiği çay takımı– yoktu, tıpkı satın aldığı gümüş set gibi.

Edward içeri girdiğinde bunun ne anlama gelebileceğini düşünüyordu, Edward'ın tüm eşyalarını odanın dört yanına saçıp yarattığı karmaşayı, yüzünde okunması güç bir ifadeyle David'in önünde durduğunu, dudaklarından ilk saçma soru döküldükten neden sonra fark edebilmişti ancak. Zihnini kurcalayan soruların kalan kısmına nereden başlayacağını kestiremediğinden aklına gelen ilk soruyu soruverdi: "Sana aldığım çay seti nerede?" Ardından ağlamaya başlayıp olduğu yere çöktü. Edward, giysi ve kitap yığınlarının arasından kendine bir yol bulup onu kollarının arasına alarak yanına çömeldi. David başını ona çevirip yüzünü paltosuna gömerek ağladı. Kendini biraz toparlayıp konuşabilecek hale geldikten sonra bile sorularını belirgin bir mantık ve düzen olmaksızın birbiri ardına gelen kesik kesik infilaklar halinde yağdırıyordu. Ancak hepsi de aynı derece acil görünüyordu: Edward başka birine mi âşıktı? Aubrey onun için kimdi, gerçek anlamda?

6. Fransız sanatçı ve kimyager Louis Jacques Mande Daguerre tarafından 1837 yılında icat edilen fotoğraf tekniği, bakır levhaların gümüş nitratla işlenmesi, ışığa karşı duyarlı hale getirilmesi ve kamera içerisinde on ila yirmi dakika pozlanması sonrasında, civa buharına maruz bırakılarak fotoğrafik görüntü elde edilmesi yöntemidir. (ç.n.)

Kim olduğu, ailesinin kim olduğu hakkında yalan mı söylemişti? Vermont'a gerçekten hangi sebeple gitmişti? Onu seviyor muydu? Onu seviyor muydu? Onu gerçekten seviyor muydu?

Edward, o sorularını sordukça yanıtlamaya çalışsa da David açıklamalarından birini bile bitirmesine fırsat vermeden araya giriyor, Edward'ın söylediklerinin hiçbirini idrak edemiyordu. Washington Meydanı'ndan gelirken yanında getirdiği tek şey, Edward'ın kendisininkilere cevaben yazdığı mektupları ve hıçkırarak ağlamaya devam ederek nihayet paltosunun cebinden çıkartıp Edward'a uzattığı Wesley'nin şu raporuydu. Sayfaları onun elinden alan Edward okumaya koyuldu, ilk önce merakla ardından öfkeyle okumaya devam etti. Edward'ın "Kahretsin!", "Lanet olsun!" şeklindeki öfke dolu haykırışlarına şahit olmak, garip bir biçimde David'in üzüntüsünü yatıştırmıştı.

Edward okumayı bitirdiğinde sayfaları odanın karşı tarafına, kararmış şöminenin içine fırlatıp atmış ve ardından yüzünü David'e dönmüştü. "Benim zavallı David'im" dedi. "Masum sevgilim benim. Kim bilir hakkımda neler düşünmüşsündür..." Ardından yüzündeki ifade sertleşti. "O kadının bunu bana yapabileceğine hiç ihtimal vermemiştim" diye homurdandı. "Ama yaptı işte ve benim hayatta en değer verdiğim ilişkiyi tehlikeye attı."

İzah edeceğini söyledi ve öyle de yaptı: Anne babası gerçekten de ölmüştü, ablaları Vermont'ta, küçük kız kardeşi ise New Hampshire'da yaşıyordu. Ne var ki büyük halası Bethesda'nın bakımını üstlenen, aynı zamanda annesinin kız kardeşi olan Lucy'yle aralarında bir zamanlar bir ihtilaf olduğunu itiraf etti. Konservatuarı bıraktıktan sonra bir süre Bethesda'yla birlikte yaşamıştı gerçekten de. "Sana bunu söylemek istemedim, çünkü kendi kendime yettiğimi düşünmeni istedim; bana hayran olmanı istedim. Kendi korkularımın tetiklediği bu ihmalin, şimdi benim samimiyetimden şüphelenmene yol açan bir şey haline gelmesi çok acımasızca." Ancak kendine kalacak bir yer bulmak üzere

birkaç ay sonra oradan ayrılmıştı: "Büyük teyzeme oldukça düşkünüm; oldum olası da öyleydim. O kadın ve teyzem, biz Özgür Eyaletler'e yerleştikten kısa bir süre sonra geldiler, kendime büyükannem kadar yakın gördüğüm birisiydi o. Ama ondan para çalmış olduğum iddiası en az onun varlıklı biri olduğu iddiası kadar gülünç."

"Peki ama Lucy ne demeye senin hakkında böyle bir iddiada bulunsun ki?"

"Bilemiyorum ki! O kindar, aşağılık bir kadın; hiç evlenmemiş, hiç anne olmamış, dostu olmayan biri ama gördüğün üzere, ucu bucağı olmayan bir hayal dünyası var. Annem ona karşı nazik olmamızı –onun bu huysuzluğunun bitmek bilmeyen yalnızlığına bir tepki olduğunu– söylerdi hep bize, bizler de elimizden geldiğince öyle davranırdık ona. Ama bu kadarı da çok fazla, çok ileriye gitti artık. Her neyse, Bethesda teyzem iki yıl önce hayatını kaybetti. Lucy teyzemi –yalnızca ismen teyzem– o zamandan beri görmedim ama bu, ne denli berbat bir biçimde olursa olsun, onun halen hayatta olduğunun ve halen intikam peşinde olduğunun, hâlâ onarılamayacak kadar yıkıcı olduğunun kanıtı."

"Hayatını kaybetti mi dedin? Ama daha önce Bethesda'dan bahsettiğinde ona oldukça düşkün olduğunu söylemiştin, sanki hâlâ hayattaymış gibi?"

"Hayatta değil. Yine de ona halen aşırı derecede düşkün olamaz mıyım? Ona hissettiğim duygusal yakınlık ölümünden sonra bile sona ermedi."

"Yani, Özgür Eyaletler kökenli bir çift tarafından evlat edinilmedin mi?"

"Hayır, tabii ki! Lucy'nin sözde hırsızlığımla ilgili yalanlar dehşete düşürücü –bunları beni hedef aldığı ve gençliğim onun zoruna gittiği için uydurmuş olabileceği geliyor sadece aklıma– gelgelelim ailemi (ki aynı zamanda kendi ailesini) inkâr etmesi kesinlikle mide bulandırıcı. Onun annemle babamı inkâr etmesi!

O hasta bir kadın. Keşke Belle burada olsaydı da tüm bunların nasıl bir deli saçması olduğunu, teyzemin gerçek karakterini sana kendisi anlatsaydı."

"Şeyy, yapamaz mı?"

"Elbette, gayet iyi fikir. Ona bu akşam yazar, aklına gelebilecek tüm sorulara cevap vermesini sağlarım."

"Ehh, kafamda çok soru var, bir sürü hem de."

"O rapordan sonra olmasa şaşardım zaten. (Büyükbabana büyük saygı duyuyorum ama itiraf etmeliyim ki toplumdan soyutlanmış ve dengesiz olduğu aşikâr bir kadın tarafından kendisine söylenen her şeye inanacak birine bu kadar güveniyor olması beni biraz şaşırttı.) Ah, benim zavallı David'im! Bu kadının fitneleriyle ortalığı karıştırmasının sana bu denli sıkıntı vermesinden nasıl iğrendiğimi anlatamam. İzin ver de durumu sana izah edeyim."

İzah etmişti de. Edward'ın David'in tüm endişelerine verecek bir cevabı vardı. Hayır, kesinlikle Aubrey'ye aşık değildi, zaten o Susannah ile evliydi; (Kız kardeşi mi! Tanrım, elbette hayır! Nasıl bir fesattı şu raporda yazılanlar!) kaldı ki Aubrey kendileri gibi değildi. İkisi sadece yakın arkadaştılar, hepsi bu. Bunun böyle olduğunu Kaliforniya'da kendi gözleriyle görecekti zaten David; dahası, "Sen ve o, onunla benim arkadaş olduğumuzdan daha iyi arkadaş olursanız şaşırmam. İkiniz de son derece makul insanlarsınız, sen de biliyorsun. O zaman da ben size şüpheyle mi bakayım yani?!" Evet, doğruydu, Christopher D. ile bir ilişkisi olmuştu ve evet kötü bitmişti. ("O –bunu övünmek için değil, gerçek bu olduğu için söylüyorum– bana abayı yakmıştı, bana evlenme teklif edip ben reddedince de beni iyice saplantı haline getirdi ve ben, bunu utanarak söylüyorum, ondan uzak durmaya başladım. Onu kendisine âşık olmadığıma nasıl inandıracağımı bilemiyordum. Dediğim dedik olan oydu, buna rağmen korkaklığım benim hatamdı, sadece benim hatam. Bu konuda derin bir vicdan azabı çekiyorum") Ama hayır, Edward ne onunla parası için birlikte ol-

muş ne de ailesi oğullarının adına müdahale etmeye çalışmıştı: David'i Bay D. ile tanıştıracaktı, kafasındaki her şeyi bizzat ona sorabilirdi. Hayır, yapacaktı bunu! Kesinlikle yapacaktı! Saklayacak hiçbir şeyi yoktu. Hayır, hiç kimseden –hele de çalacak hiçbir şeyleri olmayan ebeveynlerinden– bir şey çalmamıştı, velev ki öyle biri olmuş olsun: "Rapordaki tüm insafsızlıkların arasında, en zalimce olanı köklerimin, çocukluğumun, anne ve babamın benim ve kız kardeşlerim için yapmış olduğu fedakârlıkların inkârı ve babama atılan iftira: Kumarbaz mı? Kaçak mı? Üçkâğıtçı mı? Tanıdığım en dürüst adamdı o. Onun ismini sırf çıkarları için böyle şeylere karıştırmak... Böylesi bir suç, Lucy'nin dahi düşebileceğini tahayyül edemediğim bir kötülük seviyesi."

Durup dinlenmeden konuştular, aradan bir saat ya da daha fazla bir zaman geçmişti ki, Edward, David'in ellerini tuttu. "David, benim saf sevgilim. Bu sayfalardaki her şeyin aksini ispat edebilirim ve edeceğim de. Ama senin görmeni sağlamam gereken ilk şey şu: Seni paran için sevmiyorum, seninle sırf paran için bir hayat kurmak istemiyorum. Paran senin ve benim ona ihtiyacım yok. Bugüne dek parayla yaşamadım, onunla ne yapılır bildiğim bile yok. Kaldı ki kendi paramı –nankörlük etmek gibi bir niyetim olmasa da– kendim kazanmayı tercih ederim.

Çay setini ne yaptığımı sordun. Onu sattım, David ama ne kadar büyük bir hata yaptığımı, onun bana aşkından dolayı vermiş olduğun bir şey olduğunu ancak sonra anlayabildim. Sana bakabileceğimi, ikimizi birden geçindirebileceğimi sana kanıtlamak arzusuyla, para karşılığında verdim onu. Ama bunu kendi sevgi anlayışım doğrultusunda yaptığımı görmüyor musun? Senden asla bir talepte bulunmak istemiyorum, senin de gördüklerinden geri kalmanı. Ben ikimize de bakacağım. Sevgili David. Senden David Bingham olmanı beklemeyen, sadece candan bir hayat arkadaşı, sadık bir koca, sevgili bir eş olmanı bekleyen biriyle birlikte olmak istemez misin? İşte..." Edward bu aşamada pantolonunun cebine

uzanıp bir para kesesi çıkarmış, David'in ellerinin arasına sıkıştırmıştı. "İşte, onun parası. İstersen yarın gidip geri alırım. Onu da, gümüş takımı da. Para sende kalacak. Bu parayı Kaliforniya'daki ilk yemeğimizde harcayacağız, sana alacağımız yeni boyama seti için kullanacağız. Asıl önemli olan parayı birlikte harcayacak, hayatımızı birlikte kuracak olmamız."

Başına bir ağrı saplanmış, bunalmıştı. Gözyaşları yanaklarında kurumuş, cildini yakmış, kaşındırmıştı. Eklemlerinde kemik yokmuş gibi hissediyordu, o kadar kesif bir yorgunluğun pençesine düşmüştü ki, Edward onu soymaya başlayıp ardından yatağa yatırdığında, böylesi anlarda her zaman verdiği sezgisel karşılıkları da, duyduğu heyecanı da hissedemez olmuştu, bir sersemlik hali vardı üzerinde. Edward'ın yönlendirmelerine karşılık veriyor olsa da bir baygınlık yaşıyor gibiydi. Kolları ve bacakları sanki kendi başlarına hareket ediyor, kendisi artık onlara söz geçiremiyor gibiydi. Büyükbabasının söylediklerini düşünüp duruyordu: "Sana ihtiyaçları var onların: Edward ve sevgilisinin..." Ertesi sabah erkenden uyandığında, Edward'ın kollarının arasından sıyrılıp sessizce giyindi ve pansiyondan ayrıldı.

Saat o kadar erkendi ki, sokak direklerinin fenerlerindeki mumlar hâlâ titreşiyor, ışık grinin tonları halinde belli belirsiz süzülüyordu. Botlarının parke taşlarında çıkardığı topuk seslerinin yankısı eşliğinde nehre kadar yürüyüp suların tahta iskeleye çarpmasını izledi bir müddet. Rutubetli bir gün olacaktı, rutubetli ve soğuk. Kollarıyla kendini sarmalayıp karşı kıyıya dikti gözlerini. Andrew'la birlikte arada bir nehir kıyısında yürür, sohbet ederlerdi. Gerçi tüm bunlar uzun zaman önce yaşanmış, yıllar öncesinde kalmış olaylar gibiydi artık.

Ne yapacaktı? Burada, nehrin bir kıyısında, tanıdığı, bildiği Edward vardı; orada, karşı kıyıda ise büyükbabasının tanıdığını sandığı Edward; aralarında ise geçit vermez bir su kütlesi vardı, geniş olmasa da derin ve belli ki aşılamaz. Edward'la birlikte gi-

decek olsa, büyükbabasını sonsuza kadar yitirecekti. Kalacak olsa da Edward'ı. Edward'a inanmış mıydı? İnanmıştı ama bir yandan da inanmamıştı. Edward'ın önceki gece ne kadar üzgün olduğunu hatırlayıp duruyordu. Üzgündü ama diye hatırlattı kendine, bocalamış, telaşlı bir hali yoktu; içini rahatlatırken söylediklerinde tutarsızlık yoktu, ya da bir iki tane vardı, var olanlar da öyle tedirgin edici sonuçlara yol açacak gibi görünmüyordu. Bu bile tek başına onun riyasızlığını kanıtlıyordu. Edward'ın kendisiyle nasıl da sevgi dolu bir sesle konuştuğunu, ona nasıl da şefkatle dokunup sarmaladığını düşündü. Tüm bunları hayalinde canlandırıyor değildi elbette. Tüm bunlar bir pantomimden ibaret değildi elbette! Birbirlerine duydukları tutku, birlikteliklerinin ateşi –en azından bu– sahte olamazdı, değil mi? New York işte burada, önünde uzanıyordu; tanıdığı, bildiği her şey. Orada Edward'la birlikte bambaşka bir yer vardı, hiç gitmediği bir yer ama artık tüm hayatı boyunca aradığı yerin orası olduğunu anlayabiliyordu. Orayı Andrew'la bulabileceğini düşünmüştü ama seraptan öte bir şey değildi bu. Charles'la birlikte bu hayalin gerçekleşmesi ise ihtimal dahilinde bile olamazdı. Oysa hayatının amacı, atalarının bu ülkeyi kurmasının nedeni bu değil miydi? Böylece olduğu gibi hissetmesine imkân tanınabilsin, kendisinin de mutluluğa hakkının olduğunu düşünebilsin.

Bunlar kendisinin bile cevabını bilmediği sorulardı. Gerisingeri dönüp Edward'ın kendisini beklediği pansiyona doğru yürüdü. Sonraki birkaç gün aynı şekilde geçti: David daha önce uyanıyor, nehre kadar yürüyor, sonra geri dönüyor ve Edward'ın sabırla, hatta hoşgörüyle karşıladığı sorgu sual faslına kaldığı yerden devam ediyordu. Evet, resimdeki kız Belle'di; hayır, dagerreyotipideki adam Aubrey değildi ama konservatuvar döneminden kalma eski bir sevgiliydi. Eğer David'in canını sıkıyorsa, fotoğrafı pekâlâ da –İşte bak! Tam da öyle yapıyordu!– yakabilirdi, zira fotoğraftaki adam onun için hiçbir şey ifade etmiyordu, artık et-

miyordu. Evet, not annesinden gelmişti. Her zaman her şeye bir açıklaması vardı, David anlattıklarını dinleyip dinleyip içiyor, ta ki akşam olup zihni bulanıp tekrar bitkinleşince Edward üstündekileri çıkarıp onu yatağa yatırıyor ve ardından döngü sil baştan başlıyordu.

Bir türlü huzur bulup rahatlayamıyordu, taşları yerine oturtamıyordu. "David, canım benim, başka tereddütlerin varsa, bu durumda belki de evlenmemeliyiz" dedi Edward bir öğleden sonra. "Ben hâlâ seninle olmak istiyorum ama servetin güvende kalacak."

"Yani, benimle evlenmek istemiyor musun?"

"İstiyorum! Elbette istiyorum! Ama parana sahip olmak gibi bir niyetim, bir arzum olmadığına seni ikna edebilmemin tek yolu buysa şayet..."

"Ama evliliğimiz Kaliforniya'da zaten hiçbir surette kabul görmeyecek, dolayısıyla senin açından pek de bir fedakârlık olmayacak, öyle değil mi?"

"Aksine daha büyük bir fedakârlık olacak, şayet parana konmak gibi bir niyetim olsaydı. Seninle burada evlenir, sahip olduğun her şeyi alır ve ardından seni terk ederdim. Ama niyetim bu değil, işte tam da bu yüzden bunu öneriyorum ya!"

İlerleyen aylarda ve yıllarda, hep bu dönemi düşünüp duracak, yanlış hatırlayıp hatırlamadığından şüphe duyacaktı: Edward'ı, kesin ve kuşkuya yer bırakmayacak şekilde sevdiğini anladığı, ona olan aşkının, Edward'ın verdiği tüm güvencelere rağmen zihninde halen dolaşıp duran tüm belirsizliklerin üstesinden gelebileceğini düşünmediği bir an, bir saat, bir gün olmamış mıydı hiç? Ama hayır, tek bir zaman dilimi yoktu, üzerine tarih düşüp bir kâğıda yazıp da anabileceği herhangi bir aydınlanma ânı yoktu. Washington Meydanı'na dönmeyi başaramadığı her geçen günle, ilk başta sadece büyükbabasından, ilerleyen günlerde Eliza ve John'dan, sonrasında Eden ve Frances'ten,

hatta Norris'ten gelen, dikkate almayarak ya şömineye fırlatıp attığı ya da Edward'ın kendisine yazdığı ve pansiyona gelirken yanında getirdiği mektup yığınlarının arasına, açılmamış bir şekilde koyduğu her bir mektupla, büyükbabasının evinden kendisine getirilmesini istediği her bir kıyafet, her bir kitap ve çizim defteriyle, buluşup konuşmak üzere Christopher D.'ye bir mesaj gönderme konusunda her kararsız kalışıyla, Edward'ın, anlattıklarını doğrulaması için Belle'e gerçekten de mektup gönderip göndermediğini sormadığı her bir haftayla, Belle'den cevap gelmeden geçen her bir haftayla, başka bir hayata, yepyeni bir hayata başlama niyetini ilan ediyordu.

Bu şekilde neredeyse bir aya yakın bir zaman geçmişti. Edward, David'den kendisine en azından Kaliforniya'ya kadar eşlik edeceğine dair kesin bir söz almamış olmasına rağmen, ne Edward Kıtalararası Ekspres'ten iki bilet alıp geldiğinde ne de şahsi eşyaları Edward'ınkilerle birlikte sandıklardan birine konup da ortadan kaybolduğunda itiraz etmişti. Edward bir koşuşturma içindeydi; –eşyaları paketliyor, planlar yapıyor, hiç durmadan gevezelik ediyordu– o böyle gayretle koşturdukça David'in eli kolu kalkmaz, hiçbir gayret gösteremez olmuştu. Her sabah kendi kendine, kaderinde yazılan her şeyi, ne kadar küçük düşürücü olursa olsun, şimdi ve sonsuza dek durdurabilmenin kendi ellerinde olduğunu hatırlatıyor ama akşam olup da Edward'ın coşkusunun dümen suyunda biraz daha ötelere sürüklendiğinde, her geçen gün ayakları yerden biraz daha kesiliyordu. Ne var ki bir yandan da direnmeye istekli değildi. Hem neden olsundu ki? Edward'ın kendisini arzuladığı kadar arzulanmak, el üstünde tutulmak, öpücüklere, fısıltılara boğulmak, bu denli kıymet verilmek, servetinden bir şey talep edilmediği gibi bir kez olsun serveti hakkında soru sorulmamak, böylesi bir doyumsuzlukla soyularak, böylesi edepsiz bir şehvetin öznesi olmak öyle hoş, öyle baştan çıkartıcıydı ki... Bunları daha önce

hiç yaşamış mıydı? Yaşamamıştı ama adı gibi emindi: Bunun adı mutluluktu, yaşamak böyle bir şeydi.

Yine de daha soğuk –şafak sökmeden önceki anlarda– David, ayın birtakım zorluklar olmadan geçmediğini de görebiliyordu. Ev işlerine dair bildiği bir şey yoktu, tamamlayıp bitirdiği bir iş olmamıştı ki daha önce. Bu konulardaki bilgisizliğinin ve beceriksizliğinin aralarında gerginliğe yol açtığı zamanlar da olmuştu: Yumurta kaynatmaktan, çorap yamamaktan ya da çivi çakmaktan bihaberdi. Pansiyon odalarının içinde tuvalet yoktu, ortak kullanıma açık tek bir tuvalet vardı sadece. David tuvaleti dondurucu soğukta ilk ziyaret ettiğinde, pansiyon sakinlerinin paylaşması gereken suyun tamamını farkında olmadan kullanmış, Edward'la araları bu yüzden gerilmişti. David'in bugüne dek şömineyi hiç yakmadığını itiraf ettiği bir seferinde, "Bildiğin bir şey var mı peki senin?" diye sertçe sormuş, bir başka seferinde "Senin örgülerin, çizimlerin, nakışlarınla hayatta kalamayız, biliyorsun değil mi?" diye patlaması üzerine David öfkeyle fırlayıp gitmiş, gözlerinden yaşlar aka aka sokaklarda dolaşmış, hava çok soğuk olduğu ve gidecek başka bir yeri olmadığı için en nihayet geri döndüğünde Edward onu orada ateş çıtırdarken şefkatle ve af dileyerek karşılamış, yatağa –onu tekrardan ısıtmaya söz verdiği yere– götürmüştü. Sonrasında, Edward'a başka bir yere –daha ferah ve daha yeni bir yere– taşınıp taşınamayacaklarını (bedelini seve seve karşılardı) sormuş ama Edward onu gözlerinin arasından öpmekle yetinmiş, tutumlu olmak zorunda olduklarını, zaten her halükârda David'in bunları öğrenmesi gerektiğini, Kaliforniya'da buna ihtiyaç duyacaklarını, zira orada nihayetinde bir çiftlikte yaşayacaklarını söylemişti. David kendini geliştirmeye çalışmıştı çalışmasına ama yetenekleri de bir yere kadardı.

Günler böyle gelip geçmiş, yola çıkmalarına günler kalmıştı; beş gün, dört gün, üç gün, iki gün derken zaman gelip çatmış, ayrılma hazırlıkları hızlanmıştı. Belle'in Kaliforniya'ya varışın-

dan birkaç gün sonra onlar da ulaşmış olacaklardı artık. Yaşadıkları küçük oda gidecek eşyalarla tıka basa doluyken birdenbire bomboş kalmıştı. Sahip oldukları ne varsa hepsi, sonuncusunu David'in Washington Meydanı'ndan getirttiği, vapurlarda kullanılan genişçe üç sandığa yerleştirilmişti. Şehirdeki son günlerinden önceki gece Edward, David'in herhangi bir yerlerde mevcut bir parası varsa, ayrılmadan önce güvenceye almasının yararlı olabileceğini söylemişti: Ertesi gün, yolda ihtiyaç duyabileceklerini düşündüğü birtakım malzemeleri satın almak için erkenden çıkacaktı. David'in büyükbabasını ziyaret edeceğinden bahis açılmamıştı.

Mantıksız bir talep değildi aslına bakılırsa, yapılması gereken bir şeydi. Yine de o sabah David hayatında son kez pansiyon odasından çıkıp çatlak merdivenlerden sokağa adım attığında, şehrin yüzüne çarpan soğuk, kirli güzelliğine vurulduğu hissine kapıldı. Yeni yeni filizlenen küçük, parlak yeşil yapraklarıyla tepesinde uzanan ağaçlar; yoldan geçen atların nallarından çıkan hoş sesler; dört bir yanda süren hummalı çalışmaların görüntüsü; temizlikçi kadınların giriş basamaklarını paspaslayışları; çekçeğini ağır ağır çeken kömürcü çocuk; elinde kovası, neşeli bir melodi tutturmuş ıslık çala çala yanından geçip giden baca temizleyicisi. Bu insanlar onunla aynı soydan değildi elbette ama bir yandan da öyleydiler: Onlar da Özgür Eyaletler'in vatandaşlarıydılar, ülkelerini, şehirlerini bu hale hep birlikte getirmişlerdi. Onlar emekleriyle, David de parasıyla.

İlk başta bir fayton tutmayı düşünmüştü ama sonra yürümekte karar kıldı; sokaklarda sersem sersem dolaşarak önce güneye, sonra doğuya yürüdü. Ayakları, gözleriyle görmesine gerek kalmadan bir gübre yığınından, bir şalgam artığından, ortalıkta koşuşturan yabani bir kediden ne zaman kaçacağını bir şekilde ezbere biliyordu. Gözdesi olan ve hayatı boyunca yürüdüğü o pis sokakları –ayakkabılarıyla en ufak bir iz bırakmadan, en ufak

bir çıtırtı çıkartmadan, boğazını temizleyip geldiğini belli etmesine gerek kalmadan insanların kendisine yol verdiği o sokakları– alev gibi yalayıp geçerken kendini küçük bir köknar kozalağı gibi hissetmişti. Öyle ki, bu ruh hali içinde en nihayet Bingham Brothers binasına ulaştığında kendinden geçmiş, hatta havada sürükleniyor gibiydi. Sanki şehrin metrelerce yukarısında süzülüyor, basamaklarına konmadan önce taş binanın etrafında yavaşça dönüyordu. Şimdi, neredeyse yirmi dokuz yıldır yaptığının aynısı yapıyor, –ama diğer yandan da aynısı denemezdi aslında– binanın kapılarından içeri giriyordu.

Koridor boyunca yürüdü, banka ofislerine açılan kapıların önünden geçti, sonra sola, ailenin hesaplarından sorumlu bankacıyla buluştuğu, tüm birikimini çektiği yere gitti. Özgür Eyaletler'in para birimi Batı'da kabul ediliyordu ama sadece kerhen. David bu yüzden önceden haber göndererek parasını altın olarak çekeceğini bildirmişti. Külçelerin tek tek tartılmasını, kumaşa sarılmasını, ardından siyah deriden küçük bir çantanın içine istiflenip çantanın kayışlarının bağlanmasını izledi.

Bankacı, kendisine çantayı uzatırken –yeni, tanımadığı bir personeldi– eğilerek selamladı. "İyi şans dileklerimi sunmak isterim, Bay Bingham" dedi hüzünlü bir sesle. Kolunun metalin ağırlığıyla aşağıya doğru çekilmesiyle birdenbire nefessiz kalan David, teşekkürlerini ancak bir baş hareketiyle iletebildi.

Hikâyesi belli ki yine biliniyordu. Bankacının yanından ayrılıp halı kaplı uzun koridorda büyükbabasının ofisine doğru son yürüyüşünü yaparken, toplu bir mırıldanma sesi, neredeyse bir uğultu çalındı kulağına, ancak kimseye rastlamadı. Ofisin kapısı kapalı giriş kısmına neredeyse varmıştı ki birisini gördü. Norris bekleme odalarından birinden çıkıp hızla koridora doğru seğirtti.

"Bay David" dedi. "Büyükbabanız sizi bekliyor."

"Teşekkürler Norris" demeyi becerebildi neyse ki... Zar zor konuşabiliyordu, kelimeler boğazına diziliyor, onu boğuyordu.

Kapıyı tıklatmak için döndü ama bunu yaptığı esnada Norris aniden omzuna dokundu. David şaşırmıştı, Norris'in ona veya kardeşlerine dokunduğu hiç olmamıştı, adama tekrar bakıp da gözlerinin nemli olduğunu görünce şoke oldu. Norris, "Size mutluluklar dilerim, Bay David" dedi, ardından da hızla gözden kayboldu. David büyükbabasının kapısının pirinç kolunu indirip odasına girmişti ki, büyükbabası karşısındaydı. Her zaman yaptığı üzere, bir baş işaretiyle yanına çağırmıyordu. Aksine masanın başından kalkmış, yumuşak halının üzerinden geçmesini bekliyordu. Bu öyle yumuşak bir halıydı ki, David'in küçük bir çocukken yaptığı gibi kristal bir kadehi üzerine atsanız bile parçalanmaz, aksine halının üstünde nazikçe sekerdi.

Daha içeri girer girmez, büyükbabasının gözlerini kırpıştırarak elindeki çantaya baktığını fark etti. Çantanın içinde ne olduğunu bildiğinden adı gibi emindi. Aslına bakılırsa çantanın içinde ne kadar altın olduğunu gramına kadar biliyordu. Tam oturmaya meyletmişti ki burnuna bir is, toprak kokusu geldi, Lapsang souchong'un fincana konmasını izlemek için gözlerini açtığında göz pınarları bir kez daha doldu. Ardından fark etti: Sadece tek bir fincan vardı, o da büyükbabasınınkiydi.

"Veda etmeye geldim" dedi kesif bir sessizliğin ardından en sonunda dayanamayarak; konuştuğu sırada sesindeki titremeyi duyabiliyordu. Bir müddet sonra, büyükbabasının karşılık vermemesi üzerine, "Bir şey demeyecek misin?" diye sordu. Meseleyi kendi açısından anlatmaya niyetlenmişti. Edward'ın fedakârlıklarını, Edward'ın onu nasıl da önemsediğini, Edward'ın endişelerini nasıl da yatıştırdığını anlatacaktı ki, birden farkına vardı: Bunu yapmak zorunda değildi. Ayaklarının dibinde, sanki bir peri masalından fırlamışçasına, bir sandık altın duruyordu, ona aitti. Dahası, bulunduğu yerden çok değil, sadece bir mil uzakta onu seven bir adam vardı; birlikte binlerce mil yol kat edecekler, David aşklarının da yanı başlarında ola-

cağını umut edecekti, çünkü buna inanıyordu, çünkü inanmak durumundaydı.

"Büyükbaba" dedi tereddütle, büyükbabasının çayından bir yudum alarak karşılık vermesi üzerine David bir kez daha tekrarladı, sonra bir kez daha, ardından "Büyükbaba!" dedi haykırarak. Adam karşısında öylece oturmuş, kayıtsızlıkla fincanını dudaklarına götürüyordu.

"Çok geç değil, David" dedi büyükbabası en sonunda. Büyükbabasının sesi –sesindeki o metanet ve David'in daha önce hiç görmemiş olduğu bir ihtiyaç, bir sebep ve yanılmış olma arzusunu yansıtan o otorite– içini acıttı. İki büklüm olup acıdan sızlayan karnını tutmamak için kendini zorladı. "Seçim yapabilirsin. Seni güvende tutabilirim. Seni yine de güvende tutabilirim." İşte tam da o an kendini asla izah edemeyeceğinin farkına vardı. Tıpkı daha öncesinde de farkına vardığı gibi onunla hiçbir zaman tartışamayacaktı, ne diyeceğini hiçbir zaman kestiremeyecekti, hiçbir zaman Nathaniel Bingham'ın torunundan daha fazlası olamayacaktı. Edward Bishop neydi ki Nathaniel Bingham'ın karşısında? Büyükbabasının sembolize ettiği ve olduğu şeyin karşısında aşk denen şey neydi ki? O kimdi ki bunlardan herhangi birine kafa tutsun? O önemsiz biriydi; o bir hiçti; Edward Bishop'a âşık olan bir adamdı ve belki de hayatında ilk kez, istediği bir şeyi, kendisini dehşete düşüren bir şeyi ama ne olursa olsun kendisine ait olan bir şeyi yapıyordu. Aptalca bir seçim yapıyordu belki ama seçim yapıyordu. Kolunu ayaklarının dibinde duran çantaya uzattı, parmaklarını çantanın sapından geçirdi, eliyle sıkıca kavrayarak ayağa kalktı.

"Hoşça kal" diye fısıldadı. "Seni seviyorum, büyükbaba."

Kapıya varmasına az bir mesafe kalmıştı ki, büyükbabası, David'in daha önce hiç şahit olmadığı bir ses tonuyla haykırdı: "Sen aptalın tekisin, David!" Aldırmaksızın yürümeye devam etti. Kapıyı arkasından kapattığı sırada büyükbabasının adını haykırmaktan ziyade ıstırap dolu iki heceyle inlediğini duydu: "David!"

Çekip giderken kimse onu durdurmadı. Halıyla kaplı koridorda bir kez daha yürüdü, ardından görkemli kapılardan ve mermer lobiden geçti. Sonrasında dışarıdaydı; sırtı Bingham Brothers'a dönük, tam karşısında ise şehir uzanıyordu.

Bir keresinde, o ve kardeşleri henüz çok küçükken, muhtemelen Washington Meydanı'nda yaşamaya başladıktan kısa bir süre sonra, büyükbabalarıyla cennet hakkında konuşmuşlardı. Büyükbabanın anlattıklarından sonra John çabucak şöyle demişti. "Benimkinin tamamının dondurmadan olmasını isterim" ama o zamanlar soğuk şeylerden hazzetmeyen David aynı fikirde değildi: Onun cenneti keklerden oluşacaktı. Hayal edebiliyordu: Kremayla kabartılmış okyanuslar, pandispanyadan yapılmış dağlar, dallarından şekerleme kaplı kirazlar sarkan ağaçlar. John'un cennetinde olmak istemiyordu; kendisininkinde olmak istiyordu. O gece büyükbabası iyi geceler dilemek için yanına geldiğinde meraklı gözlerle sormuştu: Tanrı kimin ne istediğini nasıl bilebiliyordu? Herkesin hayallerini kurduğu yerde olduğundan Tanrı nasıl emin olabiliyordu? Büyükbabası gülmüştü. "O bilir, David" demişti. "Bilir, üstelik ne kadarına ihtiyaç duyarsa o kadar cennet yapar."

Peki ya burası cennet ise? Öyle olsaydı anlar mıydı acaba? Belki de anlamazdı. Ama geldiği yerin cennet olmadığını biliyordu: O başkasının cennetiydi, onun değildi. Onunki başka bir yerdeydi ama öylece önüne çıkma ihtimali yoktu. Aksine, kendisinin arayıp bulması gerekiyordu. Gerçekten de tüm hayatı boyunca kendisine öğretilen, umut ettirilen şey bu değil miydi? Artık arama vakti gelmişti. Artık cesur olma vaktiydi. Artık yalnız gitmesi gerekiyordu. O yüzden, elinde kurşun gibi ağır o çanta, bir müddet daha burada öylece duracak, ardından nefes alıp ilk adımını atacaktı: Yeni bir hayata, cennete.

Kitap II

Lipo–Wao–Nahele

Kısım I

Mektup parti günü ofise ulaştı. Nadiren mektup alırdı, aldığında da aslında ona gelmiş olmazdı; "stajyer avukatlara" gönderilen ve mektup tasnif memurunun masalardan birinin üzerine yığın halinde bıraktığı dergilerle, hukuk dergilerine abonelik tekliflerinden ibaret olurdu sadece. Bu yüzden öğleden sonra kahvesini içinceye kadar zarf destesinin üzerindeki lastik bandı sıyırıp gelenlere şöyle bir göz gezdirme zahmetine bile girmemişti ki, aniden ismini fark etti. İade adresini gördüğünde nefessiz kalmıştı; nefesi öyle bir kesilmişti ki, bir müddet sıcak, kuru rüzgârın sesi dışında tüm sesler kaybolmuştu.

Zarfı alıp pantolonunun cebine sokuşturdu. Kattaki en mahrem yer olan arşiv odasına koşturdu. Zarfı göğsüne dayamış bir halde bir müddet öylece durdu, neden sonra zarfı açarken aceleden içindeki mektubu da yırttı. Zarfın içindeki kâğıdı tam çekip çıkarıyordu ki, yarı yolda vazgeçip zarfa geri koydu, sonra da ikiye katlayıp gömleğinin cebine tıkıştırdı. Ardından bir yığın eski hukuk kitabının üstüne oturmak zorunda hissetti kendini; gergin olduğu zamanlarda yaptığı üzere, kendini oradan çıkmaya hazır hissedene dek birbirine kenetlediği ellerine üfleyerek bir müddet öylece durdu.

Masasının başına geri döndüğünde saat dörde çeyrek vardı. O gün işten saat dörtte çıkmak için zaten öncesinde izin almıştı ama birkaç dakika daha erken çıkıp çıkamayacağını sormak için müdürünün yanına gitti. Elbette, dedi kadın: Gün geçmek bilmemişti zaten; pazartesi görüşürlerdi. Teşekkür edip mektubu çantasının içine tıkıştırdı.

"İyi hafta sonları" dedi kadın, o çıkarken.

"Size de" dedi.

Asansöre giderken Charles'ın ofisinin önünde geçmesi gerekiyordu. Hoşça kal demek üzere şöyle bir uğramamıştı bile, çünkü aralarında, kıdemli bir ortağın çömez bir stajyer avukatla olan tanışıklığının ötesinde bir ilişki yokmuş gibi davranmanın daha güvenli olacağı konusunda mutabık kalmışlardı. İlişkilerine başladıkları ilk zamanlarda, sırf Charles'ın sıradan bir şey yaptığını –önündeki kısa nota göz gezdirdiği sırada saçının arkasını düzeltirken; kayıt cihazına bir hatırlatma notu dikte ederken; bir hukuk kitabının sayfalarına göz gezdirirken; arkası kapıya dönük vaziyette, pencereden Hudson Nehri'ne baktığı sırada telefonda konuşurken– görmek umuduyla, ne kadar sıradan o kadar iyiydi, gün içinde ofisinin önünden defalarca geçerken buluyordu kendini. Charles bunu ona asla itiraf etmemişti ama David, ofisinin önünden gelip geçtiğinin farkında olduğundan adı gibi emindi.

İlk anlaşmazlıklarından birinin sebebi bu olmuştu: Charles'taki şu ilgi eksikliği. "İyi de ne yapabilirim David?" diye sormuştu Charles bir gece yatakta yan yana uzanırlarken, sesinde öyle kendini savunur bir ton yoktu. "Stajyer avukatların olduğu yere öyle canım her istediğinde uğrayamam ki ben. Yanına uğramayı bırak, seni dahilden arayamam bile: Laura kimi aradığımı kendi telefonundan görebiliyor, eninde sonunda olan biteni anlayacaktır."

Hiçbir şey söylemedi, yüzünü yastığa gömmekle yetindi, Charles bunun üzerine iç geçirerek "Yoksa seni görmek istemediğimden değil" dedi usulca. "Karmaşık meseleler bunlar. Sen de biliyorsun nasıl olduğunu."

Sonunda özel bir işaret bulmuşlardı: Charles'ın ofisinin önünden her geçtiğinde, Charles eğer meşgul değilse, boğazını temizleyip parmaklarının arasında bir kalem döndürecekti; bu onun David'i gördüğünün işareti olacaktı. Aptalca bir şeydi bu, –David kalkıp da arkadaşlarına Charles'la ofis içinde bu şekilde ileti-

şim kurduklarını söylemeye yeltenemezdi– zaten arkadaşlarının Charles'a pek güvendiği de yoktu; ama bir yandan da ilaç gibi geliyordu. "Larsson, Wesley gündüzlerimin sahibi ama gecelerimin sahibi sensin" derdi Charles hep, bu da ilaç gibi gelirdi.

Ama aslında benimle mukayese ettiğinde, öyle ya da böyle genelde zamanını onlar için uğraşarak geçiriyorsun demişti Charles'a bir seferinde.

"Bu doğru değil" dedi Charles. "Senin payına hafta sonları, tatiller düşüyor, geceler de cabası." Ardından uzanıp hesap makinesini eline almıştı. Şimdiye dek birlikte olduğu ya da flört ettiklerinin arasında, başucundaki komodinin üzerinde hesap makinesi bulunduran yegâne kişi Charles'tı. Tartışmaları ya da sohbetleri sırasında düzenli olarak hesap makinesine başvurmayı âdet haline getirmeyi bir yana bırakın, tuşlarını yumruklardı adeta. "Haftada yedi gün, günde yirmi dört saat" dedi. "Larsson, Wesley ne kadarını alıyor peki? Günde on iki saatten beş gün, üzerine bir de tamam, hafta sonları toplam yedi saat daha. Toplam altmış yedi eder. Haftada yüz altmış sekiz saat var, şu altmış yedi saati çıkart, geriye kalır yüz bir saat. Bu, her hafta en az yüz bir saat boyunca tam tekmil ve kati olarak emrinize amadeyim demektir. Üstelik, Larsson'da seni düşünerek geçirdiğim ya da seni düşünerek ama düşünmemeye çalışarak geçirdiğim saatler buna dahil değil."

"Bu dediklerin kaç saat eder, peki?" diye sordu. İkisi de tebessüm etmişti bunun üzerine.

"Yığınla" dedi Charles. "Saymakla bitmez. Saat başı ücret hesabıyla on binlerce dolar. Herhangi bir müşterimden çok daha fazla."

Az evvel Charles'ın ofisinin önünden geçmiş, Charles da boğazını temizleyip parmaklarının arasında bir kalem çevirmişti. David tebessüm etmişti: Görünmüştü. Artık gidebilirdi.

* * *

Evde her şey kontrol altındaydı. İçeri girdiğinde Adams'ın ona söylediği buydu: "Her şey kontrol altında Bay David." Her zaman olduğu gibi, kafası biraz karışmış görünüyordu; David'in varlığından, onun evde olmasından, David'e hizmet etmek durumunda olmaktan, şimdi de David'in, akşam yemeği davetinde –Adams'ın David'in yaşından uzun bir zamandır hazırlamaya alışık olduğu akşam yemeği davetinde– her şeyin ikram edilebileceği fikrinden şaşkına dönmüştü.

Bir yıl önce eve taşındığında, Adams'a kendisine Bay David değil, David diye hitap etmesini defalarca söylemişti ama belli ki Adams yapamayacaktı bunu, en azından hiç yapmamıştı. Ne Adams ona alışabilecekti ne de o Adams'a. Charles'la geçirdiği ilk gecelerden birinin sabahında uyanmış, yatakta öpüşüyorlardı, neredeyse tekrardan sevişeceklerdi, derken birinin Charles'ın adını ölçülü ve ciddi bir tavırla söylediğini duymuş, tiz bir çığlık basarak telaşlanmış, kafasını kaldırdığında Adams'ın kapılarının eşiğinde durduğunu görmüştü:

"Kahvaltıyı hemen servis edebilirim Bay Charles. Şayet beklemek istemezseniz..."

"Bekleyeceğim, Adams. Teşekkür ederim."

Adams gittikten sonra Charles onu tekrar kendine çekmiş ama David ittirerek uzaklaşmış, Charles da gülmüştü. "Neydi o çıkardığın ses?" diye alay etmiş, gıcırtıyı andıran birkaç ufak ses çıkartmış, "Tıpkı yunuslar gibi" demişti. "Çok sevimli."

Hep böyle midir? diye sordu.

"Adams mı? Evet. Alışkanlıklarımı sevdiğimi bilir."

Bu biraz rahatsız edici, Charles.

"Aaa, zararsızdır Adams" dedi Charles. "Biraz eski kafalıdır, o kadar. Ama harika bir hizmetkârdır."

Aylar boyunca, Charles'la Adams hakkında konuşmaya çalışmıştı ama pek de yol aldığı –bu biraz da aklına yatmayanları tam olarak dile getiremediğinden olsa gerek– söylenemezdi. Ger-

çi Adams'ın ona ağırbaşlı, mesafeli bir saygıdan başka bir tavırla yaklaştığı hiç olmamıştı, yine de David, Adams'ın kendisini hiç onaylamadığından bir şekilde emindi. En iyi dostu ve eski oda arkadaşı Eden'a Adams'tan bahsettiğinde Eden gözlerini devirmiş, "Bir uşak mı?" demişti. "Yok daha neler David. Her neyse, belki de Chuck'ın bütün kırıklarından nefret ediyordur." (Eden Charles'tan öyle bahsederdi: Chuck. Artık bütün arkadaşları da Chuck diyorlardı Charles'a.)

Ben onun kırığı değilim, diye düzeltmişti Eden'ı.

"Ahh, evet. Affedersin" demişti Eden. "Onun erkek arkadaşısın." Dudağını büküp kirpiklerini kırpıştırmıştı. Tek eşlilikle işi olmazdı, keza erkeklerle de: "Sen hariç, David" derdi. "Sen de pek öyle sayılmazsın zaten."

Sağ ol be, derdi David. Eden da gülerek karşılık verirdi.

Ne var ki Adams'ın Charles'ın erkek arkadaşlarının hepsini beğenmediği de doğru değildi, çünkü bir seferinde Adams ve Charles'ın, Charles'ın eski erkek arkadaşı –David'le tanışmadan önce görüştüğü– Olivier hakkında yaptıkları bir konuşmaya kulak misafiri olmuştu. "Bir de Bay Olivier aradı" demişti Adams, Charles'a mesajlarını iletirken. Çalışma odasının eşiğinde duran David, Adams'ın sesinde farklı bir şeyler olduğunu hissetmişti.

"Sesi nasıl geliyordu?" diye sordu Charles. O ve Olivier halen arkadaşlık ediyorlardı ama birbirlerini yılda bir, en fazla iki kez görüyorlardı.

"Gayet iyiydi" dedi Adams. "Kendisine hürmetlerimi iletin lütfen."

"Elbette iletirim" dedi Charles.

Neyse ne, Adams'tan yakınıp durmak faydasızdı çünkü Charles onu asla bırakmazdı: Delikanlılığından beri Charles'ın anne babasının uşaklığını yapmıştı; ebeveynleri hayatlarını kaybettiklerinde, tek çocukları olan Charles yalnızca evlerini değil, Adams'ı da miras olarak almıştı. Arkadaşlarına bundan asla bahsedemez-

di; Charles'ın yetmiş beş yaşındaki bir adamı fiziksel olarak zorlayan bir işte çalıştırıyor olmasına bir tür yaşlı sömürüsü gözüyle bakarlardı. Oysa David, Adams'ın işine devam etmekten keyif aldığı kadar, Charles'ın da onu işine devam ettirmekten keyif aldığının farkındaydı. Arkadaşları –bazılarının nazarında, kendilerini bu dünyada gerçek hissettiren yegâne şeyin çalışmak olduğunu– hiçbir zaman anlamamışlardı.

"İnsanın bir uşağının olmasının çağdışı göründüğünün farkındayım," demişti Charles, –kendi arkadaşlarından pek azının uşağı vardı– hatta kendisinden daha zengin ya da paraya yenilerde konmamış, aksine köklü bir varlığa sahip olanların arasında bile yoktu, "ama biriyle aynı evin içinde birlikte büyüdüğünde, terk edilmesi çok zor bir alışkanlık bu." İçini çekti. "Senin ya da bir başkasının bunu anlamasını beklemiyorum." David hiçbir şey söylemedi. "Burası benim olduğu kadar Adams'ın da evi" derdi Charles sık sık. David de gerçek bu olmasa bile, onun bir şekilde bunu kastettiğini bilirdi. Oturma hakkının mülkiyetle eşdeğer olmadığını hatırlatmıştı bir seferinde Charles'a, hukuk fakültesi birinci sınıfındaki hocasının anlattıklarından alıntı yaparak. Charles da onu sarıp sarmalamış (o gün de yataktaydılar), "Yok artık, şimdi de hukuk ilkelerinden mi dem vuruyorsun sen bana?" diye sordu alay ederek. "Hem de bana. Gerçekten de çok sevimlisin." Anlayamazsın bunları, demişti Charles ona, ne bunları ne de başka bir sürü meseleyi, ne var ki Charles bunları söylediğinde, birdenbire büyükannesinin yüzü beliriverecekti David'in zihninde. Büyükannesi, evlerinin kendilerinin olduğu kadar Matthew ve Jane'in de olduğunu söyler miydi acaba? Sanmıyordu. Evleri sadece Binghamlara aitti, Bingham olmanın tek yolu da Bingham olarak doğmak ya da bir Bingham'la evlenmekti.

Bingham konağını kendi evleri olarak görmek Matthew ve Jane'in kesinlikle aklına gelmezdi. David, Adams'ın da aynı şekilde hissedeceğini seziyordu: Burası Charles'ın eviydi, her zaman da öyle olacaktı, Adams bu evin bir parçası olsa da evdeki bir sandal-

ye veya büfe kadar evin bir parçası olabilirdi; olsa olsa bir demirbaş olurdu, ne kendi arzuları, ne amaçları ne de özerklik duygusu olan bir şey olamazdı. Adams ev kendisininmiş gibi bir tavır içinde davranabilirdi; –tıpkı şu an, yemek firmasının personeline mutfağa, mobilya taşıyıcılarının yemek odasına girmeleri talimatını veren parti organizatörünü yok saydığı gibi– evdeki otoritesinin bir kısmı işinin doğasından kaynaklansa da, büyük bir kısmı, ismini kullanmaya –pek sık olmamakla birlikte– sadece gerekli olduğu durumlarda başvurduğu Charles'la olan ilişkisinden kaynaklanıyordu. "Bay Griffith'in bunlardan hoşlanmadığını biliyorsun" diyordu, kısmen açılmış Paskalya zambaklarıyla dolu yeşil bir kovayı göğsüne dayamış önünde duran, itiraz edip ikna etmeye çabalayan çiçekçi kızı azarlarken. "Bunu konuşmuştuk. Kokularının cenaze törenindeymiş gibi kasvetli olduğunu düşünüyor."

"İyi de bunların hepsinin siparişini çoktan geçtim ben!" (Çiçekçi kız ağladı ağlayacaktı.)

"O zaman sana tavsiyem Bay Griffith'le temasa geçip onu ikna etmeye çalışman" dedi Adams, kızın bunu asla yapamayacağından emin bir tavırla. Çiçekçi kız gerçekten de sırtını dönüp uzaklaşmış, o esnada da ekibine "Zambakları kullanamayacağız mecburen" diye seslenmişti, duyulur duyulmaz bir sesle de "Aşağılık herif" diye ilave etmişti.

David kızın gidişini izlerken kendini muzaffer hissediyordu. Çiçek işini o koordine edecekti aslında. Verdikleri son büyük partiden sonra –David eve taşındıktan kısa bir süre sonraydı– partideki çiçeklerin biraz cansız olduklarından bahsetmişti Charles'a. Kokularının çok baskın olduğundan: Aşırı kokulu çiçeklerin ilgiyi yemekten uzaklaştırdığından dem vurmuştu. "Haklısın" demişti Charles. "Bir dahaki sefere çiçek işinden sen sorumlu olacaksın."

"Gerçekten mi?"

"Elbette. Ben çiçekten ne anlarım? Bu işin uzmanı sensin" demiş ve onu öpmüştü.

O zamanlar bir ayrıcalık, bir lütuf gibi gelmişti bu ona ama ne zaman ki Charles bir konuda bilgisiz olduğunu söylese, bunu sadece o konuyu önemsiz bulduğu için söylediğini zamanla öğrenmişti. Çiçekler, beyzbol, futbol, yenilikçi mimari, çağdaş edebiyat ve sanat, Güney Amerika mutfağı hakkındaki bilgi eksikliğini bir övünç kaynağı gibi aksettirirdi; bunlar hakkında bir şey bilmiyordu, çünkü bilinmesine gerek yoktu. Sen biliyor olabilirdin ama o zaman da vaktini boşa harcamış olurdun. Oysa onun öğrenmesi ve hatırlaması gereken başka şeyler, çok daha önemli şeyler vardı. Neyse ki öyle olmamıştı: Charles parti organizatörüne bu sefer aynı çiçekçiyi tutmamasını söylemeyi hatırlamıştı, gelgelelim bu işle David'in ilgileneceğini söylemeyi unutmuştu.

David geçen ay boyunca gereken ayarlamaları yapmak için uğraşıp durmuş, Flower District'teki pek çok dükkânı arayarak Madagaskar yasemini ve protea[7] için özel sipariş verip veremeyeceklerini sormuştu. Çok değil, daha iki hafta önce Charles'la salonda oturmuş içkilerini içerlerken Charles'ın Adams'a parti organizatörüyle ilgili herhangi bir gelişme olup olmadığını sorduğunda –"Evet, organizatör bu sefer başka bir çiçekçi tuttu"– cevabıyla, David çiçeklerden neticede kendisinin sorumlu olmayacağını anlamıştı.

Hem Adams'ın önünde tartışmamaya gayret ettikleri için hem de mızmızlanıyormuş gibi görünmemek için söyleyeceklerini kendi prova etmek istediğinden Charles'a bunu sormak için Adams'ın çıkmasını beklemişti. Gelgelelim, yine de mızmızlanır gibi konuşmuştu. Çiçek işiyle benim ilgileneceğimi sanıyordum, demişti Adams odadan çıkar çıkmaz.

"Ne?"

Hatırlıyor musun? Yapabileceğimi söylemiştin.

---

7. Adını, sık sık şekil değiştiren deniz suları tanrısı "Proteus"tan alan, aynı zamanda anavatanı olan Güney Afrika'nın ulusal sembolü olan, nadir bulunan, egzotik ve uzun ömürlü bir bitki olup, çapı 20–30 cm'i aşan, alışılmadık şekle sahip, büyük başlı çiçekler açar. (ç.n.)

"Aaa, gerçekten öyle mi demiştim?"

Evet.

"Hatırlamıyorum. Ama sen öyle diyorsan öyledir. Ah, David, çok özür dilerim." David'den ses çıkmayınca, "Kızmadın, değil mi? Alt tarafı bir demet ıvır zıvır çiçek. David. Bozuldun mu?"

Hayır, diye yalan söyledi.

"Yok yok, bozuldun sen. Özür dilerim David. Bir sonrakiyle ilgilenirsin, söz veriyorum."

Tamam dercesine başını sallamıştı. Ardından Adams akşam yemeğinin servis edildiğini bildirmek üzere tekrar yanlarına gelmiş, ikisi birlikte yemek odasına geçmişlerdi. Yemek esnasında neşeli davranmaya çalıştı, çünkü Charles öyle severdi ama daha sonra yataktayken Charles karanlıkta ona dönmüş ve "Hâlâ sinirlisin, değil mi?" diye sormuştu.

Neden sinirli olduğunu anlatmak zordu; ne söylese ufak tefek şeyleri kafasında büyüten biri gibi gelecekti kulağa, biliyordu. Sadece sana yardım etmek istiyorum, diye girmişti konuya. Burada bir işe yarıyor olduğumu hissetmek istiyorum.

"Bana yardım ediyorsun zaten" demişti Charles. "Her gece benimle buradasın, bana yardım ediyorsun."

Sağ ol; eksik olma. Ama ben bir şeyleri birlikte yapıyor olduğumuzu, yaşantına bir katkı sunduğumu hissetmek istiyorum. Bu evde sadece bir yer kaplıyormuşum gibi geliyor bana. Aslında hiçbir şey yapmıyorum. Ne demek istediğimi anlıyor musun?

Charles sessiz kalmıştı. "Anlıyorum" dedi neden sonra. "Bir dahaki sefere David, söz veriyorum. Bu arada –ne zamandır aklımdaydı– arkadaşlarından bir kısmını neden bir akşam yemeğe davet etmiyoruz ki? Sadece senin arkadaşların. Sen benimkilerin hepsini tanıyorsun ama ben seninkileri pek tanımıyorum."

Gerçekten mi?

"Evet. Burası senin de evin; onların kendilerini burada kabul görmüş hissetmelerini isterim."

O gece yatışmış, sakinleşmişti; ne var ki o günden beri Charles davet lafını bir kez daha ağzına almamıştı. David, kısmen Charles'ın bu konuda ciddi olup olmadığını kestiremediğinden, bir yandan da arkadaşlarının Charles'la tanışmasını isteyip istemediğinden emin olamadığı için, hatırlatmada bulunmamıştı. İlişkileri bunca zamandır sürüyor olmasına rağmen arkadaşlarını halen tanıştırmamış olması olağandışı olmaktan çıkıp şüphe uyandırıcı bir hal almaya başlamıştı: David ne saklıyordu? Neyi görmelerini istemiyordu? Charles'ın kaç yaşında olduğunu, ne kadar zengin olduğunu ve nasıl tanıştıklarını zaten biliyorlardı, öyleyse neden çekiniyordu ki? Evet, gelmesine gelirlerdi ama kanıt toplamak için gelirlerdi, yemeğin ardından hep birlikte dışarı çıkar ve David'in ne demeye Charles'la birlikte olduğunu, kendisinden otuz yaş büyük bir adamda ne bulabildiğini aralarında konuşup dururlardı

"Bildiğim bir şey varsa" diye lafa başladığını duyar gibiydi Eden'ın.

Yine de David, Charles'ın yanında kendisini küçücük bir çocuk gibi hissetmesinin –erkek arkadaşından beş yaş küçük babasının yanında hiç hissetmediği kadar çocuk hissetmesinin– tek sebebinin aralarındaki bu yaş farkı olup olmadığını düşünüp duruyordu. Hele şu anda yaptıklarına bir bakınca: Salon ile ikinci katı birbirine bağlayan merdiven boşluğunda, alt katın mükemmel manzarasını gözler önüne sererken kendisini tamamen gizlediğini bildiği bir basamağa çömelmiş, söylene söylene ardıç dallarının üzerindeki kalın sicimleri makasla kesen çiçekçiyi, ellerinde beyaz pamuk eldivenlerle iki nakliyecinin on sekizinci yüzyıldan kalma büfeyi yemek odasındaki yerinden kaldırıp sanki tabut taşıyormuşçasına yavaş adımlarla mutfağa doğru –akşam boyu kalacağı yere– götürmelerini izliyordu. Çocukken de merdiven boşluğuna saklanırdı, önceleri babası ve büyükannesinin tartışmalarını dinlemişti, sonraları ise Edward ve büyükannesininkileri; her an aya-

ğa kalkıp koşar adım odasına geri dönmeye, gerektiğinde çarşafın altına girmeye hazır, tetikte bekleyerek.

Bu geceki görevi gözetmenliğe indirgenmişti. "Kalite kontrol sende" demişti Charles ona. "Her şeyin olması gerektiği gibi göründüğünden emin olmam için orada sana ihtiyacım var." Gelgelelim, bunun Charles'ın gösterdiği bir nezaket olduğunun farkındaydı; başka pek çok şeyde olduğu gibi kendisinin buradaki varlığının sınırları belirsiz ve sonuç olarak etkisizdi. Ne düşündüğü, fikirleri pek de bir fark yaratmıyordu. Getirdiği öneriler burada, Charles'ın evinde, işyerinde olduğu kadar anlamsızdı.

"Kendine acımak bir erkekte hiç çekici olmayan bir özelliktir" dediğini duydu büyükannesinin.

Peki ya bir kadında?

"Kadında da aynı şekilde, yine de daha makul bir şeydir" derdi büyükannesi. "Bir kadının kendine acımak için daha çok sebebi vardır."

Bu geceki asıl görevinin (tıpkı her gece olduğu üzere) göz alıcı, şık ve bakımlı olmak olduğunun farkındaydı, en azından bunu becerebiliyordu, bu düşünceler içinde ayağa kalkıp bir üst kata, kendisinin ve Charles'ın odasına çıkmak üzere merdivenlere yöneldi. Charles'ın kuzeyde birkaç sokak ileride ufak bir apartman dairesi satın aldığı beş yıl öncesine kadar, Adams tam üstlerindeki, şimdilerde ilave bir misafir dairesi olarak düzenlenen odada, dördüncü katta yaşardı. David onun, siyah takım elbisesi halen üzerinde, yere çömelmiş, kulağını halıya dayamış, alt katta kalan Charles ve Olivier'yi dinlediğini gözlerinin önüne getirdi. Adams yüzüne hiçbir zaman doğrudan bakmadığı için takındığı ifadeyi tam olarak kestiremese de zihnindeki bu görüntüyü sevmemesine rağmen sürekli olarak aklından geçirmeye devam ediyordu.

Bu geceki parti de Charles'ın eski erkek arkadaşlarından biri içindi yine, o kadar uzun zaman öncesinde –yatılı okul zamanlarından– kalmış bir ilişkiydi ki bu, David bunda hiçbir tehdit unsu-

ru görmemiş, dolayısıyla da kıskançlığa gerek olmadığını düşünmüştü. Peter, Charles'ın ilişkiye girdiği ilk kişiydi. Peter on altı, Charles on dört yaşındayken yaşanmıştı bu. O zamandan bu yana da arkadaştılar, ilişkilerinin geçmişte zaman zaman birkaç ay ya da birkaç yıl süreyle cinsel birlikteliğe kaydığı olduysa da son on yıldır bu anlamda bir şey geçmemişti aralarında.

Gelgelelim Peter şimdilerde ölmek üzereydi. Partinin, Charles'ın tercih ettiği günde –cumartesi– değil de cuma günü yapılmasının sebebi de buydu zaten. Çünkü Peter ertesi gün Zürich'e –üniversiteden eski arkadaşı, şimdilerde doktorluk yapan ve kalbini durduracak barbitürat enjeksiyonunu yapmayı kabul eden– İsviçreli sınıf arkadaşının yanına gidecekti.

Charles'ın bu konuda gerçekte neler hissettiğini anlamak David için zordu. Üzgündü elbette; "Üzgünüm" demişti Charles ama "üzülmek" gerçekten ne anlama geliyordu? Charles, David'in yedi yıl önce ilk arkadaşı hayatını kaybettiğinde ve o zamandan beri diğer hepsinde yaptığı gibi ne ağlamış ne öfkelenmiş ne de boşluğa düşmüştü. David'e Peter'ın kararından son derece sakin bir şekilde ve neredeyse sonradan aklına gelmişçesine rahat bir tavırla bahsettiğinde, David'in (Peter'ı çok iyi tanımamasına ve kendisinden pek de fazla hazzetmemesine rağmen) nefesi kesilip neredeyse gözyaşlarına boğulacak gibi olduğunda, onu teselli etmek durumunda kalan Charles olmuştu. Charles, Peter'a eşlik etmek istemişti ama Peter geri çevirmişti; onun için çok zor olurdu, öyle demişti. Son akşamını Charles'la geçirecekti ama sonra, ertesi sabah, sırf kendisine refakat etsin diye tuttuğu hemşireyle uçağa binecekti.

"En azından malum hastalıktan değil" demişti Charles. Bunu sık sık söylerdi. Bunu kimi zaman doğrudan David'e söylerdi, kimi zaman da rastgele anlarda, sanki bir duyuru yapıyormuşçasına söylerdi; böyle zamanlarda da söylediğini tek duyan David olurdu gerçi. "En azından hastalıktan değil; en azından bunun

yüzünden ölmeyecek." Peter dokuz yıldır mücadele ettiği kemik iliği kanserinden ölüyordu.

"Artık vaktim doldu" demişti, Charles'ın verdiği son yemekte kendisinin ve Charles'ın uzun süredir görmediği dostlarına, ölçülü ve ironik bir neşeyle. "Karşınızdaki bu ufak tefek yaşlı adam için uzatmalar da bitti artık."

"Yoksa..."

"Tanrım, hayır. Şu bildik sıkıcı kanser, korkarım."

"Sen her zaman çağının gerisindeydin, Peter."

"Geleneksel olduğumu düşünmeyi tercih ederim. Gelenekler önemlidir, biliyorsun. Birilerinin onlara sahip çıkması gerekir."

David artık takım elbisesini giymiş, –kaliteli takımlarının hepsini Charles almıştı ama stajyer avukatlardan biri takımları hakkında yorum yaptığından beri, işe giderken onları giymeyi bırakmıştı– kravat seçmeye koyulmuştu, ardından da fikrini değiştirmişti: Takım elbise yeterliydi. İş hayatı dışında takım elbise giyen tanıdığı yegâne yirmi beş yaşındaki kendisiydi; bir de Eden vardı ama o aykırı olmak için giyerdi onları. Elindeki kravatı yerine koymak için dolabın kendisine ait tarafına ilerlerken, çantasının yanından geçti ve mektubu çantanın yan tarafına tıkıştırdı.

Yatağın üzerine oturup mektubu düşünmeye başladı. O mektupta iyi bir şey olmayacaktı, emindi bundan. Babasıyla ilgili olacaktı, haberler de kötü olacaktı; eve, gerçek yuvasına dönmesi ve onu –bazı açılardan kendisi için gerçek olmaktan çıkmış bir kişiyi– görmesi gerekecekti: O bir hayaletti, sadece David'in düşlerinde ortaya çıkan, uzun zaman önce bilinç alanından çıkıp giden, artık her neredeyse orada dolaşan, ilişkiyi tamamen koparıp unuttuğu biriydi. David onu en son gördüğünden bu yana geçen on yıl boyunca, onu asla düşünmemek için çok gayret sarf etmişti, çünkü onu düşünmek, içinden asla çıkamayacağı, kendisini bir daha karaya dönemeyecek kadar uzaklara taşımasından korktuğu güçlü bir girdaba kapılmak gibiydi. Her gün uyanır ve tıpkı bir atletin

depar idmanı, bir müzisyenin gam çalışması yaptığı gibi babasını düşünmemeye çalışırdı. Bu özenli ve sebatlı çalışma altüst olmak üzereydi artık. O zarfın içinde her ne varsa, Charles'la yapılacak bir dizi konuşmayı ya da en azından uzun bir konuşmayı başlatacak, gitmek durumunda olduğunu Charles'a söyleyerek konuya girmesi gerekecekti. Neden? diye soracaktı Charles. Ardından da: Nereye? Kim? Öldü dememiş miydin sen? Dur, bir dakika, sakin sakin... kim dedin?

Karar vermişti, bu gece yapmayacaktı bu konuşmayı. Peter'ın gecesiydi bu. Babasının yasını çoktan tutmuştu, hem de yıllar boyunca; o mektubun içinde her ne varsa, bekleyebilirdi. Bu düşünceler içinde mektubu çantasının derinlerine gömdü, okumamakla mektupta her ne yazıyorsa onları yaşanmamış kılıyormuşçasına New York ile Hawai'i arasında bir yerde takılıydı orada yazanlar: Neredeyse gerçekleşmiş olan ama kendisinin bunu kabul etmeyerek kendinden uzak tuttuğu bir şey.

Parti saat yedide başlayacaktı, Charles da altı civarında evde olacağına söz vermişti ama saat altıyı çeyrek geçmiş olmasına rağmen hâlâ ortalarda yoktu. David pencerenin kenarında durmuş, sokağa ve biraz ötedeki Washington Meydanı'nın gölgeler içindeki iskelesine bakıyor, Charles'ın eve dönmesini bekliyordu.

Üniversitede okurken okulun drama kulübü, babasının nazarında ona sadece parası için kur yapan bir adamla evlenmenin hayallerini kuran on dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir kadın mirasçının hayatını konu eden bir oyun sahnelemişti. Kadın gösterişsizdi, adam ise yakışıklı ve hiç kimse –kadının ne babası, ne yapmacık bir tebessümle sırıtan kız kurusu halası, ne arkadaşları, ne oyunun yazarı ne de izleyiciler– kadının sevgilisine gerçek manada albenili gelebileceğine inanmıyordu; aksine inanan yegâne kişi kadının kendisiydi. Kadının inatla buna inanıyor olması onun aptallığın kanıtı olmalıydı ama David buna metanet gözüyle bakıyordu, muazzam bir irade gücünden kaynaklanan türden bir

sağlamlık, Charles'ta hayran olduğu türden çelik bir duruş. İkinci perdenin açılış sahnesi, kadının ortadan ayrılarak ensesinde topuz haline getirilmiş, yuvarlak, hoş yüzünün her iki yanından perde gibi sarkan iki perçemi ve üzerinde taze şeftali renginde, ipekten, kıpırdadıkça hışırdayan elbisesi, evinin penceresine yaslanmış haliydi. Sakin ve kaygısız görünüyordu; ellerini birbirine kavuşturmuş belinin üzerinde tutuyordu. Sevgilisini bekliyordu; onun kendisi için geleceğinden adı gibi emindi.

İşte şimdi kendisi de burada, benzer bir pozisyonda durmuş, kendi sevgilisini bekliyordu. Onun mirasçı kadından farkı, endişelenmek için daha az nedeni olmasıydı ama yine de kaygılıydı. Peki ama neden? Charles onu seviyordu, ona her zaman değer de verecekti, kendi imkânlarıyla asla sahip olamayacağı bir hayat sunmuştu ona, bazen bu hayata gerçekten sahip değilmiş de repliklerini hatırlayamadığı, sahne arkadaşlarının verdikleri işaretleri okumaya gayret ederken, repliklerinin aklına geleceği umuduyla kotarmaya çalıştığı bir sahneyi sergilemek üzere, oyunun orta yerinde apar topar sahneye çıkarılan bir yardımcı oyuncu olduğu hissine kapılıyordu.

Bundan bir buçuk yıl önce Charles'la tanıştığında, Eden'la birlikte Sekizinci Cadde ile B Bulvarı köşesindeki bir sokakta, tek odalı bir apartman dairesinde yaşıyordu. Eden –sırf yerlerinden zıplatmak için gelip geçenlere durduk yerde bağıran, kendini acındıran sarhoşları, sabahları binanın sundurmasının altında, arada bir baygın halde buldukları uzun saçlı delikanlılarıyla– yaşadıkları caddeyi heyecan verici bulsa da kendisi hiç de öyle bulmuyordu. Hukuk firmasına gitmek üzere sabahları tam yedide çıkması gerektiğini öğrenmişti: Daha erken saatte çıktığında, kendini geceyi dışarıda geçirip yalpalayarak evlerine dönen parti müdavimleri ile ellerindekileri satamamış torbacıların arasında buluyor; daha geç çıktığında ise ayaklarını sürüye sürüye Thompkins Meydanı Parkı'ndan batıya, St. Marks

Meydanı'na yürürken bozukluk dilenen günün ilk dilencilerinin yanından geçmek zorunda kalıyordu.

"Çeyrekliğin var mı? Çeyrekliğin var mı? Çeyrekliğin var mı?" diye dibinde bitip bunaltırdı insanı bu tipler.

Üzgünüm hayır, hiç yok, diye mırıldanmıştı bir sabah, kafasını sanki utanmışçasına önüne eğmiş, adamın yanından kaçmaya çalışarak.

Normalde bu kadarı atlatmaya yeterdi ama bu sefer, bakımsız kumral sakalları pislikten düğüm düğüm olmuş, sakalının bir kısmına poşet teli dolamış, beyaz tenli adam peşinden gelmeye başlamıştı. O kadar yakınındaydı ki David adamın ayakkabılarının tıkırtılarını kendi ayakkabılarının topuklarının dibinde, domuz kokan keskin nefesini ensesinde hissediyordu. "Yalan söylüyorsun" diye tıslamıştı. "Ne demeye yalan söylüyorsun? Cebinden sesi geliyor, duyuyorum işte bozuklukların şıkırtısını. Niye yalan söylüyorsun? Çünkü sen de onlardan birisin, siktiğimin latini, siktiğimin latini, öyle değil misin?"

Ödü kopmuştu. Saat henüz yedi buçuktu, cadde neredeyse bomboştu, gerçi birkaç kişi –sanki sırf eğlensinler diye bir gösteri sergiliyormuşçasına durmuş bön bön onlara bakan birkaç kişi vardı– ortalıkta. (Bu, buraya dair çok geçmeden nefret duymaya başladığı bir şeydi: New Yorklular ünlüleri izlemektense, sıradan ve ortalama tiplerin sokaklarda çıkardıkları ufak tefek olayları küstah bir açgözlülükle izlerken neşelenirlerdi.) O sırada neredeyse Üçüncü Cadde'ye varmıştı, şehrin arada bir lütfettiği nadir kurtuluş imkânlarından biri denk gelmiş olsa gerekti ki, otobüs her zaman kullandığı durağa yanaşmak üzereydi; on adım sonra güvende olacaktı. On, dokuz, sekiz, yedi. Tam otobüse binerken arkasını dönüp korkudan tizleşmiş bir sesle adama haykırdı: Latin değilim!

"Yapma ya!" dedi adam, otobüse doğru gitmemişti. Sesine tepki almış olmanın verdiği bir keyif gelmişti. "Siktiğimin yaban-

cısı! Siktiğimin çekiği! Siktiğimin ibnesi! Siktiğimin makarnacısı! Siktir git!" Otobüsün kapıları tam kapanmak üzereyken adam iki büklüm eğilmişti, otobüs harekete geçtiğinde yan tarafında bir gümbürtü koptu. David dönüp pencereden dışarı baktığında görmüştü: Adam ayağında ayakkabısının teki, diğer tekini almak için caddede topallayarak ilerliyordu.

Elli Altıncı Cadde'den Broadway yönüne şehrin bir ucundan öteki ucuna yürüyerek geçip ofise vardığında kendini toparlamayı becermişti; binanın aynalı camında bir an için kendi yansımasını gördüğünde, kaleminin aktığını ve gömleğinin sağ tarafının baştan aşağıya lacivert mürekkep lekesi içinde kaldığını fark etti. Yukarı çıkıp da tuvalete uğradığında kapının her ne hikmetse kilitli olduğunu görmüş, panikten neredeyse nefesi kesilerek, yöneticilere ait olan boş tuvalete girmişti. İçeri girer girmez gömleğini nafile bir çabayla hafifçe ıslatarak temizlemeye koyulmuştu; mürekkep lekesi biraz hafiflese de yeterince temizlenmemişti. Üstelik artık parmakları ve yanağı da mavi lekeler içinde kalmıştı. Ne yapacaktı? Hava sıcak olduğu için ceket de giymemişti. Bir mağazaya gidip kendine yeni bir gömlek alması gerekiyordu ama parası yoktu. Ne gömleğin kendisini satın alacak parası vardı ne de satın almakla vakit geçirerek saatlik ücretinden olmayı göze alabiliyordu.

Bir yandan üstünü başını siler, bir yandan küfürler ederken kapı açıldı, kafasını kaldırıp baktığında Charles'ı gördü. Charles'ın adını duymuştu; kıdemli ortaklardan biriydi ve tahmin ettiği üzere yakışıklıydı da. Onu –Charles'ı– şirkette etkili, yaşlı biri olarak biliyor olmanın ötesinde bugüne dek hakkında fazlaca düşünmemişti. Onun yakışıklılığını inceleyerek daha fazla vakit harcamak ters tepebileceği gibi muhtemelen tehlikeli de olurdu. Sekreterlerin de Charles'ı yakışıklı bulduklarını biliyordu. Onun evli olmadığını da duymuştu; bu kendi aralarında tahminler yürüttükleri bir konuydu.

"Sence homoseksüel midir?" diye fısıldadığını duymuştu sekreterlerden birinin diğerine.

"Bay Griffith mi?" dedi kadın. "Hayır! Hiç de öyle biri gibi görünmüyor."

Şimdi özürler dilemeye başlamıştı: Yöneticilere ait tuvalette olduğu için, mürekkebe bulandığı için, hayatta olduğu için.

Ne var ki Charles özürlerini dinlemiyordu bile. "O gömleğin gittiğinin farkındasın değil mi?" diye sordu. David ıslatarak iyice bulaştırdığı mürekkep lekesinden kafasını kaldırıp ona baktığında gülümsediğini gördü. "Sanırım yanında başka gömleğin de yok."

Olmadığını itiraf etti. Hayır, efendim.

"Charles" dedi Charles, gülümsemeye devam ederek. "Charles Griffith. Elini sonra sıkarım."

Evet, dedi. Tabii. Ben de David Bingham.

Yöneticilere ait tuvalette olduğu için tekrardan özür dileyecek gibi olduysa da direndi. Hiçbir toprak birinin mülkiyetinde değildir, derdi Edward ona; halen Edward olarak hitap edildiği zamanlarda. Dilediğin yerde olma hakkına sahipsin. Edward'ın, bu ilkenin şehrin göbeğindeki bir Manhattan hukuk firmasındaki üst düzey yönetim tuvaleti için de geçerli olduğunu savunup savunmayacağını düşünmeden edemedi. Muhtemelen savunurdu, gerçi bir hukuk firmasında çalışanların rütbesine göre ayrı tuvaletlerin olması saçmalığına gelene kadar, bizzat hukuk firması kavramı, New York'ta bir hukuk firmasının olması ve David'in New York'ta bir hukuk firmasında çalışıyor olması düşüncesi bile onda yeterince tiksinti yaratırdı. Yazıklar olsun sana, Kawika. Yazıklar olsun. Sana böyle mi öğrettim ben?

"Burada bekle" dedi Charles, ardından da çıktı. Aynaya baktığında yüzünün gözünün nasıl da darmadağın olduğunu fark eden David –sağ gözünün üzerinde, cildine mor bir çürük gibi nüfuz eden bir mürekkep lekesi vardı– eline bir tomar kâğıt havlu alıp olur da ortaklardan bir diğeri içeri giriverir diye tuvalet böl-

melerinden birine girdi. Tuvalet kapısı yeniden açıldığında, içeri giren sadece Charles olmuştu, kolunun altında yassı bir karton kutu, "Neredesin?" diye seslendi.

Tuvalet bölmesinin kapısından şöyle bir kafasını uzatıp, Buradayım, dedi.

Charles keyifli görünüyordu. "Ne demeye girdin oraya, saklanıyor musun?"

Benim burada olmamam gerek, dedi. Stajyer avukatım da ben, diye ekledi açıklayıcı olmak için.

Charles'ın yüzündeki tebessüm biraz daha belirginleşti. "Evet, stajyer avukat" dedi elindeki kutunun kapağını kaldırarak. Kutunun içinde beyaz bir gömlek duruyordu, temiz ve katlı durumdaydı. "Yanımda sadece bu var. Sana biraz büyük gelecek sanırım ama yine de bütün gün ayın karanlık yüzü gibi dolaşmaktan iyidir, öyle değil mi?"

Ya da yarı çıplak, dedi ancak kendinin duyabileceği bir fısıltıyla. Ardından Charles'ın bakışlarının keskinleştiğini ve kendisini baştan ayağa süzdüğünü fark etti. "Evet" dedi kısa süren bir sessizliğin ardından. "Ya da yarı çıplak. O kadarına göz yumamayız."

Teşekkürler, dedi Charles'ın elinden kutuyu alırken. Pamuklu kumaşın görüntüsünden gömleğin bir hayli pahalı olduğunu anlamıştı, yaka balinalarını ve yakanın altındaki kartonu söküp mürekkepli elleriyle düğmelerini açmaya koyuldu. Gömleği tuvalet bölmesinin kapısının arkasındaki askıya takıp kendi gömleğinin iliklerini çözmek üzereydi ki, Charles eline uzandı: "Dur da onu ben alayım" diyerek, kendisine ait olan, temiz gömleği kolunun üstüne koydu, Nuh nebiden kalma bir garsonun karikatürize edilmiş hali gibiydi duruşu. David de bu arada üstünü çıkartmaya başlamıştı. Bu aşamaya geldikten sonra mahremiyet bahanesiyle kapıyı kapatıp da içeride soyunmak terbiyesizlik olur gibi gelmişti; aslına bakılırsa Charles da yerinden kıpırdamamış, aksine orada öyle sessizce durmuş, David'in gömleğinin düğme-

lerini açmasını, üstünden çıkarmasını, uzattığı gömleği alıp giyinmesini, düğmelerini iliklemesini izlemişti. David her ikisinin de soluğunun farkındaydı, nasıl olup içine bir fanila giymediğinin ve içerisi çok serin olmamasına rağmen tüylerinin nasıl da diken diken olduğunun da farkındaydı. Gömleği iliklemeyi bitirip pantolonunun içine sokarken –kemerini çözerken sırtını Charles'a dönmüştü: Bu soyunma ve giyinme süreci ne kadar da biçimsiz ve zarafetten yoksun bir şeydi böyle!– Charles'a tekrardan teşekkür etti. Gömleğimi tuttuğunuz için teşekkür ederim, dedi. Her şey için. Alayım elinizdekini. Ama Charles sırıtarak güldü. "Bana kalırsa at gitsin, daha iyi olur" dedi. "Kurtarılabilir bir hali yok, baksana." Evet, diye onaylasa da kurtarmayı denemek durumunda olduğunu söyleyemedi. Sadece altı gömleği vardı ve birinden olmayı göze alamazdı.

Charles'ın gömleği üzerine bol gelmişti, işlenmiş pamuktan, kırışıksız bir kabarıklık, tuvalet bölmesinden dışarı adım attığı sırada, Charles'ın belli belirsiz bir neşeyle "Aaa, bunu unutmuşum işte" demesi üzerine David sol tarafına, böbreğinin biraz üstüne denk gelen kısma bakmış ve Charles'ın isminin baş harflerinin siyah iplikle işlendiğini fark etmişti: CGG. "Şeyyy" dedi Charles, "Senin yerinde olsam o kısmı kapatırdım. İnsanların benden gömlek aşırdığını düşünmesini istemeyiz." Ardından ona göz kırpıp ayrılmış, David de yüzünde alık bir ifade orada öylece kalmıştı. Kısa bir süre sonra kapı tekrar açılmış ve Charles'ın yüzü belirmişti. "Gelen var" dedi. "Delacroix." Delacroix şirketin genel müdürüydü. Ardından tekrar göz kırpıp gitmişti.

"Merhaba" dedi Delacroix içeri girerken. David'i tanımadığı yüzünden açıkça belli, şöyle bir baştan ayağa süzmüştü, tanıması gereken biri mi diye zihninde tartmıştı – gerçi yönetici tuvaletini kullanan biri gibi görünmüyordu ama elli yaşının altındaki herkes bu günlerde ona çocuk gibi geliyordu, dolayısıyla kim bilir kimdi? Belki bu adam da ortaklardan biriydi.

Merhaba, diye karşılık verdi David olabildiğince kendine güvenli bir ses tonuyla, ardından da hızla sıvıştı.

Günün geri kalanında, kolunu karnının üzerinde dik açıyla bükülü tutmaya çalışarak monogramı gizledi. (Monogramın olduğu yere pekâlâ da bir parça kâğıt bantlayabileceği neden sonra o gece aklına geldi) Kimse fark etmemiş olsa da kendini damgalanmış, işaretlenmiş gibi hissetmişti, arşiv odasından çıktığı sırada, Charles'ın yanında başka bir ortakla kendisine doğru yürüdüğünü gördü. Yüzü kıpkırmızı olmuştu, neredeyse kitaplarını elinden düşürüyordu, koridorun köşesinden dönmeden önce Charles'ın sırtı ilişti gözüne. Günün sonunda yorgunluktan bitkin düşmüştü; kolu, itaat etmeye çoktan alışmış bir halde, gece boyunca bedenine yapışık vaziyette uyuyup kalmıştı.

Ertesi gün cumartesiydi, ne denli gayretle ovalayıp temizlemeye çalışsa da Charles haklı çıkmıştı: Gömlekten umut yoktu. Charles'ın gömleğini kendisi yıkayıp ütüleyerek halledip halledemeyeceğine kafa yordu bütün gün ama bu, gömleği kendi kirli çamaşır torbasına koyarak, alıp çamaşırhaneye götürmek demekti; kendi iç çamaşırlarının ve tişörtlerinin içinde durduğu file torbaya o gömleği koymaya nedense çekinmişti. Gömleği kuru temizlemeciye götürmek ve olmayan parasını harcamak dışında çıkar bir yol bulamadı.

Pazartesi günü şirkete özellikle her zamankinden erken gitmeyi kafasına koymuştu. Elinde kutuyla Charles'ın ofisine doğru yürürken, kutuyu kapının önüne öylece bırakamayacağının farkına vardı. Koridorda durmuş ne yapması gerektiğini kestirmeye çalışırken, üzerinde takım elbisesi ve kravatı, elinde evrak çantası, yüzünde geçen hafta gördüğü aynı neşeli ifade, birdenbire Charles çıkıverdi karşısına.

"Merhaba, Stajyer Avukat David" dedi.

Merhaba dedi. Eeee şey, gömleğinizi geri getirmiştim de. (Teşekkür maksadıyla Charles'a başka bir şey getirmesi gerektiğini

fark etmişti ama çok geçti artık, ne getirebilirdi onu da bilmiyordu ya gerçi) Teşekkürler, çok teşekkür ederim. Beni kurtardınız. Gömlek temiz bu arada, diye ekledi, ahmakça.

"Öyledir herhalde" dedi Charles halen tebessüm ederek kapının kilidini açtı. David kapının eşiğinde beklerken kutuyu alıp masasının üzerine bıraktı. "Biliyor musun" dedi Charles, biraz durduktan sonra ona dönerek, "Sanırım bana bir iyilik borçlusun, tüm bunlardan sonra."

Öyle mi? diyebildi en nihayet.

"Bence öyle" dedi Charles, birkaç adım atıp yanına yaklaşarak. "Seni kurtardım, öyle değil mi?" Yeniden gülümsedi. "Neden bir ara gelip de benimle bir akşam yemeği yemiyorsun?"

Aaa, dedi. Sonra tekrardan: Aaa. Tamam. Peki.

"İyi" dedi Charles. "Seni ararım."

Aaa, diye tekrarladı. Tamam. Evet. Peki.

Ofiste ikisinden başka kimse yoktu, ne var ki ikisi de alçak sesle, neredeyse fısıltıyla konuşuyorlardı. David odadan çıkıp stajyer avukatların bölümüne gittiğinde yüzü alev alev yanıyordu.

Akşam yemeği ertesi perşembe için ayarlanmıştı; Charles'ın talimatıyla ofisten ilk önce –saat yedi buçukta– o çıkmış ve restorana bir başına gitmişti. İçerisi loş ve sessizdi, kendisine köşede ayrı bir yer gösterilmiş, eline de deri kaplı büyükçe bir menü tutuşturulmuştu. Saat sekizi biraz geçe Charles geldi, David baş garsonun Charles'ı selamladığını ve kulağına bir şeyler fısıldadığını, onun da yüzünde bir tebessüm, baştan çıkartıcasına baktığını izledi uzaktan. Daha masaya oturur oturmaz bir martini getirilip önüne konmuştu. "Buraya da bir tane" dedi Charles, garsona başıyla David'i işaret ederek. David'in martinisi de gelince Charles kadehini kaldırıp müstehzi bir tavırla onunkine dokundurdu ve "Akmayan kalemlere" dedi.

Akmayan kalemlere, diye tekrarladı David.

Neden sonra, o geceyi aklına getirdiğinde, bunun çıktığı ilk gerçek randevu olduğunun ayırdına varacaktı. Charles her ikisi

için de sipariş vermiş (yanında ıspanak ve biberiyeli közlenmiş patatesle servis edilen az pişmiş kontrfile) ve sohbeti yönlendirmişti. Sohbete henüz başlamışlardı ki, David hakkında birtakım tespitleri –David'in düzeltme gereği duymadığı– olduğu ortaya çıkmıştı. Parası yoktu. Öyle ahım şahım bir eğitim almamıştı. Toydu. Gidip gördüğü hiçbir yer yoktu. Ne var ki bu gerçeklerin altında Charles'ın, mahkeme salonunda olsa, hafifletici sebepler olarak niteleyebileceği bir dizi unsur vardı: Öyle her zaman parasız olmamıştı. Bir zamanlar ahım şahım bir eğitim almıştı. Tamamen saf değildi. Ayrıca bir zamanlar ne Charles'ın ne de tanıdığı başka birinin asla gidemeyeceği bir yerde yaşamıştı.

Bonfilelerini yarılamışlardı ki, David, Charles'a kendisi hakkında hiçbir şey sormamış olduğunu fark etti. "Aaaa, aman, ne var ki anlatacak? Korkarım çok sıkıcı biriyim" dedi Charles, sadece hiç de sıkıcı olmadıklarının ayırdında olan insanların umursamaz tavrıyla. "Bana sonra geliriz. Sen bana yaşadığın evden bahset" Hem içtiği cinden hem de kendisine muazzam bir hayranlık ve bilgelik kaynağı gibi davranılmasının verdiği olağandışı hissiyatla sarhoş olan David anlatmaya koyuldu: Charles'a farelerden ve kir tabakasıyla kaplı pencere kanatlarından, en sevdiği dinleme yeri olan apartmanın sundurmasının altında, sabahın ikisinde en sevdiği şarkıyı, "Waltzing Matilda"yı feryat figan söyleyen hüzünlü travestiden, çoğunlukla ressamlık ve nakkaşlık yapan ama gündüzleri bir yayınevinde kitap düzeltmenliği yapan oda arkadaşı Eden'dan bahsetti. (Eden'ın her gün öğleden sonra saat üçte kendisini ofisten aradığından ve ikisinin bir saat boyunca sohbet ettiklerinden, David'in telefonda fısıldar gibi konuştuğundan ve kahkahalarını gizlemek için öksürüyormuş gibi yaptığından bahsetmedi.)

"Nerelisin?" diye sordu Charles, David'in anlattığı hikâyelerin hepsini kâh tebessüm ederek kâh gülerek dinledikten sonra.

Hawai'i, diye cevap verdi, ardından Charles daha sormadan, O'ahu. Honolulu.

Charles oraları görmüştü elbette, görmeyen yoktu. David hayatından üstünkörü bahsedip kestirme cevaplar verdi bir müddet: Evet, ailesi halen oradaydı. Hayır, yakın değildiler. Hayır, babası vefat etmişti. Hayır, annesini hiç tanımamıştı. Hayır, hiç kardeşi yoktu; babası da tek çocuktu. Evet, tek bir aile büyüğü vardı: Baba tarafından büyükannesi.

Charles başını yana eğip bir müddet onu inceledi. "Umarım nezaketsiz kaçmaz," diye başladı söze, "ama nesin sen? Yani sen..." Durdu, tereddüt etmişti.

Hawaiili, dedi kendinden emin bir tavırla, gerçi hakikatin tamamı bu değildi.

"Ama soyadın..."

Misyonerlerde rastlanan bir soyadı. Amerikalı misyonerlerin on dokuzuncu yüzyıl başlarında adalara yoğun bir şekilde gelmeye başlamasıyla farklı ırkla –Hawaiililerle– evlilikler gerçekleşti.

"Bingham... Bingham" dedi Charles dalgın dalgın düşünerek. David, sonraki cümlesinin ne olacağını biliyordu. "Biliyor musun, Yale'de Bingham Hall adında bir öğrenci yurdu var. Birinci sınıftayken orada kalmıştım. Bir akrabalık var mı?" Kaşını kaldırmış, dişlerini göstererek sırıtıyordu; bir akrabalık olmadığına çoktan hükmetmişti belli ki...

Evet, atalarımdan biri.

"Gerçekten mi?" dedi Charles, sırtını koltuğa yaslayarak, gülümsemesi sönükleşmişti. Suskunlaşmıştı. David, Charles'ı ilk kez hem şaşırtıp hem de mahcup duruma düşürmüş olduğunu, Charles'ın David hakkında yaptığı değerlendirmelerinin doğru olup olmadığından şüpheye düştüğünü fark etti. Charles'la vakit geçireli şunun şurasında bir saat bile olmamıştı ama Charles'ın şaşırtılmaktan hoşlanmadığını, vardığı kanaatleri, bir şeyleri görmek istediği şekilden farklı biçimde tekrar gözden geçirmekten hazzetmediğini çoktan anlamıştı. Daha sonra, Charles'ın yanına taşındığında, yaşadıkları o an gözlerinin önüne gelmiş ve o gün

cevabını bu şekilde değil de, Aaa, evet. Hawai'i'nin en köklü ailelerinden birine mensubum. Köklerim kraliyet hanedanına dayanıyor. Orada herkes bizim kim olduğumuzu bilir. Olaylar farklı gelişseydi, ülkenin kralı bendim, gibi bir şeyler söylemiş olsaydı şayet, ilişkilerinin gidişatını farklı bir yöne çevirebileceğinin farkına varmıştı. Kaldı ki hakikat bu da olabilirdi.

Ama gerçeğin ne önemi vardı? Üçüncü sınıf sayılabilecek, kalitesiz üniversitesinde okurken, bir seferinde erkek arkadaşına –yatak odasının dışında David'in yüzüne bakmayan, ya onu tamamen görmezden gelen ya da hiç yokmuş gibi davranan hokey oyuncusu erkek arkadaşına– ailesinin hikâyesini kısaltarak anlatmış, çocuk da dudak büküp dalga geçmişti. "Çok komik, dostum" demişti. "Ben de İngiltere kraliçesinin soyundan geliyorum. Tamam mı?" David söylediklerinde ısrar etmişti, erkek arkadaşı da David'in hikâyelerinden sıkılıp yatakta kendi tarafına dönerek ondan uzaklaşmıştı. Bu olayın üzerine bundan hiç bahsetmemeyi öğrenmişti, çünkü inanılmamaktansa yalan söylemek çok daha kolay ve iyi görünüyordu. Ailesi çok eskilerde kalmış bir gerçekti fakat öyle de olsa, onlarla dalga geçildiğini duymak istemiyordu; büyükannesinin haysiyetinin kaynağının çoğu insan tarafından nasıl alay konusu edildiğini hatırlamak istemiyordu. Zavallı kayıp babasını düşünmek istemiyordu.

Anlayacağınız: Ailenin meteliğe kurşun atan tarafındanız biz, demekle yetindi, Charles da bunun üzerine güldü, rahatlamış görünüyordu.

"Herkesin başına gelebilir" dedi.

Şehir merkezinden bindikleri takside pek konuşmamışlardı. Charles elini David'in dizine koymuş, dümdüz karşıya bakmıştı. David onun elini tutup kasığının üzerine yerleştirmiş, gölgeler arasında yüzünün yan tarafını görebildiği Charles'ın gülümsediğinde çehresinin nasıl da değiştiğini fark etmişti. O gece, Charles'ın kendisini İkinci Cadde'ye bırakmasının ardından biraz

da birbirlerinden çekinerek ayrılmışlardı. David, Charles'ın oturduğu binanın halini görmesinden çekinmişti: Oysa Charles'ın evi kendisininkinden sadece bir mil batıdaydı ama bambaşka bir ülke dense yeriydi. İlerleyen haftalarda tekrar tekrar görüşmüşler ve David ilk buluşmalardan altı ay sonra Charles'ın yanına, Washington Meydanı'ndaki evine taşınmıştı.

Charles'la birlikte olduğu aylar boyunca bir yandan yaşlandığı, bir yandan da gençleştiği hissine kapılmıştı. Kendini arkadaşlarından soyutlamış, Charles'ınkilerle daha çok vakit geçirir olmuştu, hep beraber yedikleri akşam yemeklerinde Charles'ın nazik arkadaşları onu da sohbete dahil etmeye çalışırken, pek de nazik olmayanları onu sohbet konusu haline getiriyorlardı. Gerçi gecenin ilerleyen saatlerinde her iki grup da varlığını unutup gidecek, sohbetleri dönüp dolaşıp hukukun muğlak noktalarına veya hisse senedi piyasasına gelecek, o da izinlerini isteyip yatak odasına geçip Charles'ı beklemeye koyulacaktı. Arada bir de Charles'ın arkadaşlarının evine akşam yemeğine gittikleri olurdu, onlar kendi aralarında sohbet ederlerken orada öyle sessizce durur, konuşulanları –adını sanını duymadığı insanları, okumadığı kitapları, umurunda olmayan film yıldızlarını, o dünyaya gelmeden önce yaşanmış bitmiş olayları– ta ki eve dönme vakti (neyse ki erkenden ayrılırlardı) gelene kadar dinler dururdu.

Ama aynı zamanda kendini bir çocuk gibi hissettiğinin de farkındaydı. Kıyafetlerini Charles seçiyordu, nereye tatile gideceklerini ve ne yiyeceklerini de: Bir zamanlar babası için yapmak durumunda kaldığı, babasının kendisi için yapmasını istediği her şeyi. Birlikte sürdükleri hayatın hiç de denk olmadığı bu denli barizken çocuk gibi davranmaya zorlandığı hissine kapılması lazımdı ama öyle hissetmiyordu; hoşuna gidiyordu bu durum, huzur verici buluyordu bunu. Bu denli yol gösterici biriyle birlikte olmak rahatlatıyordu insanı, düşünmemek rahatlıktı. Charles'ın, yaşantılarının her noktasına sirayet etmiş bu kendinden emin hali

rahatlatıcı ve güven vericiydi. Yataktayken David'e sergilediği tatlı sert otoritenin aynısını Adams'a ya da aşçıya da uyguluyor, talimatlar veriyordu. Zaman zaman çocukluğunu yeniden yaşadığı hissine kapıldığı oluyordu. Böyle zamanlarda Charles'ı baba figürü yerine koyuyordu ama tiksindirici geliyordu bu ona çünkü Charles babası değil, sevgilisiydi. Gelgelelim işin heyecan kısmı başkaydı. Burada onun kaygıdan üzerine titrenen biri haline gelmesine olanak tanıyan, asla üzülen, kaygılanan biri olmasına izin vermeyen biri vardı. Burada davranışlarındaki ahenk ve tutarlılık açıklanabilir ve güvenilir olan, bir kez öğrenildi mi, aynen korunacağından emin olduğunuz biri vardı. Hayatında bir şeylerin eksik olduğunun oldum olası farkındaydı, gelgelelim Charles'la tanışana dek üstünlüğün ayakların yere basmasından geçtiğini kavrayamamıştı. Fantezi, Charles'ın hayatında sadece yatakla sınırlı bir kavramdı, orada bile kendi içinde bir mantığı vardı.

Günün birinde nasıl bir adamla bir hayat süreceğine pek kafa yormamıştı ama Charles'ın erkek arkadaşı –Charles'ınki– olarak rolüne o kadar kolay girmişti ki, ancak nadir anlarda midesine inen bir tekmeyle fark ediyordu aslında hiç tahmin etmediği veya hayalinde canlandırmadığı yönlerden giderek babasına –yalnızca sevilmeyi, el üstünde tutulmayı, kendisine yol gösterilmesini özleyen birine– benzemeye başladığını. Ve işte tam da o anlarda, –eli kepengin üstünde, ön taraftaki pencerenin loşluğunda, gözlerini karanlık meydana dikmiş, tıpkı sahibinin eve dönmesini bekleyen bir kedi gibi Charles'ı beklerken– neden sonra farkına varabilmişti kendini kime benzettiğinin: Yalnızca, muhteşem güzellikteki pembe elbisesinin içindeki kadın vârise değil de babasına. Günbatımına yakın evlerinin penceresinin kenarında, bütün gün beklemenin endişesi ve umudundan bitkin bir halde dikilip duran babası, Edward'ın ağır aksak ilerleyen eski arabasıyla geldiğini kaçırmamak için gözleriyle sokağı taramaya devam ediyor, verandanın basamaklarını koşarak inen arkadaşının yanına katıl-

mayı, annesi ve oğlundan, önemsiz ve kaçınılmaz hayatının tüm hayal kırıklıklarından uzaklaştırılmayı bekliyordu.

* * *

İlk kapı zili Charles halen üstünü başını giyinirken çaldı. "Lanet olsun" dedi. "Kim tam söylediği vakitte gelir ki?"

Amerikalılar, dedi. Kitabın birinde okumuştu bunu. Charles güldü.

"Bak bu doğru işte" dedi onu öperek. "Aşağıya inip her kim geldiyse onu oyalar mısın? Ben on dakikaya kadar inerim."

On mu? diye sordu, sahte bir öfkeyle. Hazırlanmak için on dakikaya daha mı ihtiyacın var yani?

Charles elindeki havluyla ona vurdu. "Duştan çıkar çıkmaz öyle senin gibi olamıyoruz hepimiz" dedi. "Bazılarımızın üzerinde çalışması gerekiyor."

Bunun üzerine, ağzı kulaklarında aşağıya indi. Birbirlerine sıklıkla böyle takılırlardı –biri diğerinin görünüşüne iltifatlar yağdırırken, kendini yerin dibine sokardı– ama bunu yalnızca baş başayken yaparlardı, çünkü ikisi de yakışıklı olduklarının farkındaydı. Aynı şekilde bunu yüksek sesle itiraf etmenin salt sevimsiz değil, bugünlerde kaba da kaçabileceğinin farkındaydı. Her ikisi de kendi görünüşünü çok beğenirdi, ne var ki onlardaki bu kendini beğenmişlik bir tutku, bir yaşam emaresi, sağlıklı olduklarının bir hatırlatıcısı, bir şükürdü. Bazen birlikte dışarı çıktıklarında, hatta başka bir grup erkekle başkasının evinde olduklarında çabucak birbirlerine bakar, ardından bakışlarını çevirirlerdi, çünkü halen çökmemiş, dolgun yüzlerinde, halen kaslı kollarında müstehcen bir şey olduğunu bilirlerdi. İkisi, belli ortamlarda, tahrik ediciydiler.

Alt katta görülecek ya da koklanacak zambak yoktu; elinde boş bir gümüş içecek tepsisiyle mutfağa geri dönen Adams vardı

yalnızca. David'in daha önce gözden geçirdiği yemek odasında, ikram hizmetinde bulunacak görevli, çobanpüskülü ve süsen çiçekleriyle dolu vazoların etrafına içlerinde ikramlıkların olduğu tabakları yerleştirmekle meşguldü: Charles, Peter'a suşi önerisinde bulunmuştu ama Peter geri çevirmişti bu öneriyi. "Şimdi, ölüm döşeğindeyken, balık yemeye başlamanın sırası değil" demişti. "Hele de ömür boyu yemekten titizlikle kaçındıktan sonra hiç değil. Bana sadece normal şeyler ikram et, Charles. Normal ve lezzetli." Charles bunun üzerine parti organizatörünün Akdeniz mutfağı esintili yemekler konusunda uzmanlaşmış bir yemek şirketi tutmasını sağlamıştı. Dolayısıyla masa şimdi, toprak güveçlerde sunulan dilimli biftek ve ızgara edilmiş kabak, üzerine zeytin ve güneşte kurutulmuş domates serpiştirilmiş ince spagetti tabaklarıyla donatılıyordu. Siyah pantolon ve gömlek giyinmiş garsonların hepsi kadındı. David her ne kadar çiçekleri denetleyemediyse de, Charles'ın tercih ettiği firmadan sadece kadın servis elemanı gönderilmesinin bir yolunu bulmuştu. David, Charles'ın her zamanki servis ekibinin –hepsi de genç, sarışın erkeklerden oluşan ve en son verdikleri davette David'in Charles'ı süzdüklerini gördüğü, dahası Charles'ın da ilgilerinden hoşnut kaldığını fark ettiği– değiştirildiğini görünce sinirleneceğini biliyordu ama yatağa gittiklerinde onu affedeceğini de biliyordu, çünkü Charles, David'in kıskançlık yapmasından ve böylelikle ona halen seçenekleri olduğunun hatırlatılmasından hoşlanıyordu.

Charles'la dışarıya çıkmadıkları akşamlarda yemeklerini yedikleri yemek odası demode ve köhneydi, Charles'ın ailesinin orada yaşadığı zamandan bu yana pek dokunulmamıştı. Evin geri kalan kısmı Charles on yıl önce taşındığında yenilenmiş olsa da odada oldum olası duran uzun, cilalı maun masa, Federal dönem mimarisini yansıtan ve masayla uyumlu büfe, gündüzsefası desenli koyu yeşil duvar kâğıtları, Hint ipeğinden koyu yeşil perdeleri, Charles'ın atalarının –İskoçya'dan Amerika'ya gelen ilk Griffithle-

rin– yan yana asılı portreleri ve şömine rafının üzerinde portrelerin arasında duran balina fildişinden yapılma pürüzsüz yüzeyiyle –Charles'ın gurur duyduğu bir aile yadigârı olan– saatle, oda olduğu gibi korunmuştu. Charles'ın odayı neden değiştirmediğine dair makul bir açıklaması yoktu. Odaya her girdiğinde David'in aklına büyükannesinin yemek odası gelirdi: Görünüş ve detay bakımından çok farklı da olsa, benzer biçimde hiç değiştirilmemiş bir yerdi orası da. Aslında David'in aklına odanın kendisinden ziyade orada yedikleri aile yemekleri gelirdi: Babasının nasıl da asabileşip kepçeyi büyük servis kâsesinin içine düşürdüğünü, masa örtüsünü çorba lekeleri içinde bıraktığını, büyükannesinin nasıl da sinirlendiğini düşünürdü. "Tanrı aşkına, oğlum" derdi. "Biraz daha dikkatli olamaz mısın? Gördün mü şu yaptığını?"

"Özür dilerim anne" diye mırıldanırdı babası.

"Nasıl bir örnek oluşturduğunu görüyorsundur sanırım" diye devam ederdi büyükannesi, sanki babası hiçbir şey söylememişçesine. Ardından da David'e, "Sen babandan daha dikkatli olacaksın, değil mi Kawika?" diye sorardı.

Evet, diye söz verirdi vermesine ama bunu yaptığında kendisini babasına ihanet etmiş gibi hissettiğinden, suçluluk da duyardı. Babası o gece üstünü örtmek için odasına geldiğinde, tek istediğinin onun gibi olmak olduğunu söylerdi. Bunun üzerine hem David'in yalan söylediğini bildiğinden hem de bunun için ona minnettar olduğundan babasının gözleri yaşlarla dolardı. "Benim gibi olma Kawika" derdi babası yanaklarına öpücükler konduruken. "Kaldı ki olmayacaksın da. Benden daha iyi olacaksın, bundan eminim." Buna nasıl karşılık vereceğini bir türlü kestiremediğinden genellikle hiçbir şey söylemezdi, sonrasında babası parmak uçlarını öpüp alnına koyar, "Hadi şimdi uyu bakalım" derdi. "Kawika'm. Oğlum benim."

Birdenbire başı dönmüş, sersemlemişti. Babası şimdi onun hakkında ne düşünürdü? Ne derdi? Oğlunun, muhtemelen bir

haber –kendisi hakkında kötü bir haber– içeren bir mektup aldığını ve okumamayı tercih ettiğini bilse nasıl hissederdi kendini? Benim Kawika'm. Benim oğlum. Koşarak yukarı çıkma, mektubu zarfından yırtarcasına çıkarma ve içinde her ne yazıyor olursa olsun bir nefeste okuyup bitirme dürtüsüyle dolup taştı içi.

Ama hayır, yapamazdı bunu; yaparsa akşam heba olup giderdi. Bunun yerine salona gitmeye zorladı kendini, Peter ve Charles'ın eski arkadaşlarından üçü oturuyordu salonda: John, Timothy ve Percival. Bu üçü arkadaşlarının en kibarlarıydı; içeri girdiğinde onu baştan ayağa bir kez süzmekle yetinen, gecenin geri kalanında bakışlarını yüzünden ayırmayan tiplerdendi. Peter "Üç Kız Kardeş" diye takılırdı onlara, çünkü hepsi de bekâr ve sıradan, cazibesiz tiplerdi, dahası Peter onları yeterince heyecan verici bulmazdı: "Kız kuruları." Timothy ve Percival, her ikisi de hastaydı; Timothy'nin hasta olduğu her halinden belliydi, Percival ise hastalığını saklıyordu. Sırrını birkaç ay önce Charles'a açmış, Charles da David'e bahsetmişti durumundan. "İyi görünüyorum, öyle değil mi?" diye sorardı Percival, birbirlerini her gördüklerinde. "Aynı görünüyorum, öyle değil mi?" Küçük çaplı, prestijli bir yayınevinde baş editör olarak çalışıyordu. Şirketin sahipleri durumunu öğrenecek olurlarsa, kovulacağından korkuyordu.

"Kovulmayacaksın" derdi Charles her zaman. "Olur da buna kalkışacak olurlarsa, tam da araman gereken kişiyi tanıyorum, mahkemeye verip süründürürsün onları, ayrıca ben de yardım ederim."

Söyledikleri Percival'ın bir kulağından girip ötekinden çıkmıştı. "Ama aynı görünüyorum, öyle değil mi?"

"Evet, Percy. Aynı görünüyorsun. Harika görünüyorsun."

Bakışları şimdi de Percival'ın üzerindeydi. Ötekiler birkaç kadeh şarap devirmişlerdi bile ama Percival elinde bir çay fincanı tutuyordu, David fincanın içine batırdığı poşet çayın, Çin mahallesindeki bir akupunkturcunun bağışıklık sistemini güçlendirdiği-

ne yeminler ederek kendisine sattığı şifalı bitkilerden oluştuğunu biliyordu. Percival çayıyla meşgulken onu incelemeye koyuldu: Aynı mı görünüyordu? Onu en son görmesinin üstünden beş ay geçmişti. Daha da mı zayıflamıştı? Benzi solgun gibi miydi? Ayırt etmesi kolay değildi, çünkü Charles'ın bütün arkadaşları –hasta olsunlar ya da olmasınlar– bir parça sağlıksız gibi gelirdi ona. Ne denli bakımlı ya da sağlıklı olurlarsa olsunlar, hepsinden bir şeyler, bir vasıf eksilmiş gibiydi. Işık tenlerinde kaybolup gitmişti sanki. Öyle ki, burada otururlarken –Charles'ın bu toplantılar için giderek tercih eder olduğu, her türlü kusuru örten şu mum ışıklarının altındayken bile– sanki etten kemikten yapılmış gibi değil de ince kumdan mürekkep, donuk bir şeyden yapılmış gibiydiler. Mermer değil de daha ziyade tebeşir. Hafta sonlarını çıplak insan bedenleri çizerek geçiren Eden'a bir seferinde bunu açıklamaya çalıştıysa da, o gözlerini devirerek, "Yaşlı oldukları için" demişti.

Ardından, hasta olduğu her halinden belli olan Timothy'ye baktı, gözkapakları sanki boya bulaşmış gibi menekşe rengine dönmüştü, diş etleri çekildiğinden dişleri olduğundan uzun görünüyordu, saçları tüy gibi incecik kalmıştı. Timothy, Peter ve Charles birlikte okumuş, yatılı okulda beraber kalmışlardı. Charles "Akıl almaz bir güzelliği vardı. Okulun en güzel çocuğuydu" diye bahsetmişti bir ara Timothy'den. David'in Timothy'le ilk kez tanışmasının ardından sarf etmişti bu sözleri, bir sonraki sefer görüştüklerinde David onu dikkatle incelemiş, Charles'ın bir zamanlar âşık olduğu genç delikanlıyı canlandırmaya çalışmıştı zihninde. Aktördü Timothy, başarısız bir aktör. Oldukça güzel bir kadınla evli kalmıştı, ardından onlarca yıl boyunca son derece varlıklı bir adamın sevgilisi olmuştu. Adam hayatını kaybettiğinde, yetişkin çocuklarının Timothy'i babalarının evinden çıkmaya zorlamaları üzerine o da John'un yanına taşınmıştı. Son derece şen şakrak, iri kıyım bir adam olan John'un nasıl bu kadar para yaptığını bilen yoktu, –Midwestli mütevazı bir ailenin çocuğuydu, girdiği hiçbir

işte birkaç aydan fazla çalıştığı görülmemişti, dahası birilerinin yanında taşıyacağı kadar da yakışıklı değildi– gelgelelim West Village'da koskocaman bir konakta oturuyor, har vurup harman savururcasına yiyip içiyordu (gerçi Charles'ın dikkat çektiği üzere, genelde bir başkası ısmarladığında böyle bol keseden yiyip içiyordu). "John gibi insanlar bu şehirde gizemli yollardan hayatta kalmayı başaramaz olduklarında, bu şehrin artık yaşanmaya değer olmadığı gündür" derdi Charles şefkatle. (İnsanların kendi çabalarıyla hayatlarını kazanmaları konusunda bu denli katı olan biri için, hiçbir şey yapmıyor gibi görünen alışılmadık sayıda arkadaşı vardı: Bu David'in onda hoşlandığı bir şeydi.)

Her zaman olduğu üzere üçü de ona merhaba deyip neler yaptığını, halini hatırını sordular. Ne var ki onun anlatacağı pek fazla bir şey yoktu, dolayısıyla bir süre sonra sohbete kaldıkları yerden devam etmeye başladılar ve gençliklerinde birlikte yaptıkları şeyleri anlatmaya koyuldular.

"...Aslına bakarsan, John'un şu evsiz çocukla çıkması kadar berbat bir şey değildi bu!"

"Birincisi, biz pek de çıkıyor sayılmazdık, ikincisi de..."

"Şu hikâyeyi bir daha anlatsana!"

"İyi madem. Aaa, neredeyse on beş yılı var bu hikâyenin, Beşinci ve Altıncı caddelerin orada, Yirminci Sokak'taki şu çerçeveci dükkânında çalıştığım zamanlardı..."

"Hani şu... Bir şeyler çaldığın için kovulduğun iş mi?"

"Kusura bakma da bir şeyler çaldığım için işten atılmadım. İşe sürekli olarak geciktiğim ve beceriksizlik yaptığım için kovuldum, ha bir de müşterilerle doğru düzgün ilgilenmediğim için. Bir şeyler çaldığım için kovulduğum yer orası değil, kitapçıydı."

"Ha, tamam o zaman, kusura bakma."

"Her neyse, devam edebilir miyim acaba? Neyse işte, Yirmi Üçüncü Cadde'de F treninden inerdim, her seferinde de bu adamı görürdüm; oldukça sevimli biriydi, şu pejmürde kılıklı ressamlar

gibi bir hali vardı, kısa sakallıydı, üzerinde ekoseli bir gömlek, elinde bir market poşeti, güneydoğu köşesinde Altıncı Cadde'nin oradaki boş park yerinde dururdu hep. Böyle böyle hatunu göz hapsine almaya başladım, o da beni; bu birkaç gün böyle devam etti. Derken dördüncü günde hatunun yanına gittim ve konuşmaya başladık. Bana dedi ki 'Buralarda mı yaşıyorsun?' Ben de dedim ki 'Yo, hemen şu aşağıdaki sokakta çalışıyorum.' Sonra o dedi ki 'Eeee, şu sokak arasına girebiliriz', –aslında tam bir sokak arası değildi, park yerinin arkasındaki duvarla, yıkmaya başladıkları öteki bina arasında kalan küçük bir aralıktı– işte her neyse, siz de biliyorsunuz, orada yaptık."

"Detaylardan bahsetme."

"Kıskandın mı yoksa?"

"Aaa, yooo."

"Her neyse, ertesi gün sokaktan aşağıya yürüyordum ki, baktım benim hatun orada, sokak arasına gittik yine. Bir sonraki gün hatunu yine gördüm, sonra bende şafak attı: Aaaa! Bir şeyler eksikti sanki. Sonra fark ettim ki, hatun önceki iki seferde üzerinde ne varsa aynını giymiş. İç çamaşırına kadar. Bir de ağır bir koku var üzerinde. Aslına bakarsanız, bir düzeltme yapmam lazım, ağır ne kelime, felaket kokuyordu. Zavallı kızcağız. Gidecek hiçbir yeri yokmuş meğer."

"Eee, bunu fark edince çekip gittin mi?"

"Elbette hayır! Madem ikimiz de oradaydık, n'apsaydık yani?"

Hep birlikte güldüler, ardından Timothy şarkı söylemeye başladı: "La da dee la dee da, La da lee la dee da" derken Percival da ona katıldı: "O da tıpkı senin benim gibiydi ama evsizdi, evsizdi." David gülümseyerek yanlarından ayrıldı, üçü birlikteyken onları izlemek hoşuna gidiyordu; kendilerinden başka kimseyi umursamayan o halleri keyif veriyordu ona. Edward da az çok Timothy, Percival ya da John gibi biri olmuş olsaydı; dahası babasının, geçmişini kontrol etmektense, geçmişlerine dair ne varsa hepsini sırf

eğlence olsun diye bir hikâyeye dönüştüren bir arkadaşı olmuş olsaydı şayet, babasının hayatında nasıl farklılıklar olurdu kim bilir? Babasının Charles'ın evinde, bu partide olduğunu gözünün önüne getirmeye çalıştı. Ne düşünürdü? Ne yapardı? Babasını canlandırdı hayalinde, onun o utangaç, hafif tebessümünü, merdiven tırabzanlarının arkasında durmuş, diğer adamlara baktığını ama hayatı boyunca görmezden gelindiği üzere onların da kendisini yok sayacağı düşüncesiyle aralarına katılmaya çekindiğini hayal etti. Adadan ayrılmış olsaydı, annesine aldırış etmemeyi öğrenmiş olsaydı, onu el üstünde tutacak birini bulmuş olsaydı, babasının hayatı kim bilir nasıl olurdu? David'in var olmayacağı bir gelecekle sonuçlanabilirdi. Orada öylece durmuş, zihninde o öteki hayatı kurguluyordu babası için: Babası kolunun altına bir roman sıkıştırmış, meydanın kuzeyindeki kemerin yanında geziniyor, yaprakları elma gibi kızarmış geç sonbahar ağaçlarının altında yüzünü gökyüzüne çevirmiş yürüyordu. Günlerden pazar olurdu, babası da sinemaya gitmek, ardından da akşam yemeği yemek üzere bir arkadaşıyla buluşmaya gidiyor olurdu. Derken hayali altüst oldu: Kimdi bu arkadaş? Bir erkek miydi yoksa kadın mı? Aralarında romantik bir şeyler mi vardı? Babası nerede yaşıyordu? Nasıl geçiniyordu? Ertesi gün nereye gidecekti, peki ya bir sonraki gün? Sağlığı yerinde miydi? Yok eğer değilse, ona kim bakıyordu? Bir tür umutsuzluğun kendisini ele geçirdiği hissine kapıldı: Hayal kurarken dahi babasını elinden kaçırdığı, onun için mutlu bir hayat kuramadığı için. Onu kurtaramamıştı; başına neler geldiğini öğrenmeye dahi cesaret edememişti. Babasını yaşarken terk etmişti, şimdi yine –hayallerinde– terk ediyordu. Babasının daha iyi bir hayat sürdüğünün, hayatın ona daha müşfik yaklaştığının hayalini olsun kuramaz mıydı? Oğlu olarak bunu yapmaktan dahi aciz oluşu, onu nasıl bir insan yapıyordu?

Ama belki de diye düşündü, babası için farklı bir hayat öngörememesinin suçlusu kendisindeki empati yoksunluğu değildi.

Belki de babası bu denli çocuksu olduğu içindi. Babasının, kendisinin o zamana kadar ve o zamandan sonra tanıdığı hiçbir ebeveyn, hiçbir yetişkin gibi davranmamış olmasıydı. David altı ya da yedi yaşlarındayken birlikte çıkmaya başladıkları yürüyüşler vardı mesela. Gecenin bir vaktinde babası tarafından uykusundan uyandırılırdı, babası elini ona uzatır, o da tutup kalkardı. Ardından birlikte mahallenin sokaklarında sessizce yürürlerdi. Gözlerinin aşina olduğu şeylerin gece vakti ne denli farklılaştığını gösterirlerdi birbirlerine: Çalılardan sarkan ve baş aşağı çevrilmiş birer külah gibi görünen çiçekler, karanlıkta büyülü ve kötü niyetliymiş gibi görünen, komşularının bahçesinde dikili olduğu halde, botlarının altında ezilen karların sesi eşliğinde iki seyyah gibi dolaştıkları başka bir ülkeden, yaşadıkları topraklardan çok uzaklarda bir yerden gelmiş gibi duran akasya ağacı, uzaklarda bir yerde, isli sarı bir mum ışığının titrediği tek pencereli bir çiftlik evi, evin içinde nazik bir dul kisvesi altında yaşayan bir cadı, içinde küp küp tuzlanmış domuz eti ve közlenmiş tatlı patates bulunan yulaf lapası kıvamında çorba olan iki kâse olurdu.

O yürüyüşlerde, görebildiğini fark ettiği bir an her zaman olurdu. İlk başta özelliksiz, kapkara, donuk ve sessiz bir ekran gibi görünen gecenin göründüğünden daha parlak olduğunu fark ederdi. Bunun tam olarak ne zaman gerçekleştiğini tespit etmek için kendine defalarca söz vermiş olmasına rağmen, gözleri bu farklı, filtrelenmiş ışığa kendini adapte ettiğinde bunu asla yapamazdı. Bu o denli yavaş, o denli kendisinin dışında gelişirdi ki, sanki zihni bedenini kontrol etmek için değil de, bedeninin yeteneklerine ve uyum sağlama kapasitesine hayranlık duymak için var olmuş gibiydi.

Yürüdükleri sırada babası çocukluğuna dair hikâyeler anlatır, küçük bir oğlan çocuğuyken oyun oynadığı, saklandığı yerleri gösterirdi; geceleri bu hikâyeler David'in büyükannesinin onlara anlattığı kadar hüzünlü gelmezdi. Sıradan hikâyeler olurdu:

Okuldan çıkmış, eve doğru yürüyen babasına kendi ağaçlarının birinden avokado fırlatan mahallenin diğer çocukları, onu kendi ön bahçelerindeki mango ağacına tırmandırıp aşağıya inmemesini, inecek olursa onu döveceklerini söyledikleri, babasının da saatlerce, hava kararıp da çocukların en sonuncusu nihayet beklediği yerden ayrılıp akşam yemeği için evine gitmek durumunda kalana kadar ağacın üzerinde, dalların gövdeyle birleştiği daracık, düz bir alanda çömelmiş vaziyette beklediği, nihayet aşağıya indiğinde, bacaklarının açlık ve yorgunluktan titrediği, kendi evlerine gidip yemek masasının başında onu sessizce ama öfkeden tepesi atmış bir şekilde bekleyen annesine durumu izah etmek zorunda kaldığı zamanlar hakkında olurdu bu hikâyeler.

Peki ama başına neler geldiğini niye olduğu gibi anlatmamıştın ki ona? diye sormuştu babasına.

"Aa" demişti babası, ardından susmuştu. "Annem duymak istemezdi bunları. O çocukların benim gerçek arkadaşım olmadıklarını duymak istemezdi. Onun için çok utanç verici bir şeydi bu." Sessizce babasını dinlerdi. "Ama sen bunları yaşamayacaksın Kawika" diye devam etmişti babası. "Senin arkadaşların var. Gurur duyuyorum seninle."

Suskunlaşmıştı bunun üzerine, babasının hikâyesi ve hikâyenin hüznü içine oturmuştu, kalbini delip geçmiş, kurşundan bir örs gibi bedenini yaralamıştı. Bunu hatırladığında iliklerinde aynı hüznü hissetti; bu sefer sanki kan dolaşımına bir şey enjekte edilmişçesine tüm bedenine yayılmıştı. Neden sonra dönmüş ve uydurma bir bahaneyle –yemeklerin tabaklara servis edilmesini kontrol etmek, Adams'a Percival'ın az sonra biraz daha sıcak suya ihtiyaç duyacağını söylemek için– mutfağa gitmeye niyetlenmişti ki, Charles'ın merdivenlerden indiğini gördü.

"Neyin var, ne oldu?" diye sordu Charles onu görür görmez, yüzündeki tebessüm solmuştu. "Bir şey mi oldu?" diye üsteledi. Hayır, hayır, bir şey olduğu yok, diye cevap verdi ama Charles

yine de kollarını uzatmış, David de kollarının arasına, onun insanın içini ısıtan o metanetine, insana güven veren cüssesine sığınmıştı. "Her şey hallolur David, mesele her neyse" dedi Charles bir müddet suskun kaldıktan sonra. Başı Charles'ın omzunda, onayladı o da. Her şeyin yolunda olduğunu biliyordu. Zaten Charles da öyle diyordu, David onu seviyordu, dahası bir zamanlar olduğu yerden çok uzaktaydı ve Charles'ın çözemeyeceği hiçbir şey gelmeyecekti başına.

* * *

Saat sekiz olduğunda misafirlerin on ikisi de gelmişti, en son gelen Peter olmuştu. O sırada kar yağıyordu; Charles, David ve John, Peter'ı ağır tekerlekli sandalyesinde ön basamaklara taşımışlardı: David ve John iki yanında, Charles arkadan destek vererek.

Peter'ı en son Şükran Günü'nde görmüştü, üç hafta içerisinde ne kadar kötüleştiğine şaşırıp kaldı. Bunun en göze çarpan kanıtı tekerlekli sandalyeydi –yüksek arkalıklı ve baş destekli bir sandalye– ama yaşadığı kilo kaybı da, özellikle yüzünün derisinin aldığı görüntü de çok barizdi. Cildi öyle çekilmişti ki, dudakları tam olarak kapanamıyor, dişleri açıkta kalıyordu. Ya da belki cildi çekilip küçüldüğünden değil, sanki birileri bir avuç dolusu kafa derisini Peter'ın başının arkasında toplamış, cildini sıkı sıkıya ve acı vererek çekiştirip gözlerini yuvalarından çıkarırcasına germişti. İçeri girer girmez arkadaşları Peter'ın etrafında toplandı ama David onların da, arkadaşlarının görünüşünden dolayı sarsıldıklarını gözlerinden anlayabiliyordu, kimse ne diyeceğini bilmiyor gibiydi.

"Ne var, hiç mi ölen bir adam görmediniz bugüne kadar?" diye sordu Peter soğukkanlılıkla; herkes bakışlarını başka yere kaçırdı.

Cevabı beklenmeyen, sırf etkilemek için sorulmuş bir soruydu bu, oldukça da ıstırap vericiydi ama "Elbette gördük Peter" dedi

Charles her zamanki işinsanı tavrıyla. Çalışma odasından yünlü bir battaniye alıp getirmişti. Şimdi bunu Peter'ın omuzlarına örtüyor, kaymasın diye göğüs kafesinin etrafına sıkıştırıyordu. "Evet, şimdi de sana yiyecek bir şeyler alalım. Millet! Akşam yemeği yemek salonunda hazır; buyurun lütfen, kendi eviniz gibi keyfinize bakın."

Charles'ın ilk baştaki planı masa başında oturmalı bir yemek düzeniydi ama Peter onu bundan vazgeçirmişti. Uzun bir yemek boyunca oturacak gücü bulup bulamayacağından pek emin olmadığını söylemişti, dahası toplanmalarının amacı onun herkesle vedalaşmasıydı. Dolaşabilmesi, gelenlerle sohbet edebilmesi ve canı istediğinde onlardan uzaklaşabilmesi lazımdı. Herkesin ağır adımlarla, neredeyse istemeye istemeye yemek odasına doğru sıra halinde ilerlemesiyle, Charles ona döndü. "David, Peter'a bir tabak hazırlayabilir misin? Ben de o arada onu kanepeye oturtayım."

Elbette, dedi.

Yemek salonuna aşırı neşeli bir hava hâkimdi. İnsanlar tabaklarına yiyebileceklerinden daha fazla yemek koyuyor, bir yandan da diyetlerini bugünlük askıya aldıkları hakkında yüksek sesle açıklamalarda bulunuyorlardı. Peter için gelmişlerdi ama kimse ondan bahsetmiyordu. Onu son kez burada görecek, ona son kez burada veda edeceklerdi; yemek daveti birdenbire tüyler ürpertici, tuhaf ve anlamsız geldi. David aceleyle tabakların arasında dolaşmaya, sırada bekleyenlerin arasına dalmaya başlayarak Peter'ın tabağına et, makarna koyup ağır ateşte pişmiş sebzelerden ekledi, bir an evvel oradan uzaklaşmak niyetiyle ikinci bir tabak alıp ona da Charles'ın en sevdiklerini koymakla uğraşmadı.

Oturma odasına geri döndüğünde Peter, ayakları arkalıksız iskemlenin üzerinde, kanepenin bir ucunda oturuyordu. Charles ona yaslanmış, sağ kolunu Peter'ın omuzuna koymuştu. Peter yüzünü Charles'ın boynuna bastırmış duruyordu. David yanlarına yaklaştığında Charles yüzünü ona çevirip gülümsedi. Ne var ki David onun az evvel ağladığını fark etmişti, oysa Charles hiç

ağlamazdı. "Teşekkürler" dedi David'e, ardından Peter'a tabağı uzatıp "Gördün mü? Balık yok. Tam da buyurduğun gibi."

"Mükemmel" dedi Peter, kafatasını andıran yüzünü David'e çevirerek. "Teşekkürler genç adam." Peter ona hep böyle hitap ederdi: "Genç adam." Hoşlanmazdı bundan ama ne yapabilirdi ki? Bu hafta sonundan sonra, Peter'ın kendisine "genç adam" diye hitap etmesine bir daha katlanmak zorunda kalmayacaktı. Neden sonra bu düşünceyi aklından geçirdiğini fark etti ve sanki yüksek sesle söylemişçesine utandı.

Peter yemeklere her ne kadar iltifat etse de hiç iştahı yoktu; kokusu bile iştahını tıkamaya yetti, dedi. Yine de David'in onun için getirdiği tabak, akşamın geri kalanında, çatal bıçak takımının sarılı olduğu, ağız kısmı kıvrılmış bez bir peçeteyle birlikte sağ taraftaki yan sehpanın üzerinde öylece durdu; Peter her an fikrini değiştirebilir, tabağı eline alıp içinde ne varsa silip süpürebilirmiş gibi. İştahını tıkayan şey hastalık değildi: Bir aydan biraz daha uzun bir zaman önce almaya başladığı yeni kemoterapi kürüydü. Ancak ilaçların işe yaramadığı bir kez daha kanıtlanmıştı, kanser olduğu gibi duruyordu ama Peter'ın fiziksel gücünün yerinde yeller esiyordu.

Charles kendisine bundan bahsettiğinde şaşırıp kalmıştı. Peter zaten canına kıyacağını bildiği halde ne demeye yeni bir kemoterapi kürüne başlamıştı ki? Yanı başında duran Charles içini çekmiş ve sessiz kalmıştı. "Umut etmekten vazgeçmek zordur" demişti en sonunda. "Son raddeye gelindiğinde bile."

David ancak daha fazla misafir ellerinde tabaklarıyla oturma salonuna geri dönüp tıpkı kralın etrafında toplanan saraylılar gibi koltuklarda, ayak iskemlelerinde ve salondaki ikinci kanepede yerlerini aldıktan sonra gidip kendine yiyecek bir şeyler almasının uygun olduğunu düşündü. Yemek salonu boştu, servis tabakları ortada görünmüyordu, masanın üstünde ne kaldıysa tabağını onlarla doldurduğu sırada, garsonlardan biri mutfaktan çıkıp gel-

di. "Aa" dedi, "Özür dilerim. Derhal yenilerini servis edeceğiz." David'in bonfileye uzandığını görmüştü. "Yeni pişirilmiş olanlarından getireyim."

Garson içeriye giderken David arkasından baktı. Genç, yakışıklı ve erkekti, (bizzat yasaklamış olduğu ne varsa bu adamda vardı) mutfaktan geri döndüğünde, David usulca kenara çekilip, boş servis tabağını alıp yerine yenisini koymasını izledi.

Çabuk bitmiş, dedi.

"Eee, biter tabii. Gerçekten de nefisti. Daha önce tadım yapmıştık." Garson başını kaldırıp gülümsedi, David de ona karşılık verdi. Bir müddet sessizlik oldu.

Ben David, dedi.

"James."

"Tanıştığıma memnun oldum" dedi ikisi de aynı anda, ardından güldüler.

"Bir doğum günü partisi mi?" diye sordu James.

Yoo, hayır. Peter için, şu tekerlekli sandalyede oturan adam. O, şeyyy, hasta da.

James anladım dercesine başını salladı, ardından yeniden bir sessizlik oldu. "Burası çok güzel bir ev" dedi, David de başıyla onayladı. Evet, öyledir, dedi.

"Sahibi kim peki?"

Charles. Şu iriyarı, kumral adam yok mu? Üzerinde yeşil kazak olan. Benim erkek arkadaşım, demesi gerekiyordu ama demedi.

"Aa, aa evet." James'in elinde boş servis tabağı duruyordu, derken tabağı diğer eline alıp başını yeniden kaldırarak gülümsedi. "Peki ya siz?"

Bana ne olmuş? diye sordu, aynı şekilde kur yaparak.

"Sizin burada ne işiniz var?"

Bir işim yok.

James çenesinin ucuyla oturma salonundakileri işaret ederek. "İçlerinden biri sizin erkek arkadaşınız mı?"

Hiçbir şey söylemedi. İlk buluşmalarından on sekiz ay sonra Charles'la bir çift olmalarına zaman zaman halen şaşırdığı oluyordu. Mesele, Charles'ın kendisinden çok daha büyük olması değildi sadece: Charles'ın bugüne dek çekici bulduğu türden bir adam olmamasıydı; fazla kumral, fazla zengin ve fazla beyaz tenliydi. Birlikte nasıl göründüklerinin farkındaydı; insanların ne dediklerinin de. "Eee, n'olur yani başkaları senin metres olduğunu düşünürse?" diye sormuştu ona içini döktüğünde. "Metresler de insan sonuçta." Biliyorum, biliyorum, demişti. Ama bu farklı. "Senin sorunun" demişti Eden, "insanların sana kahverengi tenli bir hiç gözüyle bakmasını kabullenememen." Aslına bakılırsa, insanların onun yoksul ve eğitimsiz olduğunu düşünmesi, Charles'ı parası için kullandığı kanaatini taşıması rahatsız ediyordu. (Eden: "Sen yoksulsun ve eğitimsizsin, nokta. Ayrıca bu yaşlı pisliklerin hakkında ne düşündükleri seni niye ilgilendiriyor ki?")

Peki ya tam tersine, kendisi ve şu James bir çift olsalardı, her ikisi genç, parasız ve beyaz tenli olmayan bir çift olsalardı? Baktığında az da olsa olsa kendini görebileceği biriyle birlikte olsa nasıl olurdu? David'in kendisini sık sık bu denli çaresiz ve aşağılanmış hissetmesine sebep olan şey Charles'ın serveti miydi, yaşı mıydı yoksa teninin rengi miydi? Kendisi ve erkek arkadaşı birbirlerine daha denk olmuş olsalardı, kendini daha önemli ve daha az edilgen mi hissederdi? Kendini daha mı az hain hissederdi?

Hal böyleyken, asıl ihaneti Charles'a sahip çıkmayarak yapıyordu. Evet, dedi James'e. Charles. Benim erkek arkadaşım.

"Hımm" dedi James, David bir şeyler gezindiğini fark etti yüzünde. Acıma? Küçümseme? "Ne yazık" diye ilave etti, ardından yüzünde pis bir sırıtış, mutfağa açılan çift kanatlı kapıyı iterek açtı ve elinde servis tabağıyla gözden kaybolarak David'i bir kez daha yalnız bıraktı.

Tabağını kaparak çıktı, içinde hem yoğun bir utanç hissediyor hem de izahı pek mümkün olmasa da Charles'a karşı bir tür öfke

duyuyordu, birlikte olması gereken türden biri olmadığı için, kendisini utandırdığı için. Bunun hakkaniyetli olmadığının farkındaydı: Charles'ın kendisine sahip çıkmasını istiyor ama bir yandan da özgür olmak istiyordu. Bazen, Charles'la birlikte şehirde kalmayı tercih ettikleri bir cumartesi gecesi, Charles'ın gençliğinde seyretmekten keyif aldığı siyah–beyaz filmlerden birinin videosunu oturmuş izlerlerken, aşağıda kaldırımda bir grup insanın –bir kulübe, bara ya da partiye giderken evin altından geçenlerin– sesleri çalınırdı kulaklarına. Kahkahalarından tanırdı onları, hatta seslerinin perdelerinden; tam olarak kim olduklarını değil ama ne tür birileri olduklarını kestirebilirdi, on sekiz ay öncesine kadar kendisinin de dahil olduğu genç, meteliksiz ve gelecekten umudunu kesmiş bir kabile. Kimi zaman atalarından biri gibi hissediyordu kendini, tıpkı kandırılarak bir gemiye bindirilmiş, sarsıla sarsıla dünyanın dört bir yanına götürülmüş, doktorlar ve öğrenciler özenle dövme yapılmış cildini, örülmüş insan saçından yapılma kolyesini inceleyebilsinler diye Boston, Londra ve Paris'teki tıp fakültelerinde heykel kaidelerinin üstüne konmuş ataları gibi... Charles onun rehberi, refakatçisiydi ama aynı zamanda muhafızıydı da; mademki artık kendi halkının elinden alınmıştı, bir daha onların yanına dönmesine asla izin verilmeyecekti. Bu duyguyu en yoğun hissettiği zamanlar pencereleri açık tuttukları yaz gecelerinde olurdu; sabahın üçünde, meydanın etrafını turlarken sarhoş bir şekilde şarkı söyleyen yoldan geçenler tarafından uyandırılır, seslerinin yavaş yavaş ağaçların arasından kayboluşunu dinlerdi. Ardından yatakta yanı başında yatan Charles'a bakar; acıma, sevgi, tiksinti ve öfkeyle karışık duygular hisseder; kendisinden bu denli farklı biriyle birlikte olduğu için dehşete düşer; o kişi Charles olduğu için de şükran duyardı. "Yaş dediğin sadece bir sayı" demişti daha ruhsuz arkadaşlarından biri, kibar olmaya gayret ederek ama yanılıyordu. Yaş denen şey bambaşka bir kıtaydı ve Charles'la birlikte olmaya devam ettiği müddetçe oraya demir atacaktı.

Gerçi gidecek bir yeri de yoktu ya... Geleceği belirsiz, gerçekten uzak bir şeydi. Bu durumda olan bir tek kendisi de değildi üstelik; arkadaşlarından ve sınıf arkadaşlarından pek çoğu da onunla aynı durumdaydı; işlerine gitmek üzere evlerinden sürüklenerek çıkıyor ve geceleri barlara, kulüplere ve başka insanların evlerine gitmeden önce tekrar evlerine dönüyorlardı. Paraları yoktu, önlerinde ne kadarlık bir ömürleri olduğunu kim bilecekti? Kırklı, ellili yaşlara hazırlanmak şöyle dursun, otuzlu yaşlara hazırlanmak bile kumdan yapılmış bir eve mobilya almak gibiydi. Dalgaların evi ne zaman alıp götüreceğini, evin ne zaman parçalarına ayrılıp topaklar halinde dağılacağını kim bilebilirdi ki? Halen hayatta olduğunuzu kendinize kanıtlama şansınız varken, kazanabildiğiniz parayı harcamak çok daha iyiydi. Sevgilisi öldükten sonra kendini tıka basa yemeye veren bir arkadaşı vardı. Elinde avucunda ne varsa yemeye içmeye harcardı. David bir keresinde Ezra ile akşam yemeğine gitmiş ve onun bir kâse wanton çorbasının ardından, wok tavada kızartılmış sultani bezelye ve sukestanesinden bir tabak dolusu yedikten sonra, bir tabak kızarmış dana dilini, ardından da bütün bir Pekin ördeğini midesine indirdiğini dehşet dolu gözlerle izlemişti. Önünde ne varsa yatıştırıcı türden keyifsiz bir kararlılıkla silip süpürmüş, parmağını sosun son damlalarında gezdirerek boş tabakları tıpkı tamamlanmış evraklar gibi üst üste yığmıştı. Tiksindirici bir manzaraydı ama David bir yandan da anlayışla karşılamıştı: Yiyecek elle tutulur bir şeydi, yiyecek yaşamın kanıtıydı, bedeninizin halen size ait olduğunun, içine her ne koyarsanız koyun ona tepki verebileceğinin ve vereceğinin, bedeninizi çalışır durumda tutmayı nasıl sağlayacağınızın bir kanıtıydı. Açlık hissetmek hayatta olmaktı, hayatta olmak da yiyeceğe ihtiyaç duymaktı. Ezra aylar içinde önce yavaş yavaş, sonra hızla kilo aldı; artık şişman bir adamdı. Ama şişman olduğu müddetçe hasta değildi, hiç kimse hasta olduğunu aklına bile getirmezdi: Yanakları her daim kanlı canlı ve pembeydi, dudakları ve parmak

uçları çoğu zaman yağ içindeydi; nereye giderse gitsin, varlığının kanıtını bırakırdı. Şimdilerde sahip olduğu bu heybetli hali bile bir tür haykırış, bir meydan okumaydı. İzin verilenden, narin olmaktan hızla uzaklaşan ve giderek daha çok yer kaplayan bir bedenden ibaretti artık. Kendini görmezden gelinemez bir varlık haline getirmişti. Kendini yadsınamaz kılmıştı.

Ne var ki David'in kendi hayatına mesafeli oluşu, onun için giderek daha az anlam ifade ediyordu. Hasta değildi. Parasızlık çekmiyordu, Charles'la birlikte olduğu sürece asla da çekmeyecekti. Yine de ne için hayatta olduğunu, ne için yaşayabileceğini hayal etmekten dahi acizdi. Mali durumu kendisini okulu bırakmaya zorlamadan önce hukuk fakültesinin birinci yılını tamamlamış, üç yıl önce de Larsson, Wesley'de stajyer avukat olarak çalışmaya başlamıştı. Charles okula yeniden kaydolması gerektiğini söyleyip duruyordu. "Nereyi istersen, girebileceğin en iyi yere" derdi. (David daha önce bir devlet okuluna devam ediyordu; Charles'ın kendisinden daha iyisini beklediğinin farkındaydı.) "Tüm masrafları ben karşılarım." David itiraz ettiğinde ise "Peki ama neden?" diye sorardı Charles şaşkınlıkla. "Bir yıl okudun zaten. Belli ki daha önce bunu yapmak istiyordun. Dahası çok da arzu etmişsin bunu. O zaman ne demeye devam etmiyorsun?" Charles'a hukuk eğitimine karşı özel bir tutkusu olmadığını, hukuk fakültesine –babasının onun için isteyebileceği bir şeymiş, babasının gurur duymasına vesile olacak bir şeymiş gibi gelmesi dışında– hangi akla hizmet başladığını kendisinin de anlamadığını söyleyemezdi. Hukuk fakültesine gitmek, kendi başının çaresine bakabilmek gibi uçsuz bucaksız bir kategoriye giriyordu. Babasının her daim ona dayattığı bir erdemdi bu, babasının kendisinin asla sahip olamadığı bir beceri.

Bu konuda konuşmak zorunda mıyız? diye sorardı Charles'a.

"Hayır, zorunda değiliz" derdi Charles. "Ama senin gibi zeki birinin stajyer avukat olarak vaktini harcadığını görmek hoşuma gitmiyor."

Stajyer avukat olmak hoşuma gidiyor benim, derdi. Olmamı istediğin kadar hırslı biri değilim ben, Charles.

Charles derin bir iç çekerdi. "Senin sadece mutlu biri olmanı istemiyorum David" derdi Charles. "Hayatta ne istediğini bilmek istiyorum sadece. Senin yaşındayken ben her şeyi isterdim. Nüfuzlu olmayı, sözümün geçmesini isterdim, yüksek mahkemenin huzurunda savunma yapmak isterdim, saygı görmek isterdim. Peki sen ne istiyorsun?"

Burada olmak istiyorum, derdi hep, seninle olmak. Charles yeniden iç çeker ama gülümserdi bir yandan, hayal kırıklığına uğramış ama halinden hoşnut. "David" diye inlerdi, eğer buna tartışma denebilirse, tartışma da orada sona ererdi.

Gelgelelim, o yaz gecelerinde, tam olarak ne istediğinden emin olduğunu düşündüğü de olurdu. Şimdi bulunduğu yer ile üzerinde pahalı pamuklu çarşaflar serilmiş bir yatakta, zamanla âşık olduğu adamın yanı başında olmakla, sokakta, parkın kenarında geçerken ayaklarının hemen dibinden, gölgelerin arasından bir fare fırladığında ciyaklayıp arkadaşlarına yapıştığı, sarhoş, dağınık, umutsuz bir halde, hayatı yanıp kül olurken, onun için tek bir kişinin –hatta kendisinin bile– hayal kurmadığı bir yer arasında olmak istiyordu.

Oturma odasında garsonlardan ikisi ortalıkta dolaşıyor, su bardaklarını yeniden dolduruyor, boş tabakları topluyorlardı; içki servisini Adams yapıyordu. İkram ekibinin içinde bir de barmen vardı ama David kadının mutfakta bir nevi rehin tutulduğundan ve yardım etme girişimlerinin, içkileri bizzat hazırlamayı seven ve kimsenin kendi yöntemlerine karışmasına izin vermeyen Adams tarafından geri çevrildiğinden emindi. Bu yüzden, ne zaman parti verilecek olsa Charles parti organizatörüne, ikram şirketine barmen getirmemelerini belirtmesini özellikle hatırlatır ama her seferinde, ikram şirketi "ne olur olmaz" diye barmenlik yapacak birini mutlaka getirir ve o kişi her seferinde mutfağa gönderilir, işini yapmasına fırsat verilmezdi.

Merdiven boşluğunun yanında konuşlandığı yerden James'in odaya girişini, diğer konukların onu göz hapsine alışını, poposunu, gözlerini ve gülüşünü adeta zihinlerine kazırcasına bakışlarını izlemeye koyuldu. David aşağıda yanlarında olmadığı için, odadaki beyaz tenli olmayan tek kişi oydu. James, Üç Kız Kardeş'in üzerine eğilip David'in duyamayacağı ancak üçünü de kahkahalara boğan bir şeyler söyledi, ardından doğrulup elinde bir tabak yığınıyla odadan çıktı. Birkaç dakika sonra elinde temiz tabaklar ve makarnanın servis edildiği kayık tabakla çıkageldi, sol eli arkasında yumruk halinde, tabağı sağ avucunun üzerinde dengede tutarken odadaki herkese ikramda bulundu.

James tam odadan çıkarken ismini seslense ne olurdu acaba? James şaşkın bir halde etrafına bakınır, derken onu fark eder, gülümser ve çıkıp yanına gelirdi. David onu elini tutar, Adams'ın evde kullanılacak naftalinleri, mumları ve yaz geldiğinde Charles'ın kazaklarının arasına sıkıştırdığı, Charles'ın da dumana güzel koku versin diye şömineye atmaya bayıldığı, telis torbalar içindeki sedir ağacı talaşlarını istiflediği merdiven altındaki eğimli tavanlı dolaba götürürdü. Dolabın içindeki boşluk, ancak ayakta durabilecek yükseklikte, bir kişinin de ancak dizlerinin üzerinde durabileceği genişlikteydi; parmaklarının ucunda James'in tenini daha şimdiden hissedebiliyor, her ikisinin de iniltilerini şimdiden duyabiliyordu. Bir müddet sonra James yanından ayrılır, görevinin başına dönerdi, David de oradan ayrılmadan evvel içinden iki yüze kadar sayarak bekler, sonra ağzını çalkalamak için koşturarak yukarı, kendisi ve Charles'a ait banyoya çıkar, hemen sonrasında da James, misafirlere birer porsiyon daha bonfile veya tavuk ikramında bulunmaya çoktan koyulmuşken salona dönüp Charles'ın yanına otururdu. Akşamın geri kalanında birbirlerine çok fazla bakmamaya gayret ederler, ne var ki James ikram için dolaştığı her seferinde ona kaçamak bir bakış atar, o da göz ucuyla karşılık verirdi. Derken, ikram ekibi ortalığı toparlamaya koyul-

duğunda, Charles'a kitabını unuttuğunu söyleyerek, daha onun bir şey söylemesine fırsat vermeden soluğu aşağıda alır, James'i tam paltosunu üzerine geçirmek üzereyken bulur ve işyerindeki telefon numarasını yazdığı kâğıdı, kaşla göz arasında avucunun içine sıkıştırarak kendisini aramasını söylerdi. Sonrasında haftalarca, belki de aylar boyunca buluşur, her seferinde James'in evinde görüşürlerdi. Derken bir gün James bir başkasıyla görüşmeye başlar veya oradan taşınır ya da sadece sıkılır, David de bir daha ondan haber alamazdı. Bunu o kadar canlı bir şekilde görebiliyor, hissedebiliyor ve tadabiliyordu ki, sanki birebir aynısı daha önce gerçekleşmiş ve o da o anıyı yeniden yaşıyormuş gibiydi. Fakat James mutfağa geri yürüyüp de en nihayetinde tekrardan görüş alanına girdiğinde, sırf şeytana uyup konuşmanın baştan çıkarıcılığına kapılmamak için yüzünü duvara dönmüştü.

Ardı arkası kesilmeyen bu arzu! Alıştığı tarzda seks yapmanın tehlikeli olmasından mıydı, yoksa Charles'la tek eşli bir hayat sürdüklerinden miydi ya da kabına sığmayan biri olduğu için miydi sadece? "Gençsin de ondan" demişti Charles kahkahalar atarak, bu durumundan ona bahsettiğinde, hiç de gücenmemişti. "Gayet normal. Çok değil, önümüzdeki altmış yıl içinde falan vazgeçersin." Ama asıl meselenin bu olduğundan emin değildi ya da belki de sadece bu değildi. Hayattan daha fazlasını istiyordu sadece. Diyelim ki elde etti, ne işine yarayacaktı onu da bildiği yoktu gerçi ama istiyordu işte... Sadece kendi hayatı için değil, başkalarınınkini de istiyordu. Daha, çok daha, çok çok daha fazlası, ta ki tıka basa onunla dolana dek.

İster istemez babasını, babasının özlemini duyduğu şeyi anımsadı. Aşk, diye düşündü, şefkat. Başka bir şey değil. Yemek ilgisini çekmezdi babasının, ne cinsellik, ne seyahat, ne arabalar, ne kıyafetler ne de evler. Bir Noel –Lipo–wao–nahele'ye gitmelerinden bir yıl önce, ki bu dokuz yaşlarında olduğu anlamına geliyordu– okuldan ödev vermişlerdi: Ebeveynlerinin bayram için ne iste-

diklerini öğrenecek, sonrasında da resim dersinde bunu elleriyle yapacaklardı. Anne babalarının gerçekte istedikleri şeyi elbette ki yapamazlardı ama diğer çocukların anne babaları durumu anlamış görünüyorlardı, o yüzden yapılması makul bir şeyler istemişlerdi. "Senin elinden çıkma güzel bir çizim istemişimdir hep" demişti bir tanesinin annesi ya da "Yeni bir resim çerçevesi harika olur." Gelgelelim David'in babası elini tutmakla yetinmiş ve "Sen varsın ya" demişti. "Başka bir şeye ihtiyacım yok." Ama bir şeyler istemen gerekiyor, diye ısrar etmişti David bıkkınlıkla, babası ise başını sallamış ve "Hayır" diye tekrar etmişti. "Sen benim en büyük hazinemsin. Sen varken başka hiçbir şeye ihtiyacım yok." David içine düştüğü açmazı en sonunda büyükannesine izah etmek zorunda kalmıştı, bunun üzerine büyükannesi ayağa kalkmış, babasının verandada uzandığı yere, yanına gitmiş ve tepesi atmış bir halde "Wika! Ödevi için sana elleriyle yapabileceği bir şey söylemezsen oğlun resim dersinden kalacak!" demişti.

Sonunda, okulun seramik fırınında pişirilen, kilden bir süs eşyası yapmıştı babasına. Yamuk yumuk bir şey çıkmıştı ortaya, yarısı ancak sırlanmış, yıldız formu verilmeye çalışılmış bir seramik, üzerine babasının ismini –soyadlarını– yazıvermişti alelacele. Ama babası çok beğenmiş ve onu yatağının hemen üzerine duvara asmıştı (o yıl ağaç almamışlardı), hatta çiviyi çakarken yanlışlıkla çekici eline indirmişti. Babasının nasıl da ağlamaklı olduğu aklına geldi. Bu denli aptalca, çirkin ve acemice yapılmış bir şey için, aceleyle, sadece birkaç dakika içinde yapıverdiği bir şey karşısında böyle mutlu olduğu için onun yerine nasıl da utandığı, arkadaşlarıyla oynamak için bir an önce dışarıya çıkmaya can attığı aklına geldi.

Ya da bu dinmek bilmeyen şehvet, belki de Charles'ın hatasıydı. Tanıştıklarında Charles'a ilgi duymamıştı, –ona kur yapması içten gelen bir duygudan ziyade gayriihtiyariydi– akşam yemeği davetini kabul etmesi ise arzudan ziyade sırf meraktandı. Ne var ki yemeğin ortalarına doğru işin rengi değişmiş ve hemen ertesi gün

Charles'ın evinde ikinci kez buluştuklarında, birbirleriyle temasları oldukça ateşli geçmiş, neredeyse hiç konuşmamışlardı bile.

Ne var ki çekim hissetmelerine rağmen, gerçek anlamda bir cinsel birliktelik yaşamayı haftalarca ötelemişlerdi, çünkü her şeyden önce yapmaları gereken o konuşmayı, tanıdıkları pek çok insanın yüzünde yazılı olan o konuşmayı yapmaktan her ikisi de kaçınma arzusundaydılar.

En sonunda konuyu kendisi açmıştı. Dinle, demişti, bende yok, ardından da Charles'ın yüzünün nasıl da düştüğünü gözlemlemişti.

"Şükürler olsun" demişti. Kendisinde de olmadığını Charles'ın da söylemesini beklemişti ama söylememişti böyle bir şey. "Kimse bilmiyor" dedi. "Ama senin bilmen lazım. Yine de Olivier –eski sevgilim– hariç kimse bilmiyor: Sadece doktorum, o, ben, şimdi bir de sen. Haa, bir de Adams, elbette. Ama işyerinde kimse bilmiyor. Bilmemeleri de lazım.

Bir an için nutku tutulmuş, ağzını açamamıştı; ne var ki suskunluğu bozan Charles olmuştu. "Sağlığım gayet yerinde" dedi. "İlaçları alıyorum, gayet de iyi tolere ediyorum." Durdu. "Kimsenin bilmesine gerek yok."

Şaşırmıştı, ardından da şaşırdığına şaşırmıştı. Hastalığı olan erkeklerle öpüşüp koklaşmış, hatta çıkmıştı ama Charles, hastalığın tezatı, hastalığın içinde barınmaya cüret edemeyeceği biri gibi görünüyordu. Bunun aptalca olduğunun farkındaydı ama bir yandan da böyle hissediyordu. Çift olmalarının ardından, Charles'ın arkadaşları –yarı şaka yarı ciddi– şu eski, yaşlı arkadaşlarında ne bulduğunu sorarlardı ona, ("Hadi ordan" derdi Charles sırıtarak) David de Charles'ın özgüveni diye cevap verirdi (bunun üzerine Peter "Yakışıklılığı demediğine dikkatini çekerim Charles" derdi.) Bu bir yandan doğru olsa da onu çeken tek şey bu değildi, daha ziyade sadece bu değildi: Charles'ın zorluklar karşısında zerre sarsılmadığını gösterebilme yeteneği, yeterince paraya, bağlantılara

ve akla sahip olduğunuz müddetçe her şeyin çözülebileceğine dair köklü inancıydı. Ölüm hariç her şey Charles'a boyun eğmek durumundaydı ya da öyle görünüyordu. Bu, hayatının geri kalanında sahip olacağı bir özellikti ve gittiğinde David'in ona dair en çok özleyeceği şey buydu.

David'in Charles'ın nihayetinde enfekte biri olduğunu unutmasına –her zaman değilse de belli zaman aralıkları için unutup gitmesine– imkân tanıyan da bizzat bu özellikti zaten. İlaçlarını aldığını gözleriyle görüyor, her ayın ilk pazartesi günü öğle yemeğinde doktoruyla görüştüğünü biliyor ama saatler, günler, haftalar boyunca Charles'ın ve kendisinin birlikte sürdüğü hayat, tıpkı bir parşömen rulosunun çimle kaplı upuzun bir patikadan aşağıya doğru açıla açıla yuvarlanması gibi sanki sonsuza dek devam edecekmişçesine davranmayı becerebiliyordu. Aynanın karşısında ne kadar zaman geçirdiği, yatmadan önce yüzüne nasıl krem sürdüğü, yüzünü şekilden şekle sokarak ağzını nasıl da kastığı, duştan çıkınca aynadaki yansımasını nasıl da incelediği, bir eliyle havluyu belinde tutmaya çalışırken boynunu eğip sırtını nasıl incelediği, dişlerini gösterip tırnak uçlarıyla dişetlerini nasıl da kontrol ettiği hakkında Charles'a takılıp şakalar yapmayı becerebiliyordu. Charles'ın kendini bu denli incelemesinin ardında orta yaşın beraberinde getirdiği bir kibir ama bir yandan da güvensizlik vardı. David'in varlığı, gençliğiyle alevlenen türden bir tereddüt hali olduğu doğruydu, ancak öte yandan –David bunun farkındaydı farkında olmasına ama görmezden gelmeye çalışıyordu– Charles'ın korkularının da bir ifadesiydi aynı zamanda: Kilo mu kaybediyordu? Tırnakları renk değiştirip soluyor muydu? Avurtları çöküyor muydu? Yaraya benzer bir doku bozulması mı başlamıştı yoksa? Hastalık bedeninde kendini ne zaman göstermeye başlayacaktı? Şimdiye dek hastalığı kendisinden uzak tutmasını sağlayan ilaçlar ne zaman işe yaramaz olup hastalığı görünür kılacaktı? Ne zaman hastalar ülkesinin bir vatandaşı olacaktı?

Yokmuş gibi davranmak aptalcaydı, ne var ki "mış gibi" yapmanın riskli olduğu durumlar hariç ikisi de bunu yapıyorlardı. Charles "mış gibi" yapıyor, David de buna göz yumuyordu. Ya da "mış gibi" yapan David'di de Charles mı buna göz yumuyordu? Her iki durumda da sonuç aynıydı: Hastalıktan nadiren bahsediyorlardı, hatta adını bile anmıyorlardı.

Gelgelelim, Charles hastalığı kendinde kabullenmeyi her ne kadar reddetse de, arkadaşları söz konusu olduğunda inkârın ardına sığınmıyordu. Percival, Timothy, Teddy, Norris: Charles onlara para yardımında bulunuyor, kendi doktoruyla görüşmelerini sağlıyor, onlara yardımcı olma riskine giren, buna tenezzül eden aşçıları, temizlikçileri ve hemşireleri tutuyordu. Hatta öyle ki, David'in Charles'la görüşmeye başlamasından kısa bir süre önce hayatını kaybeden Teddy'yi yatak odasının hemen yanındaki çalışma odasına yerleştirmiş ve Teddy, son aylarını Charles'ın bitki resimlerinden oluşan koleksiyonunun olduğu bu odada geçirmişti. Teddy öldüğünde dertlerine ortak olup halden anlayan, ölünün başında tutulan nöbeti organize ederek Teddy'nin küllerini aralarında pay eden şu cana yakın rahibi Teddy'nin birkaç arkadaşıyla birlikte bulan da Charles olmuştu. Ertesi gün ise kalkıp işe gitmişti. İş hayatı başka bir alandı, iş hayatının dışı ise bambaşka bir alandı. İkisinin asla örtüşmeyeceğini, arkadaşının ölümünün işe geç gitmek ya da hiç gitmemek için asla yeterli bir bahane olmayacağını kabullenmiş gibi görünüyordu. Yaşadığı keder, tıpkı aşkı gibi, Larsson, Wesley'deki hiç kimsenin anlayış göstermesini ya da ortak olmasını asla beklemediği bir şeydi. Bitip tükenmişti. David neden sonra anlayış gösterecekti buna, yine de bundan asla şikâyetçi olmadı, çünkü bitmek, tükenmek yaşayanlara mahsus bir ayrıcalıktı.

İşte bu noktada David de utanç duydu, korktuğu için utandı, iğrendiği için utanç duydu. Timothy'nin bir avuç kalmış yüzüne bakmak istemiyordu. Peter'ın bileklerinin ne hale geldiğiyle yüz-

leşmek istemiyordu. Öyle bir deri bir kemik kalmıştı ki, bileğindeki metal saatin yerine çocukların taktığı cinsten plastik bir saat takar olmuştu ve o bile kolundan tıpkı bir bileklik gibi aşağıya kayıp duruyordu. Kendi arkadaşları arasında da hastalananlar olmuştu, ama onlarla yan yana olmaktan kaçınmış, yanaklarına öpücük kondurmak yerine uzaktan uzağa veda öpücükleri vermiş, sırf onlarla konuşmamak için yolun karşı tarafına geçmiş, bir zamanlar rahatlıkla girip çıktığı binaların dışında aylak aylak dolanır olmuş, Eden onları sıkı sıkı sarmalayıp kucaklamaya gittiğinde bir köşede öylece durmuş, ziyaretçiye hasret odalardan kaçarcasına çıkmıştı. Sadece yirmi beş yaşında olup tüm bunları yaşamak durumunda kalması yetmez miydi? Yeterince yüreklilik değil miydi bu? Daha fazlasını yapması, daha fazlası olması nasıl beklenebilirdi?

Davranışları, ödlekliği, Eden'la ilk büyük kavgalarının sebebi olmuştu. "Sen pisliğin önde gidenisin" diye terslemişti Eden onu aşağıda, arkadaşlarından birinin verandasında oturmuş, yarım saattir kendisini soğukta bekler bulduğunda. Dayanamamıştı David; odadaki kokulara, hastalığın bu kadar yakınlarında olmasına, korkuya ve teslimiyete. "Sen olsan ne hissederdin David?" diye haykırmıştı yüzüne; korktuğunu itiraf ettiğinde ise burnundan soluyarak "Korkuyorsun" demişti. "Korkuyorsun demek? Tanrım, David, umarım ben ölene kadar şu lanet cesaretini biraz toplarsın." Öyle de olmuş, cesaretini toplamıştı: Yirmi iki yıl sonra Eden ölüm döşeğindeyken, aylar boyunca, her gece yanı başında oturan da, onu kemoterapi randevularından alıp eve getiren de, o son gün onu kollarında tutan da, teni soğuyup pürüzsüzleşirken sırtını okşayan da o olmuştu. İnsanların daha sağlıklı olmaya karar verdiği gibi o da daha iyi, daha yürekli olmaya karar vermişti. Eden nihayet hayata veda ettiğinde hıçkırıklara boğularak ağlamıştı; hem kendisini bırakıp gittiği için hem de hiç kimse kendisiyle gurur duymadığı, kaçmamak için ne denli mücadele ver-

diğini kimseler görmediği için. Neden sonra dönüştüğü kişinin son tanığı Eden olmuştu, işte şimdi o da gitmişti, geçirdiği dönüşümün ondaki hatırasını da beraberinde götürerek gitmişti işte.

Onlarca yıl sonra, Charles uzun zaman önce vefat edip David de yaşlı bir adam olup çıktığında, kendisinden çok daha genç olan kocası –tarih tekerrür ediyordu ama bu kez tersine– geçen o yıllara tuhaf bir nostalji duyacak ve "veba" olarak adlandırmakta ısrar ettiği hastalığı nedense merak edecekti. "Etrafındaki her şeyin paramparça olduğu hissine kapılmamış mıydın?" diye sorardı David'in ve arkadaşlarının yerine öfkelenmeye, onun acısını paylaşıp teselli vermeye hazır bir şekilde. O zamana dek, neredeyse kocasının hayatta olduğu süre boyunca hastalıkla yaşamış olan David ise böyle bir hisse kapılmadığını söylerdi. Belki Charles kapılmıştır, derdi, ama ben kapılmadım. Cinsel birliktelik yaşamaya başladığım yıl, hastalığın isminin konduğu yıldı. Cinselliğin de, yetişkinliğin de onsuz olmadığı bir dönem bilmiyorum ben. "Peki ama bunca insan bu yüzden hayatını kaybetmişken nasıl olup da yapabildin? İmkânsız gibi gelmedi mi?" diye sorardı kocası; David de Aubrey'nin anlamasını istediği şeyi kelimelere dökmekte zorlanırdı. Evet, derdi usulca, bazen imkânsız geldiği olurdu. Ama hepimiz yaptık; yapmak durumundaydık. Cenaze törenlerine de gittik, hastanelere de, ancak bir yandan da işe gidiyor, partilere, tiyatro gösterilerine gitmekten geri durmuyor, birinin ayak işlerini yapmaktan, sevişmekten, flört etmekten vazgeçmiyorduk; gençtik ve ahmaktık. Birbirimize yardım eli uzattık, birbirimizi sevdiğimiz de doğru, ne var ki insanlar hakkında dedikodu da yaptık, dalgamızı da geçtik, kavga gürültü de kopardık, ciğeri beş para etmez arkadaşlar, erkek arkadaşlar olduğumuz zamanlar da oldu. Her ikisi de olduk; hepsini de yaptık. O dönemin ne denli olağanüstü bir dönem olduğunu, sayısız dehşeti içinde barındırdığını, en net biçimde hatırında kalan şeylerden bazılarının dünyevi heveslerden, tek tük detaylardan, kendisinden başka hiç kimse

için önem taşımayan ufak tefek şeylerden ibaret olmasının tuhaflığını ancak yıllar sonra anladığını söylememişti: Hastane odaları ya da yüzler değil, Eden'la birlikte şafak sökene kadar oturmaya, sersemleyip konuşma yeteneklerini kaybettirecek fincan üstüne fincan kahve içmeye karar verdikleri o akşam, Horatio ve Sekizinci Cadde'nin köşesindeki şu bir zamanlar uğradığı ufak çiçekçi dükkânındaki grili beyazlı kedi, Nathaniel'ın –Charles'ın ardından birlikte yaşamaya başladığı ve âşık olduğu adamın– sevdiği türden, üzeri haşhaş tohumlu, füme somon ve frenk soğanlı simitler. (Aubrey'yle birlikte sahip olduğu oğluna Nathaniel'ın adını vermişti: Bingham sülalesinde nesillerdir David ismi verilmeyen ilk erkek evlat.) Ne kadar çok şeyi olduğu gibi, öylece kabullenmiş olduğunun, gerçekte bunu asla kabul etmemesi gerektiğinin –yirmili yaşlarını anma törenlerine giderek geçirmek yerine kendi geleceğini planlamakla geçirmesi gerektiğinin; fantezilerinin asla bir yıl ötesine geçmediğinin– ayırdına da ancak yıllar sonra varabilmişti. O on yıl boyunca sürüklendiğini, onca zamanı bir uyurgezerin soğukkanlı kayıtsızlığıyla geçirdiğini, uyanmanın görmüş ve katlanmış olduğu her şeyin altında ezilip kalmak anlamına geleceğini görebiliyordu. Başkaları bunu yapmayı becerebilmişlerdi ama o yapamamıştı işte; kendini şımartmanın peşine düşmüş, dış dünyanın bütünüyle sınırlarını çiğneyemeyeceği güvenli bir yer arayışına girmişti. Onlarınki nesiller boyu süren bir erteleme olmuştu; kimi teselliyi öfkede, kimi de suskunlukta bulmuştu. Arkadaşları hükümete ve ilaç şirketlerine karşı yürüyüş yapmış, protesto gösterilerinde bulunmuş, yüksek sesle haykırmışlardı; gönüllü olmuşlar, etraflarını saran dehşete vermişlerdi bütün dikkatlerini. Ama o hiçbir şey yapmamıştı, hiçbir şey yapmamak başına bir şey gelmeyeceği anlamına gelirmiş gibi; gürültü patırtılı bir dönemdi ama o sessiz kalmayı tercih etmişti; bu edilgen halinden, korkusundan utanç duymuş olsa da çevresindeki dünyayla daha fazla ilişki kurmaya onu motive etmek için utanç dahi yeter-

li olmamıştı. Sığınacak kollara ihtiyacı vardı. Bu kollar arasında kaybolmaya. Babasının da Lipo-wao-nahele'de peşine düşmüş olabileceği şeyi arıyordu, bunun farkındaydı. Ne var ki tıpkı babası gibi yanlış seçim yapmıştı; kendi öfkesini hesaba katmamaya yeltenmiş, ondan saklanmaya çalışmıştı. Ama saklanmak olayların gerçekleşmesine engel olamamıştı. Engel olduğu tek şey, en nihayetinde birileri tarafından bulunmasıydı.

* * *

Saat artık akşamın dokuzu olmuş, yemek masasının üzerindeki yemekler kaldırılmış, yerlerine tatlılar konmuştu; herkes tekrardan ayaklanmış ve çam fıstıklı tarttan, üzeri portakal şekerlemeleriyle kaplı polenta kekinden ve Charles'ın büyükannesinin aşçısının tarifine göre yapılan ve verdiği her yemek davetinde ikram edilen duble çikolatalı kekten dilimler kesmek üzere yemek odasına geçmişti. David, Peter ve Charles için tabak hazırlamak üzere konukların ardından yemek odasına gitti.

İçeri geri döndüğünde James, Charles ve Peter'ın halen oturmakta oldukları kanepenin yanındaki sehpanın üzerine eğilmiş, kuru kayısı, incir, tuzlu badem ve bitter çikolata parçacıklarıyla dolu bir servis tabağı yerleştiriyordu. David her iki adamın yüzlerinde dikkatli ancak ne düşündüklerini ele vermeyen bir ifadeyle James'i göz hapsine almalarını izledi. "Teşekkürler genç adam" dedi Peter, James tabağı koymuş, sırtını doğrulturken.

Kapının ağzında birbirlerinin yanından geçerken, James'in sol kolu sağ koluna sürtündüyse de James'e bakmaktan kaçınarak Peter'ın tabağını yanına koymuş, Charles'a tabağını uzatmış, o da tabağı alırken elini tutmuştu. Hemen yanı başlarında oturan Peter, yüzünde halen ne düşündüğünü ele vermeyen o ifade, onları izliyordu.

Charles'ın tüm diğer yakın arkadaşlarıyla Peter'dan önce tanışmıştı, ne var ki gerek Charles'ın onları tanıştırma konu-

sunda sergilediği bariz isteksizlik, gerekse Peter'ın adını ve düşüncelerini sık sık dile getiriyor olması, –"Peter bu yeni prodüksiyonu Signature'da izlemiş bile, bir halta yaramadığını söylüyor"; Three Lives'a bir uğrayıp Peter'ın önerdiği şu biyografiyi satın almak istiyorum"; "Peter, Paula Cooper'daki Adrian Piper gösterisi başlar başlamaz gitmemiz gerektiğini söylüyor" – işte tüm bunlar sinirine dokunuyor, tedirgin oluyordu. Charles'la ilişkilerinin üçüncü ayında Peter'la nihayet tanıştıklarında, içindeki bu tedirginlik çoktan kaygıya dönüşmüş, Charles'ın kendi kaygılarıyla birlikte daha da pekişmişti. David beş dakika önce yatağın üzerine bıraktığını neden sonra fark ettiği çorabının tekini fellik fellik arandığı sırada, "Umarım yemekler iyidir" diye kendini yiyip bitiriyordu Charles. "Peter yemek konusunda çok müşkülpesenttir. Dahası muazzam bir damak zevki vardır, dolayısıyla yeterince iyi değilse kulp takacak bir şey bulur mutlaka. ("Şu Peter denen herif pisliğin teki gibi geliyor" demişti Eden, David ona Peter'dan bahsettiğinde, ya da en azından kulaktan dolma bilgilerle tanıdığı Peter'dan bahsettiğinde. David, Eden'ın söylediklerini yüksek sesle tekrarlamamak için kendini zor tutuyordu artık.)

David, Charles'ın bu denli telaşlı ve ambale olmuş hali karşısında hem meraklanmış hem de ürkmüştü. Charles'ın dahi kendini yetersiz hissedebildiğini görmek içini bir nevi rahatlatmıştı, öte yandan ikisi birden kendilerini bu denli endişeli hissederek başlayamazlardı akşama; kendisini koruması konusunda Charles'a bel bağlamıştı. Neden bu kadar endişelisin ki? diye sordu Charles'a. O senin en eski dostun.

"En eski dostum olduğu için endişeliyim ya zaten" dedi Charles usturasını çenesinde gezdirirken. "Fikirleri senin için herkesinkinden daha önemli olan bir arkadaşın yok mu?"

Hayır, diye cevap verdi, gerçi bunu söylerken aklından Eden'ı geçirmişti ya.

"Neyse, günü geldiğinde o da olur" dedi Charles. "Kahretsin." Yüzünü kesmişti, bir parça tuvalet kâğıdı alıp cildine bastırdı. "Tabii eğer şansın yaver giderse. Az buçuk çekindiği yakın bir arkadaşı olmalı insanın."

Niye?

"Çünkü bu, hayatında sana gerçekten meydan okuyan, seni bir şekilde, en çok korktuğun yol hangisi olursa olsun, daha iyi olmaya zorlayan birinin olacağı anlamına gelir: Seni sorumlu tutacak şey onların onayıdır."

Peki ama bu gerçekten de doğru muydu? Babası geldi aklına, Edward'dan kesinlikle korkan babasını düşündü. Edward'ın onayını istemişti, bu doğruydu; Edward da ona meydan okumuştu, bu da doğruydu. Gelgelelim, Edward babasının daha iyi olmasını istememişti; keza daha akıllı veya daha eğitimli ya da daha özgür fikirli olmasını da. Babasından yapmasını istediği şey... neydi? Kendisiyle aynı fikirde olması; kendisine itaat etmesi; kendisinin yanında olması. Böylesi bir boyun eğmenin çok daha önemli bir amaca hizmet ettiği bahanesine sığınmıştı ama öyle olmamıştı. Nihayetinde kendisine hayranlık duyacak, saygı gösterecek birini bulmaktı amaç, hemen herkesin istiyor gibi göründüğü şey de buydu. Charles'ın tarif ettiği arkadaş türü, senin daha çok kendin olmanı isteyen biriydi. Ne var ki Edward, David'in babası için tam tersini istemişti. Onu hiç düşünmeyen bir şeye indirgemek istemişti.

İyi ama, dedi, arkadaşının sana iyi davranması gerekmez mi?

"Seni bunun için buldum ya zaten" dedi Charles aynadan ona gülümseyerek.

Sonunda Peter ile tanıştığında, nasıl da şaşırtıcı bir şekilde çirkin olduğunu görünce hayrete düşmüştü. Yüzünün detayları tek tek bakıldığında o kadar da çirkin değildi: Büyük, açık renkli gözleri vardı, tıpkı bir köpeğin gözleri gibi, kendine güvenli havası veren kemikli bir burnu ve yekpare bir kıl grubundan ziyade bir başlarına uzamış gibi görünen, uzun, koyu renkli kaşları vardı.

Ne var ki bunların bileşimi kendinizi zorlasanız da o denli uyumsuz görünüyordu ki... Sanki yüzünün her bir noktası bir topluluğun üyesi olmaktan ziyade kendi başına takılmaya kararlıymış gibiydi.

"Peter" dedi Charles ona sarılarak.

"Charlie" diye karşılık verdi Peter.

Akşam yemeğinin ilk bölümünde Peter susmak bilmedi. Neredeyse her konuda keskin ve bilgiye dayalı fikirleri olan biri gibi görünüyordu. Charles'ın yaptığı ufak tefek yorumlar ve sorduğu sorularla körüklenen bu monolog, Peter'ın binasında yapılan derz onarma faaliyetlerinden, neredeyse nesli tükenmiş bazı balkabağı türlerinin yeniden canlandırılmasına, yakın zamanlarda yayınlanan ve son derece övülen bir romandaki kusurlardan, on dördüncü yüzyılda yaşamış Japon bir keşişin kısa makalelerinden oluşan ve yakınlarda yeniden baskısı yapılan pek de göze çarpmayan bir derlemenin cazibesine, yenilik karşıtları ile Yahudi düşmanları arasındaki bağlantıya, neden artık Hydra'da değil de Rodos'ta tatil yapacağına varana kadar daldan dala konarak sürüp gitmişti. David'in bu konular hakkında hiçbir bilgisi yoktu; giderek artan mahcubiyetiyle birlikte Peter'ın kendisinde merak uyandırdığının farkına vardı. Anlattıklarından dolayı değil de –söylediklerinin çoğunu takip dahi edememişti– anlatış biçiminden dolayı meraklanmıştı: Çok hoş, kalın bir ses tonu vardı, sanki dilinden dökülen kelimelerin verdiği hissiyattan keyif alıyormuş gibi konuşuyordu. Sanki sırf bunu yapmanın verdiği duygudan hoşlandığı için dökülüyordu dilinden tüm o kelimeler.

"Eee, David" dedi Peter, David'in sıranın kendisine geleceğinden emin olduğu üzere yüzünü ona çevirerek. "Charles nasıl tanıştığınızı anlatmıştı bana zaten. Asıl sen kendinden bahset."

Anlatacak pek bir şey yok aslında, diye başladı söze, yüzünde yüreklendirici bir tebessümle kendisini dinleyen Charles'a göz ucuyla bakarak. Peter, kurt bakışını andıran solgun gözlerini

dikmiş kendisine bakarken Charles'ın zaten bildiği gerçekleri tekrarladı. Peter'ın sorgu sual etmesini, herkesin hep yaptığı üzere soruları peş peşe yağdırmaya başlamasını bekliyordu –Yani baban hiç çalışmadı mı, hem de hiç? Hayatı boyunca hiç? Anneni tanımıyor musun? Azıcık bile olsa? – ama o sadece başını sallamakla yetinmiş, sonrasında hiçbir söylememişti.

Sıkıcı biriyim, diye bağlamıştı sonunu, özür dilercesine, Peter da başını sallamıştı, ağır ağır ve ciddi bir tavırla, sanki David çok derin bir şey söylemişçesine. "Evet" dedi. "Öylesin. Ama gençsin. Sıkıcı olman doğal." Bunu nasıl yorumlayabileceğini bir türlü kestirememişti ama Charles gülümsemekle yetinmişti. "Bu, yirmi beşindeyken senin de sıkıcı olduğun anlamına mı geliyor, Peter?" diye sordu, sataşarak. Peter yeniden başını sallamıştı. "Elbette öyleydim, keza sen de Charles."

"Madem öyle, ne zaman ilgi çekici olmaya başladık?"

"Bu epeyce iddialı bir varsayım, öyle değil mi? Ama yine de son on yılda diyebilirim."

"O kadar yenilerde yani."

"Ben sadece kendimden bahsediyorum" dedi Peter. Bunun üzerine Charles kahkahalarla gülerek "Seni kaltak" dedi şefkatle.

"Bence gayet iyi geçti" demişti Charles o gece yataktayken, David de aynı fikirde olduğunu söylemişti, aslında öyle düşünmüyordu. O geceden sonra Peter'ı sadece birkaç kez daha görmek zorunda kalmıştı, karşılaştıkları her seferinde konuşma bir yerde kesiliyor ve Peter kocaman başını David'in olduğu tarafa çevirerek "Eee, seni en son gördüğümden bu yana sana neler oldu, genç adam?" diye soruyordu, sanki hayat David'in tecrübe ettiği bir şey değilmiş de daha ziyade ona bahşedilmiş bir şeymiş gibi. Sonrasında Peter daha da hastalanmış, David de onu çok daha az görür olmuştu, bu geceden sonra da bir daha görmeyecekti zaten. Charles, Peter'ın ümidi kırılmış bir adam olarak ölmekte olduğunu söylemişti: Tanınan bir şairdi, ne var ki son otuz yıldır bir ro-

man yazıyordu, gelgelelim yayınlayacak birini bulamamıştı. "Kitaba ardında bırakacağı bir miras gözüyle bakmıştı" dedi Charles.

Charles ve arkadaşlarının, öldükten sonra arkalarında bir şey meselesine bu kadar takıntılı olmalarını pek anlayamıyordu. Katıldıkları bu partilerde konu kimi zaman dönüp dolaşıp buraya gelir, öldüklerinde nasıl hatırlanacaklarından, arkalarında neler bırakacaklarından konuşup dururlardı. Seslerinin tonu kimi zaman huzur dolu ya da aksi olur, ancak çok daha sıklıkla hüzünlü çıkardı; aralarında sadece birkaçı arkalarında yeterince bir şeyler bıraktıkları hissiyatını taşır, ancak bıraktıkları şeylerin fazlasıyla karmaşık, fazlasıyla tehlikeli olduğunu düşünürlerdi. Onları kim hatırlayacaktı ve ne hatırlayacaklardı? Çocukları, bir zamanlar onlarla nasıl çay partileri vermiş, onlara nasıl kitap okumuş olduklarını ya da onlara topun nasıl yakalanacağını öğretmiş olduklarını akıllarına getirecekler miydi? Yoksa bunun yerine annelerini nasıl terk etmiş olduklarını, Connecticut'taki evlerinden ayrılıp da ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar çocuklar için yeterince rahat olmayan apartman dairelerine nasıl taşınmış olduklarını mı hatırlayacaklardı? Sevgilileri, sağlıkları son derece yerindeyken, caddede yürüyebildikleri sırada erkeklerin kelimenin tam manasıyla dönüp dönüp onlara bakmış olduklarını mı hatırlayacaklardı yoksa onları bugün oldukları haliyle, henüz yaşlı bile denemeyecek bir yaştayken, insanların yüzlerinden ve bedenlerinden çekindikleri yaşlı adamlar olarak mı hatırlayacaklardı? Kim olduklarının anlaşılması ve kabullenilmesi hayattayken zor kazanılmış bir şeydi, ne var ki öldüklerinde kim olacaklarını kontrol edemeyeceklerdi.

Hem zaten kimin umurundaydı ki? Ölüler hiçbir şeyin farkında değillerdi, hiçbir şey hissetmiyorlardı, özünde hiçbir şeydiler. Eden'a Charles'ın ve arkadaşlarının endişelerinden bahsettiğinde, ardında ne bırakacağıyla bu denli ilgilenmenin beyaz erkeklerde çok rastlanan bir saplantı olduğunu söylemişti. Ne demek istiyorsun? diye sormadan edememişti. "Tarihte ölümsüzleştirilme

konusunda makul bir umudu olan insanlar, nasıl ölümsüzleşebilecekleri konusunda bu kadar saplantılı olur sadece" dedi. "Geri kalan biz faniler ise günü kurtarmakla meşgul, uğraşır dururuz." O zamanlar Eden'a gülmüş, aşırı duygusal olmakla kalmadığını, aynı zamanda gerici bir erkek düşmanı olduğunu da söylemişti. Ne var ki o gece yatağında uzanırken söylediklerini uzun uzadıya düşünmüş ve söylediklerinde haklılık payı olup olmadığını zihninde tartmıştı. "Bir çocuğum olmuş olsaydı," derdi Charles arada sırada, "o zaman ardımda bir şeyler bırakıyormuşum gibi, dünyaya izimi bırakıyormuşum gibi hissederdim." Charles bu sözlerle neyi kastettiğini biliyordu ama o ifadenin doğasında var olan varsayımları bir türlü göremiyor oluşuna şaşırıyordu: Çocuk sahibi olmak nasıl oluyor da bir şeylerin garantisi olabiliyordu? Ya çocuğun seni sevmezse? Ya çocuğun seni umursamazsa? Ya çocuğun berbat bir yetişkin olup çıkar, varlığından utanç duyduğun bir bağ haline gelirse? O zaman ne olacaktı? Ardında bırakılabilecek en kötü miras bir insandı, zira insan dediğin, doğası gereği öngörülemez bir varlıktı.

Büyükannesi bunu çok yakından tecrübe edip öğrenmişti. Çok küçükken, eğer gerçek adı David'se ne demeye kendisine Kawika dendiğini sormuştu büyükannesine. Ailenin ilk doğan erkek çocuklarının hepsine David ismi verilirdi, ne var ki hepsi de David'in Hawaii diline dönüştürülmüş hali olan Kawika olarak bilinirlerdi. Eğer hepimize Kawika deniyorsa, o zaman adımız niye David? diye merak içinde, biraz da üst perdeden üstelemişti. Bunun üzerine babası da –o sırada hep birlikte yemek masasındaydılar– korktuğu ya da endişe ettiği zamanlarda çıkarttığı şu cıvıltılı sesi çıkartmıştı.

Ama korkması gereken bir şey olmamıştı, zira büyükannesi sinirlenmek şöyle dursun, az da olsa gülümsemişti. "Çünkü," demişti, "kralın adı David'di." Kral, yani ataları: O kadarını biliyordu sadece.

O gece babası, uykuya dalmadan önce onu görmeye, yanına gelmişti. "Büyükannene böyle sorular sorma" demişti. "Neden?" diye sormuştu: Kızmamıştı ki... "Sana kızmadı" dedi babası. "Ama sonrasında bana kızdı. Böyle şeyleri nasıl olup da sana adamakıllı öğretemediğimi sordu bana." Babası o kadar üzgün görünüyordu ki, söz verip özür dileğinde adamcağız nihayet rahat bir soluk almış ve eğilip onu alnından öpmüştü. "Teşekkür ederim" dedi. "İyi geceler, Kawika."

Bu durumu kelimelere dökemiyordu, henüz çok küçüktü ama büyükannesinin babasından utandığını ta o zaman anlamıştı. Mayıs ayında, büyükannesinin derneğinin yıllık geleneksel partisine gittiklerinde, saraya girerken büyükannesine eşlik eden de, büyükannesinin arkadaşlarına tanıştırdığı kişi de David olurdu. Onu yanaklarından öpüp ne denli yakışıklı göründüğünü söylediklerinde gülümseyerek tatlı tatlı bakardı. Arkalarında bir yerlerde babasının –yüzünde bir tebessüm, bakışlarını yere çevirmiş bir halde duran, itibar görmeyi beklemeyen, zaten itibar da edilmeyen babasının– olduğunu bilirdi. Konuklar akşam yemeği için dışarıya, sarayın bahçesine çıktıklarında David binaya gizlice geri döner ve babasını hâlâ taht odasında, pencere pervazlarının birinde, ipek perdelerin gerisinde yarı saklanmış vaziyette, meşaleyle aydınlatılmış çimenliğe bakarken bulurdu.

Baba, derdi. Hadi gel, sen de katıl partiye.

"Hayır, Kawika" derdi babası. "Sen git, eğlenmene bak. Ben orada istenmiyorum."

Ama o üsteledikçe üstelerdi, babası en nihayet "Benimle gelirsen giderim ancak" derdi. Elbette, diye cevap verirdi, elini babasına doğru uzatır, o da elini tutar ve birlikte dışarıya çıkar, onlar olmaksızın devam eden partiye katılırlardı.

Babası, büyükannesini hayal kırıklığına uğratan ilk vâris olmuştu; David de ikincisi. Hawai'i'yi sonsuza kadar süreceğinden emin olduğu bir şey için terk ettiğinde, bunu söylemeye yanına

gitmişti. Ne büyükannesinin onayını almanın peşinde olduğu için (o sıralarda, onay verse de vermese de umursamayacağını koymuştu kafasına) ne de büyükannesinin kendisiyle tartışmaya girmesini beklediği için gitmişti; sırf babasına göz kulak olması, onu koruması için ricacı olmak istediğinden uğramıştı yanına. Oradan ayrılmakla, ilk çocuğa tanınan ayrıcalıklardan da –vatanından, paradan ve sorumluluklarından– vazgeçtiğinin farkındaydı. Ama bu önemsiz ve göstermelik bir fedakârlık gibi görünüyordu, zira en başından beri hiç onun olmamıştı ki... Özellikle kendisine ait bir şey değildi, hasbelkader onun ismini taşıyan kişiye aitti, zaten isminden de feragat edecekti.

O zamana kadar Big Island'da iki yıl yaşamıştı. Geri döndüğünde O'ahu Meydanı'ndaki eve gitmiş, büyükannesini kış bahçesinde, bambu arkalıklı sandalyesinde oturmuş, uzun, güçlü parmaklarıyla bileklerini kavrar vaziyette bulmuştu. O konuşmuş, büyükanne susmuştu, yüzünü tekrar çevirmeden önce en nihayet ona bir kez bakmış ve "Sen bir hayal kırıklığısın" demişti. "Sen ve baban, ikiniz de. Senin için yaptığım onca şeyden sonra, Kawika. Yaptığım onca şeyden sonra."

Adım Kawika değil artık, dedi. Bundan böyle David. Ardından sırtını dönmüş ve büyükannesinin bir şey söylemesine fırsat vermeden kaçmıştı. Kawika olarak anılmayı hak etmiyorsun. O ismi hak etmiyorsun.

Aylar sonra bu konuşmayı aklına getirecek ve ağlayacaktı, çünkü büyükannesinin gurur kaynağı olduğu, onu iki kişilik koltukta yanına oturtup bağrına bastığı bir dönem –yıllar süren bir dönem– olmuştu. "Ölmekten korkmuyorum," derdi büyükannesi,"neden biliyor musun, Kawika?"

Hayır, diye cevap verirdi.

"Sende yaşayacağımı biliyorum da ondan. Amacım –hayatım– sende hayat bulacak, benim gururum ve neşe kaynağım. Benim hikâyem ve bizim tarihimiz sende yaşıyor."

Ne var ki öyle olmamıştı ya da en azından büyükannesinin tasarladığı şekilde olmamıştı. Onu birçok yönden yüzüstü bırakmıştı. Onu terk etmiş, vatanını, inancını, adını reddetmişti. New York'ta bir adamla, beyaz bir adamla birlikte yaşıyordu. Ailesinden de, atalarından da asla bahsetmemişti. Kendisine öğretilen şarkıları asla mırıldanmamış, kendisine öğretilen hikâyeleri asla benimsememiş, değer verip saygı göstermesi öğretilen tarihini ağzına bile almamıştı. Büyükannesi kendisinin onun bedeni ve ruhunda ebedileşeceğini zannetmişti; üstelik sadece kendisinin değil, kendi büyükbabasının ve onun büyük büyükbabasının da onda ölümsüzleşeceğini sanmıştı. Babasını yeterince sevmemiş olduğu için büyükannesine ihanet etmiş olduğunu söylüyordu kendine her zaman ama son zamanlarda bu ihanetinin kasıtlı mı olduğunu, yoksa içindeki bir eksiklikten, yaradılıştan gelen mesafeli bir duruştan mı kaynaklandığını düşünür olmuştu. David, konuşmalarından birinin ardından, Charles'a ardında bırakacağı şeyin kendisi olacağına, Charles'ı her daim kendisinde yaşatacağına söz verse, Charles'ın ne denli mutlu olacağını biliyordu. Bunu yapsa Charles'ın ne denli duygulanacağını da biliyordu. Ne var ki bunu asla yapamadı. Gerçek bu olmadığı için değil –Charles'ı her zaman sevecekti; gelecekteki tüm sevgililerine, gelecekteki kocasına, gelecekteki oğluna, gelecekteki iş arkadaşlarına ve dostlarına, ölümünün ardından, onlarca yıl boyunca Charles'tan bahsedecekti: Ondan öğrendiği dersleri, birlikte gezmiş oldukları yerleri, nasıl koktuğunu, ne denli gözü pek ve cömert davranmış olduğunu, kemik iliği, salyangoz ve enginarın nasıl yeneceğini ona nasıl da öğrettiğini, ne denli seksi olduğunu, nasıl tanıştıklarını, nasıl ayrıldıklarını bir bir anlatacaktı– ama birilerinin ardında bıraktığı kişi olmaktan bıkıp usandığı için; kendini yetersiz hissetme korkusunu, birilerini hayal kırıklığına uğratmanın yükünü bildiği için. Bunu bir daha asla yapmayacaktı; özgür olacaktı. Ne var ki yaşını başını iyice alana kadar farkına varamayacağı şey, hiç

kimsenin asla özgür olmadığı, birini tanımanın ve onu sevmenin, o kişi halen hayatta olsa bile, onu hatırlama görevini üstlenmek olduğuydu. Hiç kimse bu görevden kaçamazdı; kaldı ki insan yaş aldıkça, bazen bu sorumluluğu üstlendiğine pişman olsa bile, bu sorumluluğa özlem duyar, kendi hayatının bir başkasınınkinden ayrılamaz olduğu kavrayışını, o kişinin varlığının kısmen seninle olan ilişkisiyle hayat bulduğunu öğrenmeye başlar.

Şimdi, Charles'ın yanı başında dururken, soluklanıp ferahlamıştı. Eninde sonunda Peter'la konuşmak durumunda kalacak, ona veda etmesi gerekecekti. Haftalardır ne söyleyeceğini zihninde evirip çevirmişti ama anlamlı olduğunu düşündüğü her şeyi Peter'ın basmakalıp bulacağından emindi, öte yandan cana yakın ve tartışmaya değer olmayan her şey vakit kaybı gibi geliyordu. Peter'ın sahip olmadığı bir şeye sahipti, –yaşam, yılların beraberinde getirdiği umutlar ve beklentiler– ne var ki yine de ondan çekiniyordu. Şimdi yap, dedi kendi kendine. Onunla şimdi konuş, oda halen boşken ve kimsenin kulağı sizde değilken.

Ama en nihayet Charles'ın soluna oturduğunda, Charles ve Peter alçak sesle mırıltılar halinde yaptıkları sohbeti kesmemişlerdi, o da bunun üzerine Charles'a yaslanmış, Charles tekrardan elini tutup sıkıca kavrayarak ona dönüp gülümsemişti. "Seni bütün gece görmemiş gibiyim" demişti.

Gece daha yeni başlıyor, ben de öyle, dedi, aralarında yaptıkları eski bir espriye ithafen. Charles elini David'in başının arkasına götürüp yüzünü kendine yaklaştırarak, "Bana yardım eder misin?" diye sordu.

Charles'ın Peter konusunda onun yardımına ihtiyacı olabileceği hakkında önceden tembihlenmişti, bu yüzden ayağa kalkıp Peter'ı sandalyesine oturtmasına yardım etmiş, tekerlekli sandalyeyi koridor boyunca iterek, sol tarafta merdiven boşluğunun altına sıkıştırılmış, eğik tavanlı küçük tuvalete kadar götürmüştü. Charles bu banyonun nesiyle meşhur olduğundan ona bah-

setmişti: Önceki yıllarda verdikleri partilerde, Charles daha genç ve çılgınken, insanlar akşam yemeğinin ortasında ve gecenin geç saatlerinde toplaştıklarında, ikişerli üçerli gruplar halinde buraya sıvışırlardı, herkes yemek odasında ya da salonda oturup ortadan kaybolanlarla ilgili şakalar yapar, içeri geri döndüklerinde onları ıslıklar ve kahkahalarla karşılardı. Oraya biriyle gittiğin oldu mu hiç? diye sormuş, Charles da pişkin pişkin sırıtmıştı. "Elbette gittim" dedi. "Ne sanıyorsun sen beni? Güçlü kuvvetli Amerikalı bir adamım ben." Adams, buraya daha usturuplu anılması niyetiyle bayanlar tuvaleti adını koymuştu ama Charles'ın arkadaşları bunu komik bulurlardı.

Ama artık, o bayanlar tuvaleti sadece neyse oydu –bir tuvalet– ve bugünlerde, içerisinde iki kişi olmasının tek sebebi, birinin diğerine tuvaleti kullanması için yardım ediyor oluşuydu. David, Peter'ın ayağa kalkmasına yardım ederken Charles'a destek verdi. (Çünkü Peter ne kadar zayıf olsa da tuhaf bir şekilde göründüğünden daha ağırdı, bacakları neredeyse işe yaramaz uzantılar gibiydi.) David, Charles kollarıyla Peter'ı sarmaladığında, onlara kafa sallayarak kapıyı kapattı ve Peter'ın çıkardığı sesleri dinlememeye çalışarak dışarıda durdu. İnsan bedeninin, sindirmesi için çok az şey verildiğinde bile, son âna kadar ne kadar çok atık üretebildiği onu her zaman şaşırtmış ve etkilemişti. Keyifli şeyler hiç durmadan devam ediyor, –yemek yemek, sevişmek, içmek, dans etmek, yürümek– sonra birer birer inişe geçiyordu hepsi; ta ki insan bedeninin özü olan şeylerle, kaba saba faaliyetler ve devinimlerle kalakalana dek: Bağırsaklarını boşaltarak, işeyerek, ağlayarak, kanayarak, tıpkı kendini kurutmaya kararlı bir nehir gibi içindeki sıvıları boşaltmaya başlıyordu.

Musluğun açılma ve ellerin yıkanma sesi duyuldu, ardından da Charles ona seslendi. Kapıyı açtı, tekerlekli sandalyeyi manevra yaptırarak içeriye soktu ve Peter'ın sandalyeye oturtulmasına yardım edip yastığı arkasına yerleştirdi. David, Peter'ın gözlerine

bakmaktan kaçınıyordu, Peter'ın onun varlığından rahatsız olduğundan emindi ama sırtını doğrulttuğunda Peter yukarı baktı ve ikisi kısa bir an göz göze geldiler. Kısa bir bakışmaydı, hatta öyle kısaydı ki, Peter'ı kazağıyla sarmalamakla meşgul olan Charles farkına bile varmamıştı, ne var ki Peter'ı –konukların şimdi yeniden doldurduğu, şeker, çikolata ve Adams'ın fincanlara boşalttığı kahve kokularının sardığı– salona geri götürdükten sonra, David tekrardan Charles'ın yanı başına sokulmuş, bir yandan kendini çocuk gibi hissederek ama bir yandan da Peter'ın yüzünde gördüğü o öfke, hiddet ve dehşetli yoksunluktan korunma ihtiyacıyla ona yaslanmıştı. David bunun özellikle kendine yönelik bir şey olmadığını biliyordu, daha ziyade onun temsil ettiği şeylere yönelikti: Hayattaydı, gece sona erdiğinde iki kat yukarıya çıkacak, o ve Charles belki sevişecekler belki de sevişmeyeceklerdi; ertesi gün uyanacak, kahvaltıda istediği şeyi yiyecek, o gün ne yapmak istiyorsa onu yapacaktı: Canı çeker kitapçıya giderdi, ya da film izlemeye veya olmadı öğle yemeğine çıkardı, o da olmadı müze ziyareti yapardı ya da öylesine yürüyüşe çıkardı. Dahası gün içinde yüzlerce seçim yapacaktı; öyle çok seçim yapacaktı ki, neyi seçtiğini, neyi seçmediğini hatırlamayacaktı bile; önünde o kadar çok seçenek olacaktı ki, seçtiklerinin farkında bile olmayacak, yaptığı her seçimle varlığını, bu dünyadaki yerini ortaya koyacaktı. Oysa Peter hayattan, hatıralarından gitgide daha da uzaklaşacak, geçen her dakika, her saatle birlikte geçmişin tozlu sayfalarında kalacak ve bir gün tamamen unutulup gidecekti: Geride kalan koca bir hiçliğin yadigârı, kimsenin sahiplenmediği bir hatıra.

* * *

Peter'ın konukları, gecenin büyük kısmında onunla doğrudan temas kurmaktansa etrafında halka oluşturmuşlardı. Yanında duran biri bazen başka biriyle konuşurken ona dönüp –"O geceyi

hatırlıyor musun, Peter?"; "O adam, Peter, adı neydi? Hani şu Palm Springs'de tanıştığımız adam?"; "Peter, yetmiş sekizde çıktığımız şu seyahatten bahsediyoruz"– diye seslenmiş ama çoğunlukla sadece birbirleriyle sohbet etmiş, Peter'ı, yanında Charles, kanepenin bir ucunda oturmuş bir halde bırakmışlardı. Hepsi de oldum olası Peter'dan korkarlardı, David çoktan fark etmişti bu durumu ama şimdi ondan özellikle korkuyorlardı, çünkü bu onu son görüşleriydi ve ona veda etme baskısı o kadar yoğundu ki, onu görmezden geliyorlardı. Ne var ki Peter halinden memnun görünüyordu. Peter'ın soğukkanlılığında, bakışlarını kendisi için orada toplanmış arkadaşlarının üzerinde gezdirişinde, Charles'ın ona söylediği bir şeylere ara sıra başını sallayışında görkemli bir şeyler vardı, tıpkı sahibinin dizinin dibinde oturan ve o gece sahibinin güvenliğini tehdit edecek bir şeyler olmadığından emin bir şekilde odayı inceleyen yaşlı, kocaman bir köpek gibi.

Derken birdenbire, sanki sadece kendilerinin duyabileceği bir sesle talimat almışçasına, insanlar birer birer Peter'a yaklaşmaya, eğilip kulağına bir şeyler söylemeye başlamışlardı. John ilklerin arasındaydı; David'in Peter'a biraz mahremiyet alanı sağlamasını hatırlatırcasına kolunu hafifçe dürtmesiyle ayağa kalkmaya yeltenen Charles, Peter elini bacağına koyunca gerisingeri kanepeye oturdu. Böylelikle, yanlarından uzaklaşacak yerde orada kaldılar ve John'un odanın öbür ucundaki sandalyesine geri gidişini, onun yerine önce Percival'ın, ardından Timothy'nin, sonrasında Norris, Julien ve Christopher'ın, Peter'ın yanına gelip ellerini ellerinin arasına almalarını, kiminin ona doğru eğilerek, kiminin önünde çömelerek, kiminin de hemen yanına oturarak onunla usul usul konuşmalarını, onunla son sohbetlerini edişlerini izlediler. David söylediklerinin çoğunu, hatta hiçbirini duyamadı ama o ve Charles, sanki Peter imparator, yanına gelenler de ona krallığın dört bir yanından haber getiren bakanlarıymış, kendileri de konuşulanların hiçbirisini duymaması gereken, ancak buna rağmen ait olduk-

ları yere, mutfağa geri kaçmayı beceremeyen hizmetçilermiş gibi orada öylece kıpırtısız durdular.

Peter'ın arkadaşlarının söylemek durumunda oldukları şeylerin hiç de mahrem bir tarafı yoktu elbette, bir sırrın samimiyeti içinde iletilen sıradan sözlerdi. Peter'la sanki çok yaşlanmış da hafızası gideli çok olmuş gibi konuşuyorlardı. Birileri ne zaman "Hatırlar mısın?" diye lafa girip bir şeyler anlatacak olursa "Tabii ki hatırlıyorum, hadi ama" olurdu normalde ilk cümlesi, ardından da "O kadar da bunamadım daha" derdi. Gelgelelim, şimdi bambaşka türden –bir çeşit sabır olarak ortaya çıkan– bir erdeme sahip gibi görünüyordu, yanına yaklaşıp geçmişe dair anıları deşen, bir cevaba ihtiyaç duymuyor gibi görünseler de onunla konuşan herkese anlayışla yaklaşıyordu. Peter'ın, becermek şöyle dursun, ölümün kıyısındayken iyi biri olmayı isteyebileceği kırk yıl düşünse aklına gelmezdi; şimdi burada hoşgörülü ve vakur bir halde oturmuş, arkadaşlarını dinliyor, arada bir tebessüm ederek başını sallıyor ve ellerinin tutulmasına izin veriyordu:

"On yıl önce geçirdiğimiz yazı, hani şu Pines'daki yıkık dökük evi aldığımız yazı hatırlıyor musun, Peter? Bir sabah uyanıp da aşağıya indiğinde, salonun orta yerinde durmuş, Christopher'ın tezgâha bıraktığı nektarinleri yiyen o geyiği?"

"Bir keresinde kavga etmiştik ya, bu yüzden kendimi hep kötü hissetmişimdir, neden bahsettiğimi biliyorsun sen. O zamandan beri içime dert oldu bu, söylediklerimi geri almayı öyle çok istedim ki... Çok özür dilerim, Peter. Beni affettiğini söyle lütfen."

"Peter, bunun –tüm bunların– üstesinden nasıl geleceğimi, sen olmadan nasıl becereceğimi bilmiyorum. Aramız öyle her zaman sütliman değildi, farkındayım ama seni çok özleyeceğim. Bana çok şey öğrettin – sadece teşekkür etmek istedim."

İnsanların senden en çok şeyi talep ettikleri zamanın, sen ölürken olduğunun neden sonra farkına varmıştı: Senden hatırlamanı, içlerini rahatlatmanı, bağışlamanı istiyorlardı. Onaylanmak ve

günahlarından arınmak istiyorlardı; onlar kalırken gidenin sen olduğun gerçeği karşısında, onları bırakıp gittiğin için senden nefret ettikleri ve aynı zamanda korktukları gerçeği karşısında, senin ölümünün onlara kendi kaçınılmaz sonlarını hatırlattığı gerçeği karşısında, ne diyeceklerini bilemediklerinden bu denli huzursuz oldukları gerçeği karşısında kendilerini daha iyi hissettirmeni istiyorlardı senden. Ölmek demek aynı şeyleri defalarca ama defalarca tekrarlamak demekti, tam da Peter'ın şu an yaptığı gibi: Evet, hatırlıyorum. Hayır, böylesi daha iyi. Hayır, üstesinden geleceksin sen de. Evet, tabii ki seni affediyorum. Hayır, kendini suçlu hissetme sakın. Hayır, acı çekmiyorum. Hayır, ne söylemeye çalıştığını anlayabiliyorum. Evet, ben de seni seviyorum, ben de seni seviyorum, ben de seni seviyorum.

Tüm bunları Charles'ın yanında, halen ona sokulmuş bir halde dinledi; Charles sol kolunu ona, sağ kolunu da Peter'ın omzuna dolamıştı. David yüzünü bir çocuk gibi Charles'ın göğüs kafesine gömmüş, onun yavaş, düzenli soluklarını dinliyor, bedeninin sıcaklığını yanağında hissediyordu. Charles'ın sol eli, sol kolunun altına sıkışmıştı, David eline uzanıp parmaklarını onunkilerin arasından geçirdi. İkisi gecenin bu kısmında gereksiz figürlerdi ama onları yukarıdan izliyor olsaydınız, üçü tek bir organizma gibi görünürdü gözünüze; on iki uzuvlu, üç kafalı bir yaratık; kafalardan biri sallanırken, diğer ikisi sessiz ve hareketsiz; üçü tek, muazzam bir kalp tarafından hayatta tutuluyor, biri hiç durmaksızın, şikâyetlenmeksizin Charles'ın göğsünde atıyor, bedenlerinin üçünü birbirine bağlayan metrelerce atardamara, parlak, temiz kan göndererek onlara hayat veriyordu.

* * *

Vakit daha erkendi ama insanlar şimdiden ayrılmaya hazırlanıyorlardı. Peter'ı kastederek "Yorgun" diyorlardı birbirlerine,

ona da "Yoruldun mu?" diye soruyorlardı. Peter bu soruya, sesine belirgin bir bitkinlik gelip çökene kadar defalarca "Evet, biraz" diye cevap vermişti; sesindeki bu yorgunluk sabrının en nihayet sonuna gelmesinden de olabilirdi, gerçek bir yorgunluktan da. Günlerinin çoğunu uyuyarak geçirdiğini söylemişti Charles'a, akşamları da gece yarısına kadar uyukladığını; ardından uyanıp "işleri hallettiğinden" bahsetmişti.

Ne gibi işler? diye sormuştu yaklaşık altı ay öncesinde, Peter'ın İsviçre planında karar kılmasından kısa bir süre sonra bir araya geldikleri bir öğle yemeğinde.

"Kâğıtlarımı toparlıyorum. Yanlış ellere geçmesini istemediğim mektupları yakıyorum. Vasiyetime eklenen hediye listesine son şeklini vermekle uğraşıyorum: Kimin ne alacağına karar veriyorum. Veda etmek istediğim insanların listesini yapıyorum. Cenazeme katılmasını istemediğim insanların listesini hazırlıyorum. Ölmenin ne kadarının liste hazırlamak demek olduğu hakkında hiçbir fikrim yoktu: Sevdiklerinin ve nefret ettiklerinin listesini yapıyorsun. Teşekkür etmek istediklerinin, af dilemek istediklerinin listesini hazırlıyorsun. Görmek istediklerini ve görmek istemediklerini listeliyorsun. Anma töreninde çalınmasını istediğin şarkıların, okunmasını isteyebileceğin şiirlerin listesini çıkarıyor, oraya davet edilmesini gönlünden geçirdiğin kişilerin listesini yapıyorsun.

Elbette, zihnini toparlayacak kadar şanslıysan. Gerçi son zamanlarda bunun, şimdiden sonra asla ilerleme kaydedemeyeceğinin bu denli bilincinde ve ayırdında olmanın, öyle büyük bir şans olup olmadığından da pek emin değilim ya hoş. Şu an olduğundan asla daha eğitimli, daha bilgili veya ilginç olmayacaksın; fiilen ölmeye başladığın andan itibaren yaptığın, deneyimlediğin her şey, hikâyenin sonunu değiştirmek için nafile bir çaba. Fakat yine de bunu yapmaya devam ediyorsun: Okumadıklarını okuyor, görmediklerini görüyorsun. Ama bir amaç için değil, anlıyor

musun? Sadece alışkın olduğun için yapıyorsun, çünkü insan dediğin öyle yapar."

Peki ama illa da bir amaç için olması gerekiyor mu? diye sormuştu çekinerek. Peter'a doğrudan hitap etmekten oldum olası çekinirdi ama sormadan da edememişti, çünkü babası aklına gelmişti.

"Hayır, elbette değil. Ama bize öğretilen öyle olması gerektiğiydi, o deneyimin, o öğrenmenin kurtuluşa giden yol olduğu öğretildi; hayatın anlamının tam da bu olduğu. Ama öyle değil. Cahil insan da eğitimliyle aynı şekilde ölür. Sonuçta fark etmiyor, aynı şey."

"Eee, peki ya haz?" Charles sormuştu. "Yapmak için bir sebep işte."

"Orası öyle, haz. Ama haz hiçbir şeyi değiştirmez, gerçekten de. İnsanın bir şeyleri yapıp yapmamasını değiştirecek bir şey değil, çünkü bunlar nihayetinde bir fark yaratmıyor."

Korkuyor musun? diye sormuştu.

Peter bir müddet sessiz kalmış, David de kabalık ettiğini düşünerek utanmıştı. Ama sonrasında Peter konuşmaya başlamıştı. "Acı vereceğinden endişe ettiğim için korkmuyorum" dedi usulca, kafasını kaldırıp yukarı baktığında iri, açık renkli gözleri her zamankinden daha büyük ve açık renkli görünüyordu. "Korkuyorum, çünkü son anda aklımdan ne çok zamanı heba ettiğimin, hayatı ne denli boşa harcadığımın geçeceğini biliyorum. Korkuyorum, çünkü nasıl yaşadığımla iftihar ederek ölmeyeceğim."

Sonrasında bir müddet sessizlik olmuş ve konu bir süre sonra, bir şekilde değişmişti. Peter'ın halen böyle hissedip hissetmediğini düşündü; şimdi bile hayatını boşa harcadığını düşünüp düşünmediğini merak etti. Peter'ın, her şeye rağmen kemoterapiyi bu yüzden mi denemiş olduğunu, sırf fikrini değiştirebileceği umuduyla, farklı hissedebileceği umuduyla, bir kez daha denemeye mi karar vermiş olduğunu aklından geçirdi. David onun gerçek-

ten de farklı hissettiğini umuyordu; Peter'ın hislerinin halen eskisi gibi olmadığını umuyordu. Hâlâ hayatını boşa harcadığını düşünüyor musun? Sorulması imkânsız bir şeydi bu, o da sormadı; gerçi sonrasında bir yolunu bulup bunu yapabilmiş olmayı dileyecekti. Her zaman yaptığı gibi babasını düşündü, –hayatından nasıl vazgeçtiğini– yoksa kendini mi hayattan vazgeçirmişti? Onun hayattaki tek itaatsizliği buydu ve David bundan dolayı ondan nefret ediyordu.

Oturma odasında Üç Kız Kardeş paltolarını üzerlerine geçiriyor, boyunlarına atkılarını doluyorlar, önce Peter'a, ardından Charles'a veda ediyorlardı. "İyisin değil mi? İdare edersin?" diye sorduğunu duydu Charles'ın Percival'a. "Haftaya görüşürüz, tamam mı?" Percival'ın yanıtı "Evet, iyiyim. Teşekkürler, Charlie... Her şey için" olmuştu. David, Charles'ın bu yanından oldum olası etkilenirdi: Anaçlığı, özen göstermesi. Babasıyla birlikte okudukları resimli kitaplarda, isimsiz bir Avrupa ülkesinin isimsiz bir köyünde, taş bir evde yaşayan, başörtülü, önlüklü, sevimli tombulluktaki annelerden birinin, fırında ısıttığı çakıl taşlarını sırf okula yürürken elleri üşümesin diye çocuklarının ceplerine koyuşu gelmişti birdenbire gözlerinin önüne.

Charles'ın, arzu eden konuklar diledikleri kadarını alabilsin diye yemek şirketinin elemanlarına kalan yiyeceklerin tamamını paketlemelerini söylemesi için Adams'a talimat verdiğinden emindi; gerçi Charles'ın bununla asıl kastettiği şeyin, kalan yemeklerin büyük kısmının John ve Timothy'e gitmesi olduğundan da emindi. Mutfakta, servis personelinin bir kısmı kalan son kurabiye ve kekleri karton kaplara, karton kapları da kâğıt torbalara yerleştirirken, ötekiler büyük kasalara dizilmiş kirli bulaşıkları, evin arka kısmına, ana bina ile bir zamanlar at arabalarının konduğu, şimdilerde garaj olarak kullanılan ahır evi birbirinden ayıran avluya park etmiş kamyonetlerine yüklemekle meşguldüler. James ortalıklarda görünmüyordu, buna bir yandan canı sıkılsa

da bir yandan da içi ferahlamıştı. Bir müddet, servis elemanlarından genç bir kadının peynirli kekin kalan çeyreğini, sanki beşiğine yatırıp üstünü örttüğü bir bebekmişçesine, plastik bir kaba özenle aktarışını izlemişti, hayranlık dolu gözlerle.

Paketlenip kaldırılmayan tek şey, şekilsiz bitter çikolata külçesiydi; yer yer berelenmiş, tozlu gibi görünen haliyle aşırı büyük bir araba aküsünü andırıyordu. Bu, tıpkı duble çikolatalı kek gibi, Charles'ın partilerinin imzasıydı. David çikolata külçesini ilk gördüğünde, garsonlardan birinin ucu sivri bir bizi külçenin yan tarafına sapladığını, eline aldığı ufak çekiçle bize vurduğu sırada, bir başka garsonun külçeden sıçrayan çikolata kıymıklarını yakalamak üzere bir tabağı yukarı kaldırıp tuttuğunu gördüğünde aklı başından gitmiş, mest olmuştu. İnsanların, kenarları fareler tarafından kemirilmiş gibi görünene kadar bir çekiç ve keskiyle oymak durumunda kalacak kadar büyük bir çikolata külçesi sipariş etmeleri hem inanılmaz hem de anlamsız görünüyordu, dahası kendisinin bunun sıradan olduğunu düşünen biriyle çıkıyor olması daha da alışılmadıktı. İlerleyen zamanlarda Eden'a bundan bahsettiğinde, dudak bükmüş ve "Devrim işte tam da bu yüzden geliyor" ve "Şeker yemenin düşmanca bir sömürgecilik eylemi olduğunu senin herkesten daha iyi biliyor olman lazım" gibi birtakım faydasız şeyler söylemişti. Ne var ki David, hayata geçirilmiş bir çocukluk hayali gibi görünen bu şey karşısında Eden'ın da mest olduğunu gözlerinden anlamıştı. Bundan sonra, evin zencefilli çörekten, bulutların pamuk şekerden ve meydandaki ağaçların nane kabuğundan yapılmış olmasını insan nasıl olur da beklemezdi ki? Bu aralarında sürekli yaptıkları bir şaka olup çıkmıştı: Eden'ın yaptığı omlet fena değildi, derdi David, ama bir çikolata dağı kadar da iyi olduğu söylenemezdi. Bir önceki gece sevиştiği kızın fena olmadığını söylerdi Eden, ama pek de öyle çikolata dağı olduğu söylenemezdi. "Bir sonraki partide bir fotoğraf çek de Charles'ın kapitalist sapıklığının derinliğini kanıtla" demişti

Eden. David'e bir sonraki toplantının ne zaman olacağını, kanıtı en nihayet ne zaman kendi gözleriyle göreceğini sorardı hep.

Bu yüzden Eden'ı Charles'ın bir sonraki partisine, her yıl Noel öncesinde verdiği partiye davet edeceği için çok heyecanlanmıştı David. Parti geçen yıl, Charles'ın yanına taşındıktan kısa bir süre sonra yapılmıştı. Charles'a nasıl soracağını bilememiş, gerilmişti ama Charles da oldukça hevesliydi. "Onu da çağır elbette" demişti. "Senin şu ateş püsküren arkadaşınla tanışmaya can atıyorum." Gel, demişti Eden'a. Karnın aç gel.

Eden gözlerini devirmişti. "Sırf şu çikolata dağı için geliyorum, bilesin" demişti, sesine dünyanın zevk ve eğlencesinden bıkmış, böyle şeyleri kanıksamış havası vermeye çalışsa da, David onun da heyecanlandığını gözlerinden anlamıştı.

Ne var ki partinin olduğu akşam beklemiş, beklemiş ama Eden ortalarda görünmemişti. Parti masa başında bir akşam yemeği olacak şekilde organize edilmiş, Eden'ın yeri de boş bırakılmış, peçetesi tabağın üzerinde katlı vaziyette durmuştu bütün gece. David yaşanan bu durumdan dolayı mahcup olmuş ama Charles oldukça nazik davranmıştı. Eden'ı üçüncü sefer aradığında da ulaşamayıp sandalyesine gerisingeri sessizce yerleştiği sırada "Son dakikada bir aksilik olmuş olmalı" diye fısıldamıştı David'in kulağına. "Endişe etme David. İyi olduğundan eminim. Makul bir sebebi vardır muhakkak."

Oturma odasına geçmiş kahvelerini içiyorlardı ki, Adams yüzünde onaylamadığını açık eden bir ifade, kendisine yaklaşmış ve "Bay David," demişti alçak sesle, "biri geldi, –Bayan Eden diye biri– sizi soruyor."

Önce rahatlamış, ardından da öfkelenmişti: Adams'a, tepeden bakar tavrından dolayı, Eden'a ise geç kaldığı ve kendisini bekletip endişe içinde bıraktığı için. Lütfen onu içeri buyur et, Adams demişti.

"İçeri davet ettim ama gelmiyor. Sizin dışarı gelmenizi istedi. Avluda bekliyor."

Ayağa kalkmış, dolaptan paltosunu almış ve hengâme içinde koşturan garsonların yanından geçerek arka kapıdan çıkıp Eden'ın yanına, parke taşlarının üzerinde durduğu yere gitmişti. Ama binadan çıkmadan hemen önce şöyle bir durup ona bakmıştı; sıcak sarı bir ışığın aydınlattığı, buhardan buğulanmış pencerelere ve siyah kravatlı, ceketsiz yakışıklı garsonlara bakıyor, nefesinden buharlar yükseliyordu. Sonra birden, sanki Eden yüksek sesle söylemişçesine, gözünün korktuğu kafasına dank etmişti. Onun batıya, Washington Meydanı Kuzey'e doğru ilerlediğini, evin önünde durduğunu, kapı numarasını kontrol ettiğini, bir defayla yetinmeyip tekrar kontrol ettiğini, sonra yavaş yavaş merdivenleri tırmandığını gözünün önünde canlandırabiliyordu. İçeri baktığını, üzerlerinde sadece birer kazak ve jean olmasına rağmen pek çoğunun zengin olduğu bir bakışta anlaşılan bir oda dolusu orta yaşlı erkeği gördüğünde, içeri girmeye tereddüt ettiğini gözünün önüne getirebiliyordu. Zile basmak üzere parmağını kaldırmadan önce kararsız kaldığını, kendisinin de en az onlar kadar iyi olduğunu, onların fikirlerinin zaten hiç de umurunda olmadığını, içeridekilerin yaşlı, zengin beyaz adamlardan ibaret öylesine bir grup olduğunu, kendisinin özür dileyecek ya da utanacak bir durumu olmadığını kendi kendine hatırlattığını görebiliyordu.

Sonrasında, Adams'ın akşam yemeğinin servise hazır olduğunu konuklara bildirmek üzere salona girişini izlediğini, Charles'ın bir uşağı olduğunu başından beri bildiği halde, onu bizzat görmeyi aslında hiç beklemediğini, konuklar salonu boşaltırken gözlerini kısıp içeri baktığını, ilerdeki duvarda asılı tabloyu, kanepenin hemen üzerinde asılı tabloyu fark ettiğini, tablonun bir Jasper Johns, –kendi yatak odasının duvarlarına yapıştırdığı reprodüksiyonlardan biri değil de– Charles'ın otuzuncu yaş günü için kendisine hediye ettiği gerçek bir Jasper Johns olduğunu ve David'in bundan hiç bahsetmediğini fark ettiğini görebiliyordu. Tam o anda dönmüş ve merdivenlerden tökezleyerek inmiş, meydanın

etrafında bir tur atmış ve o sırada içeri pekâlâ da girebileceğini, kendisinin oraya ait olduğunu, en iyi arkadaşının orada yaşadığını ve kendisinin de orada olmaya pekâlâ da hakkının olduğunu kendi kendine telkin etmiş olmalıydı.

Ama yapamamıştı. Bu yüzden dışarıda, evin bulunduğu caddenin hemen karşısında, meydanı çevreleyen soğuk, demir parmaklığa yaslanarak beklemek durumunda kalmış, garsonların çorbayı, ardından eti ve hemen ardından salatayı servis edişini, şarapları kadehlere boşaltışını, kendisi duyamasa da içeride fıkraların anlatıldığını, herkesin kahkahalarla güldüğünü uzaktan izlemişti.

Neden sonra tüm konuklar ayaklandığında ve elektrik bandıyla tamir ettiği eski postallarının içinde ayakları soğuktan uyuşup da zar zor hareket edebilecek duruma geldiğinde, garsonlardan birinin sigara içmek üzere Beşinci Cadde'ye çıktığını ve evin arka tarafında gözden kaybolduğunu gördüğünde, bir servis girişinin olduğunu fark etmiş ve oraya gidip zile abanarak David'in ismini söylemiş, bu göz kamaştırıcı eve girmeyi reddetmişti.

David uzaktan ona bakarken, Eden'ın içinde bir yerlerde kendisini asla affetmeyeceğini biliyordu; istemeden de olsa onu böyle kötü ve ezik hissedeceği bir durumda bıraktığı, adeta bir hiç gibi hissettirdiği için affetmeyecekti. Kapının diğer tarafında, Charles'ın kendisine aldığı kazak ve pantolon –ömrü hayatında giydiği en yumuşak giysiler– içinde durdu ve en havalı kıyafeti olarak nitelediği giysileri içindeki Eden'a baktı; –balıksırtı desenli, lime lime olmuş, uzunluğundan yerleri süpüren yünlü bir erkek paltosu; fazla giyilmekten parlamış, ikinci el bir dükkândan alınma kahverengi bir takım elbise; satış temsilcilerinin taktığı turuncu ve siyah çizgili eski püskü bir kravat; yuvarlak, gösterişsiz yüzünden geriye itilmiş bir fötr şapka; özel günler için, üst dudağının üzerine göz kalemiyle kondurduğu ince bıyığı– onu buraya davet etmek ve burada sürdüğü hayata tanıklık ettirmek suretiyle, o kıyafetleri üzerinde taşıyor olmanın, kendisi olmanın sevincini ondan söküp aldığını

fark etmişti. Onun için çok kıymetliydi Eden, en yakın arkadaşıydı, babasının başına gelenlerin gerçek hikâyesini anlattığı yegâne kişi oydu. Alphabet City'nin veya Lower East Side'ın tehlikeli bir bölgesinden geçerlerken, "Sana bulaşan olursa doğrarım" derdi; David gülmemeye çalışırdı, zira mangalda kül bırakmıyordu ama kendisinden otuz santim daha kısaydı Eden. O kadar tombul ve elinin ayarını tutturamayan biriydi ki, onu elinde bir bıçak, bir saldırganın üzerine atıldığının düşüncesi bile insanı gülümsetiyordu ama aynı zamanda söylediklerinde ciddi olduğunu da biliyordu: Onu her zaman korurdu, hem de herkese karşı. Ama onu buraya davet ederek asıl kendisi onu korumayı başaramamıştı. Kendi dünyalarında, arkadaşları arasında, o Eden'dı, zeki, esprili ve eşsiz. Gelgelelim, Charles'ın dünyasında, öteki insanların gördüğü kişiydi o: Erkeksi, kilolu, ufak tefek, Çinli Amerikalı bir kadın; kadınsı olmayan, çekicilikten nasibini almamış, sevimsiz ve kaba saba, üzerindeki ikinci el, ucuz giysiler ve makyajla yapılmış bıyığıyla insanların görmezden geldiği ve güldüğü biri; tıpkı Charles'ın arkadaşlarının da kendilerini tutmaya çalışsalar da kesinlikle yok sayıp gülecekleri gibi. Ne var ki Charles'ın dünyası onun da dünyası olmuştu artık, Eden'la olan arkadaşlıklarında ilk kez bir ateş hattı oluşmuştu; ne Eden'ın ona gelmesinin ne de onun Eden'a geri dönmesinin imkânı vardı.

Kapıyı açıp yanına gitti. Eden kafasını kaldırıp baktığında onu gördü, sessizce birbirlerine baktılar bir müddet. Eden, dedi. İçeri gelsene. Buz kesmişsin burada.

Ama o kafasını salladı. "İmkânı yok" dedi.

Lütfen. Çay var, istersen şarap, kahve veya elma şarabı, ya da...

"Kalamam" dedi. O zaman ne demeye geldin? demek istedi David ama demedi. "Uğramam gereken yerler var" diye devam etti. "Sana bunu vermek için geldim sadece" deyip gazete kâğıdına sarılı, yamuk yumuk küçük bir paket tutuşturdu eline. "Sonra aç" diye tembihledi, David de paketi paltosunun cebine sokuşturdu. "Artık gitsem iyi olacak" dedi.

Bekle, dedi David, ardından aceleyle içeri girdi, personel kalan yemeklerin son kısmını paketlemekle, çikolata dağını folyoyla kapmakla meşguldü. David folyolanmış paketi eline aldı, –Adams kaşlarını kaldırmıştı ama bir şey söylememişti– kollarıyla sarmaladığı paket kucağında, sendeleyerek aşağıya indi.

İşte, dedi Eden'a, kucağındaki uzatarak. Çikolata dağı.

Şaşırmıştı Eden, gözlerinden anlaşılıyordu, paketi kollarının arasına yerleştirmiş, ağırlığı yüzünden hafif yana eğilmişti. "Ne bu şimdi, David?" dedi "Ne halt edeceğim ben bununla?"

Omuzlarını silkmişti David. Bilmiyorum, dedi. Ama o senin.

"İyi de eve nasıl götüreceğim ben bu koca şeyi?"

Taksiyle.

"Taksiye verecek param yok. Kaldı ki istemiyorum" dedi David cebine uzandığı sırada. "Senin paranı istemiyorum, David."

Ne söylememi istediğini bilmiyorum, Eden, dedi. Ardından ondan bir ses çıkmayınca, onu seviyorum, üzgünüm ama öyle. Onu seviyorum.

Bir müddet orada, gecenin soğuğunda öyle sessizce durdular. David içeriden yükselmeye başlayan kulüp müziğinin gümbürtülerini duyabiliyordu. "O halde siktir git, David" dedi Eden usulca, arkasını dönmüş, kucağında halen güçlükle taşıdığı çikolata dağı, etekleri arkasında yerleri süpüren paltosunun içinde bir an için heybetliymiş gibi görünerek uzaklaşıp gitmişti. Köşeden dönene kadar onu izlemişti. Ardından eve girmiş ve Charles'ın yanındaki yerini almıştı.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu Charles. David de başıyla onayladı.

Sonrasında, ikisi de ellerinden geleni yapmışlardı. David ertesi gün Eden'ı evden aramış, –halen kendi kaydettiği karşılama mesajının durduğu– telesekretere mesaj bırakmış ama Eden telefonu açmamış, geri de dönmemişti. Tam bir ay boyunca hiç konuşmamışlardı. David her öğleden sonra gözlerini Larsson, Wesley'de-

ki telefonuna dikiyor, telefonun çalmasını ve hattın öbür ucunda Eden'ın kuru, gırtlaktan gelen, kargayı andıran sesini duymayı bekliyordu. Neden sonra, ocak sonlarında bir öğleden sonra nihayet onu aramıştı.

"Özür dileyecek değilim" dedi Eden.

Ben de dilemeni beklemiyorum zaten, dedi.

"Yılbaşı gecesi başıma neler geldiğine inanmayacaksın" dedi. "Şu seviştiğim kızı hatırlıyor musun? Theodora?"

Asıl sen benim başıma gelenlere inanmayacaksın, diyebilirdi, zira aradan geçen sürede Charles onu Gstaad'a –ülkeden ilk çıkışıydı– sürpriz bir seyahate götürmüş, orada kaymayı öğrenmiş, orada üzeri tıraşlanmış yer mantarı yığınıyla kaplı bir pizza ile pürelenmiş kuşkonmaz ve kremadan yapılmış kadifemsi bir çorba yemiş, Charles'la birlikte, kayak eğitmenlerinden birisiyle üçlü ilişkiye –David'in ilk tecrübesiydi– girmişler ve David sonraki birkaç gün boyunca kim olduğunu tamamen unutmuştu. Ama bunlardan Eden'a hiç bahsetmedi; onun en ufak bir şeyin değişmediğini düşünmesini istiyordu, Eden da kendi namına buna inanıyormuş gibi yapmıştı.

David ayrıca teşekkür de etmedi. O gece, Eden gittikten ve ardından misafirler de ayrıldıktan sonra o ve Charles birlikte yukarıya odalarına çıkmışlardı. "Arkadaşın iyi mi?" diye sordu Charles yatağa uzandıkları sırada.

Evet, diye yalan söyledi David. Günleri karıştırmış. Gerçekten çok mahcup oldu, özürlerini iletti. Eden ve Charles asla tanışmayacaklardı, bundan emindi artık ama nezakete önem verirdi Charles. David, Charles'ın da Eden'ı sevmesini, en azından onun varlığını sevmesini istiyordu.

Charles uyuyup kalmıştı ama David uyanıktı, Eden'ı düşünüyordu. Derken, onun kendisine bir şeyler vermiş olduğunu hatırladı, yataktan çıkıp aşağıya indi; dolabın içinde önce paltosunu, ardından da sert, ufak paketi yokladı elleriyle. Hayat kadını

reklamlarının yer aldığı *The Village Voice*'un –ikisinin de sürekli olarak paket kâğıdı niyetine kullandıkları– bir sayfasına sarılmış, üzerine sicim geçirilip düğüm atılmıştı. Düğümleri çözememiş, sicimi bıçakla kesmek durumunda kalmıştı.

Paketin içinde kilden yapılmış, ufak bir heykel vardı: İki figür, iki erkek, yüzleri birbirlerine dönük vaziyette, el ele tutuşmuş, birbirlerine yaslanmış duruyorlardı. Eden, David'in evden ayrılmasından sadece birkaç ay önce kille çalışmaya başlamıştı, heykeldeki figürlerin şekilleri kusursuz olmamasına rağmen, Eden'ın geçen zaman zarfında gelişme kaydetmiş olduğu belli oluyordu. Hatlar daha pürüzsüz, şekiller daha cüretkâr, simetriler daha incelikliydi. Ne var ki heykelin, öyle ya da böyle, halen iptidai bir görünümü vardı; gerçek gibi durmaktan ziyade, yaşam dolu bir havası vardı, ki bu da kasıtlı olarak tasarlanmıştı: Eden, dünyayı, yüzyıllar boyunca Batılı yağmacılar tarafından tahrip edilen türden heykellerle doldurmaya çalışıyordu. Heykeli daha yakından incelemeye koyuldu, iki erkek figürünün kendisi ve Charles olduğunu fark etti. Eden, Charles'ın bıyığını bir dizi kısa dikey vuruşla ifade etmiş, saçını yandan keskin bir çizgiyle ayırdığı kısmını yakalamıştı. Heykelin altına ikisinin isimlerinin baş harflerini ve tarihi, bunların altına da kendi baş harflerini kazımıştı.

Charles'tan –prensiplerinden ötürü– hazzetmiyordu çünkü en yakın arkadaşını kendisinden almıştı. Ama bu heykelde, üçünü bir araya getirip kaynaştırmıştı: Kendini David'in ve Charles'ın hayatlarına kazımıştı.

Merdivenlerden çıkıp kendisinin ve Charles'ın odasına geri döndü; ikisinin birlikte kullandıkları dolabı açarak, heykeli bir spor çorabının içine zorlayarak soktu. Ardından da ikisinin iç çamaşırlarını durduğu çekmecenin arka taraflarında bir yere tıkıştırdı. Heykeli Charles'a hiç göstermedi, Eden da heykel hakkında ona hiçbir şey sormadı. Ama yıllar sonra, Charles'ın evinden taşınırken heykeli buldu, yeni taşındığı apartman dairesinde onu

şömine rafının üzerine yerleştirdi, arada bir yerinden kaldırıp avuçlarının arasında tutuyordu.

Çocukluğunun büyük bir kısmını kendini yalnız hissederek geçirmişti. Öyle ki, Charles'la görüşmeye başladığında, bir daha asla tek başına kalmayacağı, ya da yalnız olmayacağı hissine kapılmıştı.

Yanılıyordu elbette. Charles'la halen yalnızdı; Charles'tan sonra daha da yalnızdı. Bu asla geçmeyen bir duyguydu. Ama heykel bambaşka bir şeyin anımsatıcısıydı. Charles'la tanışmadan önce hiç de yalnız değildi; Eden'ın olmuştu o. Bunun farkında değildi sadece.

Ne var ki Eden farkındaydı.

* * *

Misafirler ayrılmış, yemek firmasının elemanları gitmiş ve ev, bir partinin ardından her zaman olduğu gibi, o ıssız ruh haline bürünmüştü: Birkaç saatliğine görkemli bir gösteriye ev sahipliği yapması için ziyaret edilmiş, şimdi de normal, ruhsuz haline geri dönüyordu. Evden ayrılmadan önce en uzun süre oyalanan Üç Kız Kardeş, içleri yiyecek kutularıyla tıka basa dolu yarım düzine kesekâğıdıyla nihayet çıkıp gitmişlerdi; John paketleri eline alırken keyiften kedi gibi mırıldanıyordu. Adams'ın bile gitmesine izin verilmişti; gerçi ayrılmadan önce oldukça resmi bir tavırla Peter'ın önünde eğilmiş, Peter da buna karşılık başını eğmişti. "Yolunuz açık olsun, Bay Peter" demişti Adams ciddi bir ses tonuyla. "Umarım yolculuğunuz güvenli geçer."

Oldum olası Adams'a arkasından "Bayan Adams" diye hitap eden Peter, "Teşekkürler Adams" dedi. "Her şey için. Bana bunca yıldır iyi davrandın, aslında hepimize." El sıkıştılar.

Peter'ın hemen arkasında duran Charles "İyi geceler Adams" dedi. "Bu gece için teşekkürler; her şey mükemmeldi, her zaman-

ki gibi" Adams başıyla selamlayıp salondan çıkarak mutfağa yöneldi. Charles'ın anne babası hayattayken, evde Adams'ın dışında tam zamanlı bir aşçı, yine tam zamanlı bir kâhya ile bir hizmetçi ve bir şoför çalışırken, personelden giriş çıkışlarda arka kapıyı kullanmaları istenirdi. Charles, bu kuralı her ne kadar epey zaman önce değiştirmiş olsa da sadece Adams giriş ve çıkışları halen mutfak girişinden yapmaya devam ediyordu. Charles ilk başlarda bunun, uzun zamandır uygulanagelen bir kuralı bozmaktan huzursuz olmasına yormuş olsa da, son zamanlarda bunun sebebini Adams'ın daha da yaşlanmasına ve arka taraftaki merdivenlerin daha düz ve basamakların daha geniş olmasına bağlamıştı.

David, Adams'ın gidişini izlerken, kimi zaman yaptığı gibi, onun evin dışında nasıl bir hayat sürdüğünü düşündü. Adams, Charles'ın evinde olmadığında, takım elbisesi içinde olmadığında, hizmet etmediğinde ne giyerdi, kiminle nasıl konuşurdu acaba? Kendi dairesindeyken ne yapardı? Hobileri nelerdi? Pazarları boş günüydü, aynı şekilde her ayın üçüncü pazartesileri de. Beş haftalık bir izni vardı; bunun iki haftasını Charles kayağa gittiğinde, ocak başında kullanırdı. David, Charles'a sorduğunda Charles, Adams'ın Key West'te kiralık bir kulübesi olduğunu sandığını, oraya balık tutmaya gittiğini söylemişti ama yine de emin değildi. Adams'ın hayatı hakkında çok az şey biliyordu. Adams hiç evlenmiş miydi? Bir erkek arkadaşı ya da kız arkadaşı var mıydı? Böyle biri hiç olmuş muydu acaba? Çocukları, erkek ya da kız yeğenleri var mıydı? Arkadaşları var mıydı? İlişkilerinin başında, Adams'ın evdeki varlığına alışmaya çalıştığı sıralarda Charles'a sormuştu tüm bu soruları, Charles da gülmüştü, utanç içinde. "Bu çok fena," dedi, "ama bunlara nasıl cevap vereceğimi bilmiyorum." Nasıl olur da bilmezsin? diye sormuştu pat diye, ne dediğinin farkına neden sonra varmıştı, neyse ki Charles gücenmemişti. "Anlatması zor," dedi, "ama hani hayatında bazı insanlar vardır ve onlar hakkında fazla bir şey bilmemek insanın kolayına gelir ya, öyle işte."

Charles'ın hayatındaki o insanlardan biri –albenisi, sadece geçmişindeki karmaşıklıklar yüzünden yitip gitmek şöyle dursun, aslında sırf hiçbir geçmişi yokmuş gibi göründüğü için seçilmiş biri– olup olmadığını düşünmüştü. Charles'ın zor yaşamlardan korkmadığını biliyordu ama belki de David çok sıradan göründüğü için, yaş ya da deneyimle henüz bozulmamış olduğu için çekiciydi. Hayatta olmayan bir anne, hayatta olmayan bir baba, hukuk fakültesinde geçen bir yıl, uzaklarda bir yerde, orta sınıf bir ailede geçirilen çocukluk, yakışıklı ama göz korkutacak kadar değil, zeki ama öyle akıllarda yer edecek kadar değil, tercihleri ve arzuları olan ancak Charles'ınkilere uyum sağlamaya isteksiz olacak kadar kendininkilerin arkasında sıkı sıkıya durmayan biri. Charles'ın nazarında noksanlarıyla nasıl tanımlandığını görebiliyordu: Gizem yok, sorun çıkartan eski erkek arkadaş yok, hastalık yok, geçmiş yok.

Bir de Peter vardı: Charles'ın çok yakından tanıdığı ve buna karşılık, Charles hakkında kendisinin bilebileceğinden çok daha fazlasını bildiğinin David'in geç de olsa farkına varmaya başladığı biri. Charles'la ne kadar uzun süre kalırsa kalsın, onun hakkında ne kadar fazla şey öğrenirse öğrensin, Peter onun hakkında David'den çok daha fazlasına vâkıf olacaktı her zaman; bahse konu olan yıllar değildi, çağlardı. Charles'ın bir çocuk, genç bir delikanlı ve orta yaşlı bir adam olarak her dönemine şahitlik etmişti. Charles'a ilk öpücüğü veren de, ilk oral seksi yapan da, ilk sigarasını, ilk birasını veren de, ilk ayrılığını tattıran da o olmuştu. Birlikte öğrenmişlerdi şu dünyada nelerden hoşlandıklarını: Hangi yiyeceklerden, hangi kitaplardan, hangi oyunlardan, hangi sanatlardan, hangi fikirlerden, hangi insanlardan. Peter, Charles'ı Charles olmadan önce, henüz gürbüz, sporcu bir oğlan çocuğu, kendini çekimine kaptırdığı bir delikanlıyken tanımıştı. David, Peter'la sohbet etmenin bir yolunu bulmak için aylar boyu uğraştıktan sonra, sohbetin başlaması için yapabileceği ve yapması

gereken tek şeyin paylaştıkları kişi hakkında ona bir şeyler sormasının yeterli olduğunu görebiliyordu ama çok geçti artık: Onun kim olduğunu, David hayatına girmeden önce nasıl bir hayat sürdüğünü sorabilirdi pekâlâ da. Charles kayıtsız kalmış, David hakkındaki şeyleri merak etmemiş olabilirdi ama David de aynı kayıtsızlıktan ötürü hatalıydı; her ikisi de diğerinin sadece kendisinin halihazırda deneyimlediği haliyle var olmasını istiyordu: Sanki ikisi de birbirlerini farklı bir bağlamda düşünemeyecek kadar hayal gücünden yoksunmuşçasına.

Peki ya bunu yapmaya mecbur kalsalardı ne olurdu? Diyelim ki yerküre uzayda bir ya da iki milim ama dünyalarını, ülkelerini, şehirlerini, kendilerini yeniden kurmak, sil baştan kurmak durumunda bırakacak kadar kaydı. Manhattan denen yer nehirlerin ve kanalların suları altında kalmış bir ada olsaydı ve insanlar uzun, ahşap teknelerin içinde seyahat ediyor olsalar ve sen sütunlar üzerinde havada asılı duran evinin altındaki bulanık sulardan istiridye ağları çekseydin... Ya da tamamen dona çekmiş, ışıltılı, ağaçsız bir metropolde, üst üste yığılmış buz kütlelerinden yapılmış binalarda yaşıyor olsalar, kutup ayılarına biniyor, evcil hayvan olarak besledikleri fok balıklarının kıpır kıpır gövdelerine geceleri ısınmak için sokuluyor olsalardı... Farklı teknelerin içinde birbirlerinin yanından geçip giderken veya karın içinde bata çıka ilerler, evlerindeki ateşin başına gitmek için koştururken yine de birbirlerini tanırlar mıydı?

Ya da New York olduğu gibi görünse ama tanıdığı hiç kimse ölüm döşeğinde olmasa, kimse hayatını kaybetmemiş olsa, bu geceki parti sırf arkadaşları bir araya gelsin diye verilmiş olsa, birbirlerine ne söylemek istediklerini anlamak için önlerinde birlikte yiyecekleri yüzlerce akşam yemeği, bir araya gelecekleri binlerce gece, düzinelerce yıl olmuş olsa, öyle ki, hemen o an makul bir şeyler, nihai bir şeyler söyleme konusunda üzerlerinde bir baskı olmasaydı ne olurdu? Böyle bir dünyada: Korkudan birbirlerine

sımsıkı tutunmalarına gerek olmayan, zatürre, kanser, mantar enfeksiyonu, körlük hakkında bildiklerinin önemsiz, faydasız ve gülünç olduğu bir dünyada yine de birlikte olurlar mıydı?

Peki ya gezegenlerin yer değiştirdiği bu evrende kendilerini sağa sola, batıya ve güneye savrulmuş bir halde bulsalar, tamamen farklı bir yerde, Hawai'i'de, o Hawai'i'de, hatırlatmaya çalıştığı şey aslında gerçeğin ta kendisi olduğu için, babasının o çok uzun zaman önce onu alıp götürdüğü Lipo–wao–nahele'ye hiç gerek kalmadan, diğer Hawai'i'de bilinçlerini yeniden kazanmış olsalardı? Peki ya bu Hawai'i'de adalar Amerika'nın bir parçası değil de halen bir krallık, babası kral, David de veliaht prens olsaydı? Yine de birbirleriyle tanışırlar mıydı? Yine de birbirlerine âşık olurlar mıydı? David yine de Charles'a ihtiyaç duyar mıydı? Orada güçlü olan kendisi olur, bir başkasının cömertliğine, bir başkasının himayesine, gelişmek için bir başkasının desteğine ihtiyaç duymazdı.

Charles onun için kim olurdu orada? David sevilecek bir şey bulur muydu yine de onda? Peki ya babası, o kim olurdu? Kendine çok daha güvenli, çok daha kendinden emin, daha az korkan, daha az heder olmuş biri mi olurdu? Edward'a ihtiyaç duyar mıydı yine de? Yoksa Edward, yakışıklı yüzü ışıl ışıl parlayan babasının belgeleri ve anlaşmaları imzalamak üzere çalışma odasına giderken, her sabah makademya yağıyla cilalanmış ahşap döşemeyle kaplı pırıl pırıl zeminde çıplak ayakla yürüdüğü sırada fark etmeden yanından geçtiği ufak bir leke, bir hizmetçi, isimsiz bir görevli mi olurdu?

Asla bilemeyecekti. Çünkü yaşadıkları dünyada o ve babası sadece olduklarından ibarettiler: Her ikisi de başka bir adamdan, hayatının önemsizliğinden kendisini kurtarabileceğini sandığı bir adamdan medet uman iki adam. Babası yanlış bir seçim yapmıştı. David ise doğru. Ama nihayetinde her ikisi de başkasının yardım ve desteğine muhtaçtı; geçmişlerinde hüsrana uğramış, bugünlerinden ürküyorlardı.

Yüzünü döndürdüğünde Charles'ın Peter'ın boynuna bir eşarp sarmakla meşgul olduğunu gördü, bir süre onları izledi. İkisi de suskundu. David onları ne zaman izlese sıklıkla kapıldığı ama o akşam en yoğun şekilde hissettiği duyguların içinde buldu kendini; zorla aralarına giren biri olduğu, ikisinin arasındaki yakınlığı kendisinin asla bulamayacağı hissine kapıldı. Hareket etmedi, zaten etmesine de gerek yoktu, çünkü ikisi de onun orada olduğunu bile unutmuşlardı. Peter ilk başta geceyi Charles'la birlikte evde geçirebileceğini düşünmüş ama partiden bir gün önce bundan vazgeçmişti. Hemşiresi çoktan çağrılmıştı, onu almak ve eve kadar eşlik etmek üzere, yanında bir yardımcıyla yola çıkmıştı.

Veda vakti gelmişti. "Bana bir saniye izin verin" dedi ikisine de Charles boğuk bir sesle, ardından odadan çıktı, ikisi de koşarcasına yukarı çıktığını duyabiliyorlardı.

David, Peter'la baş başa kalmıştı. Peter palto ve şapkasına kundaklanmış vaziyette tekerlekli sandalyesinde oturuyordu, yüzünün alt ve üst kısmı yün katmanlarının arasında gizlenmişti; bu haliyle sanki ölmüyor da mutasyona uğruyormuş, sanki yün, yüzünün üzerine bir deri gibi nüfuz ediyormuş da onu sıcacık ve yumuşacık bir şeye, bir kanepeye, bir yastığa, bir iplik yumağına dönüştürüyormuş gibi duruyordu. Charles onunla sohbet etmek için bütün gece kanepede oturmuştu. Peter'ın sandalyesi de şu anda boş salonda duran boş koltuğa doğru çevrilmiş durumdaydı.

David kanepeye gidip Charles'ın oturduğu yere oturdu, altındaki minderler halen sıcaktı. Charles, Peter'ın ellerini tutmuştu gece boyu ama o tutmadı. Ve yine de: Peter gözlerini dikmiş ona bakarken bile söyleyecek bir şey, imkânsız olmaktan öte geçmeyecek bir şey bulamadı. İlk konuşan Peter olmalıydı, neyse ki sonunda konuşmuştu, David ne söyleyeceğini duymak için ona doğru eğildi.

"David."

Efendim.

"Charles'ıma iyi bak. Benim için bunu yapar mısın?"

Evet, diye söz verdi, kendisinden daha fazlasının istenmemiş olması ve Peter'ın fırsat bu fırsat düşüncesiyle David'e dair yıkıcı bir gözlemini, kendisi hakkında David'in asla unutamayacağı bir gerçeği dile getirmemiş olması karşısında rahatlamıştı. Elbette yaparım.

Peter kale almaz bir tavırla, belli belirsiz bir ses çıkardı. "Elbette" diye mırıldandı.

Yapacağım, dedi Peter'a haşin bir sesle. Ona iyi bakacağım. Peter'ın ona inanması önemliydi. Ne var ki David ona söz verdiği sırada Peter bakışlarını çoktan başka yere, çıkardığı sesten yeniden içeri girdiği anlaşılan Charles'tan gelen sese doğru çevirmiş, kollarını arkadaşına doğru o kadar çocuksu, o kadar sevecen bir hareketle uzatmıştı ki, David'in onu sonsuza dek başka bir halde hatırlaması mümkün değildi: Peter, açık ve boş kollarını, karda oynamak için dışarı çıkan, yürümeyi yeni öğrenmiş bir çocuk gibi ileri doğru uzatmış, Charles yüzünde çökkün bir ifade, bakışları dünyada başka hiç kimse yokmuşçasına Peter'a kilitlenmiş bir halde, boşluğu kendi varlığıyla doldurmak üzere o kollara doğru yürüyordu.

* * *

O ve Charles o gece yatakta birbirlerine dokunmadan, tek kelime etmeden yattılar; ikisinin de zihni o kadar meşguldü ki, onları bir gören olsa birbirlerini tanımadıklarını zannederdi.

Peter gitmişti. Hemşiresi ve yanındaki yardımcı tarafından kaldırılarak, David ve Charles'ın refakatinde alt kata indirilmiş, Charles'ın onun için çağırdığı bir arabaya bindirilmişti. Ardından araba uzaklaşmış ve Peter'ın, Bethune Caddesi'nde, nehir kenarında, çürüyüp dağılmış durumdaki merdivenleriyle hayli yıpranmış görünen, tuğla cephesi boyalı bir binanın ikinci katındaki darmadağın durumdaki sıcak dairesine geri dönmüş, David ve Charles

gecenin ayazında kaldırımın üzerinde öylece kalakalmışlardı. O akşamın sonunun, Peter'ın hayatlarındaki –Charles'ın hayatındaki– sonu olacağının başından beri ayırdındaydı ve şimdi gerçekten vuku bulduğu için, oldukça beklenmedik, oldukça tesirli, sanki bir peri masalından fırlamış gibi görünüyordu: Gece yarısını vuran bir saat ve dünya gri bir pusun içinde kalıyor, birlikte sürülmesi muhtemel yaşamlar hiçliğin içinde kaybolup gidiyor.

Araba gözden kaybolalı epey olmuş ama birlikte orada öylece durmuşlardı. Saat çok geç değildi ama soğuk herkesi içeriye tıkmıştı, siyah kıyafetlerine sıkı sıkıya sarınmış vaziyette önlerinden geçen birkaç aylak dışında ortalıkta kimsecikler yoktu. Caddenin karşısındaki park karlar altında ışıl ışıl parlıyordu. En nihayet Charles'ın koluna girdi. Hava buz gibi, dedi. Hadi içeri girelim. "Evet" dedi Charles varla yok arası bir sesle.

İçeri girince oturma odasının ışıklarını kapattılar, Charles'ın her zamanki gibi arka kapı kilitlerini kontrol etmesinin ardından merdivenleri tırmanıp odalarına çıktılar, sessizce üstlerini değiştirip dişlerini fırçaladılar.

Gece iyice koyulaşmış, karanlık çökmüştü. En nihayet, bir saat gibi gelen bir sürenin ardından Charles'ın nefeslerinin değişip yavaşladığını ve giderek derinleştiğini fark etti. Uyuduğundan iyice emin olunca yataktan çıktı, usulca dolaba gidip mektubu çantasından çıkarttı ve parmaklarının ucunda sessizce aşağıya indi.

Zarf ellerinin arasında, karanlık oturma odasında kanepenin üzerinde bir müddet öylece oturdu. Görmezden geleceği, yokmuş gibi yapacağı son zamanlarıydı bunlar ve bitsin istemiyordu. Ama neden sonra lambayı yaktı ve kâğıdı zarftan çıkarıp yazılanları okumaya koyuldu.

Adının söylendiğini ve Charles'ın avucunu yanağında hissederek uyandı, gözlerini açtığında odayı dolduran aydınlığın belirginliğinden karın yeniden yağmaya başladığını anlamıştı. Hemen önünde, sedirin üstünde Charles oturuyordu, üzerinde robdö-

şambrı ve göğüs cebine siyah iplikle baş harflerinin işli olduğu, aralarında ihtiyar adam pijaması adını taktıkları pamuklu, mavi çizgili pijamaları vardı. Charles'ın saçlarını taramadan aşağıya indiği vaki değildi ama saçları şimdi öbek öbek başını çevrelemiş haldeydi, David başının üst kısmında, saçlarının seyreldiği noktada beyaz saç derisini görebiliyordu.

"O gitti" dedi Charles.

Ah, Charles, dedi. Ne zaman?

"Bir saat kadar önce. Hemşiresi beni aradı. Uyandım, etrafa bakındım, yanımda yoktun" –özür dileyecek oldu ama Charles elini onun koluna koyup onu durdurdu– "sersemlemiştim. Bir an için nerede olduğumu çıkartamadım. Neden sonra hatırladım: Evimdeydim, partinin ertesi günüydü ve ben zaten bu telefonu bekliyordum, neler olacağını biliyordum. Yarın olacağını sanmıştım sadece, bugün değil. Ama öyle olmadı, havaalanına gitmeye bile fırsatı olmamış.

Bu yüzden telefona cevap bile vermedim. Peki sen çaldığını duymadın mı? Orada öylece durup telefonun çalmasını dinledim sadece: Altı, on, yirmi kere çaldı; dün akşam telesekreteri devre dışı bırakmıştım. Çok yüksek sesle çalıyordu. Öyle ısrarcı ve haşin bir sesti ki: Bugüne dek hiç fark etmemişim. Neden sonra ses kesildi, ben de yatağın ucuna oturup dinledim.

O an kendimi erkek kardeşimi düşünürken buldum. Ah, doğru ya, sen bilmiyorsun. Eeee, beş yaşındaydım, annem bir başka erkek çocuk doğurmuştu. Erkek kardeşim Morgan. Meğer annem ve babam yıllar boyunca bir çocukları daha olsun diye uğraşmışlar, ben sonradan öğrendim. Beklenen doğum tarihinden on hafta önce annemin sancıları tutmuş ve doğum başlamış.

O zamanlar –1943'ten bahsediyorum– vaktinden bu kadar önce dünyaya gelen bir bebek için yapılabilecek fazla bir şey yokmuş: Yenidoğan bakımı diye bir şey olmadığı gibi küvözler de şimdikilerden çok daha ilkelmiş. Anlayacağın kardeşimin yaşa-

ması bile mucizeymiş. Hatta doktor annemlere bebeğin kırk sekiz saat içinde hayatını kaybedeceğini söylemiş.

Bana bu durumdan bahseden olmamıştı elbette. Bugünlerde, ailelerin çocuklarına ne kadar fazla şey –çocukların henüz kavrayacak donanıma sahip olmadıkları şeyleri– anlattıklarını düşününce şaşırıyorum. Küçük bir çocukken hiçbir şeyden haberdar değildim; bana bakan insanların görevi, olan bitenden beni habersiz bırakmalarıydı. Bildiklerimi de etrafımda dönen fısıltılardan kendimce parçaları birleştirerek ve kulak misafiri olarak öğrenmiştim. Ne var ki kendimi hiçbir zaman hayal kırıklığına uğramış gibi hissettiğimi de hatırlamıyorum; anne babamın hayatlarının bir parçası olarak görmedim kendimi hiçbir zaman. Benim dünyam evin dördüncü katından, oyuncaklarım ve kitaplarımdan ibaretti. Annem ile babam ziyaretime gelmekle yetinirlerdi, hepsi bu; o kata ait olan yetişkinler sadece dadım ve özel öğretmenimdi.

Ama o zamanlarda bile bir şeylerin ters gittiğinin farkındaydım. Yetişkinlerin koridorda fısıltılar halinde konuşmalarından, beni fark ettiklerinde suspus olmalarından anlayabiliyordum bunu; beni çok seven dadımın bile, hizmetçi öğle yemeği servis etmek üzere içeri girdiğinde kaşlarını sorgularcasına kaldırıp kapıya bakışından, hizmetçinin başını sallayarak karşılık vermesi üzerine dudaklarını kenetleyişinden anlayabiliyordum ne denli endişeli olduğunu. Aşağıda her şey sessizlik içindeydi. Hizmetçiler –Adams'tan çok önceki bir dönemden bahsediyorum– hep alçak sesle konuşurlardı, tam üç gün boyunca annem ile babamı görmek için aşağıya indirilmeden doğrudan yatağıma göndermişlerdi beni.

Günler geceler böyle geçerken, dördüncü gün kimseye sezdirmeden aşağıya inmeyi ve ne olup bittiğini çözmeyi kafama koymuştum. O gece dadım beni kontrol etmeye geldiğinde uyuyor numarası yapmış ve beklemeye koyulmuştum. Epeyce bekledikten sonra, hizmetçilerin en sonuncusunun da yukarıya kendi

odasına çekildiğini duyar duymaz yataktan çıkıp parmaklarımın ucuna basa basa aşağıya, annemlerin odasının olduğu kata indim. Tam bu sırada onların yatak odasının yanındaki salonda cılız bir ışık, mum ışığı fark ettim. Ne olduğunu kestiremediğim belli belirsiz, tuhaf bir ses çalındı kulağıma. Salona doğru sessizce ilerledim. Son derece dikkatli davranıyor, ses çıkartmıyordum. Neden sonra kapının dibine vardım, kapı aralıktı, içeri göz attım.

Derken annemi gördüm, bir sandalyenin üzerinde oturuyordu. Yanı başındaki sehpada bir mum yanıyordu, kollarında da erkek kardeşim vardı. O âna dair hatırladığım tek şey annemin o an gözüme ne kadar güzel göründüğüydü. Sürekli olarak fırketeyle tutturduğu kızıla çalan uzun saçları vardı annemin ama o güzelim saçları darmadağın bir vaziyette bir peçe gibi örtüyordu yüzünü, üzerinde lila renkli ipek bir sabahlık, onun altında ise beyaz bir gecelik vardı, ayakları çıplaktı, annemi daha önce hiç böyle görmemiştim. Annem ile babamı, benim kendilerini görmemi istedikleri halin dışında başka bir halde gördüğüm hiç olmamıştı: Onların her zaman dört dörtlük giyinmiş, muktedir ve yetkin hallerine şahit olmuştum o güne dek.

Annem bebeği sol koluna yaslamış, sallıyordu. Ama sağ elinde tuhaf –şeffaf camdan kubbeyi andıran– bir alet tutuyordu; kubbeyi bebeğin ağzını ve burnunu alacak şekilde yerleştiriyor, sonra da aletin ucundaki kauçuk hazneyi sıkıyordu. Duyduğum ses bu aletten geliyormuş meğer, kauçuk haznenin havayla dolup boşaldıkça çıkardığı o hırıltılı ses, annemin Morgan'a verdiği havanın sesi. Sabit bir ritim tutturmuş devam ediyordu annem, acele etmiyordu: Ne çok hızlı ne de çok fazla. Her on sıkışta bir, yaklaşık bir saniye kadar ara veriyordu. Bebeğin varla yok arası nefesini zar zor duyabiliyordum.

"Orada öylece onu izlerken ne kadar durdum bilmiyorum. Annem kafasını kaldırıp bakmamıştı bile. Yüzündeki ifadeyi anlatabilmem çok zor. Ümidini yitirmiş, kederli ya da çaresiz gibi de-

ğildi. Boş, bomboş bir ifade oturmuştu yüzüne. Dikkat kesilmiş, belki de. Hayatında başka bir şey yokmuş gibi, –geçmişi, bugünü, kocası, oğlu ya da yuvası yokmuş gibi– sanki var oluş sebebi bebeğinin ciğerlerine hava pompalamaya çalışmaktan ibaretmiş gibi.

İşe yaramamıştı elbette. Morgan ertesi gün ölmüştü. Dadım bana neden sonra anlatmıştı olan biteni: Bir erkek kardeşimin olduğunu ve hayatını kaybettiğini, üzülmemem gerektiğini, zira onun artık Tanrı'nın yanında olduğunu. Daha sonra, annem ölüm döşeğindeyken, annemle babamın tartıştıklarını öğrenmiştim; babamın annemin bu işe girişmesine karşı çıktığını, hatta o aleti kullanmasını yasakladığını. Annem o aleti nasıl buldu buluşturdu bilmiyorum. Babamı bağışlayıp bağışlamadığından da emin değilim: Ona inanmadığı için, onu denemekten vazgeçirmeye çalıştığı için. Sonradan öğrendiğime göre babam bebeği hastaneden eve getirmeyi bile istememiş ama annem illa ki eve götüreceğim diye tutturunca –sırf buna izin versinler diye hastaneye yüklüce bir bağışta bulunmuşlar– babam buna da karşı çıkmış.

Annem duygusal bir kadın değildi. Morgan'dan bahsettiğine şahit olmadım hiç; kardeşim hayatını kaybettikten bir müddet sonra annem de kendini toparlamıştı. Uzun yıllar boyunca birtakım hayır işlerinde yer aldı, yemek davetleri verdi, at bindi, resim yaptı, nadir bulunan kitapları okuyup bu kitaplardan koleksiyon yaptı, bekâr genç annelerin barındırıldığı bir yurtta gönüllü olarak çalıştı; bu çatının altında babam ve benim için bir hayat kurdu.

Oldum olası anneme benzediğimi, ona çektiğimi düşünmemişimdir, keza o da bana. 'Sen aynı baban gibisin' derdi arada bir bana, bunu ne zaman söylese sesi biraz hüzünlü olurdu. Aslına bakarsan haklıydı da; annelerine tutkun, onlara yakınlık duyan eşcinsel adamlardan olmadım hiçbir zaman. Kimi sevdiğim meselesini asla konuşmadığımız gerçeği haricinde babamla aramda bir yakınlık vardı açıkçası. Uzun bir müddet, kim olduğumu ya da kısmen kim olduğumu çaktırmayacak şekilde davranmayı be-

cerdim, o yüzden bu konulara hiç girmedik, zaten konuşacak o kadar şey vardı ki... Hukuk mesela. Ya da iş hayatı. Ya da ikimizin de okumaktan keyif aldığı biyografiler. Ben numara yapmayı bıraktığımda babam çoktan ölmüştü zaten.

Ne var ki son zamanlarda o geceyi giderek daha fazla düşünür oldum. Anneme sandığımdan daha çok mu benziyorum gerçekten diye düşünüp duruyorum. Sıra bana geldiğinde o küçük hava pompasını benim için kim tutacak diye düşünmeden edemiyorum. O minik pompanın beni hayata döndüreceğini ya da kurtaracağını düşündükleri için değil de, sadece denemek istedikleri için.

Orada öylece oturmuş, tüm bunları düşünüyordum ki, telefon yeniden çaldı. Bu kez kalkıp açtım. Peter'ın yanına gündüz vardiyası için gelen hemşiresiydi arayan, efendi bir çocuk. Birkaç kez görmüşlüğüm var kendisini. Bana Peter'ın hayatını kaybettiğini, huzur içinde göçtüğünü ve kaybım için çok üzüldüğünü iletti. Ardından telefonu kapatıp sana bakınmaya koyuldum."

Susmuştu Charles, David anlattıklarının sonuna geldiğini neden sonra fark etti. Charles konuştuğu sırada gözlerini pencereye dikip dışarı bakmıştı; ne var ki pencere artık tamamen karla kaplanmış, beyaza dönmüştü. Charles bakışlarını David'e çevirmişti artık, bunun üzerine David sırtını kanepenin minderlerine dayamış, yanına gelip uzanması için Charles'a işaret etmişti.

Uzun bir müddet sessiz kaldılar, David'in zihninden pek çok şey geçirdiği halde, dışarıda lapa lapa kar varken sıcak bir odada Charles'ın yanında uzanıyor olmanın ne denli muhteşem bir an olduğunu düşünüyordu daha ziyade. Charles'a hava pompasını onun için tutacağını söylemesi gerektiği hissine kapıldıysa da yapamadı. Charles'a bir şeyler verebilmeyi, onun kendisine vermiş olduğu teselliyi az da olsa verebilmeyi çok arzu etse de yapamadı. Çok sonraları bundan pişmanlık duyacak, ne denli beceriksizce olursa olsun bir şey, herhangi bir şey söylemiş olmayı defalarca

ama defalarca dileyecekti. O yıllarda –aptal gibi görünme, yetersiz olma korkusu– onu göstermesi gereken diğerkâmlıktan alıkoyuyordu, gelgelelim ancak bir sürü pişmanlık biriktirdikten sonra öğrenmişti kendi iç huzurunu herhangi bir biçimde yakalayabileceğini ve asıl önemli olanın bunu sunabilmekten geçtiğini.

"Buraya, aşağıya indim" dedi Charles en nihayet. "Aşağıya indim ve seni buldum. Ve..." –derin bir iç geçirdi– "ve sen, göğsünün üzerinde, elinin altında bir mektup, uyuyordun. Ben de onu elinden alıp okudum. Bunu neden yaptım bilmiyorum. Özür dilerim, David." Suskunlaşmıştı. "Mektupta yazanlar için üzgünüm. Ama nasıl olur da bana bunu anlatmazsın?"

Bilmiyorum, dedi en nihayet. Ama Charles'ın mektubu okumasına kızmamıştı. Sıkıntısı hafiflemiş, rahatlamıştı: Charles'ın öğrenmesinden ve onun kararlılığının zor bir meseleyi daha da kolaylaştırmış olduğunu bir kez daha görmekten dolayı.

"Demek baban... Halen hayatta."

Hayatta denebilirse, dedi. Şimdilik.

"Evet. Büyükannen de onu ziyaret etmeni istiyor senden."

Evet.

"Babanın yaşadığı o yer..."

Düşündüğün şey değil, diye sözünü kesti Charles'ın. Demek istediğim, aslında öyleydi. Ama bir yandan da öyle değildi. Charles'a nasıl anlatabilirdi bunu? Onun anlamasını nasıl sağlayabilirdi? Lipo–wao–nahele'nin kulağa başka bir şey, daha iyi bir şey, olduğundan daha akla yatkın bir şey gibi gelmesini nasıl sağlayabilirdi? Bir budalalık değil, bir hayal ürünü değil, olmayacak bir şey değil de babasının –hatta kendisinin bile– bir zamanlar içlerinde barındırdıkları tüm umutla, tarihin hiçbir anlam ifade etmediğine, en nihayetinde yuva hissi verecek, babasının korku ve endişeyle olduğu kadar beklentiyle gittiği bir yer olduğuna inanmış olduklarını nasıl izah edecekti? Yapamadı. Büyükannesi de hiç anlayamamıştı bunu zaten; Charles da kesinlikle anlamayacaktı.

İzah edemem ki, dedi en sonunda. Anlayamazsın.

"Sen anlatmayı bir dene yine de" dedi Charles.

Şey, belki de, dedi, anlayabileceğinin farkındaydı aslında. İnsanlara nasıl yardım edilebileceğini bilirdi Charles, ya David'e de nasıl yardımı dokunacağını biliyorsa? Eğer anlatmayı denemeyecekse, onu sevmesinin, onun da sevgisine karşılık vermesinin ne anlamı vardı?

Ama önce bir şeyler yemesi gerekiyordu; acıkmıştı. Kıvrılıp bükülerek kanepeden kalktı, elini Charles'a uzattı; birlikte mutfağa geçerlerken babasını gözlerinin önüne getirdi yeniden. Onu şu an yaşadığı bakımevindeki haliyle değil, Lipo–wao–nahele'deki kalışının son günlerindeki o ifadesiz gözlerle bakan, yüzü gözü kir içindeki haliyle değil de dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz yaşındayken, evlerinde hep birlikte yaşadıkları, baba oğul oldukları, babasının her zaman kendisine göz kulak olacağı, en azından buna gayret edeceği gerçeği dışında başka hiçbir şeye kulak asmak durumunda kalmadığı, zira babasının bunu her zaman yapacağına söz verdiği, onun kendisini sevdiğinden emin olduğu, zaten olması gerekenin de bu olduğunu düşündüğü zamandaki haliyle gözünün önüne getirdi. Kayıp; o kadar şeyi yitirip kaybetmişti ki... Kendini eksiksiz hissedebilecek miydi bir daha acaba? Tüm o yılları telafi edebilecek miydi? Bağışlayabilecek miydi? Bağışlanabilecek miydi?

"Bir bakalım" dedi Charles mutfağın ortasında yan yana durmuş, seçeneklerinin ne olduğuna bakınırlarken. Tezgâhın üzerinde, Adams'ın paket kâğıdına sararak onlar için ayırdığı bir somun ekşi mayalı ekmek duruyordu, Charles her ikisi için de birkaç dilim kestikten sonra elindeki dilimi havaya kaldırdı. "Babana" dedi.

Peter'a, diye karşılık verdi.

"Erken bir Yeni Yıl kutlaması" dedi Charles. "Yirmi birinci yüzyıla altı yıl kala."

Ellerindeki ekmek dilimlerini büyük bir ciddiyetle birbirlerine değdirip birer lokma ısırdılar. Arkalarında pencereler rüzgârdan çıtırdadıysa da bunu pek hissetmediler; ev gayet sağlam inşa edilmişti. "Bakalım Adams bize neler ayırmış" dedi Charles ekmeklerini bitirdikten sonra. Buzdolabını açıp bir mayonez kavanozu, soğuk biftekle dolu bir saklama kabı, bir kavanoz hardal ve bir parça peynir çıkardı. "Jarlsberg" dedi, ardından sanki kendi kendine konuşurmuşçasına, "Peter'ın en sevdiği."

Kollarını Charles'a doladı, Charles da ona yaslandı, bir müddet sessizce durdular. Tam o esnada, yıllar sonra, çok uzak bir gelecekte, belirsiz bir zamanda ikisinin birlikte olduğu hali geldi bir an için gözünün önüne. Dışarıda dünya değişmişti: Sokaklar yabani otlarla kaplanmıştı, avludaki parke taşları pampa otlarının tüylerinden görünmüyordu, gökyüzü yoğun bir yeşil renk almıştı, perdeli kanatları köseleyi andıran bir yaratık süzülerek yanlarından geçti. Tekerlekleri yerden birkaç santim yukarıda bir araba, egzozundan dumanlar çıkartarak Beşinci Cadde'den güneye doğru ilerliyordu. Garaj harabeye dönmüştü, yarısı çürümeye yüz tutmuş durumdaydı, tuğlaları yumuşamış, kekimsi bir hal almıştı. Garajın orta yerinde, ufalanmış çatısının ortasından bir mango ağacı kendine bir yol bulup serpilmişti, tıpkı bir zamanlar babasıyla birlikte yaşadığı evin ön bahçesinde büyüyen, dallarından meyve soğanları fışkıran ağaç gibi. Her şeyin henüz sonu gelmemişse de eli kulağındaydı: Ağacın meyvesi yenemeyecek kadar zehirliydi; araba penceresizdi; hava yapış yapış bir dumanla titreşiyordu; yaratık caddenin karşısındaki binanın tepesine yerleşmiş, pençeleriyle korkuluk duvarını kavramıştı; kara gözleri üstüne çullanıp bir lokmada yutacağı bir şeyler aranıyordu.

Ama içeride, o ve Charles nasıl olduysa aynıydılar: Halen sağlıklı, halen orada ve sihirli bir değnek dokunmuşçasına halen kendileriydiler. Birbirlerine âşık iki insandılar, kendilerine yiyecek bir şeyler hazırlamakla meşguldüler; bol miktarda yiyecek vardı, içe-

ride kaldıkları müddetçe kendilerine bir zarar gelmeyecekti. Sağ taraflarında, mutfağın en ucunda bir kapı vardı, şayet o kapıyı açıp içinden geçerlerse kendilerini bu evin tıpatıp aynısı bir yerde bulacaklardı, tek fark, o evde Peter olacaktı; hayatta ve olanca alaycılığı ve göz korkutuculuğuyla, onun sağ tarafında kalan evde ise John, Timothy ve Percy olacaktı, onların sağındaki evde de Eden ve Teddy olacaktı. Böyle böyle kesintisiz bir evler zinciri devam edecekti, sevdikleri insanlar yeniden hayata dönmüş ve eski hallerine gelmiş olacaktı, yemeklerden, sohbetlerden, tartışmalardan ve bağışlanmalardan ibaret bir sonsuzluk. En nihayetinde bir şekilde en son kapı olduğunu bildikleri yere gelene kadar hep birlikte bu evlerin içinden geçecek, kapıları açacak, arkadaşlarını selamlayacak ve kapıları arkalarından kapatacaklardı. Son kapının önüne geldiklerinde bir müddet duracak, kapının kolunu açıp da tıpkı kendilerininki gibi bir mutfağa, aynı yeşim yeşili duvarları olan, dolaplarında yaldız kenarlı porselenlerin aynısının dizili olduğu, duvarlarında aynı çerçeveli gravürlerin asılı olduğu, dişbudaktan oyulmuş aynı mandallarla asılmış aynı yumuşak ketenden kurulama havlularının durduğu ama bu kez içinde yaprakları tavana değen bir mango ağacının büyüdüğü mutfağa girmeden önce birbirlerinin ellerini sıkıca tutacaklardı.

Orada, bir sandalyenin üstüne oturmuş sabırla bekleyen babası olacaktı. David'i gördüğünde ayağa fırlayacak, yüzü aydınlanacak ve mutluluktan ağlayacaktı. "Kawika'm," diyecekti babası, "benim için geldin! Sonunda benim için geldin!" En ufak bir tereddüt etmeden babasına doğru koşacaktı; bu esnada, tam arkasında Charles duracak ve yüzünde bir tebessüm, bu son buluşmayı, bir baba oğulun en nihayetinde birbirlerine kavuşmasını izleyecekti.

Kısım II

Oğlum, Kawika'm... Neler yapıyorsun bugün? Nerede olduğunu biliyorum, çünkü annem söyledi bana: New York. Ama New York'un neresindesin acaba? Oralarda ne yapıyorsun? Annem bir hukuk firmasında çalıştığını söyledi, avukatlık yapmıyormuşsun gerçi ama zannetme ki bunun için seninle daha az gurur duyuyorum. Ben de bir kez New York'a gitmiştim, biliyor muydun bunu? Evet, bu doğru, babanın kendine ait birtakım sırları var.

Seni sık sık düşünüyorum. Uyanıkken de, uyurken de. Tüm rüyalarımın tamamı öyle ya da böyle hep seninle ilgili. Kimi zaman Lipo-wao-nahele'ye gitmeden önceki zamanlarımızın, büyükannenin evinde yaşadığımız ve gece yarısı yürüyüşlerimizi yaptığımız zamanların hayalini kuruyorum. Hatırlıyor musun o zamanları? Seni uyandırırdım ve birlikte dışarı çıkardık gizlice. O'ahu Meydanı'ndan Doğu Manoa Caddesi'ne tırmanır, ardından Mohala Caddesi'ne uzanırdık, çünkü oradaki evlerin birinin ön bahçesinde senin hayran olduğun bir acemborusu çalılığı vardı, hatırlıyor musun onu? Fildişi renginde, baş aşağı büyüyen, kornet çanını andıran uçuk sarı çiçekleri vardı. En azından insanların söylediği buydu. Ancak sen aynı fikirde değildin. "Ters lale ağacı" diye bahsederdin ondan, sonrasında ben de farklı bir gözle bakamaz olmuştum. Ardından Lipiom Caddesi'nden aşağıya iner, Beckwith'i geçer, sonrasında Manoa Caddesi'ne iner ve eve dönerdik. Ne tuhaf, korktuğum onca şey arasında bir tek karanlıktan korkmazdım. Karanlıkta herkes aciz ve çaresizdi; herkes gibi olduğumu bilmek, onlardan aşağı kalmamak, kendimi daha cesur hissettirirdi bana.

Yürüyüşlerimize bayılırdım. Sanırım sen de öyle. Öğretmenine yürüyüşlerimizden bahsettikten sonra bırakmak zorunda kalmıştık; sınıfta uyuyakalıyordun, öğretmenin sebebini sorduğunda, gece yarısı yaptığımız yürüyüşler yüzünden demiştin, o da bunun üzerine beni görüşmeye çağırmış, azarı işitmiştim. "Oğlunuz büyüme çağında, Bay Bingham," demişti, "uykusunu almaya ihtiyacı var. Sırf yürüyüş yapacağız diye onu böyle gecenin kör vaktinde uyandıramazsınız." Kendimi budala gibi hissetmiştim ama bana nazik davranmıştı. Durumdan büyükannene bahsedebilirdi pekâlâ da ama yapmadı. Öğretmene "Onunla daha fazla vakit geçirmek istiyorum, hepsi bu" diye açıklamaya çalışmıştım, insanların sık sık attığı bakışlarının aynısını onun gözlerinde de görmek, yanlış bir şeyler, tuhaf bir şeyler söylediğimin farkına varmamı sağlamıştı ama en nihayetinde başıyla onaylamıştı beni. "Oğlunuzu seviyorsunuz, Bay Bingham," dedi, "bu harika bir şey. Ama onu gerçekten seviyorsanız, bırakın uykusunu güzelce alsın." Bu sözlerin üzerine utanmıştım, çünkü sonuna kadar haklıydı, şüphesiz: Henüz ufacık bir çocuktun. Seni uykundan uyandırıp yatağından çıkarmaya hakkım yoktu. Bunu ilk yaptığımda sersemlemiştin ama sonra uyandırılmayı bekler oldun, gözlerini ovalayıp esnerdin ama hiçbir zaman şikâyetçi olmadın; terliklerini giyer, elimi tutar ve yol boyu beni takip ederdin. Büyükannene sakın bahsetme dememe hiç gerek olmamıştı, çünkü anlatmaman gerektiğini biliyordun zaten. Öğretmeninle birtakım sıkıntılar yaşadığımı ve sebebini Edward'a neden sonra anlatmıştım. "Seni kaz kafalı" demişti; öfkeden deliye dönmediğini biliyordum ama canı sıkılmıştı. "Çocuk Hizmetleri'ni arayıp Kawika'yı sırf bu yüzden elinden alabilirlerdi." "Gerçekten yapabilirler miydi bunu?" diye sormuştum. Düşünebildiğim en berbat şeydi bu. "Tabii ki yapabilirlerdi" demişti. "Ama merak etme. Lipo–wao–nahele'ye gittiğimizde Kawika'yı dilediğin gibi yetiştirebilirsin, kimse de buna bir şey diyemez."

Başka neler hatırlıyorsun? Benim yapabildiğim tek şey hatırlamak. Görebiliyorum ama çok az, sadece aydınlık ve karanlığı, o kadar. Çin mezarlığına gittiğimizi ve tepenin en yukarısındaki yağmur ağacının yakınında nasıl oturduğumuzu hatırlıyor musun? Yüzümüz güneşe dönük çimlerin üzerine uzanırdık boylu boyunca. "Gözlerini kapalı tut" derdim ben sana ama gözlerimizi yumsak da küçük siyah lekelerin sinek gibi durmadan titreştiği turuncudan ibaret bir alan görürdük. Görme mekanizmasının nasıl işlediğini sana anlattıktan sonra, yoksa gözümün arkasını mı görüyorum diye sormuştun bana, ben de belki gözünün arkasını görüyorsundur demiştim. Her neyse, benim gördüklerim bundan ibaret: Renkleri ve o lekeleri görebiliyorum, daha fazlası yok. Gerçi dışarı çıkarttıklarında ilk iş güneş gözlüğü takıyorlar bana. Bunun sebebi, buradaki doktorlardan birine göre, görme yeteneğimi halen yitirmemiş olmammış; gözlerimde bir sorun yokmuş, o yüzden de korunmaları gerekiyormuş. Yakın zamana kadar büyükannen senin fotoğraflarını getirirdi bana, gözümün dibine kadar yanaştırırdı hepsini; öyle ki, fotoğraf kâğıtları burnuma sürterdi. "Ona bak, Wika" derdi. "Bak ona. Vazgeç şu saçmalıktan artık. Oğlunun fotoğraflarını görmek istemiyor musun?" İstiyordum elbette, gayret de ediyordum, hem de çok. Ama kâğıdı çevreleyen kare haricinde, belki biraz da saçının karatısı dışında hiçbir şeyi seçemiyordum ki... Belki de büyükannenin bana gösterdiği şeyin senin fotoğrafınla uzaktan yakından alakası yoktu. Belki bir kedinin ya da bir mantarın fotoğrafıydı. Farkı anlayamıyordum ki... Mesele şu ki, yeni bir şeyleri göremiyordum; tek görebildiğim eskilerde gördüklerimden ibaretti.

Ama göremesem de işitebiliyorum. İşittiklerimin büyük bir kısmı benim için fazla bir anlam ifade etmiyor, tam olarak anlayamadığımdan değil, sıklıkla uyku halinde olduğum için gerçekte ne işittiğimi ve işittiğimi zannettiğim şeyleri aklımda tutmak benim için çok zor. Kimi zaman neyin ne olduğunu kestirmeye çalışırken tekrardan uykuya dalıyorum, sonrasında uyandığımda

kafam daha da karışıyor. Uykuya dalmadan önce neyi kestirmeye çalıştığımı diyelim ki hatırlayabildim, o zaman da işittiğimi sandığım şeyi gerçekten mi işittiğimi yoksa halüsinasyon mu olduğunu kestiremez oluyorum. Sözgelimi senin New York'ta olman: Senin orada olduğuna dair güçlü bir hisle uyanıyorum. Ama gerçekten orada mıydın? Acaba bunu bana biri mi söylemişti yoksa ben mi uydurmuştum? Zihnimi bununla öyle meşgul ediyor, öyle çok düşünüyor, kendimi öyle zorluyorum ki, bu sefer hayal kırıklığı ve kafa karışıklığıyla inlemeye başladığımı duyuyorum; ardından odama biri giriyor, sonrası ise koca bir boşluk. Gözlerimi yeniden açtığımda, hatırladığım tek şey kendimi allak bullak hissettiğim oluyordu, neden öyle hissettiğimi ise çok sonra hatırlayabiliyordum. Senin New York'ta olup olmadığını birilerine sorabilmemin yolu yoktu elbette, o yüzden birileri –büyükannen– yeniden ziyarete gelene kadar beklemek ve senden bahsetmesini umut etmek durumunda kalıyordum. Neden sonra bir gün çıkıp geldi; senden bir mektup aldığını, New York'ta havaların sıcak gittiğini, sıcak ve yağmurlu olduğunu ve senin iyileşmemi arzu ettiğini söyledi bana. Şimdi, bunun gerçekte yaşanmış olduğundan, hayal görmediğimden nasıl olup da emin olduğumu merak ediyorsundur sanırım. Şöyle ki, o gün büyükannenin üzerindeki çiçeklerin kokusunu aldığım için bu denli eminim. Pakalana sarmaşığı[8] çiçek açtığında seni evin yan tarafına birkaç salkım toplaman için gönderdiğini ve sonra onları –içinde birkaç dal çiçeği tutabilecek ufak bir vazo biçimindeki– küçük gümüş broşunun içine koyduğunu hatırlıyor musun? Bunun gerçek olduğunu da, yaz aylarında olduğumuzu da öyle anladım, çünkü pakalana sadece yazları çiçek açar. Dahası, ne zaman seni ve New York'u düşünsem pakalana kokusu almamın sebebi de bu.

8. Açık sarı, sarımsı renklerde, yaz ortası ve erken sonbaharda harika kokulu çiçekler açan, güneş seven ve her dem yeşil kalan bir sarmaşık cinsidir. Hawaii'de kolye yapılıp boyuna takılan çiçekleri aynı zamanda ikonik Chanel No:5 parfümünün yapımında da kullanılmaktadır. (ç.n.)

Ne kadar zamandır uzaktasın bilmiyorum. Bana kalırsa bir hayli uzun zaman olmuş olmalı. Yıllar. Hatta belki de on yıl. Ama sonra fark ettim ki, eğer öyleyse, bu benim de burada, bu yerde yıllardır, hatta belki on yıldır bulunduğum anlamına geliyor. Derken iniltiler çıkarmaya başladığımı, giderek daha yüksek perdeden inlediğimi işitebiliyorum; kollarıma bacaklarıma vuruyor, altıma kaçırıyorum, sonrasında bana doğru koşan insanların sesi çalınıyor kulağıma, adımı söylediklerini duyuyorum bazen: "Wika. Wika, sakinleşmen gerek, Wika." Wika: Bana sadece Wika diyorlar. Büyükannen ziyarete gelmedikçe burada kimse bana Bay Bingham demez. Ama dert değil. Zaten Bay Bingham diye hitap edilmek hiç de doğru gelmiyor bana.

Ne var ki sakinleşemiyorum, çünkü buradan asla ama asla çıkamayacağımı düşünüyorum şimdi, hayatımın –tüm hayatımın– kaçamayacağım yerlerde nasıl da heder olduğu geliyor aklıma: Büyükannenin evi. Lipo–wao–nahele. Ve şimdi de burası. Bu ada. Buradan gerçekten de ayrılacak gücü hiç bulamazdım. Ama sen yaptın. Sen kurtuldun.

Bu yüzden çıkartabildiğim sesleri çıkartmaya devam ediyor, ellerini tokatlıyor, beni yatıştırmaya çalıştıkları için feryat ediyorum, ilacın damarlarıma girip yol aldığını, bedenimi ısıttığını, kalbimi sakinleştirdiğini ve beni unutma haline geri döndürdüğünü hissedene kadar da bunları yapmaya devam ediyorum.

Beni asla duymayacağını bilsem de seninle konuşmak istiyorum, oğlum, Kawika'm. Belli ki bunların hiçbirini sana yüksek sesle söyleyemeyeceğim, artık bu mümkün değil. Yine de seninle olan biten hakkında konuşmak, yaptığım şeyi neden yaptığımı açıklamaya çalışmak istiyorum.

Ziyaretime hiç gelmedin. Bunu biliyorum ama bir yandan da bilmiyorum. Kimi zaman beni ziyaret etmişsin gibi davranmayı, sadece zihnim karışmış gibi yapmayı becerebiliyorum. Ama biliyorum ki gelmedin. Sesinin neye benzediğini bilmiyorum artık,

kokunun neye benzediğini de. Zihnimde sana dair kalan son görüntü on beş yaşındaki halin, birlikte geçirdiğimiz hafta sonlarının birinin ardından beni terk ettiğin zamana ait, seni bir daha göremeyeceğimi o zaman bilmiyordum, belki sen de bilmiyordun. Belki o zamanlar her şeye rağmen beni az da olsa seviyordun. Bu beni üzüyor elbette. Sadece kendim için değil, senin için de üzülüyorum.

Çünkü senin hayatta olan ama bir o kadar da hayatta olmayan bir baban var ve sen halen genç bir adamsın, genç bir adam babasına ihtiyaç duyar.

Tam olarak nerede olduğumu sana söyleyemiyorum, çünkü bilmiyorum. Bazen buranın Tantalus'ta, ormanın yukarılarında bir yer olduğunu düşünüyorum, çünkü burası hayli serin, yağmurlu ve çok sessiz bir yer ama sonra düşünüyorum da Nu'uanu, hatta Manoa bile olabilir. Evimizde olmadığımın farkındayım, çünkü burası evimiz gibi kokmuyor. Oldukça uzun bir zaman hastanede olduğumu sanmıştım ama burası hastane gibi de kokmuyor. Yine de burada doktorlar, hemşireler ve hademeler var, hepsi de benim bakımımla ilgileniyorlar.

Çok uzun bir süre yataktan hiç çıkmadım ama sonra beni yatağımdan çıkartmaya başladılar. "Hadi Wika" derdi bir erkek sesi. "Hadi kardeşim." Oturmama yardım eden bir el hissederdim sırtımda, sonra üzerimde, ikisi belime dolanmış dört el beni kaldırıp tekrar bir yere indirirdi. Ardından birileri arkamdan iterdi beni, binadan dışarı çıktığımızı hissederdim, güneşi boynumda hissedebilirdim. Ellerden biri çenemi tutup kaldırırdı; gözlerimi kapatırdım. "Bu iyi geliyor, değil mi Wika?" derdi ses. Ama sonra çenemi bırakınca başım tekrar öne düşerdi. Şimdi beni binanın etrafında ya da bahçede gezdirdiklerinde, başım öne düşmesin diye alnıma bir şeyler takıyorlar. Bazen bir kadın gelip kollarımı bacaklarımı hareket ettiriyor, bir yandan da benimle sohbet ediyor. Her bir uzvumu eğip büküp doğrultuyor, yüzüstü yatırıp sırtıma

masaj yapmadan önce her yanımı tek tek ovalıyor. Bir zamanlar üzerimde kıyafet olmadan, yabancı bir kadının önüne uzanıp yatmak ve onun bana dokunması beni utandırırdı ama şimdilerde umurumda değil. Kadının adı Rosemary, masaj yaparken gününü nasıl geçirdiğinden ve ailesinden bahsediyor bana: Muhasebecilik yapan kocası ve halen ilkokula devam eden oğlu ve kızı. Zaman zaman, aradan ne denli uzun zaman geçtiğini anlamamı sağlayacak bir şeyler söylediği oluyor ama benim zihnim –bir kez daha– karışıyor, bunu gerçekten mi söyledi yoksa ben mi uydurdum bilemiyorum. Berlin Duvarı yıkıldı mı yıkılmadı mı? Mars'ta yeni koloniler var mı, yok mu? Edward her şeye rağmen başarılı oldu mu, monarşi yeniden yürürlüğe girdi de benim Hawaii adalarının kralı, annemin de benim yerime tahtta oturan hükümran kraliçe olduğu ilan edildi mi edilmedi mi? Bir seferinde senin hakkında, oğlum hakkında bir şeyler söylemişti, sonrasında ben altüst olup hezeyan geçirmiştim de yardım için zile basmak durumunda kalmıştı, o zamandan beri senden bir daha bahsetmedi.

Bugün bana akşam yemeğimi yedirdikleri sırada seni düşündüm. Yediğim her şey yumuşak kıvamda, çünkü bazen yutup yutamayacağıma kafayı takıyorum, sonrasında da paniğe kapılıp tıkanıyor, boğulur gibi oluyorum ama çiğnemem gerekmiyorsa daha az takıyorum kafama. Akşam yemeği konserve yumurta ve yeşil soğanlı pirinç lapasıydı, hasta olduğunda senin için Jane'e yaptırdığım yemeklerden biriydi bu; çocukken bana da yaptığı yemeklerden biriydi aynı zamanda. Babamın da sevdiği yemeklerdendi, gerçi o kendisininkini haşlanmış tavukla tercih ederdi daha çok.

Sanırım Jane artık hayatta değil. Keza Matthew da. Kimse söylemedi bana bunu ama biliyorum, çünkü eskiden beni ziyarete gelirlerdi ama artık gelmiyorlar. Ne kadar zaman önceydi diye sorma veya nasıl diye; becerip de anlatamam ki... Ama yaşlıydılar, büyükannenden de yaşlıydılar. Bir keresinde sana, babasının

kendisine Jane ve Matthew'u evlilik hediyesi olarak verdiğini söylediğini duymuştum: Babasının evinden kendi evini yönetmesi için ona yardım edecek iki hizmetçi. Ama bu doğru değil. Jane ve Matthew, büyükannen evin sakinleri arasına katılmadan çok önce oradaydılar. Kaldı ki o zamanlar, iki hizmetçi tutmak şöyle dursun, babasının tek bir hizmetçi için bile parası yoktu, nerede kalmış onları evden başka yere göndermek... Parası olmuş olsaydı bile, büyükannenin babasıyla arasında yasal olarak bir kan bağı yokken, hizmetçileri ona göndermiş olması pek olası değildi.

Büyükannenin sana doğru olmayan şeyler anlattığını duyduğumda ne yapacağımı hiç bilemedim. Onunla ters düşmek istemiyordum. O kadarına aklım yetiyordu. Dahası, senin ona güven duymanı, onu sevmeni istiyordum; senin açından her şeyin benim için olduğundan daha kolay olmasını istedim ve bu onunla iyi bir ilişki kurmam anlamına geliyordu. Bunu mümkün kılmak için çok çabaladım ve sanırım başardım da. Demem o ki, seni büsbütün hayal kırıklığına uğratmadım; büyükannenin seni sevmesini sağladım. Ama artık büyüdün, yetişkinsin ve güvendesin, dahası New York'ta yaşıyorsun, artık sana gerçekleri anlatabileceğimi hissediyorum.

Büyükannen için şunu söyleyeceğim: Sahip olduğu hiçbir şeyi çantada keklik saymadı. Sahip olduğu şeyler için savaş verdi ve elde etti, hayatını bunların asla elinden kayıp gitmeyeceğini sağlama almak için adadı. Beni ise tam tersini hissedecek şekilde yetiştirdi, ne var ki niyeti bu olmuş olsa bile, bunu yaptığım için kırgınlık hissettiğini düşündüğüm zamanlar olmadı değil. Bunun için babama hiç içerlemedi ama bana içerledi, çünkü kısmen ona aittim, bu yüzden de konumumun ne denli kırılgan olduğunun farkında olmak durumundaydım, çünkü ancak o zaman kendi kaygısını daha az garipseyecekti. Çocuklarımız onlar için arzu ettiklerimizi elde ettiklerinde çoğu zaman onlara içerliyoruz: Tek arzum senin büyüyüp beni ardında bırakman olmuş olsa da, bu sözlerimi benim sana içerlediğim şeklinde yorumlamanı istemem.

Babam hakkında senin zaten bilmediğin fazla bir şey söyleyecek değilim. O öldüğünde sekiz, bilemedin dokuz yaşlarındaydım, yine de onunla ilgili çok az anım var. Benim gözümde bulanık bir figür, cana yakın bir adam, sportif ve içten, işten eve döndüğünde beni havalara kaldıran, feryat figan bağırdığım sırada beni baş aşağı çevirip sallayan, topa nasıl vuracağımı öğretmeye çalışıp da başaramayan biri. Babam gibi değildim ama o yine de benden hoşnutsuzmuş gibi görünmezdi, fikirlerini neredeyse hissettiğim andan beri annemin öyle olduğundan emin olduğumun aksine benden hoşnutsuz değildi babam. Okumayı severdim ve babam da "Profesör" diye takılırdı bana, okumayı sevdiklerim sırf çizgi romanlar olduğu halde hiçbir zaman alaycı bir üslupla söylemezdi bunu. "Bu Wika, ailenin kitap kurdu" diye tanıtırdı beni iş arkadaşlarına, ben de utanırdım, çünkü okuduklarımın tırıvırı şeyler olduğunu, gerçekten de bir kitap kurdu olarak anılmayı hak etmediğimi de bilirdim. Ama babam önemsemezdi böyle şeyleri; eğer at bindiysem Binici oluverirdim, tenis oynadıysam da Sporcu; kendimi göstermiş olup olmam fark etmezdi.

Babamın aile şirketinde çalışmaya başladığı sıralarda paranın çoğu suyunu çekmişti, o da şirketin kasasını takviye etmekle ilgilenmiyor gibiydi. Hafta sonlarını, hep birlikte öğle yemeğini yediğimiz kulüpte geçirirdik; insanlar babamla el sıkışmak anneme de gülümsemek için masamıza uğrarlardı; babamın yemeğin sonunda benim için her zaman sipariş ettiği tatlı –köpüğümsü bir görüntüsü olan, hindistancevizi katmanlarıyla halı gibi kabarık duran pasta dilimi, annemin tüm itirazlarına rağmen– babam golf oyununa katılmadan ve annem kucağında dergi yığınları, havuzun yanında bir şemsiyenin altında oturup da beni izlemeye koyulmadan önce– önüme konurdu. Sonraları Edward ve ben arkadaşlığımızı ilerlettiğimiz sıralarda, o hafta sonları annesiyle sahile gitmekten bahsederken ben sessiz kalırdım, içleri yiyecek dolu kapları toparlar ve bütün günü orada geçirirlerdi, annesi arkadaş-

larıyla birlikte bir battaniyenin üzerine oturur, Edward doğrudan suya koşardı, bütün gün suya girip çıkardı, ta ki gökyüzü kararmaya başlayıp da ayrılmak üzere eşyalarını toparlamaya koyulana kadar. Kulüp okyanusa yakındı –öyle ki, golf sahasındayken, ağaçların arasından okyanusun çizgileri parlak mavi bir şerit halinde görünüyordu– ama oraya gitmek bir kez bile olsun aklımıza gelmemişti: Çok kumlu, çok ıssız, çok alelade gelirdi bize. Ama bunu Edward'a hiç söylemedim; sahile gitmekten benim de keyif aldığımı söyledim, gerçi oraya birlikte gitmeye başladığımızda, zihnimin bir köşesi ne zaman oradan ayrılacağımızla ne zaman duş alıp temizleneceğimizle meşgul olurdu hep.

Zengin olduğumuzun ayırdına ancak babam hayatını kaybettikten sonra varmıştım, gerçi o sıralarda eskisi kadar varlıklı değildik artık. Ama babamın sahip olduğu servet öyle göze batan cinsten bir zenginlik değildi – evimiz büyük olmasına büyüktü ama önündeki geniş verandası, büyük ve tıkış tıkış dolu kış bahçesi ve ufak mutfağıyla herkesinki gibiydi. İstediğim tüm oyuncaklara sahiptim ama ilk bisikletim elden düşme, yan sokakta oturan bir çocuktan kalmaydı. Jane ve Matthew vardı ama öğünlerimiz mütevazıydı: Akşam yemekleri için pirinç ve bir çeşit et; kahvaltı için pirinç, balık ve yumurta; öğle yemekleri için okula götürdüğüm metal bir beslenme kutusu. Mumlar ancak annem ile babam bir davet verdiklerinde yakılır, şamdanlar temizlenirdi, işte o zaman ev gözüme daha büyük görünür, evin sadeliğinde ihtişamlı bir şeyler olduğunu ancak o zaman fark ederdim: Pırıl pırıl ışıldayan koyu renkli yemek masası, duvarlardaki ve tavandaki yumuşak beyaz lambri kaplamalar, içindeki çiçeklerin gün aşırı değiştirildiği vazolar. Bu bahsettiklerim '40'ların sonuydu, komşularımızın evlerinin zeminlerine döşemelik muşamba serdiği, sofra takımlarını plastik olanlarla değiştirdikleri zamanlar ama bizim ev öyle değildi; annemin dediği üzere, evimiz bu haliyle gayet münasipti. Bizim evimizde yerler ahşap, çatal bıçak takımları gümüş, tabak

çanaklar porselendi. Pahalı porselenlerden değildi ama plastik de değildi. Savaş sonrası yıllar adalara yeni bir refah, anakaradan yeni şeyler getirmişti getirmesine ama ev halkı annemin geçici bir heves gözüyle baktığı bu şeylere itibar etmemişti. Bahçemizde yetişen portakallar çok daha lezzetliyken neden Florida'dan pahalı portakallar alsındı ki insan? Kendi ağaçlarımızdaki Çin kirazları çok daha tatlıyken Kaliforniya'dan kuru üzüm alınmasına ne gerek vardı ki? "İnsanlar kendilerini bir anakara çılgınlığına kaptırmış gidiyorlar" derdi annem komşularımız için; bizzat onların enayiliği gözüyle baktığı şeyleri küçümser bir tavrı vardı annemin ama nerede yaşadığımız ve kim olduğumuz konusunda bir tür kendinden nefret de barındırıyordu bu tavrı. Edward annemin bu yanını, ondaki bu ateşli milliyetçiliği, vatanına beslediği sevgiyi asla göremedi. Bu kibrin ifade edildiği tutarsızlığı, bizzat New York'tan almış olduğu incileri takmakta, babamla birlikte her yıl gittikleri ve onun ölümünün ardından alışkanlık olarak devam ettirdiği San Francisco seyahatlerinde oradaki terzisine sipariş ettiği uzun pamuklu etekleri giymekte sakınca görmezken, sırf son moda olan müzik ve yiyecekleri anakaradan istedikleri için insanları küçümseyen tavrını görebildi sadece.

Üçümüz yılda iki kez Kuzey Sahili'ndeki Lã'ie'ye giderdik. Burada, büyük büyükbabamın gençliğinden beri bağışçısı olduğu, mercan kayasından yapılma ufak bir kilise vardı. Babam, büyük büyükbabamın yaş günü kutlamaları ve sonrasında ölüm yıldönümü için, büyükbabasının çok sevdiği kasaba halkına bir hediye olarak, içinde her yetişkin için yirmi dolar para bulunan zarfların dağıtımını buradan yapardı. Kiliseye yaklaşıp istikameti toprak yola çevirdiğimizde, kasabalıların kapıya yığıldığını görürdük. Babam dışarı çıkıp binaya doğru ilerlediği sırada başlarını eğerek selamlar ve "Majesteleri," diye mırıldanırlardı o iri cüsseli; koyu tenli insanlar, seslerinde kendilerinden beklenmeyen bir yumuşaklıkla, "tekrar hoş geldiniz, Kralımız" derlerdi. Babam onlara

başını sallar, ellerini uzatarak tutmalarına ve sıkmalarına izin verir, içeride parayı dağıtır ve sonrasında da oturup aralarında en iyi şarkıyı söyleyeni dinler, ardından ilahi söyleyen bir diğerini dinlerdi; sonra arabaya biner ve şehre geri dönerdik.

Bu ziyaretler beni hep rahatsız ederdi. Küçük bir çocukken bile kendimi bir sahtekârmış gibi hissederdim. Yaşlı bir kadının –sadece Hawaii dili konuşabilecek kadar yaşlı bir kadının– düşmemek için başını bastonuna sıkı sıkıya yaslayarak önümde iki büklüm eğilip beni "Prens" olarak selamlamasını hak edecek ne yapmıştım ki? Eve dönüş yolunda babamın keyfi yerinde olurdu, az önce onun için çalınan şarkıyı ıslıkla mırıldanırken, annem onun yanında dimdik, sessiz ve krallara yakışır bir biçimde otururdu. Babam öldükten sonra, onunla yalnız gitmiştim, kasaba halkı saygıda kusur etmemişti ama annem onlara karşı her zaman kibar olmasına rağmen, babamın güler yüzlü mizacına veya kendisinden çok daha yoksul olan insanlara kendilerini dengiymiş gibi hissettirme yeteneğine sahip olmadığından onu değil, sadece beni onaylamışlar, bu da bir süre sonra zoraki bir durum yaratır olmuştu. On sekiz yaşıma gelip bu görevi tek başıma yerine getirmem benden beklenir olduğunda, kurumun tamamı bunu çağdışı ve küçümseyici olduğu hissiyatına kapılmıştı. Bunun üzerine annem, o andan itibaren, üyelerine uygun gördüğü biçimde dağıtması için yerel toplum merkezine yıllık bir bağış miktarı göndermekle yetinmişti. Zaten babam gibi olacak bir kapasitem de yoktu ya. Anneme söylediğim de buydu: Babamın yedeği olmadığım. "Anlamıyorsun, Wika," demişti bıkkınlıkla, "babanın yedeği değilsin. Onun vârisisin." Ama bir yandan beni yalancı da çıkarmamıştı: Her ikimiz de babamın yerini dolduramayacağımın farkındaydık.

Babam hayatını kaybettikten sonra durumlar değişmişti elbette. Bu değişimler annem için çok daha köklü ve göz korkutucuydu. Babamın borçları kapatıldıktan sonra –kumar oynamayı ve arabaları severdi– annemin tahmin ettiğinden çok daha az para

kalmıştı elimizde. Yetmezmiş gibi onun kaybıyla birlikte, kim olduğuna dair güven duygusunu da yitirmişti. Babam, annemin her zaman olduğunu iddia ettiği kişiyi meşrulaştırmıştı ama artık onun olmadığı bir dünyada, kendini aristokrat olarak niteleme hakkını sonsuza dek savunmak durumunda kalacaktı.

Ama diğer değişim, annemin ve benim sadece birbirimizle baş başa kalmış olmamızdı, babam her ikimizi de terk edip gidene kadar, bize kimliklerimizi asıl verenin o olduğunu fark etmemiştik. Annem Kawika Bingham'ın karısıydı, ben de Kawika Bingham'ın oğlu. Artık aramızda olmamasına rağmen, kendimizi halen ona olan yakınlığımızla tanımlayabiliyorduk. Ama birbirimizle olan ilişkimiz, onsuz çok daha inişli çıkışlı seyredecek gibi görünüyordu. O artık Kawika Bingham'ın dul eşiydi; ben de Kawika Bingham'ın vârisi. Ancak Kawika Bingham artık hayatta değildi ve o olmadan biz birbirimizle nasıl ilişki kuracağımızı artık kestiremez olmuştuk.

Babamın ölümünden sonra annem kendi cemiyeti, Kaikamahine kú Hawai'i ile giderek daha fazla ilgilenmeye başladı. Kendilerini "Kerimeler" olarak adlandıran üyelerden oluşan grup asil bir soydan geldiğini kanıtlayabilen herkese açıktı.

Annemin asil bir kandan geldiğine dair iddiası karmaşık bir konuydu. Babamın uzaktan kuzeni olan üvey babası asil bir adamdı: Tıpkı babamın ailesi gibi onun ailesinin izini de ta Büyük Kral öncesine kadar sürmek mümkündü. Ama annemin kökleri çok daha muğlaktı. Büyüdükçe onun kim olduğu hakkında çeşitli rivayetler duyacaktım. Bunlardan en yaygını, aslında üvey babasının gayri meşru çocuğu olduğu, babasının kaçamak yaptığı, annesinin ise doğum yaptıktan kısa bir süre sonra Amerika'ya dönen, kokteyl garsonluğu yapan bir *haole*[9] olduğuydu. Ancak onun asil bir soydan gelmek şöyle dursun, Hawaii kanı bile taşımadığı, annesinin üvey babasının sekreteri, babasının ise üvey babasının

9. Beyaz ırktan olup Hawaii' de yaşayan yabancılar için kullanılan bir kelime. (ç.n.)

uşağı olduğu da dahil olmak üzere başka teoriler de vardı. Babasının, sırf beyazları yanında çalıştıracak kadar prestij sahibi ve varlıklı olduğunu gösterip etrafa caka satmaktan hoşlandığı için *haole*'leri tercih ettiği bilinirdi. Üvey babasından arada bir bahsettiğinde, onun kendisine her zaman nazik davrandığını söylerdi. Gerçi ben birilerinden –kim olduğunu bilmiyorum– babasının, ona kendince nazik davranmış olabileceğini; ancak kendi çocuklarına, kızına ve oğluna karşı katı bir turum sergilediğini, zira onlardan çok daha fazlasını beklediğini, onlar için çok daha büyük beklentileri olduğu izlenimini edinmiştim.

Çocuklarının onu hayal kırıklığına uğratma gücü vardı ama aynı zamanda onu memnun etme gücüne de sahiptiler. Onlar annemin hiç olmadığı kadar, babalarının birer kopyası, onun vücut bulmuş halleriydiler.

Babamla evlenmek dedikoduların çoğunu susturmuştu –babamın kökleri kat'i, şüphe götürmez ve inkâr edilemezdi– ama onun ölümüyle birlikte, annemin kendisini bir kez daha savunmaya geçmek, tetikte olmak ve günün birinde kendisine meydan okuyabileceklere ayak uydurmak durumunda hissettiğini düşünüyorum. Kerimeleriyle bu kadar çok çalışmasının, onların yıllık bağış toplama etkinliklerine ev sahipliği yapmasının, komitelere liderlik etmesinin, hayırseverlik girişimlerine başkanlık etmesinin, kendi hayal gücü ve kendi çağına uygun her biçimde ideal Hawaii kadını olmak için çabalamasının nedeni buydu.

Gerçi, herhangi bir şeyde ideal olmaya çalışmakla ilgili sorun, bunun tanımının sonunda değişmesi ve başından beri peşinde koştuğunuz şeyin tek bir gerçek değil, bağlamın belirlediği bir beklentiler silsilesi olduğunu fark etmenizdir. O bağlamı geride bıraktığında, söz konusu beklentileri de geride bırakırsın ve sonrasında bir kez daha bir hiç oluverirsin.

Edward annemle ilk tanıştığında, özenli ve nazikti. İlerleyen zamanlarda, yetişkin olarak tekrar yakınlaştığımızda, ondan

şüphelenmeye başladı. Annemin Hawai'i dilini konuşamadığına dikkat çekti. (Ben de konuşamıyordum; hepimizin bildiği birkaç kalıp ve kelime ile bir düzine şarkı ve ilahi dışında, sadece İngilizce biraz da Fransızca konuşuyordum.) Mücadeleyi de desteklemiyordu. Keza Hawaii Krallığı'nın geri getirilmesini de. Ama Edward, diğerlerinin yaptığı gibi annemin ne denli açık tenli olduğundan bahsetmiyordu; oysa kendisi de o zaman bile daha açık tenliydi, adalarda büyümemişsen, ondaki Hawaiililiğin hemen altında gizlenen bir sırrı görmek için saçlarının ve gözlerinin ötesine bakman gerektiğini bilemezdin. O noktada, benim görüşüme, benim ten rengime, saçlarıma ve gözlerime gıptayla bakar olmuştu. Kimi zaman gözlerini dikip bana baktığını yakalardım. "Saçlarını uzatmalısın" demişti bana bir seferinde. "Öyle daha otantik olur."

Daha o zamanlarda bile, herkesin saçı uzunken, benim, saçlarımı, tiftik gibi ve yoğun olduğu için ve uzadığında başımın etrafında kabardığı için, babamın yaptığı gibi –düzenli ve oldukça kısa– kestirmem onu rahatsız ediyordu.

"Saçlarımın Afro gibi görünmesini istemiyorum" demiştim, o da bunun üzerine her zamanki kambur oturuşunu düzeltip öne eğilmişti.

"Afro'nun nesi varmış ki?" diye sormuştu, gözleri daha da koyulaşıp derin bir maviye döndüğünde, ara sıra bana attığı şu çekincesiz bakışlarıyla, bense gergin olduğumda yaptığım gibi kekelemeye başlamıştım.

"Hiççç" dedim. "Afro'yla bir derdim yok."

Sırtını geri yaslayıp uzun bir müddet süzmüştü beni, gözlerimi kaçırmak durumunda kalmıştım. "Gerçek bir Hawaiili saçlarını kabarık kullanır" demişti. Kendi saçları kıvırcıktı ama ince telliydi, tıpkı bir çocuğunki gibi, bir lastikle arkadan bağlardı hep. "Kabarık ve kibirli." Sonrasında bana Muhasebeci demeye başladı, çünkü dediğine göre, bir yerlerde bir bankada çalışıyormuş gibi başkalarının parasının saymakla meşgul biriymiş gibi görü-

nüyormuşum. "N'aber Muhasebeci" derdi beni almaya geldiğinde. "İşler tıkırında mı?" Yaptığı alay edip sataşmaktı, farkındaydım ama kimi zaman sevecen bile gelirdi kulağıma, bir tür şefkat ifadesi, sadece bizim paylaştığımız bir şey."

Annemi eleştirdiğinde ne diyeceğimi bir türlü kestiremezdim. Bu zamana kadar, annemi asla mutlu edemeyeceğim uzun zaman önce açıklığa kavuşmuştu ama kendisini korumamı hiçbir zaman istememiş olmasına rağmen, ona karşı korumacı davranmaktan kendimi alamıyordum; aslına bakılırsa, onu korumak için sunabileceğim hiçbir şeyim de yoktu. Geriye dönüp baktığımda, beni kısmen rahatsız eden şeyin, Edward'ın Hawaiili olmanın tek bir yolunun olduğunu ima etmesi olduğunu düşünmek istiyorum. Ama o zamanlar bu kavramlarla düşünecek kadar görmüş geçirmiş değildim. Irkımın beni öyle ya da böyle olmaya mecbur ettiği düşüncesi o denli yabancıydı ki, bunun bana nefes alma ya da yutma eyleminin bir başka yolu, daha doğru bir yolu olduğunun söylenmesinden farkı yoktu. Benim yaşımdaki insanların etrafımda tam da bu konuşmaları yaptıklarının artık farkındaydım: Nasıl siyahi veya Doğulu olunur veya Amerikalı ya da kadın nasıl olunur... Ama bu konuşmalara hiç şahit olmamıştım ve en nihayetinde kulaklarımla işittiğimde Edward'ın yanındaydım.

Bunun yerine, "Annem Hawaiili" derdim, ancak bunu söylerken bile kulağa bir soru gibi geldiğini duyabiliyordum: "Hawaiili mi?"

Edward'ın öyle cevap vermesinin sebebi de buydu belki de.

"Hayır, değil" dedi.

* * *

Ama önce ilk tanıştığımız zamanlara gideyim. O zamanlar on yaşındaydım, yakın zamanda babasız kalmıştım. Edward o sene yeni gelmişti okula. Okul, anaokulu, beşinci sınıf, yedinci sınıf ve dokuzuncu sınıfa başvuruda bulunan yeni öğrenciler kabul etmiş-

ti. Edward, daha sonraları, sadece Hawaii kökenli çocukları kabul eden okul yerine bu okula devam ediyor olduğumuz gerçeğine sövüp sayacaktı. Okulumuz Kral'ın imtiyazına sahipti ama misyonerler tarafından kurulmuştu. "Kim olduğumuz ve nereden geldiğimiz hakkında bir şey öğrenmedik elbette" demişti. "Tabii ki öğrenmedik. Bu lanet okulun yegâne misyonu boyun eğdirmek için bizi sömürge haline getirmekti." Buna rağmen o da oraya devam etmişti. Benim ve Edward'ın ortak yaşamımızda, onun sonradan nefret edeceği ya da utanç duyacağı, benim ise –utandığım başka bir sürü şey olmasına rağmen– onunla benzer ölçüde utanç duymayı reddettiğim ya da beceremediğim pek çok şeyden biriydi bu; sonraları onu da çileden çıkartmaya başlamıştı bu halim.

Okula devam ettim çünkü aile üyelerim hep o okula gitmişlerdi. Kampüsün lise kısmında, sonrasında veliaht prensesle evlenecek rahiplerden birinin adını taşıyan ve misyonerlerin inşa ettiği ilk yapılardan biri olan Bingham Yurdu adında bir bina bile vardı. Okula devam etmiş olan her Kawika Bingham –babam, büyükbabam, büyük büyükbabam ve büyük büyük büyükbabam– binanın önünde, taşa oyulmuş yazının altında bir fotoğraf ya da portre için poz vermişti.

Edward'ın ailesinden bu okula giden hiç olmamıştı, zaten o da –bana anlattığına göre– ancak bir burs sayesinde burada okuyabiliyordu. Bunları bana alelade bir şeymiş gibi kendisine acımadan, utanç duymadan anlatmıştı, dikkat çekici bulmuştum bu tavrını.

Yavaş yavaş arkadaş olduk. İkimizin de başka arkadaşı yoktu. Küçüklüğümde, annelerinin –sırf babam ve annem yüzünden– benimle arkadaşlık etmelerini istedikleri birtakım çocuklar vardı. İçlerinden birinin oyun alanında aheste aheste bana doğru yürüdüğünü, kendini tanıtarak oynamak isteyip istemediğimi sorduğunu hatırlamak beni şimdi bile tiksindiriyor. Her zaman evet derdim, ardından da ruhsuz bir yakalamaca oyunu başlardı. Birkaç gün sonra evlerine davet edilirdim. Evleri vadide değilse,

Matthew beni arabayla götürürdü. Orada çocuğun annesiyle tanışırdım, bana gülümser ve bize atıştırmalık bir şeyler ikram ederdi: Viyana sosisi ve pirinç veya ekmek ile çarkıfelek meyvesi reçeli, ya da fırında pişmiş ekmek ağacı meyvesi[10] ve yanında tereyağı. Sonra bir tur daha sessiz bir yakalamaca oyunu oynanır, ardından da Matthew beni eve getirirdi. Çocuğun annesinin ne kadar hevesli olduğuna bağlı olarak, iki ya da üç davet daha gelebilirdi ama sonunda davetlerin ardı arkası kesilir ve çocuk okulda, teneffüslerde yıldırım hızıyla gerçek arkadaşlarına koşardı, dönüp yüzüme bakmazdı bile. Okuldaki çocuklar bana hiçbir zaman zalim davranmadılar, zorbalık da etmediler ama bunun tek sebebi benim zorbalık yapmaya değecek biri olmamamdı. Sana anlattığım üzere, mahallede bana zorbalık yapan çocuklar vardı ama zamanla bu duruma da alışmıştım, bir tür ilgiydi bu.

Ben sıkıcı olduğum için arkadaşsızdım ama Edward tuhaf olduğu için arkadaşsızdı. Tuhaf bir görüntüsü yoktu –üzerindeki kıyafetler bizimkiler kadar yeni değildi ama aynı giysilerdi, aynı Hawaii gömlekleri ve pamuklu pantolonları– ama o zaman bile bir tür içedönüklük vardı onda; kimseye ihtiyacı olmadığı, hiçbirimizin bilmediği bir şeyi bildiği ve biz buna vâkıf olana kadar, bizimle konuşmaya çabalamasına değmeyeceği hissini, kelimelere asla dökmeksizin vermeyi becerirdi.

Okulun ilk başlarında, bir teneffüs vakti gelmişti yanıma. Ben her zamanki gibi devasa yağmur ağacının dibinde oturmuş, çizgi roman okuyordum. Ağaç, kampüsün güney ucuna doğru hafifçe eğim yapan tarlayı gören tepede kalıyordu, okurken sınıf arkadaşlarımı izleyebiliyordum – erkekler futbol oynuyor, kızlar ip atlıyordu. Derken kafamı yukarı kaldırdım ve Edward'ın bana doğru geldiğini gördüm ama hal ve tavrındaki bir şey onun sade-

10. "Artocarpus Incisa" olarak bilinen, sıcak bölgelerde yetişen, Güneydoğu Asya ve Pasifik Adaları'nda hayli rağbet gören, pişirildiğinde tadı taze pişmiş ekmeğe benzediğinden tropikal ülkelerde temel besin olarak kullanılan, dutgillerden, dikenli, oval biçimli bir meyvedir. (ç.n.)

ce benim olduğum tarafa yürümekte olduğunu, amacının yanıma gelmek olmadığını düşündürtmüştü bana.

Ne var ki tam da önümde durmuştu. "Sen Kawika Bingham'sın" dedi.

"Wika" dedim.

"Ne?" diye sordu.

"Wika" diye tekrar ettim. "Herkes bana Wika der."

"Tamam" dedi. "Wika." Ardından da yürüyüp gitmişti. Bir an için tereddüde düşmüştüm; –Kawika Bingham mıydım?– neden sonra anlamıştım ki öyleydim, çünkü o teyit etmişti.

Ertesi gün yanıma yeniden geldi. "Annem yarın okuldan sonra bize gelmeni istiyor" dedi. Doğrudan insanın gözlerinin içine bakmadığı ama arka tarafında bir noktaya baktığı bir konuşma tarzı vardı, bu da bakışlarını direkt senin üstüne çevirdiğinde –tıpkı o an yaptığı gibi, cevabımı beklediği anlamına geliyordu– sanki özellikle gergin, neredeyse sorgulayıcı bir his bırakıyordu insanda.

"Peki" dedim. Diyecek başka bir şey bulamamıştım.

Ertesi sabah, Matthew ve Jane'e okuldan sonra bir arkadaşıma gideceğimi söyledim. Bir yandan kahvaltımı yaparken çabucak ve usulca söylemiştim bunu, çünkü annemin Edward'ı uygun görmeyeceğini bir şekilde biliyordum. Gerçi bir miktar haksızlık yapmış olabilirdim –annem kendisinden daha az parası olan insanları küçümsemezdi, en azından onu o zamanlar tanıdığım kadarıyla– ama ona bundan bahsedemeyeceğimi biliyordum.

Matthew ve Jane birbirlerine bakmışlardı. Bugüne dek gittiğim tüm oyun buluşmaları, çocukların anneleri ile annem tarafından ayarlanmıştı; hiçbir zaman kendi başıma bir oyun buluşması ayarlamamıştım. Matthew ve Jane'in benim adıma mutlu olduklarını gözlerinden anlayabiliyordum, mahcup hissetmemem için gayret gösterdiklerini de.

"Sonrasında gelip seni almama ihtiyacın var mı, Wika?" diye sormuştu Matthew ama ben gerek yok dercesine başımı sallamış-

tım. Edward'ın okulun yakınında oturduğunu biliyordum zaten, bu da eve yürüyerek dönebileceğim anlamına geliyordu, her zamanki gibi.

Jane ayağa kalmıştı. "Annesine vermek üzere bir şeyler götürmek istersin" diyerek mango reçeli kavanozlarından birini almak için kilere gitmişti. "İşi bittiğinde boş kavanozu seninle birlikte göndermesini söyle de gelecek mevsim, kavanozu yeni yaptığım reçelle doldurayım, tamam mı Wika?" Son derece iyimser görünüyordu bu söyledikleri. Mango mevsimi daha yeni sona ermişti. Dolayısıyla Bayan Bishop'ın kavanozun yeniden doldurulması için oğlu ve benim bir yıl daha arkadaşlığa devam etmemize bel bağlaması gerekiyordu. Teşekkür etmekle yetinip kavanozu sırt çantama koydum.

Edward ve ben yan yana sınıflarda okuyorduk, beni binanın çıkışında beklemişti. Ortaokul kampüsü boyunca sessiz sessiz yürüdük, ardından okulu çevreleyen alçak duvarın üzerinden atladık. O, duvarın sadece birkaç sokak güneyinde kalan, Matthew'la birlikte arabayla sık sık geçtiğimiz daracık bir sokakta oturuyordu.

Evlerini gördüğümde ilk izlenimim büyülü bir yer olduğuydu. Sokak boyunca küçük, tek katlı dükkânlar ve işletmeler –bir manifaturacı, bir hırdavatçı, bir manav– sıralanmıştı; derken aniden sanki sihirli bir değnek değmişçesine ufak bir ahşap ev belirmişti. Mahallenin geri kalanında bitki örtüsünden eser yoktu, çırılçıplak bir yerdi ama kocaman bir mango ağacı binanın tamamına hâkim olmuştu, öyle hükmedici öyle bol yapraklıydı ki, sanki küçük binayı gözlerden koruyordu. Evin bahçesinde başka hiçbir şey yetişmemişti, çim bile büyümemişti, ön taraftaki sundurmaya giden beton yol ağacın köklerinden dolayı yer yer çökmüş, hatta kaldırım taşlarından biri ortadan ikiye ayrılmıştı. Evin kendisi, benim mahallemde gördüğünüz evlerin minyatür bir versiyonuydu, sonradan adını söylemeyi öğrendiğim üzere, geniş bir çiftlik

eviydi, geniş bir verandası ve metal panjurların gölgelendirdiği büyük pencereleri olan bir evdi.

Bir sonraki sürpriz evin kapısıydı, kapalıydı nedense. Tanıdığım herkes yatana kadar kapılarını açık tutardı; bir tek sineklikli kapılar olurdu, içeri girip çıkarken küt diye çarpardı onlar da. Edward'ın gömleğinin ön kısmına uzanıp boynunda asılı pamuk bir sicimin ucunda sallanan bir anahtarı çekip çıkartmasını ve kapının kilidini açmasını izledim. Hasır sandaletlerini ayaklarından çıkarıp içeri girdi, ben içeri davet edilmek için ahmak gibi bekledim, arkasından gitmem gerektiğini neden sonra fark ettim.

İçerisi dar ve karanlıktı, Edward kapıyı geri kilitledikten sonra oturma odasının olduğu tarafa geçti, mango ağacının tüm ışığı engellemesine rağmen esintinin içeri girmesi için jaluzilerin kollarını çeviriyordu bir yandan da. Ama ağacın gölgesi aynı zamanda evi serin tutuyor ve büyülü halini daha da pekiştiriyordu.

"Atıştıracak bir şeyler ister misin?" diye sordu Edward, çoktan mutfağa geçmişti bile.

"Evet, lütfen" dedim.

Birkaç dakika sonra elinde iki tabakla oturma odasına geri dönüp tabaklardan birini bana uzattı. Tabağın üzerinde, üzerlerine bir parça mayonez sürülmüş dört tane tuzlu gevrek vardı. Rattan kanepelerden birinin üzerine o oturdu, diğerine de ben; tabaklarımızdaki atıştırmalıkları sessizce yedik. Daha önce hiç mayonez sürülmüş gevrek yememiştim, hoşuma gittiğinden ya da sevmem gerekip gerekmediğinden emin olamıyordum.

Edward kendi gevreklerini, sanki bir an önce kurtulunması gereken bir angaryaymışçasına bir çırpıda yiyip bitirmişti, ardından da tekrar ayaklanmıştı. "Odamı görmek ister misin?" diye sordu. Yine yapmıştı aynı şeyi, neredeyse yan tarafa bakarak, kaçamak bakışlarla sormuştu; odada sadece ben olduğum halde sanki başka birileri varmış gibi.

"Evet" diye cevap verdim.

Oturma odasının solunda üç tane kapalı kapı vardı. Sağdakini açtı ve bir yatak odasına girdik. Bu oda da küçüktü ama aynı zamanda samimi bir havası da vardı, zararsız bir hayvanın ini gibiydi. Üzerinde çizgili bir örtü serili dar bir yatak vardı, tavanın bir köşesinden diğer ucuna kadar parlak renkli kartonlardan yapılma zincirler asılıydı. "Onları annem ve ben yaptık" diye açıkladı Edward, ses tonunun ne denli dikkat çekici olduğunu sonradan hatırlayacak olsam da –o kadar alelade, neredeyse mağrurdu ki, bırakın annenizle birlikte yapmayı, kendi başınıza bile el işi yaptığınızı söylemenizin akla uygun bulunmadığı bir döneme girdiğimizi düşününce– insanın annesiyle herhangi bir şey yapması fikri, hele de tavana asacağın ve odanı olduğundan daha dağınık ve daha garip bir yere dönüştüren bir şeyi yapma fikri, o zaman bana çok yabancı gelmişti.

Edward şimdi de dönüp yatağının yanındaki masanın altındaki çekmeceden bir şey çıkartmıştı. "Şuna bak" dedi ciddi bir edayla, iskambil destesi büyüklüğünde, siyah, kadife bir kutu uzattı. Menteşeli kapağı açtı, kutunun içinde bakırı andıran metalden yapılma bir madalya duruyordu: Okulumuzun mührü vardı üzerinde, hemen altındaki kıvrımın üzerinde "Burs: 1953–1954" ifadesi yer alıyordu. Ters çevirip arkasına kazınmış ismini gösterdi: Edward Paiea Bishop.

"Ne için bu?" diye sordum, sanki sabrı tükenmişçesine varla yok arası bir ses çıkardı.

"Bir şey için değil" dedi. "Bursumu aldığımda verdiler bunu bana."

"Ahh" dedim. Bir şeyler söylemem gerektiğinin farkındaydım ama ne diyeceğimi pek kestiremiyordum. Burs alan başka birini tanımıyordum. Aslında Edward'la tanışana kadar bursun ne olduğunu bile bilmiyordum, hatta Jane'den bir açıklama istemek zorunda kalmıştım. "Güzelmiş" demekle yetinmiştim, bunun üzerine o da yine aynı sesi çıkarmıştı.

"Aptal bir şey işte" dedi ama kutuyu çekmecesine geri kaldırırken, elini kürklü yüzeyinde gezdirerek nazikçe koymuştu yerine.

Ardından yatağının altına sıkıştırdığı bir başka çekmeceye uzandı. Odanın bir denizci yatağı gibi iyi ve etkin bir şekilde düzenlendiğini, her kim düzenlediyse Edward'ın ilgi duyduğu, ihtiyacı olan her şeyi karşılayacak şekilde yaptığını zamanla anlamıştım. Karton bir kutu çıkartarak "Dama" dedi. "Oynamak ister misin?"

Çoğunlukla sessizlik içinde peş peşe birkaç tur dama oynadığımız için Edward'ın evinin en sıra dışı tarafını düşünmeye vaktim olmuştu. Sıra dışı olan evin ne boyutu ne de karanlığıydı, (gerçi tuhaf ama içerideki o loşluk eve kasvetli değil de güvenli bir hava veriyordu; saat öğleden sonrayı geçtiği halde lamba yakmaya gerek bile kalmamıştı) asıl sıra dışı olan ikimizin orada bir başına olmamızdı. Oysa bizim evde ben hiçbir zaman bir başıma olmazdım. Şayet annem toplantılarından birindeyse Jane olurdu, bazen de Matthew. Ama Jane mutlaka olurdu. Mutfakta yemek yapıyor, oturma odasında tozları alıyor veya yukardaki koridoru süpürüyor olurdu. Evden en uzak olduğu zamanlar, ya çamaşırları asmak için evin yan tarafına ya da ara sıra arabayı yıkayan Matthew'a öğle yemeğini götürmek üzere garaja giden yola çıktığı zamanlardı. Geceleri bile, o ve Matthew garajın yukarısındaki dairelerinde sadece birkaç yüz metre ötede olurlardı. Ama daha önce anne figürünün ortada olmadığı bir sınıf arkadaşımın evine hiç gitmemiştim. İnsan baba figürü görmeyi beklemezdi zaten – onlar ancak akşam yemeği vaktinde cisimleşen varlıklardı, öğleden sonraları asla ortalıkta olmazlardı– ama anneler her zaman ortalıkta olurlardı, bir kanepe ya masa kadar varlığından emin olunan figürlerdi anneler. Orada Edward'ın yatağının üzerinde oturmuş dama oynarken, birden onun tek başına yaşadığını düşündüm. Edward'ın ocakta kendine yemek hazırladığını, (bizim evde ocağa dokunmama izin verilmezdi) mutfak masasında karnını doyurduğunu, bulaşıkları yıkadığını, banyosunu yaptığını

ve yattığını gözümde canlandırdım. Bizim evde gerçek manada tatminkâr bir kişisel mahremiyet olmadığına içerlediğim pek çok zaman olmuştu ama bunun alternatifi –evde başka birilerinin olmaması, bol vakit ve sessizlikten başka bir şey olmaması– gözüme birdenbire çok korkunç gelmişti, Edward'ın yanında elimden geldiğince uzun süre kalmam gerektiği hissine kapılmıştım, çünkü ben oradan ayrıldığımda kimsesi kalmayacaktı.

Ama ben bunları düşünürken önce kapının açılma sesi geldi, ardından da mutlu, neşeli bir kadın sesi. Edward'a sesleniyordu. "Annem" dedi Edward ve ilk kez gülümsedi, yüzüne hızlıca oturttuğu ışıl ışıl bir tebessümle yataktan indi ve aceleyle oturma odasına gitti.

Ben de ardından gittim, annesinin Edward'ın yanağına bir öpücük konduruşunu, ardından da daha bir şey söylemeye fırsat kalmadan kollarını açıp yaklaşmasını izledim. "Sen Wika olmalısın" dedi gülümseyerek. "Edward bana senden çok bahsetti" deyip beni kendine çekti.

"Tanıştığımıza memnun oldum Bayan Bishop" demeyi akıl ettim, gülümseyip bana tekrardan sarıldı. "Victoria" diye düzeltti "ya da Teyze! Bayan Bishop deme yeter." Kolları halen bana dolanmış vaziyette yüzünü Edward'a çevirdi. "Aç mısınız çocuklar?"

"Hayır, atıştırmalık bir şeyler yedik" dedi Edward, annesi ona da gülümsedi. "Aferin" dedi ama övgülerine sanki beni de dahil etmiş gibiydi.

Mutfağa geçtiği sırada onu izledim. Bugüne dek gördüğüm en güzel anneydi; öyle güzeldi ki, şayet onunla başka bir ortamda tanışmış olsaydım, anneliği onunla asla ilintilendirmezdim. Koyu kumral saçlarını ensesinde topuz yapmıştı, onun da teni koyu altın rengindeydi, –benim tenimden biraz daha açık, biraz daha ışıltılı ama oğlunun teninden daha koyuydu– üzerinde pembe pamukludan, kol uçları ve boyun kısmı beyaz bantlı, o zamanlar için göğüs dekolteli denebilecek bir elbise vardı, eteğinin büzgü-

leri hareket ettikçe bacaklarına dolanıyordu. Leziz bir koku vardı üzerinde, kızarmış et ile kulağının arkasına iliştirdiği gardenya çiçeğinin karışımını andıran bir koku. Sanki yürümüyordu da şu ufacık ev sanki bir saraymışçasına, geniş ve göz alıcı bir yermişçesine evin içinde dönüp dolanıyordu.

Akşam yemeğine kalmamı istediğini söylediğinde, mutfak eviyesinin üstünde asılı yuvarlak kadranlı saate bakmak ancak aklıma gelmiş ve saatin neredeyse beş buçuk olduğunu fark etmiştim. Dahası Matthew ve Jane'e bir saat önce evde olacağımı söylemiştim. Başka bir çocuğun evinde bu kadar uzun süre kalmak isteyeceğim kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Yanlış bir şeyler yaptığımın farkına vardığımda sıklıkla kapıldığım o sıkıntılı ruh haline kendimi yine kaptırmak üzereydim ki, Bayan Bishop endişe etmememi, evdekilere telefon etmemin yeterli olacağını söylemişti. Telefonu açtığında Jane'nin sesi rahatlamış gibiydi. "Matthew şimdi gelip alır" dedi daha ben fırsat bulup da akşama yemeğine kalabilir miyim diye soramadan (gerçi kalmayı istediğimden de pek emin değildim ya). "On dakikaya orada olur."

"Eve dönmem lazım" diye açıkladım Bayan Bishop'a telefonu kapatır kapatmaz. "Kusura bakmayın, kalamayacağım" dedim, o da bana tekrardan gülümsedi.

"Bir dahaki sefere kalırsın" dedi. Hafif bir şarkı tutturmuş gibi konuşuyordu. "Çok memnun oluruz, değil mi Edward?" Edward evet dercesine başını salladı, oysa annesinin dibinde mutfakta dolanıyor, buzdolabını açıp bir şeyler çıkartıyordu, bu haliyle benim halen orada olduğumu unutmuş gibi görünüyordu.

Gitmeden önce çantamdaki mango reçeli kavanozunu ona verdim. "Bu sizin için" dedim. "O" –o diye bahsettiğim kişinin annem değil de kâhya olduğunu açık etmemem gerektiğini biliyordum– "boşaldığında bana geri verebileceğinizi ve gelecek mevsim doldurabileceğini söyledi." Ama sonra dışarıdaki ağa-

cı hatırladım ve kendimi aptal gibi hissettim, tam özür dilemek üzereyken Bayan Bishop beni kendine doğru çekti.

"En sevdiğim reçel" dedi. "Annene teşekkürlerimi ilet." Güldü. "Tarifini ondan almam gerekebilir; her yıl reçel yapmaya yemin ediyor ama hiçbir yıl yapmıyorum. Görüyorsun ya, mutfakta çok beceriksizim" dedi ve sanki kimsenin, hatta oğlunun bile vâkıf olmadığı bir sırrı veriyormuşçasına bana göz kırptı.

Matthew'un dışarıda arabanın motorunu durdurduğunu duydum, her ikisine de veda ederek dışarı çıktım. Ama verandada durup sineklikli pencereden içeriye baktım; ikisinin, anne ve oğulun mutfakta akşam yemeğini hazırlamalarını izledim. Edward annesine bir şey söyledi, annesi başını geriye atıp güldü, ardından uzanıp neşeli bir tavırla oğlunun başını okşadı. Mutfağın ışığını açmışlardı, o an üç boyutlu bir görüntünün içine bakıyormuşum gibi tuhaf bir hisse kapıldım, şahit olduğum ama içine giremediğim bir mutluluk sahnesini izliyor gibiydim.

"Bishop" dedi annem, o gece ilerleyen saatlerde. "Bishop."

Aklından ne geçirdiğinin o zaman bile farkındaydım: Bishop tanınmış bir soyadıydı, eski bir soyadı, neredeyse bizimki kadar tanınmış ve eski. Annem, Edward'ın bizler gibi biri olduğunu düşünüyordu ama ben öyle olmadığını biliyordum, yani annemin düşündüğü şekilde olmadığını.

"Babası ne iş yapıyor?" diye sordu, bilmediğimi itiraf edince fark ettim ki, babasını aklımın köşesinden bile geçirmemiştim. Kısmen de olsa bunun bir nedeni, daha önce söylediğim üzere, babaların hepimizin hayatında belli belirsiz varlık gösteriyor olmalarıydı. Onları hafta sonları ve akşamları görürdünüz, eğer şanslıysanız sizin için ellerinde tuhaf bir şekerle çıkagelen müşfik, mesafeli insanlar olurlardı ama eğer şanssızsanız, soğuk ve uzak tipler olurlardı, kemerle ya da şaplakla cezalandırmalar hep onların elinden çıkardı. Dünyaya dair kavrayışım oldukça sınırlıydı ama ben bile Edward'ın bir babası olmadığını ya da daha

doğrusu Bayan Bishop'ın bir kocası olmadığını öyle ya da böyle anlamıştım. Anne ve oğul, ikisi, o minyatür mutfakta yemek pişirirken, anne şakayla karışık kalçasını oğluna yaslayıp oğlu abartılı bir biçimde sağa kayıp da anne kahkahalarla oğlunun o haline gülerken, birlikte birbirlerini o kadar tamamlamışlardı ki, orada bir babaya veya kocaya yer yoktu: Onlar birbirleriyle uyumlu bir takımdılar, bir kadın, bir erkek; ortama girecek bir başka erkek onların ahengini bozardı sadece.

"Neyse," dedi annem, "onları bir çaya davet edelim madem."

Böylece, ertesi pazar bize geldiler. Jane'in anneme cumartesi günü gelemeyeceklerini, çünkü Bayan Bishop'ın, o gün vardiyasında bulunması gerektiğini söylediğini duymuştum. ("Vardiyası" diye tekrar etmişti annem, tam olarak yorumlayamadığım bir anlam ifade eden bir tonda. "Pekâlâ Jane, pazar günü de o halde.") Yürüyerek gelmişlerdi ama ne sıcaktan bunalmış görünüyorlardı ne de kıpkırmızı kesilmişlerdi, bu da otobüse bindikleri ve en yakın durakta inip bize kadar yürüdükleri anlamına geliyordu. Edward'ın üzerinde okul kıyafetleri vardı. Annesi ise pamuklu kumaştan, büzgülü bol bir etek giymişti, bu seferki amberçiçeği sarısıydı, koyu kumral saçları önceki gibi yine topuz yapılmış, dudakları ise keyif saçan bir kırmızıyla boyanmıştı, hatırladığımdan çok daha güzeldi bu haliyle.

Annem karşılamak üzere ona doğru yaklaştığı sırada gülümsüyordu. "Bayan Bishop, sizinle tanıştığıma memnun oldum" dedi annem. Bayan Bishop tıpkı bana yaptığı üzere, "Lütfen, Victoria deyin bana" şeklinde karşılık verdi.

"Victoria" diye tekrarladı annem, sanki yabancı bir isimmiş de doğru telaffuz ettiğinden emin olmak istermişçesine, ne var ki teklife aynı şekilde mukabele etmemişti, gerçi Bayan Bishop böyle bir şey bekliyormuş gibi görünmüyordu.

"Bizi davet ettiğiniz için çok teşekkürler" dedi. Yüzünde sabit, ciddi bir ifade, şüpheci görünmemekle birlikte tetikte gözlerle

annemi izleyen oğluna tatlı bakışlarını çevirerek "Edward" dedi. "Bu sene yeni ve Wika ona çok nazik davrandı." Şimdi de yüzünü bana döndürmüş ve oğluyla konuşarak sanki ona bir iyilik yapmışım, sırf bunun için yoğun programımdan lütfedip ona vakit ayırmışım gibi yine minicik göz kırpmıştı bana.

Annem bile bu duruma biraz şaşırmış görünüyordu. "Eh, Wika'nın yeni bir arkadaşı olduğunu duyduğuma çok sevindim" dedi. "İçeri buyurmaz mısınız?"

Jane'in bize kurabiye servisi yaptığı, hanımlara kahve, Edward'la bana guava suyu ikramında bulunduğu kış bahçesine girdik hep birlikte, "Ah! Teşekkür ederim, Jane? Teşekkürler, çok lezzetli görünüyorlar. Benim için sadece bir odadan, güneşli ve ruhsuz bir odadan ibaret olan, ama onların nazarında, Portly Prensi olarak bilinen büyük büyükbabamın bir zamanlar Waikiki sahillerinde bindiği kırık durumdaki ahşap sörf tahtasının, büyük büyük büyükbabamın kız kardeşi, kraliçenin siyah tafta elbisesi ve tanınmış bir üniversitede adını taşıyan ünlü bir binası bulunan bir kaşif olan büyük büyük kuzeninin dagerreyotipilerinin bulunduğu ve bu haliyle babamın atalarına ait bir müze gibi görünen bu kış bahçesinde, annemin diğer misafirlerinin suskunlaşıp hayretten donakaldıklarına çok kez şahit olmuştum. Ama gördükleri karşısında Bayan Bishop'ın pek de cesareti kırılmış gibi görünmüyordu, gördüklerinden içtenlikle zevk alarak etrafına bakınıyordu. "Ne kadar güzel bir oda, Bayan Bingham" dedi anneme gülümseyerek. "Bütün ailem, eşinizin ailesine her zaman büyük hayranlık beslemiş, eşinizin adalar için ne kadar çok şey yaptığını hep takdirle anmışlardır."

Söylenecek doğru şey tam da buydu, gayet yalın ve düzgün ifade edilmişti, dahası annemin şaşkınlığını gözlerinden okuyabiliyordum.

"Teşekkürler" dedi biraz da nezaketsiz bir tonda. "Vatanını severdi."

Annem bir müddet Edward'la konuştu, ona yeni okulunu sevip sevmediğini (evet), eski arkadaşlarını özleyip özlemediğini (pek değil), hobilerinin neler olduğunu (yüzme, doğa yürüyüşü, kamp yapma, sahile gitme) sordu. Yıllar sonra ben de genç bir delikanlının ebeveyni olduğumda, Edward'ın sakinliğini, o gözle görünür sükûnetini takdir etmeyi becerebildim; küçük bir çocukken, annemle babamın arkadaşlarıyla konuşurken, bizimkilerin yüzlerini kara çıkarmamak umuduyla, tüm sohbet boyunca ısrarlı bir tebessüm halinde, onları memnun etmeye hevesliydim, hem de fazlasıyla. Ama Edward ne birilerinin gözüne girmeye çalışıyordu ne de münasebetsizlik yapıyordu: Annemin sorularına, hiçbir politikliğe ve mazerete başvurmaksızın dobra dobra cevap veriyordu. Daha o yaştayken bile, onu mağlup edilemezmiş gibi gösteren alışılmadık bir vakara sahipti. Sanki başka hiç kimseyi umursamıyor gibiydi, bu tavır onu pekâlâ da mesafeli ya da kibirli biri gibi gösterebilirdi ama ikisinden de eser yoktu onda.

Annem en nihayet Bay Bishop'a dair bir şeyler sorabilmişti: Bishop ailesinin bazı üyeleri babamın uzaktan kuzenleriydi. Hawaii kraliyet ailesinin fertleriyle evlilik yapan tüm eski misyoner ailelerin uzaktan kuzen olmaları gibi arada bir bağlantı olması mümkün olabilir miydi?

Bayan Bishop gülmüştü. O gülüşte ne gizli bir alay vardı ne de bir sahtelik; katıksız bir neşenin sesiydi. "Ah, korkarım hayır" dedi. "Hawaiili olan sadece benim, kocam değil." Annem afallamış görünüyordu, bunun üzerine Bayan Bishop tekrardan gülümsedi. "Teksas'ın küçük bir kasabasından çıkıp buralara gelmiş, babası inşaat işçisi, beyaz ırktan küçük bir çocuk olarak, soyadının burada kendisini özel bir şey yaptığını görmek Luke için epey bir şok olmuştu."

"Anlıyorum" dedi annem usulca. "Kocanız da mı inşaat işiyle iştigal ediyor o halde?"

"Olabilir." Yine o gülümseme. "Ama biz pek haberdar değiliz, öyle değil mi Edward?" Sonra da anneme dönüp, "Uzun zaman önce gitti, Edward bebekken – o zamandan beri de görmedim."

Erkeklerin ellili yılların başında ailelerini hiçbir zaman terk etmediklerini söyleyemem, elbette. Ama şunu söyleyebilirim ki, –ve bu onlarca yıl sonra bile geçerliydi– kocanızın ya da babanızın sizi terk etmesi utanç verici bir şeydi. Terk edilen taraf, eş ve çocuklar suçluymuş gibi. İnsanlar bu konu hakkında konuşuyorlarsa bunu fısıltılar halinde yaparlardı. Ama Bishoplarda durum öyle değildi. Bay Bishop terk edip gitmişti ama kaybedenler onlar değildi; aksine Bay Bishop'ın kendisiydi.

Annemin ve benim mahcubiyetimizde birleştiğimiz nadir anlardan biriydi bu. Bishoplar gitmeden evvel, pazar günlerinin Bayan Bishop'ın izin günü olduğunu öğrenmiştik, diğer altı gün, evlerinden birkaç sokak uzakta, annemin adını dahi duymadığı ama Jane ve Matthew'un haberdar olduğu Mizumoto's adında sürekli dolup taşan bir lokantada garsonluk yapıyordu, Büyük Ada'da küçük bir kasaba, daha doğrusu bir köy olan Honoka'a'dan gelmişti buraya.

"Ne müstesna bir kadın" demişti annem, garaj yolunun sonuna geldiklerinde sağa dönüp otobüs durağına doğru yürüyerek gözden kaybolan anne oğulun arkasından bakarken. Bunu pek de bir iltifat olarak söylemediğini anlayabiliyordum.

Onunla aynı fikirdeydim – müstesna biriydi. İkisi de öyleydi. Hayatlarının sunduğu koşullar karşısında daha az kırgınmış gibi görünen başka iki insanla hiç karşılaşmamıştım. Ne var ki bu müdana etmeme hali, Bayan Bishop'ta önüne geçilmez bir mücadele gücü, sadece kim olduklarından asla utanç duymamış nadir insanlarda var olan türden bir neşe şeklinde kendini gösterirken, tüm bunlar Edward'da bir meydan okuma, ilerleyen yıllarda öfkeye dönüşen bir isyankârlık şeklinde ortaya çıkmıştı.

Bunu şimdi anlıyorum elbette. Ama anlamak uzun zamanımı aldı. Ve o noktada, onun hayatı için kendi hayatımdan, dolayısıyla

da senin hayatından çoktan vazgeçmiştim. Onun öfkesini paylaştığım için değil. Onun o tereddütsüz tavrına, aslında her zaman tek bir cevap olduğuna ve buna inanmak suretiyle, kendimle ilgili nicedir beni rahatsız eden ne varsa, hepsine inanmayı bırakabileceğime dair bu tuhaf ama bir o kadar da harikulade düşünceye ihtiyacım olduğu için.

* * *

Ve şimdi de Kawika, birkaç yıl sonrasına atlayacağım. Gerçi ilk önce, dün başıma gelen bir şeyden bahsetmek istiyorum sana.

Her zamanki gibi yatakta yatıyordum. Öğleden sonraydı, içerisi sıcaktı. Günün erken saatlerinde pencereleri açmış, pervaneyi de çalıştırmışlardı ama şimdi esinti durmuş, kimse de gelip klimayı açmamıştı. Arada bir unuttukları oluyor böyle; derken biri odaya girer, içerisinin ne kadar sıcak olduğundan dem vurur, biraz da beni fırçalar, onları çağırabilecek durumdaymışım da sırf inadımdan bunu yapmayı reddetmişim gibi. Bir seferinde klimayı açmayı tamamen unutmuşlardı, o gün de annem sürpriz bir ziyarette bulunmuştu. Sesini duymuştum, odaya yaklaşan topuk seslerini de; derken odadan bir hışımla geri çıkmış, birkaç saniye sonra yanında bir hademeyle birlikte çıkagelmişti, annem adamı her azarladığında adamcağız tekrar tekrar özür diliyordu: "Oğluma bakılması için buraya ne kadar para ödediğimi biliyor musun? Nöbetçi müdürü bul gel bana. Bu kabul edilebilir bir şey değil." Söylediklerini duyduğumda kendimi çok aşağılanmış hissetmiştim, bu yaşa gelip halen annemin bakımı altında olmaktan küçük düşmüştüm ama aynı zamanda da rahatlamıştım; öyle ki, annemin öfke dolu sesi kulaklarımda uyuyakalmışım.

Normalde sıcak beni fazla rahatsız etmez ama dün hava çok basıktı, yüzümün ve saçlarımın nem içinde kaldığını hissedebiliyordum, hatta sırtımdan akan ter altıma bağladıkları beze akı-

yordu damla damla. Neden kimse gelip de bana yardım etmiyor? diye düşünüp duruyordum. Ses çıkartmaya çalıştım ama tabii ki beceremedim.

Derken son derece ilginç bir şey oldu. Ayağa kalktım. Bunun nasıl olduğunu izah edemiyorum; yıllar var ki ayağa kalkmadım, Lipo–wao–nahele'den beni kurtardıklarından beri. Ama şimdi sadece ayağa kalkmakla kalmamış, yürümeye, klimaya komuta eden ünitenin olduğunu bildiğim yere doğru ilerlemeye çalışıyordum. Ne var ki bunu yaptığımı fark eder etmez yere kapaklandım; birkaç dakika sonra odaya biri girdi, söylenmeye, yerde ne işim olduğunu, yataktan mı düştüğümü sormaya başladı. Bir an için içeri gelen kadının beni yatağa bağlamasından korktum, çünkü daha önce başıma gelmişti bu ama kadın öyle yapmadı, yardım için zile bastı, başka birisi daha geldi ve ikisi birlikte beni yatağıma geri götürdüler, klimayı açmayı da akıl ettiler neyse ki...

Gerçi asıl konu ayağa kalkmış, bir süre ayakta durabilmiş olmam. Bacaklarımı uzun zamandır kullanmadığım için sonrasında epey bir titrediysem de yeniden ayaklarımın üzerinde olmak hem çok yabancı hem de alışıldık bir his gibi geldi. Dün gece yemeğimi yedirip ağzımı yüzümü temizlemelerinden sonra, ortalık kararıp da sessizlik çökünce düşünmeye başladım. Ayakta durduğumu şans eseri kimse görmemişti neyse ki; şayet görmüş olsalardı, soruların ardı arkası kesilmezdi; tabii bir de annemi çağırırlardı, sonra da tetkiklerin, buraya ilk geldiğimde yapılan testlerin ardı arkası gelmezdi: Neden yürümüyordum? Neden konuşmuyordum? Neden görmüyordum? "Yanlış soruları soruyorsunuz" diye terslemişti annem birilerini, bir doktoru. "Bunları neden yapamadığını soruyor olmanız gerekir." "Hayır, Bayan Bingham" diye karşılık vermişti doktor, sesindeki o azarlar ton daha dün gibi kulaklarımdaydı. "Bilakis doğru soruları soruyorum. Mesele oğlunuzun bunları yapamıyor olması değil; yapmıyor olması." Annem de bunun üzerine ağzını açamamıştı.

Gerçi şimdi de şunun farkına varmıştım: Ya yeniden yürümeyi öğrenebilirsem? Ya her gün ayakta durma alıştırmaları yaparsam? Ne olurdu? Bu düşünce beni korkutuyordu ama bir yandan da heyecan vericiydi. Bunca şeyin ardından ya iyileşiyorsam?

Her neyse, kaldığım yerden hikâyeme devam edeyim artık. Beşinci sınıfın geri kalanı boyunca Edward ve ben birbirimizi sık sık gördük. Arada bir onun bizim eve geldiği olurdu ama daha çok ben onlara giderdim, oturup dama ya da iskambil oynardık. Kendi evlerinin bahçesi top oynayamayacak kadar ufak olduğundan, bize geldiğinde dışarıda oynamak isterdi; gerçi benim pek de sporcu bir tarafım olmadığını kısa süre sonra anlamıştı. Asıl garip olan, hiçbir zaman samimiyeti anlamlı bir şekilde ilerletmiş gibi görünmememizdi. O yaşlardaki erkek çocuklar kişisel mahremiyetlerini ve sırlarını birbirleriyle pek de paylaşmayabilirler ama fiziksel olarak birbirleriyle daha yakın olabilirler: O yaştaki halini hatırlıyorum da, arkadaşlarınla çimlerin üzerinde tıpkı küçük hayvanlar gibi nasıl da itişip kakışır, onlarla birlikte baştan aşağıya kirlenirken ne kadar da eğlenirdin! Ama Edward ve ben öyle değildik. Ben fazlasıyla çıtkırıldım, o ise fazlasıyla soğukkanlı ve kendinden emindi. Yanında asla gevşeyip rahatlayabileceğim biri olmadığını daha en başında hissetmiştim ama umurumda değildi.

Derken yaz geldi. Edward büyükanne ve büyükbabasıyla kalmak üzere Büyük Ada'ya gitti, annemle ben de ilhak öncesinden beridir babamın ailesinin mülkiyetinde olan ve o sıralarda halen bizim olan Hãna'daki evimize gittik. Okul yeniden başladığında bir şeyler değişmişti. O yaştaki arkadaşlıklar kırılgandır, çünkü kim olduğun, sadece fiziksel değil, duygusal dünyan da aydan aya çok şaşırtıcı bir biçimde değişir. Edward beyzbol ve yüzme takımlarına katılmış, yeni arkadaşlar edinmişti, ben de yalnızlığıma geri dönmüştüm. Şimdi düşünüyorum da, bu duruma o zamanlar üzülmüş olmalıyım ama ne gariptir ki, o günlere dair ne bir üzüntü ne de bir öfke hissi hatırlıyorum; geçen yıl bir hataymış

da her şeyin eninde sonunda eski haline, normale döneceğini biliyormuşum gibiydi. Ayrıca, aramızda herhangi bir husumet var gibi değildi; sadece başka yönlere sürüklenmiş ama kopmamıştık, kampüste veya koridorlarda birbirimizi gördüğümüzde ikimiz de ya başımızla selam verir ya da el sallardık. Tıpkı sesini asla duyuramayacağını bildiğin engin bir denizin ortasında yapacağın el kol hareketleri gibi. On yıldan fazla bir süre sonra tekrar bir araya geldiğimizde, ikimiz de o kadar uzun süredir sürüklenmiş gibiydik ki, birbirimizi tekrar bulmamız bir şekilde kaçınılmazmış gibi gelmişti ikimize de.

Bununla beraber, o yıllara dair benim nazarımda göze batan, farklı yıllarda yaşanmış iki karşılaşma vardı: İlki ben yaklaşık on üç yaşındayken gerçekleşmişti. Sınıfımızdaki iki kızın konuşmasına kulak misafiri olmuştum. Kızlardan biri Edward'a abayı yakmıştı. Herkes biliyordu bu durumu. Ama arkadaşı uygun bulmuyordu. "Yapamazsın, Belle" dedi azarlar bir tonda. "Niyeymiş?" diye sordu Belle. "Çünkü," dedi ilk kız, sesini alçaltarak, "annesi. Annesi bir dansçı da ondan."

Edward okula kaydolduğundan beri, arada bir, dedikodulara demeyeyim, zira hepsi doğruydu ama birtakım hikâyelere malzeme olduğu oluyordu. Sonunda burslu öğrencilerin kimler olduğunu öğrenmiştik; bursluların anne babalarının ne iş yaptıkları çocuktan çocuğa fısıldanır olmuştu. Fısıltı gazetesini yayanların hepsi de kendi anne babalarının yeni gelenlerden bahsettiklerinde kullandığı sesleri taklit ediyordu. Edward'ın babası yoktu, annesi ise garsonluk yapıyordu, yine de o büsbütün alay edilmekten kurtarmıştı: Sporda iyiydi, dahası insanların ne dediği umurunda değil gibiydi, hikâyelerin dillendirilmesini kısmen de olsa motive eden de buydu ya zaten; sanırım diğer öğrenciler onu tahrik edip tepki verdireceklerini ummuşlardı ama o asla düşmemişti bu tuzağa.

En azından Doğulu değildi. Bölgede yaşayan Doğuluların gerçek nüfusu yüzde otuz civarında olmasına rağmen, okul nüfu-

sunun sadece yüzde onunun Doğululardan oluştuğu kontenjan yıllarıydı o yıllar. Okula gitme imkânı bulabilen Doğuluların pek çoğu ayakkabı nedir bilmeden, terliklerle gelip gitmişlerdi okula. Hepsi bursluydu, devlet okulu öğretmenlerinin umut verici ve zeki olduklarını düşündükleri bu çocuklar kabul edilmeden önce bir dizi sınava tabi tutulmuşlardı. Anne babaları sezon sonunda adanın nihai şeker kamışı ekiminde veya konserve fabrikalarında çalışmışlardı, hafta sonları ve yaz aylarında yine oralarda çalışmış, tarlalarda şeker kamışı keserek, ananas toplayarak kamyonlara yüklemişlerdi. Okula yedinci sınıfta başlayan (Harry adında) bir çocuk vardı. Harry'nin babası insan dışkısı toplayıcılığı yapıyordu, çiftliklerin abdesthanelerini temizleyip insan dışkılarını bir yerlere, neresi olduğunu bilmiyorduk, taşıyan kişilerdi bunlar. Adamın üstünün başının bok gibi koktuğu söylenirdi, her ne kadar o da öğle yemeklerinde pirinç sandviçini bir başına oturup yese de ona kendimi tanıtmayı hiç düşünmedim. Onu ben de hor gördüm.

Bayan Bishop'tan bahsedildiğini duymak ona özlemimi kabarttı. Aslına bakarsan, Edward'la olan dostluğuma dair en çok özlediğim şey oydu: Beni omuzlarımdan tutması, ardından sarılmak için kahkahalar eşliğinde beni kendine doğru çekmesi, akşam olup da evlerinden ayrılırken alnıma öpücük kondurması, yakında beni bir daha görmeyi umut ettiğini söylemesi.

Edward hakkında söylenenleri hiç dinlememiştim ama sonrasında kulak kesildim ve birkaç hafta sonra Bayan Bishop'ın Mizumoto's'da garsonluğa halen devam ederken, bir de Forsythia adlı bir restoranda haftada üç gece dans ettiğini öğrendim. Burası, Mizumoto's'un yakınında, farklı etnik kökenlerden tüm sendika üyesi erkeklerin uğrak yeri olan popüler bir mekândı. Matthew'un gurur duyduğu erkek kardeşi, Filipinli konserve fabrikası çalışanlarının sendika temsilcisiydi. Onun bazen Forsythia'ya gittiğini biliyordum, çünkü Jane okuldan sonra ara sıra beni mutfağa çağırır ve restoranın içine, üzeri parlak gül

pembesi, guavalı bir bulut kek yerleştirilmiş olan sarı renkli pasta kutusunu, gösterişli bir tavırla takdim ederdi.

"Matthew'un erkek kardeşinden" derdi. O da onunla gurur duyar, yerlere göklere koyamazdı; dahası gururlanmak onu daha da cömertleştirirdi. "Büyük bir dilim al, Wika. Daha da al."

Onu görmeyi neden bu kadar çok istediğimi anlayamıyordum. Ama bir cuma öğleden sonra, Jane ve Matthew'a yıllık okul gösterisi için boya setlerine yardım etmem gerektiğini, bu yüzden de geç vakte kadar kalmak durumunda olduğumu söyledim, ardından da bisikletime atlayıp oraya gittim. Forsythia, (çok sonraları bu ismi kimin seçtiğini düşünüp duracaktım, zira Hawaii'de yetişen bir bitki olmadığı gibi hiç kimse de ne olduğunu bilmiyordu) Bishopların evini çevreleyen dükkânları andıran, genellikle Japonların işlettiği bir dizi ufak dükkânın en sonundaydı; sıvalı dış cephesi parlak sarıya boyanmış olsa da, sivri çatısı ve duvarların üst kısmına açılmış pencereleriyle bir Japon çayevine benzeyecek şekilde tasarlanmıştı. Ancak binanın arka tarafında, köşelerden birinin yakınında uzun, ince bir pencere vardı. Bisikletimi usul usul buraya doğru sürdüm.

Oturup beklemeye koyuldum. Mutfak girişi birkaç metre ötedeydi ama bir çöp bidonu vardı, onun arkasına saklandım. Hawaiili bir müzik grubu cumaları ve hafta sonları burada sahne alırdı, babamın dinlemekten hoşlandığı tüm büyük dans orkestrası klasiklerini –"Nani Waimea", "Hawaii'de Ay ışığı", "E Lili'u e"– çalmışlardı; dördüncü şarkının ardından gitaristin "Ve şimdi beyefendiler, –bazı hanımefendiler, değil mi?– çok sevgili Bayan Victoria Namahanaikaleleokalani Bishop'ı sahneye davet etmek üzere bana eşlik edin!" dediğini duydum.

Kalabalık tezahüratta bulununca ben de Bayan Bishop'ı görmek için camdan baktım, üzerinde beyaz ebegümeci desenlerinin basılı

olduğu bir holoku,[11] başının etrafında turuncu puakenikeni[12] çiçeklerinden yapılma bir çiçek çemberi, dudakları kırmızıya boyanmış bir halde yukarıya, küçük sahneye çıktı. Kendisini alkışlayan seyircilere el salladı, "Benim Sarı Zencefil Gerdanlığım" ve "Palolo" eşliğinde dans ederken onu izledim. Muhteşem bir dansçıydı, birkaç kelime haricinde doğru dürüst Hawaii dili bilmediğim halde, hareketlerini izleyerek şarkı sözlerini anlayabilmiştim.

Onu, yüzü mutluluktan ışıl ışıl olmuş bir halde izlerken, ona en başından beri sevgi beslemiş olsam da bir yanımın onun bir şekilde küçük düştüğünü görmek istemiş olduğunu neden sonra fark ettim. Sınıf arkadaşlarımın dilinden dökülen "dans etmek" ifadesinin çok aşağılık bir tınısı vardı, çaresiz bir kadının yapması gereken bir şeydi ve içimde bir şey buna tanık olmak için can atıyordu. Ne var ki şimdi, onun bir kraliçe edasıyla zarif bir biçimde dans edişini izlemek hem içimi rahatlamış hem de kendime itiraf etmekten ne denli nefret etsem de bir hayal kırıklığına uğratmıştı. Nihayetinde oğluna içerlemiş olduğumu, onun utanacak bir şeyi olmasını istediğimi ve utanacağı o şeyin annesi –bana başından beri hep nazik davranmış, hem de oğlunun asla olamayacağı kadar nazik davranmış– olmasını istediğimi fark ettim. Şartlar onu mecbur bıraktığı için dans etmiyordu. Dans etmeyi sevdiği için dans ediyordu ve kalabalığın alkışlarını nezaketle selamlamasına rağmen, mutluluğunun kaynağının onların onayı olmadığı da apaçık ortadaydı.

Gösterisi sona ermeden oradan ayrıldım. Ama o geceyi yatak-

---

11. Hawaii "muumuu"sunun kökenleri İngiliz Protestanlarının 1820'lerde Polinezya denen ve içerisinde Hawaii'nin de bulunduğu büyük adalara seyahatlerinde halkı "medeni" kılmak ve yerli kadınların bedenlerini örtmeleri için tanıttıkları, sıklıkla çiçek desenlerine sahip, uzun kollu, bol, boyu yere kadar uzanan ve uzun yakaları olan bir elbiseye dayanmakta olup, "holoku" hula dansçılarının kimi zaman giydiği resmi bir "muumuu" türüdür. (ç.n.)

12. Pua-lulu olarak bilinen Samoa Adaları'na özgü olan ve Yeni Kaledonya'dan Polinezya'ya kadar uzanan alt tropik bölgelerde yetişen, yaygın olarak parfüm çiçeği ağacı olarak da adlandırılan Fagraea berteroana bitkisi, küçük bir yayılan ağaçtır. (ç.n.)

ta, Bishopların evinden ilk kez ayrıldığım akşamı, onların evin sıcak, sarı ışığında mutfakta birlikte gülüp konuştuklarını görmek için döndüğüm akşamı düşünerek uyanık geçirdim. Şimdi bu anıyı başka türlü canlandırdım gözümde: Pikabın üzerine bir plak koymuşlardı. Üzerinde halen Mizumoto's üniforması olan Bayan Bishop dans ediyor, Edward da ukulelesini tıngırdatarak ona eşlik ediyordu. Dışarıdaki küçük avlu, Edward'ın ve benim sınıf arkadaşlarımın hepsinin yanı sıra Forsythia'nın daimi müşterileriyle dolup taşmış vaziyetteydi. Anne ve oğul bizleri her ne kadar selamlamasalar da –zira onlar için sadece kendileri vardı ve bizler hiç yokmuş gibiydik– hepimiz onları izliyor ve alkışlıyorduk.

Sana anlatmak istediğim ilk olay buydu. İkincisi ise ondan üç yıl sonra, 1959'da yaşandı.

Takvimler 21 Ağustos'u gösteriyordu, eğitim öğretim yılı henüz başlamıştı. Ben onuncu sınıfa gidiyordum, aşağı yukarı on altı yaşındaydım. Artık lisede olduğumuz için, her birimizin münferit ve farklı sınıflarda ders gördüğü önceki yıllara nazaran Edward'ı daha sık görüyordum. Dersleri takip etmek için öğretmenlerin bulundukları sınıflara gidiyorduk artık, arada bir aynı sınıfta olduğumuz da oluyordu. Spor yapabildiği anlaşıldığından beri elde ettiği eski popülaritesinin büyüsü bir parça azalmıştı, şimdilerde onu hep aynı üç dört oğlanın etrafında görüyordum. Her zamanki gibi rastlaştığımızda birbirimizi başımızla selamlıyor, hatta eğer yakındaysak iki çift laf ettiğimiz bile oluyordu, *–kimya sınavında sıçıp batırdım sanırım. Sorma ben de öyle–* yine de kimse ikimizin arkadaş olduğunu söyleyemezdi.

Sınıftaki hoparlörden bir çatırtı yükselip okul müdürü telaşlı ve duygusal bir ses tonuyla konuşmaya başladığında İngilizce dersindeydim: Başkan Eisenhower, Hawaii'yi eyalet olarak tanıyan bir yasa tasarısını imzalamıştı. Artık resmi olarak ellinci Amerikan eyaletiydik. Öğrencilerin çoğu ve öğretmenim alkışlamaya başlamışlardı.

Kutlamalar çerçevesinde günün geri kalanı serbest bırakılmıştık. Pek çoğumuz için bu bir formaliteden ibaretti ama Matthew ve Jane'in çok heyecanlanacaklarını biliyordum; otuz yıldır bu bölgede yaşıyorlardı. Oy kullanabilmek istiyorlardı, bu benim hiç de üzerinde kafa yorduğum bir konu değildi.

Kampüsün batı tarafında kalan kapısına doğru yürüyordum ki, Edward'ın güneye doğru gittiğini fark ettim. Dikkatimi çeken ilk şey, son derece yavaş hareket ettiği olmuştu; diğer öğrenciler, bu beklenmedik boş günde ne yapacaklarını konuşarak yanından geçip gidiyor ama o uyurgezer gibi görünüyordu.

Tam yanına yaklaşmak üzereydim ki, aniden başını yukarı kaldırdı ve beni gördü. "Selam" dedim, sonrasında ondan bir karşılık gelmeyince, "Boş gününde ne yapacaksın?" diye sordum.

Bir müddet cevap vermedi, ben de belki de beni duymadı diye düşündüm. Ama sonra "Korkunç bir haber bu" dedi.

O kadar alçak sesle konuşuyordu ki, ilk başta onu yanlış duyduğumu sandım. "Ah" dedim aptalca.

Ama sanki ona itiraz etmeye yeltenmişim gibi bir hava oluşmuştu. "Korkunç bir haber" diye tekrarladı donuk, ruhsuz bir ses tonuyla, "korkunç". Sonra yanımdan uzaklaştı ve yürümeye devam etti. Onu defalarca bir başına görmüş olduğuma ve bir başınalığıyla yalnızlığını kendiminkilere yaptığımın aksine, asla birbiriyle ilişkilendirmemiş olmama rağmen, yalnız göründüğünü düşünmüş olduğumu hatırlıyorum. Gerçi bu sefer farklı hissettiren bir şeyler vardı. O gün –her ne kadar bunu ifade edecek kelimeyi bulmaktan o zamanlar aciz olsam da– muhtaç görünüyordu. Dahası, yüzünü göremesem de sırtındaki bir şey, omuzlarındaki o yılgınlık –şayet meselenin aslını biliyor olmuş olsaydım– az önce korkunç bir kayıp yaşamış olduğunu düşündürtebilirdi bana.

Edward hakkında ne düşündüğünü bildiğimden bu olayın özellikle dikkate değer görünmeyebileceğinin farkındayım. Ama

o zamanlar tanıdığım Edward'a –itiraf etmeliyim ki pek de matah biri değildi– özgü değildi. Bununla birlikte yerli Hawaiililerin hakları fikrinin henüz ortaya çıkmamış olduğu gerçeği göz önüne alındığında bile –şayet bu konu hakkında öyle ya da böyle güçlü bir duyarlılık göstermiş olsaydı– bunu gerek kendisi aracılığıyla gerekse dedikodular vasıtasıyla bilirdim. (Şu an Edward'ın "Elbette ki ortaya çıkmıştı" dediğini duyar gibiyim. Pekâlâ: Henüz adı konmamıştı diyelim. Dar bir çevrede dahi adı konmamış veya popülerlik kazanmamıştı.) Sınıfımızda politikayla ilgilenen birkaç erkek çocuk vardı. Babası bölge valisi olan bir tanesi, günün birinde Amerika Birleşik Devletleri başkanı olmayı kafasına çoktan sokmuştu bile. Ama Edward onlardan biri değildi, bu da daha sonra olup bitenleri çok daha şaşırtıcı hale getirmişti.

Yine de o gün üzgün olan tek kişinin Edward olmadığını da eklemeliyim. Eve döndüğümde annemi kış bahçesinde otururken bulmuştum. Bu alışılmadık bir durumdu, çünkü normalde cuma öğleden sonraları, Hawaiili ailelere hizmet veren bir yemekhanede kerimeleriyle birlikte gönüllü çalışırdı. Odaya girdiğimde başını kaldırdı ve sessizce birbirimize baktık.

"Okuldan erken bıraktılar bizi" dedim. "Duyuru yüzünden."

Başını salladı. "Bugün evde kaldım" dedi. "Tahammül dahi edemedim." Elindeki kırkyama örtüye baktı, –ekmek ağacı meyvesi deseniydi, beyaz üzerine koyu yeşil– ardından başını kaldırıp bana baktı. "Bu hiçbir şeyi değiştirmez, biliyorsun Kawika" dedi. "Baban gene de kral olmalı. Ve günün birinde sen de her şeye rağmen kral olmalısın. Bunu aklına yaz."

Fiil kiplerinin tuhaf bir karışımıydı; vaatler, mağduriyetler, güvenceler, tesellilerden ibaret bir cümle.

"Peki" dedim, o da başını salladı.

"Bu hiçbir şeyi değiştirmez" dedi. "Bu topraklar bizim." Ardından tekrar nakış yüksüğüne baktı, gitme vaktimin geldiğine dair uyarı işareti gelmişti; yukarı, odama çıktım.

Eyalet olma meselesi hakkında öyle kesin kanaatlerim yoktu. Bunun geniş "hükümet" çatısı altında toplanmaktan ibaret olduğunu düşünüyordum ve hükümetle hiç alakadar değildim. Sorumluluğu kim almıştı, hangi kararlar alınmıştı, hiçbiri beni etkilemiyordu. Bir kâğıt parçasının üzerindeki imza, hayatımın gerçekleri karşısında anlamsızdı. Evimiz, içinde yaşayan insanlar, okulum: Bunlar değişmeyecekti. Benim sırtımdaki yük vatandaşlıkla ilgili değildi, mirasla ilgiliydi; David Bingham'dım ben, babamın oğluydum, dahası onun oğlu olmanın beraberinde getirdiği şeylerden ibarettim. Sanırım geriye dönüp baktığımda rahatlamış bile olabilirim. Adaların kaderi artık tayin edilmiş olduğuna göre, bu belki de değiştirme umudumun hiç olmadığı bir geçmişi düzeltmeye çalışmanın sorumluluğu ve zorunluluğunu artık taşımayacağım anlamına gelebilirdi.

Edward'ın yörüngesine dönmeden önce aşağı yukarı bir on yıl daha geçecekti ama o yıllarda bir sürü şey yaşandı.

İlki mezun olmamdı. Hepimiz olmuştuk. Sınıf arkadaşlarımın pek çoğu anakarada üniversiteye gittiler; zaten ne de olsa bunun için yetiştiriliyorduk. Okulun tüm amacı buydu. Basıp gidecek, diplomalarımızı alacaktık, belki bir seyahat edecek ve sonra kolej, hukuk fakültesi veya tıp fakültesinden sonra geri dönecek, akrabalarımız ve atalarımızın sahip olduğu ya da kurduğu en prestijli yerel bankalarda, hukuk firmalarında ve hastanelerde iş hayatına atılacaktık. Birçoğumuz devlette görev alacak, Ulaştırma, Eğitim ya da Tarım bakanlıklarında yöneticilik yapacaktık.

İlk başta ben de onların arasındaydım. Dekan beni New York Hudson Valley'de pek de tanınmamış bir beşeri bilimler fakültesine yönlendirmiş, 1962 Eylülü'nde evden ayrılmıştım.

Üniversite hayatının bana göre olmadığı kısa sürede anlaşılmıştı. Gittiğim üniversite küçük, pahalı ve fazla tanınmamış bir yer olabilirdi ama pek çoğu varlıklı, lakin anlaşılmaz şekilde bohem hayatlar süren New Yorklu ailelerin çocukları olan diğer öğrenciler, öyle

ya da böyle, benden çok daha kültürlü ve çok daha iyi eğitimliydiler. Seyahat etmesine etmiştim ama asıl mesele hep Doğu'ya seyahat etmiş olmamdı. Kaldı ki yeni sınıf arkadaşlarımın hiçbiri benim gördüğüm yerleri umursamıyor gibiydi. Hepsi de Avrupa'ya gitmişlerdi, hatta bazıları her yaz. Taşralılığımın ayırdına kısa sürede varmıştım. İçlerinden çok azı Hawai'i'nin bir zamanlar bir krallık olduğunu biliyordu; "gerçek" bir evde yaşayıp yaşamadığımı soranların sayısı birden fazlaydı, "gerçek" evden kastettikleri de taştan yapılma, sac çatılı bir evdi. İlk seferinde ne cevap vereceğimi bilememiştim, soru o kadar saçmaydı ki, soruyu soran yanımdan uzaklaşana kadar gözlerimi kırpıştırarak orada öylece durmuştum. Bahsettikleri şeyler, alıntı yaptıkları kitaplar, gittikleri tatiller, tercih ettikleri yiyecek ve şaraplar, hepsinin de tanıdığı insanlar, bunları hepsi yanımdan uğuldayarak geçti.

Gerçi asıl tuhaf olan, onlara hiç içerlememiş olmamdı: Geldiğim yere içerliyordum. Binghamların nesiller boyunca gittiği okuluma, beni daha iyi hazırlamadığı için lanetler yağdırıyordum. Orada yararlı olan ne öğrenmiştim? Yeni sınıf arkadaşlarımın aldığı derslerin hepsini almıştım almasına ama görünüşe bakılırsa eğitimimin çoğu Hawaii tarihini ve tek kelime dahi konuşamadığım Hawaii dilini parça pinçik öğrenmekle geçmişti. Dünyanın geri kalanı düpedüz umursamıyorken, bu bilginin bana ne gibi bir faydası olacağı düşünülmüştü acaba? Ailemin kim olduğundan bahsetmeye cesaret edemedim. Yarısının bana hayatta inanmayacağını, diğer yarısının ise benimle alay edeceğini hissediyordum.

Varyete gösterisinden sonra bundan iyice emin olmuştum. Her aralık ayında üniversite, farklı öğrenciler tarafından kaleme alınan ve okulun muhtelif profesörleri ve idarecilerini hicveden bir dizi kısa piyesi sahneye koyardı. Piyeslerden biri, okula her daim yeni ülkelerden ve hiç umulmadık yerlerden öğrenci almaktan dem vuran bir okul müdürü hakkındaydı. Adam Ooga–ooga adında Taş Devri kabilesinden bir çocuğu, Prens Woogawooga'yı

okula gelmesi için ikna etmeye çalışıyordu. Kabile üyesini canlandıran öğrenci tenini kahverengi ayakkabı boyası marifetiyle koyulaştırmış, altına koca bir bebek bezi bağlamıştı; burnunun her iki yanına, uçlarına kemik şekli verilmiş kartonlar bantlanmıştı, böylece kemiğin uzunluğu burnunun köprüsünü delip geçmiş gibi görünüyordu. Kafasında, püsküllleri siyaha boyanmış, yüzünün gerisinden bağlanmış bir paspas vardı.

"Merhaba, genç adam" dedi okul müdürünü canlandıran öğrenci. "Akıllı bir gence benziyorsun."

"Ooga booga, ooga booga" diye bağırdı kabilenin prensini oynayan öğrenci, maymun gibi koltukaltlarını kaşıyarak ve bir o ayağının bir bu ayağının üzerinde zıplayarak.

"Genç bir adamın eğitimli sayılması için gereken her şeyi öğretiyoruz" diye devam etti okul müdürü, kabile üyesinin tuhaflıklarını sabırla görmezden gelerek. "Geometri, tarih, edebiyat, Latince ve elbette spor: hokey, tenis, futbol, badminton." Kabile üyesine bir badminton topu uzattı, karşısındaki de onu hemen ağzına tıkıştırdı.

"Hayır, hayır!" diye haykırdı okul müdürü, en sonunda sinirlenerek. "Bu yemek için değil, iyi adam, hadi hemen tükür onu!"

Kabile üyesi bir yandan kaşınıp bir yandan zıplayarak denileni yaptı, ardından duraklayıp seyircilerle bir müddet bakıştıktan sonra, gözleri fal taşı gibi açıldı, kırmızı rujla çevrelenmiş ağzını gerip okul müdürüne doğru bir hamle yaptı ve yanağından bir ısırık almaya kalkıştı.

"İmdat!" diye haykırdı okul müdürü. "Yardım edin!" İkili sahnenin etrafında koşuşturmaya başladı, kabile üyesi havayı ısırırken dişlerini bir tahtaya tak diye geçiriverdi. Okul müdürünü sahnenin kenarına doğru kovalarken kesik kesik haykırıyor, çığlıklar koparıyordu.

İki oyuncu yükselen alkış sesleri eşliğinde sahneye döndü. Seyirciler tüm bu süre zarfında gülmekten kırılmış, sanki daha

önce hiç gülmemişler de gülmenin nasıl bir şey olduğunu öğreniyorlarmış gibi abartılı ve edepsiz kahkahalar atmışlardı. Sadece ikimiz sessiz kalmıştık: Ben ve üst sınıftan, tanımadığım, Ganalı bir öğrenci. Onu oyunu izlerken seyretmiştim; yüzü hareketsiz ve gergindi, sahnelenen oyunun kendisi ve evi hakkında olduğunu düşündüğünü fark etmiştim ama oyunun benimle ve benim hayatımla ilgili olduğunu da biliyordum. Kartondan yapılma palmiye ağaçları, vahşinin el ve ayak bileklerine beceriksiz düğümlerle bağlanmış eğrelti otları, plastik pipetlerin üstüne tutturulan çiçek formu verilmiş gazete kırpıklarından yapılma gerdanlık. Pespaye, kaba saba bir kostümdü, bayağı ve kalitesiz bir şekilde yapılmıştı, espri maksatlı yapılmış olsa bile aşağılayıcıydı. Hakkımda düşündüklerinin bundan ibaret olduğunu fark etmiştim. Sonrasında Edward, Lipo–wao–nahele'den ilk bahsettiğinde, aklıma gelen şey bu gece olmuştu: Olduğum her şeyi, ailemin olduğu her şeyi, donakalmış bir halde izlemenin verdiği his; gaddarca parçalarına ayrılmış, çırılçıplak bırakılmış ve karşısına geçilip kahkaha atılsın diye sahneye itilmişti.

Bütün bu olanlardan sonra orada nasıl kalabilirdim? Eşyalarımı bir çantaya tıkıştırıp güneye, Manhattan'a giden bir otobüse atladım, orada adını bildiğim tek otel olan Plaza'ya yerleştim. Babamın malvarlığını yöneten amcam William'a bir telgraf çekerek kendisinden bana para göndermesini ve bundan anneme bahsetmemesini rica ettim; dediklerimi yapacağını söyleyen bir telgraf gönderdiyse de bunu annemden sonsuza dek saklayamayacağını, aklımı başıma alacağını umduğunu belirtmişti.

Günlerimi yürüyüş yaparak geçiriyordum. Her sabah kahvaltı için Carnegie Hall yakınındaki bir lokantaya gidiyordum, orada otele ödediğimin çok daha azına sahanda yumurta, patates, domuz pastırması yiyip kahve içerek karnımı doyurabiliyordum. Ardından kâh kuzeye veya güneye, kâh doğuya ve batıya yürüyordum. Tüvit bir ceketim vardı, kaliteli ve güzeldi ama yeterince

sıcak tutmuyordu, yürürken ellerimi hohlayarak ısıtıyor, soğuğa daha fazla dayanamadığımda, sıcak bir çikolata içip biraz ısınabilmek için bir lokanta veya kahve dükkânı bulup içeri giriyordum.

Gezinirken kendimi içinde bulduğum her mahalleyle birlikte kimliğim de değişiyordu. Şehir merkezinde siyahi olabileceğimi düşünüyorlardı ama Harlem'de öyle olmadığımı biliyorlardı. Benimle İspanyolca, Portekizce, İtalyanca, hatta Hintçe konuşanlar olmuştu ama insanlara Hawaiiliyim" diye cevap verdiğimde, istisnasız hepsi de kendilerinin ya da erkek kardeşlerinin, hiç olmadı kuzenlerinin savaş öncesinde orada olduklarından bahsediyor, hula dansçısı, ufak tefek tatlı bir kızla kumsalda olabilecekken ülkemden bu kadar uzakta, burada ne yaptığımı sorup duruyorlardı. Bu sorulara verilecek bir cevabım olmadı hiç, –zaten onların da cevap bekledikleri yoktu– sormayı bildikleri tek şey buydu, dahası kimsenin de söyleyeceklerimi duymak istediği yoktu.

Ne var ki oradaki sekizinci günümün sabahında William amcamdan bir telgraf gelmişti, burslu öğrenciler ofisinin annemi arayarak okulu bıraktığımdan kendisini haberdar ettiklerini, annemin de eve dönmem için kendisinden bana bilet göndermesini istediğini –biletin akşam saatlerinde elime ulaştırılmış olacağını– bildiriyordu telgrafta. Takı görmek üzere gittiğim Washington Meydanı Parkı'ndan otele geri dönüyordum. O öğleden sonra hava çok soğuktu, rüzgâr kırbaç gibi çarpıyor, şehir o gri ve kasvetli haliyle sanki benim ruh halimi yansıtıyordu.

Broadway boyunca kuzeye doğru yürümüştüm, Güney Central Park civarında doğuya dönmüştüm ki, dilencinin tekiyle neredeyse çarpışıyordum. Adamı daha önce de görmüştüm; bücür, esmer tenli, bitkin bir adamdı. Üzerinde kendisine fazlasıyla uzun gelen siyah bir palto, eski püskü, belki de bundan otuz yıl önce moda olan, keçe bir melon şapkayı iki elinin arasında tutmuş, her zamanki köşesinde oturuyor, insanlar önünden geçerken şapkayı

sallayıp duruyordu. "On sentiniz var mı, bayım?" diye sesleniyordu. "Beş sentiniz var mı, efendim?"

Üzerimde yok, üzgünüm diye mırıldanarak yanından geçip gitmeye yelteniyordum ki beni fark etti, görür görmez de bir asker çevikliğiyle aniden ayağa fırlayıp karşıma dikildi. Ardından bel hizasına kadar eğilerek, "Majesteleri" diye selamladı. Kesik kesik nefes aldığını duyabiliyordum.

İlk tepkim mahcubiyet oldu. Etrafıma bakındım, neyse ki bize bakan yoktu, kimse görmemişti.

Yaşlı gözlerini gözlerime dikti. Benimkilerden biri, bizden biri olduğunu görebiliyordum artık: Yüzü, ayrıntılarıyla olmasa da biçim, renk ve suret olarak tanıdığım biriydi. "Prens Kawika" dedi, heyecan ve alkolden dili dolanıyordu; alkolün kokusunu alabiliyordum. "Babanızı tanıyordum" dedi. "Babanızı tanıyordum." Ardından şapkasını bana salladı. "Lütfen Majesteleri," dedi, "evinden çok uzakta olan kullarınızdan birine bir şey verin, lütfen."

Sesinde kurnazlık namına hiçbir şey yoktu, sadece yalvarış vardı. Onun evinden neden bu kadar uzakta olduğunu, kendini nasıl olup da New York'ta bir sokak köşesinde dilencilik yaparken bulduğunu, babamı gerçekten tanıyıp tanımadığını –ki ihtimal dahilinde bir şeydi bu– ancak neden sonra, odama döndüğümde düşünmeye başlamıştım. Gerçek manada monarşi taraftarları için, bu adam da öyle görünüyordu, eyaletlerde olmak bir hakaret, umutların yitip gitmesiydi. "Lütfen Majesteleri, çok açım." Şapkası koyu renkti, içinde birkaç tane bozukluk görebiliyordum, eskimekten parlamış keçeden bir kâsenin içinde oradan oraya kayıyorlardı.

Cüzdanımı çıkartıp içinde ne var ne yoksa alelacele eline tutuşturdum, kırk dolar civarı bir şeydi sanırım; ardından telaş içinde, onun teşekkür çığlıklarından uzaklaştım. Ooga–ooga'dan Prens Woogawooga'ydım ben; tek farkım, birinin peşine düşüp koşmak yerine, ondan kaçıyordum, sanki adam –kendisini benim tebam olarak niteleyen bu adam– arkama düşüp beni takip ede-

cekmişçesine. Acıkmıştı, ağzını açacak ve çenesini kapattığında, ben dişlerinin arasında olacaktım, başımın parça parça çiğnendiğini hissederek oyunun sona ermesini bekleyecektim.

Eve gittim; okuduğum lisenin sadece fakir öğrencilerinin veya notları düşük olanların kayıt yaptırdıkları Hawai'i Üniversitesi'ne kaydoldum. Mezuniyetin ardından, bir zamanlar babama ait olan bir şirkette bana bir iş verildi. Aslında gerçek bir şirket olduğunu söyleyemem, zira ne bir şey üretiyor ne bir şey satıyor ne de bir şey satın alıyordu. Ailemden kalan gayrimenkullerin ve yatırımların toparlandığı bir firmaydı. Asıl mesleği avukatlık olan William amcam dışında bir muhasebeci, bir kâtip, bir de sekreter vardı.

İlk başlarda, her gün saat sekizde şirkette hazır oluyordum. Ancak birkaç ay içinde, şirketteki varlığımın gereksiz olduğu ortaya çıktı. Şirketteki unvanım "emlak müdürü"ydü ama yönetilecek hiçbir şey yoktu. Vakıf şirketi muhafazakârdı, yılda birkaç kez bazı hisse senetleri alınır veya satılır, temettüler yeniden yatırıma yönlendirilirdi. İpsiz sapsız Çinli bir adamla muhtelif konutlardan kira toplaması için sözleşme akdedilmişti, kiracılar ödemeyi reddeder ya da ödemezlerse, bir sonraki ziyarete iri kıyım ve korkunç görünümlü bir Samoalı gönderilirdi. Vakfın hedefleri özellikle mütevazı tutulmuştu, çünkü hırs, içinde risk barındıran bir şeydi ve babamın borçlarının feshedilmesinin ardından, asıl odak gayrimenkullerin bakım ve tamiri, annem ile benim, –ve her şeyin düzgün bir plan dahilinde yürütülmesi durumunda– benim torunlarımın ve torunlarımın çocuklarının da geçimleri için yeterli olan parayı sağlamak olmuştu.

Şirketin, ben orada olsam da olmasam da yalpalayacağı belli olunca, uzun aralar vermeye başladım. Ofisler şehir merkezinde, güzel ve eski bir İspanyol tarzı binadaydı ve ben saat on birde, öğle yemeği kalabalığına kalmadan binadan ayrılır, birkaç sokak ötedeki Çin Mahallesi'ne yürürdüm. Bir maaşım vardı ama mü-

tevazı bir hayat sürüyordum: Bir çeyreğe hiç değilse bir kâse domuzlu karidesli wonton çorbası veren bir lokantaya gidiyor, ödemeyi yaptıktan sonra sokaklarda boş boş geziniyor, yıldız meyvesi ve rambutanları piramit misali üst üste dizen seyyar satıcıların, pörsümüş bitki kökleri, kuru tohumlarla tıka basa dolu teneke kutularını, içleri puslu bir sıvıyla dolu sıra sıra cam kavanozlarını, bitki yumaklarını ve sırf kürkleri için kesilmiş, hangi hayvana ait olduğu dahi anlaşılamayan hayvan pençelerini sergileyen eczacıların yanından geçip gidiyordum. Hawai'i'de değişen en ufak bir şey yoktu, sanki her gün bir sahnenin üzerine çıkıyordum ve o sahne her sabah, ben uyanmadan çok önce, gözler önüne seriliyor, temizlenip paklanıyor ve benim yeniden üzerinden geçmem için hazır ediliyordu.

Tabii ki yalnızdım. Lisedeyken arkadaşımmış gibi davranmayı becerdiğim bazı çocuklar da kasabaya geri dönmüşlerdi ama hepsi de ya lisansüstü eğitimlerini aldıkları okullarıyla ya da yeni işleriyle meşguldüler. Benim zamanımın çoğu da tıpkı çocukluğumdaki gibi geçiyordu: Annemin evindeki yatak odamda veya kış bahçesinde, maaşımın bir kısmıyla satın aldığım küçük siyah-beyaz televizyonda bir şeyler izlerken. Hafta sonları Waimanalo veya Kaimana'daki balıkçıları izlemeye gidiyordum; sinemaya gittiğim de oluyordu. Böyle böyle yirmi iki, sonra da yirmi üç yaşıma girdim.

Yirmi dört yaşındayken bir gün arabayla şehre dönüyordum. Akşamın geç bir vaktiydi. İşe gitmeyi artık tamamen bırakmıştım, kendimi aşama aşama ofis hayatından çekmeye çoktan başlamıştım zaten, ta ki günün birinde bir daha uğramama kararı alana kadar. (Kimse buna üzülmüş görünmüyordu, hatta şaşırmamışlardı bile; nihayetinde para benim paramdı, iki haftada bir maaş çeki halinde gelmeye devam ediyordu.

Arabayla Kailua'dan geçiyordum, orası o zamanlar çok küçük bir kasabaydı, on yıl sonra açılacak dükkân ve restoranların hiçbiri he-

nüz yoktu. Derken bir otobüs durağının önünden geçtim. Ayda iki kez, adanın tamamını arabayla turlardım, bir hafta doğudan, ertesi hafta batıdan başlardım turlamaya. Vakit geçirmenin bir yoluydu, babamın bir zamanlar para dağıttığı La'ie'deki taş kilisenin yakınındaki sahilde oturur, denizi seyre koyulurdum. Otobüs durağı bir sokak lambasının altındaydı, yol üstündeki birkaç duraktan biriydi, duraktaki bankın üzerinde genç bir kadın oturuyordu. Arabayı yeterince yavaş sürüyordum; siyah saçlarının gergince arkada toplanmış olduğunu, üzerinde turuncu renk baskılı, pamuklu bir etek olduğunu rahatlıkla seçebiliyordum; ışığın altında ışıl ışıl parlıyor gibiydi. Bacaklarını birleştirmiş, ellerini kucağında kavuşturmuş, çantasının askısını bir bileğine dolamış vaziyette dimdik oturuyordu.

Neden basıp gitmediğimi bilmiyorum ama yapmadım. Yolda biraz daha ilerledim, ortalıkta kimsecikler yoktu, ardından yönümü çevirip durağa geri döndüm.

"Merhaba" dedim biraz daha yakınına geldiğimde, o da yüzünü çevirip bana baktı.

"Merhaba" dedi.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordum.

"Şehre gidecek otobüsü bekliyorum" dedi.

"Otobüs bu geç vakitte geçmez" dedim, ilk defa endişelenmiş görünüyordu.

"Tüh yaa" dedi. "Yurda yetişmem lazım, yoksa kapıları kilitlerler."

"Seni bırakabilirim" diye teklif ettim, başını kaldırıp karanlık boş yola bakarken tereddüt etti. "Arka koltuğa oturabilirsin" diye ekledim. Bunun üzerine başını salladı ve gülümsedi. "Teşekkür ederim" dedi "Çok minnettar olurum."

Arka koltukta da tıpkı otobüs durağındaki gibi oturdu: Dimdik, temkinli, gözleri direkt karşıya bakar halde. Dikiz aynasından bir müddet onu inceledim. "Üniversitede öğrenciyim" dedi neden sonra, sanki kendini takdim edermişçesine.

"Kaçıncı sınıftasın?" diye sordum.

"Birinci sınıfım," dedi, "ama sadece bir yıllığına buradayım."

Değişim programı öğrencisiydi, öyle demişti; ertesi yıl Minneapolis'e geri dönecek ve okulundan orada mezun olacaktı. Adı Alice'ti.

Onunla görüşmeye başladım. Kız yurtlarının birinde, Frear Hall'da kalıyordu, aşağıya inene kadar lobide beklerdim onu. Çarşamba günleri, Hawaiili bir kadınla Kailua'da dokuma dersleri alırdı. Derslere gittiği günler üzerine mütevazı, diz hizasında bir etek giyer, saçlarını geride toplardı, onun dışındaki günlerde üzerinde jean pantolon olur, saçlarını da salardı. Teninin dokusu ve burnunun şeklinden tam bir *haole* olmadığını kestirebiliyordum, yine de aslen nereli olduğunu tam anlayamıyordum. "İspanyolum" dedi ama anakarada yaşadığım dönemin ardından "İspanyol" kelimesinin kimi zaman Meksikalı, kimi zaman Puerto Ricolu veya bambaşka bir şey manasında kullanılabildiğini öğrenmiştim. Derslerinden, hayatında bir kez olsun sıcak bir yerde olmak istediği için nasıl da buralara çıkıp geldiğinden ama giderek burayı daha da sevdiğinden, eve geri dönüp öğretmen olmayı ne kadar istediğinden, annesini (babası ölmüş) ve küçük erkek kardeşini ne kadar özlediğinden bahsetti. Macera dolu bir hayat istediğini, Hawai'i'de yaşamanın yurtdışında yaşamak gibi olduğunu ve günün birinde Çin'de ve Hindistan'da yaşayacağını, savaş bittiğinde Tayland'da da yaşayacağını anlattı. Vietnam'da neler olup bittiğinden, seçimlerden ve müzikten konuştuk, her durumda benden daha fazla söyleyecek sözü vardı. Bazen hayatıma dair bir şeyler soruyordu ama anlatacak pek bir şey yoktu. Yine de benden yeterince hoşlanıyor gibiydi; bana karşı çok nazikti, üzerindeki kıyafetleri uzunca bir süre el yordamıyla çıkartmaya çalışıp beceremediğimde, ellerimi omuzlarına koydu ve elbisenin düğmelerini kendi açtı.

Oda arkadaşının dışarıda olduğu bir gece odasında seviştik. Bana ne yapacağımı ve nasıl yapacağımı söylemesi gerekiyordu;

ilk başta utanmıştım, sonra hiçbir şey hissetmedim. Sonrasında yaşadıklarımı şöyle bir düşündüm: Keyifli olduğunu da söyleyemem, keyifsiz olduğunu da ama yapabildiğime ve bittiğine sevinmiştim. Önemli bir eşiği, gündelik yaşantımla her ne kadar ters düşse de artık bir yetişkin olduğumu ilan eden eşiği geçtiğim hissine kapılmıştım. Tahmin ettiğimden daha az eğlenceli olmuş olsaydı, daha da kolay olurdu. Onunla birkaç kez daha görüştük ve hayatımın ilerlediğini hissettim.

Şimdi, sıra senin de bildiğin kısımda Kawika, aynı zamanda da en zor kısımda.

Alice ailemin kim olduğunu elbette biliyordu, ancak görünen o ki, evine geri dönene kadar bunun tam olarak ne manaya geldiğini anlamamıştı. Mektup şirkete ulaştığı sıralarda, nöbetlerimin ilkini geçirmiştim. İlk başlarda, bunların baş ağrısı olduğunu sanmıştım: Etrafımdaki her şey boğuklaşıp yamyassı oluyor, ikide bir renk değiştiren bloklar görüş alanımda yüzüyordu; tıpkı seninle birlikte güneşe baktıktan sonra gözlerimizi kapattığımızda gördüğümüz o renk geçişleri gibi. Kendime geldiğimde, ki bu bir dakika sonra da olabiliyordu, bir saat sonra da, kendimi sarhoş gibi sersemlemiş ve zihni karışmış bir halde hissederdim. Teşhis konduktan sonra ehliyetime el kondu; bundan sonra beni Matthew getirip götürmek zorunda kalacaktı, şayet Matthew müsait değilse annem üstlenecekti bu işi.

Dolayısıyla seni bana, eve getiren olayların tam olarak hangi sırayla geliştiğini pek hatırlayamıyorum. Annenin, William amcaya birisinin gelip seni alması gerektiğini, çünkü bu sefer Japonya'da okumak üzere Minneapolis'ten ayrılacağını, kendi annesinin de bir bebeğin bakımını üstlenecek durumda olmadığını yazarak seni fiilen terk etmiş olduğunu büyükannenin sana anlattığını biliyorum. William amca, Alice'in şirketle temasa geçtiği sırada, senin gerçekte bir Bingham olduğuna dair kanıtı almasının ardından, annene para teklifinde bulunan kişinin büyükannen oldu-

günü bana daha sonra anlatmıştı. Annen Alice, farklı bir meblağ talebinde bulunmuştu; öyle ki, William amca söz konusu meblağın Hana'daki evin satışa konmasını gerektirebileceği konusunda büyükanneni uyarmıştı. "Ne duruyorsun, yap öyleyse" demişti Büyükannen, William amcaya. Kaldı ki nedenini izah etmesine gerek yoktu: Ailenin vârisi olacaktın ve benim günün birinde bir başka çocuğa sahip olacağımın bir garantisi yoktu. Büyükannen karşısına çıkan bu fırsatı değerlendirmeliydi. Bir ay sonra, William amca Minnesota'ya uçtu, evrakların hepsini imzalattı. Döndüğünde yanında sen vardın. Hiçbirimiz itiraf edememiş olsak da bu, annemin kendi şüpheli köklerinin bir tekrarıydı aslında.

Hangi versiyonun doğru olduğunu söyleyebilecek durumda değilim. Annenin bana bunlardan –ne hamile kaldığından ne de doğum yaptığından– hiç bahsetmediğini söyleyebilirim sadece. 1967 öğretim yılının sona ermesinin ardından hayatımdan tamamen çıkıp gitmişti. Ne var ki onun gerçekten hayatını kaybetmiş olduğunu biliyorum. Yetmişlerin başında Kobe'de öğrenciyken tanıştığı bir adamla evlenmiş, 1974'teki bir tekne kazasında ikisi de ölmüş. Ne onun ne de ailesinin seninle neden hiç iletişime geçmediğine gelecek olursak – bu konudaki tek tahminim büyükannenle yaptığı anlaşmanın şartlarının buna engel olduğu yönünde.

Bu konuda kızgınlık gösteremezsin Kawika, ne büyükannene ne de Alice'e karşı. Biri seni deliler gibi istiyordu, ötekinin planlarında ise anne olmak yoktu.

Ama hayatımın neşe kaynağı olup çıktığını ve her zaman da öyle olduğunu söyleyebilirim. Sana sahip olmak, en nihayetinde katkıda bulunabileceğim bir şeyler olduğunu hissettirmişti bana. Seni aldığımda henüz bir bebektin; yuvarlanmayı, oturmayı, yürümeyi ve konuşmayı öğrendiğin o yıllar boyunca, annem ve ben senin sayende uyum içindeydik. Bazen kış bahçesinde yerde oturur, senin bacaklarını savurmanı ve agular çıkarmanı izlerdik, ikimiz senin yaptıklarına kahkahalarla güler veya çabalarına al-

kış tutarken bazen gözlerimiz birbirine takılırdı, sanki anne oğul değil de karı kocaydık ve sen de çocuğumuzdun.

Büyükannen seninle her zaman gurur duydu Kawika, tıpkı benim öteden beri duyduğum ve halen duyduğum gibi. Biliyorum ki o halen öyle; o sadece hayal kırıklığına uğradı, çünkü seni özlüyor, tıpkı benim seni özlediğim gibi.

Dahası, bu noktada tekrar söylemeliyim ki, beni bırakıp gittiğin için seni asla suçlamadım. Sen benden mesul değildin; ben senden mesuldüm. Nihayetinde asla içinde bulunmaman gereken bir durumdan çıkış yolunu bulman gerekiyordu.

Yıllar boyunca anneni soracağın günü bekledim ama asla sormadın. Bunun beni rahatlattığını itiraf etmeliyim, gerçi sonraları beni korumak istediğin için sormamış olabileceğinin farkına vardım; seni asıl koruması gereken kişi bendim ama beni her daim korumaya çalışan sen olmuştun. Annene karşı bariz ilgisizliğin, büyükannenle aramızda geçen bir tartışmanın konusu olmuştu, ona karşı çıktığım birkaç seferden biriydi bu tartışma.

Büyükannenle beraber katıldığımız bir veli–öğretmen görüşmesinde öğretmeninin, senin annen hakkında hiçbir şey bilmediğini dile getirmesinin ardından "Tuhaf" demişti büyükannen. "Bu denli kayıtsız olması tuhaf." Bununla, senin ağır olduğun, öyle ya da böyle, yavaş ve donuk olduğun anlamına gelecek şeyler ima ediyordu, ben de ona bağırdım. "Yani sorgu sual etmeye başlamasını mı istiyorsun?" diye üzerine gidip damarına bastım. Gözlerini nakış yüksüğünden ayırmadan hafifçe omuz silkti. "Elbette hayır" dedi. "Sormamasının garip olduğunu düşünüyorum sadece." Ona öfkelenmiştim. "O küçücük bir çocuk," dedim, "ve sen ne söylersen ona inanıyor. Sana güvendiği için şikâyet etmene de, bunu bir kusurmuş gibi göstermeye çalışmana da inanamıyorum." Ayağa kalktım ve odadan çıkıp gittim, o gece Jane'den senin için sütlaç hazırlamasını istemişti, –senin en sevdiğin tatlıydı– bunun bir özür olduğunu asla bilemeyecek olsan da onun

senden özür dileme şeklinin bu olduğunu ben biliyordum. Gel zaman git zaman, annen hiç olmamış gibi davranmak bizim için kolaylaştı. Sana anlatmamdan hoşlandığın bir Japon halk masalı vardı, şeftaliden doğan ve çocuksuz yaşlı bir çift tarafından bulunan bir çocuğun hikâyesiydi bu. "Bana 'Momotaro' oku yine" derdin, okurdum, sonra sen "Yine" derdin. Bir süre sonra, bu masalın bir başka versiyonunu, bahçemizdeki ağaçtan sarkan bir mangonun içinde keşfedilen Mangotaro adındaki bir oğlan çocuğundan ve bu çocuğun nasıl büyüyüp de maceralar yaşadığından ve birçok arkadaş edindiğinden bahseden bir başka hikâye anlatmaya başladım. Hikâye, her zaman çocuğun, babasını, büyükannesini, teyzesini ve amcasını bırakıp yeni maceralar yaşayacağı ve yeni arkadaşlar edineceği uzaklara gitmesiyle sona eriyordu. Daha o zaman bile benim işimin kalmak, seninkinin ise yola çıkmak, benim asla göremeyeceğim bir yere gitmek, kendine ait bir hayata sahip olmak olduğunu biliyordum.

Hikâye bittiğinde "Peki sonra n'olmuş?" diye sorardın, ben de sana iyi geceler öpücüğü verirdim.

"Onu da günün birinde geri gelip sen anlatacaksın bana" derdim.

* * *

Kawika: Yine oldu. Ayakta durduğum, sadece ayakta durduğum değil yürüdüğüm bir rüya gördüm. Ellerim bir zombi gibi önümde uzanıyordu, önce bir ayağımı, ardından diğer ayağımı sürüyordum. Derken rüya görmediğimin, gerçekten yürüdüğümün farkına vardım. Ellerimi duvarlara değdirmek için kullanarak, odayı çepeçevre dolanmaya konsantre olmaya başladım.

Yatağım odanın ortasında, bunun böyle olduğunu biliyorum, çünkü bir seferinde annemin buna söylendiğini duymuştum; –Ne akla hizmet, diyordu annem, yatağı duvarın birine ya da öteki-

ne yanaştıracak yerde, odanın orta yerine koymuşlar?– gerçi ben öyle olmasından memnundum, çünkü dolaşacak yer kalıyordu. Şurada boydan boya pencereden ibaret olan duvar vardı, bahçeye bakıyordu; şurada bana banyo yaptırıp duş aldırdıkları banyoya açılan kapı vardı; şurada da sanırım koridora çıkan kapı; o kilitliydi. Şurada çekmeceli bir komodin vardı, üzerinde kimi ağır, kimi hafif, kimi cam, kimi plastik birkaç şişe duruyordu. En üstteki çekmeceyi açıp şortlarımı, tişörtlerimi yokladım ellerimle. Zemin soğuktu, fayans ya da taş döşeli olmalıydı ama yatağıma yaklaştıkça farklı bir zemin döşemesi hissediyordum, tanıdık gelmişti. Hala ağacı yapraklarından elde dokunmuş bir kilim, ayağımın altında saten gibi kayıyordu, tıpkı çocukluğumda evdeki odamda serili olan kilim gibi.

Yatağa geri dönüş yolunu bulduktan sonra bir müddet uyanık halde öylece uzandım, çünkü şunu fark etmiştim: Ya buradan ayrılacak olursam? Şayet yürüyebilirsem, öteki şeylerin de bana dönme ihtimali yok muydu? Mesela, görme yeteneğim? Konuşmam? Ya bir gece buradan çıkıp gidersem? Ya seni bulmaya gelirsem? Sürpriz olmaz mıydı bu? Seni tekrar görmek, sana tekrar sarılmak? Gerçi, bu arada daha fazla pratik yapana kadar kimseye bir şey söylemeyeceğimi biliyordum. Aslına bakarsan, yürüyüş ne denli kısa olursa olsun, soluk soluğa bırakmıştı beni. Ama artık sen de biliyorsun. Seni bulmaya geleceğim; oraya kendi başıma yürüyeceğim.

Edward'la tekrar karşılaştığım o gün de yine yürüyüş yapıyordum. 1969 yılıydı, henüz dört aydır benimleydin; daha bir yaşına bile girmemiştin. Haftada birkaç defa, Matthew'dan bizi Kapi'Olani Parkı'na götürmesini ister, seni pusetinin içinde yağmur ağaçları ve yağmur sinamekileri arasında dolaştırırdım; bazen kriket kulübünün maçlarını izlemek için dururdum. Arada biri seni, bir zamanlar öylesine gezinip balıkçıları izlediğim Kaimana sahiline dolaştırmaya götürdüğüm de olurdu.

O zamanlar –hatta belki şimdi bile– genç bir adamın bir bebek pusetini ittiğini görmek alışılmamış bir şeydi, görenlerin bazen kahkaha attığı bile olurdu. Gerçi ben hiç oralı olmaz, karşılık dahi vermez, yolumda gitmeye devam ederdim. O sabah birinin şöyle bir bakmak yerine durup gözlerini üzerimize diktiğini hissettiğimde, önce hiç üzerinde durmadım, ta ki o birisi ismimi seslenene kadar. Bunun üzerine ben de durdum, ses tanıdık gelmişti çünkü, hepsi bu.

"Eeee, ne var ne yok?" diye sormuştu, sanki birbirimizi en son görüşümüzün üzerinden neredeyse on yıl değil de sadece bir hafta geçmişçesine.

"Gayet iyiyim" dedim elini sıkarak. Los Angeles'a taşındığını, orada üniversiteye gittiğini duymuştum, bunları ona söylediğimde omuzlarını silkti. "Daha yeni döndüm" dedi. Ardından pusetin içine bakarak "Kimin bebeği bu?" diye sordu.

"Benim" dedim, gözlerini kısarak bakmakla yetindi. Bir başkası olsa ya şaşkınlıktan haykırır ya da şaka yaptığımı düşünürdü, o sadece başını sallamakla yetinmişti. Onun asla şaka yapmadığını, dahası kimsenin de şaka yaptığını düşünmediğini hatırladım.

"Senin oğlun" dedi, sanki kelimenin zevkine varır gibi. "Minik Kawika" dedi, ismini sınayarak. "Yoksa 'David' diye mi seslenivorsunuz ona?"

"Hayır, Kawika" dedim, bunun üzerine hafifçe tebessüm etti.

"Güzel" dedi.

Nasıl olduysa beraberce gidip bir şeyler yememiz gerektiğine hükmettik. Her şeyi onun külüstür arabasına yükleyip Çin Mahallesi'ne, benim yirmi beş sente wonton çorbası içtiğim şu restorana gittik. Yolda annesini sordum, daha cevap vermeden önce suskun kalışından, yüzünün aldığı şekilden, annesinin vefat ettiğini anlamıştım: Meme kanseri. Bu yüzden dönmüştü.

"Keşke haberim olsaydı" dedim; suratıma yumruk yemiş gibiydim. Ama o omuzlarını silkti. "Yavaş ilerliyordu ama sonra çok hızlandı" dedi. "Çok fazla çekmedi. Onu Honoka'a'ya defnettim."

O öğle yemeğinden sonra görüşmeye başladık. Nerede ne zaman buluşacağımızı konuşup ayarladığımız yoktu: Pazar öğlen gelip beni alacağını, sahile gidebileceğimizi söyler, ben de tamam derdim. Aradan haftalar, aylar geçmiş ve biz birbirimizi giderek daha sık, sonrasında ise en azından gün aşırı görür olmuştuk. Tuhaf olan, onun bunca zamandır nerelerde olduğunu, benim bunca zamandır nerede olduğumu ya da birbirimizi son gördüğümüzden bu yana neler yaptığımızı veya birbirimizden ne demeye uzaklaştığımızı nadiren konuşuyor olmamızdı. Her ne kadar geçmiş, öyle kesip çıkartıldığı kadar kolayca unutulmasa da ikimiz de, –yine asla lafını bile etmeksizin– yeniden irtibatta olduğumuzu annemin bir şekilde keşfetmemesi için çok dikkatli davranıyorduk. O geldiğinde, şayet annem dışardaysa (kimi zaman seninle, kimi zaman tek başıma) verandada, yok eğer annem evdeyse tepenin dibinde, Edward'ın beni arabayla her zaman bıraktığı yerde beklerdim.

O günlerde nelerden konuşup sohbet ettiğimizi hatırlamak çok zor. Bunu duymak seni şaşırtabilir ama Edward'ın çok köklü bir değişimden geçtiğini fark etmek aylarımı almıştı; kastettiğim çocukluktan yetişkinliğe geçişte hepimizin deneyimlediği türden değişimler değil de inançları ve kanaatlerindeki değişimlerle, artık tanıyamadığım biri olup çıkmıştı. Bunun bir kısmı, söylemekten utanıyorum, onun çok aynı görünmesindendi, ben de onun aynı olduğunu, eskisi gibi olduğunu sanmıştım. Anakaranın uzun saçlı hippilerle dolu olduğunu televizyonda izlediğim haberlerden biliyordum. Dahası Honolulu'da da hippiler boy gösterirken, hiçbir öfke, devrim duygusu yoktu. Hawai'i'ye her şey geç gelirdi, –gazetelerimizde bile bir gün öncesinden kalmış eski haberler olurdu– bu yüzden şayet Edward'ı o zamanlarda görmüş olsaydın, onun bir başına siyasi bir radikal olup çıktığını sen de öyle hemen anlayamazdın. Evet, saçları benimkinden daha uzundu, daha kabarıktı ama her zaman temizdi; göz korkutucu olmaktan ziyade hoş bir etki bırakıyordu.

İkimiz de çalışmıyorduk. Benim aksime Edward eğitimini tamamlamamıştı; en nihayetinde izah etmişti durumu, son sınıfın başında okulu bırakmış ve sonbaharın geri kalanını otostopla Batı'yı gezerek geçirmişti. Paraya ihtiyacı olduğunda Kaliforniya'ya geri dönerek üzüm, sarımsak, çilek veya ceviz –o sırada artık neyin hasadı yapılıyorsa– topluyordu. Hayat boyu bir daha ağzına çilek koymayacağını söyledi. Artık Honolulu'ya geri dönmüş, kısa süreli işler bulmaya başlamıştı. Kâh bir arkadaşının evleri boyamasına yardım ediyor, kâh birkaç günlüğüne bir nakliye ekibine katılıyordu. Annesiyle birlikte paylaştığı o küçük ev kiralıktı; ev sahibi, Bayan Bishop'tan hoşlanan yaşlıca bir Çinli adamdı, eninde sonunda evden çıkmak durumunda kalacaktı ama ne bunun için ne de geleceği için kaygı duyuyor gibi görünüyordu. Çok az şeyi kafasına takıyor gibi bir hali vardı, bu çocukluğundaki o özgüvenli tavrını ve bu tavrının altında yatan o kusursuz güven eksikliğini hatırlatmıştı bana.

Gelgelelim, yılın sonlarına doğru onun gerçekte ne kadar farklı biri olup çıktığını anladım. Bir akşam beni tepenin eteğinden alırken, "Bir etkinliğe gidiyoruz," dedi, "arkadaşlarımdan bir ikisiyle buluşmak için." Daha fazla bilgi vermemişti, ben de her zamanki gibi sormamıştım. Ama heyecanlı, hatta gergin olduğunu görebiliyordum; direksiyon simidinin üzerinde tek parmağıyla gergin bir ritim tutturmuş, arabasını kullanıyordu.

Nu'uanu'nun epey iç kısımlarına, ağaçların örttüğü, oldukça dar bir özel yoldan aşağıya indik. Yol o kadar kötü aydınlatılmıştı ki, arabanın farları açık olmasına rağmen önümüzü görebilmek için bir el feneri tutmak zorunda kalmıştım. Bir dizi kapıdan geçtik, dördüncüsünde Edward arabayı durdurup indi; kapı sövesinde uzunca bir kablo parçasına bağlı bir anahtar vardı. Edward kilidi açtı, kapıdan geçtik ve kapıyı arkamızdan kapatmak için bir kez daha durduk. Önümüzde hayli uzun bir toprak araba yolu uzanıyordu; sarsıla sarsıla ilerlerken, yolun kenarında Jamaika

zencefillerinin kümeler halinde sıralandığını görebiliyor, hatta kokusunu alabiliyordum. Çiçekleri alacakaranlıkta hayalet gibi görünüyordu.

Araba yolunun sonunda, bir zamanlar hayli ihtişamlı ve hayli bakımlı olduğunu belli eden, önünde park etmiş en az yirmi araba olması dışında benim evime benzeyen, büyük, beyaz bir ahşap ev vardı. Daha dışardayken bile insanların konuştuğu duyulabiliyor, sesleri vadide yankılanıyordu.

"Hadi gel" dedi Edward.

İçeride belki de elli kişi vardı. İlk şoku atlattıktan sonra içeridekileri daha yakından gözlemleyebilmiştim. Birçoğu bizim yaşlarımızdaydı, hepsi de yerli halktandı, bazıları bariz bir şekilde hippiydi; çoğu, sırtı bana dönük olduğundan sadece saçlarının Afro olduğunu görebildiğim oldukça uzun boylu, siyahi bir adamın etrafında toplanmışlardı. Adamın saçları oldukça yoğun ve kabarıktı, pırıl pırıl parlayan saçlarının tepesi, adam hareket ettikçe tavandaki avizenin alt kısmına değip sallandırıyor, ışığı odanın içinde dalgalandırıyordu.

"Hadi gel" dedi Edward bir kez daha, bu sefer sesindeki heyecanı duyabiliyordum.

Kalabalığın yekpare bir uzuv gibi hareketlenmeye başlaması üzerine biz de kendimizi giriş kapısının olduğu yerden içerideki geniş açık alana sürüklenmiş bir halde bulduk. Burada da tıpkı ilk odada olduğu gibi hiç eşya yoktu, yer döşemelerinin bazıları çatlamış, rutubetten araları açılmıştı. Bu odada içerideki uğultu haricinde, tepemizden sanki bir uçak geçiyormuşçasına yoğun bir gürleme sesi geliyordu kulağıma, neden sonra pencereden dışarı baktığımda anlamıştım sesin nereden geldiğini, binanın hemen dibindeki şelaleden yükseliyordu o sesler.

Hepimizin zemine oturup yerlerimizi almamızın ardından, giderek uzayıp derinleşiyormuş hissi veren gergin bir sessizlik oldu. "N'oluyo lan?" diye soracak oldu birisi, bir adam, derhal

susturuldu; bir başkası kıkırdadı. Sessizlik uzadıkça uzadı ve en nihayet tüm o kıpırdanmalar ve fısıldamalar dindi, hepimiz en az bir dakika boyunca orada tam bir sessizlik ve hareketsizlik içinde, birlikte oturduk.

Ardından, o uzun boylu siyahi adam kalabalığın ortasında oturduğu yerden toparlanarak kalkıp uzun adımlarla odanın ön tarafına geçti. Adamın uzun boyu, bizim de yerde oturmuş kafamızı yukarıya kaldırmış ona bakan halimiz yüzünden, gözümüze olduğundan daha heybetliymiş gibi geliyor, bir insandan ziyade bir binaya bakıyormuşuz hissi veriyordu. Teni o kadar da koyu değildi, –ben ondan daha koyu tenliydim– pek de öyle yakışıklı olduğu söylenemezdi: Cildi parlaktı, karman çorman bir sakalı vardı, sol yanağında, onu daha ziyade çocuksu gösteren bir miktar sivilce vardı. Sanırım kendisi de çocuksu görünmeyi tercih etmezdi. Ne var ki adamda tartışmasız bir şeyler vardı: Onu ahmak ya da haşin gösterebilecek gedik dişleriyle tüm yüzünü kaplayan geniş bir gülümsemesi ve hareket ettikçe ahenkle eğip büktüğü, şekilden şekle giren uzun kolları ve bacaklarıyla, insan onu sadece dinlemek değil, aynı zamanda izlemek durumunda da kalıyordu. Ama insanı asıl büyüleyen sesiydi: Ne söylediği kadar nasıl söylediği, nazik, alçak ve tüy gibi yumuşak bir ses tonuyla; seni ne kadar sevdiğini, neden ve nasıl sevdiğini tekrar tekrar duymak isteyeceğin bir sesti onunki.

Gülümseyerek başladı. "Kardeşlerim" dedi. "Aloha."[13] Bunun üzerine kalabalıktan bir alkış koptu, tebessümü yüzünde daha da genişledi, mahmur ve baştan çıkarıcı bir hal aldı. "Beni bu muhteşem topraklarınıza davet ettiğiniz için aloha ve mahalo.[14]

Bu gece bu evde olmamız gerektiği bana özellikle doğru görünüyor, zira bu evin adının ne olduğunu biliyor musunuz? Evet, doğru, buranın bir adı var, süslü evlerin hepsinin bir adı olduğu

13. (Haw.) Merhaba. (ç.n.)

14. (Haw.) Teşekkürler. (ç.n.)

gibi buranın da var. Sanırım tüm dünyada böyle bu: Burası Hale Kealoha, Aloha Evi: Aşk Evi, Maşukların Evi.

Dahası, bu benim için özellikle ilginç, çünkü benim ismim de bir evin isminden geliyor: Bethesda. Aranızdan hanginiz İncil'inizi, Yeni Ahit'inizi hatırlıyorsunuz? Ah, arkalarda bir el görüyorum; bir başka el daha var. Siz arkadaki kız kardeşim, bunun ne manaya geldiğini söyleyin. Evet aynen öyle, Bethesda Havuzu,[15] Bethesda merhamet evi anlamına gelir, havuz İsa'nın sakat bir adamı iyileştirdiği yerdir. Dolayısıyla burada karşınızdayım: Aşk Evi'ndeki Merhamet Evi.

Bu gece yalnızca buraya değil, aynı zamanda adalarınıza, evinize gelmem istendi. Yakın dostum, en ileride sağda oturan, Kardeş Louis tarafından. Teşekkürler, Kardeş Louis.

Bunu şimdi söylemekten utanıyorum ama buraya davet edildiğimde, burası hakkında ne varsa bildiğimi sanıyordum. Ananaslar geldi aklıma. Gökkuşağını düşündüm. Kalçalarını ileri geri sallayan, hepsi birbirinden tatlı hula dansçısı kızlar vardı bir de. Farkındayım! Farkındayım! Gelin görün ki aklımdan geçenler bunlardı. Ama birkaç gün içinde, daha Kaliforniya'dan ayrılmadan yanıldığımı anladım.

İlk başta buraya gelmek istemediğimi söylemekten de ayrıca utanıyorum. Biliyor musunuz, burada sahip olduğunuz şeylerin hakikat olmadığını düşünüyordum. Dünyanın bir parçası olmadığını. Oakland yakınlarında yaşıyorum, orası dünyanın bir parçası. Orada neler olduğunu, orada neye karşı mücadele ettiğimizi, orada neye karşı savaş verdiğimizi görüyorsunuz: Siyahi erkek ve kadınlara uygulanan baskı, Amerika'nın kuruluşundan bu yana devam eden, yanıp kül olana kadar ve bizler yeni bir şeye başlayana kadar da devam edecek olan zulüm. Çünkü Amerika'nın

15. Kudüs'te Çoban Kapısı'nın yanında bulunan ve Yuhanna İncili'nin beşinci bölümünde, İsa'nın felçli bir adamı mucizevi bir şekilde iyileştirdiğinden bahsedilen beş kemerli havuz. (ç.n.)

olduğu şeyin bir tedavisi yok; kenardan köşeden bir şeyler yapıp da adaletin tesis edildiğini söylemek olmaz. Hayır kardeşlerim, adalet böyle işlemez. Annem, Houston Zenci Hastanesi denen yerde hemşire yardımcısı olarak çalışıyordu eskiden. Kalp krizi geçirerek hastaneye gelen erkeklerin ve kadınların hikâyelerinden bahsederdi bana; bir yudum nefes için nasıl da çırpındıklarından, yeterince oksijen alamadıkları için tırnaklarının nasıl da maviye döndüğünden bahsederdi. Kıdemli hemşireler anneme hastalarının ellerine masaj yapmasını, kanın uzuvlardan akmasını sağlamasını söylerdi, annem bunu yaparken hastaların tırnaklarının tekrardan pembeleşmesini izler, dokunuşuyla ellerinin ısındığını hissederdi. Ama bir gün hiçbir derde deva olmadığını fark etti; yaptığı tek şey hastaların ellerinin düzelmesini, belki biraz daha iş görmesini sağlamaktı ama kalpleri halen hastaydı. O zamandan beri gerçekten de değişen pek bir şey olmadı.

Burada da değişen pek bir şey yok. Amerika yüreğinde günahlar barındıran bir ülke. Neden bahsettiğimi biliyorsunuz. Bir grup insan topraklarından sürülüp atıldı; bir başka grubun elinden toprakları alındı. Bizler geçtik sizlerin yerine ama arzu ettiğimiz şey asla sizlerin yerine geçmek değildi. İstediğimiz, olduğumuz yerden koparılmamaktı sadece.

Atalarımızdan, büyük büyük büyük büyükanne ve büyükbabalarımızdan hiçbiri bir sabah uyanıp da şöyle düşünmedi: Hadi şöyle bir denize açılalım da dünyanın öbür yarısına kadar gidelim, toprak gaspının bir parçası olalım, kendimizi başka yerli halklarla karşı karşıya getirelim. Olmaz böyle bir şey, nasıl olur? Normal insanlar, düzgün insanlar böyle düşünmez, ancak şeytan böyle düşünür. Ama o günah, o leke asla kaybolmaz, buna sebep olan biz olmasak da hepimiz buna bulaştık.

Niyesini anlatayım. O kalbi tekrar getirin gözünüzün önüne ama bu sefer bir damla yağla lekelenmiş olsun. Yemeklik yağ değil, motor yağı, yoğun, yapışkan siyah, katran gibi ellerinize,

üstünüze başınıza yapışan. Bir damlacık yağ nihayetinde diye düşünüyorsunuz, eninde sonunda yok olup gider. Bu yüzden de aklınıza getirmemeye çalışıyorsunuz. Ama öyle olmuyor işte. Tam tersine, kalbinizin her vuruşunda, her atışında, o yağ, o minicik leke yayılır da yayılır. Arterler onu uzaklaştırır, damarlar onu geri taşır. Dahası bedeninizde yaptığı her yolculukla birlikte bir tortu bırakır; öyle ki, sonunda, hemen değilse de zamanla, her organ, her bir kan damarı, her bir hücre bu yağ tarafından lekelenir. Bazen onu göremezsiniz bile, fakat orada olduğunu bilirsiniz. Çünkü o yağ artık her yerdedir kardeşlerim: Damarlarınızın içini kaplamış, kalın bağırsağınıza ve karaciğerinize sıvanmış, dalağınıza ve böbreklerinize ilerlemiştir. Beyninize bulaşmıştır. O küçücük yağ kitlesi, görmezden gelebileceğinizi düşündüğünüz o leke artık her yerdedir. Dahası onu temizlemenin bir yolu kalmamıştır artık, onu temizleyebilmenin tek yolu kalbi tamamen durdurmaktan geçer, onu temizlemenin tek yolu, bedeni ondan arındırmaktır. Onu temizlemenin tek yolu onu bitirmektir. Lekeyi ortadan kaldırmak istiyorsan, onu içinde barındıranı ortadan kaldırmalısın.

Beni dinleyin. Bunun Hawai'i'de yaşayan bizlerle ne ilgisi var diyebilirsiniz. Diyebilirsiniz ki ülke bir beden değildir. Benzetme doğru değil diye düşünebilirsiniz. Ama doğru değil mi? Burada, Oakland'dan bir hayli uzakta, bu güzel yerde oturuyoruz kardeşlerim. Ama düşününce hiç de uzakta değil. Çünkü mesele şu kardeşlerim: Sizin burada ananasınız var. Gökkuşağınız var. Hula dansçısı kızlarınız var. Gelin görün ki bunların hiçbiri sizin değil. Peki ya Kardeş Louis'in beni görmem için götürdüğü o ananas tarlaları. Kime aitler? Size değil. O gökkuşakları? Var olmasına varlar ama Waikiki'deki şu yüksek binalar, o oteller ve siteler yüzünden tekini bile görebiliyor musunuz acaba? Peki o binalar kime ait? Size mi? Peki ya siz? O hula dansçısı kızlar, onlar sizin kardeşleriniz, sizin koyu tenli kız kardeşleriniz ama siz onların dans etmesine göz yumuyorsunuz... Peki kimler için?

Bu, burada yaşamanın tutarsızlığı. Bu nicedir size yutturulan bir yalan. Burada hepinize bir bir bakıyorum, kahverengi yüzlerinize, dolaşmış saçlarınıza, sonra da burayı yönetenlere. Seçilmiş yetkililerinizin kimler olduğuna bakıyorum. Bankalarınızı, işletmelerinizi, okullarınızı idare edenlere. Size benzemiyorlar. Yani: Fakir misin? Paran mı yok? Okula mı gitmek istiyorsun? Bir ev mi almak istiyorsun? Ama yapamıyor musun? Peki neden? Neden böyle olduğunu düşündün mü hiç? Hepiniz aptal olduğunuz için mi? Okula gitmeyi, başınızı sokacak bir yeri hak etmediğiniz için mi? Kötü olduğunuz için mi?

Yoksa uyutulmanıza izin verdiğiniz, unutturulmaya izin verdiğiniz için mi? Sütün ve balın olduğu topraklarda yaşamıyorsunuz ama şekerin ve güneşin olduğu topraklarda yaşıyorsunuz, ne var ki bunlarla çakırkeyif olmuş durumdasınız. Kendinizi bunlarla tembelleştirmişsiniz. Bir boş vermişlik başlamış hepinizde. Siz sörf yapmakla, şarkı söylemekle, kalçalarınızı sallamakla meşgulken neler olup bitmiş peki? Topraklarınız, ruhunuzun özü sizden alınmış, azar azar koparılmış sizden, hem de tam o kahverengi burunlarınızın dibinde, siz öyle aval aval bakarken olmuş bitmiş ve siz buna engel olmak için hiçbir şey yapmamışsınız – hem de hiçbir şey. Toprağımı al! demişsiniz. Hepsini al! Çünkü umurumda değil! Sana engel olmayacağım."

Ardından bir nefes aldı, orada bulunanları şaşkınlığa uğrattıktan sonra, alnına kırmızı bir bandana geçirdi. Kalabalıkta başından beri tek bir kıpırtı bile olmamıştı ama şimdi havada böcek sürülerininkileri andıran bir vızıltı dolaşıyordu. Tekrar konuşmaya başladığında sesi daha nazik, daha yumuşak, neredeyse teskin ediciydi.

"Kardeşlerim. Bir ortak noktamız daha var. Sizler de, bizler de kralların ülkesinden geliyoruz. Sizler de, bizler de krallar, kraliçeler, prensler ve prenseslerdik. Sizlerin de, bizlerin de babadan oğula, torundan küçük toruna geçen servetleri vardı. Gerçi sizler

şanslısınız. Çünkü krallarınızı ve kraliçelerinizi hatırlıyorsunuz. Onların isimlerini biliyorsunuz. Nerede gömülü olduklarını biliyorsunuz. 1969 yılındayız, dostlarım. Bin dokuz yüz altmış dokuz. Bu demektir ki, topraklarınız Amerikalılar tarafından çalınalı sadece yetmiş bir yıl, kraliçeniz Amerikan şeytanlarının ihanetine uğrayalı yetmiş altı yıl oldu. Ve işte buradasınız, –hepiniz değil ama unutmayın ki sizden yeterincesi kardeşlerim, yeterinceniz– Amerikalı olduğunuzu söylüyorsunuz kendinize. Amerikalı mı? 'Amerika herkes içindir' saçmalığına inanıyor musunuz? Amerika herkes için değildir, bizler için değil. Farkındasınız bunun, değil mi? Kalbinizin ve ruhunuzun derinlerinde, Amerika'nın sizi hakir gördüğünün, adam yerine koymadığının farkındasınız, değil mi? Vatanınızı, topraklarınızı, dağlarınızı istiyorlar ama Amerika sizleri istemiyor.

Bu topraklar hiçbir zaman onların olmadı. Zaten, yasal olarak da pek onların sayılmaz. Bu topraklar ele geçirildi. Sizin suçunuz değil bu. Lakin ele geçirilmiş olarak kalmasına göz yummak... İşte, bu sizin hatanız.

Rüşvetle sizi satın almalarına ses çıkarmadınız, kardeşlerim. Topraklarınızın bir kısmını size vereceklerine dair söz vermelerine izin verdiniz. Ama etrafınıza bir bakın: Hapishaneye düşenlerinizin buradaki herkesten daha fazla olduğunu biliyor musunuz? Yoksullarınızın buradaki herkesten daha fazla olduğunu biliyor musunuz? Sizlerin herkesten daha aç kaldığınızı biliyor musunuz peki? Genç yaşta hayata veda ettiğinizi, bebeklerinizin daha erken öldüğünü, herkesten çok sizlerin doğum yaparken hayatlarınızı kaybettiğinizi? Siz Hawaiilisiniz. Bu topraklar sizin. Onu geri almanın vakti geldi. Kendi topraklarınızda neden kiracı gibi yaşayasınız ki? Sizin olanı talep etmekten neden korkuyorsunuz? Waikiki'de dolaşırken –dün şahit olduğum gibi– o beyaz şeytanlara neden gülümsüyorsunuz, topraklarınıza geldikleri için neden teşekkür ediyorsunuz o hırsızlara? 'Ah, bizi ziyaret ettiğiniz için

teşekkürler! Demek ziyaretimize geldiniz, aloha! Adalarımıza geldiğiniz için teşekkürler. Umarız iyi vakit geçirirsiniz! Teşekkür mü? Ne için teşekkür ediyorsunuz acaba? Sizi kendi vatanınızda dilenci yaptıkları için mi? Siz kralları ve kraliçeleri, dalkavuklara ve soytarılara çevirdikleri için mi?"

Yine o vızıltı yükselmişti, dinleyiciler yekpare bir beden gibi geri çekiliyor, ondan uzaklaşıyor gibiydi. Konuşmanın bu kısmında giderek daha sakin bir tonda konuşmuştu ama tekrar konuşmaya başladığında, dayanılmaz birkaç saniye boyunca sessizliğin havada asılı kalmasına göz yumduktan sonra, sesi bir kez daha gürleşmişti.

"Burası sizin topraklarınız, kardeşlerim. Onu geri almak sizin elinizde. Bunu yapabilirsiniz. Yapmalısınız. Sizler bunu kendiniz için yapmazsanız, kimse yapmayacaktır. Sizler saygı duyulmayı talep etmezsiniz kim size itibar göstersin?

Buraya gelmeden önce –sizlerin topraklarını, sizin vatanınızı ziyarete gelmeden önce– biraz araştırma yaptım. Halk kütüphanesine gittim ve okumaya başladım. Kitaplarda, hemen hemen her kitapta olduğu üzere, bir sürü yalan olmasına rağmen, kardeşlerim, şunu bilin ki bunun bir önemi yok, zira yalanların arasındaki gizli doğruları okumayı, asılsız şeylerin ardındaki gerçekleri nasıl okuyacağınızı öğreniyorsunuz. İşte, orada okuduklarım arasında bir şarkıya denk geldim. Pek çoğunuzun bu şarkıyı bildiğinden eminim ama sözlerini daha net duyabilmeniz için size, müziksiz, İngilizce olarak okuyacağım."

"Bilinir Hawai'i'inin evlatları
Vatanlarına sadakatlarıyla
Kötü kalpli elçi geldiğinde karşılarına
Gözü doymaz haraç toplama kâğıtlarıyla..."

Daha ilk satırı okumuştu ki dinleyiciler şarkıyı söylemeye koyulmuşlardı, daha az evvel bizden şarkının sözlerini dinlememizi isteyen kendisi olduğu halde, melodi başlar başlamaz ellerini

çırpmaya başlamış, kalabalığın içinden ilk kişinin, arkadaşı Kardeş Louis'in ayağa kalkıp dans etmeye başlamasıyla daha da hararetle el çırpmaya başlamıştı. Hepimizin bildiği bir şarkıydı bu; kraliçenin devrilmesinden kısa bir süre sonra yazılmıştı. Ben hep çok eski bir şarkı olduğunu sanmıştım ama Bethesda'nın dediği gibi o kadar da eski bir şarkı değildi. Bugün hayatta olan insanlar arasında yazıldıktan kısa bir süre sonra Hawai'i Kraliyet Bandosu tarafında icra edildiğini duyanlar olduğu gibi, kraliçeyi siyah matem elbisesiyle, sarayın merdivenlerinden kendilerine el sallarken gördüklerini hatırlayan aile büyükleri olan insanlar da vardı odada.

Artık o da ayağa kalkmış, bizi izlemeye koyulmuştu; tüm bunların gerçekleşmesine kendisi ön ayak olmuşçasına ve bizleri uzun bir kış uykusundan kendisi uyandırmışçasına, ağzı yine kulaklarında, kim olduğumuzu hatırlamamıza tanıklık ediyordu. Yüzündeki o gururlu ifadeyi sevmemiştim, bizler onun zeki çocukları, o da bizim yorulmak bilmez öğretmenimiz gibi bir tavır içindeydi. Şarkının her bir kıtası bir kez Hawaii dilinde, ardından da İngilizce söylenmişti. Şarkı sözlerinin tercümesini pantolon cebinden çıkardığı kâğıt parçasına ikide bir bakarak okuması da hoşuma gitmemişti.

En çok da onun olduğu tarafa göz ucuyla baktığımda Edward'ın yüzünde gördüğüm ifadeden hoşlanmamıştım: Onu daha önce hiç görmediğim kadar kendinden geçmiş, yumruğunu tıpkı Bethesda'nın yaptığı gibi havaya kaldırmış, sanki karşısında binlerce kişiden oluşan bir dinleyici kitlesi varmış da hepsi daha önce hiç duymadıkları bir şeyi kendisinden duymak için toplanmışçasına, şarkının en ünlü sözlerini neredeyse kendini yırtarcasına okuyordu.

'A'ole a'e kau i ka pulima	Atma imzanı
Maluna op ka pepa o ka 'enemi	Düşmanın kâğıdına
Ho'ohui aina ku 'ai hewa	Satılırken ilhak günahıyla
I ka pono sivila o'o ke kanaka	Vatandaşının medeni hakları

'A'ole makou a'e minamina	Değeri yok gözümüzde
I ka pu'u kala a ke aupuni	Hükümetin para tepelerinin
Ua lawa makou i ka pohaku	Yeter bize taşı toprağıyla
I ka 'ai kamaha 'o o ka'aina	Güzel yemekleri bu ülkenin

* * *

Daha sonra ne olduğunu anneme soracak olsan –bunu ne ben yapabilirim ne de bir başkası– tam bir sürpriz olduğunu söylerdi. Ama bu doğru değil. Gerçi neden böyle hissettiğini de anlayabiliyorum ya hoş. Yıllarca süren bariz bir atalet ve hemen ardından –muhtemelen hiçbir uyarı olmadan– bir kırılma, ortadan kaybolma derdi büyük olasılıkla. Bir gece, sen ve ben O'ahu Meydanı'ndaki evde, yataklarımıza uzanmış yatıyorduk ama ertesi gece orada değildik. Sonrasında, ayrılıp gidişimizden ani ve beklenmedik bir şey olarak bahsedeceğinden eminim. Kimi zaman bunu bir kayıp olarak nitelendirirdi, seninle ikimiz birer düğme ya da çengelli iğneymişiz gibi. Ama ben bunun ortadan kaybolmaktan daha fazlası olduğunun farkındaydım; yumuşayan, kendini hiçliğe doğru yuvarlayan ve annemin parmak uçlarının altında yok olan bir kalıp sabun.

Bununla birlikte, izleyen olayları annemin bakış açısıyla nitelendirip onu haklı bulacak bir başka kişi daha vardı ve gariptir ki bu kişi Edward'dı. Hale Kealoha'daki o gece "dönüştürülmüş" olduğunu, bunun bir tür diriliş olduğunu söyleyecekti daha sonraları. Böyle hissettiğine inanıyorum. O gece kasabaya geri dönüş yolunda ikimiz de bilhassa sessiz kalmıştık; zira ben Bethesda hakkında ne düşünmem gerektiğinden de, onun anlatıp durduğu şeylerden de emin değildim, Edward ise söyledikleri karşısında yıldırım çarpmışa döndüğü için sessiz kalmıştı. Arabayı sürerken ara sıra elinin ayasıyla direksiyona vuruyor, kendi kendine "Kahretsin!", "Vay be!" veya "Daha neler!" diye haykırıyordu. İçim bu

denli huzursuz olmasaydı, hal ve tavrının gülünç olduğunu bile düşünebilirdim. Bugüne dek herhangi bir şey hakkında tepki verdiği görülmeyen Edward'ın şimdi tek kelime etmeyip öfkeli sesler çıkararak böyle hop oturup hop kalkması gülünç müydü yoksa endişe verici miydi?

Bethesda'nın konuşması kaydedilmiş, Edward da kaydın bir kopyasını edinmişti. İlerleyen haftalarda, vadide yaşayan bir aileden kiraladığı yatak odasının zeminine serili şiltenin üstüne uzanmış, ikimiz de ezberleyene kadar Edward'ın çift makaralı teybinde kaydı tekrar tekrar dinlemiştik; üstelik sadece konuşmanın kendisini değil, izleyicilerin öfkeli soluklarını, Bethesda ağırlığını bir ayağından ötekine aktarırken zeminde çıkan gıcırtıyı, kalabalık sönük ve ahenksiz bir şekilde şarkı söylerken Bethesda'dan arada bir yükselen alkış seslerinin patlama gibi hissedildiği yerleri de ezber etmiştik.

Ne var ki o geceden sonra dahi, Edward açısından bir şeylerin geri dönülemez biçimde değişmiş olduğunun farkına varmam birkaç ayımı almıştı. Tanıyabildiğim kadarıyla hiçbir zaman bir şeylere laf olsun diye ilgi duyup heves eden veya düzenbaz, bir hevesten ötekine atlayan biri gözüyle bakmamıştım ona. Dolayısıyla, onun Hawai'i'nin bağımsızlığına giderek artan ilgisine tanık olup da bunun geçici bir heves olduğunu düşünmüş değildim; daha ziyade (kişisel) dönüşümünün bir kısmını benden gizlediğine kani olmuştum. Bunun sebebinin ikiyüzlülük olduğuna da inanmıyorum; bana kalırsa, sebep bunun onun için değerli ve kişisel bir şey, dahası bir dereceye kadar da sırrına erişilmez bir şey olmasıydı ve o bunu, hiç kimsenin göremeyeceği ve yorumda bulunmayacağı kendi iç dünyasında büyütmek istiyordu.

Gelgelelim, onun farklı benliğinin başlangıcını tarihlendirebilecek olsam, muhtemelen Aralık 1970 olduğunu, Nu'uanu'daki o evde Bethesda'yı dinlememizden yaklaşık bir yıl sonrasına tekabül ettiğini söylerim. Annem o zaman bile Edward'ın hayatıma yeniden

girdiğinden büyük ölçüde habersizdi; beni halen tepenin dibinde bırakıyordu; eve de halen gelmiş değildi. Arabadan inmeden önce içeri girmek isteyip istemediğini sorardım, her seferinde hayır derdi, benim de içim rahatlardı. Ama bir gece yine aynı soruyu sordum ve onun da, "Tabii, neden olmasın?" diyeceği tuttu, sanki normal olanı buymuş da gelip gelmemek keyfine kalmış bir şeymişçesine.

"Ya" diye cevap verdim. Şaka yapıyormuş gibi yapamazdım; dediğim gibi, şaka da yapmamıştı zaten. Bunun üzerine arabadan indim, bir saniye sonra o da inip arkamdan geldi.

Tepeyi tırmandığımız sırada ben gitgide daha fazla gerildim, eve vardığımızda da sana bakmam gerektiğine dair bir şeyler mırıldanarak yukarı fırladım, yatağında uyurken seni izledim bir süre. Seni yanımda götürdüğüm günlerde arabanın arka koltuğuna oturur, seni kucağımda tutardım. Kısa bir süre önce seni kendine ait küçük bir yatağa taşımıştık, zemine yakın ve etrafı minderlerle çevriliydi, zira sen uykuda kıpır kıpır kıpırdanırdın, bazen şilteden yuvarlanıp yere düştüğün bile olurdu. "Kawika," diye fısıldadığımı hatırlıyorum sana, "sence ne yapmalıyım?" Ama tabii ki cevap vermedin, uyuyordun ve sadece iki yaşındaydın.

Alt kata döndüğümde annem ve Edward çoktan karşılaşmış ve beni yemek masasında beklemeye koyulmuşlardı. Yemeklerimizi alıp masaya geçtikten sonra annem "Edward bana sizin ikinizin yeniden bir araya geldiğinizi söyledi" dedi, ben de başımı salladım. "Başını sallama, konuş" dedi annem, bunun üzerine boğazımı temizleyip kendimi konuşmaya zorladım.

"Evet" dedim.

Yüzünü Edward'a çevirdi. "Bu Noel'de ne yapıyorsun?" diye sordu. Edward'ı her ay görüyormuş, Noel'i normalde nasıl geçirdiğini, bu yılki kutlamaların her zamanki gibi mi yoksa farklı mı olacağını anlayacak kadar yaşantısını biliyormuş gibi sordu.

"Hiççç" dedi Edward. Bir müddet duraksadıktan sonra, "Gördüğüm kadarıyla bir ağacınız var."

Olabildiğince renk vermeden konuşuyordu ama çoktan işkillenen ve bu nedenle ihtiyatı elden bırakmayan annem sırtını dikleştirdi. "Evet" diye yanıtladı, aynı şekilde renk vermeden.

"Bu pek de Hawai'ililere özgü değil, öyle değil mi?" diye sordu.

Hepimiz kış bahçesinin köşesinde duran ağaca baktık. Ağacımız vardı, çünkü oldum olası ağacımız olurdu bizim. Her yıl anakaradan sınırlı sayıda ithal edilir ve hatırı sayılır bir fiyata satışa sunulurdu. Yıllarca tüm anakarayla özdeşleştirdiğim taze idrar kokusu haricinde özel bir yanı yoktu. Anakara, asfalt, kar, otoyollar ve çam ağaçlarının kokusundan ibaret bir yerdi ve ülke ebedi kışa mahkûmdu. Ağacı süslemek için özel bir çaba göstermemiştik –aslına bakılırsa, süslemenin çoğunu Jane yapmıştı– ama bu yıl öncekinden daha ilginç görünüyordu, çünkü artık sen buradaydın ve dallarını çekiştirecek ve bunu yaptığın için azarlandığında kahkahalar atacak kadar büyümüştün.

"Bunun Hawai'ili olmakla ya da olmamakla bir ilgisi yok," dedi annem, "bu bir gelenek."

"Evet ama kimin geleneği?" diye sordu Edward.

"Nasıl yani? Herkesin" dedi annem.

"Benim değil" dedi Edward.

"Ben de aynen öyle düşünmüştüm" dedi annem, ardından da bana "Lütfen bana pirinci uzatır mısın, Wika?" dedi.

"Eh, benim değil" diye tekrarladı Edward.

Annem karşılık vermedi. Annemin o gece sergilediği soğukkanlı tavrı ancak çok uzun yıllar sonra takdir edebildim. Edward'ın sesinde tartışmayı açıkça tırmandıran bir ton yoktu ama annem durumu çoktan anlamıştı, hem de benden çok önce – ben kim olduğumu veya neyi hak ettiğimi sorgulayan insanlarla büyümemiştim ama annem öyle değildi. İsmini hak edip etmediği ve dünyaya gelişi oldum olası sorgulanmıştı. Birinin onu ne zaman kışkırtmaya çalıştığını gayet iyi anlardı.

"Bu bir Hıristiyan geleneği" dedi en sonunda annemin sessizliği karşısında. "Bizim değil."

Annem ufak bir tebessümle yetindi, "Yani Hıristiyan Hawai'ililer diye bir şey yok, öyle mi? dedi başını tabağından kaldırarak.

Omuzlarını silkti. "Gerçek bir Hawai'iliyseniz hayır."

Annemin yüzündeki tebessüm büyüdü, gerginleşti. "Anlıyorum" dedi. "Büyükbabam bunu duysa şaşırırdı. O bir Hıristiyan'dı biliyor musun; kralın sarayında hizmet etti."

Omuzlarını silkti yine. "Hıristiyan Hawai'ililer diye bir şey *olmadığını* söylemiyorum," dedi, "benim söylediğim bu ikisinin birbirlerine zıt olduğu." (Sonraları aynı şeyi bana da tekrarlayacaktı, konuyu ilk elden bildiklerinin ötesine taşırdı hep: "Bu, insanların siyahi Hıristiyanların yaşadıkları hakkında her daim konuşmalarına benzer ama siyahiler kendilerini ezenlerin âdetlerini kutladıklarını bilmiyorlar mı? Yıllarca suistimal edildikten sonra, ahirette onları daha iyi bir şeyin beklediğini düşünsünler diye Hıristiyan olmaya teşvik edildiler. Hıristiyanlık bir tür zihin kontrolüydü, halen de öyle. Tüm o ahlak derslerini, tüm o günah safsatalarını yuttular, şimdi de bunların esiri olmuş durumdalar.") Annem suskunluğunu koruyunca konuşmaya devam etti. "Danslarımızı, dilimizi, dinimizi, topraklarımızı, hatta kraliçemizi bile bizden alanlar Hıristiyanlardı. Ki bunu en iyi sizin biliyor olmanız lazım." Annem bunun üzerine, tıpkı benim gibi irkilerek başını kaldırdı; –daha önce hiç kimse annemin bu şekilde üstüne gitmemişti– ardından gözlerini annemin üzerine dikti. "Dolayısıyla, kim olursa olsun, gerçek bir Hawai'ilinin kendilerini her anlamda soyup soğana çeviren bir ideolojinin uygulayıcılarına inanabilmesi tuhaf görünüyor."

Gerçek Hawai'ili, hakiki Hawai'ili... Onun bu terimleri kullandığını ilk kez duyuyordum, zaten kısa bir süre sonra da bu terimleri işitmekten bıkacaktım, çünkü terimleri anlamadığım gibi, onlar tarafından sorumlu tutulduğum hissine de kapılacaktım.

Tek bildiğim gerçek bir Hawai'ili olmanın benim olmadığım bir şey olmasıydı: Gerçek bir Hawai'ili daha öfkeli, yoksul ve yaygaracı olurdu. Dili akıcı bir şekilde konuşur, var gücüyle dans eder, duygulu bir şekilde şarkı söylerdi. Amerikalı olmamakla kalmazdı, kendisine o şekilde seslenecek olursanız öfkeden köpürürdü. Gerçek bir Hawai'ili ile tek ortak noktam tenimin rengi ve kanımdı; gerçi ilerleyen zamanlarda kendi ailem bile bir kusur haline gelecek, uzlaşmacı eğilimlerimin bir kanıtı olup çıkacaktı zaten. Her ne kadar bir Hawaii kralının adı da olsa, ismim bile yeterince Hawai'ili sayılmazdı – Hıristiyan bir ismin Hawaiileştirilmiş haliydi ve dolayısıyla Hawaiili değildi.

Annem –öfkeli olduğu şüphe götürmeyen bakışlarla– beni baştan ayağa süzüp iç çekmemiş olsa, konuşulanlardan dolayı buz kesmiş o ortamda sonsuza kadar öylece oturabilirdik. Annemin "Wika!" diye seslendiğini duydum, neden sonra gözlerimi açtığımda karanlık bir odada, yatağımdaydım.

Yanımda oturuyordu. Oturmaya çalıştığımda "Dikkat et," dedi, "nöbet geçirdin ve başını vurdun." Konuşmaya başladığımda "Doktor bir gün daha yatakta kalman gerektiğini söyledi. Kawika iyi" diye devam etti.

Bir müddet ikimiz de sessiz kaldık. Ardından annem konuşmaya başladı. "Bundan böyle Edward'la görüşmeni istemiyorum, beni anlıyor musun Wika?" diye sordu.

Söyledikleri karşısında kahkaha atabilirdim, dalga geçebilirdim, ona artık bir yetişkin olduğumu, kiminle görüşüp kiminle görüşmeyeceğimi bana söylemeyeceğini söyleyebilirdim. Edward'ı benim de tedirgin edici bulduğumu söyleyebilirdim ama diğer yandan heyecan verici bulduğumu ve onunla görüşmeye devam edeceğimi de...

Ama bunların hiçbirini yapmadım. Başımı sallamakla yetindim ve gözlerimi kapadım; yeniden uykuya dalmadan önce, annemin bana "Aferin" dediğini duydum. Avucunu alnıma daya-

dığını hissedebiliyordum, bilincimi yitirdiğim esnada tekrardan çocuk olduğum, bana hayatımı sil baştan yaşama imkânı verildiği ve bu sefer her şeyi doğru dürüst yapacağım hissine kapıldım.

* * *

Sözümü tuttum. Edward'la görüşmedim. Beni aradı ama telefonlarına çıkmadım; eve uğradı ama Jane'e evde olmadığımı söylettim. Evden çıkmadım ve senin büyümeni izledim. Dışarı çıktığımda tedirgin oluyordum. Honolulu küçük bir adada küçük bir kasabaydı, halen de öyle; onunla bir yerlerde karşılaşırım diye korkuyordum ama nasıl olduysa hiç denk gelmedik.

Saklandığım üç yıl boyunca benim açımdan pek bir şey değişmemişti. Ama sen değişmiştin: Konuşmayı öğrenmiştin, ilk önce cümleler kurdun, ardından paragraflar; koşmayı öğrenmiştin, okumayı, yüzmeyi. Matthew sana mango ağacının en alt dalına tırmanmayı öğretmişti; Jane de sulu bir mango ile ham bir mangoyu nasıl ayırt edebileceğini. Hawaii dilinde birkaç kelime de öğrenmiştin, annem öğretmişti sana onları, birkaç kelime de Tagalog öğrenmiştin, onu da Jane öğretmişti ama gizli saklı: Büyükannen Tagalog dilinin ses ahenginden hoşlanmıyordu, sen de onun yanındayken onları söylememeyi öğrenmiştin. Hangi yemekleri daha çok sevdiğini de biliyordun artık –benim gibi sen de tuzlu yemekleri şekerli olanlara tercih ediyordun– arkadaşlıklar da kurmuştun, hem de rahatlıkla, benim ömür boyu hiç yapamadığım biçimde. Nöbet geçirdiğimde yardım çağırmayı da öğrenmiştin, sonrasında nöbetim geçtiğinde yüzümün yanına dokunmak için yanıma gelirdin, ben de senin ellerini avuçlarımın arasına alırdım. O yıllar beni en çok sevdiğin yıllardı. Beni asla benim seni sevdiğimden daha fazla, hatta benim seni sevdiğim kadar, sevmeye devam ettiğim kadar sevemeyecektin, o dönem karşılıklı hislerimizin birbirine en yakın olduğu zamanlardı.

Sen değiştin, keza dünyanın geri kalanı da. Her gece televizyonda o günkü protestolarla ilgili en az bir haber oluyordu: İlk başlarda Vietnam'daki savaşı protesto edenler oldu; ardından siyahiler için protestoda bulunan insanlar ortaya çıktı, sonrasında kadınlar ve sonra eşcinseller için protesto gösterileri yapanlar oldu. Tüm bunları küçük siyah–beyaz televizyonumuzda, San Francisco, Washington D.C., New York, Oakland ve Chicago'da etki gücünü kullanan, rüzgârın yönünü değiştiren o kitleleri izledim. Konuşmasının hemen ardından adadan ayrılan Bethesda'nın o kalabalık kitlenin içinde olup olmadığını hep merak etmişimdir. Protestocuların hepsi istisnasız gençti, ben de genç olmama rağmen, 1973'te henüz otuz yaşında bile değildim, kendimi çok daha yaşlı hissediyordum, protestocuların hiçbirinde kendime dair bir şey bulamıyordum; ne onlara ne mücadelelerine ne de tutkularına karşı bir şey hissetmiyordum. Mesele görünüşümün onlara benzememesi değildi; onların coşkusunu anlayamıyor oluşumdu. Onlar engelleri aşarak aşırılıklara eriştikleri ve bunu kavrayıp özümseyebildikleri bir dünyaya doğmuşlardı, oysa ben öyle değildim. Zamanın öylece akıp gitmesini, yılların bir sonrakinden ayırt edilemeyecek şekilde geçmesini, elimdeki tek takvimin sen olmanı istedim. Oysa onların istediği zamanı durdurmaktı: Önce durdurmak, ardından hızlandırmak, tüm dünya alevlere teslim olana ve sil baştan başlamak durumunda kalana kadar da hızlı gitmesini sağlamaktı.

Burada da değişiklikler olmuştu. Televizyonda Keiki ku Ali'i hakkında hikâyeler anlatıldığı olurdu bazen. Bunlar, hangi üyesine ne sorduğunuza bağlı olarak Hawai'i'nin Amerika Birleşik Devletleri'nden ayrılmasını ya da monarşinin yeniden getirilmesini veya yerli Hawaiiler için ulus içinde bir ulus devleti, veya bir Hawaii eyaleti talep eden bir grup yerli Hawaiiliden ibaretti. Okullarda Hawai'i dili derslerinin zorunlu olmasını istiyorlardı, bir kral ya da bir kraliçe istiyorlardı ve tüm "*haole*'lerin" defolup

gitmesini talep ediyorlardı. Kendilerine Hawai'i'li bile demek istemiyorlardı artık: Onlar kanaka maoli'ydiler.

Bu haberleri ne zaman izlesem yasadışı bir faaliyette bulunuyormuşum hissine kapılırdım, odada annemle birlikte olduğum sırada olur da herhangi biri yayınlanır korkusuyla akşamın ilk saatlerinde yayınlanan haberleri izlemeyi tümden bırakmıştım. Haberleri ancak annemin evden çıkacağını bildiğim zamanlarda izliyordum, o zaman bile televizyonun sesini kısıyordum ki, erken dönecek olursa onu duyup televizyonu kapatabileyim. Avuçlarım terden yapış yapış, televizyonu her an kapatmaya hazır bir vaziyette, televizyona yakın bir yerde otururdum.

Kendimi garip bir şekilde savunma konumunda hissediyordum ama annemi değil; o protestocuları, o zapt edilemez saçlarıyla genç erkek ve kadınları, Siyahi Gücü üyelerini taklit edercesine yumruklarını havaya kaldırıp slogan atan akranlarımı. Annemin onlar hakkında ne düşündüğünü biliyordum zaten: Hipnotize edilmişçesine bir sessizlik içinde birlikte izlediğimiz, bir yıl önce yayınlanan ilk bölümün sonunda neredeyse onların duygularına ortak olarak, "Ne aptallar" diye mırıldanmıştı. "Ne istediklerini bile bilmiyorlar. Bunu elde edeceklerini nasıl düşünüyorlar ki? Hem monarşinin geri gelmesini hem de yeni bir eyaleti aynı anda isteyemezsin." Ben de nedendir bilmem, onları daha da aşağıladığını duymak istememiştim. Annemi kısmen de olsa haklı bulduğum için, bunun mantıksız olduğunun ben de farkındaydım: Tişörtleri ve kabarık saçlarıyla gülünç görünüyorlardı; kamera onlara döndüğünde attıkları kulakları tırmalayıcı ahenksiz sloganlar, kendilerine sözcü diye seçtikleri adamın İngilizceyi çat pat bile konuşamaması, meramlarını Hawaii dilinde bile ifade edememeleri de cabasıydı. Onlar adına o kadar utanmıştım ki... Her kafadan bir ses çıkıyordu.

Ama bir yandan da onlara gıpta ediyordum. Senin dışında hiçbir şey için bu denli ateşli bir duygu beslediğim olmamıştı.

O erkeklere ve kadınlara bakıyor ve neyin peşinde olduklarını biliyordum: Talep ettikleri şey mantıktan da, örgütlülükten de büyüktü. Kendimi bildim bileli bana söylenen şey hayatımı mutlulukla yaşamaya çalışmam gerektiği olmuştu ama mutluluk denen şey, öfkenin insana açıkça verdiği o şevki, o enerjiyi verebilir miydi? Onlarınki başka herhangi bir arzunun önüne geçen türden bir ihtirastı; ona sahip olsaydınız, bir daha asla istemeyebilirdiniz. Geceleri onlardan biri olduğumu hayal edip düşünür dururdum: Onlar kadar öfkelenebilir miydim? Bir şeyi bu denli arzulayabilir miydim? Kendimi bu denli mağdur hissedebilir miydim?

Yapamazdım. Ama gayret etmeye başladım. Daha önce de dediğim gibi, Hawaiili olmanın ne anlama geldiğini daha önce hiç düşünmemiştim. Erkek ya da bir insan olduğunu aklına getirmek gibi bir şeydi bu: Olduğum şeylerdi bunlar ve onlardan ibaret olduğum gerçeği her zaman yeterli gibi görünüyordu bana. Varlık göstermenin gerçekten de başka bir yolu olup olmadığını, bunca zaman boyunca yanılıp yanılmamış olduğumu, diğer insanların açıkça görüyor gibi göründüğü bir şeyi benim bir şekilde benim görmekten aciz olup olmadığımı düşünmeye başladım.

Darbe hakkında daha önce okuduğum kitapların bulunduğu kütüphaneye gittim; büyük büyükbabamın tüylü pelerininin cam bir kutuda sergilendiği müzeye –babamın hem pelerini hem de sergilendiği kutuyu bağışladığı müzeye– gittim. Bir şeyler hissetmeye çalıştım, ancak tek hissedebildiğim, benim adıma bir şeyler yapanların *haloe*'ler değil, bizzat bu eylemciler olduğuna dair hafif akıl çelici bir güvensizlik duygusuydu. Keiki ku Ali'i: kraliyet çocukları. Ama asıl kraliyet çocuğu olan bendim. Bir gün görevine iade edilecek bir kraldan bahsettiklerinde, hukuken kastettikleri bendim, ne var ki benim kim olduğumu bilmiyorlardı; kralın geri döneceğinden bahsediyorlardı bahsetmesine ama krala geri dönmek isteyip istemediğini sormak akıllarına hiç gelmemişti. Ama aynı zamanda ne olduğumun kim olduğumdan her zaman daha önemli olacağı-

nın da farkındaydım. Aslında, kim olduğumu önemli kılan tek şey ne olduğumdu. Bana sormayı neden akıl etsinlerdi ki?

Onlar akıl etmezdi ama Edward ederdi. Onunla konuşamayacak kadar korkak olsam da her zaman onu aradığımı itiraf etmeliyim. Televizyona gözlerimi kısarak baktım; valilik, belediye başkanlığı ve üniversite rektörlüğüne sızmaya çalışan protestocu çetesini taradım pürdikkat. Ama Kardeş Louis'i bir ya da iki kez görmeme rağmen, Edward'ı hiç görmedim. Ne var ki onun bir şekilde orada olduğuna, sadece kameranın görüş açısı dışında kaldığına, bir duvara yaslanmış kalabalığı incelediğine her zaman inandım. Hatta hayallerimde, onu memnun edecek bir şey yaptıklarında takipçilerine bir lütuf gibi nadir tebessümünü bahşeden, ele avuca sığmaz, firari bir lider olup çıkmıştı. Geceleri, Hale Kealoha'ya çok benzeyen gölgelerle dolu bir evin ortasında ayakta durmuş, konuşma yaptığını hayal ederdim. Uyandığımda ona, belagatına ve zarafetine hayret ve hayranlık duyardım, ta ki beni bu denli büyüleyen o sözlerin kendi sözleri değil, Bethesda'nın sözleri olduğunun farkına varana kadar. Sonrasında kendi kendime o kadar çok tekrar etmiştim ki, tıpkı milli marş ya da Jane'in çocukluğumda bana söylediği şarkı gibi bilinçaltımın bir ilahisi olup çıkmıştı. Şimdi de ben onu sana söylüyorum: Sarı kuş, muz ağacının tepesinde / Sarı kuş, sen de benim gibi yapayalnız oturuyorsun.

Sonunda onunla karşılaştığımda, karşılaşmamızın bu kadar geç olmasına şaşırmıştım sadece. Günlerden çarşambaydı, bundan eminim, zira her çarşamba seni okula bıraktıktan sonra uzun bir yürüyüş yapar, ta Waikiki'ye kadar giderdim; sen bebekken Kapi'olani Parkı'nda birlikte altında oturup bir paket kraker yediğimiz ağaçlardan birinin altına otururdum. Her pakette sekiz kraker olurdu ve ben sadece yedisini yer, kalan bir tanesini de un ufak edip mina kuşlarını[16] beslerdim, sonra da kalkıp yürümeye devam ederdim.

16. Sığırcık ailesinden özellikle Hindistan, Pakistan ve Bangladeş olmak üzere güney Asya'ya özgü, insan seslerini taklit etmesiyle bilinen bir grup ötücü kuştur. (ç.n.)

"Wika" diye seslendiğini duydum birinin, başımı kaldırıp baktığımda onun bana doğru yürüdüğünü gördüm.

"Vayyyy, kimler varmış burada" dedi gülümseyerek. "Görüşmeyeli uzun zaman oldu kardeşim."

Gülümseme yeniydi. Keza şu "kardeşim" lafı da. Saçları daha da uzundu, güneşten kısmen kumrala dönmüştü, bir tutam topuz halinde toplanmış olsa da başının etrafında uçuşan saç telleri vardı. Teni bronzlaşıp daha da koyulaşmıştı, gözleri olduğundan daha açık renkli ve parlak görünüyordu, gözlerinin çevresi kırışmıştı ve kilo vermişti. Üzerinde rengi atmış bir aloha gömlek, soluk mavi renkli, ağartılmış ve paçaları kesilip şort yapılmış bir jean vardı; onu hatırladığımdan hem daha genç hem daha yaşlı gösteriyordu.

Aynı kalan şey benimle karşılaştığına şaşırmamış olmasıydı. "Aç mısın?" diye sordu, öyle olduğumu söyleyince Çin Mahallesi'ne gidip biraz Çin eriştesi yiyelim dedi. "Artık arabam yok" dedi; endişeli ya da halden anlar bir tavır sergilediğimde omuzlarını silkti. "Önemli değil," dedi, "geri alacağım zaten. Sadece şu an için yok." Sol ön dişinde çay renginde bir leke vardı.

En büyük değişiklik çenesinin düşmüş olmasıydı. (Son görüşmemizin ilk altı ayı boyunca, onda neyin farklı olduğunu, neyin tanıdık olduğunu kıyaslıyor, her seferinde de aynı sinir bozucu gerçekle karşı karşıya kalıyordum: Kim olduğunu bilmiyordum. Hakkında birkaç gerçek biliyordum, birkaç izlenimim vardı ama geri kalanını, onu ihtiyacım olan kişi haline getirerek kafamda ben kurgulamıştım.) Öğle yemeklerinde ve sonraki aylarda daha da fazla konuşup durdu, ta ki saatler boyunca arabayla gideceğimiz günler gelene kadar. (Esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolan araba yine esrarengiz bir biçimde ortaya çıkmıştı) O durmak bilmeksizin konuşuyor, bense kimi zaman onu dinlemeyi tamamen bırakıyor, başımı koltuğa yaslamakla yetiniyor, radyoda dinlediğim sıkıcı bir haberde yaptığım gibi, söylediklerinin sadece akıp gitmesine seyirci kalıyordum.

Peki nelerden bahsediyordu? Aaa, ilk önce nasıl konuştuğunu anlatmalıyım: Pidgin'i[17] andıran bir sözcük dizisi benimsemişti. Ne var ki *pidgin* konuşarak büyümediği için –nihayetinde burslu bir öğrenciydi, annesi standart İngilizce konuşması konusunda ihtiyatlı davranmamış olsa, hayatta o okula giremezdi– kulağa son derece yapay ve tuhaf biçimde resmi geliyordu. Yerliler tarafından konuşulduğunda kulağa ne denli zengin ve gayriresmi geldiğini ben bile anlayabiliyordum: Fikir alışverişinde bulunurken konuşulan bir dil değildi bu; şaka, hakaret ve dedikodu yapmak için kullanılan bir dildi. Ama Edward bunu bir bilgi edinme dili haline getirmiş ya da getirmeye çalışıyordu.

Böyle giderse nelerin olabileceğini anlayıp anlamadığımı sormasına gerek yoktu; anlamadığımı biliyordu. Hawaiililer olarak kaderimizin neden anakaradaki siyahi insanların kaderiyle bağlantılı olduğunu anlamıyordum ("Hawaii'de siyahi insan yok ki" diye hatırlattım ona, bir gün anakarada siyahiler arasındaki bazı protestoları annemle oturmuş televizyondaki haberlerde izlerken annemin söylediklerini tekrarlayarak. "Hawaii'de zenci yok ki" demişti annem, dillendirmeye zahmet dahi etmediği şeyin hayaleti: Tanrı'ya şükür ifadesi aramızda, havada geziniyordu. Nasıl olup da piyon olarak kullanıldığımızı, onun Doğuluların bizden faydalandığı yönündeki iddiasını anlamıyordum: Tanıdığım ve gördüğüm Doğuluların pek çoğu bariz bir şekilde yoksuldu, en azından zengin olmaktan çok uzaktılar ama buna rağmen Edward'a göre, topraklarımızın yitip gitmesinden *haole* misyonerler kadar onlar da sorumluydular. "Artık onları görüyorsun, ev alıyorlar, işyerleri açıyorlar" dedi. "Fakir olsalar bile sonsuza kadar fakir kalacak halleri yok." Ne var ki Doğuluları ve *haole*'leri bizim kim olduğumuzdan ayırmak olanaksız gibi görünüyordu:

17. Birbirlerinden farklı diller konuşan birden fazla grubun kendi aralarında iletişim kurmak için kullandıkları dilleri ifade etmek için dilbilimciler tarafından kullanılan bir terimdir. (ç.n.)

Tanıdığım her Hawaiili kısmen Doğulu veya kısmen *haole* idi, hatta her ikisiydi, ya da bazı durumlarda, tıpkı Edward'ın olduğu gibi (gerçi bunu dile getirmemiştim) daha ziyade *haole* idi.

Benim için anlaması en zor kavramlardan biri, annemin ve benim biz denen bir bütüne ait olduğumuz fikriydi. Parkta sarhoş ya da pineklerken gördüğüm kıt kafalı, ağır hareket eden, iriyarı kahverengi adamlar: Hawaiili olabilirlerdi ama onlara karşı hiçbir yakınlık hissetmiyordum. "Onlar da kral, kardeşim" diye azarlardı Edward beni. Her ne kadar bunu Edward'a söylemesem de, ben gençken annemin muhtemelen bana söyleyebileceği şeyi düşündüm: "Sadece birkaç kişi kraldır Wika." Sonuç itibarıyla belki de annem gibiydim ben de; o insanları kendinden aşağı gördüğü için kendisini farklı olarak görürdü, bense onlardan korktuğum için onları kendimden farklı görürdüm. Aynı ırktan olduğumuzu inkâr edecek değilim ama bizler farklı türden insanlardık ve bizi ayıran da buydu.

Başından beri Edward'ın Keiki Ku Ali'i'nin bir üyesi olduğunu sanmıştım; söylediğim gibi rüyalarımda o sadece bir üye değil, aynı zamanda onların lideriydi. Ama bunun doğru olmadığı ortaya çıktı. Bir zamanlar üye olduğunu bana söylemişti ama kısa süre sonra ayrılmıştı. "Bir avuç zırcahil" diye dalga geçmişti. "Kendilerini nasıl örgütleyeceklerinden bihaberlerdi." Anakarada yaşadığı zamanlarda örgütlenme hakkında öğrendiklerini onlara öğretmeye çalışmış, yaklaşımlarında çok daha ateşli ve daha radikal olmaları konusunda üstlerine gitmişti. Ama onlar sadece ufak tefek şeyler talep ettiler, dedi: Yoksul Hawaiililer için daha fazla arazi ayrılması, daha fazla sayıda sosyal refah programları. "Buranın sorunu bu işte, fazla taşralı" derdi sıklıkla. Bu sözler şayet kendisine söylenmiş olsaydı, ne denli dehşete düşerse düşsün, ona da züppe gözüyle bakılırdı, zira o da kendisini nimetten sayıyor, başkalarından üstün görüyordu.

Grup hakkında gözlerinin açılmasında benim farkında olmadan bir rol oynadığımı söylemişti. Monarşinin yeniden tesis edil-

mesi için baskı yapan, siyasi ayrılma ve darbenin konuşulması fikrini ileri süren oydu. "Kralı uzun zamandır tanıdığımı onlara söyledim" dedi. Bu bir iltifattan çok gerçeğin beyanı olsa da, –nihayetinde kral olurdum; kral olabilirdim– yine de sanki beni övdüğü hissine kapılmış ve yanaklarımın sıcakladığını hissetmiştim. Ne var ki siyasi ayrılma ve darbe konuşmalarının, devletten başka tavizler kazanma şanslarını tehlikeye atacağından korkan üyelerin çoğu için oldukça korkutucu olduğunu kanıtladığını söylemişti, münakaşa etmişler ve Edward yenilmişti. "Yazık" diyordu şimdi bana, parmaklarını arabanın camından dışarı sarkıtarak. "Çok dar görüşlüler." Doğu kıyısındaki Waimanalo'ya gidiyorduk, o yokuş aşağı yalpalaya yalpalaya ilerlerken, ben gözlerimi okyanusa dikmiş, önümde uzanan mavi tabakaya bakıyordum.

Sherwood Ormanı'ndan hemen önce Edward'ın sevdiği, öğle yemeklerinde bir tabak öğün verilen bir yerde mola vermeyi planlamıştık ama duracak yerde yola devam ettik. Yolda giderken bir ara nöbet geçirdim; başımın koltuğa çarptığını hissedebiliyordum, ne dediğini ayırt edemesem de Edward'ın sesini duyabiliyordum, güneş ışıkları gözkapaklarımın ardında zonkluyordu. Uyandığımda büyükçe bir akasya ağacının altında park etmiştik. Arabanın içi kızarmış et gibi kokuyordu; etrafıma şöyle bir göz gezdirince Edward'ın bana baktığını ve hamburger yediğini gördüm. "Uyan, çılgın" dedi ama babacan bir ifadeyle. "Sana bir hamburger aldım" ama ben istemem anlamında başımı salladım, bu da başımı daha da döndürdü. Geçirdiğim bir nöbetin daha ardından tek lokma yiyemeyecek kadar midem bulanıyordu. Omuzlarını silkti. "Kendine gel" dedi, diğer hamburgeri de yedi, işi bittiğinde ben de kendimi biraz daha iyi hisseder olmuştum.

Bana göstereceği bir şeyler olduğunu söyledi, arabadan inip yürümeye başladık. Adanın oldukça kuzeyinde bir yerlerdeydik; etrafın bu denli boş olmasından anlamıştım bunu. Güneşin altında kurumuş, biçilmemiş çimlerin olduğu geniş bir ovada duru-

yorduk, etrafımızda hiçbir şey yoktu: ne bir ev ne bir bina ne de bir araba. Arkamızda dağlar, önümüzde okyanus uzanıyordu.

"Hadi suya gidelim" dedi Edward, ben de onu takip ettim. Çamur içinde kalmış, engebeli bir toprak yoldan geçtik, görünürde asfalt yol yoktu. Gittikçe otlar seyrekleşip inceldi ve sonunda kuma ulaşabildik, sonrasında kendimizi bir kumsalda bulduk; dalgalar kıyıya çarpıyor, ardından da geri çekiliyordu.

Etrafın bana bu denli yabancı görünmesine neyin sebep olduğunu sana ifade edemem. Belki etrafta kimsenin olmayışındandı, gerçi o zamanlarda adada bir başına kalabileceğin yerler halen vardı. Yine de özellikle soyutlanmış, tecrit ve terk edilmiş hissi veren bir şeyler vardı burada. Nedenini o zaman da izah etmeyi beceremiştim, halen de beceremiyorum. Burada kum, çimen ve dağ, adanın her yerinde bulabileceğin üç unsur da vardı. Ağaçlar, palmiyeler, yağmur ağaçları, halaslar, akasyalar vadide gördüklerimizin aynısıydı; helikonya bitkilerinin gövdeleri de aynıydı. Yine de izah edilemez bir biçimde farklıydı. Sonraları, bu araziyi ilk gördüğüm andan itibaren oraya geri döneceğimi bildiğimi kendime tekrar etmeye çalışacaktım ama bunların hepsi bir kurguydu. Daha büyük olasılıkla tam tersiydi: O zamanlar bana hiç de özel bir yermiş gibi gelmeyen, sadece boş bir arazi parçası gibi görünen o yerde olup bitenler göz önüne alındığında, artık anlam taşıyan bir yer olarak, farklı bir şekilde hatırlamaya başlamıştım.

"Ne düşünüyorsun burası hakkında?" diye sordu Edward en nihayet, ben de gökyüzüne bakıp "Güzelmiş" dedim.

Sanki içe işleyen bir şey söylemişim gibi usul usul başını salladı. "Burası senin" dedi.

Çocukların kumda bir aşağı bir yukarı koşturduğu, uçurtmalara havada eğim verdirdiği sırada pencereden dışarı bakarak ya da park yerlerinde veya Çin Mahallesi boyunca yaptığımız yürüyüşlerde söylemeyi âdet ettiği türden bir şeydi bu: Bu topraklar senin, derdi, kimi zaman atalarımdan dolayı benim olduğunu

kastederdi, kimi zaman ise aynı zamanda kendisine de ait olduğu için bana da ait olduğunu, Hawaiili olduğumuz için arazinin bize ait olduğunu kast ederdi.

Ama yüzümü ona çevirdiğimde, gözlerini dikmiş bana baktığını fark ettim. "Burası senin" dedi yine. "Senin ve Kawika'nın. İşte" diye devam etti, ben daha ağzımı açmaya fırsat bulamadan cebinden bir kâğıt parçası çıkarttı ve çabucak açıp bana verdi. "Tapu dairesine gittim" dedi heyecanlı bir ses tonuyla. "Ailenin kayıtlarına baktım. Bu toprakların sahibi sensin Wika. Babanındı ama artık senin."

Kâğıda baktım. "Parsel 45090, Hau'ula, 12,3 hektar" diye okudum ama sonra aniden hiçbir şey okuyamaz oldum, kâğıdı gerisingeriye eline tutuşturdum.

Kendimi birdenbire çok yorgun ve susamış hissettim, tepemizde güneş kavuruyordu. "Yine uzanmam gerekiyor" dedim ona, zeminin önce çukurlaştığını, ardından çöktüğünü hissettim; başım sanki ağır çekimdeymişçesine Edward'ın avuçlarının arasına düştü. Bir süre sessizlik oldu. "Seni gidi, koca çılgın" dediğini duydum en son olarak ama sesi sanki çok uzaklardan geliyordu, son derece de sevecendi. "Seni aptal" dedi, "seni aptal, seni aptal, seni aptal." Edward kelimeleri sanki okşar gibi peş peşe tekrarlarken, tepemdeki güneş yörüngesini bırakıp etrafımdaki her şeyi parlak, geçit vermez bir beyaza dönüştürdü.

* * *

Kawika: Odamın her yerini yorulmadan dolaşabiliyorum artık. Duvarı sağ tarafımda bırakıp yönümü tayin etmek için elimi kullanıyorum: Duvarlar dış cephe sıvasıyla kaplı, serin ve pütürlü, kendimi bazen canlı bir şeye dokunduğuma, sürüngen derisi gibi bir şeye değdiğime inandırabiliyorum. Yarın gece koridorda yürümeyi deneyeceğim. Dün gece kilitli olduğunu zannederek

ilk kez kapının kulpuna asıldım ama elimi değmemle birlikte kolayca aşağıya iniverdi, o kadar kolay olmuştu ki, neredeyse hayal kırıklığına uğradım. Ama sonra deneyecek yeni bir şeyim olduğunu hatırladım; geçen her geceyle birlikte gitgide daha uzağa yürüyebildiğimi kendime kanıtlıyor, böylece sana daha da yaklaşıyordum.

Büyükannen bugün ziyaretime geldi. Domuz eti fiyatlarından ve pek de hazzetmediği her halinden belli olan yeni komşularından bahsetti: Adam bir Japon, Kaka'ako'da büyümüş; kadın bir *haole*, Vermontlu; karı koca, ikisi de araştırmacı biliminsanı, tavus kuşu çiçeği bitkisine bulaşan bir küften bir çeşit anti–viral üreterek zengin olmuşlar; senden bir haber alabileceğimi ummuştum ama olmadı. Büyükannen senden bahsetmeyeli çok uzun zaman oldu, bir şeyler oldu diye bazen endişeleniyorum. Ama bu sadece gündüzleri oluyor, geceleri güvende olduğundan bir şekilde eminim. Benden uzakta olabilirsin, belki de çok çok uzakta ama eminim ki hayattasın, yaşıyorsun ve sağlığın yerinde. Son zamanlarda rüyamda seni bir kadınla görüyorum. Siz, ikiniz tıpkı bir zamanlar benim yaptığım gibi Elli Yedinci Cadde'de yürüyorsunuz, kol kola. Yüzünü ona döndürüyorsun ve o sana gülümsüyor. Kadının yüzünü göremiyorum; tek görebildiğim saçlarının, tıpkı anneninkiler gibi koyu renkli olduğu ama kadının güzel, senin de mutlu olduğundan eminim. Belki de şu anda yaptığın şey tam da budur. Öyle olduğunu düşünmek hoşuma gidiyor.

Ama duymak istediğin şeyler bunlar değil. Sonrasında neler olup bittiğini duymak istiyorsun.

Hau'ula'ya yaptığım gezinin ertesi günü William amcayı ziyarete gittim, beni gördüğüne çok şaşırdı – ofise en son uğrayalı beş yıldan fazla olmuştu. William amcaya ailenin elindeki gayrimenkuller hakkında detaylı bilgi verip veremeyeceğini sordum. Ona bunları daha önce hiç sormayıp da şimdi soruyor olmam saçma, hatta utanç verici görünüyordu, neyse ki endişelenmem için bir

sebep yoktu. Her ihtiyaç duyduğumda elimin altında para vardı; paranın kaynağının ne olduğunu düşünmek durumunda kalmamıştım hiç.

Zavallı William amca vakfa ilgi gösterdiğim için memnun olmuştu, elimizde hangi arazilerin olduğunu ve nerede olduğunu detaylarıyla anlatmaya koyulmuştu. Hepsi de mütevazı gayrimenkuller olsa da beklediğimden çok daha fazlaydı. Dallas'ın dış bölgelerinde üç hektar, Kuzey Carolina'da iki otopark, Ojai'nin dış kesimlerinde dört hektar tarım arazisi vardı. William amca sanki kendi satın almış gibi gururlu bir edayla, "Büyükbaban hayatı boyunca anakarada ucuz arazi satın aldı" diye anlatmaya koyuldu.

Sonunda araya girip lafını kesmek durumunda kaldım. "Peki ya Hawai'i?" diye sordum, ardından Maui'nin bir haritasını çıkartıp önüme serdiğinde, onu durdurup tekrar sordum: "Özellikle de O'ahu."

Bir kez daha şaşkına dönmüştüm. Manoa'daki evimizin yanı sıra Waikiki'de iki tane harap apartman, Çin Mahallesi'nde caddeye bakan yan yana üç dükkân, Kailua'da küçük bir ev ve hatta La'ie'deki şu kilise. William amca, güney Honolulu'dan başlayarak eyalet boyunca saat yönünün tersine ilerlerken sesindeki o şefkatli tondan, onun dahi olmayan bu arazilerden duyduğu gururdan dolayı, ona daha önce hiç olmadığı kadar acıyarak bekledim.

Gel gör ki William amcaya acıdıysam, kendimden de tiksindim. Bunları kazanmak için ne yapmıştım? Hiçbir şey. Para, benim param, ağaçlarda büyümüştü hakikaten de: Ağaçlarda, tarlalarda, beton bloklar arasında. Hasat ediliyor, temizleniyor, sayılıyor ve depolanıyordu ve ne zaman istersem, daha ben istediğimin bile farkında olmadan oradaydı; yığınlar halinde, isteyebileceğimden çok fazlası oradaydı.

William amca anlatırken sessizce oturdum, sonunda onun "Ve bir de Hau'ula'daki mülk var" dediğini işitince doğrulup ona doğru eğilerek, parmaklarını üzerinde okşarcasına gezdirdiği ada

haritasına baktım. "On altı hektarın biraz üzerinde ama işe yaramayan bir arazi parçası" dedi. "Oldukça kıraç, büyük ölçekli tarım yapmak için oldukça küçük; iyi bir çiftlik evi olamayacak kadar uzakta. Sahili de iyi değil, çok engebeli ve çok fazla mercan var. Yol sadece toprak, devletin asfaltı oralara kadar götürme planı yok. Komşu yok, restoran yok, bakkal yok, okul yok."

Anlattı da anlattı, mülkün kusurlarını detaylıca aktardı; ta ki ben "O halde neden halen elimizde duruyor?" diye sorana kadar.

"Ah" diye gülümsedi. "Büyükbaban epey bir heves etmişti, baban da onu elden çıkaramayacak kadar duygusaldı. Evet," dedi bakışlarımı şaşkınlığa yorarak, "duygusal davranabiliyordu baban." Tekrar gülümseyerek başını salladı. "Lipo–wao–nahele" diye ekledi.

"O da ne?" diye sordum.

"Büyükbabanın araziye verdiği isim" dedi. "Kelime anlamı itibarıyla Karanlık Orman ama büyükbaban onu Cennet Ormanı olarak tercüme etmişti." Bana baktı. "O zaman Nahelekulani olması gerekirdi diye düşündün, öyle değil mi?" diye sordu, omuzlarımı silktim. William amca Hawaii diline benden çok daha fazla hâkimdi; üniversitede okuduğu ve aile şirketinde işe henüz başladığı sıralarda büyükbabam ona Hawaii dili öğrenmesi için para vermişti. "Kelime anlamı olarak düşündüğünde haklısın ama büyükbaban Kawika bunun tembel Hawai'i dili olduğunu söylerdi, hatta bunun "oh, Kawikakulani" demek gibi bir şey olduğunda diretirdi. Kawikakulani: Cennetin David'i. Şarkı söylemeye başladı.

"He ho 'oheno ke 'ike aku
Ke kai moana nui la
Nui ke aloha e hi 'ipoi nei
Me ke 'ala o ka lipoa

"O şarkıyı biliyorsundur tabii ki." (Biliyordum, popüler bir şarkıydı.) "'Ka Uluwehi O Ke Kai': 'Denizin Cömertliği.' Lipoa: Kulağa aynı geliyor, öyle değil mi? Ama öyle değil işte, burada

kelime lipoa ve deniz yosunu anlamına geliyor. Ama büyükbaban, 'yağmurun kararttığı orman' anlamına gelen ua lipoa wale i ka u aka nahele cümlesindeki lipoa kelimesini kullanıyordu. Çok güzel, öyle değil mi? Dolayısıyla, 'Lipo wao nahele': Karanlık Orman. Ama büyükbaban ismin doğaüstü manasını korumuştu: 'Cennet Ormanı.'"

Koltuğunun arkasına yaslanıp gülümsedi, (ne kadar nazik bir gülümseme) bilmediğim ve tam olarak anlayamadığım bir dili anlamanın sevinciyle dolu nazik bir gülümseme. Birdenbire ondan nefret ettim. Benim sahip olamayacağım bir şeye sahipti ve bu şey para değildi; ağzında pürüzsüz, parlak çakıl taşları gibi yuvarlanan, ay kadar beyaz ve temiz kelimelerdi.

"Orada bir orman var mı peki? diye sordum en nihayet, her ne kadar bunu bir açıklama olarak ortaya koymak üzere olsam da: Orada bir orman yok.

"Artık yok" dedi. "Ama bir zamanlar vardı ya da büyükbaban olduğunu söylemişti. Bir gün tekrar dikmeyi planlıyordu, orası onun cenneti olacaktı."

"Baban kendi babasının bu topraklara verdiği kıymeti vermiyordu; zahmete değmeyeceğini düşünüyordu. Buna rağmen elden de çıkartmamıştı. Zaten kimsenin satın almaya talip olmayacağını söylerdi, çünkü hem çok uzak hem de verimli olmayan bir yerdi. Gerçi uzun zamandır bunun babanın duygusallığının bir başka biçimi olduğundan şüpheleniyordum. Baban ile büyükbabanın birbirlerine pek de yakın olmadıklarını biliyorsun, en azından ikisi de öyle söylerlerdi ama ben yine de bunun gerçekten doğru olmadığını düşünüyorum. Birbirlerine fazlasıyla benziyorlardı, ikisi de aralarındaki mesafeyi kapatmaktan daha kolay ve daha onurlu gibi görünen bu rivayete alıştılar. Ama ben kanmadım. Neden mi, çünkü hatırlıyorum da..."

Sonrasında kaptırdı gitti, daha önce bana anlatılan hikâyeleri anlatmaya koyuldu: Babamın büyükbabamın arabasını nasıl hur-

daya çevirdiğini ve bunun için özür bile dilemediğini; babamın lisede çok tembel bir öğrenci olduğunu ve büyükbabamın onun mezun olabilmesi için okula ilave bir bağış yapmak durumunda kaldığını; büyükbabamın babamın bilimle daha yakından ilgilenmesini arzu ettiği halde babamın sporcu olmak istediğini anlattı durdu. Anlattıkları her baba oğulun arasında olabilecek tipik sorunlardı, benim nazarımda ise ancak bir kitapta okuyabileceğim kadar uzak ve hiç ilgimi çekmeyecek şeylerdi.

Tüm bunların ardında Lipo wao nahele kelimeleri, monoton bir sesle okunması, dilin altında taşınması gereken bir sözcük grubu vardı; bakışlarım William amcanın üzerinde, o hiç durmaksızın konuşurken gülümseyip başını sallarken, aslında o toprakların –bir akasya ağacının altına uzanmış, birkaç metre ötemde Edward'ın şortunu ve gömleğini çıkarıp parıldayan suya koştuğunu, büyük bir dalganın altına daldığını ve kemiklerinin sanki bir tür simyanın kurbanı olmuş da birkaç saniyeliğine köpüğe dönüştüğünü izlediğim toprakların– nihayetinde bana ait olduğunu düşünüyordum.

En nihayetinde Edward'a verecek bir haberim vardı: Arazinin bana ait olduğunu kendi çabalarıyla öğrenmiş olabilirdi ama buranın – ailemizde Prens Kawika olarak hitap edilebilecek son kişi olan büyükbabam için ne anlam ifade ettiğini ona ben anlatabilirdim. Onun duyduğu heyecandan, nihayet ona verecek bir şeye sahip olmaktan ve hediye verenin olanca bencilliğiyle bu denli coşkuyla karşılanmasına sebep olmuş olmaktan ne kadar memnuniyet duyduğumdan bugün utanıyorum.

Aramızda bir kısaltma olup çıkmıştı bu. Pek şaka gibi değil ama ciddiye aldığımı düşündüğüm bir şey gibi de değil. Benim hayal gücüm pek gelişmiş değildi, onunki benden de azdı, ne var ki buradan gerçek bir yermiş gibi söz etmeye başlamıştık; adımı her andığımızda yeni bir ağaç filizlenmeye yüz tutacakmış, sanki ormanı yeniden var edecekmişiz gibi. Hafta sonu gezilerimizde bazen seni de yanımıza alırdık, öğleden sonraları sen ve Edward

yüzdükten sonra yanıma gelip uzanırdın ve ben de sana küçüklüğümden hatırladığım hikâyeleri, her sihirli ormanın, her perili vadinin yerine Lipo–wao–nahele'yi koyarak anlatırdım. Zencefilli çörekten duvarları, sakızlı şekerden dantel gibi bezenmiş çatısıyla çocukken kafamı bir hayli karıştıran Hansel ve Gretel'deki cadının evi (Zencefilli çörek neydi? Sakızlı şeker neydi? Saçak ne demekti?) Lipo–wao–nahele'de çatısı kurutulmuş mango kabuklarından, kapısı çatlak tohumlardan yapılma bir perdeden, bunların tuzlu ve şekerli kokularının cadının mutfağını doldurduğu palmiyeden yapılma bir kulübeye dönüşürdü. Kimi zaman sana orayı gerçekte var olan bir yermiş gibi anlatırdım, ya da daha ziyade olmasını istediğin bir yer olduğuna inanmana izin verirdim. "Orada tavşanlar var mı?" diye sorardın (o sıralarda tavşanlarla bozmuştun kafayı). "Evet" derdim. Lipo–wao–nahele'de oyuncak bir tren seti var mıydı? Tamamen sana ait olabilecek bir oyuncak tırmanma merdiveni var mıydı peki? Peki ya tekerlekten bir salıncak? Evet, evet, evet. İstediğin her şey Lipo–wao–nahele'de vardı, orası olmayan şeylerle de tanımlanabilen bir yerdi aynı zamanda: Uyku zamanı, banyo zamanı, ev ödevi, soğan. Nefret ettiğin şeylere Lipo–wao–nahele'de yer yoktu. İçinde barındırdıkları kadar barındırmadıklarıyla da bir cennetti orası.

Peki, ben ne yapıyordum? Bunlar senin beş, altı, yedi, sekiz yaşında olduğun, sana harika şeyler anlattığım için benim de harika olduğumu düşünecek kadar küçük olduğun yıllardı. Tüm bunlar, o zamanlar sadece masum değil, aynı zamanda ümitlendirici görünüyordu. Hayatımda ilk kez, nihayetinde bir kral olabileceğimi hissettirmişti bana. Büyükbabamın cennet gözüyle baktığı topraklar önümde uzanıyordu işte, onunla aynı kanaatte olmamam için bir sebep var mıydı? Hem ben kimdim ki onun haklı olmayabileceğini söyleyecektim?

Büyükannenin tüm bunlar hakkında ne düşündüğünü merak etmiş olabilirsin. Edward'la yeniden görüştüğümü anladığında –

günün birinde anlayacaktı tabii ki, kaçarı yoktu– benimle bir hafta konuşmamıştı. Gerçi Lipo–wao–nahele'nin üzerimdeki etkisi o denli büyüktü ki, hatırladığım kadarıyla bu durumu hiç de umursamamıştım. Benim daha farklı, daha büyük bir sırrım vardı ve o sır da kendimi yenilmez hissedeceğim, bir sefere mahsus bile olsa kendimi oraya aitmiş gibi hissedeceğim, olduğum kişi olmaktan dolayı asla utanmayacağım ya da özür dilemeyeceğim bir yerdi. Çocukken asla asilik etmemiştim, tek bir sefer bile ama büyükanneni yine de hayal kırıklığına uğratmıştım, çünkü asla onun istediği oğul olamamıştım. Ama bunu kasıtlı olarak yapmamıştım; gerçi ne yalan söyleyeyim, ona karşı gelmenin, onun hayal kırıklığının öznesi olmanın, Edward'ı evimize yeniden davet etmenin, onu soframıza oturtmanın ve annemi de aynı sofrada rehin tutmanın heyecanı bambaşkaydı.

Edward ve ben her hafta sonu arabaya atlayıp oraya gider olmuştuk. İlk gittiğimizde, zihnim sadece William amcanın orası hakkında söylediği soğuk sözlerle (işe yaramaz bir arazi parçası) meşgul olduğundan kendimi biraz çökkün hissetmiş olsam da, Edward o kadar heyecanlıydı ki, ben de heyecanın kollarına bırakmıştım kendimi. "Burası benim ofislerimin olacağı yer" demişti akasyanın etrafında adımlarıyla bir kare çizerek. "Ağacı yerinde bırakır ve etrafını da bir avluyla çevirirliz. Bir de okul inşa ederiz, çocuklara sadece Hawaii dilinde eğitim veririz. Şurası da senin sarayının olacağı yer, şu yağmur ağacının yanı. Anladın mı? Sarayın cephesini suyu görecek şekilde konumlandırırız, böylelikle uyandığında okyanusun üzerinde güneşin doğuşunu izleyebilirsin." Ertesi hafta sonu geceyi de orada geçirdik, sahilde kamp kurduk. Edward güneş battıktan sonra kıyıya vuran bir düzine küçük ateşböceği mürekkepbalığını toplayarak hepsini birer birer 'ohi'a[18] dallarına geçirmiş ve onları kızartmıştı. Ertesi sabah

18. Hawaii'nin en büyük altı adasında endemik olan myrtaceae adlı mersin ailesine ait çiçekli, yapraklarını dökmeyen bir ağaç türü. (ç.n.)

erkenden, Edward'dan önce uyanmış ve dağları izlemeye koyulmuştum. Normal zamanlarda fazlasıyla kavruk görünen arazi, şafaktan önce yemyeşil, yumuşacık ve savunmasız görünüyordu.

Lipo–wao–nahele'nin bizim için farklı şeyler ifade ettiğini –farklı ama bir yandan da aynı şeyleri– ancak şimdi görebiliyorum. Orası ikimiz için de bir hayır yapma fantezisiydi, kendimizi hayır yapmaya sevk etme fantezisiydi. Edward'a annesinden küçük miktarda bir para miras kalmıştı, elindeki para benim evime beş dakikalık yürüme mesafesinde Koreli bir ailenin sahip olduğu Lower Valley arazisinde tek odalı ufak bir kır evi kiralamaya ancak yetmişti; bir inşaat ekibi için arada bir boya işleri yapıyordu. Bende o bile yoktu. Sen gündüzleri okula gittikten sonra senin eve dönmeni beklemekten başka bir işim yoktu. Kimi zaman, Kerimeler'in yıllık bağış toplama etkinliği için zarfları doldurmak gibi ufak tefek işlerde anneme yardım ettiğim olurdu ama günlerim çoğunlukla beklemekle geçerdi. Dergi veya kitap okur, uzun yürüyüşlere çıkar, uyurdum. O günlerde nöbetlerimden biri gelsin diye beklerdim, zira hareketsizliğimin tembellik ya da gayesiz yaşamaktan değil, bir zorunluluktan kaynaklandığını kanıtlayacak tek şey nöbet geçirmemdi. "Kendine dikkat ediyorsun, değil mi?" diye sorardı randevularımda doktorum; çocukluğumdan beri doktorumdu, ben de ettiğimi söylerdim her seferinde. "İyi," derdi ciddi bir tavırla, "kendine fazla yüklenmemelisin, Wika" ve ben de yüklenmeyeceğime dair söz verirdim.

Bizler her bakımdan gereksizdik. Ben, sen ve annem için; her ikimiz de Hawai'i için. İroni de buydu zaten, bizim Hawai'i fikrine onun bize ihtiyaç duyduğundan daha fazla ihtiyacımız vardı. Kimse bizim yönetimi ele almamız için yaygara koparmıyordu; kimse bizden yardım beklemiyordu. Bizimki rol yapmaktı ve rol yapıyor oluşumuz kimseyi etkilemediği için –ta ki etkileyene kadar elbette– dilediğimiz kadar müsamahakâr olabilirdik. Kendimizi nelere ikna ederdik! Benim kral olacağıma, onun da benim ilk akıl hocam

olacağına, Lipo-wao-nahele'de büyükbabamın hayalini kurduğu söylenen cenneti yeniden kuracağımıza inandırmıştık kendimizi, oysa büyükbabam benim gibi birinin kendisinin temsilcisi olabileceğini kesinlikle hayal dahi edemezdi. Gerçekte hiçbir şey yapmadık; onun istediği ormanı dikmek için bile uğraşmadık.

Ancak aramızdaki fark, Edward'ın inanmış olmasıydı. İnanç bakımından zengindi; sahip olduğu tek şey de buydu zaten. Lipo-wao-nahele benim için olduğu gibi onun için de bir inzivaya çekilme ve hoşça vakit geçirme yeriydi ama aynı zamanda daha fazlasıydı. Geriye dönüp baktığımda, Edward'ın Hawaiili olmaya ya da en azından kendi yarattığı bu Hawaiili fikrine nasıl da gereksinim duyduğunu anlayabiliyordum. Daha büyük, daha kapsamlı bir geleneğin parçası olduğunu hissetmeye ihtiyacı vardı. Annesi ölmüştü, babasını hiç tanımamıştı: Birkaç arkadaşı vardı ve ailesi yoktu. Hawaiili olmak onun için politik bir zorunluluk değil, daha ziyade kişisel bir zorunluluktu. Ne var ki bu bakımdan da başkalarının gözünde inandırıcılığı yoktu. Keiki ku Ali'i'den atılmıştı, almaya çalıştığı Hawaii dili derslerinde hoş karşılanmamıştı (ya da kendisi öyle diyordu), halau'dan[19] da kovulmuştu. Boyacılık yaptığı için çok fazla dans dersi kaçıracaktı. Bu onun doğuştan kazandığı bir hakkı ama burada bile istenmiyordu.

Ne var ki Lipo-wao-nahele'de ona hayır diyecek kimse olmadığı gibi, onun benimsediği Hawaiili olma şeklinin yanlış olduğunu söyleyecek biri de yoktu. Bir tek ben vardım, bazen de sen ve biz, o ne derse inanıyorduk. Kral bendim ama lider oydu ve yıllar geçtikçe bu on iki hektar arazi onun zihninde bir metafordan başka bir şeye evrilmişti. Ne de olsa burası onun krallığı, biz de onun tebaası olacaktık ve kimse onu bir daha görmezden gelemeyecekti.

İlk adım isimlerimizi değiştirmek olmuştu.

Bu biz çekip gitmeden bir yıl önce, 1978'deydi. Kendi ismini çoktan değiştirmişti, bir önceki yıl. İlk başta Ekewaka olmuştu,

19. Geleneksel dans okulu. (ç.n.)

Edward'ın Hawaii diline uyarlanmış haliydi, yüksek sesle söylendiğinde kulağa tuhaf ve kaba gelen bir isimdi. İsmini tekrar değiştireceğini, ikinci ismi olan Paiea'yı kullanacağını söylediğinde rahatlamıştım. "Gerçek bir Hawaiili adı" demişti gururla, sanki o ismin başından beri orada olduğunu hatırlamak yerine kendisi düşünüp taşınıp bulmuş gibi. Paiea: Yengeç ve Büyük Kamehameha'nın ismi. Şimdi de Edward'ın ismi.

Bizim de isimlerimizi değiştirmek isteyebileceğini tahmin etmeliydim ama her nedense, pek çok şey gibi, bu denli büyük bir şey talep edebileceği hiç aklıma gelmemişti. "Hıristiyan bir ismin Hawaii diline uyarlanması da nihayetinde bir Hıristiyan adıdır, tek fark koyu suratlı birine ait olmasıdır" demişti. Bu "koyu suratlı" terimini yakın zamanlarda öğrendiği çok barizdi, zira o emin olmama hali, söylediği sırada sesini bir parça yumuşatmıştı.

"Ama kralın adıydı bu" dedim nadiren sergilediğim bir dirençle, ne denli şaşkınlığa uğrasam da çok tartışmazdım. Kral da yeterince Hawaiili değil miydi yoksa?

"Bu doğru" diye itiraf etti, bir anlığına kafası karışmış gibi görünüyordu. Sonra yüzü toparladı. "Ama Lipo–wao–nahele'de sil baştan başlayacağız. Damarlarındaki kan sana taht hakkı veriyor ama biz onun için yeni bir hanedanlık başlatacağız."

Batılılarla irtibattan öncesinden kalma, "hakiki" Hawaiili ismi olduğunu düşündüklerini bir liste halinde tutmaya başlamıştı. Ama sayıca ne kadar az olduklarından, ilgisizlikten dolayı neredeyse yok olup gittiklerinden yakınıyordu. Bir bitki ya da canlı bir organizma gibi bir ismin de popülerlik eksikliğinden yok olup gideceği, aptallıktan olsa gerek hiç aklıma gelmediği gibi Edward'ın arayışının amacını da tam olarak anlayamamıştım: Bir ismi yeniden var olmaya zorlayamazsın. İsim, bir bitki ya da hayvan değildi ki; ihtiyaçtan değil arzudan doğan bir şeydi ve bu nedenle insanların maymun iştahlı ilgilerine maruz kalırdı. Eski isimler, onun iddia ettiği gibi, misyonerler tarafından yasaklandıkları için mi ortadan

kaybolmuştu yoksa Batılı isimlerin yeniliklerine dayanamadıkları için mi yok olmuşlardı? Edward her iki argümanın da aynı yerde başladığını söylerdi: Bu isimler, davetsiz misafirler tarafından bir kenara itilmişlerdi. Ama anlamlı bir ismin isyan karşısında bile yerini koruyacak kadar anlamlı olması gerekmez miydi?

Bunu sormadım. Önce bana sonra da sana yeni isimlerimizi verdiğinde pek de itiraz etmedim. Ama biliyorsun, –ya da umarım biliyorsundur– isimlerimizin bizden alınmasına izin vermedim. Umarım sana sadece o yanımızdayken verdiği isimle hitap ettiğimi fark etmişsindir; diğer zamanlarda sen hâlâ benim Kawika'mdın ve hep de öyle kalacaksın. Aslında ufak da olsa direndim: Sonunda ona Paiea demeyi öğrenmiş olsam da, zihnimde onu Edward olarak düşünmeye, ona öyle hitap etmeye devam ettim.

Şimdi sana tüm bunları anlatırken, her şeyin ne denli hayali olduğunun farkına varıyorum. Hiçbir şey hakkında en ufak bir bilgimiz bile yoktu: Ne tarih ne iş ne Hawai'i ne sorumluluk hakkında hiçbir şey. Dahası bildiğimiz şeyleri de zihnimizden atmaya çalıştık: Büyük büyükbabamın zamansız ölümünün ardından tahta çıkan kız kardeşi, devrilen kraliçe, krallığın onunla tarihe karıştığı kraliçe; o da bir Hıristiyan değil miydi? Sonrasında onu tahtından edecek olan kişileri, yakın çevresindeki Hıristiyan ve beyaz, misyoner erkeklerin bazılarını güce ve maddi varlığa boğan o değil miydi? Halkına İngilizce öğretilir ve kiliseye gitmeye teşvik edilirken buna seyirci kalan o değil miydi? Bir İngiliz kraliçesi gibi ipek elbiseler giyen, saçına ve boynuna pırlantalar takıp takıştıran, siyah saçlarını yağ marifetiyle zapturapt altına aldıran o değil miydi? Ne var ki tüm bunlar hayallerimizi içinden çıkılmaz hale getiren şeylerdi, bu yüzden biz de görmezden gelmeyi tercih etmiştik. Yetişkin adamlardık, rol yapıp kendimizi kandıracak yaşı çoktan geçmiştik, gel gör ki hayat memat meselesiymişçesine numara yapmaya devam ediyorduk. Ne olacağını sanmıştık, sanmıştım? Bu şekilde rol yapmamamızın sonunun ne-

reye varacağını sanıyordum? En acıklı cevap ise hiçbirini düşünmemiş olmamdı. Rol yaptım, çünkü rol yaptığım sırada kendime oyalanacak bir şeyler bulmuştum.

Aslında bir şeyin olmasını istediğimiz yoktu, istediğimiz tam tersiydi. Sen büyüdükçe dünya benim için daha az anlaşılır hale geliyordu. Geceleri haber bültenlerini, grev ve protesto haberlerini ve ara sıra yapılan kutlamaları izledim. Savaşın bitmesini ve Özgürlük Anıtı'nın üzerinde havai fişekler patlarken denizin sanki petrolle dolup taşmışçasına parıldamasını izledim. Yeni bir başkanın yemin ederek göreve başlamasını, San Francisco'da suikasta uğrayan bir adamın görüntülerini seyrettim. Kendim anlayamazken sana nasıl izah edecektim dünyayı? Etrafımızda korku ve dehşet kol gezer, seni asla uyandıramayacağım kâbuslar yaşanırken, senin bu dünyanın içine girmene nasıl izin verebilirdim?

Oysa Lipo–wao–nahele'nin içindeyken hiçbir şey değişmiyordu. Geçici olarak durdurma gibi bir hayal değildi bu; şayet ben orada olursam zaman dururdu. Hiç büyümeyecek olursan, bilgi dağarcığının benimkini aştığı, bana küçümseyerek bakmayı öğrendiğin gün hiç gelmeyecekti. Hiç büyümezsen seni asla hayal kırıklığına uğratmazdım. Zamanın geriye gitmesi için dualar ettiğim zamanlar olurdu. Edward'ın hayal ettiği gibi iki yüzyıl önceye, adaların bir zamanlar olduğu hali görebileyim diye değil, sekiz yıl öncesine, hâlâ benim bebeğim olduğun ve yürümeyi öğrendiğin, senin için yaptığım her şeyin harikulade olduğu, yüzünü ışıl ışıl güldürmek için tek yapmam gerekenin adını seslenmek olduğu zamanlara gidebilmekti hayalim. "Beni asla bırakma" diye fısıldardım sana, işimin seni benden ayrılmak üzere büyütmek olduğunu, çocuğum olarak amacının, benim gerçekleştirmeyi beceremediğim bir amacı gerçekleştirerek beni ardında bırakıp gitmek olduğunu bildiğim halde. Bencilce davrandım. Beni her daim sevmeni istedim. Senin için en iyi olanı yapmadım; kendim için en iyi olduğunu sandığım şeyi yaptım.

Şans bu ya, bunda da yanılmışım.

* * *

Kawika, benim için oldukça önemli bir şey oldu dün gece: Dışarı çıktım.

Aylar boyunca nefesim kesile kesile sadece odamın içinde dolaşabildim, cesaretimi kaybetmekten bahsetmiyorum bile. Derken dün gece, ortada hiç sebep yokken odamın kapısının kulpuna asıldım ve koridora adım attım. Bir saniye önce odamdaydım, bir sonraki saniye odamın dışındaydım; üstelik o anda hiçbir şey değişmemişti, bunu yapmayı denemiş olmanın dışında. Hani şöyle olur ya bazen, sen de bilirsin, beklersin, beklersin, beklersin, –çünkü korkuyorsundur, çünkü her zaman beklemişsindir– derken bir gün bekleyiş sona erer. O anda beklemenin ne olduğunu unutursun. Bazen yıllarca içinde kaldığın o durum ortadan kalkar ve bununla ilgili anıların da gider. Nihayetinde elinde bir kayıpla kalakalırsın.

Kapının ağzında sağa döndüm, sağ elimi duvarın üzerine koyup yolumu bulmaya çalışarak koridor boyunca ilerledim. İlk başta o kadar gergindim ki, kusacağımı sandım; duyduğum her ufak ses kalbimin sıkışmasına neden oldu.

Ama sonra –mesafe ya da süre olarak ne kadar yürüdüğümü bilemiyorum– çok tuhaf bir şey oldu. İçimde bir tür sevinç, bir coşku hissettim, tıpkı aniden kapının koluna bastığım gibi elimi duvardan çektim ve koridorun ortasına adım atıp daha önce hiç yaşamadığım bir hız ve kendine güvenle yürümeye başladım. Daha hızlı ve daha emin adımlarla yürüdükçe sanki her adımda ayaklarımın altında yeni bir taş yaratıyordum, bina etrafımda büyüyormuş gibiydi ve eğer geri dönmezsem koridor sanki sonsuza kadar uzayacaktı.

Bir noktada sağa döndüm, ellerimle önüme uzandım, bir kez daha olmasını hayal etmişim gibi, orada bir kapı kulpu olduğunu

hissettim. Nasıl oldu bilmem, bu kapının bahçeye açıldığını anladım. Kolu aşağıya bastırdım ve daha kapının açıldığını hissetmeden, pikake[20] kokusunu aldım; orada olduğunu biliyordum, çünkü annem duvar kenarlarında boydan boya onlardan dikili olduğunu söylemişti bana.

Bahçede yürümeye başladım. Biri tekerlekli sandalyemi arkamdan itip beni gezdirdiği sıralarda bahçenin boyutlarına ve patikalarına bu kadar dikkat ettiğimi hiç düşünmemiştim ama neredeyse dokuz yıl sonra, –bunu fark ettiğimde durdum ve içimdeki sevinç ansızın yok oldu– onca yıl boyunca bahçenin her köşesini ezberlemiş olmalıydım. Kendimden o kadar emindim ki, kafa karışıklığı yaşadığım bir an yeniden görüp göremeyeceğimi, görüntünün kendisinin değişip değişmediğini aklımdan geçirdim, şimdi böyle hissettiriyordu. Çünkü ayırt edebildiğim tek şey, her gün gördüğüm aynı koyu gri ekran olsa da bunun bir önemi yokmuş gibi görünüyordu. Patikalarda bir aşağı bir yukarı yürüdüm, önümde bir şey var mı diye el yordamıyla yoklamak için durmak zorunda kalmadan üstelik. Dahası hiç dinlenme ihtiyacı da hissetmedim, gerçi hissetmiş olsam da bankların nerede olduğunu sezebiliyordum.

Bahçenin uzak ucunda bir kapı vardı ve kolunu çevirecek olursam dışarıda olacağımı biliyordum. Durgun ve ılık havada sırf dışarıda olmakla kalmayacak, bu yerin dışında, dünyanın dışında olacaktım. Bir süre avucumu kapıya dayayarak ne yapacağımı, nasıl çekip gideceğimi düşündüm.

Gerçi sonradan farkına varmıştım: Nereye gidecektim? Annemin evine dönemezdim. Lipo–wao–nahele'ye de dönemezdim. Birincisi, orada ne bulacağımı tam olarak bildiğim için, ikincisi de orası artık yok olduğu için. Fiziksel olarak değil ama oranın hayali Edward'la birlikte yok olmuştu.

---

20. Arap yasemini olarak bilinen bu çiçek Hindistan alt kıtasından Güneydoğu Asya'ya kadar tropikal Asya'ya özgü bir yasemin türüdür. (ç.n.)

Ama Kawika, benimle gurur duyardın. Eskiden olsa bundan dolayı cesaretim kırılırdı. Pusulamı şaşırır, yolumu kaybederdim, yere uzanıp yardım için inlerdim, kollarımı başımın üzerine koyup sesimin son perdesinde, dağların üzerime yıkılması için, her şeyin bu denli fazla ve hızla hareket etmeyi bırakması için yalvarırdım. Bunu yaptığıma defalarca şahit oldun. İlki, Lipo–wao–nahele'ye gitmek üzere ayrıldığımızdan sonraki kış olmuştu; yapmış olduklarımdan, seni evinden nasıl kopartıp aldığımdan, annemi nasıl da öfkelendirdiğimden ve nihayetinde nasıl da hiçbir şeyin değişmediğinden sarsılmış, bunların üstesinden gelememiştim: Halen nasıl da bir hayal kırıklığıydım; korkmuş, olgunlaştıkça bu hasletlerimden vazgeçecek yerde tam tersine onlara nasıl da alışmıştım; bu huylarım böylelikle beni başka biri olmaktan alıkoymamış, aslında olduğum kişi haline getirmişti. O hafta sonu ziyarete gelmiştin, gördüklerin karşısında korkmuştun, nöbet geçirdiğimi bildiğin zamanlarda yaptığın gibi elimi tutmuştun ama bunun bir nöbet olmadığı, daha ziyade başka bir tür nöbet olduğu anlaşıldığında elimi bırakmış ve çığlık çığlığa Edward'ın adını haykırarak ovalığa doğru koşmuştun. Edward seninle yanıma gelmiş ve aptal gibi, bir bebek gibi davranmayı kesmem için bağırarak beni sertçe sarsmıştı. "Babama aptal deme" demiştin, o zaman bile çok cesurdun; Edward da sana öfkeyle karşılık vermişti, "Aptalca davranırsa aptal derim". Bunun üzerine sen de ona tükürmüştün, ona denk gelsin diye değil ama sırf yapmış olmak için ve o da elini kaldırmıştı. Yattığım yerden, sanki güneşi kapatmaya çalışıyormuş gibi görünüyordu. Ama sen kollarını önüne kavuşturmuş, son derece cesurca orada durmuştun; henüz on bir yaşındaydın, korkmuş olmalıydın. "Bu seferlik seni bağışlayacağım," demişti Edward, "prensime saygımdan dolayı." Şayet gülebilecek durumda olsaydım onun bu kendini beğenmiş tavrına, özenti hallerine kahkahalarla gülerdim. Ama ben bunu yapmayı akıl edene kadar uzun zaman geçerdi, dahası o an ben de senin kadar korkmuş-

tum; aramızdaki tek fark, benim seninle ilgilenmem gerektiğiydi, yerde öylece yatıp izlemekle kalmamalıydım.

Her neyse, bahçenin zeminine düşmedim; ağlayıp feryat etmedim. Bunun yerine ağaçlardan birine sırtımı vererek oturdum (cılız, ufak bir hintinciri olduğunu hissedebiliyordum) ve seni düşündüm. O an, işimin idman yapmaya devam etmek olduğunu anladım. Bu gece bahçede dolanmıştım; yarın ya da belki de gelecek hafta burayı terk etmeye çalışacaktım. Her gece daha uzağa gidecektim. Her gece daha güçlenecektim. Ve bir gün, yakınlarda bir gün seni yeniden görecek ve tüm bunları senin yüzüne söyleyecektim.

* * *

Ayrıldığımız günü hatırlıyorsundur. Dördüncü sınıfı bitirdiğinin ertesi günüydü. On yaşındaydın. Haziranda on birine girecektin.

Senin için bir çanta hazırlamış, Edward'ın arabasının bagajına koymuştum. Geçen iki ay boyunca odadan ufak tefek şeyler kaybolmaya başlamıştı: İç çamaşırları, tişörtler, şortlar ve en sevdiğin iskambil destesiyle kaykaylarından biri, bir de şu doldurulmuş oyuncağın; halen ara sıra birlikte uyuduğunu itiraf etmeye utandığın, yatağının altına sakladığın şu peluş köpekbalığı. Kıyafetleri fark etmemiştin ama kaykayı fark etmiştin: "Baba, kaykayımı gördün mü? Hayır, mor olan. Hayır, baktım, orada değil. Gidip Jane'e bir daha soracağım."

Yiyecek bir şeyler de paketlemiştim, kutularca Spam,[21] kutularca mısır ve barbunya fasulyesi. Bir tencere ve su ısıtıcısı. Kibrit ve çakmak gazı. Paketlerce kraker ve pişmeye hazır Çin erişte-si. Cam sürahilerde su. Her hafta sonu, biraz daha fazlasını gö-

21. Hormel Foods Corporation tarafından üretilen pişmiş domuz eti konservesi markasıdır. (ç.n.)

türüyorduk. Nisan ayında muşamba tenteyi kurmuş, çadırları denizden sürükleyerek taşıdığımız mercan kayası yığının altına saklamıştık. "Daha sonra gerçek bir saray inşa edeceğiz" demişti Edward, ben de o ne zaman böyle imkânsız şeyler söylese yaptığım gibi sessiz kalmıştım. Niyeti buysa onun adına utanç duyardım. Yok değilse de kendi adıma utanırdım.

Bu noktada, benim hikâyemle seninki birbirine karışıyor, yine de kendini nasıl hissettiğin ve neler gördüğün hakkında bilmediğim çok şey var. O öğleden sonra Lipo–wao–nahele'ye varıp da çadırları gördüğümüz anda ne düşündün, akasya ağacının altına bir tane benim ile senin için, bir tane de Edward için kurduğumuz çadırları, adanın batısındaki terk edilmiş çimento fabrikasında aranıp bulduğumuz dört metal direk arasına gererek (akasya ağacına altına kurduğumuz) muşamba tenteyi, tentenin altına koyduğumuz, içinde yiyecek, giyecek ve erzaklarımızın durduğu karton kutuları? Bir bana, bir muşamba tenteye, bir de arabasından hibachi ızgarasını çıkartmaya uğraşan Edward'a bakıp yüzünde az da olsa tereddütlü bir gülümsemeyle yüzüme bakarak "Baba?" diye sormuştun bana. Ama sonrasında ne diyeceğini bilememiştin. "Bu ne?" diye sormuştun neden sonra. Ben de seni duymamışım gibi numara yapmıştım, gerçi duymuştum tabii ki; sadece ne diyeceğimi kestirememiştim.

O hafta sonu uyumlu davranmıştın. Edward ilahi okumak için cuma sabahı erkenden bizi uyandırdığında, dediğini yapmıştın; o günden başlayarak üçümüzün birlikte Hawaii dili öğrenmek için ders alacağımızı, buranın sadece Hawaii dilinin konuşulduğu bir yer olacağını söylediğinde bana bakmış ve ben başımı salladığımda omuzlarını silkip kabul ederek "Tamam" demiştin.

"'Ae" diye düzeltmişti seni, sert bir ses tonuyla, sen de omuzlarını silkmiştin yine.

"'Ae" diye tekrarlamıştın.

Çoğu zaman kapalı kutu gibiydin ama ben yüzünde dolaşan o şaşkınlıkla karışık keyifli ifadeyi izliyordum. Edward karnını

doyurman için senden balık tutmanı mı bekliyordu gerçekten de? Tuttuklarını ateşin üzerinde pişirmeyi mi öğrenecektin gerçekten de? Şafak vakti uyanabilmek için gerçekten de saat sekizde yatağa mı gidecektik hepimiz? Evet, öyle görünüyordu; evet, yine evet. Daha o yaştayken bile açıkgözdün, Edward'a meydan okumuyordun; onun şakasının da, espri anlayışının da olmadığını biliyordun. Bir keresinde "Edward" diye seslenmiştin, o da duymamış gibi yapmış, kafasını bile kaldırmamıştı, bir şeyleri kavrar gibi olduğunu seni o an izlerken anlamıştım. "Paiea" demiştin, o da sana kafasını çevirip "'Ae?" demişti.

Bir baba olarak yeteneklerime asla güvenmediğinden olsa gerek, insanların olması gerektiği gibi davranmadıklarını ve hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığını erkenden öğrenmiştin sanırım. İşte buradaydık, baban ve bebekliğinden beri tanıdığın arkadaşı, sahil kenarında eğlenceli bir kamp gezisi yapıyorduk. Ne var ki bu yaşananlar gerçekten de göründüğü gibi miydi? Eğlenceden bahseden olmamıştı hiç, aslına bakarsan Lipo–wao–nahele'de geçirdiğin süre zarfında –balık tutmak, yüzmek, yakındaki dağın uçurumunun kenarına kadar tırmanmak, yiyecek yeşillik bir şeyler bulmak için etrafı eşelemek gibi– yapmaktan keyif aldığın her şeyi yapabiliyor olsan da, gerçekten de zahmetli bir şeyler vardı. Bir şeyler ters gidiyordu, bir şeyler yanlıştı. Nasıl olduğunu ifade edemiyordun ama hissediyordun.

"Baba" diye fısıldamıştın bana ikinci gece, tam da ben aramızdaki rüzgâr fenerine üfleyip söndürürken. "Burada ne işimiz var?"

Cevap vermem o kadar uzun sürmüştü ki, beni nazikçe kolumdan dürtmüş, "Baba?" diye sormuştun "Beni duydun mu?"

"Kamp yapıyoruz Kawika" demiştim, ardından sen susmaya devam edince, "İyi vakit geçirmiyor musun?" diye sormuştum.

"Sanırım" demiştin neden sonra, isteksizce. İyi vakit geçirmiyordun ama neden öyle olduğunu da izah edemiyordun. Çocuk-

tun daha, üstelik mesele çocukların yetişkinlerin sahip olduğu tüm hislere sahip olmaması değil, sadece onları ifade edecek kelime dağarcığına sahip olmamalarıydı. Oysa ben bir *yetişkindim*, gereken kelime dağarcığına da *sahiptim*, yine de içinde bulunduğumuz durumla ilgili neyin yanlış olduğunu ben de açıklayamıyor, ben de ne hissettiğimi ifade edemiyordum.

O pazartesi de aynıydı: Hawaii dili dersleri, uzun saatler süren can sıkıntısı, balık tutma, ateş yakma. Senin fırsat buldukça dikkatle arabaya baktığını fark ettim, çağırdığında bir köpek gibi hızla yanına gelebilecekmişçesine bakıyordun.

Perşembe günü robot yapmayı öğreneceğin bir kampa katılacaktın. Bu kamp için çok heyecanlanıyordun: Aylardır bundan bahsetmiş, broşürü sil baştan defalarca okumuş, ne tür bir robot yapmayı planladığından bahsedip durmuştun bana: Adı Örümcek olacaktı, rafların en üstüne tırmanabilecek, Jane'in ulaşamadığı şeyleri alıp indirecekti. Üç arkadaşın daha kampa katılacaktı.

Bir gün önce bana, "Kaçta gidiyoruz?" diye sormuştun. Ben sana cevap vermeyince de "Baba. Kamp yarın sabah sekizde başlıyor" demiştin.

"Paiea ile konuş" demiştim en nihayet, kendime bile yabancı gelen bir ses tonuyla.

Yüzünde inanmaz bir ifade, gözlerini dikip bana bakmıştın, ardından ayağa kalkıp soluğu Paiea'nın yanında almıştın. "Paiea" dediğini duydum. "Ne zaman gidiyoruz? Yarın kampım var!"

"Kampa gitmiyorsun" demişti Edward sakince.

"Nasıl yani?" diye sordun, cevap vermesine fırsat bırakmadan. "Edward, –yani Paiea– ne demek istiyorsun?"

Ah, ikimiz de o an Edward'ın dalga geçiyor olduğunu, dalga geçmeyi becerebilmesini ne kadar da çok isterdik! Her ne kadar öyle olmadığını bilsem de, yapacağını söylediği şeyi tam da dediği gibi yaptığına, iş işten geçene kadar asla inanmadım, gerçekten de inanmadım; yine de o tanıdığım en sinsi olmayan,

iki yüzlü davranmayan insandı. Yapacağını söylediği şeyi aynen yapardı.

"Gitmiyorsun" diye tekrarladı. "Burada kalıyorsun."

"*Burası derken*?" diye sordun. "Nerede?"

"Burada" dedi. "Lipo–wao–nahele'de."

"İyi de hayali bir yer burası!" diye haykırdın, ardından bana dönüp, "Baba! Baba!" dedin. Ama ben hiçbir şey söylemedim, söyleyemedim, sen de benim üzerime fazla gelmedin; hiçbir işe yaramayacağımı, hiçbir faydamın olmayacağını biliyordun. Ardından hızla Edward'a dönüp "Eve gitmek istiyorum" dedin, ondan da bir cevap gelmemesi üzerine sesin histerik bir hal aldı. "Eve gitmek istiyorum! Eve gitmek istiyorum!"

Arabaya koştun, sürücü koltuğuna geçtin ve kornaya basmaya başladın, melemeyi andıran kesik kesik tiz sesler yükseldi. "Beni eve götür!" diye haykırıyordun, o sırada çoktan ağlamaya başlamıştın. "Baba! Baba! Edward! Beni eve götürün!!!" *Daat! Daat! Daat*! "*Tutu!*" diye seslendin, sanki büyükannen çadırlardan birinden çıkıp geliverecekmişçesine, "Jane! Matthew! Bana yardım edin! Bana yardım edin! Eve götürün beni!"

Bir başkası olsa senin bu haline gülerdi, –ama o gülmedi– onda espri anlayışı olmamasının tek iyi tarafı aşağılayan, hor gören biri olmamasıydı; kendine göre seni ciddiye alıyordu. Tükenmiş bir halde, halen ağlayarak arabadan düşene kadar birkaç dakika boyunca çığlıklar atıp haykırmana göz yummuş, ardından akasya ağacının altında oturduğu yerden toparlanıp ayağa kalkmış ve gelip yanına oturmuştu. Ve sen ister istemez ona doğru eğilmiştin.

"Tamam, geçti" dediğini duydum, kolunu sana dolayıp saçlarını okşamaya başlamıştı. "Geçti. Evdesin küçük prens. Evdesin."

Edward hakkında ne düşündün? Bunu sana hiç sormadım, çünkü cevabı asla duymak istemiyordum, hem zaten bir ebeveynin çocuğuna sorması tuhaf ve olanaksız bir soru olurdu bu:

Arkadaşım hakkında ne düşünüyorsun? Madem artık ikimiz de yetişkiniz, sorabilirim: Ne düşündün?

Duyacağım cevaptan halen korkuyorum. Onda korkulacak bir şeyler, güvenilmeyecek bir şeyler olduğunu benden çok daha önce fark etmiştin. Daha ufacık bir çocukken bile, akşam yemeğine kaldığı zamanlarda, bakışlarını büyükannenden bana, benden Edward'a çeviririrdin, aramızdaki gerilimi kelimelere dökemiyor olsan da elbette bunu hissederdin. Onun yanında nasıl da sessizleştiğimi, onun yanındayken bir şey söylemeden önce konuşmak için nasıl da iznini beklediğimi görüyordun. Bir keresinde, sen aşağı yukarı on yaşındayken, günü Lipo–wao–nahele'de sahilde geçiriyorduk. Vakit öğleden sonrasını epey geçmişti, neredeyse ayrılma vaktimiz gelmişti. Edward'ın yanına gidip önce çişimi yapabilir miyim diye sormuştum. "Evet" demiş, ben de bunun üzerine işimi halletmiştim. Benim için önemsiz, sıradan bir şeydi bu. Bir şeyler yapıp yapamayacağımı her zaman ona sorardım zaten: Yiyebilir miyim? Mola verebilir miyim? Eve gidebilir miyim? Ona sorup da izin istemediğim tek şey seni ilgilendiren şeylerdi. Neden kafama göre gitmediğimi, neden izin almama gerek olduğunu sormamıştın, ta ki seni o gece yatağına yatırana kadar. Aslında öyle değildi, sana açıklamaya çalışmıştım ama sonrasında neden öyle olmadığını, senin neden yanılıyor olduğunu, neden istediğim, ihtiyaç duyduğum zaman kalkıp gitmediğimi izah edememiştim. Bir çocuğun ebeveynlerinin iradesiz, güçsüz olduklarını, kendilerini koruyamayacak kadar zayıf olduklarını fark etmesi korkunç bir şey. Kimi çocuk küçümseyerek tepki verir, kimi de –senin o zaman yaptığın gibi– anlayış gösterip şefkatle yaklaşarak. Artık bir çocuk olmadığını, beni korumak zorunda olduğunu, yardıma ihtiyacım olduğunu o zaman anlamıştın sanırım. İşleri kendi başına çözmen gerektiğini anladığın zamandı bu.

Edward'ın arada bir bize konuşma yaptığı olurdu; Bethesda'nın yaptığı konuşmanın beceriksiz versiyonları. Bethesda'nın şairane

tarafını, ritim duygusunu yansıtmaya çalışırdı ama tırnak içinde ifade ettiği birkaç ödünç alınmış satır dışında –"Amerika yüreğinde günah barındıran bir ülkedir"– kabiliyetsizdi; dahası çabaları birbirinden kopuk, donuk ve tekdüzeydi. Kendimi bunları düşünürken duyar ve ihanetim için kendimi suçlu hissederdim, gerçi bunları asla yüksek sesle dile getirmemiştim, sana da söylememiştim. "Hiçbir toprak birinin mülkiyetinde değildir" derdi Edward sana, Lipo–wao–nahele gerçeğini, buranın mülkiyetinin kendi hayallerinin olmazsa olmazı olduğunu unutarak ya da belki de görmezden gelerek. "İstediğin her şey olmaya hakkın var" derdi, gerçi bunu da gerçek manada kastettiği yoktu. Hawaiili bir adam olacaktın, genç bir prens, tıpkı sana hitap ettiği gibi; bunun ne anlama geldiği hakkında en ufak bir fikri yoktu, keza benim de.

O zamanlar, hakkın olduğu üzere büyümek, evlenebileceğin en sarışın kadınla evlenmek, Ohio'da yaşamak ve bir banka yönetmek istediğini söylemiş olsan Edward dehşete kapılırdı ama seçimlerin ve tutkun karşısında dehşete kapılır mıydı acaba? Ta Ohio'ya kadar gitmek, isminin sana bahşettiği tüm o ayrıcalıkları arkanda bırakmak, pekâlâ da Prens Woogawooga, yabancı ve gülünç biri olabileceğin, Hindistan cevizinden yapılma küçük kanona atladığın gibi Ooga–ooga'nın kumlu kıyılarından uzaklaştığın bir yere gitmekle ne denli cesurca davranmış olurdun! Hawai'i'nin ne olduğu, bizim Hawaiililer olarak kim olduğumuz konusundaki fikirleri o kadar sığdı ki, bugün utanç duyduğum onlarca şeyin arasında beni en çok etkileyen şey bu. Bunun gerçekliğinden ziyade, kendimi buna körleştirdiğim için, onun rol yapıp bir oyunu sürdürmesine izin verdiğim için, bu oyun uğruna hayatlarımızı feda ettiğim için. Tüm o yıllar boyunca, üniversite kütüphanesinden çalınmış bir kitapla sana Hawaii dili öğretmeye çalıştı. Sen hiç öğrenemedin, zira o da hiç öğrenemedi. Hawaii tarihi hakkında verdiği dersler de çoğunlukla düzmeceden ibaretti; gerçekte olanlardan ziyade olmuş olmasını umduğu şeylerin projeksiyonlarıydı. "Biz, krallar, kraliçeler,

prensler, prensesler diyarıyız" derdi sana ama gerçek şuydu ki, bizim topraklarımızda sadece iki prens vardı, onlar da sen ve bendik; hanedan soyundan gelenlerle dopdolu bir ülke olamazdı, çünkü kraliyetin kendisine tebaa olacak bir halka ihtiyacı vardır, aksi takdirde kraliyet olmaktan çıkar.

Sana anlattığı tüm bu dersleri duyardım, ancak bunlara bir son vermek için bir şey yapamıyordum. Geçen her gün, olmasına izin verdiğim şeyleri telafi etme konusunda gücümün daha da azaldığını hissediyordum. Sanki Lipo-wao-nahele'ye getirilip bırakılmış gibiydim. Oraya gelmeyi ben seçmemiştim; bir rüzgâr beni adanın öbür ucuna savurmuş ve akasya ağacının altına düşürmüş gibi oraya bırakılıvermiştim. Hayatım, yaşadığım yer bana yabancılaşmıştı.

Arabanın sesini duyduğumuz gün seni şu robot teknolojisi kampına götürmeyi beceremediğim günün ertesi pazarıydı. Önce sesini duyduk, ardından da gördük; taşlı yolda sarsılarak ilerliyordu. Son üç günü başına gelenler karşısında afallamış bir halde geçirmiştin: Perşembe günü, robot teknolojisi kampında olacağın gün, kendini halen Lipo-wao-nahele'de bularak uyanmıştın; tüm bunların bir rüya olabileceğini, büyükannenin evinde kendi yatağında uyanabileceğini umut ettin sanırım. Gözlerini açar açmaz kendini yere atmış, hıçkırarak ağlamış, bir öfke nöbetinin gülünç bir taklidini yaparcasına kolların ve bacaklarınla toprağa vurmaya başlamıştın. "Kawika," diye seslenmiştim sana doğru emekleyerek, (Edward o sırada sahilde yürümekle meşguldü) "Kawika, her şey düzelecek."

Ardından sen birdenbire sırtını dikleştirmiş, yüzün gözyaşlarından sırılsıklam, bana bakmıştın. "Nasıl düzelecek?" diye haykırmıştın. "Söylesene? Nasıl?"

Topuklarımın üstüne geri çöktüm. "Bilmiyorum" diye itiraf etmek durumunda kaldım.

"Tabii ki bilmiyorsun" diye terslemiştin beni. "Bir şey bildiğin

yok zaten. Asla da bilemedin." Ardından gözyaşı dökmeye devam ettin, ben de sessizce yanından uzaklaştım. Seni suçlamadım. Nasıl suçlayabilirdim ki? Haklıydın.

Cuma ve cumartesi sessizliğe gömüldün. Çadırdan çıkmıyordun, bir lokma bir şey yemek için bile olsa. Senin için endişeleniyordum ama Edward endişeli değildi. "Onu yalnız bırak" dedi bana. "Eninde sonunda çıkacaktır."

Ama çıkmadın. Araba geldiğinde çadırdan çıkmayı ağırdan aldın, güneşte gözlerini kırpıştırarak ve sanki bir halüsinasyon görüyormuş gibi bakakaldın. Ancak William amca sürücü koltuğundan indiğinde, senden daha önce hiç duymadığım, hayvanlarınkini andıran zayıf bir çığlık atıp susuzluk ve açlıktan titreyerek ona doğru koşmaya başladın.

William amca tek başına gelmemişti. Büyükannen yan koltukta oturuyordu, korkmuş gibi görünen Jane ve Matthew da arka koltukta. Seni uzanıp alan ve arkasına iten, sanki sana ulaşıp da vuracakmış gibi Edward'la senin aranızda dikilen büyükannen olmuştu. "Burada ne oyun peşinde olduğunuzu bilmiyorum, ne yaptığınızı da bilmiyorum" dedi. "Ama torunumu buradan alıp götürüyorum, onunla gidiyorum."

Edward omuzlarını silkmişti. "Bunun sana bağlı olduğunu sanmıyorum, hanımefendi" dedi. Elimde olmayarak bir adım geri atmıştım. Hanımefendi. Bugüne dek anneme böyle saygısızca hitap edildiğini duymamıştım. "Bu oğluna kalmış bir şey."

"İşte bunda yanılıyorsunuz Bay Bishop" dedi annem, sonra sana dönüp daha nazikçe: "Arabaya bin Kawika" dedi.

Ama sen binmedin. Tam tersine, büyükannenin etrafına bakındın, sonra bakışlarını bana çevirdin. "Baba?" diye sordun.

"Kawika" dedi annem. "Arabaya bin. Hemen."

"Hayır" dedin. "Onsuz olmaz." Onsuz: Beni kastediyordun.

"Tanrı aşkına Kawika" dedi sabırsız bir ses tonuyla. "O gelmek istemiyor."

"Evet, istiyor" diye ısrar etmiştin. "Burada olmak istemiyor, istiyor musun baba? Bizimle eve dön."

"Burası onun toprağı" dedi Edward. "Özbeöz kendi toprağı. Hawaii toprağı. O kalacak."

Edward ve büyükannen münakaşa etmeye başlamışlardı, bense yüzümü gökyüzüne çevirmiştim; beyaz ve sıcak, mayıs ayı için fazlasıyla sıcak gökyüzüne. İkisi de varlığımı unutmuş gibiydiler; orada ikisinden de uzakta, üçgenin üçüncü noktasında durduğumu unutmuş gibiydiler. Ama artık onları dinlemiyordum; ne Edward'ın basmakalıp düşüncelerini ne de büyükannenin talimatlarını; bunun yerine William amca, Jane ve Matthew'a bakıyordum; her üçü de sadece üçümüze değil, arazinin kendisine de bakıyorlardı. Çadırları, mavi muşambadan tenteyi, karton kutuları fark ettiklerini gördüm. İki gece önce yağmur yağmıştı ve rüzgâr paylaştığımız çadırın bir tarafını çökertmişti; öyle ki, altında uyuduğumda, naylon beni sanki bir kefen gibi sarıyordu. Kutularımız hâlâ nemliydi, keza içindekiler de. Kuruması için araziye yaydığımız kıyafetlerimiz, senin kitapların... Sanki bir bomba patlamıştı da ne var ne yok her şeyi etrafa saçmıştı.

Tente çamur içinde kalmıştı; akasya ağacında içinde yiyeceklerimizin durduğu bir düzine plastik poşet asılıydı, karıncalardan ve firavunfarelerinden korumak için asmıştık. Onların gördüğü şeyi ben de görüyordum: Çirkin onlarca çer çöpün, plastik şişelerin, kırılmış plastik çatalların, rüzgârın hışırdattığı muşamba tentenin çöplüğe çevirdiği, çalılıklarla dolu sıradan bir arazi parçası. Lipo–wao–nahele ama tek bir ağaç bile dikmemiştik, hasbelkader mevcut olanları da mobilya niyetine kullanıyorduk. Burası artık sevilmemenin ötesine geçmişti; daha da gözden düşmüş bir yer olup çıkmıştı ve onu bu hale getiren Edward'la bendik.

Seni o gün alıp götürdüler. Onlar beni beceriksiz, kısıtlı ilan ettirmeye çalıştılar. Onlar beni elverişsiz bir ebeveyn olarak ilan ettirmeye uğraştılar. Onlar bana kalan vakfı elimden almaya ça-

lıştılar. "Onlar" diyorum, çünkü Çocuk Koruma Hizmetleri'nde görev yapan biriyle gizlice konuşmak ve ardından da şimdilerde Aile Mahkemesi yargıcı olan, hukuk fakültesinden eski bir sınıf arkadaşına danışmak üzere gönderilen kişi William amca idi, aslında gerçekte demek istediğim "onlar" değil, "o": Büyükannen.

Büyükanneni şimdi suçlayamam, hoş o zaman da suçlayamazdım ya gerçi. Yaptığım şeyin yanlış olduğunun farkındaydım. Senin olduğun yerde kalman gerektiğini biliyordum, Lipo–wao–nahele'de sana göre bir hayat yoktu. Tüm bunların olmasına neden izin vermiştim öyleyse? Nasıl olmuştu da buna izin verebilmiştim? Bunun seninle bir şeyler paylaşmak için olduğunu söyleyebilirim sadece, doğru ya da yanlış bizim için yarattığım bir şey; senin için kararlar aldığım, sana bir şekilde yardımcı olabileceğimi, seni bir şekilde güçlendirebileceğimi düşündüğüm soyut bir alan. Ama bu yalan olurdu. Ya da ilk başlarda Lipo–wao–nahele'ye, orada yaşayabileceğimiz hayata umut bağlamış olduğumu ve bu umutların hepsi suya düştüğünde şaşkına döndüğümü söyleyebilirdim. Ama bu da yalan olurdu.

Ne var ki gerçek bunların hiçbiri değildi. Gerçek çok daha hazin. Gerçek, benim birinin öylece peşine takılıp gitmiş, kendi hayatımı bir başkasına teslim etmiş ve bunu yaparken senin hayatını da onun eline bırakmış olmam. Gerçek, bunu yaptıktan sonra, yaptıklarımı nasıl düzelteceğimi, işleri nasıl rayına sokacağımı bilememiş olmam. Gerçek benim zayıf karakterli biri olmam. Gerçek benim beceriksizin teki olmam. Gerçek benim pes edip vazgeçmiş olmam. Gerçek benim senden de vazgeçmiş olmam.

Sonbahar geldiğinde anlaşmaya varmıştık. Senin için uygun konaklama şartlarının sağlanmış olması şartıyla seni ayda iki hafta sonu Lipo–wao–nahele'de görebilecektim. Aksi takdirde devamlı olarak büyükannenin yanında kalacaktın. Bu hususta herhangi bir zorluk çıkartacak olursam, mahkeme emriyle hastaneye yatırılacaktım. Edward buna çok öfkelenmişti ama yapabileceğim

bir şey yoktu; annem belli birtakım süreçlerin açığını yakalayıp üstesinden gelebilecek güçteydi halen; dahası ikimiz de biliyorduk ki aramızda bir anlaşmazlık olursa kaybedecek olan bendim: Seni kaybedecektim, üstüne üstlük özgürlüğümü de yitirecektim. Gerçi o noktada sanırım ikisini de çoktan kaybetmiştim.

İkimiz de anlaşmayı imzaladıktan kısa bir süre sonra annem benimle konuşmak üzere sadece bir kere daha geldi. Aylardan kasımdı, Şükran Günü'nden bir ya da iki hafta kadar önceydi: O zamanlar halen günleri takip etmeye çalışıyordum. Annemin geleceğinden haberdar değildim. Geçen hafta boyunca bir marangoz ekibi, arazinin kuzey ucunda, dağın gölgesinde kalacak küçük bir ev inşa etmek için kolları sıvamıştı. Benim için bir oda, Edward için bir oda ve senin için bir oda olacaktı, ancak eşya sadece senin odan için sağlanacaktı. Bunun sebebi pintilik değildi. William amcanın teklifini geri çeviren ve ikimizin de dışarıda hala ağacı yapraklarından örülme hasırların üzerinde uyuyacağımızı söyleyen Edward olmuştu.

"Çocuğun burada kaldığı zamanlarda içeride uyuduğunuz sürece nerede uyuduğunuz, nerede yattığınız umurumda değil" demişti William amca.

Sınanıyoruz, dedi Edward; pes edip boyun eğmemeliyiz. Sen burada bizimle olmadığında, atalarımızın bir zamanlar yaşadığı gibi yaşamaya devam edecektik. Sen buradayken yemek gönderilecek, biz de yiyecektik ama sen yokken avlamakla ve sağdan soldan toplamakla yetinecek, bulduklarımızı ateşte pişirecektik. Kendi taromuzu[22] ve tatlı patatesimizi kendimiz yetiştirecektik; dışkımız için kazdığım hendeğin temizlenmesi ve bunun bitkilerimizin gübrelenmesinde kullanılması benim sorumluluğumda olacaktı. Büyük masraflar yapılarak kurulan telefonun –bölgede telefon hattı yoktu– sen gider gitmez bağlantısı kesilecek, William amcanın dev-

22. Taro, yılanyastığıgiller familyasından, bolca potasyum içeren, "gölevez" veya "kolokas" olarak da bilinen bir bitkidir. (ç.n.)

let kanalıyla bir yolunu bulup getirttiği elektrik kullanılmayacaktı. "Bizi koparmaya çalıştıklarını görmüyor musun?" diye sormuştu. "Bunun bir sınav olduğunu, bizim ne denli tutkulu olduğumuzu anlamalarının bir yolu olduğunu görmüyor musun?"

Büyükannenin beni ziyarete geldiği sabah yağmur yağıyordu; onun göz alabildiğine uzanan, çamur içinde kalmış çayırları aşarak akasyanın altında, muşambada yattığım yere doğru ilerleyişini izliyordum. Bir zamanlar tavan görevi yapan muşamba şimdi zemin olup çıkmıştı, günümün büyük kısmını orada uyuyarak, bir günün bitip diğerinin başlamasını bekleyerek geçiriyordum. Bazen Edward beni uyandırmaya çalışırdı ama bu giderek daha seyrek olmaya başlamıştı, çoğu zaman uzun süreler boyunca ortadan kaybolduğu oluyordu; belki saatler, hatta belki günler boyunca –ne kadar uğraşırsam uğraşayım zamanın farkında olma yeteneğim giderek azalıyordu– uyumam için orada öylece bırakılıyor, sadece uyuyamayacak kadar aç olduğumda uyanıyordum. Kimi zaman Bethesda'yı o evde dinlediğimiz geceyi hayal ediyordum; bu gerçekten de yaşanmış mıydı yoksa biz mi onu başka bir âlemden çağırmıştık, kestiremiyordum bir türlü.

Büyükannen konuşmaya başlamadan önce bir müddet tepemde dikildi. "Uyan Wika" dedi. Hareket etmediğimi görünce, eğilip omzumu sarstı. "Wika, uyan artık, kalk" diye tekrarladı, ben de en sonunda toparlandım.

Bir süre gözlerini dikip bana baktı, ardından ayağa kalktı. "Ayağa kalk" diye talimat verdi. "Yürüyeceğiz."

Ayağa kalkıp peşinden gittim. Elinde kumaştan bir çanta ve bir tatami[23] taşıyordu. Yağmur dindiği halde gökyüzü halen griydi ve güneş yüzünü göstermemişti. Dağa doğru yürüdük, yağmur ağacının yanına geldiğimizde hasırı açmam için işaret etti. "Piknik için bir şeyler getirdim bize," dedi, daha etrafıma bakınmama fırsat kalmadan, "o burada değil" diye ekledi.

23. Özellikle Japonya'da kullanılan bir çeşit hasır kilim. (ç.n.)

Ona aç olmadığımı söylemek istedim ama o çoktan yiyecekleri boşaltmaya başlamıştı bile: Bento[24] kutularında pirinç ve moçi[25] kaplı kızarmış tavuk parçaları ve nişime,[26] salatalık namasu[27] ve tatlı olarak da kesilmiş misk kavunu – bir zamanlar yemeyi sevdiğim her şey. "Hepsi senin için" dedi onun tabağına bir şeyler koymaya başladığımda. "Ben tokum."

O kadar hızlı ve o kadar fazla yemiştim ki, öğürdüm; kusacak noktaya gelmiştim ama ağzını açıp da paylamadı bile, hatta yemeğimi bitirdikten sonra bile sustu. Ayakkabılarını çıkarmış, hasırın kenarına düzgünce yerleştirmiş, bacaklarını uzatmıştı; naylon çoraplarını her zaman teninden bir ton daha koyu giydiğini hatırladım. Çocukluğumdan hatırladığım, beyaz gül desenli misket limonu yeşili eteği vardı üzerinde, rengi artık epeyce solmuştu; dalların arasından gökyüzüne bakarken, başını geriye yaslayıp gözlerini kapattığında –eskisi kadar sıklıkla olmasa da ara sıra benim de yapabildiğim gibi– arazinin zahmetli güzelliğini, kimseye boyun eğmezmiş gibi görünen o halini onun da takdir edip etmediğini düşündüm. Bizden birkaç metre ötede inşaatçılar öğle molalarını bitirmiş, yeniden çekiç vurmaya, testereyle kesmeye başlamışlardı; içlerinden birinin arazinin ahşap bir ev için fazla ıslak olduğunu söylediğini, diğerinin ise sorunun rutubet değil, sıcaklık olduğunu söylediğini duymuştum. Ev için uygun görülen ilk yerin, kurutulup sonradan doldurulmuş bir bataklığa bitişik olduğu anlaşılınca, temel işlerini geciktirmek ve temeli yeniden atmak durumunda kalmışlardı. Bir

---

24. Sıradan sefertaslarına alternatif olarak sıradışı tasarıma sahip Japonya kökenli bu kaplar, içindeki bölmeler sayesinde yiyeceklerin dökülmeden ve birbirine karışmadan taşınabilmesini sağlar. (ç.n.)

25. Japon mutfağında pişmiş yapışkan pirincin dövülerek top haline getirilmesiyle elde edilen bir yiyecek. (ç.n.)

26. Japon mutfağına özgü, ağır ateşte pişirilen geleneksel sebze türlüsü. (ç.n.)

27. İnce dilimlenmiş pişmemiş sebzeler ve deniz ürünlerinden oluşan, pirinç sirkesinde birkaç saat marine edilmiş, salamura bir Japon yemeği. (ç.n.)

müddet inşaat gürültüsünü dinledik ve ben annemin ne söyleyeceğini beklemeye koyuldum.

"Aşağı yukarı üç yaşlarındayken seni, bir uzmanın görmesi için anakaraya götürmüştüm" diye başladı. "Çünkü konuşmuyordun. Aklımıza ilk gelen işitme problemin olduğuydu ama sağır olmadığın belliydi, zira baban ya da ben adını söylediğimizde bize dönüyordun, dışarıda olduğumuz zamanlarda bir köpeğin havladığını duyduğunda heyecanlanıyor, gülümsüyor ve ellerini çırpıyordun.

Müzikten de hoşlanırdın, senin sevdiğin şarkıları çaldığımızda –tam manasıyla mırıldanmak diyemesem de– arada bir minik sesler çıkarttığın olurdu. Ama yine de konuşmuyordun. Doktorun seninle belki yeterince konuşmuyor olabileceğimizi söylemişti, bunun üzerine biz de seninle sürekli konuşmaya başladık. Geceleri baban seni yanına oturtur ve gazetenin spor sayfalarını okurdu sana. Ama seninle en çok vakit geçiren ben olduğum için, bu süreyi seninle sürekli konuşarak geçirirdim. Aslına bakarsan hiç durmaksızın konuşurdum. Gittiğim her yere seni de götürüyordum. Sana kitaplar, tarifler okur, arabada olduğumuz zamanlarda yanından geçtiğimiz her şeyi sana anlatırdım. 'Bak,' derdim 'biraz daha büyüdüğünde gideceğin okul şurası; şu ileride de evlendikten hemen sonra, vadideki evimize taşınmadan önce babanla benim yaşadığımız ev; şu tepede ise babanın liseden bir arkadaşı yaşıyor, senin yaşında küçük bir oğulları var.'

Gerçi sana çoğunlukla kendi hayatımdan bahsederdim. Babamı, kardeşlerimi anlatır, küçük bir kız çocuğuyken Los Angeles'a taşınmayı ve dansçı olmayı nasıl da istediğimden dem vururdum. Ama bunun yapmama izin verilecek türden bir şey olmadığından söz edememiştim tabii ki. Zaten pek de iyi bir dansçı değildim. Babanla benim, sana bir kız kardeş vermek için, onun her seferinde elimizden kayıp gitmesine rağmen, defalarca uğraştığımızı, –ta ki doktor bize senin tek evladımız olarak kalacağını söyleyene kadar– pes etmeden didindiğimizi bile anlatmıştım sana.

Seninle ne çok konuşmuştum, ne çok şey anlatmıştım sana! O günlerde yalnızdım; henüz Kerimeler'in arasına katılmamıştım, okuldan arkadaşlarımın pek çoğunun ya kalabalık aileleri vardı ya da kendi evlerini çekip çevirmekle meşguldüler, ben de kardeşlerimden uzun zaman önce uzak kalmıştım. Anlayacağın sadece sen vardın. Bazen akşamları yatağıma uzanıp sana anlattığım tüm o şeyleri düşünürdüm, bir çocuğa anlatılmaması gereken şeyleri sana anlatarak belki de sana zarar vermekten korkardım. Hatta bir keresinde o kadar çok endişelenmiştim ki, babana bile itirafta bulunmuştum, o da bunun üzerine gülmüş ve beni kollarının arasına alarak şöyle demişti: 'Saçmalama, biriciğim' –bana 'biriciğim' derdi– 'oğlumuz senin ne dediğini anlamıyor bile. Bütün gün ona küfredip dursan bile bir şey fark etmez!' Bunun üzerine onun koluna vurmuş ve bir güzel paylamıştım ama o yine de gülmüş ve bana kendimi iyi hissettirmişti.

Ne var ki San Francisco'ya uçarken, sana ne kadar çok şey anlattığımı düşündüm bir kez daha ve ne diledim biliyor musun? Hiç konuşmamanı diledim. Konuşursan, sana anlattığım şeyleri, tüm sırlarımı birilerine anlatacağından korktum. 'Sana anlattıklarımı kimseye anlatma' diye fısıldadım bir gün sen kucağımda uyurken. Ardından kendimi berbat bir biçimde suçlu hissettim: Tek evladımın hiç konuşmamasını umut ettiğim için, böyle bir bencillik yaptığım için. Nasıl bir anneydim ben?

Ama ne olursa olsun endişelenmeme gerek yoktu. Eve döndükten üç hafta sonra –San Francisco'daki doktorun kendi doktorumuzdan daha büyük bir öngörüsü yoktu– sen konuşmaya başladın, öyle tek tük kelimelerle değil, peş peşe cümleler kurarak hem de. Çok rahatlamıştım: Sevinçten ağlamıştım. Benim kadar endişelenmemiş olan baban benimle dalga geçmişti ama kibarca. 'Gördün mü biriciğim?' demişti bana. 'İyi olacağını biliyordum. Tıpkı babası gibi, dememiş miydim sana? Şimdi artık çenesini kapatması için dua edeceksin!' Herkesin bana söylediği de buydu:

Bir gün sesini kesmen için dua edeceğimi söylüyorlardı. Ama bunun için asla dua etmem gerekmedi, çünkü sen çok sessizdin. Sen büyüdükçe, bazen merak ediyordum: Cezalandırılıyor muydum yoksa? Senden hiçbir şey söylememeni istemiştim, sen de bu yüzden söylemiyordun. Sonrasında gitgide daha az konuşur oldun ve şimdi–" durdu ve boğazını temizledi. "Ve işte şimdi buradayız" diye bitirdi.

Bir müddet ikimiz de sessiz kaldık. "Tanrı aşkına Wika" dedi neden sonra. "Bir şeyler söyle."

"Söyleyecek bir şey yok" dedim.

"Bu, yani buradaki şey, bu bir hayat değil, anlıyor musun?" dedi telaşla. "Otuz altı yaşındasın; on bir yaşında bir oğlun var. Burası, sahi ne diyordunuz buraya? Lipo–wao–nahele? Burada kalamazsın Wika. Elinden bir şey geldiği yok, ne senin ne de arkadaşının. Karnınızı doyuracak bir şeyler pişirmekten, kendinize bakmaktan, ya da herhangi bir şey yapmaktan acizsiniz. Hiçbir şey bilmiyorsun Wika. Sen..."

Bir kez daha cümlenin orta yerinde susmuştu. Başını iki yana salladı, hızla; zihnini başka şeylere vermeye çalışır gibi bir hali vardı. İçleri artık boş kapları birbirlerinin içine yerleştirmeye koyuldu, hepsini çantasına sokuşturup topuklarının üzerinde geriye doğru kaykılarak ayağa kalktı. Ayakkabılarını giydi ve çantasını eline aldı. Ben başımı yukarı kaldırıp ona baktım, o da başını eğerek bana. Kötü bir şeyler söyleyeceğini sandım, öyle küçük düşürücü bir şeyler dökülecekti ki dudaklarından, ben onu asla affedemeyecektim o da kendisini.

Ama söylemedi. Sadece yüzümü değil, beni, yıkanmamış tişörtümü, yırtık şortumu, yanaklarımı kaşındıran karman çorman sakallarımı baştan aşağıya süzerken, "Zaten ne demeye endişeleniyorum ki" dedi soğukkanlı bir ses tonuyla. "Burada hayatta kalmayı beceremezsin sen. Ne oluyor dememe kalmadan eve geri döneceksin."

Ardından arkasını dönüp yanımdan uzaklaştı, ben de onun gidişini izlemeye koyuldum. Çabucak arabasına bindi; boş kutuların içinde durduğu çantayı yan koltuğa koydu; dikiz aynasındaki yansımasını kontrol etti, sanki hâlâ yerinde durduğunu kendine hatırlatıyormuşçasına elini yüzünün kenarında gezdirdi. Sonra da motoru çalıştırıp uzaklaştı.

"Hoşça kal" dedim ona, araba gözden yiterken. "Elveda." Tepede bulutlar griye dönüyordu, ustabaşının yağmur indirmeden işlerini bitirmeleri için elemanlarına ellerini çabuk tutmalarını söylediğini duyabiliyordum.

Geri uzandım. Gözlerimi kapadım. Derken uyuyakalmışım, uyanık hayattan çok daha gerçek olan uykulardan biriydi bu; öyle ki, uyandığımda –ertesi gün erkenden uyandığımda, Edward halen ortalıklarda görünmüyordu– yine de yeniden başlayacak güce sahip olduğum konusunda kendimi ikna etmeye neredeyse hazırdım.

Nihayetinde annem yanılmıştı: Bir daha eve dönmedim. Ne onun ne oluyor demeye kalmasından önce ne de sonrasında. Asla. Lipo–wao–nahele, geçici olduğunu, sadece beklemek amaçlı bir yer olduğunu hissettirmeyi her ne kadar hiçbir zaman bırakmadıysa da, zamanla benim olduğum yer ve benim kim olduğum haline gelmişti, gerçi beklediğim yegâne şey ertesi günün olmasıydı ya.

Hiçbir zaman meskûn bir yer olmamış bu toprakların, herhangi bir yerleşim girişimini hüsrana uğratacağına, insanların burada kalmasına ancak geçici olarak izin vereceğine dair işaretlerle doluydu dört bir tarafımız. Beton ve ahşaptan yapılma ev çirkin, kutu gibi ve kalitesizdi; sadece senin odan boyanmıştı, yerde bir yatak ve bir kilim, tavanda da bir aydınlatma armatürü vardı; diğer odalar bitmemiş alçıpan duvarlar ve ayrıca Edward'ın ısrarıyla yapılan düz beton zeminden ibaretti.

Sen bile buraya ziyarete geldiğinde zamanının çoğunu açık havada geçiriyordun. Açık havada olmayı sevdiğinden değil –ya da en azından Lipo–wao–nahele'nin açık havasını sevdiğinden değil–

ama ev çok kasvetli olduğundan, insan konforuna düşman olduğu aşikâr olduğundan. Ben de senin ziyaretlerini dört gözle bekliyordum. Seni görmek istiyordum. Ama hem sen buradayken hem de sonrasındaki günlerde yiyeceklerin daha iyi, daha çeşitli ve daha bol olacağını da biliyordum. Senin ziyaretlerinden önceki perşembe günleri William amca çuvallar dolusu yiyecekle çıkıp gelirdi; boş poşetleri erzaklarımız için saklardım. Buzdolabını fişe takar, –Edward buzdolabını kullanmaktan hoşlanmazdı– süt şişesini, meyve suyu kutularını, portakalları, marul göbeklerini ve sığır köftelerini çıkartıp yerleştirirdi: Bir zamanlar ne zaman istesem sahip olduğum tüm o enfes süpermarket ürünleri. Edward etrafta olmadığında da elime gizlice birkaç çikolata paketi tutuştururdu. Onları bana ilk vermeye çalıştığında reddetmiştim ama sonunda kabul ettim. Elime aldığımda gözleri dolmuş ve yüzünü başka tarafa çevirmişti. Çikolataları, evin arka tarafında kazdığım, Edward'ın bulamayacağı, onları serin tutacak bir çukura saklardım.

Gelen hep William amca olurdu, ne ofisten bir memur ne de başka bir görevli gelirdi, bunun neden hep böyle olduğunu düşünür dururdum, ta ki annemin başka birinin beni, oğlunu bu halde bir hayat sürerken görmesini istemediğini anlayana kadar. William amcaya güvenebilirdi ama bir başkasına asla. Elektrik ve telefon hattının çekilmesi için yapılan masrafları karşılayanın da William amca olduğunu tahmin ediyordum, keza içme suyumuzu da o karşılıyordu. Bize tuvalet kâğıdı getirir, giderken de biriktirdiğimiz çöp yığınlarını alır giderdi, zira bulunduğumuz bölgede çöp hizmeti verilmiyordu. Mavi muşamba tentemiz bir örümcek ağını andıracak kadar yırtıldığında, bize yenisini getiren de William amca olmuştu ama Edward –bir müddet– kullanmayı reddetmişti, ta ki gerekliliğini kendisi dahi kabul etmek durumunda kalana kadar.

Eve gitmek üzere ayrılırken her seferinde onunla gelmek isteyip istemediğimi sorardı, ben de her seferinde hayır anlamın-

da başımı sallardım. Bir seferinde sormadı, o gittiğinde o kapı da elimden alınmış ve en sonunda kapanmış gibi hissetmiştim, artık gerçekten yapayalnızdım, iradesizliğim ve inatçılığımla burada öylece mahsur kalmıştım: Çelişkili iki özellik, biri ötekini boşa çıkarıyor, böylece geriye kala kala durağanlık kalıyordu.

Üçüncü yıl geldiğinde Edward giderek daha sık uzaklarda olmaya başlamıştı. William amca on ikinci yaş günün için sana bir kano almış, onu da Lipo–wao–nahele'ye getirtmişti; iki kişilik bir kanoydu, böylece sen ve ben birlikte gidebilirdik. Ama sen ilgi göstermedin, ben de çok yorgun ve bitkindim, bu yüzden Edward kanoya el koymuştu. Çoğu gün sabah erkenden kanoya atlar, kürek çekerek körfezi geçer, çıkıntılardan birinin etrafında dolanıp gözden kaybolurdu. Kimi zaman hava iyice kararana kadar da dönmezdi; eğer yiyecek bir şey kalmadıysa, ne bulursam onu yemek durumunda kalırdım. Arazinin doğu ucunda bir elma muzu ağacı vardı, kimi geceler bu ağacın nişastalı ve olgunlaşmamış, güdük yeşil muzlarından başka yiyecek bir şeyimiz olmazdı, midemi bulandırsa da yemek zorunda kalırdım. Edward'ın nazarında bir köpekten farkım kalmamıştı; çoğu gün beni beslemeyi hatırlardı ama unuttuğunda onu beklemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu.

Topu topu üç beş parça eşyamız vardı, ancak arazi bir şekilde her zaman çöple doluymuş gibi görünürdü. Boş, yırtılmış, işe yaramaz plastik poşetler her yerdeydi; ziyaretlerinden birinde Hawaii dilinde yazılmış kitaplardan birini –bilerek mi yoksa bilmeyerek mi, orasını kestiremiyorum– dışarıda bırakmıştın, kitabın sayfaları sudan şişmiş, ardından güneşte kuruyup gevrekleşmişti, şimdi de esintide çıtırdıyordu. Hiç başlamadığımız projelerin (mercan kayalıklarından bir piramit, çıralardan bir başka piramit) molozları akasya ağacının yanına yığılmış, öylece duruyordu. Ziyaretlerinde, ev ile ağaç arasında, sanki başka bir şeyi –arkadaşlarını, yeni bir babayı– var etmek istercesine, yüzünde sıkılmış

ve iğrenmiş bir ifade, bir ileri bir geri yürürdün. Bir keresinde, William amca ziyarete geldiğinde sana vermem için bir uçurtma getirip bırakmıştı; ne kadar uğraştıysan da uçurtmayı bir türlü havalandıramamıştın, rüzgâr bile bizi terk etmişti.

Pazar günü gittiğinde her şey o kadar acı vericiydi ki, seni büyükannenin arabasına kadar geçirmek için ağacın altından kalkamamıştım bile. Bu durum ilk kez yaşandığında üç kere adımı seslenmiş, yanıma gelip omuzlarımı sarsmış ve "Tutu!" diye haykırmıştın. "Ona bir şeyler olmuş!"

"Hayır, bir şeyi yok, Kawika." Büyükannenin sesi bezgindi. "Yerinden kalkamıyor, o kadar. Hoşça kal de ve gel artık. Eve dönmemiz lazım, Jane akşam yemeği için sana spagetti ve köfte yaptı."

Çömelip yanıma sokulduğunu hissettim. "Hoşça kal baba" dedin usulca, "Seni seviyorum." Ardından uzanıp beni öptün, dokunuşun bir kanat kadar hafifti, sonra da dönüp gittin. O gün erken saatlerde yanağımı tutmuş, sallanırken –dişim çok ağrıdığı için son zamanlarda yaptığım bir şeydi– birdenbire karşıma çıkmıştın. Yüzünde bir endişe "Baba, bırak da bir bakayım" demiştin. Sonunda, senin için isteksizce ağzımı açtığımda, nefesin kesilmişti. "Baba," dedin, "dişin çok kötü görünüyor gerçekten de. Kasabaya geri dönüp yaptırtmak istemiyor musun?" Kafamı hayır anlamında sallayıp da böyle basit bir hareketin neden olduğu acıyla tekrardan inlediğimde, yanıma oturdun ve sırtımı okşadın. "Baba," dedin, "benimle eve gel." Ama yapamadım. On üç yaşındaydın. Ziyarete her geldiğinde, zamanın nasıl akıp gittiğini hatırlatırdı bu; her gidişinde de sanki zamanın yeniden yavaşladığını; geleceğim ve geçmişim yoktu, hiçbir hata yapmamıştım, zira hiçbir karar almamıştım ki ortada olan tek şey olasılıklardı.

Sonunda, yapmak durumunda kalacağından emin olduğum gibi, gelmeyi bıraktın. Büyüyordun, yetişkin bir adam olma yolunda ilerliyordun. Lipo–wao–nahele'ye geldiğinde çok öfkeliy-

din; büyükannene kızgındın, Edward'a kızgındın ama en çok da bana kızgındın. Bir hafta sonu, tamamen gelmeyi bırakmadan önceki son hafta sonlarından birinde, on beş yaşına bastıktan kısa bir süre sonra, iki yıl önce dağın uzak ucunda büyüdüğünü fark ettiğin bambu filizlerini biçerken bana yardım ediyordun. Beni kurtarmıştı o bambu filizleri, topraktan söküp çıkartmakta her ne kadar zorlansam da. Artık o kadar güçsüzdüm ki, William amca kasabaya dönüp bir doktora görünmemi rica etmeyi bırakmış, her ay bana bir doktor göndermeye başlamıştı. Doktor gözlerimin yanmasını önlemek için bir damla, gücümü toparlamaya yardım eden birtakım içecekler, yüzümdeki böcek ısırıkları için birtakım merhemler ve nöbetlerimde işe yarayacak birtakım ilaçlar bırakıp gitmişti. Dişimi çekmek için bir dişçi gelmiş, dişimden kalan boşluğu gazlı bezle doldurmuş, iyileşirken parmaklarımın ucuyla diş etlerime sürmem için bir pomat bırakmıştı.

O gün çok yorgundum. Tek işim eski bir pirinç çuvalını ağzı açık vaziyette tutmaktı ki, sen içine filizleri atabilesin. İşini bitirdikten sonra çuvalı benden alıp omzuna attın, diğer elini de tutmam için bana uzattın, böylelikle beni de tepeden aşağıya indirebilecektin. Boyun uzamış, benim kadar olmuştun artık ama benden daha güçlüydün; parmaklarımın ucunu nazikçe tutuyordun, onları kırmaktan korkuyormuşçasına.

Edward o gün oradaydı ama ikimizle de konuşmuyordu, çok da umurumda değildi açıkçası. Bana kızgın olabileceğinden endişeliydim ama sen, Edward'ın senin hakkında ne düşündüğünü umursamayı çok uzun zaman önce bırakmış, ondan korkacak bir şey olmadığını öğrenmiştin; benden farklı bir biçimde de olsa, o da ruhen dağılmıştı. Sinir bozucuydu, tehlikeli değildi, tehlikeli olduğu zamanlar olmuş muydu onu da kestiremiyorum; bizi görmeye geldiğinde önce idareli biçimde yemeklerimizi dağıtırdın, biz yerde oturmuş, ikimiz de çoktan –ya da henüz– kırklı yaşlarda olmamıza rağmen birer çocuk gibi ellerimizle sana uzanırken,

sen neden sonra yanımıza otururdun. O yemekler esnasında sadece Edward konuşurdu; sana eski hikâyeleri, bu adayı nasıl eski haline getireceğimizi, bunu senin için, Hawaiili oğlumuz için, prensimiz için yaptığımızı anlatıp dururdu. Bazen karşında kendini tekrar eden bir çocuk varmışçasına "Ne güzel, Paeia" derdin hoşgörüyle. Bir seferinde kafasını kaldırıp sana bakmıştı şaşkın şaşkın. "Edward" demişti. "Benim adım Edward." Ama çoğu zaman hiçbir şey söylemez, dur durak bilmeden konuşmaya devam ederdi, ta ki nihayetinde sesi kısılana kadar, ardından da ayağa kalkıp denize bakmak için sahile yürürdü. İkimiz de tükenmiş haldeydik: Bu topraklara hayat vermeye gelmiştik ama aynı topraklar hayatımızı çekip almıştı ikimizden de.

Mutfağa gittik ve sen bize yemek yapmaya koyuldun. Oturdum ve seni mutfağın içinde dolanırken izledim; sen gittikten sonra yiyebilmem için filizleri bir kenara ayırmanı, domuz kıymasını buzdolabından çıkartmanı seyrettim. Daha o zamanlarda görme yeteneğimi kaybetmeye başlamıştım ama yine de oturup seni seyredebiliyor, ne kadar yakışıklı olduğuna, ne kadar mükemmel yaratılmış olduğuna hayranlıkla bakabiliyordum.

Jane bir süredir sana yemek yapmayı öğretiyordu: Erişte ve kızarmış pirinç gibi basit şeyler, bizimle kalmaya geldiğinde aşçı sen oluyordun. Son zamanlarda fırında pişirmeyi de öğrenmiştin, bu gelişinde yanında taze yumurtalar ve un getirmiştin, süt ve krema da. Ertesi sabah bana muzlu ekmek yapacağını söylemiştin. Önceki iki ziyaretinde, haşinliğin ve huysuzluğun üzerindeydi ama bu sabah geldiğinde keyifli ve neşeliydin, yiyecekleri boşaltırken ıslık çalıyordun. Seni öyle bir sevgi ve özlemle izliyordum ki, zar zor konuşabiliyordum, mutluluğunun nedenini ansızın anlayıvermiştim: Âşıktın.

"Baba, kremayı ve sütü buzdolabına koyar mısın?" diye sordun. "Getireceğim üç beş parça erzak daha var." Küçükken William amca seni asla yanında erzaklarla yollamazdı ama şimdi ara

sıra öyle yapıyordu; büyükannen arabanın direksiyonunda, pencereden denize doğru bakarken, senin tuvalet kâğıtlarını, torbalar dolusu yiyeceği, hatta kimi zaman fileler dolusu tahtayı arabadan indirmeni izlerdim.

Sen gittin ve ben sandalyemde (tek sandalyemiz) oturup kaldım, mutfak duvarına bakarak kime âşık olduğunu, onun da seni sevip sevmediğini düşünüp durdum. Hayaller kurarak orada öylece oturdum, ta ki beni tekrar çağırana kadar; –bizi o zamana kadar birer köpekmişiz gibi– el kol işaretleriyle çağırmak durumunda kalmıştın, oysa artık isimlerimize itaatkâr biçimde cevap veriyor ve aheste adımlarla sana doğru yürüyorduk. Ben de bambu filizlerini kazmak için senin peşine takıldım.

O sabah, sen kendi kendine mırıldanır, yapacağın kızartma için gereken biber ve kabakları almak için buzdolabına uzanırken, ben senin o rüya gibi, içten gülümsemeni düşünüyordum ki, küfrettiğini duydum. "Tanrı aşkına, baba!" dedin. Bakışlarımı elinde tuttuğun krema şişesine –bana söylediğinde buzdolabına kaldırmayı unuttuğum şişeye– odakladım. "Kremayı dışarıda bırakmışsın, baba! Sütü de! İkisi de bozulmuş işte!"

Kremayı hışımla eviyeye boşaltıp yüzünü bana çevirdin. Dişlerini görebiliyordum, o parlak kapkara gözlerini de. "Bir şeyi de beceremez misin sen? Senden tek istediğim kremayı ve sütü kaldırmandı, bunu bile yapamıyor musun?" Yanıma gelip, beni omuzlarımdan kavrayıp sarsmaya başladın. "Neyin var senin?" diye bağırdın. "Sana ne oldu? Hiçbir şey beceremez misin sen?"

Yıllar geçtikçe, biri seni sarsarken yapılacak en iyi şeyin direnip karşı koymak değil, kendini gevşek bırakmak olduğunu öğrenmiştim, öyle de yaptım; başımı boynumdan sarkıtıp kollarımı gevşettim, sonunda beni sarsmayı bıraktın ve o kadar sert ittin ki, sandalyeden yere düştüm; ardından ayaklarının benden kaçtığını ve ön taraftaki camlı kapının gürültüyle kapandığını duydum.

Döndüğünde gece olmuştu. Düştüğüm yerde yatıyordum hâlâ. Tezgâhta bırakılan domuz eti de bozulmuştu, lambanın ışığında üzerinde küçük sivrisineklerin kaynaştığını görebiliyordum. Yanıma oturdun, ben de senin sıcak, çıplak tenine yaslandım. "Baba" dedin, doğrulup oturmak için uğraştım. "Dur da sana yardım edeyim" dedin, kolunu arkama dolayıp oturmama yardım ettin. Bana bir bardak su getirdin. "Yiyecek bir şeyler hazırlayayım" dedin, domuz etini çöp kutusuna attığını duydum, ardından da sebzeleri doğramaya başladığını.

Bize iki tabak pirinçli kızarmış sebze yaptın, ikimiz de onları orada, mutfak zemininde otururak yedik.

"Özür dilerim, baba" dedin sonunda, başımı salladım, ağzım konuşamayacak kadar doluydu. "Bazen beni çok hayal kırıklığına uğrattığın oluyor" diye devam ettin, ben de başımı salladım tekrar. "Baba, bana bakamıyor musun?" diye sordun, başımı kaldırıp gözlerini bulmaya çalıştım, bunun üzerine başımı avuçlarının arasına aldın ve yüzüne yaklaştırdın. "Buradayım" diye fısıldadın. "Beni görebiliyor musun şimdi?" Ben de bir kez daha başımı salladım.

"Başına sallama, konuş" dedin ama sesin nazikti.

"Evet" dedim. "Evet, seni görüyorum."

O gece içeride uyudum, senin odanda, senin yatağında: Edward ortalıklarda yoktu, bunu yapamayacağımı söyleyemezdi bana, sen de gece balığa çıkacaktın. "Sen geri döndüğünde ne olacak peki?" diye sordum; sen de benim yanıma uzanacağını, eskiden çadırımızda yaptığımız gibi yan yana yatacağımızı söyledin. "Hadi," dedin, "gir yatağa." Sana itiraz etmem gerekmesine rağmen dediğini yaptım. Ama sen bana eşlik etmeye, bana arkadaşlık etmeye hiç gelmedin, ertesi gün sessiz ve mesafeliydin, önceki sabahın neşesi yok olup gitmişti.

O hafta sonu seni son görüşümdü. İki hafta sonra William amca çıkıp geldiğinde muşamba tentenin üstünde oturmuş seni bekli-

yordum. Arabadan indiğinde eli kolu bomboştu. Bu hafta sonu gelemediğini, okulla ilgili bir görevin olduğunu, kaçıramayacağın bir işin olduğunu anlattı bana. "Yaa" dedim. "Önümüzdeki hafta sonu gelecek mi peki?" diye sordum. William amca başını salladı usulca, "Gelir sanırım" dedi. Ama gelmedin, bu sefer William amca da gelip bana söylemedi gelmeyeceğini. Yanında birtakım erzaklar ve bir notla çıkıp gelmesi ta bir ay sonra olmuştu: Lipo–wao–nahele'ye geri dönmeyecektin, asla. "Meseleye onun gözünden bakmaya çalış Wika" dedi, neredeyse yalvarırcasına. "Kawika büyüyor, evlat. Arkadaşlarıyla ve sınıf arkadaşlarıyla olmak istiyor. Burası genç bir delikanlı için çok zor bir yer." Karşı çıkmamı bekler gibi bir hali vardı ama yapmadım, çünkü söylediği her şey doğruydu. Ne demek istediğinin de farkındaydım: Yaşaması oldukça zor olan yer Lipo–wao–nahele'nin kendisi değildi; zor olan kısmı benimle olmaktı, dönüştüğüm kişiyle ya da belki de her zaman olduğum kişiyle olmaktı.

Birçok insan hayatlarını boşa harcamış olduklarını düşünür. Anakarada üniversitedeyken bir gece kar yağmış, ertesi gün de dersler iptal edilmişti. Yurttaki odam, ilerisinde bir gölet olan dik bir tepeye bakıyordu ve ben penceremin önünde durmuş, sınıf arkadaşlarımın öğleden sonrayı kar kızaklarıyla geçirmelerini, tepeden aşağıya kaymalarını, kahkahalarla gülmelerini, yeniden kaymak için tepeye tırmanırken abartılı bir yorgunluk içinde birbirlerine tutunmalarını izliyordum. Yatakhaneye dönmeleri akşamı bulmuştu; kapımın önünden yürüyüp giderlerken, geçirdikleri gün hakkında konuştuklarını duyabiliyordum. İçlerinden biri "Ahh, n'aptım ben?" diye sızlanıyordu göstermelik bir çaresizlik içinde. "Yarın için yazmam gereken bir Yunanca ödevim vardı! Hayatımı boşa harcıyorum!"

Hepsi kahkahalarla güldüler, çünkü saçma bir şeydi söylediği; hayatını boşa geçirdiği yoktu. Yunanca ödevini yazıp bitirecek, sınıfını geçecek ve mezun olacaktı. Yıllar sonra, kendi oğlunu üni-

versiteye yolcu ederken, "Eğlenmene bak ama çok da abartma" diye nasihat edecekti, ardından kendisinin üniversitede okuduğu yıllardan bahsedecek, karda kızak kayarak boşa geçirdiği o günü anlatacaktı. Ama hikâyenin devamı pek de merak uyandırmayacaktı, çünkü her ikisi de sonunun ne olduğunu zaten biliyorlardı.

Oysa ben hayatımı boşa harcamıştım. Senin dışında başardığım tek şey, Lipo–wao–nahele'den ayrılmamak olmuştu. Ama bir şey yapmamakla bir şey yapmak aynı kapıya çıkmıyor. Hayatımı boşa harcamıştım ama sen seninkini de boşa harcamama izin vermeyecektin. Bu yüzden, beni arkanda bırakıp gittiğin için, benim yapmayı beceremediğim şeyi yaptığın için seninle gurur duydum. Aklının çelinmesine veya kandırılmana veya bir şeylerin sihrine kapılıp gitmene izin vermeyecektin; ardında bırakıp gidecektin; sadece beni ve Lipo–wao–nahele'yi değil, diğer her şeyi de terk edip gidecektin: Adayı, ülkeyi, tarihi, olman gereken kişiyi, olabileceğin kişiyi. Hepsini bir kenara atacaktın ve bunu yaptığında kendini o kadar hafiflemiş hissedecektin ki, okyanusa adım attığında ayak sesin bile batmayacak, suyun yüzeyinde kaymaya başlayacaktı: Orada yürümeye başlayacaktın; doğuya, kim olduğunu kimsenin, hatta kendinin bile bilmediği bir yere, bambaşka bir hayata doğru.

* * *

Sonrasında neler olduğunu biliyorsun Kawika, belki benden daha iyi biliyorsun. Sen gittikten birkaç ay sonra –William amca bana yedi ay olduğunu söylemişti– Edward boğuldu, ölümünün bir kaza olduğu söylense de zaman zaman bunun kasıtlı olup olmadığını düşündüğüm oluyor. Oraya bir şeyler bulmaya gelmişti ama onu bulmaya gücü yoktu, keza benim de. Benim onun izleyicisi olmam gerekiyordu, ne var ki yapamamıştım ve bensiz, o da pes etmişti.

Ziyaretlerinden birinde onun cansız bedenini sahilde bulan William amca olmuştu, aynı gün –polis beni sorguladıktan sonra– beni alıp Honolulu'ya ve hastaneye geri götürmüştü. Uyandığımda bir odadaydım, başımı kaldırmış ve ismimi tekrar edip duran, gözlerime parlak, beyaz bir ışık tutan doktoru görmüştüm.

Doktor yanıma oturdu ve bana birtakım sorular sordu: Adımı biliyor muydum? Nerede olduğumu biliyor muydum? Görevdeki başkanın kim olduğunu biliyor muydum? Yüzden geriye doğru altışar altışar sayabilir miydim? Ben cevap verdim, o da cevaplarımı not aldı. Ardından, yanımdan ayrılmadan hemen önce, "Wika, beni hatırlamazsın ama ben seni tanıyorum" dedi. Ben cevap vermeyince, "Adım Harry Yoşimoto. Okulda beraber okuduk. Hatırlıyor musun?" diye sordu. Ne var ki o gece yatağımda bir başıma kalana kadar onu hatırlayamamıştım, neden sonra hatırlamıştım kim olduğunu: Harry, şu pirinçli sandviçi yiyen, hiç kimsenin konuşmadığı çocuk; onun yerinde olmadığıma şükrettiğim çocuk.

Hikâyenin sonu buydu. Vadideki evimize hiç dönmedim. Bir süre sonra beni buraya getirdiler. Sonunda, kalan görme yeteneğimi de kaybettim; bir şeyler yapmaya önce ilgimi, sonra da kabiliyetimi yitirdim. Yatakta yattım, hayaller gördüm, zaman bulanıklaştı ve sakinledi; öyle ki, sanki hiç hata yapmamış gibiydim. Seni bile, –artık senin büyük, başka bir okula gittiğini söylemişlerdi bana– beni hiç ziyarete gelmeyen seni bile hayallerimde yakınıma getirebiliyordum ve eğer yeterince şanslı günümdeysem, her şeyden önce seni hiç tanımamışım gibi kendimi kandırabiliyordum. Okuldan mezun olamayan ilk Kawika Bingham sen olacaktın, başka neleri yapan ilk Kawika Bingham olacaktın kim bilir? İlk yurtdışında yaşayanı, belki. İlk bambaşka biri olup çıkanı. İlk çok uzaklara gideni, Hawaii'yi bile başka bir yere yakın kılacak kadar uzaklara gideni.

Bugün, ağlayan birinin, hiç durmadan ağlayan ama ağlamamaya çalışan, solukları hıçkırıklar halinde çıkan bir kadının se-

siyle uyandığımda bunları düşünüyordum. "Üzgünüm Bayan Bingham" dediğini duydum birilerinin. "Ama sanki kendisi gitmeye istekliymiş gibi görünüyor, onu ancak kendisi isterse hayatta tutabiliriz." Ve sonra yine o ses, o çaresiz, hüzünlü ses ve sonra o cevap veren ses bir kez daha: "Üzgünüm Bayan Bingham. Üzgünüm."

"Torunuma, oğlumun oğluna yazmam gerekecek" dediğini duydum onun. "Bunu ona telefonda söyleyemem. Buna vaktim olacak mı?"

"Evet" dedi adamın sesi. "Ama ona acele etmesini söyleyin."

Keşke onlara endişelenmemelerini, iyiye gittiğimi, neredeyse iyi olduğumu söyleyebilseydim. Gülümsememek, sevinçten bağırmamak, adını haykırmamak için yapabildiğim tek şey buydu. Ama bunun bir sürpriz olmasını istiyorum, en nihayetinde kapıdan girdiğinde, seni karşılamak için yataktan fırladığımı gördüğünde yüzünün halini görmek istiyorum. Ne kadar da şaşırırdınız! Hepsi ne kadar da şaşırırdı! Beni alkışlarlar mı acaba? Benimle gurur mu duyarlar? Yoksa mahcup mu olurlar, hatta kızarlar mı? Beni hafife aldıkları için mahcubiyet mi duyarlar; onları aptal yerine koyduğum için kızgınlık mı duyarlar?

Ama umarım öyle hissetmezler, çünkü kızgınlığa vakit yok. Sen geliyorsun ve ben kalbimin daha hızlı attığını, kanın kulaklarımda uğuldadığını hissedebiliyorum. Şimdilik çalışmalara devam edeceğim yine de. Artık çok güçlüyüm Kawika, neredeyse hazırım. Bu sefer seni gururlandırmaya hazırım. Bu sefer seni hayal kırıklığına uğratmayacağım. Öteden beri, hayatım hakkında anlatabileceğim tek hikâyenin Lipo–wao–nahele olacağını düşünmüştüm ama artık biliyorum: Bana bir şans daha veriliyor, bir başka hikâye yazma şansı, sana yeni bir şey anlatma şansı. Nitekim bu gece, hava karardığında ve etrafımdaki bu yere sessizlik çöktüğünde kalkacak, bahçeye giden yolun izini sürecek ve bu sefer o arka kapıdan geçip kendimi dünyanın kollarına bırakacağım.

Karanlık gökyüzüne simsiyah yükselen ağaç tepelerini şimdiden görebiliyorum; etrafımdaki zencefilin kokusunu şimdiden alabiliyorum. Onlar yanıldılar: Çok geç değil, çok geç değil, hiç ama hiç geç değil. Ve sonra yürümeye başlayacağım: Annemin evine değil, Lipo–wao–nahele'ye değil ama bambaşka bir yere, senin gitmiş olduğunu umut ettiğim o yere; dahası duraklamayacağım, durup dinlenmeye ihtiyacım olmayacak varana dek oraya, sana, cennete.

Kitap III

Bölge Sekiz

Kısım I
Sonbahar 2093

Kısım Ii
Sonbahar, Elli Yıl Öncesi

Kısım Iii
Kış 2094

Kısım Iv
Kış, Kırk Yıl Öncesi

Kısım V
İlkbahar 2094

Kısım Vi
İlkbahar, Otuz Yıl Öncesi

Kısım Vii
Yaz 2094

Kısım Viii
Yaz, Yirmi Yıl Öncesi

Kısım Ix
Sonbahar 2094

KISIM X
16 Eylül 2088

Kısım I

Sonbahar 2093

Normalde, eve dönüşte saat 18.00 mekiğine yetişir, eğer bir aksaklık yoksa 18.30–18.40 arasında Sekizinci Cadde ile Beşinci Cadde köşesinde indiğim yere varmış olurdum ama bugün bir Tören olacağını biliyordum, bu yüzden Dr. Morgan'a erken çıkıp çıkamayacağımı sordum. Mekiğin Kırk İkinci Cadde yakınlarında durup bekleme ihtimalinden endişe ediyordum, öyle olursa kim bilir eve ne kadar gecikirdim, dahası kocama yiyecek bir şeyler almak için çok geç kalabilirdim. Tüm bunları Dr. Morgan'a peş peşe izah ediyordum ki, araya girip sözümü kesti. "Tüm detayları anlatmana gerek yok" dedi. "Tabii ki iznin var. 17.00 mekiğine bin." Bunun üzerine ona teşekkür edip çıktım.

17.00 mekiğindeki yolcular 18.00 mekiğindekilerden farklıydı. 18.00 mekiğine binenler diğer laboratuvar teknisyenleri ve bilim insanları olur, hatta aralarında baş araştırmacılar bile olurdu, oysa 17.00 mekiğinde tanıdığım tek yolcu temizlik görevlilerinden biriydi. Temizlik görevlisi kadın yanımdan geçtikten bir saniye sonra, koltuğumda dönüp ona el bile sallamıştım ama onun beni gördüğünü sanmıyorum, çünkü bir şey yapmadan yürüyüp gitmişti.

Mekik tam da tahmin ettiğim üzere yavaşlamış, Kırk İkinci Cadde'nin güneyine vardığımızda tamamen durmuştu. Mekiğin pencereleri parmaklıklarla kaplı olmasına rağmen dışarıdaki her şeyi oldukça net biçimde görebilirdiniz. Eski Kütüphane'yi görebilmek için sağ taraftaki koltuklardan birine oturmuştum; bekle-

nildiği üzere, caddeye bakar şekilde sıralanmış altılı koltuklar vardı, gerçi koltuklarda kimsecikler oturmuyordu, halatlar da henüz çözülmemişti. Törenin başlamasına daha iki saat vardı ama üzerlerinde siyah renkli uzun paltolar olan telsiz teknisyenleri çoktan ortalıklarda dolanmaya başlamış, iki adam büyük bir kamyonetin arkasından aldıkları taşları, çelik halattan yapılma çöp tenekelerine boşaltmaya koyulmuşlardı. Trafik akışını asıl durduran kamyonetti ama adamlar tüm çöp tenekelerini doldurup kamyonete binip yoldan çekilinceye kadar yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu, yol açıldıktan sonra yolcuğun geri kalan kısmı kontrol noktaları olmasına rağmen oldukça hızlıydı.

İneceğim durağa geldiğimizde saat 17.50 olmuştu; yolculuk normalden daha uzun sürmüş olsa da ben her zamankinden çok daha erken vakitte eve varmıştım. Yine de iş çıkışlarında her zaman yaptığım şeyi yapıp doğruca markete uğradım. Bugün et günüydü, dahası ayın üçüncü perşembesi olduğu için aylık sabun ve tuvalet kâğıdı istihkakımıza da hak kazanmıştım. Geçen haftaki sebze kuponlarımdan birini kullanmamıştım, bu sayede patates ve havucun yanında bir kutu bezelye de alabildim. O gün, her zaman bulunabilen aromalı protein bloğu, soya köftesi ve yapay et çeşitlerinin yanı sıra gerçek at eti, köpek eti, geyik eti ve kunduz eti de vardı. Kunduz eti en ucuzuydu ama kocama çok yağlı gelirdi, o yüzden yarım kilo at etiyle, evde neredeyse hiç kalmadığından biraz mısır unu aldım. Süte ihtiyacımız vardı ama bir haftalık istihkakı biriktirecek olursam, yarım litre puding alabilecektim, dolayısıyla kocam da, ben de pek sevmesek de toz halindeki sütlerden almak durumunda kaldım.

Ardından dört sokak ötede yaşadığımız binaya yürüdüm, oturduğumuz dairenin dört duvarı arasında güvende, at etini bitkisel yağda kızartırken, bu gecenin kocamın serbest gecesi olduğunu ve akşam yemeğe gelmeyeceğini neden sonra hatırladım. Eti pişirmekten vazgeçmek için artık çok geçti, bu yüzden

kızartma işini bitirip yanında biraz bezelyeyle birlikte yedim. Üst kattaki daireden yankılanan çığlık seslerini duyabiliyordum, belli ki komşular Tören yayınını radyodan dinliyorlardı ama benim canım dinlemek istemedi. Bulaşıkları kaldırdıktan sonra bir müddet kanepede oturup pek de erken gelmeyeceğini bildiğim halde kocamı bekledim, sonra da gidip yattım.

* * *

Ertesi gün her şey her zamanki gibiydi, eve gitmek için 18.00 mekiğine bindim. Eski Kütüphane'nin oralardan geçerken gözlerim Tören'in ardından kalanları aradı ama ortalıkta pek bir şey görünmüyordu: Taşlar gitmiş, sandalyeler gitmiş, pankartlar gitmişti; basamaklar tertemiz, gri ve boştu, her zaman olduğu gibi.

Eve gelmiş, kalan eti kızartmak için az bir yağ ısıtıyordum ki, kocamın tık–tık–tak–tak–tak sesleri eşliğinde kapıyı çaldığını, hemen ardından "Kobra" diye seslendiğini duyunca "Firavunfaresi" diye cevap verdim. Ardından açılan kilitlerin sesi: Bir, iki, üç, dört. Sonra kapı açıldı ve işte kocam, firavunfaresi tam karşımda duruyordu.

"Yemek neredeyse hazır" dedim.

"Hemen geliyorum" deyip üzerini değiştirmek için odamıza geçti.

Tabaklarımıza birer parça et, yanına da biraz bezelye ile o sabah kocam işe gittikten sonra fırında pişirdiğim, şimdi yeniden ısıttığım yarımşar patates koydum. Ardından yerime geçip oturdum, masada hemen karşıma gelip oturması için beklemeye koyuldum.

Bir müddet sessizce yemeklerimizi yedik, "At eti mi?" diye sordu kocam.

"Evet" dedim.

"Hımm" dedi kocam.

Kocamla beş yıldan fazladır evli olmama rağmen onunla ne konuşacağımı kestirmekte halen zorlanıyordum. İlk tanıştığımızda da böyle olmuştu, çöpçatanlık ofisinden çıktığımızda büyükbabam kolunu bana dolayıp beni kendine doğru çekmiş, eve dönene kadar da tek kelime etmemişti. "Ne düşünüyorsun?" diye sormuştu.

"Bilmiyorum" demiştim. Bilmiyorum dememem gerekiyordu –bu kelimeyi gereğinden fazla kullandığım söylenmişti– ama o durumda, gerçekten de bilmiyordum. "Sorduğu sorulara cevap verdiğim anlar dışında ona ne diyeceğimi bilemedim" dedim.

"Bu normal" dedi büyükbaba. "Ama zamanla kolaylaşacaktır." Susmuştu. "Yaptığımız dersleri hatırlaman yeterli" dedi. "Şu konuştuğumuz şeyleri. Hatırlıyor musun?"

"Evet, tabii ki" dedim. "'Günün nasıl geçti?' 'Radyoda anlatılanları duydun mu?' 'Bugün ilginç bir şey oldu mu?'" İkimiz, büyükbaba ve ben, bir insanın diğerine sorabileceği soruların tamamını bir liste haline getirmiştik. Şimdi bile, ertesi gün bu sorulardan birini kocama ya da meslektaşlarımdan birine sorabileceğimi düşünerek yatağa yatmadan önce o listeyi arada bir gözden geçirdiğim oluyor. Ancak –Bu akşam ne yemek istersin? Hangi kitapları okuyorsun? Bir sonraki tatilini nerede yapacaksın? Hava ne zamandır harika/korkunç gidiyor, öyle değil mi? Kendini nasıl hissediyorsun?– gibi birtakım soruların sorulmasının yersiz ya da güvensiz hale gelmiş olmasıydı. Listeye göz gezdirdiğimde, büyükbabayla yaptığımız alıştırma konuşmalarındaki soruları görmüştüm ama onun verdiği cevapları hatırlayamıyordum.

Sıra bendeydi artık, "Et nasıl?" diye sordum kocama.

"İyi."

"Çok sert değil yani?"

"Yo, hayır, iyi." Bir lokma daha aldı. "Güzel."

Bu yüreğime su serpmiş, beni rahatlatmıştı. Endişeli olduğumda, zihnimde sayıları toplayarak kendimi sakinleştirebileceğimi

büyükbaba söylemişti; kocam beni yüreklendirene kadar yaptığım da buydu zaten. "Serbest gecen nasıldı?" diye sordum.

Başını tabağından kaldırmadı. "İyi" dedi. "Hoş."

Başka ne diyeceğimi kestiremedim. Derken aklıma geldi: "Dün gece bir Tören vardı. Eve dönüşte, yolda gördüm."

Bu sefer başını kaldırıp yüzüme baktı. "Dinledin mi?"

"Hayır" dedim. "Ya sen?"

"Hayır" dedi.

"Onların kim olduğunu biliyor musun?" diye sordum, hiçbirimizin bu soruyu sormaması gerektiğini bildiğim halde.

Sırf kocamla iki satır sohbet edelim diye sormuştum bunu ama hayrettir ki bana bir kez daha baktı, üstelik doğrudan yüzüme baktı, birkaç saniye boyunca hiçbir şey söylemedi, ben de tek kelime etmedim. Neden sonra "Hayır" dedi. Bana başka bir şey söylemek istiyormuş gibi geldi ama söylemedi, sessizce yemeğimizi bitirdik.

* * *

İki gece sonra kapıda bir gümbürtü ve birtakım adamların sesleriyle uyandık. Kocam küfrederek yatağından fırladı, ben de eğilip lambayı yaktım. "Burada kal" dedi bana ama ben onun peşinden ön kapıya doğru seğirtmiştim bile.

"Kim o?" diye sordu kapalı kapının ardındakilere; böyle durumlarda her zaman olduğum üzere, kocamın cesaretinden, onun bu denli korkusuz görünmesinden etkilenmiştim.

"Belediye Üç, Araştırma Birimi 546, 5528, 7879 ve 4578 sicilli memurlar" diye cevap verdi bir ses kapının öte yanından. Bir köpeğin havladığını duyabiliyordum. "122, 135, 229, 247 ve 333 sayılı yönetmelikleri ihlal etmekle suçlanan bir şüphelinin peşindeyiz." Bir rakamı ile başlayan yönetmelikler devlete karşı işlenen suçlardı. İki rakamı ile başlayanlar kaçakçılık suçlarıydı. Üç

rakamı ile başlayan yönetmelikler genellikle sanığın bir yolunu bulup internete girdiği veya yasaklı bir kitabı elinde bulundurduğu anlamına gelen bilgi edinme suçlarıydı. "Birimi arama izni istiyoruz."

İzin sordukları yoktu aslında, sorsalar da vermek zorundaydınız zaten. "İzin verildi" dedi kocam ve kilitleri açtı. Üç adam ve yanlarında uzun, cılız, dar suratlı bir köpek dairemizin içine girdi. Adamların en irisi kapı eşiğinde kaldı, silahını bize doğrulttu, biz de ona bakan uzaktaki duvara dayanıp ellerimizi kaldırarak dirseklerimizi dik açıyla büktük, bu sırada diğer iki adam dolaplarımızı açıp banyomuzu ve yatak odamızı aradı. Bu aramaların sessiz sedasız yapılması gerekiyordu ama yatak odasındaki adamların önce şiltenin birini ardından diğerini kaldırdığını, şiltelerin gümbürtüyle karyolaların üzerine bırakıldığını duyabiliyordum; kapının önündeki adam hayli iriyarı olmasına rağmen, arkasındaki diğer polis birliklerini halen görebiliyor, birinin soldaki daireye girdiğini, diğerinin merdivenlerden yukarıya çıktığını izleyebiliyordum.

Bir müddet sonra işleri bitti, iki adam ve köpek yatak odasından çıktı, adamlardan biri, kapıdaki adama "Temiz" diye seslendi. Bize "İmza" demesi üzerine uzattığı ekrana ikimiz de sağ parmak izlerimizi okuttuk. İsimlerimizi ve kimlik numaralarımızı tarayıcının mikrofonuna okumamızın ardından gittiler ve biz de kapıyı arkalarından kapattık.

Aramalarda ortalığın her zaman altı üstüne gelirdi, elbiselerimiz ve ayakkabılarımızın hepsi dolaptan çekilip çıkartılarak ortaya saçılmış, şilteler karyolaların üzerine gelişigüzel fırlatılmış durumdaydı. Pencereler ardına kadar açılmış, görevliler, bir yıl önce olduğu gibi pencere pervazından sarkan ya da ağaçta saklanan birileri var mı diye kontrol etmişlerdi. Kocam, pencerenin dış tarafındaki katlanır demir sürgünün yerinde ve kilitli olup olmadığına baktıktan sonra pencereyi kapattı ve üzerine siyah perdeyi

çekti. Ardından önce kendi yatağımı, sonra onun yatağını düzeltmeme yardım etti. Dolabın en azından bir kısmını düzenlemeye girişmiştim ki beni durdurdu. "Bırak" dedi. "Bir yere gidecek hali yok ya, yarına kadar dursun öylece." Ardından o kendi yatağına uzandı, ben de kendiminkine, lambayı kapattı ve yeniden karanlık çöktü.

Ardından ortalık sakinledi, yine de yeterince sessiz değildi. Üstümüzdeki dairede dolaşan görevlilerin ayak seslerini duyabiliyorduk; ağır bir şeyin yere düşmesiyle birlikte bizim dairenin tavanındaki aydınlatma armatürünün çatırdadığını duyduk. Boğuk çığlıklar ve bir köpeğin havlama sesi geliyordu. Bir müddet sonra birliklerin ayak seslerini duyduk, aşağıya iniyorlardı, biraz daha sonra polis minibüslerinden birinin üzerine monte edilmiş hoparlörden her şey temiz anonsu yapıldı: "Bölge Sekiz, Washington Meydanı, Kuzey Numara On Üç; sekiz birim artı bodrum katı. Tüm birimler kontrol edildi." Ardından polis helikopterinin pervanelerinden çıkan tataaaa–tataaaa–tataaaa sesleri duyuldu, sonrasında ortalığı bir sessizlik kapladı; ortalık o kadar sessizdi ki, ya yukarıda ya da yanımızda bir yerlerde bir kadının hıçkırıklarla ağladığını duyabiliyorduk. Ne var ki bir müddet sonra o da kesildi, çıt çıkmaz olmuştu artık. Yatağıma uzandım, hızla yanıp sönen çakarlı lambanın ışıklarının önce kocamın sırtında, sonra yukarılara çıkıp duvarlarda gezinmesini, ardından da pencerenin gerisinde gözden yitmesini izledim. Perdelerin çakarlı ışığı sözüm ona engellemesi gerekiyordu, yine de tam olarak işe yaramıyordu, zaten bir süre sonra insan ışıkların çaktığını bile unutuyordu.

Ansızın içimi bir korku kapladı, tıpkı çocukluğumda yaptığım gibi başım yastıkların altına gelene kadar yatağın içinde aşağıya kaydım ve battaniyeyi kafama kadar çektim. Aramaya ilk kez şahit olduğumda halen büyükbabayla birlikte yaşıyordum; o gece o kadar korkmuştum ki arama bittikten sonra uzunca bir müddet feryat figan ağlamış, kendimi sağa sola savurmaya başlamıştım.

Büyükbaba, kendime bir zarar vermeyeyim diye beni sıkıca tutmak durumunda kalmıştı. "Her şey düzelecek, her şey düzelecek" diye tekrar edip durmuştu gece boyu; ertesi sabah uyandığımda halen korkuyordum ama bir miktar dinmişti korkum. Büyükbaba korkmanın normal olduğunu, aramalara zamanla alışacağımı, iyi ve cesur bir insan olduğumu ve bunu hiç aklımdan çıkartmamam gerektiğini söylemişti.

Ne var ki –tıpkı kocamla sohbet etmek gibi– hiçbir zaman daha da kolaylaşmamıştı. İlk aramadan bu yana geçen yıllar zarfında, arama sonrasında kendimi nasıl sakinleştireceğimi öğrenmiştim: Eğer üzerimi tamamen örtersem, soluduğum havayla dışarı verdiğim havanın aynı hava olacağını, böylelikle, kısa bir süre sonra kendim için yarattığım alanın sıcak, tanıdık nefesimle dolacağını ve uzay boşluğunda yuvarlanıp giden plastik bir kapsülün içinde başka bir yerde olduğuma kendimi nasıl da yavaş yavaş ikna edebileceğimi öğrenmiştim.

Gerçi o gece, o plastik kapsülü hayata geçirememiştim. Tutunacak bir şey istediğimin, sıcak, yoğun ve kendi nefesiyle dolu bir şey istediğimin farkına varmıştım ama bunun ne olabileceği hakkında hiçbir şey gelmemişti aklıma. Ne kadar uğraştıysam da büyükbaba yanımda olsaydı neler söyleyebileceğini bir türlü zihnimde canlandıramamıştım. Bunun yerine zihnimde yaptığım aritmetik işlemlerini çarşaflara fısıldayarak, kendimi neden sonra sakinleştirip uykunun kollarına bırakabildim.

* * *

Aramanın ertesi sabahı her zamankinden geç kalktım, yine de işe gecikecek kadar geç değildi saat: Genelde kocamı işe yolcu etmek için zamanında kalkardım ama bugün onu kaçırmıştım.

Kocamın mekiği benimkinden daha erken saatte kalkıyor, çünkü o benden daha yüksek güvenlikli bir yerde çalışıyor ve sahaya

girmeden önce çalışanların teker teker taranması ve incelenmesi gerekiyordu. Her gün işe gitmeden önce ikimize de kahvaltı hazırlar; bugün de hazırlayıp benimkini fırında bırakmıştı: Seramik bir kâse dolusu yulaf ezmesi, üzerine de evde kalan son bademleri tavada kavurup öğüterek serpiştirmişti. Kahvaltımı yaparken oturma odamızdaki pencerenin metal ızgarasından dışarı baktım. Sağ tarafta, bir zamanlar bizim hemen yanımızdaki binanın bir dairesine bitişik inşa edilmiş ahşap platformun kalıntıları görünüyordu. O platforma bakmaktan, saksılar dolusu aromatik otların ve domateslerin giderek daha uzayıp kalınlaşmasını, daha da yeşillenmesini izlemekten keyif alırdım. Özel olarak gıda yetiştirmek yasadışı hale geldikten sonra, o dairede yaşayan insanlar verandayı plastikten yapılma sahte bitkilerle, bir şekilde yeşile boyadıkları kâğıtlarla süslemişlerdi. Büyükbabayı hatırlatmıştı bu bana, işler sarpa sardıktan sonra bile, nasıl becerdiyse birtakım kâğıtlar bulup onları kesip biçerek çiçekler, kar taneleri, çocukluğunda kendisinin gördüğü hayvanların şekillerini verdiğini ve sonra onları bir parça yulaf lapasıyla penceremize yapıştırdığını hatırladım. Yan taraftaki binanın sakinleri, sonunda bitkilerinin üstünü bir yerlerden bulup buluşturdukları bir parça mavi muşambayla örtmüşlerdi ve ben kahvaltımı yaparken pencerenin yanında durur, gözlerimi muşambaya diker, sahte bitkileri hayalimde canlandırıp sakinleşirdim.

Ama sonrasında bir baskın olmuş ve yan taraftaki komşular bir düşmana yataklık etmekten suçlu bulunmuş ve platform, götürüldükleri gece tahrip edilip kullanılamaz hale getirilmişti. Tüm bunlar, beş ay önce yapılan son aramada yaşanmıştı. Kim olduklarına dair hiçbir bilgim yoktu.

Kocam gitmeden önce eşyaları dolaba koymaya başlamıştı, ancak ben işe gitmek üzere 08.30 mekiğine yetişmeden önce biraz daha temizlik yapabilmiştim sadece. Mekiğe bindiğimiz durak sadece üç sokak ötede, Altıncı Cadde ile Dokuzuncu Sokak'ın

köşesindeydi. Bölge Sekiz'den her sabah saat 06.00'dan itibaren yarım saatte bir sekiz mekik kalkardı. Mekikler Bölge Sekiz'de dört durakta, Bölge Dokuz'da ise üç durakta durur, sonra kocamın çalıştığı Bölge On'a devam ederdi. Ardından benim çalıştığım Bölge On Beş'e, sonra da Bölge On Altı'ya giderdi. Akşamları ise saat 16.00'dan itibaren 20.00'ye kadar, Bölge On Altı'dan Bölge On Beş'e sonrasında Bölge On, Bölge Dokuz ve Bölge Sekiz'e kadar ters yönde sefer yapar, ardından makas değiştirip doğuya Bölge On Yedi'ye giderdi.

Mekikle gelip gitmeye başladığım ilk zamanlarda, diğer yolcuları izleyip ne iş yaptıkları ve nerede inecekleri hakkında tahmin yürütmek çok hoşuma giderdi: Tıpkı kocam gibi uzun boylu, zayıf ve uzun bacakları olan şu adam bir ihtiyolog'du[28] ve Bölge On'daki gölette çalışıyordu; küçük, kapkara, tohum tanesini andıran gözleri olan şu pejmürde kılıklı kadın Bölge On Beş'te çalışan bir epidemiyolog[29] idi. Bu insanların hepsinin biliminsanı ya da teknisyen olduklarını biliyordum ama bunun ötesinde, haklarında daha fazlasını asla bilemeyecektim.

İşe giderken görülecek yeni bir şey olmazdı, yine de her zaman cam kenarına otururdum, çünkü dışarıyı izlemeyi severdim. Küçükken bir kedimiz vardı, kedi de arabada gezmeyi severdi; bacaklarımın arasında durur, ön patilerini pencerenin altına koyar ve dışarı bakardı, ben de onunla birlikte dışarı bakardım, bazen arkada rahat rahat oturmak istediğimde Büyükbaba şoförün yanındaki koltuğa oturur ve arkaya dönüp bize bakarak gülerdi. "İki minik kedim," derdi, "dünyayı izliyorlar. Ne görüyorsunuz, minik kediler?" Ben de ona –bir araba, bir insan, bir ağaç– diye cevap verirdim. Bunun üzerine büyükbaba sorardı, "Sence ara-

28. İhtiyoloji, Eski Yunancada balık anlamına gelen "ikhtu" ve bilim anlamına gelen "logos" kelimelerinden oluşan "balıkbilim" olarak adlandırılan ve zoolojinin balıklar üzerinde çalışan bir branşıdır. (ç.n.)

29. Salgın hastalıklar uzmanı. (ç.n.)

ba nereye gidiyor? Sence şu adam bu sabah kahvaltıda ne yedi? Sence ağaçtaki çiçeklerin tadı nasıl olurdu eğer onları yiyebilseydin?" Sorularıyla hikâye uydurmama yardım ederdi büyükbaba. Öğretmenlerimin söylediği kadarıyla pek de iyi beceremediğim bir şeydi bu. Bazen işe giderken, gördüğüm şeyleri zihnimde büyükbabaya anlattığım olurdu: Dördüncü katta, üzerine iki şerit siyah bantın X şeklinde yapıştırıldığı bir penceresi olan kahverengi tuğla bir bina, aradaki boşluktan küçük bir çocuğun tıpkı bir parıltı gibi bir an için beliren ufacık suratı; siyah bir polis arabası, yarı açık haldeki arka kapılarından birinden uzun, beyaz bir ayağın çıktığını görebiliyordum; lacivert üniformaları içinde, her biri, uzunca bir gri halata atılmış bir düğüme tutunmuş, seçkin okulların bulunduğu Bölge Dokuz'a geçmek üzere Yirmi Üçüncü Sokak'taki kontrol noktasında sıraya giren yirmi kadar çocuk. Sonrasında büyükbaba düşerdi aklıma, ona anlatabileceğim daha fazla şey olsa keşke diye düşünürdüm ama gerçek şu ki, Bölge Sekiz'de çok az şey değişirdi, orada yaşadığımız için çok şanslı olmamızın nedenlerinden biri de buydu. Diğer bölgelerde görülecek çok daha fazla şey vardı ama bizler bunları Bölge Sekiz'de hiç görmezdik, şanslı olmamızın bir başka nedeni de buydu.

Yaklaşık bir yıl önce bir gün mekiğe binmiş, işe gidiyordum ki, Bölge Sekiz'de daha önce hiç görmediğim bir şey gördüm. Her zamanki gibi Altıncı Cadde'den yukarı çıkıyorduk, tam On Dördüncü Cadde'yi geçiyorduk ki, adamın teki aniden kavşağa girdi. Mekiğin ortasında, sol tarafta otuyordum, bu yüzden adamın nereden geldiğini görmedim ama üzerinde gömlek olmadığını, altında ise koruma merkezlerinde tutulan insanlara yeniden yerleştirme merkezlerine gönderilmeden önce giydirilen tül gibi ince beyaz pantolonlardan olduğunu fark edebilmiştim. Adam belli ki bir şeyler söylüyordu ama mekiğin camları hem kurşun geçirmez hem de ses geçirmez olduğundan adamı duyamamıştım, ancak bağırdığını anlayabiliyordum: Kolları öne doğru uzanmıştı, boy-

nundaki kasları görebiliyordum, o kadar sert ve katı görünüyorlardı ki, bir an için taştan oyulmuş gibi görünmüştü gözüme. Göğsünde, hastalığın işaretlerini saklamaya çalıştığı aşağı yukarı bir düzineye yakın yer vardı. Hastalığın bıraktığı lezyonları kibritle yakarak geride sülükleri andıran donuk siyah yara izleri bırakmak insanların sıklıkla başvurduğu bir şeydi. Bunu neden yaptıklarını hiç anlamıyordum, çünkü herkes lezyonların ne anlama geldiğini bilse de izlerin ne anlama geldiğini de biliyordu; dolayısıyla aslında bir işareti başka bir işaretle değiştirmekten başka bir şey değildi yaptıkları. Bu adam gençti, muhtemelen yirmilerindeydi ve beyazdı. Bir deri bir kemik görünmesine ve hastalığın ikinci evresinde olduğu gibi saçları neredeyse tamamen dökülmüş olmasına rağmen, bir zamanlar yakışıklı olduğunu anlayabiliyordum. Adam şimdi sokağın ortasında yalınayak durmuş, bağırıp çağırıyordu. Derken, üzerlerinde gümüş renkli biyolojik tehlike tulumları ve yüzlerinde, baktığınızda kendi yüzünüzden başka bir şey görmediğiniz, yansıtıcı ekranlar olan iki görevli koşarak adama doğru geldi ve biri üzerine atlayarak yere indirmeye çalıştı.

Ne var ki adam şaşırtıcı derecede hızlıydı, üzerine gelen görevliden ok gibi sıyrılıp fırlayarak içinde oturduğumuz mekiğe doğru koştu, olan biteni sessizlik içinde izleyen mekiktekilerin adeta yekpâre bir bedenmişçesine içlerine derin bir nefes çektikleri sırada sürücü görevlilere çarpmamak için mekiği durdurmak zorunda kaldı; sanki adamı korkutup kaçırabilecekmişçesine kornaya asıldı. Derken adam benim olduğum taraftaki pencereye doğru atladı, kısa bir an adamın gözünü gördüm, gözbebeği o denli büyümüş ve o denli parlak bir maviydi ki, korkudan aklım çıktı, pencereye rağmen adamın ne diye bağırdığını duyabiliyordum sonunda: Yardım edin. Ardından bir patlama oldu, adamın kafası geriye doğru sürüklendi, sonrasında da görüş alanımdan çıktı, görevlilerin adama doğru koşturduklarını görebiliyordum artık; içlerinden biri silahını havaya doğrultmuştu.

Olan bitenin ardından mekik yeniden, oldukça hızlı hareket etmeye başladı; daha hızlı gitmesi yaşananları silebilirmiş gibi. Herkes tekrardan sessizleşti, herkes bana bakıyormuş, olan bitenin benim hatam olduğunu düşünüyormuş gibi hissediyordum; adamdan benimle iletişim kurmaya çalışmasını isteyen sanki benmişim hissine kapılmıştım. İnsanlar mekikte nadiren konuşurlardı ama bir adamın alçak sesle "Adamın bu vaziyette halen adada olmaması gerekirdi" dediğini duydum. Kimse cevap vermese de insanların onunla hemfikir olduğunu hissedebiliyordunuz; ben bile korktuklarını, bu korkunun kafa karışıklığından kaynaklandığını sezinleyebiliyordum. Gerçi insanlar genellikle anlayamadıkları şeylerden korksalar da bu sefer onlarla aynı fikirdeydim: O kadar hasta biri şimdiye kadar çoktan başka yere gönderilip uzaklaştırılmalıydı.

O gün işyeri hayli sakindi, bu talihsiz bir durumdu, çünkü zihnim olup bitenlere takılıp duruyordu sürekli olarak. Ama aklıma en çok takılan ne adamın kendisi ne de o parlak gözüydü, düştüğünde neredeyse hiç ses çıkarmadığını, ne denli hafif ve yumuşak olduğunu düşünmeden edemiyordum. Olaydan birkaç ay sonra, Bölge Sekiz ve Bölge Dokuz'daki koruma merkezlerinin yerlerinin değiştirildiği açıklanmıştı, bunun ne anlama geldiğine dair birtakım söylentiler ortalıkta dolaşsa da bizler işin aslını astarını asla öğrenememiştik elbette.

O günden beri Bölge Sekiz'de başkaca garip bir olayın yaşandığı olmamıştı, bu sabah pencereden dışarı baktığımda her şey aynıydı, her şey o kadar öngörülebilirdi ki, tıpkı arada bir hissettirdiği gibi bizlere sanki hayatın içinde yer aldığımız hissini giderek daha az verirken, bir yandan da şehir sanki bir sahne ve oyunculardan ibaretmiş de, onlar bir ray üzerinde bizim önümüzden geçiyormuş hissi daha ağır basar olmuştu. İnsanların içinde yaşadığı binalar, hemen peşinden birbirlerinin ellerine tutunmuş çocukların oluşturduğu zincir, derken Bölge Dokuz, artık boş du-

rumdaki iki büyük hastane önümüzden akıp geçiyordu; şurada klinik vardı, şurada da Çiftlik'ten hemen önce, yan yana dizilmiş bakanlıklar.

Bu, en önemli bölge olan Bölge On'a geçildiğinin işaretiydi. Bölge On'da kimse yaşamazdı. Bakanlıklardan birkaçının dışında, bölgeye, bir zamanlar adayı ikiye bölen devasa bir park olan Çiftlik hâkimdi. Söz konusu park eskiden o kadar büyüktü ki, bir zamanlar adanın yüzölçümünün oldukça önemli bir kısmını kaplıyordu. Ben oranın park olduğu zamanları hatırlamıyorum ama büyükbaba hatırlıyordu; parktaki kimi beton, kimi toprak yolların nasıl da çaprazlama hatlar halinde kesiştiğine, insanların parkın içinden ister bisikletle ister yürüyerek nasıl da geçtiklerine, parkta oturup piknikler yaptıklarına dair hikâyeler anlatır dururdu. Parkın içinde bir zamanlar bir hayvanat bahçesi vardı: İnsanlar, orada öylece oturup önlerine konan yemeği yemekten başka bir şey yapmaları beklenmeyen, tuhaf, işe yaramaz hayvanları görmek için para öderlerdi. İnsanların küçük kayıklara binip kürek çektiği bir de göl vardı. İlkbahar geldiğinde insanlar ekvatorun alt bölgelerinden yukarı kısımlara doğru uçup gelmiş rengârenk kuşları izlemek, mantar toplamak ve çiçeklere bakmak için toplanırlardı. Parkın çeşitli noktalarına, çocukları eğlendirme maksadıyla demirden yapılma tuhaf biçimli heykeller yerleştirilmişti. Uzun zaman önce kar yağdığı bile olmuştu; böyle günlerde insanlar parka gelir, ayaklarına uzun, ince tahtalar bağlar ve büyükbabanın oldukça kaygan olduğunu ve insanın kötü biçimde olmasa da tepetaklak düşmesinin an meselesi olduğunu söylediği alçaktaki buzlu tepelerden kayarak aşağı inerlerdi. Ne var ki insanlar, düşe kalka da olsa bunu tekrar tekrar yapmak isterlerdi. Bu parkın ne maksatla yapıldığını anlamanın artık zor olduğunun farkındayım ama büyükbaba buranın öyle özel bir maksatla yapılmış olmadığını söylerdi: Sadece insanların hoşça vakit geçirip eğlenmesi için yapılmıştı. Göl bile sadece eğlence amaçlıydı: Üzerinde kâğıttan

yapılma kayıklar yüzdürmek için, etrafında yürüyüş yapmak için, ya da öylesine oturup izlemek için giderdiniz göle.

Mekik, Çiftlik'in ana kapısı önünde durdu, insanlar inip giriş için sıraya girmeye koyuldular. Sadece Çiftlik'te çalışmak üzere yetkilendirilmiş iki bin civarında kişi içeri girebiliyordu, daha kuyruğa girmeden önce, giriş hakkınızın bulunduğunu kanıtlamak üzere bir retina taramasından geçmeniz gerekiyordu; arada bir yaşandığı üzere, olur da birileri atılıp araya girmeye yeltenir diye elleri silahlı gardiyanlar her daim yanı başınızda bulunurdu. Çiftlik hakkında türlü söylentiler gelirdi kulağınıza: Orada yeni tür hayvanlar yetiştirilirdi. İki kat daha fazla süt vermeleri için ikili meme takımı olan inekler; semiz ve kare şeklinde kafeslere yerleştirilebilen, tüplerle beslenebilen, beyni ve bacakları olmayan tavuklar; ot yetiştirilmesi için toprak ve kaynakların kullanılmasına gerek bırakmayacak şekilde, sadece atıkla beslenmek üzere tasarlanmış koyunlar. Ne var ki bu söylentilerin hiçbiri doğrulanmamıştı; şayet denildiği gibi yeni hayvanlar gerçekten de üretiliyorduysa da bizler onlara hiç denk gelmemiştik.

Çiftlik'te üzerinde çalışılan pek çok başka proje daha vardı. Hem gıda olarak hem de olası ilaçlarda kullanılabilecek her türden yeni bitkinin yetiştirildiği seralar, yeni tür ağaçların yetiştirildiği Orman, biliminsanlarının yeni tür biyoyakıtlar üretmeye çalıştığı Laboratuvar ve kocamın çalıştığı Gölet. Gölet iki kısma ayrılmaktaydı: Hayvan yetiştirilen kısım ve bitki yetiştirilen kısım. İhtiyologlar ve genetik bilimciler ilk kısımda çalışırken, botanikçiler ve kimyagerler ikinci kısımda görev yaparlardı. Kocam yüksek lisansını tamamlayamadığı için, biliminsanı olmamasına rağmen ikinci kısımda çalışıyordu. O bir su bahçıvanıydı, yani botanikçilerin onayladığı veya tasarladığı örnekleri –çoğunlukla farklı su yosunlarını– eker ve sonrasında numunelerin gelişip büyümesine ve hasat edilmesine nezaret ederdi. Bu bitkilerin bir kısmı ilaç olarak geliştirilirken, bir kısmı gıdaya dönüştürülmek-

teydi, her iki maksatla da kullanılamayan bitkiler ise organik gübre haline getirilmekteydi.

Her ne kadar böyle söylesem de gerçek şu ki, kocamın ne iş yaptığını gerçekten de bilmiyordum. Yaptığı işin bu olduğunu sanıyordum, –ekim, bakım ve hasat– yine de emin değildim, tıpkı onun da benim ne iş yaptığımdan emin olmadığı gibi.

Bu sabah, daima yaptığım gibi mekiğin penceresinden pürdikkat dışarı baktım ama her zamanki gibi görülecek bir şey yoktu. Çiftlik'in tamamı üç buçuk metre yüksekliğinde bir duvarla çevrili olup duvarın üzerinde otuz santim arayla yerleştirilmiş algılayıcılar bulunmaktaydı; dolayısıyla tırmanarak duvara çıkabilseniz bile, varlığınız neredeyse ânında tespit edilerek yakalanırdınız. Çiftlik'in büyük bir kısmı muazzam bir biyodomun altında yer almaktaydı, ancak güney duvarının yakınında korunmayan birkaç metrelik bir bölge bulunmaktaydı; bu duvarın hemen ötesinde ise, Batı Çiftlik Caddesi'nden Beşinci Cadde'ye kadar uzanan iki sıra akasya ağacı vardı. Şehrin her yanında ağaçlar vardı elbette ama onları yapraklı halde görmek hiçbir zaman mümkün olmazdı, çünkü insanlar, çay yapmak ya da et suyuna koyup kaynatmak için yaprakları –daha çıkar çıkmaz– koparırlardı. Yaprakların koparılması kanuna aykırıydı kuşkusuz ama herkes yine de koparıyordu. Gelgelelim hiç kimse Çiftlik'in içindeki veya çevresindeki yapraklara dokunmaya cesaret edemezdi; mekik ne zaman köşeyi dönüp doğuya, Güney Çiftlik Caddesi'ne doğru yönelse, parlak bir yeşil bulut gibi uzanan yaprakları görürdünüz, onları haftanın beş günü görüyor olsam da her gördüğümde şaşırırdım.

Mekik Çiftlik'te durduktan sonra Madison Bulvarı'na doğru devam etti, ardından kuzeye döndü, sonra Altmış Sekizinci Cadde'de tekrardan sağa dönerek güneye, York Bulvarı'na doğru ilerleyip Altmış Beşinci Cadde'deki Rockefeller Üniversitesi'nin önünde durdu. Benim durağım burasıydı, Rockefeller'da ya da bir sokak batıdaki Sloan Kettering Araştırma Tesisi'nde çalışan

diğer insanlarla birlikte bu durakta inerdik. RÜ'ye giden herkes iki sıraya ayrılırdı: Biliminsanları bir sırada dururken, laboratuvar teknisyenleri ve destek personeli diğer sırada beklerlerdi. Kampüse girmeden önce parmak izlerimizi kontrol ettirmemiz, çantalarımızı arattırmamız ve vücutlarımızı taratmamız gerekiyordu; aynılarını çalıştığımız binalara girmeden önce bir kez daha yaptırmak durumundaydık. Geçen hafta yöneticim, yaşanan bir olay nedeniyle retina taramalarına da başlayacaklarını duyurmuştu. Herkesin buna canı sıkılmıştı, çünkü yağmur yağdığında, Çiftlik'tekinin aksine, altında durulabilecek bir gölgelik yoktu; kampüsün tamamı bir biyodomun altında konuşlanmasına rağmen, güvenlik alanı bu bölgenin dışında kalıyordu, bu da sıcakta otuz dakika boyunca bekleyebileceğiniz anlamına geliyordu. Yöneticim, bekleme süresinin haddinden fazla olması halinde soğutma üniteleri kuracaklarını söylemişti ama henüz gelen giden olmamıştı. Ne var ki hepimiz aynı anda gelip beklemeyelim diye varış ve ayrılış saatlerimizi kademelendirmeye başlamışlardı.

"Olay neydi?" diye sordu başka laboratuvardaki teknisyenlerden biri; tanımadığım bir adamdı, gelgelelim yönetici cevap vermedi, zaten kimsenin de cevap vermesini beklediği yoktu.

Ben Larsson Center'da çalışıyordum. Burası 2030'da inşa edilmiş ve ana kampüsü East River'da insan yapımı bir adada bulunan çok daha küçük bir kampüs uzantısına bağlayan bir köprüye sahip olan bir binaydı. Larsson'da dokuz laboratuvar bulunurdu, hepsi de farklı gribal enfeksiyon türlerinde uzmanlaşmıştı. Laboratuvarlardan biri, evrimsel olarak saldırgan olduğunu kanıtlayan 2046 gribinin alt soylarını incelerdi; bir diğeri Dr. Morgan'a göre aslında bir grip dahi olmayan, 2056 gribinin alt soylarını araştırırdı. Dr. Wesley'nin yönetiminde olan benim çalıştığım laboratuvar ise gribal enfeksiyon öngörüleri konusunda uzmanlaşmıştı. Bu, diğer ikisinden tamamen farklı olabilecek muhtemel gribi öngörmeye çalıştığımız anlamına geliyordu. Bizimki ensti-

tünün en büyük laboratuvarlarından biriydi: Baş araştırmacı veya laboratuvar şefi olarak Dr. Wesley dışında, tıpkı Dr. Morgan gibi –doktora derecesini almış ve günün birinde kendi laboratuvarlarına sahip olabilmek amacıyla önemli bir keşifte bulunmak için uğraşan– yirmi dört doktora sonrası öğrencisini, Ph.D.'ler olarak adlandırılan dokuz yüksek lisans öğrencisini ve aralarında benim de yer aldığım on kişilik teknik ve destek personel ekibini bünyesinde barındırmaktaydı.

Ben farelerle çalışıyordum. Her an elimizde bulunan en az dört yüz fareyle, diğer iki laboratuvarın her birinden önemli ölçüde fazlasına sahip durumdaydık. Bahsettiğim bu diğer laboratuvarlardaki meslektaşlarımın, kendi şeflerinin Dr. Wesley'nin ne kadar parası olduğundan, büyükbabanın bana öğrettiği bir terim olan ve onların Dr. Wesley'nin elinde herhangi bir somut kanıt ya da bilgi bulunmadığını, kendisinin dahi tanımlayamadığı bir şeyleri aradığını düşündükleri anlamına gelen "balık keşif gezilerine" harcadığı paralardan nasıl da yakındığından bahsettikleri konuşmalarına zaman zaman kulak misafiri olurdum. Duyduklarımı bir seferinde Dr. Morgan'a anlattım, o da kaşlarını çatıp bu şekilde konuşmalarının uygun olmadığını söyledi; her neyse, önemli de değildi zaten, konuşanlar laboratuvar teknisyenleriydi nihayetinde. Sonrasında bana bu kişilerin isimlerini sordu ama ben onların geçici bir yardım için gelmiş olduklarını söyleyerek tanımıyormuş numarasına yattım, o da gözlerini uzun bir müddet bana dikip bir daha böyle konuşmalar duyacak olursam kendisine anlatmam için bana söz verdirdi. Anlatacağıma söz verdim ama anlatmadım.

Fare embriyolarından ben sorumluyum. İşleyiş şu şekilde: Halihazırda bir haftalık hamile olan fareler tedarik şirketince kafesli sandıklarda teslim edilir. Biliminsanlarından kaç haftalık embriyolara ihtiyaçları olduğunu belirten bir liste alırım: Genellikle on günlük olanları isterler ama bazen biraz daha büyük olanlarından istedikleri de olur. Bunun üzerine fareleri öldürüp fetüslerini

toplar, bunları da duruma göre ya deney tüplerinde ya da petri kaplarda hazırlarım. Sonrasında da haftalarına göre buzdolabında rafa kaldırırım. Benim işim, her ihtiyaç duyduklarında biliminsanlarının ellerinin altında fare olmasını sağlamak.

Bu oldukça vakit alan bir iş, özellikle de titiz çalışıyorsanız; buna rağmen yapacak hiçbir şey bulamadığım zamanlar da olmuyor değildi. Böyle durumlarda yirmi dakikalık molalarımdan birini kullanmak için izin isterdim. Mola zamanlarını bazen yürüyüş yaparak geçirirdim. RÜ'deki binaların tamamı alt geçitlerle birbirlerine bağlıydı, dolayısıyla bir yerden bir yere gitmek için hiçbir zaman dışarı çıkmanıza gerek kalmazdı. '56 yılında yaşanan epidemi[30] sırasında, bir dizi malzeme odası ile güvenli oda inşa ettiler, ancak ben oraları hiç görmedim. Herkes bu tünellerin altında, odalardan oluşan iki kat daha olduğunu söylüyordu: Ameliyathaneler, laboratuvarlar ve soğuk hava depoları. Ama büyükbaba kanıtlayamayacağım şeylere güvenmememi söylerdi her zaman bana. "Bir biliminsanı kanıtlayana kadar hiçbir şey doğru değildir" derdi. Biliminsanı olmamama rağmen, havanın daha da soğuduğundan, çok uzaklardan gibi geliyor olsa da epeyce altımdaki farelerin tiz seslerini, iniltilerini ve fısıltılarını duyduğumdan emin olduğumda birdenbire nasıl da korkuya kapıldığımı o tünellerden ne zaman geçsem hatırlardım. İlk seferinde yerimde adeta mıhlanıp kalmıştım; neden sonra hareket edebildiğimde, gözlerimi koridorun bir köşesinde, merdivenlere açılan kapılardan birinin yanında açmıştım, büyükbaba diye haykırıyordum. Gerçi bunu hatırlamıyordum ama Dr. Morgan beni bu şekilde bulduklarını, altıma işemiş olduğumu ve kocam gelip de beni alana kadar başka bir laboratuvarda çalışan bir teknisyenin refakatinde bekleme odasında oturmak durumunda kaldığımı daha sonra anlatmıştı.

---

30. Epidemi geniş bir coğrafi alanda meydana gelen ve nüfusun son derece yüksek bir oranını etkileyen bir hastalık salgını olarak tanımlanan, bir hastalığın aktif olarak yayıldığı bir olaydır. Pandemi ise tüm ülkeyi veya dünyayı etkileyen bir hastalığı tanımlamak için kullanılır. (ç.n.)

Bu, biz evlendikten, büyükbaba öldükten kısa bir süre sonraydı. Uyandığımda gece olmuştu, zihnim allak bullaktı, ta ki kendi yatağımda, kendi dairemizde olduğumun farkına varana kadar. Neden sonra etrafıma bakındım ve diğer yatakta oturmuş bana bakan birini gördüm: Kocam.

"İyi misin?" diye sormuştu.

Kendimi tuhaf ve uyuşuk hissediyordum, ihtiyacım olan kelimeleri tam olarak oluşturamıyordum. Kocam ışıkların hiçbirini açmamıştı; derken ışıldak pencereleri yalayıp geçti ve ben onun yüzünü görebildim.

Bir şeyler söylemeye çalıştım ama ağzım kupkuruydu; kocam bana bir bardak uzattı, kana kana içtim; içindeki su çabucak bitince, kocam bardağı benden alarak odadan çıktı; mutfaktaki taş su deposunun kapağını kaldırdığını, tahta kepçenin deponun kenarlarına değdiğinde çıkardığı sesi ve bardağı yeniden doldururken suyu etrafa sıçrattığını işittim.

"Ne olduğunu hatırlamıyorum" dedim biraz daha su içtikten sonra.

"Bayıldın" dedi. "İşteyken. Beni aradılar, seni almaya geldim ve eve getirdim."

"Ya" dedim. Derken hatırladım ama ancak birazını, sanki büyükbabanın uzun zaman önce bana anlattığı bir hikâyeymişçesine. "Özür dilerim" dedim.

"Dert etme" dedi kocam. "Daha iyi olduğuna sevindim."

Ardından ayağa kalktı ve bana doğru geldi, bir an için bana dokunacağını, hatta belki de öpeceğini sandım, bu konuda ne hissettiğimi bilmiyordum ama o yüzüme bakmakla yetindi, avucunu şöyle bir alnıma koydu: Eli soğuk ve kuruydu, birdenbire parmaklarını tutmak istedimse de yapmadım, çünkü birbirimize bu şekilde dokunmazdık.

Sonrasında odadan çıkıp kapıyı arkasından kapattı. Bir müddet uyanık vaziyette öylece uzandım; ayak seslerini ya da oturma

odasının lambasının açılma sesini duyarım diye kulak kesildim. Ama hiçbir şey duymadım. Geceyi oturma odasında, karanlıkta, hiçbir şey yapmadan, hiçbir yere gitmeden ama benimle aynı odada bulunmaksızın geçirdi.

O gece büyükbabayı düşündüm. Onu sık sık düşünürüm ama o gece özellikle uzun uzadıya düşündüm onu: Bana söylediği ve hatırlayabildiğim tüm güzel şeyleri kendi kendime tekrarladım; iyi bir şeyler yaptığımda beni nasıl da tutup bağrına bastığını, bundan hoşlanmasam da bir yandan da nasıl hoşuma gittiğini düşündüm. Bana nasıl da minik kedim diye seslendiğini, korktuğumda nasıl da onun yanına gittiğimi, onu beni tekrardan yatağıma götürdüğünü ve uykuya yeniden dalana kadar elimi tutarak nasıl da yanı başımda beklediğini hatırladım. Onu en son gördüğüm, sürüklenerek götürüldüğü zamanı, geri dönüp gözleriyle kalabalığı tarayarak bana bakındığı anı, ona var gücümle seslenmeye çalışıp da yapamadığım anı aklıma getirmemeye çalıştım. Ona seslenememiştim, çok korkmuştum, az önce evlendiğim kocam yanı başımda orada öylece nasıl da kalakaldığımı, büyükbabanın bakışları dönüp dolaşıp beni aranırken ve sahneye çıkan merdivenlere çekiştirildiği sırada son bir umutla "Seni seviyorum, minik kedi" diye seslendiğini ve benim yine de bir şeyler söylemediğimi hatırladım.

"Beni duyuyor musun minik kedi?" diye haykırdı; gözleri halen beni arıyordu ama doğru tarafa bakmıyordu, oradaki insan kalabalığına bağırıyordu, onlar da onu yuhalıyordu; bu sırada sahnedeki adam elinde siyah bir kumaş parçası, öne doğru adım atıyordu. "Seni seviyorum minik kedi, bunu hiç unutma. Ne olursa olsun."

Yatağa uzandım, kendimi sakinleştirdim ve büyükbabayla konuştum. "Unutmayacağım" dedim yüksek sesle. "Unutmayacağım." Ama her ne kadar unutmamış olsam da sevilmenin nasıl bir his olduğunu unutmuştum: Bir zamanlar bunu anlıyordum ama artık değil.

* * *

Baskından birkaç hafta sonra radyoda sabah yayınını dinliyordum, RÜ'deki havalandırma sisteminin arızalandığını ve kimseye o gün işe gelmemesi için talimat verildiğini öğrendim.

Günde dört defa sabah bülteni yayınlanırdı; –biri 05.00'te, biri 06.00'da, biri 07.00'de ve biri 08.00'de– bültenlerden birini mutlaka dinlemeniz gerekirdi, çünkü ihtiyaç duyabileceğiniz bilgiler olabilirdi. Örneğin bazen bir olay nedeniyle mekiğin güzergâhının değiştirildiği oluyordu; yayındaki erkek ya da kadın size hangi bölgelerin bu durumdan etkilendiğini ve nerede beklemeniz gerektiğini söylerdi. Kimi zaman hava kalitesiyle ilgili bir anons yapıldığı olurdu, böyle durumlarda maskenizi takmanız gerekirdi; bazen güneş indeksi hakkında duyuru yapılırdı, bu durumda örtülerinizi giymeniz gerekirdi; sıcaklık indeksi hakkında anons geçtiğinde ise soğutmalı kıyafetlerinizi giymeniz gerektiğini bilirdiniz. Zaman zaman bir Tören ya da yargılama hakkında haber geçtiği olur, siz de programınızı buna göre ayarlamanız gerektiğini anlardınız. Kocam veya benim gibi büyük devlet projelerinin veya kurumlarının birinde görev yapan biriyseniz, bu kurumları etkileyen herhangi bir kapanma veya ilginç durumlar hakkında bilgilendirmeler yapıldığı da olurdu. Örneğin, geçen yıl bir başka kasırga daha yaşanmıştı; RÜ tamamen kapatılmış olduğu halde, kocam ve diğer teknik personel hayvanları beslemek, arkalarından temizlik yapmak, kategorilere ayrılmış tanklardaki suyun tuzluluk ölçümlerini iki kez kontrol etmek ve bilgisayarların yapamadığı her şeyi yapmak için yine de Çiftlik'e gitmek durumunda kalmışlardı. Sadece belirli bölgeler yerine, tüm bölgeleri dolanan özel bir mekik gelip kocamı almış ve gökyüzü tam da kararmaya yüz tutmuşken onu binamızın önüne geri bırakmıştı.

Altı yıl önce RÜ'de çalışmaya başladığımda havalandırma arızasının yaşandığı hiç olmamıştı. Ancak geçen yıl dört kere olmuştu. Binalar hiçbir zaman tamamen elektriksiz kalmıyordu tabii ki: Herhangi bir elektrik kaybını anında telafi etmek üzere

programlanmış beş büyük jeneratör vardı. Ama mayıs ayındaki son elektrik kesintisinden sonra, bir başka kesinti daha yaşanacak olursa içeri girmememiz söylenmişti, çünkü jeneratörler sadece buzdolaplarını uygun sıcaklıkta tutmak için tam kapasite çalıştırılıyordu; hepimizin vücut ısısı bir araya geldiğinde sisteme daha fazla yük bindirecekti.

O gün işe gitmek zorunda olmadığım halde, normalde yaptığım her şeyi yaptım. Yulaf ezmemi yedim, dişlerimi fırçaladım, temizlik mendilleriyle kendimi temizledim, yatağımı topladım. Yapabileceğim ne varsa yapıp bitirmiştim: Markete ancak bana ayrılan saatler içinde gidebilirdim, çamaşırları yıkamak istediysem de bunu sadece ilave su günümüzde yapabilirdim, o da ancak gelecek haftaydı. Sonunda baktım yapacak bir iş yok, dolaptan süpürgeyi çıkarıp evi baştan aşağı süpürdüm; bu işi genelde çarşambaları ve pazarları yapardım. Süpürme faslı pek fazla vaktimi almamıştı, çünkü günlerden perşembeydi, yerleri daha bir gün önce süpürmüştüm ve halen temizdi. Ardından, her eve dağıtılan ve bölgemizdeki sokaklarda yapılacak onarımların yanı sıra Beşinci ve Altıncı caddelere dikilen yeni ağaçlar hakkındaki güncellemelerin yer aldığı ve market stoklarına girmesi muhtemel yeni ürünlerin listelendiği, bunların stoklara ne zaman geleceğinin ve her birinin kaç kupon tutacağının belirtildiği Bölge Sekiz aylık bültenini yeniden okudum. Bültende Bölge Sekiz sakinlerinden birinin gönderdiği bir yemek tarifi de bulunurdu her zaman; bu tarifleri genellikle yapmaya çalışırdım. Bu seferkinde, yaban kerevizli ve iri yulaf taneli ızgara rakun tarifi verilmişti; tarif özellikle ilgimi çekmişti, çünkü rakunla yemek yapmaktan pek hoşlanmazdım, her zaman lezzetini geliştirmenin yollarını arar dururdum. Tarifi kesip mutfak çekmecesine koydum. İcat ettiğim bir tarifi birkaç ayda bir ben de gönderirdim ama benimkiler yayınlanmak üzere hiçbir zaman seçilmemişti.

Bülteni okumayı bitirdikten sonra kanepeye oturup radyo dinledim. Saat 08.30 ila 17.00'de müzik yayını yaptılar, üç akşam

bülteninin yayınlanmasının ardından saat 18.30 ila 23.59'da daha fazla müzik çaldılar. Ardından istasyon saat 04.00'e kadar yayını durdurdu, sebep hem askeri personel için şifreli mesaj yayınlanabilmesi –ki biz bunları uzun, alçak tonda bir vızıltı olarak duyabiliyorduk– hem de bizleri uyumaya teşvik etmek içindi, çünkü devlet sağlıklı yaşamamıza önem veriyordu; elektrik şebekelerinin kapasitelerini aynı saatlerde yarıya indirmesinin sebebi de buydu. Müziğin adını bilmiyordum ama güzeldi, beni sakinleştirmişti; kulağım müzikte, henüz tam olarak gelişmemiş ve halen minicik insan ellerini andıran pençeleriyle tuzlu havuzlarında sürüklenen fare embriyolarını düşündüm. Henüz kuyrukları oluşmamıştı, sadece omurgalarında hafif çıkıntılar vardı; ne olduklarını bilmiyorsanız, fare embriyosu olduklarını hayatta anlayamazdınız. Kedi, köpek, maymun ya da insan olabilirlerdi pekâlâ. Biliminsanları onlardan pembecikler diye bahsederlerdi.

Embriyolar için endişelendim, gerçi bu aptalcaydı; jeneratörler onları soğuk tutardı, kaldı ki zaten ölüydüler. Öylece kalacaklardı, asla başka bir şeye dönüşemeyecekler, asla büyümeyecekler, gözleri asla açılmayacak ve asla beyaz tüyleri olmayacaktı. Yine de havalandırmanın bozulmasının sebebi embriyolardı. Bunun nedeni RÜ'den hoşlanmayan farklı insan gruplarının olmasıydı. Bazıları oradaki biliminsanlarının yeterince sıkı çalışmadıklarını, daha hızlı çalışırlarsa hastalıkların tedavi edilebileceğini, işlerin yoluna girebileceğini ve her şeyin daha iyiye gideceğini, hatta belki de her şeyin büyükbabanın benim yaşımda olduğu zamanlardaki haline geri dönebileceğini düşünüyorlardı. Bazıları da biliminsanlarının yanlış çözümler üzerinde çalıştıklarını düşünüyordu. Bir de biliminsanlarının belirli birtakım insanları ortadan kaldırmak istedikleri için ya da devletin ülkenin kontrolünü elinde tutmasına yardım etmek istedikleri için, hastalığı laboratuvarlarımızda yarattığını düşünenler vardı ki, bu düşüncedekiler aralarında en tehlikelileriydi.

Bu son iki grubun yapmak istediği asıl şey, biliminsanlarını bu pembeciklerden tamamen mahrum bırakmaktı: Ellerinin altında bu pembecikler olmasaydı onlara virüs enjekte edemezlerdi ve bunu yapamadıklarında da ya işlerini tamamen bırakmak ya da işlerini yapma biçimlerini değiştirmek durumunda kalacaklardı. Son iki grubun düşüncesi bu yöndeydi. Elektrik kesintilerinin yanı sıra, laboratuvar hayvanlarının yetiştirildikleri binadan çıkartılarak Long Island'a götürülmek üzere yüklendikleri zırhlı nakliye kamyonlarına isyancı gruplar tarafından saldırı yapıldığına dair söylentiler de vardı. '88'de yaşanan olayın ardından her kamyon şoförü silahlandırılmış, her kamyona üç asker refakat eder olmuştu. Gelgelelim iki yıl önce birtakım olaylar yine de yaşanmıştı: İsyancı bir grup bir kamyonu durdurmayı başarmış, kamyondaki herkes öldürülmüş ve üniversite tarihinde ilk kez numuneler teslim edilmemişti. Elektrik sistemine yapılan ilk saldırı da hemen hemen aynı tarihlerde olmuştu. O zamanlar RÜ'nün sadece iki jeneratörü vardı, yeterli de gelmiyordu; binanın Delacroix kanadında elektrik tamamen gitmiş, yüzlerce numune bozulmuş, ayların emeği yok olmuştu. Yaşananların ardından üniversite rektörü devlete gitmiş, daha fazla güvenlik tedbiri alınmasını, daha fazla jeneratör temin edilmesini ve isyancılara daha sert cezalar verilmesini talep etmiş ve tüm bu talepleri kabul edilmişti.

Kimsenin bana bunları anlattığı yoktu elbette. Laboratuvar köşelerinde toplaşıp aralarında fısıldaşan biliminsanlarının anlattıklarına kulak kabartıp parçaları birleştirmem gerekmişti. Embriyoları teslim edip ötekileri alırken, dikkat çekecek kadar uzun süre kalmadan ortalıkta oyalanmış, ne konuştuklarına kulak kesilip duymaya çalışmıştım. Büyükbaba sayesinde kim olduğumu herkes bilse de, içeri girip çıkarken biliminsanlarının hiçbiri beni umursamamıştı. Yeni gelen doktora sonrası öğrenciler ile yüksek lisans öğrencilerinin benim kim olduğumu ne zaman öğrendiklerini hep fark ederdim, çünkü içeri girdiğimde gözlerini dikip

bana bakarlar, yeni fare gruplarını verdiğimde de, eski grubu alıp götürdüğümde de teşekkür etmeyi ihmal etmezlerdi. Ama gel zaman git zaman bana alışırlar, teşekkür etmeyi bırakırlardı, hatta orada olduğumu bile unuturlardı ki böylesi daha iyiydi.

Bana hayli uzunmuş gibi gelen bir süre boyunca müzik dinledim, oysa saate baktığımda aradan topu topu yirmi dakika geçtiğini fark ettim. Saat henüz 09.20 idi, bu da alışveriş saatimin başlayacağı 17.30'a kadar yapacak hiçbir şeyim olmadığı anlamına geliyordu. Daha epey vakit vardı, bunun üzerine meydanın etrafında bir yürüyüş yapmaya karar verdim.

* * *

Kocamın ve benim dairemiz meydanın kuzey tarafında, Beşinci Cadde'nin doğu köşesinde kalıyor. Çocukluğumda bina yekpâre bir konuttu, orada sadece büyükbaba ve ben, bir aşçı ve iki hizmetçiyle birlikte yaşıyorduk. Ancak '83 ayaklanması sırasında devlet binayı her katta iki daire olacak şekilde sekiz daireye böldü ve bize hangisini istersek seçme hakkı tanıdı. Sonrasında ben evlendiğimde, kocamla birlikte dairemizde kaldık, büyükbaba da taşındı. Katlardaki iki daireden biri meydana bakıyor, diğeri kuzeye cepheli. Bizimki üçüncü katta ve daha sessiz, dolayısıyla da daha iyi olan kuzey cepheye bakıyor. Bu daireler, iki yüzyıldan fazla bir süre önce bu binayı inşa eden ailenin, bir zamanlar beslenme maksatlı olarak değil de şehirde ulaşımlarını sağlamak üzere besledikleri atlarını tuttukları alana bakıyor.

Aslında meydanda dolaşmayı hiç istemiyordum, çünkü her şeyden önce hava epeyce sıcaktı, ekim ayı sonrası için normalden çok daha sıcaktı; dahası meydanın etrafında yürümek korkutucu olabiliyordu. Ne var ki yapacak hiçbir şey, görecek kimse olmadan dairenin içinde daha fazla oturamazdım; en sonunda biraz güneş kremi sürüp, başıma şapkamı, üzerime de uzun kollu bir

gömlek geçirip aşağıya indim. Dışarıya çıkıp sokağın karşısına geçtim, sonrasında meydandaydım.

İhtiyaç duyduğunuz her şeyi meydanda bulabilirdiniz. Kuzeybatı köşesinde, size kilitten tutun da tavaya varana kadar her şeyi yapabilen, elinizdeki eski metalleri de satın alan metal işçileri vardı. Getirdiğiniz metali tartar, ne olduğunu –alüminyumla karıştırılmış kobalt mı yoksa nikelle karıştırılmış demir mi olduğunu– söyler ve karşılığında size altın, gıda ya da su kuponu verirlerdi, tercih size kalmıştı; sonra da sizden aldıkları metali eritip başka bir şey haline getirirlerdi. Metal işçilerinin güneyinde sadece tüccarlar değil, terziler ve dikişçi kadınlar olurdu; onlar da artık ihtiyacınız olmayan her türden giysi ya da kumaşı satın alır, eski kıyafetleri yeni kıyafetlere dönüştürürlerdi. Meydanın kuzeydoğu köşesinde tefeciler, onların hemen yanında aktarlar, onların güneyinde ise ağaçtan her şeyi yapabilen ve onaran marangozlar vardı. Lastik tamircileri, halatçılar ve plastikten yapılma her şeyi sizden alıp takas eden, ayrıca size bunlardan yeni bir şeyler üretebilen plastik tüccarları da orada dururlardı.

Buradakilerin bir kısmının meydanda bulunma ruhsatı yoktu; birkaç ayda bir baskın yapılırdı ve herkes, izinleri olan satıcılar bile bir haftalığına ortadan kaybolur, sonra geri dönerlerdi. İnsanlar –daha doğrusu tamamı değil de biliminsanları ve bakanlar gibi insanlar hariç diğerlerinin büyük bir kısmı– satıcılara bel bağlamış durumdaydı. Yukarılarda, Bölge On Dört'te neler satıldığını bilmiyorum ama gidip bir şeyler satın alabileceğiniz dükkânlar vardı; oysa Bölge Sekiz'de market dışında tek bir dükkân bile yoktu, onun yerine bizde meydan satıcıları vardı. Görevlilerin kumaş tüccarlarını, marangozları ve metal işçilerini pek de umursadıkları yoktu: Onların asıl umursadıkları, satıcılar arasında dolaşan insanlardı. Bu insanların, tepelerinde kendilerini güneşten ve yağmurdan koruyan muşambadan bir tente ve önlerinde ahşap bir masa bulunan satıcılar gibi meydanda sabit bir yerleri

yoktu. Bu insanların, olsun olsun bir tabureleri ve bir şemsiyeleri olurdu genellikle ve her gün farklı bir yerde otururlardı. Kimi zaman tabureleri ve şemsiyeleri bile olmaz, meydanda dolanır, tezgâhlar arasında gezinirlerdi. Buna rağmen herkes, diğer tüm satıcılar, düzenli olarak alışveriş yapanlar onların kim olduğunu, onları nerede bulabileceklerini bilirler, ancak kimse onların gerçek isimlerini kullanmazdı. Çıkan kemiğinizi yerine oturtmakta, ufak tefek cerrahi dikişlerinizi halletmekte, bir vilayetten çıkmanızda, yasadışı kitaplardan tutun da şekere, hatta özel birine varana kadar her türlü şeyi temin etmenizde size yardımcı olacak insanlar vardı. Size bir çocuk bulabilecek ya da bir çocuğu alıp götürebilecek insanlar vardı. Birilerini düzgün bir koruma merkezine yerleştirebilecek, birilerini bu merkezlerden birinden çekip çıkartabilecek insanlar vardı. Sizi hastalıktan kurtarabileceğini iddia eden insanlar bile vardı; yetkililerin en çok peşine düştükleri de bunlardı ama bunların istedikleri zaman ortadan kaybolabilecekleri ve asla yakalanamayacakları söyleniyordu. Bunun mantıklı bir tarafı yoktu elbette: İnsanlar ortadan kaybolamazdı. Ne var ki bu insanların yetkililerden nasıl da tekrar tekrar paçalarını kurtardıkları hakkındaki söylentiler dolanıp duruyordu.

Meydanın ortasında çimentodan dökülmüş, halka şeklinde, büyük, sığ bir çukur vardı. Çukurun ortasında da yükseltilmiş bir kaide üzerinde, baskın zamanları dışında en sıcak havalarda bile asla söndürülmeyen bir ateş mevcuttu. Ateşin etrafında da başka satıcılar dururdu. Gününe bağlı olarak yirmi ila otuz satıcı olurdu; her biri üzerine oturdukları halkanın yükseltilmiş kenarına plastik birer muşamba açar, muşambanın üzerinde de farklı et parçaları sergilerlerdi. Kimi zaman etin hangi hayvanın eti olduğunu anlayabilirdiniz ama bazen de ne olduğunu kestiremezdiniz. Her satıcının kendi keskin bıçağı, bir çift uzun metal maşası, bir dizi uzun metal şişi ve sinekleri uzak tutmak için etin üzerinde sallayıp durdukları plastik birer yelpazesi olurdu.

Satıcılar altın ya da kupon kabul eder, tercihinize bağlı olarak eti ya oracıkta sizin için keser ve eve götürebilesiniz diye bir parça kâğıda sarıp verir ya da bir şişe geçirip sizin için orada ateşte pişirirlerdi. Ateşin etrafında etten damlayan yağın toplandığı metal tepsiler vardı, eğer et almaya gücünüz yetmiyorsa sadece yağdan da alabilir, eve götürüp yemek pişirirken kullanabilirdiniz. İşin asıl tuhaf tarafı, çukurda çalışan satıcıların çok sıska olmasıydı; onları bir şeyler yerken asla göremezdiniz. İnsanlar bunun sattıkları eti yemeye asla cesaret edemediklerinden olduğunu söyler dururlardı; dahası birkaç ayda bir etlerin aslında insan eti olduğuna ve kamplardan birinden temin edildiğine dair söylentiler çıkardı. Yine de bu, insanları o etleri satın almaktan da, şişe takılı etleri dişleriyle kopartıp metal şişi satıcıya geri vermeden önce tertemiz ve pırıl pırıl olana kadar emmekten de alıkoymazdı.

Meydan oturduğumuz binanın hemen ilerisinde olmasına rağmen nadiren giderdim. Belki kocam uğruyordu ama ben gitmiyordum. Çok gürültülü bir yerdi, oldukça kafa karıştırıcıydı; insan kalabalığı, kokular, satıcılardan yükselen bağırış çağırış sesler: Metal–lerinizzz alınırrr! Metal–lerinizzz alınırrr! Ve hiç durmaksızın ahşaba vuran çekiç sesleri beni geriyordu. Havanın yapış yapış sıcağı, ateşin yarattığı rutubet de cabası; orada düşüp bayılacağımı zannederdim.

Meydanın tedirgin ettiği tek kişi ben değildim ki bu gerçekten çok aptalcaydı, çünkü bölgeyi izleyen, bir uçtan diğer uca vızıldayarak dolanıp duran en az yirmi kadar Sinek vardı, gerçekten de kötü bir şeyler olacak olsa, polis saniyesinde orada biterdi. Yine de benim gibi her daim meydanın etrafını çevreleyen kaldırımda yürüyen, içeride olup bitenlere çitin ardından bakmakla yetinen, içeri adım atmayan bir grup insan vardı. Hiçbirini tanımasam da bu insanların çoğu yaşlı ve işsizdi; dahası Bölge Sekiz'de yaşamıyor bile olabilirlerdi, kâğıt üstünde çıkılması yasak olan ancak yasakların nadiren uygulandığı başka bölgelerden çıkıp gelmiş

olabilirlerdi. Güney ve Doğu'daki bölgelerin de kendilerine göre meydanları vardı, ancak Bölge Sekiz'inki en iyisi olarak kabul edilirdi, çünkü Bölge Sekiz yaşamak için istikrarlı, sağlıklı ve sakin bir yerdi.

Meydanın etrafında birkaç kez turladıktan sonra inanılmaz sıcaklamıştım. Meydanın güney ucunda bir dizi soğuk içecek istasyonu vardı ama önünde upuzun bir kuyruk oluşmuştu; iki adım uzaktaki eve hemencecik geri dönebilecekken para verip içecek satın almak aptalcaydı. Büyükbaba benim yaşımdayken ne soğuk içecek istasyonları ne de satıcılar vardı. O zamanlar meydanda ağaçlar dikili ve boydan boya çimle kaplıydı, ortadaki çukur da bir çeşmeydi; sular çeşmeden fışkırırcasına püskürür, sonra tekrardan çukura dökülürdü. Sular biteviye fışkırır, püskürür ve dökülürdü; sırf insanlar hoşlanıyor diye yapılırdı bu, başka bir amacı da yoktu. Kulağa tuhaf geldiğini biliyorum ama bu doğru: Büyükbaba bir keresinde bana bir fotoğrafını göstermişti. O zamanlar insanlar köpekleriyle birlikte yaşarlardı; tıpkı çocuklar gibi kendilerine arkadaşlık etsin diye köpek sahibi olurlardı; köpeklerin kendi özel mamaları vardı, birer insanmış gibi hepsine isim verilirdi; sahipleri onları meydana getirir, onlar çimlerin üzerinde koşturup dururken sahipleri de sırf oturabilsinler diye özel olarak oraya konulmuş banklara yerleşir, köpeklerini izlerlerdi. Büyükbaba böyle anlatırdı. O sıralar kendisi de meydana gelip bir banka oturur ve kitap okur veya o zamanlar Bölge Yedi olarak anılmayan ama yine bir insanmış gibi gerçek bir ismi olan Bölge Yedi'ye giderken buradan yürüyerek geçerdi. Pek çok şeyin isminin olduğu zamanlardı. Meydanın güney tarafında yürürken tüm bunları düşünüyordum ki, girişe yakın bir satıcının etrafında toplanmış bir grup insanın bulundukları yerden uzaklaşmasıyla, satıcının devasa bir metal kelepçeyi andıran bir aletin yanında durduğunu fark ettim, adam kelepçeye büyük bir buz bloğu yerleştiriyordu. Bu kadar büyük bir buz parçası görmeyeli çok uzun

zaman olmuştu, tamamen şeffaf olmasa da –açık kahverengiydi ve içine hapsolmuş küçük sivrisinekleri görebiliyordunuz– yeterince temiz görünüyordu; satıcı yüzünü çevirip beni gördüğünde orada öylece durmuş, buz parçasına bakıyordum.

"Soğuk bir şeyler?" diye sordu. Yaşlı bir adamdı, Dr. Wesley'den daha büyük görünüyordu, neredeyse Büyükbaba yaşlarındaydı; hava bu kadar sıcak olmasına rağmen üzerinde uzun kollu bir kazak, ellerinde plastik eldivenler vardı.

Yabancıların benimle konuşmasına alışkın değildim, paniğe kapıldım ama sonra tıpkı büyükbabanın bana öğrettiği gibi gözlerimi kapatıp nefes alıp verdim. Gözlerimi yeniden açtığımda satıcı hâlâ oradaydı ve tedirgin edecek şekilde olmasa da halen bana bakıyordu.

"Ne kadar?" diyebilmiştim neden sonra.

"Bir mandıra veya iki tahıl" dedi.

Çok fazla istiyordu, çünkü ayda yirmi dört mandıra kuponu ve kırk tahıl kuponu alırdık; her hâlükârda fazla gelmişti istediği, çünkü adamın ne sattığını dahi bilmiyordum. Bunu pekâlâ da sorabilirdim ama sormadım. Niye sormadığımı da bilmiyorum. Her zaman sorabilirsin, diye hatırlatırdı bana büyükbaba; bu söylediği geçerli, daha doğrusu artık geçerli olmasa da satıcıya sorabilirdim pekâlâ. Kimse bana kızmazdı, başım belaya da girmezdi.

"Sıcaktan bunalmış gibi görünüyorsun" dedi adam, ben cevap vermeyince de "Ödediğine değecek, benden söylemesi" dedi. Tatlı bir yaşlı adam diye düşündüm, büyükbabanın sesine benzer bir sesi vardı.

"Tamam" dedim, cebime uzanıp bir mandıra kuponu koparıtarak ona uzattım, kuponu önlüğünün cebine sokuşturdu. Ardından buzun hemen altında makinedeki bir deliğe kâğıt bir bardak yerleştirdi, kolu hızlıca çevirmeye başlamasıyla buz talaşları bardağa düştü. Buzlar en tepeye ulaştığında bardağı hızla kelepçeye vurarak bastırıp sıkıştırdı, yerine geri koyup kolu tekrardan çevir-

meye başladı, buz yığını oluşana kadar bardağı çevirdi. Sonra bardağın tabanını hafifçe vurarak buzu yerine yerleştirdi ve ayağının hemen dibinde, içinde bulanık, soluk renkli bir sıvı bulunan bir cam şişeyi alıp epey uzunca bir süre buzun üzerine döktü, ardından bardağı bana uzattı.

"Teşekkür ederim" dedim, başını salladı. "Afiyet olsun" dedi. Alnını ovmak için kolunu kaldırdı, tam bu sırada kazağının kolu sıyrıldı, kolunun iç kısmındaki yara izlerini gördüğümde, '70'lerde yaşanan ve çoğunlukla çocukları etkileyen hastalıktan sağ kurtulduğunu anladım.

Bunun üzerine kendimi oldukça garip hissettim, arkamı dönüp olabildiğince hızla yürüdüm. Meydanın batı köşesine ve soğuk içecek istasyonu önünde kuyruk olmuş bekleyen insanların yanına varıp da buzun elime damladığını fark ettiğimde ancak hatırladım elimdekini. Buzu yaladım ve şurupla ıslatılmış olduğunu fark ettim, şurup tatlıydı. Şekerden değildi –şeker nadir bulunurdu– ama şekeri andıran ve neredeyse onun kadar iyi bir şeyden yapılmıştı. Buz epey soğuktu ama keyfim kaçmıştı artık; bir iki defa daha yaladıktan sonra bardağı bir çöp kutusuna attım, dilim uyuşmuş ve soğuktan yanmış bir halde olabildiğince hızlı adımlarla evimize doğru yürümeye başladım.

* * *

Sağ salim eve döndüğümde rahatladım, kanepeye gittim, kendimi daha iyi hissedene kadar derin nefesler alarak öylece oturdum. Birkaç dakika sonra daha iyi hissediyordum kendimi, radyoyu açıp tekrar oturdum ve biraz daha nefes aldım.

Ama bir süre sonra kendimi kötü hissetmeye başladım. Hiç sebepsiz yere korkar olmuştum; mandıra kuponlarımızdan birini harcamıştım, üstelik ayın daha ortasıydı, bu da sütsüz veya lor peynirsiz iki fazladan gün geçirmek durumunda kalacağımız

anlamına geliyordu; sadece bununla kalsa yine iyi, muhtemelen hiç de hijyenik olmayan bir buz için harcamıştım kuponu, üstelik yememiştim bile. Dahası, bir de dışarı çıkmıştım, ter içinde kalmıştım ve saat sadece 11.07 idi; bu da duşa girene kadar bu halde daha dokuz saat beklemem gerektiği anlamına geliyordu.

Birdenbire kocamın yanımda olmasını arzu ettim. Yaptıklarımdan ona bahsedeceğimden değil, başıma kötü bir şey gelmeyeceğinin, güvende olduğumun, söz verdiği üzere bana her zaman göz kulak olacağının kanıtı olduğu için.

Sonra günlerden perşembe olduğu aklıma geldi, bu da kocamın serbest gecesi olduğu anlamına geliyordu. Akşam yemeğinden sonra, belki ben uyuduktan sonra bile eve dönmemiş olacaktı.

Bunu hatırlamak, kimi zaman üzerime çöken o tuhaf, gerginlikle karışık kıpır kıpır hissi, –zaman zaman kapıldığım o gerginlik hissinden farklı olarak– arada bir heyecan verici bile gelen, sanki bir şeyler olacakmış hissi veren o duyguyu uyandırdı içimde. Ama hiçbir şey olmayacaktı elbette: Dairemizdeydim, Bölge Sekiz'deydik ve her zaman korunacaktım, çünkü büyükbaba böyle olmasını sağlama almıştı.

Ama yine de sakince oturmayı beceremedim, ayağa kalktım ve dairenin içinde bir o yana, bir bu yana yürümeye başladım. Ardından kapıları açmaya başladım; bu benim küçükken de yaptığım bir şeydi, tarif edemediğim bir şeylere bakınıyordum. "Ne arıyorsun minik kedi?" derdi bana büyükbaba ama ben hiç cevap veremezdim. Çok küçükken beni durdurmaya çalışmıştı; beni kucağına çekmiş, bileklerimi tutarak kulağıma fısıldamıştı. "Yok bir şey minik kedi," derdi bana, "yok bir şey" ama ben çığlık atar, çırpınıp debelenirdim, çünkü tutulmaktan hoşlanmaz, özgürlüğümü ister, gezinmekten hoşlanırdım. Sonra, ben biraz daha büyüyünce, her ne yapıyorsa bırakıp o da benimle bakınmaya başlamıştı. Lavabonun altındaki bir dolabı açar, sonra kapatırdım, o da aynısını yapardı, hem de gayet ciddi bir tavırla; ta ki ben evin her

katındaki kapıların ve dolapların tamamını tek tek açıp kapayana kadar, o da aynını yapardı. Tüm bunlardan sonra yorgunluktan bitap düşerdim ama ihtiyacım olanı halen bulamamış olurdum, büyükbaba beni kucağına alıp yatağıma taşırdı. "Bir dahaki sefere bulacağız minik kedi" derdi bana. "Merak etme. Onu bulacağız."

Oysa şimdi her şey olması gerektiği yerdeydi: Mutfakta fasulye ve balık konserveleri, salatalık turşusu ve turp kavanozları, yulaf ve kurutulmuş tofu derileri ve içleri yapay balla dolu küçük cam şişeler vardı. Ön taraftaki dolabımızda şemsiyelerimiz, yağmurluklarımız, soğutmalı kıyafetlerimiz, örtülerimiz, maskelerimiz, dört litrelik su şişeleri, antibiyotikler, el fenerleri, piller, güneş koruyucu ve serinletici jeller, çorap, spor ayakkabılar, iç çamaşırları, protein blokları, meyve ve kuruyemiş bulunan acil durum çantalarımız dururdu; koridordaki dolapta ise gömleklerimiz ve pantolonlarımız, iç çamaşırları ve ekstra ayakkabılar, on dört günlük içme suyumuz dururdu; yerde de içinde doğum belgelerimizin, vatandaşlık ve ikamet belgelerimizin, güvenlik izinlerimizin suretlerinin, en yakın tarihli sağlık kayıtlarımızın ve büyükbabanın saklamayı başardığım birkaç fotoğrafının durduğu bir kutu vardı; banyo dolabında ise vitaminlerimiz, yedek antibiyotiklerimiz, ekstra güneş kremlerimiz, güneş yanığı jelimiz, şampuanımız, sabunumuz, hijyen mendillerimiz ve tuvalet kâğıtlarımız dururdu. Yatağımın altındaki çekmecede altınlarımız ve kâğıt paralarımız vardı. Bizim seviyemizdeki devlet memurlarına yeterli ödenek verilirdi; böylelikle donmuş süt veya üç ila altı ekstra yemek kuponunun farklı kombinasyonları gibi haftada iki adet fazladan ürün satın alabilirdik. Ama ikimiz de fazladan bir şey almadığımız için epeyce biriktirmiştik; bunları yeni giysiler ya da yeni bir radyo gibi daha büyük şeyler için kullanabilirdik. Ama başka bir şeye ihtiyacımız yoktu: Üniformalarımızın yanı sıra devlet bize her yıl iki yeni kıyafet, her beş yılda bir yeni bir radyo veriyordu, o yüzden elimizdeki madeni ve kâğıt paraları bunlara harcamak

aptalcaydı. Onları hiçbir şey için, ekstra mandıra kuponları gibi istediğimiz şeyler için bile harcamadık, neden bilmiyorum.

Koridora geri dönüp kutuyu çıkardım, çünkü büyükbabanın fotoğraflarına bakmak istiyordum. Ama içinde doğum belgelerimizin durduğu zarfı çıkartırken, içindeki kâğıtlar kayıp yere düştü; düşenlerin arasında bir başka zarf daha vardı, daha önce hiç görmediğim bir zarf. Eski bir zarf değildi ama daha önce kullanılmış olduğu belliydi; zarfı açtım, içinden altı kâğıt parçası çıktı. Aslında bunlar kâğıt kırpıntıları gibi paramparça durumda değildi, her biri farklı kâğıtlardan yırtılmıştı: Bazıları çizgiliydi, bazılarının kitaplardan yırtıldığı barizdi, hiçbirinde de tarih ya da imza yoktu; ne de birine hitaben yazılmıştı, üzerlerinde çok az şey yazılıydı; her birinde siyah mürekkeple, aceleyle ve sivri bir uçla yazılmış birkaç kelime, o kadar. "Seni özlüyorum" yazıyordu birinde. Bir diğerinde "22.00, her zamanki yerde" yazıyordu. "20.00" yazıyordu üçüncüsünde. Dördüncü ve beşincide aynı şeyler yazılıydı: "Seni düşünüyorum." Bir de altıncısı vardı, üzerinde tek bir satır yazan: "Bir gün."

Bir müddet orada öylece oturdum, elimdeki kâğıt parçalarına baktım, nereden geldiklerini düşünüp durdum. Ama kocama ait olduklarından emindim, çünkü benim değillerdi, daireye de başka giren olmamıştı. Biri bu notları kocama yazmıştı, o da saklamıştı. Onları asla görmemem gerektiğinin farkındaydım, çünkü evraklarımızın arasına saklanmışlardı ve evrak işlerimizle ilgilenen, vatandaşlık belgelerimizi her yıl yenileyen ben değil, kocamdı.

Kocamın eve gelmesine daha saatler vardı ama yine de notları okumayı bitirdikten sonra aceleyle zarfa geri koyup her an kocamın kapıyı çaldığını duyacakmışım gibi, bakmak istediğim fotoğraflara bile bakmadan kutuyu yerine koydum. Ardından yatak odamıza gidip üzerimdeki kıyafetlerimle yatağıma uzandım ve tavana baktım.

"Büyükbaba" dedim.

Ama tabii ki cevap veren olmadı.

Orada öylece uzanmış, o kâğıt parçaları dışında başka bir şeyler düşünmeye çalışıyordum, üzerinde yazılı ifadelerin ve talimatların anlaşılması güçtü, çünkü çok basittiler: Pembecikleri, büyükbabayı, meydanda gördüğüm şeyleri getirip durdum aklıma. Ama tüm bu süre boyunca tek duyabildiğim, birinin kocama yazdığı ve onun da sakladığı o son notun üzerinde yazan kelimelerdi. Bir gün, diye yazmıştı birileri, kocam da saklamıştı bunu; kâğıdın sol tarafı öteki tarafından daha yumuşaktı, sanki birilerinin parmakları arasında ovuşturulmuş, sanki defalarca tutulmuş ve tekrar tekrar okunmuş gibi. *Bir gün, bir gün, bir gün.*

Kısım II

Sonbahar, elli yıl öncesi

Sevgili Peter, 1 Eylül 2043

Dün gelen çiçekler için çok teşekkürler, göndermene gerçekten de gerek yoktu. Ama muhteşemler ve onlara bayıldık, teşekkürler.

Hazır çiçeklerden bahsetmişken, çiçekçi her şeyi yüzüne gözüne bulaştırdı. Onlara beyaz veya mor Miltonia orkidesi istediğimizi söylemiştim ama bil bakalım ne sipariş etmişler? Desteler dolusu sarımsı yeşil Cattleyas orkidesi. Dükkân baştan aşağı safra suyuyla yıkanmış gibi görünüyordu. Böyle şeyler nasıl olabiliyor anlamıyorum. Bilirsin, ben o kadar umursamam böyle şeyleri ama Nathaniel öfkeli bir tip, bu da benim de onun duygularını paylaşan bir öfke yansıtmam gerektiğini anlamına geliyor, şayet evde huzur olsun istiyorsam: kaostan beslenen bir huzur, anlayacağın.

Büyük güne kırk sekiz saatten az kaldı. Bunu kabul ettiğime hâlâ inanamıyorum. Senin burada bizimle olamayacağına da inanamıyorum. Elbette seni affediyorum, yine de sensiz aynı olmayacak.

Nathaniel ve bebek sevgilerini yolluyorlar. Ben de.

Sevgili P, 5 Eylül 2043

Vay be, hâlâ hayattayım. Güç bela. Ama hayatta.

Nereden başlasam? Önceki gece yağmur yağdı, adanın kuzey

tarafında yağmur yağdığı vaki değildir. Bütün gece Nathaniel'ın endişeden kendini yiyip bitirmesini dinlemek durumunda kaldım: Ya ortalık çamur içinde kalırsa? Ya yağmur dinmezse? (Beklenmedik durum planı yapmamıştık). Domuz için kazdırdığımız çukur ne olacaktı peki? Peki ya hava çok rutubetli olur da *kiawe*[31] dalları kurumazsa? John ve Matthew'a söyleyip de acaba onları içeri mi taşıtsak? Bu böyle devam edip gitti, ta ki ben ona susmasını söylemek durumunda kalana kadar. Baktım bu da işe yaramıyor, ona bir hap verdim, sonunda uykuya daldı.

Haliyle o uyudu ama bu sefer de ben uyuyamadım, sabah üç sularında dışarı çıktım; yağmur dinmiş, ay kocaman ve gümüşi bir hal almıştı, gördüğüm kadarıyla geriye kalan birkaç parça bulut da denizin üzerinde kuzeye doğru yol almaktaydı. John ve Matthew'un odun yığınlarını sundurmanın altına taşıdıklarını ve çukuru devetabanı yapraklarıyla örttüklerini fark ettim. Her şeyden oldukça hoş, taptaze bir koku yayılıyordu ve ben sadece mucizeyle açıklanabilecek bir hisse kapıldım. İlk kez yaşadığım bir duygu değildi bu, son da değildi: En azından biraz daha uzun bir süre, muhteşem güzellikteki bu yerde yaşamaya başlayacağıma ve düğünümün olacağına dair bir his.

Ve on üç saat sonra Nathaniel ve ben evlendik. Ayrıntıların (çoğunu) anlatacak değilim ama yine beklenmedik bir şekilde duygulandığımı ve Nathaniel'ın (tabii ki) ağladığını, benim de gözyaşı döktüğümü söylemem yeterli sanırım. Düğünü John ve Matthew'un arka bahçesindeki çimlerin üzerinde yaptık; aklına nereden esti bilmem, Matthew bambu dallarından *chuppah*'ı[32] an-

---

31. Kolombiya, Ekvador ve Peru'ya özgü, özellikle kıyıya yakın, daha kuru bölgelerde bulunan dikenli bir baklagil olup yeşilimsi sarı çiçeklerin sivri uçlarını ve küçük kahverengi tohumlarını uzun baklalarında taşıyan, mesquite ağacı türünden bir çalıdır. Ağacın sert odunu uzun süre yanan yakacak odun ve odun kömürü kaynağı olarak kullanılır. (ç.n.)

32. Huppah veya chuppa olarak da bilinen, Yahudi bir çiftin düğün törenleri sırasında altında durduğu, çiftin birlikte kuracağı evi sembolize ettiğine inanılan, dört direk üzerine gerilmiş veya kimi zaman törene katılanların ellerinde tuttuğu bir kumaş ya da çarşaftan yapılan bir gölgelik. (ç.n.)

dıran bir gölgelik yaptırmıştı. Evlilik yeminlerimizi ettikten sonra Nathaniel'ın aklına çitin üzerinden atlayıp okyanusa doğru koşma fikri geldi, sonuçta öyle de yaptık.

İşte böyle ve şimdi her zamanki gibi işimizin başına döndük – ev hâlâ korkunç bir kargaşa içinde, nakliyeciler iki haftadan kısa bir süre içinde gelecekler ama daha laboratuvardakileri ayıklayıp seçmeye bile başlamadım; yetmezmiş gibi bir de doktora sonrası hayatımın son makalesinin incelemesini tamamlamam gerekiyor: Balayı (anlaşılan o ki beraberimizde bebekle) bir süreliğine beklemek durumunda. Bu arada, hediyelerin onun çok hoşuna gitti, gönderdiğin için teşekkür ederim; hepsi de çok yaratıcıydı ve kısa hayatı boyunca belki de kendisinin odak noktası olmadığı o tek günde onu yatıştırmanın mükemmel bir yoluydu, gerçekten de öyle oldu. (Düğünden önce bir öfke nöbeti geçirdi, Nathaniel ve ben tükenmiş anne kargalar gibi etrafında çırpınıp sakinleşmesi için yalvardığımızda bağırdı: "Ayrıca bana 'bebek' demeyi bırakın! Neredeyse dört yaşıma geldim!" Bunun üzerine gülmeye başladık ve bunu onu daha da sinirlendirdi.)

Şimdi P. amcasına yazdığı teşekkür e-postasına bakmaya gidiyorum.

Benden sana sevgiler.

Not: Neredeyse unutuyordum: Mayfair olayı. Korkunç. Haberlerde görüntülerini tekrar tekrar gösteriyorlar. Birkaç yıl önce gittiğimiz barın olduğu sokağın hemen aşağısındaki kafe değil miydi orası? Seni çok meşgul ettiğini tahmin edebiliyorum. İşin en kötü yanı bu olduğundan değil elbette. Ama yine de...

Sevgili Petey, 17 Eylül 2043

Başardık. Ohhh! Nathaniel gözyaşları içinde, bebek de öyle,

benim de onlardan geri kalır yanım yok. Sonra daha çok yazarım. Benden sana sevgiler.

Sevgili Peter'ım, 1 Ekim 2043

Bu kadar kötü bir mektup arkadaşı olduğum için özür dilerim: Son üç küsur hafta boyunca Petey'e bugün olanlarla ilgili uzun bir mesaj yazmam gerek diye düşünüp durdum ama her gece, yapabildiğim tek şey şu bizim standart "Nasılsın, seni özledim, falanca makaleyi okudun mu"lardan ibaret cümlelerimiz oldu. Dolayısıyla, özür dilerim.

Bu e-posta iki kısımdan oluşuyor: mesleki ve kişisel. Biri ötekinden daha ilginç olacak. Tahmin et hangisi.

FDR'nin hemen batısında, eski, çok katlı bir bina olan Florence House East'e yerleşmiş durumdayız artık. Burası neredeyse seksen yıllık bir bina ama altmışların ortalarında inşa edilen binaların pek çoğu gibi hem daha yeniymiş hem de daha eskiymiş hissi bırakıyor insanda; yanlış zamanda konumlandırılmış ama bir o kadar da değilmiş gibi bir his veriyor. Doktoralarını bitirmiş olanların pek çoğu ve neredeyse baş araştırmacıların (diğer adıyla laboratuvar şefleri) tamamı, kampüs içindeki bu dairelerden birinde yaşıyor. Görünen o ki bizim gelişimiz bazı tartışmalara yol açmış durumda, çünkü bizim yaşadığımız daire (1) daha yüksek bir katta (yirminci kat); (2) köşe daire; (3) güneydoğuya bakıyor (iyi ışık alıyor vs.); (4) dört dörtlük durumda üç yatak odası var (iki yatak odalı geniş dairelerden dönüştürülmüş olan –yani yatak odasının tekinin penceresiz olduğu– diğer üç odalı dairelerin aksine). Komşularımızdan birinin dediğine bakılırsa, aile büyüklüğüne, görev süresine ve –buradaki her şeyde olduğu üzere– akademik yayın hacmine dayalı bir çekiliş yapılması gerekirmiş. Oysa tam tersine, daire bize öylece tahsis edildi, bu da benden daha en baştan nefret etmeleri için herkese bir sebep daha veriyor. Yapacak bir şey yok. Hayatımın hikâyesi.

Daire geniş ve iyi bir konumda, (olmasaydı, ben de üzülebilirdim) şimdilerde yeni mülteci kamplarından biri olarak kullanıma hazırladıkları, Roosevelt Adası'ndaki şu eski, çiçek hastalığı hastanesine hâkim bir manzarası var. Hava açıksa ada sırtlarını sonuna kadar görebiliyorsun, hava güneşli olduğunda ise normalde kahverengi ve kremsi bir rengi olan nehir pırıl pırıl parlıyor ve göze neredeyse hoş görünüyor. Dün kuzeye doğru aheste aheste ilerleyen bir polis teknesi gördük, aynı komşu bunun sık görülen bir durum olduğunu anlattı bana daha sonra: Görünen o ki, insanlar köprülerden atlamak suretiyle canlarına kıyıyor, akıntı onları sürüklüyor, polis de onları çekip çıkarmak zorunda kalıyor. Hava kapalı olup gökyüzü metalik bir renge büründüğünde daha hoşuma gidiyor; dün fırtına koptu, şimşeğin suyun üzerinde titreşmesini izledik, bebek de hoplayıp zıplayıp neşelendi.

Bebekten bahsetmişken, kampüs içinde bulunan ve sekizinci sınıfa kadar devam edebileceği okula çoktan kaydoldu, (devlet destekli ama yine de ucuz değil) sonrasında –afet durumu, okuldan atılma veya başarısızlık dışında– doğrudan Hunter'a gidecek (ücretsiz!). Okul, ebeveynleri RÜ'de profesör veya doktorasını almış akademisyenlerin çocuklarıyla, bir sokak batıda ve bir sokak güneyde bulunan Memorial Sloan Kettering'de doktora veya bilimsel araştırma bursu alan kişiler ve üniversite üyesi olanların çocuklarına açık, bu da öğrenci topluluğunun farklı ırklardan – Hintli'den tut da Japon'a varana kadar, aradaki tüm etnik kökenlerden– bir çeşitliliğe sahip olduğunu gösteriyor. Apartman binasını kampüsün, eskiden hastane olan kanadına bağlayan Sovyet estetiğini haiz beton bir köprü var, oradan tüm kampüsü birbirine bağlayan bir dizi tünele inilebiliyor. Görünen o ki, insanlar, bilirsin, dışarıdan gitmektense bu tünelleri kullanmayı tercih ediyor, tünellerden geçtikten sonra da Çocuk Aile Merkezi'nin bodrum katından dışarı çıkıyorlar. Şu âna kadar asıl eğitime dair pek de fazla bir şey görünmüyor gibi; –anladığım kadarıyla günlerinin

çoğunu hayvanat bahçesine giderek ve kendilerine okunan kitapları dinleyerek geçiriyorlar– Nathaniel okul denen şeyin bugünlerde böyle bir şey olduğunu iddia ediyor, ben de bu gibi konularda onun fikirlerine saygı duyuyorum. Her neyse, bebek mutlu görünüyor, dört yaşındaki bir çocuktan mantıken başka ne bekleyebilirim bilmiyorum.

Aynı şeyi Nathaniel için de söyleyebilmeyi çok isterdim, mutsuz olduğu her halinden belli, ne var ki tek kelime etmemeye kararlı olduğu da bir o kadar belli. Bu, onun gerçekten de hoşuma giden bir yönü ama aynı zamanda da biraz moralimi bozuyor. Bu işi kabul edeceğim başından belliydi ama New York'ta 19. yüzyıl Hawaii dokuma sanatında uzman biri için küratörlük pozisyonunda bir işin büyük olasılıkla olmayacağını her ikimiz de biliyorduk ve maalesef haklı da çıktık. Onun halihazırda Met'te Okyanusya bölümünde araştırmacı olarak görev yapan lisansüstünden bir sınıf arkadaşıyla iletişim içinde olduğundan ve arkadaşının, onu da yarı zamanlı bile olsa oraya aldırtmanın bir yolunu bulabileceğini düşündüğünden sanırım sana bahsetmiştim ama görünen o ki bu da olmayacak; aslına bakarsan en büyük beklentisi de buydu. Geçtiğimiz yıl boyunca, başka neler yapabileceği ve başka ne gibi yeni eğitimler alabileceği konusunda arada bir konuştuğumuz olmuştu ama ne o ne de ben, kendimize bu konularla olması gerektiği kadar derinlemesine meşgul olma fırsatı tanımamıştık: O kendince, sanırım korkudan, yapmamıştı bunu, ben de aramızdaki herhangi bir tartışmanın kaçınılmaz olarak bu kararın ne denli bencilce olduğuna, buraya taşınmamızın onu geçim kaynağından ve mesleki bir kimlikten nasıl yoksun bıraktığına gelip dayanacağını bildiğimden yapamamıştım. Böylece, ben her sabah laboratuvara gitmek üzere erkenden evden çıkar, o da bebeği bıraktıktan sonra gününün geri kalanını evi dekore edip hale yola koymaya uğraşmakla geçirir olduk: Alçak tavanları, eğik bükük kapıları ve leylak rengi banyo fayanslarıyla evin onun içini kararttığının farkındayım.

En kötüsü de onun mutsuzluğunun, laboratuvardan ona çok mu sık bahsediyorum acaba diye kendimi mahcup hissetmeme yol açması, çünkü benim sahip olduğum ama onun sahip olmadığı bir şeyi ona hatırlatmak istemiyorum. Birbirimizden ilk defa sır saklar olduk, bu öyle zor ki; çünkü aslında çok sıradan şeyler, bebeği uyuttuktan sonra bulaşıkları yıkarken veya sabahları Nathaniel bebeğin öğlen yemeğini hazırlarken aramızda konuşacağımız şeyler. Dahası öyle çoklar ki! Mesela: Vardığımızın ertesi günü ilk işe alımımı yapmıştım; önceden Harvard'da çalışan ve caz müzisyeni olan kocasının, New York'ta daha iyi koşullarda bir iş bulabileceği düşüncesiyle buraya taşınan bir laboratuvar teknisyenini –muhtemelen kırklı yaşlarının başında, on yıl boyunca fare immünolojisinde çalışmış bir kadını– almıştım işe. Bu hafta, doktorasını tamamlamış bir ikincisini aldım işe; Stanford'dan mezun, Wesley adında, oldukça zeki bir adam. Doktorasını tamamlamış üç kişinin yanı sıra on iki haftalık rotasyonlar halinde laboratuvara gelip gidecek dört ila beş yüksek lisans öğrencisini daha işe alabilecek kadar finansman imkânı var elimin altında. Yüksek lisans öğrencileri, katılıp katılmamaya karar vermek için normalde bir laboratuvarın işler hale gelmesini beklerler –tabirimi mazur gör ama bu, öğrencilerin kardeşlik derneklerine katılımını sağlamak için yapılan sosyal aktivitelere benziyor biraz da– ama bana söylenen, "şöhret ve itibarımdan" ötürü, lisans öğrencilerinden bir kısmını göreceli olarak daha çabuk alabileceğim yönünde. Bunu böbürlenmek amacıyla söylemiyorum, inan. Sadece bana söylenenleri aktarıyorum.

Laboratuvarım (benim laboratuvarım!) nispeten yeni denebilecek binaların birinde, Larsson'da; burası Manhattan ile Roosevelt Adası'na bitişik insan yapımı kara kütlesi arasında tam anlamıyla köprü oluşturan bir bina. Ofisimden, evden gördüğümden biraz daha farklı bir manzaraya bakabiliyorum: Su, otoyol, beton köprü ile Doğu ve Batı Florence Evleri. Buradaki laboratuvarların hep-

sinin resmi unvanları var; benimki Gelişmekte Olan ve Yeni Başlayan Enfeksiyonlar Laboratuvarı olarak geçiyor. Ama bu sabah Erlanmayer stoklarımı bırakmak üzere erkenden uğrayan hizmetli adam "Siz Yeni Hastalık Departmanı mısınız?" diye sordu. Güldüm, sonra adam dedi ki "Nasıl? Yoksa yanlış mı anlamışım?" Ben de gayet doğru anladığını söyledim.

Kusura bakma, sadece kendimden bahsettim, çok bencilce oldu ama sen kaşındın. Gelecek hafta Göçmenlik Bürosu ile son mülakatlarımızı yapacağız, sonrasında resmi olarak, tam zamanlı, yasal ve kalıcı oturma iznine sahip Birleşik Devletler yerleşikleri olacağız. (Vayy!!) Sende ne var ne yok, anlat bana, iş güç nasıl, bir de şu görüştüğün tuhaf tiple durumunuz ne? Başka ne var ne yoksa anlat. Bu arada Yeni Hastalıklar Departmanı'ndan sevgiler yolluyorum sana.

Seni seven eski dostun, C.

Sevgili Peter, 11 Nisan 2045

En son notun için teşekkürler, beni biraz da olsa neşelendirdi, bu bugünlerde imkânsıza yakın bir marifet.

Bu şeyler hakkında halihazırda ne kadar bilgin olduğu düşünüldüğünde, (dünyanın senin yaşadığın bölgelerinde olup bitenlerden bahsetmiyorum bile) yaz sonundan önce uygulamaya konacak ve iddialara göre ülkedeki tüm federal araştırma kurumlarını etkileyecek kesintileri duyup duymadığını merak ediyorum. Resmi bilgiler, paranın savaşa yeniden yönlendirilmekte olduğu yönünde, bir bakıma da öyle zaten, ancak camiadaki herkes paranın aslında Colorado'ya gittiğini biliyor; söylentilere bakılırsa yeni bir tür biyolojik silah üzerinde çalışıyorlar. RÜ devlet hibelerine tamamıyla bağımlı olmadığından şanslıyım fakat yine de büyük ölçüde bu hibelere bağlı, dolayısıyla kendi çalışmalarımın bundan etkileneceğinden endişe ediyorum.

Dahası, bir de bizzat savaş gerçeği var, bu da beni farklı biçimlerde gerçekten de engelliyor. Çinliler, senin de bildiğin üzere, dünyadaki en gelişmiş ve en kapsamlı bulaşıcı hastalık araştırmalarına bakıyorlar, yeni yaptırımlar onlarla artık iletişimde olamayacağımız anlamına geliyor; en azından resmi olarak bunu yapamayacağız. Geçtiğimiz yıl yaptırımların önerilmesinden bu yana, bizimle NIH,[33] CDC[34] ve Kongre arasında aylarca süren gayri resmi ve üstü kapalı bir iletişim süreci yaşandı ama durumda bir değişiklik olmuş gibi görünmüyor. Dediğim gibi, benim işim bazı meslektaşlarımınki kadar etkilenmiyor etkilenmesine ama bunun anlamı şu ki, bir gün gelecek onlarınki kadar etkilenecek ve şu an için yapılacak bir şey de yok.

Bunu yapıyor olmaları çılgınlık, özellikle de Güney Karolina'da yaşanan olay göz önüne alındığında tamamıyla çılgınlık gibi görünüyor. Sana haber ulaştı mı bilmiyorum ama şubat ayının başlarında, Cypress Gardens adında çevre düzenlemesi yapılmış bir karasu bataklığına da ev sahipliği yapan eyaletin güneydoğusundaki Moncks Corner kasabasının hemen dışında bilinmeyen bir virüs ortaya çıktı. Bölge sakini, kırk yaşlarında, bilinen bir hastalığı olmayan bir kadın, bataklıkta kanoyla dolaştığı sırada bir sivrisinek tarafından ısırıldıktan sonra, ilk başlarda girip gibi görünen bir hastalığa yakalanmış. Teşhisten kırk sekiz saat sonra nöbet geçirmeye başlamış; yetmiş iki saat sonra felç olmuş ve doksan altı saat sonra hayatını kaybetmiş. Ancak bu sırada, kadının oğlu ve kapı komşusu olan yaşlı bir adam benzer semptomlar göstermiş. Kulağa biraz Doğu at ensefaliti[35] gibi geldiğinin farkındayım ama öyle değil,

33. National Institutes of Health (Ulusal Sağlık Enstitüleri) Amerika Birleşik Devletleri Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı biyomedikal ve halk sağlığı alanlarında temel araştırmalar yapan bir kuruluştur. (ç.n.)

34. Centers for Disease Control and Prevention (Hastalık Kontrol ve Korunma Merkezleri), ABD Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı, kamu sağlığı ve kamu güvenliğinin sağlanması konusunda çalışan bir birimdir. (ç.n.)

35. İnsan, at ve bazı kuş türlerinde görülen virüs kaynaklı bir beyin iltihabı. (ç.n.)

daha ziyade yeni bir alfa virüs. Her şey bir yana, kasaba belediye başkanının, '37'de patlak veren çikungunya[36] salgını sırasında Doğu Afrika'da misyoner olarak görev yapmış olması ve bir şeylerin ters gitmiş olabileceğinden şüphelenmesi mükemmel, tuhaf ve nadir bir şanstı sadece. Belediye başkanının CDC ile temasa geçmesinin ardından yetkililer gelerek kasabayı karantina altına almışlar. Yaşlı adam hayatını kaybetmiş ama kadının oğlu kurtulmuş. CDC tabii ki bunu büyük bir başarı olarak değerlendirdi: Hastalığın yayılmasını önlemekle kalmamış, aynı zamanda haberin ulusal basında yer almasının da önüne geçmişlerdi. Aslına bakılırsa, hastalık haberini basının tamamen dışında tutmuşlardı; öyle ki, devlet başkanına, belediye başkanına bu konuda kasaba halkı da dahil olmak üzere, herhangi bir medya organına konuşmaması yönünde talimat vermesi konusunda ısrarcı oldular. Ne var ki belediye başkanı tam aksini yaptı; söylentilere bakılırsa bu, medya kuruluşlarının gelecekteki salgınlar hakkında önceden onaylanmamış bilgiler yayınlamasını ulusal güvenlik menfaatleri açısından yasaklayan bir yürütme emrinin çıkmasına yol açacak. Bu tutumun ardındaki düşünce, oluşacak paniğin, insanların bölgeden kaçmaya çalışmasına yol açacağı, hızla yayılan bir hastalığı durduran yegâne şeyin erken ve katı izolasyon olduğu yönünde. Bunun ardındaki akılcı bakış açısının elbette ki farkındayım ama aynı zamanda tehlikeli bir çözüm olduğunu düşünüyorum. Bilgi yasakların etrafından dolanmanın bir yolunu bulur; dahası, toplum kendisine yalan söylendiğinin ya da en azından habersiz bırakıldığının bir kez farkına varmaya görsün, bu sadece daha fazla güvensizliğe, şüpheye ve dolayısıyla daha da büyük paniğe yol açacaktır. Ne var ki hükümet, asıl sorunla yüzleşmeyi ve onu düzeltmeyi geciktirmek için her şeyi yapacak gibi görünüyor: Amerikalıların bilimsel cehaleti.

---

36. Çikungunya hastalığı aynı adlı virüsün neden olduğu akut ateşli bir hastalıktır. Tanzanya dilinde "iki büklüm yapan" anlamına gelen çikungunya virüsünün yol açtığı eklem iltihapları ve şiddetli ağrılara bağlı olarak hastanın hareketlerinde ve duruşunda kısıtlanma, bu tanımlamaya neden olmuştur. (ç.n.)

Her neyse, söylediğim gibi, araştırma fonlarımızın kesildiği durum bu mudur yani? Bunun son salgın olacağını düşünecek kadar sığ görüşlü olabilirler mi gerçekten de? Hastalığın uzaklarda bir yerde olan bir şey olduğuna, sırf paramız, kaynaklarımız ve gelişmiş bir araştırma altyapımız olduğu için, gelecekteki bir hastalığı bulunduğu yerde "daha da vahim bir hal almadan" durdurabileceğimize dair dillendirilmeyen ama ısrarcı bir inanç var gibi görünüyor. Ama "daha da vahim" denen şey ne, üstelik bunu daha az akılla ve daha da düşük kaynakla yapabileceğimizi nasıl düşünebiliyorlar? Ben o biliminsanlarından biri değilim; –Wesley gibi değilim, o kurumuş kalbi esenlikte olsun– her köşede kıyameti gören, "asıl yıkıcı olanın" yaklaştığını neredeyse sevinçle tahmin eden Wesley gibi değilim. Ne var ki (ben) bir salgına ölçeğini küçülterek karşılık vermenin, sanki bizi bir çözümden uzak tutmakla, sorunu daha en başından kendimizden uzak tutabilecekmişizcesine yaklaşmanın son derece aptalca olduğunu düşünüyorum. Hepimiz bu salgınları o kadar kanıksadık ki, önemsiz virüs diye bir şey olmadığını unuttuk; sadece ilerlemesi erken durdurulanlar ve durdurulamayanlar var. Şimdiye dek şansımız yaver gitti. Ama şansımız sonsuza kadar yaver gitmeyecek.

İşteki durumlar böyle. Evdeki durumlar da idare eder. Nathaniel nihayet bir iş buldu, hem de tam vaktinde; aramız bir süredir epey gergindi. Bütün gün boyunca nefret ettiği bir evin içinde olmak yeni arkadaşlar edinmesine vesile olmadı; senin de bildiğin üzere, bebeğin okulunda birtakım hayır işlerinde gönüllülük yaparak, aynı şekilde her perşembe sabahı yemek hazırlamak üzere evsizlerin kaldığı bir barınağa giderek kendini sürekli olarak meşgul etmeye gayret etse de kendini (bana söylediğine göre) "işe yaramaz ve anlamsız" hissediyor. Yani, kendi alanında bir iş bulamayacağını biliyordu, ancak bunu öylece kabullendiğini söylemektense, tam manasıyla kabullenmesi iki yılın yarısından fazlasını aldı. Şimdi Brooklyn'deki küçük, pahalı, düşük–puanlı, aklı kıt çocukları olan

bol paralı ailelerin rağbet ettiği bir okulda, dördüncü ve beşinci sınıflara resim dersleri veriyor. Nathaniel daha önce hiç öğretmenlik yapmadı, her gün işe gidip gelmek çok vaktini alıyor ama o çok daha mutlu görünüyor. Üçüncü evre rahim kanseri teşhisi konan ve dönem ortasında okuldan ayrılan bir kadın öğretmenin yerine derslere girmek üzere son dakika işe alındı.

Bu taşınmanın –benim çalışıyor ve memnun olmam, Nathaniel'ın evde ve küskün olmasının–beklenmedik sonuçlarından biri, onun ve bebeğin kendilerine benden ayrı bir hayat kurmuş olmaları. Gerçi en başından beri bebeğin öncelikli ebeveyni Nathaniel'dı zaten ama geçen yıl civarlarında bir şeyler sanki yön değiştirmiş gibiydi ve ben kendimi sık sık, belirli biçimlerde beni dışlayan bir ilişki içinde olduklarının, öyle ya da böyle onların gündelik hayatlarından bihaber olduğumun gözüme sokulduğu bir durum içinde bulmaya başladım. Bu hatırlatmalar olur olmadık anlarda ortaya çıkıyor: Oturmuş akşam yemeğimizi yerken, kendi aralarında yaptıkları, benim anlayamadığım ve onların da kimi zaman açıklamaya zahmet bile etmedikleri ortak bir şaka (ben de kırılmış hissettiğimden açıklamaları için üstelemiyor, sonra da bundan utanç duyuyorum); suçluluk duygusuyla bebeğe alınmış bir hediye, parlak mor renkte teneke bir robot, hediyeyi verdikten sonra morun artık en sevdiği renk olmadığını, en sevdiği rengin kırmızı olduğunu ondan öğrenmek; dahası bu bilginin tahammülsüz ve hayal kırıklığına uğramış ve beni gereğinden fazla yaralayan bir ses tonuyla verilmesi.

Sonra mesela dün gece, bebeği yatağına yatırırken "Anne cennette" dedi birdenbire.

Cennet mi? diye düşündüm. Bunu nereden öğrenmişti ki? Ve "anne" de neyin nesiydi? Nathaniel'ın kuzeninden bebeğin annesi olarak bahsettiğimiz hiç olmamıştı. Ona karşı her zaman dürüst olmuştuk: Nathaniel'ın uzaktan kuzeni onu taşımıştı ama o bizim tercihimizle, sadece bizimdi. Ve o hayatını kaybettiğinde, dilimiz

döndüğünce gerçekçi konuşmuştuk: Babanın kuzeni, senin olmana yardımcı olan kişi, dün gece öldü. Ama sanırım sessizliğimi bir tür kafa karışıklığına yormuş olacak ki, açıklamaya çalışarak ekledi. "O öldü. Yani o cennette."

Bir an için şaşırdım. "Şey, evet, o öldü" dedim cılız bir sesle, bir yandan da bu cennet lafının durup dururken nereden çıktığını Nathaniel'ın sorup soruşturmasını isteyeceğimi aklımdan geçirirken (okul değildir kuşkusuz). Sonrasında söyleyecek başka bir şey bulamadım; çok daha uzun bir konuşmayı gerektirmeyecek ne söyleyebileceğimi bilemedim.

Bir müddet sessiz kaldı ve ben, birçok kez yaptığım gibi, bir çocuğun beyninde neler olup bittiğini, bilinçlerinde birbirleriyle tamamen çelişkili veya tamamen farklı iki veya üç düşünceyi aynı anda nasıl olup da tutabildiklerini, onların zihninde bunların tamamının nasıl olup da sadece ilişkili olmakla kalmadığını, nasıl da iç içe geçmiş ve birbirine bağımlı olduğunu düşünüp durdum. Bizler böyle düşünebilmeyi ne zaman bırakmıştık?

Sonra "Babam ve anne beni yaptı" dedi.

"Evet" dedim neden sonra. "Baban ve annen seni yaptı."

Yine sessizleşmişti. "Ama şimdi yalnızım" dedi usulca, içimde bir şeylerin koptuğunu hissettim.

"Yalnız değilsin" dedim. "Baban var, ben varım ve ikimiz de seni çok seviyoruz."

Bir müddet zihninde tarttı bunu. "Ölecek misin?"

"Evet" dedim ona. "Ama çok uzun bir zaman ölmeyeceğim."

"Ne kadar bir zaman?"

"Çok uzun" dedim "O kadar uzun ki, ta oralara kadar sayamıyorum bile."

Neden sonra gülümsedi. "İyi geceler" dedi.

"İyi geceler" dedim ona. Öptüm. "Sabah görüşürüz."

Işığı kapatmak için ayağa kalktım, (tam odadan çıkarken mor robotu fark ettim; tekmelenip bir köşeye fırlatılmış, yüzüstü yerde

duruyordu; boğazım düğüm düğüm oldu onun o halini görünce, sanki o aptal şeyin duyguları varmış gibi, kapanmadan on dakika önce oyuncakçı dükkânından öylesine aldığım bir şey değilmiş gibi) Nathaniel'ı sorularımla sıkıştırmak üzere yatak odamıza gidiyordum ki, üzerime aniden bir tükenmişlik çöktü.

İşte buradaydım ben, kendi laboratuvarı, kendi ailesi, gıpta edilecek bir dairesi olan bir adamdım; dahası her şey iyiydi, ya da yeterince iyiydi ama ben o anda büyük, beyaz bir plastik boru parçasının üzerinde olduğum hissine kapıldım, boru parçası toprak bir yolda yuvarlanıyordu ve ben ayaklarımı sürekli hareket ettirip dik durmaya çalışarak adeta sörf yapıyordum onun üzerinde. Hayat böyle hissettiriyordu. Bu ruh haliyle odamıza gittim ama bebekle konuşmamız hakkında hiçbir şey söylemedim, onun yerine Nathaniel ve ben uzun zamandan sonra ilk kez seviştik, ardından o uykuya daldı, neden sonra ben de uyuyabildim.

Durum bu. Benim tarafımda olan biten bunlardan ibaret. Bu denli kendime acır bir halde ve bencilce yazdığım için özür dilerim. Ne kadar yoğun çalıştığının farkındayım. Ne zamandır ne tür dertlerle uğraşıyorsundur kim bilir. Bunun pek bir şey ifade etmeyeceğini biliyorum ama meslektaşlarım ne zaman bürokratlardan şikâyet etseler aklıma sen geliyorsun; sizin camiadakilerin bir kısmının vardıkları kararlara pek katılmasam da aranızdan bazılarının en iyi kararları, en doğru kararları almak için çaba gösterdiğinin de farkındayım ve senin o insanlardan biri olduğunu biliyorum. Keşke o doğru kararları alabilen tarzdaki bürokratlık görevini bu topraklarda, Amerika'da yapabilseydin. Öyle olsaydı kendimi hepimiz açısından çok daha iyi hissederdim.

Sevgilerle, C.

Çok kıymetli Petey, 22 Kasım 2045

Sonunda oldu. Bir süredir haberleri takip ettiğini ve büyük çaplı bir federal kesinti tehlikesiyle karşı karşıya olduğumuzu bildiğini biliyorum ama senin de bildiğin gibi, aslında bunun olmasını beklemiyordum. Nathaniel saflık ettiğimi söylüyor ama gerçekten de öyle miydim? Şöyle bir bakalım: Ülke '35 gribi sonrasında zar zor toparlamış durumda. Son beş yılda Kuzey Amerika'da en az altı mini salgın oldu. Bu koşullar göz önüne alındığında, yapılacak en aptalca şey ne gibi görünüyor? Ah, biliyorum, ülkenin önde gelen biyolojik bilimler merkezlerinden birine verilen fonları kesmek! Diğer laboratuvar şeflerinden birinin bana söylediğine bakılırsa, sorun, '35'te felakete ne kadar yaklaştığımızı hepimiz biliyor olsak da ülkenin geri kalanının bilmiyor olması. Üstelik bunu onlara artık söyleyemeyiz, çünkü kimsenin umurunda olmaz. (Gerçi o zaman da söyleyemezdik, çünkü hepsi paniğe kapılırdı. Bana öyle geliyor ki, –ve bu ilk kez olmuyor– mesaimizin giderek artan ve korkutucu biçimde büyük bir kısmı, keşfedilmesi yıllar alan ve milyonlarca dolara mal olan tespitleri nasıl, ne zaman ortaya çıkarmamız, hatta ortaya çıkartıp çıkartmamamız gerektiği tartışmalarıyla harcanıyor.) Konu şu ki, derdimizi anlatacak olursak kimse bize inanmayacak. Bir başka deyişle, yetkinliğimiz yüzünden cezalandırılıyoruz.

Bunu üniversite camiası dışında birileriyle paylaşmamam lazım. Haberler ayyuka çıkmadan hemen önce bizleri bilgilendirmek üzere hepimizi bir konferans salonunda toplayan enstitünün iletişim başkanına göre de durum bu; özellikle dün gece akşam yemeğine giderken trafikte beklediğimiz sırada lafladığım Nathaniel'a göre de. Ki bu mesaj aslında bununla ilgili.

Daha sonra –belki önümüzdeki hafta, birbirimizi gördüğümüzde– dile getirmeye çalışacağım sebeplerden ötürü şimdiye dek bundan bahsetmedim ama Nathaniel yeni arkadaşlar edindi. İsimleri

Norris ve Aubrey. (Aubrey!) Bunlar Nathaniel'ın, birkaç ay önce kendisiyle temasa geçen ve kim bilir kimin kimden çaldığına kuşku bırakmayan, iddiaya göre 18. yüzyıldan kalma ve yine iddiaya göre Hawaii kapa yatak örtülerinden oluşan özel bir koleksiyonu gerçek olduklarını tasdik etmek üzere incelemesini talep eden bir müzayede evivle görüştüğü sırada tanıştığı, müzelik denecek yaşta, para içinde yüzen eşcinsel bir çift. Her neyse, Nathaniel koleksiyonu inceledi ve hem kökenlerini hem de tarihini tasdik etti: 1700'lerin başından kalma olduklarını düşünüyor ki, bu da yerli halkın dış kültürle temasından önceki bir döneme ait oldukları, dolayısıyla son derece nadir parçalar oldukları anlamına geliyor.

Asıl mesele, müzayede evinin söz konusu parçalarla ilgilenen hazır bir müşterisinin –yerli halkın dış kültürle temasından önceki döneme ait Polinezya ve Mikronezya eserlerini toplayan Aubrey Cooke adında bir adamın– olması. Durum böyle olunca, müzayede evi adamla Nathaniel'ı bir araya getirmek üzere bir toplantı ayarladı ve bu ikisinin kanı ârında birbirlerine ısındı. Nathaniel şimdilerde, Aubrey Cooke'un koleksiyonunu katalog haline getirmek üzere serbest danışmanlık yapıyor ve ona göre koleksiyon "kapsamlı ve muhteşem".

Bu konuda birbirinden farklı hislere sahibim. İlki rahatlama. Buraya taşındığımızdan beri, Nathaniel'a, hatta bebeğe yaşattıklarımdan dolayı içimde bir boşluk ve sızı taşıyorum. Honolulu'da çok mutluydular, hırslarımı bir yana bırakırsak ben de mutluydum. Ama benim hayal kırıklıklarıma rağmen oraya aittik biz. Hepimizin işi vardı. Ben küçük ama saygın bir laboratuvarda biliminsanı olarak çalışıyordum, Nathaniel da küçük ama saygın bir müzede küratörlük yapıyordu, bebek de küçük ama saygın bir anaokulunda bebekliğini yaşıyordu; ne var ki ben Rockefeller'da olmak istediğim için hepimizi oradan kopardım.

Hayat kurtarmak istediğim için ya da burada çok daha faydalı olacağımı düşündüğüm için buradaymışım gibi yapamam,

ki arada bir bunların ardına sığındığım da olmuyor değil. Gerçek şu ki, sebep benim prestijli bir kurumda olmak istemem ve araştırma yapmayı sevmem. Günlerimi yeni bir salgının patlak vermesinden korku ve endişe duyarak geçiriyorum ama bir yandan da bir salgın için yanıp tutuşuyorum. Bir sonraki büyük salgın patlak verdiğinde burada olmak istiyorum. Onu keşfeden kişi ben olmak istiyorum, onu çözen ben olmak istiyorum, masasından başını kaldırıp da dışarıdaki gökyüzünü yoğun siyahlığıyla gören, ne kadardır laboratuvarda olduğunu bilmediğinin farkına varan biri olmak; öyle ki, gündelik hayattan tamamen elimi eteğimi çekebileceğim kadar işiyle gücüyle meşgul, kendini işine tamamen vermiş biri olmak istiyorum. Tüm bunların farkındayım ve bunlardan dolayı kendimi suçlu hissediyorum; gel gör ki bunları istemekten de kendimi alıkoyamıyorum. Hal böyleyken, Nathaniel müzayede evindeki o ilk görüşmenin ardından çok mutlu –son derece mutlu– bir halde yanıma çıkıp geldiğinde kendimi temize çıkmış hissettim. Onu bu denli heyecanlı görmeyeli ne kadar uzun zaman olduğunu ve bunu her zaman nasıl da umduğumu, için için nefret ettiği bu şehirde, bu ülkede, ona hep söylediğim üzere yerini bulacağını, bir anlam bulacağını umduğumu fark ettim. Sonrasında, Aubrey Cooke'la tanıştığı toplantıdan neşeli bir şekilde döndüğünde ben de mutlu oldum. Burada birkaç arkadaş edindi ama pek fazla değil, çoğu da bebeğin okulundaki diğer çocukların ebeveynleri.

Gel gör ki bu sevinç kısa sürede başka bir şeye dönüştü; itiraf etmekten her ne kadar utansam da o başka şey kıskançlık elbette. Son iki küsur ay boyunca, Nathaniel her cumartesi metroya binerek Aubrey'nin parkın içinde asıl evinin olduğu Washington Meydanı'na gitti ve ben bebekle evde kaldım (örtülü mesaj da tam iki yıl boyunca hafta sonlarını laboratuvarda geçirdikten sonra, bebekle evde kalma sırasının bende olması). Nathaniel öğleden sonra eve döndüğünde mutluluktan yerinde duramıyordu. Bebe-

ği kucağına alıyor, etrafında döndürüyor, akşam yemeğini hazırlamaya koyuluyor ve yemeği yaparken de bana Aubrey ve kocası Norris'i anlatıp duruyordu. Aubrey'nin 18. ve 19. yüzyıl Okyanusyası hakkında ne kadar da derin ve zengin bir bilgisi vardı! Aubrey'nin evi ne kadar da muhteşemdi! Aubrey ve Norris nasıl tanışmışlardı... Aubrey ve Norris nerelerde, nasıl tatil yapmayı severlerdi... Aubrey ve Norris bizi "Doğu'da", Water Mill'deki "konakları" Kurbağa Gölü Yolu'na nasıl da davet ettiler! Norris X kitabı veya Y oyunu hakkında neler söyledi... Aubrey'nin hükümet hakkındaki düşünceleri nelerdi... Aubrey ve Norris'in mülteci kamplarıyla ilgili parlak fikirleri... Aubrey ve Norris'e göre görmemiz/yapmamız/ziyaret etmemiz/yememiz/denememiz gerekenler...

Tüm bunlara, "Vay canına" veya "Vay canına tatlım, harikaymış" diye cevap veriyordum. Bunları söylerken gerçekten de samimi olmaya uğraşıyorum ama açıkçası bunu yapamasam da önemli değil, çünkü Nathaniel beni zoraki dinliyordu. Laboratuvar dışındaki hayatım nicedir hep iki sabit kutuptan ibaretti: o ve bebek. Ama şimdi onun hayatı (önem sırasına göre değil) ben, bebek ve Aubrey ile Norris'ten ibaret. Her cumartesi yataktan fırlıyor, spor salonuna gitmek için giyiniyor, (Aubrey ve Norris'le tanıştığından beri daha çok gider oldu) spor yapıyor, duşa girmek ve bebeği beslemek için eve geliyor, ikimizi de öpüp günün geri kalanını geçirmek üzere şehir merkezine iniyordu. Onlara âşık olduğunu veya düşüp kalktığını düşündüğüm yok, bunu açıklığa kavuşturmak isterim; ikimizin de böyle şeyleri tuhaf bulmadığımızı biliyorsun. Mesele, onlara duyduğu hayranlıkta beni reddettiğini hissediyor olmam. Bizi değil, beni ve bebeği değil, sadece beni. Nathaniel'ın hayatımızdan her zaman memnun olduğunu düşünmüştüm. Hiçbir zaman paranın, rahatlığın ya da gösterişin cazibesine kapılan biri olmadı. Ama Aubrey ve Norris'in muhteşem evlerinin ve sahip oldukları muazzam şeylerin ayrıntılı be-

timlemelerini dinleyerek geçirilen bir akşamın ardından, alçak tavanlarımıza, kanat çırparcasına çarpıp duran plastik panjurlarımıza, son altı aydır Nathaniel'a değiştireceğime söz verdiğim raya monte edilmiş kararmış ampullü lambamıza bakarak uyanık yatıyordum. Başarılarımın ve konumumun ona gerçekten istediğini ve hak ettiğini verip vermediğini düşünüp duruyordum. O benim adıma her zaman mutlu oldu, benimle gurur duydu ama benim, ona iyi bir hayat sunmak adına bir faydam oldu mu? Beni bir başkası için terk etmez miydi?

Gelelim dün geceye. Geleceğinden emin olduğum akşam yemeği daveti geldiğinde ilk başta bebeği bahane ettim. Tüm sonbahar boyunca ufak tefek solunum problemleri yaşamıştı: Günler bir sıcak bir serin gidiyor, sonra yeniden sıcaklar bastırıyordu. Geçen yıl ekimde açan çiğdemler bu yıl eylülde filizlenmeye başladı, bir ay sonra da erik ağaçları sürgün verdi, bu yüzden haftalardır öksürüp hapşırıyor. Ama sonra iyileşmeye başladı, fiziksel olarak daha toparladı; ayrıca Nathaniel sevdiği bir bebek bakıcısı buldu, benim de itiraz edecek durumum kalmadı. Dolayısıyla dün gece bir taksiye atlayıp şehir merkezine, Aubrey ve Norris'in evine gittik.

Aubrey ve Norris'i, kuşkuyla yaklaşmam gereken ve en baştan sevmeye gönülsüz olduğum kişiler haricinde, gözümde nasıl insanlar olarak canlandırdığımdan tam olarak emin değildim. Ahh, bir de beyaz tenli olmalarını bekliyordum. Ama değildiler. Kapı, ellili yaşlarının başında, takım elbise giyen oldukça yakışıklı, sarışın bir adam tarafından açıldığında, "Sen Aubrey olmalısın" diye ağzımdan kaçırdım; tek duyabildiğim Nathaniel'ın yanı başımda mahcubiyetle karışık kıs kıs gülüşü oldu. Adam gülümsedi. "Keşke o kadar şanslı olabilseydim!" dedi. "Hayır, ben Adams, uşak. Lütfen buyurun: Sizi yukarıda, misafir odasında bekliyorlar."

Pırıl pırıl parlayan koyu renk bir merdivenden üst kata çıktık; benim yüzümden utanan, benden utanan Nathaniel'a için için köpürüyordum. Adams bizi merdivenlerle aynı pürüzsüz ahşaptan

yapılmış, yarı açık durumdaki çift kanatlı kapıdan buyur ettiği sırada, iki adam içeride ayakta duruyordu.

Aubrey'nin altmış beş yaşında olduğunu, Norris'in de ondan birkaç yaş daha genç olduğunu Nathaniel'dan duymuştum, gerçi ikisi de sadece çok zenginlerin sahip olduğu şu asla yaşlanmayan türden parlak bir yüze sahipti. Onları ele veren sadece dişetleriydi: Aubrey'ninki koyu mordu, Norris'inki ise çok kullanılmaktan yıpranmış bir silginin gri–pembe rengini andırıyordu. Ama diğer sürpriz tenlerinin rengiydi: Aubrey siyahiydi, Norris ise Asyalı... ama aynı zamanda başka bir şey. Aslında, biraz da büyükbabamı andırır bir hali vardı; kendimi tutamayıp bir kez daha ağzımdan kaçırdım: "Hawaiili misin?" Ve tabii yine Nathaniel'ın o nahoş, kıs kıs kahkahası; gerçi bu sefer Norris ve Aubrey'nin kahkahaları da eşlik etmişti. "Tanıştığımızda aynı soruyu Nathaniel da sormuştu" dedi Norris; alınmış, gücenmiş gibi bir hali yoktu. "Ama korkarım hayır. Hayal kırıklığına uğratmak istemezdim ama ben sadece esmer bir Asyalıyım."

"Sadece denilemez" dedi Aubrey.

"Şeyy, kısmen Hintli" dedi Norris. "Ama orası da Asya, Aub." Sonra bana dönerek: "Baba tarafım Hintli ve İngiliz; annem ise Çinli."

"Benimki de" dedim ahmakça. "Çinli Hawaiili."

Gülümsedi. "Biliyorum" dedi. "Nathaniel söyledi."

"Oturmaz mısınız?" dedi Aubrey.

Denileni yaptık, itaatkâr biçimde. Adams elinde içkilerle geri geldi, bir müddet bebekten bahsettik, derken Adams yeniden ortaya çıkıp akşam yemeğinin servis edilmeye hazır olduğunu söyledi. Bunun üzerine hepimiz tekrardan ayağa kalkarak küçük bir yuvarlak masanın olduğu yemek odasına geçtik. Masanın üzerindeki örtüyü ilk başta kapa dokuması zannettiğimde kalbim duracak sandım. Başımı yukarı kaldırdığımda Aubrey'nin bana gülümseyerek baktığını fark ettim. "Orijinalinden ilham alınarak

yapılmış, çağdaş bir dokuma" dedi. "Güzel, öyle değil mi?" Yutkundum, belli belirsiz bir şeyler mırıldandım.

Masaya geçtik. Akşam yemeği –içi oyulmuş devasa bir İspanyol enginarında sunulan sosis ve bal kabağı çorbasının "mevsimlik kutlaması"; tereyağlı yeşil fasulyeli dana pirzolası; domatesli galeta– servis edildi. Yedik. Bir süre sonra Norris ve Nathaniel aralarında konuşmaya başladılar, ben de yanımda oturan Aubrey'yle kalakaldım. Konuşmak zorundaydım. "Demek" diye girdim lafa ama aklıma söyleyecek tek bir şey bile gelmedi. Aslına bakarsan, söylenecek çok şey vardı ama hiçbiri uygun gibi görünmüyordu. Örneğin, Aubrey'ye, kültür eserlerinin üzerine konan biri olduğunu zarifçe ima ederek çıngar çıkartmayı planlıyordum ama endişe ettiğimin aksine, bana koleksiyonunu göstermek gibi bir çaba içine girmediği gerçeği ve siyahiliği dikkate alındığında (Nathaniel ve ben siyahi insanların kültür eserlerinin üzerine konan türden insanlar olup olmayacakları konusunda sonrasında tartışacaktık), bu fikir artık eskisi kadar heyecan verici ve kışkırtıcı görünmüyordu.

O kadar uzun süre sessiz kaldım ki, Aubrey en sonunda güldü. "Neden ben başlamıyorum ki?" dedi; oldukça kibar olmasına rağmen yüzümün al al olduğunu hissedebiliyordum. "Nathaniel yaptığın işten bize biraz bahsetti."

"Bahsetmeye çalıştım diyelim" diye aniden araya girdi Nathaniel masanın karşısından, ardından tekrar Norris'e döndü. "O bahsetmeye çalıştı, ben de anlamaya çalıştım" dedi Aubrey. "Ama asıl kaynağından dinlemekten onur duyarım."

Bunun üzerine ona bulaşıcı hastalıklar hakkındaki şu bilindik kısa konuşmamı yaptım; günlerimi en yenilerini öngörmeye çalışarak nasıl geçirdiğimden, toplumun duymaya bayıldığı istatistiklerden bahsettim; bire on katarak, çünkü toplum paniğe kapılmayı sever: 1918 gribinin elli milyon insanı nasıl da öldürdüğünden, bunun da daha az felaket getirmekle birlikte 1957, 1968, 2009 ve 2022'de başka salgınlara yol açtığından bahsettim.

1970'lerden beri, her beş yılda bir yeni bir tanesinin ortaya çıktığını, tekrarlanan bir pandemi çağında yaşadığımızı anlattım. Virüslerin nasıl da asla tam manasıyla ortadan kaldırılamadığından, sadece kontrol altına alınabildiğinden bahsettim. Onlarca yıl boyunca lüzumsuz ve pervasız bir biçimde reçete edilen antibiyotiklerin, insanlık tarihinde bugüne kadar görülenlerden çok daha güçlü ve dayanıklı, yeni bir mikrop ailesinin ortaya çıkmasına nasıl da zemin hazırladığını anlattım. Doğal ortam tahribatının yanı sıra çeperleri giderek büyüyen mega şehirler yüzünden, hayvanlara her zamankinden daha yakın bir şekilde yaşamaya başladığımızı, bunun da zoonotik hastalıkların gelişmesine nasıl da yol açtığını izah ettim. Nüfusun dörtte biri kadarını ortadan kaldırma potansiyeline sahip olacak ve yedi yüzyıldan fazla bir süre önce yaşanan Kara Ölüm'le eşit, felaket boyutunda bir başka pandemiyle nasıl da mutlak surette karşı karşıya kalacağımızdan bahsettim. 2030'da patlak veren salgından başlayıp geçen yıl Botswana'da yaşanan olaya kadar geçtiğimiz yüzyıl boyunca vuku bulan her şeyin, sonuç itibariyle çuvalladığımız bir dizi test olduğunu, çünkü gerçek zaferin her salgını ayrı ayrı tedavi etmekten değil, kapsamlı bir küresel plan geliştirmekten geçtiğini ve tam da bu yüzden kaçınılmaz olarak kaderimize terk edildiğimizi anlattım.

"Ama neden?" diye sordu Aubrey. "1918'dekine kıyasla bugün çok daha iyi kamu sağlığı sistemlerine sahibiz, ilaçlar ve sağlık koruma önlemleri de cabası. Üstelik sadece yirmi yıl öncesine kıyasla geldiğimiz noktanın bu olduğundan bahsetmiyorum bile."

"Bu doğru" dedim. "Fakat 1918 gribini olması gerekenden daha az yıkıcı yapan tek şey enfeksiyonun yayılma hızıydı: Mikrop kıtalar arasında gemiyle seyahat etti ve o zamanlar, Avrupa'dan Amerika'ya gitmek bir hafta alıyordu, o da eğer acele ederseniz. Bu yolculukta enfekte olanlar arasındaki ölüm oranı o kadar yüksekti ki, hastalığı karşı kıyıya taşıyabilen çok daha az sayıda taşı-

yıcı vardı. Ama bu artık, hatta bir asırı aşkın bir süredir geçerli bir durum değil. Şu an potansiyel olarak yaygın bir bulaşıcı hastalık içeren yegâne şey -bildiğimiz kadarıyla hepsi de potansiyel olarak yaygın- teknolojiden ziyade bulaşıcı hastalıktan etkilenen alanın hızlı bir şekilde tecrit edilip karantinaya alınması ve bu da yerel makamların durumu kendi ulusal ya da bölgesel epidemiyolojik merkezlerine rapor etmesine bağlı, bunun da bölgenin derhal karantina alınmasını beraberinde getirmesi gerekiyor.

Elbette asıl sorun, belediyelerin yeni hastalıkları rapor etmeye yanaşmaması. Oluşacak ani ve aşırı tepkinin, yaşanacak iş kaybının yanı sıra, hastalığın görüldüğü bölgeye bir yafta yapıştırılıyor ve bu yafta, hastalık başarılı bir şekilde kontrol altına alınsa bile, çoğu durumda yapılanların önüne geçiyor. Mesela şu aralar Seul'e gider miydin?"

"Şeyy... hayır."

"Aynen öyle. Ne var ki EARS[37] tehdidi fiilen ortadan kaldırılalı dört yıl oluyor. Dahası orada şansımız yaver gitmişti: Belediye Başkanı üçüncü ölüm vakasının ardından yerel bir meclis üyesi tarafından bilgilendirilmişti; beşinci ölümün ardından başkan Ulusal Sağlık Hizmetleri'yle temasa geçmiş ve Samcheong-dong'un tamamının on iki saat içinde bir çadırda izole edilmesini sağlamış ve ölümleri sadece o bölgeyle sınırlı tutmayı başarmıştı."

"Ama o kadar çok ölen oldu ki..."

"Evet. Talihsiz bir durum. Ama bu yaptıklarını yapmamış olsalardı çok daha fazla insan ölecekti."

"Ama o insanları öldürdüler!"

"Hayır. Öldürmediler. Gitmelerine izin vermediler, hepsi bu."

"İyi de sonuç yine de aynı oldu.

"Hayır, sonuç aynı olmadı, öbür türlü davranılmış olsaydı yaşanacak can kayıplardan çok daha az ölümle sonuçlandı: Potan-

37. Doğu Asya Solunum Yolu Sendromu anlamına gelen East Asia Respiratory Syndrome'un kısaltması. (ç.n.)

siyel olarak on dört milyon yerine dokuz bin ölüm. Sonuç hem bu hem de özellikle patojenik bir mikrobun çevrelenerek kontrol altına alınması."

"Peki ya, bölgeyi izole etmenin, onlara yardımcı olmaktan çok onları tamamen kaderlerine terk etmek olduğu argümanına ne diyeceksin? Şayet bölgeyi uluslararası yardıma açmış olsalardı, onları kurtarabilirler miydi?"

"Küreselci argümandan bahsediyorsun, birçok durumda bu geçerli" dedim. "Milliyetçilik, biliminsanları arasında daha az bilgi alışverişi olduğu anlamına gelir ve bu son derece tehlikelidir. Ama burada durum bu değildi. Kore meseleye at gözlüğüyle bakan, değişime kapalı bir hükümet değil. Hiçbir şeyi gizlemeye çalışmadılar; öğrendiklerini uluslararası bilim camiasıyla özgürce ve dürüstçe paylaştılar. Bilgiyi paylaştıkları diğer hükümetlerden bahsetmiyorum bile: Mükemmel bir tutum sergilediler, bir ülkenin tam olarak yapması gerektiği gibi. Bölgeyi tecrit etmek gibi tek taraflı bir seçim gibi görünen şey, aslında özverili bir seçimdi. Kendi vatandaşlarının görece olarak daha azını feda ederek potansiyel bir pandemiyi önlediler. Bir virüsü çevreleyip kontrol altına alacak, bunu tam manasıyla yerine getireceksek şayet, herhangi bir topluluğun yapması gereken tam da bu tür bir hesaplamadır."

Aubrey başını iki yana salladı. "Sanırım, dokuz bin can kaybına mutlu son gözüyle bakamayacak kadar eski kafalıyım. Hiç geri dönmememin sebebi de bu sanırım. O görüntüleri görmezden gelmeyi beceremiyorum: Bölgenin tamamını kaplayan o siyah, plastik çadırlar, o çadırların içinde insanların sadece ölmeyi beklediklerinin farkındaydınız. Sen onları görmedin. Ama o durumda olduklarını biliyordun."

Söyledikleri karşısında söyleyebileceğim hiçbir şey yoktu, ne söylesem duygularım nasırlaşmış gibi gelecekti kulağa. O yüzden şarabımı içmekle yetinip ağzımı açmadım.

Bir sessizlik oldu. Aubrey sanki kendini toparlarcasına yine başını salladı. "Hawaii antikalarına nasıl ilgi duymaya başladın?" diye sordum, sormak zorunda hissetmiştim çünkü.

Bunun üzerine tebessüm etti. "Onlarca yıldır gelip gidiyorum" dedi. "Orayı çok seviyorum. Aslına bakarsan orada bir aile geçmişim var: Büyük büyük büyükbabam Kaho'olawe'de konuşlanmıştı, oranın Birleşik Devletler askeri üssü olduğu dönemde, siyasi ayrılmadan hemen önce." Yanlışını fark etti sonra. "Restorasyon demek istedim."

"Sorun değil" dedim. "Nathaniel etkileyici bir koleksiyonun olduğundan bahsetti."

Bunu duyunca yüzü sevinçle parladı, bir müddet koleksiyonundaki çeşitli eserler ve kökenleri hakkında gevezelik edip durdu, bazıları için bodrum katında özel bir iklim kontrollü oda yaptırdığını, bodrum katlar her zaman rutubetli olmaya yatkın olduğundan, bodrum kat yerine dördüncü katta yaptırmış olsaymış daha iyi olacağından, kendisinin ve klimacı adamın yirmi bir derecelik sabit bir sıcaklığı korumayı başarmış olmalarına rağmen, nem oranını bir türlü dengeleyemediklerinden, yüzde kırk civarında olması gerekirken her zaman elliye doğru tırmandığından bahsetti. Onu dinlerken iki şeyin farkına vardım: Birincisi, sırf anlattıklarına maruz kalarak 18. ve 19. yüzyıl Hawaii silahları, dokumaları ve objeleri hakkında bildiklerimden çok daha fazlasını öğrenmiş olduğumun, ikincisi de koleksiyonculuğun –tüm o arayıp bulma çabalarının, tüm o toz ve kirin ve tüm o eziyetin– insana nasıl bir keyif verdiğini asla anlayamayacağımın. Ne için yapılırdı ki böyle bir şey?

Başımı kaldırıp ona tekrardan bakmamı sağlayan şey o güven veren, utangaçlıkla karışık bir gururu yansıtan ses tonu olmuştu. "Ama en büyük hazinem," diye devam etti, "en büyük hazinem elimden asla çıkmaz." Sağ elini kaldırdı, serçeparmağına koyu, dövülmüş altından kalın bir yüzük taktığını gördüm. Yüzüğü çe-

virmesiyle, yüzüğün taşını –gölgeli, opak ve acemice kesilmiş inci tanesini– avucunun içine bakar şekilde ters tuttuğunu fark ettim. Bundan sonra ne yapacağını zaten biliyordum, yine de yüzüğün iki yanındaki küçük mandallara bastırıp açmasını, incinin menteşesinin açılarak içinden minik bir kapı ve ufak bir bölmenin ortaya çıkmasını izledim. Yüzüğü bana doğru eğerek gösterdi, baktım: Boş. Tam da büyük büyük büyükannemin bir zamanlar taktığı türden bir yüzüktü bu, yüzlerce kadının egemenliğin geri alınması için giriştikleri kampanya için para toplanabilmesi için hazine avcılarına sattığı türden bir yüzüktü. Kadınlar yüzüklerinin o minik bölmesine birkaç arsenik granülü koymuşlardı, kraliçelerine tahtı iade edilmedikçe canlarına kıymaya gönüllü olduklarının sembolik bir beyanıydı bu. Ve o yüzüklerden biri şimdi burada, bu adamın elindeydi. Bir an için nutkum tutuldu.

"Nathaniel sizlerin koleksiyon yapmadığınızı söylüyor" diyordu o sırada Aubrey.

"Bizim Hawaii kültürüne ait şeyleri toplamamıza gerek yok" dedim. "Bizler Hawaii kültürünün ta kendisiyiz." Yapacağımdan adım gibi emin olduğumdan çok daha sert konuşmuştum, bir an için başka bir sessizlik oldu. (Not: Bu, şu anda burada kulağa geldiğinden çok daha az kibirli geliyordu kulağa.)

Ne var ki yaptığım gafın sonrasındaki nahoş ortam, (hoş gerçekten de bir gaf mıydı?) bir tabak böğürtlenli kek getiren aşçının gelmesiyle sekteye uğradı. "Çiftçi pazarından tazecik" dedi çiftçi pazarı fikrini kendisi icat etmişçesine. Teşekkür edip bir dilim aldım. Derken sohbet buradan, arkadaş canlısı, aynı kafa yapısına sahip arkadaşlar arasındaki her konuşmanın kaçınılmaz olarak gelip vardığı konulara döndü: hava (kötü), Filipinli mültecilerin Teksas sahilindeki batık teknesi (aynı şekilde kötü), ekonomik durum (bu da kötü ama şu an için henüz kötünün iyisi durumda; paralı tiplerin çoğu gibi Aubrey de biraz sinsice seviniyordu bu konuda; doğrusunu istersen, tıpkı bir sonraki büyük pandemi-

den bahsederken benim olduğum gibi), Çin'le her an girilebilecek savaş (çok kötü ancak "askeri teçhizat satan", yani silah tüccarı olan bir müvekkili bulunan, avukat olduğu sonradan anlaşılan Norris'e göre "bir yıl içinde" sona ererdi), çevreyle ilgili en son haberler ve iklim mültecilerinin ilerleyen zamanlarda maruz kalacağı şiddetli saldırılar. "En iyi arkadaşım Peter, İngiliz hükümetinde oldukça üst düzey bir konumda ve o Çin'le savaşın en az üç yıl süreceğini, dahası dünya çapında çok sayıda –milyonları ilgilendiren– küresel göç krizlerine yol açacağını söylüyor" demek istedimse de söylemedim. Orada öylece oturup tek kelime etmedim. Nathaniel bana bakmadı, ben de ona.

"Burası ne kadar da sıradışı bir ev" dedim bir müddet sonra; ne bir iltifat ne de o niyetle söylenmiş bir söz olmamasına rağmen (Nathaniel'ın bana sert sert baktığını hissedebiliyordum) Aubrey gülümsedi. "Teşekkürler" dedi. Sonrasında evi, adını daha önce hiç duymadığım, anlatılanlara bakılırsa bankacı bir ailenin oğlundan nasıl satın aldığını, adamın deyim yerindeyse nasıl da beş parasız kaldığını, ailesinin kaybettiği servetle ilgili bir dolu şeyin yanı sıra siyahi bir adam olarak, sonsuza kadar buraya sahip olacağını zanneden beyaz bir adamdan böylesi bir evi satın almış olmanın ne denli heyecan verici olduğunu anlattığı uzun hikâye izledi. "Şuna da bak" dediğini duydum büyükbabamın, "beyaz olmaya çalışan bir avuç koyu tenli adam." Gerçi o beyaz demezdi de *haole* derdi. Yaptığım ve ona yabancı gelen her şey onun gözünde *haole* olmakla eşdeğerdi: Kitap okumak, yüksek lisans yapmak, New York'a taşınmak. Sırf farklı olduğu için benim hayatıma, kendisininkinin bir kabahati gözüyle bakardı.

Vakit kibar bir kaçış yapacak kadar geç olmuştu artık, elimde kahvem, yaklaşık yirmi dakika kadar olduğunu tahmin ettiğim bir süre boyunca oturduktan sonra, numaradan esner gibi yapıp bebek için eve dönmek durumunda olduğumuzu söyledim: İnsanın on beş yıl boyunca birlikte yaşadığı kişi hakkında yapabilece-

ği yerinde bir tahminle, Nathaniel'ın Aubrey'nin koleksiyonunu görmeyi teklif etmek üzere olduğunu hissetmiştim ve bununla hiç mi hiç ilgilenmiyordum. Nathaniel'ın her an itiraz edebileceğini de hissediyordum ama sonra sanırım bana zaten yeterince eziyet verdiğini (ya da ağzımdan gerçekten de uygunsuz kaçacak bir şeylerin çıkmasının an meselesi olduğunu) düşündü ki, hepimiz ayağa kalkıp vedalaştık. Aubrey koleksiyonunu görebilmem için tekrar bir araya gelmemiz gerektiğini söyledi, ben de buna hiç niyetim olmasa da çok memnun olacağımı söyledim.

Şehrin yukarı kesimlerine doğru yol alırken Nathaniel'a bir şey söylemedim, o da bana bir şey söylemedi. Eve girdiğimizde, bebek bakıcısının parasını ödediğimizde, bebeğe bakmaya yanına gittiğimizde, yatağa gitmek üzere hazırlandığımızda da birbirimize bir şey söylemedik. Nathaniel, karanlıkta yan yan uzanmış yatarken neden sonra "Söyle de kurtul" dedi.

"Neyi?" dedim.

"Söyleyeceğin her neyse, onu" dedi.

"Hiçbir şey söylemeyeceğim" dedim. (Yalandı açıkçası. Son otuz dakikayı, yapacağım konuşmayı zihnimde evirip çevirmekle, söyleyeceklerimin kulağa hazırlıksız gibi gelmesi için ne yapabileceğini düşünerek geçirmiştim.) İç geçirdi. "Biraz tuhaf olduğunu düşünüyorum, sadece" dedim. "Nate, böyle insanlardan nefret edersin sen! Yerel eserleri toplamanın bir tür maddi sömürgeleştirme olduğunu söylemez misin sen her zaman? Bunların Hawaii eyaletine ya da en azından bir müzeye geri dönmesi fikrini her daim savunan sen değil miydin? Ve şimdi sen, bu zengin pislik ve onun silah tüccarlarıyla bağlantılı kocasıyla dost olup çıktın, öyle mi? Onların ganimet toplamasına ses çıkartmadığın gibi bir de işbirlikçileri mi oldun? Herifin kraliyeti alay konusu etmesinden bahsetmiyorum bile."

Kıpırtısız duruyordu. "Hiç de öyle bir izlenim edinmedim."

"Adam siyasi ayrılma dedi Nate. Sonra yanlışını düzeltti; hadi ama, böylelerini bilirsin."

Bir müddet sessiz kaldı. "Savunmaya geçmeyeceğime söz verdim kendi kendime" dedi neden sonra. Sonra yine sessizliğe büründü. "Seni duyan da Norris'in silah tüccarı olduğunu zanneder."

"Öyle değil mi zaten?"

"Onları savunuyor. Aynı şey değil."

"Ohh, hadi ama Natey."

Omuzlarını silkti: Birbirimize bakmıyorduk ama battaniyeyi göğsünün üzerinde hareket ettirdiğini duyabiliyordum.

"Ayrıca" diye üstelemeye devam ettim. "Beyaz olmadıklarından bana hiç bahsetmedin."

Yüzüme baktı. "Yoo, bahsettim."

"Hayır, bahsetmedin."

"Tabii ki bahsettim. Sen beni dinlemiyordun ki... Her zamanki gibi. Neyse, neden bir önemi olsun ki?"

"Ah, saçmalama Nate. Neden önemi olduğunu pekâlâ biliyorsun."

Homurdandı. Buna söyleyebileceği pek bir şey yoktu. Bir başka sessizlik. Nihayet, "Garip göründüğünü biliyorum. Ama onları seviyorum. Dahası ben yalnızım. Onlarla memleketim hakkında konuşabilirim."

Memleketimiz hakkında benimle konuşabilirsin, demeliydim. Ama demedim. Çünkü ikimiz de biliyorduk ki, bizi memleketimizden çekip koparan kişi bendim ve o benim yüzümden, gurur duyduğu bir işi, bir hayatı bırakmıştı. Artık kendisinin bile tanımadığı, sevmediği biri olup çıkmıştı; beni suçlamamak için elinden gelen her şeyi yapıyordu, hatta kim olduğunu ve ne olduğunu inkâr etmek de dahil her şeyi yapıyordu. Ben bunun farkındaydım, o da farkındaydı.

Bu yüzden hiçbir şey söylemedim, ne söyleyeceğimi zihnimde netleştirdiğimde o çoktan uyumuştu ya da uyuyormuş gibi yapıyordu ve ben onu bir kez daha yüzüstü bırakmıştım.

Bizim hayatımız bu olacaktı, anlamıştım. Aubrey ve Norris'e gitgide daha da yakınlaşacaktı, benim de onu teşvik etmem gerekecekti, yoksa bana olan öfkesi o kadar büyük ve taşınması zor bir hale gelecekti ki, yokmuş gibi davranamayacaktı. Sonrasında beni terk edecekti, o ve bebek bir arada ve ben ailem olmadan, bir başıma kalacaktım.

İşte, hepsi bu. Eski dostununkinden çok daha büyük meselelerinin olduğunu biliyorum ama teselli verecek her sözüne minnettarım. Seni görmek için sabırsızlanıyorum. Senin o taraflarda ne olup bitiyorsa anlat ya da anlatabildiğin kadarını. Mezar taşı gibi ya da ölü gibi, artık deyim her nasılsa, sessiz kalacağım, söz.

Seni seviyorum. C.

Benim sevgili Peter'ım, 29 Mart 2046

Kendimi kaptırıp bencilce hep kendimden bahsettiğim için mesajın sonunda özür dilemek yerine, bencilliğimden dolayı özür dileyerek başlayacağım.

Ama öte yandan, geçen hafta her şey senin etrafında dönerken –iyi ki de öyleydi– bu kadar da mahcup olmama gerek yok gibi hissediyorum. Çok güzel bir düğündü Petey. Bizi davet ettiğin için teşekkür ederim. Tapınaktan ayrılırken bebeğin bakışlarını bana çevirip son derece ciddi bir ses tonuyla "Peter amca çok mutlu görünüyordu" dediğini söylemeyi unuttum. Haklıydı kuşkusuz. Çok mutluydun; çok mutlusun. Ve ben senin adına çok mutluyum, hem de çok.

Sen ve Olivier şu anda Hindistan'da bir yerlerdesiniz, sanırım. Bildiğin üzere, Nathaniel ve ben balayımıza hiç gidemedik. Sözüm ona gidecektik ama sonradan benim laboratuvarı kurmakla uğraşmam gerekti, ardından bebekli hayata ayak uydurmak durumunda kaldık; bilmiyorum işte, hiç fırsat olmadı. Sonrasında da

hep bir şeyler çıktı, olmadı. (Biz, hatırlayacağın üzere, Maldivler'e gitmek istemiştik. Seçim yapma konusunda fena sayılmam, öyle değil mi?)

Sana zoonozlarla ilgili bir konferansa katıldığım Washington D.C.'den yazıyorum; N ve bebek evdeler. Aslına bakarsan evde sayılmazlar: Kurbağa Gölü Yolu'nda Aubrey ve Norris'le birlikteler. Havanın yüzecek kadar sıcak olduğu ilk hafta sonu ve Nathaniel bebeğe sörf öğretmeye çalışıyor. Ocak ayında, Honolulu'ya geri döndüğümüz sıralarda öğretmeyi planlamıştı ama o kadar çok denizanası vardı ki, sahile adımımızı bile atmadık. Hiç olmazsa aramız biraz daha iyi, sorduğun için teşekkürler. Kendimi her ikisine de daha bağlanmış hissediyorum bu aralar; gerçi bu, seninle Olivier'nin aranızdaki aşktan taşıp dökülenleri paylaşacak birilerini yanınızda istemiş olmanızdan kaynaklanmış olabilir. Üçümüz de sırf bunu yapmak için oradaydık zaten. Göreceğiz bakalım. Yenilenen yarı yakınlığımız, senin de gözlemlediğin gibi, hayatımızdaki Aubrey ve Norris gerçeğine alışmaya gayret etmemden kaynaklanıyor kısmen. Belli ki temelli hayatımızda olacaklar ya da öyle görünüyor. Aylarca buna karşı mücadele verdim. Sonra kendimce kabullendim. Şimdi mi? Şeyy. Sanırım iyiler. Bize karşı çok cömert davrandılar, orası kesin. Nathaniel'ın Aubrey'yle yürüttüğü resmi danışmanlık işi çoktan bitti ama o ayda en az birkaç kez oraya gidiyor. Dahası bebek de onları çok seviyor, özellikle Aubrey'yi.

Buradaki ruh hali kasvetli. Birincisi, buradaki istihkaklar New York'takinden çok daha katı; dün gece otelin suyu tamamen kesildi. Sadece bir saatliğine gitti ama sıkıntılı yani. İkincisi ve daha endişe verici olanı, herkesin finansmanı kesildi, yine. Üçüncü tur kesintiler muhtemelen önümüzdeki hafta açıklanacak. Benim laboratuvarım bu kesintilere diğerlerinden daha az maruz kalıyor –biz finansmanımızın yalnızca yüzde otuzunu hükümetten alıyoruz ve Howard Hughes Enstitüsü açığın bir kısmını kapatıyor– ama endişeliyim.

Konferans aralarında Amerikalıların hepsi bunun hakkında konuşuyor: Sen ne kadar kaybettin? Farkı kapatmak için kim devreye giriyor? Neler tehlikeye girdi ya da girmek üzere?

Ne var ki ruh hali, Amerikalıların idari mücadeleleri ve hepimizin topyekûn yaşadığı huzursuzluğun çok daha ötesinde, çok daha endişe verici başka nedenlerden ötürü kasvetli. Açılış konuşması, senin de bildiğin üzere Nipah virüsünün bir mutasyonuna mal edilen '39 Venedik salgını üzerinde ilk çalışmaları yapan Rotterdam'daki Erasmus Üniversitesi'nden iki biliminsanı tarafından yapıldı. Konferanstaki oturumları birkaç nedenden dolayı alışılmadıktı; yaptıkları konuşma her şeyden önce bu tür konuşmaların genellikle olduğundan çok daha kurgusaldı. Öte yandan, bu giderek artan sıklıkta yaşanır olmaya başladı: Ben doktora öğrencisiyken, bu tür sunumlar büyük ölçüde laboratuvar bulgularıyla ilgili olurdu ve genellikle bir virüsün ikinci veya üçüncü nesil mutasyonu üzerinde durulurdu. Ancak artık o kadar çok virüs var ki bu konferanslar, akredite bir üniversitedeki herhangi bir biliminsanının, bulgularını ve sorularını yükleyebilmesi, kurumlarımızın özel ağlarında okuduğumuz raporların izah edilip açıklığa kavuşturulması için birer fırsat haline geldi. Çin'in bu iletişim ağında (ve genel olarak konferansta) yer almıyor oluşu uluslararası toplumun en öncelikli sorunlarından biri; –kaldı ki bu konferansta ortaya çıkan– biliminsanları arasında fısıltılar halinde kulaktan kulağa yayılan ifşaatlardan biri, Çin anakarasındaki bir grup araştırmacının doğrudan kendi bulgularını yükledikleri gizli bir portal oluşturduklarıydı. Benim düşüncem, şayet biz bile bundan haberdarsak, hükümetlerinin de illaki haberdar olduğu yönünde, dolayısıyla bu portaldaki bilgiler tamamen güvenilir olamaz. Gelgelelim, bu raporları ciddiye almamak da bir felakete yol açabilir.

Her neyse... Erasmus ekibi bir kez daha yarasalardan kaynaklandığını iddia ettikleri yeni bir virüs keşfettiklerini ileri sürüyor.

Bu da bir Henipavirüs olarak sınıflandırılan bir virüs, yani yüksek oranda mutasyona uğrayan bir RNA virüsü. Söz konusu virüs ailesinin 20. yüzyılda yalnızca Afrika ve Asya'da endemik olduğu düşünülüyordu; gerçi '39 salgınının kanıtladığı üzere, özellikle Nipah'ın sık sık yeniden belirme yeteneğine sahip olduğu ortaya çıkmış ve salt iklimsel değişikliklerden etkilenmemekle kalmayıp aynı zamanda daha önce hiç enfekte etmediği konakçılarda –İtalya vakasında görüldüğü üzere köpeklerde– zoonotik olarak uyum sağlama yetenekleri hakkında son yedi yıl zarfında yapılan araştırmalara da ilham vermişti. Nipah çiftlik hayvanlarını ve diğer evcil hayvanları yok etmiş olsa da insanlar arasında özellikle bulaşıcılığı olmayan bir hastalık olması ve alıcı konakçıda birkaç günden fazla yaşayamamasından ötürü daha önce bizim için hiçbir zaman bu denli ciddi bir tehdit olmamıştı. İnsanlara bulaşmaya başladığında ise gücünü hızla yitirmişti: Bulaşma oranları zayıftı ve virüsün kendini daha da fazla yaymayı başaramadığı ortaya çıkmıştı. Örneğin, Venedik'in köpek popülasyonunu ortadan kaldırmasıyla hastalık da ortadan kalkmıştı.

Ne var ki Erasmus ekibi, Nipah–45 adını verdikleri bu yeni türün insanları enfekte etme yeteneğine sahip olmakla kalmadığını, hem oldukça bulaşıcı hem de son derece ölümcül olduğunu öne sürüyor. Tıpkı köken aldığı virüs gibi, havayoluyla olduğu kadar virüs bulaşmış yiyecekler yoluyla da bulaşabiliyor. Üstelik, evrimsel atasının aksine, konakta belki de aylarca var olabiliyor. Erasmus ekibi araştırmalarını, hükümetin Çin sınırından gelen Müslüman azınlıkları yeniden yerleştirmekte olduğu Luang Prabang'ın kuzeyindeki bir grup küçük köy üzerinde yapmıştı. Söz konusu topluluğun büyük bir kısmının altı ay önce yok olmasından virüsün sorumlu olduğunu düşünüyorlardı: Sekiz hafta içinde yaklaşık yedi bin kişi hayatını kaybetmişti. Virüs yarasadan mandalara geçmiş, oradan da gıda kaynağına sıçramıştı. Hastalık insanlarda önce öksürük şeklinde baş gösteriyor, ardından hızla tam geliş-

miş solunum yetmezliğine, sonrasında da organ yetmezliğine yol açıyor; hastalar, tanı konduktan sonra yaklaşık on bir gün içinde hayatlarını kaybediyorlar. Ölüm oranı her ne kadar şoke edici olsa da, Erasmus ekibi, topluluğun izolasyonunun ve ülke içinde seyahat edemiyor oluşunun (grubun ülke içindeki hareket etmesi kanunen yasak) yaygın bulaşmayı engellediğini belirtti.

Söz konusu köyler aradan geçen altı ayın ardından halen izole durumda. Buna rağmen, Amerikan hükümeti tarafından kışkırtılan Laos hükümeti olan biteni her şeyi göze alarak basından gizlemeye çalışıyor, çünkü hastalığın yayılmasının yanı sıra en ciddi endişeler (1) bu yoksul, zavallı insanların neredeyse kaçınılmaz biçimde damgalanacak olması, bunun da '40'ta Malezya'da gördüğümüz üzere kolayca toplu katliamlara yol açabilecek olması ve (2) bir başka mülteci krizine zemin hazırlaması. Hong Kong'un sınırları korunuyor, keza Singapur'un, Hindistan'ın, Çin'in, Japonya'nın, Kore'nin ve Tayland'ın sınırları da. Dolayısıyla büyük ölçekli başka bir nüfus hareketliliği yaşanacak olursa, mültecilerin Pasifik'i geçmeye çalışması kaçınılmaz görünüyor. Filipinler, Avustralya, Yeni Zelanda, Hawaii ya da Amerika kıyılarına ulaştıklarında daha görüldükleri yerde vurulmayanlar (malum bakış açısı aynen devam ediyor) Oregon'a, Washington'a ya da Teksas'a ulaşmaya ve bu kırsal kesimlerden, sınır boyunca Birleşik Devletler'e geçmeye çalışacak.

Beklendiği üzere rapor ortalığı karıştırdı. Taşkınlığın sebebi ekibin elde ettiği bulgular değil –bulgular kesin ve tartışmasızdı– aslına bakılırsa; ekip tarafından asla kelimelere dökülmemiş, ancak yoğun bir biçimde ima edilmiş olan –bu virüsün hepimizin beklediği ve hazırlandığı virüs olabileceği yönündeki– iddialarıydı. Duyulan endişeyle karışık bir miktar profesyonel kıskançlık ve kızgınlığın (şayet bizim de Hollanda gibi araştırmamızı finanse etmeye kendini adamış hükümetlerimiz olsaydı, o zaman bunu keşfeden biz olurduk) yanı sıra bir miktar da heyecan vardı. Bül-

ten panolarında yer alan isimlerden biri kuramsal mikrobiyolojiyi, uzun süredir gösterimde olan bir Broadway şovunda yedek aktör olmaya benzetmişti: Bekler, bekler, fırsatın devam etmesini beklersiniz ve çoğu zaman bu asla gerçekleşmez ama ne olursa olsun sizin hep tetikte kalmanız gerekir çünkü ya bir gün sıra size gelirse?

Gelelim asıl konuya çünkü bunu soracağından eminim: Cevap, bilmiyorum. Beklenen bu mu olacak? Bilemiyorum ki... Benim hissiyatım olmayacağı yönünde, Nipah–45'in gerçekten de yıkıcı olma potansiyeli olsaydı, bunu çok daha önce bilirdik. Senin de bundan çok daha önce haberin olurdu. Köylerden ibaret o ağın çok ama çok daha ötesine yayılmış olurdu. Yayılmış olmaması gerçeği teselli edici olmalı. Ama yine de bugünlerde pek çok şey avuntu verici olmalı.

Seni olan bitenden haberdar etmeye devam edeceğim. Sen de beni bilgilendir. Bir içişleri bakan yardımcısının küresel salgınlar hakkında giderek benden daha fazla bilgiye sahip olması dikkat çekici görünüyor, ne var ki geldiğimiz nokta da bu işte. Bu arada: Sana her zamanki gibi sevgilerimi iletiyorum, Olivier'ye de. Başınızı belaya sokmayın ve yarasalardan uzak durun.

Benden sana sevgiler.

Canım Peter'ım 6 Ocak 2048

Hepimiz orada olup bitenler karşısında dehşete kapılmış durumdayız. Laboratuvarlar bugün hemen hemen faaliyetlerini durdurmuş durumdalar, çünkü herkesin gözü haberlerde; köprü infilak ettiğinde sadece bizim laboratuvarda değil, bütün katta soluklar adeta kesildi. Londra Köprüsü'nün çöküşü –o insanların ve arabaların havada süzüldüğü akıllara ziyan o görüntü– izlediğimiz haber kanalındaki spiker çığlık attı: Tek kelime yok, sadece

bir ses ve ardından sessizlik ve duyulan yegâne şey, tepede uçan helikopterlerin sesiydi. Sonra oturup kimin sorumlu olabileceği hakkında konuştuk; yanımda çalışan doktora öğrencilerinden biri, kimin sorumlu olduğunu düşünmektense kimin sorumlu olmamasını umduğumuzu düşünmemiz gerektiğini söyledi, çünkü olası pek çok sanık vardı. Sence bu, mülteci kampına bir saldırı mıydı? Yoksa başka bir şey mi?

Ama en çok da Peter, Alice'in hayatını kaybedenlerden biri olduğunu duyduğuma çok ama çok üzüldüm. İkinizin ne kadar yakın olduğunuzu ve ne kadar uzun zamandır birlikte çalıştığınızı biliyorum; senin ve meslektaşlarının şu an neler hissettiğini tahmin edebiliyorum.

Nathaniel ve bebek de sana sevgilerini yolluyorlar. Olivier'nin sana çok iyi baktığından eminim ama konuşmak istersen mesaj at ya da ara.

Seni seviyorum. C.

Çok sevgili Peter, 14 Mart 2049

Sana yeni dairemizden yazıyorum. Evet, söylentiler doğru: Taşındık. Yeni ev çok uzak değil ve şehrin pek de dışında bir yerde değil: 70. Sokak ve İkinci Cadde'nin köşesinde, 1980 döneminden kalma bir binanın dördüncü katında, iki yatak odalı bir daire. Gel gör ki Nathaniel'ın mutluluğu, benim de akıl sağlığım için buna mecburduk. Bununla birlikte, oldukça ucuzdu ve bunun tek nedeni East River'ın gelecek yıl ile bilinmeyen bir zaman aralığında barajları eninde sonunda taşırabileceğine dair raporlar. (Aslına bakarsan tam da bu sebepten ötürü RÜ'deki dairede kalmalıydık, çünkü yeni dairedense orayı su basması çok daha muhtemel, dolayısıyla da daha ucuzdu ama Nathaniel oradan bıkıp usanmıştı, onunla tartışmanın da hiçbir faydası yoktu.)

Yeni mahalle hakkında söylenecek pek fazla bir şey yok, çünkü az çok eski mahallenin aynısı. Aradaki fark, burada oturma odasının pencerelerinin sokağın karşısındaki sanitasyon merkezine bakıyor olması. Sizde sanitasyon merkezleri henüz yok değil mi? Sizde de olacak. Buralar, hükümetin devraldığı ve sanayi tipi havalandırmaların yanı sıra genellikle on ila yirmi kadar hava duşuyla donattığı terk edilmiş dükkânlar (ironinin ironisi olsa gerek, bizim karşımızdaki zamanında bir dondurmacı dükkânıymış). Bahsettiğim bu hava duşları, hükümetin halihazırda test ettiği yeni bir teknoloji: İnsanlar kıyafetlerini çıkartıp dik bir boruya benzeyen bir bölmeye giriyor, bir düğmeye basıyor ve güçlü hava akımları ile baştan ayağa temizleniyor. Buradaki asıl konsept su kullanımına gerek kalmaması, çünkü havanın basınç gücüyle derinin üzerindeki kirler yok ediliyor. Bir şekilde işe yarıyor sanırım. Her ne olursa olsun, hiçbir şey olmamasından daha iyidir. Her neyse, şehrin dört bir tarafına bu merkezlerden açıyorlar; maksat şu ki, insanlar aylık bir ücret karşılığında diledikleri her zaman buraları kullanabilsinler; gerçekten çok pahalı olanlar, işleyişi halen federal hükümet tarafından denetlenen, ancak mülkiyeti özel sektöre ait olanlar, bütün gün havalandırmalı ortamda kalma ve sınırsız hava duşu imkânı sunuyor; bir de çalışma alanlarıyla binalarında elektrik kesintisi olduğu için geceyi geçirmek durumunda kalanlar için yataklar var. Ne var ki bizim karşı sokağımızdaki bir acil durum merkezi, bu da binalarında uzun süreli (doksan altı saatten fazla süreyle) su ve elektrik kesintisi olan kişilere veya durumu idare edebilecek fazlaca jeneratörü bulunmayan mahallelerde yaşayanlara özel olduğu anlamına geliyor. Anlayacağın, bütün gün boyunca, bu sefil durumdaki insanlar, –çocuğundan tut yaşlısına kadar, hiçbiri beyaz olmayan– yüzlerce insan, bunaltıcı sıcağın altında kelimenin tam anlamıyla saatlerce durup içeri girmeyi bekliyorlar. Geçen ay yaşanan panik yüzünden, şayet öksürüyorsan içeri girmene izin verilmiyor; öksürüğün olmasa bile vücut ısını

ölçtürmek durumundasın ama bu oldukça saçma geliyor, çünkü ölçüm aşamasına geldiğinde zaten o kadar uzun süredir sıcağın altında beklemiş oluyorsun ki, doğal olarak vücut ısın yükseliyor. Şehirdeki yetkililer, muhafızların enfeksiyondan kaynaklanan ateş ile sıradan sıcak basması arasındaki farkı ayırt edebildiklerini iddia ediyor ama benim bu konuda ciddi şüphelerim var. Dahası, işleri daha da çetrefilli hale getirmek için, artık kapıda kimlik belgelerinin de ibraz edilmesi gerekiyor: Yalnızca ABD vatandaşları ve kalıcı oturma iznine sahip olanlar kabul ediliyor.

Geçen ay bir gün, Nathaniel ve ben, bağışlamak üzere bebeğin eski kıyafetleri ve oyuncaklarını toparlayıp oraya gittik; çok daha kısa, ayrı bir kuyrukta birkaç dakika bekledik. Bu boktan şehirde artık daha fazla şaşırmamama rağmen, o merkez beni resmen şoke etti: Altmış kişilik bir alanda muhtemelen yüz yetişkin ve elli çocuk vardı; kusmuk, dışkı, su yüzü görmemiş saç ve ten kokusu o kadar kesifti ki, odayı donuk bir hardal rengine boyadığı neredeyse gözle görülebiliyordu. Ama bizi asıl şaşırtan içerisinin ne kadar sessiz olduğuydu: Cılız bir sesle için için ağlayan bir bebek dışında çıt çıkmıyordu. Herkes yedi hava duşundan biri için sessizce kuyrukta bekliyor, bir kişi dışarıya çıktığında, bir diğeri sessizce duş alanına giriyor ve perdeyi çekiyordu.

Geçmemiz için gıklarını bile çıkarmadan bize yol veren kalabalıkların arasında dolandık durduk; arka taraflara, orta yaşlı bir kadının, arkasında ayakta durduğu plastik bir masanın yanına gittik. Masanın üzerinde devasa bir metal kazan vardı, masanın ön tarafında da ellerinde birer seramik kupa tutan insanların oluşturduğu bir başka kuyruk vardı. Sıranın önüne geldiklerinde kupalarını uzatıyorlar, kadın bir kepçeyi tencereye daldırıp hepsinin bardaklarına soğuk su koyuyordu. Kadının yanında iki demlik daha vardı, kenarları terleme yapmış demliklerin arkasında ise kollarını kavuşturmuş, kalçasında kılıf içindeki tabancasıyla bir muhafız duruyordu. Kadına bağış için birkaç parça kıyafet getir-

diğimizi söyledik, o da getirdiklerimizi pencerenin altındaki kutulara koyabileceğimizi söyledi. Getirdiklerimizi kutuya koymuş ayrılmak üzereydik ki, kadın bize teşekkür etti ve evde antibiyotikli şurup, pişik kremi veya besleyici içecekler olup olmadığını sordu. Evde o tür şeyler bulunmadığını, oğlumuzun çoktan o yaşı geçtiğini söylemek durumunda kaldık, o da bıkkın bir halde başını salladı. "Yine de teşekkürler" dedi.

Sokağın karşısına geçip, –hava o kadar basık ve sersemleticiydi ki, sanki yünden örülmüş hissi veriyordu insana– merdivenleri tırmanıp dairemize çıktık. İçeri girer girmez Nathaniel bana döndü ve kollarımızı birbirimize doladık. Birbirimize bu şekilde sarılmayalı çok uzun zaman olmuştu, onun bana şefkatten ziyade üzüntü ve korkudan dolayı böyle dört elle sarılıyor olduğunun farkında olsam da buna sevinmiştim.

"O zavallı insanlar" dedi omuzumun üstünde, ben de derin bir iç geçirdim. Sonra ansızın kendini benden uzaklaştırdı, öfkeyle. "Burası New York" dedi. "2049'dayız. Tanrı aşkına!" Evet, demek istedim, burası New York. 2049'dayız. Asıl sorun da bu. Ama demedim.

Sonrasında uzun bir duş yaptık, daha az evvel gördüklerimiz düşünüldüğünde, çok anlamsız bir şeydi bu yaptığımız ama aynı zamanda keyifli ve kafa tutan bir yanı da vardı: Dilediğimiz zaman temizlenebileceğimizi, o insanlardan biri olmadığımızı, asla olmayacağımızı kendimize söylemenin bir yoluydu. Ya da sonrasında, en azından yatakta uzandığımız sırada söylediğim şeydi bu. "Bunun bizim başımıza gelmeyeceğini söyle bana" dedi Nathaniel. "Bu bizim başımıza asla gelmeyecek" dedim. "Söz ver bana" dedi. "Sana söz veriyorum" dedim. Söz veremesem de. Ama başka ne diyebilirdim ki? Sonrasında, klimanın hırıltısını dinleyerek bir müddet öylece uzandık, ardından o bebeği yüzme dersinden almak için evden çıktı.

Son havadislerimde bundan kısaca bahsetmiştim, biliyorum ama maddi durum bir yana, bu mahallede kalmamızın diğer nedeni de bebek, çünkü onun için her şeyi olabildiğince nor-

mal tutmaya çalışıyoruz. Geçen yıl basketbol sahasındaki olayı sana anlatmıştım, iki gün önce bir başkası daha yaşandı: Beni laboratuvardan aradılar (Nathaniel öğrencileriyle birlikte şehir dışında okul gezisindeydi) ve aceleyle okula gitmek zorunda kaldım; bebeği müdürün odasında otururken buldum. Belli ki ağlamıştı ama ağlamamış numarası yapıyordu ve ben kendimi o denli yenilmiş hissediyordum ki –kızgın, korkmuş ve çaresizdim– muhtemelen bir an için orada durup boş gözlerle ona baktım, ardından derhal dışarı çıkmasını söyledim, dediğimi yaptı ve tam dışarı çıkarken kapının çerçevesine bir tekme atıyormuş gibi yaptı.

Oysa yapmam gereken ona sarılmak ve her şeyin yoluna gireceğini söylemekti. İnsanlarla olan tüm etkileşimlerim giderek bu örüntüyü izliyor gibi görünüyor: Bir sorun olduğunu fark ediyorum, şaşkına dönüyorum, yapmam gereken zamanda şefkat göstermiyorum ve karşımdaki kişi öfkeyle çekip gidiyor.

Okul müdürü, Eliza adındaki şu sert mizaçlı, orta yaşlı lezbiyen kadın, aslında onu beğeniyorum –yetişkinlerin hiçbirini umursamayan ama çocuklarla yakından ilgilenen biri– ne var ki şıringayı aramızdaki masanın üzerine koyduğunda, ona tokat atmamak için oturduğum sandalyenin kenarlarını tutmak durumunda kaldım: Olayı teatral bir hale getirmesinden de hareketlerindeki yapmacıklıktan da hiç hoşlanmadım.

"Bu okulda uzun süredir çalışıyorum, Dr. Griffith" diye başladı. "Babam da bir biliminsanıydı. Bu yüzden oğlunuzun bunu nereden temin ettiğini sormama gerek yok. Ama bir çocuğun bir iğneyi silah olarak kullanmaya çalıştığına hiç şahit olmadım." Söyledikleri üzerine düşünmeden edemedim: Gerçekten mi? Hiç mi? Bugünlerde bu çocukların hayal gücüne ne oldu böyle? Gerçi bunu söylemedim, bebek adına özür dilemekle yetindim, fazlasıyla geniş bir hayal gücü olduğunu, Amerika'ya uyum sağlamakta zorlandığını söyledim. Bunların hepsi doğruydu. Ne

kadar şaşırdığımı söylemedim, gerçi bu da doğruydu ya.

"İyi ama sizler ne zamandır Amerika'da yaşıyorsunuz, kaç yıl" –bilgisayar ekranına baktı– "neredeyse altı yıldır, yanılıyor muyum?"

"Onun için hâlâ zor" dedim. "Farklı bir dil, farklı bir çevre, farklı gelenekler..."

"Sözünüzü kestiğim için üzgünüm, Dr. Griffith" diye araya girdi. "David'in çok, çok zeki olduğunu söylememe gerek yok." Bana sert bakışlarla baktı, sanki bebeğin parlak zekâsı öyle ya da böyle benim hatammış gibi. "Ama başından beri dürtü kontrolüyle ilgili sorunları var, bu konuşmayı ilk kez yapmıyoruz. Dahası son zamanlarda... sosyalleşmeyle ilgili birtakım zorluklar da yaşıyor. Toplumsal ipuçlarını anlamakta güçlük çekiyor."

"Onun yaşındayken ben de öyleydim" dedim. "Kocam daha halen yaptığımı söyler." Ben gülümsedim ama o gülümsememe karşılık vermedi.

Ardından iç geçirip koltuğunda öne doğru eğildi, yüzündeki ifadede bir şey –bir tür profesyonellik maskesi– belirdi. "Dr. Griffith" dedi. "David için endişeleniyorum. Kasımda on yaşında olacak: Yaptığı şeyin sonuçlarını anlıyor. Burada sadece dört yılı daha var, sonrasında liseye gidecek ve eğer şimdi, bu yıl, hatalarından ders almaz, akranlarıyla nasıl etkileşimde bulunacağı konusunda bir şeyler..." Durdu. "Öğretmeni ne olup bittiğini size anlattı mı?"

"Hayır" diye itiraf ettim.

Ardından hikâyenin aslı astarı anlaşıldı. Özetle: Oğlan çocuklardan oluşan küçük bir grup varmış –bedenen pek de çevik, fiziken pek de sempatik çocuklar değillermiş bunlar: Biliminsanlarının çocukları, nihayetinde– robot yaptıkları için "popüler" gözüyle bakılan çocuklar. Bebek onların arasına katılmak istemiş, bir süredir öğle yemeklerinde onlarla takılmaya çabalamış. Ama onlar bebeği tersleyip geri çevirmişler, hem de defalarca. ("Bilginiz olsun isterim, sizi temin ederim ki burada hiçbir zorbalığa

ve kabalığa müsamaha etmeyiz.") Sonra sanırım bebek şırıngayı okula getirmiş ve takımın liderine, aralarına katılmasına izin vermeyecek olursa ona virüs bulaştıracağını söylemiş. Tüm sınıf bu konuşmaya şahit olmuş.

Bunu duyduğumda, birbiriyle boy ölçüşen iki duygu hissettim: Birincisi, çocuğumun başka bir çocuğu tehdit etmesinden, dahası onu tehdit etmekle kalmayıp onu hastalık olduğunu düşündüğü bir şeyle tehdit etmesinden ürktüm. Ve ikincisi, onun için üzüldüm. Bebeğin yalnızlığını sıla özlemi çekmesine bağlayıp suçu buna atmıştım, hâlâ da öyle yapıyorum ama gerçek şu ki Hawaii'de bile pek de öyle fazla arkadaşı olmadı. Bunu sana daha önce anlattığımı hiç sanmıyorum ama bir keresinde, yaklaşık üç yaşındayken, oyun parkında kum havuzunda oynayan diğer çocuklarının yanına gittiğini ve onlara katılıp katılamayacağını sorduğunu gördüm. Çocuklar evet dediler, o da içeri girdi ama daha bunu yaparken hepsi birlikte kalkıp oyuncak merdivene koşturarak onu orada yalnız bıraktılar. Hiçbir şey söylememişlerdi, ona lakaplar takıp kötü sözler de söylememişlerdi ama o yanından çekip gitmelerini gerçekte olduğu şeyden –reddedilmiş olmaktan– farklı bir gözle nasıl görebilirdi ki?

Ama en kötüsü sonrasında olanlardı: Gözleri çocuklarda, kum havuzunda oturdu, sonra yavaş yavaş kendi kendine oynamaya başladı. Birkaç saniyede bir onlara bakıyor, geri gelmelerini bekliyordu ama dönen olmamıştı. Beş dakika kadar sonra daha fazla dayanamadım ve yanına gidip onu toparladım, ona dondurma yiyebileceğimizi söyledim ama beni babacığa ispiyonlamayacaktı.

Ne var ki kum havuzunda olanları o gece Nathaniel'a anlatmadım. Bebeğin üzüntüsüne bir şekilde karışmış olduğum için utandım. Beceremediği, ben de ona yardım etmeyi beceremediğim. O reddedilmişti ve sırf bunu görmüş olduğum ve düzeltemediğim için bile olsa, yaşadığı bu reddedilmeden bir şekilde ben sorumluydum. Ertesi gün tekrardan oyun parkına yürüdüğümüzde eli-

mi tuttu ve illa gitmemiz gerekip gerekmediğini sordu. Ona hayır dedim, gitmedik, onun yerine babasından gizli saklı dondurmaya almaya gittik yine. O oyun parkına bir daha hiç uğramadık. Ama şimdi şimdi düşünüyorum da, aslında gitmemiz gerekirdi. Diğer çocukların kaba davrandığını, bunun onunla hiçbir ilgisi olmadığını, başka arkadaşlar bulacağını, onu gerçekten seven ve takdir eden insanlar bulacağını, bunları yapmayan birinin onun ilgisini zaten hak etmediğini ona anlatmalıydım.

Ama yapmadım. Bunun yerine, bu olaydan hiç bahsetmedik. Ve yıllar geçtikçe bebek daha da içine kapanık bir hale geldi. Nathaniel'ın yanındayken pek değil ama aslında onun yanındayken bile. Bu tam olarak tanımlayabileceğim bir şey bile değil. Ama onun yanımızdayken bile orada değilmiş gibi olduğunu gitgide daha çok hisseder olmuştum; yanımızdayken bile, sanki kendini bizden çoktan uzak tutmaya başlamış gibiydi. Burada birkaç arkadaşı var, hepsi de sessiz, ağırbaşlı çocuklar, gerçi onlar nadiren bizim eve gelirler, o da nadiren onlarınkine davet edilir. Nathaniel bebeğin yaşına göre olgun olduğunu söyler hep, bu da endişeli ebeveynlerin çocukları kendilerini bocalattığında söylediği bir şey ama bana kalırsa onun olgun olduğu şey kendi yalnızlığı. Bir çocuk fiziken bir başına olabilir. Ama duygusal anlamda yalnız olmaması gerekir. Ne var ki bizim çocuğumuz tam da öyleydi.

Eliza, el yazısıyla yazılmış özür mektupları, okuldan iki hafta uzaklaştırma, haftalık danışmanlık, "mücadele etmeyi öğrenmesi ve öfkesini atması için" bir veya iki spor organizasyonu ve "her iki ebeveyninin de daha fazla katılımı" yönünde tavsiyelerde bulundu. Ebeveyn katılımıyla kastedilen bendim, çünkü Nathaniel her okul toplantısına, oyuna, etkinliğe ve gösteriye katılıyordu. "Sizin için zor olduğunun farkındayım Dr. Griffith" dedi ve daha ben itiraz etmeye ve kendimi savunacak bir açıklama yapmaya fırsat bulamadan, daha da nazik bir tonda devam etti, "Öyle olduğunun farkındayım. Bunu iğnelemek için söylemiyorum. Yaptı-

ğın işten hepimiz gurur duyuyoruz, Charles." Gözlerimin aniden aptalca yaşlarla dolduğunu hissettim, "Bahse girerim bunu tüm virologlara söylüyorsunuzdur" diye mırıldandım, bebeği omzundan tutarak dışarı çıkarttım.

Bebek ve ben sessizce eve döndük ama içeri girdikten sonra ona döndüm. "Ne halt ettiğini sanıyorsun David?" diye bağırdım. "Okuldan atılabileceğinin, tutuklanabileceğinin farkında mısın sen? Bu ülkede misafiriz, bizden alınabileceğini, bir devlet kurumuna gönderilebileceğini bilmiyor musun? Çocukların çok daha önemsiz, ufak tefek şeyler için gönderildiklerini bilmiyor musun?" Daha da devam etmek üzereydim ki, bebeğin ağladığını gördüm; bu beni durdurdu, çünkü bebeğin ağladığı pek vaki değildir. "Özür dilerim" diyordu, "özür dilerim."

"David" diye inledim kederden, onun yanına oturup gerçekten de bebek olduğu zamanlarda yaptığım gibi onu kucağıma çektim ve salladım tıpkı yine bebekken yaptığım gibi. Bir müddet öylece, sessizce durduk.

"Kimse beni sevmiyor" dedi, usulca. Ben de söyleyebileceğim tek şeyi söyledim, "Tabii ki seviyorlar David." Ama aslında söylemem gereken şuydu, "Senin yaşındayken beni de kimse sevmezdi, David. Ama sonra büyüdüm ve insanlar beni sevdi; babanı buldum, sonra sana sahip olduk ve ben şimdi, tanıdığım en şanslı insanım."

Bir müddet orada öylece oturduk. Uzun, çok uzun zaman olmuştu, yıllar olmuştu bebeği böyle tutmayalı. Neden sonra konuştu. "Ona söyleme" dedi.

"Babacığa mı?" diye sordum. "Ama ona anlatmak zorundayım David, biliyorsun bunu."

Söylediklerimi kabullenmiş gibi görünüyordu, gitmek üzere ayaklandı. Ama benim içimi kemirip duran bir şey vardı. "David" dedim. "Şırıngayı nereden buldun?"

Kaçamak bir cevap duyacağımı sanmıştım, "bazı çocuklardan" veya "bilmiyorum" ya da "buldum işte" gibi. Ama bunun yerine

"Sipariş ettim" deyiverdi.

"Göster bana" dedim.

Bunun üzerine beni çalışma odasına götürdü, orada bilgisayarımda –bunu ilk kez yapmadığını kanıtlayan bir ustalıkla şifremi girip retina taramasını atlayarak– oturum açmasını ve beni durumu detaylıca izah eden bir rapor vermeye ve yeni bir dizüstü bilgisayar talep etmeye mecbur bırakacak kadar yasadışı bir siteye girmesini izledim. Sandalyemden geri çekildi, elini yanına bıraktı ve ikimiz de bir atom grafiğinin dönüp durduğu ekrana baktık bir müddet. Atom grafiği birkaç devirde bir duruyor ve üzerinde yeni bir ürün kategorisi beliriyordu: "Viral Ajanlar." "İğneler ve Şırıngalar." "Toksinler ve anti-toksinler."

O an nasıl hissettiğimi tahmin edersin. Ama sorduğum ilk sorular gerçekçi sorulardı: Böyle bir sitenin varlığını nasıl öğrenmişti? Siteye erişim için gereken güvenlik duvarlarını nasıl aşmıştı? Ne sipariş edeceğini nereden biliyordu? Ona bu fikri kim vermişti?

Onun yaşındaki bir çocuk için bu normal miydi?

Bir sıkıntısı mı vardı?

Benim çocuğum kimdi?

Gözlerimi ona diktim. "David" diye başladım ama sonrasında ne söyleyeceğime dair en ufak bir fikrim yoktu.

Gözlerini kaldırıp bana bakmıyordu, adını tekrarladığımda bile bakmadı. "David" dedim üçüncü kez. "Kızmadım" –ki bu pek de doğru değildi ama hangi duygular içinde olduğumu ben de kestiremiyordum– "Yüzüme bakmanı istiyorum sadece." Neden sonra kafasını kaldırıp bana baktığında yüzünden anladım korktuğunu.

Ve sonrasında –niye bilmiyorum, gerçekten de bilmiyorum– ona vurmaya başladım: Avcumun içiyle suratına indirdim. Acıyla bağırıp geri düştü, onu yerden kaldırıp bir kez daha vurdum, bu sefer sol yanağına, gözyaşlarına boğuldu. Hâlâ bir şeylerden korkabiliyor olduğunu, benden korktuğunu görmek öyle ya da

böyle içime su serpmişti; nihayetinde hâlâ bir çocuk olduğunu, onun için halen bir umut olduğunu, hatalı, kötü ya da baş belası biri olmadığını hatırlatmıştı bana. Ama bunu ancak çok daha sonra kendime telaffuz edebilecektim. O anda sadece korktum: Onun için korktum, aynı zamanda da ondan korktum. Ona tekrar vurmak üzereydim ki, birdenbire Nathaniel belirdi ve beni ondan uzaklaştırarak haykırdı. "Ne halt ediyorsun sen, Charles?" diye bağırdı. "Seni pislik herif, seni ruh hastası, ne halt ediyorsun?" Beni sertçe itmesiyle düştüm, yüzümü yere çarptım, sonrasında, artık hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayan bebeği kollarının arasına alıp sakinleştirmeye çalıştı. "Şşş" diye mırıldandı. "Tamam, geçti David, geçti bitti hepsi, tatlım. Ben buradayım, ben buradayım, ben buradayım."

"İnsanların canını yakıyor" dedim usulca ama burnum o kadar berbat bir şekilde kanıyordu ki, kelimeler dudaklarımdan karmakarışık dökülüyordu. "İnsanların canını acıtmaya çalışıyordu."

Ama Nathaniel bana cevap vermedi. Gömleğini çıkartıp bebeğin kanayan burnuna bastırdı, ardından ikisi ayağa kalktılar, Nathaniel'ın eli oğlumuzun omuzunda, çekip gittiler. Dönüp bana bakmadı bile.

Tüm bunlar şunu söylemenin uzun yolu aslında: Yeni dairemizdeyim. Sana yakın gelecek boyunca sürgün edildiğim çalışma odasından yazıyorum. Nathaniel bana hâlâ tek kelime bile etmedi, keza bebek de. Dün dizüstü bilgisayarımı teknolojik güvenlik şefine teslim ettim ve ne olup bittiğini açıkladım. Adam beklediğimden daha az şaşırmış gibi görünüyordu, bu da bana endişelenmek için korktuğumdan daha az bir neden olduğunu düşündürttü. Ama bana yeni bir bilgisayar tahsis ederken, "Oğlunuz kaç yaşında demiştiniz?" diye sordu.

"Aşağı yukarı on" dedim.

Başını salladı. "Ve siz yabancı uyruklusunuz, yanılıyor muyum?"

"Evet" dedim.

"Dr. Griffith, bunu biliyor olduğunuzun farkındayım ama dikkatli olmanız lazım" dedi. "Oğlunuz söz konusu siteye erişim sağladıysa ve siz de mevcut erişim yetkisi seviyesini yapmanız gerektiği üzere..."

"Biliyorum" dedim.

"Hayır" dedi bana bakarak. "Bilmiyorsunuz. Dikkatli olun, Dr. Griffith. Bu bir kez daha olursa, enstitünün oğlunuzu korumak için yapabileceği şeyler de bir yere kadar."

Birden ondan uzaklaşmak istedim. Sadece ondan değil, hepsinden: Rockefeller'dan, laboratuvarımdan, New York'tan, Amerika'dan, hatta Nathaniel ve David'den. Eve, büyükannem ve büyükbabamın çiftliğine dönmek, bunların hiçbiri –tüm bunlar– yaşanmadan çok öncesindeki o sefil halime dönmek istiyordum. Ama artık memleketime dönemem. Büyükannem ve büyükbabamla konuşmuyoruz, çiftlik sular altında kaldı ve benim hayatım artık bu. Elimden geleni yapıp hakkını vermek durumundayım bu hayatın. Ve yapacağım da.

Ne var ki bazen, yapmayacağımdan endişeleniyorum.

Seni seviyorum–Charles

Kısım III

Kış 2094

Büyükbabanın saçlarımı fırçaladığı güzel bir anım var. Çalışma odasının bir köşesinde oturmayı ve çalışmasını izlemeyi severdim; resim yaparak ya da oynayarak orada saatlerce kalabilirdim, nadiren de ses çıkarttığım olurdu. Bir keresinde büyükbabanın araştırma asistanlarının biri içeri girmiş ve beni orada görmüştü, adamın şaşırdığını gözlerinden anlamıştım. Araştırma görevlisi, "Size sıkıntı oluyorsa, onu götürebilirim" dedi usulca. Şaşırma sırası bu kez büyükbabadaydı. "Benim miniğim mi?" diye sordu. "Kimseye sıkıntı olmaz o, özellikle de bana." Bunu duyunca doğru bir şey yapmışım gibi gurur duymuştum.

Büyükbaba bir şeyler okur, bir şeyler daktilo eder ya da yazarken üzerinde oturduğum bir minder vardı, bir de onu izlemiyor olduğum zamanlarda kendi başıma oynadığım ahşap bloklar. Ahşap blokların hepsi beyaza boyanmıştı, onları üst üste koyarken çok yüksek yapmamaya dikkat ederdim ki devrilip ses çıkartmasınlar.

Ama bazen büyükbaba yaptığı işi bırakıp sandalyesini bana döndürürdü. "Buraya gel, ufaklık" derdi, ben de minderimi alıp yere dizlerinin arasına yerleştirirdim; o da çekmecesinden şu arkası düz olan büyük fırçayı alır, onunla saçlarımı fırçalamaya başlardı. "Ne kadar da güzel saçların var" derdi. "Kimden geliyor saçlarının bu güzelliği?" Ama buna retorik soru deniyordu yani cevaplamak zorunda değildim, ben de cevap vermezdim. Aslına bakılırsa bir şey söylememe hiç de gerek yoktu. Büyükbabanın

saçlarımı fırçalayacağı zamanları beklerdim hep. Çok iyi hissettirirdi, çok rahatlatıcı gelirdi, uzun, serin bir tünelden yavaşça düşüyormuşum gibi.

Ne var ki hastalığımın ardından artık güzel saçlarım yoktu. Hastalığı atlatıp kurtulanların saçlarının güzelliğinden eser kalmamıştı: Almak zorunda olduğumuz ilaçlar yüzünden böyle olmuştuk hepimiz. Önce tüm saçlarımız döküldü, tekrar uzadıklarında, incecik bir tutam halinde, narin telli ve toz rengindeydi, çenenize kadar ancak uzatabilirdiniz, aksi takdirde kopup giderdi. Çoğu insan sadece saç derilerini kaplayacak şekilde kısacık keserdi saçlarını. Aynı şey '50 ve '56'daki hastalıklardan kurtulanların çoğunda da olmuştu ama '70'teki hastalıktan kurtulan bizlerde çok daha ağır olmuştu. Kimlerin hastalıktan kurtulduğunu böyle anlar olmuştuk bir süreliğine, ancak daha sonra aynı ilacın farklı bir çeşidi '72 hastalığı için reçete edilir olmuş, sonra kimin hangisini geçirdiğini kestirmek daha da zorlamıştı, kısa saça sahip olmak çok daha kullanışlıydı: Hem sıcağı daha az hissediyordunuz hem de temizlemek için daha az su ve sabun kullanıyordunuz. Dolayısıyla şimdilerde çoğu insanın saçı kısacık; saçınızı uzun tutmak için paranızın olması lazım. Kimlerin Bölge On Dört'te yaşadığını anlamanın bir yolu da bu; oradakilerin hepsinin uzun saçları var, çünkü herkes Bölge On Dört'ün, bizim yaşadığımız ve en yüksek su tahsisi yapılan ikinci bölge olan Bölge Sekiz'den üç kat daha fazla su aldığını biliyor.

Bunları düşünmeye başlamamın nedeni, geçen hafta mekiği beklediğim sırada buralarda daha önce hiç görmediğim bir adamın kuyruğa girmesiydi. Kuyruğun sonuna doğru bir yerlerde duruyordum, dolayısıyla adamı iyice inceleme fırsatım olmuştu. Kocamın giydiği türden bir tulum vardı üzerinde, bu da onun Çiftlik'te, hatta belki Gölet'te çalışan bir tür servis teknisyeni olduğu anlamına geliyordu; tulumunun üzerinde yine gri renkte, naylondan ince bir ceket vardı, başında da geniş kenarlı bir şapka.

Son birkaç haftadır kendimi bir garip hissediyordum. Öte yandan keyfim yerindeydi, çünkü yakında aralık olacaktı ve aralık da yılın en iyi zamanıydı: Hava bazen geceleri anorak bile giymemizi gerektirecek kadar serin oluyordu; yağmur yağmamasına rağmen, şehrin üzerinde sis asılı kalmış, market elma ve armut gibi sadece soğuk mevsimde yetişen ürünleri satışa sunmuştu. Ocak ayında fırtınalar gelecekti, ardından şubat ayında Ay Yeni Yılı[38] olacak ve devlet için veya bir devlet kurumunda çalışan herkes, o ay için fazladan dört tahıl kuponu ile iki ekstra mandıra kuponu veya iki ekstra sebze meyve alacaktı. Kocam ve ben fazladan kuponlarımızı genellikle bölüşürdük; dolayısıyla kendi aramızda sekiz ekstra tahıl kuponumuz, iki ekstra mandıra kuponumuz ve iki ekstra sebze meyve kuponumuz olurdu.

Evlendiğimizin ertesi yılı, ki bu aynı zamanda kocamın Çiftlik'te çalıştığı ilk yıldı, fazla kuponlarımızla bir kalıp sert peynir almıştık: Kocam onu kâğıda sarmış ve dairenin en serin yeri olduğunu söylediği koridordaki dolabımızın en arka köşesine koymuştu; peynir uzun süre bozulmadan kalmıştı. Geçen sene kuraklık yaşandığı için alamadığımız, en son iki yıl önce aldığımız banyo ve çamaşır için ekstra günün bu yıl o hafta içinde verileceğine dair söylentiler dolaşıyordu.

Ama öte yandan, iple çekeceğim onca şeye rağmen, kendimi sık sık o notları düşünür halde buluyordum. Her hafta kocamın serbest gecesinde, notların halen orada durup durmadığını kontrol etmek için kutuyu tekrardan boşaltır olmuştum, notlar hep oradaydı. Hepsini tekrar okuyor, kâğıt parçalarını elimde evirip çeviriyor, lamba ışığına tutuyor, ardından da hepsini zarfa koyup kutuyu tekrardan dolabın içine yerleştiriyordum.

---

38. 12 Hayvanlı Takvim, Han Takvimi veya Ay Takvimi şeklinde farklı isimlere sahip olan Çin Takvimi, Ay'ı temel alan ve çok eski zamanlardan beri özellikle Çin'de kullanılan bir takvimdir. Ay'ın hareketlerine göre yılın başlangıç ve bitişini gösteren bu takvime göre yılbaşı, ocak şubat ayları arasında bir güne rastlar. Çin takviminin ilk günü yılın ilk yeni ayı ile dolunayı arasında bir güne rastladığı için yılbaşı günü de değişmektedir.

Gri tulumlu adamın o sabah kuyruğa girdiğini fark ettiğimde, zihnimde bu notları birleştirmekle meşguldüm. Adamın burada bulunması bölgedeki birinin öldüğü ya da alınıp götürüldüğü anlamına geliyordu, çünkü Bölge Sekiz'de bir ev tahsisi alabilmenin tek yolu birilerinin buradan taşınmasını beklemekti; kendi rızasıyla Bölge Sekiz'den ayrılan olmazdı. Derken tuhaf bir şey oldu: Adam şapkasını düzeltti ama tam bu sırada uzunca bir saç tutamı gevşeyip yanağının kenarına değdi. Saç tutamını hızla şapkasının altına itti ve kimsenin görmediğinden emin olmak için çabucak etrafına bakındı ama kibarlık olduğu düşünüldüğü için herkes dümdüz karşıya bakıyordu. Onu sadece ben görmüştüm, çünkü arkamı dönmüştüm; oysa o, benim ona baktığımı fark etmemişti. Daha önce hiç uzun saçlı bir erkek gördüğüm olmamıştı. Ama beni en çok ilgilendiren, adamın kocama ne kadar benzediğiydi; ikisinin de aynı renkte teni, aynı renkte gözleri ve aynı renk saçları vardı.

Yeni şeyler olmasından oldum olası hoşlanmam, çocukken bile böyleydim, işlerin yolunda gitmemesinden de hoşlanmam. Küçükken büyükbaba bana gizemli şeyler okurdu ama okudukları beni hep tedirgin ederdi, neler olduğunu bilmek hoşuma giderdi; her şeyin aynı olmasını severdim. Ancak bunu büyükbabaya söylemedim, çünkü onun bunları sevdiği besbelliydi ve ben de onun keyif aldığı şeylerden keyif almayı hiç değilse denemek istiyordum. Ama sonraları gizemli şeyler okumamıza izin verilmedi, ben de böylelikle numara yapmaktan kurtuldum.

Ne var ki bana ait iki gizem vardı artık: İlki notlar. Ve Bölge Sekiz'de yaşayan bu uzun saçlı adam da ikincisiydi. Tüm bunlar, sanki bir şeyler olmuş, kimse bana bundan bahsetmemiş, herkesin bildiği ama benim kendi başıma çözemediğim bir sır varmış gibi hissettiriyordu bana. Bu, işyerinde her gün olan bir şeydi ama bunu dert etmiyordum, çünkü ben bir biliminsanı değildim ve neler olduğunu bilmek benim hakkım değildi – yeterince eğitimli değildim ve her halükârda anlayamayacaktım. Ama her zaman

nerede yaşadığımı kavradığımı zannetmiştim ve şimdi de bu konuda yanılmış olduğumdan endişelenmeye başlamıştım.

* * *

Bana serbest geceleri açıklayan büyükbabaydı. Evleneceğimi söylediğinde heyecanlanmıştım ama aynı zamanda da korkmuştum, daireler çizerek dolanmaya başladım, bu yalnızca çok mutlu ya da çok gergin olduğum zamanlarda yaptığım bir şeydi. Bunu yaptığımda diğer insanlar rahatsız oluyor ama büyükbabanın tek söylediği, "Nasıl hissettiğini biliyorum minik kedi" olmuştu.

Daha sonra üstümü örtmek ve saklamam için kocamın fotoğrafını vermek için yanıma geldi, onun fotoğrafını daha önce sormak aklıma bile gelmemişti. Fotoğrafa bakıp durdum, sanki yüzünü gerçekten de hissedecekmişim gibi dokundum. Fotoğrafı büyükbabaya geri vermeye çalıştığımda başını iki yana salladı. "Bu senin" dedi.

"Ne zaman olacak?" diye sordum.

"Bir yıl içinde" dedi. "Bu yüzden, önümüzdeki yıl boyunca evli olmak hakkında bilmen gereken her şeyi sana anlatacağım."

Bu bana kendimi çok daha yatışmış hissettirdi. Büyükbaba ne diyeceğini her zaman bilirdi, üstelik ben kendim bile bilmezken. "Yarından tezi yok başlayacağız" diye söz verdi ve sonra ışığı kapatıp oturma odasına, uyuduğu yere gitmeden önce beni alnımdan öptü.

Büyükbaba ertesi gün derslerine başladı. Elinde uzunca bir liste yazmış olduğu bir kâğıt parçası vardı. Her ay listenin içinden aramızda konuşacağımız üç konu seçiyordu. Sohbet alıştırmaları yaptık. Bunun faydasını görünce, yardım istemek zorunda kalabileceğim farklı durumları, bunu nasıl ifade etmem gerektiğini ve acil bir durumda neler yapmam gerektiğini öğretti. Zamanla kocama nasıl güvenebileceğimi, ona iyi bir eş olmak için neler ya-

pabileceğimi, başka biriyle yaşamanın nasıl bir şey olduğunu ve kocam beni korkutacak bir şey yapacak olursa ne yapmam gerektiğini de konuştuk.

Garip göründüğünün farkındayım ama ilk başlardaki o kaygılı halimin ardından, evlenme konusunda büyükbabanın zannetmiş olabileceğinden çok daha az gergindim. Nihayetinde büyükbaba dışında başka hiç kimseyle birlikte yaşamamıştım. Aslında, bu tam olarak doğru değil, bir zamanlar diğer büyükbabam ve babamla birlikte yaşamıştım ama sadece bebekken; neye benzediklerini bile hatırlayamıyorum. Kocamla yaşamanın büyükbaba ile yaşamak gibi bir şey olacağını zannediyordum.

Eğitimimin altıncı ayının sonlarına doğru büyükbaba bana serbest gecelerden bahsetmişti: Kocam her hafta bir gün evden çıkıp gidecek ve ben gecenin tamamını bir başıma geçirecektim. Sonra başka bir gece ben daireden çıkabilecek ve geceyi bir başıma geçirebilecek ve canım ne istiyorsa onu yapabilecektim. Bunları söylerken beni dikkatlice süzdü ve ben düşünürken bekledi.

"Haftanın hangi günü olacak peki?" diye sordum.

"Sen ve kocan hangi günde karar kılarsanız" dedi.

Biraz daha düşündüm. "Kendi gecemde ne yapmam gerekiyor?" diye sordum.

"Canın ne istiyorsa" dedi büyükbaba. "Örneğin, belki yürüyüşe çıkmak istersin ya da belki meydana gitmek istersin. O da olmadı belki Rekreasyon Merkezi'ne gidip birileriyle masa tenisi oynamak istersin."

"Belki de seni ziyarete gelirim" dedim. Öğrendiklerim arasında beni en çok şaşırtan şey büyükbabanın bizimle yaşamayacak olmasıydı; evlenince kocamla birlikte kendi dairemizde kalacaktım. Büyükbaba da başka bir yere taşınacaktı.

"Seninle vakit geçirmekten her zaman çok keyif alıyorum minik kedi" dedi büyükbaba yavaşça. "Ama senin kocanla birlikte yaşamaya alışman gerekiyor; yeni hayatına beni ne sıklıkta göre-

ceğini düşünerek başlamamalısın." Bunun üzerine suskunlaştım çünkü büyükbabanın bana tam olarak söylememekle birlikte başka bir şey söylemeye çalıştığını hissetmiştim; bunun ne olduğunu bilmiyordum ama duymak istemediğim bir şey olduğunu biliyordum. "Hadi ama minik kedi" dedi neden sonra, gülümseyip elimi okşadı. "Bozma moralini. Bu heyecan verici bir dönem. Evleniyorsun ve ben seninle öyle gurur duyuyorum ki... Minik kedim büyümüş, koca kız olmuş da kendi yuvasını kuracak yaşa gelmiş."

Kocamla evlendiğimizden beri, yıllar içinde büyükbabanın derslerinden çok azını kullanmak durumunda kaldım. Örneğin, kocam bana vurduğu için asla polise gitmek zorunda kalmadım, kocamdan ev işlerinde yardım istemek zorunda da kalmadım, yiyecek kuponlarını benden saklaması konusunda da hiçbir zaman endişelenmedim ve kocam bana bağırdığı için hiçbir zaman komşumun kapısını çalmak durumunda kalmadım. Ama keşke büyükbabaya şu serbest geceler ve bunların bana kendimi nasıl hissettireceği konusunda daha fazla soru sormam gerektiğini bilseydim.

Evlendikten kısa bir süre sonra kocam ve ben perşembelerin onun, salıların ise benim serbest gecem olmasında karar kıldık. Daha doğrusu kocam öyle karar vermiş, ben de kabul etmiştim. "Salıları olmasının senin için sorun olmadığından emin misin?" diye sormuştu. "Hayır, aslında ben perşembeleri tercih ederim" diyecekmişim de günleri değişecekmişiz gibi endişeli görünüyordu. Ama benim açımdan sorun yoktu, hangi gecenin olduğu benim için önemli değildi.

İlk başlarda serbest gecemi başka yerde geçirmeye çalıştım. Kocamın aksine, işten eve dönüyor, önce onunla akşam yemeğimi yiyor, ardından kıyafetlerimi giyip evden çıkıyordum. Büyükbabanın bana evden asla tek başıma çıkmamam gerektiğini, hele karanlık çöktüğünde kesinlikle çıkmamam gerektiğini hatırlattığı onca zamandan sonra, geceleri dairenin dışında olmak oldukça

tuhaftı. Ama o zamanlar işlerin kötüye gittiği, ortamın tehlikeli olduğu zamanlardı, ikinci ayaklanmanın öncesindeki yıllardı.

İlk birkaç ay, büyükbabanın tavsiyelerine uyarak Rekreasyon Merkezi'ne gittim. Merkez, Altıncı Cadde'nin hemen batısında On Dördüncü Sokak'taydı zaten. Haziran olduğundan, sıcaktan bunalmamak için soğutucu kıyafetlerimi giymem gerekiyordu. Beşinci Cadde'de yürüdüm, ardından batıya, On İkinci Cadde'ye gittim, çünkü o caddede yer alan ve kocamla birlikte yaşadığımız binanın benzerlerini andıran eski binaları seviyordum. Binaların bazılarının pencereleri aydınlıktı ama çoğu karanlıktı, sokakta sadece birkaç kişi vardı, onlar da merkeze doğru yürüyorlardı.

Merkez saat 06.00–22.00 arasında ve sadece Bölge Sekiz sakinlerine açıktı. Herkesin merkezden ayda yirmi saat ücretsiz yararlanmasına izin verilirdi, giriş ve çıkışlarda parmak izinizi vermeniz gerekiyordu. Merkezde yemek pişirme, dikiş, tai chi veya yoga dersleri alabilir veya kulüplerden birine katılabilirdiniz: Satranç, badminton, masa tenisi veya dama oynamayı sevenler için kulüpler vardı. Ya da gönüllü çalışmalara katılarak yeniden yerleştirme merkezlerindeki insanlar için sıhhi malzeme paketleri hazırlayabilirdiniz. Merkezin en iyi taraflarından biri de her zaman serin olmasıydı, çünkü büyük bir jeneratörü vardı, insanlar uzun yaz günlerinin çoğunu kendi dairelerindense klimalı ortamda geçirebilmek için ılıman aylarda evde kalıp saat haklarını biriktirirlerdi. Hava duşu yapma imkânı burada da vardı, ben de temizlenmem gerektiği ancak su gününün henüz gelmediği kimi çaresiz zamanlarımda merkezdeki saatlerimin bir kısmını hava duşu için kullanırdım. Yıllık aşılarınız, iki haftada bir yapılması gereken kan tahlilleriniz ve balgam sürüntülerinizi aldırmak, aylık yiyecek kuponlarınız ve ödeneklerinizi almak ve mayıstan eylüle kadar her sakinin sübvanse edilmiş bir fiyattan alma hakkı olan ayda üç kilo buzu almak için de merkeze başvurabilirdiniz.

Ne var ki ilk serbest gecelerime kadar, merkezin belli başlı amaçlarından biri olmasına rağmen oraya boş zaman etkinliği maksadıyla gittiğim hiç olmamıştı. Merkez faaliyete geçtikten bir süre sonra büyükbaba beni bir keresinde merkeze getirmişti; orada öylece ayakta durmuş ve masa tenisi oynayan insanları izlemiştik. Merkezde iki pinpon masası vardı, insanlar oynarken diğerleri odanın etrafına dizilmiş sandalyelerde oturur, oynayanları izler, birisi puan kazandığında alkışlarlardı. Eğlenceli göründüğünü düşündüğümü hatırlıyorum; topun masaya çarptığında çıkardığı o bariz, keskin vuruş sesi kulağa da eğlenceli gelirdi, orada uzun süre öylece durup izlemiştim.

"Oynamak ister misin?" diye fısıldadı büyükbaba kulağıma.

"Yoo, hayır" dedim. "Nasıl oynandığını bilmiyorum."

"Öğrenebilirsin" dedi büyükbaba. Ama ben öğrenemeyeceğimi biliyordum.

O öğleden sonra binadan ayrıldığımız sırada büyükbaba "Geri gelebilirsin minik kedi" dedi. "Tek yapman gereken adını yazdırmak ve birilerinin seninle oynamasını istemek." O zaman sessiz kalmıştım çünkü büyükbaba, kimi zaman bunları sanki benim için yapması kolay şeylermiş gibi söylüyordu. Ben de beni anlamadığı için hüsrana uğruyordum; o yapabileceğimi düşündüğü şeyleri yapamayacağımı bir türlü anlayamıyordu; içimde biriken huzursuzluk ve öfkeden kaşıntı bastığını hissedebiliyordum. Neden sonra durumumu fark etti ve yürümeyi bırakıp bana dönerek ellerini omuzlarıma koydu. "Bunu nasıl yapacağını biliyorsun minik kedi" dedi usulca. "Diğer insanlarla konuşmak için nasıl alıştırma yaptığımızı hatırlıyor musun? Hatırlıyorsun değil mi nasıl sohbet alıştırması yaptığımızı?"

"Evet" dedim.

"Senin için kolay olmadığının farkındayım" dedi büyükbaba. "Kolay değil, biliyorum. Ama yapabileceğine inanmıyor olsam seni buna teşvik etmezdim, bunu yapmayı becerebileceğine kalıbı basarım."

Ve böylece Rekreasyon Merkezi'ne gittim, sırf büyükbabaya –kendisi o zamanlar hayattaydı– bunu yaptığımı söyleyebilmeyi istediğim için gittim. Ama oraya vardığımda, içeri adımımı bile atamadım. Bunun yerine dışarıda, bina duvarındaki bir çıkıntının üzerine oturarak diğer insanların ikişer ikişer veya tek başlarına içeri girmelerini izledim. Neden sonra ön kapının diğer tarafında bir pencere olduğunu fark ettim; doğru açıda durursam içerideki insanları pinpon oynarken izleyebilirdim; hoşuma gitmişti, çünkü ben de onlardan biri gibiydim; dahası kimseyle konuşmak zorunda da değildim.

Serbest gecelerimin aşağı yukarı ilk bir ayını böyle geçirdim; merkezin dışında duruyor, içeride pinpon oynayanları pencereden izliyordum. Maçlar kimi zaman oldukça heyecan verici oluyordu; serbest gecelerimde ne yaptığımı hiç sormamasına, dahası kendisinin ne yaptığından bana hiç bahsetmemesine rağmen, izlediğim bir iki maçı kocama anlatabileceğimi düşünerek hızla eve geri yürürdüm. Kimi zaman yeni bir arkadaş edindiğimi hayal ettiğim de olurdu: Kısa kıvırcık saçlı, gamzeli kadın sol topuğunun üzerinde geriye doğru kaykılarak topu masaya çarptırıp karşı tarafta duran, üzerine beyaz bulutlar basılı olan kırmızı eşofmanlı adama doğru atıyordu. Maç sonralarında sıvı yükleme istasyonunda onlara katıldığımı hayal ettiğim de oluyordu zaman zaman; arkadaşlarımla bir şeyler içebilmek için bonus sıvı kuponlarımızdan birini kullanmak istediğimi kocama söylemenin nasıl bir şey olacağını hayalimde canlandırıyor, onun buna nasıl da elbette diyeceğini, hatta belki günün birinde gelip beni maç yaparken izlediğini hayal ediyordum.

Ancak buna birkaç ay devam ettikten sonra merkeze gitmeyi bıraktım. Her şeyden önce, büyükbaba hayatta değildi ve artık denemek gelmiyordu içimden. Bir diğeri, havalar giderek ısınıyordu ve kendimi halsiz hissediyordum. Bu nedenle, ertesi salı, bir sonraki serbest gecemde, kocama yorgun olduğumu ve dışarı çıkmak yerine evde kalacağımı söyledim.

"Hasta mısın yoksa?" diye sordu. Akşam yemeği bulaşıklarını kaldırıyordu.

"Hayır" dedim. "Dışarı çıkmak içimden gelmiyor, hepsi bu."

"Onun yerine çarşamba çıkmak ister misin?" diye sordu.

"Hayır" dedim. "Yok, serbest gecem bu. Sadece dışarı çıkmayacağım."

"Ah" dedi. Son tabağı kurutma rafına koydu. Ardından da, "Hangisini istersin, oturma odasını mı yatak odasını mı?" diye sordu.

"Anlayamadım" dedim.

"Şöyle ki" dedi. "Sana özel alan yaratmak isterim. Dolayısıyla hangisini tercih edersin? Oturma odasını mı yatak odasını mı?"

"Ah" dedim. "Yatak odası sanırım." Zihnimde evirip çevirmiştim bunu. Doğru cevap bu muydu? "Sana uyar mı?"

"Elbette" dedi "Bu senin gecen."

Bunun üzerine yatak odasına geçip yatak kıyafetlerimi giyerek yatağa uzandım. Birkaç dakika sonra kapı usulcacık tıklandı, kocam elinde radyoyla içeri girdi. "Biraz müzik dinlemek isteyebileceğini düşündüm" dedi, radyoyu fişe takıp açtı, kapıyı arkasından kapatıp çıktı.

Radyo dinleyerek uzunca bir müddet öylece yattım. Neden sonra tuvaleti kullanmak, dişlerimi fırçalamak, yüzümü ve vücudumu hijyenik mendillerle temizlemek üzere kalkıp banyoya geçtim, bu esnada göz ucuyla oturma odasına baktım; kocam kanepeye oturmuş kitap okuyordu. Benden daha yüksek faaliyet iznine sahip olduğu için alanıyla ilgili olan ve işyerinden ödünç alıp sonrasında iade ettiği belli birtakım kitapları okumasına izin veriliyordu. Elindeki kitap, tropik sularda yetişen yenilebilir bitkilerin yetiştirilmesi hakkında bir kitaptı; tropik sularda yetişen yenilebilir bitkilerle ilgilenmesem de aniden onu kıskandım. Kocam oturup saatler boyunca okuyabiliyordu, ona baktım ve bana kendimi iyi hissettirmek için ne söyleyeceğini bilen büyükbabanın orada

olmasını diledim. Ama bunun yerine yatmak üzere hazırlandım ve yatak odamıza döndüm; nihayet, saatler sürmüş gibi gelen bir sürenin ardından, kocamın esnediğini, oturma odasının ışığını kapatıp banyoya geçtiğini duydum. Ardından usulca odamıza gelip kıyafetlerini değiştirerek yatağına yattı.

O zamandan beri serbest gecelerimi evde geçirir oldum. Arada bir, eğer kendimi çok huzursuz hissedersem yürüyüşe çıktım: Belki meydanın çevresinde, belki de merkeze kadar. Ama genellikle, kocamın radyoyu ayarlayıp bıraktığı yatak odamıza geçerdim. Üzerimi değiştirir, ışıkları söndürür ve yatağa girip beklerdim: Onun kanepede otururken çıkardığı sesleri, okurken parmaklarını çıtlatmasını ve neden sonra kitabı kapatıp lambayı söndürdüğünü dinlerdim. Son altı buçuk yıldır, her perşembe kocamın işten çıkar çıkmaz başladığı serbest gecesinden eve gelmesini bekledim. Her salı yatak odamızda yatağıma uzanıp serbest gecemin sona ermesini, tek kelime etmese de kocamın bana dönmesini bekledim.

* * *

Kocamı serbest gecelerinin birinde, laboratuvardan çıktığımda takip etme fikri düşmüştü aklıma. Bir cuma günü olmuştu bu. Takvimler 1 Ocak 2094'ü gösteriyordu. Batı tarihiyle ilgilenen ve yeni yılı yalnızca geleneksel takvime göre kutlayan Dr. Wesley, laboratuvarda çalışan herkesi bir bardak üzüm suyu içmek üzere bir araya getirmişti. Üzüm suyundan herkes biraz aldı, ben bile. "Yirmi ikinci yüzyıla altı yıl kala!" dedi ve hepimiz alkışladık. Meyve suyu koyu, bulutlu bir mordu; o kadar tatlıydı ki, boğazımı yakmıştı. Ama meyve suyu içmeyeli uzun zaman olmuştu, bunun kocama anlatacak kadar ilginç bir şey olup olmadığını düşündüm, çünkü genellikle işyerinde olanlardan farklıydı en azından, yine de gizli sınıfına giren bir durum değildi.

Laboratuvarın benim çalıştığım kısmına dönerken mola verip tuvalete gittim, tuvalette oturduğum sırada iki kişinin içeriye girip ellerini yıkamaya başladığını duydum. İkisi de kadındı, seslerinden kim olduklarını çıkaramamıştım ama sanırım ikisi de yüksek lisans öğrencisiydi, çünkü sesleri genç geliyordu ve okudukları bir dergideki makaleden bahsediyorlardı.

Bir müddet makale –genetiği bir şekilde değiştirilmiş gerçek bir virüsten tasarlanmış bir tür yeni anti–viralden bahsediyordu– hakkında konuştular. Ardından içlerinden biri, "Neyse, ben de Percy'nin beni aldattığını sandım" dedi hızlıca.

"Gerçekten mi?" diye sordu öteki. "Neden peki?"

"Şey," dedi ilki, "son zamanlarda gerçekten de bir garip davranıyor, bilirsin işte. İşten eve geç geliyor ve bu aralar öyle böyle değil, inanılmaz unutkan; hatta altı aylık kontrolüm için benimle buluşmayı bile unuttu. Sabahın oldukça erken saatlerinde çok işi olduğunu, bir an önce halletmesi gerektiğini söyleyerek evden çıkar oldu; dahası cumartesi öğle yemeği için ailemin yanına gittiğimizde babamın yanında da tuhaf davranmaya başladı; sanki gözlerini kaçırır gibi bir hali vardı. Bunun üzerine, bir gün o işe gittikten sonra birkaç dakika bekledim ve peşine düşüp onu takip ettim."

"Belle! Daha neler! Yapmadım de bana!"

"Yaptım! Ona ne söyleyeceğimi, annemle babama ne söyleyeceğimi ve ne yapacağımı kendi kendime prova ediyordum ki, Toplu Konut Birimi'ne girdiğini fark ettim. Arkasından seslendim, şaşkınlıktan kalakaldı. Ama sonra bana, bebek doğduğunda bölgenin daha iyi bir yerinde, bize daha iyi bir daire sağlamak için uğraştığını, babamla birlikte bir süredir sürpriz yapmak için çabaladıklarını anlattı."

"Ah, Belle. Bu harika!"

"Biliyorum. Sadece birkaç hafta sürmüş olsa da ondan nefret ettiğim için kendimi çok mahcup hissediyorum."

Güldü, arkadaşı da ona katıldı. "Neyse, Percy bir miktar nefrete katlanabilir, şayet senden geliyorsa" dedi ikinci kadın.

"Evet" dedi ilk kadın, ardından yine güldü. "İplerin kimin elinde olduğunun farkında."

Tuvaletten çıktılar, sifona basıp ellerimi yıkadıktan sonra ben de çıktım. Dışarı çıktığım sırada iki kadının yanından geçtim, halen konuşuyorlardı ama bu sefer koridordaydılar. İkisi de çok güzeldi, ikisinin de parlak siyah saçları vardı, enselerinde derli toplu bir topuz halinde toplamışlardı, ikisinin de kulaklarında gezegen şeklinde küçük altın küpeler vardı. İkisi de laboratuvar önlüğü giyiyorlardı elbette ama altından renkli ipek eteklerinin ucunu ve alçak topuklu deri ayakkabılarını görebiliyordum. İçlerinden biri, daha güzel olanı hamileydi; arkadaşıyla konuşurken dairesel hareketlerle usulca karnını ovuşturuyordu.

Kendi bölümüme geri döndüm, ayrı petri kaplara aktarıp üzerine salin dökmem gereken yeni bir pembecik yığını beni bekliyordu. Bir yandan bunları yapıyor, bir yandan da kocamın sakladığı notları düşünüyordum. Sonra kocasının bir başkasıyla görüştüğünü, kendisi dışında biriyle görüştüğünü zanneden o kadını düşündüm. Kocası yanlış bir şey yapmamıştı nihayetinde: Ona yaşayabileceği daha büyük bir birim bulmaya çalışıyordu sadece, çünkü o güzel, eğitimli ve hamileydi. Başka birini, daha iyi birini araması için bir sebep yoktu, çünkü daha iyisi yoktu. Kadının saçlarından anlaşıldığı üzere Bölge On Dört'te yaşıyor olmalıydı; şayet doktora dereceli ise, bu ebeveynlerinin de muhtemelen Bölge On Dört'te yaşadıkları, onun okula gitmesi için para ödedikleri, sonrasında da kendilerine yakın yaşayabilmesi için daha da fazlasını ödedikleri anlamına geliyordu. Derken cumartesi öğle yemeğinde ailecek ne yediklerini düşünürken buldum kendimi: Bölge On Dört'te istediğiniz türde ve istediğiniz kadar et alabileceğiniz dükkânlar olduğunu duymuştum bir keresinde. Orada her gün dondurma, çikolata, meyve suyu, hatta şarap tüke-

tebilirdiniz. Şeker, meyve veya süt alabilirdiniz. Eve gidip her gün duş yapabilirdiniz. Bunları düşünürken giderek daha da huzursuzlanmıştım, derken pembeciklerden birini düşürdüm. O kadar narindi ki, daha yere düşer düşmez jöle sürüntüsüne dönüşmüştü, çığlık attım: Çok dikkatliydim. Şimdiye dek pembecikleri düşürdüğüm hiç olmamıştı. Ama artık düşürmüştüm.

Hafta sonu ve pazartesi boyunca Bölge On Dört'te yaşayan bu kadını düşündüm; salı günü, yani kendi serbest gecem gelip çattığında bile hâlâ o kadını düşünüyordum. Akşam yemeğinden sonra, normalde sırf vakit geçsin diye yaptığım üzere bulaşıkları yıkarken kocama yardım etmek yerine doğruca yatak odasına geçtim. Orada yatağa uzanıp kendi kendime ileri geri sallanarak büyükbabayla konuştum, ne yapmam gerektiğini sordum ona. Bana, "Sorun değil minik kedi" ve "Seni seviyorum minik kedi" dediğini hayal ettim ama başka ne diyebileceğini aklımdan geçiremedim. Büyükbaba hayatta olsaydı, neden dolayı üzgün olduğumu anlamama ve bunu nasıl düzelteceğimi bulmama yardım ederdi. Ne var ki büyükbaba hayatta değildi ve bu yüzden benim kendi başıma çözmem gerekiyordu.

Derken tuvaletteki o kadının kocasını takip ettiğini söylediği aklıma geldi. Onun kocasının aksine, benimki özellikle sabahın erken saatlerinde çıkıp gitmiyordu evden. Gece eve geç geldiği de yoktu. Nerede olduğunu her zaman bilirdim. Perşembeleri hariç.

İşte tam da o an, kocamın bir sonraki serbest gecesinde ben de onun peşine düşüp takip etmeye karar verdim.

* * *

Ertesi gün, planımın bir kusuru olduğunu fark ettim: Kocam serbest gecelerinde işten eve gelmezdi, bu yüzden ya onu Çiftlik'ten takip etmenin ya da onu önce eve getirtmenin bir yolunu bulmalıydım. İkinci seçeneğin daha uygun olduğunda karar

kıldım. Ne yapacağımı düşünüp durdum ve sonunda bir çözüm buldum.

O gece akşam yemeğinde, "Sanırım duş başlığında bir sızıntı var" dedim.

Başını tabağından kaldırmadı. "Ben bir şey duymadım" dedi.

"Ama küvetin tabanında biraz su birikmiş" dedim.

Neden sonra başını kaldırdı, sandalyesini ittirerek masadan kalktı ve banyoya gitti; küvete yarım bardak kadar su boşaltmıştım, hortumdan sızıntı yapmış gibi görünmesine yeterdi bu kadarı. Perdeyi çektiğini ve muslukları açıp kapadığını duydum.

O bunlarla uğraşırken ben, tıpkı büyükbabanın bana öğrettiği gibi dimdik oturarak yerimde kaldım ve onun dönmesini bekledim. Döndüğünde kaşlarını çatmıştı. "Bunu ne zaman fark ettin?" diye sordu.

"Bu gece, eve döndüğümde" dedim. İç geçirdi. "Bölge şefinden bina yönetiminden birine kontrol için gelip bir bakmasını söylemesini istedim" dedim. Yüzünü bana çevirdi, "Ama yarın 19.00'a kadar gelemezlermiş" diye devam ettim. Duvara baktı, bu sefer derin bir iç geçirdi; öyle ki, omuzları aynı anda kalkıp inmişti. "Yarın senin serbest gecen olduğunu biliyorum" dedim, sesim biraz ürkek çıkmıştı sanırım, çünkü kocam bakışlarını bana çevirip hafifçe gülümsedi.

"Dert etme" dedi. "Önce eve gelir, senin yanında dururum, serbest geceme de sonra giderim."

"Peki" dedim. "Teşekkürler." Böyle yapmaktansa, serbest gecesini yarın yerine Cuma geçireceğini pekâlâ da söyleyebileceğini neden sonra fark ettim. Dahası, serbest gecesini her zamanki gibi geçirmek istemesinin, birinin –o notları gönderen birinin– muhtemelen onu perşembeleri beklediği ve bu durumda o kişiye gecikeceğini bildirmenin bir yolunu bulmak durumunda kaldığı anlamına geldiğini yine neden sonra fark ettim. Ama kontrolör gelene kadar bekleyeceğinden emindim: Su tüketimleri her ay izlenirdi,

payınızı aşmanız halinde bir ceza ödemek durumunda kalırdınız, üstelik bu mülki yönetimce tutulan kayıtlarınıza da işlenirdi.

O perşembe, Dr. Morgan'a duşumda bir sızıntı olduğunu ve eve erken gitmek için izin almam gerektiğini söyledim, o da izin verdi. Bunun üzerine 17.00 mekiğine binip eve döndüm, kocam – her zamanki gibi saat 18.57'de– eve geldiğinde yemek hazırlığına çoktan başlamıştım. "Geç mi kaldım?" diye sordu.

"Hayır" dedim, "daha gelmedi."

Ne olur ne olmaz diye fazladan bir kunduz köftesi yapmıştım, yanına da yine fazladan yam sebzesi ve ıspanak hazırlamıştım ama kocama beklerken bir şey yemek isteyip istemediğini sorduğumda başını iki yana salladı. "Ama sen bekleme, ye, hâlâ sıcakken." Kunduz eti, ocaktan hemen alıp tüketmezseniz jöleleşirdi.

Dediği gibi yapıp sofraya oturdum, çatalımla tabağımdakileri itip durdum. Kocam da masaya oturmuş ama kitabını açıp okumaya koyulmuştu. "Aç olmadığından emin misin?" diye sordum ama yine başını salladı. "Hayır, teşekkürler" dedi.

Bir müddet sessizce oturduk. Sandalyesinde kıpırdandı. Akşam yemeklerinde pek fazla konuşmazdık zaten ama en azından birlikte sofraya oturduğumuzda bir şeyler yapıyor olurduk. Ne var ki şimdi yan yana yerleştirilmiş iki cam kutunun içinde gibiydik; diğer insanlar bizi görseler de biz kendi kutularımız haricinde hiçbir şey göremiyor, duyamıyorduk; dahası birbirimize ne kadar yakın durduğumuz hakkında da en ufak bir fikre sahip değildik.

Sandalyesinde tekrardan kıpırdandı. Sayfayı çevirdi, sonra aynı sayfaya geri döndü, az evvel baktığı yeri yeniden okumaya başladı. Kafasını kaldırıp saate baktı, ben de aynısını yaptım. Saat 19.14 olmuştu. "Kahretsin" dedi. "Nerede kaldı acaba?" Bana baktı. "Bir not falan da yok, değil mi?"

"Hayır" dedim, başını iki yana sallayıp tekrardan kitaba göz gezdirmeye koyuldu.

Beş dakika sonra kafasını kaldırdı. "Saat kaçta burada olması gerekiyordu?" diye sordu.

"Tam on dokuzda" dedim, bunun üzerine başını yine iki yana salladı.

Birkaç dakika sonra kitabı tamamen kapattı. İkimiz de öylece oturmuş, gözlerimizi saatin o boş, yuvarlak kadranına dikmiştik.

Derken kocam aniden ayağa kalktı. "Gitmem gerek" dedi. "Çıkmak zorundayım." Saat 19.33 olmuştu. "Ben... benim bir yerde olmam gerekiyor. Geciktim de zaten." Bana baktı. "Kobra, şayet gelecek olursa, kendi başına halledebilecek misin?"

İşleri kendi başıma halletmemi istediğinin farkındaydım, birdenbire ürktüm; kocam burada değilken bina yöneticisiyle gerçekten tek başıma konuşacakmışım gibi korkmuştum. Sanki bina yöneticisinin hiç gelmeyeceğini unutmuştum. Bütün bunların hepsi, çok daha ürkütücü olacağı başından belli olan bir şeyi yapmak –serbest gecesinde kocamı takip etmek– için uydurduğum bir mizansendi.

"Evet" dedim. "Halledebilirim."

Bunun üzerine gülümsedi, ender gülümsemelerinden biriydi. "Bir şey olmaz, merak etme" dedi. "Yöneticiyi daha önce gördün; iyi bir adam. Üstelik ben bu gece eve erken gelirim, sen uyumadan önce, tamam mı?"

"Peki" diye kabullendim.

"Endişelenme" dedi. "Sen halletmenin bir yolunu bulursun." Büyükbabanın da bana söylediği bir şeydi bu: Sen halletmenin bir yolunu bulursun minik kedi. Korkacak bir şey yok. Ve sonra askıdan anorağını aldı. "İyi geceler" dedi kapı kapanırken. "İyi geceler" dedim kapalı kapıya.

* * *

Kocam kapıyı kapattıktan sonra sadece yirmi saniye bekleyip ben de evden çıktım. Küçük el fenerlerinden biri, bir defter ve ka-

lem, susarsam diye bir termos su ve –pek olası değildi ama– üşürsem diye anorağım da dahil olmak üzere ihtiyacım olabileceğini düşündüğüm şeylerle çoktan bir çanta hazır etmiştim.

Dışarısı karanlık ve ılıktı ama sıcak değildi, ortalıkta her zamankinden daha fazla insan vardı; meydanda dolaşıp yürüyen, marketten çıkmış eve giden insanlar vardı. Kocamı hemen fark ettim: Beşinci Cadde'de hızla kuzeye doğru yürüyordu. Peşine düştüm. Dokuzuncu Cadde'de batıya döndü. Bu, her sabah farklı saatlerde, mekik durağına giderken kullandığımız rotanın aynısıydı, bir an için tekrardan mekiği bekleyip işe mi geri dönecek acaba diye düşündüm. Ama yürümeye devam etti, Altıncı Cadde'de karşıya geçip yüksek apartman kule bloklarından ötürü Bölge Sekiz'in içinde ayrı bir bölgeymiş hissi veren, Küçük Sekiz diye bahsettiğimiz bölge boyunca ilerleyip Yedinci Cadde'yi geçti; yürümeye devam ediyordu.

Bu, normal zamanlarda gitmek için bir nedenim olamayacak kadar batıda bir noktaydı. Bölge Sekiz, en güney noktasındaki Yeni Birinci Cadde'den, kuzeyde Yirmi Üçüncü Cadde'ye, doğuda Broadway'den Sekizinci Cadde'ye ve batıda nehre kadar uzanan bir bölgeydi. Bölge aslında daha da genişlemişti, ancak on yıl önce Sekizinci Cadde'nin ilerisindeki bölgenin büyük bir kısmı yaşanan son fırtınada sular altında kalmıştı; bu da nehrin yakındaki dairelerde kalmayı tercih eden insanların da Bölge Sekiz sakinlerinden sayıldığı anlamına geliyordu. Ancak her yıl nehirde tuhaf şeyler bulunduğundan, dahası orada yaşamanın ne denli güvenli olduğu belirsiz olduğundan bu insanların giderek daha fazlası başka yerlerde iskân edilmişlerdi.

Bölge Sekiz, Bölge Sekiz'di. Bölge dahilinde hiçbir hiyerarşinin olmaması, hiçbir kısmına diğerinden daha iyiymiş gözüyle bakılmaması gerekiyordu. Devletin bize söylediği buydu. Gelgelelim, hayatınızı Bölge Sekiz'de sürdürüyorsanız, aslında bazı yerlerin –kocam ve benim yaşadığımız yer gibi bazı yerlerin– diğerlerine

nazaran çok daha makbul olduğunu bilirdiniz. Örneğin, Altıncı Bulvar'ın batısında kalan kısımda, yalnızca Küçük Sekiz'de yaşayanların erişebildiği, Kiler adı verilen, bozulacak hiçbir ürünün satılmadığı, sadece tahıllar ve toz gıdalar gibi dayanıklı kalemlerin satıldığı bir market dışında ne bir market ne de bir yıkama veya hijyen merkezi bulabilirdiniz.

Daha önce de söylediğim gibi, Bölge Sekiz şehrin tamamı değilse bile, adanın en güvenli yerlerinden biriydi. Buna rağmen, tıpkı Bölge Sekiz'in kuzey ve güney eksenleri boyunca uzanan, ancak ilerleyen zamanlarda doğu kıyısında Birinci Bulvar'daki nehir kıyısına kadar genişleyen Bölge On Yedi'de olup bitenler hakkındaki söylentiler gibi nehrin yakınında olup bitenler hakkında da söylentiler dilden dile dolaşırdı. Söylentilerden biri Bölge Sekiz'in uzak ucundaki batı kesiminin perili olduğu yönündeydi. Büyükbabaya bir keresinde sormuştum bunu; orada hiç hayalet olmadığını göstermek için beni Sekizinci Bulvar'a kadar götürmüştü o da. Hikâyenin ben doğmadan önce, sokakların altından geçen ve yeniden yerleştirme merkezlerine kadar uzanan bir dizi yeraltı tünelinin bulunduğu zamanlarda dillendirilmeye başladığını söylemiş, bu merkezlerin, o zamanlar merkez değil de tıpkı Bölge Sekiz gibi insanların ikamet ettiği ve çalıştığı bölgeler olduğunu anlatmıştı. Sonrasında, '70 pandemisinin ardından kapatıldıklarını, bunun üzerine insanların, devletin bu tünelleri, salgından etkilenen ve o zamana kadar sayıları yüz binleri bulan kişiler için tecrit merkezi olarak kullandığını, bir müddet sonra da bu tünelleri çimentoyla doldurmasıyla birlikte içlerindeki herkesin öldüğünü dillendirmeye başladıklarını anlatmıştı.

"Bu doğru mu?" diye sordum büyükbabaya. O sırada nehrin kıyısında duruyorduk, aramızda çok alçak sesle konuşuyorduk, çünkü bunların lafını etmek bile hainlikti. Büyükbaba ile yasadışı konular hakkında konuştuğumuzda içime bir korku gelip çöreklenirdi ama aynı zamanda da iyi hissederdim kendimi, çünkü bü-

yükbabanın benim sır tutabileceğimi ve ona asla ihanet etmeyeceğimi bildiğinin farkındaydım.

"Hayır" dedi büyükbaba. "Bu hikâyelerin doğruluğu şüpheli."

"Bu ne anlama geliyor, peki?" diye sordum.

"Asılsız olduğu anlamına gelir" dedi.

Söylediği şey üzerinde düşündüm. "Madem aslı yok, insanlar neden böyle şeyler anlatıyor o halde?" diye sordum. Bunun üzerine bakışlarını uzaklara, nehrin öte kıyısındaki fabrikalara çevirdi.

"Bazen insanlar böyle hikâyeler anlattıklarında, aslında ifade etmeye çalıştıkları şey korkuları ya da öfkeleridir. Devlet o zamanlar çok korkunç şeyler yaptı" dedi usulca. Biri devlet hakkında bu şekilde konuştuğunda hissettiğim gerilimi iliklerimde hissettim ve şimdi o biri büyükbaba idi. Biraz duraksadıktan sonra "Bir sürü korkunç şey" diye tekrarladı. "Ama bu onlardan biri değildi." Bakışlarını bana çevirdi. "Bana inanıyor musun?"

"Evet" dedim. "Söylediğin her şeye inanıyorum büyükbaba."

Gözlerini tekrardan kaçırdı benden, yanlış bir şeyler söyledim diye endişelendim ama o avucunu başımın arkasına koydu ve hiçbir şey söylemedi.

Hikâyenin sadık kalınan kısmı, tünellerin uzun zaman önce kapatıldığıydı, dahası gece geç saatlerde nehre yaklaşırsanız, tünellerin içinde ölüme terk edilmiş insanların hıçkırıklarını ve inliltilerini duyacağınız söyleniyordu.

İnsanların Bölge Sekiz'in uzaktaki batı ucu hakkında anlatıp durduğu bir diğer şey, orada binaları andıran, ancak içlerinde kimsenin yaşamadığı binalar olduğuydu. Bununla ne kastettiklerini anlamak için doktora öğrencilerinin kendi aralarında konuştuklarına birkaç yıl boyunca kulak misafiri olmam gerekmişti.

Bölge Sekiz'in büyük bir kısmı yüzyıllar önce, bin sekiz yüzlü, bin dokuz yüzlü yılların başlarında inşa edilmişti. Ne var ki bunların büyük bir kısmı ben doğmadan kısa bir süre önce yıkılmış ve yerlerine aynı zamanda hastane pavyonu olarak da işlev gören

kuleler dikilmişti. Önceleri nüfus çok fazlaydı, insanlar dünyanın dört bir yanından şehre gelirdi. Ne var ki '50'de patlak veren hastalık neredeyse tüm göçü durdurmuş, ardından '56 ve sonrasında '70'te başlayan hastalıklar aşırı kalabalık sorununu çözmüştü. Bu da halen yüksek yoğunluklu bir bölge olmakla birlikte, şimdilerde kimsenin Bölge Sekiz'de yasadışı ikamet etmediği anlamına geliyordu. Bununla birlikte, bölgenin orijinal binalarından bazıları, özellikle Beşinci Cadde ve meydana yakın olanlar ile Sekizinci Cadde'ye yakın olanlar korunmuştu. Buradaki binalar kocamla birlikte yaşadığımız binaya benziyordu; kırmızı tuğlalı ve nadiren dört kattan yüksek binalardı buradakiler. Hatta bazıları daha bile küçüktü, sadece dört birime bölünmüşlerdi.

Konuşmalarına kulak kabarttığım doktora öğrencilerine bakılırsa, bir zamanlar bizim yaşadığımız bina gibi apartman dairelerine bölünmüş, ancak yıllar içinde kimsenin yaşamadığı yerler haline gelen bu binalardan birkaç tanesi nehir kenarındaydı. Bu binalara ne diye gidilirdi hiç bilmiyordum, sadece yasadışı olduğunu biliyordum; doktora öğrencileri o binaların bahsi geçtiğinde gülmüş ve "Gerçi sen bunların hepsini biliyorsundur, değil mi Foxley?" gibi şeyler söylemişlerdi. İşte bu konuşulanlar yüzünden, buraların tehlikeli ama aynı zamanda heyecan verici yerler olduğu ve doktora öğrencilerinin oraları biliyormuş gibi davrandıkları ama aslında ziyaret edecek kadar cesur olmadıkları fikrine kapılmıştım.

Bu sırada nehrin çok yakınında, Bethune adında bir sokaktaydım. Çocukluğumda devlet, ismi olan tüm sokakları numaralar vermek suretiyle yeniden etiketlemeye girişmişti, bundan en çok Bölge Yedi, Sekiz, On Yedi, On Sekiz ve Yirmi Bir etkilenmişti. Ama işe yaramamıştı, çünkü insanlar sokakların yirminci yüzyıldaki isimlerini kullanmaya devam etmişlerdi. Tüm bu zaman zarfında kocam bir kez olsun arkasına bakmamıştı. Hava iyice kararmıştı, neyse ki şanslıydım, çünkü üzerindeki açık gri anorakla

onu kolayca takip edebiliyordum. Bu rotayı birçok kez yürüdüğü belliydi. Bir ara aniden kaldırımdan sokağa iniverdi, kaldırıma baktığımda içinde devasa bir oluk olduğunu gördüm, bundan uzak durması gerektiğini biliyordu.

Bethune, yeraltı tünellerine inen önceki girişlerden birinin yakınında olmadığı halde insanların perili olduğuna inandıkları sokaklardan biriydi. Pek çoğu yapraklarını dökmesine rağmen sokaktaki ağaçların hepsi yerli yerinde duruyordu, sokağı bu denli eskiden kalma ve kasvetli gösteren de buydu sanırım. Burası, aynı zamanda sular altında kalmayan sokaklardan biriydi; bu nedenle batıya, ta Washington Caddesi'ne kadar uzanıyordu. Kocam tam bu noktada sokağın ortasına kadar yürüdü ve ardından durup etrafına bakındı.

Sokakta benden başka kimse yoktu, hızla ağaçlardan birinin arkasına geçtim. Beni görecek diye endişe etmiyordum. Üzerimde siyah kıyafetler ve siyah ayakkabılar vardı; dahası epeyce de koyu tenliydim, kolay kolay görünmeyeceğimi biliyordum. Aslına bakılırsa, kocamın ten rengi benimkini andırıyordu; hava artık öyle kararmıştı ki, üzerindeki anorağı bilmesem karanlıkta onu ben bile seçemezdim.

"Merhaba" diye seslendi kocam. "Kimse yok mu?"

Bunun kulağa aptalca geleceğinin farkındayım ama o an ona karşılık vermek istedim. "Buradayım" deyip kaldırıma adım atıverirdim. "Sadece nereye gittiğini öğrenmek istedim" derdim. "Seninle olmak istedim." Ama onun buna karşılık ne söyleyeceğini kestiremiyordum.

Dolayısıyla, hiçbir şey söylemeden ağacın arkasında gizlenmekle yetindim. Yine de kocamın ne denli soğukkanlı davrandığını ne denli soğukkanlı ve kararlı olduğunu düşünmeden edemedim.

Derken tekrar hareket etti, ben de ağacın arkasından çıkıp onun peşinden gittim, bu sefer aramızda biraz daha mesafe bırak-

tım. En sonunda 27 numaraya geldi; burası sokağın en sonundaki evlerden biriydi, tıpkı bizim yaşadığımız bina gibi eskiden kalma bir binaydı; taş basamakları çıkmadan evvel bir kez daha etrafı kolaçan etti, ardından karmaşık bir tempoyla kapıyı tıklattı: tak–ta–taktak–tak–tak–tak–ta–tak–tak–tak. Derken kapının üzerindeki minik pencere açıldı, kocamın yüzü dikdörtgen bir ışıkla aydınlandı. Biri ona bir şey sormuş olmalı, çünkü bir şeyler söyledi, duyamadığım bir şey, ardından pencere kapandı ve kapı kocamın içeri girmesine yetecek kadar aralandı. Kapı tekrar kapanmadan hemen önce birinin, bir erkeğin "Bu gece geç kaldın" dediğini duydum.

Sonrasında kocam gözden kayboldu. Gözlerimi binaya dikip öylece durdum. Sokaktan bakıldığında içeride kimse yokmuş gibi görünüyordu. Ne bir ışık vardı ne de bir ses. Beş dakika bekledikten sonra, basamakları bu kez ben tırmanıp kulağımı, siyah boyası yer yer soyulmuş kapıya dayadım. Bir müddet dinledim. Ama hiçbir şey yoktu. Sanki kocam gözden kaybolmuştu. Bir evin içinde değil de sanki bambaşka bir dünyanın içinde yitip gitmişti.

* * *

Ancak ertesi gün olup da laboratuvardaki odamın güvenli ortamına geri döndüğümde önceki gece yaptıklarımın ne kadar tehlikeli olduğunu tam olarak kavrayabilmiştim. Ya kocam beni görseydi? Ya biri benim onu takip ettiğimi görse ve yasadışı faaliyetlerde bulunduğumdan şüphelenseydi?

Ama sonra kocamın beni görmediği konusunda kendimi teskin ettim. Beni gören olmamıştı. Olur da bölgede devriye gezen başıboş bir Sinek tarafından tesadüfen kaydedildiysem, polise kocamın gece yürüyüşe çıkarken gözlüklerini unuttuğunu, onları götürmek için arkasından gittiğimi söylerdim.

Eve döndükten sonra erkenden yattım, böylece kocam eve

döndüğünde çoktan uyumuş numarası yapacaktım. Sızıntının giderildiğine dair bir not yazıp banyoya bırakmıştım, duş başlığına bakmak için perdeyi çektiğini duydum. Yatak odasında saat olmadığından normalde döndüğünden daha erken dönüp dönmediğini kestirememiştim. Yine de benim uyuduğumu düşündüğünü anlayabiliyordum, çünkü karanlıkta soyunup giyinirken oldukça sessizdi.

O gün dikkatim o kadar dağınıktı ki, laboratuvarda bir şeylerin ters gittiğini neden sonra anlayabilmiştim; doktora öğrencilerinin bir arada çalıştıkları bölüme yeni bir parti daha pembecik götürdüğümde, bu kadar sessiz olmalarının sebebinin hepsinin kulaklıkları takılı vaziyette radyo dinlemelerinden kaynaklandığını ancak fark edebilmiştim.

Laboratuvarda iki radyo vardı. Biri herkesin sahip olduğu türden, normal bir radyoydu. Diğeri, farklı biliminsanlarının konuyla alakalı elde ettikleri bulguları duyurabilmeleri, konferanslar verebilmeleri ve güncellemeler yapabilmeleri için yalnızca dünya çapında onaylanmış araştırma tesislerine yayın yapan bir radyoydu. Normal şartlarda, bu tür araştırmalar, yalnızca akredite biliminsanları tarafından son derece güvenli bilgisayarlarda erişilebilen makaleler vasıtasıyla paylaşılırdı elbette. Ama acil bir durum olduğunda, konuşan kişinin üstüne bir ses ekranı gürültüsü yayınlamak suretiyle bu özel radyoda paylaşılırdı; bu da söz konusu ses ekranını devre dışı bırakacak uygun kulaklıklarınız olmadıkça, cırcırböceği cıvıltıları veya yanan bir ateş gibi yalnızca rastgele, anlamsız bir ses duyacağınız anlamına geliyordu. Bu radyoyu dinlemeye yetkisi olan kişilerin ilk başta girmesi gereken bir numara dizisi vardı, her numara dizisi farklı bir kullanıcıya tescil edilmişti, böylece devlet kimin dinlediğini anbean izleyebiliyordu. Kulaklıklar da aynı şekilde ancak siz kodunuzu girdikten sonra etkinleştirilebiliyordu, biliminsanları akşamları laboratuvardan ayrılmadan önce kişisel kulaklık setlerini bir

dizi küçük kutu halinde düzenlenmiş bir kasaya kilitliyorlardı, her bir kutunun kapısının açılabilmesi için başka bir kod girilmesi gerekiyordu.

Artık herkes susmuş, kaşlarını çatmış, radyoya kulak kesilmişti. İçinde yeni pembeciklerin olduğu petri kaplarının bulunduğu tepsiyi tezgâhın yanına koyuyordum ki, doktora öğrencilerinden biri elini sabırsızca savurarak gitmemi işaret etti; geri kalanlar, kelimeler karaladıkları, durup dinledikleri, ardından daha fazlasını yazdıkları not defterlerinden kafalarını kaldırıp bakmamışlardı bile.

Elimde farelerim, odaya geri döndüm, biliminsanlarını pencerenin ardından izlemeye koyuldum. Laboratuvarın tamamına bir sessizlik çökmüştü. Dr. Wesley bile ofisine kapanmış, kulağı radyoda, kaşları çatık bir vaziyette bilgisayarına bakıyordu.

Yirmi dakika kadar sonra yayın bitmiş olmalıydı ki, herkes kulaklarını aniden çıkartıp aceleyle Dr. Wesley'nin ofisine girdi; normalde bu tür toplantılarda içeri sokulmayan doktora öğrencileri bile oradaydı. Radyoyu kapattıklarını görünce, doktora öğrencilerinin çalıştığı bölüme gidip işim olmadığı halde boş petri kaplarını bir tepsiye dizmeye başladım. Tam bu esnada, birinin diğerine "Sence bu doğru mu?" diye sorduğunu, ötekinin de, "Kahretsin, umarım değildir" diye karşılık verdiğini duydum.

Ardından ofise geçtiler, ben de daha fazla bir şey duyamadım. Ama Dr. Wesley'nin konuştuğunu, geri kalanların başlarını salladıklarını ve herkesin son derece ciddi göründüğünü görebiliyordum. İşte o zaman korkmuştum, çünkü normalde kötü bir şey olduğunda –söz gelimi yeni bir virüs keşfedildiğinde– biliminsanları korkmaz, heyecanlanırlardı.

Ama artık onlar da korkmuştu, çok da ciddi görünüyorlardı; molada tuvalete gittiğimde, aynı katta bulunan öteki laboratuvarların yanından geçtim, bizlerin her zaman yaptığı üzere temizlik ve düzenleme işleriyle uğraşan teknisyenler ve destek ekibi dışında etrafta dolaşan başka hiç kimseyi görmedim, çünkü oradaki bi-

liminsanları da kendi baş araştırmacılarının ofislerinde toplanmış, kapalı kapılar ardında kendi aralarında konuşuyorlardı.

Uzun bir müddet bekledim, bekledim ama herkes Dr. Wesley'nin ofisinde konuşmakla meşguldü. Ofisin camı ses geçirmezdi, dolayısıyla ne konuştuklarını duyamıyordum. Biraz daha bekleyecek olursam mekiğimi kaçıracaktım, dolayısıyla çıkmak durumundaydım. Olur da beni ararsa diye çıktığımı belirten bir not yazıp Dr. Morgan'ın masasına bıraktım.

* * *

Biliminsanlarının radyoda dinledikleri şeylerin bir kısmının ne olduğunu keşfetmem bir haftamı aldı; aradaki günler de oldukça tuhaftı. Normalde işin aslını astarını çabucak öğrenmeyi becerebilirdim. Biliminsanları boşboğazlık etmemeleri, yüksek sesle yorumda bulunmamaları konusunda ikaz edilirler ama hepsi de fısıldaşarak da olsa konuşmaktan geri durmazlar. Ağızlarını sıkı tutmamaları bir yana, benim işime yarayan bir diğer şey de etrafta olduğumu nadiren fark ediyor olmalarıydı. Bu kimi zaman canımı sıkıyordu. Ama çoğu zaman bu durumu lehime kullanabiliyordum.

Pek çok şeyi sırf dinleyerek öğrendim. Örneğin, East River'daki Roosevelt Adası'nın '50 pandemisi sırasında şehrin ilk yeniden yerleştirme merkezlerinden biri olduğunu, daha sonra bir esir kampına çevrildiğini ve en sonunda enfeksiyon taşıyan kemirgenlerle istila edilmesinin ardından, devletin kampı daha önceleri bir mülteci kampı olarak kullanılan güneydeki Governor's Adası'na taşıdığını, binlerce zehirli gıda tableti serpiştirmek suretiyle kemirgenlerin tamamını itlaf ettiğini ve o zamandan beri krematoryum işçileri dışında hiç kimsenin Roosevelt Adası'na gitmediğini bu şekilde öğrenmiştim. Dr. Wesley'nin düzenli olarak Batı Kolonileri'ne ziyarette bulunduğu, devletin burada büyük bir araştırma tesisi inşa ettirdiği ve dünya üzerindeki bilinen her mik-

robun bir örneğinin burada bir yeraltı kasasında tutulduğu bilgisini öğrendim. Devletin önümüzdeki beş yıl içinde şiddetli bir kuraklık beklediğini ve ülkenin başka bir bölgesindeki bir grup biliminsanının kitlesel ölçekte yağmur üretmenin yollarını aradığını bu şekilde öğrendim.

Tüm bu bilgilerin yanı sıra, doktora öğrencilerinin konuşmalarına kulak kabartarak başka şeyler öğrendiğim de oldu. Çoğu evliydi, zaman zaman romantizmden dem vurdukları, kocaları veya karılarıyla yaşadıkları şeylerden bahsettikleri olurdu. Gerçi konu bu olduğunda genellikle sessizlik içinde konuşur, ayrıntı vermezlerdi. "Sonra ne olsa beğenirsin" gibi şeyler söyler, karşıdaki kişi "Tahmin edebiliyorum" derdi. Kimi zaman kendimi "Sonra ne oldu? Neden bahsediyorsun?" diye lafa girecek gibi hissederdim. Çünkü bilmiyordum ve bilmek istiyordum. Gerçi sormamam gerektiğinin de farkındaydım elbette.

Gelgelelim radyo konferansından sonraki hafta hepsi de alışılmadık bir biçimde sessiz, durgun ve ciddiydi; dahası herkes çok daha fazla çalışıyordu, ne üzerinde çalıştıklarını bilmiyordum gerçi, bilsem de anlayamazdım ya. Tek bildiğim davranışlarında farklı bir şeyler olduğu ve laboratuvarda bir şeylerin değiştiğiydi.

Ama bunun ne olduğunu keşfetmeye koyulmadan önce kocamı tekrar takip ettim. Nedenini bilmiyorum. Sanırım her perşembe bunu yapıp yapmadığını öğrenmek istedim, çünkü o zaman onun hakkında bildiğim başka bir şey daha olacaktı en azından.

Bu sefer mekik durağından doğruca Bethune Caddesi'nin en batı ucuna gidip bekledim. Kocamın girdiği şu evin tam karşısında bir ev vardı, o zamanlar inşa edilen tüm evler gibi merdivenle çıkılan bir ana girişi ve merdivenlerin altında kalan ikinci bir girişi vardı. Büyükbaba bu kapıların çok eskiden demir parmaklıklarla muhafaza altına alındığını, ne var ki parmaklıkların askeri kullanım için eritilmek üzere uzun zaman önce kaldırıldığını söyle-

mişti; bu da merdivenin hemen altında durabileceğim ve sokağın karşı tarafını rahatça izleyebileceğim anlamına geliyordu.

O gün fazla trafik yoktu, bu sayede saat 18.42 itibariyle saklandığım yerdeydim. Bir önceki perşembe de terk edilmiş gibi duran eve baktım. Ocak ayı olduğu için hava çoktan kararmıştı, yine de geçen haftaki kadar karanlık değildi; evin pencerelerinin hem içerinin hem dışarının görünmesini engelleyecek biçimde, siyah kâğıt veya siyah boya gibi bir şeyle kaplandığını görebiliyordum. Her ne kadar perişan durumda görünse de binanın doğru düzgün bir yapısal onarımdan geçtiğini de görebiliyordum: Merdiven basamakları eski olmasına eskiydi ama ikinci basamaktaki eksik bir taş parçası haricinde sağlam durumdaydı. Organik gübre sıkıştırma tablası muntazam ve temizdi, üzerinde vızıldayan sivrisinekler yoktu.

Üç dakika kadar sonra, caddeden batıya doğru gelen birini gördüm, kocam olduğunu düşünerek merdivenin altına çekildim. Ama gelen o değildi. Kocam ile benim yaşlarımda ama beyaz tenli, düğmeli bir gömlek ve ince kumaşlı bir pantolon giymiş bir adamdı. Kocam gibi hızlı hızlı yürüyordu, evin oraya vardığında numarayı kontrol etme gereği duymadan basamakları tırmandı, ardından da tıpkı kocamın geçen hafta yaptığı gibi şu ritmik vuruşla kapıyı çaldı. Sonra aynı şey oldu: Sürgülü cam açıldı, dikdörtgen şeklinde bir ışık düştü, soru ve cevap faslı, ardından da kapı adamın içeri ancak girebileceği kadar aralandı.

Gözlerimin önünde olup bitenlere inanmakta kısa bir süreliğine zorluk çektim. Sanki kafamda kura kura ben sebep olmuştum tüm bunların yaşanmasına. Adamın gelişini izlemekle o kadar meşguldüm ki, onunla ilgili yararlı olabilecek hiçbir ayrıntıyı zihnime kazımamıştım. Ne zaman birilerini ona tarif etmeye çabalasam "Gördüğün her insanda beş şeyi fark etmeye çalışmalısın" derdi büyükbaba. "Hangi ırka mensuplar? Boyları uzun mu yoksa kısa mı? Şişman mı yoksa zayıflar mı? Hızlı mı hareket ediyor-

lar yoksa yavaş mı? Bakışları yerde mi yoksa doğrudan karşıya mı bakıyorlar? Bunlar, onlar hakkında bilmen gereken pek çok şeyi sana gösterir."

"İyi ama nasıl?" diye sormuştum. Anlayamamıştım.

"Şöyle ki, mesela cadde boyunca veya koridorlar arasında aceleyle yürüdüklerini varsayalım" demişti büyükbaba. "Arkalarına mı bakıyorlar? Belki bir şeyden ya da birinden kaçıyorlardır. Bu, belki de bir şeyden korktuklarını düşündürtür sana. Ya da belki kendi kendilerine mırıldanıp ikide bir saatlerine bakıyorlardır, bu tavırlarından da bir şeye geç kaldıklarını anlayabilirsin. Veya diyelim ki yavaş yürüyorlar ve bu sırada yere bakıyorlar. Bu, derin düşüncelere daldıkları veya sadece hayal kurdukları anlamına gelebilir. Ancak bu, her iki durumda da dikkatlerinin başka yerde olduğunu gösterir ve –şartlara bağlı olarak– rahatsız edilmemeleri gerektiğini kestirebilirsin. Ya da belki de rahatsız edilmeleri gerektiğine, başlarına gelmesi olası bir şeyler konusunda onları uyarman gerektiğine işaret edebilir."

Bunları hatırlayınca, adamı kendi kendime tarif etmeye çalıştım. Dediğim gibi beyaz ırktandı, hızlı adımlarla yürüyordu ama arkasına bakmıyordu. Doktora sonrası öğrencilerin laboratuvarın koridorlarında yürüdükleri gibi yürümüştü: Ne sağa ne sola ne de arkalarına bakarak. Bunun dışında, adamı analiz etmek zordu. Ne şişman ne zayıftı, ne genç ne yaşlı, ne uzun ne kısaydı. Bethune Caddesi'nde yürüyen ve kocamın geçen hafta girdiği eve giren bir adamdı sadece.

Tam bunu aklımdan geçirirken bir çift ayak sesi daha duydum, başımı kaldırıp baktığımda onun kocam olduğunu gördüm. Sanki onu hayalimde canlandırmıştım yine, sanki kanlı canlı orada değildi. Naylon torbasını elinde taşıyordu, üzerinde de sokak kıyafetleri vardı; bu da tulumunu Çiftlik'te çıkartıp üstünü değiştirdiği anlamına geliyordu. Bu sefer etrafına bakınmadı, izlendiğinden şüphelenmedi, merdivenleri çıkıp kapıyı çaldı ve içeriye alındı.

Derken etrafa bir sessizlik çöktü. Başka birinin daha gelip gelmeyeceğini görmek için yirmi dakika daha bekledim, baktım gelen giden yok, en sonunda oradan ayrılıp eve yürüdüm. Yolda birkaç kişinin yanından geçtim; –tek başına yürüyen bir kadın, okullardan birinde yaptıkları elektrik onarımdan bahsede bahsede yürüyen iki adam, koyu renk kaşlarının yüzüne öfkeli bir ifade verdiği bekâr bir adam– her birinin yanından geçerken düşünmeden edemedim: Onlar da mı Bethune Caddesi'ndeki eve gidiyorlardı yoksa? Onlar da mı o merdivenleri tırmanıp o kapıyı tıklatacak, gizli şifreyi söylediklerinde içeri alınacaklardı? İçeri girdiklerinde ne yapacaklardı peki? Nelerden bahsedeceklerdi? Kocamı tanıyorlar mıydı? Ona o notları gönderen kişi bunlardan biri miydi?

Kocam ne zamandır oraya gidiyordu?

Dairemize döndüğümde dolaptaki kutuyu tekrar açıp notlara baktım. Yeni bir tane olabileceğini sanmıştım ama yoktu. Notları yeniden okuduğum sırada pek de ilginç bir şeylerden bahsetmediklerini fark ettim: Sıradan, gündelik kelimelerdi. Gerçi bunların kocamın bana, benim de ona hiçbir zaman yazmayacağımız türden notlar olmadığının bir şekilde farkındaydım. Bunun farkındaydım ama nasıl olup da farklı olduklarını izah edemiyordum. Notlara tekrar baktım, ardından hepsini yerine kaldırıp yatağıma uzandım. Kocamı hiç takip etmemiş olmayı dilediğimi fark ettim, çünkü öğrendiklerim hiçbir işime yaramamıştı. Aslına bakılırsa, öğrendiğim tek şey kocamın serbest gecelerinin hepsinde muhtemelen aynı yere gittiği olmuştu, ne var ki bu sadece teoriden ibaretti; bundan sonra her serbest gecesinde onu takip etmedikçe bunu kanıtlayamazdım. Ama canımı en çok sıkan detay, kocamın kapının diğer tarafındaki kişiye cevap verdikten sonra gülmüş olmasıydı. Kocamın güldüğünü en son ne zaman duyduğumu hatırlamıyorum, –ya da daha doğrusu yanımdayken güldüğü olmuş muydu hiç?– hoş bir kahkahası varmış meğer. O bir başka evde gülüyordu, bense evde oturmuş onun dönmesini bekliyordum.

Ertesi gün her zaman olduğu gibi RÜ'ye gittim; laboratuvara halen garip bir hava hâkimdi, doktora öğrencileri halen suskun ve meşgul, yüksek lisans öğrencileri ise hâlâ endişeli ve heyecanlıydı. Yeni pembecikleri dağıtıp eskilerini toparlayarak aralarında dolaştım; kişilik itibariyle daha konuşkan olduklarını, dedikodu yapmayı sevdiklerini bildiğim yüksek lisans öğrencilerinin yanında oyalandım. Gelgelelim, bu sefer sadece sessizlik vardı.

Ama sabırlıydım, büyükbaba bunun hafife alınan bir erdem olduğunu söylerdi her zaman; yüksek lisans öğrencilerinin çoğu saat 15.00 ila 15.30 arasında gevşeme emareleri gösterir, çay içmek için ara verirlerdi. Çaylarını çalışma alanlarının yakınında içmemeleri gerekiyordu ama çoğu bunu umursamazdı ve özellikle doktora öğrencileri o saatlerde bir başka odada günlük toplantılarını yapıyor olurlardı. Bunu bildiğimden saat 15.00'i biraz geçene kadar bekleyip eski embriyoları toplamak üzere yüksek lisans öğrencilerinin çalıştığı alana gittim.

Birkaç dakika boyunca duyduğum tek ses çayların yudumlanması oldu, aslında içtikleri şey hakiki çay değil, çay tadı vermek üzere Çiftlik'te geliştirilen, besin açısından zengin bir tozdan yapılan bir içecekti. Bu, bana büyükbabayı düşündürtürdü hep. Çayın yasaklı bir mal ilan edildiği sıralarda on yaşındaydım ama büyükbabanın biriktirip bir köşeye ayırdığı az miktarda tütsülenmiş siyah çay stoğu vardı, bir yıl boyunca onu tüketmiştik. Çayı son derece titizlikle ölçer, demlik başına sadece birkaç parça koyardı ama yapraklar o kadar yoğun bir tada sahipti ki, o kadarı bile yeterdi. Elimizdeki çay stoğu bitince, büyükbaba da bu tozu kullanmaya başlamıştı ama kendisi hiç içmezdi.

Derken, yüksek lisans öğrencilerinden biri nasıl olduysa bir şeyler söyledi, "Sizce doğru mu?"

"Öyle gibi davranıyorlar" dedi bir diğeri.

"Evet, ama bunun bir başka yanlış pozitif olmadığından nasıl emin olacağız ki?" diye sordu bir üçüncüsü.

"Genom dizilimi farklı burada" dedi bir dördüncüsü, ardından sohbet takip edemeyeceğim kadar teknik bir hal aldı; yine de orada kalıp kulak kesildim. Söylenenlerden pek bir şey anlayamadım ama kafamın bastığı tek şey, bir başka yeni hastalığın teşhis edildiği ve bunun oldukça kötü olduğu, hatta potansiyel olarak felakete yol açabileceği olmuştu.

RÜ'de sıklıkla yeni hastalıklar keşfedilirdi; üstelik sadece RÜ'de değil, dünyanın dört bir yanında başka laboratuvarlarda da sık rastlanılan bir durumdu bu. Pekin, her pazartesi akredite araştırma kuruluşlarının her birindeki baş araştırmacılara bir önceki haftanın ölüm oranlarını gösteren cetvellerle devam eden en şiddetli üç ila beş pandemiye ilişkin yeni bulguların yanı sıra izlemekte oldukları yeni gelişmeleri listeleyen bir durum raporu gönderirdi. Cetveller ilk olarak kıta bazında, sonra ülke bazında, gerekirse bölge ve il bazında ayrıntılı olarak tahlil edilirdi. Sonrasında, üye ülkeler tarafından rapor edilen –klinik veya epidemiyolojik– son araştırma bulgularını derleyen Pekin bunları da her cuma paylaşırdı. Dr. Wesley amacın hastalıkları yok etmek olmadığını, çünkü bunun imkânsız olduğunu söylemişti bir keresinde; asıl amacın hastalıkları, tespit edildikleri bölgeler dahilinde kontrol altına almak olduğunu belirtmişti. "Pandemilerden ziyade epidemiler" demişti Dr. Wesley. "Bizim amacımız onları yayılmadan önce tespit etmek."

RÜ ve Dr. Wesley'nin laboratuvarında yedi yıl boyunca çalıştım; yılda en az bir kez endişe yaratan bir durum oluşur, tıpkı geçen hafta yaşandığı üzere radyodan acil durum anonsu geçer ve Dr. Wesley'nin "dünya haritasını yeniden çizdiğini" vurguladığı '56 ve '70 hastalıkları kadar kötü bir pandemi yaşama tehdidiyle burun buruna göründüğümüz için enstitüdeki herkes telaşlanıp endişelenirdi. Ama nihayetinde söz konusu tehditlerin hepsi de kontrol altına alınmıştı. Aslına bakılırsa hiçbiri adayı en ufak ölçüde etkilememiş, ne karantina ne izolasyon seferberliğine gerek kal-

mış, ne özel bülten yayınlanması ne de Ulusal Eczacılık Birimi'yle koordinasyona geçme ihtiyacı doğmuştu. Bununla birlikte, uygulanan prosedür yeni bir hastalığın keşfedilmesini izleyen ilk otuz gün boyunca tetikte kalmaktı, çünkü söz konusu hastalıkların pek çoğunda gözlenen tipik kuluçka dönemi bu şekilde seyrediyordu, gerçi herkesin gizliden gizliye olsa da itiraf ettiği üzere, hastalıkların seyrinin bu şekilde gelişmiş olması, sonraki hastalıkların da aynı gelişme seyrine sahip olacağı anlamına gelmiyordu. İşte tam da bu nedenle laboratuvarımızdaki biliminsanlarının yaptıkları çalışmalar son derece büyük önem taşıyordu; bir sonraki mutasyonu, hepimizi topyekûn tehlikeye atacak bir sonraki hastalığı tahmin etmeye çalışıyorlardı.

Bunu duymanın hayli şaşırtıcı olacağının farkındayım ama birçok biliminsanı oldukça batıl inançlı olabiliyor. Böyle söylüyorum, çünkü son birkaç yıldır söz konusu raporlara ilişkin tehlike işaretleri daha da arttı; sanırım herkes gerçekleşmesi yaklaşan salgının –her ne salgını olursa olsun– geciktiği kanaatinde. '56 hastalığı ile '70 hastalığı arasında on dört yıllık bir süre vardı; şu an '94'teyiz ve yıkımsal hiçbir şey yaşanmadı. Dr. Morgan'ın dile getirmeyi sevdiği üzere, '70'lere kıyasla şimdilerde çok daha iyi durumdayız elbette ve işin aslı da bu. Laboratuvarlarımız çok daha gelişmiş durumda; bilimsel işbirliği çok daha fazla. Yanlış bilgi yaymak ve bu sayede paniği beslemek çok daha zor; bir uçağa öylece atlayıp da farkında olmadan başka ülkelerdeki insanları enfekte edemezsiniz; internette olup bitenlere dair teorilerinizi öyle canınız istediği zaman dilediğiniz kişiyle paylaşamazsınız; hastalıktan etkilenenleri tecrit edip insanca tedavi eden sistemler mevcut artık. Demem o ki, işler daha iyiye gidiyor.

Batıl inançlı biri değildim. Biliminsanı olmayabilirim ama her şeyin, her ne kadar öyle görünse de birtakım kalıplara göre gerçekleşmediğinin farkındaydım. Bu yüzden, bunun da tıpkı diğerleri gibi –olsun olsun birkaç hafta daha uzun süreyle– ortalığı alevlen-

dirip ardından da ortadan kaybolacak, bir isim verilmesine dahi gerek duyulmayacak, önemsiz bir başka vaka olduğundan emindim.

* * *

Her Çin Yeni Yılı'nda markette sınırlı miktarda domuz eti bulunurdu. Ulusal Beslenme Birimi aralık ayına kadar seçilen bölgeler için ne kadar domuz eti hazır bulundurabileceklerini genel anlamda bilirdi; markette kaç tane yarım kiloluk porsiyonun satışa sunulacağını ve bunları satın almak için kaç ekstra protein kuponu harcamanız gerektiğini gösteren bir duyuru da ayın sonunda markete asılırdı. Sonrasında ocak ayının son pazar günü çekilen piyangoya kaydolmanız gerekirdi. Yılbaşının erken bir tarihe denk geldiği yıllarda, piyango tatilden on gün önce çekilirdi, böylece piyangoyu kazanmamanız halinde yeniden plan yapmak için bol bol zamanınız olurdu.

Domuz piyangosunu sadece bir kez –kocamla evlendiğimizin ikinci yılında– kazanmıştım. Sonraki yıllarda, domuzların yetiştirildiği eyaletler ve kolonilerde hava koşulları kötü seyretmiş ve çok az et elde edilmişti. Neyse ki 2093 önemli iklim olaylarının yaşanmadığı, salgınların iyi kontrol edildiği, verimli bir yıl olmuştu; bu sefer tatil için domuz yiyebileceğimizi umuyordum.

Numaram seçilenler arasında çıkınca çok heyecanlandım. Domuz yemeyeli uzun zaman olmuştu, tadına bayılırdım, kocam da severdi. Yeni Yıl kutlamasının iki yıl önce olduğu gibi perşembeye denk geleceğinden ve yalnız kalacağımdan endişeliydim; neyse ki pazartesiye denk gelmiş, kocam ve ben günü yemek yaparak geçirmiştik. Bu –iki yıl önceki yılbaşı hariç– evlendiğimizden bu yana her Bahar Bayramı'nda[39] yaptığımız bir şeydi ve bu yüzden en sabırsızlıkla beklediğim gündü.

39. 12 hayvanlı takvime göre hesaplanan Çin Yeni Yılı ya da Bahar Bayramı olarak kabul edilen gün, her yılın ilk yeni ayı ile dolunayı arasında kutlanır. (ç.n.)

Adamakıllı bir ziyafet çekebilmek için son dört aydır kuponlarımızı biriktirmekle çok akıllıca davranmıştım; domuz etinin yanında hamur da yapabilecektik, yeterince kupon biriktirmiştim: Hamurun yarısı Çin mantısı için, diğer yarısı da portakal aromalı ekmek için ayrılacaktı. Ama en çok domuz eti için heyecanlıydım. Devlet hemen hemen her yıl, domuz ve diğer hayvan etleri için yeni bir ikame ürün çıkartmaya çalışırdı; ürünlerin bazıları gayet başarılı olsa da domuz ve inek proteini ikameleri hiçbir zaman iyi sonuç vermemişti. Ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar tadında bir sorun yaşanıyordu, tadı bir türlü tutturamıyorlardı. Görünen o ki, eninde sonunda uğraşmayı da bırakacaklardı, çünkü inek ve domuzun tadını halen hatırlayanlarımız bu tatları unutacak ve bir noktada bunların tadını hiç bilmeyen çocuklar dünyaya gelecekti.

Sabah saatlerini yemek pişirerek geçirmiştik, saat 16.00 sularında erken bir akşam yemeği yedik. Yeterince yiyecek olduğu için, kocamın, satın almak için kupon biriktirdiğimiz susam yağında pişirdiği pirinç ve hardal otlarının yanı sıra her birimiz sekiz Çin mantısı ve birer dilim kek yemiştik. Yıl boyunca kocamla sohbet etmenin en kolay olduğu gün bu olurdu, çünkü yemek hakkında muhabbet edebiliyorduk. Gençliğimizde karneyle dağıtımın sıkı tedbirlerle yapıldığı dönemlerde yediğimiz yiyeceklerden bahsettiğimiz zamanlar dahi oluyordu ama bu çoğu zaman tehlikeli olabiliyordu, çünkü insanın aklına gençlik yıllarından kalma başka şeyleri de getiriveriyordu bu sohbetler.

Kocam, "Babam yiyip yiyebileceğin en iyi kıyılmış domuzu yapardı" demişti. Cevap vermeme gerek yok gibiydi çünkü bu bir soru değil, daha ziyade bir açıklamaydı; zaten sonrasında da konuşmaya devam etmişti. "Karne uygulaması başladıktan sonra bile yılda en az iki kez yerdik, kısık ateşte saatler boyunca pişirirdi, öyle iyi pişerdi ki, daha çatalla dokunduğun anda tabakta dağılırdı. Yanında çalı fasulyesi ve düdük makarna olurdu, etten arta kalan olursa annem sandviç yapardı. Kız kardeşimle ben..."

Derken aniden konuşmayı kesmiş, yemek çubuklarını bırakmış ve bir an için duvara bakmıştı, yemek çubuklarını neden sonra tekrardan eline aldığında "Her neyse" demişti "Bu gece bunları yiyebildiğimiz için sevindim."

"Ben de" diye cevap vermiştim.

O gece yataklarımızda uzanmış yatarken, tanışmamızdan önce kocamın nasıl biri olduğunu düşündüm. Evliliğimiz boyunca her geçen gün bunu daha çok düşünür olmuştum; özellikle de onun hakkında fazla bir şey bilmediğim için olsa gerek. Onun Birinci Eyalet'ten olduğunu ve ebeveynlerinin her ikisinin de büyük bir üniversitede profesör olduklarını, ilerleyen zamanlarda her ikisinin de tutuklanıp rehabilitasyon kamplarına gönderildiklerini, bir ablası olduğunu onun da kamplardan birine götürüldüğünü ve kocamın, yakın aile üyelerinin devlet düşmanı ilan edilmesinden ötürü, yüksek lisans öğrencisi olduğu üniversiteden atıldığını biliyordum. Her ikimiz de 2087 Af Yasası uyarınca resmi olarak affedilmiş ve iyi işlere yerleştirilmiştik ama bir üniversiteye yeniden kaydolmamıza kesinlikle izin verilmemişti. Kocamın aksine, üniversiteye geri dönmek gibi bir arzum yoktu. Laboratuvar teknisyeni olmaktan memnundum. Oysa kocam bir biliminsanı olmak istemişti ama asla olamayacaktı.

Büyükbaba anlatmıştı bunu bana. "Elimden bu kadarı gelebildi minik kedi" demişti ama bununla ne demek istediğini asla açıklamamıştı.

Çin Yeni Yılı'nın ardından, Onur Günü gelip çatmıştı; her zaman cuma gününe denk gelen bir anmaydı bu. Devletin '71'de gelenek haline getirdiği bir uygulamaydı. O gün tüm işletmeler ve kurumlar kapalı olur, insanların sadece '70'deki hastalıktan değil, herhangi bir hastalıktan ötürü hayatını kaybeden kişileri düşünerek geçirmesi gerekirdi. Onur Günü'nün sloganı "Ölenlerin hepsi masum değildi ama hepsi de affedildi"ydi.

Çiftler Onur Günü'nü genellikle birlikte geçirirlerdi ama kocam ve ben öyle yapmazdık. O devletin sponsor olduğu orkestra müziği konserini ve yas hakkında verilen konferansları dinlemek üzere merkeze gider, ben de meydanda yürüyüşe çıkardım. Ama onun Onur Günü'nde de Bethune Caddesi'ne gidip gitmediğini düşünüp durur olmuştum artık.

Yine de çoğunlukla büyükbabayı düşünür dururdum, bir hastalıktan dolayı hayatını kaybetmemişti ama ölmüştü neticede. Hayattayken her Onur Günü'nü birlikte geçirirdik. Büyükbaba '66 yılında, ben iki yaşındayken ölen babamın fotoğraflarını gösterirdi bana. Babam da hastalıktan ölmemişti ama ben bunu çok sonraları öğrenmiştim. Bu aynı zamanda öteki büyükbabanın da öldüğü zamandı: Aynı anda, aynı yerde ölmüşlerdi. Genetik olarak akraba olduğum asıl büyükbaba bu öteki büyükbaba idi; gerçi onu özlediğimi pek söyleyemem, çünkü onu pek hatırlamıyorum. Ama büyükbaba onun beni çok sevdiğini söylerdi hep; kendisini hatırlamasam da bunu duymak hoşuma giderdi.

Babam hakkında da hemen hemen hiçbir şey hatırlayamıyorum, çünkü hastalıktan önceki hayatıma dair sadece birkaç anım var. Tamamen farklı bir insan, diğer insanların fiilen dile getirdiklerinin altında aslında ne söylemeye çalıştıklarını anlamakta bu denli zorlanmayan biri olduğum fikrine kapıldığım olurdu zaman zaman. Bir keresinde büyükbabaya, hastalanmadan önce beni daha çok sevip sevmediğini sormuştum. O da bir an için başını çevirmiş, ardından hoşlanmadığımı bilmesine rağmen beni tutup kendine doğru çekmiş ve "Hayır" demişti tuhaf, boğuk bir sesle. "Seni doğduğun günden beri hep aynı şekilde sevdim. Minik kedimi başka türlü istemezdim." Bunu duymak iyi gelmişti, kendimi iyi hissettirmişti, dışarıda havanın uzun kollu giymek için yeterince serin olduğu, dur durak bilmeden yürüyebildiğim ve asla sıcaktan bunalmadığım zamanlarda hissettiğim kadar iyi hissetmiştim kendimi.

Gelgelelim farklı biri olabileceğimden şüphelenmemin sebeplerinden biri, babama dair aklımdaki en canlı hatıra, onun kahkahalar atarak ellerinden tuttuğu küçük bir kızı etrafında döndürmesi, kızı ayakları yerden kesilip havada süzülecek kadar hızla döndürmesiydi. Küçük kızın üzerinde uçuk pembe bir elbise vardı, siyah saçları atkuyruğu şeklinde bağlanmış, arkasında uçuyor ve o da kahkahalarla gülüyordu. Hasta olmakla ilgili hatırladığım tek tük şeylerden biri de bu görüntü; iyileştikten sonra o küçük kızın kim olduğunu büyükbabaya sorduğumda yüzünde tuhaf bir ifade belirmişti. "Sendin o minik kedi" demişti. "Sen ve baban. İkinizin de başı dönene kadar seni öyle döndürürdü." O zamanlar bunun imkânsız olduğunu düşünürdüm, çünkü keldim; bu kadar çok saçım olduğunu hayal dahi edemiyordum. Ama sonra, yaşım büyüdükçe şöyle düşünmeye başladım: Diyelim ki o kız, o kadar çok saçı olan kız bendim. Hatırlayamadığım başkaca neler neler vardı acaba? Ağzı bir karış açık kahkahalar atan o küçük kızı düşündüm, onunla gülen babasını düşündüm. Ben kimseyi güldüremedim, büyükbabayı bile, kimse de beni güldüremedi. Oysa bir zamanlar gülmüştüm. Bir zamanlar uçmayı bildiğimin bana söylenmesi gibi bir şeydi bu.

Büyükbaba Onur Günü'nün beni onurlandırmak için olduğunu söylerdi daima, çünkü yaşamıştım. "Senin bir yılda iki doğum günün var minik kedi" derdi. "Doğduğun gün ve bana geri döndüğün gün." Onur Günü'nü her zaman kendi günüm olarak görmemin sebebi buydu, bunun çok bencilce olduğunu, dahası ölenleri hiçe saydığı için nezaketsiz olduğunu düşündüğümden, bunu hiçbir zaman yüksek sesle dile getirmezdim. Yüksek sesle dile getirmediğim bir diğer şey de büyükbabanın hasta olduğum zamanları anlatmasını dinlemekten hoşlandığımdı; bir hastane yatağında nasıl aylarca yattığımı, haftalarca yüksek seyreden ateş yüzünden konuşmaya mecalimin bile kalmadığını, aynı koğuşta yattığım diğer çocukların neredeyse tamamının nasıl da hayatla-

rını kaybettiğini ve benim günün birinde nasıl da gözümü açıp büyükbabayı sorduğumu. Bu hikâyeleri dinlerken, büyükbabanın benim için ne denli endişelendiğini, her gece yatağımın yanı başında nasıl da oturduğunu, her gün bana nasıl da bir şeyler okuduğunu, daha iyi olursam bana alacağı pastaları, hamura gömülmüş gerçek çileklerle süslenmiş veya ağaç kabuğu görünümü verilen çikolata katmanlarıyla kaplı veya üzerine kızartılmış susam tohumları serpilmiş pastaları ballandıra ballandıra anlattığını duyduğumda kendimi rahat hissederdim. Büyükbaba küçük bir kızken tüm tatlıları, özellikle de pastaları çok sevdiğimi ama hastalığın ardından tatlıya olan düşkünlüğümün hemen hemen kaybolduğunu, bunun bir bakıma iyi de olduğunu çünkü o günlerde şekerin de yasaklı madde ilan edildiğini anlatmıştı.

Ne var ki büyükbaba öldüğünden beri kimse benim bir zamanlar hasta olduğumu ya da birilerinin iyileşmemi o kadar çok istediğini, bu yüzden de her gece beni ziyarete geldiğini hatırlamaz olmuştu.

O yılki Onur Günü daha da tenhaydı. Binada çıt çıkmıyordu. Bahar Bayramı'nın ertesi günü kapı komşularımız bir baskınla alınıp götürülmüştü; hiçbir zaman çok gürültü çıkarmadıkları halde, düşündüğümden çok daha fazla ses çıkardıkları anlaşılmıştı, çünkü yanı başımızdaki dairede onlar olmadığında bina derin bir sessizliğe gömülmüştü. Bir gün önce içinde kocamın notlarının bulunduğu zarfı kontrol etmiş, aynı elden çıkma bir başka kâğıt parçasına yazılmış yeni bir not bulmuştum. "Seni bekleyeceğim" diyordu, hepsi bu.

Sık sık yaptığım gibi, keşke büyükbaba hayatta olsa diye geçiriyordum içimden ya da en azından yakın zamanda çekilmiş bir fotoğrafı, o da olmadı bakıp konuşabileceğim bir şey olsun istiyordum elimde. Ama elimde öyle bir şey yoktu; dahası hiçbir zaman da olmayacaktı, bunun düşüncesi bile moralimi o denli bozmuştu ki, ayağa kalkıp volta atmaya başladım, daire birdenbire üzerime

doğru gelmeye başladı, nefes alamaz oldum, anahtarlarımı kapıp aşağı koştum, kendimi sokağa attım.

Dışarıda, meydan her zaman olduğu gibi yoğun ve hareketliydi sanki günlerden Onur Günü değildi. Meydanın etrafında dolanıp duran insan kalabalığının arasına karıştım; aralarında yürüdükçe daha da sakinleştiğimi hissediyordum. Burada bulunmamızın sebebi her ne kadar hepimizin yalnız olması olsa da, kalabalığın içindeyken kendimi daha az yalnız hissediyordum.

Hayattayken büyükbaba ile gelirdim meydana. O zamanlar, meydanın kuzeydoğu köşesinde –büyükbabanın henüz genç bir delikanlıyken dışarı çıktığında, gidip kitap okumaktan en çok hoşlandığı yerde– bir grup hikâye anlatıcısı toplanırdı. Büyükbaba meydan boyunca kıvrıla kıvrıla dizili tahta bankların birinde oturmuş, domuz etli, yumurtalı sandviçini yerken, aniden omuzuna atlayan bir sincabın elindeki sandviçi kaparak kaçıp gittiğini anlatmıştı bir keresinde.

Büyükbabanın surat ifadesinden bunun komik bir hikâye olduğunu anlayabilmiştim ama bana hiç de komik gelmemişti. Yüzüme bakmış ve "Bu daha öncesindeydi" diye eklemişti çabucak; öncesindeydi diye bahsettiği şey, ilk olarak sincaplarda ortaya çıkan, ardından insanlara bulaşan ve Kuzey Amerika sincaplarının kökünün kazınmasıyla sonuçlanan '52 epidemisiydi.

Her neyse, büyükbabayla meydana gittiğimizde yaptığımız şey hikâye anlatıcılarını dinlemek olurdu çoğunlukla. Hikâye anlatıcıları genellikle hafta sonları ve insanlar işten çıkıp dinleyebilsinler diye arada bir de hafta içi akşam saatlerinde bir araya gelirler ve büyükbabanın lonca dediği, yani kazançlarını kendi aralarında bölüştürdükleri ve aynı anda en fazla üç hikâye anlatıcısının olacağı şekilde ayarladıkları bir sistemle çalışırlardı. Belli saatlerde oraya gelir –sözgelimi hafta içi saat 19.00'da, hafta sonları da 16.00'da– ve ödemeyi kâğıt para makbuzu ya da madeni paralarla yapardınız. Yarım saatlik süreler için ödeme yapılırdı,

bu yüzden her otuz dakikada bir, hikâye anlatıcılarının yardımcılarından biri seyircilerin etrafında bir kovayla dolaşır, şayet daha uzun kalmak istiyorsanız ilave bir ödeme daha yapar, şayet ayrılmak istiyorsanız da kalkar giderdiniz.

Farklı hikâye anlatıcıları farklı türde hikâyeler anlatırdı. Romanları seviyorsanız bir kişiye, masalları seviyorsanız bir başkasına, hayvanlarla ilgili hikâyeleri seviyorsanız bir diğerine, tarih dinlemek istiyorsanız bir başkasına giderdiniz. Hikâye anlatıcılarına gri satıcılar gözüyle bakılırdı. Bu, onlara da tıpkı marangoz ve plastik imalatçıları gibi devlet tarafından ruhsat verildiği anlamına gelirdi ama öbür yandan çok daha sıkı denetlenirlerdi. Tüm hikâyelerin onay için İstihbarat Birimi'ne sunulması gerekiyordu, buna rağmen hikâye seanslarında Sinekler her daim hazır ve nazır olurdu; dahası bazı hikâye anlatıcılarının diğerlerinden çok daha tehlikeli oldukları bilinirdi. Bir keresinde büyükbabayla bir seansa gittiğimizi ve büyükbabanın hikâye anlatıcısının kim olduğunu gördüğünde nefesinin kesildiğini daha dün gibi hatırlıyorum. "Ne oldu?" diye sormuştum. "Hikâye anlatıcısı" diye fısıldamıştı kulağıma. "Ben gençken çok ünlü bir yazardı da kendisi. Hâlâ hayatta olduğuna inanamıyorum." Kafasını kaldırıp iskemlesine oturmaya çalışan yaşlı, topallayan adama bakmıştı; evden getirdiğimiz kumaş parçaları ve plastik torbaları yere sererek oturmuş, adamın etrafında toplanmıştık. "Onu zar zor tanıdım" diye mırıldanmıştı büyükbaba; aslına bakılırsa hikâye anlatıcısının yüzünde bir tuhaflık vardı, sanki çenesinin sol tarafı tamamen alınmış gibiydi; birkaç cümlede bir ağzına bir mendil götürüp çenesinden akan salyaları silip duruyordu. Ama konuşma tarzına bir kez alışınca, anlattığı hikâye –iki yüzyıl önce burada, bu adada, tam da bu meydanda yaşayan ve ailesinin tüm servetinden vazgeçip âşık olduğu adamla, ailesinin onu aldatacağına kesin gözüyle baktığı biriyle, kalkıp da ta Kaliforniya'ya kadar giden bir adamdan bahsettiği hikâye– o denli sürükleyiciydi ki, ben bile tepemizde

dolaşıp duran Sinekler'e ait hava araçlarının vızıltısını duymaz olmuştum; anlattıkları o kadar merak uyandırıcıydı ki, para toplayıcılar bile dolaşmayı unutmuşlardı. Aradan dolu dolu bir saat geçip de hikâye anlatıcısı arkasına yaslanıp "Gelecek hafta, adamın başına neler geldiğini anlatacağım sizlere" dediğinde herkes, büyükbaba bile hayal kırıklığıyla homurdanmaya başlamıştı.

Ertesi hafta kalabalık bir grup olarak yerimizi almış, hikâye anlatıcısının ortaya çıkmasını bekliyorduk. Neden sonra hikâye anlatıcılarından başka bir kadın gelip meslektaşının korkunç bir migren ağrısı çektiğini ve bugün meydana gelemeyeceğini haber vererek üzgün olduğunu söylemişti.

"Haftaya gelecek mi peki?" diye seslenmişti birileri.

"Bilmiyorum" diye itiraf etmişti kadın, ben bile anlamıştım kadının korktuğunu ve endişeli olduğunu. "Ama bugün burada üç harikulade hikâye anlatıcımız daha var, onları dinlemek üzere hepinizi bekliyoruz."

Kalabalığın yaklaşık yarısı diğer hikâye anlatıcılarının etrafında toplanmıştı ama büyükbaba ve ben de dahil olmak üzere geri kalanlarımız katılmamıştık. Tam tersine oradan uzaklaştık; büyükbabanın bakışları yerde, birlikte yürümeye başladık; evimize vardığımızda büyükbaba yatak odasına geçmiş, bir başına kalmak istediğinde yaptığı gibi yüzü duvara dönük uzanmıştı, ben de diğer odada radyo dinlemiştim.

Sonraki birkaç hafta boyunca büyükbaba ve ben defalarca meydana gittik ama hikâye anlatıcısı, bir zamanlar ünlü bir yazar olan şu hikâye anlatıcısı bir daha ortaya çıkmadı. Asıl tuhaf olan, büyükbabanın canının ne denli sıkkın olduğuydu; meydana yaptığımız her ziyaretin ardından eve her zamankinden daha yavaş yürür olmuştu.

Hikâye anlatıcısını bir ay kadar bekledikten sonra, adamın başına ne geldiğini düşündüğünü sormuştum en nihayet büyükbabaya. Cevap vermeden önce uzun uzun bana bakmış ve "Reha-

bilite edildi" demişti neden sonra. "Ama bazen rehabilitasyonlar geçicidir."

Ne dediğini gerçekten anlamamıştım ama daha fazla soru sormamam gerektiğinin de bir şekilde farkındaydım. Bundan kısa bir süre sonra, hikâye anlatıcıları tamamen ortadan kaybolmuşlardı. En nihayet, yaklaşık sekiz yıl kadar önce yeniden ortaya çıktıklarında ise büyükbaba artık gitmek istememiş, ben de yanımda büyükbaba olmadan gitmek istememiştim. Ama sonra büyükbaba öldü ve ben yılda sadece birkaç defalığına da olsa kendimi oraya gitmeye zorladım. Ne var ki aradan bunca zaman geçmiş olmasına rağmen, kendimi Kaliforniya'ya giden şu adama ne olduğunu merak ederken buluyorum halen: Her şeye rağmen gitmiş miydi oraya? Sevgilisi onu beklemiş miydi? Gerçekten de ihanete uğramış mıydı? Yoksa hepimiz yanılmış mıydık: Yeniden bir araya gelmiş ve mutlu mu olmuşlardı? Belki Kaliforniya'da birlikteydiler ve hâlâ mutluydular. Aptalca olduğunun farkındayım, çünkü gerçek bile değillerdi ama sık sık aklıma düşüyordu ikisi de. Onlara ne olduğunu bilmek istiyordum.

Büyükbabayla gittiğimiz zamanlardan bu yana onca yıldır gördüğüm hikâye anlatıcılarının hiçbiri o yaşlı adam kadar iyi değildi, yine de çoğu idare ederdi. Dahası hikâyelerin çoğu çok daha mutluydu. Aptalca şeyler yapıp duran, muziplikler yapıp yaramazlık eden hayvanlar hakkında hikâyeler anlatan bir hikâye anlatıcısı vardı özellikle, neyse ki hikâyeler hayvanların özür dilemesi ve her şeyin yoluna girmesiyle bitiyordu hep.

Bahsettiğim bu hikâye anlatıcısı bugün burada değildi ama başlarına her zaman türlü çeşit aksilikler gelen evli bir çift hakkında komik hikâyeler anlatan sevdiğim bir başka hikâye anlatıcısının orada olduğunu fark ettim: Hikâyelerin bir tanesinde market alışverişi yapma sırasının kendisinde mi yoksa karısında mı olduğunu bir türlü hatırlayamayan bir adam vardı. Evlilik yıldönümleri olduğu için adam bunu karısına sormak istemiyordu. Karısını

hayal kırıklığına uğratmak istemediğinden markete kendisi gitmiş ve tofuyu kendisi almıştı. Bu arada, karısı da markete gitme sırasının kendisinde mi yoksa kocasında mı olduğunu hatırlayamamış ve yıldönümleri olduğu için kadın da ona sormak istemediğinden markete gidip bir miktar tofu da o almıştı. Hikâye, çiftin birbirlerinden habersiz o kadar çok tofu aldıkları için kahkahalarla gülüp aldıklarının hepsiyle birbirlerinden lezzetli yahniler pişirmeleri, sonra da birlikte oturup onları yemeleriyle sona eriyordu. Hiç de gerçekçi bir hikâye değildi elbette: Onca tofuyu satın alacak protein kuponlarını nereden bulmuşlardı? Kuponların birçoğunu boşa harcadıklarının farkına vardıktan sonra kavga etmezler miydi? Markete gitme sırasının kimde olduğunu unutan kimdi peki? Ne var ki bunlar hikâyede işlenmemişti. Anlatıcı çiftin seslerini –adamın üst perdeden ve endişeli sesini, kadının alçak tondaki titrek sesini– taklit ediyordu. Seyirciler kahkahalarla gülüyorlardı; hikâye gerçek olduğu için değil, gerçekte sorun olmayan bir şeyin bir meseleymiş gibi ele alınmasına gülüyorlardı.

Arka taraflarda bir yerlere yerleştiğim sırada yanıma birilerinin oturduğunu hissettim. Çok yakınımda değillerdi ama varlıklarını hissedebileceğim kadar yakındaydılar. Ben başımı kaldırıp bakmadım, onlar da bakmadılar. Hikâye yine o evli çift hakkındaydı, bu kez mandıra kuponunu yanlış yere koyduklarını düşünüyorlardı. Gerçi tofu hikâyesi kadar iyi değildi ama fena da değildi, para toplayıcılar geldiğinde bir yarım saat daha kalabilmek için kovaya bir kupon daha koydum.

Hikâye anlatıcısı kısa bir ara olacağını duyurdu, bunun üzerine insanların bir kısmı yanlarında getirdikleri küçük teneke kutuları açıp bir şeyler atıştırmaya koyuldular. Keşke atıştıracak bir şeyler getirmeyi akıl etseydim diye düşündüm ama hiçbir şey yoktu yanımda. Tam ben bunları aklımdan geçirirken yanımdaki kişi konuşmaya başladı:

"Bir tane ister misiniz?" dedi.

Kafamı ona doğru çevirdiğimde, elinde tuttuğu ve içinde önceden kırılmış cevizlerin bulunduğu bir kesekâğıdını bana uzattığını gördüm, başımı iki yana salladım: Yabancılardan yiyecek kabul etmek akıllıca değildi. Hiç kimsenin tanımadığı birine ikram edecek kadar yiyeceği yoktu, ikram ediyorlarsa da bu genellikle bir şeylerin şüpheli olabileceği anlamına gelirdi. "Yine de teşekkür ederim" diyerek yüzüne baktım; adamın mekik durağında gördüğüm şu uzun bukleli adam olduğunu fark ettim. O kadar şaşırmıştım ki, gözlerimi dikip öylece bakakaldım ama adam bu duruma bozulmamış görünüyordu, hatta gülümsedi. "Sizi daha önce görmüştüm" dedi, ben hiçbir şey söylemeyip sessiz kalınca da başını yana eğip gülümsemeye devam ederek, "Sabahları" dedi. "Mekik durağında."

"Aaa" dedim, adamı öyle hemen tanıyamamış gibi yaparak. "Aaa, evet. Doğru ya."

Başka bir cevize uzandı, başparmağıyla ikiye ayırdı, kabukta kalan kırıkları düzgün parçalar halinde çıkarttı. Bunlarla uğraştığı sırada onu inceleyebildim; başına bir şapka takmıştı yine ama bu sefer altında saç görememiştim, üzerinde kocamın da giydiği türden gri naylon bir gömlek ve gri pantolon vardı. "Bu hikâye anlatıcısını sık sık dinlemeye geliyor musunuz?" diye sordu.

Benimle konuştuğunu anlamam biraz zaman aldı, anladığımda da ne diyeceğimi kestiremedim. Mecbur kalmadıkça kimse benimle konuşmazdı: Market görevlisi kunduz mu köpek mi yoksa fermente soya fasulyesi mi istediğimi sorardı; yüksek lisans öğrencileri biraz daha pembeciğe ihtiyaç duyduklarını söylerlerdi; merkezde görevli olan dağıtıcı, elindeki makineyi uzatıp doğru miktarda aylık kupon aldığımı teyit etmem için parmak izimi isterdi. Ama şimdi bu adam, bir yabancı bana soru soruyor, üstelik sadece soru sormakla da kalmıyor, aynı zamanda da gülümsüyordu; gerçekten cevabı duymak ister gibi gülümsüyordu hem de. Bana gülümseyen ve soru soran en son kişi büyükbaba olmuştu elbette, bunu hatırlayınca canım sıkıldı ve olduğum yerde sallan-

maya başladım; neden sonra kendimi toparlayıp tekrar baktığımda halen bana bakıyor, başka biriymişim gibi hâlâ gülümsüyordu.

"Evet" dedim ama aslında bu doğru değildi. "Hayır" diye düzelttim kendimi. "Yani bazen. Bazen sık geldiğim oluyor."

"Benim de" dedi yine aynı ses tonuyla, diğerlerinden hiç farklı biri değilmişim, sürekli sohbet eden biriymişim gibi.

Derken bir şeyler söyleme sırası bana geldi ama aklıma hiçbir şey gelmedi, bunun üzerine adam bir kez daha imdadıma yetişti. "Uzun süredir Bölge Sekiz'de mi yaşıyorsunuz?"

Aslında bu cevaplaması kolay bir soru olmalıydı ama tereddüt ettim. İşin doğrusu, hayatım boyunca Bölge Sekiz'de yaşamıştım. Ancak ben doğduğumda bölge sistemi diye bir şey henüz yoktu; burası sadece bir mıntıkaydı, adanın her yerinde dilediğinizce dolaşabilir, karşılayacak maddi güce sahipseniz canınızın istediği semtte yaşayabilirdiniz. İlerleyen yıllarda, ben yedi yaşındayken, bölgeler tespit edilmişti; ne var ki büyükbaba ve ben şimdilerde Bölge Sekiz olarak adlandırılan yerde epeydir yaşıyor olduğumuz için taşınmamız veya başka yere gönderilmemiz gerekmemişti.

Ama tüm bunları anlatmak biraz fazla kaçacak gibi görünüyordu, o yüzden öyle olduğunu söylemekle yetindim.

"Buraya yeni taşındım" dedi adam, onun bu bölgede uzun süredir yaşayıp yaşamadığını sormayı unutmuştum. ("Bir sohbet esnasında hatırlanması gereken şey karşılıklılıktır" demişti büyükbaba. "Bu, az evvel sana soruları soruyu o kişiye sorman anlamına gelir. Yani, eğer sana 'Nasılsın?' derlerse, o zaman cevap vermeli ve ardında sen de 'Nasılsın?' diye sormalısın") "Öncesinde Bölge On Yedi'de yaşıyordum ama burası çok daha güzel." Tekrar gülümsedi. "Küçük Sekiz'de yaşıyorum" diye ekledi.

"Ah" dedim. "Küçük Sekiz güzeldir."

"Öyle" dedi. "Bina Altı'da oturuyorum."

"Ah" dedim yine. Bina Altı, Küçük Sekiz'in en büyük binasıydı, orada ancak bekârsanız, devlet projelerinden birinde en az üç

yıl çalışmışsanız ve otuz beş yaşın altındaysanız oturabilirdiniz. Bina Altı'da yaşamak için özel bir çekilişe katılmak zorundaydınız; kimse iki yıldan fazla süreyle orada yaşayamazdı, çünkü orada yaşamanın avantajlarından biri de devletin evliliğinizi ayarlamaya yardım etmesiydi. Evlilik ayarlama konusu bir zamanlar ebeveynlerinize düşen türden bir görevdi, ancak bugünlerde daha az yetişkinin ebeveynleri hayatta. İnsanlar oraya Bina Altı yerine "Evlilik Altı Binası" derlerdi.

Bölge On Yedi'den Bölge Sekiz'e, özellikle de Bina Altı'ya nakledilmek alışılmadıktı ama hiç duyulmadık bir şey de değildi. Biliminsanı, istatistikçi veya mühendis ya da eğitimli biri olmanız halinde daha sık rastlanılan bir durumdu; gelgelelim mekik durağında beklerken üzerindeki tulumdan bu adamın teknisyen olduğunu anlamıştım; belki benden daha yüksek yetkiye sahip bir teknisyen olabilirdi ama öyle üst yetkiye sahip biri gibi değildi. Yine de istisnai bir hizmette bulunmuş olabilirdi. Örneğin, Çiftlik'teki bir botanik teknisyeninin, kendi laboratuvarının jeneratörü arızalandığında, bakımını üstlendiği fidelerin tamamının başka bir laboratuvara nasıl da ivedilikle taşıdığına dair haberler çıktığı olurdu kimi zaman ya da daha uç bir örnek olarak, konvoyu isyancıların saldırısına uğrayan bir hayvan teknisyeninin fetüs kavanozlarını kurşun yağmurundan korumak için öne atılıp kendini nasıl da siper ettiği anlatılırdı. (Söz konusu kişi hayatını kaybetmişti ama ölümünün ardından terfi ve hizmet nişanına layık görülmüştü.)

Hikâye anlatıcısı geri dönüp de tekrar konuşmaya başladığında, adamın bu taşınmayı hak etmek için nasıl bir liyakat göstermiş olabileceğini düşünmekle meşguldüm. Yeni hikâye, şu çiftin evlilik yıldönümleri için birbirlerine almayı planladıkları hediyelerle ilgiliydi. Adam amirinden izin istemiş ve orkestra biletleri için çekilişe katılmıştı. Bu arada kadın da kendi amirinden izin istemiş, bir halk müziği konseri için aynı şekilde çekilişe katılmıştı. Ne var

ki planlarının sürpriz olarak kalması için uğraşıp dururlarken tarihi dikkate almayı atlamış, ikisi de biletleri aynı gece için almışlardı. Neyse ki sonunda her şey hallolmuştu, çünkü adamın mesai arkadaşlarından biri, kendi elindeki ileri tarihli orkestra biletlerini takas etmeyi teklif etmişti; böylelikle adamla kadın iki ayrı kutlama yapmışlardı; her ikisi de eşlerinin bu denli düşünceli davranmış olmasından memnun olmuşlardı.

Herkes alkışladı, ardından da eşyalarını toparlamaya koyuldu ama ben oturmaya devam ettim. Hikâyedeki şu adam ile kadının serbest gecelerinde neler yaptıklarını düşünüp duruyordum.

Derken birinin benimle konuştuğunu duydum. "Hey" dedi birisi, kafamı kaldırdım, uzun saçlı adam yanımda dikilmiş, elini uzatıyordu. Bir an zihnim bulandı, ne olduğunu anlayamadım; ayağa kalkmam için bana yardım teklif ettiğini neden sonra fark ettimse de kendi başıma kalkıp pantolonumun üzerindeki tozları silkeledim.

Yardım teklifini reddetmekle kabalık yaptığımı düşünüp endişelendiysem de ona tekrar baktığımda halen gülümsüyordu. "Bu hikâye güzeldi" dedi.

"Evet" dedim.

"Haftaya gelecek misiniz?" diye sordu.

"Bilmiyorum" dedim.

"Pekâlâ" dedi çantasını omzuna atarken. "Ben geleceğim." Sonra tereddüt etti. "Belki sizi tekrar görürüm."

"Tamam" dedim.

Tekrardan gülümsedi, ardından gitmek için döndü. Ama birkaç adım attıktan sonra durdu ve geri döndü. "Size adınızı hiç sormadım" dedi.

Bu olağandışı bir şeymiş, tanıştığım ya da birlikte çalıştığım herkes adımı biliyormuş, bilmemek nezaketsiz bir şeymiş gibi bir ton vardı sesinde. Diğer insanlara isimlerinin sorulmadığını söyleyemem; birine adınızı söylemenin güvenli olmadığını söy-

leyemem. İşyerindeki iki kadın biliminsanı geldi aklıma, insanların onlara adlarını nasıl da her zaman sorduklarını düşündüm. Kocam geldi gözümün önüne, Bethune Caddesi'ndeki o evde, kapıdaki adamın gayet samimi bir tavırla "Bu gece geciktin" demesi geldi aklıma, o evde herkesin onun adını nasıl da bildiğini düşündüm. Ona notlar gönderen kişiyi, o kişinin onun adını nasıl da bildiğini düşündüm. İşyerinde isimlerini bildiğim tüm doktora öğrencilerini, yüksek lisans öğrencilerini düşündüm: Onlar da benim adımı biliyorlardı, gerçi bana ait olduğu için biliyor değillerdi ismimi, ismimin neyi temsil ettiğini bildikleri için biliyorlardı, nasıl olup da orada bulunduğumu açıklayan şey ismim olduğu için biliyorlardı.

Peki ama en son ne zaman biri sırf öğrenmek istediği için adımı sormuştu bana? İsmimi sormaya bir form, bir numune veya kayıtlarımı kontrol etmek için ihtiyaç duyduklarından değil de sırf bana seslenmek için, sırf merak ettikleri için, birileri bana bir isim vermeyi akıl etmiş olduğu için, adımın ne olduğunu öğrenmek istedikleri için sormuştu.

Uzun yıllar geçmişti üzerinden; yedi yıl önce Bölge Dokuz'daki o evlilik komisyoncusunun ofisinde kocamla tanıştığımda sorulmuştu ismim. Ben ona adımı söylemiştim, o da bana kendi adını, ardından konuşmuştuk. Bir yıl sonra evlendik. Evlendikten üç ay sonra büyükbaba öldü. O zamandan beri kimse adımı sormamış gibi geliyordu bana.

Bu yüzden hâlâ orada dikilen ve cevap vermemi bekleyen grili adama döndüm.

"Charlie" dedim ona. "Adım Charlie."

"Tanıştığımıza memnun oldum, Charlie" dedi.

Kısım IV

Kış, kırk yıl öncesi

Çok sevgili P, 3 Şubat 2054

Başıma çok ilginç bir şey geldi bugün.

Saat öğleden sonra iki sularıydı, 96. Cadde üzerinden doğuya, şehrin öteki ucuna giden otobüse binmek üzereydim ki, son dakikada vazgeçip eve yürüyerek gitmeye karar verdim. Haftalardır o kadar çok yağmur yağıyordu ki, East River bir kez daha taştı, kampüsün doğu kısmının tamamını kum torbalarıyla doldurmak zorunda kaldılar. Hava ilk kez bugün açtı. Güneşli denemez ama (en azından) yağmurlu da değil, ılık, neredeyse sıcak.

Parkta yürümeyeli uzun zaman olmuştu, birkaç dakika sonra kendimi kuzeyde dolaşırken buldum. Amaçsızca dolanıp dururken parkın bu kısmına –Vadi diye bilinen ve doğanın bir taklidine öykünen geniş bir araziden ibaret bu en ıssız kısmına– bir üniversite öğrencisi olarak New York'u ziyaret ettiğimden bu yana hiç gelmediğimi fark ettim. O zamanlar gözüme ne kadar da egzotik görünmüştü; egzotik ve güzel. Aylardan aralıktı, aralık ayının halen soğuk gittiği zamanlardı, o zamana kadar East Coast ve New England'a özgü bitkileri yeterince görmüş olsam da, bu denli kahverengi, kahverengi ve siyah ve o yalınlığın içinde bu denli ürpertici oluşu büyülemişti beni. Kışın ne kadar gürültülü olduğundan etkilendiğimi hatırlıyorum: Dökülen yapraklar, kırılıp düşen dallar, yollarda birikmiş ince buz tabakaları; üstüne bastığın an

ayaklarının altında çıtırdayıp çatlar, tependeki dallar rüzgârla hışırdar, eriyip taşa damlayan buzun sesini duyarsın dört bir yanında. Nemlerini hiç yitirmediklerinden bitkilerin hiç hışırdamadığı ormanlarda olmaya alışkındım ben. Kuruyup buruş buruş olmak yerine bükülüp bel verirdi onlar; toprağa düştüklerinde ise kabuk değil bulamaç olurlardı. Orman dediğin sessiz olurdu.

Vadi şimdilerde çok farklı görünüyor elbette. Dahası sesi de farklı geliyor kulağa. O ağaçlar –karaağaçlar, kavaklar, akçaağaçlar– çoktan yok oldular, sıcaktan solup kurudular ve yerlerini, çocukluğumdan hatırladığımı ağaçlar ve eğreltiotları aldı. Ama onlar New York'a iyi adapte olmuşlardı, muhtemelen benden daha iyisini becermişlerdi. 98. Sokak civarında, en az beş sokak boyunca kuzeye uzanan oldukça geniş bir yeşil bambu korusunun içinden geçtim. Serin, çayır çimen kokan bir hava tüneli gibiydi, büyülü ve hoş bir şey; bir müddet öylece durdum, havayı içime çektim, ardından da 102. Sokak'tan 106. Sokak'a kadar uzanan insan yapımı bir nehir olan Koy yakınında, 102. Sokak civarında korudan çıktım. Sana yıllar önce gönderdiğim şu fotoğrafı, hani David ve Nathaniel'ın bize verdiğin eşarpları taktıkları fotoğrafı hatırlıyor musun? İşte o fotoğraf burada, okulunun buraya düzenlediği seyahatlerin birinde çekilmişti, ben yoktum.

Her neyse, kendimden geçmiş, oksijenden başım dönmüş bir halde bambu tünelinden çıkıyordum ki, sağımda kalan Koy'dan bir ses, su sıçrama sesi geldiğini duydum. Olur da bir kuş, geçen yıl kuzeye uçan ve ardından oradan bir türlü ayrılmayan flamingo sürüsünden birini görürüm umuduyla başımı o tarafa çevirdim, bir de ne göreyim: bir ayı. Siyah bir ayı, görünüşe bakılırsa yetişkin. Nehir yatağındaki büyük yassı kayalardan birinin üzerinde, neredeyse bir insan gibi oturuyordu; öne eğilmiş, ağırlığını sol pençesine vermiş, sağ pençesini kepçe gibi yaparak su doldurmuş, pençelerinin arasından akıtıyordu. Bu sırada alçak bir ses, bir hırıltı çıkardı. Kızgın değil ama telaşlı gibiydi: Aradığı şey her

neyse ona yoğunlaşıp odaklanmış gibi bir hali vardı; bu haliyle eski Western filmlerinde toprağı yıkayarak altın arayan bir altın arayıcısını andırıyordu.

Orada öylece kalakaldım, hareket edemiyor, bir ayıyla karşılaşıldığında ne yapılması gerektiğini hatırlamaya çalışıyordum (Kendini olduğundan büyük mü göstermek gerekiyordu yoksa küçük mü? Gürültü mü yapmak gerekiyordu yoksa kaçmak mı?) ama ayı benim olduğum tarafa dönmedi bile. Sonrasında rüzgâr yön değiştirmiş ve o da benim kokumu almış olmalı ki, aniden başını kaldırdı ve ben ondan uzaklaşmak için tereddütlü ilk adımı attığım anda arka ayakları üzerinde doğrulup kükredi.

Bana saldıracaktı. Ağzını açmıştı, daha ben ne olduğunu anlamadan saldıracağından emindim; çığlık atmak üzere ben de ağzımı açmıştım ki, ani bir patlama sesi geldi, ayı geriye doğru yuvarlandı ve iki metrelik cüssesinin nehre düşmesiyle sular fışkırdı; suyun kırmızıya boyandığını gördüm.

Derken yanımda bir adam bitiverdi, bir diğeri ise ayıya doğru koşuyordu. "Ucuz yırttınız" dedi bana. "Bayım? İyi misiniz? Bayım?"

Yanımdaki adam bir korucuydu, ağzımı açıp tek kelime edemedim, adam yeleğinin fermuarını açıp içi sıvıyla dolu plastik bir kovan uzattı bana. "Şoktasınız" dedi. "Bunu için, şeker var içinde." Ama parmaklarımı bile kıpırdatamıyordum, plastik kovanı benim için açması, içebilmem için ağzımdaki maskeyi çıkartmama yardım etmesi gerekiyordu. O esnada yanı başımda ikinci bir silah sesi duydum ve irkildim. Adam telsizine konuştu: "Onu yakaladık efendim. Evet. Vadi. Hayır, yoldan geçen tek bir kişi sadece. Görünürde can kaybı yok."

En nihayet konuşmayı becerebildim. "O bir ayıydı" dedim aptalca.

"Evet bayım" dedi korucu, sabırla. (Epey genç olduğunu o zaman fark ettim.) "Bir süredir bunun peşindeyiz."

"Bunun derken?" diye sordum. "Başkaları da mı var yani?"

"Son on iki ay civarında altı tane" dedi; ardından yüzümü görünce, "Durumu gizli tuttuk. Can kaybı veya saldırı olmadı. Bu, bir süredir izini sürdüğümüz sürünün sonuncu üyesiydi. Sürünün en baskın olanı."

Ayı ile karşı karşıya gelmem hakkında ifademi almak üzere, beni tekrardan bambu ormanın içinden geçirip devriye arabalarına götürmek durumunda kaldılar, ardından da serbest bıraktılar. "Muhtemelen en iyisi artık parkın bu bölgesine geçmemek" dedi kıdemli korucu. "Denilenlere bakılırsa, belediye zaten birkaç ay zarfında burayı kapatacak. Devlet buraya el koydu, birtakım tesisler için kullanacak."

"Parkın tamamını mı?"

"Henüz değil," dedi, "ama muhtemelen Doksan Altıncı Cadde'nin kuzey tarafını. Kendinize iyi bakın."

Arabayla uzaklaştılar ve ben birkaç dakika patikada öylece durdum. Hemen yanımda bir bank vardı, eldivenlerimi çıkarıp maskemi çözdüm; bankın üzerine çöküp nefes alıp vermeye, havayı koklamaya başladım; yıllarca üzerine oturulmaktan dolayı pürüzsüzleşip parlak bir hal alan bankın ahşap yüzeyinde gezdirdim ellerimi. Ne kadar şanslı olduğumu daha yeni yeni idrak ediyordum, kurtarıldığım için şanslıydım elbette ama kurtarıcılarımın askerler değil de şehir korucuları olması da ayrı bir şanstı. Askerler tarafından kurtarılmış olsaydım sorgulanmam için beni kesinlikle bir sorgu merkezine çekerlerdi, çünkü sorgulamak askerlerin işidir. Ardından kalkıp hızla Beşinci Cadde'ye doğru yürüdüm, doğuya giden yolun geri kalanı için oracıkta bir otobüse atladım.

Eve döndüğümde dairede kimse yoktu. Saat henüz üç buçuktu ama laboratuvara geri dönemeyecek kadar gergindim. Nathaniel ve David'e mesaj attım, maske ve eldivenlerimi dezenfektana koydum, ellerimi yüzümü yıkadım, rahatlatmak için bir hap alıp

yatağa uzandım. Sürünün son üyesi olan ayıyı düşündüm; ayağa kalktığında, cüssesine rağmen nasıl da cılız, hatta bir deri bir kemik göründüğünü, kürkünün yer yer dökülmüş olduğunu gördüğüm geldi aklıma. Onda beni en çok korkutan şeyin ne bu denli iri cüsseli olması ne de nihayetinde ayı olması değil, ondaki o panik halini; sadece aşırı açlıktan kaynaklanan, açlıktan çılgına çeviren, asla gitmemen gerektiğini içgüdüsel olarak bildiğin, sana zarar vermekten başkaca bir amacı olmayan yaratıklarla çepeçevre sarılacağın, kendi kaçınılmaz ölümüne kendi ayaklarınla yürüdüğün bir yere, güneye, otoyolların ve caddelerin olduğu bir yere götüren o paniği nasıl da sezdiğim olduğunu düşündüm. Bunu bilirsin ama yine de gidersin, çünkü açlık bu; açlığı gidermek, kendini korumaktan daha önemlidir; hayattan daha önemlidir. O devasa kırmızı ağzını açışı, ön kesici dişinin çürümüş olduğu, siyah gözlerinin dehşetle parladığı gözümün önüne geldi tekrar tekrar.

Uyudum. Uyandığımda hava kararmıştı, halen yalnızdım. Bebek, terapistiyle görüşmedeydi; Nathaniel da geç saatlere kadar çalışacaktı. İşe yarar bir şeyler yapmam, kalkıp akşam yemeğini hazırlamam, lobiye inmem ve kontrolöre dekontaminasyon bölmesindeki filtreyi değiştirmek için yardıma ihtiyacı olup olmadığını sormam gerektiğini biliyordum. Ama yapmadım. Orada, karanlıkta öylece yatıp gökyüzüne baktım ve gecenin yavaş yavaş çökmesini izledim.

Sıra geldi başından beri anlatmaktan çekindiğim kısma.

Şayet buraya kadar okuduysan, ne demeye parka yürüyüşe gittiğimi merak etmişsindir. Muhtemelen bunun bebekle ilgili olduğunu da tahmin etmişsindir, çünkü yanlış yaptığım her şey öyle ya da böyle onunla ilgili gibi görünüyor.

Senin de bildiğin gibi bu, bebeğin üç yıl içindeki üçüncü okulu; dahası müdür bana bunun son şansı olduğunu açıkça söyledi. Henüz on beşinde bile değilken bu nasıl da son şansı olabilir ki? Böyle sordum müdüre, o suratsız, ufak tefek adam da kaşlarını

çatarak "Demek istediğim, elinde pek de iyi seçenek kalmadığı" dedi bana. O an suratının ortasına bir yumruk çakmak istediysem de kısmen haklı olduğunu bildiğim için yapmadım: Bu David'in son şansıydı. Bu sefer kotarmak zorundaydı.

Okul parkın hemen karşısında, Columbus'un batısına düşen 94. Sokak üzerinde; okulun kurucusu tarafından, şu vakıf okulu çılgınlığının zirve yaptığı '20'lerde satın alınan büyükçe bir apartman binasında. Sonrasında "davranışsal güçlükleri" olan erkek çocuklar için özel bir okula dönüştürülmüş. Sınıf mevcutları az; her öğrenci, kendisinin ve ailesinin talep etmesi halinde okul sonrası terapi alabiliyor. Okulun yerleştirebileceğinden çok daha fazla, aslına bakılırsa okulun tarihinde bugüne dek aldığı başvuruların çok üzerinde bir sayıda başvuru aldığı ve bu yüzden David'in buraya kabul edildiği için çok ama çok şanslı olduğu bana ve Nathaniel'a üstüne basa basa, defalarca söylendi. Bizim özel bağlantılarımız –mütevellilerden birini tanıyan RÜ rektörünün, kısmen David'in RÜ'den atılmasından ve şu üç yıl boyunca süren okulun birinden ötekine dolaşma faslına yol açmış olmaktan ötürü duyduğu suçlulukla yazdığını düşündüğüm mektup– sayesinde hiç değilse buraya yerleşebilmişti. (Gerçi sonrasında bu açıklamanın olanaksızlığını da düşünmedim değil: İstatistiksel olarak son dört yılda on sekiz yaşından küçük erkek çocukların sayısı önemli ölçüde azalmıştı. Peki bu durumda, nasıl olmuştu da kabuller hiç olmadığı kadar zorlaşmıştı? Öğrenci mevcudunu buna göre mi ayarlamışlardı? O gece Nathaniel'a bu konu hakkında ne düşündüğünü sordum ama o oflayıp puflamakla yetinip müdüre bunu sormamayı akıl edebildiğim için bana minnettar olduğunu söyledi.)

Yeni eğitim yılı ekimde başladığından bu yana –daha önce de söylediğim gibi, virüsün ağustos sonunda sınırlı bir bölgede alevlenmesinin ardından, ki kaynağı halen bilinmiyor, okulların açılış tarihini bir ay ileriye almışlardı– bebeğin başı iki kez derde girdi.

İlki matematik öğretmenine karşı gelip sert konuştuğu için olmuştu. İkinci sefer ise davranışsal terapi seanslarının ikisini asmış olmasıydı (birebir ve gönüllülük esasına dayanan okul sonrası seanslarının aksine, bunlar küçük gruplar halinde gerçekleştirilen ve zorunlu seanslardı). Ardından dün de David'in İngilizce dersi için yazdığı bir makale yüzünden tekrar okula çağrıldık.

Müdürün gönderdiği e–postayı dün gece okuduğumuz sırada "Senin gitmen gerekecek" dedi Nathaniel yorgun bir sesle. Bunu söylemesine gerek yoktu, son iki görüşmeye bizzat gitmek zorunda kalmıştım zaten. Bahsetmediğim bir diğer detay ise okulun inanılmaz pahalı olması; Nathaniel geçen yıl okulu kapandıktan sonra nihayet bir iş bulabildi, Cobble Hill'de altı yaşındaki ikizlere ders veriyor. Ebeveynleri ikizleri '50'den beri evden dışarı çıkartmadıklarından Nathaniel ve bir başka öğretmen bütün günü onlarla geçiriyor, dolayısıyla Nathaniel'ın akşam olmadan eve dönmesi imkânsız.

Okula vardığımda müdürün odasına götürüldüm; içeride genç bir kadın, İngilizce öğretmeni de oturmuş bekliyordu. Gergindi, titriyordu, ona baktığımda başını çevirdi, eli yanağında gezindi. Çenesindeki çiçek bozuklarını makyajla gizlemeye çalıştığını, başında ucuz ve muhtemelen epeyce kaşındıran bir peruk olduğunu neden sonra fark ettim. Oğlumu ihbar etmiş olmasına rağmen içimde ona karşı bir şefkat hissettim: Hastalıktan kurtulan biriydi o.

"Dr. Griffith" dedi müdür. "Geldiğiniz için teşekkürler. Sizinle David'in İngilizce dersi için hazırladığı ödev hakkında konuşmak istedik. Bu ödevden haberiniz var mı?"

"Evet" dedim. Geçen haftanın ödeviydi: *Hayatınızdaki önemli bir yıldönümünden bahsedin. Bu, ilk defa gittiğiniz bir yer, ilk defa deneyimlendiğiniz bir şey ve sizin için önemli olan biriyle ilk tanışmanız olabilir. Yaratıcı olun! Sadece doğum günü hakkında yazmayın,* çünkü bu çok kolay. Beş yüz kelime. Makalenize başlık koyduğunuzdan emin olun! Teslim önümüzdeki pazartesiye.

"Ne yazdığını okudunuz mu?"

"Evet?" dedim. Ama okumamıştım. David'e yardıma ihtiyacı olup olmadığını sormuştum, o da hayır demişti, sonrasında da ne yazdığını sormayı unuttum.

Müdür gözlerini dikip bana baktı. "Hayır" diye itiraf ettim. "Okumam gerektiğini biliyorum ama öyle yoğundum ki; dahası kocamın yeni bir işi var ve o..."

Elini kaldırdı. "Ödev burada" dedi, ardından ekranını bana uzattı. "Neden şimdi okumuyorsunuz?" Rica etmiyordu. (Ödevdeki yazım hatalarını ve gramer yanlışlarını düzelterek okumaya koyuldum.)

"DÖRT YIL." BİR YILDÖNÜMÜ
YAZAN DAVID BINGHAM–GRIFFITH

Bu yıl yaygın olarak Lombok sendromu olarak bilinen ve geçtiğimiz yüzyılda AIDS'ten bu yana tarihteki en ciddi pandemi olan NiVid–50'nin keşfinin dördüncü yıldönümü. Sadece New York'ta 88.895 kişiyi öldürdü. Bu yıl insan haklarının ölümünün de dördüncü yılı; hükümet tarafından kendilerine söylenen her şeye inanmak isteyen insanlara yanlış bilgi yayan faşist bir devletin de başlangıcı.

Örneğin, Endonezya'da bir ada olan Lombok'ta ortaya çıktığı varsayılan hastalığın yaygın adını bir düşünün. Bu zoonoz bir hastalık, yani bir hayvanda başlayan ve ardından insan popülasyonuna geçen bir hastalık. Zoonozların görülme sıklığı son seksen yıldır her yıl giderek artıyor ve bunun nedeni giderek daha fazla kontrolsüz arazi geliştirilmesi, hayvanların yaşam alanlarını kaybetmesi ve insanlarla hiç olmadığı kadar yakın temasa geçmek zorunda kalmasıdır. Bu örnekte hastalık evvela yarasalarda görülmüş, ardından yarasalarla beslenen misk kedilerinde ortaya çıkmış, bu misk kedilerinin çiftlik hayvanlarını enfekte etmesinin

ardından insanlar da enfekte olmuşlardı. Sorun şu ki, Lombok adasının büyükbaş hayvan besleyecek toprağı yok, Müslüman bir toplum olarak domuz eti tüketmiyorlar. Bu durumda hastalık nasıl olup da oradan çıkmış olabilir? Bu, küresel hastalıklar konusunda Asya ülkelerini töhmet altında bırakmanın bir başka örneği değil mi? Bunu '30'da, sonrasında '35'te, ardından '47'de yaptık, şimdi bir kez daha yapıyoruz.

Birçok hükümet virüsü kontrol altına alma gayretiyle hızlı bir şekilde çalışırken bir yandan da Endonezya'yı dürüst olmamakla suçladı, ancak Amerikan hükümetinin kendisi de pek dürüst değil. Herkes her şeyin yolunda olduğunu düşündü ama sonrasında Amerika'ya tüm göçler durdu, aileler parçalandı, binlerce insan ya denizlerde boğuldu ya da geri çevrilerek teknelerde ölüme terk edildi. Doğduğum topraklar –Hawaii Krallığı– kendini tamamen izole etti, ancak bu da bir şey fark ettirmedi ve şimdi ben doğduğum topraklara geri dönemiyorum. Burada, Amerika'da sıkıyönetim ilan edildi, New York'taki Roosevelt ve Governor's Adaları'nda ve daha birçok yerde hasta insanlar ve çaresiz mülteciler için büyük kamplar açıldı. Amerikan hükümetinin devrilmesi gerekiyor.

Babam hastalık üzerinde ilk çalışmaları yapan biliminsanıdır. Hastalığı keşfeden o değil, keşfeden bir başkası, ancak bunun Nipah virüsü adı verilen, daha önce teşhis edilmiş bir hastalığın mutasyonu olduğunu ortaya çıkaran kendisiydi. Babam Rockefeller Üniversitesi'nde çalışıyor ve oldukça önemli bir isim. Karantinaları da, kampları da destekliyor. İnsanın kimi zaman bir şeylere katlanması ve böyle şeyleri yapması gerektiğini söylüyor. Bir hastalığın demokrasiden daha iyi bir dostu olmadığını söylüyor. Diğer babam diyor ki, kendisi

Sayfa burada bitti, tam da "diyor ki kendisi" cümlesinin orta yerinde. İkinci bir sayfa olup olmadığını görmek için ekranı kay-

dırmaya çalıştım ama yoktu. Başımı kaldırıp müdüre ve öğretmene baktığımda ikisinin de beni yüzlerinde ciddi bir ifadeyle süzdüklerini fark ettim.

"Pekâlâ" dedi müdür. "Buradaki meseleyi anlamışsınızdır. Ya da daha doğrusu meseleleri."

Ama anlayamamıştım. "Ne gibi?" diye sordum.

Koltuklarında sırtlarını dikleştirdi ikisi de. "Eee, her şeyden önce, bunu yazarken yardım almış belli ki" dedi müdür.

"Bu suç değil" dedim. "Ayrıca buna nasıl hükmettiniz ki? Üstelik yazı o kadar da sofistike değil."

"Hayır, değil" diye itiraf etti. "Ama David'in yazma konusundaki sorunları göz önüne alındığında, *fazlasıyla* yardım almış olduğu, basit bir düzeltme ve metin düzenlemenin ötesine geçen bir yardım almış olduğu besbelli." Durakladı, ardından zafer kazanmış bir tonda: "Zaten itiraf etti, Dr. Griffith. İnternette tanıştığı bir üniversite öğrencisine makalelerini yazması için para ödüyormuş."

"Öyleyse parasını boşa harcıyor" dedim ama ikisi de cevap vermedi. "Baksanıza makalenin sonu bile bağlanmamış."

"Dr. Griffith," dedi İngilizce öğretmeni şaşırtıcı derecede yumuşak ve melodik bir ses tonuyla, "bu okulda biz kopya çekmeyi çok ciddiye alırız. Ama ikimiz de biliyoruz ki, buradaki asıl büyük mesele bu değil, böyle şeyler yazması David'in kendisi için güvenli değil."

"Olabilir, şayet devlet memuru olsaydı" dedim. "Ama devlet memuru değil. O henüz on dört yaşında bir çocuk; dahası veda etme fırsatı bile bulamadan sülalesinin tamamını kaybetmiş bir çocuk; kocamla birlikte onu koruması ve eğitmesi için yüklü miktarda para ödediğimiz özel bir okulda öğrenci."

Sırtlarını tekrardan dikleştirdiler. "Hakkımızda böyle bir çıkarımda bulunmanızı esefle..." diye söze başlayacak oldu müdür ama öğretmen elini müdürün koluna koyarak onu durdurdu. "Dr. Griffith,

David'i ihbar edecek değiliz," dedi, "ama dikkatli olması gerekiyor. Arkadaşlarının kim olduğunu, kimlerle konuştuğunu, evde nelerden bahsettiğini, internette ne yaptığını takip ediyor musunuz?"

"Elbette" dedim, çünkü öyle de yapıyordum ama konuştukça, sanki onu yeterince yakından takip etmediğimin farkında olduğumu onlar da biliyorlarmış gibi kızardığımı hissettim. Dahası David'in bizden uzaklaştığını görmek istemememin, uygunsuz davranışları olduğu gerçeğiyle neden daha fazla yüzleşmek istemediğimin, kendi oğlumu anlamadığımın, geçen yıllar zarfında benim için giderek daha da tanınmaz hale geldiğinin, uzun yıllardır bunun bizzat benim hatam olduğu hissine kapılmamın nedenini sanki onlar da biliyorlarmış gibi hissediyordum.

David'i hükümet hakkında söylediklerine ve yazdıklarına dikkat etmesi konusunda uyaracağıma ve ona ayaklanmaların hemen ardından uygulamaya konan devlet karşıtı ifade kullanımına dair yasaları ve halen sıkıyönetim koşulları altında yaşadığımızı hatırlatacağıma söz vererek kısa bir süre sonra oradan ayrıldım.

Ama onunla konuşmadım. Parkın içinde yürüdüm, ayıyı gördüm, eve döndüm ve biraz kestirdim. Ardından, Nathaniel ve David eve dönmeden önce, laboratuvara gitmek üzere hızlıca evden çıktım. Gecenin kör vakti laboratuvarda oturmuş, sana bu mektubu yazıyorum.

Burada neredeyse on bir yıl yaşayacağımızı hiç düşünmemiştim Peter. David'in çocukluğunu bu şehirde, bu ülkede geçirmek durumunda kalmasını hiç istemedim. "Eve döndüğümüzde" deyip durduk ona hep, ta ki böyle bir cümleyi sarf edemeyene kadar. Ama artık dönecek bir yuva yok; yuva burası, her ne kadar hiç öyle hissettirmemiş ve hâlâ da öyle hissetmiyor olsa da yuva burası. Ofisimin penceresinden Roosevelt Adası'nda inşa ettikleri krematoryumu görebiliyorum. RÜ rektörü şiddetle karşı çıkmıştı buna –kül bulutlarının batıya, üniversiteye doğru sürükleneceğini söylemişti– ama belediye, her şey planlandığı gibi giderse krema-

toryumun yalnızca birkaç yıl kullanılacağı iddiasıyla yine de inşa etti. Dediklerinde haklı oldukları da ortaya çıktı: Üç yıl boyunca günde üç kez bacalarından çıkan siyah dumanın izinin gökyüzünde kayboluşunu izledik. Ama fırınlamalar şimdilerde ayda bire indi ve gökyüzü yeniden açık görünüyor.

Nathaniel bana mesaj atıyor. Cevap vermiyorum.

Ama sürekli düşünüp durduğum şey David'in yazısının son satırları. Onları yazan kendisiydi, anlayabiliyordum bunu. O satırları yazarken yüzünün aldığı hali, arada bir bana attığını yakaladığım o şaşkınlık dolu, küçümseyici bakışları gözümde canlandırabiliyorum. Vermek zorunda olduğum kararları neden verdiğimi anlamıyor ama anlamak zorunda da değil, o bir çocuk. Tek yaptığım hastalığın yayılmasını durdurmak için yapılması gerekenler olduğu halde, neden içimde bu ezici suçluluğu, bu özür duygusunu hissediyorum ki? "Diğer babam diyor ki". Ne? Nathaniel benim hakkımda ne diyor? Hastalığı kontrol altına alma önlemleri konusunda hükümetle birlikte çalışmaya karar verdiğimi söylediğim gün onunla korkunç bir münakaşaya girdik ve sesimizin son perdesinde kavga ettik. Bebek yanımızda değildi; –Aubrey ve Norris'le birlikte şehir merkezindeydi– Nathaniel mi ona bir şeyler söyledi acaba diye düşünüp duruyorum, ben yanlarında yokken neler konuştuklarını merak ediyorum. O son cümle nasıl bitecekti? "Diğer babam, babamın bizi korumak için doğru olanı yapmaya çalıştığını söylüyor"? "Diğer babam, babamın elinden gelenin en iyisini yaptığını söylüyor"?

Yoksa, korktuğum gibi, bambaşka bir şekilde mi bitecekti? "Diğer babam, babamın saygı duyamayacağımız biri olduğunu söylüyor"? "Diğer babam, babamın kötü biri olduğunu söylüyor"? "Diğer babam, burada bizi kurtaracak kimse olmaksızın bir başımıza kalmamızın babamın suçu olduğunu söylüyor"?

Hangisi, Peter? Nasıl bitecekti?

Charles

Çok Sevgili Peter, 22 Ekim 2054

Geçen hafta benimle David hakkında konuştuğun için teşekkür ederek başlamak durumunda hissediyorum kendimi, sayende kendimi biraz daha iyi hissediyorum. Söylenecek daha çok şey var ama bir başka e-postada söyleyeceğim onları da. Bu arada Olivier'den de bahsedebiliriz, benim de bazı fikirlerim var.

Korkarım Arjantin'den gelen raporlar hakkında senden daha fazlasını bilmiyorum, tek bildiğim tedirgin edici göründükleri. NIAID'deki[40] bir arkadaşımla konuştum; önümüzdeki üç haftanın kritik olduğunu, o zamana kadar yayılmamış olursa sıkıntı çıkmayacağını söylüyor. Arjantin hükümeti anladığım kadarıyla, şaşırtıcı bir biçimde işbirlikçi, hatta aşırı itaatkâr davranıyor. Bariloche'ye tüm giriş çıkışları durdurdular ama bunu zaten biliyorsundur sanırım. Beni en son gelişmelerden haberdar etmen gerekecek: Meselenin epidemiyolojik yönü hakkında biraz bilgim var ama benim anladıklarım esas olarak virolojiyle sınırlı, senin halihazırda bildiklerini göz önüne alınca pek de aydınlatıcı olacağından emin değilim.

Biraz da kendimden haber vereyim. Bahsettiğim gibi araba talebimiz nihayet onaylandı ve pazar günü bir tane teslim edildi. Standart üretim, hükümet modeli, lacivert, oldukça düşük donanımlı. Ama metro sisteminin halen kısıtlı olduğu bir ortamda yine de mantıklı; Nathaniel'ın sabahları Cobble Hill'e varması neredeyse iki saat sürüyordu. Ayrıca ben de Governor's Adası ve Bethesda'yı düzenli olarak ziyaret etmek durumunda olduğumu belirterek, nihayetinde araba almanın iki haftada bir uçak veya tren bileti almaktan daha ucuza geleceği hususunda ikna edici birtakım sebepler sunmayı becerdim.

40. National Institute of Allergy and Infectious Diseases, Ulusal Alerji ve Bulaşıcı Hastalıklar Enstitüsü. ABD Sağlık ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olup Ulusal Sağlık Enstitüleri'ni oluşturan yirmi yedi kurumdan biridir. (ç.n.)

Asıl niyetimiz arabayı çoğunlukla Nathaniel'ın kullanması yönündeydi ama tesadüf bu ya, pazartesi günü NIAID'e çağrıldım, (yakın zamanda uygulamaya geçen şu kurumlar arası girişimin bir parçası olarak bürokratik bir denetleme süreci, Bariloche ile ilgisi yok) bu yüzden arabayı aldım ve geceyi orada geçirdim, salı günü de Maryland'den döndüm. Tam köprüyü geçiyordum ki, Nathaniel'ın oğullarına öğretmenlik yaptığı Holson'lardan bir mesaj aldım: Nathaniel bayılmıştı. Onları aramaya çalıştıysam da bugünlerde her zaman yaşandığı üzere telefonlar çekmiyordu, dolayısıyla geri dönüp apar topar Brooklyn'e gittim.

Nathaniel bir yılı aşkın bir zamandır bu aile için çalışıyordu ama onlar hakkında pek de fazla konuştuğumuz olmadı. Şirket birleşmelerine aracılık etmekle iştigal eden Bay Holson zamanının çoğunu Körfez'de geçiriyordu. Bayan Holson şirketlere hukuk danışmanlığı yapıyordu, ancak oğullarına teşhis konduğunda evde, onların yanında olabilmek için işi bırakmıştı.

Holsonlar iki yüzyıl, hatta daha bile öncesinde inşa edilmiş, sonrasında para ve zevkle yenilenmiş kızılımsı kahve kumtaşından yapılma bir evde yaşıyorlardı; ön kapıya giden basamaklar, sahanlığın genişletilebilmesi ve dekontaminasyon bölmesinin, sanki öteden beri oradaymış gibi görünen, kendine ait küçük bir taş kısmın içine alınabilmesi için yeniden inşa edilmişti. Dekontaminasyon ünitesinin tıslayarak açılmasıyla birlikte parlak siyaha boyanmış dış kapı da açılıyordu. Evin içi loştu, tüm panjurlar kapalıydı, evin zemini de kapıyla aynı parlak koyu renkle boyanmıştı. Beyaz tenli, ufak tefek, siyah saçlı bir kadın bana yaklaştı. Maskemi alıp bir hizmetçiye verdi, selamlaştık; giymem için bana bir çift lateks eldiven uzattı. "Dr. Griffith" dedi. "Ben Frances Holson. Kendine geldi ama onu alıp eve götürebilmeniz için sizi aramam gerektiğini düşündüm yine de."

"Teşekkür ederim" dedim, ardından onu takip ederek merdivenlerden çıktım, beni yedek bir oda olduğu her halinden belli bir

odaya götürdü; Nathaniel bir yatağın üzerine uzanmış yatıyordu. Beni görünce gülümsedi.

"Sakın kalkma" dedim ama çoktan toparlanmıştı bile. "Ne oldu Natey?"

Baş ağrısından başka bir şeyi olmadığını, belki de bugün bir şey yemediğinden olabileceğini söyledi ama ben yorgunluktan olduğunu biliyordum; yine de elimi alnına koyarak ateşinin olup olmadığını anlamaya çalıştım, ardından herhangi bir leke var mı diye boğazına ve gözlerine baktım.

"Hadi eve gidelim" dedim ona. "Araba bende."

İtiraz edeceğini sanmıştım ama etmedi. "Peki" dedi. "Ama önce gidip de oğlanlara bir hoşça kal diyeyim."

Sahanlıktan geçip koridorun sonundaki odaya doğru yürüdük. Kapı aralık olmasına rağmen içeri girmeden önce hafifçe tıklattı.

Oğlanların ikisi de içeride, çocuk boyunda bir masanın başında oturmuş yapboz yapıyorlardı. Yedi yaşında olduklarını biliyordum ama ancak dört yaşında görünüyorlardı. Hastalıktan kurtulan çocuklarla ilgili araştırmayı okumuştum, çocuklara daha bakar bakmaz hastalığın izlerine dair bazı emareleri anlamıştım: İkisi de bu loş ışıkta bile gözlerini korumak için renkli gözlükler takmışlardı, ikisi de çok solgundu, kolları ve bacakları pelte gibi ve ince, göğüs kafesleri tıknaz ve genişti, yanakları ve elleri yaralardan delik deşik olmuştu. Her ikisinin de saçları yeniden uzamıştı uzamasına ama bir bebeğinki kadar ince ve tüy gibiydi; saçların uzamasına yardımcı olan ilaçlar aynı zamanda çenelerinin, alınlarının, boyunlarının yanlarının ve enselerinin tüylenmesine sebep olmuştu. İkisinde de bellerine takılı küçük bir solunum cihazı ünitesine bağlı ince birer soluk borusu tüpü vardı.

Nathaniel'ın isimlerinin Ezra ve Hiram olduğunu söyleyerek beni onlarla tanıştırması üzerine ufak kertenkeleleri andıran minik, pörsümüş, soluk elleriyle bana el salladılar. "Yarın geleceğim"

dedi onlara, zaten biliyordum ama ses tonundan bu çocukları sevdiğini, onları önemsediğini anlamıştım.

"Neyin var, Nathaniel?" diye sordu içlerinden biri, Ezra veya Hiram, varla yok arası nefes nefese bir sesle. Nathaniel oğlanın başını okşadı, elindeki eldivenin neden olduğu statik elektrik yüzünden oğlanın saçları havaya kalkıp uçuştu. "Kendimi biraz yorgun hissediyorum, hepsi bu" dedi.

"Hastalık mı yoksa?" diye sordu öteki; Nathaniel yüzünü biraz buruşturduktan sonra gülümsedi ona. "Hayır" dedi. "Öyle bir şey değil. Yarın döneceğim. Söz veriyorum."

Frances aşağıda bekliyordu, maskelerimizi uzatıp Nathaniel'a göz kulak olacağıma dair bana söz verdirdi. "Olacağım" dedim, o da başını salladı. Hoş bir kadındı ama gözlerinin arasında derin iki çizgi vardı; bunların öteden beri mi olduğunu yoksa son dört yılda mı edindiğini düşünmeden edemedim.

Dairemize döner dönmez Nathaniel'ı yatırıp David'e mesaj attım; geldiğinde sessiz olmasını ve babasının uyumasına fırsat vermesini söyledim, ardından da laboratuvara gittim. Yolda giderken David'i, onun güvende, emin ellerde ve sağlıklı olduğu için ne denli şanslı olduğumuzu düşündüm. İşe giderken, bulaşıkları yıkarken ve duş yaparken *Onu koru,* derdim hep kendi kendime, kime hitap ettiğimi bilmeksizin. *Onu koru, onu koru, oğlumu koru.* Mantıksızdı. Ama şimdiye dek işe yaramıştı.

İlerleyen saatlerde, çalışma masamın başına oturmuş yemek yerken, iki oğlanı, Ezra ve Hiram'ı düşündüm. Peri masalından fırlamış gibiydi her şey: Yatıştırıcı ışığıyla o sessiz, sakin ev, ebeveynler Frances Holson ve Nathaniel'ın, sinsi misafir olarak benim ve bir de yarı insan yarı ilaçtan ibaret şu cüce yaratıkların krallığı olan ev. Asla klinisyen olmamamın sebeplerinden biri, hayatın –gerek kurtarılması gerek uzatılması ve gerekse geri dönüşüyle– kesinlikle en iyi sonuç olduğuna hiçbir zaman ikna olmamış olmamdı. İyi bir doktor olmak için yaşamanın ölmek-

ten üstün olduğuna öncelikli olarak inanmak, yaşamın gayesinin daha fazla yaşam olduğuna inanmak durumunda olduğunuzu düşünmeniz gerekir. NiVid–50 ile enfekte olanlara tedavi uygulamadım; hastalığa yönelik ilaçların geliştirilmesinde bir rolüm yoktu. Hastalıktan kurtulanların hayatlarının nasıl olabileceğini aklıma bile getirmedim, bu benim işim değildi. Ancak son birkaç yılda hastalık artık kontrol altına alındığından, kendimi neredeyse her gün hayatın gerçekleriyle karşı karşıya kalmış durumda buluyorum. Bazıları, David'in okuldaki şu öğretmeni gibi, muhtemelen sağlıklı birer yetişkinken hasta olanlar, eski hayatlarının başka bir versiyonuna iyi kötü dönmeyi becerebilmişlerdi.

Ama o oğlan çocuklarının asla normal bir hayatları olmayacaktı. Asla dışarı çıkamayacaklar; annelerinden başka kimse çıplak elleriyle onlara dokunamayacaktı. Bu bir hayat; onların hayatı. Başka bir şey hatırlayamayacak kadar küçükler. Gerçi belki de acıdıklarım onlar değil de onların endişeli anneleri, ortalıkta olmayan babalarıydı. İnsanın çocuklarının ölüme bu denli yaklaştığını izlemesi ve ardından onları kurtarma gayreti içinde, *kendisinin* çekip gidebileceği ama onların asla terk edemeyecekleri bir yere onları taşımış olduğunu fark etmesi nasıl bir şeydi acaba? Ölüm desen ölüm değil, yaşam desen yaşam değil, salt varoluş; onların tüm dünyası bir evin içine hapsolmuş, onların olup olabileceklerini, görebileceklerini ve deneyimleyebileceklerini umduğun her şeyin arka bahçeye gömülü olması ve bir daha asla gün yüzüne çıkmayacak olması. Onları başka bir şeyler hayal etmeye nasıl teşvik edebilir ki insan? Onları keyif veren her şeyden, hareket etmekten, dokunmaktan, yüzüne güneşin vurmasından uzak bir hayata mahkûm ettiği için duyduğu üzüntü ve suçluluk duygusuyla nasıl yaşayabilir ki insan? Nasıl olur da hayatına devam edebilir ki insan?

Sevgilerimle, Charles

7 Ağustos 2055

Sevgili P, aceleye gelmiş bu cevap için kusura bakma lütfen ama buralarda koşturmakla meşgulüm (malum sebeplerden ötürü). Tek söyleyebileceğim durumun hakikaten de öyle olduğu. Okuduğun raporu ben de okudum ama elimde bir başka rapor daha var, bu seferki bir meslektaşımdan, bulguları başka türlü yorumlayamıyorum. Farklı enstitülerden gelenlerden oluşmuş bir ekip var, önce Manila'ya, ardından da yarın Boracay'a gidecekler. Gidip gidemeyeceğimi bana da sordular, çünkü bu yenisi '50 türüne çok benziyor. Ama gidemem, David'le durum o kadar kötü ki, öyle çekip gidemem. Gitmemek görevi ihmal gibi geliyor ama gitmek de öyle.

Şimdi tek mesele, kontrol altına alma konusunda neler yapılabileceği, o da eğer yapılacak bir şey varsa. Yapılabilecek fazla da bir şey yok korkarım. Kulağıma gelenlerden seni haberdar edeceğim, bu bilgiyi –pek değeri olmasa da– kaynağı saklı olarak dikkate al.

Sevgiler, C.

Merhaba Sevgili P, 11 Ekim 2055

Bu sabah ilk MuFIDRT toplantımı yaptım. MuFIDRT'in açılımı ne mi? İyi ki sordun: Çok–Alanlı Bulaşıcı Hastalıklar Müdahale Timi anlamına geliyor. MuFIDRT. Yazıldığında, kadın cinsel organlarının Viktorya dönemi modellemesi veya bilimkurgulardaki kötü karakterin gizli barınağı gibi algılanabilir pekâlâ. Bir faydası olacaksa Mufid–RT olarak telaffuz ediliyor, görünüşe bakılırsa bir grup devlet memurunun düşünüp taşınıp ortaya çıkarttığı en iyi kısaltma buydu. (Üzerine alınma sakın.)

Amaç, epidemiyologlardan, bulaşıcı hastalık uzmanlarından, ekonomistlerden, Amerika Merkez Bankası'nda görev yapan

muhtelif devlet memurlarından ve ayrıca Ulaştırma, Eğitim, Adalet, Halk Sağlığı ve İnsan Güvenliği, İstihbarat, Güvenlik ve Göç Bakanlıkları bünyesindeki yetkililerin yanı sıra belli başlı ilaç şirketlerinin hepsinin temsilcileriyle biri çocuklar, diğeri yetişkinler arasında olmak üzere hem depresyon hem de intihar düşüncesi konusunda, alanlarında uzmanlaşmış iki psikologdan oluşan bir grubun bir araya getirilerek bir müddet sonra olacaklara karşı küresel boyutta ve disiplinler arası bir yanıtın formüle edilmeye (aslına bakarsan, yeniden formüle edilmeye) çalışılması.

Senin hiç değilse kendi dengin bir grubun toplantılarına katıldığını varsayıyorum. Dahası, yaptığınız toplantıların bizimkilere kıyasla çok daha organize, çok daha sakin, itinalı olduğunu ve daha az çekişmeli geçtiğini sanıyorum. Bizimkinin sonuna gelindiğinde, *yapmayacağımız* konusunda hemfikir olduğumuz şeylerin bir listesi ile (ki bunların çoğu Anayasa'nın mevcut versiyonuna göre zaten yasadışı olurdu) kendi uzmanlık alanlarımızdan yola çıkarak sonuçlarını ölçüp tartacağımız şeylerin bir listesi çıktı. Plan, üye ülkelerin her birinin tek tip bir anlaşma ortaya çıkarmaya çalışması.

Sizin grupta durum nasıl bilmiyorum ama bizimkindeki en büyük tartışma, kasıtlı olarak yanıltıcı bir terim olsa da karantina kampları deme konusunda üstü kapalı biçimde hemfikir olduğumuz izolasyon kamplarıyla ilgiliydi. Fikir ayrılığının ideolojik olacağını varsaymıştım ama aksine, öyle olmadı; aslına bakarsan öyle ya da böyle bilimsel bir geçmişi olan herkes –hatta gönülsüzce de olsa psikologlar bile– bu yönde tavsiyede bulunurken, bilimsel bir deneyimi olmayan herkes de karşı çıktı. Ne var ki '50'dekinden farklı olarak, bu sefer bunu nasıl önleyip savuşturabiliriz bilmiyorum. Tahmine dayalı modelleme doğruysa, bu hastalık öncekinden çok daha patojenik ve bulaşıcı olacak, daha hızlı hareket edecek ve daha ölümcül seyredecek; tek umudumuz toplu tahliye. Epidemiyologlardan biri risk altındaki grupların önleyici

bir önlem olarak nakledilmesini dahi önerdi, ancak herkes bunun çok fazla kargaşaya neden olacağı konusunda hemfikirdi. "Bunu siyaset malzemesi yapamayız" dedi Adalet Bakanlığı'ndan gelme takım elbiselilerden biri. O kadar ahmakça bir yorumdu ki, –hem budalaca bariz hem de cevap verilmesi imkânsız– adamı kimse umursamadı bile.

Toplantı sınırların ne zaman kapatılacağına dair bir tartışmayla sona erdi. Çok erken davranılacak olursa herkesi paniğe sevk edersin. Çok geç kalınacak olursa da alınan önlemlerin bir anlamı kalmaz. Benim tahminim en geç kasım ayı sonuna kadar açıklayacakları yönünde.

Hazır yeri gelmişken: İkimizin de bildiklerini göz önüne alarak, seni ve Olivier'yi ziyarete gelmemizin pek de sorumlu bir davranış olmayacağını düşünüyorum. Bunu üzüntü ve özlemle söylüyorum. David bunu iple çekiyordu. Nathaniel dört gözle bekliyordu. Ama en çok da ben can atıyordum. Birbirimizi görmeyeli çok uzun zaman oldu ve burnumda tütüyorsun. Bunu belki de sadece sana söyleyebileceğimi biliyorum ama başka bir pandemiyle uğraşmaya, katlanmaya hazır değilim. Ama görünen o ki başkaca bir seçeneğimiz de yok. Epidemiyologlardan biri "Bu, bizim bir şeyleri tam istenen şekilde yapabilmemiz için bir fırsat" dedi bugün. '50'de yaptığımızdan daha iyisini yapabileceğimizi kastediyordu: Çok daha hazırlıklıyız, iletişimsel anlamda çok daha iyi bir noktadayız, daha gerçekçi ve daha az korkmuş bir durumdayız. Ama aynı zamanda da çok daha yorgunuz. Bir şeyi ikinci kez yapmaktaki asıl sorun, neyi düzeltebileceğinizi biliyor olsanız da nelerin gücünüzün ötesinde olduğunu da biliyor olmanız. Her şeyden bihaber olmuş olmayı hayatımın hiçbir döneminde bu kadar çok arzu etmemiştim.

Umarım sen oralarda iyisindir. Senin için endişeleniyorum. Olivier ne zaman dönebileceğine dair bir şeyler çıtlattı mı?

Ben seni seviyorum.

Burada saat çok geç, sabahın üçü ve ben laboratuvardaki ofisimdeyim.

Bu gece Aubrey ve Norris'in evine gittik. Ben gitmek istememiştim. Yorgundum, hepimiz öyleydik; dahası, sırf onların evine gitmek için baştan ayağa bir dekontaminasyon kıyafeti giymek istememiştim. Ama Nathaniel ısrarcı oldu: Onları aylardır görmüyordu ve onlar için endişeleniyordu. Biliyorsun, Aubrey gelecek ay yetmiş altısına girecek; Norris de yetmiş iki olacak. New York eyaletinde ilk vaka teşhis edildiğinden beri evlerinden çıkmadılar, tam koruyucu kıyafet giyen çok az insan olduğu için oldukça izole durumdalar. Uğrayıp onları şöyle bir kontrol etmenin haricinde, David'i ilgilendiren başka bir konu daha vardı gündemde. Böylece şehir merkezine indik.

Park ettikten sonra David sallana sallana bizden önce arabadan indi, ben de durdum, evlerine baktım. Buraya ilk gelişimi, kaldırımda durmuş, altın sarısı bir ışığa gömülmüş pencerelere baktığımı daha dün gibi hatırlıyorum. Daha sokaktan bile kendini belli ediyordu zenginlikleri; kendine özgü bir koruma sağlayan, su götürmez bir zenginlik... Öyle ki, sanat eserini andıran o hali, içine konulmuş eşyalarıyla alınmaya hazır, sizin olmaya hazır gibi duran bu eve, gecenin kör vakti bile olsa, girmeyi aklından geçirmezdi hiç kimse.

Oysa şimdi, salon katının pencereleri, hastalığın ilk devresinin ardından pek çok insanın yaptığı gibi tamamen tuğlayla örülmüştü. Birtakım söylentiler olmuştu; –ki yeterince büyük bir kısmı da doğruydu bu söylentilerin– insanların uyandıklarında kendi evlerinde veya apartman dairelerinde yabancılarla karşı karşıya kaldıklarından, bu yabancıların bir şeyler çalmak için değil de yardım istemek için –yemek, ilaç, başlarını sokacak bir yer istemek için– bu evlere girdiklerinden dem vuruluyordu. Öyle ki, dördün-

cü kat altındaki daireler kendilerini içeri kapatma yoluna gitmişlerdi. Üst pencerelerin tamamı demir parmaklıklarla kapatılmıştı, daha pencerelere bakmadan lehimlenip sıkı sıkıya örtüldüğünü anlamıştım.

Başka değişiklikler de vardı. Evin iç kısmı daha önce hiç hatırlamadığım kadar yıpranmıştı, uzun süredir yanlarında çalışan hizmetçilerin her ikisinin de ocak ayındaki ilk ölüm dalgasında hayatlarını kaybettiğini Nathaniel'dan duymuştum; Adams '50'de ölmüştü; yerine, her daim nezleden yeni yeni toparlanıyormuş gibi bir hali olan, Edmund adında solgun bir adam gelmişti. Evin temizlik işlerinin çoğunu o üstlenmişti ama pek de canla başla çalıştığı söylenemezdi; sözgelimi dekontaminasyon odasının temizlenmeye ihtiyacı vardı, daha antreye adım attığımız anda devreye giren emme gücü yerdeki küçük toz bulutlarının uçuşmasına neden olmuştu. Antrenin duvarında asılı olan Hawaii örtüsünün dikiş yerleri boydan boya grileşmişti; Adams'ın altı ayda bir ters yüz etmeye dikkat ettiği halının bir kenarı parlamış, ayak izlerinden aşınmış durumdaydı. Her şey, uzun süre saklandıktan sonra çekmeceden çıkartılan bir kazak gibi bir miktar küf kokuyordu.

Ama diğer değişiklik bizzat Aubrey ve Norris'teydi; kollarını açmış bize gülümseyerek yaklaşıyorlardı; üçümüzün üzerinde de koruyucu kıyafetler olduğundan onlara sarılabilirdik. Onlarla kucaklaştığım sırada kilo verdiklerini fark ettim, zayıf düştüklerini hissedebiliyordum. Nathaniel da fark etmişti onlardaki bu değişikliği. Aubrey ve Norris arkalarını döner dönmez endişeli gözlerle bana baktı.

Akşam yemeği gösterişsizdi: Pancetta[41] ve lahanalı beyaz fasulye çorbası, taze ekmek. Taktığımız şu yeni maskelerle tüketilmesi en zor şey çorbaydı ama hiçbirimiz, hatta David bile bundan bahsetmedi; dahası Aubrey ve Norris de zorlandığımızı fark etmemiş gibilerdi. Yemekler burada genellikle mum ışığında servis

41. Domuz etinden yapılan bir tür İtalyan pastırması. (ç.n.)

edilirdi ama bu sefer masanın üzerinde hafif bir vızıltı çıkaran ve parlak, beyaz bir ışık yayan büyük bir küre asılıydı: Hastalık nedeniyle eve bağımlı yaşayanlara ihtiyaçları olan D vitaminini takviye etmek üzere tasarlanmış olan şu yeni güneş lambalarından biri. Bu lambaları daha önce de görmüştüm elbette ama hiç bu kadar büyüğünü görmemiştim. Yarattığı etki pek nahoş değildi ama odanın belli belirsiz, lakin göz ardı edilemez yıpranmışlığına, bir alan sürekli işgal edildiğinde kaçınılmaz olarak biriken *pisliğe* dair daha fazla kanıtı gözler önüne seriyordu. '50'de kendimizi tecrit ettiğimizde, dairenin bizlerin her gün, her dakika orada olmamız için yeterince donanımlı olmadığını düşünürdüm sık sık; evin de bizim sürekli orada durmamızdan arada bir de olsa kurtulmaya, içerinin havalanması için pencerelerin ardına kadar açılmasına, deri döküntülerimizden ve hücrelerimizden arınmaya ihtiyacı vardı. Bulunduğumuz ortamdaki klima –hatırladığım kadar güçlü çalışıyordu hâlâ– belirlenmiş ayarları arasında devresini tamamlarken adeta derin derin iç çekiyor, nem alma cihazı arka planda gürlüyordu.

Aubrey ve Norris'i şahsen görmeyeli aylar olmuştu. Üç yıl önce, Nathaniel ve ben onlarla ilgili büyük bir münakaşaya girmiş, en büyük kavgalarımızdan birini yaşamıştık. Hawaii'nin artık kurtarılamaz durumda olduğunun net bir şekilde ortaya çıkmasından yaklaşık on bir ay kadar sonra, yağmacılara ilişkin ilk gizli raporların su yüzüne çıkmaya başladığı zamanlardı. Benzer yağmalama olayları, Güney Pasifik boyunca kırıp geçirilen her yerde vuku buluyordu; yağmacılar özel teknelerle oraya varıp limanlara demirliyorlardı. Üzerlerinde tam koruyucu teçhizatlarla ekipler halinde karaya çıkıp adanın dört bir yanında dolaşıyor, gördükleri her müzeyi, her evi soyup soğana çevirerek içlerindeki eserleri alıyorlardı. Söz konusu yağmacılar kendilerine İskenderiye Girişimi adını veren ve amaçlarının, uygarlığımızın en büyük sanatsal başarılarını, onları bizzat korumaktan sorumlu mütevel-

lilerini ne yazık ki "kaybetmiş" yerlerden "kurtarmak" suretiyle "korumak ve himaye etmek" olduğunu belirten bir grup milyarder tarafından finanse ediliyordu. Üyeler, söz konusu eserlerin korunması için dijital arşivi olan (lakin nerede olduğu belirtilmeyen) bir müze inşa etmekte olduklarını söylüyorlardı. Ama asıl yaptıkları, her şeyi kendileri için ayırıp bir daha asla görülemeyecekleri dev depolara saklamalarıydı.

Her neyse, Aubrey ve Norris'in, söz konusu girişimin üyelerinden olmasalar da çalınan eserlerden en azından birkaçını satın almış olduklarına kanaat getirmiştim.

Aubrey'nin büyükannemin örtüsünü –bana bırakmak üzere dokuduğu bir örtüyü– tıpkı büyükanne ve büyükbabamın sahip olduğu tüm diğer dokumalar gibi, ölümlerinin ardından çıkan bir yangından silkeleyerek çıkardığına dair bir rüya görüp kan ter içinde uyanmıştım. (Hayır, büyükannem ve büyükbabamdan pek hazzetmezdim, keza onlar da benden; ama mesele bu değildi.) Büyükbabamın okul masraflarımı karşılamak için yıllar önce koleksiyoncunun tekine satmak zorunda kaldığı türden 18. yüzyıldan kalma bir tüy pelerinin Norris'in üzerinde olduğunu gördüğümü sanmıştım.

Buna dair elle tutulur bir kanıtım yoktu gerçi: Bir gece suçlamayı birdenbire ortaya atıp aramızda uzun uzadıya münakaşasını yaptığımız, yılların kırgınlıklarını aniden döküp saçtım. Benim işimden ötürü New York'ta adeta mahsur kaldığında Nathaniel'a bir amaç sunup zihinsel anlamda teşvik etmiş olmalarına rağmen Aubrey ve Norris'e nasıl da hiç güvenmediğimi, Nathaniel'ın etrafındakilere nasıl da fazlasıyla güvenen saf biri olduğunu, onun Aubrey ve Norris'te olan birtakım şeyleri, benim hiç de anlayamadığım bir şekilde nasıl da göz ardı ettiğini, sırf zengin oldukları için onlardan nasıl nefret ettiğimi, zenginliklerinden duyduğum rahatsızlığın nasıl da çocukça ve aptalca olduğunu, Nathaniel'ın içten içe zengin olmak istediğini, onda bu denli büyük bir hayal

kırıklığı yarattığım için üzgün olduğumu, kendi kariyerinden ve çıkarlarından fedakârlık etmek anlamına gelse bile, mesleki anlamda yapmak istediğim ne varsa, hiçbirini bana nasıl da çok görmediğini, kendi hayatı ve dahası David'in hayatıyla, özellikle de benim aylar, yıllar boyunca oğlumuza –şimdilerde onu Manhattan'da bünyesinde barındırabilecek son okulların birinden de "aşırı itaatsizlik" nedeniyle atılmakta olan oğlumuza– arka çıkamadığım bir dönemde ilgilendikleri için Norris ve Aubrey'ye nasıl da minnettar olduğunu sayıp döktüm.

Yatak odasının iki ayrı ucunda durmuş, öfke içinde birbirimize tıslayıp duruyorduk, bebek hemen yanda, kendi odasında uyuyordu. Ama aramızdaki kavga ciddi, birbirimize olan öfkemiz gerçek olduğu kadar, birbirimizle yaptığımız bu konuşmanın altında, birlikte sürdürdüğümüz yaşantımızı sonsuza dek sona erdirecek çok daha somut bir kırgınlık ve suçlamalar dizisi ve şayet birbirimize sarf etmeye cüret edecek olsak, aramızdaki her şeyi yıkıp dökecek bir şeyler vardı. Hayatlarını nasıl da mahvetmiştim. David'in disiplin sorunları, mutsuzluğu, isyanı, arkadaşlarının olmaması, bunların hepsi de benim suçumdu. O ve David, Norris ve Aubrey'yle birlikte kendilerine nasıl da bir aile kurmuş ve beni dışlamışlardı. Kendi vatanını, bizim öz topraklarımızı nasıl da peşkeş çekmişti onlara. Ben bizi o topraklardan nasıl da sonsuza kadar uzaklaştırmıştım. O, David'i bana nasıl da düşman etmişti.

Diğer babam diyor ki.

O da, ben de bunların hiçbirini yüksek sesle dile getirmedik, buna gerek de yoktu. Birimizin ağza alınmayacak bir şeyler söylemesini, her ikimizi de yere düşürüp boktan apartman dairemizin zeminlerine çarpa çarpa, en dibe, en aşağıya kaldırıma varana kadar yuvarlanmasına sebep olacak bir şeyler söylemesini bekledim ve biliyorum ki o da bekledi.

Ama ikimiz de yapmadık. Tartışma bir şekilde sona erdi, böyle tartışmaların her daim sona erdiği gibi; sonrasında yaklaşık bir

hafta kadar birbirimize karşı özenli ve nazik davrandık. Birbirimize söyleyebileceklerimizin hayaleti kendini zorla aramıza sokmuş gibiydi, bir şeytan olup da çıkar korkusuyla ikimiz de çekiniyorduk onu kızdırmaktan. İlerleyen aylarda, her ikimizin de söylemek istediklerimizden bazılarını *söylemiş* olmasını neredeyse diler hale gelmiştim, çünkü o zaman sürekli ama sürekli düşünmek yerine *söylemiş* olurduk. Ama şayet söylemiş olsaydık, –ki bunu kendime hatırlatmak durumundaydım– sonrasında yapılacak tek şey yollarımızı ayırmak olurdu.

Bu patlamanın sonucunda Nathaniel ve David'in, Aubrey ve Norris'in evinde daha fazla zaman geçirmeye başlaması hem kaçınılmaz hem de doğru görünüyordu. Nathaniel ilk başlarda bunun, benim geç saatlere kadar çalışıyor olmamdan dolayı olduğunu iddia ettiyse de, sonrasında bunun Aubrey, David üzerinde iyi bir etki bıraktığı için olduğunu söyledi (ki öyleydi de; nasıl olduğunu pek anlayamasam da onu bir şekilde sakinleştirmişti, David giderek daha da Marksist olup çıkmasına rağmen Aubrey ve Norris'e birer istisna gözüyle bakmaya devam ediyordu). Daha sonrasında ise bunun Aubrey ve Norris'in (özellikle de Aubrey'nin) giderek eve daha bağımlı hale gelmelerinden ve evlerinden çıkacak olurlarsa hastalığa yakalanacaklarından korkmalarından kaynaklandığını söyler oldu. Aubrey ve Norris'in kendi yaşlarında o kadar çok arkadaşı ölmüştü ki, Nathaniel özellikle bize karşı bu denli cömert davrandıktan sonra onların sağlık ve esenliğinden kendini giderek daha da sorumlu hisseder olmuştu. Sonunda ben de tıpış tıpış oraya gitmek durumunda kaldım, unutulmaz bir akşam geçirdik; bebek akşam yemeğinden sonra Aubrey'yle bir satranç oyununa bile razı olmuştu. Onlar oyunla meşgulken son zamanlarda edindiklerinin kanıtlarına bakınmamaya çalışsam da yine de birtakım kanıtlara ulaşmıştım: O kapa dokuma hep orada mıydı yoksa sonradan mı çerçevelenip merdivene asılmıştı? Torna tezgâhında üretilmiş şu ahşap kâse yenilerde mi satın alınmıştı

yoksa eskiden beri vardı da depoda mı duruyordu? Aubrey ve Nathaniel, köpekbalığı dişinden yapılma çerçevelenmiş şu süs eşyasını fark ettiğimi gördüklerinde birbirlerine kısa bir bakış mı atmışlardı yoksa ben mi hayal ediyordum? Bütün gece kendimi başka birinin sahnelediği oyuna davetsizce dahil etmiş biri gibi hissetmiş ve sonrasında da kendimi uzak tutmuştum.

Bu gece oraya gitmemizin nedenlerinden biri, Nathaniel ile benim David meselesinde Aubrey'nin yardımına ihtiyacımız olduğu konusunda hemfikir olmamızdı. Daha iki yıl liseye devam etmesi gerekiyordu ama lise eğitimini tamamlayabileceği hiçbir yer yoktu; Aubrey'nin de West Village'da açılacak kâr amaçlı yeni bir okulun kurucusuyla samimiyeti vardı. Üçümüz yani Nathaniel, David ve ben, David'in okula geri dönmeye hiç de niyetinin olmadığını açıkça söylediği bir ağız dalaşına girmiş, Nathaniel da, ben de (yıllardır hiç olmadığı kadar tekrardan birlik olarak) okula dönmek durumunda olduğunu söylemiştik ona. Bir önceki yüzyılda olsak, şayet okula gitmeyecekse evden çıkmak durumunda olduğunu söylerdik ona ama olur da bunu kabul ediverir, sonrasında da gecelerimiz okul müdürünü ziyaret etmekle değil de onu sokaklarda aramakla geçer endişesiyle ağzımızı açamadık.

Dolayısıyla, akşam yemeğinin ardından Norris, Nathaniel ve ben salona geçtik, Aubrey ile David satranç oynamak için yemek odasında kaldılar. Yarım saat kadar sonra onlar da bize katıldılar; Aubrey'nin David'i okula gitmeye bir şekilde ikna ettiğini, dahası David'in de ona güvenip ona içini döktüğünü gözlerinden anlayabiliyordum, aralarındaki ilişkiyi kıskanmama rağmen rahatladım ama bir yandan da üzgündüm: Birilerinin oğluma ulaşmış olmasından ötürü; o biri ben olmadığım için mahzundum. Daha uysal görünüyordu David, daha hafiflemiş; onun Aubrey'de ne gördüğünü düşündüm tekrar. Aubrey benim yapamadığımı nasıl olup da yapmış ve onu yatıştırıp rahatlatmayı becerebilmişti? Sırf

ebeveyni olmadığı için mi becerebilmişti acaba? Ama o şekilde düşünemezdim yine de, çünkü böyle düşünmek, David'in nefret ettiği şeyin ebeveynleri olmadığını, ebeveynlerinin tekinden nefret ettiğini hatırlatacaktı bana. Bendim o.

Aubrey yanımdaki kanepeye oturdu, kendisine çay koyarken ellerinin birazcık titrediğini ve tırnaklarının biraz fazla uzamış olduğunu fark ettim. Adams geldi aklıma, işvereninin kendi çayını kendisinin koymasına veya akşam yemeği için aşağıya, misafirlerin yanına, hatta bizim yanımıza bile, bu şekilde inmelerine gönlünün nasıl da asla razı olmayacağını düşündüm. Bu evde kendimi her ne kadar kapana kısılmış gibi hissetsem de, kapana *asıl kısılanların* Aubrey ve Norris olduğunun ayırdına vardım. Aubrey tanıdığım herkesten daha varlıklıydı ama yine de buradaydı işte, seksenine merdiven dayamış, asla terk edemeyeceği bir eve tıkılıp kalmıştı. Bir dizi yanlış hesap yapmıştı: Kuzeyde üç saatlik mesafede Newport mülkü bomboş duruyordu, şimdilerde kesinlikle mülk işgalcileri tarafından işgal edilmiş olmalıydı; doğuda, Water Mill'de, Kurbağa Gölü Yolu sağlık tehdidi oluşturduğu ilan edilerek yerle bir edilmişti. Dört yıl önce, Toscana'daki evine kaçmak için –Nathaniel'dan duymuştum– eline bir fırsat geçmişti ama gitmemişti ve şimdi Toscana oturulabilir bir yer olmaktan çıkmış durumdaydı zaten. Gitgide görünen o ki, sonunda hiçbirimizin bir yerlere seyahat etmesine izin verilmeyecek. Onca parası var ama gidecek bir yeri yok.

Çayımızı içerken konu her zaman olduğu gibi, döndü dolaştı, karantina kamplarına, özellikle de geçen hafta yaşanan olaylara geldi. Aubrey ve Norris'in sokaktaki sıradan insanların içine düştükleri sıkıntılı durumlarla yakından ilgilenebileceklerine kırk yıl düşünsem ihtimal vermezdim ama görünen o ki, kampların kapatılması için mücadele veren bir grubun içinde yer alıyorlardı. Söylemeye gerek yok, Nathaniel ve David de. Gece boyu susmak bilmediler, kampların içinde olup biten şeylerden dem vurup,

yaşanan infialleri karşılaştırıp istatistiklerden (kimi gerçek, kimi değil) alıntılar yaptılar. Elbette hiçbiri bu kamplardan birinin içini *gözleriyle* görmüş değildi. Gören de yoktu.

"Peki ya bugünkü haberi gördün mü?" diye sordu bebek, bir süredir tanık olduğumdan çok daha heyecanlıydı. "Hani şu kadın ve çocuğuyla ilgili haberi."

"Yoo, ne olmuş ki?"

"Queens'te yaşayan bu kadının bir bebeği var ve bebek pozitif çıkıyor. Kadın hastane yetkililerinin kendisini bir kampa yollayacaklarının farkında, o yüzden tuvalete gitmesi gerektiğini söyleyip ardından da yaşadığı daireye kaçıyor. İki gün boyunca orada kalıyor, sonrasında kapısı kırılırcasına yumruklanıp askerler içeri dalıyor. Kadın çığlık çığlığa bağırıyor, bebek çığlık çığlığa ağlıyor, askerler ya bebeği almalarına izin vermek durumunda olduğunu ya da kendisinin de bebekle birlikte gelebileceğini söylüyorlar. O da bebekle birlikte gitmeye karar veriyor.

Kadını başka hastalarla tıka basa dolu bir kamyonete bindiriyorlar. İçerisi tıkış tıkış. Herkes öksürüyor, ağlıyor. Çocuklar altlarına işiyor. Kamyonet durmaksızın ilerliyor; en nihayet Arkansas'taki kamplardan birinde duruyorlar, insanların hepsi hayvan sürüsü gibi kamyonetten dışarı çıkartılıyor. Ardından insanları gruplara ayırıyorlar: Hastalığın başlangıç safhasındakiler, orta safhasındakiler ve son safhasındakiler. Kadının bebeğine orta evrede olduğu teşhisi konuyor. Sonrasında hepsi şu büyük binaya alınıyor ve paylaşmak durumunda kaldıkları tek bir kulübeye yerleştiriliyor. Orta evredeki insanlara ilaç verilmiyor, sadece ilk evredekilere veriliyor. Daha da hastalanıp hastalanmayacağınızı görmek için iki gün bekliyorlar, herkes daha da kötüleşiyor, çünkü herhangi bir ilaç tedavisi verilmiyor. Daha da beter hastalandığınızda sizi son safhada olanların tutulduğu binaya alıyorlar. Dolayısıyla kadın, ki artık kendisi de hastalanmış durumda, bebeğiyle birlikte naklediliyor; ne ilaç ne yiyecek ne de su verildiği

için kadının da, bebeğin de durumları kötüleşiyor. Kırk sekiz saat sonra hayatlarını kaybediyorlar, her gece birileri gelip cesetlerin tamamını dışarı taşıyıp yakıyor."

Hikâyeyi anlattıkça heyecanlanıyordu; oğluma baktım, ne denli yakışıklı, ne denli alımlı ve her şeye ne denli çabuk inanan biri olduğunu düşündüm, onun için korktum. Tutkusu, öfkesi, tanımlayamadığım ve ona veremediğim bir şeye duyduğu gereksinim; okulundaki diğer öğrencilerle, öğretmenlerle giriştiği münakaşalar, her yere beraberinde taşıdığı öfke: Hawaii'de kalmış olsaydık yine de böyle mi olurdu acaba? Onu bu hale getiren ben miydim?

Yine de bunu aklımdan geçirdiğim sırada bile, ağzımı açtığımı, sanki üzerlerinde en ufak bir kontrolüm yokmuşçasına dudaklarımdan kayıp dökülen sözcükleri hissedebiliyor, dehşet ve sağduyu nidalarıyla yükselen ve devletin nasıl da bir canavar olup çıktığından, kadınların toplumsal özgürlüklerinin nasıl da çiğnendiğinden, bu hastalıkların kontrol altına alınması için nasıl da bir bedel ödenmesi gerektiğinden ama bunun bedelinin insanlığımızdan vazgeçmek olamayacağından dem vurup kendi kendilerini onayladıkları seslerini nasıl da bastırdığımı duyumsayabiliyordum. Çok geçmeden, benzer sohbetlerde benzer insanların anlatıp durduğu hikâyelerin aynılarını anlatıp duracaklardı onlar da: Farklı ırkların farklı kamplara gönderildiğini, siyahilerin bir kampa, beyazların bir başka kampa, geri kalanlarımızın da muhtemelen bir üçüncüsüne yollandığını. Kadınlara sağlıklı bebeklerini, üzerlerinde deney yapılması için bağışlamaları karşılığında beş milyon dolara kadar para teklif edildiği gerçeği. Devletin (su tesisatı vasıtasıyla, bebek mamalarıyla, aspirin vasıtasıyla) insanlarda hastalığın gelişmesine *bizzat sebep olduğu* gerçeği. Hastalığın kesinlikle ama kesinlikle bir rastlantı olmadığı, bilakis laboratuvarda planlanıp üretilen bir şey olduğu gerçeği.

"O hikâyenin aslı yok" dedim.

Ânında sustular. "Charles" diye konuşmaya yeltenecek oldu Nathaniel uyarırcasına ama David münakaşa etmeye hazır bir şekilde ânında doğruldu. "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

"Aslı astarı yok bunların" dedim. "O kamplarda olan şey bu değil."

"Nereden biliyorsun?"

"Çünkü... Devlet bunu yapabilseydi bile, böyle şeyleri halktan uzun süre saklayamazdı da ondan."

"Sen safın önde gidenisin!"

"*David!*" Nathaniel'dı bu. "Babanla bu şekilde konuşma!"

Çok kısa bir an için mutlu olmuştum: Nathaniel'ın bir an bile düşünmeksizin beni bu denli hararetle savunmasının üzerinden ne kadar zaman geçmişti? Bir aşk ilanı gibi gelmişti. Ama hayır, kaptırmış gidiyordum artık. "Şöyle düşün, David" dedim kendimden bile nefret ederek. "İnsanlara ilaç vermeyi neden *bırakalım* ki? Altı yıl öncesindeki gibi değil bu seferki; bol miktarda ilaç var. Kaldı ki geçici bir önlem almaya, hani ne diyordunuz siz, bir 'orta safha' binasına neden ihtiyaç duyalım ki? Madem öyle, neden herkes doğrudan 'son safha' binasına gönderilmesin ki?"

"Ama..."

"Tarif ettiğin şey bir ölüm kampı ve bizim burada ölüm kamplarımız yok."

"Bu ülkeye olan inancın çok dokunaklı" dedi Aubrey usulca; bir an için öfkeden neredeyse başım döndü. *Bana* büyüklük mü taslıyordu *o*, hem de evi benim ülkemden çalınmış mallarla dolu biri? "Charles," dedi Nathaniel aniden ayağa kalkarak "gitsek iyi olur." Aynı anda Norris de elini Aubrey'nin elinin üzerine koydu. "Aubrey," dedi, "bu haksızlık ama."

Aubrey'nin olduğu tarafa bakmadım bile. Yüzümü dönmedim. Aksine, sadece David'i muhatap alarak konuştum. "Kaldı ki David, şayet bu hikâye doğru olsaydı, o zaman sen yanlış haini teşhis etmiş olurdun. Buradaki düşman unsuru, yönetim, ordu ya

da Sağlık Bakanlığı değil, kadının kendisi. Evet: Bebeğinin hasta olduğunu *bilen*, onu hastaneye götürme zahmetinde bulunan ve ardından tedavi görmesine izin vermek yerine onu kaçıran bir kadın. Hem de nereye gidiyor? Metro veya otobüse yeniden atlayıp dairesine geri dönüyor. Yol boyunca kaç sokaktan geçiyor? Kaç kişiyi itip kakıyor? Bebeği kaç kişinin suratına doğru nefes alıp veriyor, ne kadar mikrop saçıyor? Kadının yaşadığı binada kaç daire var? O dairelerde kaç kişi yaşıyor? O insanların kaç tanesinde komorbidite[42] mevcut? Bu insanların kaçı çocuk, kaçı hasta veya kaçı engelli?

O kadın bu insanların kaçına 'Bebeğim hasta, sanırım enfeksiyona yakalandı; uzak durmanız gerek' demiştir? Sağlık müdürlüğünü arayıp ev halkında hastalık olduğunu bildirmiş midir? Başkalarını düşünmüş müdür peki? Yoksa sırf kendini, kendi ailesini mi düşünmüştür? Bir ebeveynin düşüneceği şeyin bu olduğunu söyleyebilirsin elbette. Ama işte tam da bu yüzden, bu anlaşılabilir bencillik *yüzünden*, hükümet devreye girmek *durumunda*, bunu göremiyor musun? Kadının etrafındaki herkesin, kadının hiç mi hiç umursamadığı onca insanın, bizzat kadın yüzünden kendi çocuklarını kaybedecek insanların hepsinin güvende olmasını sağlamak için, müdahale etmek *durumunda* kalıyorlar."

Bebek tüm bunları anlattığım sırada oldukça durgun ve sessizdi ama sanki onu tokatlamışım gibi büzülmüştü şimdi. "Biz diye bahsettin" dedi, bunu demesiyle odada bir şeyler değişti, garip bir hava esti.

"Ne?" diye sordum.

"Dedin ki, '*biz* müdahale etmek durumunda kaldık.'"

"Hayır, öyle demedim. 'Müdahale etmek durumunda *kalıyorlar*' dedim."

"Hayır. 'Biz' dedin. Vay canına. *Ha siktir*! Sen de bu işin için-

42. Tedavisi yapılan hastalığın iyileşme sürecini olumsuz etkileyen eşzamanlı hastalık. (ç.n.)

desin, öyle değil mi? Kahretsin. Şu kampların planlanmasına yardım ettin, öyle değil mi?" Ardından da Nathaniel'a dönüp, "Baba. Baba. Duydun mu? Duydun mu haa? O da işin içinde! Bu işin arkasında o var!"

İkimiz de dudakları hafifçe aralanmış bir halde, orada öylece oturan, bakışlarını bir onun, bir benim üzerimde gezdiren Nathaniel'a baktık. Gözlerini kırpıştırdı. "David" diyecek oldu.

Ama David artık ayağa kalkmış, Nathaniel kadar uzun ve sıska haliyle, beni işaret ediyordu parmağıyla. "Sen de onlardan birisin" dedi sesi son perdesinde, heyecanlıydı. "Öyle olduğunu biliyordum. Senin bir işbirlikçi olduğunu başından beri biliyordum. Bu kampların arkasında senin olduğunu biliyordum başından beri. *Biliyordum* işte."

"David!" diye bağırdı Nathaniel, üzüntüyle.

"Siktir git" dedi bebek ayan beyan, yüzüme dosdoğru bakarak ve hiddetten titreyerek. "Siktir git." Ardından Nathaniel'a sardırdı. "Sen de siktir git" dedi. "Haklı olduğumu biliyorsun. Bunu konuştuk seninle, onun nasıl da devlete çalıştığından konuştuk. Ve sen şimdi bana arka bile çıkmıyorsun." Sonrasında, hiçbirimizin bir şey yapmasına fırsat kalmadan, kapıya doğru koşup açtı, dekontaminasyon odasından çıkan yüksek bir emme sesi eşliğinde kapıdan çıkıp gitti.

"David!" diye haykırdı Nathaniel, peşinden kapıya koşturduğu sırada, başından beri Norris'le kanepenin üzerine oturmuş, sanki kendileri bir tiyatrodaymış da bizler de heyecanlı bir piyesin oyuncularıymışız gibi el ele tutuşmuş, bakışlarını aramızda gezdirip duran Aubrey ayağa kalktı. "Nathaniel" dedi. "Merak etme. Uzaklara gidemez. Güvenlikçilerimiz onu takip edecektir zaten." (Buraların normali olup çıkan bir başka şey de bu işte: İnsanlar gece ve gündüz sektirmeden, mülklerinde devriye gezsinler diye tam koruyucu donanıma sahip güvenlik görevlileri tutar oldular.)

"Evraklarını yanında getirdi mi emin değilim" diye devam etti Nathaniel endişeyle. David'e apartmandan her ayrıldığında ya-

nına nüfus cüzdanını ve sağlık belgesini alması gerektiğini tekrar tekrar hatırlatmıştık ama sürekli unutup duruyordu.

"Sorun değil" dedi Aubrey. "Seni temin ederim. Çok uzağa gitmeyecek, hem ekip de onu takip edecektir. Gidip onları bir arayayım" diyerek çalışma odasına yöneldi.

Sonrasında içeride sadece üçümüz kaldık. "Gitsek iyi olur" dedim. "David'i alalım, öyle gidelim" ama Norris elini koluma koydu. "Yerinde olsam onu beklemezdim" dedi nazikçe. "Bu gece burada kalmasına izin ver, Charles. Güvenlik onu içeri getirir, biz de onunla ilgileniriz. Yarın da güvenlikçilerden biriyle eve göndeririz." Nahtaniel'a baktım, hafifçe başını salladı, bunun üzerine ben de başımla onayladım.

Aubrey'nin yanımıza dönmesiyle özür ve teşekkür faslı başladı ama sessizlik içinde. Dışarı çıktığımızda arkama döndüm ve yüzünde anlayamadığım bir ifadeyle bana bakan Norris'i gördüm. Kapının ardımızdan kapanmasıyla gecenin ortasında öylece dışarıda kalakaldık; hava sıcak, nemli ve durgundu. Maskelerimizin nem alma cihazlarını açtık.

"David!" diye seslendik. "David!"

Ama cevap veren olmadı.

Aubrey'nin bizi arayıp da David'in, güvenlik ekibi için evlerinin arka tarafında bir yere inşa ettirdikleri küçük taş kulübede, güvenlikçilerin birinin yanından güvende olduğunu söylemesinin ardından bile, "Gidiyor muyuz yani?" diye sordum Nathaniel'a.

İçini çekip omuzlarını silkti. "Sanırım" dedi yorgun bir sesle. "Nasıl olsa bizimle eve gelmeyecek. En azından bu gece."

İkimiz de güneye, meydana baktık. Bir müddet ikimiz de konuşmadık. Bir buldozer vardı; operatör, önünde uzanan yolu aydınlatan parlak tek bir ışığın altında, son kalan gecekondu mahallesinin kalıntılarını önüne katmış, plastik ve kontrplaktan ibaret bir tepeye doğru itiyordu. "New York'a ilk geldiğimiz zamanı hatırlıyor mu-

sun?" diye sordum ona. "Lincoln Center yakınlarındaki o boktan otelde kalıyorduk ve ta TriBeCa'ya[43] kadar yürümüştük. Bu parkta durmuş ve dondurma yemiştik. Birilerinin anıt kemerin altına kurduğu bir piyano vardı ve sen başına oturup çalmıştın..."

"Charles" dedi Nathaniel aynı nazik ses tonuyla. "Şu anı gerçekten konuşmak istemiyorum. Tek istediğim eve gitmek."

Tüm gece boyunca yaşadığım en üzücü şey buydu nedense. Ne Aubrey ve Norris'in hastalıktan dolayı düştükleri hal, ne de David'in bana beslediği aleni nefret. Nathaniel bana öfkelenmiş olsa, beni suçlamış olsa, bana meydan okumuş olsa bundan bin kat daha iyiydi. Böyle bir durumda ona karşı koyar, direnirdim. İkimiz de baştan beri iyi mücadele vermiştik. Ama bu teslimiyet, bu yorgunluk; bununla nasıl baş edeceğimi bilemiyordum.

Arabayı üniversiteye park etmiştik, yürümeye başladık. Sokaklarda kimsecikler yoktu elbette. On yıl önce, Nathaniel'ın bir parçası olup çıktıkları için Aubrey ve Norris'in hayatımızın bir parçası olacaklarını çoktan kabullendiğim bir geceyi hatırladım. Bir akşam yemeği daveti vermişlerdi, David'i –o sıralar sadece yedi yaşındaydı, gerçekten de bebekti– bir bakıcıyla bırakıp güneye giden metroya binmiştik. Partidekilerin hepsi Aubrey ve Norris'in zengin arkadaşlarıydı ama birkaçının bizimle aynı yaşlarda erkek arkadaşları ya da kocaları vardı; ben bile iyi vakit geçirmiştim, partiden ayrıldıktan sonra eve yürüyerek gitmeye kadar vermiştik. Uzun bir yürüyüş olmuştu, aylardan marttı, dolayısıyla hava mükemmeldi, çok sıcak değildi, ikimiz de biraz sarhoş olmuştuk, 23. Cadde'ye geldiğimizde Madison Park'ta mola vermiş, bir bankın üzerinde, başka bankların üzerinde

43. New York'un Manhattan semtinin Lower Manhattan bölgesinde bulunan, "Triangle Below Canal Street" (Kanal Sokağı'nın Altındaki Üçgen) anlamına gelen isminden türetilen TriBeCa kısaltmasıyla anılan mahalle. Başlangıçta bir çiftlik arazisi olan mahalle, sonraları kuru gıda ve tekstil merkezli bir ticaret alanı haline dönüşmüş, şimdilerde ise eski fabrikaların restorasyonuyla sanat galerisi, atölyeler ve restoranlara ev sahipliği yapan bir yerleşim bölgesi olmuştur.

öpüşüp koklaşan diğer insanların arasında, biz de öpüşüp koklaşmıştık. Nathaniel bir sürü yeni arkadaş edindiğimizi düşünerek o gece çok mutlu olmuştu. Bu, her ikimizin de sadece birkaç yıllığına New York'ta olacağımızı varsaydığımız zamanlardı.

Şimdi sessizlik içinde yürüyorduk, arabanın kilidini açtığım sırada Nathaniel beni durdurup kendisine doğru çevirdi. Aylardan beri ilk defa bu akşam bana bu denli yakın durmuş, bu denli bilinçli dokunmuştu. "Charles," dedi, "öyle miydin?"

"Öyle miydin, derken?" diye sordum.

Nefes aldı. Kaskının nem giderici filtresinin temizlenmesi gerekiyordu, nefes aldığı sırada yüzü kayboldu, ekran önce buğulanıp ardından kendi kendini temizlediğinde yüzü tekrar belirdi. "Bu kampların kurulmasında yer aldın mı?" diye sordu. Bakışlarını önce uzaklara dikti, ardından bana çevirdi. "Halen onlarla işin içinde misin?"

Ne diyeceğimi bilemedim. Raporları bizzat görmüştüm elbette; gazetede yayınlananlar, televizyonda gösterilenlerin yanı sıra diğer raporları, senin de gördüğün raporları. Rohwer'dan gelen kamera görüntülerinin gösterildiği gün bir komite toplantısındaydım ve odadaki biri, Adalet Bakanlığı'ndaki avukatlardan biri, bebeklerin kaldığı bölgede olanları görünce zorlukla nefes almış, kadıncağız kısa bir süre sonra da odadan çıkmıştı. O gece benim de gözüme uyku girmemişti. Kamplara hiç ihtiyaç duyulmamış olmasını ben de dilerdim elbette. Ama ihtiyacımız vardı ve ben bunu değiştiremezdim. Tek yapabildiğimiz bizi korumaya çalışmaktı. Bunun için özür dileyemezdim; izah edemezdim. Bu iş için gönüllü olmuştum. Keşke hiç olmasaydı dediğim şeyler yaşandığı için şimdi kalkıp bunu inkâr edemezdim.

Peki ya bunları Nathaniel'a nasıl açıklayacaktım? Anlamayacaktı; asla anlamayacaktı. Bu yüzden orada öylece durdum, dudaklarım aralı, konuşmak ile sessiz kalmak, özür dilemek ile yalan söylemek arasında asılı kaldım.

"Bence bu gece laboratuvarda kalmalısın" dedi en nihayet, sesinde halen o yumuşak tonlamayla.

"Ah," dedim, "peki." Göğsünün ortasına sert bir yumruk indirmişim gibi bir adım geri attı. Bilmiyorum: Onunla kavga etmemi, ona yalvarmamı, her şeyi inkâr etmemi, ona yalan söylememi beklemişti belki de. Gelgelelim ses çıkartmayıp boyun eğerek, inanmak istemediği her şeyi de onaylıyor gibiydim. Bana tekrar baktı ama yüz ekranı gitgide daha da buğulanmaya başlamıştı, neden sonra arabaya binip kuzeye doğru yola koyuldu.

Yürüdüm. 14. Cadde'de bir tankın, ardından da tamamı koruyucu giysileri –yüz ekranlarının tek yönlü bir aynadan ibaret olduğu, böylece üzerinde böyle kıyafetler olan biriyle konuştuğunuzda gördüğünüz tek şeyin kendi suretiniz olduğu, yeni askeri üniformaları– içinde bir piyade tugayının yanımdan geçmesini bekledim. Yürümeye devam ettim, 23. Cadde'deki barikatı geçtiğim sırada askerin biri, klimalı bir jeodezik kubbenin altına yerleştirilmiş ve krematoryumlardan biri tarafından teslim alınacağı zamana kadar cesetlerin bekletildiği Madison Park'a girmemem için beni doğuya yönlendirdi. Parkın her bir köşesinin üzerinde fırıl fırıl dönen insansız hava aracı kameraları vardı; üzerlerindeki elektronik flaşlar, dört sıra halinde üst üste istiflenmiş, mukavva tabutların dış kısımlarını aydınlatıyordu. Park Bulvarı'ndan karşıya geçerken, diğer taraftan gelen bir adama yaklaştım; adam bana yaklaşırken gözlerini yere indirdi. Hastalık nefes yoluyla değil de birbirinin yüzüne bakarak bulaşıyormuş gibi; etrafımdaki herkeste gördüğüm bu göz teması kurma isteksizliğine sen de denk geldin mi hiç?

En nihayet Rockefeller'a vardım, duşa girip kanepemin üzerinde kendime bir yatak yaptım. Ama uyku tutmadı, birkaç saat geçtikten sonra kalktım, karartma perdelerini açtım ve projektör ışıkları üzerlerinde gezinirken pervaneleri ışıl ışıl parlayan morg helikopterlerinin Roosevelt Adası'na nakil yapışlarını izledim.

Burada krematoryumlar asla durmazdı ama kıyıya yüzerek çıkmaları için gece geç saatlerde cankurtaran botlarından indirilerek Hudson Nehri ya da East River'ın ağzına bırakılan iklim mültecilerine engel olması umuduyla su yollarının kapanmasından ötürü mavna taşımacılığını bir süre önce askıya almışlardı.

Artık çok yorgunum, hiç olmadığım kadar yorgunum hem de. Bu gece hepimiz ayrı yerlerde uyuyoruz. Sen Londra'da. Olivier Marsilya'da. Kocam dört sokak kuzeyde. Oğlum üç mil güneyde. Ben burada, laboratuvarımda. Birinizin, herhangi birinizin yanında olabilseydim keşke. Karartma perdelerinden tekini açık bıraktım, bu yüzden kare halinde bir ışık huzmesi karşı duvarda, sadece benim anlayabileceğim bir parola gibi, titreşip titreşip gözden yitiyor.

Benden sana sevgiler.

Sevgili Peter, 20 Eylül 2058

Bugün Norris'in cenaze töreni vardı. Nathaniel ve David'le Rutherford Place'teki Friends toplantı evinde buluştum. David'i görmeyeli üç ay olmuştu, Nathaniel'ı görmeyeli de bir hafta. Norris'e saygımızdan ötürü birbirimize karşı acı verecek kadar kibar davranmaya özen gösteriyorduk. Nathaniel beni önceden aramış ve karşılaştığımızda David'e sarılmamaya çalışmamı rica etmişti, ben de sarılmamıştım ama o sırtımı sıvazlayarak ve homurdanır gibi konuşarak ikimizi de şaşırtmıştı.

Küçük çaplı ve mütevazı ayin sırasında David'in yüzüne baktım. Önümdeki sırada, bir koltuk solumda oturuyordu. Yüzünün yandan görünüşünü, kemikli uzun burnunu, başının her bir yanından dikenler fışkırıyormuş gibi bir görüntü veren yeni saç modelini inceledim. Yeni okuluna, Aubrey'nin iki yıl önce de-

vam etmeye ikna ettiği diğer okulundan ayrıldıktan sonra yine Aubrey'nin gitmesi için ikna ettiği okula başlamıştı ve bildiğim kadarıyla ne okuldan ne de ondan şikâyet vardı. Gerçi eğitim yılı başlayalı henüz üç hafta olmuştu.

Ayine katılanların çoğunu tanımıyordum, –şahsen hatırladığım– yıllar öncesindeki akşam yemeklerinden ve partilerden hatırladığım birkaç kişi vardı ama genel olarak bir boşluk hissi hâkimdi: '56'da benim fark ettiğimden çok daha fazla arkadaşlarını kaybetmişlerdi ve içerisi yarı dolu olmasına rağmen bir şeyin, birinin eksik olduğuna dair hiç geçmeyen ve tedirgin edici bir hissiyat da vardı.

Sonrasında Nathaniel, ben ve bebek, birkaç kişinin daha toplanıp geldiği Aubrey'nin evine geri döndük; Aubrey misafirlerinin kıyafetlerini çıkarabilmesi için dekontaminasyon kıyafetini giydi. Son bir yıldır, Norris yavaş yavaş ölürken, evi loş tutmaya, odaları mumlarla aydınlatmaya başlamışlardı. Bir şekilde işe yaramıştı bu; gerek Aubrey gerekse ev o loşluğun içinde daha az yıpranmış görünüyorlardı ama o alandan içeriye adım atmak, elektriğin icadından önceki bir çağa girme hissi veriyordu insana. Ya da belki de evin artık insanlardan ziyade başka bir tür hayvan, belki de köstebekler, güneş ışığının bariz gerçekliğine katlanamayan, küçük, zavallı, boncuk gözlü yaratıklar tarafından işgal edildiği hissini veriyordu. Nathaniel'ın, şimdilerde on bir yaşında olan ve halen kendi gölgeli dünyalarında yaşayan öğrencileri Hiram ve Ezra geldi aklıma.

En nihayet sadece dördümüz kalmıştık. Nathaniel ve David geceyi orada geçirmeyi teklif etmişler, Aubrey de kabul etmişti. Ben de onların yokluğundan istifade, dairedeki birkaç eşyamı toparlayıp RÜ'de halen kalmakta olduğum yurt odasına götürecektim.

Bir müddet hepimiz sessiz kaldık. Aubrey başını kanepenin arkasına dayamış, bir süre sonra da gözlerini kapatmıştı. Nathaniel, kanepeye rahatça uzanabilmesi için Aubrey'yi döndürmesine yardım

etmesi gerektiğine işaret ederek "David" diye fısıldadı. Bebek tam yardım etmek için yanına gitmişti ki, Aubrey konuşmaya başladı.

"'50'de New York'ta teşhis konan ilk hastaya dair haberler çıktıktan kısa bir süre sonra yaptığımız konuşmayı hatırlıyor musunuz?" diye sordu gözleri halen kapalı bir halde. Hiçbirimiz cevap vermedik. "Sen, Charles. Ne zamandır beklediğimiz bu mu, hepimizi yok edecek hastalık bu mu diye sana sorduğumu hatırlıyorum, sen de 'Hayır, bu biraz daha insaflı olacak' demiştin, hatırladın mı?"

Sesinin tonu gayet nazikti ama ben yine de ezilip büzülmüştüm. "Evet" dedim. "Hatırladım." Nathaniel'ın iç geçirdiğini duydum, varla yok arası, hüzünlü bir ses.

"Mmm" dedi. Bir sessizlik daha oldu. "Görünen o ki haklıymışsın. Çünkü arkasından '56 geldi."

"Sana bunu hiç anlatmadım" dedi, "ama '50 kışında, eski bir arkadaşımız bizimle temasa geçti. Aslına bakarsan, benden ziyade Norris'in arkadaşıydı; ta üniversite yıllarından, kısa bir süre çıkmışlardı. İsmi Wolf'tu.

O tarihte, yaklaşık üç aydır Kurbağa Gölü Yolu'nda yaşıyorduk. Biz de pek çok insan gibi, hatta senin ekiptekiler bile Charles, oralarda daha güvende olacağımızı, onca kalabalığı ve kiri pasıyla şehirden uzakta olmanın daha iyi olacağını düşünmüştük. Bu dediğim, yağmalamaların başlamasından sonraydı; herkes evlerini terk etmeye korkuyordu. Gerçi '56 kadar kötü değildi, hiç değilse sokakta üzerine atlayan, sırf seni de hasta etmek istedikleri için suratına suratına öksürerek seni de enfekte etmeye çalışan insanlar yoktu. Yine de kötüydü. Hatırlarsın.

Her neyse, bir gece, Norris bana Wolf'un kendisiyle temasa geçtiğini söyledi; civardaydı ve bizi görmeye gelip gelemeyeceğini sormuştu. Neyse işte. Tüm önerileri ciddiye alıyorduk. Norris'in astımı vardı, Long Island'a gitmemizin nedeni de her şeyden önce başka insanlarla karşılaşmamaktı zaten. Bu yüzden Wolf'a onu görmeyi bizim de çok arzu ettiğimizi, ancak bizim olduğu kadar

onun da iyiliği için bunun güvenli olduğunu düşünmediğimizi, ortalık sakinleştiğinde bir araya gelmekten memnun olacağımızı söylemeye karar verdik.

Neyse, Norris ona bu mesajı yolladı, saniyesinde de Wolf'tan cevap geldi: Bizi görmeye gelmek *istemiyordu*; gelip bizi görmesi *gerekiyordu*. Yardımımıza ihtiyacı vardı. Norris video görüşmesi yapıp yapamayacağımızı sorduysa da ısrar etti: Bizi görmesi gerekiyordu.

Ne yapabilirdik ki? Ertesi gün, öğlen saatlerinde bir mesaj aldık: 'Dışarıdayım.' Dışarı çıktık, bir müddet hiçbir şey görmedik. Sonra Wolf'un Norris'in adını seslendiğini duyduk, patikadan aşağı yürüdük ama hâlâ bir şey göremedik. Derken Wolf'un sesini bir daha duyduk, patikada biraz daha ilerlerdik. Bu durum birkaç defa daha tekrar ettikten sonra Wolf'un 'Dur' dediğini duyduk.

Durduk. Ortalıkta kimse yoktu. Ardından nöbetçi kulübesinin yanındaki büyük kavak ağacının arkasında bazı dalların çatırdadığını duyduk, derken Wolf göründü.

Çok hasta olduğu her halinden belliydi. Yüzü gözü yara içinde kalmış, iskelete dönmüştü. Elinde baston olarak kullandığı bir manolya dalı vardı ama onu kaldıracak gücü olmadığı için, çalı süpürgesi gibi arkasında sürüyordu. Sırtında ufak bir sırt çantası vardı. Bir eliyle pantolonunu tutuyordu: Beline kemer takmıştı ama işe yaramıyordu.

Norris ve ben derhal geri çekildik. Wolf'un hastalığın son aşamasına yaklaştığı, dolayısıyla da hayli bulaştırıcı olduğu aşikârdı. 'Gidecek başka bir yerim olsaydı buraya gelmezdim' dedi. 'Biliyorsunuz, yapmazdım bunu. Ama yardıma ihtiyacım var. Gerçi fazla vaktim de kalmadı. Bunun nasıl bir emrivaki olduğunun farkındayım. Ama umuyorum ki –yani umarım– burada ölmeme izin verirsiniz.'

Merkezlerin birinden kaçmıştı. Birkaç kişiyle daha temasa geçtiğini, hepsinin de onu başlarından savdığını daha sonra öğre-

necektik. 'İçeri girmek gibi bir talebim yok. Ama düşündüm de... belki de havuz kulübesinde kalmama izin verirsiniz? Başka hiçbir şey istemeyeceğim sizden. Ama içeride, bir evin içinde ölmek istiyorum.'

Ne diyeceğimi bilemiyordum. Norris'in hemen arkamda, kolumu kavradığını hissedebiliyordum. En nihayet 'Norris'le konuşmam lazım' dedim, Wolf başını sallayıp bize mahremiyet tanımak istercesine yeniden kavak ağacının arkasına çekildi. Norris'le birlikte patikadan yukarı çıktık. O bana baktı, ben de ona, ikimiz de bir şey söylemedik. Söylememize de gerek yoktu, ne yapacağımızı biliyorduk. Cüzdanım yanımdaydı, içinde ne var ne yoksa çıkardım, beş yüz dolardan biraz fazla. Ardından tekrardan ağaca doğru yürüdük, Wolf yeniden ortalıkta göründü.

'Wolf' dedim, 'özür dilerim, çok üzgünüm. Ama yapamayız. Norris çok dayanıksız, bunu sen de biliyorsun. Yapamayız, gerçekten yapamayız.' Aklıma sen geldin, Charles. 'Bir arkadaşımızın hükümette bağlantıları var,' dedim, 'o sana yardım edebilir; seni daha iyi bir merkeze yerleştirebilir.' Böyle bir şeyin imkân dahilinde olduğundan, hatta 'daha iyi bir merkez' diye bir şey olduğundan bile emin değildim ama söz verdim. Ardından parayı yere, bir adım uzağımıza koydum. 'İhtiyacın olursa sana daha fazlasını da getirebilirim' dedim.

Hiçbir şey söylemedi. Orada öylece durmuş, nefese nefese kalmış bir vaziyette paraya bakıyor, ayaklarının üzerinde hafifçe sallanıyordu. Sonra Norris'in elini tuttum ve telaş içinde eve döndük; son yüz metrede koşmaya başlamıştık, Wolf'un peşimize düşmeye mecali varmış gibi, cadı misali aniden havaya yükselerek önümüzü kesip bize engel olacakmış gibi koşmaya başlamıştık. İçeri girer girmez kapıyı sürgüledik, sanki Wolf her an birinden içeri sızacak da evi hastalığıyla dolduracakmış gibi tüm pencereleri ve kilitleri tek tek kontrol ederek evin içinde dolaştık.

Ama en kötü kısmı neydi biliyor musun? Norris ve benim bu denli öfkeli oluşumuz. Wolf'un hastalığa yakalanmasına öfkeliydik; çıkıp bize geldiğine, bizden yardım istediğine, bizi böyle bir duruma düşürdüğüne öfkeliydik. O gece, bütün pencere panjurları kapatılmış, tüm güvenlik alarmları devreye sokulmuş, havuz kulübesi –oraya gidebilir düşüncesiyle– asma kilitle sürgülenmiş bir halde otururken kendimize bunu söylüyorduk. Ne *cüretle*. Ne *cüretle* bizi bu hale düşürmüştü o, ne *cüretle* bizi ona hayır demeye mecbur bırakmıştı. Buydu düşündüğümüz. Bir arkadaşımız çaresizlik içindeydi, korkmuştu ve biz de böyle tepki veriyorduk.

Sonrasında aramızda hiçbir şey eskisi gibi olmadı. Ah, her şeyin her zaman yolundaymış gibi göründüğünün farkındayım. Ama bir şeyler değişmişti. Sanki aramızdaki bağın temelinde aşk değil de utanç vardı artık; paylaştığımız bu korkunç sırra, birlikte yaptığımız bu korkunç, insanlık dışı şeye dayanıyordu aramızdaki bağ. Bunun için Wolf'u da suçluyorum. Her gün, her dakika o dört duvar arasında kaldık, dürbünle araziyi gözetlemek de cabası. Güvenlik ekibine geri dönmeleri için iki kat para teklif ettik ama hayır dediler, dolayısıyla biz de kendimizi bir kuşatmaya, tek kişilik bir kuşatmaya hazırladık. Tüm perdeleri, panjurları kapalı tuttuk. Bir korku filminin içindeymişçesine yaşamaya başladık; her an pencerelerin birinden bir tıkırtı gelecek ve panjuru açtığımızda Wolf'u cama yapışmış bir vaziyette bulacakmışız gibiydi. Belediye zabıtasını bölgedeki toplam ölüm sayılarını takip etmeye ikna edebilmiştik, ancak iki hafta sonra Wolf'un otoyolun yanında ölü olarak bulunduğu –görünüşe bakılırsa günler önce ölmüştü– haberi geldiğinde bile diken üstünde durmaktan vazgeçememiştik: Telefonlarımıza cevap vermeyi, mesajlarımızı kontrol etmeyi bırakmış, insan içine çıkmamaya devam etmiştik, çünkü dış dünyayla iletişim halinde olmazsak bizden hiçbir şey talep edilmez, biz de böylelikle güvende olurduk.

Tehlikenin geçtiği işaretini alınca Washington Meydanı'na döndük. Ama Water Mill'e bir daha hiç gitmedik. Nathaniel, Kurbağa Gölü Yolu'na neden hiç gitmediğimizi sormuştun ya hani bir seferinde, bu yüzden gitmiyorduk işte. Dahası, Wolf'tan da bir daha hiç bahsetmedik. Bu üzerinde mutabık kalmamız gereken bir şey değildi; bunu yapmamamız gerektiğini ikimiz de biliyorduk. Yıllar geçtikçe suçluluk duygumuzu telafi etmeye çalıştık. Hastalara yardım eden hayır kurumlarına bağışta bulunduk; hastanelere bağış yaptık; kamplara karşı mücadele veren aktivist gruplarına yardım ettik. Gelgelelim Norris'e lösemi teşhisi konduğunda, doktor odadan çıkar çıkmaz söylediği ilk şey, 'Wolf'un cezası bu' oldu. Buna inandığından emindim. Uyuşturucular yüzünden hezeyanlar geçirdiği son günlerinde benim değil, Wolf'un adını dilinden düşürmez olmuştu. Bu hikâyeyi size anlatırken her ne kadar inanmıyor gibi görünsem de aslında ben de inanıyorum. İnanıyorum ki bir gün Wolf benim için de gelecek."

Hepimiz suskunluğa gömülmüştük. Ahlaki değerler konusundaki mutlakçı tavırlarında istikrarlı olan bebek bile hüzünlü ve suskundu. Nathaniel içini çekti. "Aubrey" diye başlayacak oldu ama Aubrey onun sözünü kesti.

"Birilerine itiraf etmek zorundaydım" dedi. "Bunları sana anlatmamın nedeni de kısmen bu. Ama bir diğer nedeni de David, babana çok kızgın olduğunu bilmem ve seni anlamam. Ne var ki korku, çoğumuzun sonradan pişman olacağımız şeyleri, yapabileceğimizi asla düşünmediğimiz şeyleri yapmamıza neden olur. Sen çok gençsin; hayatının neredeyse tamamını ölümle ve ölüm olasılığıyla yan yana yaşayarak geçirdin; ölümü kanıksadın, ki bu yürekler acısı bir durum. Dolayısıyla ne demek istediğimi tam olarak anlayamazsın.

Ama yaşın ilerlediğinde, hayatta kalmak için elinden gelen her şeyi yaparsın. Kimi zaman bunu yapıyor olduğunun farkında bile olmazsın. Bir şey, bir içgüdü, daha beter bir benlik, kontrolü ele

alır; eskiden olduğun kişi olmaktan çıkarsın. Bu dediğim herkeste olmaz. Ama çoğumuzda olur.

Sanırım söylemeye çalıştığım şey, babanı affetmen gerektiği." Bakışlarını bana çevirdi. "*Ben* affediyorum seni Charles. Kamplar konusunda her ne yaptıysan... Sana bunu söylemek istedim. Norris seni hiçbir zaman benim suçladığım gibi suçlamadı, bu yüzden affedecek bir şeyi de yoktu, af dileyecek bir şeyi de. Ama benim var."

Bir şeyler söylemem gerektiğinin farkına vardım. "Teşekkürler Aubrey" dedim, ülkemin en değerli ve en kutsal eşyalarını, tıpkı bir üniversite yurt odasının duvarlarına asılan posterlermiş gibi evinin duvarlarına asmış olan ve çok değil daha iki yıl önce beni Amerikan hükümetinin maşası olmakla suçlayan bir adama. "Bunun için minnettarım."

Aubrey iç geçirdi, aynı şekilde Nathaniel da, sanki rolümü iyi oynayamamışım gibi. David odanın karşı tarafında, yüzündeki ifadeyi göremeyeyim diye yüzünü çevirmiş bir vaziyette oturuyordu. Aubrey'yi severdi. Ona saygı duyardı. Aklından neler geçtiğini tahmin edebiliyordum, içimde ona karşı bir acıma hissi uyandı.

Bencilce düşünmekten o kadar uzaktım ki, gerçekten de o anda ondan af dilemeye niyetliydim. Hatta elimde olmaksızın daha şimdiden, yeniden kavuşmamızın hayalini kuruyordum: Yanlarına geri taşınacaktım, Nathaniel beni yeniden sevecekti, bebek bana bu kadar kızmayı bırakacaktı ve biz yeniden bir aile olacaktık.

Ancak bir şey söylemedim. Ayağa kalkıp herkesle vedalaşmakla yetindim, sonrasında da planladığım üzere dairemize uğrayıp tekrardan yurda döndüm.

İnsanların son iki yılda diğer insanlara yaptıklarıyla ilgili korkunç pek çok hikâye duydum, ikimiz de duyduk. Aubrey'ninki en korkuncu değildi, buna yakın bile değildi. O aylar boyunca, çocuklarını metroda terk eden ebeveynlerin, bahçelerinde oturdukları sırada ebeveynini kafalarının arkasından kurşunlayan bir ada-

mın, ölüm döşeğindeki kırk yıllık kocasını, tekerlekli sandalyeye koyup Lincoln Tüneli yakınındaki bir hurdalığa götürüp orada bırakan bir kadının haberleri çıkmıştı. Ama sanırım Aubrey'nin hikâyesinde beni en çok etkileyen şey, hikâyenin kendisiyle bile ilgili değildi; daha ziyade onun ve Norris'in hayatlarının ne denli basit, sıradan olup çıktığıydı. Onları net bir biçimde görüyordum: Bir zamanlar fazlasıyla içerlediğim ve imrendiğim o evde, ışığın içeri girmesine engel olmak için panjurların hepsini kapalı vaziyette tuttukları, hastalığın o azametli gözü onları fark etmez umuduyla, sanki yakalanmaktan tamamen kurtulabilecekmiş ve hastalık onları kendi hallerine bırakacakmışçasına kendilerini bir köşeye sığıştırmışlardı her ikisi de.

Sevgiler, C.

Sevgili Peter, 30 Ekim 2059

Gecikmiş doğum günü mesajın için teşekkürler; tamamen aklımdan çıkıp gitmiş. Elli beş. Eşinden ayrı. Kendi oğlu ve Batı dünyasının geri kalanının çoğu tarafından nefret edilen biri (bizzat kendisinden değilse bile yaptığı işten). Bir zamanlar umut vaat eden bir biliminsanıyken, karanlık bir hükümet ajanlığına, öyle ya da böyle, tamamen geçiş yapmış biri. Söylenecek başka ne var? Pek fazla bir şey yok sanırım.

Nathaniel ve bebeğin şimdilerde sürekli olarak yaşadıkları Aubrey'nin evinde oldukça sönük bir kutlama yapıldı. Bundan bahsetmediğimin farkındayım; aniden gelişiverdiği, hatta Nate de, ben de gerçekten farkına varmadan gelişiverdiği için bahsetmedim sanırım. İlk başlarda o ve David, Norris'in ölümünü izleyen haftalarda Aubrey'ye refakat etmek amacıyla şehir merkezinde daha fazla vakit geçirir olmuşlardı. Orada kalacakları zaman bana mesaj atardı, böylece dairemize dönüp bir gece orada kalabi-

leceğimi bilirdim. Odaları gezer, bebeğin masasının çekmecelerini açar, etrafa bakınır, Nathaniel'ın çorap çekmecesini kurcalardım. Özellikle bir şey aradığım yoktu: Nathaniel'ın gizlisi saklısı olmadığını, David'in de kendininkileri ortalıkta bırakmayıp yanına alacağını biliyordum. Sadece bakınıyordum. David'in gömleklerinden bir kısmını katladım; Nathaniel'ın iç çamaşırlarının başında durup kokularını içime çektim.

Gel zaman git zaman, bir şeylerin ortadan kaybolduğunu fark etmeye başladım. David'in spor ayakkabıları, Nathaniel'ın komodininin üzerindeki kitapları. Bir gece eve geldim ve bir de baktım ki Benjamin ağacının yerinde yeller esiyor. Neredeyse bir çizgi filmin içindeymiş gibi gelişiyordu her şey; gündüzleri evde olmuyordum ve tüm bu nesneler sanki ben onlara bakmazken ortalıktan kaçıyorlardı. Ama azar azar Washington Meydanı'na götürülüyorlardı elbette. Damla misali yavaş yavaş gerçekleşen bu terk edişten yaklaşık beş ay sonra, Nathaniel bana bir mesaj yollayarak şayet arzu edersem eve geri taşınabileceğimi bildirdi. Onu, prensiplerimden ötürü her ne kadar reddetmeyi planlamış da olsam; birkaç haftada bir, onun apartman dairesini benim için tamamen satın alma olasılığı –böylelikle yurt köşelerinden kurtulup yerimi yurdumu bilme imkânım olacaktı– konusunu aramızda tartışıyorduk; bunu yapacak parası olmadığının farkındaydım, aynı şekilde bende de yoktu, o aralar her şeyden bıkmış usanmış durumda olduğumdan daireye geri taşındım. Yine de dairedeki her şeyi Aubrey'ye götürmemişlerdi, gerçi kendime giderek daha da çok acıdığım anlarda, bunu yapmalarındaki sembolik anlamı da görebiliyordum. Bebeğin küçüklükten kalma resimli kitapları, Nathaniel'ın şimdilerde giyilemeyecek kadar kalın birkaç ceketi, yıllarca dibi tutmuş yemeklerin kalıcı izleriyle dolu bir tencere ve ben: Nathaniel ve David'in hayatındaki tüm döküntüler; yanlarında istemedikleri her türlü zımbırtı.

Nathaniel ve ben haftada bir kez konuşmak için gayret gösteriyoruz. Bu etkileşimler kimi zaman iyi geçiyor. Bazen de iyi gitmi-

yor. Tam olarak kavga ettiğimiz söylenemez ama aramızdaki her konuşma, ne denli hoş olursa olsun, aslında kırılgan bir buz tabakası gibi; hemen altında da karanlık, dondurucu bir su birikintisi var: onlarca yılın küskünlüğü, suçlamaları. Bu suçlamaların çoğu David'le ilgili ama bizim ilişkimizin büyük bir kısmı da ayrı şekilde. Nathaniel bana kıyasla ona karşı daha anlayışlı olsa da, her ikimiz de onun için endişeleniyoruz. Gelecek ay yirmi olacak ve biz onunla ne yapacağımızı da bilmiyoruz, onun için ne yapacağımızı da: Lise diploması yok, üniversiteye gitme niyeti yok, iş bulma niyeti yok. Nathaniel onun her gün saatlerce ortadan kaybolduğunu, sadece akşam yemekleri ve Aubrey'yle satranç oynamak için eve döndüğünü, sonrasında tekrar çekip gittiğini anlatıyor bana. En azından, diyor Nathaniel, Aubrey'ye karşı hâlâ müşfik; oysa bizimleyken, iş bulma konusunda ne düşündüğünü, okulu bitirme konusunda bir planı olup olmadığını sorduğumuzda gözlerini devirip burnundan solurcasına homurdanıyor ama Aubrey'nin arada bir de olsa verdiği ılımlı öğütleri sabırla dinliyor; gece evden çıkmadan önce, yatak odasına çıkması için Aubrey'ye yardım ediyor.

Bu gece tam oturmuş pasta yiyorduk ki, dekontaminasyon odası birdenbire kapandı ve David içeride belirdi. Bebeğin beni orada gördüğünde nasıl bir ruh haline bürüneceğinden asla emin olamıyorum: Ne söylersem söyleyeyim küçümseyip gözlerini mi devirecek? Bu hafta kaç kişinin ölümünden sorumlu olduğumu sorup laf mı sokacak? Ona iltifat ettiğimde, onu ne kadar özlediğimi söylediğimde, beklenmedik bir şekilde, neredeyse bir köpek yavrusu gibi, utangaçça omuz mu silkecek? Her seferinde, onu özlediğimi söylüyorum; her seferinde, onu sevdiğimi söylüyorum. Ama ondan af dilemiyorum, ki bunu istediğini de biliyorum; ondan af dilemiyorum, çünkü affedecek bir şey yok.

"Merhaba David" dedim, kararsız bir ifadenin yüzünden geçişini izledim: Beni gördüğünde vereceği tepkiyi kendisinin de en az benim kadar tahmin edemediğini fark ettim.

Laf sokmaya karar vermişti bu sefer. "Bu akşam yemeğine uluslararası savaş suçlularının davetli olduğunu bilmiyordum" dedi.

"David" dedi Nathaniel bıkkın bir ses tonuyla. "Başlama yine. Sana söylemiştim ya, bu akşam babanın doğum günü."

Ardından, ağzını açıp da daha fazla bir şey söylemesine fırsat kalmadan Aubrey ekledi, nazik bir ses tonuyla, "Gel otur, David, biraz da bizimle vakit geçir." David'in halen tereddütlü davrandığını görünce "Fazladan bir sürü yiyecek var."

Masaya oturdu, Edmund ona bir tabak getirdi, üçümüz bir süre onun tabağındakileri silip süpürürcesine yemesini, arkasına yaslanmasını ve geğirmesini izledik.

"David" dedik Nathaniel ve ben aynı anda, bunun üzerine bebek aniden sırıtarak ikimize baktı sırayla; o öyle yapınca Nathaniel da, ben de birbirimize baktık, bir an için hepimiz aynı anda gülümsemiştik.

"Bir işinizi de kendi başınıza halledemezsiniz, değil mi?" diye sordu David, neredeyse sevgi dolu bir ses tonuyla ve Nathaniel ile bana bir bütün olarak hitap ederek. Bunun üzerine yine gülümsedik: Ona, birbirimize. Bebek o sırada karşımızda, havuçlu kekine çatalla girişmişti. "Kaç yaşındasınız, moruklar?" diye sordu.

"Elli beş" dedim, nefret ettiğim ve onun da nefret ettiğimi bildiği şu "moruklar" kışkırtmasını duymazdan gelerek. Ne var ki bana "Baba" diye hitap etmesinin üzerinden yıllar geçmiş, sonrasında da uzun yıllar boyunca hiç hitap etmemişti.

"Yok artık" dedi bebek, içten bir heyecan vardı sesinde. "Elli beş mi! Çok yaşlı!"

"Hatta müzelik" diye hemfikir oldum, gülümseyerek, David'in yanında oturan Aubrey güldü. "Çocuk daha," diye düzeltti, "bir bebek."

Bu, David'in kamplara gönderilen çocukların ortalama yaşı, beyaz olmayan çocuklar arasındaki ölüm oranı, hükümetin, bu

hastalığı siyahileri ve Kızılderilileri öldürmek için nasıl da bir fırsat olarak kullandığı hakkında çektiği nutuklardan birine başlaması için mükemmel bir zaman olabilirdi; hem yakın zamanlarda ortaya çıkan hastalıkların ilk etapta kontrolsüz yayılmasına izin verilmesinin sebebi de bu değil miydi zaten? Bu sefer öyle yapmadı, gözlerini devirmekle yetindi sadece, üstelik sakin bir şekilde; ardından da kendine bir dilim pasta daha kesti. Gerçi yemeye başlamadan önce boynundaki bandanayı çözmeyi de ihmal etmedi, bunu yaptığı sırada boynunun sağ tarafının devasa bir dövme ile tamamen kaplı olduğunu gördüm.

"Yok artık, daha neler!" dememle birlikte neyi gördüğümü anlayan Nathaniel uyarır bir tonda ismimi söyledi. David'e sözünü etmeme ya da sorgu sual etmeme izin verilmeyen pek çok konu başlığının bir listesi önceden verilmişti bana, bunların arasında üniversite eğitimi, planları, geleceği, gününü nasıl geçirdiği, siyasi görüşü, hedefleri ve arkadaşları yer alıyordu. Ama o çirkin, devasa dövmelerden bahsetmemişti. Önümüzdeki beş saniye içinde incelemezsem kayboluverecekmiş gibi telaşla masanın öbür tarafına gittim. David'in tişörtünün yakasını indirdim ve dövmeye baktım: Yaklaşık iki buçuk santim genişliğinde, iri ve tehditkâr bakan, ışık hüzmeleri saçan bir göz figürüydü, hemen altında Gotik yazıyla "Ex Obscuris Lux" kelimeleri yer alıyordu.

Tişörtünün yakasını bırakıp bir adım geri çekildim. David sırıtıyordu. "Amerikan Oftalmoloji Akademisi'ne mi katıldın yoksa?" diye sordum.

Sırıtmayı bıraktı, kafası karışmış gibi görünüyordu. "Ne dedin?" diye sordu.

"Ex obscuris lux" dedim. "Karanlıktan aydınlığa." Onların sloganı bu.

Bir an için kafası karışmış göründü yine. Sonra kendini toparladı. "Hayır" diye kestirip attı, utandığını, sonra da utandığı için öfkelendiğini anlayabiliyordum.

"Ee, peki ne için o zaman?" diye sordum.

"Charles" dedi Nathaniel iç geçirerek. "Sırası değil."

"Sırası değil derken ne demek istiyorsun? Kendi oğluma boynuna ne demeye koskoca..." –neredeyse "korkunç" diyecektim– "bir dövme yaptırdığını soramayacak mıyım?"

"Çünkü ışık üyesiyim de ondan" dedi David göğsünü gere gere, ben sessiz kalıp cevap vermeyince de yine gözlerini devirdi. "Offf yaa, Moruk" dedi. "*Işık* diyorum *Işık*. Bu bir oluşum."

"Ne tür bir oluşum?" diye sordum.

"Charles" dedi Nathaniel.

"Off, Nate, *Charles, Charles* demeyi kes artık. O benim de oğlum. Ne istiyorsam sorabilirim ona." David'e baktım yeniden. "Ne tür bir oluşum?"

Sırıtıyordu yine, o an tokatlatmak istedim onu. "Siyasi bir oluşum" dedi.

"Ne tür bir siyasi oluşum?" diye sordum.

"Sizin yaptıklarınızı bertaraf etmeye çalışan bir oluşum" dedi.

O an benimle gurur duyardın Peter. Bu konuşmanın nereye varacağını eksiksiz ve gerçekçi bir şekilde öngördüğüm ender anlardan biriydi. Bebek beni kışkırtmaya çalışacaktı. Ben de tahriklere kapılacaktım. Düşüncesizce bir şeyler söyleyecektim. O da benzer şekilde karşılık verecekti. Nathaniel üzüntü ve çaresizlikten ellerini ovuşturarak hiçbir şeye karışmadan izleyecekti. Aubrey koltuğuna yığılıp kalacak, bizleri hayatına soktuğu için, üçümüz böylesine mutsuz olduğumuz için bizi üzüntü, acıma biraz da tiksintiyle seyredecekti.

Ama bunların hiçbirini yapmadım. Tam aksine, –gösterebileceğimi düşünmediğim bir soğukkanlılıkla– hayattaki misyonunu bulduğu için onun adına mutlu olduğumu, ona ve yoldaşlarına mücadelelerinde her şeyin gönüllerince olmasını dilediğimi söyledim. Ardından Aubrey ve Nathaniel'a akşam yemeği için teşekkür ederek dışarı çıktım. "Ahh, Charles" dedi Nathaniel kapıya kadar bana eşlik ederek. "Charles, gitme."

Onu salona çektim. "Nathaniel" dedim, "benden nefret mi ediyor?"

"Kim?" diye sordu, kimi kastettiğimi gayet iyi bildiği halde. Ardından iç geçirdi. "Hayır, elbette etmiyor, Charles" dedi. "O sadece bir aşamadan geçiyor. Ve... nasıl desem, inandığı şeyler konusunda heyecanlı. Bunu sen de biliyorsun. O senden nefret etmiyor."

"Ama *sen* benden nefret ediyorsun" dedim.

"Hayır, etmiyorum" dedi. "Yaptıklarından nefret ediyorum, Charles. *Senden* nefret etmiyorum."

"Yapılması gerekeni yaptım, Natey" dedim.

"Charles" dedi Nathaniel. "Bunu seninle şimdi tartışacak değilim. Asıl konu, senin onun babası olman. Her zaman da öyle olacaksın."

Nedense pek avutmamıştı bu söyledikleri, oradan ayrıldıktan sonra (Nathaniel'ın kalmam için daha fazla çabalayacağını ummuştum ama yapmamıştı) Washington Meydanı'nın kuzey girişinde durup gecekondu mahallesinin ortalıkta dolanıp duran en yeni sakinlerini izledim bir müddet. Birkaç kişi çeşmenin içine girmiş yıkanıyordu, bir aile vardı; –iki ebeveyn ve küçük bir kız– anıt kemerin yanında küçük bir ateş yakmış, alevlerin üzerinde ne olduğu anlaşılmayan bir hayvanı kızartıyorlardı. "Pişmedi mi daha?" diye sorup duruyordu küçük kız. "Olmadı mı daha? Daha pişmedi mi?" "Olmak üzere tatlım" dedi babası. "Az kaldı, neredeyse oldu." Yaratığın kuyruğunu tutup kopardı, kıza uzattı, neşeyle ciyaklayan kız elindekini hemen kemirmeye koyulurken arkamı döndüm. Meydanda yaşayan yaklaşık iki yüz kişi vardı, bir gece evlerinin buldozerle yerle bir edileceğini bilseler de gelmeye devam ediyorlardı: Burada olmak bir köprünün altında ya da tünelin içinde olmaktan daha güvenliydi. Yine de o projektörlerin ışığı üzerlerine vururken nasıl olup da uyuyabildiklerini bilmiyorum ama sanırım insan her şeye alışıyor. Gecekondu sakinleri-

nin çoğu, geceleri bile ya güneş gözlüğü takıyor ya da gözlerinin etrafına bir parça siyah gazlı bez bağlıyorlar. Çoğunun koruyucu kaskı yok, bu yüzden uzaktan bakıldığında yüzleri pamuğa sarılmış bir hayalet ordusu gibi görünüyorlar.

Daireye geri dönünce şu Işık denen oluşumu araştırdım biraz, şüphelendiğim kadar vardı: Kendilerini "devlet tarafından yapılan manipülasyonun ardındaki gerçeği ortaya çıkartmaya ve salgın çağını sona erdirmeye" adamış hükümet karşıtı, bilim karşıtı bir oluşum olarak tanımlıyorlardı. Bu tarz oluşumların standartlarına göre bile hayli ufak çaplı bir oluşum gibi görünüyor; üstlendikleri herhangi bir büyük çaplı saldırı ve kendilerine isnat edilen önemli bir olay yok. Ama yine de Washington'da irtibatta olduğum kişiye bir e-posta yollayarak oluşumun gelmiş geçmiş tüm sicilini bana göndermelerini istedim, ne için istediğimi belirtmedim.

Peter, senden bu tarz yardımlar talep etmedim hiç. Ama elinden ne gelebilirse, yapabileceğin her ne varsa bir bakabilir misin? Böyle bir talepte bulunduğum için üzgünüm. Gerçekten de. Mecbur kalmasam talep etmezdim.

Ona engel olamayacağımı biliyorum. Ama belki yardımcı olabilirim. Denemek zorundayım. Sence de öyle değil mi?

Tüm kalbimle. Charles.

Sevgili Peter,7 Temmuz 2062

Bu seferki kısa olacak çünkü altı saat sonra Washington'da olmak durumundayım. Ama hazır birkaç dakika vaktim varken yazmak istedim.

Burası dayanılmaz derecede sıcak.

Yeni durum, doğu saatiyle bugün öğleden sonra dörtte açıklanacak. Aslında duyurunun 3 Temmuz'da yapılması planlanmıştı,

ancak herkes, insanların Bağımsızlık Günü'nü son bir kez kutlamasına izin verilmesi konusunda hemfikirdi. Şayet günün sonunda açıklayacak olursak, ülkenin belirli bölgelerinde sokağa çıkma yasağının hafta sonu gelmeden önce konmasının çok daha kolay olacağını düşünmüştük; böylelikle pazartesi günü piyasalar açılmadan önce şokun etkisinin geçmesi için insanlara birkaç günlük süre de tanınmış olacaktı. Sen bu satırları okuduğun sıralarda her şey çoktan gerçekleşmiş olacak.

Şu son birkaç aydır bana vermiş olduğun tavsiyeler için çok teşekkür ederim Peter.

Nihayetinde, senin öğüdüne kulak verip bakanlık teklifini geri çevirdim: Zaten her şekilde perde arkasında kalacağım, nüfuzumdan feragat ediyorum ama hiç değilse kendimi güvence altına almış oluyorum. Her neyse, her ne olursa olsun yeterince nüfuzum var. Işık bu kadar sorunlu hale geldiği için İstihbarat'tan David'in üzerine bir takip cihazı yerleştirmesini talep ettim; isyanın Aubrey ve Nathaniel'ın endişe ettikleri gibi daha da kötüye gitmesi ihtimaline karşı da her ikisini korumak için Aubrey'nin evinin dışında sivil giyimli muhafızlar görevlendirilmiş durumda. Aubrey'nin durumu pek iyi değil: Kanser karaciğerine metastaz yapmış. Nathaniel, Aubrey'nin doktorunun altı ila dokuz ayı kaldığını düşündüğünü söylüyor.

Seni benim saatimle bu gece, senin saatinle sabah erken saatlerde güvenli hattından arayacağım. Bana şans dile. Sana ve Olivier'ye sevgiler...

Charles

Kısım V

İlkbahar 2094

İlk buluşmamızı izleyen haftalarda giderek daha sık bir araya gelir olduk. İlk başta tamamen tesadüftü: Hikâye anlatıcısının seansında tanıştığımızın ertesi pazarı meydanda dolaşırken arkamda birinin olduğunu fark ettim. Arkamda bir sürü insan vardı elbette, keza önümde de; –bir grubun ortasında yürüyordum– ne var ki farklı bir sezgiydi bu. Arkama döndüm, bir de baktım ki yine o, bana gülümsüyordu.

"Merhaba Charlie" dedi gülümseyerek.

Gülümsemesi beni tedirgin etmişti. Büyükbaba benim yaşlarımdayken herkes daima gülümserdi. Büyükbaba bunun –gülümsemenin– Amerikalılara has bir şey olduğunu söylerdi. Kendisi Amerikalı değildi ama sonrasında öyle olup çıkmıştı. Gerçi ben çok sık gülmezdim, keza tanıdığım insanlar da.

"Merhaba" dedim.

Bana katıldı ve birlikte yürüdük. Sohbet etmeye çalışacağından endişe etmiştim ama öyle bir girişimde bulunmadı, meydanın etrafında beraberce üç tur attık. Ardından beni gördüğü için memnun olduğunu, belki bir sonraki hikâye seansında beni göreceğini söyleyerek tekrar gülümsedi ve daha ben ne cevap vereceğimi bile kestiremeden batıya doğru yürüdü.

Ertesi cumartesi hikâye anlatıcısına yeniden gittim. Onunla karşılaşmayı umut ettiğimi sanmıyordum ama onu orada, tanıştığımız gün oturduğumuz arka sırada, aynı yerde otururken

gördüğümde içime garip bir his gelip yerleşti; biri gelir de yanı başına oturuverir endişesiyle son birkaç adımı aceleyle attım. Derken duraksadım. Ya beni görmek istemezse? Ama sonra döndü ve beni gördü, gülümseyip eliyle yanındaki yeri göstererek el salladı. "Merhaba Charlie" diye seslendi ona yaklaştığım sırada.

"Merhaba" dedim.

Adı David'di. İlk tanıştığımızda söylemişti adını bana. "Yaa," demiştim, "babamın adı da David'di."

"Yaa, gerçekten mi?" diye sormuştu. "Benimkinin de öyle."

"Yaa" dedim. Söylemem gereken başka bir şeyler varmış gibi görünüyordu; en nihayet "Ortalık David'den geçilmiyor desene" dedim, gülümsedi, hem de ağzı kulaklarına varırcasına, hatta az da olsa güldü. "Haklısın" dedi. "Gerçekten de ortalık David'den geçilmiyor. Çok komiksin Charlie, öyle değil mi?" Gerçek anlamda bir soru olmadığını bildiğim sorulardan biriydi bu, kaldı ki doğruluğu da su götürürdü. Daha önce kimse bana komik olduğumu söylememişti.

Bu sefer, bizzat köpüğünü çıkarıp kuruttuğum ve üçgenler halinde kestiğim tofu derisi ile dip sos olarak bir kap dolusu besleyici maya getirmiştim yanımda. Hikâye anlatıcısı katlanır sandalyesine yerleşirken çantayı David'e uzattım. "Biraz alabilirsin" dedim. Gerçekten gerginken kulağa çok kaba, çok mesafeli geldiğimi düşünerek endişelenip "Eğer istersen" diye ekledim.

Çantanın içine baktı, bir an bana ve yanımda getirdiğim atıştırmalığa güleceğinden çekindim. Ama elini daldırıp bir parça çıkarttı, mayaya batırarak ağzına atıp çiğnedi. "Teşekkürler," diye fısıldadı hikâye anlatıcısı anlatmaya koyulduğu sırada, "çok lezzetliymiş bunlar."

O günün hikâyesinde, karı koca ve iki çocukları bir sabah uyandıklarında dairelerinde bir kuş bulmuşlardı. Bu da pek gerçekçi bir hikâye değildi, çünkü kuşlar nadir bulunurdu, ancak hikâye anlatıcı, ailenin kuşu yakalama girişimlerini kuşun her seferinde nasıl boşa çıkardığını, baba oğul ve anne kızın ellerinde birer yas-

tık kılıfı, oradan oraya koşarken nasıl da birbirlerine çarptıklarını çok hoş bir şekilde hikâye etmişti. Sonunda kuşu yakalamayı başarıyorlardı; evin oğlu kuşu yemeyi önerirken, kızları daha iyi bir öneride bulunmuş, bunun üzerine aile kuşu, tıpkı kendilerinden beklendiği üzere bölge hayvan merkezine götürmüş, sonrasında da fazladan üç protein kuponuyla ödüllendirilmişlerdi; anne de bunları protein köftesi almakta kullanmıştı.

Hikâye bittikten sonra meydanın kuzey ucuna yürüdük. David "Nasıl buldun?" diye sordu. Hiçbir şey söylemedim, çünkü hikâyenin beni hayal kırıklığına uğrattığını söylemeye utanmıştım. Hikâyedeki karı kocanın, tıpkı benimle kocam gibi olduklarını sanmıştım ama iki çocukları –bir oğulları ve bir kızları– olduğu çıkmıştı ortaya. Bu da onların kocamla benim gibi olmadıkları anlamına geliyordu. Onlar bir erkek ve kadın değillerdi sadece: Baba ve anneydiler.

Ama bunların tekinden bile bahsetmek aptalcaydı, bu yüzden "İyiydi" demekle yetindim.

"Bana kalırsa budalacaydı" dedi David, bunun üzerine ona baktım. "Kimin içinde koşuşturabileceği kadar büyük bir dairesi var ki? Ayrıca kim, kuşu gerçekten de alıp merkeze götürecek kadar iyilik timsali olabilir ki?"

Bunu duymak heyecan verici ama bir o kadar da endişe uyandırıcıydı. "Ama kanun böyle."

David, "Kanun öyle elbette ama nihayetinde o da bir hikâye anlatıcısı" dedi. "Büyük, semiz, kanlı canlı bir güvercin uçup da pencerelerimizden birinden içeri girecek olursa, onu öldürüp tüylerini yolup doğrudan fırına atmayacağımıza inanmamızı mı bekliyor gerçekten?" Neden sonra başımı kaldırıp baktığımda yüzünde çarpık bir tebessümle bana baktığını gördüm.

Ne diyeceğimi bilemedim. "Neyse, nihayetinde bir hikâye işte" dedim.

"Demek istediğim tam da bu zaten" dedi, onunla hemfikirmişim gibi, ardından usulca selamladı beni. "Hoşça kal Charlie. Atış-

tırmalık için de eşlik ettiğin için de teşekkürler." Sonrasında yanımdan ayrılarak batıya, Küçük Sekiz'e doğru yürümeye başladı.

Ertesi hafta için görüşürüz dememişti ama ertesi cumartesi kalkıp oraya gittiğimde oradaydı yine, hikâye anlatıcısının çadırının dışında duruyordu işte; aynı tuhaf duygular kıpırdanmaya başlamıştı yine midemde.

"Bu sefer yürüyüşe çıkarız diye düşündüm, sana da uyarsa" dedi hava oldukça sıcak olmasına rağmen; hatta o kadar sıcaktı ki, soğutucu kıyafetimi giymek durumunda kalmıştım. Ne var ki o, üzerinde aynı gri gömlek ile pantolon, başında aynı gri şapka olmasına rağmen hiç de sıcaktan bunalmış gibi görünmüyordu. Burada buluşmak için beraberce plan yapmışız da planı son dakikada kendisi değiştiriyormuş gibi bir tavırla konuşuyordu.

Yürüdüğümüz sırada, ona bütün hafta boyunca aklımı kurcalayan soruyu sormak geldi aklıma. "Seni artık mekik durağında görmüyorum" dedim.

"Evet, doğru" dedi. "Vardiyam değişti. 07.30 mekiğine biniyorum artık."

"Yaa" dedim. Ardından da ekledim "Kocam da 07.30'a biniyor."

"Demek öyle" dedi David. "Nerede çalışıyor?"

"Gölet'te" dedim.

"Yaa" dedi David. "Ben Çiftlik'te çalışıyorum."

Birbirlerini tanıyıp tanımadıklarını sormaya gerek yoktu, çünkü Çiftlik düzinelerce biliminsanı ve yüzlerce teknisyeniyle eyaletteki en büyük devlet projesiydi; dahası Gölet çalışanları Gölet'te izole kalırlardı, işletmenin genelinde görev yapan biriyle karşılaşmaları için nadiren bir gerekçeleri olurdu.

"Ben bir bromeliad[44] uzmanıyım" dedi David sormadığım

44. Ananasgiller olarak da bilinen, tropik bölgelerde yayılmış 60 cins ve 2.400 kadar tür ihtiva eden Bromeliaceae'nin benzersiz özelliklerinden biri de büyümek için toprağa ihtiyaç duymamalarıdır; destek için ağaçlara veya kayalara tutunurlar ve diğer bitkiler gibi kökleri toprağa değmez. (ç.n.)

halde. Sormamıştım, çünkü insanlara ne iş yaptıkları sorulmazdı. "Öyle deniyor ama aslında bakarsan, düz bir bahçıvanım, o kadar." Bu da olağandışı bir durumdu: Hem işinin ne olduğunu anlatmak hem de olduğundan daha az önemliymiş gibi bahsetmek. "Elimizdeki örneklerin melezleştirilmesine yardım ediyorum ama çoğunlukla bitkilerin bakımıyla ilgilenmek üzere oradayım." Bunları söylerken sesi keyifli ve duygusuzdu ama birden kendi işini ona savunmak durumunda hissettim kendimi.

"Bu önemli bir iş" dedim. "Çiftlik'te tüm araştırmalara ihtiyacımız var."

"Öyledir sanırım" dedi. "Gerçi gerçek araştırmaların hiçbirini kendim yapmıyorum ama kulağa ne kadar aptalca gelse de bitkileri seviyorum."

"Ben de pembecikleri severim" dedim, bunu söylediğim sırada hislerimin gerçek olduğunu fark ettim. Pembecikleri seviyordum hakikaten de. O kadar kırılganlardı ve hayatları o kadar kısaydı ki; zavallı, biçimsiz şeylerdi, sadece ölmek, parçalara ayrılmak ve incelenmek için yaratılmışlardı; ardından yakılıp kül edilir ve unutulup giderlerdi.

"Pembecikler mi?" diye sordu. "Ne ki onlar?"

Bunun üzerine ne yaptığımdan, onları nasıl hazırladığımdan bahsettim biraz, zamanında teslim etmediğimde biliminsanlarının nasıl da sabırsızlandıklarını anlattım; bu onu güldürdü, ne var ki kahkahaları beni telaşlandırdı, biliminsanlarından şikâyetçi olduğumu ya da onlarla dalga geçtiğimi düşünmesini istemiyordum, çünkü bu insanlar önemli bir iş yapıyorlardı. Bunları ona da söyledim. "Hayır, onların aleyhinde konuştuğunu düşünmüyorum" dedi. "Mesele şu ki: Tamam, onlar çok önemli insanlar ama sonuçta onlar da birer insan, anlıyor musun? Bizler gibi onlar da sabırsızlanıyorlar, kötü bir ruh hali içinde oluyorlar." Biliminsanlarının da insan olduklarını hiç düşünmemiştim daha önce, dolayısıyla bir şey söylemedim.

"Ne kadardır evlisin?" diye sordu David.

Bu çok hadsiz bir soruydu, bir an için ne diyeceğimi bilemedim. "Belki de sormamalıydım" dedi bana bakarak. "Kusuruma bakma. Benim geldiğim yerde insanlar çok daha açık konuşurlar da."

"Yaa" dedim. "Nerelisin?"

Güney eyaletlerden biri olan Eyalet Beş'tendi ama aksanı yoktu. İnsanların kimi zaman eyaletten eyalete nakledildikleri olurdu ancak bu yalnızca olağandışı veya talep gören becerilere sahip olduklarında yapılan bir uygulamaydı. Bu durum, David'in gerçekte söylediğinden daha önemli olup olmadığını merak etmeme neden oldu; bu onun neden burada olduğunu –salt Eyalet İki'de değil, Bölge Sekiz'de yaşıyor olmasını– açıklayabilirdi.

"Yaklaşık altı yıldır evliyim," dedim ve hemen ardından ne soracağını bildiğimden, "kısırız" diye belirttim.

"Afedersin Charlie" dedi. Sesi nazikti ama acıma dolu değildi ve bazı insanların aksine, kısırlığım sanki bulaşıcı bir şeymişçesine yüzünü başka tarafa çevirmemişti. "Hastalıktan mıydı?" diye sordu.

Bu da oldukça hadsiz bir soruydu ama ona alışmaya başlamıştım; aynı soruyu bir başkası sormuş olsa, şoke olacağım kadar şaşırmamıştım.

"Evet, '70'tekinden" dedim.

"Peki ya kocan? O da mı aynı sebepten?"

"Evet" dedim ama gerçek bu değildi. Ardından, yabancılarla veya öylesine tanıştığın birileriyle, aslına bakılırsa kimseyle konuşulacak bir şey olmayan bu konuyu kendimce kapattım. Devlet kısırlığın kınanıp damgalanmasını azaltmak için oldukça çaba göstermişti. Kısır bir çifte konut kiralamanın reddedilmesi artık yasadışıydı ama çoğumuz yine de bir araya toplanmıştık, çünkü böylesi daha kolaydı. Kimse sana tuhaf tuhaf bakmazdı, dahası başkalarının bebekleri ve çocuklarıyla –kendi yetersizliğini her gün gözüne sokan hatırlatıcı unsurlarla– yüz yüze gelmek durumunda kalmaz-

dın. Sözgelimi, yaşadığımız binanın neredeyse tamamında kısır çiftler oturuyordu. Devlet, hangi cinsiyetten olursa olsun kısır birinin doğurgan biriyle evlenmesini geçen yıl yasal hale getirdi ama bildiğim kadarıyla kimse böyle evlilik yapmamıştı, çünkü doğurgan biriysen, hayatını bu şekilde mahvetmenin bir anlamı yoktu.

O esnada gözüne tuhaf görünmüş olmalıyım ki, David omuzuma dokundu. İrkilip ondan uzaklaştım ama gücenmiş gibi görünmüyordu. "Seni üzdüm Charlie" dedi. "Özür dilerim. Niyetim özel hayatına burnumu sokmak değildi." İç geçirdi. "Bu senin kötü biri olduğun anlamına gelmez."

Ardından, ben daha nasıl cevap versem diye düşünürken, şu bilindik selamlarından birini verip gitmek üzere arkasını döndü. "Haftaya görüşürüz" dedi.

"Peki" dedim, orada öylece durup gözden tamamen kaybolana kadar batıya doğru yürümesini izledim.

* * *

Sonrasında David'i her cumartesi görür oldum; çok geçmeden nisan ayı gelip çattı ve hava daha da ısındı; o kadar sıcak olmuştu ki, artık yürüyüşlerimize çıkamayacaktık, bundan sonra neler olacağını düşünmemeye çalışıyordum.

David'le görüşmeye başladıktan yaklaşık bir ay sonra, akşam yemekteyken kocam bana bakıp, "Farklı görünüyorsun" dedi.

"Öyle mi görünüyorum?" diye sordum. David, Eyalet Beş'te büyümenin nasıl bir şey olduğundan bahsetmişti bana önceleri; kendisinin ve arkadaşlarının pekancevizi ağaçlarına nasıl tırmandıklarını, tıka basa ceviz yedikten sonra nasıl hastalandıklarını anlatmıştı. Yemişleri ağaçtan toplamaktan korkup korkmadığını sormuştum ona, çünkü meyve veren tüm ağaçlar yasal olarak devlete aitti ama o, söz konusu yasanın Eyalet Beş'te daha esnek olduğunu söylemişti. "Aslına bakarsan onlar için varsa yoksa Eya-

let İki, çünkü tüm para ve güç orada" demişti. Bunları öyle rahat bir şekilde anlatıyordu ki, herkes duyabilirdi; sesini alçaltmasını söylediğimde şaşırmış gibi görünmüştü. "Niye ki?" diye sormuştu. "Söylediklerimde hainee bir şey yok ki..." O böyle söyleyince düşünmek durumunda kalmıştım. Hainee bir şey söylediği yoktu hakikaten ama ifade etme biçiminde bir şey bana öyle hissettiriyordu. "Affedersin" dedim.

"Yoo, hayır" dedi kocam. "Özür dilenecek bir şey yok. Sen sadece..." Beni baştan ayağa süzdü, dikkatle inceledi, belki de daha önce hiç bakmadığı kadar uzun süre baktı bana; öyle uzun baktı ki, endişelenmeye başladım. "Sen... yani sağlıklı görünüyorsun. Ve hoşnut. Seni böyle gördüğüme sevindim."

"Teşekkür ederim" diyebildim en nihayet; önündeki tofu köftesine dönen kocam başını salladı.

O gece yatakta uzanmış yatarken kocamın serbest gecelerini nasıl geçirdiğini merak etmeyeli haftalar olduğunu fark ettim. Daha başka not var mı diye kutuya bakmak aklıma bile gelmemişti. Bunları düşündüğüm sırada Bethune Caddesi'ndeki ev ve kocamın yarı açık kapıdan içeriye kayarcasına girdiği sırada adamın, "Bu gece geciktin" demesi geldi gözümün önüne. Dikkatimi dağıtmak için David'i düşündüm, nasıl da gülümsediğini ve bana komik olduğumu söylediğini getirdim aklıma.

Gecenin ilerleyen saatlerinde bir rüya görürken uyandım. Nadiren rüya görürdüm ama bu o kadar gerçekçi ve ayrıntılıydı ki, gözlerimi açtığımda bir an için zihnim karıştı. David'le meydanda yürüyordum, meydanın Beşinci Cadde'yle birleştiği kuzey girişinde duruyorduk ki, ellerini omuzlarıma koyup beni öpmüştü. Sinir bozucu bir şekilde, bunun hissettirdiği gerçek duyguyu hatırlamıyordum ama kendimi iyi hissetmiş ve bundan zevk almış olduğumun farkındaydım. Sonrasında uyanmıştım.

Sonraki geceler, David'in beni tekrar tekrar öptüğünün hayalini kurdum. Bu hayallerde farklı şeyler hissediyordum: Korku-

yordum ama çoğunlukla heyecanlanıyordum, bir de rahatlıyordum. Daha önce beni öpen olmamıştı hiç, asla da olmayacağını kabullenmeyi öğrenmiştim zaten. Ama artık buradaydım işte ve neticede öpülüyordum.

Öpüşme rüyalarının başlamasından iki cumartesi sonrasında David'le bir kez daha meydandaydım. Nisanın üçüncü haftası olmuştu, bu nedenle hava dayanılmaz derecede sıcaktı. David bile soğutma giysisini giymeye başlamıştı. Soğutma giysileri işe yarıyordu ama bir hayli şişkin olduklarından, üzerinde onlar varken insan bir garip yürüyordu. Hem giysiler hacimliydi hem de insan kendini fazla zorlamak istemiyordu, bu yüzden biz de yavaş hareket etmek durumunda kalmıştık.

David'in çocukluğunu Eyalet Beş'te geçirmenin nasıl bir şey olduğu hakkında bana hikâyeler anlattığı sırada meydanda ikinci turumuzu atıyorduk ki, kocamın bizim olduğumuz tarafa doğru geldiğini gördüm birdenbire.

Yürümeyi bıraktım. "Charlie?" dedi David, yüzüme bakarak. Ama cevap vermedim.

O esnada kocam da beni fark etmişti ve bize doğru ilerledi. Yalnızdı, onun da üzerinde soğutma giysisi vardı, bize yaklaştığı sırada selamlamak için elini kaldırdı.

"Merhaba" dedi yaklaştığında.

"Merhaba" dedi David.

Onları birbirleriyle tanıştırdım, ikisi de başlarıyla selamladılar birbirlerini. Pek çok insanın yaptığı gibi zahmetsiz bir sohbete girişip hava durumundan konuştular biraz. Ardında kocam kuzeye, David ile ben de batıya, yolumuza devam ettik.

"Kocan iyi birine benziyor" dedi David en nihayet, çünkü ben bir şey demiyordum.

"Evet" dedim. "İyidir."

"Anlaşmalı bir evlilik miydi?"

"Evet; büyükbabam ayarlamıştı" dedim.

Büyükbabanın benimle evlilik hakkında ilk kez konuştuğu zaman geldi aklıma. Yirmi bir yaşındaydım; babam uzun zaman önce hayatını kaybetmiş olmasına rağmen, devlet düşmanı ilan edildiği için, bir önceki yıl üniversiteden ayrılmam istenmişti. Garip bir dönemdi: Bir bakıyordunuz bir hafta isyancıların galip geldiğine dair söylentiler çıkıyor, ertesi haftaya kalmadan devletin onları geri püskürttüğüne dair haberler geliyordu. Resmi bültenlerde devletin baskın geleceği vaatlerinde bulunuluyordu, büyükbaba da durumun bu şekilde gelişeceği konusunda beni temin edip rahatlatmıştı. Ama bir yandan da güvende olduğumdan emin olmak ve benimle ilgilenecek birinin yanımda olmasını istediğini de söylemişti. "Sen varsın ya zaten" demiştim. "Evet" demişti gülümseyerek. "Bütün kalbimle senin yanındayım minik kedi. Ne var ki sonsuza kadar yaşamayacağım ve ben öldükten çok sonra bile, seni her daim koruyacak birinin olduğundan emin olmak istiyorum."

Söyledikleri karşısında bir şey dememiştim çünkü büyükbabanın ölümden bahsetmesi hiç hoşuma gitmezdi, yine de ertesi hafta büyükbaba ve ben bir evlilik komisyoncusuna gitmiştik. Bu, büyükbabanın halen biraz nüfuzunun olduğu zamanlardı, seçtiği evlilik komisyoncusu da eyaletin en seçkinlerinden biriydi; genellikle Bölge On Dört sakinleri için evlilik ayarlardı ama nezaket gösterip büyükbabayla görüşmeyi kabul etmişti.

Evlilik komisyoncusunun ofisinde, büyükbaba ile ben bir bekleme odasında oturduk, bir müddet sonra başka bir kapı açıldı ve uzun boylu, ince yapılı, solgun yüzlü bir adam içeri girdi. "Doktor?" diye sordu büyükbabaya.

"Evet" dedi büyükbaba ayağa kalkarak. "Bizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz."

"Elbette" dedi içeri girdiğinden beri beni baştan ayağa süzen adam. "Ve bu da sizin torununuz sanırım?"

"Evet" dedi büyükbaba gururla, ardından da beni yanına çekti. "Bu Charlie."

"Anlıyorum" dedi adam. "Merhaba, Charlie."

"Merhaba" diye fısıldadım.

Bir sessizlik olmuştu. "Biraz çekingen bir kızdır da" dedi büyükbaba saçımı okşayarak.

"Anlıyorum" dedi adam yine. Ardından doğrudan büyükbabayla muhatap oldu. "İçeri gelmenizi rica etsem, doktor. Baş başa görüşmek için." Bana baktı. "Siz burada bekleyebilirsiniz, genç hanım."

Orada, topuklarımı sandalyenin ayaklarına çarpa çarpa on beş dakika kadar oturdum, öteden beri sahip olduğum kötü bir alışkanlıktı bu. Odanın içinde bakılacak, görülecek hiçbir şey yoktu: Sadece dört adet alelade sandalye ve gri, desensiz bir halı. Ama sonra kapının ardından birtakım tartışma seslerinin yükseldiğini duydum ve gidip kulağımı ahşaba dayadım.

İlk duyduğum ses adamınkiydi. "Kusura bakmayın, doktor –hakikaten *kusura bakmayın*– ama bana kalırsa gerçekçi olmalısınız" diyordu.

"Bu da ne demek oluyor şimdi?" diye sordu büyükbaba, sesinin öfkeli çıkmasına çok şaşırmıştım.

Bir müddet sessizlik oldu, ardından adam tekrardan konuşmaya başladı, daha alçak sesle konuşuyordu bu sefer, dediklerini duymak için iyice odaklanmak zorunda kaldım.

"Doktor, beni bağışlayın" dedi adam "ama sizin torununuzun..."

"Nesi varmış benim torunumun?" diye tersledi büyükbaba, ardından bir sessizlik daha oldu.

"Özel bir durumu var" dedi adam.

"Bak bu doğru" dedi büyükbaba. "O özeldir, hem de çok özel ve onun ne denli özel olduğunu kavrayacak bir kocaya ihtiyacı olacak."

Duyacağımı duymuştum artık, yerime yeniden geçip oturmuştum, birkaç dakika sonra büyükbaba hızlı adımlarla içeriden

çıkmış, ofis kapısını bana açmış ve oradan ayrılmıştık. Sokakta ikimiz de konuşmadık. En nihayet, "Benim için birini buldun mu?" diye sordum.

Büyükbaba burnundan soluyordu. "O adam aptalın teki" dedi. "Ne yaptığının farkında bile değil. Başka birine gideceğiz, farklı birine. Vaktimizi boşa harcadım, kusura bakma minik kedi."

Sonrasında iki komisyoncuya daha gitmiştik, her ikisinde de büyükbaba odadan çıkıp beni dışarı çıkarmış, sokağa çıktığımızda da komisyoncunun salağın ya da aptalın teki olduğunu ilan etmişti. Sonra ikimizin de zamanını boşa harcamak istemediğinden randevulara onunla gelmeme gerek olmadığını söylemişti. En nihayetinde, kısır insanları eşleştirme konusunda uzmanlaşmış, yıldızının barıştığı bir komisyoncu bulmuştu. Bir gün bana evlenebileceğim, daima benimle ilgilenecek birini bulduğunu söyledi.

Kocam olacak adamın fotoğrafını göstermişti bana. Fotoğrafın arkasında adı, doğum tarihi, boyu, kilosu, ırksal yapısı ve mesleği yazıyordu. Karta, kısır olan herkesin belgelerine uygulanan kabartmalı özel damganın yanı sıra yakın aile üyelerinden en az birinin devlet düşmanı olduğunu belirten bir damga basılmıştı. Bu tarz kartlarda, başvuruda bulunan kişinin ebeveynlerinin isimleri ve meslekleri yer alırdı genellikle ama bu kartta söz konusu bilgilerin yeri boş bırakılmıştı. Ne var ki anne babası düşman ilan edilmiş olsalar bile, kocamın nüfuzu veya gücü olan birileriyle bir şekilde tanışıklığı ya da akrabalığı olmalıydı, çünkü o da tıpkı benim gibi, çalışma kampında, hapiste ya da gözaltında değil de özgürdü.

Fotoğraf kartının ön yüzünü çevirip adama baktım. Yakışıklı, ciddi ifadeli bir yüzü vardı, saçları kısacık kesilmişti, düzgün ve temiz görünüyordu. Çenesi hafifçe kalkıktı, bu da ona cesur bir hava veriyordu. Kısır ya da hainlerle akrabalığı olan insanların bakışları genellikle mahcubiyet içindeymişçesine ve af dilercesine yerde olurdu ama onda öyle bir hal yoktu.

"Ne düşünüyorsun?" diye sordu büyükbaba bana.

"Pekâlâ" diye cevap verdim. Bunun üzerine büyükbaba beni onunla görüştürmek üzere bir buluşma ayarlayacağını söyledi.

Görüşmemizin ardından evlilik tarihimiz bir yıl sonrası için belirlendi. Daha önce bahsettiğim üzere, kocam kara listeye alındığı sıralarda yüksek lisansını yapıyormuş, ancak hakkındaki davayı temyiz etmek için uğraşıyordu şimdilerde. Bu da birilerinin ona yardım ettiğinin bir başka göstergesiydi, evliliğini duruşmasından sonraya ertelemek istemiş, büyükbaba da kabul etmişti.

Bir gün, ikimizin de taahhüt sözleşmelerimizi imzalamamızdan birkaç ay sonra, büyükbaba ve ben Beşinci Cadde'de yürürken, "Çok farklı evlilik türleri vardır minik kedi" dedi büyükbaba.

Daha fazlasını anlatması için bekledim; en nihayet anlatmaya başladığında birkaç kelimede bir duraklayarak, normalde olduğundan çok daha yavaş konuştu. "Bazı çiftler," diye girdi lafa, "fazlasıyla çekim duyarlar birbirlerine. Aralarında bir tür, bir vücut kimyası vardır, birbirlerine açlık beslerler. Bununla neyi kastettiğimi anlıyor musun?"

"Cinsellik" dedim. Büyükbaba bizzat anlatmıştı bana cinselliği, yıllar önce.

"Doğru" dedi. "Cinsellik. Ama bazı çiftler bu çekime sahip değildirler. Senin evleneceğin adam, minik kedi, buna... yani bunun şeylerle... şeylerle yapılanına... İlgi duymuyor. Neyse işte, ilgisini çekmiyor diyelim.

Ama bu sizin evliliğinizi daha az geçerli kılan bir durum değil. Dahası bu, kocanın iyi bir insan olmadığı ya da senin iyi biri olmadığın anlamına da gelmez. Bilmeni isterim ki minik kedi, cinsellik evliliğin bir parçasıdır ama sadece bazen. Evliliği evlilik yapan şey de cinsellik değildir, hem de hiç. Kocan sana her zaman iyi davranacak, sana söz veriyorum. Ne söylemeye çalıştığımı anlıyor musun?"

Belki de anlamışımdır diye düşündüm ama sonra büyükbabanın söylediğini sandığım şeyin onun kastettiği şey olmayabileceği de geldi aklıma.

"Sanırım" dedim, bana baktı, ardından başını salladı.

Sonrasında, bana iyi geceler öpücüğü verirken "Kocan sana her zaman iyi davranacak minik kedi. Buna dair hiçbir kaygım yok" dedi büyükbaba. Başımı salladım, ancak sanırım büyükbabanın gerçekten de birtakım kaygıları vardı, çünkü kocam olur da bana kaba ve anlayışsız davranacak olursa ne yapacağımı da söylemişti nihayetinde; gerçi dediğim gibi kocam bana karşı hiç de öyle davranmadı.

Meydanda David'e veda edip en nihayet dairemize döndüğümde tüm bunlarla meşguldü zihnim. Kocam tam akşam yemeğimizi hazırlamayı bitirdiğim sırada eve geldi, masayı kurmadan ve ikimize birer bardak su doldurmadan önce gidip üzerindeki soğutucu giysisini çıkardı.

Karşılaşmamızdan sonra kocamı göreceğim için gergindim ama görünüşe bakılırsa bu da diğerleri gibi alelade bir yemek olacaktı. Kocamın cumartesi günleri nereye gittiğini bilmiyordum, tek bildiğim bütün günü dışarıda geçirmediğiydi. Cumartesi sabahları market alışverişini yapar, pazarları da ev işlerimizi birlikte yapardık: Şayet sıra bizdeyse çamaşırları yıkar, temizlik yapar, ardından da vardiyalarımızı tamamlamak üzere ikimiz de topluluk bahçesine giderdik.

O geceki akşam yemeği benim arta kalan tofulardan yaptığım soğuk yahniydi; yemeğimizi yediğimiz sırada kocam, "Bugün David'le tanıştığıma memnun oldum" dedi başını yemekten kaldırmaksızın.

"Yaa" dedim. "Evet, iyi oldu."

"Onunla nasıl tanıştın?"

"Hikâye anlatıcılardan birinin seansında. Yanıma oturdu."

"Ne zaman?"

"Aşağı yukarı yedi hafta önce."

Başını salladı. "Nerede çalışıyor?"

"Çiftlik'te" dedim. "Bitki teknisyeni."

Bana baktı. "Peki nereli?" diye sordu.

"Küçük Sekiz" dedim. "Ama öncesinde Eyalet Beş'teymiş."

Kocam peçetesini ağzına bastırıp ardından sandalyesinde geri kaykılarak tavana baktı. Bir şeyler söylemek için çabalıyor gibi bir hali vardı. "Birlikte neler yapıyorsunuz?" diye sordu neden sonra.

Bilmiyorum dercesine omuzlarımı silktim. "Hikâyeciye gidiyoruz" diye başladım, en az bir aydır hikâyeciye gitmemiş olsak da. "Meydanın etrafında dolanıyoruz. Bana Eyalet Beş'te büyümenin nasıl olduğundan bahsediyor."

"Peki sen ona neler anlatıyorsun?"

"Hiçbir şey" dedim, söylediğim sırada da gerçeğin bu olduğunun ayırdına vardım. Ne David'e ne de kocama anlatacak hiçbir şeyim yoktu.

Kocam içini çekti, yorgun olduğu zamanlarda yaptığı gibi eliyle gözlerini ovuşturdu. "Kobra," dedi, "dikkatli olmanı istiyorum. Bir arkadaşın olduğuna sevindim, gerçekten de. Ama sen, sen bu kişiyi pek tanımıyorsun. Senden tek istediğim tedbirli olman." Sesi nazikti, her zaman olduğu gibi ama gözlerini dikmiş bana bakıyordu, sonunda gözlerimi kaçırdım. "Devletten olabileceği aklına geldi mi hiç?"

Bir şey söylemedim. İçimde bir şeyler kopuyor gibiydi.

"Kobra?" diye sordu kocam kibarca.

"Çünkü kimse benimle arkadaş olmak istemez, demek istediğin bu mu?" diye sordum. Kocama sesimi yükselttiğim, ona öfkelendiğim olmamıştı hiç. Şimdi şaşırmış görünüyordu, dudakları hafifçe aralanmıştı.

"Yoo, hayır" dedi. "Demek istediğim bu değil. Ben sadece" diye başladı. Sonra tekrardan toparladı. "Daima sana göz kulak olacağıma büyükbabana söz verdim."

Bir müddet orada öylece oturdum. Sonra masadan kalkıp odamıza gittim, kapıyı kapatıp yatağıma uzandım. Ortalık sessizdi, derken kocamın sandalyesinin gıcırtıyla geriye çekildiğini, bulaşıkları yıkarken çıkardığı sesleri, radyonun sesini, sonrasında da uyuyor numarası yaptığım odamıza geldiğini duydum. Yatağın üzerine oturduğunu duydum; belki benimle konuşur diye düşündüm. Ama yapmadı; aradan fazla bir zaman geçmemişti ki, soluk alıp verişinden uyuduğunu anladım.

David'in devlet için muhbirlik yapıyor olabileceği aklıma gelmişti elbette. Ama eğer öyleyse bile oldukça sıradan bir muhbirdi, çünkü muhbirler itidalli ve fark edilmez olurlardı, oysa o ne itidalliydi ne de fark edilmez. Ne var ki bunun da kasıtlı olup olmadığını düşünmüştüm: Muhbirliğe uygun görünmemesi muhbir olma olasılığını artırıyordu. Muhbirlerle ilgili en tuhaf şey de onların son derece itidalli ve fark edilmez olmalarıydı; öyle ki, kim olduklarını genellikle anlayabilirdiniz. Belki hemen değil ama eninde sonunda; onlarda büyükbabanın kansızlık dediği bir şeyler, onları başkalarından ayırt eden bir nitelik vardı. Nihayetinde David'in muhbir olmadığına kendimi ikna eden yine kendim olmuştum. Benimle kim ilgilensindi ki? Ne sırrım vardı ki benim? Büyükbabanın ve babamın kim olduğunu herkes biliyordu; keza onların nasıl öldüklerini de. Neden hüküm giydiklerini de biliyorlardı; keza büyükbabanın durumunda hükmün, her ne kadar iş işten geçmiş olsa da nasıl bozulduğunu da. Hatalı tek davranışım, kocamın peşine düşüp takip ettiğim o gecelerdi ama bu insanın peşine muhbir taktıracak bir suç değildi.

Peki ama David'in muhbir olması imkânsızsa, o zaman ne demeye benimle vakit *geçiriyordu*? İnsanların etrafında vakit geçirmek isteyeceği biri olmamıştım hiçbir zaman. Hastalıktan kurtulduktan sonra büyükbaba beni yaşıtlarımla birlikte olabileceğim faaliyetlere ve derslere götürmüştü. Ebeveynler odanın etrafına yerleştirilmiş sandalyelere oturur, çocuklar da oynardı. Ama bir-

kaç seanstan sonra gitmeyi bırakmıştık. Gerçi benim açımdan bir sorun yoktu, çünkü birlikte oynayabileceğim, konuşabileceğim ve vakit geçirebileceğim büyükbaba vardı daima... ta ki onu kaybettiğim güne kadar.

O gece orada uzanmış, kocamın soluk alıp verişini dinler, az evvel söylediklerini düşünürken, sandığım kişi olmamamın gerçekten de mümkün olup olmadığını düşünüp durdum. Sıkıcı ve heyecan vermeyen biri olduğumun da, insanları çoğu zaman anlamadığımın da farkındaydım. Ama öyle ya da böyle değişmiştim, belki de farkında olmadan değişmiştim. Belki de olduğumu bildiğim kişi değildim.

Kalkıp banyoya gittim. Lavabonun üzerinde, bedeninizin tamamını görebilmeniz için açısını ayarlayabileceğiniz ufak bir ayna vardı. Kıyafetlerimi çıkarıp kendime baktım, kendimi incelerken hiç değişmediğimi fark ettim. Ben aynı insandım, aynı kalın bacakları, ince saçları ve küçük gözleriyle. Hiçbir şey farklı değildi; kendimi önceden bildiğim gibiydim.

Giyindim, ışığı kapattım ve yatak odamıza döndüm. Sonrasında kendimi çok kötü hissettim, çünkü kocam haklıydı. David'in benimle konuşmasında tuhaf bir şeyler vardı. Ben hiç kimseydim ama o hiç kimse değildi.

"Sen bir hiç değilsin minik kedi" derdi büyükbaba olsaydı. *"Sen benimsin."*

Ama daha da garip olanı: David'in neden benimle arkadaş olmak istediği umurumda değildi. Sadece benimle arkadaşlık etmeye *devam etmesini* istiyordum. Dahası, sebebi her ne olursa olsun, bunun bir fark yaratmayacağına kanaat getirdim. Daha da ötesi, ne kadar erken uyursam pazarın, sonrasında pazartesinin ve ardından da salının çabucak geleceğini ve geçen her günle onu bir kez daha görmeye daha da çok yaklaşacağımı fark ettim. İşte bu anlayış sayesinde gözlerimi kapatıp en nihayet uykuya dalabilmiştim.

* * *

Bir süredir laboratuvarda neler olduğundan bahsetmedim.

Gerçek şu ki, David'le olan arkadaşlığım beni o denli meşgul etmişti ki, yüksek lisans öğrencilerine kulak misafiri olmaya daha az zamanım ve hevesim oldu. Öte yandan, gizliliğe daha az ihtiyaç duyuluyordu, çünkü bir şeyler olduğu apaçık ortadaydı. Dahası, biliminsanları, yapmamaları gerektiği halde uluorta tartışmaya başlamışlardı. Ayrıntılardan haberdar olmak benim için zordu elbette, –zaten haberdar olsam bile anlayamazdım– gelgelelim başka bir hastalığın mevcut olma olasılığı hayli yüksek görünüyor ve son derece ölümcül olduğu tahmin ediliyordu. Ne var ki tek bildiğim buydu. Güney Amerika'da bir yerlerde ortaya çıktığını öğrenmiştim, biliminsanlarının çoğunun bunun havayoluyla bulaşan bir virüs olduğundan şüphelendiğini, doğası gereği muhtemelen hemorajik olduğunu, dahası sıvılarla da yayıldığını duymuştum ki, bu en kötü hastalık türüydü. Araştırmaların, mali kaynakların ve önlemlerin büyük kısmı solunum yolu hastalıklarına ayrılmış olduğundan mücadele konusunda en az donanımlı olduğumuz hastalık türü de buydu aynı zamanda. Ancak ben daha fazlasını öğrenememiştim, çünkü biliminsanlarının da başkaca bir şey bildiklerini sanmıyorum: Ne kadar bulaşıcı olduğunu, kuluçka süresinin ne kadar sürdüğünü ya da ölüm oranının ne olduğunu bilmiyorlardı. Bu hastalıktan kaç kişinin öldüğünü bildiklerini bile sanmıyorum, en azından henüz. Hastalığın Güney Amerika'da patlak vermesi talihsizlikti, çünkü Güney Amerika, bizzat yürüttüğü araştırmalar ve enfeksiyonlar konusunda öteden beri fazlasıyla ketum davranan bir bölge olmuştu. Hastalığın iyiden alevlendiği son dönemde Pekin, işbirliğinde bulunması için ülkeyi ağır yaptırımlarla tehdit etmek durumunda kalmıştı.

Tüm bunlara rağmen laboratuvara hâkim olan havanın keyifli olduğunu duymak şaşırtıcı gelebilir. Biliminsanları üzerinde odaklanacakları bir şey olmasını oldum olası severlerdi, başlangıçtaki o endişeli hal heyecana dönüşmüştü. Genç biliminsanla-

rının çoğunun karşılaştığı ilk önemli hastalık bu olacaktı, yüksek lisans öğrencilerinin çoğu benimle aynı yaştaydı ve '70'te olup bitenleri benim gibi onlar da zar zor hatırlıyorlardı; dahası seyahat yasağından beri genel olarak daha az hastalık görülüyordu. Görünürde herkes bunun sadece münferit bir olay olmasının ve çabucak lokalize edilmesinin umulduğunu söylüyordu, ancak sonrasında aralarında fısıldadıklarını duyacak, kimi zaman az da olsa tebessüm ettiklerini görecektim. Bunun daha tecrübeli biliminsanlarının her fırsatta dile getirdikleri üzere pandemiyi henüz profesyonel bir bakış açısıyla tecrübe etmemiş yeniyetmelerin şımarıklığından kaynaklandığını biliyordum, artık yeniyetmeler de deneyimleyebileceklerdi pandeminin ne menem bir şey olduğunu.

Ben de korkmuyordum; gündelik hayatım eskisi gibi devam ediyordu. Hastalık büyük bir şeye evrilse de, evrilmese de laboratuvarın pembeciklere her zaman ihtiyacı olacaktı.

Ama bu kadar sakin olmamın bir diğer nedeni de bir arkadaşımın olmasıydı. Devlet, yaklaşık on yıl kadar önce, insanların arkadaşlarının isimlerini kendi yerel merkezlerine kaydettirmelerini zorunlu kılan bir yasa çıkarmıştı, ancak söz konusu yasa yürürlükten hemen kaldırılmıştı. Büyükbaba bile bunun saçma bir fikir olduğunu söylemişti. "Ne yapmaya çalıştıklarını anlıyorum," demişti, "ama insanlar arkadaş edinmelerine izin verildiğinde daha az avarelik eder, dolayısıyla da daha az sorun çıkartırlar." Bunun doğru olduğunu ben bile anlamaya başlamıştım artık. Kendimi David'e anlatacak şeyler toplarken buldum. Laboratuvarda neler olup bittiğini ona asla anlatmayacaktım elbette ama şayet anlatmış olsaydım ne tür konuşmalar yapacağımızı hayal etmeye çalışıyordum zaman zaman. İlk başlarda zor gelmişti, çünkü onun nasıl düşündüğünü kestiremiyordum. Sonra, normal bir insanın söyleyeceklerinin tam tersini söyleyeceğini fark ettim. Yani eğer "Laboratuvardakiler yeni bir hastalıktan endişeleniyorlar" diye-

cek olsam sıradan bir insan, "Çok mu kötü?" diye sorardı. Ama David farklı bir şey, belki de bambaşka bir şey söylerdi; örneğin "Endişeli olduklarını nereden biliyorsun?" İşte benim de o zaman cevap hakkında düşünmem gerekecekti: Öyle olduklarını nereden *anlamıştım*? Böylelikle, onu görmediğim günlerde onunla konuşuyormuşum gibi geliyordu bana.

Gerçi bazı gözlemlerden ona bahsedebilirdim ki, öyle de yaptım. Sözgelimi, mekiğe binmiş eve dönerken, normalde oldukça uysal ve disiplinli olan polis köpeklerinden birinin, önünde bir kelebek uçarken zıplayıp havlayarak kuyruğunu salladığını gördüğümü. Ya da yüksek lisans öğrencisi Belle'in kızını doğurduğunda, bizim kattaki laboratuvarların hepsine gerçek limon ve gerçek şekerden yapılmış düzinelerce kutu kurabiye gönderdiğini; herkesin, hatta benim bile birer tane aldığını. Veya iki başlı, altı bacaklı pembeciği keşfettiğimi. Önceleri bu gibi şeyleri akşam yemeğinde kocama anlatmak üzere saklardım. Ama artık sadece David'in ne diyeceğini düşünüyordum; öyle ki, bir şeyi gözlemlerken bile, bir yanım geleceği ve onun beni dinlerken yüzünün alacağı hali düşünür olmuştu.

Ertesi cumartesi buluştuğumuzda hava, neredeyse soğutucu giysilerimizle bile yürümek için çok sıcaktı. "Ne yapalım biliyor musun?" dedi David yavaşça batıya doğru ilerlediğimiz sırada. "Burada buluşmak yerine iyisi mi merkezde buluşalım, orada bir konsere gidebiliriz."

Söylediğini durup bir düşündüm. "Ama o zaman sohbet edemeyiz ki" dedim.

"Pekâlâ, haklısın" dedi. "Konser esnasında değil tabii. Ama sonrasında sohbet edebiliriz, yürüyüş parkurundayken." Merkezde, klimalı ortamda çember çizerek yürüyebileceğiniz kapalı bir parkur vardı.

Buna bir şey demedim, bakışlarını bana çevirdi. "Merkeze sık sık gider misin?"

"Evet" dedim yalan olmasına rağmen. Gerçeği –içeriye girmekten çok çekindiğimi– söylemek istemedim. "Büyükbaba hep daha sık gitmem gerektiğini söylerdi," dedim, "hoşuma gidebileceğini söylerdi."

"Büyükbabandan daha önce de bahsetmiştin" dedi David. "Nasıl biriydi?"

"İyi biriydi" dedim bir müddet sessiz kaldıktan sonra. Büyükbaba'yı tarif etmek için pek de uygun bir yol gibi görünmese de. "Beni severdi" dedim en nihayetinde. "Bana göz kulak olurdu. Birlikte oyunlar oynardık."

"Ne gibi?"

Tam cevap vermek üzereydim ki, büyükbabayla oynadığımız oyunların –aramızda sohbet ediyormuşuz gibi prova yaptığımız ya da sokakta yanından geçtiğimiz biri hakkındaki gözlemlerimi ona anlattığım oyunların– bizden başka kimseye oyun gibi gelmeyeceği ve bunlara oyun demenin beni tuhaf göstereceği aklıma geldi birden: Tuhaf kaçardı, çünkü bunların oyun olduğunu düşünürdüm; tuhaf kaçardı, çünkü bunları oynamaya ihtiyacım vardı. Bu yüzden, "Top, iskambil oyunları, bunun gibi şeyler işte" dedim, çünkü bunların normal oyunlar olduğunu biliyordum; böyle bir cevap vermeyi akıl ettiğime de memnun olmuştum.

"Kulağa hoş geliyor" dedi David ve biraz daha yürüdük. "Büyükbaban da senin gibi bir laboratuvar teknisyeni miydi?" diye sordu.

Öyle göründüğü kadar garip bir soru değildi bu. Şayet benim de bir çocuğum olmuş olsaydı, istisnai bir zekâya sahip olup da bu nedenle, örneğin biliminsanı olarak yetiştirilmek üzere erken yaşta takibe alınmadıkça, muhtemelen o da bir laboratuvar teknisyeni ya da eşdeğer bir görevde olurdu. Ama büyükbabanın zamanında ne olmayı istersen onu seçebiliyor, sonra da gidip o işi yapabiliyordun.

David'in büyükbabanın kim olduğunu bilmediğini o zaman fark ettim. Bir zamanlar herkes onun kim olduğunu bilirdi ama

şimdi sadece hükümette görev yapan insanlar ile bilim camiasındaki insanlar onun adını biliyorlardı sanırım. Ancak David'e soyadımı söylememiştim. Onun nazarında büyükbabam sadece büyükbabamdı, başka bir şey değildi.

"Evet" dedim. "O da bir laboratuvar teknisyeniydi."

"O da mı Rockefeller'da çalıştı?"

"Evet" dedim, çünkü gerçek buydu.

"Dış görünüşü nasıldı?"

Söylemesi tuhaf ama büyükbabayı düşünerek onca zaman harcamış olmama rağmen, nasıl göründüğünü giderek daha az hatırlıyordum. En çok hatırladığım şey sesi, kokusu ve elini omzuma koyduğunda bana hissettirdikleriydi. Onun zihnimde en sık gördüğüm hali, platforma doğru çekiştirilip götürüldüğü, kalabalığın içinde beni ararken onu izlemek ve yuhalamak için oraya toplanmış yüzlerce insanın arasında gözlerinin gezindiği ve celladı siyah kukuletasını başına indirmeden evvel adımı haykırdığı günkü haliydi.

Ama tabii ki bunu söyleyemezdim. "Uzun boyluydu" diye girdim lafa. "Ve sıska. Ten rengi benimkinden daha koyuydu. Ağarmış, kısa saçları vardı, bir de..." Derken bocalayıp duraksadım, çünkü başka ne diyebileceğimi bilmiyordum.

"Süslü kıyafetler giyer miydi?" diye sordu David. "Anne tarafından büyükbabam süslü kıyafetler giymeyi çok severdi."

"Hayır" dedim ama tam da bunu söylerken büyükbabanın ben küçükken taktığı yüzük geldi aklıma. Çok eski bir yüzüktü, altındı ve tek tarafında bir inci vardı; montürün kenarındaki küçük mandallara basıldığında incinin menteşesi açılır ve içindeki ufak bölme ortaya çıkardı. Büyükbaba yüzüğü hep sol elinin serçeparmağına takar, inciyi her zaman içe, avuç içine çevrili tutardı. İlerleyen zamanlarda, bir gün yüzüğü takmayı bırakmıştı, ona nedenini sorduğumda bu kadar dikkatli olduğum için beni övgülere boğmuştu. "Peki ama yüzük nerede?" diye ısrar etmiştim,

o da gülümsemişti. "Ödeme olarak periye vermek durumunda kaldım" demişti. "Peri de kim?" diye sormuştum. "Kim olacak, hastayken sana bakan peri" dedi. "Sana göz kulak olursa istediği her şeyi verebileceğimi söylemiştim ona, o da göz kulak olacağını söyledi ama karşılığında yüzüğümü ona vermem gerekiyordu." O zamanlar, iyileşeli birkaç yıl olmuştu ve perilerin var olmadığını biliyordum ama büyükbabaya bunu ne zaman sorsam gülümseyip aynı hikâyeyi tekrarlıyordu, en sonunda ben de sormayı bıraktım.

Ne var ki bu da David'e anlatabileceğim bir hikâye değildi, zaten o da Eyalet Beş'te –henüz bu isimle anılmadığı zamanlarda– çiftçilik yapan diğer büyükbabasından bahsetmeye başlamıştı. Büyükbabası domuz, inek ve keçi yetiştiriciliği yapmıştı, zamanında yüz kadar da şeftali ağacı olmuştu. David gençlik yıllarını, büyükbabasını ziyaret ettiği zamanları anlattı, oraya gittiğinde dilediği kadar şeftali yediğinden bahsetti. "Bunu itiraf etmekten utanıyorum ama çocukken şeftaliden nefret ederdim" dedi. "O kadar fazlaydı ki: Büyükannem onları turta, kek ve ekmeklerde kullanır, bir kısmından da reçel, pestil –hani şu kurutulmuş et gibi sertleşene kadar güneşte kurutup sonra da dilimlendiğindeki hali– ve bir de dondurma yapardı. Bunları da bizim ve komşularımızın yılın geri kalanını geçirmemize yetecek kadarını konserve haline getirdikten sonra yapardı üstelik." Ama sonrasında çiftlik devlet arazisi haline gelmiş, büyükbabası da eskiden sahibiyken çiftliğin çalışanı olup çıkmıştı. Şeftali ağaçları, şeftaliden daha besleyici olan, dolayısıyla da daha verimli bir ürün olan soya fasulyesi tarlalarına yer açmak için kesilmişti. Devletin hak iddia edip el koyduklarından bahsetmek şöyle dursun, geçmiş hakkında David kadar rahat bir şekilde bahsetmek hiç de akıllıca değildi ama bunu tıpkı şeftalilerden bahsederken kullandığı aynı şen şakrak, doğal ve gerçekçi tonda yapmıştı. Büyükbaba, geçmişten bahsetmenin pek çok insanı öfkelendirdiği ya da üzdüğü için umut kırıcı

olduğunu söylemişti bir seferinde bana ama David'in sesi ne öfkeli ne de üzgün geliyordu. Anlattığı şey kendi başına değil de bir başkasının, fazlaca tanımadığı birilerinin başına gelmiş gibiydi.

Meydanın her cumartesi buluştuğumuz ve ayrıldığımız kuzeyine yaklaştığımızda "Oysa şimdi, bir şeftali uğruna adam öldürürüm elbette" dedi neşeyle. "Haftaya görüşürüz Charlie" dedi yanımdan ayrılırken. "Merkezde ne yapmak hoşuna gider, bir düşün."

Eve döndüğümde dolaptaki kutuyu çıkartıp büyükbabanın bende kalan fotoğraflarına baktım. İlki tıp fakültesindeyken çekilmiş. Fotoğrafta gülüyordu, saçları uzun, kıvırcık ve siyahtı. İkinci fotoğrafta ise, yeni yeni yürümeye başlamış babam ile genetik olarak akraba olduğum diğer büyükbabamın yanında duruyordu. Zihnimde babamı hep büyükbabaya benzetirim ama fotoğrafa bakınca aslında diğer büyükbabama benzediğini görebilirdiniz: İkisi de büyükbabadan daha açık tenliydi ve benim saçlarımın bir zamanlar olduğu gibi düz, siyah saçları vardı. Benim en sevdiğim fotoğraf olan üçüncüsünde ise büyükbaba tam da onu hatırladığım gibi görünüyordu. Gülümsüyordu, yüzünde kocaman bir gülümseme vardı ve kollarının arasında ufak tefek, cılız bir bebek tutuyordu; o bebek bendim. Birileri, "Charles ile Charlie" yazmıştı fotoğrafın arkasına, bir de tarih düşmüştü, 12 Eylül 2064.

David'le tanıştığımdan beri büyükbabayı hem daha çok hem de daha az düşünürken buluyorum kendimi. Onunla eskisi kadar zihnimde konuşmaya ihtiyaç duymuyordum ama bir yandan da onunla daha çok konuşmak istiyordum, çoğunlukla da David hakkında ve bir arkadaşa sahip olmanın nasıl bir şey olduğu hakkında. Onun hakkında ne düşüneceğini merak ediyordum. Kocamla aynı fikirde olup olmayacağını merak ediyordum.

David'in büyükbaba hakkında ne düşüneceğini de merak ediyordum bir yandan. Büyükbabanın kim olduğunu bilmediğini, büyükbaba figürünün onun nazarında sevdiğim ancak yitirdiğim

alelade bir akrabamdan ibaret olduğunu düşünmek garip geliyordu. Dediğim gibi, birlikte çalıştığım herkes büyükbabanın kim olduğunu biliyordu. RÜ'de bir binanın tepesinde onun adını taşıyan bir sera vardı. Hatta bir zamanlar karantina kampları olarak adlandırılan yeniden yerleştirme merkezlerinin hukuki meşruiyetine zemin teşkil eden ve yine onun adıyla anılan bir yasa, Griffith Yasası vardı.

Ne var ki pek çok insanın büyükbabadan nefret etmesi çok uzun zaman önce değildi. Ondan halen nefret edenler vardır sanırım ama artık o insanlar hakkında hiçbir haber alamıyorsunuz. Söz konusu nefretin farkına ilk kez on bir yaşındayken vardım, yurttaşlık bilgisi dersindeydik. '50 hastalığının ardından yeni hükümetin nasıl şekillenmeye başladığını dinliyorduk, bu sayede '56 hastalığı patlak verdiğinde daha doğru düzgün bir şekilde hazırlanabilmişlerdi, '62 hastalığı gelip çatmadan önce de yeni devlet kurulmuştu. '70'te patlak veren hastalığın –ne denli kötü olursa olsun, daha da vahim sonuçlara yol açabilecek hastalığın– kontrol altına alınmasına yardımcı olan uygulamalardan biri de ilk başlarda sadece batı ve orta batıda kurulan, ancak '69 itibariyle her belediyede açılan yeniden yerleştirme merkezleriydi. "Söz konusu kamplar biliminsanlarımız ve doktorlarımız için çok önemli hale geldi" demişti öğretmenimiz. "Başlangıçta kurulan ilk kampların adını bilen var mı aranızda?"

Sınıftakiler cevapları bağırarak söylemeye başlamışlardı. Heart Mountain. Rohwer. Minidoka. Jerome. Poston. Gila River.

"Evet, evet" diyordu öğretmen verilen her cevabın ardından. "Evet, doğru. Peki bu kampları kimin kurduğunu bilen var mı?"

Kimse bilmiyordu. Bayan Bethesda bana bakmış ve "Charlie'nin büyükbabası kurmuştu onları" dedi. "Doktor Charles Griffith. Bu kampların mimarlarından biridir."

Herkesin dönüp bana bakmasıyla utançtan kıpkırmızı olduğumu hissetmiştim. Öğretmenimi seviyordum, oldum olası nazik

davranmıştı bana. Diğer çocuklar okul bahçesinde benden köşe bucak kaçıp yetmezmiş gibi kahkahalarla bana gülerlerken yanıma geldi, sınıfa geri dönüp öğleden sonraki resim dersi için malzemeleri dağıtmasına yardım etmek isteyip istemediğimi sordu. Söylediklerinin üzerine başımı kaldırıp ona baktım, o da bana bakıyordu her zamanki gibi, ne var ki bir şeyler ters gidiyor gibiydi. Bana kızgın olduğu hissine kapılmıştım ama nedenini bilmiyordum.

O gece, akşam yemeğinde merkezleri kuran kişinin kendisi olup olmadığını sordum büyükbabaya. Bunun üzerine bana bakmış, elini sallamış ve sütümü doldurmakla meşgul olan hizmetçi sürahiyi olduğu gibi bırakıp odadan çıkmıştı. "Bunu neden soruyorsun minik kedi?" diye sordu, adamın kapıyı arkasından kapatmasından sonra.

"Yurttaşlık bilgisi dersinde öğrendik de bunu" dedim. "Öğretmenim, senin onları icat edenlerden biri olduğunu söyledi."

"Öyle mi" dedi büyükbaba, sesi her ne kadar her zamanki gibi çıksa da sol elini yumruk yaptığını ve titreyecek kadar sıktığını görebiliyordum. Sonra baktığımı fark etti, elini açıp avucunu masaya koydu. "Başka ne söyledi?"

Bayan Bethesda'nın merkezlerin daha fazla ölümü önlediğini söylediğini anlattım büyükbabaya, o da usulca başını salladı. Bir müddet sessiz kaldı; saatin, şöminenin üzerindeki rafta duran saatin tik taklarını dinledim.

Neden sonra konuştu büyükbaba. "Yıllar önce," dedi, "kamplara karşı çıkan, kampların kurulmasını istemeyen, kampların kurulmasına destek verdiğim için kötü biri olduğumu düşünen insanlar vardı." Şaşırmış görünmüş olmalıyım ki, başını salladı. "Evet" dedi. "Kampların bizi, hepimizi sağlıklı ve güvende tutmak için oluşturulduğunu anlamadılar. Ama insanlar bunların gerekli olduğunu ve bizim onları kurmak durumunda olduğumuzu en nihayetinde anladılar. Sebebini anlıyor musun peki?"

"Evet" dedim. Bunu da yurttaşlık dersinde öğrenmiştim. "Çünkü bu, hasta insanların bir yerde olduğu anlamına geliyordu, böylelikle sağlıklı insanlar da hastalanmayacaklardı."

"Doğru" dedi büyükbaba.

"Peki ama o zaman insanlar neden hoşnut kalmadılar bundan?" diye sordum.

Bana nasıl cevap vereceğini düşündüğü zamanlarda yaptığı gibi tavana baktı. "İzah etmesi zor," dedi usulca, "ama bunun sebeplerinden biri, eskiden tüm ailesinin değil, sadece enfekte olan kişinin uzaklaştırılmasıydı ve insanları ailelerinden ayırmanın zalimce olduğunu düşünenler vardı."

"Yaaa" dedim. Söylediklerini şöyle bir tarttım. "Senden ayrı kalmak istemezdim büyükbaba" dedim, o da bana gülümsedi

"Ben de senden asla ayrı kalamam minik kedi" dedi. "Uygulamanın değişmesinin nedeni de bu zaten, artık tüm aile merkeze birlikte gidiyor."

Merkezlerde ne olduğunu sormama gerek yoktu, çünkü zaten biliyordum: Ölüyordunuz. Ama en azından temiz, güvenli ve iyi donanımlı bir yerde ölüyordunuz: Çocukların gidebileceği okullar, yetişkinlerin spor yapabileceği yerler, çok hastalandığınızda kaldırıldığınız merkez hastaneler, baştan aşağı pırıl pırıl, bembeyaz binalar, doktor ve hemşirelerin ölene kadar sizinle ilgilendiği hastaneler vardı. Merkezlerin fotoğraflarını televizyonda görmüştüm, ders kitabımızda da vardı fotoğrafları. Heart Mountain'daki merkezde çekilmiş bir fotoğraf vardı; gülümseyen genç bir kadın, yine gülümseyen küçük bir kızın elinden tutmuştu; fotoğrafın arka planında önünde bir elma ağacının dikili olduğu kulübelerini görebiliyordunuz. Kadın ile küçük kızın hemen yanında bir kadın doktor duruyordu, üzerinde tam koruyucu kıyafetleri olmasına rağmen onun da güldüğü belliydi, elini kadının omuzuna koymuştu. Kendi güvenliğiniz için merkezdeki insanları ziyarete gidemiyordunuz, ancak hasta kişi kimi istiyorsa onu yanına al-

dırabiliyordu, kimi zaman ailelerin tüm yakın akrabalarıyla bir grup halinde gittikleri de oluyordu: anneler, babalar, çocuklar, büyükanne ve büyükbabalar, teyzeler, amcalar, kuzenler. İlk başlarda merkezlere gitmek isteğe bağlıydı. Sonrasında zorunlu hale gelmişti, bu da tartışmalı bir durum yaratıyordu çünkü büyükbaba, insanların kendi vatandaşlarının iyiliği için bile olsa, ne yapmaları gerektiğinin kendilerine söylenmesinden hoşlanmadıklarını söylüyordu.

Tabii ki o zamanlar –bu söylediğim 2075'teydi– merkezlerde daha az insan vardı, çünkü o zamana kadar pandemi neredeyse kontrol altına alınmıştı. Kimi zaman ders kitabımdaki o fotoğrafa bakıyor ve keşke ben de o merkezlerden birinde yaşasaydım diye hayıflanıyordum. Hasta olmak istediğimden ya da büyükbabanın hasta olmasını istediğimden değil, elma ağaçları ve uçsuz bucaksız yeşil arazisiyle orası çok güzel göründüğü için. Ama asla oraya gitmeyecektik, salt gitmemize izin verilmediği için değil, aynı zamanda büyükbabaya burada ihtiyaç duyulduğu için. Hastalandığımda bir merkeze gitmememizin nedeni de buydu: Büyükbabanın laboratuvarının yakınında olması gerekiyordu ve en yakın merkez Manhattan'ın kilometrelerce kuzeyindeki Davids Adası'ndaydı; gitmiş olsaydık oldukça zahmetli olacaktı.

"Soracağın başka bir şey var mı?" diye sordu büyükbaba gülümseyerek.

"Yok" dedim.

Bir cuma günü konuşmuştuk bunları. Ertesi pazartesi okula gittiğimde, sınıfın önünde öğretmenim yerine bir başkası, kısa boylu, koyu tenli, bıyıklı bir adam duruyordu. "Bayan Bethesda nerede?" diye sormuştu birileri.

"Bayan Bethesda artık bu okulda değil" dedi adam. "Yeni öğretmeniniz benim."

"Yoksa o hasta mı?" diye sordu bir başkası.

"Hayır" dedi yeni öğretmen. "Ama artık bu okulda değil."

Neden bilmiyorum ama Bayan Bethesda'nın gittiğinden büyükbabaya bahsetmedim. Bayan Bethesda'yı bir daha hiç görmediğim halde ona bundan bahsetmedim. Merkezlerin ders kitabımdaki fotoğraflara benzemeyebileceğini neden sonra öğrendim. Bu bahsettiğim, ikinci ayaklanmanın başlarında, 2088'deydi. Ertesi yıl isyancılar temelli yenilgiye uğratılmış ve büyükbabanın adı temize çıkmış, itibarı iade edilmişti. Ama o noktada, artık çok geçti. Büyükbaba ölmüş, ben de kocamla yalnız kalmıştım.

Yıllar içinde, yeniden yerleştirme merkezlerini zaman zaman merak ettiğim oldu: Gerçek olan merkezlerin hangi versiyonuydu acaba? Büyükbabanın öldürülmesinden önceki aylarda, protestocular, ellerinde merkezlerde çekildiğini söyledikleri, detaylandırılmış, büyük fotoğraflar, evimizin dışında yürümüşlerdi. "Bakma" derdi büyükbaba evden çıktığımız nadir zamanlarda. "Bakışlarını çevir minik kedi." Ama bazen de baktığım olurdu, fotoğraflardaki insanların vücut bütünlükleri öyle bozulmuştu ki, artık insan gibi görünmüyorlardı.

Yine de büyükbabanın kötü olduğunu hiç düşünmedim. Yapılması gerekeni yapmıştı. Dahası, hayatı boyunca bana göz kulak olmuştu. Bana daha iyi davranan, beni daha fazla seven başka hiç kimse yoktu. Babamın, büyükbabayla aynı fikirde olmadığını biliyordum; bunu nasıl olup da öğrendiğimi hatırlamıyorum ama biliyordum. Büyükbabanın cezalandırılmasını istemişti. Kendi öz babanızın kendi babasının hapse atılmasını istemiş olduğunu bilmek tuhaftı. Ama bu benim hislerimi değiştirmemişti. Babam küçükken terk etmişti beni; büyükbaba hiç yüzüstü bırakmamıştı. Çocuğunu terk eden birinin, elinden geldiğince fazla sayıda insanı kurtarmaya çalışan birinden –bunu yaparken birtakım hatalar yapmış olsa bile– nasıl olup da daha iyi biri olabileceğini anlayamıyordum.

* * *

Ertesi cumartesi David'le her zamanki gibi meydanda buluştum, merkeze gitme teklifinde bulundu bir kez daha; bu sefer artık çok sıcak olduğu için kabul ettim. Soğutucu giysilerimize fazla yüklenmemek için sekiz sokaktan biraz fazla kuzeye yavaşça yürüdük.

David bir konser dinleyeceğimizi söylemişti ama biletlerimizi ödediğimizde, odanın orta yerinde tek başına duran bir müzisyen olduğunu gördük; genç, koyu tenli, çellolu bir adam. Hepimiz yerlerimizi aldıktan sonra bizi selamlayıp çalmaya başladı.

Çello müziğinden bu kadar hoşlanacağımı hiç sanmamıştım, yine de konser sonra erdiğinde keşke daha sonra kapalı parkurda yürümeyi kabul etmeseydim de eve gidebilseydim diye düşündüm. Müzikteki bir şey büyükbabanın ben küçükken çalışma odasındaki radyoda çalan müziği hatırlatmıştı bana; onu o kadar çok özlemiştim ki yutkunmakta bile zorlanıyordum.

"Charlie?" diye sordu David, endişeli gözlerle. "İyi misin?"

"Evet" dedim, toparlanıp ayağa kalktım ve herkesin, hatta çellistin bile çoktan çıktığı odadan çıktım.

Kapalı parkurun köşesinde buzlu meyve içecekleri satan bir adam vardı. İkimiz de adama baktık, ardından da birbirimize, çünkü ikimiz de diğerinin bir tane satın almaya parasının olup olmadığını bilmiyordu.

"Sorun değil," dedim en nihayet, "alabilirim."

Gülümsedi. "Ben de alabilirim" dedi.

İçecekleri alıp parkurun etrafında yürürken yudumladık. İçeride olsa olsa on bir on iki kişi daha vardı. Soğutucu giysilerimiz hâlâ üzerimizdeydi, zaten bir kez üzerinize geçirdiniz mi üzerinizde tutması daha kolaydı; yine de havalarını boşaltmıştık, her zamanki gibi hareket edebiliyor olmak hoşumuza gitmişti.

Bir müddet sessizce yürüdük. Sonra David, "Başka bir ülkeyi ziyaret edebilsem dediğin oldu mu hiç?" diye sordu.

"İzin verilmiyor ki" dedim.

"İzin verilmediğini biliyorum" dedi. "Ama keşke gidebilsem diye dilediğin oldu mu hiç?

David'in garip sorularından, yasak olmasa da en azından nezaketsiz kaçan şeyleri sorma, konuşup tartışmayı bir yana bırakın, insanın aklına bile getirmediği konuları açma dürtüsünden birdenbire bunaldım. Kaldı ki izin verilmeyen bir şeyi dilemenin ne anlamı vardı? Bir şeyler dilemek hiçbir şeyi değiştirmeyecekti. Aylar boyunca her gün ama her gün büyükbabanın geri gelmesini dileyip durdum; ne yalan söyleyeyim, hâlâ da diliyorum. Ama o asla geri dönmeyecekti. Hiç istememek en iyisiydi: İstemek insanı mutsuz ediyordu sadece ve ben de mutsuz değildim.

Bir keresinde, üniversitedeyken sınıfımdaki kızlardan birinin internete girmenin bir yolunu bulduğunu hatırlıyorum. Bunu yapmak bir hayli zordu ama kız çok akıllıydı, diğer kızlardan birkaçı da internetin nasıl bir şey olduğunu görmek istemişlerdi ama ben istememiştim. İnternetin ne olduğunu biliyordum elbette, gerçi o zamanlar hatırlamayacak kadar küçüktüm: Yasadışı hale geldiğinde üç yaşındaydım sadece. Tam olarak ne işe yaradığını anladığımdan bile emin değildim. Bir keresinde, ergenliğimde büyükbabadan bana internetin ne menem bir şey olduğunu anlatmasını istemiştim; uzun bir müddet sessiz kalmış ve en nihayet bunun insanların çok uzak mesafelerden birbirleriyle iletişim kurmasının bir yolu olduğunu söylemişti. "Buradaki asıl mesele," demişti, "insanların yanlış bilgiye, asılsız şeylere, tehlikeli şeylere erişmesine sık sık olanak sağlıyor olmasıydı. Böyle bir durum olduğunda da ciddi sonuçları olurdu." Yasaklanmasının ardından, dedi, işler daha güvenli hale geldi, çünkü herkes aynı bilgiyi aynı anda alıyor, bu da daha az kafa karışıklığı olasılığı anlamına geliyordu. Makul bir sebep gibi gelmişti bu bana. İnternete bakan dört kız daha sonra ortadan kaybolduğunda, çoğu insan onların devlet tarafından alındıklarını düşünmüştü. Ama büyükbabanın söyledikleri aklımda yer etmişti, o kızların internette tehlikeli bil-

giler yayan kişilerle temasa geçip geçmediklerini ve başlarına da bu yüzden bir şey gelip gelmediğini merak edip durmuştum. Mesele şu ki, hiçbir zaman yapamayacağın şeyleri yapmanın veya hiçbir zaman gidemeyeceğin yerlere gitmenin nasıl olacağını merak etmenin pek de bir manası yoktu. İnternete ulaşmaya çalışmayı düşünmedim, keza başka bir ülkeye gitmeyi de. Bazı insanlar bunları yaptı ama ben yapmadım.

"Pek sayılmaz" dedim.

"İyi ama başka bir ülkenin nasıl bir yer olduğunu görmek istemez misin?" diye sordu David, hatta artık sesini daha da alçaltmıştı. "Belki başka yerlerde her şey daha iyidir."

"Daha iyidir derken?" diye sordum kendimi tutamayıp.

"Pek çok yönden daha iyi" dedi. "Belki başka bir yerde bambaşka işlerimiz olurdu, örneğin."

"İşimi seviyorum."

"Biliyorum" dedi. "Ben de memnunum işimden. Sadece sesli düşünüyorum."

Ne var ki ben başka bir ülkede her şeyin nasıl olup da farklı olabileceğini anlayamıyordum. Her yer hastalıklar yüzünden yerle bir olmuştu. Her yer aynıydı.

Oysa büyükbaba benim yaşımdayken birçok farklı ülkeye seyahat etmişti. O zamanlar cebinizde paranız olduğu müddetçe dilediğiniz her yere gidebilirdiniz. Dolayısıyla, üniversiteyi bitirdikten sonra bir uçağa atlayıp Japonya'ya gitmişti. Japonya'dan batıya, Kore'ye, Çin Halk Cumhuriyeti'nden Hindistan'a ve oradan da Türkiye, Yunanistan, İtalya, Almanya ve Aşağı Ülkeler'e gitmişti. Birkaç ay İngiltere'de, üniversiteden bir arkadaşının arkadaşlarıyla birlikte kalmış, ardından yeniden yollara koyulmuştu: Afrika'nın kıyılarından birine gidip oradan aşağıya, karşı kıyıya, Güney Amerika'nın bir kıyısından diğerine kadar gitmişti. Avustralya ve Yeni Zelanda'ya gitmişti. Kanada ve Rusya'ya gitmişti. Hindistan'da bir çölü deve üstünde geçmiş, Japonya'da bir

dağın zirvesine çıkmış, Yunanistan'da gökyüzünden daha mavi olduğunu söylediği sularda yüzmüştü. Ona neden evde kalmakla yetinmediğini sormuştum, o da ülkenin çok küçük olduğunu, başka insanların nasıl yaşadıklarını, neler yiyip içtiklerini, neler giydiklerini, hayatlarıyla neler yapmak istediklerini görmek istediğini söylemişti.

"Çok küçük bir adadan geliyordum ben" demişti. "Dört bir yanımda türlü çeşit insanların olduğunun ve bu insanların, olduğum yerde öylece kalsaydım asla yapamayacağım şeyleri yapmakta olduğunun farkındaydım. O yüzden oradan ayrılmak zorundaydım."

"Onların yaptıkları şeyler daha mı iyiydi?" diye sormuştum.

"Daha iyi değildi" demişti. "Ama farklıydı. Daha fazlasını gördükçe, geldiğim yere geri dönebileceğimi daha az hisseder oldum." Büyükbaba konuşmamızın evin her tarafına döşenmiş dinleme cihazlarından duyulmaması için radyodaki müziği açtığı halde fısıltıyla konuşmuştuk.

Ama dünyanın geri kalanı her şeye rağmen daha iyi durumda olmuş olmalıydı ki büyükbaba Avustralya'dayken yine Hawaiili biriyle tanışmış, birbirlerine âşık olup Hawaii'ye geri dönmüşler. Orada bir oğulları olmuş, yani babam. Ardından Amerika'ya taşınmışlar ve bir daha asla, hatta '50 hastalığının öncesinde bile, ülkelerine geri dönmemişler. Sonrasında da her şey için çok geç olmuş, çünkü Hawaii'deki herkes hayatını kaybetmiş, o arada üçü de Amerikan vatandaşı olmuşlar. Ardından '67 yasalarının yürürlüğe girmesiyle kimsenin ülke dışına çıkmasına da izin verilmemiş zaten. Başka yerleri hatırlayabilen insanlar sadece daha yaşlı olanlardı, onlar da o yıllardan hiç bahsetmezlerdi.

Parkuru on kez turladıktan sonra merkezden ayrılmaya karar verdik. Ama tam dışarı çıkmış yürüyorduk ki, boğuk bir gümbürtü duyduk; çok geçmeden yanları ve üstü açık bir kamyon yavaşça görüş alanına girdi. Arka tarafta üç kişi diz çökmüş duruyor-

du. Üzerlerine o uzun beyaz önlükleri giymiş ve başlarına da bu sıcakta kafalarının tamamını örten siyah kukuletaları geçirdikleri için erkek mi kadın mı oldukları anlaşılmıyordu, sıcaktan iyice bunalmış olmalıydılar. Elleri önlerinde bağlıydı ve arkalarında, üzerlerinde yansıtıcı miğferli soğutucu kıyafetler olan iki muhafız duruyordu. Davul sesi eşliğinde, hoparlörden tekrar tekrar anons geçiyordu, "Perşembe saat 18.00. Perşembe saat 18.00." Bu türden törenler, hükümlülerin vatana ihanetten suçlu bulundukları ve genellikle sadece yüksek rütbeli, hatta belki de devlet çalışanları oldukları durumlarda duyurulurdu ancak. Devlet memurları, yasadışı olduğu halde ülkeyi terk etmeye çalışırken veya dışarıdan bir mikrobu ülke sınırlarına sokmak anlamına geldiğinden hem tehlikeli bulunan hem de yasadışı kabul edilen yollarla ülkeye birilerini sokmaya çalışırken ya da genellikle kullanılmasına veya bulundurulmasına izin verilmeyen teknolojiler vasıtasıyla yasak bilgileri yaymaya çalışırken yakalandıklarında bu şekilde cezalandırılırlardı. Böyleleri bir kamyona bindirilir, tüm bölgelerin içinden geçirilirlerdi ki insanlar onlara bakıp arzu ederlerse yuhalayabilsinler. Ama ben bunu hiç yapmadım, keza David de yapmadı, ne var ki araç yanımızdan geçtiği sırada ikimiz de durup Yedinci Cadde'den güneye dönüşünü izledik.

Gelgelelim kamyonun gözden kaybolmasının ardından garip bir şey oldu: David'e baktım, onun kamyonun arkasından baktığını, dudaklarının hafifçe aralandığını ve gözlerine yaşlar dolduğunu gördüm.

Bu akıllara zarar ve aynı zamanda son derece tehlikeli bir durumdu: Sanığa en ufak bir sempati göstermek bile, insanların yüz ifadelerini yorumlamaya programlanmış bir Sinek tarafından fark edilmenize yol açabilirdi. Telaşla adını fısıldadım, gözlerini kırpıştırıp bana döndü. Etrafa bakındım; bizi kimsenin gördüğünü sanmıyordum. Ama her ihtimale karşı normal görünmek için hareket etmeye devam etmek en iyisiydi. Dolayısıyla doğuya, Al-

tıncı Cadde'ye doğru yürümeye başladım, bir müddet sonra o da peşimden geldi. David'e bir şeyler söylemek istiyordum ama ne söyleyeceğimi kestiremiyordum. Ürkmüştüm ama nedenini bilmiyordum, aynı zamanda da böyle garip bir şekilde tepki verdiği için ona kızgındım.

On Üçüncü Cadde'yi geçtiğimiz sırada, alçak sesle "Korkunçtu bu" dedi bana.

Haklıydı –korkunçtu *hakikaten de*– ama her zaman olan bir şeydi. Ben de kamyonların böyle dolaştığını görmekten hoşlanmıyordum; keza törenleri izlemekten ya da radyodan dinlemekten de. Gelgelelim işler böyle yürüyordu: Yanlış bir şey yapardın, karşılığında da cezalandırılırdın ve bunların hiçbirini değiştirmenin bir yolu yoktu: Ne suçu ne de cezayı.

Ne var ki David, malum kamyonlardan birini daha önce hiç görmemiş gibi davranıyordu. Dümdüz ileriye bakıyordu ama sessizdi, dudaklarını kemiriyordu. Birlikte yaptığımız yürüyüşlerde kasklarımızı takmazdık genelde ama şimdi çantasından kaskını çıkartıp takmıştı. Buna memnun olmuştum, çünkü toplum içinde duygularını göstermek normal değildi, dikkatleri üzerinize çekebilirdiniz.

Meydanın kuzey ucunda durduk. Birbirimizle vedalaştığımız, onun Küçük Sekiz'e gitmek için sola, benim de eve gitmek için sağa döndüğümüz alışılageldik yerdi burası. Bir müddet orada sessizce durduk. Vedalaşmalarımız hiçbir zaman tuhaf olmazdı, çünkü David'in söyleyecek bir şeyleri olurdu illa ki. Ardından da el sallayıp ayrılırdı.

Onun bu halini görünce, her ne kadar tedbirsiz davranmış olsa da ona karşı bu denli sabırsız olduğum için kendimi kötü hissetim. O benim arkadaşımdı ve arkadaşlar, ne kadar kafa karıştırıcı olursa olsun, birbirlerine karşı anlayışlı olurlardı. David'e karşı anlayışlı davranmamıştım ve tam da hissettiğim bu suçluluk yüzünden tuhaf bir şey yaptım: Kollarımı uzatıp ona sarıldım.

Bunu yapmak pek kolay olmamıştı, çünkü ikimizin de soğutucu giysileri maksimum kapasiteye kadar şişirilmişti, bu yüzden sırtını okşayacak kadar sarılamamıştım. Ona sarıldığım sırada tuhaf bir ruh haline bürünmüş buldum kendimi: Sanki evliydik ve o da kocamdı. Birilerine, hatta eşinize bile, herkesin içinde yakınlık göstermek alışıldık bir durum değildi; gerçi öyle hoş karşılamamazlık da gösterilmezdi, nadiren yaşanırdı, hepsi bu. Ne var ki bir keresinde, bir çiftin vedalaşırken öpüştüklerini görmüştüm: Kadın oturdukları binanın kapısında duruyor, teknisyen olduğu her halinden belli olan adam da işine gidiyordu. Kadın hamileydi, öpüştükten sonra adam avucunu kadının karnına bastırmış ve birbirlerine bakıp gülümsemişlerdi. Mekikteydim ve onları izlemek için koltuğumda dönmüştüm, adam şapkasını takıp uzaklaşırken yüzündeki gülümseme hâlâ duruyordu. David'in kocam olduğunu ve bizim de onlar gibi bir çift olduğumuzu, toplum içinde birbirlerine sarılmaktan kendilerini alamayacak kadar birbirlerine tutkulu, kelimeler kifayetsiz kaldığında birbirlerine besledikleri duyguları böylesi jestlerle ifade etmekten başka yol bulamayan bir çift olduğumuzu hayal ederken buldum kendimi.

David'in hareketime karşılık vermediğini, kollarımın altında gergin ve kıpırtısız durduğunu neden sonra fark ettiğimde bunları düşünüyordum. Ansızın kendimi geri çektim ve geriye doğru adım attım.

Son derece mahcup olmuştum artık. Yüzümün kıpkırmızı olduğunu hissediyordum, kaskımı alelacele başıma yerleştirdim. Çok aptalca bir şey yapmıştım. Kendimi aptal durumuna düşürmüştüm. Uzaklaşmam lazımdı.

"Hoşça kal" deyip yürümeye başladım.

"Bekle" dedi, bir süre sonra. "Bekle, Charlie. Bekle."

Ama onu duyamıyormuşum gibi yapıp ilerlemeye devam ettim. Arkama bakmadım. Cesaretimi toplayıp temkinli bir şekilde meydana girdim, şifalı bitkiler bölümünde durup gittiğinden

emin olana kadar bekledim. Ardından dönüp eve yürüdüm. Yeniden dairemizin güvenli ortamına döner dönmez kaskımı ve kıyafetlerimi çıkardım. Kocam dışarılarda bir yerdeydi; yalnızdım.

Ansızın çok öfkelendim. Öfkeli biri değilimdir; hatta küçükken bile öfke krizine girdiğim, bağırıp çağırdığım, bir şeyler için tutturduğum olmamıştı hiç. Büyükbabanın hatırına bildiğim ve olabildiğim kadarıyla düzgün davranmaya çalışırdım. Oysa şimdi bir şeylere vurmak, bir şeylerin canını acıtmak, bir şeyleri kırıp dökmek istiyordum. Ama evde kırıp dökecek, vuracak hiçbir şey, canını acıtacak hiç kimse yoktu: Tabaklar plastiktendi, karıştırma kapları silikondan, tencerelerse metalden. Derken, öfkeli bir çocuk olmamama rağmen, sıklıkla hayal kırıklığına uğradığım ve büyükbaba beni kımıldamadan tutmaya çalışırken inleyip eğilip bükülerek nasıl da kendimi tırmaladığım aklıma geldi. Böylece yatağıma gittim ve büyükbabanın her şey gözüme bunaltıcı göründüğünde bana öğrettiği yöntemi uygulamaya, karnımın üzerine yatıp yüzümü yastığa bastırarak başım dönene kadar nefes almaya çalıştım.

Bittikten sonra tekrar ayağa kalktım. Evin içinde kalamazdım, buna katlanamazdım. O yüzden soğutucu giysimi yeniden üzerime geçirip fermuarını çektim ve kendimi dışarı attım.

Akşamüstü olmuştu artık, günler biraz daha az sıcak seyreder olmuştu. Meydanın etrafında dolaşmaya başladım. Bunca hafta David'le yürüdükten sonra bir başıma yürümek tuhaf geliyordu, belki de bu yüzden meydanın etrafında dolaşmak yerine batı ucundan meydana girdim. Meydanda ihtiyacım olan veya istediğim hiçbir şey yoktu ama tüm gayesizliğime rağmen kendimi güneydoğu kısmında dolaşırken buldum.

Sebebinden emin olmamakla beraber meydanın bu kısmı nahoş ve uygunsuz bir yer olarak ünlüydü. Buranın nasıl olup da bu hale geldiği gizemini halen koruyordu; daha önce dediğim gibi güneydoğu kısmı çoğunlukla marangozlar tarafından işgal edil-

mişti ve eğer vızıldayan testere ve çekiç seslerinden çok rahatsız değilseniz, aslında fena da bir yer değildi; ahşap temiz ve keskin kokardı, marangozların sandalye, masa veya kova yapmalarını veya bunları tamir etmelerini durup izleyebilirdiniz, onlar diğer satıcıların bir kısmının yaptığı gibi sizi kovalamazlardı. Ama yine de daha önce bahsettiğim insanlardan, ruhsatsız çalışan, tezgâhı olmayan ama buna rağmen meydanı işgal eden, nasıl soracağınızı bilemediğiniz sorunları çözebilecek insanlardan birini bulmak istiyorsanız, geleceğiniz yer her nedense burasıydı.

Buranın nasıl olup da bu hale geldiği hakkında duyduğum bir teori hiçbir anlam ifade etmiyordu. Meydanın güneydoğu kısmı, bir zamanlar yakınlarda bulunan bir üniversitenin kütüphanesi olarak kullanılan yüksek, tuğla binaya en yakın olan kısımdı. Bina, üniversitenin kapatılmasının ardından bir dönem hapishane olarak kullanılmıştı. Şimdi ise Bölge Sekiz de dahil olmak üzere adanın güney bölgelerinden dördünün arşiv ofisi olarak kullanılıyordu. Devletin söz konusu bölgelerde yaşayan herkesin doğum ve ölüm kayıtlarının yanı sıra, bölge sakinleriyle ilgili tüm dosya ve notların tutulduğu yer de burasıydı. Binanın ön cephesi tamamen cam kaplıydı, dolayısıyla içeri baktığınızda dosyalarla dolu kutu yığınlarını görebilirdiniz; sokak seviyesindeki bekleme salonunda, yaklaşık üçe üç metre uzunluğunda, siyah, camsız bir ofis bölmesi vardı, küp şeklindeki bu bölmenin içinde ise ihtiyacınız olan her dosyayı bulabilecek bir arşivci otururdu. Arşiv salonuna yalnızca devlet görevlileri, onların da en yetkilileri girebiliyordu. Siyah küpün içinde her zaman birileri olurdu, elektrik israfına neden olduğu gerekçesiyle ışıkları açmanın yasak olduğu saatlerde dahi ışıkları sürekli yanan birkaç binadan biri de buydu. Meydanın güneydoğu köşesinin arşiv salonuna yakınlığının, meydanın bu kısmında dönen yasadışı faaliyetlerle ne ilgisi olduğunu hiç anlayamıyordum ama herkesin söylediği buydu: Tehlikeli işleri bir devlet binasına yakınken yapmak daha kolaydı, çünkü devlet,

burnunun dibinde kimsenin yasadışı bir şeyler yapmaya kalkışacağını hesaba katmazdı. En azından herkes bunu söylüyordu.

Daha önce de söylediğim gibi, bahsettiğim bu insanların sabit bir konumu ya da tezgâhı yoktu, bu yüzden bölgenin birine ya da ötekine öylesine gidip de elinizle koymuşsunuz gibi bulamazdınız onları, bilakis onların sizi bulması gerekirdi. Yapacağınız şey satıcıların arasında yavaş yavaş dolanmaktı. Ne kafanızı kaldırıp yukarı bakardınız ne de etrafınıza. Yerleri kaplayan talaşlara bakarak yürürdünüz sadece, sonunda biri yanınıza gelip size bir soru sorardı. Soru genellikle iki ya da üç kelimeden oluşurdu, eğer doğru soru sorulmamışsa yürümeye devam ederdiniz. Doğru soru sorulduysa da yukarı bakardınız. Bunu kendim hiç yapmamıştım ama bir keresinde ahşap işçilerinden birinin yanında durmuş, tüm bu anlattıklarımın gerçekleşmesine tanık olmuştum. Genç bir kadın vardı, güzel ve açık tenli, elleri arkasında yavaş yavaş yürüyordu bir süredir. Başına yeşil bir eşarp takmıştı, kızıl renkli, gür ve çene hizasındaki saçlarının bir kısmının eşarbın altından çıktığını görebiliyordum. Yaklaşık üç dakika kadar çember çizerek aynı tempoda dolanışını izlemeye koyulmuştum, derken ilk kişi –kısa boylu, zayıf, orta yaşlarda bir adam– yanına yaklaşıp duyamadığım bir şeyler söylemişti. Ama kadın sanki adamı hiç duymamış gibi yürümeye devam etmiş, adam da yanından uzaklaşmıştı. Bir dakika sonra bir başkası yaklaşmıştı kadının yanına ama kadın yürümeye devam etmişti. Beşinci seferinde bir kadın yürüyüp yanına kadar gitmiş, genç kadın bu kez başını kaldırmış ve onu meydanın en doğu ucundaki muşambadan yapılmış bir çadıra götüren diğer kadının peşinden gitmişti. Kadın çadırın bir ucunu kaldırmış, Sinekler var mı yok mu diye bakınıp etrafı kolaçan ettikten sonra genç kadını içeri sokmuş, ardından kendisi de çadırın içine girmişti.

O gün beni meydanın güneydoğu kısmına doğru yürümeye iten şeyin ne olduğunu bilmiyorum. Dikkatimi talaşların arasında

hareket eden ayaklarıma vermiş, yürüyordum. Söylemeye gerek yok, birkaç dakika sonra birinin beni takip ettiğini hissettim. Ardından bir adamın, son derece alçak bir sesle "Birine mi bakınıyorsun?" dediğini duydum. Ama yürümeye devam ettim, kısa bir süre sonra adam da uzaklaştı.

Bir süre sonra bir başka adamın ayaklarının bana yaklaştığını gördüm. "Hastalık?" diye sordu. "İlaç?" Ama ben yürümeye devam ettim.

Bir müddet hiçbir şey olmadı. Daha yavaş yürüyordum. Neden sonra bir kadının ayaklarının bana doğru geldiğini gördüm; ayakların bir kadına ait olduğunu anlayabiliyordum, çünkü küçüklerdi. Ayaklar epeyce yakınıma geldi, ardında bir sesin fısıldadığını duydum: "Aşk?"

Başımı kaldırdım ve kadının, daha önce gördüğüm, meydanın doğu ucunda çadırı olan kadın olduğunu fark ettim. "Benimle gel" dedi kadın, mıntıkasına kadar peşinden gittim kadının. Ne yaptığımı düşünmüyordum, aslında bir şey düşündüğüm de yoktu. Sanki tüm bu olup biten bizzat yaptığım bir şey değil de dışarıdan izlediğim bir şeydi. Çadıra vardığımızda, kadının Sinekler var mı yok mu diye gökyüzünü taradığını gördüm –tıpkı o zaman yaptığı gibi– ardından kaş göz işaretiyle beni içeri çağırdı.

Çadırın içi boğucu derecede sıcaktı. Asma kilitle kapatılmış kaba saba bir ahşap kutu, birinin üzerine onun, diğerinin üzerine benim oturduğumuz, kir içinde iki tane pamuklu minder vardı.

"Kaskını çıkart" dedi kadın, dediğini yaptım. Onda kask yoktu ama ağzını ve burnunu içine alan bir eşarp sarılıydı. Eşarbını çözdüğünde yanağının sol alt kısmının hastalık yüzünden kemirilmiş gibi göründüğünü ve düşündüğümden daha genç olduğunu fark ettim.

"Seni daha önce görmüştüm" dedi, gözlerimi dikip ona baktım. "Evet," dedi, "kocanla birlikte meydanın etrafında yürürken. Yakışıklı bir adam. Ama seni sevmiyor sanırım?"

"Hayır" dedim kendime geldikten sonra. "O benim kocam değil. O benim... benim arkadaşım."

"Yaa" dedi, yüzüne bir rahatlama gelmişti. "Anlıyorum. Ve sen de onun sana âşık olmasını istiyorsun."

Bir süre konuşamadım. İstediğim bu muydu? Bunun için mi buraya gelmiştim? Ama bu imkânsız olurdu. Asla sevilmeyeceğimi biliyordum, yani insanların aşktan bahsettiği şekilde sevilmeyeceğimi. Ben de asla sevemeyeceğimi biliyordum. Bana göre bir şey değildi bu. Ne hissettiğimi bilmek benim için çok zordu. Diğer insanlar "mutluyum" veya "üzgünüm" veya "seni özlüyorum" ya da "seni seviyorum" diyebiliyorlardı ama ben bunlar nasıl söylenir bilmiyordum bile. "Seni seviyorum minik kedi" derdi büyükbaba ama ben aynı şeyleri ona nadiren söyleyebilirdim çünkü ne anlama geldiğini bilmezdim. Hissedebildiğim duygular... Ne gibi kelimelerim vardı onlar için? Kocama yazılan notları okurken yaşadığım duygu; onu Bethune Caddesi'ndeki o eve girerken izlediğimde hissettiğim duygu; bir perşembe gecesi eve geç vakitte döndüğünde onu dinlerken hissettiğim duygu; bir gün gelir de bana dokunur mu veya beni öper mi diye merak ederek ama bunları asla yapmayacağını bilerek yatakta yatarken hissettiğim duygu... Neydi bu duygular? Ne denirdi bu duygulara? Peki ya David ile: Meydanın kuzeyinde durmuş, onun el sallayarak bana doğru gelişini izlediğimde hissettiğim duygu; birlikte geçirdiğimiz günlerin birinin sonunda onun benden uzaklaşarak gitmesini izlediğimde hissettiğim duygu; cuma gecesi, ertesi gün onu göreceğimi bilerek hissettiğim duygu; onu kucaklamaya çalıştığımda hissettiğim duygu; yüzünü, yüzüne yansıyan kafa karışıklığını, benden uzaklaşma şeklini gördüğümde hissettiğim duygu; bu duygular neydi peki? Hepsi aynı mıydı? Hepsi aşk mıydı? Aşkı hissedebiliyor muydum nihayet? Her zaman benim için imkânsız olduğunu varsaydığım şey öteden beri bildiğim bir şey miydi yoksa?

Birdenbire ürktüm. Buraya gelmekle düşüncesizce davranmış, tehlikeli bir şey yapmıştım. Sağduyumu yitirmiştim. "Gitmem lazım" dedim. "Kusura bakma. Hoşça kal."

"Bekle" diye seslendi kadın bana. "Sana verebileceğim bir şey var: Bir toz. Bir içeceğin içine atıyorsun ve beş gün içinde..."

Ama gitmek üzere çoktan ayaklanmıştım, kadının söylediği diğer şeyleri duyamayayım, kanıp da geri dönmeyeyim diye muşambanın içinden çabucak çıktım; olur da bir Sinek'in dikkatini çekerim diye yine de pek hızlı davranmadım.

Meydandan doğu girişini kullanarak çıktım. Sadece birkaç yüz metre yolum vardı, ardından yeniden dairemde, güvende olacaktım. Oraya bir kez vardığımda tüm bunlar hiç yaşanmamış gibi davranabilirdim; David'le hiç tanışmamış gibi yapabilirdim. Eskiden olduğum kişi olacaktım yeniden; evli barklı bir kadın, bir laboratuvar teknisyeni, dünyayı olduğu gibi kabul eden, hayattan başka bir şeyler beklemenin beyhude olduğuna idrak eden biri olacaktım çünkü elimden gelen bir şey yoktu, dolayısıyla en doğrusu denemeye bile yeltenmemekti.

Kısım VI

İlkbahar, otuz yıl öncesi

Çok Sevgili Peter, 2 Mart 2064

Başlamadan hemen önce: Tebrikler. Son derece hak edilmiş bir terfi ancak galiba ne kadar yükseğe çıkarsan bu, alınan unvanların bir o kadar değerini yitirdiği ve giderek muğlaklaştığı anlamını taşıyor. Bir de giderek daha az kabul gördüğün anlamına geliyor. Gerçi bunun bir önemi olduğundan değil. Bunu daha önce de konuştuğumuzun farkındayım ama bugünlerde sen de benim gibi giderek daha hayali bir siluet olduğun hissine kapılıyor musun? Pek çoğuna kapalı olan (duvarlardan değilse de) kapılardan (hatta öyle ki, duvarlardan bile) geçebilen ama asla başkasına görünmeyen biri: Nadiren karşılaşılan, ancak var olduğu bilinen bir korku ve dehşet nesnesi. Gerçek bir insandan ziyade bir hayalet. Bazı insanların bu tür hayali varoluşlardan haz aldığını biliyorum. Ben de öyleydim, bir zamanlar.

Her neyse. Sorduğun için teşekkürler, evet doğru, bugün evrakların son imza günüydü aslında, ardından Aubrey'nin evi resmen Nathaniel'ın evi oldu. Nathaniel zamanı geldiğinde evi David'e devredecek, David de nihayetinde bir başkasına; bundan biraz sonra bahsedeceğim sana.

Nathaniel birkaç seneden beri orada yaşadığı halde oradan asla kendisininmiş gibi bahsetmemiş, o gözle baktığı hiç olmamıştı. Orası onun gözünde her zaman "Aubrey ve Norris'in eviydi",

sonrasında da "Aubrey'nin evi" olmuştu. Aubrey'nin cenazesinde bile insanlara "ziyaret için Aubrey'nin evine gelin" diyordu, ta ki ben ona oranın artık Aubrey'nin evi değil, onun evi olduğunu hatırlatana kadar. Bunu söylediğimde bana şu malum bakışlarından birini atmıştı ama sonrasında oradan "ev" diye bahsettiğini duyar olmuştum. Aubrey'nin evi olarak değil, kendi evi olarak değil, kimsenin evi olarak değil de sadece bizi içinde barındırmayı kabul eden bir ev olarak.

Hemen hemen son bir yıldır ben de evde çok daha fazla vakit geçirir olmuştum (bak görüyor musun, ben de aynını yapıyorum). Başlarda Aubrey'nin vefatı vesile olmuştu. Ölümünün görkemli bir tarafı vardı, her zaman öyle düşünmüşümdür: Oldukça iyi görünüyordu, demek istediğim hastalıktan eriyip bitmiş olmasına rağmen, her ikimizin de son on yıldır ölüm döşeğindekileri etkilediğini gördüğümüz o onur kırıcı rezilliklerin pek çoğundan mustarip olmamıştı; ne iltihap sızan yaraları olmuş ne de irin akmıştı bedeninden, ne salyası akmış ne de kan revan içinde kalmıştı. Sonrasında cenaze töreni, evraklarının ayıklanıp tasnif edilmesi işi girmişti araya, ardından benim bir süreliğine iş için ayrılmam gerekmişti elbette, döndüğümde personel (her birine Aubrey'nin vasiyetinde belirtilen tazminatları ödenerek) işten çıkarılmıştı. Nathaniel da kendini Washington Meydanı'ndaki devasa bir evin sahibi olarak görmeye çalışıyordu.

Bugün evden içeri adım attığımda nasıl da değişikliğe uğradığına şaşırdım. Nathaniel'ın tuğlayla örülmüş salon katı pencereleri ve üst kat pencerelerindeki parmaklıklar için yapabileceği hiçbir şey yoktu ama ev genel itibariyle çok daha havadar ve daha aydınlık bir hal almıştı. Hawaii sanatından önemli birkaç parça duvarlarda halen asılı duruyordu; geri kalanı, bir zamanlar kraliyet ailesine ait olan önemli parçaların çoğunun yanı sıra çiftin korumak ve günün birinde iade etmek amacıyla ellerinde tuttukları ama artık kalıcı olarak onlara ait olanlara da şimdilerde ev sahip-

liği yapan Metropolitan'a[45] gönderilmişti. Nathaniel aydınlatmaları değiştirmiş ve duvarları oldukça koyu bir griye boyatmıştı, bu da düşünülenin aksine, mekâna çok daha ferah bir hava katmıştı. Her yer halen Aubrey ve Norris'le doluydu, ne var ki varlıkları yitip gitmişti.

İçeride dolaşıp eserlere baktık. Onların sahibi artık Nathaniel –Hawaii eserlerini elinde bulunduran Hawaiili bir adam– olduğuna göre onlara çok daha takdir eden gözlerle bakabilirdim, kulağa mantıklı gelir mi bilmiyorum ama sanki artık öylesine sergilenmekten ziyade gururla gösteriliyor gibi bir durum vardı. Nathaniel dokumaların, kâselerin, kolyelerin her birini anlatıp duruyordu: Nereden geldiklerini, nasıl üretildiklerini. O bunları anlatırken ben de onu inceliyordum. Güzel şeylerle dolu güzel bir ev istiyordu ne zamandır ve artık onlara sahipti. Aubrey'nin mirası her ikimizin de tahmin ettiğinden çok daha az olsa da –para güvenlik hizmetleri ve bilimsel bir dayanağı bulunmayan, safsatadan ibaret hastalık önleyici zımbırtılar için çarçur edilmiş ve evet, büyük miktarlarda da vakıflara bağışlanmış olmakla birlikte– Nathaniel'ın kendini en nihayetinde güvende hissedebilmesine yetecek kadarı kalmıştı yine de. Yılbaşı civarında bebek, yoğun nefret kustuğu şu alışageldik hallerinden birinde, Nathaniel'ın Adalet Bakanlığı'ndan biriyle, avukatın tekiyle görüştüğünü söylemişti bana. "Evet, oldukça iyi bir adam" demiştim. Şayet Adalet Bakanlığı'nda çalışıyorsa, karantina kamplarının ısrarla sürdürülmesinde görev tanımı gereği suç ortağı olduğunu söylememiştim. Nathaniel bundan bahsetmemiş, ben de sormamıştım elbette.

Evi turladıktan sonra salona döndük; Nathaniel bana vereceği bir şey, Aubrey'den kalan bir şey olduğunu söyledi. Aubrey'ye yaptığım son ziyaretlerin biri onun çok daha aklı başında olduğu anlardan birine denk gelmişti, bu ziyaret sırasında koleksiyonun-

45. Manhattan, New York'taki Central Park'ın yanında yer alan ve halk arasında "the Met" olarak bilinen Metropolitan Sanat Müzesi. (ç.n.)

dan bir şey isteyip istemediğimi sormuştu bana. Ama ben hayır demiştim. Zamanla Aubrey'yi kabullenmeye, hatta ondan hoşlanmaya başlamıştım ama bu kabul ve duygusal yakınlığın altında bir kırgınlık yumrusu vardı: Toparlayıp koleksiyonuna kattığı nesneler ve elinde Hawaii'ye dair benden çok fazla şey bulundurduğu gerçeğinden ötürü değildi ama o, kocam ve çocuğumun bir aile olup çıktıkları ve beni dışladıkları gerçeğinden ötürüydü. Nathaniel, Aubrey ve Norris ile tanışmıştı, ardından her şey sona ermeye başlamıştı; bunun yaşanıyor olduğunu dahi anlayamayacağım kadar yavaş, ardından ise durdurmaya ümidim dahi kalmayacak kadar yoğun bir şekilde.

Kanepelerden birine oturdum, Nathaniel da yan sehpalardan birinin çekmecesinden bir şey çıkardı: Yaklaşık bir golf topu büyüklüğünde siyah kadife bir kutu.

"Ne ki bu?" diye sordum, insanlara hediye verildiğinde yaptıkları gibi budala bir tavırla, o da gülümsedi. "Aç da gör" dedi, denileni yaptım.

İçinde Aubrey'nin yüzüğü vardı, ağırlığını elimde hissederek, altının ne denli sıcak olduğunu duyumsayarak yüzüğü yerinden çıkardım. İnci kapağı açtım ama içinde bir şey yoktu.

"Eeee?" diye sordu Nathaniel ama umursamaz bir edayla. Yanıma oturdu.

"Vayy" dedim.

"Senin en çok da bu yüzükten ötürü ondan nefret ettiğini söyledi" dedi Nathaniel ama bu kez sakin bir tavırla, şaşkın gözlerle ona baktım. "Ah, evet" dedi. "Ondan nefret ettiğini biliyordu."

"Ondan nefret etmedim" dedim hafifçe.

"Evet, ettin" dedi Nathaniel. "Sadece bunu kendine itiraf edemiyordun, hepsi bu."

"Aubrey'nin yapmadığımı bildiği bir şey daha" dedim alaycı olmamaya çalışarak ama Nathaniel omuz silkmekle yetindi.

"Her neyse" dedi. "Bu artık senin."

Yüzüğü sol serçeparmağıma takıp bakması için elimi kaldırdım. Alyansımı halen takıyordum, ona nazikçe dokundu. Kendi alyansını takmayı yıllar önce bırakmıştı.

O an eğilip onu öpebileceğim, onun da karşılıksız kalmayacağı hissine kapıldım. Ama yapmadım, o da aynı olasılığı sezmişçesine aniden ayağa kalktı.

"Şimdi," dedi ciddi bir tavırla, "David geldiğinde, sadece nazik ve medeni değil, aynı zamanda yüreklendirici de olmanı istiyorum, tamam mı?"

"Ben her zaman yüreklendiriciyimdir" dedim.

"Charles, ciddiyim" dedi. "Seni biriyle, bir arkadaşıyla, onun için çok önemli olan bir arkadaşıyla tanıştıracak. Dahası, bir de... bazı haberleri var."

"Ne o, yoksa okula geri mi dönüyor?" diye sordum sırf adilik olsun diye. Bunun cevabını ben bile biliyordum. David asla ama asla okula dönmeyecekti.

Tahriki görmezden geldi. "Bana söz ver sadece" dedi. Ardından, bir başka ani ruh hali değişikliğiyle tekrardan yanıma oturdu. "Aranızın böyle olmasından nefret ediyorum" dedi. Hiçbir şey söylemedim. "Hepsi bir yana, sen hâlâ onun babasısın" dedi.

"Bunu ona söyleyeceksin, bana değil."

"Söylemez olur muyum hiç" dedi. "Ama Işık onun için çok önemli."

"Al işte, yine başladık." dedim. Birimizden birinin Işık'tan bahsetmeden konuşmayı bitirebileceğimizi sanmıştım.

Tam o anda dekontaminasyon odasından bir tıslama sesi yükseldi ve David belirdi, arkasında da bir kadın. Ayağa kalktım, birbirimizi başımızla selamladık. "Bak, David" dedim yüzüğü göstererek; homurdandı, aynı anda da gülümsedi. "İyiymiş, moruk" dedi. "Nihayet elde etmişsin onu." Laf sokmuştu, yine de bir şey demedim. Zaten haklıydı: Elde etmiştim.

Aramız bir süredir fena değildi; demem o ki, açıkça dillendirmesek de, aramızdaki gerginliği bir şekilde yumuşatma noktasına

varmıştık. Ben onu Işık konusunda iğnelemeyecektim, o da işim hakkında ileri geri konuşarak beni kışkırtmayacaktı. Ne var ki bu anlaşma on beş dakika ya sürüyor ya sürmüyordu, o da eğer tartışacak başka bir şeyimiz varsa ancak: Duyguları nasırlaşmış biri gibi görünmek istemem ama Aubrey'nin vefatı bu anlamda çok faydalı olmuştu. Kemoterapisinin incelenmesi gereken birtakım detayları oluyordu her zaman, aynı şekilde ruh halinin ve su tüketiminin takibi, ağrı yönetiminin detaylandırılması da gerekiyordu. Bebeğin, son aylarında Aubrey'ye ne denli özenle ve nazikçe göz kulak olduğunu gördüğümde o kadar duygulandım, o kadar duygulandım ki, itiraf etmem gerekirse biraz da kıskandım: Onun başını soğuk bir bezle nasıl da okşarcasına sildiğini, elini nasıl da tuttuğunu ve onunla, birçok insanın ölmekte olan biriyle yapamayacağı şekilde nasıl da konuştuğunu ve bir yanıt beklemediğini açıkça belirtircesine Aubrey'yi öyle ya da böyle benimsiyormuş gibi gösteren çabasız ve üstten bakmayan bir tavırla nasıl da mırıldandığını görmeliydin. Ölüm döşeğindekilere yardımcı olma konusunda doğuştan bir beceriye sahipti, nadir bulunan ve paha biçilmez bir beceriydi bu, iyi bir amaca hizmet edebilecek bir beceriydi.

Bir müddet hepimiz orada öylece durduk, neden sonra Nathaniel, her zaman üstlenmek durumunda kaldığı arabulucu ve aracı rolüyle "Aaa! Charles, bu da Eden, David'in yakın arkadaşı" dedi.

Epeyce yaşı vardı, otuzlarının ortalarında, bebekten en az on yaş büyüktü; David'le aynı saçma saç modeline sahip, solgun tenli bir Koreli. Dövmeleri kollarından başlayıp boğazına kadar uzanıyordu; ellerinin arkası, takımyıldızlar oluşturduğunu daha sonraları öğreneceğim bir dizi küçük yıldızla bezenmişti. Sol eli kuzey yarımkürenin bahar takımyıldızıyla, sağ eli ise güney yarımküre takımyıldızıyla süslenmişti. O saç kesimi, dövmeleri ve mürekkep artık ne kadar yoğun kullanıldıysa impasto gibi görünen abartılı kaşlarıyla pek de öyle sempatik ve çekici bir tarafı yoktu ama yine de endamlı bir havası vardı; yalın, vahşi ve şehvetli bir şey.

Birbirimizi başımızla selamladık. "Tanıştığımıza memnun oldum Eden" dedim.

Sırıtıyor muydu yoksa gülümsemesi mi böyleydi kestiremiyordum. "Ben de Charles" dedi. "David senden çok bahsetti bana." Bu manidar bir şekilde söylenmişti ama ben pek üzerime alınmamıştım.

"Bunu duyduğuma sevindim" diye cevap verdim. "Aaa, bu arada bana Charles de."

"Charles" diye tısladı Nathaniel ama David ve Eden birbirlerine bakıp gülümsemekle yetindiler, yine o sırıtmayla karışık tebessümler. "Ne demiştim sana" dedi David, Eden'a.

Nathaniel dışarıdan yemek söylemişti, –bazlama ve meze– masaya geçtik. Bir şişe şarap getirmiştim; David, Nathaniel ve ben, hepimiz biraz içtik; Eden sadece su içeceğini söyledi.

Sohbet başladı. Hepimizin çok dikkatli davrandığını hissedebiliyordum, bu da çok sıkıcı bir sohbete neden oluyordu. Sırf havadan bahsedecek durumda kalmamız çok kötü değildi ama pek de hoş değildi. David'e bahsetmemin yasak olduğu konuların listesi artık aşırı derecede uzundu, bu yüzden bizi tehlikeli sulara götürmeden onun ilgisini çekebileceği konuları akılda tutmak en kolayıydı: Organik tarım, filmler, robot teknolojisi, mayasız pişirme teknikleri. Bizi nasıl idare edeceğini ve tehlikeli alanlara sapan herkesi nasıl yönlendireceğini gayet iyi bilen Aubrey'yi özlediğimi fark ettim.

David, diye düşündüm, bu sohbetler sırasında sık sık yaptığım gibi, hâlâ bir çocuktu ve bu –tutkulu olduğu konulara duyduğu heyecan, bu konulardan bahsederken konuşmasını hızlandırması ve sesinin tonunu yükseltmesi– bana keşke ama keşke üniversiteye gitseydi dedirtiyordu. Kendi kafasına göre insanlar bulabilirdi orada, böylece kendini daha az yalnız hissederdi. Hatta belki de daha az tuhaf bir hale gelebilirdi ya da en azından kendisine hiç de tuhaf gözle bakmayan insanlar bulurdu çevresinde. Onu

gençlerle, kendi heyecanlarına kapılmış delifişek genç insanlarla dolu bir odada hayal edebiliyordum; onun da nihayet bir yere ait olduğunu hissettiğini görebiliyordum. Ne var ki üniversite yerine seçtiği yer, sayende artık dilediğimce saplantılı bir biçimde takip edebildiğim Işık denen şu oluşumdu. Bir zamanlar David'in neler yaptığı ve neler düşündüğü hakkında her şeyi bilmek istiyordum, oysa şimdi tek istediğim bilmemek, oğlumun hayatı, ona keyif veren şeyler yokmuş gibi davranmak.

Asıl göz hapsine aldığım kişi Eden'dı. Masanın dibinde, David'in solundaydı; bir annenin asi ama yetenekli çocuğuna baktığı gibi, hoşgörülü bir tür sevgiyle bakıyordu ona. David kendini kaptırdığı monoloğuna onu dahil etmemişti ama zaman zaman ona bakıyor, o da sanki David satırları ezberden okuyor da başını hafifçe sallayarak onun doğru okuduğunu onaylıyor gibiydi. Çok az yediğini fark ettim: Bazlamasına dokunmamıştı bile, tabağına aldığı humusta ufak bir çukur vardı ama diğer her şey olduğu gibi duruyor, tabağında soğuyup katılaşıyordu. Su dolu bardağından bir yudum bile almamıştı, içindeki limon kabuğu dibe doğru süzülüyordu.

Bebek en nihayet bir ara verdiğinde Nathaniel araya girerek "Tatlıyı getirmeden önce," dedi, "belki de babana haberi vermek istersin, David?"

Bebek o kadar rahatsız görünüyordu ki, bu haber her neyse duymak istemediğimi biliyordum. Bu yüzden o bir şey söylemeden Eden'a döndüm. "Siz ikiniz nasıl tanıştınız?" diye sordum. "Bir toplantıda" dedi. Yavaş, neredeyse ruhsuz denebilecek bir konuşma tarzı vardı; istifini bozmadan, ağır ağır konuşuyordu.

"Toplantı derken?"

Küçümser bakışlarla baktı bana. "Işık" dedi.

"Yaa" dedim Nathaniel'a bakmadan. "Işık demek. Peki ne iş yapıyorsun sen?"

"Ressamım" dedi.

"Eden harika bir ressamdır" dedi David hevesle. "Bizim her şeyimizi, web sitemizi, tüm reklamlarımızı, her şeyi o tasarlıyor. O gerçekten yetenekli."

"Eminim" dedim; iğneleyici ve alaycı bir tonda konuşmamaya dikkat etsem de sanki öyle konuşmuşum gibi küçümseyerek sırıtmış, dahası iğnelemenin hedefi sanki o değil de bizzat benmişim gibi bir tavır takınmıştı. "Birbirinizle ne zamandan beri görüşüyorsunuz?"

Sol omzundaki hafif çıkıntıyı silkmekle yetindi. "Yaklaşık dokuz ay." Yarım yamalak tebessümlerinden biriyle bebeğe gülümsedi. "Onu görür görmez benim olmalı dedim." Bebek bunun üzerine kızardı; hem utanmış hem de gururu okşanmıştı. Eden onun bu halini izlerken biraz daha genişçe tebessüm etti.

Nathaniel yine araya girdi. "Bu durumda gelelim David'in bize vereceği habere" dedi. "David?"

"İzninizle" dedim ve Nathaniel'ın bakışlarına aldırmadan hızla ayağa kalkıp merdiven boşluğunun altındaki küçük tuvalete koştum. Aubrey, gençlik yıllarında, akşam yemeği sonrası partilerinde misafirlerin birbirlerine yaptıkları oral sekslerin çoğunun mekânının burası olduğunu iddia edip dururdu ama uzun zaman önce kaplanan şu siyah gül desenli, cicili bicili duvar kâğıtlarıyla burası bana hep Viktorya dönemi genelevlerini hatırlatırdı. Burada durup ellerimi yıkadım, biraz soluklandım. Bebek bana bu acayip, tuhaf biçimde baştan çıkarıcı, kendisi için fazlasıyla yaşlı bu kadınla evleneceğini söyleyecekti ve benim görevim de sakin kalmaktı. Hayır, evlenmeye hazır değildi David. Hayır, bir işi de yoktu. Hayır, ebeveynlerinin yanından da ayrılmış değildi. Hayır, eğitimli değildi. Yine de bir şey söylemek bana düşmezdi. Aslına bakılırsa, benim ne düşündüğüm sadece yersiz kaçmıyordu, kimse ne düşündüğümü duymak bile istemiyordu.

Kararımı verip masadaki yerime geri döndüm. "Kusura bakmayın" dedim hepsine. Ardından David'e dönerek, "Söyle bakalım, neymiş bu haber" dedim.

"Nasıl desem" diye lafa girdi David, biraz mahcup bir hali vardı. Ama sonra pat diye söyleyiverdi, "Eden hamile."

"*Ne?*" diye sordum.

"On dört haftalık" dedi Eden sırtını arkaya yaslayarak, şu yapmacık tebessüm dolaştı yine yüzünde. "Doğum Eylül'ün 4'üne bekleniyor."

"İsteyip istemediğinden emin değildi" diye devam etti bebek, hararetli hararetli anlatıyordu ki, Eden araya girdi.

"Ama sonra düşündüm de," omuzlarını silkti, "neden olmasın dedim. Otuz sekiz yaşındayım; sonsuza kadar vaktim yok."

Ah, Peter, neler neler diyebileceğimi, hatta neler demem gerektiğini tahmin edebilirsin pekâlâ. Ama bunu yapacak yerde, kendimi tutmaktan ter dökmeye başladım, kılımı kıpırdatmaksızın gözlerimi kapattım, başımı geriye yaslayıp tek kelime etmedim. Gözlerimi açtığımda –kim bilir ne kadar sonra, bir saat bile geçmiş olabilirdi– hepsinin bana alaycı değil de tuhaf bakışlarla, hatta biraz da endişeyle, sanki gerçekten de patlayacağımdan endişe edercesine baktıklarını gördüm.

"Anlıyorum" dedim olabildiğince sakin olmaya çalışarak. (Peki ya otuz sekiz yaşında olmasına ne demeli?!) David sadece yirmi dört yaşındaydı, kaldı ki akıl yaşı yirmi dört bile değildi. "Peki, siz üçünüz, burada baba ile birlikte mi yaşayacaksınız?"

"Üçünüz derken?" diye sordu David, neden sonra anlayınca yüzü aydınlandı. "Haa. Doğru. Bebek." Çenesini hafifçe kaldırmıştı, sorunun bir meydan okuma mı yoksa sıradan bir soru mu olduğunu kestirememişti. "Evet, sanırım. Demek istediğim, evde bir sürü yer var."

Ama tam bu noktada Eden'ın homurdanmayı andırır bir ses çıkartmasıyla hepimiz ona baktık. "Benim burada yaşamaya niyetim yok" dedi.

"Yaa" dedi bebek süklüm püklüm.

"Alınmaca gücenmece yok" dedi belki David'e, belki Nathaniel'a, hatta belki de bana. "Sadece kendim için bir alana

ihtiyacım var."

Sessizlik oldu. "Ehh," dedim, "ikinizin de halletmesi gereken çok şey var gibi görünüyor. David bana nefret dolu bir bakış attı, hem haklı olduğum için hem de onun küçük düşürülüşüne şahit olduğum için.

Sonrasında, ortalığı yangın yerine çevirmeksizin sohbeti devam ettirebileceğim hiçbir şey kalmamıştı, bu yüzden gitmem gerektiğini söyleyerek ayaklandım, kimse de kal demedi. Cesaretimi toplayarak David'e sarıldım, her ikimiz de içinde bulunduğumuz durumdan dolayı beceriksizlik edince sarılmaktan ziyade sendeledik, ardından Eden'a da sarılma girişiminde bulundum, erkek çocuklarını andıran çelimsiz vücudu kollarımın arasında kaskatıydı.

Nathaniel yolcu etmek üzere arkamdan geldi. Sahanlığa varır varmaz "Charles, sen bir şey söylemeden ben söyleyeyim" dedi. "Aynı fikirde olduğumu bilmeni istiyorum."

"Nate, bu düpedüz çılgınlık" dedim ona. "Onu doğru düzgün tanımıyor bile! Neresinden baksan kırk yaşında! Bu kadın hakkında bir şey biliyor muyuz?"

İç geçirdi. "Birilerine... Bir arkadaşıma sordum, o da dedi ki..."

"Şu Adalet'teki arkadaş mı?"

Tekrardan iç geçirip yukarıya baktı. (Bugünlerde gözlerimin içinde nadiren bakıyordu.) "Evet, şu Adalet'teki arkadaş. Kadını araştırıp soruşturdu, endişelenecek bir şey olmadığını söyledi. Sadece orta düzey bir üye, örgütte bir teğmen, Baltimore'lu orta sınıf bir aileden geliyor, sanat okuluna gitmiş, önemli bir sabıka kaydı yokmuş."

"Kulağa ne kadar da muhteşem geliyor!" dedim ama cevap vermedi. "Nate," dedim, "bu bebeğe sen göz kulak olacaksın, biliyorsun değil mi? David'in bunu bir başına yapamayacağını biliyorsun."

"Yani, yanında Eden da olacak ya, dahası..."

"Yerinde olsam o kadına da bel bağlamazdım."

İç geçirdi, tekrardan. "Eh, iş oralara varabilir" diye itiraf etti.

Sık sık yaptığım gibi Nathaniel'ın ne ara bu kadar pasif biri olup çıktığını düşündüm. Ya da belki edilgen değil de –bebek büyütmenin edilgen bir tarafı yok– boyun eğen biri. Onları buraya taşıdığımda mı olmuştu? Bebek edepsizlik etmeye başlandığında mı olmuştu? Norris'in ölümüyle mi olmuştu, yoksa Aubrey'nin mi? Oğlumuz beceriksiz ve marjinal bir direniş örgütüne katıldığında mı olmuştu? Yoksa yıllarca benimle yaşamaktan mı böyle olmuştu? "Aslına bakarsan, çocuk yetiştirdiğin ilk seferinde harika bir iş çıkarttın" demek istedim, neden sonra bu ifadede kastedilen kişinin sadece ben olduğumu fark ettim.

Bu yüzden hiçbir şey söylemedim. Bunun yerine meydanı izlemeye koyulduk. Buldozerler geri dönmüştü, gecekonduların en son dikilenleri de yerle bir edilip ortalık temizlenmişti: Girişlerin her birinde bir asker nöbet tutuyor, insanların içeri girip de gecekonduları sil baştan yapmaya yeltenmesini engelliyorlardı. Gökyüzü projektör ışıklarından bembeyazdı. "Bu kadar ışık varken nasıl uyuyorsun bilmiyorum" dedim, omuz silkip boyun eğdi yine.

"Meydana bakan tüm pencereler tahtayla kaplı zaten" dedi. Yüzünü bana döndü. "Mülteci kamplarını kapattıklarını duydum."

Omuz silkme sırası şimdi bendeydi. "Peki, tüm o insanlara ne olacak?" diye sordu. "Nereye gidecekler?"

"Adalet'teki şu arkadaşına neden sormuyorsun?" diye sordum çocukça.

İç geçirdi. "Charles" dedi bıkkın bir sesle. "Ben sadece sohbet etmeye çalışıyorum."

Ne var ki mültecilerin nereye gideceğini bilmiyordum. Epeyce bir insan hareketliliği vardı; –hastanelere yatanlar, hastanelerden çıkanlar; karantina kamplarına, krematoryumlara, mezarlara, ha-

pishanelere gidenler– öyle ki, artık hangi grubun ne zaman nerede olduğunu takip dahi edemiyordum.

Bununla birlikte, David'in bu dünyaya bir bebek getirmesinin en kötü yanının müstakbel bir ebeveyn olarak kendi yetersizlikleri olmadığını düşünüp durdum daha ziyade. Dünyaya bir canlı getirmenin en büyük gerçeği buydu. İnsanlar bunu her daim yapıyorlardı elbette; dahası, bizler onlara bel bağlamış durumdayız. Ama sırf eğlence olsun diye niye yapar ki insan bunu? Onun hayatı bu ülkenin geldiği yeri yok etmeye çalışmakla geçiyor. Öyleyse, bu ülkeye bir bebek getirmeyi neden istiyor ki? Kim çocuğunun böyle bir zamanda, böyle bir yerde büyümesini ister ki? İçinde yaşayacağı ve miras alacağı dünyanın kirli, hastalıklı, adaletsiz ve çetin olacağını bile bile, bu dünyaya şimdilerde bir bebek getirmek için bambaşka bir gaddarlık taşımalı insan içinde. Peki öyleyse neden yapar ki insan bunu? Bu nasıl bir saygıdır ki yaşama?

Sevgiler, Charles.

Çok Sevgili Peter, 5 Eylül 2064

Kırk yıl düşünsem bunları bu yaşımda yazacağım aklıma gelmezdi ama büyükbaba oldum ben. Charlie Keonaonamaile Bingham–Griffith, doğum tarihi 3 Eylül 2064, sabah 5.58, üç kilo beş yüz elli gram.

Olur da gururum okşanır diye bebeğe benim adımın değil, daha ziyade Eden'ın Charlie olarak anılan (merhum) annesinin isminin verilmiş olduğunun altı vakit kaybetmeden çizildi. Güzel bir kız ismi ama o pek güzel bir kız değil. Çenesi incecik, buna karşın burnu tombalak, gözleri minik ve çekik.

Yine de ona bayılıyorum. O sabah annenin odasına gönülsüzce buyur edildim, bebek de aynı gönülsüzlükle kucağıma verildi. David tepemde dolanıp duruyor, "Başını destekle moruk. Başını des-

tekle dedim sana!" tarzında şeyler söylüyordu sanki başta kendisi, daha önce hiç bebek tutmamışım gibi. Ama onun o azarlayan tavırlarını umursamadım; aslına bakarsan onun bir başkası için bu denli endişelendiğini duymak, onun bu denli hassas olduğunu görmek, kızını ne denli şefkatle tuttuğunu izlemek duygulandırıcıydı.

Bebek artık burada olduğuna göre, Eden'ın Brooklyn'deki evinde kalmaya devam etmek yerine Washington Meydanı'ndaki eve tamamen taşınıp taşınmayacağı da dahil olmak üzere birçok soru kaldı. Charlie'yi kimin büyüteceği de ayrı bir konu; Eden "Işık"taki işini bırakmayacağını çoktan ilan etti zaten, David de sadece gençlere özgü geleneksel bir bakış açısıyla evlenmeleri ve birlikte yaşamaları gerektiğini düşünüyor.

Ama şu an için dördümüzün birlikte olma zamanıydı (Eden'la birlikte elbette). O ufaklık kuşkusuz David'in yaptığı en iyi şey ama sen bu dediklerimde ikiyüzlülük aramadan önce, onun yapıp yapabileceği en iyi şeyin de bu olduğunu söylemeliyim. Benim minik Charlie'm.

Her neyse, hepsi bu kadar. İhtiyatlı bir sevinç olmakla beraber Olivier'nin aile fotoğrafının içine dönmüş olmasına mutlu oldum. Hazır fotoğraflardan bahsetmişken, neresinden baksan yüz tanesini ekledim buraya.

Seni seviyorum, C.

Sevgili Peter'ım, 21 Şubat 2065

Nathaniel'ın zamanla takdir etmeye başladığım özelliklerinden biri de beceriksiz olduğunu düşündüğü insanlara karşı duyduğu sorumluluk hissi. Daha önceki yıllarda bu beni rahatsız ediyordu. Mesela ben, becerikli addedildiğim için, yardıma, ilgiye ya da zamana ihtiyacım olmadığı düşünülürdü hep. Ama öğrencileri, ardından da okulu bıraktıktan sonra Norris, Aubrey ve David

kırılgan olarak nitelendirilmiş, dolayısıyla da onun himayesini hak eder olmuşlardı.

Nathaniel, Aubrey'nin mirasındaki payını aldıktan sonra bile iki eski öğrencisini, bir seferinde sana bahsettiğim şu '50 hastalığından kurtulan, ancak sonrasında evden çıkmalarına izin verilmeyen çocukları –Hiram ve Ezra'yı– görmeye devam etti. Çocuklar on iki yaşına bastıklarında anneleri onlara cebir ve fizik öğretebilecek yeni bazı öğretmenler tutmuştu, ancak Nathaniel onları ziyaret etmek için neredeyse her hafta köprüden geçmeye devam etti. Sonrasında Charlie gelip de onun bakımıyla fazlasıyla meşgul olduğunda, çocuklarla düzenli olarak görüntülü toplantılar yapmaya başladı.

Tam da tahmin ettiğim üzere, Charlie'nin bakımının çoğu Nathaniel'ın omuzlarında. Bir dadı var ama özünde Charlie'ye bakan o: David'in çalışma saatleri, ne zaman geleceği, ne zaman gideceği belli değil, hele Eden'ınki daha da beter. Sanırım buraya David'in *fırsat* bulduğunda bebekle oldukça hoşça vakit geçirdiğini (Nathaniel'ın her daim yaptığı üzere) eklemeliyim. Ama işin doğrusu, asıl mesele sadece *fiziken orada olmak* kadar tutarlı olmak da değil mi? İyi davranışın tutarlılık kadar erdemden sayılıp sayılmayacağından pek emin değilim. Eden'a gelecek olursak: Açıkçası, söyleyecek bir şeyim yok. David'in ona hâlâ âşık olduğunu bilsem de, onun ve David'in halen birlikte olup olmadıklarını dahi bilmiyorum. Ama görünen o ki, kendi kızını bariz bir biçimde pek de fazla umursadığı yok kadının. Bir seferinde bana hamilelik "deneyimini" yaşamayı istediğini söylemişti; görünüşe bakılırsa ebeveynliğin ilgilenme kısmına dair deneyimi istemiyor ya da aklına bile getirmiyor. Örneğin, bu ay sadece iki defa uğradı, David ortalıktayken asla uğradığı yok. Nathaniel bebeği alıp ona götürmeyi her zaman teklif ediyor ama o hep zorluk çıkarıyor: Ya çok meşgul olduğundan ya kaldığı yerin güvenli olmadığından ya da üşütüp hastalandığından dem vuruyor. Sonrasında Natha-

niel, evin bir katını ona vermeyi ya da hiç değilse yaşadığı yerin onarım masraflarını karşılama teklifinde bulunuyor yine ama o, Nathaniel'ın dediğine bakılırsa tekliflerin ikisi de huzurunu kaçırdığından, hiçbirine yanaşmıyor.

Geçen hafta Nathaniel, Holsonların evine gidip de çocukları ziyaret edip edemeyeceğimi sordu bana. Çocuklar son iki görüntülü randevularını kaçırmışlardı, Nathaniel'ın aramalarına ve mesajlarına da dönen olmamıştı. "Olacak iş mi şu söylediğin?" dedim ona. "Neden *kendin* gitmiyorsun ki ziyaretlerine?"

"Gidemem" dedi. "Charlie öksürüyor, benim de onun yanında kalmam gerek."

"O halde Charlie ile ben kalayım, sen de oraya git, ne dersin?" diye sordum. Bebekle olmaya her zaman can atıyordum zaten: Akşamları ne zaman boş olsam, vaktimi onunla geçirmek için şehir merkezine gidiyordum.

"Charles," dedi bebeği bir omzundan diğerine geçirerek, "bunu benim için yap, olur mu? Ayrıca eğer bir sorun varsa, belki onlara yardım edebilirsin.

"İyi de ben klinisyen değilim ki" diye hatırlattım ona ama tartışmanın bir anlamı yoktu gerçekten de. Gitmek durumundaydım. Nathaniel ve ben gerçekten evli olduğumuz zamana kıyasla çok daha evliliği andıran bir düzen kurduk nasıl olduysa. Bunun büyük bir kısmı bebek sayesinde aslında; birlikte olduğumuz ilk yılları sanki yeniden yaşıyor gibiyiz, sadece artık ikimiz de diğeri tarafından nasıl hayal kırıklığına uğratıldığımızı tam olarak biliyor ve sebebi bulmayı beklemiyoruz.

Dolayısıyla, pazartesi günkü son toplantımın ardından Cobble Hill'e gittim. Oğlanları en son beş yıl önce, ebeveyni (aslında, anneleri; çünkü ortalarda hiç görünmeyen Bay Holson her zamanki gibi yoktu yine) Nathaniel için –Hiram ve Ezra'nın hayatlarında öğretmenleri olarak iz bıraktığı için– gecikmiş bir veda partisi düzenlediğinde görmüştüm. İkizler o zamanlar on üç yaşındaydı

ama dokuz, hadi bilemedin on yaşında gibi görünüyorlardı. Nazik, terbiyeli çocuklardı; bana, Nathaniel'a, kâhyalarına ve annelerine bizzat elleriyle pastaları dağıtmış, ardından da kendilerine birer dilim almışlardı; çocuklar kendi koruyucu giysileri içindeyken nefes almakta zorlandıklarından biz hepimiz tam tekmil koruyucu giysilerimizi giymiştik. Oğlanların şeker tüketmesine izin verilmiyordu. Nathaniel, Bayan Holson'ın iç iltihaplanmaya (her ne demekse artık) yol açacağından endişelendiğini söylemişti, püre elmanın hamura katılmasıyla varla yok arası tatlandırılan pasta belli ki onlar için özel olarak hazırlanmıştı. Çocuklar sorularıma yüksek ve genizden gelen sesleriyle yanıt veriyorlardı; Bayan Holson, Nathaniel için hazırlamış oldukları kartı gelip almalarını söylediğinde ikisi de aynı yürüyüş şekliyle, bacakları tutulmuşçasına kaskatı adımlarla, bellerinin altındaki oksijen torbalarını zıplata zıplata koştular.

Nathaniel, Bayan Holson'ın oğulları için yaptığı eğitim planlarından bahsettiğinde, onların tuhaf ve acımasız olduğunu düşünmüştüm. Evet, oğlanlar günün birinde sanal olarak üniversiteye gidebilir ve lisans derecelerini alıp mezun olabilirler. Hatta ikiz ekranlarının arkasında oturup mühendis veya programcı olarak yan yana çalışarak iş bile bulabilirler. Ama hayatlarının nasıl olacağı meselesi –sonsuza kadar evlerinin içinde ve yanlarında sadece birbirlerinin ve annelerinin olması– beni her zaman rahatsız etmişti.

Onları görmenin beni başka türlüsüne ikna ettiğini söyleyemem. Ama anneleri onları asla içinde yaşayamayacakları bir dünyaya hazırlarken, anladım ki özenli ve terbiyeli halleri, karşılarındakinin gözlerinin içine bakabilmeleri ve etkileşim becerileri bunu kanıtlıyordu: Bunların David'e doğru düzgün öğretmeyi bir türlü beceremediğimiz şeyler olduğunu fark ettim, oysa anneleri onlara hayatlarındaki kısıtları ve bu kısıtları kabullenmeyi de öğretmişti. İçlerinden biri, Hiram ya da Ezra (hâlâ ayırt edemiyordum) bana, "Nathaniel, geçenlerde Hindistan'da olduğunuzu

söyledi" dediğinde, refleks olarak "Aaa, evet. Peki, sen hiç gittin mi?" demekten kendimi alıkoymak durumundaydım. Bunun yerine geçenlerde gerçekten de orada olduğumu söylediğimde ikizlerden diğeri içini çekerek "Ah, ne kadar harika olmalı" dedi. Doğru cevaptı, (biraz demode olsa da) nazik cevaptı ama içinde özlem ve kıskançlık yoktu. Sohbetin koyulaşmasıyla ülkenin tarihi, mevcut siyasi ve epidemiyolojik felaketler hakkında çok şey bildikleri ortaya çıktı; bunların asla kendi başlarına tanık olamayacakları şeyler olmadığının farkında olduklarını ima eder bir halleri olmasına rağmen, bir yandan asla parçası olamayacaklarını kabullenirlerken dünyayı tanımayı da başarmışlardı. Gerçi pek çoğumuz böyleyiz: Hindistan'dan haberdarız ama asla onun bir parçası olmayacağız. Bu çocuklar konusunda insanı duygulandıran ve rahatsız eden şey onlara göre *Brooklyn*'in Hindistan olmasıydı. Cobble Hill, Hindistan'dı. Oyun odalarından görebildikleri, şimdilerde bir dershaneye çevrilmiş olan arka bahçe Hindistan'dı; hakkında bilgi sahibi olacakları ama asla ziyaret edemeyecekleri yerlerdi.

Hal böyleyken, ne denli iyi huylu, ne denli akıllı olsalar da onlara acıyordum. David'in on beş yaşındaki hali, bir o okuldan, bir bu okuldan peş peşe atıldığı, kaykayıyla zıplamaya çalışırken hoş vücudunun şekilden şekle girdiği, kazara yere düştükten sonra birdenbire yeniden ayağa kalktığı, Washington Meydanı'nın çimenlerinde tek elle parende attığı, teninin güneşte adeta kıvılcımlar saçtığı zamanlar geldi gözlerimin önüne.

Oğlanlar artık neredeyse on sekiz olacaklardı; kapılarını çaldığımda, sık sık yaptığım üzere Charlie'm aklıma geldi. *Güvende olsunlar,* diye geçirdim aklımdan, çünkü onlar güvende olursa benim Charlie'm de güvende olacaktı. Ama şunu da düşünmeden edemedim: *Eğer onlara bir şey olursa, o zaman Charlie'me hiçbir şey olmazdı.* Bunların hiçbiri mantıklı değildi elbette.

Kapıya cevap veren olmayınca, Nathaniel'ın verdiği şifreyi

girdim tuş takımına, ardından da içeri girdim. Dekontaminasyon odası açıldığı an içeride bir şeylerin ölmüş olduğunu anladım. Bu yeni kasklar her kokuyu güçlendiriyordu, kafamdakini yırtarcasına çıkarıp kazağımı çekiştirerek ağzımı ve burnumu kapattım. Ev her zamanki gibi loştu. Ne bir ses ne bir hareket vardı: Bir tek o kötü koku.

"Frances" diye seslendim. "Ezra! Hiram! Charles Griffith ben, Nathaniel gönderdi beni. Beni duyuyor musunuz?"

Ama cevap veren olmadı. Antreyi salon katından ayıran bir kapı vardı, kapıyı iterek açtım, neredeyse kusuyordum. Oturma odasına adım attım. Bir müddet hiçbir şey görmedim, sonra hafif bir ses, bir vızıltı duydum, kanepenin üzerinde küçük, yoğun bir bulutun gezindiğini fark ettim. Biraz daha yaklaştığımda, bulutun fırtınayı andıran bir düzen içinde vızıldayıp uğuldayan bir karasinek sürüsü olduğunu anladım. Etrafında halkalar çizdikleri şey bir kadın bedeniydi, Frances Holson'ın kıvrılmış durumda, en az iki hafta, hatta belki daha da uzun süre önce ölmüş bedeniydi.

Kalbim çarpıntıdan küt küt atarak oradan uzaklaştım. "Çocuklar!" diye haykırdım. "Hiram! Ezra!" Ama yine sessizlik vardı.

Oturma odasında ilerlemeye devam ettim. Derken başka bir şey duydum, belli belirsiz bir hışırtı. Odanın en uç tarafında bir şeyin hareket ettiğini gördüm; yaklaştığımda bunun, oturma odasını mutfaktan ayıran, mutfağı da evin geri kalanından tecrit eden kapının çerçevesinin içini tamamen dolduran şeffaf plastik bir levha olduğunu fark ettim. Levhanın sağ alt köşesine yakın iki pencere vardı: Pencerelerin birinde oturma odasına doğru girinti yapmış iki plastik kol vardı, diğeri ise dümdüz bir dikdörtgenden ibaretti. Bir şekilde gevşemiş ve nereden geldiği belli olmayan bir esintiyle hareket eden pencere buydu.

Plastik levhanın arasından mutfağa baktım. İlk düşündüğüm şey, bir tür hayvan yuvasına benzediğiydi: Örneğin bir yer sincabının veya bir çayır köpeğinin yuvası. Plastik duvarın fermuarını

açıp içeri girdim, burada da bir çürüme kokusu vardı, gerçi buradaki hayvansal bir şeyin değil de daha ziyade bitkisel bir şeyin çürüme kokusuydu. Tezgâhların üstü tabaklar, tencereler, tavalar ve ders kitabı yığınlarıyla kaplıydı. Eviyenin içinde, sanki birileri temizlemeye çalışmış da yarıda bırakmış gibi yağlı bir pisliğe batırılmış vaziyette başka tencere ve tavalar vardı.

Eviyenin yanında iki çorba kâsesi, iki kaşık ve iki fincan duruyordu, hepsi temizlenmiş vaziyetteydi. Her yerde köşeye itilmiş, şişkin siyah çöp torbaları vardı, kendimi zorlayıp bir tanesini açtığımda içinde kıyılmış insan kalıntıları değil, çürümekten artık sümüksü bir hal almış havuç parçaları, küflenmiş ekmek kırıntıları ve emilmişçesine kurumuş çay poşetleriyle dolu olduğunu gördüm. Geri dönüşüm kutusu dolmuş taşmış durumdaydı, ironik bir bereket timsaliydi. Eğilip bir nohut tenekesi aldım yerden, içi boş değil, daha ziyade yalanıp yutulmuşçasına boştu, o kadar temizdi ki, parıldıyordu. Bir sonraki teneke de aynı şekildeydi, hatta bir sonraki de.

Zeminin tam orta yerinde, yaklaşık bir metre arayla, üzerinde iki dizüstü bilgisayarın bulunduğu bir başka kitap yığınıyla bölünmüş, her birinde birer yastık bulunan iki uyku tulumu ve – içimi acıtan bir başka detay– uyku tulumunun üst kısmına sıkıştırılıp kafaları yastıklara dayalı vaziyette duran, kara gözleri tavana bakan iki pelüş oyuncak ayı duruyordu. Bu uyku alanının çevresinde, iki oksijen torbasının prize takılı durduğu banyoya giden belirgin bir yol vardı; banyo lavabosunun kenarında iki bardak, iki diş fırçası ve çoğu hâlâ dolu bir diş macunu tüpü duruyordu. Dolaplarda havlular, tuvalet kâğıtları, el fenerleri, piller ve çamaşır deterjanı vardı; bir çift yastık kılıfı ve iki adet çocuk boyu jean pantolon halen kurutucunun içindeydi.

Mutfağa geri döndüm, odanın ortasındaki enkazın arasından yolumu bulmaya çalışarak bir yandan etrafa bakınıp bir yandan da bir sonraki adımda ne yapmam gerektiğini zihnimde tarttım.

Nathaniel'ı aradım ama cevap vermedi.

Sonra içecek bir yudum bir şey almak için buzdolabına uzandım, içi bomboştu. Ne bir şişe meyve suyu ne bir kavanoz hardal ne de çekmecenin tekinin arkasında kalmış kurumuş bir marul yaprağı. Dondurucuyu açtım: O da tamtakır vaziyetteydi. Derken içimi bir korku kapladı, mutfaktaki tüm dolapları, tüm çekmeceleri açmaya başladım: Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey yoktu. O mutfakta yenebilir tek bir şey bile yoktu, hatta yenebilir bir şeyler yapmak için malzeme bile; ne un, ne kabartma tozu ne de maya. Konserve tenekelerinin içinin bu denli temiz olmasının sebebi de buydu: Ellerinde yiyecek namına ne varsa son damlasına kadar yalamışlardı. Mutfağın bu kadar karmakarışık olmasının sebebi de buydu: Yiyecek bir şeyler bulabilmek için her yeri didik didik etmişlerdi.

Kendilerini ne demeye mutfağa kapattıklarını ya da –büyük olasılıkla annelerinin onları oraya kapattığını– bilmiyorum, tek sebep güvenlikleri için olsa gerek. Ama yiyecekleri tükendiğinde, bütün evi yiyecek için didik didik aramışlardı belli ki.

Mutfaktan koşarcasına çıkıp merdivenlerden yukarı seğirttim. "Ezra!" diye bağırdım. "Hiram!" ebeveynlerinin odası ikinci kattaydı, orası da altüst olmuş bir haldeydi: Çekmecelerden iç çamaşırları, çoraplar, erkek fanilaları taşıyordu; ayakkabılar etrafa saçılmıştı.

Üçüncü katta da durum farksızdı: Çekmeceler boşalmış, dolaplar darmadağındı. Bir tek kendi çalışma odaları derli toplu vaziyette, tam da hatırladığım gibiydi; orayı yakından tanıyor olduklarından olsa gerek, orada olmadığını bildikleri bir şeyi arama gereği duymamışlardı.

Bu aşamada durup sakinleşmeye çalıştım. Nathaniel'ı tekrardan arayıp bir daha mesaj attım. Ondan cevap gelmesini beklediğim sırada pencereden dışarı baktım ve arka bahçede, epeyce aşağıda bir yerlerde, yüzüstü yatan iki suret gördüm.

Gördüklerim çocuklardı elbette. Hava yünlü bir şeyler giymek

için fazlasıyla sıcak olmasına rağmen üzerlerinde yünlü paltoları vardı. Bir deri bir kemik kalmışlardı. İçlerinden biri, Hiram veya Ezra, yüzü kaldırım taşına bastırılmış halde duran erkek kardeşine doğru kıvırmıştı başını. Oksijen torbaları halen pantolonlarına bağlıydı, hazneleri çoktan boşalmıştı. Hava sıcak olmasına rağmen taşlar soğuktu, bu da cansız bedenlerini bir dereceye kadar korumaya yaramıştı.

Adli tıp uzmanları gelene kadar bekledim, bildiklerimi onlara anlattım, ardından da eve giderek Nathaniel'ı durumdan haberdar ettim. Nathaniel anlattıklarımı kaldıramadı ve "Neden oraya daha önce gitmedim ki?" diye gözyaşlarına boğuldu. "Bir şeylerin ters gittiğinin farkındaydım, biliyordum. Evin kâhyası neredeydi? Peki ya o *kahrolası* babaları neredeydi?"

Birtakım araştırmalarda bulundum; bunun bir halk sağlığı meselesi olabileceğini öne sürerek mümkün olan en kısa sürede tam bir soruşturma yürütülmesini istedim. Olanların ya da en azından ne olup bittiğine dair tahminlerin yer aldığı rapor bugün elime ulaştı: Teori, yaklaşık beş hafta kadar önce, Frances Holson'ın "bilinmeyen bir patolojiye sahip bir hastalığa yakalandığı yönünde. Hastalığın bulaşıcı olduğunu anlayınca çocukları mutfağa kapatıp kâhyalarının düzenli olarak yiyecek getirmesini ayarlıyor. Kâhyanın en azından ilk hafta böyle yapmış olduğu düşünülüyor. Ne var ki Frances'in durumunun kötüleşmesi üzerine kâhya eve gelip gitmekten korkuyor. Bunun üzerine Frances'in çocuklarına daha yakın olmak için alt kata taşındığı ve kendisi için ayırdığı yiyeceklerin kalanını onlara verdiği, yiyecekleri de plastik levhaya açılan pencerelerden birinden steril eldivenler marifetiyle ulaştırdığı düşünülüyor. Oğlanlar annelerinin ölümüne şahit olacak ve sonrasında en az iki hafta daha onun cansız bedenini görerek yaşayacaklardı. Ben onları bulmadan yaklaşık beş gün önce yiyecek aramak üzere mutfaktaki kapıdan çıkıp metal merdivenlerden bahçeye indikleri tahmin ediliyor. Hiram –yüzüstü yatan– ilk

önce ölmüş olmalıydı; başını onun yüzünü görmek için çevirmiş olanın –Ezra'nın– ise ertesi gün öldüğü sanılıyor.

Gelgelelim bilmediğimiz ve belki de asla öğrenemeyeceğimiz pek çok şey vardı: Frances, Hiram ve Ezra neden hiç kimseyi aramamışlardı? Öğretmenleri mutfaktaki o karmaşayı video dersleri esnasında neden görmemiş ve yardıma ihtiyaçları olup olmadığını sormamıştı? Aileden arayabilecekleri hiç kimse yok muydu? Arkadaşları yok muydu? Evin kâhyası böylesine dayanıksız ve kırılgan durumdaki insanları nasıl olup da bir başlarına bırakabilmişti? Frances neden daha fazla yiyecek sipariş etmemişti? Hadi o etmedi, çocuklar ne demeye yiyecek sipariş etmemişlerdi? Frances'in taşıdığı o bilinmeyen virüs onlara da bulaşmış mıydı? Bir, hatta iki haftada öyle açlıktan ölecek noktaya gelmezlerdi. Açık havada olmanın yarattığı bir şok muydu? Bağışıklık sistemlerinin kırılganlığından mı kaynaklanmıştı? Yoksa klinik adı konmamış bir şey miydi olup biten: Çaresizlik miydi? Umutsuzluk muydu? Korku muydu? Yoksa bir tür teslimiyet, hayattan vazgeçiş miydi? Çünkü illa ki bir yardım bulabilirlerdi, öyle değil mi? Dış dünyayla bir şekilde iletişimleri vardı nihayetinde: Yaşamdan, yaşıyor olmaktan bıkıp usanmadılarsa şayet, neden yine aynını yapmak için daha fazla çaba göstermemişlerdi?

Ve her şeyden önemlisi: Şu *kahrolası* babaları nerelerdeydi? Sağlık Bakanlığı ekibi onu yaklaşık bir buçuk kilometre uzakta, son beş yıldır yeni ailesiyle –yedi yıl önce birlikte yaşamaya başladığı karısı ve her ikisi de sağlıklı beş ve altı yaşlarında iki yeni çocuğuyla–yaşadığı anlaşılan Brooklyn Heights'ta buldu. Müfettişlere, Hiram ve Ezra'nın bakımlarıyla meşgul olunmasını her daim gözettiğini, Frances'a her ay para gönderdiğini söylemiş. Ancak otopsinin ardından oğullarının hangi cenaze evine gönderilmesini istediği sorulduğunda başını sallayıp "Şehir krematoryumu gayet uygun," diyerek, "uzun zaman önce öldüler zaten" diye eklemiş. Ardından da kapıyı kapatıvermiş.

Bunların hiçbirinden Nathaniel'a bahsetmedim. Bu onu daha da üzüp perişan ederdi. Olup bitenlerden ben allak bulmuştum. Bir insan, sanki hiç dünyaya gelmemişler gibi nasıl olur da çocuklarını bu denli kolayca inkâr edebilirdi? Bir baba nasıl olur da bu denli duygusuz olabilirdi?

Dün gece Holsonları düşünmekten gözüme uyku girmedi. Çocuklar için ne kadar üzüldüysem Frances için daha da çok üzüldüm: Onları bunca zaman bu denli dikkatle, bu denli tedbirli bir şekilde büyüt, koruyup kolla, ardından ikisi de çaresizlikten yitip gitsinler. Tam uykuya yenik düşüyordum ki, çocukların yardım etmesi için ne demeye kimseyi çağırmadıkları düştü aklıma. El ele tutuşup kapıdan çıktıklarını, merdivenden indiklerini ve arka bahçelerine gittiklerini canlandırdım gözümde. Orada durup elleri birbirlerine kenetli vaziyette havayı kokladıklarını, ağızları hayretten açık bir halde etraflarını saran ağaçların tepelerine baktıklarını, hayatlarının –sona ererken bile olsa hiç değilse bir kez– harikulade olduğunu düşündüm.

Benden sana sevgiler,

Çok Sevgili Peter'ım 19 Nisan 2065

İletişim kopukluğu için üzgünüm. Haftalar geçtiğinin farkındayım. Ama neler olduğunu anlattığımda anlayış göstereceğinden eminim.

Eden çekip gitti. "Çekip gitti" derken, bir gece ansızın, ardından sadece bir not bırakarak kaybolduğunu kastetmiyorum. Aslında tam olarak nerede olduğunu biliyoruz, Windsor Terrace'taki dairesinde, eşyalarını toplamakla meşgul muhtemelen. "Çekip gitti" derken artık ebeveyn olmak istemediğini kastediyorum. Aslına bakarsan, durumunu kendisi de tam olarak böyle ifade etti: "Ebeveynliğin hiç de bana göre bir şey olmadığını hissediyorum sadece."

Söylenecek pek de fazla bir şey yok işin doğrusu, şaşırmak için de pek bir sebep yok. Charlie doğduğundan beri Eden'ı olsa olsa altı defa ancak görmüşümdür. Aslına bakılırsa, ben o evde yaşamıyorum, kabul, bu yüzden Şükran Günü, Noel ve Yılbaşı günü gibi zamanların haricinde daha sık uğruyor olabilir, ancak Nathaniel'ın etrafta o varken ne denli ölçülü ve gergin olduğuna bakılırsa, sık sık gelip gittiğinden yine de kuşkuluyum. Karşıma geçip de onun hakkında kötü konuştuğu olmadı, yine de Nathaniel'ın onun hakkında iyi düşündüğü için böyle yaptığını sanmıyorum, "Eden kötü bir anne" diye yüksek sesle dile getirecek olursa, o zaman gerçekten de kötü bir anne *olacağını* hissettiği için böyle yapıyordu daha ziyade. Gerçi kötü bir *anneydi* de zaten. Kulağa hiç de mantıklı gelmediğinin farkındayım ama Nathaniel böyle düşünüyor işte. Sen ve ben kötü annelerin nasıl olduklarını biliyoruz ama Nathaniel bilmiyor; o annesini öteden beri sevmiştir, yine de bazı annelerin, anne şefkatine sahip oldukları için değil, sadece bunu görev olarak kabul ettikleri için anne olarak kaldıklarını anlamakta zorlanıyor.

Eden'ın Nathaniel'la yaptığı o konuşma esnasında yanlarında değildim. Nerelerde olduğundan her ikimizin de giderek daha az haberdar olduğu David de değildi keza. Ama anlaşılan o ki, Eden bir gün ona bir mesaj atmış, konuşması gerektiğini belirterek onunla parkta bulaşacağını söylemiş. "Charlie'yi de getiririm" demiş Nathaniel, Eden da hemen bunu yapmasına hiç de gerek olmadığını, çünkü grip "ya da başka bir şeylerden" mustarip olduğunu, kimselere bulaştırmak istemediğini söylemiş. (Ne sanmıştı acaba, Charlie ile artık ilgilenmediğini söyleyecek Nathaniel'ın da bunun üzerine Charlie'yi kollarına bırakıp arkasına bakmadan kaçıp gideceğini mi sanmıştı?) Her neyse, parkta buluşmuşlar. Nathaniel, Eden'ın yarım saat geç kaldığını söyledi (Eden da metroların kapalı olmasını bahane etmiş, oysa metrolar altı aydır kapalı zaten). Eden, Nathaniel'a ülke dışına taşınacağını

söylerken, parka birlikte geldiği adam da birkaç metre ötelerinde başka bir bankta oturmuş, onu beklemiş.

"Nereye gidiyorsun?" diye sormuş Nathaniel ilk şoku atlattıktan sonra.

"Washington'a" demiş Eden. "Çocukluğumda ailem Orcas Adası'nda tatil yapardı hep, ben de hep orada yaşamayı denemek istemişimdir."

"Peki ya Charlie ne olacak?" diye sormuş bu kez.

Ve burada, diye anlattı bana, bir şey –suçluluk, belki utanç, ki umarım öyledir– belirip sönmüş Eden'ın yüzünde. "O seninle burada daha iyi sanırım" demiş Eden, ardından Nathaniel cevap vermeyince de "Sen bu işte iyisin, babalık. Ebeveynliğin hiç de bana göre bir şey olmadığını hissediyorum sadece" demiş.

Lafı fazla uzatmamak için, arka planda olup bitenleri, tüm o savunmaları, David'i de işin içine dahil etmek için yapılan girişimleri, uzlaşma çabalarını sana anlatmayı es geçip Eden'ın artık Charlie'nin hayatının bir parçası olmadığını söyleyeceğim. Charlie üzerindeki haklarını sona erdiren evrakları imzalamasıyla David, Charlie'nin tek ebeveyni oldu. Ama daha önce de söylediğim üzere David nadiren ortalıklarda görünüyor; aslına bakarsan bu da, yasal olarak değilse de, Nathaniel'ın artık onun tek ebeveyni olduğu anlamına geliyor.

"Ne yapacağımı bilmiyorum" dedi Nathaniel. Dün gece söylemişti bunu, akşam yemeğinden sonra. Salondaki kanepede oturuyorduk. Charlie kollarının arasında uyuyordu. "Gidip de yatağına yatırayım onu."

"Hayır," dedim, "bırak da onu ben tutayım." Bakışlarını bana çevirdi. Nathaniel'a özgü şu –yarı öfkeli, yarı sevecen– bakışlar, ardından onu kollarıma bıraktı.

Bir müddet orada öylece oturduk; benim bakışlarım Charlie'nin üzerinde geziniyor, Nathaniel onun başını okşuyordu. Zamanın bizim altımızda akıp gittiğine ve bize –ebeveyn olarak, bir çift ola-

rak– bir şans daha verildiğine dair tuhaf bir hisse kapıldım. Şu an olduğumuzdan hem daha genç hem de daha yaşlıydık, yanlış yapabileceğimiz her şeyin farkındaydık, yine de ileride ne olabileceğine dair bir fikrimiz yoktu, bu bizim bebeğimizdi ve son yirmi yılda meydana gelen hiçbir şey –benim işim, salgın hastalıklar, kamplar, boşanmamız– gerçekten yaşanmamış gibiydi. Ama sonra tüm bunları zihnimden silerek David'i ve dolayısıyla da Charlie'yi siliyor olduğumu fark ettim.

Uzanıp Nathaniel'ın saçını okşamaya başladım; kaşını kaldırıp onaylamayan bakışlarla baktı ama sonra başını geriye yasladı ve bir süre öylece kaldık, ben onun, o da Charlie'nin saçlarını okşadı.

"Belki de yanına taşınsam iyi olur" dedim, bana baktı, bu sefer öteki kaşını kaldırdı.

"Öyle mi düşünüyorsun?" diye sordu.

"Evet" dedim. "Sana yardım edebilirim, Charlie'yle daha çok vakit geçirebilirim." Böyle bir teklifte bulunmak aklımdan bile geçmemişti ama madem söylemiştim artık, doğrusu bu gibiydi. Dairem –bizim eski dairemiz– yaşanacak bir yer olmaktan çıkıp daha ziyade cansız nesneler için bir depo haline gelmişti. Laboratuvarda uyuyordum. Yemeklerimi Nathaniel'da yiyordum. Sonrasında da üstümü başımı değiştirmek için daireye uğruyordum. Bunun gerçekten de mantıklı bir tarafı yoktu.

"Pekâlâ" dedi biraz yana kayarak. "Buna itiraz edecek değilim." Sonra durdu. "Tekrardan bir araya gelmiyoruz, biliyorsun."

"Biliyorum" dedim. Söylediklerine bozulmamıştım bile.

"Dahası seks de yapmayacağız."

"Bakarız" dedim.

Gözlerini devirdi. "Gerçekten de yapmayacağız, Charles."

"Tamam" dedim. "Belki yaparız, belki yapmayız." Ama ona takılıyordum sadece. Benim de onunla sevişmeye hiç niyetim yoktu.

Her neyse, son havadisleri vermiş oldum böylece. Birtakım so-

ruların olacağından eminim, aklına geleni sorabilirsin. Birkaç gün sonra seni göreceğim nasılsa. Belki de taşınmam için bana yardım edersin? (Şaka.)

Sevgiler, Charles.

Sevgili Peter, 3 Eylül 2065

Oyuncaklar için sana ve Olivier'ye çok teşekkür ederim: Tam vaktinde geldiler, Charlie de bayıldı hepsine; demek istediğim, kediyi daha eline alır almaz ağzına tıkıp çiğnemeye başladı ki, bence bu son derece tartışmasız bir sevgi gösterisi.

Birinci yaş günü partileriyle ilgili pek bir tecrübem yok ama bu küçük bir partiydi: Sadece ben ve Nathaniel, hatta bir de David. Ve elbette Charlie. Son zamanlarda dillendirilen komplo teorisini –hükümetin geçen ay patlak veren hastalığı icat ettiği yönündeki söylentiyi– duymuşsundur, (mantık bu gibi teorilerin tedavülünde olmadığı için bunun ne amaçla yapılacağı hiç tartışılmıyor bile) ne var ki David buna inanmış görünüyor, dolayısıyla tüm öğleden sonra boyunca benimle mümkün olduğunca az konuşmaya çalıştı.

David, her zamanki halinden pek de farklı olmayan bir biçimde, üstü başı darmadağınık ve tıraşsız bir vaziyette içeri girdiğinde Charlie'yi kucağımda tutuyordum. Üzerindeki takım elbiseyi çıkartıp ellerini yıkadıktan sonra yanımıza gelerek, sanki elimde çocukla saksı gibi dikilmekten başka bir işe yaramazmışım gibi onu kucağımdan alıp onunla halının üzerine uzandı.

David'in bebeklik halini hatırlıyorsundur; oldukça zayıf ve sessizdi, sessiz olmadığında da ağlardı. Ben sekiz yaşındayken, bizi terk edip gitmesinden kısa bir süre önce, annem bir ebeveynin çocuğu hakkında ne düşündüğüne hayata geldikten sonraki altı haftada (yoksa altı ayda mıydı?) karar verdiğini söylemişti; bu sözleri hatırlamamak için her ne kadar büyük çaba göstersem de,

David'in bebekliği sırasında nahoş anlarda davetsiz bir biçimde aklıma geldiler. Şimdi bile, yüreğimin derinlerinde bir yerde onu acaba hiç mi sevmedim ve acaba o da yüreğinin derinlerinde bir yerde bunu biliyor mu diye düşünmeden edemiyorum.

Charlie'nin böyle bir neşe kaynağı, hatta sadece neşe kaynağı değil de aynı zamanda bir avuntu olmasının kısmen de olsa nedeni bu hatıra işte. David, ona sarılmaya çalıştığımda kıvrılıp kollarımdan kurtulurdu (dürüst olmak gerekirse, Nathaniel'ın kollarından da kurtulurdu) ama Charlie sana sokuluyor ve sen –yani ben– ona gülümsediğinde gülümsemene karşılık veriyor. Onun yanındayken hepimiz, sanki kim olduğumuz gerçeğini ondan gizleme konusunda aramızda bir anlaşmaya varmışçasına, sanki bunu bilecek olursa asla onaylamayıp kalkıp kapıdan dışarı çıkacakmış da bizi sonsuza dek terk edecekmişçesine daha yumuşak başlı ve nazik davranıyoruz. Ona taktığımız isimlerin hepsinde bir et ibaresi var. "Domuz filetosu" diyoruz ona; "kuzu pirzolası"; "fırınlık kaburga". Karneyle dağıtım başladığından beri aylardır yiyemediğimiz her ne varsa, o isimle çağırıyoruz onu. Bazen bacağını kemiriyormuş gibi yapıyor, ona bizim çıkarttığımız hırlayan köpek seslerini çıkarttırıyoruz. "Seni yer yutarım" diyor Nathaniel, kalçalarını dişler gibi yaparken, o da kıkırdamaktan nefessiz kalıyor. "İşte şimdi seni yiyip yutacağım!" (Evet, üzerinde fazlaca düşündüğünde bunların bir miktar rahatsız edici olduğunun farkındayım.)

Nathaniel bir savurganlık yapıp limonlu kek pişirmişti; Charlie hariç hepimiz yemiştik, çünkü Nathaniel, Charlie'nin şeker tüketmesine henüz izin vermiyordu, ki muhtemelen en doğrusu da buydu, çünkü Charlie bizim yaşımıza geldiğinde ne kadar şeker kalacaktı kim bilir. "Hadi ama baba, birazcık" dedi David, sanki bir köpekmişçesine Charlie'ye bir kırıntı uzatarak ama Nathaniel başını sallamış, "Kesinlikle olmaz" demişti. David, sanki büyükbaba bizzat kendisiymiş de oğlunun makul olmayan katı kurallarına söyleniyormuşçasına, gülümseyip yaptığından neredeyse gururla-

nıyormuşçasına iç geçirdi. "Ne söyleyebilirim, Charlie?" diye sordu kızına, "Görüyorsun, denedim." Ardından Charlie'nin yatağa yatırılıp uyutulması gereken kaçınılmaz an gelip çatmış, sonrasında da David yanımıza, salona gelip bize katılarak hükümet, (halen faaliyette olduklarına inandığı) mülteci kampları, ("toplama kampı" diye adlandırmakta ısrar ettiği) yeniden yerleştirme merkezleri, dekontaminasyon odaları ve kaskların (benim de gizliden gizliye hemfikir olduğum) yetersizliği, bitkisel ilaçların etkinliği (ki ben aynı görüşte değilim) ve CDC'nin yanı sıra "devlet tarafından finanse edilen diğer araştırma enstitülerinin (yani Rockefeller) vakitlerini, hastalıkları iyileştirmek için değil de onları bizzat üretmek için nasıl da harcadıklarına dair çeşitli komplolar hakkında öteden beri diline doladığı şu boş lafları temcit pilavı gibi tekrarlayıp durmaya başlamıştı yine. Devletin büyük bir gizli ittifakla yönetildiğine, yaşlı başlı, beyaz tenli düzinelerce karanlık adamın, askeri üniformalar içinde, ses geçirmez duvarları olan sığınaklarda hologramların ve dinleme cihazlarının içinde oturduğunu düşünüyor. Hakikat günün birinde tüm sıradanlığıyla üzerine yıkılacak.

Ufak tefek değişiklikler haricinde son altı yıldır dinlediğim konuşmanın aynısıydı. Ne var ki artık canımı sıkmıyordu; ya da en azından aynı nedenlerden ötürü canımı sıkmıyordu. Bu sefer, önceki seferinde yaptığım gibi, halen son derece hiddetle ve ağzındaki tükürüğü ikide bir silmek durumunda kalacak kadar hızla ve yüksek sesle konuşan, bıkkın bir halde başıyla onaylayıp duran Nathaniel'a doğru eğilen oğluma gözlerimi dikip baktım ve inatçı bir ıstırap hissettim içimde. Onun Işık'ın temsil ettiği şeye inandığının farkındaydım ama aynı zamanda kısmen de olsa ait olabileceği, en nihayetinde kendini bulduğunu hissedebileceği bir yer bulma arayışla aralarına katıldığını da biliyordum.

Ne var ki, onun Işık'a olan tüm adanmışlığına rağmen, Işık pek de ona düşkünmüş gibi görünmüyordu. Bildiğin üzere, Işık'ın, komite tarafından terfi ettirilip rütbe aldıkça sağ kollarının iç kıs-

mına yıldız dövmeleri ekleten üyeleriyle (Işık'ın) yarı askeri bir yetki yapısı var. Kendisiyle tanıştığımızda Eden'ın üç tane yıldızı vardı; Nathaniel onu en son gördüğünde dördüncüyü eklemişti. Oysa David'in bileği tek bir yalnız yıldızla süslenmişti. O müzmin bir piyade eriydi, (senin raporlarından öğrendiğim kadarıyla) sürekli olarak angarya işler havale ediliyordu: Mühendislerin bombalara bağlayacakları malzeme parçalarını tedarik eden, her başarılı saldırının ardından karargâhtan yapılan coşkulu konuşmalarda asla ismen teşekkür edilmeyen biriydi. O bir hiçti; adı anılmayan, unutulmuş biriydi. Elbette onun bu durumuna, konu dışı olmasına, göz ardı edilmesine seviniyordum: Bu durumu onu koruyor, dahil olmamasını sağlıyordu. Ama aynı zamanda Işık'tan salt propagandasını yaptığı şeylerden dolayı değil, oğlumun çabalarını takdir etmekten kaçındığı için de iğrendiğimin farkına vardım. Kendine bir yuva arayışı içinde katılmıştı aralarına ama en nihayetinde reva görüldüğü muamele herkesle aynı olmuştu. Dediğim gibi, bunun sapkınca olduğunun farkındayım. Kolunda mavi yıldızlar dalgalanıyor olsaydı daha mı mutlu olurdum? Hayır, tabii ki olmazdım. Ama başka türden bir mutsuzluk olurdu bu, belki de çarpık bir gururla karışık bir mutsuzluk, Nathaniel ve ben onun ailesi olmamış olsaydık, ne denli tehlikeli ve yanlış olursa olsun, nihayetinde bir aile bulmuş olmasının yarattığı bir rahatlama olurdu. Eden'dan başka hiç kimseyi bizimle tanıştırmak üzere eve getirdiği olmamıştı. Ne bahsettiği bir arkadaşı olmuştu ne de gelen mesajlardan baş edemeyip akşam yemeklerimizin orta yerinde telefonunu eline alıp da bir yandan ekrana sırıtarak cevap vermek zorunda kaldığı olmuştu hiç. Onu iş başında hiç görmemiş olmamama rağmen, onun bende bıraktığı kalıcı imaj, grupların kıyısında kenarında duran, konuşmaları dinleyen ama asla tekine bile katılması teklif edilmeyen bir kişiden ibaretti. Bunu elbette ki kanıtlayamam ama onun kızıyla daha fazla vakit geçirmesine kısmen de olsa engel olan şey işte bu arka-

daşsızlıktı. Sanki kendi yalnızlığını kızına bulaştırma korkusunu, sanki kızı da eninde sonunda onun önemsiz, silik biri olduğunun farkına varacakmış endişesini taşıyordu.

Bu durum yüzünden onun için üzülür, dertlenir oldum. Artık yirmi beş yaşında, yetişkin bir adam, hatta bir baba olmuş olmasına rağmen, sık sık, hatta çok sık yaptığım üzere onu Hawaii'de oyun parkındaki o küçük çocuk olarak gözümün önüne getirdim yine. Diğer çocukların ondan nasıl da köşe bucak kaçtıklarını, kendisinde doğru olmayan, insanları iten bir şey olduğunu, kendisini hayatının geri kalanı boyunca uzakta bir yerlerde, bir köşede ve mahkûm edecek bir şeyler olduğunu daha o zamandan fark ettiği geliyordu aklıma.

Artık yapabileceğim tek şey onun için umut etmeye devam etmek, çocuğuyla ve çocuğu için daha iyisini yapmak. Onunla olan ilişkimde bu denli başarısızlığımı kızı vasıtasıyla telafi edebileceğimi söyleyemem ama bunu denemenin benim sorumluluğum olduğunun *gayet* farkındayım. David'in bebekliğinden bu yana çok şey değişti; çok şey kaybedildi. Yuvamız, ailemiz, umutlarımız. Ama çocukların yetişkinlere ihtiyacı var. İşin bu kısmı o kadar da değişmedi. Dolasıyla yeniden deneyebilirim. Bu sefer denemek değil, başarmak zorundayım.

Sevgiler, Charles.

Benim Sevgili Peter'ım 7 Ocak 2067

Çok uzun bir haftanın sonunda, çok uzun bir günün sonu. Komiteden geç vakitte döndüm: Dadı Charlie'yi saatler önce yatırmış; aşçı da bir kâse pirinç, tofu ve salatalık turşusu bırakmıştı. Kâsenin yanında, üzerinde yeşil boya kalemiyle sayfa boyunca çatallaşarak çizilmiş kalınca bir çizgi olan bir kâğıt parçası duruyor-

du, dadı kâğıdın sağ alt köşesine "Charlie'den babasına" diye bir not düşmüştü. Pazartesi laboratuvara götürebileyim diye kâğıdı alıp evrak çantama koydum.

Komite, Birleşik Krallık... Pardon Yeni Britanya'da seçimden bu yana neler olup bittiğini tartışıyordu bir süredir. Herkesin, geçişin sizin gördüğünüzden çok daha uyumlu göründüğünü düşündüğünü duymaktan memnun olacaksın. Dahası, herkesin, her şeye rağmen yanlış karar vermiş olduğunuzu, nüfusa karşı gereğinden fazla hoşgörülü davrandığınızı ve protestoculara boyun eğdiğinizi düşünüyor olmasına hiç de şaşırmayacaksın. Herkes metroyu yeniden açmanın çılgınlık olduğu konusunda da hemfikirdi. Benim de taban tabana zıt düşüncede olmadığımı biliyorsun.

Yemeğimi yedikten sonra evi dolaştım. Her haftanın sonunda yapmaya başladığım bir şey olup çıktı bu. Olaydan sonraki ilk cumartesi, bir rüyadan uyandığımda başladı. Rüyada, Nathaniel ve ben yeniden Hawai'i'de, bir zamanlar yaşadığımız evdeydik ama şimdi olduğumuz yaştaydık. David'in bu rüyada olup olmadığını, kendi evinde mi olduğunu, yoksa bizimle yaşayıp da birtakım getir götür işleri için dışarıda mı olduğunu bilmiyorum. Nathaniel, tanıştığımızdan kısa bir süre sonra çekilmiş bir fotoğrafımızı arayıp duruyordu ne zamandır. "Fotoğrafta komik bir şey fark ettim de" dedi. "Sana göstermem lazım. Nereye koyduğumu hatırlayamıyorum bir türlü."

İşte tam da o an uyanmıştım. Rüya gördüğümün farkındaydım ama yine de bir şey beni de kalkıp aramaya zorladı. Sonraki bir saat boyunca o kat senin bu kat benim dolaştım durdum; –bu, dadı ve aşçının dördüncü kata taşınmalarından önceydi– çekmeceleri rastgele açmaya, raflardan rastgele kitaplar alıp sayfalarını karıştırmaya başladım. Mutfak tezgâhının üzerinde duran içi ıvır zıvırla dolu kâseyi tek tek elden geçirdim. Poşet telleri, paket lastikleri, kâğıt kıskaçları ve çengelli iğneler: Çocukluğumdan hatırladığım ufak tefek, ıvır zıvır, zaruri şeyler, onca zaman sonra,

bunca şey değiştikten sonra aynı kalan tüm her şey. Nathaniel'ın dolabına, hâlâ onun kokusunu taşıyan gömleklerine, banyo dolabına, etkisiz oldukları kanıtlandıktan çok sonra bile almaya devam ettiği vitaminlere baktım.

O ilk haftalarda David'in odasına girmeye ne hakkım vardı ne de hevesim ama soruşturma tamamlandıktan sonra bile odanın kapısını kapalı tutup bir zamanlar Nathaniel'ın odası olan alt kata taşındım ki, üçüncü kata bir daha uğramama asla gerek kalmasın. İki ay sonrasında nihayet odayı ziyaret edebildim. Büro odayı oldukça derli toplu bırakmıştı. Gerçi bunun kısmen de olsa sebebi içerde duran şeylerin hacmen azalmış olmasıydı: David'in bilgisayarları ve telefonları, zemini kaplayan yığınlar halindeki kâğıtların ve kitapların, her biri malzeme, çiviler, raptiyeler, tel parçalarıyla –dikkatle izlemiş olsam uzun zaman önce büroyu bizzat arayarak onu ihbar etmek durumunda kalacağım işler için kullanılan şeylerle– dolup taşan düzinelerce küçük çekmeceden ibaret kaydırmalı plastik dolap gitmişti. Son on yılı sanki tamamen silmiş gibiydiler; öyle ki, geriye kalanlar –yatağı, birkaç parça kıyafeti, delikanlılık döneminde yaptığı bazı canavar heykelcikleri ve bebekliğinden beri bulunduğu her odada asılı duran Hawaii bayrağı– onun Işık'a katılmadan hemen önceki o, Nathaniel ve ben birbirimizden kopmadan, aile olma girişimimiz başarısız olmadan önceki delikanlı haliydi. Her şeye rağmen zamanın geçtiğinin tek göstergesi, Charlie'nin, yatağının hemen yanındaki masanın üzerinde duran çerçevelenmiş iki fotoğrafıydı: İlki Nathaniel'ın ona verdiği fotoğraftı, Charlie'nin birinci yaş gününde yüzü gözü şeftali püresine bulanmış bir halde kocaman güldüğü fotoğraf. İkincisi ise Nathaniel'ın bundan birkaç ay sonra çektiği, David'in onu kollarından tutup kendi etrafında döndürdüğü kısa bir videoydi. Kamera ilk olarak onun yüzüne, ardından kızının yüzüne odaklanıyor, sonrasında ikisinin de ağızları mutluluktan açılmış vaziyette, kahkahalar eşliğinde bağırdıkları görülüyordu.

Şimdilerde, o günden yaklaşık dört ay kadar sonra, ikisini de aklıma getirmeksizin, dahası kuruntular kendilerini tekrar göstermeksizin de saatlerin geçebildiğini görmek –sıkıcı bir toplantının ortasında, mesela Nathaniel'ın akşam yemeğine ne pişireceğini veya David'in Charlie'yi görmek için uğrayıp uğramayacağını düşünüyor olmak– beni yerle bir etmiyor artık. Yapmadan duramadığım tek şey, bizzat tanık olmamış olsam da ve gizli görüntüleri inceleme fırsatının sunulduğu teklifi her ne kadar geri çevirmiş olsam da o ânın kendisini düşünmek: Patlama, cihaza en yakın kişilerin parçalara ayrılması, etraflarındaki kavanozların paramparça olması. Baktığım o tek görüntünün o gece çekilmiş olduğunu, dosyayı kendimce tamamen kapatmadan önce sana söylediğimin farkındayım. Sos ve çorbaların bulunduğu reyonda, cihazın patladığı yerin çok yakınındaki zeminin görüntüsüydü. Zemin yapış yapış, kırmızı bir maddeyle kaplıydı; kan değil domates püresiydi görünenler, patlayıcının ısısıyla kömüre dönmüş ve bükülmüş yüzlerce çivi etrafa saçılmıştı. Görüntünün sağ tarafında bir adamın kopmuş eli ve bilek kısmında halen bir saat takılı kolunun bir parçası görünüyordu.

Gördüğüm diğer görüntü David'in telaş içinde mağazaya girdiği ânı belgeleyen video klibiydi. Videoda ses yoktu ama başını nasıl çevirdiğine bakarak çılgına döndüğü anlaşılıyordu. Sonra ağzını açtığı, bir şey, tek bir kelime haykırdığı görülüyordu: *Baba! Baba! Baba!* Ardından marketin iç tarafına doğru koşuyordu, sonrasında ise hiçbir şey yoktu; artık kapalı kapının titreşen ve beyaza dönen görüntüsü.

Elime geçtiğinden beri müfettişlere ve bakanlara aylardır gösterip durduğum, David'in patlayıcıdan sorumlu olamayacağını, Nathaniel'ı sevdiğini ve onun ölmesini asla istemeyeceğini kanıtlamaya çalıştığım video klip buydu. Nathaniel'ın market alışverişini orada yaptığını biliyordu, Işık'ın ne planladığını fark ettiği ve Nathaniel'ın markete alışverişe gittiğini belirten mesajını aldığı

an, onu bulmak ve kurtarmak için telaş içinde markete gitmemiş miydi? Başka birilerini öldürmek istemeyeceğini kesin olarak söylemezdim –ki yine de öyle söyledim– ama Nathaniel'ı öldürmek istemeyeceğinden emindim.

Gelgelelim devlet benimle aynı fikirde değil. Salı günü, içişleri bakanı beni bizzat görmeye geldi ve David'in yetmiş iki kişinin ölümünden sorumlu isyancı bir örgütün "tanınmış ve bilinen" bir üyesi olduğu için, kendisini vatana ihanetten ölüm sonrası cezaya çarptırmak durumunda olduklarını izah etti. Bir mezarlığa gömülemeyeceği veya toprağa verilemeyeceği, vârislerinin de devlet tarafından el konacak mal varlıklarından herhangi birini miras yoluyla edinmekten men edilecekleri anlamına geliyordu bu.

Derken yüzüne tuhaf bir ifade yerleşti ve dedi ki "Fakat neyse ki –bu korkunç durumda bu kelimeyi kullanabilirsem şayet– eski kocanız vasiyetinde evinin ve tüm servetinin oğlunuzu atlayarak doğrudan torununuza geçeceğini belirtmiş."

David'in çarptırıldığı ceza hakkında söylediği şey beni o kadar şaşkına çevirmişti ki, bana ne söylemeye çalıştığını kavrayamamıştım. "Hayır," dedim, "hayır, bu doğru değil. Hepsi David'e gidecekti."

"Hayır" dedi bakan, ardından üniformasının cebinden bir şeyler çıkartıp bana uzattı. "Yanıldığınız kanaatindeyim Dr. Griffith. Tüm servetinin torununuza bırakılacağı ve sizin de onun vasisi olacağınız vasiyetinde oldukça açık bir şekilde yazıyor."

Kâğıt tomarını açtım; çok değil, bundan sadece bir yıl önce kaleme alınıp imzalanışına tanıklık etmemişim gibi oradaydı: Charlie için bir vakıf kurulacaktı ama ölümüyle birlikte Charlie'ye bırakmak kaydıyla evi David miras alacaktı. Oysa şimdi burada, Nathaniel ve benim tarafımdan imzalanmış, filigranlı ve her üçümüzün isim mühürleriyle (avukatın, Nathaniel'ın ve benim) damgalanmış olan, bakanın söylediklerini doğrulayan bir belge vardı. Ve bir başka şey daha: Charlie'nin belgedeki resmi adı "Charlie

Bingham–Griffith olarak değil, doğrudan Charlie Griffith olarak belirtilmişti – kendi babasının adı, Nathaniel'ın adı düzeltme yapılarak yok edilmişti. Başımı kaldırdım, bakan da bana baktı, ayağa kalkmadan önce uzun, muğlak bakışlarla beni izledi bir süre. "O kopyayı kayıtlarınız için size bırakıyorum Dr. Griffith" dedi ve ardından da gitti. Belgeyi ancak o gece eve vardığımda ışığa tutup bakabildim, imzaların ne kadar da mükemmel atıldığını, mühürlerin nasıl da kusursuz basıldığını fark ettim. Derken bir korku kapladı içimi, bu teknoloji her ne kadar en az on yıl öncesinde kalmış olsa da bizzat kâğıda bir şekilde bir böcek yerleştirilmiş olduğuna kanaat getirdim.

O zamandan beri, ne denli anlamsız hatta tehlikeli olsa da orijinal vasiyetin peşine düşmüş, bulmaya çalışıyorum. Nathaniel'ın kasada sakladığı tüm evrakları çıkarttım, her gece bir kısmını gözden geçiriyor, hayatın kendisini tersten takdim etmesini izliyorum: Saldırıdan üç hafta önce imzalanan ve Nathaniel'ı resmi olarak Charlie'nin yasal vasisi olarak atayan belgeler; Eden'ın kızı hakkında herhangi bir yasal hak talebinden feragat ettiğine dair imzalı belgeler; Charlie'nin doğum belgesi; evin tapusu; Aubrey'nin vasiyeti, bizim boşanma belgelerimiz.

Gezinip dolanmaya da sonrasında başlıyorum işte. Kendi kendime vasiyeti aradığımı söylüyorum ama gerçekten aradığımı da sanmıyorum, çünkü vasiyeti aradığım yerler Nathaniel'ın hayatta onu koyacağı yerler değil; hadi diyelim evde bir kopyasını tutmuştu, uzun zaman önce biz farkına varmadan kaldırılmıştı belli ki. Bakıp aranmanın hiçbir anlamı yoktu, tıpkı avukatımızı arayıp da onun bana yanıldığımı, tarif ettiğim şekilde bir vasiyetin asla olmadığını söylemesini dinlemenin bir anlamının olmadığı gibi. "Fazlasıyla örselendin, Charles" dedi. "Istırap insanları..." ardından durakladı, "ıstırap insanları yanlış hatırlamaya sevk edebilir." Sonrasında içimi yine bir korku kapladı, ona haklı olduğundan emin olduğumu söyleyerek telefonu kapattım.

Şanslı olduğumun farkındayım. Çok daha az ölümcül saldırılarla bağlantılı isyancılarla akrabalığı olan insanların başına çok daha vahim şeyler geldi. Devletin halen işine yarıyorum. Benim için endişelenmene gerek yok. Henüz değil. Bugünden yarına bir tehlike içinde değilim.

Ama bazen asıl aradığım şeyin vasiyet değil de tüm bunlar başlamadan önce olduğum kişinin delili olduğunu düşünmeden edemiyorum. Ne kadar geriye gitmem gerekir ki? Devlet kurulmadan öncesine mi? Bakanlığın "çözümün mimarı" olmak isteyip istemediği sorduğu o ilk çağrısına cevap vermeden öncesine mi? Yoksa '56 hastalığının öncesine mi? Yoksa '50'dekinin öncesine mi? Daha mı öncesine? Rockefeller bünyesine katılmamdan öncesine mi?

Ne kadar geriye gitmek durumundayım? Kaç tane karardan pişmanlık duymam gerek? Bazen bu evin bir yerlerinde cevapların olduğu bir kâğıt parçasının saklı olduğunu ve eğer maneviyatımı yeterince sağlam tutarsam, yoldan ilk kez çıkmaya başladığım ay ya da yılda uyanıp kendime geleceğimi ve sadece bu sefer, yaptığım şeyin tam tersini yapacağımı düşünüyorum. Acı verse bile. Yanlış hissettirse bile.

Sevgiler, Charles.

Sevgili Peter, 21 Ağustos 2067

Bir pazar öğleden sonrası laboratuvardan merhaba. Birikmiş bazı işleri halletmek ve Pekin'den gelen birtakım raporları okumak için buradayım. Cuma günkülerden siz ne anlam çıkarttınız? Biz üzerinde konuşmadık ama senin de şaşırdığını sanmıyorum. Aman Tanrım! Sadece şu aptal dekontaminasyon odalarının değil, kaskların da hiçbir işe yaramadığını açıkça duymak ayaklanmalara yol açacaktır. İnsanlar onları kurdurmak ve tam on beş yıl

boyunca bakımını yaptırtmak ve yenileriyle değiştirtmek için iflas bayrağını çektikten sonra, tühhh, hataymış, hepsinden kurtulun mu diyeceğiz yani herkese? Söz konusu duyurunun pazartesiden başlayarak bir hafta boyunca yapılması planlanmış durumda; işler daha da sarpa saracak.

Ama önümüzdeki şu beş gün çok zorlu geçecek. Salı günü internetin süresiz "askıya alınacağını" ilan edecekler. Perşembe günü, buradan Kanada, Meksika, Batı Federasyonu ve Teksas da dahil olmak üzere tüm diğer ülkelere ve diğer ülkelerden buraya tüm uluslararası seyahatlerin de askıya alınacağını açıklayacaklar.

Bir süredir oldukça endişeliyim, Charlie'nin bunu hissediyor olması da cabası. Kucağıma tırmanıp yüzümü okşuyor. "Üzgün müsün?" diye soruyor bana, öyle olduğumu söylüyorum ben de. "Neden ki?" diye soruyor bu sefer, ben de bu ülkedeki insanların birbirleriyle kavga ettiğini, bizim de bu kavgayı durdurmak için uğraşmamız gerektiğini söylüyorum. "Yaa" diyor. "Sen üzülme, baba" diyor sonra. "Senin için asla üzgün değilim" diyorum ona, yaşadığı dünya bu olduğu için her ne kadar üzülüyor olsam da. Ama ona gerçeği söylemeliyim belki de: üzgün olduğumu, her zaman öyle olduğumu, dahası üzülmenin normal olduğunu. Ama o öyle mutlu bir bebek ki, bunu yapmak insafsızlık gibi geliyor.

Adalet Bakanlığı da İçişleri Bakanlığı da protestoları üç ay içinde bastırabileceklerinden emin görünüyor. Ordu konuşlanmaya hazır ancak son raporda senin de gördüğünden eminim, eratın arasındaki casusların sayısı endişe verici boyuta ulaştı. Ordu, üyelerinin "sadakatini test etmek" için (bunun ne anlama geldiğini Tanrı bilir) zamana ihtiyaç olduğunu söylerken, Adalet ve İçişleri buna vakit ayıramayacaklarını belirtiyor. Yayınlanan en son rapor, "tarihsel olarak dezavantajlı yurttaş gruplarının" isyan çabalarına destek verdiği iddiasında bulunmakla birlikte şu âna dek özel bir cezadan bahsedildiği olmadı; dahası şükürler olsun ki korunup kollandığımı biliyorum, bir istisna olduğumun da farkındayım,

fakat ben yine de kaygılanıyorum.

Benim için endişe etme Peter. Endişelendiğini biliyorum ama endişelenmemeye çalış. Henüz beni başlarından savamazlar. *Benim* dijital erişimim engellenmiş durumda değil, elbette –özellikle Pekin'le iletişimde olmak için ihtiyacım olduğu için– aramızdaki tüm iletişim her ne kadar şifrelenmiş olsa da sırf tedbirli olmak için sana ortak arkadaşımız vasıtasıyla mektup göndermeye başlayabilirim. Bu da mektupların muhtemelen daha az sıklıkta (hadi yine şanslısın) ama aynı zamanda daha uzun (şansına küs) olacağı anlamına geliyor. Nasıl olacak, göreceğiz bakalım. Acil durumlarda bana nasıl ulaşacağını biliyorsun zaten.

Sana ve Olivier'ye sevgilerimle, C.

Çok Sevgili Peter'ım, 6 Eylül 2070

Sabahın çok erken saatleri ve ben sana laboratuvardan yazıyorum. Kitaplar ve hediyeler için Olivier ve sana teşekkür ederim; bu arada, geçen hafta geldiklerinde sana yazmak istedim ama unuttum. Charlie'nin doğum gününü evde geçirecek şekilde tam zamanında taburcu olmasını bekliyordum ama salı günü bir başka tonik klonik nöbet geçirdi, bu yüzden onu birkaç gün daha tutmaya karar verdiler; durumunun hafta sonu stabil seyretmesi halinde pazartesi günü gitmesine izin verecekler.

Bir süredir açıkçası her günümü ve gecelerin büyük kısmını onunla geçiriyorum. Komite başından beri bu konuda neredeyse hiç olmadığı kadar insancıl davrandı diyebilirim. Sanki içimizden birinin çocuğu ya da torununun enfekte olacağını biliyor gibiydiler –gerçi bunun olmama ihtimali hayli yüksekti– ne var ki enfekte olanın kendi torunları değil, benim torunum olması içlerini rahatlatmıştı. Yaşadıkları iç rahatlığı onları suçlu kılıyor, suçlulukları da onları cömertleştiriyordu: Charlie'nin hastane odası haya-

ti boyunca oynayabileceğinden çok daha fazla oyuncakla dolup taşmıştı, gönderdikleri oyuncaklar birer kurbanmış, Charlie de minik bir tanrıymışçasına, onu gönlünü alarak kendi çocuklarını ve torunlarını koruyor gibiydiler.

İki aydır burada, Frear'dayız. Aslına bakarsan, yarın olduğunda burada dokuzuncu haftamız olacak. Uzun yıllar önce, Nathaniel ve ben bu şehre taşındığımızda, burası yetişkin kanser hastalarının yattığı bir koğuştu. Sonrasında, '56 hastalığının ardından burayı bulaşıcı hastalıklar ek binasına dönüştürdüler ve geçtiğimiz kış da pediatrik bulaşıcı hastalıklar ek binasına çevirdiler. Hastaların geri kalanları eskiden yanık ünitesi olarak kullanılan yerdeler artık, yanık ünitesindeki hastalar da diğer hastanelere nakledildiler. Enfeksiyonun ilk zamanlarında, halka henüz duyurulmadan önceki zamanlarda bu hastanenin yanından aceleyle geçer, başımı kaldırıp da asla tamamına bakmazdım çünkü burasının hasta olacak çocukların bakımını üstlenecek en donanımlı yer olduğundan emindim; dışına bakmayacak olursam içini de asla görmeyeceğim duygusunu taşıyordum.

Koğuş onuncu katta; doğuya, nehir tarafına bakıyor, dolayısıyla da mart ayından beri ocakları aralıksız biçimde yanmaya devam eden krematoryumlara bakıyor aynı zamanda. İlk günlerde, misafir olarak değil de gözetmen –ya da hastanenin bizlere verdiği isimle "kıymetli zat"– olarak ziyarette bulunduğumuzda dışarıya bakabilir, minibüsler dolusu cesedin teknelere aktarıldığını görebilirdik. Cesetler o kadar küçüktü ki, bir sedyeye dört ya da beş tane koyulabiliyordu. İlk altı haftanın ardından, devlet nehrin doğu kıyısına bir çit yaptırdı, çünkü tekneler uzaklaşırken ebeveynler suya atlıyor, çocukları için çığlıklar atıyor, karşı kıyıya doğru kürek çekmeye çalışıyorlardı. Çit bunu engellemişti engellemesine ama onuncu kattaki insanların (çocukların çoğu hareketsiz yattıkları için daha ziyade ebeveynlerin) sırf dikkatlerini dağıtmak için dışarıya bakmalarını, ne var ki dikkatleri dağılacak yerde

ironilerin en acımasızıyla, sanki Frear nihai varış noktasından önce bir aktarma yeriymişçesine, çocuklarının büyük kısmının gideceği bir sonraki durak olacak mekânla karşı karşıya kalmalarını engelleyememişti. Hastane bunun üzerine bu katta ve diğer tüm katlarda doğuya bakan tüm pencereleri kaplatmış, üzerlerini boyamaları için de güzel sanatlar akademisi öğrencilerini tutmuştu. Ne var ki aylar geçtikçe, öğrencilerin çizdiği manzaralar, palmiye ağaçlarıyla çevrili, kaldırımlarında mutlu çocukların yürüdüğü Beşinci Cadde manzarası; Central Park'ta gezinen ve mutlu çocukların ekmekle beslediği tavuskuşları da aynı şekilde acımasız görünmeye başlamış, nihayetinde tüm pencereler beyaz boyayla kaplanmıştı.

Koğuş yüz yirmi hastayı barındıracak şekilde yapılandırılmıştı, ancak şimdilerde yaklaşık iki yüz hasta yatıyordu. Charlie koğuşun en uzun süre kalan sakini. Dokuz hafta boyunca bir sürü başka çocuk geldi ve gitti. Charlie'den muhtemelen bir yaş büyük, yedi, hadi bilemedin sekiz yaşındaymış gibi görünen, Charlie'nin yatırılmasından üç gün önce hastaneye yatırılan ve geçen hafta ölen bir çocuk haricinde, çocukların büyük kısmı sadece doksan altı saat kaldı. Bahsettiğim bu çocuk en uzun süre kalan ikinci hastaydı.

Buradaki herkes, devlet için çalışan veya devletin iyilik borçlu olduğu, onları bir yeniden yerleştirme merkezinden uzak tutacak kadar büyük bir iyilik yapan biriyle akrabaydı. İlk yedi hafta boyunca özel bir odamız vardı ve ihtiyacımız olduğu sürece burada kalabileceğimizin güvencesi verilmesine rağmen ahlaki olarak bunu kendi kendime haklı gösteremeyeceğim bir nokta geldi. Dolayısıyla Charlie'nin, fazladan üç kişinin daha kalabileceği bir alanda iki tane oda arkadaşı var. Diğer ebeveynler ve ben başımızı sallayarak birbirimizle iletişim kuruyoruz, zira herkes o kadar fazla koruyucu giysi giyiyor ki, birbirimizin sadece gözlerini görebiliyoruz; onun dışında hepimiz sanki diğerleri odada değilmiş,

sadece kendi çocuğumuz varmış gibi davranıyoruz.

Sizlerin oralarda neler yaptığınızı gördüm ama burada, her çocuğun yatağının etrafı şeffaf bir plastik levhayla, tıpkı Ezra ve Hiram'ın arkasında yaşadıkları türden bir levhayla çevrili durumda. Ebeveynler levhanın dış tarafında oturuyor ve duvarlardan birine yerleştirilen eldivenlere ellerini sokmak suretiyle hiç değilse dokunmayı andıran bir his verebiliyor çocuklarına. Hangi nedenle olursa olsun, önceki virüslere hiç maruz kalmamış, mevcut virüse çapraz reaksiyon gösteren birkaç ebeveynin Frear'a girmesine kesinlikle izin verilmiyor; bu insanlar da en az çocuklar kadar hassas durumdalar ve aslına bakılırsa onların da bizzat izole edilmeleri gerekiyor. Ama izole edilmiyorlar elbette. Bunun yerine, son birkaç aydır neredeyse dayanılmaz hale gelen sıcakta bile hastanenin dışında durup pencerelerine bakıyorlar. Yıllar önce, küçük bir çocukken, Paris'teki bir otelin altında bir pop şarkıcısının odasından balkonuna çıkmasını bekleyen kalabalık bir insan grubunun olduğu eski bir video görmüştüm. Buradaki kalabalık da bir o kadar büyük ama öteki kalabalık, neredeyse bir histerinin eşiğinde denebilecek kadar kıpır kıpır yerinde duramazken, buradaki kalabalık sessiz, tüyler ürpertecek kadar sessiz duruyor; sanki en ufak bir gürültü çıkaracak olurlarsa içeri girip çocuklarını görme şanslarını yitireceklermişçesine sakin bekliyor. Gerçi içeri girebileceklerine dair hiçbir umutları yok, hele de bulaşıcılıkları halen devam ederken veya bulaşmayı yayabilecek durumdayken. Şanslı olanlar en azından çocuklarının yatakta, tepkisiz bir şekilde yatarken yapılan canlı yayını izleyebiliyorlar, diğerlerinde o bile yok.

Çocuklar Frear'a farklı insanlar olarak giriyorlar ancak Xychor ile tedavi görmelerini izleyen iki hafta içinde birbirlerine çok daha benziyorlar. Nasıl göründüklerini sen de biliyorsun: Çökmüş, küçülmüş suratlar, yumuşamış dişler, saç dökülmesi, çıbanlarla kaplı kol ve bacaklar. Pekin'den gelen raporu okudum ama burada, ölüm oranı, on ve daha küçük yaştakiler arasında görülenin en

yükseği; yetişkinlerin hayatta kalma olasılıkları çok daha yüksek, gerçi bu sağ kalım oranları dahi –kimin raporlarını gördüğüne bağlı olmakla birlikte– yine de can sıkıcı.

Henüz bilmediğimiz ve en azından bir on yıl kadar daha bilemeyeceğimiz şey Xychor'un uzun vadede yol açacağı sonuçlar. Çocuklar için yapılmış bir ilaç değil, dahası şu an uygulanan dozlarda da kesinlikle kullanılmaması lazım. Geçen hafta itibariyle, vâkıf olduğumuz tek şey, toksisitesinin, nasıl olduğunu bilmemekle beraber, ergenlik gelişimini değiştirdiği yönünde; bu da Charlie'nin kısır kalma ihtimalinin yüksek olduğu anlamına geliyor. Neden sonra katılmayı başardığım bir komite toplantısında bunu duyduğumda, gözyaşlarına boğulmadan önce kendimi tuvalete zor attım. Onu bunca ay boyunca güvende tutmuştum. Çok değil, sadece bir dokuz ay daha güvende tutmayı becerebilseydim bir aşımız olacaktı. Ama yapamadım.

Raporlardan okuduğum kadarıyla onun değişeceğini biliyordum ki değişti de; gerçi henüz bilmediğim pek çok şey arasında bu değişimin ne kadarla kalacağı da var. "Hasar kalacaktır" yazıyordu okuduğum son raporda, sonrasında da bu hasarın ne olabileceği belirsiz terimlerle özetleniyordu: Bilişsel farklılıklar. Yavaşlamış fiziksel refleksler. Yetersiz büyüme. Kısırlık. Yara izleri. En korkuncu birincisiydi, çünkü "bilişsel farklılıklar" çok anlamsız bir tabir. Bir zamanlar cır cır öten çocukcağızın şimdilerdeki bu yeni, sessiz hali... bilişsel farklılık mıydı bu? Ani gelişen kayıtsızlık, duygusuzluk hali... bilişsel bir farklılık mıydı *bu*? Yenilerde gelişen şekilciliği... "Kimim ben, Charlie?" diye sordum bilincinin yerine geldiği ilk gün. "Beni tanıdın mı?" "Evet," dedi, beni bir süre inceledikten sonra, "sen benim büyükbabamsın." "Evet" dedim, ağzım kulaklarıma vardı, gülümsedim, o kadar fazla gülümsedim ki, yanaklarım acıdı ama o bana bakıyordu sadece, sessiz ve ifadesizdi. "Benim. Seni seven baban." "Büyükbaba" diye tekrarladı ama hepsi bu kadardı, sonra tekrar gözlerini kapadı... Peki ya *bu* bir bilişsel bir

farklılık mıydı? Duraklayan konuşması, yenilerde gelişen ciddiliği, yüzümü inceleme biçimi, sakin ama biraz şaşkın ifadesi, sanki ben başka bir türmüşüm de benim ne olduğumu çıkartmaya çalışırmış gibi inceleyen o hali... bilişsel bir farklılık mıydı *bu da*? Dün gece ona çok sevdiği bir hikâyeyi, konuşan bir çift tavşanın hikâyesini anlattım, bitirdiğimde normalde "Yine!" diye cıvıldayacak yerde boş gözlerle bana baktı. "Tavşanlar konuşmaz" dedi neden sonra. "Doğru tatlım," dedim, "ama bu bir hikâye." Ve sonra, cevap olarak hiçbir şey söylemeyip yüzünde anlaşılmaz bir ifadeyle bana bakmaya devam ettiğinde, "bu bir hayal ürünü" diye ekledim.

Bir daha oku, baba! Bu sefer sesleri daha güzel yap!

"Yaa" dedi en nihayet.

Peki *bu* bir bilişsel farklılık mı?

Ya da şu yeni resmiyeti. "Büyükbaba" ifadesini kullanması, bu unvanın –gördüğü tüm ölümlerin kaçınılmaz bir sonucu olarak– hak ettiğimden daha büyük olduğunun sanki farkındaymışçasına sesine bir parça onaylamayan bir ton yansıtmıyor mu? Başından beri ona bundan, hastalığının vahametinden, şu âna dek hayatını kaybetmiş yüz binlerce çocuktan bahsetmemeye her ne kadar özen gösterdiysem de öyle ya da böyle bunu sezmiş olmalı, öyle değil mi? Oda arkadaşları iki haftada tam yedi kez değişti; çocuklar tek nefeste cansız bedenlere döndüğünde, her ne kadar uyuyor olsa da sırf Charlie onların gidişine tanık olmasın diye müslin bir çadırın içinde apar topar odadan çıkarıldılar. Böyle birtakım incelikler, şefkatli davranışlar vardı, hatta şimdi dahi.

Yeni çıkan saçların ilk ince kılları ve kabuklarla bezeli saç derisini okşadım. Raporda yer alan ve şimdilerde günde birkaç kez kendime tekrar eder olduğum cümleyi düşündüm yine: "*Söz konusu bulgular, bahse konu etkilerin süresi gibi, üzerinde çalışılacak daha büyük bir sağ kalım grubu olana dek, spekülatif kalacaktır.*" "Hadi uyu, minik Charlie" dedim ona, eskiden yaptığı gibi sızlanıp bir başka hikâye için yalvaracak yerde, içimi parçalayan bir teslimiyetle he-

men gözlerini kapadı.

Geçen cuma, akşamın on birine (ya da devletin şimdilerde buyurduğu üzere 23.00'e) kadar onu uyurken izledim, kendimi neden sonra toparlayıp oradan ayrılabildim. Dışarıda sokaklar bomboştu. İlk ay boyunca, sokakta bekleyen, evden getirdikleri battaniyelerle kaldırımda uyuyan anne ve babalara sokağa çıkma yasağı istisnası yapmışlardı; böyle durumlarda diğer ebeveyn, şayet öyle biri varsa, şafak vakti yiyecek bir şeylerle gelip kaldırımda yerini alarak nöbeti devralırdı. Ama sonra devlet ayaklanmalardan çekinmeye başladı ve bu insanların tek istedikleri şey hastanenin dört duvarı arasında kalanlar olduğu halde, gece toplantılarını yasakladı. Sadece epidemiyolojik açıdan da olsa, kalabalığın dağıtılmasından yanaydım elbette ama herkes gidene kadar farkına varmadığım şey, bu kalabalıktan çıkan zayıf, insani seslerin, iç çekişlerin, horlama ve mırıltıların, birinin bir kitabın sayfasını hızla çevirişinin, şişeden içilen bir yudum su sesinin öyle ya da böyle öteki gürültüyü dengelediğiydi: Rıhtımlarda rölantide çalışan soğuk hava donanımlı kamyonlar, çarşaflara sarılı bedenlerin üst üste yığılırken çıkarttığı o pamuksu gümbürtü, pat pat sesleri eşliğinde gidip gelen tekneler. Adada görev yapan herkes saygıdan dolayı sessizlik içinde bunu yapmak üzere eğitilmişti ama bazen içlerinden birinin bağırdığını, küfrettiğini ya da arada bir feryat edip ağıtlar yaktığını duyabilirdiniz; bunun cesedinin tekinin düşmesinden mi, yoksa kefenin birinin gevşeyip içindeki yüzü açık etmesinden mi, ya da bu kadar çok ceset, çocuk cesedi yakıyor olmanın yükü altında ezilmelerinden mi kaynaklandığını bilemezdiniz.

Şoför o gece nereye gideceğimi biliyordu, o yüzden merkeze geldiğimizi söyleyip beni uyandırana dek başımı arabanın camına yaslayıp bir yarım saat kadar kestirebilmiştim.

Merkez, yarım asır önce nesli tükenmekte olan kuşlar –sumrular, dalgıçkuşları, balıkkartalları– için bir doğa koruma alanı olan bir adada bulunuyor. '55 itibariyle sumruların soyu tükenmişti ve

hemen ertesi yıl adanın güney kıyısında bir başka krematoryum inşa edilmişti. Fakat sonrasında ada fırtınada sular altında kalmış ve devletin adayı usul usul yeniden kurmaya, yapay kum yatakları ve beton bariyer duvarları inşa etmeye başladığı '68'e kadar terk edilmişti.

Duvarlar adayı gelecekteki sellerden korumak için inşa edilmişti ama aynı zamanda da gerekli bir perdeleme işlevi de görüyordu. Başından beri hiç de öyle bir niyet taşınmamasına rağmen merkez çoğunlukla çocuklara hizmet veren bir yer olup çıkmıştı zamanla. Ebeveynlerin içeriye alınıp alınmaması konusunda bir fikir ayrılığı yaşanıyordu. Ben alınmaları gerektiği görüşündeydim, çoğunluğu zaten bağışık durumdaydı. Ancak komitedeki psikologlar alınmamaları gerektiği kanaatindeydiler; dediklerine göre, asıl sorun orada şahit olduklarından asla kurtulamayacak olmaları ve bu denli büyük ölçekte bir travmanın sosyal istikrarsızlığa yol açabilecek olmasıydı. En sonunda, adanın kuzey tarafında ebeveynler için bir yurt inşa edilmişti ama akabinde mart ayındaki o olay yaşandı; artık hiçbir ebeveynin girişine izin verilmiyor. Bunun üzerine ebeveynler, o noktadan görebildikleri tek şey adanın etrafını çeviren duvarlar ve gökyüzünden alçalarak iniş yapan helikopterler olduğu halde, New Rochelle sahilinde bir gecekondu mahallesi oluşturdular: Hali vakti yerinde olanlar tuğladan ufak ama gerçek evler inşa ettirirken, fakirler karton kolilerden küçük evler yaptılar.

Bu merkezi nereye kurmamız gerektiği konusunda, senin de hatırlayacağın üzere epeyce bir tartışma yaşanmıştı. Komitedekilerin büyük çoğunluğu eski mülteci kamplarından biri lehine görüş bildirmişti: Fire Adası, Block Adası, Shelter Adası. Ama ben bu ada için mücadele vermiştim: Manhattan'ın kuzeyinde, yeterince uzakta, olsa olsa birkaç beklenmedik ziyaretçisi olurdu, öte yandan helikopterler ve su yolları yeniden açıldığı için, nehirden aşağıya yol alarak krematoryuma kolayca ulaşabilecek botlar açı-

sından pek de uzak değildi.

Her ne kadar dile getirmemiş olsam da burayı seçmemin asıl sebebi ismiydi: Davids Adası. Tekil formda değil –"David'in" anlamında değil– çoğul manasında, burada sürekli değişen ve (çoğunlukla da) çocukların oluşturduğu bir nüfus değil, pek çok David bulunuyormuş gibi. Oğlum, iki suret halinde, olabileceği her farklı yaşta, hayatının çeşitli dönemlerinde yapmaktan hoşlandığı her şeyi yapıyor olacaktı. Bomba imal etmek mi, evet. Ama aynı zamanda okuyor, basketbol oynuyor, beni ve Nathaniel'ı güldürmek için çılgın bir köpek yavrusu gibi koşuyor, kızını kendi etrafında döndürüyor ve gök gürleyip korktuğunda yatağıma tırmanıp yanıma sığışıyordu. Yaşça büyük olan Davidler, küçük yaştaki Davidlerin ebeveyni olacaklardı, gün gelip biri öldüğünde ama bu çok uzun bir zaman olmayacaktı, çünkü oranın en yaşlı sakinleri henüz otuz yaşındalardı; –şayet yaşasaydı benim David'imin olacağı yaştalardı– biri öldüğünde onun yerini bir başkası alacaktı, böylece Davidlerin nüfusu her daim aynı kalacaktı: Asla artmayacak, asla azalmayacaktı. Yanlış anlamalar olmayacaktı orada, genç Davidlerin farklı, tuhaf olabileceklerine dair bir endişe olmayacaktı, çünkü yaşı büyük olan Davidler genç olanları anlayacaktı. Yalnızlık olmayacaktı orada, çünkü bu Davidler, ne anne babalarını ne de kendileriyle oynamayacak sınıf arkadaşlarını, yabancıları veya başka insanları tanıyacaklardı: Sadece kendilerini tanıyacaklardı, böylelikle mutlulukları eksiksiz olacaktı. Hayranlık duyacak, kıskançlık besleyecek başka hiç kimse olmayacağından, başka biri olmayı istemenin ıstırabını asla yaşamayacaklardı.

Buraya arada bir geç saatlerde, hatta gecekondu sakinleri dahi mışıl mışıl uykularındayken geldiğim, siyahımsı, acımtırak suyun kenarına oturup gözlerimi her daim aydınlık adaya dikerek Davidlerimin o an orada neler yapıyor olduklarını düşündüğüm oluyor: Yaşı büyük olanlar bira içiyorlardı belki. Genç olanlardan bazıları o beyaz parlak ışıkların –hiç sönmeyen ve adanın etrafın-

daki suları petrol parıltısına dönüştüren ışıkların– altında voleybol oynuyorlardır belki. Daha küçük olanlar da el fenerleri elinde, yorganlarının altında çizgi roman okuyorlardır ya da şimdilerde yaşıtları boş boş oturup tembellik ederken her ne yapıyorlarsa onu yapıyorlardır belki de. (Hâlâ boş boş oturup tembellik ediyorlar mı? Öyle de yapmalılar, değil mi?) Belki de akşam yemeğinden sonra ortalığı derleyip toparlıyorlardır, çünkü genç Davidlere yardımsever olmaları, iyi insanlar olmaları, birbirlerine nazik davranmaları öğretildi; belki de metrelerce genişlikte bir yatağın üzerine yığın halinde devrilmiş, karmakarışık bir şekilde uyuyorlardır; birinin soluğu diğerinin başına çarparken, birinin eli kendi kalçasını kaşımaya uzanmışken, yatak komşusunun kalçasını kaşıyordur belki de. Ama önemi yok: Çünkü nasıl olsa her ikisi de hissedecekler.

Arkamda uyuyan ebeveynleri uyandırmamak için "David" diye sesleniyorum suya, usulca. "Beni duyuyor musun?" Ardından kulak kesiliyorum.

Ama cevap veren olmuyor.

Sevgiler, Charles.

Çok Sevgili Peter'ım 5 Eylül 2071

Bugün Charlie'nin yedinci doğum günü partisiydi, kendisini iyi hissetmediği için planladığımız gibi perşembe günü yapamadık. Konuştuğumuzda sana bahsetme fırsatım olmadı ama geçen aydan beri hafif sara nöbetleri geçiriyor: Nöbetler sadece sekiz ila on bir saniye sürüyor ama bunları benim fark edebildiğimden daha sık yaşıyormuş meğer. Aslına bakarsan, nöroloğun muayenehanesindeyken de bir tane geçirmiş ama ben doktor bana işaret edip de onun o ağzı hafifçe açık vaziyette, uzun, sessiz bakışına dikkatimi çekene kadar hiç fark etmemiştim. "Asıl bakman ge-

reken şey bu" demişti doktoru; ne var ki ben onun sık sık böyle göründüğünü, bu ifadeye daha önce de büründüğünü gördüğümü ve onun bu halinin, nörolojik bir durumun belirtisi değil de şimdiki kişiliğinin bir parçası olduğunu düşündüğümü itiraf edemeyecek kadar utanmıştım. Xychor'un bir etkisiydi yine, özellikle ergenlikten önce ilaç verilen çocuklarda görülen bir etki. Doktor bu sorunları ilaç tedavisi olmaksızın da aşabileceğini düşünüyor; –zaten ben de onu bir başka ilaç tedavisine, özellikle onu daha da donuklaştırıp uyuşturacak bir başka tedaviye sokmaya dayanamam– ne var ki doktor "gelişimsel zararların ne olacağından" emin değil.

Nöbetlerin ardından bir uyuşukluk, bir uysallık çöküyor üstüne. Eve çıktığımızdan beri öyle hantal ve ruhsuz ki, ona elimi uzattığımda gergin durumdaki uzuvlarının verdiği bir bükülmezlikle geriye doğru sallanıyor; bu denli endişe verici bir durum olmasa insana komik gelebilecek bir hali var. Artık onu sadece kaldırıp yanımda tutmam gerektiğini öğrendim; kıpırdanmaya başladığında da –sarılıp sarmalanmaktan artık hoşlanmıyor– iyileşip toparlandığını anlıyorum.

İşleri elimden geldiğince onun için kolaylaştırmaya çalışıyorum. Rockefeller Çocuk ve Aile Merkezi öğrenci olmadığından kapandı, bu yüzden onu Union Meydanı yakınlarında, her öğrencinin bizzat kendi öğretmeninin olduğu, küçük, pahalı bir okula kaydettirdim; okuldakiler biraz kilo alıp saçları biraz daha çıktığında, eylül sonu gibi okula başlayabileceğini söylediler. Saçının olup olmaması benim hiç de umurumda değil elbette ama görünümü bakımından onda sıkılganlık ve içine kapanıklık yaratıyor gibi görünen tek şey de bu. Her neyse, onu bir süre daha evde, yanımda tuttuğum için mutluydum. Okulun dekanı, ona etkileşim kurabileceği bir şeyler verebilmek için bir hayvan almamı önerdi, dolayısıyla pazartesi günü ona bir kedi, gri bir ufaklık aldım, uyandığında da ufaklıkla tanıştırdım onu. Tam olarak gülümse-

memişti –bugünlerde nadiren gülümsüyor zaten– ama hemen ilgi gösterdi, kediyi kollarının arasına alıp yüzüne baktı.

"Onun adı ne, Charlie?" diye sordum. Hastalıktan önce her şeye bir isim veriyordu: Sokakta gördüğü insanlara, saksılarındaki bitkilere, yatağının üzerindeki oyuncak bebeklere, aşağıda duran ve suaygırına benzediğini iddia ettiği iki kanepeye. Oysa şimdi yüzüme, üzüntü veren o yeni bakışıyla, derinlik veya hiçlik görebildiğiniz o bakışıyla bakıyordu.

"Kedi" dedi neden sonra.

"Peki, daha açıklayıcı bir şeylere ne dersin?" diye sordum. "Size bir şeyler tarif etmesini sağlayın" demişti psikoloğu. "Onu konuşturmaya devam edin. Onun hayal gücünü illa ki yeniden uyandırmak gibi bir durumunuz yok ama kullanabilmesi için orada olduğunu hatırlatabilirsiniz."

Yavru kediye bakıp kürkünü okşayarak o kadar uzun süre sessiz kaldı ki, başka bir nöbet geçirdiğini sandım. Bir müddet sonra tekrar konuştu, "Küçük Kedi" dedi.

"Evet" dedim, gözlerim alev alev yandı. Onu izlerken sık sık hissettiğim gibi kalbimden bedenimin her yanına yayılan derin bir ağrı hissettim. "*Minik* gerçekten de değil mi?"

"Evet" diye onayladı.

O şimdi çok farklı. Hastalıktan önce onu yatak odasının kapısından seyreder, onun pelüş hayvanlarıyla konuşmasını: Onlara emir vermek için sesini belli tonda kullanmasını, onların yerine geçtiğinde de her birini farklı bir ses tonuyla konuşturmasını dinler, içimde bir şeylerin kabardığını hisseder, araya girip konuşarak oyununu bozmak istemezdim. Tıp fakültesindeyken Down sendromlu bir çocuğun annesi bir kadının, doktorların ve genetikçilerin, doğum sonrasında kızına konan teşhis hakkında kendisiyle konuşurlarken nasıl bir tavır sergilediklerini, insanlıktan nasibini almamış bir tavırdan tutun da ahmaklığa varan bir davranış içinde olduklarını anlattığını hatırlıyorum. Ama sonrasında, kendisinin

ve bebeğinin taburcu edileceği gün, görevli asistanın onlara veda etmeye geldiğini anlatmıştı. "Bebeğinizin tadını çıkarın" demişti adam o kadıncağıza. Tadını çıkarın: Kadına, bebeğinin tadını çıkarabileceğini, bebeğinin dert kaynağı değil de mutluluk kaynağı olabileceğini söyleyen hiç kimse olmamıştı o âna dek.

Aynı şekilde ben de her zaman tadını çıkarmıştım Charlie'nin. Bunu yaptığımın her zaman farkındaydım; o keyifli ruh hali, onun var olduğu gerçeğinden aldığım zevk, ona beslediğim sevginin ayrılmaz bir parçasıydı. Ama şimdi o keyifli ruh hali gitmiş, yerini daha derin ve daha ıstıraplı bir başka duyguya bırakmıştı. Onu üç kopya halinde deneyimlemeden göremiyordum sanki: Bir zamanlar kim olduğunun gölgesi, kim olduğunun gerçekliği ve kim olabileceğinin tahmini. İlkinin yasını tutuyordum, ikincisine şaşırıyordum ve üçüncüsünden korkuyordum. O girdiği komadan bu denli değişmiş bir halde çıkana kadar geleceği hakkında ne kadar fazla varsayımda bulunduğumu fark edememiştim. New York'un, ülkenin, dünyanın ne hale geleceğini tahmin edemeyeceğimin farkındaydım ama onun kendi geleceğini cesaretle ve çekincesizce karşılayabilecek durumda olacağından, hayatta kalmak için gereken irade gücüne, cana yakınlığa ve önsezilere sahip olduğundan her zaman emindim.

Oysa artık, onun için sürekli endişe ediyorum. Bu dünyada nasıl yaşayacak? Kim olacak? Zihnimde kurguladığımın bile farkında olmadığım o görüntü, onun, genç bir kız olarak, bir arkadaşını ziyaret ettikten sonra eve palas pandıras girişine, geç kaldığı için benim de ona söylenip durmama dair o görüntü, yine de yaşanacak mıydı? Village'ın, pardon, Bölge Sekiz'in içinde bir başına yürüyebilecek miydi peki? Arkadaşları olacak mıydı? Başından neler geçecekti? Ona duyduğum sevgi kimi zaman ürkütücü, devasa ve karanlık geliyor: O denli büyük ve sessiz bir dalga ki, ona karşı mücadele vermenin de umut beslemenin de imkânı yok; orada öylece durup seni boğmasını bekleyebilirsin sadece.

Bu ürkütücü sevginin, içinde yaşadığımız dünyanın –evet, yaratılmasına benim de yardım ettiğim bir dünyanın– kırılgan, farklı veya hasar almış insanlara karşı hoşgörülü olmayacak bir dünya olduğuna dair giderek artan bir farkındalıkla yoğunlaştığını görebiliyorum. İnsanların bir yerden –o yer ister Phnom Penh, ister Saygon, isterse Viyana olsun– ayrılma vaktinin geldiğini nasıl anladıklarını düşünüp durmuşumdur hep. Her şeyi bırakmanız, her şeyin düzeleceğine dair umudunuzu kaybetmeniz, hayal bile edemeyeceğiniz bir hayata doğru koşmanız için ne olması gerekiyordu? Bu farkındalığın yavaş yavaş ama istikrarlı bir şekilde gerçekleşeceğini hayal etmiştim öteden beri, dolayısıyla her biri kendi çapında korkunç olsa da uyarıların çok fazla oldukları için normalleşmesi gibi değişikliklerin gerçekleşme sıklıkları da bağışıklık yaratırdı.

Ve sonra bir de bakmışsınız ki iş işten geçmiş: Sen uyurken, çalışırken, yemek yerken, çocuklarına kitap okurken, arkadaşlarınla konuşurken, kapılara kilit vurulmakta, yollara barikatlar kurulmakta, tren rayları sökülmekte, gemiler demirlenmekte, uçaklar yön değiştirmekte. Günlerden bir gün bir şey olur, tıpkı çikolatanın market raflarından kalkması kadar önemsiz bir şey olur belki; sonra koca şehirde artık oyuncakçı dükkânının olmadığını fark eder ya da caddenin karşı tarafındaki oyun parkının yerle bir edilmesini izler, metalden yapılma oyuncak tırmanma merdivenlerinin parçalarına ayrılıp bir kamyonete yüklendiğini görür ve sonra tehlikede olduğuna idrak edersin aniden: O televizyonun asla geri dönmeyeceği. O internetin asla bir daha olmayacağı. Pandeminin en kötü tarafı, geride kalmış olsa da kampların inşa edilmeye devam edeceği. Son komite toplantısında birileri çıkıp da "Tarihte bir kez olsun, bazı insanların kronik üremesi hoş karşılandı" dediğinde hiç kimsenin, hatta senin bile tepki göstermediğin, bu ülkeye dair öteden beri kuşkulandığın her şey –Amerika'nın herkes için olmadığı; benim gibi insanlar ya da senin gibi insanlar için olmadığı; Amerika'nın yüreğinde günah barındıran bir ülke oldu-

ğu– doğruydu. Keza hüküm giymiş yerli isyancıların hapse girme ya da kısırlaştırılma arasında seçim yapmalarına imkân veren Terörizmin Durdurulması ve Önlenmesi Yasası kabul edildiğinde, Adalet Bakanlığı'nın bu cezayı, hüküm giymiş isyancıların önce çocuklarını, ardından da kardeşlerini kapsayacak şekilde genişletmenin bir yolunu bulmasının kaçınılmaz olduğu da.

Ve sonra farkına varırsın: Burada kalamam. Torunumu burada büyütemem. Dolayısıyla bazı tanıdıklara ulaşırsın. Dikkat çekmeyecek birtakım araştırmalar yaparsın. En iyi arkadaşına, en eski arkadaşına, eski sevgiline ulaşır, ondan seni çıkarması için yardım istersin. Gelgelelim, elinden bir şey gelmez. Kimsenin elinden bir şey gelmez. Başındaki hükümet tarafından varlığının elzem olduğu söylenir. Sana sınırlı süreli bir pasaportla seyahat etmen için izin verileceği, ancak torunun için pasaport verilemeyeceği söylenir. Onsuz asla çekip gidemeyeceğini bildiklerini sen de biliyorsundur: Çekip gitmek durumunda kalmanın sebebinin o olduğunu biliyorsundur; asla çekip gitmeyeceğinin garantisi olarak bizzat onu kullanacaklarını da biliyorsundur.

Geceleri gözüne uyku girmez; ölen kocan, ölen oğlun düşer aklına, bir zamanlar sahip olduğun ailenin yasadışı kılınması için teklif edilen yasa tasarısını düşünürsün. Bir zamanlar nasıl da mağrur olduğun gelir aklına: Genç yaşta laboratuvar şefi olmakla nasıl da övündüğünü, şimdi kaçmak istediğin sistemlerin kurulmasına yardım etmek için nasıl da gönüllü olduğunu hatırlarsın. Güvenliğinin ancak ve ancak katılımını devam ettirmekle garantide olduğu gelir aklına. Zamanda geriye gitmekten başka bir şey istemezsin. Bu senin yegâne hayalin ve dileğindir.

Ama yapamazsın. Sadece torununu güvende tutmaya çalışabilirsin. Cesur bir adam değilsindir, bunun da farkındasındır. Fakat ne kadar korkak olursan ol, ulaşamadığın ve anlayamadığın biri olup çıksa bile, torununu asla terk etmeyeceksindir.

Her gece af dilersin.

Asla affedilmeyeceğini bilsen de.

Sevgiler, Charles

Kısım VII

Yaz 2094

Kocamla ilk kez tanıştığım gün gergindim. 2087 baharıydı, yirmi iki yaşındaydım. Onunla buluşacağım sabah her zamankinden daha erken uyandım ve büyükbabanın benim için bir yerlerden bulup buluşturduğu elbiseyi giydim, bambu gibi yeşildi. Bel kısmında fiyonk yapıp bağladığım bir kuşağı, hastalıktan kalma izlerimi saklayan uzun kolları vardı.

Bölge Dokuz'daki evlilik komisyoncusunun ofisinde beyaz, boş bir odaya götürüldüm. Büyükbabaya görüşme sırasında yanımda olup olmayacağını sormuştum ama o, adayla yalnız görüşmem gerektiğini ama kendisinin hemen dışarıda, bekleme odasında olacağını söylemişti.

Birkaç dakika sonra aday içeri girdi. Hoş görünüyordu, fotoğrafta göründüğünden daha yakışıklıydı, içime bir mutsuzluk çöktü, çünkü zaten iyi görünmüyordum, üstüne üstlük onun çekiciliği yüzünden daha da az hoş görünecektim. Bana güleceğini, gözlerini benden kaçıracağını ya da arkasını dönüp gideceğini düşündüm.

Ama bunların hiçbirini yapmadı. Bana içtenlikte selam verdi, ben de ona. Ardından kendimizi tanıttık. Sonra o oturdu, ben de oturdum. Toz haline getirilmiş çayla dolu bir demlik, iki fincan ve içinde dört adet kurabiye bulunan küçük bir tabak vardı. Çay isteyip istemediğimi sordu, istediğimi söyledim, bunun üzerine benim için biraz doldurdu.

Endişeli ve huzursuzdum ama o sohbeti kolaylaştırmaya çalışıyordu. Birbirimizle ilgili tüm önemli şeyleri zaten biliyorduk: Ebeveynlerinin ve kız kardeşinin vatana ihanetten suçlu ilan edildiklerini ve çalışma kamplarına gönderildiklerini, sonrasında da idam edildiklerini biliyordum. Biyoloji'de yüksek lisans yaptığını, vatan haini akrabaları olduğu için sürgün edilmeden önce doktorasını yapmakta olduğunu da biliyordum. O da büyükbaba ve babamın kim olduğunu biliyordu. Hastalığın beni kısır bıraktığını da; ben de onun rehabilitasyon kamplarına gönderilmektense kısırlaştırılmayı tercih ettiğini biliyordum. Gelecek vaat eden bir öğrenci olduğunu biliyordum. Son derece zeki olduğunu da.

Bana neler yemekten hoşlandığımı, ne tür müzikler dinlemeyi sevdiğimi, Rockefeller'daki işimden keyif alıp almadığımı, hobilerim olup olmadığını sordu. Vatan hainlerinin akrabaları arasındaki görüşmeler genellikle kayıt altına alınırdı, hatta bunun gibi görüşmeler bile; bu yüzden ikimiz de dikkatliydik. Onun bu tedbirli hali ve bana cevaplamayacağım sorular sormaması hoşuma gitti; uysal ve nazik ses tonunu beğendim.

Ama yine de onunla evlenmek istediğimden emin değildim. Bir gün evlenmem gerektiğini biliyordum. Evlenmek demek, bundan böyle sadece ben ve büyükbaba olamayacağımız anlamına geliyordu ve ben de bunu elimden geldiğince geciktirmek istiyordum.

Yine de en sonunda evlenmeye karar verdim. Büyükbaba anlaşmaları tamamlamak için ertesi gün komisyoncuyu ziyaret etti, derken bir yıl göz açıp kapayana kadar geçti. Evlilik törenimin bir gece öncesiydi. Birlikte bir kutlama yemeği yedik, büyükbabanın bir yerlerden bulup buluşturduğu elma sularını en sevdiğimiz çay fincanlarından içerken, suyu çekilmiş ekşi portakalları da tatlansın diye yapay bala batırarak yedik. Müstakbel kocamı ertesi gün bir kez daha görecektim; sürgün edilmesine yaptığı temyiz başvurusu başarısız olmuştu ama büyükbaba ona Gölet'te bir iş bulmuştu, ertesi hafta işe başlayacaktı.

Yemeğimizi bitirmek üzereydik ki büyükbaba, "Minik kedi, müstakbel kocan hakkında sana söylemek istediğim bir şeyler var" dedi.

Akşam yemeği boyunca durgun ve suskundu, gelgelelim, bana kızgın olup olmadığını sorduğumda sadece gülümsemiş ve başını sallamıştı. "Hayır, kızgın değilim" dedi. "Ama bu buruk bir an. Minik kedim büyümüş de evleniyormuş." Konuşmaya başlamışken devam etti. "Bunu sana söyleyip söylememe konusunda çok tereddüt ettim. Ama düşünüyorum da... birazdan izah edeceğim sebeplerden ötürü söylemek durumundayım sanırım."

Radyoyu açmak üzere ayağa kalktı, ardından gelip tekrar oturdu. Bir müddet sessiz kaldı. Ardından "Minik kedi, müstakbel kocan da benim gibi. Bununla ne demek istediğimi anlıyor musun?" dedi.

"O bir biliminsanı" dedim, gerçi bunu zaten biliyordum. Ya da hiç değilse, biliminsanı olmak için can atan biriydi. İyi bir şeydi bu.

"Hayır" dedi büyükbaba. "Yani, evet. Ama benim söylemeye çalıştığım bu değil. Söylemeye çalıştığım şey onun benim gibi biri olması ama aynı zamanda öteki büyükbabanın olduğu gibi olması" Sonra sustu, ne söylemeye çalıştığını anladığımı görene kadar sessiz kaldı.

"O bir eşcinsel" dedim.

"Evet" dedi büyükbaba.

Eşcinsellik hakkında biraz bilgim vardı. Ne olduğunu biliyordum; büyükbabanın öyle biri olduğunu biliyordum ve bir zamanlar yasal olduğunu da. Şimdilerde ne yasal ne de yasadışıydı. Eşcinsel olabilirdin. Onaylanmıyor olmakla birlikte eşcinsel ilişkiye girebilirdin. Ne var ki aynı cinsiyetten biriyle asla evlenemezdin. Uygulamada tüm yetişkinler, aralarında akrabalık bağının olmadığı bir başka kişiyle birlikte yaşayabiliyordu, bu da iki erkek veya iki kadın olup birlikte yaşayabileceğiniz anlamına geliyordu, ancak bunu tercih edenlerin sayısı çok azdı: Şayet birlikte yaşayan iki kişiyseniz

ve evli değilseniz, sadece bir kişi için yemek kuponları, su ve elektrik jetonları alabiliyordunuz. Üç tip konut vardı sadece: Bekârlar için olanlar, evli (ve çocuksuz) çiftler için olanlar; bir de (tek çocuklu aileler için farklı tipte, iki ve daha fazla çocuklu aileler için daha farklı tipte olmak üzere) aileler için olan konutlar. Otuz beş yaşına kadar tek kişilik bir evde yaşayabiliyordunuz. Ama sonrasında, 2078 tarihli Evlilik Kanunu'na göre evlenmek durumundaydınız. Evliyseniz ancak boşandıysanız ya da dul kaldıysanız, yeniden evlenmek için dört yılınız vardı, iki yıl içinde de devlet destekli yeniden eşleştirmeye hak kazanıyordunuz. Büyükbaba gibi insanlar için yapılan birkaç istisna vardı elbette. Dahası, devlet önceden var olan yasal eşcinsel birlikteliklerin tamamını da tanıyordu, ne var ki kanunun yürürlüğe girmesinden ancak yirmi yıl sonrasına kadar. Şöyle ki, evli olmadığınız biriyle yaşamayı tercih etmeniz mantıksızdı; iki kişinin tek bir kişiye verilen yardım paralarıyla geçinmesi neredeyse imkânsızdı. Bir toplum, vatandaşları evliyken daha istikrarlı ve sağlıklıydı, devletin insanları alternatif düzenlemelerden caydırmaya çalışması da bu yüzdendi.

Diğer ülkeler eşcinselliği dini nedenlerden ötürü yasaklamışlardı, ne var ki burada böyle bir durum söz konusu değildi. Burada, çocuk doğurmak yetişkinlerin görevi olduğundan ve ülkedeki doğum oranı felaket seviyelere düştüğünden, üstüne üstlük '70 ve '76 hastalıklarından ötürü pek çok çocuk hayatını kaybettiğinden, hayatta kalanların pek çoğu da kısır kaldığından, eşcinsellik onaylanan bir durum değildi. Dahası, çocukların ölüm şekli o kadar dehşet vericiydi ki birçok ebeveyn ve eski ebeveyn, daha fazla çocuk sahibi olmak konusunda isteksizdi, zira onların da aynı derecede korkunç bir şekilde öleceğinden eminlerdi. Ancak eşcinsellerin hedef alınmasının diğer nedeni, birçoğunun '67 isyanına katılmış olmasıydı: İsyancıların tarafını tutmuşlardı, dolayısıyla devletin onları cezalandırması, kontrol altında tutması gerekiyordu. Büyükbaba, ırksal azınlıkların pek çok üyesinin de isyana

katıldıklarını söylemişti bir seferinde bana, ne var ki onların aynı şekilde cezalandırılması ters tepmişti, çünkü devletin nüfusu takviye etmek için herkese ihtiyacı vardı.

Gelgelelim eşcinsellik yasadışı olmamakla birlikte, insanların üzerinde durduğu bir konu da değildi. Büyükbaba dışında başka bir eşcinsel tanımıyordum. Onlara ne o gözle ne başka gözle bakıyordum. Onlar hayatımı kayda değer bir biçimde etkileyen insanlar değillerdi, hepsi bu.

"Yaa" dedim büyükbabaya neden sonra.

"Minik kedi" diye başladı büyükbaba, sonra durakladı. Ardından tekrar başladı. "Sana en uygun eşin bu olduğunda neden karar kıldığımı umarım bir gün anlarsın. Sana her zaman sahip çıkacağından, her daim göz kulak olacağından, asla el kaldırmayacağından, sana karşı sesini asla yükseltmeyeceğinden veya seni hakir görmeyeceğinden emin olduğum bir koca bulmak istedim sana. Bu genç adamın o kişi olduğundan adım gibi eminim.

Sana pekâlâ da anlatmayabilirdim. Ama anlatmak istedim, çünkü kocanla aranızda cinsel bir birliktelik olmamasının senin hatan olduğunu düşünmeni istemiyorum. Seni bazı yönlerden sevmiyorsa bunun sebebini kendinde aramanı istemiyorum. O seni başka türlü sevecek ya da sana olan sevgisini en azından başka şekillerde gösterecek, zaten önemli olan da bunlar."

Söylediklerini düşündüm. Her ikimiz de uzun müddet bir şey söylemedik.

Sonra ben, "Belki de fikrini değiştirir" dedim.

Büyükbaba bana baktı, ardından bakışlarını yere indirdi. Bir sessizlik daha oldu. "Hayır" dedi oldukça sakin bir ses tonuyla. "Değiştirmeyecek minik kedi. Bu onun değiştirebileceği bir şey değil."

Kulağa çok aptalca geleceğinim farkındayım çünkü büyükbaba çok akıllıydı ve dediğim gibi, onun söylediği her şeye inanıyordum. Ama o her ne kadar aksini söylerse söylesin, onun kocam

hakkında yanılmış olabileceğini, kocamın günün birinde bana fiziksel bir çekim hissedebileceğini hep umdum. Bunun tam olarak nasıl olabileceğinden emin değildim. Çekici biri olmadığımın farkındayım. Dahası, çekici *olmuş olsam* bile, bunun kocam için bir anlam ifade etmeyeceğini de biliyordum.

Yine de evliliğimizin neredeyse ilk iki yılı boyunca, onun bana nasıl âşık olabileceğinin hayalini kurdum. Tipik bir rüya değildi, daha ziyade uyanıkken görülen rüyalardandı, çünkü her ne kadar arzu etsem de uyurken görmemiştim bu rüyayı. Hayallerimde yatağımda uzanmış yatıyordum, birdenbire kocamın yatağa gelip yanıma sokulduğunu hissettim. Beni tuttu ve ardından öpüştük. Rüya da burada sona ermişti. Bazen başka rüyalar gördüğüm de oluyordu gerçi, ayakta durduğumuz sırada kocamın beni öptüğü veya merkeze gidip biraz müzik dinlediğimiz ve el ele tutuştuğumuz rüyalar.

Büyükbabanın kocamla ilgili gerçeği bana evlenmeden önce söylemesinin nedeninin onun beni çekici bulmamasının hatasını kendimde aramamam olduğunu anlıyordum. Ama gerçeği bilmek kolaylaştırmıyordu hiçbir şeyi; kocamın bir istisna olmasını, hayatımızın belki de büyükbabanın söylediğinden farklı olmasını dilemekten vazgeçirmemişti beni. Vazgeçirmiş olsaydı bile umut etmeyi bırakmak zordu. Her şeyi olduğu gibi kabul etmekte öteden beri sıkıntım yoktu ama bunu kabullenmek beklediğimden daha zor gelmişti bana. Her gün denedim; her gün çuvalladım. Büyükbaba belki de kocam hakkında yanılıyordur –kocam belki de günün birinde beni sever– diye umutlanmadığım bazı günler, hatta bazı haftalar oluyordu. Vaktimi ummak yerine kabullenmeye harcamanın çok daha gerçekçi ve nihayetinde daha az üzücü olacağını biliyordum. Ne var ki umut etmek, kendimi daha da kötü hissetmeme yol açsa da bir yandan da iyi hissettiriyordu.

Kocama o notları yazan her kimse, onun bir erkek olduğunu biliyordum, el yazısından anlaşılıyordu. Bunu biliyor olmak bana kendimi kötü hissettiriyordu, yine de bir kadın tarafından kaleme

alınmış olması ihtimalinin hissettireceği kadar kötü değildi: Bu, büyükbabanın haklı olduğu, kocamın onun dediği gibi olduğu anlamına geliyordu. Ama yine de mutsuz ediyordu bu beni. Büyükbaba her ne kadar böyle düşünmemem gerektiğini söylemiş olsa da bunu kendi hatammış gibi hissetmekten kendimi alamıyordum. Bir bakıma, tıpkı Bethune Caddesi'ndeki o evde neler olup bittiğini bilmeme gerek olmadığı gibi, o kişinin kim olduğunu bilmeme de gerek yoktu; her ne öğrenirsem öğreneyim faydası olmayacak, sadece fazladan birkaç ayrıntıdan ibaret olacaktı. Onları değiştirme imkânım olmayacaktı; keza düzeltme imkânım da. Yine de bilmek istiyordum: Bilmek, ne kadar zor olsa da bilmemekten daha iyi gibi geliyordu. Sanırım büyükbaba da tam da bu yüzden bana kocamdan bahsetmişti.

Kocamın beni sevemeyecek olması beni ne denli mutsuz etse de David'de olmayanlar daha da beter hissettiriyordu. Daha da beter hissediyordum çünkü onun hakkında ne hissettiğimi tam olarak anlayamamıştım; daha da beter hissediyordum, çünkü bir süre sonra onun da benden hoşlanabileceğini, kocamın sevemeyeceği şekilde benden hoşlanabileceğini düşünmeye başlamıştım. Hepsinden beteri, başından beri yanılmış olmamdı; benim ona karşı hissettiklerimi, o bana karşı hissetmemişti.

Ertesi cumartesi saat 16.00'da dışarı çıkmayıp evde kaldım. Kocam yatak odamızda kestiriyordu; son zamanlarda yorgun olduğunu ve uzanıp dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söylemişti. Ama on dakika sonra aşağıya indim ve oturduğumuz binanın kapısını açtım. Aydınlık, sıcak bir gündü ve meydan bir hayli kalabalıktı. Tezgâhını meydanın kuzey ucuna en yakın yere kuran metal tüccarının önünde kalabalık bir insan grubu duruyordu. Derken bazıları kenara çekildi ve birden David'i gördüm. Sıcak olmasına rağmen hava kalitesi iyiydi; kaskını çıkarmış bir elinde tutuyor, öteki eliyle de gözlerini siper ediyor, başını usulca sağa sola oynatarak bir şeylere ya da birilerine bakınıyordu.

Bana bakındığını neden sonra anladım, kapının yanına pusup bekledim, ta ki David'e nerede yaşadığımdan hiç bahsetmemiş olduğumu hatırlayana kadar: Tek bildiği, tıpkı onun gibi benim de Bölge Sekiz'de yaşadığımdı. Aklımdan tam bunları geçiriyordum ki, doğrudan bana bakıyormuş gibi bir hisse kapıldım, sanki beni görünmez kılacakmışçasına nefesimi tuttum ama o bir müddet sonra başını aksi yöne çevirdi.

En nihayet, birkaç dakika sonra bulunduğu yerden ayrıldı, batıya doğru yönelmeden önce omzunun üstünden son bir kez daha arkasına baktı.

Ertesi cumartesi yine aynı şey oldu. Bu sefer tam 15.55'te kapının önüne çıkıp bekledim, bu sayede onun yaklaşmasını, meydanın kuzey ucunun orta yerinde öylece durmasını, sonraki on bir dakika boyunca bana doğru bakınmasını ve en nihayet ayrılıp gitmesini izleyebildim. Ertesi cumartesi yine aynı şeyler yaşandı, keza bir sonraki cumartesi de.

Kendimi onca rezil ettikten sonra bile beni hâlâ görmek istemesi iyi gelmişti bana. Ama bir yandan da hüzünlendirmişti çünkü onu artık göremeyeceğimi biliyordum. Bunun aptalca, hatta çocukça geldiğinin farkındayım çünkü David bana karşı benim ona hissettiğim gibi hissetmiyor olsa da arkadaşım olmak istiyordu yine de; ben de başından beri bir arkadaş istediğimi söylemiyor muydum zaten?

Ama işte, onu bir daha göremezdim. Bunun kulağa mantıksız geldiğinin farkındayım. Ama kocamdan sevgi beklememeyi kendime ikide bir hatırlatmak o kadar enerjimi almış ve kendimi o kadar frenlememi gerektirmişti ki, bu kez de David'den sevgi beklememeye yetecek gücüm kaldığını düşünmüyordum. Benim için bir hayli zordu bu. David'e olan hislerimi unutmayı ya da görmezden gelmeyi öğrenmem gerekecekti ve onu görmeye devam edecek olursam bunu yapamayacaktım. Onunla hiç tanışmamışım gibi yapmak çok daha iyiydi.

* * *

Çalıştığım binanın tepesinde bir sera vardı, bu bahsettiğim büyükbabanın adıyla anılan sera değil, o farklı bir binanın üstünde.

Larsson Center'daki sera, aslında üretim yapılan bir sera değil, daha ziyade bir müzeydi. Üniversite, ta 2037'den bu yana antiviral ilaçlarda kullanılmak üzere RÜ bünyesinde genetik mühendisliği yoluyla üretilen bitkilerin her birinin bir örneğini burada tutuyordu. Bitkiler ayrı toprak kaplarda yetiştiriliyor ve sıralar halinde diziliyordu; pek de olağandışı bir görüntüleri olmamakla birlikte her birinin altında, Latince adlarını, geliştirildikleri laboratuvarın adını ve katkıda bulundukları ilacın adını gösteren birer etiket yer alıyordu. Botanik araştırmalarının ekseriyeti uzun zaman önce Çiftlik'e devredilmişti ama geliştirme programında birlikte çalışmaya devam eden, RÜ bünyesinde görev yapan birkaç biliminsanı halen vardı.

Bu sera herkesin ziyaretine açıktı açık olmasına ama şimdiye kadar pek de fazla ziyaret eden olmamıştı. Aslına bakılırsa, ta çatıya kadar çıkan olmazdı pek, oysa bana çok gizemli gelirdi burası, zira çok hoş bir yerdi. Daha önce de bahsettiğim gibi, kampüsün tamamı bir biyodom altındaydı, bu her daim iklim kontrollü olduğu anlamına geliyordu. Seranın yakınında birkaç masa ve bank vardı, oralarda oturup East River'ı veya bir kısmı kafeteryanın üniversite çalışanları için çıkarttığı yemeklerde kullanılan sebze, meyve ve otların yetiştirilmesi için tahsis edilen diğer binaların çatılarını izleyebilirdiniz. Rockefeller'da çalışan herkes, kafeteryaya gelip öğle yemeğini daha uygun bir fiyattan alabilirdi. Ben de çoğu zaman öğle yemeğimi yanıma alıp çatıya çıkar, kendimi hiç de rahatsız hissetmeksizin oturup tek başıma yerdim.

Özellikle yazları çatıda oturmak çok keyifli olurdu. Neredeyse dışarıda oturuyormuş gibi hissederdiniz, hatta dışarıda olmaktan daha da iyiydi, çünkü dışarıda olmanın aksine, soğutucu giysinizi giymek zorunda değildiniz. Orada tulumunuz içinde öylece oturup sandviçinizi yiyebilir, hemen aşağıdaki kahverengi suya bakabilirdiniz.

Yemeğimi yerken, sık sık yaptığım üzere David'i düşündüm yine. Onu son görüşümün üzerinden neredeyse bir ay geçmişti, onu unutmak için elimden gelenin en iyisini yapmama rağmen, onun duymak isteyebileceğini düşündüğüm şeyler görüyordum hâlâ her gün; dahası kendime onu bir daha göremeyeceğimi, dolayısıyla gözlem yapmayı ve bunları onunla paylaşmak için zihnimin bir köşesinde saklamayı bırakmam gerektiğini hatırlatmak için çok çaba göstermiştim. Gerçi büyükbabanın sırf başka birine anlatabilmek için gözlem yapmak durumunda olmadığını söylediğini hatırlamıştım sonra, sırf yapmış olmak için bile gözlem yapmanın iyi bir şey olduğunu söylemişti hatta. "Neden?" diye sormuştum ona, o da bir müddet düşünmüştü bunun üzerine. "Çünkü yapabiliriz" demişti en sonunda. "Çünkü insan dediğin öyle yapar." Büyükbabanın kastettiğinin bu olmadığını bilsem de gözlem yapma konusundaki ilgisizliğimin insan olmadığım anlamına geldiğinden endişe ettiğim oluyor kimi zaman.

Zihnim bu düşüncelerle meşguldü ki, asansörün kapısı açıldı ve biri kadın, ikisi erkek, üç kişi asansörden dışarı adım attı. Devlet memuru olduklarını üzerlerindeki kıyafetlerden ânında anlamıştım, adamlardan biri diğerine doğru eğildiği sırada bir tartışmanın ortasında oldukları her hallerinden belliydi; dahası hepsi de fısıltıyla konuşuyordu. Derken kadın etrafa şöyle bir göz gezdirdi, beni görünce, "Yok artık millet, hadi gidip de başka bir yer bakınalım" dedi ve daha ben kalkıp gidebileceğimi söylemeye fırsat bulamadan asansöre yeniden binip gittiler.

Büyükbaba, devlette görev yapanlar ile yapmayanların bir araya gelmeme arzusunda birleştiklerini söyleyip dururdu her zaman: Devlet bizi görmek istemezdi, biz de onları görmek istemezdik. Çoğu zaman da denk gelmezdik zaten birbirimize. Bakanlıkların hepsi tek bir bölgedeydi, dahası devlet çalışanlarının kendilerine ait servisleri, marketleri ve kendi dairelerinin bir arada olduğu binaları vardı. Kıdemli devlet mensuplarının ve RÜ'deki

kıdemli biliminsanlarının büyük bir kısmı ile Çiftlik ve Gölet'te görev yapan kıdemli mühendisler ile araştırmacıların çoğunluğu her ne kadar Bölge On Dört'te yaşıyor olsa da devlet görevlileri yalnızca tek bir bölgede ikamet etmezlerdi.

Ülkedeki her biyolojik araştırma kurumunda devlet görevlilerinin yer aldığı bir ofisin bulunduğu bilinen bir durumdu. Bizleri gözetimde tutup denetleyebilmeleri için gerekliydi bu. RÜ'de böyle bir ofis bulunduğunu hepimiz bilsek de hiçbirimiz ofisin nerede olduğunu ve kaç kişinin orada çalıştığını bilmezdik. Kimisi on kişiden az olduğunu söylerdi. Ancak bazıları sayının daha fazla, çok daha fazla olduğunu, buradaki her baş araştırmacı başına neredeyse iki kişi olmak üzere, belki de yüz kişiyi bulduğunu söylüyordu. Ofislerinin yerin bilmem kaç kat altında olduğuna, var olduğu iddia edilen fareleri ve var olduğu iddia edilen ameliyathaneler ile var olduğu söylenen ilave laboratuvarların altında bile yeraltı ofislerinin bulunduğuna, dahası bu ofislerin, devlet görevlilerini görev yaptıkları bakanlıklara geri götüren, hatta ta Belediye Bir'e kadar giden özel trenlerin sefer yaptığı, özel tünellerle birbirlerine bağlı olduğuna dair söylentiler dilden dile dolaşıyordu.

Ancak kimileri de bu devlet görevlilerinin daha az kullanılan binalardan birinde bulunan birkaç odada görev yaptıklarını söylerdi ve muhtemelen işin aslı da buydu. RÜ, bir gördüğünüz kişiye öyle bir daha rastlayamayacağınız kadar büyük bir kampüs olmamasına rağmen, bu devlet çalışanlarını, her ne kadar gördüğüm anda tanımış olsam da daha önce hiç görmemiştim.

Devlet görevlilerinin buradaki varlıkları aslında nispeten yeni bir gelişmeydi. Örneğin, büyükbaba Rockefeller'da çalışmaya başladığında orası sadece bir araştırma tesisiydi. Laboratuvarlar devletten fon sağlıyor, zaman zaman da Sağlık ve İçişleri bakanlıkları başta olmak üzere farklı bakanlıklarla çalıştıkları oluyordu, ancak devletin, laboratuvarlar tarafından yürütülen işler üzerinde

hiçbir kontrol yetkisi bulunmuyordu. Ne var ki bu durum '56'dan sonra değişmiş ve '62'de devletin kurulmasıyla birlikte, ülkenin tüm araştırma tesislerinin denetimi devlete geçmişti. Ertesi yıl, kırk beş eyalet on bir vilayete bölünmüş ve bölgelerin tesis edilmesinden bir yıl sonra, '72'de devlet Pekin'le, gıda, su, ilaç ve diğer insani yardım malzemeleri de dahil olmak üzere finansman ve diğer kaynaklar karşılığında bilimsel kurumlarının tamamına eksiksiz bir erişim imkânı veren bir anlaşma imzalayan doksan iki ülkeden biri olmuştu. Bu, federal projelerin her biri devlet tarafından izlenirken yalnızca RÜ gibi kurumları denetleyen devlet görevlilerinin nihayetinde Pekin'e geri bildirimde bulunduğu anlamına geliyordu. Pekin ülke içindeki diğer yerel kurumları dikkate almıyor, tıpkı bizim gibi yalnızca hastalıklar ve hastalık önleme konularında çalışan kurumları önemsiyordu.

Devlet görevlisi oldukları aşikâr olan kişilerin haricinde hem enstitü hem de devlet için çalışan çok sayıda biliminsanı ve başka araştırmacılar olduğunu da hesaba katmak durumundaydınız. Bu, söz konusu kişilerin muhbir oldukları anlamına gelmiyordu: Enstitü bu kişilerin çift taraflı sorumlu oldukları konusunda bilgilendirilirdi. Büyükbaba da bu kişilerden biriydi: Biliminsanı olarak başlamış, ancak zamanla devletle de çalışır olmuş. Ben doğduğumda son derece nüfuzlu bir isimmiş. Ne var ki sonrasında giderek gücünü kaybetmiş ve isyancılar ülkenin kontrolünü kısa süreliğine ikinci kez ele geçirdiklerinde, devletle olan ilişkisi ve hastalığın yayılmasını durdurmak için yaptıklarından ötürü öldürülmüştü.

Asıl mesele bu devlet görevlilerinin kampüste bu kadar aleni bir şekilde dolaşmalarına ve bu denli tuhaf davranışlar sergilemelerine tanık olmanın garip olmasıydı. Dolayısıyla, yaklaşık bir hafta kadar sonra, çatıda yemeğimi yemiş, işimin başına döndüğümde, yüksek lisans öğrencilerinden beşini dinlenme odasının bir köşesinde, Sağlık Bakanlığı tarafından az önce yapılan ve vi-

layetimizdeki koruma merkezlerinin tamamının, şu andan itibaren kapatılacağına dair duyuru hakkında fısıldaşırlarken bulmuş olmam sanırım o kadar şaşırtıcı değildi.

"Bu sence ne anlama geliyor?" diye sordu bu tür konuşmalara her zaman aynı soruyla başlayan ve duyduğu cevapları başkalarına aynı şekilde tekrar ederek aktardığına zaman zaman tanık olduğum yüksek lisans öğrencilerinden biri.

"Çok bariz," dedi iri, uzun boylu ve amcasının içişleri bakan yardımcılarından biri olduğu dilden dile dolaşan bir başkası, "bu yeni şeyin gerçek olmakla kalmayıp aynı zamanda son derece ölümcül ve yayılmasının kolay olduğunun tahmin edildiği anlamına geliyor."

"Neden öyle diyorsun?"

"Öyle de ondan. Eğer tedavi etmesi ya da kontrol altına alınması kolay olsaydı, eski sistem halen işe yarıyor olurdu: Birileri hastalanır, sen onları bir ya da bilemedin iki hafta tutar ve iyileşip iyileşmediklerine bakarsın; baktın düzelme yok, sürgün merkezlerinden birine nakledilirler. Geçmişte gayet işe yaramıştı, yirmi beş yıl kadar oldu, öyle değil mi?

"Aslına bakılırsa," diye lafa girdi içişleri bakan yardımcısının yeğeni bir şey söylediğinde gözlerini deviren bir başka yüksek öğrencisi, "ben oldum olası sistemin bu kadar etkili olduğu kanaatinde değilim. Hata payı oldukça fazla."

"Evet, sistemin birtakım kusurları var" dedi içişleri bakan yardımcısının yeğeni, söylediklerinin tersinin söylenmesine sinirlenmiş bir ses tonuyla. "Fakat sürgün merkezlerinin neler başardığını da unutmamak lazım." İçişleri bakan yardımcısının yeğeninin sürgün merkezlerini savunduğunu daha önce de duymuştum; bu merkezlerin biliminsanlarına gerçek zamanlı insan araştırmaları yapma ve merkez sakinleri arasındaki denekler üzerinde ilaç denemeleri yapma imkânı sunduğunu her daim hatırlatır dururdu insanlara. "Şimdi ya sürgün merkezlerinde geçici tedbirler almak

için vakit kalmayacağını ya da morbidite oranı çok yüksek ve çok hızlı seyredeceği için hiçbir anlamı kalmayacağından, vakaların tamamını doğrudan sürgün merkezlerine yollamak ve hepsini mümkün olan en kısa sürede adadan çıkarmakla yetinmenin en iyisi olacağını tahmin ediyorlar."

Bundan epey heyecan duyar bir hali vardı. Hepsi aynı heyecanı taşıyordu. Yeni ve büyük bir hastalık geliyordu kesinlikle, şimdi buna tanık olma ve çözmeye çalışma zamanıydı. Hiçbiri korkmuş görünmüyordu, hiçbiri kendilerinin de hasta olabileceğinden endişelenmiş değildi. Belki de korkmamakta haklıydılar. Belki de hastalık onları etkilemeyecekti; onlar benim bildiğimden daha fazlasını biliyorlardı, bu yüzden yanıldıklarını söyleyemezdim.

Mekikle eve dönerken, iki yıl önce gördüğüm adamı, sürgün merkezinden kaçmaya çalışan ve muhafızların engel olduğu adamı düşündüm. O zamandan beri merkezin yanından her geçişimizde pencereden bakmışımdır. Neden böyle yaptığımı bilmiyorum: Merkez artık yoktu, zaten binanın cephesi de tamamen ayna kaplıydı, bu yüzden içerisini göremiyordunuz. Ama yine de bakmaya devam ettim, günün birinde aynı adam tekrar ortaya çıkacakmış, bu sefer iyileştiği için normal kıyafetleriyle merkezden çıkacak ve evine, hasta olmadan önce yaşadığı yer her neresi ise oraya gidecekmiş gibi.

* * *

Sonraki birkaç hafta, ben dahil laboratuvardaki herkes için oldukça yoğun geçti. Bu durum, sağda solda konuşulanlara kulak misafiri olmayı daha da zorlaştırdı, çünkü biliminsanları arasında, çoğuna Dr. Wesley'nin başkanlık ettiği çok daha fazla toplantı yapılır olmuş ve bu nedenle de doktora öğrencilerinin kendi aralarında toplanıp bu toplantılarda olan biteni tartışmak için pek vakitleri olmamış, benim de onlara kulak kabartacak daha az vaktim olmuştu.

Yaşça daha büyük biliminsanlarının dahi olup bitenler karşısında şaşkına döndüğünü anlamam birkaç günümü aldı. Bu biliminsanlarının pek çoğu '70 hastalığı sırasında ya yüksek lisans ya da doktora öğrencisiydi ama devlet o zaman olduğundan çok daha güçlüydü artık; devlet görevlilerinin sürekli ve giderek artan bir şekilde boy gösteriyor olmaları onları daha da şaşkına çevirmiş, hatta endişelendirmişti: Çatıda rastladığım o üç kişinin haricinde farklı bakanlıklardan gelen düzinelercesi vardı. Bu insanlar hastalıklara müdahaleyi organize edecek ve sadece bizim laboratuvarımızı değil, RÜ bünyesindeki tüm laboratuvarları devralacaklardı.

Yeni hastalığa henüz bir isim verilmemişti ama hepimize hastalıktan kimseye bahsetmememiz yönünde sıkı talimatlar verilmişti. Şayet konuşacak olursak vatana ihanetle suçlanabilirdik. David'le artık görüşmediğimize ne zamandır ilk kez mutlu olmuştum, çünkü bugüne kadar bir arkadaşımdan sır saklamak durumunda kalmadığımdan bunu becerip beceremeyeceğimden emin olamıyordum. Ama ortada böyle bir sorun yoktu artık.

David'le görüşmeyi bıraktığımdan beri, perşembe geceleri kocamın peşine düşme işine sil baştan başlamıştım. Gerçi şimdiye dek görünenlerden başka görülecek bir şey yoktu; –Bethune Caddesi'ndeki o evin kapısına yaklaşıyor, kendine özgü vuruşuyla kapıyı çalıyor, kapı aralığından benim duyamadığım bir şeyler söylüyor, ardından içeri girip gözden kayboluyor– ben de sokağın karşısındaki o evin merdiven boşluğunda durarak onu izlemeye devam ediyordum. Bir keresinde kapı her zamankinden biraz daha geniş aralandı ve içerideki kişinin kocam yaşlarında, açık kahverengi saçlı, beyaz bir adam olduğunu gördüm; adam kafasını dışarı uzatıp hızlıca sağa sola baktı ve ardından kapıyı tekrar kapattı. Kapının kapanmasının ardından, bir şeyler olup olmadığını görmek için orada birkaç dakika daha durup bekliyordum her seferinde ama hiçbir zaman bir şey olmamıştı. Zaten sonra da eve dönüyordum.

Aslında her şey benim David'le tanışmadan önceki haline dönmüştü dönmesine ama yine de farklıydı çünkü David'le arkadaş olduğumda kendimi başka biri gibi hissetmiştim, ne var ki artık öyle hissetmiyordum, gerçekte kim olduğumu hatırlamak zordu.

David'le son görüşmemden yaklaşık altı hafta sonra bir gece, kocam ve ben akşam yemeği yiyorduk ki, "Kobra, sen iyi misin?" diye sordu.

"Evet" dedim. "Teşekkür ederim" demeyi neden sonra hatırlayarak.

"David nasıl?" diye sordu bir müddet sessiz kaldıktan sonra, kafamı kaldırıp ona baktım.

"Neden soruyorsun?"

Omzunun tekini kaldırıp indirdi. "Öylesine sordum" dedi. "Artık hava çok sıcak, siz ikiniz hâlâ yürüyor musunuz yoksa merkezde mi daha fazla zaman geçiriyorsunuz?"

"Biz artık arkadaş değiliz" dedim, karşımda oturan kocam sustu.

"Üzüldüm Kobra" dedi, bu sefer de ben omuz silktim. Birdenbire deliye döndüm: Kocamın David'i ya da onunla olan arkadaşlığımı kıskanmamış olması deliye döndürmüştü beni; David ve benim artık arkadaş olmamamız karşısında rahatlamamış olmasına öfkelenmiştim, bu denli şaşırmamış olmasına deli olmuştum.

"Serbest gecelerinde nereye gidiyorsun?" diye sordum. Onun sandalyesinin arkasına yaslanmış vaziyette irkilmiş görünmesi hoşuma gitmişti.

"Arkadaşları görmeye gidiyorum" dedi, bir müddet suskun kaldıktan sonra.

"Onlarla ne yapıyorsun?" diye sordum, yine suskun kaldı.

"Sohbet ediyoruz" dedi neden sonra. "Satranç oynuyoruz."

Ardından ikimiz de sustuk. Ben hâlâ öfkeliydim; ona hâlâ sorular sormak istiyordum. Ama o kadar çok sorum vardı ki, nereden başlayacağımı bilemiyordum, ayrıca korkuyordum da: Ya

bana duymak istemediğim bir şeyler söylerse? Ya bana öfkelenir ve bağırırsa? Ya evden çekip giderse? O zaman bir başıma kalır ve ne yapacağımı bilemezdim.

Neden sonra ayağa kalktı ve tabakları toplamaya koyuldu. O gece at etimiz vardı ama ikimiz de tabaklarımızdakileri bitirmemiştik; kocamın yulaf lapamızı tatlandırmak için kemikleri kullanabilelim diye artıkları kâğıda saracağını biliyordum.

Günlerden salıydı ve benim serbest gecemdi ama yatak odamıza doğru yürümeye başladığımda kocamın radyoyu getirmek için tabakları bırakması üzerine "Radyo dinlemek istemiyorum" dedim. "Uyumak istiyorum."

"Kobra," dedi kocam, yanıma yaklaşarak, "iyi olduğundan emin misin?"

"Evet" dedim.

"Ama ağlıyorsun" dedi kocam, oysa ben ağladığımın farkında değildim. "Yoksa... o... David, seni bir şekilde incitti mi, Kobra?"

"Hayır" dedim. "Hayır, beni incitmedi. Sadece çok yorgunum ve yalnız kalmak istiyorum, mümkünse."

Bunun üzerine yanımdan uzaklaştı, ben de önce banyoya, ardından yatağıma gittim. Birkaç saat sonra kocam odaya geldi. Onun bu kadar erken yatması alışılmadık bir şeydi ama bir süredir ikimiz de yoğun mesai yapıyorduk, o da benim gibi çok yorgundu. Dün sabah erken saatlerde bir baskın olmuş, bu ikimizi de uykumuzdan uyandırmıştı. Ama her ikimiz de yorgun olmamıza rağmen bir tek o çabucak uykuya dalmış, ben ise projektörün tavana yansıyan hareketlerini izleyerek uyanık kalmıştım. Kocamın Bethune Caddesi'nde başka biriyle satranç oynadığını gözümün önüne getirmeye çalıştım ama ne kadar uğraşırsam uğraşayım, evin içini sadece kendi yaşadığımız dairenin içi gibi hayal edebiliyordum. Ve kocamla satranç oynadığını gözümün önüne getirebildiğim tek insan, ona kapıyı açan adam değil, David idi.

* * *

Temmuzun ortalarına kadar kendimi sanki iki farklı dünyada yaşıyor gibi hissetmiştim. Laboratuvar dönüşüme uğramıştı: Larsson'un çatı katı Sağlık Bakanlığı'ndan gelen epidemiyolog ekibi için ofis haline getirilmiş, bodrum katta yer alan geçitlerin en geniş olanının bir kısmı ise bazı İçişleri Bakanlığı çalışanları için ofise dönüştürülmüştü. Oldukça endişeli görünen biliminsanları oradan oraya koşturarken doktora öğrencileri bile sessizliğe bürünmüşlerdi. Tek bildiğim, bulunan şey her neyse, son derece tehlikeli olduğuydu; hatta tehlike o denli büyüktü ki, ortaya çıkarılmasından kaynaklanan heyecanı bile gölgede bırakmıştı.

Ne var ki RÜ kampüsü dışında her şey her zaman olduğu gibi aynen devam ediyordu. Mekik beni duraktan alıyor, geri durağa bırakıyordu. Markette erzak bulunuyordu, batıdaki fabrikalarda ara sıra et arzının fazla olduğu zamanlarda olduğu gibi at etinin indirimli satıldığı bir hafta bile olmuştu. Radyodan olması gereken zamanlarda müzik yayını yapılıyor, olması gereken zamanlarda da haber okunuyordu. '70 hastalığı öncesinde okullarda yapıldığını bildiğim hazırlıklara dair en ufak bir emare yoktu: Ne askeri personel sayısında bir artış vardı ne binalara el konmuş ne de sokağa çıkma yasakları geri getirilmişti. Hafta sonları meydan her zamanki gibi tıklım tıklım doluydu, David her ne kadar beni beklemeyi bırakmış olsa da, ben her cumartesi, tam da bir zamanlar onunla buluştuğumuz saatte ön kapıda dikilmeye başlıyor ve dışarıyı gözleyerek, tıpkı onun bir zamanlar bana bakındığı gibi ona bakınmaya devam ediyordum. Ama onu bir daha hiç görmedim. Birkaç seferinde tozu, tıpkı satıcının dediği üzere alıp da David'in içeceğine atsa mıydım acaba diye aklımdan geçirmiş olsam da, benimle görüşmeyi bırakmaya karar verenin David olmadığı, onunla görüşmemeye karar verenin asıl ben olduğum aklıma geliyordu. Bu sefer de meydana gidip David'i bana âşık edecek toz için değil de birilerinin nihayetinde beni de sevebileceğine inanmamı sağlayacak bir başka toz için, o

satıcı kadının beni bulmasını mı sağlasam acaba diye düşünmeye başlıyordum.

İş dışında farklı olan tek şey, kocamın her zamankinden daha fazla evde olmasıydı sanırım; genellikle yatağında uyuyor ya da kanepede kestiriyordu. Serbest gecelerinde bile eve daha erken gelir olmuştu, eve girdiğinde daha yavaş, hatta uyuşuk bir şekilde hareket ettiğini duyabiliyordum. Çevik hareketlerle yürürdü normalde ama şimdi yürüyüşü farklıydı; yatağa girdiğinde sanki acı çekiyormuşçasına sessizce inler olmuştu, yüzü de sık sık şiş görünüyordu. Benim laboratuvarda fazla mesai yaptığım gibi o da Gölet'te fazla mesai yapıyordu, benim bildiklerimi onun da bilip bilmediğini bilmiyordum; hoş zaten benim de fazla bir şey bildiğim yoktu. Gölet ve Çiftlik'te çalışan insanlar hayati işler yapıyorlardı, ancak oralarda tam olarak neler yaptıklarını bilmediğim gibi, kendileri de pek bilmiyorlardı. Mesela, laboratuvarın biri –belki de RÜ'deki laboratuvarın biri– belirli bir bitki türünden belirli bir örneği acil olarak talep ettiği için geç saatlere kadar çalışıyor olabilirdi ama tıpkı benim fareleri ne maksatla hazırladığımı bilmiyor olduğum gibi, o da talep edilen o örneği tam olarak ne için hazırladığını bilmiyordu. Ona yapması söyleniyordu, o da yapıyordu, hepsi bu. Aramızdaki tek fark benim, bana söylenen şey ne olursa olsun onu neden yaptığımı merak etmememdi; yaptığım işin gerekli olduğunu, işe yaradığını ve yapılması gerektiğini bilmek yeterliydi benim için. Oysa kocamın, vatan haini ilan edilip de üniversiteden atıldığında doktorasını tamamlamasına iki yıl kalmıştı; bu yüzden o, kendisinden yapılması istenen şeyleri neden yaptığını bilmek isterdi. Hatta belki de kendi fikrini söyleyip katkıda bulunmak bile isteyebilirdi. Ne var ki hiçbir zaman yapamayacaktı bunu.

Hatırlıyorum da bir keresinde, insanlara ne türden sorular sormam gerektiği konusunda büyükbaba ile yaptığımız derslerden birinden sonra keyfim epeyce kaçmıştı. Derslerimizden son-

ra çoğu zaman canım sıkılırdı, çünkü diğer insanlar için oldukça kolay görünen şeyleri yapmanın, dile getirmenin ve aklından geçirmenin benim için ne kadar zor olduğu gelirdi aklıma. "Doğru soruları nasıl soracağımı bilmiyorum" demiştim büyükbabaya, aslına bakılırsa söylemek istediğim tam olarak bu değildi, gerçi tam olarak ne söylemek istediğimi nasıl söyleyeceğimi de bilmiyordum ya.

Büyükbaba bir müddet sessiz kalmıştı. "Bazen soru sormamak iyi bir şeydir minik kedi" demişti. "Soru sormamak insanı güvende tutabilir." Sonra bana bakmış, sanki yüzümü bir daha göremeyecekmiş de hafızasına kazımak istiyormuşçasına, gözlerini gözlerime dikerek bakmış, "Ama bazen de tehlikeli bile olsa sorman gerekir" demişti. Ardından susmuştu yine. "Bunu hatırlarsın, değil mi minik kedi?"

"Evet" demiştim.

Ertesi gün işe gittiğimde Dr. Morgan'ın yanına uğradım. Laboratuvardaki en kıdemli doktora sonrası öğrencisi Dr. Morgan'dı, tüm teknisyenlerin idaresinden o sorumluydu. Ne var ki en kıdemli o olmasına rağmen, yüksek lisans öğrencileri onun gibi olmak istemiyorlardı. "Morgan gibi biri olup çıkarsam, Tanrı yardımcım olsun" dediğini duyardım zaman zaman aralarından birinin ötekilerine. Bunun nedeni Dr. Morgan'ın kendine ait bir laboratuvarının olmaması ve burada göreve başladıktan yedi yıl sonra bile halen Dr. Wesley için çalışıyor olmasıydı. Aslında Dr. Morgan ve ben, Dr. Wesley'nin laboratuvarına aynı yıl girmiştik. Büyükbaba her laboratuvarda, oradan asla ayrılmayan, sürekli olarak orada kalan en az bir doktora sonrası öğrencisinin olduğunu anlatmıştı bana ama bu gerçeği yüzlerine asla söylememem, ne kadar süredir orada olduklarını onlara asla hatırlatmamam veya neden oradan başka bir yere gitmediklerini asla sormamam gerektiğini de söylemişti.

Ben de dediği gibi yaptım. Gerçi Dr. Morgan bana her zaman iyi davranmıştı; laboratuvardaki diğer biliminsanlarının çoğunun

aksine, koridorda beni ne zaman görse merhaba derdi. Yine de erken çıkmak ya da geç gelmek için izin istemek dışında yanına nadiren uğrardım. Yanına nasıl gideceğimi, neyin uygun olacağını pek kestiremediğimden, laboratuvardakilerin çoğu öğle yemeği arası verdiğinde masasının yakınlarında, olur da başını bir ara işinden kaldırır umuduyla, ne yapacağımı bilmez bir halde beş dakika kadar bekledim.

En nihayet başını işinden kaldırdı. "Birileri beni gözetliyor" diyerek arkasını döndü. "Charlie" dedi. "Orada öyle durmuş ne yapıyorsun?"

"Affedersiniz, Dr. Morgan" dedim.

"Bir sorun mu var?" diye sordu.

"Hayır" dedim. Ama sonra diyecek başka bir şey bulamadım. Olur da cesaretimi kaybediveririm diye "Dr. Morgan," diye atıldım hemen, "bana neler olup bittiğini anlatır mısınız?"

Dr. Morgan bakışlarını bana çevirdi, ben de onun gözlerinin içine baktım. Dr. Morgan'da bana büyükbabayı hatırlatan bir şeyler vardı ta en başından beri, gerçi neden böyle hissettiğimi uzun bir müddet anlayamamıştım: Büyükbabadan oldukça gençti, benden sadece birkaç yaş daha büyüktü. Farklı bir ırktandı. Üstelik, büyükbabanın aksine, öyle pek takdir edilen veya nüfuzlu biri de değildi. Ama neden sonra farkına varmıştım ki ne zaman ona bir şey soracak olsam beni hiç cevapsız bırakmazdı. Laboratuvardaki diğer insanlar, onlara bir şey sormuş olsam bile, anlamayacağımı söyleyip geçiştirirlerdi, oysa Dr. Morgan hiçbir zaman öyle demezdi.

"Bu bir zoonoz ve kesinlikle hemorajik ateş" dedi neden sonra. "Hem solunum aeresolleri hem de damlacıklar yoluyla yayılabildiği gibi vücut sıvıları yoluyla da yayılabiliyor, bu da onu son derece bulaşıcı hale getiriyor. Kuluçka dönemi hakkında henüz net bir fikre sahip değiliz, keza tanı ile ölüm arasındaki sürenin ne kadar olduğu konusunda da net bir fikrimiz yok. Brezilya'da tespit edildi. Buradaki ilk vakaya yaklaşık bir ay kadar önce Vila-

yet Altı'da rastlandı." Vilayet Altı en seyrek nüfuslu vilayetlerden biri olduğu için bunun şanslı bir durum olduğunu söylemesine gerek yoktu. "O zamandan beri yayılmakta olduğunu biliyoruz ne var ki henüz ne hızla yayıldığını bilmiyoruz. Söyleyebileceklerim bundan ibaret."

Bunun Dr. Morgan'ın daha fazlasını bilmediği için mi yoksa bana daha fazlasını söyleyemediği için mi olduğunu sormadım. Ona teşekkür etmekle yetinerek, bana anlattıklarının üzerinde kafa yorabilmek için yerime döndüm.

Akla gelip merak edilebilecek ilk şeyin bu hastalığın buraya nasıl olup da gelebildiği olduğunun farkındayım. Neredeyse yirmi dört yıldır pandemi yaşanmamasının nedenlerinden biri de daha önce de dediğim gibi, devletin tüm sınırları kapatmanın yanı sıra tüm uluslararası seyahatleri de yasaklamış olmasıydı. Birçok ülke de aynısını yaptı. Aslına bakılırsa, vatandaşları arasında karşılıklı seyahat etme hakkı sunan toplamda on yedi ülke –Yeni Britanya, Eski Avrupa'da bir grup ülke ve Güney Doğu Asya'da ikinci bir grup ülke– vardı.

Gelgelelim kimsenin içeri girmesine, kimsenin de dışarı çıkmasına izin verilmiyor olmasına rağmen bu, *fiilen* kimsenin girmediği ve kimsenin çıkmadığı anlamına gelmiyordu. Örneğin, dört yıl önce Hindistan'dan gelen kaçak bir yolcunun Vilayet Üç'teki limanlardan birinde bir nakliye konteynerinde bulunduğuna dair söylentiler dolaşıyordu. Kaldı ki büyükbabanın her zaman söylediği üzere, mikrop dediğin herkesin boğazında dolaşabilen bir şeydi: Elbette bir insanın boğazında dolaşabilen bir mikrop ama bir yarasanın, ya da bir yılanın veya bir pirenin boğazında da dolaşabilirdi pekâlâ da. (Bu bir mecaz, zira yılanların ve pirelerin boğazı yoktur.) Dr. Wesley'nin her zaman dediği üzere, bir tane yeter de artardı.

Ayrıca bir de başka bir teori vardı; başkaları her ne kadar dillendirip dursa da benim asla tekrar etmeyeceğim bu teoriye göre

hastalıkları bizzat devlet icat ediyor, her araştırma enstitüsünün yarısı, hatta RÜ bile, yeni hastalıklar yaratmak için didinip dururken, diğer yarısı ise bu hastalıkların nasıl yok edileceğini bulmak için var gücüyle çalışıyordu. Teoriye bakılırsa, devlet ihtiyaç olduğunu hissettiği vakit, bu yeni hastalıklardan birini devreye sokuyordu. İnsanların bu şekilde düşündüğünü nereden bildiğimi sormayın bana, çünkü bunu söyleyemem ama biliyorum işte. Babamın böyle düşündüğünü, bizzat vatan haini ilan edilmesinin sebeplerinden birinin bu olduğunu *söyleyebilirim.*

Ne var ki bu teorileri daha önce duymuş olsam da asla inanmadım bunlara. Söylenenler doğru olmuş olsaydı, devlet '83'te veya '88'de, ayaklanmalar sırasında bir hastalığı pekâlâ da devreye sokmaz mıydı? Öyle olsaydı, büyükbaba halen hayatta olurdu, konuşacak birileri olurdu halen yanımda.

Bunu da asla dile getirmem ama çok uzaklardan gelen başka bir hastalık olsa *keşke* diye dilediğim zamanlar da oldu arada bir. İnsanların ölmesini istediğim için değil ama sadece kanıt olacağı için. Başka yerler, başka ülkeler olduğundan emin olmak istedim; oralarda yaşayan, kendi mekiklerine binen, kendi laboratuvarlarında çalışan ve akşam yemekleri için kunduz etinden kendi köftelerini yapan insanların yaşadığı yerler olduğundan emin olmak istedim. Bu yerleri hiçbir zaman ziyaret edemeyeceğimin farkındaydım; zaten oraları ziyaret edebilmeyi *istemiyordum* bile.

Ama o yerlerin var olduğunu, büyükbabanın gittiği tüm o ülkelerin, adım adım gezindiği tüm o sokakların halen yerinde olduğunu bilmek istediğim de oluyordu kimi zaman. Bazen o hiç ölmemiş gibi davranmak, öldürüldüğünü kendi gözlerimle görmemiş gibi yapmak dahi istiyordum; bedeni o platform deliğinden aşağıya düştüğünde, gençken seyahat ettiği şehirlerden birine: Sidney ya da Kopenhag veya Şangay ya da Lagos'a inmiş olduğunu düşünmek istiyordum. Belki de oradaydı ve beni düşünüyordu, onu ne kadar çok özleyecek olsam da onun hayatta

olduğunu, hayal etmeye nasıl başlayacağımı dahi bilemediğim bir yerde oturmuş beni aklına getiriyor olduğunu bilmek bana yetip de artacaktı.

* * *

Sonraki haftalarda işler değişmeye başladı. Öyle hemen göze çarpacak, bariz değişiklikler –nakliye kamyonlarının peş peşe dizildiği ya da askeri hareketlenmelerin görüldüğü bir ortam– yoktu ama yine de bir şeylerin olup bittiği belli oluyordu.

İşin büyük kısmını geceleri hallediyorlardı, dolayısıyla sabahları mekiğe binip de kuzeye, RÜ'ye doğru yol alırken değişiklikleri fark etmeye başladım. Örneğin, bir sabah kontrol noktasında her zamankinden daha fazla oyalandık; bir başka sabah, mekiğe binmeden önce alınlarımızı tarayıp ateşimizi ölçen askerin elinde daha önce hiç görmediğim yeni bir ateş ölçme aparatı vardı. "Devam et" dedi asker ama kaba bir tavırla değil, ardından da hiçbirimiz sormadığı halde, "Devletin test ettiği yeni bir ekipman" diye ekledi. Ertesi gün, o yoktu ama onun yerinde farklı bir asker duruyordu, biz mekiğe binerken, bir eli silahının üstünde bizi izliyordu. Bir şey söylediği de bir şey yaptığı da yoktu ama gözlerini üzerimizde bir ileri bir geri hareket ettiriyordu; önümdeki adam tam ayağa kalkmak üzereydi ki asker elini kaldırdı. "Dur" dedi. Adamın yüzündeki ezilmiş üzüm rengindeki lekeye işaret ederek "Bu da ne?" diye sordu. "Doğum lekesi" dedi adam, kulağa pek de korkmuş gibi gelmeyen bir ses tonuyla, bunun üzerine asker cebinden bir cihaz çıkararak adamın yanağına bir ışık tuttu, ardından cihazın ekranında yazanları okuyup başını salladı, silahının namlusuyla mekiği göstererek adama binmesi için işaret etti.

Bindiğim mekiğin güzergâhı boyunca inip binen diğer insanların neyi fark edip etmediklerini bilemem. Bir yandan Bölge Sekiz'de değişen pek bir şey olmamış, her şey o kadar aynı kal-

mıştı ki yapılan en ufak bir değişikliği fark etmemek imkânsızdı. Öte yandan, insanların çoğunun da değişiklik var mı diye bakındığı yoktu. Ancak pek çoğumuzun neler olup bittiğinden haberdar olduğunu veya bir şeylerin olup bittiğinden şüphelendiğini varsaymak durumundayım: Nihayetinde hepimiz devlet tarafından işletilen araştırma kurumlarında çalışıyoruz; biyoloji bilimlerinde araştırmaların yürütüldüğü yerlerde görev yapan bizler Gölet veya Çiftlik'te çalışanlardan daha fazlasını biliyorduk muhtemelen. Yine de hiçbirimiz bir şey söylemedik. Biraz gayret gösterirseniz hiçbir şeyin olmadığına inanmak kolaydı.

Bir gün, mekikte her zamanki koltuğumda oturmuş pencereden dışarıyı izliyordum ki, ansızın David'i gördüm. Üzerinde gri tulumu, Altıncı Cadde'den aşağı doğru yürüyordu. On Dördüncü Cadde'deki kontrol noktası için durmamız gereken yere gelmeden hemen önce gözüme çarpmıştı; kuyrukta sıramızı beklerken, onun On İkinci Cadde'den sağa döndüğünü, batıya doğru gittiğini ve sonra gözden kaybolduğunu gördüm.

Mekik yavaş yavaş ilerlerken ben de oturduğum koltukta arkamı döndüm. Gördüğüm kişinin David olamayacağını fark ettim neden sonra; onun her zamanki mekik saatinin üzerinden bir saat geçmişti, bu saatte çoktan Çiftlik'teki işinin başında olurdu.

Oysa, imkânsız olsa da onu gördüğümden o kadar emindim ki... Olup biten şeylere dair, –hastalığın kendisi, hastalık hakkında ne denli az şey bildiğim– ilerleyen zamanlarda daha neler olacağına dair ilk defa bir korku hissettim içimde. Bizzat hasta olmaktan korkmuyordum, niyesini bildiğim de yoktu gerçi. Ama o gün mekikte, dünyanın gerçekten de ikiye bölündüğüne ve dünyanın birinde, pembeciklerle ilgilenmek üzere işimin başına giderken mekiğe bindiğime, ötekinde ise David'in tamamen bambaşka bir yere, Bölge Sekiz gerçekte benim bildiğimden çok daha büyük bir yermiş de, içinde herkesin bildiği ama nasıl oluyorsa bir tek benim bilmediğim yerler varmışçasına, daha önce hiç görmediğim

ve adını duymadığım bir yere gidiyor olduğuna dair tuhaf bir hisse kapıldım.

* * *

Büyükbabanın aklıma düşmediği gün yok, yine de onu özellikle düşünmeden edemediğim iki gün var. İlki 20 Eylül, yani öldürüldüğü gün. İkincisi ise 14 Ağustos, yani benden koparılıp alındığı gün, onunla geçirdiğim son gün. Kulağa tuhaf geleceğinin farkındayım ama bu tarih, hayatını kaybettiği günden çok daha zor benim için.

O öğleden sonrayı onunla geçirmiştim. Günlerden cumartesiydi ve bir zamanlar birlikte yaşadığımız ama artık kocamla benim oturduğumuz daireye bizi ziyarete gelmişti. Kocam ve ben henüz 4 Haziran'dan beri evliydik, evli olma konusunda tuhafıma giden ve zor bulduğum onca şeyden en tuhafı ve en zoru büyükbabayı her gün göremiyor olmaktı. Bölgenin doğu ucunun yakınlarında, oldukça ufak bir daireye yerleştirilmişti, evliliğimin ilk iki haftası boyunca her gün işten sonra onun oturduğu binaya gitmiş ve o eve dönene kadar sokakta, bazen saatlerce onu beklemiştim. Her gün bana gülümsüyor ama bir yandan da başını sallıyordu. "Minik kedi," derdi saçımı okşayarak, "böyle her gece buraya gelmeye devam edersen asla kolay olmayacak, bilesin. Ayrıca kocan da endişelenir."

"Endişelenmez" derdim. "Seni görmeye geldiğimi söyledim ona."

İç geçirirdi büyükbaba. "Madem öyle, gel" derdi, ben de onunla yukarı çıkardım, o evrak çantasını yere koyar, bana bir bardak su verir, ardından da beni gerisingeri eve götürürdü. Yolda yürürken, işyerinde durumların nasıl olduğunu, kocamla nasıl olduğumuzu, dairemizde rahat edip etmediğimizi sorardı.

"Evden neden ayrılmak zorunda olduğunu hâlâ anlamıyorum" derdim.

"Eee ama anlatmıştım ya sana, minik kedi" derdi büyükbaba ama nazikçe. "Çünkü orası senin dairen. Ve sen de artık evli olduğuna göre sonsuza kadar yaşlı büyükbabanla takılacak halin yok ya."

Büyükbaba ve ben hafta sonlarını hâlâ birlikte geçiriyorduk en azından. Her cuma, kocam ve ben onu akşam yemeğine davet ederdik, sohbetin ilk on dakikasından sonra o ve kocam benim anlayamadığım karmaşık birtakım bilimsel konularda bahsederlerdi. Sonrasında ise, cumartesi ve pazarları sadece ikimiz olurduk. O zamanlar büyükbabanın işyerinde durumlar bir hayli sıkıntılıydı: Başkent altı hafta önce isyancıların eline geçmişti, isyancılar muazzam mitingler düzenlemiş, teknolojiyi vatandaşların tamamının kullanımına geri açmayı ve rejimin önde gelen üyelerini cezalandırmayı vaat etmişlerdi. Bunları duymak beni endişelendirmişti çünkü büyükbaba rejimin bir parçasıydı. Önde gelen üyelerinden biri olup olmadığını bilmiyordum ama önemli bir isim olduğunu biliyordum. Gerçi yeni hükümetin saat 23.00'ten sonrası için getirdiği sokağa çıkma yasağı dışında şu âna kadar pek de bir şey olmamıştı. Geri kalan her şey eskiden olduğu gibi görünüyordu. Eninde sonunda hiçbir şeyin değişmeyeceğini düşünmeye başlamıştım, zira fiilen değişen hiçbir şey olmamıştı. Devletin başında kimin olduğunun benim için bir önemi yoktu: Ben sıradan bir vatandaştım, hangisi olursa olsun öyle de kalacaktım, kaldı ki bu tür şeyler için endişelenmek bana düşmezdi.

O cumartesi, 14 Ağustos sıradan bir gündü. Hava çok sıcaktı, bu yüzden büyükbaba ve ben saat 14.00'te merkezde buluşup yaylı çalgılar dörtlüsünü dinledik. Sonrasında büyükbaba ikimize de biraz buzlu süt aldı, masalardan birine oturup küçük kaşıklarla sütü yedik. İşyerinde işlerin nasıl gittiğini, bir zamanlar, uzun yıllar evvel büyükbabayla çalışan Dr. Wesley'yi sevip sevmediğimi sordu. İşi sevdiğimi ve Dr. Wesley'nin iyi olduğunu söyledim, ki her ikisi de doğruydu; büyükbaba başını sallayıp "Güzel, minik kedi" dedi. "Bunu duyduğuma sevindim."

Bir müddet havalandırmanın altında oyalandık, ardından büyükbaba sıcağın en beter olduğu saatlerin artık geçtiğini, daha önceleri arada bir yaptığımız gibi meydana gidip ben eve dönmeden önce, satıcıların neler sattığına bakınabileceğimizi söyledi.

Kuzey girişinden sadece üç sokak uzaktaydık ki, kamyonetin yanımıza yaklaşıp durmasıyla siyahlar içinde üç adamın yanı başımızda bitmesi bir oldu. "Dr. Griffith" dedi içlerinden biri büyükbabaya, elini omzuma koymuş bir halde öylece durup kamyonetin yaklaşmasını bir süredir izleyen büyükbaba artık elimi tutmuş sıkıyordu, sonra beni tutup yüzümü kendine çevirdi.

"Bu adamlarla gitmek durumundayım minik kedi" dedi sakince.

Anlayamamıştım. Orada öylece yığılıp kalacağım hissine kapıldım. "Hayır" dedim. "Hayır, büyükbaba."

Elimi okşadı. "Endişe etme minik kedi" dedi. "Her şey güzel olacak. Bana bir şey olmayacak. Söz veriyorum sana."

"Binin" dedi adamlardan biri ama büyükbaba onu duymazdan geldi. "Eve git" diye fısıldadı bana. "Sadece üç sokak ötedesin. Eve git ve kocana kaçırıldığımı söyle, sakın endişe etme, tamam mı? Yakında yanınızda olacağım."

"Hayır" dedim, büyükbaba bana göz kırptı ve kamyonetin arkasına tırmandı. "Hayır, büyükbaba" dedim. "Hayır, hayır."

Büyükbaba çaktırmadan bana bakıp gülümsedi ve bir şeyler söylemeye başladı ama sonra ona binmesini söyleyen adamın kapıları çarpıp kapatmasıyla üç adam da ön koltuğa geçti ve kamyonet uzaklaştı.

Artık bağırmaya başlamıştım, yanımdan geçenlerden bazıları bana bakmak için dursa da çoğu oralı bile olmadı. Geç de olsa, güneye doğru yol alan kamyonetin peşinden koşmaya başladım ama sonra batıya döndü, hava o kadar sıcak ve ben o kadar yavaştım ki, tökezleyip yere kapandım; bir müddet kaldırımda öylece kalakaldım, kendi kendime sallanmaya başladım.

Neden sonra ayağa kalkabildim. Yaşadığımız binaya yürüyüp doğruca yukarıya, dairemize çıktım. Kocam evdeydi, beni görür görmez ağzını açıp bir şeyler söyleyecekti ki, olan biteni bir çırpıda anlattım; hemen dolaba seğirtti, içinde evraklarımızın olduğu kutuyu çıkartıp bazılarını aldı. Ardından yatağımın altındaki çekmeceye gidip altın paralarımızdan bir kısmını çıkarttı. Hepsini bir çantaya koyduktan sonra benim için bir bardağa su koydu. "Büyükbabana yardım edip edemeyeceğimi anlamak için gidip bir bakmam lazım" dedi. "Elimden geldiğince çabuk döneceğim, tamam mı?" Başımı salladım.

Bütün gece, üzerimde soğutmalı tulumum, kanepenin üstünde oturup kocamın dönmesini bekledim; alnımdaki sıyrıklardan akan kan olduğu yerde kurumuş, tenimi kaşındırıyordu. Sonunda, oldukça geç bir vakitte, sokağa çıkma yasağının başlamasına az kala geri döndü. "Büyükbaba nerede?" diye sorduğumda başını öne eğdi.

"Üzgünüm Kobra" dedi. "Onu bırakmadılar. Uğraşmaya devam edeceğim."

O zaman inlemeye, inleyip sallanmaya başladım; kocam en sonunda yatağımdan yastığı alıp getirdi ki yüzümü yastığa gömüp inleyebileyim, sonra yanıma yere oturdu. "Uğraşmaya devam edeceğim, Kobra" diye tekrarladı. Ki öyle de yaptı ama sonra 15 Eylül'de büyükbabanın açtığı davayı kaybettiği ve idam edileceği yönünde bana resmi bildirim yapıldı ve beş gün sonra da cezası infaz edildi.

Bugün, büyükbabanın alınıp götürüldüğü günün altıncı yıl dönümüydü, kocam ve ben marketten aldığımız bir şişe üzüm aromalı meyve suyuyla anarız bugünü her zaman. Kocam ikimize de birer bardak doldurur, ikimiz de yüksek sesle büyükbabanın adını söyler, ardından da içeriz.

Günü hep yalnız geçiririm. Son beş yıldır her 13 Ağustos'ta kocam "Yarın yalnız olmak ister misin?" diye sorardı. "Evet"

derdim ben de; gerçi son bir yıldır istediğim şeyin gerçekten de bu olup olmadığını, yoksa sırf ikimiz için de daha kolay olduğu için mi evet dediğimi düşünür olmaya başladım. Kocam böyle diyecek yerde "Yarın yanında olmamı ister misin?" diye sormuş olsa, yine "Evet" demeyecek miydim sanki? Ama bundan emin olmamın bir yolu yoktu artık, çünkü dün gece, yalnız kalmak isteyip istemediğimi her zamanki gibi sorduğunda, ben de her zamanki gibi istediğimi söylemiştim.

O gün gelip çattığında elimden geldiğince geç uyurdum hep, çünkü bu, geçirilmesi gereken günden geriye az zaman kalması anlamına gelirdi. Saat 11.00 sularında en nihayet yataktan kalktığımda kocam gitmişti, yatağını her zamanki gibi özenle toplamış ve yüzeyi kurumasın diye ikinci bir kâseyle üzerini kapattığı bir kâse yulaf lapasını benim için fırına bırakmıştı. Her şey aynıydı.

Kâsemi yıkamış banyoya doğru yürüyordum ki, giriş kapımızın yanında, yerde bir kâğıt parçası olduğunu fark ettim. Gözlerimi dikip birkaç dakika bakakaldım, çünkü kâğıdı yerden almaya korkuyordum nedense. Keşke kocam burada olsa da bana yardım etse diye geçirdim içimden. Derken, yerdeki kâğıdın sevdiği kişiden kocama gelen bir not olabileceği geldi aklıma ve bu beni daha da korkuttu. O kâğıt parçasına dokunarak o diğer kişinin varlığını, yaşadığımız binaya bir şekilde girmeyi başardığını, merdivenlerden çıktığını ve bir not bıraktığını ellerimle kanıtlayacakmışım gibi bir hisse kapıldım. Sonra sinirlendim, çünkü kocamın beni sevmediğini biliyor olsam da bana nasıl olur da bu denli az değer verebilir ve bunun benim hayatımın en berbat günü olduğunu, her yıl bu tarih gelip çattığında, tek düşündüğüm şeyin bir zamanlar sahip olduğum şey ve onun benden nasıl da koparılıp alındığını nasıl olur da söylemezdi bu kişiye?

Ama sonra öfkem dindi, çünkü not kocam için değildi. Benim içindi.

Charlie – benimle bugün her zamanki hikâye anlatıcımızda buluş.

İmzalı değildi, ancak sadece David'den gelmiş olabilirdi. Artık kafam karışmıştı, sonrasında ne yapmam gerektiğini dışımdan düşünerek dairenin içinde dolanmaya başladım. Onu göremeyecek kadar mahcubiyet içindeydim: Bana olan duygularına yanlış anlamlar yüklemiş ve aptalca davranmıştım. Onu ne zaman aklıma getirsem, yanından uzaklaşmadan önce yüzünde beliren o ifade geliyor aklıma; yüzündekinin alelade bir ifade olmadığını, daha da beter bir şey: Nazik, hatta üzgün bir ifade olduğunu ve bunun, ola ki beni itip kakmış ya da benimle dalga geçmiş veya yüzüme kahkahalara gülmüş olmasından çok daha utanç verici olduğunu düşünmeden edemiyordum.

Ama aynı zamanda özlemiştim de onu. Onu görmek istedim. Onun yanındayken hissettiğim gibi, sadece büyükbabanın bana hissettirdiği, özel biriymişim, önemli biriymişim gibi hissetmek istedim.

Uzun süre dolanıp durdum evin içinde. Dairede temizlenecek bir şeyler, derlenip toparlanacak bir şeyler, yapacak bir şeyler olsun istedim bir kez daha. Ama yoktu. Saatler yavaş, o kadar yavaş geçti ki sırf kafamı dağıtmak için neredeyse merkeze gidiyordum ama soğutmalı kıyafetimi giymek istemedim, dahası neden bilmem, evden de çıkmak istemedim.

Saat 15.30 olmuştu en nihayet; hikâye anlatıcısının tentesine ulaşmam olsa olsa beş dakikamı alacak olmasına rağmen yine de evden çıktım. David'in nerede yaşadığımı nasıl olup da bildiğini, girmek için iki anahtarın yanı sıra bir de parmak izi taramasına ihtiyaç duyduğumuz binamıza nasıl girebildiğini düşünmeyi yürüdüğüm sırada neden sonra akıl edebilmiştim. Aniden durdum, gerisingeri dönmeye yeltendim; ya kocam haklıysa ve David bir *muhbirse*? Ama sonra, hiçbir şey bilmediğimi, şunun şurasında önemsiz biri olduğumu, saklayacak ve söyleyecek hiçbir şeyim olmadığını bir kez daha aklıma getirdim, illa ki başka bir açıklaması vardı bunun: Beni bir gün eve giderken görmüş olabilirdi pekâlâ. Notu binaya giren kom-

şulardan birine vermiş ve kapımın altından atmasını istemiş olabilirdi. Gerçi bunu yapmak biraz tuhaf kaçardı ama David de tuhaf biriydi zaten. Ne var ki bu akıl yürütmelerim başka bir tatsız düşünceyi getirmişti beraberinde: Bunca zaman sonra neden beni görmek istiyordu? Dahası, yaşadığım yeri biliyordu *madem*, o zaman ne demeye benimle daha önce temasa geçmeye çalışmamıştı?

Zihnimde dolanıp duran düşüncelere kendimi o kadar çok kaptırmıştım ki, hikâye anlatıcısının tentesinin yanında, öylece hareketsiz durduğumun ayırdına birinin benimle konuştuğunu neden sonra fark ettiğimde varmıştım. "İçeri geliyor musunuz, hanımefendi?" diye sordu hikâye anlatıcısının asistanı, başımı sallayıp elimdeki örtüyü arka taraflarda bir yere serdim.

Yanımda birinin durduğunu hissettiğimde yanı başımda duran çantamı düzenliyordum, kafamı kaldırıp yukarı baktığımda, gelenin David olduğunu gördüm.

"Merhaba, Charlie" diyerek yanıma oturdu.

Kalbim yerinden çıkacak gibiydi. "Merhaba" dedim.

Ama sonra ikimiz de pek fazla bir şey söyleyemedik, çünkü hikâye anlatıcısı konuşmaya başlamıştı.

O günkü hikâye neyle ilgiliydi, onu bile söyleyemem, çünkü konsantre olamıyordum; –tek yapabildiğim zihnimdeki sorular ve şüpheler hakkında düşünmekti– seyircilerin alkışlamasına, ardından da David'in bana "Hadi banklara gidelim" demesine bu yüzden şaşırmıştım.

Bankların bankla uzaktan yakından ilgisi yoktu aslında, yıllar önce kalabalık denetimi yapmak maksadıyla kullanılmış bir dizi beton bariyerden ibaretti. İsyancılar bozguna uğratıldıktan sonra, devlet meydanın doğusundaki bir binanın önüne bir sıra halinde bırakmıştı bu bariyerlerden bir kısmını. İnsanlar –özellikle de yaşlılar– kimi zaman buraya oturup meydanın etrafını dolaşanların yanlarından geçip gitmesini izlerlerdi. Bankların iyi tarafı, ortalıkta öylece açıkta durmalarına rağmen insana özel bir alan

sağlamalarıydı; orada durup bir iki soluklanıp yorgunluğunuzu atabilirdiniz pekâlâ. Kötü tarafı ise sıcağı fazlasıyla çekmeleriydi; yaz aylarında üzerinde soğutucu kıyafetleriniz olsa bile, taştan yükselen sıcaklığı hissedebiliyordunuz.

David güney taraftaki banklardan birini seçti, birkaç dakika ikimiz de konuşmadık. İkimizin de başında kasklarımız vardı; kendiminkini çözmek için elimi uzattığımda beni durdurdu.

"Hayır" dedi. "Bırak kalsın. Başında dursun, sen de dümdüz ileriye bak ve birazdan söyleyeceğim şeye tepki verme." Dediğini yaptım.

"Charlie" dedi, ardından durdu. "Charlie, sana bir şey söyleyeceğim" dedi.

Sesi farklı, daha ciddi geliyordu ve ben bir kez daha ürkmüştüm. "Bana kızgın mısın?" diye sordum.

"Hayır" dedi. "Hayır, hem de hiç. Sadece dinlemeni istiyorum, tamam mı?" Başını hafifçe bana doğru çevirdi, anladığımı göstermek için hafifçe başımı salladım ben de.

"Charlie, ben buralı değilim" dedi.

"Eee, bunu biliyorum" dedim. "Vilayet Beş'tensin."

"Hayır" dedi. "Değilim. Ben, ben Yeni Britanyalıyım." Bir kez daha bana baktı, hızlıca ama ben ifadesiz bir yüzle karşılık verdim (ona), ardından devam etti. "Bunun kulağa şeyyy... Eee, tuhaf geleceğinin farkındayım" dedi. "Ama buraya işverenim tarafından gönderildim."

"Niçin?" diye fısıldadım.

Artık gözlerini gözlerime dikmiş bakıyordu bana. "Senin için" dedi. "Seni bulmak için. Bir de her şey güvende olana kadar sana göz kulak olmak için." Benden bir ses çıkmayınca devam etti. "Yeni bir hastalığın geldiğini biliyorsun."

O kadar şaşırmıştım ki, bir müddet konuşamadım. David hastalıktan nasıl oluyor da haberdardı? "Doğru mu bu?" diye sordum.

"Evet" dedi. "Doğru ve çok ama çok kötü olacak. '70'teki kadar kötü, hatta daha da beteri. Ama hemen gitmek durumunda olmamızın sebebi bu değil, gerçi bu durum da işleri biraz karmaşıklaştırıyor ama."

"Ne?" diye sordum. "Gitmek mi?"

"Charlie, önüne bak" diye fısıldadı çabucak, ben de duruşumu düzelttim yeniden. Öfke ya da ani korku göstermek akıllıca değildi. "Olumsuz duygular sergilemek yok" diye hatırlattı bana. Başımı salladım, bir kez daha sessizliğe büründük.

"Büyükbabanla çok iyi dost olan bir adam için çalışıyorum" dedi. "Canciğer arkadaşı. Büyükbaban ölmeden önce, seni bu ülkeden çıkarması için işverenimden yardım etmesini istedi ve biz de altı yıldır bunu ayarlamaya çalışıyoruz. Bu yılın başlarında, nihayet mümkün olabilecek gibi görünüyordu, bir çözüm bulmuş gibiydik. Hallettik hepsini. Artık seni buradan çıkarıp güvenli bir yere götürebiliriz."

"Ama ben burada güvendeyim" dedim kendimi toplayıp konuşmayı becerebildiğimde, başının yeniden benim tarafıma doğru hareket ettiğini hissettim.

"Hayır, Charlie" dedi. "Güvende değilsin. Burada asla güvende olmayacaksın. Hem ayrıca," dedi beton blokların üzerinde kıpırdanarak, "kendin için başka tür bir hayat istemez misin, Charlie? Özgür olabileceğin bir yer."

"Ben burada özgürüm" dedimse de o konuşmaya devam etti.

"Bir şeyler yapabileceğin bir yer, ne bileyim, kitap okuyabileceğin ya da seyahat edebileceğin veya dilediğin yere gidebileceğin bir yer? Arkadaşlıklar kurabileceğin bir yer?"

Konuşamıyordum. "Burada arkadaşlarım var" dedim, bana karşılık vermeyince de "Bütün ülkeler birbirinin aynısı" diye ekledim.

Yüzünü tamamen bana çevirmişti artık, yüz ekranının renk tonundan, kocamınki gibi iri ve koyu renkli gözlerini seçebiliyor-

dum, gözleri dimdik bana bakıyordu artık. "Hayır, Charlie," dedi usulca, "aynı değiller."

Bunun üzerine ayaklandım. Kendimi bir tuhaf hissediyordum; her şey çok hızlı gelişiyordu ve bu hiç hoşuma gitmiyordu. "Gitmem lazım" dedim. "Bana bunları neden anlattığını bilmiyorum, David. Anlamıyorum nedenini ama bu söylediklerin ihanet. Böyle hikâyeler uydurmak hainlik." Gözlerimin yandığını, burnumun akmaya başladığını hissedebiliyordum. "Bunu neden yaptığını bilmiyorum" dedim, sesimin daha yüksek perdeden ve panik halinde çıktığını kendim de duyabiliyordum. "Nedenini bilmiyorum, nedenini bilmiyorum" diye kendi kendime tekrar ederken David hızla ayağa kalkıp hiç olmayacak bir şey yaptı: Beni kendine doğru çekip tuttu, hiçbir şey söylemedi, bir müddet sonra ben de ona sokuldum, ilk başlarda insanların bize baktığını düşünerek utandım ama bir müddet öylece kaldıktan sonra tekini bile aklıma getirmedim.

"Charlie," dedi David başımın üzerinde bir yerlerde, "bunun senin için büyük bir şok olduğunun farkındayım. Bana inanmadığını biliyorum. Bunların hepsinin farkındayım. Dahası üzgünüm. Bunu senin için kolaylaştırabilsem keşke." Ardından soğutucu kıyafetimin cebine küçük ve sert bir şey koyduğunu hissettim. "Bunu ancak eve döndüğünde ve tek başınayken açmanı istiyorum" dedi. "Beni anlıyor musun? İzlenmediğinden –kocan tarafından bile izlenmediğinden– kesinlikle emin olduğunda aç." Başım göğsünde onayladım. "Tamam" dedi. "Şimdi ayrılacağız ve ben batıya yürüyeceğim, sen de kuzeye yürüyüp dairene kadar gideceksin, sonrasında sana bir sonraki görüşmemizin nerede olacağına dair bir not göndereceğim, tamam mı?"

"Nasıl?" diye sordum.

"Bunun için endişelenme" dedi. "Not göndereceğimi bil, yeter. Ve şu an cebinde olan şey seni ikna etmediyse, görüşmeye gelmezsin, olur biter. Yine de Charlie," –derin bir nefes aldı; mide-

sinin büzüldüğünü hissedebiliyordum– "umarım ikna olursun. İşverenime Yeni Britanya'ya sensiz dönmeyeceğime söz verdim."

Ardından birdenbire kollarını indirip batıya doğru yürüyerek çekip gitti: Ne çok hızlı ne çok yavaş, sanki meydanda alışveriş yapanlardan biriymişçesine.

Birkaç saniye öylece durup kaldım orada. Olan bitenin bir rüya olduğuna ve halen rüya gördüğüme dair tuhaf bir his vardı içimde. Ama rüyada değildim. Tepemde güneş kavurucu ve beyazdı, yüzümün yanından akan terleri hissedebiliyordum.

Soğutucu kıyafeti maksimum seviyesine getirdim ve David'in dediği gibi yaptım. Giriş kapısını arkamdan sıkıca kilitleyip dairemin içine adım atar atmaz kaskımı çıkarttım ama buna rağmen bayılacakmışım gibi bir hisse kapıldım; olduğum yere çöküp sırtımı kapıya yasladım, kendimi biraz daha iyi hissedene dek derin derin soluk aldım.

Neden sonra ayağa kalkabildim. Kapının kilitlerini bir kez daha kontrol ettim, evde olmadığı çok açık olduğu halde kocamın ismini seslendim. Yine de bütün odaları kolaçan ettim: Mutfağı, oturma odasını, yatak odamızı, banyoyu. Hatta dolapların içini bile. Ardından oturma odasına geri döndüm. Biri bir diğer binanın arka tarafına, diğeri bir havalandırma bacasına bakan pencerelerdeki jaluzileri kapattım. Ancak bundan sonra kanepenin üstüne oturup cebime uzandım.

Ceviz kabuğu büyüklüğünde, sert bir şeye sarılı, kahverengi kâğıttan bir paketti. Paket kâğıdı bantla tutturulmuştu, onu çıkardıktan sonra, ilk kâğıt tabakasının altında ikinci bir tabaka, onun altında da ince pelür kâğıttan bir katman olduğunu gördüm, onu da yırtarak çıkardım. Sonrasında, yumuşak ama sık dokulu bir kumaştan yapılmış, ağız kısmı bir büzgü ipiyle sıkıca bağlanmış küçük, siyah bir keseyle karşı karşıya kaldım. İpi gevşetip avucumu kesenin altına uzattım, keseyi sallamamla birlikte büyükbabanın yüzüğü avucumun içine düştü.

Neyle karşılaşacağımı bilmiyordum; korkmam gerektiğine, yanımda herhangi bir şey –pekâlâ da bir patlayıcı, bir virüs şişesi, bir Sinek– taşımış olmamın işten bile olmadığına neden sonra ayabilmiştim.

Ama bazı açılardan yüzük olması daha da kötüydü. Nedenini tam olarak izah edemem ama gayret edeceğim. Oldum olası bir şekilde olduğunu bildiğim bir şeyin aslında başka bir şekilde olduğunu yeni yeni öğreniyor olmak gibi bir şeydi bu. Bu dediğim çoktan olup bitmişti ya gerçi: David, başta söylediği kişi olmadığını söylemişti bana. Ama yüzüğü görene kadar ondan kuşkulanmamayı başarmıştım. Büyükbabanın bir zamanlar "makul inkâr" dediği şey olmuştu bana da; bu, bir şeyi aslında biliyorken de bilmiyormuş gibi davranabileceğiniz anlamına gelir. Peki o halde, David kendisi hakkında bana doğruyu söylüyorsa, söylediği diğer şeyler de mi doğruydu yani? Nasıl oluyordu da hastalığı biliyordu? Beni bulmak için mi gönderilmişti gerçekten?

Diğer ülkeler burası gibi *değil miydi* yani?

David *kimdi* peki?

Elimde duran ve hatırladığım kadar ağır olan yüzüğe baktım, inci kapağı halen pürüzsüz ve parlak durumdaydı. "Buna sedef denir" diye açıklamıştı büyükbaba. "Bir yumuşakçanın ürettiği bir tür kalsiyum karbonattır, kabuğunun içine giren –kum tanesi gibi– tahriş edici bir maddenin etrafında katman üstüne katman oluşturur. Bak, ne kadar da dayanıklı."

"İnsanlar da sedef yapabilir mi?" diye sormuştum büyükbabaya, o da gülümsemişti.

"Hayır" dedi büyükbaba. "İnsanlar kendilerini başka şekillerde korumak durumundalar."

Yüzüğü görmeyeli neredeyse yirmi yıl olmuştu ama şimdi onu yumruğumun içinde sıkıyordum: Sıcacık ve sağlamdı. *Periye vermek durumunda kaldım* demişti büyükbaba. *Hastayken seni koruyup kollayan peri.* Dalga geçtiğini başından beri bilsem de peri diye bir

şey olmadığını bilsem de, sanırım beni en çok üzen de buydu: Büyükbabanın ona geri dönmem için nihayetinde bir bedel ödemek durumunda kalmış olması. Ona her halükârda geri dönmüş olmam ve onun günün birinde yüzüğü başka bir yere, başka birilerine göndermiş olması ve şimdi bana geri dönmüş olduğuna göre ne anlama geldiğini ya da bunca zamandır nerelerde olduğunu ya da bir zamanlar ne ifade ettiğini bildiğim de yoktu artık.

* * *

Ertesi perşembe tekrar buluştuk. O sabah işteyken tuvalete gitmiştim, masamın başına geri döndüğümde salin solüsyonu kutularından birinin altına sıkıştırılmış küçük, katlanmış bir kâğıt parçası vardı. Kâğıdı kaparcasına alıp etrafta beni izleyen biri var mı diye bakındım, kimsecikler yoktu elbette: Sadece ben ve pembecikler.

Saat 19.00'da merkeze ulaştığımda o çoktan gelmiş, dışarıda duruyordu, beni görünce elini havaya kaldırdı. "Parkurun etrafında yürürüz diye düşündüm" dedi, ben de başımı salladım. İçeride ikimize de meyve suyu aldı, ardından yürümeye başladık, yavaş adımlarla yürüyorduk ama çok yavaş değil, normal hızımızda. "Kaskın başında kalsın" dedi, ben de dediği gibi yaptım, meyve suyundan yudum almak istediğimde ağız kısmındaki küçük aralığı açıyordum. Merkezin içi serindi, ancak insanların bazıları sırf tembellikten kasklarını çıkartmamışlardı, dolayısıyla benim kaskımın başımda olması hiç şüphe uyandırmadı. "Seni gördüğüme sevindim" dedi David kısık sesle. "Kocan serbest gecesinde" diye ekledi. Bu bir sorudan ziyade bir açıklamaydı, ona doğru döndüğümde hafifçe başını salladı. "Şaşkınlık yok, öfke yok, ani korku yok" diye hatırlattı bana, ben de bakışlarımı başka yöne çevirdim.

"Nasıl oluyor da bizim serbest gecelerimizden haberdarsın?" diye sordum sakin kalmaya çalışarak.

"Büyükbaban işverenime söylemiş" dedi.

David'in benim dairemde ya da kendi dairesinde buluşmak istememiş olması tuhaf görünebilir. Ama benim onu kendi dairemde istememiş, dahası onun evine gitmeye istekli olmamış olmam bir yana, bunun nedeni herkesin içinde buluşmanın daha güvenli olmasıydı. Ayaklanmaların yaşandığı yıl, devletin gücünü yeniden kazanmasından önce, özel alanların büyük kısmının izlendiği yaygın olarak kabul ediliyordu; şimdi bile, birini yaşadığı dairede ziyaret etmeden önce o kişiye son derece güvenmeniz lazımdı.

Bir müddet ikimiz de bir şey söylemedik. "Bana soracağın herhangi bir şey var mı?" diye sordu, tanıdığım David'den çok farklı gelen, aynı sakin ses tonuyla. Ama sonra kendime bir defa daha hatırlatmak zorunda kaldım, bildiğim David'in var olmadığını. Ya da belki de vardı ama şu anda konuştuğum o değildi.

Zihnimde uçuşan pek çok soru vardı tabii ki; hatta öyle çoktu ki, nereden başlayacağımı kestirmek bile imkânsızdı: Hangi birini söylemeli, hangi birini sormalıydım.

"Yeni Britanya'daki insanların konuşmaları kulağa farklı gelmiyor mu?" diye sordum.

"Evet" dedi. "Öyleyizdir."

"Ama sanki buralıymışsın gibi konuşuyorsun" dedim.

"Rol yapıyorum" dedi. "Güvenilir bir yerde olsaydık, normal aksanımı kullanırdım, o zaman sana da farklı gelirdi konuşmam."

"Ya" dedim. Bir müddet sessiz kaldık. Ardından, ne zamandır merak edip durduğum bir şeyi sordum ona. "Saçın," dedim, "uzun." Bakışlarını bana çevirdi, şaşırmıştı, onu şaşırttığım için kendimle gurur duymuştum. "Seni mekik kuyruğunda gördüğüm o ilk gün, bir tutamı şapkanın altından görünmüştü" dedim, başını salladı.

"Doğru, uzun saçlarım vardı" dedi. "Ama kestim, aylar önce."

"Uyum sağlamak için mi?" diye sordum, başını salladı yine.

"Evet" dedi. "Uyum sağlamak için. Çok dikkatli bir gözlemci-

sin, Charlie" bunun üzerine birazcık gülümsedim, David'in gözlemci olduğumu düşünmesine sevinmiştim, büyükbabanın belki başka insanların göremeyeceği bir şeyi fark ettiğim için benimle gurur duyacağını bildiğim için de sevinmiştim.

"Yeni Britanya'daki insanların saçları uzun mu peki?" diye sordum.

"Bazılarının uzun" dedi. "Bazılarının değil. İnsanlar saçlarını nasıl istiyorlarsa öyle kullanırlar."

"Erkekler bile mi?" diye sordum.

"Evet" dedi. "Erkekler bile."

Bunu zihnimde şöyle bir tarttım, saçlarını uzatabileceğin bir yer; eğer istersen, eğer uzatabilecek saçın varsa yani. Hemen sonra "Büyükbaba ile hiç tanıştın mı?" diye sordum.

"Hayır" dedi. "O şansa sahip olmadım."

"Onu özlüyorum" dedim.

"Biliyorum, Charlie" dedi. "Özlediğini biliyorum."

"Buraya beni almak için mi gönderildin gerçekten de?" diye sordum.

"Evet" dedi. "Burada olmamın tek nedeni bu."

Sonra ne diyeceğimi bilemedim yine. Kulağa kibirli geleceğini biliyorum, kaldı ki hiç de kibirli biri değilimdir ama David'in sırf benim için, sırf beni bulmak için geldiğini duymak yüreğimi hafifletti. Bu sözleri tekrar tekrar duyabilseydim keşke, herkese söyleyebilseydim keşke. Biri beni bulmaya gelmişti: Onun tek sebebi bendim. Kimse inanmazdı buna, ben kendim bile inanamıyordum.

"Başka ne soracağımı bilmiyorum" dedim en nihayet, bakışlarını bir kez daha bana çevirdiğini, birazcık çevirdiğini, hissedebiliyordum.

"Pekâlâ," dedi, "o zaman neden sana planı anlatmakla başlamıyorum ki?" Sonra yine bana baktı, başımı salladım, o da anlatmaya koyuldu. Parkurun etrafını turlayıp durduk, kimi zaman

biz diğer yürüyüşçüleri geçtik, kimi zaman da onlar bizi. Oranın ne en hızlısı ne en yavaşı, ne en genci ne de en yaşlısıydık. Hepimizi birden yukarıdan izliyor olsaydınız, kimin güvenli bir şeyden bahsediyor olduğunu ve kimin, tam da o anda, son derece tehlikeli, son derece imkânsız bir şeyleri anlatıyor olduğunu anlayamaz, böylelerinin nasıl olup da halen hayatta kalabildiklerini düşünmeden edemezdiniz.

Kısım VIII

Yaz, yirmi yıl öncesi

Çok Sevgili Peter, 17 Haziran 2074

Güzel, nazik notun için teşekkürler, bu geç cevap için özür dilerim. Daha önce yazmak istedim, zira endişeleneceğini biliyordum ama şimdiye kadar tamamen güvenebileceğim yeni bir kurye bulamadım.

Tabii ki sana kızmıyorum. Tabii ki hayır. Yapabileceğin her şeyi yaptın. Bu benim hatamdı: Benim (ve senin) fırsatımız varken beni çıkarmana izin verip kabul etmeliydim. Tekrar tekrar düşünüyorum da: Senden bunu beş yıl önce talep etmiş olsaydım şimdi Yeni Britanya'da olurduk. Kolay olmayacaktı ama en azından mümkün olacaktı. Derken zihnimden geçenler kaçınılmaz olarak daha da tehlikeli ve daha da ümitsiz bir hal alıyor: Buralardan çekip gitmiş olsaydık, Charlie hasta olur muydu yine de? Hasta olmamış olsaydı, şimdi daha mı mutlu olurdu? Peki ya ben?

Sonra da bir bakıyorum, belki de bunun, yani onun artık pek de yeni olmayan düşünme, var olma biçiminin, onu bu ülkenin gerçekleri karşısında daha donanımlı kıldığını düşünür olmuşum. Belki de ondaki bu duygusuzluk hali bir tür vurdumduymazlık, dünya nasıl bir yere dönüşürse dönüşsün, zor zamanında ona destek olacak bir şeydir. Belki de kaybettiği için onun adına yas tuttuğum özellikleri, –duygusal karmaşıklık, duyguları özgürce ifade etme eğilimi, hatta isyankârlık– ortadan kaybolmalarıyla as-

lında beni rahatlatması gereken niteliklerdir. İçimin daha umutlu olduğu anlarda, onun iyisiyle kötüsüyle gelişim kaydettiğini ve içinde bulunduğumuz zamanlara ve yaşadığımız yere daha uygun bir insan haline geldiğini dahi canlandırabiliyorum gözümde. *Kendisi*, olduğu kişi konusunda üzgün değil.

Ama sonra şu eski döngü kendini tekrar ediyor: Eğer hastalanmamış olsaydı. Xychor'u kullanmamış olsaydı. Yufka yüreklliliğin, hassasiyetin, romantizmin teşvik edilmese bile en azından hoş görüldüğü bir ülkede büyümüş olsaydı. Nasıl biri olurdu o? Bu suçluluk, bu üzüntü ve suçluluğun verdiği üzüntü olmasaydı ben nasıl biri olurdum peki?

Bizim için endişelenme. Ya da doğrusu endişelen ama normalde endişeleneceğinden daha fazla değil. Kaçmaya çalıştığımı bilmiyorlar. Dahası, bildiğim kadarıyla ve her ikimize de hatırlatmaya devam ettiğim kadarıyla bana halen ihtiyaçları var. Hastalık olduğu müddetçe ben de var olacağım.

Minnet ve sevgilerimle. (Her zamanki gibi.) Charles

Sevgili Peter, 21 Temmuz 2075

Bunu sana aceleyle yazıyorum, zira gitmeden önce kuryeyi yakalamak istiyorum. Bugün az kalsın seni arıyordum, halen de arayabilirim, gerçi güvenli bir hat bulmak giderek daha da zorlaşıyor. Yine de önümüzdeki birkaç gün içinde bir yolunu bulabilirsem arayacağım.

Charlie'nin tek başına kısa yürüyüşler yapmasına yaz başında izin vermeye başladığımdan sana bahsetmiştim sanırım. Kısa derken, aslında kastettiğim şey kısa mesafe: Kuzeyde bir sokak gidip Mews'a, sonra doğuya üniversiteye, ardından güneye Washington Meydanı'nın kuzeyine, sonrasında da batıya evine kadar yürüyebiliyor. Aslında pek niyetim yoktu ama özel öğretmenlerin-

den biri teşvik etti bunu: Eylülde on birine girecek, diye hatırlattı bana; onu az da olsa dış dünyaya salmak durumunda olduğumu söyledi.

Ben de dediğini yaptım. İlk üç hafta boyunca güvenlik görevlisini peşinden gönderip izlettim, sırf yapabileceğinden emin olmak için. Gerçi ona tam olarak ne söylediysem aynen yaptı, eve giden merdivenleri çıkarken ikinci katın penceresinden izledim onu.

Ne kadar gergin olduğumu anlamasını istemedim, bu yüzden onunla konuşmak için akşam yemeğine kadar bekledim. "Yürüyüş nasıl gitti minik kedi?" diye sordum.

Başını kaldırıp bana baktı. "İyi" dedi.

"Neler gördün?" diye sordum.

Şöyle bir düşündü. "Ağaçlar" dedi.

"Ne hoş" dedim. "Peki, başka?"

Bir başka sessizlik. "Binalar" dedi.

"Bana binalardan bahsetsene" dedim. "Pencerelerin herhangi birinde birilerini gördün mü? Binalar ne renkti? Binaların herhangi birinin dışında çiçek saksıları var mıydı? Kapıları ne renkti peki?" Bunların, bu alıştırmaların ona faydası oluyor ama aynı zamanda bana da bir casusa koçluk yapıyormuşum hissi veriyordu: Şüpheli birini gördün mü? Ne yapıyorlardı? Üzerlerindeki kıyafetler nasıldı? Sana gösterdiğim fotoğraflardan onları tespit edebilir misin?

İstediğimi düşündüğü şeyi bana vermek için çok gayret gösteriyor. Ama benim ondan tek istediğim bir gün eve gelip bana, komik, güzel, heyecan verici ya da korkutucu bir şey gördüğünden bahsetmesi; onun için istediğim tek şey bir şeyleri kendi kendine hikâyelendirebilme yeteneği edinmesi. Konuştuğu sırada arada bir bana bakıyor ve ben onayladığımı göstermek için ya başımı sallıyor ya gülümsüyorum ama ne zaman bunu yapsam yüreğimi berbat biçimde sıkıştıran, sadece onun sebep olabildiği bir his gelip çörekleniyor göğüs kafesime.

Haziran sonuna doğru onu tek başına göndermeye başladım. Benim evde olmadığım zamanlarda, onu karşılamak için dadı bekliyor olacak; güzergâhı tamamlaması sadece yedi dakikasını alıyor, bu da yürürken durup etrafa bakınması için ona bolca zaman bırakıyor. Daha ilerilere kadar gitmeye hiç heves etmedi, kaldı ki hava da çok sıcak. Ama sonrasında, ayın başında meydanın içine kadar girip giremeyeceğini sordu.

Bir yanım buna çok sevindi: Asla hiçbir şey istememiş, asla hiçbir yere gitmek istememiş, kimi zaman iştahtan, arzulardan ve tercihlerden yoksunmuş gibi görünen minik kedim, Charlie'm. Gerçi bu dediğim pek de doğru değil ya; örneğin tatlı ile tuzlu arasındaki farkı biliyor ve tuzluyu tercih ediyor. Güzel gömlek ile çirkin gömlek arasındaki farkı biliyor ve güzeli tercih ediyor. Birinin kahkahasının ne zaman küstahça olduğunu, ne zaman neşeden kaynaklandığını ayırt ediyor. Sebebini izah edemiyor ama biliyor. Ona sürekli şunu hatırlatıyorum: İstediği şeyi talep etmesinde bir sorun olmadığını; birinden veya bir şeyden veya bir yerden diğerinden daha çok keyif almakta sorun olmadığını. Keza keyif almıyor olmanın da sorun olmadığını. "Tek yapman gereken bunu dile getirmek," diye anlatıyorum ona, "tek yapman gereken sormak. Beni anlıyor musun minik kedi?"

Bana bakıyor ama ben aklından neler geçirdiğini kestiremiyorum. "Evet" diyor. Ama anlıyor mu bilmem.

Altı ay önce onun meydana adım atmasına asla izin vermezdim. Ama artık yönetimi devlet üstlendiğinden, yalnızca Bölge Sekiz sakini iseniz içeri girmenize izin veriliyordu; girişlerin her birinde insanların belgelerini kontrol etmek üzere görevlendirilmiş nöbetçiler vardı. Central Park'ın geri kalan kısmının geçen yıl dönüştürülmesinin ardından, ilk baştaki özgün plan bu olmamış olsa da tüm parkları araştırma tesisi olarak kullanılacak şekilde amaca uygun hale getireceklerinden endişe etmiştim. Ama sağlık ve adalet bakanları aralarında nadir rastlanılan bir ittifakla

bir araya gelmiş ve komitenin geri kalanını, halka açık toplanma alanlarının olmamasının vatan hainliğini *artıracağı* ve potansiyel isyancı grupları onları daha az izleme imkânına sahip olacağımız yeraltına iteceği konusunda ikna etmek için beraberce uğraş vermişlerdi. Böylece ilk raundu kıl payı da olsa biz kazanmış olduk, ancak artık görünen o ki, Union Meydanı eninde sonunda Madison Meydanı'nın akıbetine uğrayacak ve araştırma tesisi haline getirilmese de zamanla devlet tarafından işletilen, çok amaçlı bir geçici alan olup çıkacak: Bir ay derme çatma bir morg işlevi görürken, ertesi ay geçici bir hapishane olacak.

Gelgelelim Washington Meydanı tamamen farklı bir konu. Bir yerleşim bölgesinin sınırları içinde kalan, ufak bir park, bu yüzden de devlet için oldum olası pek de endişe kaynağı olmuş değil. Yıllar içinde gecekondu mahalleleri inşa edildi, ardından yerle bir edildi, sonrasında tekrardan inşa edildi, ardından bir daha yıkılıp yerle bir edildi: Üst kat penceresindeki elverişli konumumdan baktığımda bile, bu gecekonduların yıkımına dair ezberlenmiş mekanikliği, elindeki copun sapını döndüren, kuzey kapısının yanında bekleyen genç askerin hareketlerindeki gönülsüzlüğü hissedebiliyor, buldozer operatörü kadının bir elini kumandaların üzerine koymuş, diğerini pencereden dışarı sarkıtmış vaziyette, başını geriye yaslayıp da esneyişini görebiliyordum.

Gerçi dört ay önce, büyükçe bir şeyin küt diye bir ses çıkartarak yere çarpmasıyla uyanmış ve buldozer geri mi döndü acaba diye düşünerek dışarı bakmıştım; buldozerden geliyordu ses ama bu sefer meydanın batı tarafındaki ağaçları yerinden sökmek için buradaydı. İki buldozer iki gün boyunca çalıştı, işleri bittiğinde nakil ekibi geldi ve yere indirilen ağaçların köklerini büyük çuval bezleri ve toprak parçalarıyla sarmalayıp muhtemelen yetişkin ağaçların pek çoğunu yeniden diktikleri Bölge On Dört'e götürmek üzere gözden kayboldu.

Meydan, kuzeydoğu ucundan güneydoğu ucuna kadar uzanan bir şerit dışında tamamen ağaçsız bir halde, öyle bomboş du-

ruyor artık. Burada daha halen banklar, yürüyüş yolları ve oyun alanlarından kalma kalıntılar var. Ama bu da tahminimce geçici bir durum; zira işçiler parkın geri kalanında, bir zamanlar çimenle kaplı alanlara çimento dökerek geçiriyorlar günlerini. İçişleri Bakanlığı'ndaki meslektaşlarımdan biri, alanın, dükkânlarını kaybeden satıcıların zararlarını telafi edecek biçimde bir tür açık hava pazarına dönüştürüleceğinden bahsetti.

İşte, Charlie'nin gezip dolaşmasına izin verdiğim yer, çimenlik alandan kalan bu son kısımdı. Sadece bu alanla sınırlı kalacaktı, kimseyle konuşmayacaktı ve yanına biri yaklaşacak olursa doğrudan eve gidecekti. İlk iki hafta onu izledim; üst kattaki pencerelerden birine kamera kurmuştum, laboratuvarda otururken ekranda onu, etrafına bakınmak için bir an bile durmaksızın parkın güney ucuna doğru hızlı adımlarla yürürken seyrediyordum. Soluklanmak için birkaç saniyeliğine duruyor, ardından yürümeye devam ediyordu. Kısa bir süre sonra eve varmıştı, ikinci kamera evden içeri girdiğini, kapıyı arkasından kilitlediğini ve bir bardak su almak için mutfağa geçtiğini gösterdi.

Genellikle öğleden sonraları, güneş gökyüzünde alçaldığında yürüyordu; ben konuşuyor ya da yazışıyor bile olsam, hareketlerini yine de görebiliyordum; ekranın üzerinde şerit halinde bir görüntü bir uzaklaşıp bir yakınlaşıyor, yuvarlak hatlı ufak tefek bedeni ve yusyuvarlak minik yüzü görüntüden bir çıkıyor, ardından geri dönüyordu.

Derken geçen perşembe oldu. Komiteyle telefon görüşmesindeydim. Konu, gelecek yıl piyasaya sürülmesi muhtemel soğutucu kıyafetlerdi; bizimki kirletici–filtreleme kalkanı olan komple sert malzemeden üretilmiş bir kaskla birlikte geldiğinden sizin çıkardığınız versiyondan farklı. Denedin mi hiç? Yürüyor gibi değil de daha ziyade yalpalıyor gibi oluyor insan, dahası kask o kadar ağır ki, üretici tasarıma bir boyunluk ekliyor. Ama gerçekten işe yarıyorlar. Aramızdan bir grup bir akşam test ettik; sayesinde

yıllardan sonra ilk kez öksürmeye, hırıltıyla solumaya ve terlemeye başlamaksızın laboratuvara yeniden girebildim. Gelgelelim oldukça pahalı olacaklar, devlet fiyatı astronomik seviyeden özel bir seviyeye indirip indiremeyeceğimizin yollarını araştırıyor.

Her neyse, kulağım yarım yamalak görüşmede, bir yandan da gözüm ekranda Charlie'nin yürüyüşüne başlamasını izliyordum. Tuvalete gittim, bir çay aldım ve masama geri döndüm. İçişleri bakanlarından biri, soğutma kıyafetlerini kitlesel ölçekte üretmenin zorluklarından bahseden sunumunun daha ortasında tekdüze bir sesle mırıldanıp duruyordu, bu yüzden başımı ekranıma çevirdim: Bir de ne göreyim, Charlie ortalıkta yok.

Sanki bir işe yarayacakmış gibi ayağa kalktım. Parkın güney ucuna ulaştıktan sonra genelde banklardan birine oturur. Yanında atıştırmalık bir şey varsa onları yer. Sonra da ayağa kalkar ve kuzeye doğru ilerlemeye başlar. Ama şimdi hiçbir şey yoktu: Kaldırımı süpüren bir devlet görevlisi ile arka planda yüzü güneye dönük vaziyette duran bir asker dışında.

Kameraya uzaktan erişim sağlayıp sağa doğru çevirdim ama orada da üzerlerinde lacivert üniformaları olan askerler vardı sadece, bir istihkam sınıfı, görünüşe bakılırsa meydanın ölçülerini alıyorlardı. Ardından kamerayı elimden geldiğince sola doğru çevirdim.

Bir müddet hiçbir şey görünmedi. Sadece sokak süpürücüsü ve asker, bir de kuzeydoğu köşesinde, ayak parmaklarının ucunda ileri geri sallanan bir başka asker: Beni her şeyden çok şaşırtan, vurdumduymaz tavırlardan biri: Değişen bunca şey karşısında bile insanların hâlâ ayaklarının üzerinde sallanmaları, hâlâ burunlarını karıştırmaları, hâlâ popolarını kaşımaları ve hâlâ geğirmeleri.

Ama sonra, güneydoğu köşesinin en ucunda bir şey gördüm, bir hareketlenme. Görüntüyü olabildiğince büyüttüm. İki oğlan çocuğu vardı, –genç ergenler, diye düşündüm– her ikisi de sırtları kameraya dönük duruyor, kameraya bakan başka biriyle konuşu-

yorlardı. Bu kişinin sadece ayaklarını, beyaz spor ayakkabılarını görebiliyordum.

Olamaz, hayır diye geçirdim içimden. *Lütfen olmasın.*

Ardından çocukların hareket etmesiyle, o üçüncü kişinin, ayağında beyaz ayakkabıları, üzerinde kırmızı tişört elbisesiyle Charlie olduğun fark ettim. Washington Meydanı Güney'de doğuya doğru yürümeye başladıklarında, etraflarına bile bakmayan çocukları takip ettiğini gördüm.

"Polis!" Çaresizce ekrana bağırdım. "Charlie!"

Ama elbette duran olmadı; yerime çöktüm, üçünün de gözden kaybolmasını, kimseye görünmeden gezinmelerini izledim. Oğlanlardan biri kolunu Charlie'nin boynuna atmıştı öylesine; Charlie o kadar kısaydı ki başının üst kısmı oğlanın koltukaltına ancak geliyordu.

Sekreterime derhal bir güvenlik birimi konuşlandırılması için talimat verdim, ardından koşarak aşağıya, arabama indim; bir yandan tekrar tekrar dadıyı arıyordum. Telefonu en nihayet açtığında ona bağırdım. "Ama Dr. Griffith" dedi ürkekçe, "Charlie burada. Yürüyüşünden yeni döndü."

"Telefona ver onu" diye tersledim, Charlie, yüzünde her zamanki ifade, ekranda belirdiğinde hıçkırıklara boğulmama ramak kalmıştı.

"Charlie" dedim ona. "Minik kedi. İyisin değil mi?"

"Evet, büyükbaba" dedi.

"Bir yere ayrılma" dedim ona. "Orada kal. Ben eve geliyorum."

"Peki" dedi.

Eve vardığımda dadıyı gönderdim (bunun sadece o günlük mü olduğunu yoksa temelli mi kapı dışarı edildiğini özellikle belirsiz bırakmıştım) ve yukarıya, Charlie'nin odasına çıktım. Kucağında kedi, yatağının üzerinde oturmuş duruyordu. Yırtık giysilerle, yara bereyle, gözyaşıyla karşılaşacağım diye aklım çıkmıştı ama o her zaman göründüğü gibiydi, aynıydı; biraz yüzü kızarmış gibiydi ama sıcaktan da olmuş olabilirdi.

Sakin olmaya çalışarak yanına oturdum. "Minik kedi," dedim, "sizi bugün meydanda gördüm." Bakışlarını benden kaçırmadı. "Kamerada" diye açıkladım ama o sessiz kaldı. "O çocuklar kimdi?" diye sordum, yine cevap vermeyince "Kızgın değilim Charlie. Sadece kim olduklarını öğrenmek istiyorum."

Suskundu. Dört yılın ardından onun bu suskun hallerine alışmıştım. Asilikten ya da inatçılıktan değildi, sadece nasıl cevap verileceğini tartmaya çalışıyor, bu da vakit alıyordu. "Onlarla tanıştım" dedi en sonunda.

"Pekâlâ" dedim. "Onlarla ne zaman tanıştın? Ve nerede?"

Kaşlarını çattı, konsantre olmaya çalışıyordu. "Bir hafta önce" dedi. "Üniversite Yeri'nde."

"Ahırların yanında mı?" diye sordum, o da başını salladı. "Peki, isimleri ne?" diye sordum ama başını iki yana salladı, bilmediği ya da hatırlamadığı için huzursuzlanmaya başladığının farkındaydım. Ona hatırlattığım şeylerden biri de buydu: İnsanlara *isimlerini sor. Eğer unutursan, yine sor. Her zaman sorabilirsin, bunda bir şey yok.*

"Sorun değil" dedim ona. "Tanıştığından beri her gün görüştün mü onlarla?" Hayır anlamında bir baş sallama yine.

En nihayet, endişe ve korku dolu bir sesle, "Bugün onlarla parkta buluşmamı söylediler" dedi.

"Peki sen ne yaptın?" diye sordum.

"Yürüyüşe çıkmamız gerektiğini söylediler" dedi. "Ama sonra..." Tam bu esnada durup yüzünü Minik Kedi'nin sırtına gömdü. Üzüldüğünde hep yaptığı gibi kendi kendine sallanmaya başladı, o sallanırken ben de sırtını okşadım. "Arkadaşlarım olduklarını söylediler" dedi neden sonra, kediye öyle sıkı sarıldı ki, hayvancağız ciyak ciyak bağırdı. "Arkadaş olmak istediklerini söylediler" diye tekrarladı, neredeyse inler bir ses tonuyla, onu kendime doğru çektim ve o buna karşı koymadı.

Doktor kalıcı bir hasar olmayacağını söyledi: Ufak tefek yırtılmalar, küçük sıyrıklar, bir miktar kanama. Psikologla görüşmesini

tavsiye etti, Charlie'nin halihazırda bir ergoterapist ve davranış terapistiyle birlikte bir psikologla da görüşüyor olduğunu söylemeden, kabul ettim. Ardından, videoyu İçişleri'ne teslim edip tam kapsamlı bir arama yapılması talimatı verdim: İkisi de Bölge Sekiz sakini, biri beyaz, diğeri Asyalı, Memorial'daki iki araştırma görevlisinin oğulları olan on dört yaşındaki çocukları üç saat içinde buldular. Ebeveynlerinden biri Wesley'nin bir arkadaşının arkadaşı imiş, oğlunun affedilmesini talep eden bir not gönderdi. Wesley, yüzü ifadesiz bir halde, notu dün eve elden teslim etti. Notu buruşturup eline gerisingeri tutuşturduğumda "Benim için fark etmez Charles" dedi, başını sallamakla yetinip iyi geceler dileyerek gitti.

Bu gece, son üç gecedir olduğu gibi, Charlie'nin yatağının yanı başında oturacağım. Perşembe günü, uykuya daldıktan yaklaşık otuz dakika sonra, omuzları ve başı seğirir bir halde boğazının derinlerinden gelen alçak bir hırıltı çıkartmaya başladı, omuzları ve başı seğiriyordu. Ama sonra durdu, onu bir saat kadar daha takip ettikten sonra ben de en nihayet yatmaya gittim. Sık sık yaptığım gibi Nathaniel olsaydı keşke diye düşündüm. Nadiren de olsa yaptığım gibi Eden da olsaydı keşke diye geçirdim içimden. Yine de sanırım asıl dilediğim şey, Charlie'nin sorumluluğunu benimle birlikte üstlenecek birilerinin yanımda olmasıydı.

Olup bitenin onun için en büyük korkum olduğunu söyleyemem, –en büyük korkum onun ölmesi– gerçi ramak kalmıştı. Onunla bedeni hakkında, bedeninin nasıl da sadece kendisine ait olduğu, istemediği hiçbir şeyi yapmak zorunda olmadığı hakkında konuşmayı denemiştim. Hayır, tam olarak böyle değil. *Denememiştim*, bizzat *konuşmuştum*. Onun savunmasız olduğunun farkındaydım; bu tür bir şeyin başına gelebileceğinin de. Hatta öyle bile değil, başına *geleceğini* biliyordum. Dahası, şansımızın yaver gittiğinin farkındaydım, ne denli kötü olursa olsun, daha da beterinin olabileceğinin de.

Üniversitedeyken, öğretim üyelerimden birisi iki tür insan olduğunu söylemişti: Dünya için ağlayanlar ve kendileri için ağlayanlar. Ailen için ağlamak, demişti, kendin için ağlamanın bir türüdür. "Aileleri için yaptıkları fedakârlıklardan dolayı kendi kendilerini kutlayanların, aslında yaptıkları tek bir fedakârlık bile yok," demişti, "çünkü aileleri benliklerinin bir uzantısı ve dolayısıyla egonun bir tezahürüdür." Asıl bencil olmama durumu, demişti, bir yabancıya, hayatı seninkinin kıyısından bile geçmeyecek birisine yardımcı olmaktır.

Zaten bunu yapmaya çalışmamış mıydım ben de? Tanımadığım insanlar için işleri yoluna koymaya gayret etmiştim gerçekten de; üstelik bu aileme, dolayısıyla da bana mal olmuştu. Gel gör ki kolları sıvayıp getirmeye çalıştığım iyileştirmeler, şimdilerde tartışmalı. Dünyaya yardım etmek için yapabileceğim başka bir şey yok, sadece Charlie'ye yardım etmeye çalışabilirim.

Artık çok yorgunum. Gözyaşı döküyorum elbette, sanırım bencilce. Gerçi bugünlerde kendisi için ağlamayan tek bir kişi bile tanımıyorum; hastalık, benlik denen şeyi yabancılardan, onların iyiliğini düşünüyor olsanız bile, şehirde birlikte dolaştığınız o milyonlarca kişiden ayrılmaz bir hale getiriyor, siz de doğanız gereği, o insanların hayatlarının sizin hayatınıza ne zaman dokunup geçebileceğini, hangi birinizin ne zaman bir enfeksiyonla karşı karşıya kalacağını, ne zaman potansiyel bir ölümün kıyısına varacağını düşünüp duruyorsunuz. Bu bencillik ama başka da bir yolu yok gibi görünüyor, henüz değil.

Sana ve Olivier'ye sevgilerimle, Charles.

Sevgili Peter'ım, 3 Aralık 2076

Yıllar önce Aşkabat'ta seyahat ederken kafenin tekinde bir adamla tanıştım. Türkmen Cumhuriyeti'nin halen Türkmenistan

olarak bilindiği ve halen otoriter yönetim altında olduğu '20'li yıllardı.

O zamanlar üniversitede okuyordum, adam sohbeti koyultmuş, sorup duruyordu: Beni Aşkabat'a getiren neydi? Burası hakkında ne düşünüyordum? Adamın muhtemelen bir tür casus olduğunu şimdi şimdi anlıyorum ama o zamanlar yalnız olduğum kadar toy ve ahmak olduğumdan, otokratik bir devletin insanlık dışı olduğuna, demokrasiyi savunmamakla beraber, benim içinde yaşadığım türden bir anayasal monarşi ile onun içinde yaşadığı distopya arasında nasıl da bir fark olduğuna dair fikirlerimi paylaşmaya hevesliydim.

Ben böyle boş boş konuşup nutuk çekerken sabırla beni dinledi ve neden sonra bitirdiğimde "Benimle gel" dedi. Açık pencerelerden birine yürüdük. Kafe, Rus Pazarı'na açılan ve şehrin yerle bir edilip henüz cam ve çeliğe boğulmamış son sokaklarından biri olan kestirme yola bağlı dar bir kol üzerindeki bir binanın ikinci katındaydı. "Dışarı bak" dedi adam. "Bu sana bir distopya gibi mi görünüyor?"

Baktım. Aşkabat'ın en büyük uyumsuzluklarından biri 19. yüzyılda yaşıyormuş gibi giyinmiş insanların 22. yüzyıl için inşa edilmiş bir şehirde gezinmelerini izlemekti. Hemen aşağımda, parlak desenli baş örtüleri ve elbiseleri içinde, tıka basa dolu plastik torbalar taşıyan kadınları, motorlu çekçekleriyle ok gibi geçen adamları, birbirlerine seslenen okul çağındaki çocukları gördüm. Güneşli ama ayaz bir gündü, kışın verdiği hissin nasıl bir şey olduğunu artık hatırlamak mümkün olmasa da kış manzarasını gözümde canlandırarak soğuğu anımsayabiliyorum halen: Yanakları kıpkırmızı olmuş genç kızların yüksek perdeden sesleri, henüz közlenmiş, dumanı üstünde bir patatesi, yüzüne yayılan buharının ardında bir elinden ötekine savurarak tutmaya çalışan yaşlıca bir adam, bir kadının alnına doğru uçuşan yünlü bir atkı.

Gerçi adamın görmemi istediği şey soğuk değil, o soğuğun içinde yaşanan hayatın kendisiydi. Torbaları meyve sebzeyle dolu

orta yaşlı kadınlar, mavi boyalı bir kapının önünde ayaküstü dedikodu yapıyor, bir grup erkek sokak ortasında futbol oynuyor, iki kız ellerinde birer köfteli çörek, kol kola girmiş sokaktan aşağıya doğru yürüyordu. Tam altımızdan geçtikleri sırada biri diğerine bir şey söyledi ve ikisi de elleriyle ağızlarını kapatarak kıkırdamaya başladılar. Bir asker vardı, ancak sırtını bir binanın kenarına yaslamış, başı tuğlaya dayalı, gözleri kapalı, sigarasını dudağına iliştirmiş, solgun güneşte dinleniyordu öylece.

"İşte görüyorsun" dedi rehberim.

Bu değişimi bugünlerde sık sık düşünür oldum, tıpkı altında yatan soruyu düşündüğüm gibi: *Burası distopik* görünüyor mu? Bu şehre dair sık sık bunu soruyorum; –dükkânların yokluğunda ticaret halen devam ediyor, şimdilerde yapıldığı yer ise meydan– gezinip duran çiftlerin, istedikleri alınmadığı için ağlayıp zırlayan çocukların, bakır bir tava için insafsız bir satıcıyla münakaşa eden tiz sesli bir kadının olduğu, tıpkı eskisi gibi aynı türden insanlarla dolu meydan. Tiyatro salonlarının yokluğunda, her bölgede kurmaya devam ettikleri merkezlerde konser dinlemek için toplanan insanlar var. Hayatta olması gereken çocuk ve genç nüfusun yokluğunda, kalanların üzerine adeta boca edilen daha fazla özen, daha fazla sevgi var, ancak bu özenin sevmekten ziyade daha diktatörce bir şeye benzeyebileceğini ilk elden biliyorum. Adamın sorusundaki üstü kapalı cevap, distopya denen şeyin öyle elle tutulur bir şeye *benzemediği*; aslına bakılırsa görüntüsü itibariyle ayırt etmemin mümkün olmadığı, herhangi bir köşe başında karşımıza çıkabileceğiydi.

Ama bir yandan da bir şeylere *benzetmek de mümkün*. Anlattığım şeyler onaydan geçmiş bir hayatın unsurları, yer üstünde yaşanabilen bir hayattan bahsediyorum. Ne var ki gözümüzün ucunda başka bir yaşam var; anlık kesitler halinde, devinimler halinde gözümüze ilişen bir hayat. Televizyon yok örneğin, internet yok ama mesajlar muhataplarına yine de gönderiliyor, mu-

halifler raporlarını halen telgrafla yollayabiliyorlar. Günlük birifinglerimizde onlarla ilgili şeylere denk geldiğim ve okuduğum oluyor; kim olduklarını bulup ortaya çıkartmak genellikle sadece bir hafta kadar sürse de –bu insanların şaşırtıcı, belki de hiç de şaşırtıcı olmayan, oranda bir kısmı devlet görevlileriyle bağlantılı– bizden yakasını sıyıranlar her daim oluyor. Yurtdışına seyahat yok ama yine de her ay iltica girişimlerine dair ihbarlar, Maine ya da Güney Carolina veya Massachusetts ya da Florida kıyılarında botların alabora olduğuna dair haberler geliyor. Mülteci kampları artık yok ama yine de buradan daha kötü ülkelerden firar eden, bulunup derme çatma teknelere doldurularak silahlı muhafızlar gözetiminde gerisingeri denize gönderilen kaçaklara dair haberler –sayıları azalmakla birlikte– yine de var. Böyle bir yerde yaşamak, o küçük devinimin, o seğirmenin, o belli belirsiz sivrisinek vızıltısının hayal gücünüz değil, başka bir varoluşun, bir zamanlar var olduğunu bildiğiniz ve hâlâ da kesinlikle var olması gerektiğini düşündüğünüz ülkenin, duyularınızın menzilinin ötesinde yumruklarını indirmeye devam ettiğinin kanıtıdır.

Veri, soruşturma, analiz, haber, söylenti: Bir distopya tüm bunları indirgeyip tek bir terim haline getirir. Bir tarafta devletin söylediği bir şey var, öte tarafta ise diğer her şey ve işte bu "diğer her şey" tek bir kategoriye girer: bilgi. Henüz genç bir distopyadaki insanlar bilgiye hasrettir, bilginin açlığını hissederler, bilgi uğruna her şeylerini verirler. Ama zamanla bu hasret azalır ve birkaç yıl içinde ne menem bir şey olduğunu unutur gidersiniz; bir şeyi ilk önce öğrenmenin, onu başkalarıyla paylaşmanın, sır saklamanın ve başkalarından da aynı şeyi yapmalarını istemenin heyecanını unutursunuz. Bilginin yükünden kurtulursunuz, devlete güvenmek değilse de ona boyun eğmeyi öğrenirsiniz.

Dahası bizler de unutma, vazgeçme sürecini elimizden geldiğince kolaylaştırmaya çalışıyoruz. Tüm distopyaların sistemleri ve görünümleri açısından bu denli genel özellikler sergilemele-

rinin nedeni budur: Enformasyon araçlarının (basın, televizyon, internet, kitaplar; her ne kadar ben, kolaylıkla işe yarar bir hale getirilebileceğini düşündüğüm televizyonu tutmamız gerektiği kanaatini taşısam da) ortadan kaldırılması ve bunun yerine doğal olana, elle toplanan veya yapılan şeylere bir vurgu söz konusu. Nihayetinde, söz konusu iki dünya, ilkel dünya ile teknolojik dünya, bir tarım projesi gibi görünen, ancak devletin maddi gücü nispetinde gerçekleştirebileceği en gelişmiş sulama ve iklim sistemleri tarafından desteklenecek olan Çiftlik benzeri girişimlerde birleşir. Siz de orada çalışan insanların eninde sonunda bu teknolojinin bir zamanlar nasıl uygulandığını ve bir zamanlar neler yapabildiğini, bir zamanlar ona kaç farklı biçimde bağımlı olduğumuzu ve hangi bilgileri sağlayabileceğini unutacaklarını umut edersiniz.

Sana ve senin oralarda yaptıklarına bir bakıyorum da Peter, tutsak edildiğimizi görüyorum. Elbette farkındayım bunun. Ama artık ne yapabilirim ki? Nereye gidebilirim? Geçen hafta tüm devlet evraklarındaki unvanımı "biliminsanı"ndan" "kıdemli yönetici"ye çevirdiler. "Bir terfi," dedi içişleri bakanı, "tebrikler." Aslında bir nevi öyle ama aynı zamanda da değil. Halen biliminsanı kategorisinde yer alıyor olsaydım, yurtdışındaki sempozyumlara ve konferanslara teorik olarak katılabilecektim, gerçi öyle yığınla davet aldığım da yok ama. Ne var ki bir devlet yöneticisi olarak benim buradan ayrılmam için bir gerekçe de yok, buna ihtiyaç da yok. Çıkıp gidemeyeceğim bir ülkede güçlü bir adamım, bu da doğası gereği beni bir tutsak yapıyor.

Sana bunu gönderiyor olmamın sebebi de bu zaten. Sahip olduğum şeylerin elimden alınacağını sanmıyorum. Ama bu değerli ve düşünüyorum da Charlie ile benim *olur da* buradan ayrılabileceğimiz gün gelirse, paramızı ya da eşyalarımızı yanımıza alabileceğimizi sanmıyorum. Hatta yanımıza hiçbir şeyimizi alamayabiliriz. Bu yüzden bunu bizim için muhafaza etmeni istiyorum. Belki bir gün onu senden geri alabilirim ya da parasını başka bir

yere yerleşmekte kullanabilmemiz için senden onu satmanı isteyebilirim. Bütün bunların kulağa ne denli naif geldiğinin farkındayım. Ama bir yandan da nezaketinden bana gülmediğinin de farkındayım. Benim için endişelendiğini biliyorum. Endişelenmemeni söyleyebilseydim keşke. Şimdilik, bunu benim için koruyacağını biliyorum.

Sevgiler, Charles

Benim Sevgili Peter'ım, 29 Ekim 2077

Bir süredir sesim soluğum çıkmadığı için kusura bakma ama söz, "buradayım ve hayattım" demek için bile olsa sana düzenli haber göndereceğim. Haberleri duymak isteyecek kadar naziksin. Bu arada yeni kurye için teşekkürler, bizim taraftan ziyade sizin taraftan birisinin olması çok daha güvenli sanırım, özellikle de bu aralar.

Bizimle ilişkileri kesiyor olmanıza herkes halen şaşkın. Bunu itham edici anlamda söylemiyorum, öyle de olsa ne fark eder ki – gelgelelim asla gerçekleşmeyecek tehditlerden biri gibi görünüyordu. Endişenin daha büyüğü, *sizin* tarafınızdan tanınmıyor olmaktan ziyade, başka yerlere de aynı şeyi yapmaları konusunda ilham verme olasılığınız.

Ayrıca bunun neden vuku bulduğunu da gayet iyi anlıyoruz. Evlilik Yasası altı yıl önce ilk kez gündeme getirildiğinde sadece imkânsız görünmekle kalmıyor, aynı zamanda mantıksız da görünüyordu. Üç farklı ülkede artan huzursuzluk oranlarının yirmi beş yaş üzerindeki bekâr erkeklerin yüzdesiyle ne dereceye kadar ilintili olduğu hakkında Kandahar Üniversitesi'nce yürütülen şu çalışma gündemdeydi o dönem. Çalışma, yoksulluk, cehalet, hastalık ve iklim felaketi gibi sosyal açıdan istikrarı bozan diğer etkileri hesaba katmayı atlamış ve sonunda da saygınlığını yitirmişti.

Ama bana kalırsa, komitenin bazı üyeleri üzerinde benim (ve belki de onların) farkına vardığımdan çok daha fazla etkisi olmuştu, gerçi yasa teklifi geçtiğimiz yaz tekrardan gündeme getirilip yeniden sunulduğunda farklı bir çerçeveye oturtulmuştu: Evlilik, yeniden yerleştirmeyi teşvik etmenin ve bunu devlet destekli bir kurum bünyesinde yapmanın bir yolu olacaktı. Teklif, İçişleri'nden bir bakan yardımcısı ile Sağlık Bakanlığı'ndan bir diğer mevkidaşı tarafından ortaklaşa kaleme alınmıştı, kapsamlı ve tedirgin edecek derecede rasyoneldi, evliliğin tüm amacı bir sadakat ifadesi değil de toplumun ihtiyaçlarına boyun eğmekmiş gibi. Ki belki de öyledir. Bakan yardımcıları, toplumu geniş kapsamlı bir refah devleti kavramına yavaşça ve dikkatlice alıştırmanın bir yolu olabileceğini iddia ettikleri evlilik kurumu için tasarladıkları ödül ve teşvik sistemini açıkladılar. "Üreme teşviki" olarak adlandırdıkları bir barınma ödeneği olacaktı, bu da esasen insanların çocuk sahibi oldukları için sosyal yardımlar veya nakit ödeme yoluyla ödüllendirileceği anlamına geliyor.

Adalet bakanlarından biri "Özgür siyahların daha fazla sayıda özgür siyahlar dünyaya getirdikleri için göklere çıkarılacaklarını göreceğim kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi" dedi umursamaz bir alaycılıkla, bu sözler üzerine herkes gerildi.

"Toplumun yeniden inşasına katkıda bulunacak her türden insana ihtiyaç var" dedi içişleri bakan yardımcısı.

Adalet bakanı "Bana kalırsa umutsuz zamanlar, umutsuz önlemleri gerektiriyor, sanırım" dedi usulca, gergin bir sessizlik çöktü bu kez ortama.

"Madem öyle, pekâlâ" dedi içişleri bakan yardımcısı en nihayet, kati bir tavırla.

Bir başka sessizlik daha oldu, huzursuz bir suskunluktu bu da ama aynı zamanda da öngörülüydü, sanki hepimiz bir oyunun oyuncularıymışız da oyunun tam da hararetli bir ânında aramızdan biri repliklerini unutuvermişti.

Neden sonra biri konuştu. "Aaa, burada evliliğin tanımı ne, öyleyse?" diye sordu.

Odadaki herkes ya bakışlarını masaya indirmiş ya da tavana kaldırmıştı. Soruyu soran adam özel sektörden yeni ayrılmış, Eczacılık Bakanlığı'nda görevlendirilmiş bir bakan yardımcısıydı. Beyaz olması, muhtemelen ellili yaşlarının başında olması ve hem çocuklarının hem de kocasının '70'te ölmüş olması dışında hakkında çok az şey biliyordum.

Neden sonra "Şöyle ki" diye lafa girecek oldu içişleri bakan yardımcısı olan kadın ama sonra o da sustu, sanki biri onun yerine cevap verecekmiş gibi yalvarırcasına bakışlarını gezdirdi odadakilerin üzerinde. Ne var ki konuşan olmadı. Kısa bir duraklamanın ardından "Önceden var olan tüm evlilik sözleşmelerini tanıyacağız elbette" dedi.

"Ama," diye devam etti, "Evlilik Yasası'nın amacı üremeyi teşvik etmek, bu nedenle de..." yine odadakilerden yardım arandı; yine kimse oralı olmadı. "Sosyal yardımlar yalnızca biyolojik erkekler ile biyolojik dişiler arasındaki birleşmelere verilecek. Ne var ki bu," diye hızlıca ekledi, eczacılık bakanı konuşmaya fırsat bulamadan, "söz konusu tanıma uymayanlara herhangi bir ahlaki... ceza verilmesi yönünde bir teklifimiz olduğu anlamına gelmiyor; bu tür çiftler devlet teşviklerinden yararlanamayacak sadece."

İnsanlar birdenbire sorular yağdırmaya başladılar. O odadaki otuz iki kişiden, yasa teklifini kaleme alanlardan biri olan, tavşana benzeyen ufak tefek kadın dahil, bundan oldukça eminim en az dokuzumuz, bu yasa geçecek olursa devlet yardımlarından yararlanamayacaktık. Sadece iki ya da üç kişi olsaydık daha çok endişelenirdim; insanlar bu gibi durumlarda kendi çıkarlarına karşı oy kullanmaya eğilim gösterirler, çünkü bunun kendilerine daha fazla kişisel koruma sağladığını düşünürler. Gelgelelim bu durumda, böyle bir teklifin hayata geçmesi için sayıca çok fazlay-

dık, cevaplanamaz onca husus olduğundan bahsetmiyorum bile: Bu, kısır çiftlerin evliliklerinin devlet yardımlarından yararlanmaya uygun olmayacağı anlamına mı geliyordu? Biyolojik çocukları olan ya da daha fazla çocuğa sahip olma imkânı olan aynı cinsiyetten ebeveynlerin durumu ne olacaktı peki? Sayıları artık tarihe geçecek boyutta rakamlarla telaffuz edilen dul kadın ve dul erkeklerin durumu ne olacaktı? Esasında, vatandaşlara çocuk sahibi oldukları için ödeme yapmaktan mı bahsediyorduk *gerçekten de*? Peki bu insanların bir zamanlar çocukları vardıysa ama öldülerse ne olacaktı, hak etmiş oldukları yardımlar devam edecek miydi? Bu, doğurgan bir kişinin çocuk sahibi olup olmayı seçme hakkını fiilen ortadan kaldırmıyor muydu peki? Doğurgan kişinin fiziksel ya da zihinsel olarak uygun olmadığı durumlarda ne olacaktı? Onları yine de çocuk sahibi olmaya teşvik edecek miydik? Peki ya boşanma konusu? Bu, kadınları istismar edildikleri evlilikleri devam ettirmeye teşvik etmeyecek miydi? Kısır bir kişinin doğurgan bir kişiyle evlenmesine izin verilecek miydi peki? Diyelim ki birisi cinsiyet değiştirdi, söz konusu mevzuat onları yasal anlamda çözümlenemez bir gri alanda bırakmayacak mıydı? Belli başlı ticaret ortaklarımızın özellikle ikisinin bizimle ilişkilerini kesmesinin beklendiği bu dönemde, bu planı finanse edecek para nereden geliyordu? Ülkenin bekası için üreme bu denli önemliyse, vatan hainlerini affetmek ve onları kontrollü bir ortamda dahi olsa, çocuk sahibi olmaya teşvik etmek daha mantıklı olmaz mıydı? Mülteci çocuklarından yetim düşmüş bazılarını neden evlat edinmiyorduk ya da iklimsel olarak harap olmuş ülkelerden çocuk ithal etmek suretiyle, ebeveynlik nosyonunu biyolojiden neden ayırmıyorduk peki? Yasa teklifini kaleme alanlar, sırf ahlakçı bir gündem geliştirmek için ulusal ve varoluşsal bir travmadan, koca bir çocuk neslinin tamamen ortadan kaybolmuş olmasından istifade etmemizi mi öneriyorlardı gerçekten de? Oturumun sonuna gelindiğinde teklifi kaleme alanların ikisi de ağladı ağlayacak

duruma gelmişlerdi; toplantı sona ermiş, herkes öfkeli bir ruh haliyle dağılmıştı.

Arabama doğru yürüyordum ki, birinin adımı seslendiğini duydum; bir de dönüp baktım ki eczacılık bakanı durmuş bana seslenıyor. "Geçmeyecek" dedi son derece kararlı bir ses tonuyla; öyle emin konuşuyordu ki, neredeyse gülümseyecektim: Çok genç ve kendinden çok emindi. Derken tüm ailesini kaybetmiş olduğu ve sırf bunun için bile saygımı hak ettiğini düşündüğüm geldi aklıma.

"Umarım haklı çıkarsın" dedim, o da başını salladı. "Hiç kuşkum yok" dedi, ardından selam verip kendi arabasına yöneldi.

Göreceğiz bakalım neler olacak. Halkın ne kadar uysal olduğunun kanıtlanması yıllar boyunca beni hem şaşırttı hem de dehşete düşürdü: Hastalık korkusu, insanın sağlıklı kalma içgüdüsü, bir zamanlar değer verdikleri hemen hemen tüm diğer arzu ve değerleri gölgede bıraktı, tıpkı mahrum kalınamaz gözüyle baktıkları özgürlüklerin çoğu gibi. İşte bu korku devlet açısından maya işlevi gördü ve artık devlet, toplumun gevşediğini hissettiği an kendi korkusunu yaratıyor. Pazartesi itibariyle Evlilik Yasası üzerine kesintisiz devam eden müzakerelerin üçüncü haftası başlıyor; görünen o ki, bunu en sonunda durdurabilecek gibiyiz. Yaptığınız kınamanın faydası oldu kesinlikle. Bunun bizi Eski Avrupa'dan tamamen uzaklaştırmaksızın nasıl devam ettiğini anlamıyorum ama daha önceleri de yanıldığım oldu elbette.

Hepimize şans dile. Gelecek hafta daha çok yazarım.

Olivier'e sevgilerimi ilet. Birazını da kendine ayır.

Charles

3 Şubat 2078

Sevgili Peter, yasa geçti. Yarın ilan edilecek. Diyecek başka bir şey bulamıyorum. Sonra daha uzun yazarım. Charles.

Sevgili Peter, 15 Nisan 2079

Saat çok erken, şafak yeni yeni söküyor ve ben uyuyamıyorum. Bir süredir doğru düzgün uyuduğum yok zaten, görünüşe bakılırsa son birkaç aydır durum böyle. Daha erken yatmaya çalışıyorum, eskisi gibi gece yarısını geçtikten sonra değil, on bire yakın yatağa gidiyorum ama orada öylece uzanıyorum. Bazen hem altımdaki şiltenin hem de tepemde dönüp duran vantilatörün sesini kesinlikle ayırt ettiğim, uyanıklık ile pinekleme arası sınırda bir duruma kaydığım oluyor, hepsi bu. Böyle zamanlarda o gün olup bitenleri zihnimde canlandırıp tekrar tekrar yaşıyor, yaşadığım bu tekrarlarda kimi zaman olayın bir iştirakçisi, kimi zaman da tanığı oluyor, kameranın şaryosu üzerinde hangi anda sallanıp da bakış açımı değiştireceğini asla kestiremiyorum.

Dün gece C.'yle yine görüştüm. Tam da benim tipim olduğunu söyleyemem, dahası ona ait olduğumu düşünemiyorum bile. Ama ikimiz de aynı güvenlik iznine ve rütbeye sahibiz; bu da onun benim evime, benim de onunkine gidip gelebileceğimiz ve sonrasında herhangi bir sorgu sual olmadan ya da zorluk çıkmaksızın ikimizin de makam araçlarımızı evlerimize geri dönmek üzere kapıda bekletebileceğimiz anlamına geliyor.

İnsan dokunulmaya ne denli ihtiyaç duyduğunu unutuyor kimi zaman. Bu, yiyecek, su ya da ışık gibi bir şey değil ki; onsuz yıllarca pekâlâ da yaşayabiliyorsun nihayetinde. Beden o hissiyatı hatırlamıyor; unutmana izin verecek iyiliği yapıyor sana. İlk iki seferinde, sanki bir daha hiç fırsatımız olmayacakmış gibi acele içinde, neredeyse vahşice seviştik ama son üç vukuat daha acelesiz geçti. Bölge On Dört'te devletin tahsis ettiği bir belediye evinde yaşıyor; temel ihtiyaçlar haricinde hiçbir şey yok içeride, neredeyse boş denebilecek, bir odanın bir diğerine açıldığı bir yer, hepsi bu.

Sonrasında, etrafta dinleme cihazları yokmuş gibi davranıyor –bu ayrıcalığa sahibiz– ve sohbet ediyoruz. Elli iki yaşında,

benden yirmi üç yaş daha genç; hayatta olmuş olsaydı David'den sadece on iki yaş büyük olacaktı. Kimi zaman oğullarından bahsettiği oluyor; en küçükleri bu yıl on altı yaşında olacak olan, yani Charlie'nin bu eylülde gireceği yaştan sadece bir yıl daha büyük olan oğlunu ve bir zamanlar kendisinin de çalıştığı bir ilaç şirketinin pazarlama departmanında çalışmış kocasını anlatıyor. Hepsinin altı ay gibi bir süre içinde peş peşe hayatlarını kaybetmelerinin ardından C. kendini öldürmeyi düşünmüş, ne var ki yapamamış, nedenini artık hatırlamadığını kendisi söylüyor.

"Neden yapmadığımı ben de hatırlayamıyorum" dedim, gerçi daha ağzımdan dökülür dökülmez söylediklerimin yalan olduğunun farkına vardım.

"Kız torunun" dedi, ben de başımı salladım.

"Şanslısın" dedi.

Evlilik Yasası'ndan bir sonuç çıkmayacağından bu denli emin olanın C. olduğunu hatırlarsın. Şimdi bile, neredeyse gizli saklı görüşüyor olmamıza rağmen, yasanın kaldırılmasının an meselesi olduğunu iddia etmeye devam ediyor. "Çocuk sahibi olmayacak insanların evlenmesinin ne anlamı var?" diye sordu. "Eğer amaç, genel itibariyle daha fazla sayıda çocuk yetiştirmekse, neden bazılarımız koruyucu aile olarak kullanılmıyoruz ya da bizlere destekleyici başka roller verilmiyor? Vatandaşlarımızın tamamından azami faydayı sağlamak değil mi asıl mesele?" Bir seferinde kaçınılmaz sonucu –komitenin vaatlerine rağmen, Evlilik Yasası'nın eninde sonunda eşcinselliğin ahlaki gerekçelerle yasadışı olduğunun beyan edilmesine yol açacağını– hatırlattığımda bana öyle bir öfkeyle karşı çıktı ki, eşyalarımı toparlayıp oradan ayrılmaktan başka çarem kalmadı. "Bunun ne anlamı var ki?" diye sordu bana, tekrar tekrar, eşcinselliğin suç sayıldığı her yerde ve her dönemde meselenin aynı olduğunu –gücünü kaybeden bir devletin geldiği noktanın suçunun üstüne atılabileceği bir günah keçisi yaratmak olduğunu– söylediğimde beni şüpheci ve alaycı olmakla suçla-

mıştı. "Ben bu devlete güveniyorum" demişti; devlete benim de bir zamanlar güvendiğimi söylediğimde ise, felsefi anlamda birbirimizden çok uzak olduğumuzu dile getirerek çıkıp gitmemi istemişti. Aramızdaki suskunluk haftalarca devam etti. Ama sonra ihtiyaç bizi yeniden bir araya getirdi, bizi yeniden birleştiren şeyin kaynağı artık sözünü edemediğimiz aynı şeydi.

İlerleyen zamanlarda beni kapıya kadar geçirir olmuştu; öpüşmekten ziyade sarılırdık ayrılırken, bir dahaki buluşmamızı teyit ederdik. Komite toplantılarında içten davranırdık birbirimize. Ne çok mesafeli ne de çok samimi. Kimsenin farklı bir şey söyleyebileceğini sanmıyorum. Son görüşmemizde, bizler gibi özel bir evde buluşamayanlar için, çoğunlukla Bölge Sekiz'in batısının uzak kısımlarında kalan güvenli evlerin birer ikişer ortaya çıkmaya başladığını söyledi. "Genelev değiller" diye açıkladı. "Daha ziyade buluşma mekânı gibi yerler."

"İnsanlar oralarda ne yapıyorlar peki?" diye sordum.

"Bizim burada yaptıklarımızı" dedi. "Ama sırf seks değil."

"Öyle mi?" diye sordum.

"Öyle" dedi. "Aynı zamanda konuşuyorlar da. Oraya gidiyor ve sohbet ediyorlar."

"Ne hakkında?"

Omuzlarını silkti. "İnsanların konuşup durduğu şeyler hakkında" dedi, o bunu söylerken bir şeyin farkına vardım: İnsanların nelerden konuşup durduklarını bilmiyordum artık. Bizi komitedeyken dinleyecek olsan, insanların hepsinin devletin nasıl yıkılacağından, ülkeden nasıl kaçılacağından, nasıl kargaşa çıkarılacağından konuşup durduklarını zannederdin. Hem konuşacak başka ne vardı ki zaten? Film yok, televizyon yok, internet yok. Bizim bir zamanlar yaptığımız gibi, koca bir akşamı bir makale ya da roman üzerinde görüş alışverişinde bulunarak ya da uzaklarda bir yerde geçirmeyi düşündüğün bir tatilden bahsedip gevezelik ederek geçiremezdiniz. Az önce seviştiğiniz kişiden veya yeni bir iş için nasıl

da iş görüşmesi yaptığınızdan veya yeni bir araba, daire ve güneş gözlüğü satın almayı ne kadar da çok arzu ettiğinizden bahsedemezdiniz. Bunları yapamazsınız, çünkü bunların hiçbiri mümkün değildi artık, en azından aleni bir biçimde; dahası bunların ortadan kaybolmasıyla saatlere, günlere bedel sohbetler de ortadan kalkmıştı. Halihazırda içinde yaşadığımız dünya hayatta kalmaktan ibaretti ve hayatta kalmak denen şey de şimdiki zamandı. Geçmiş artık söz konusu değildi, gelecek ise çoktan hayal olmuştu. Yaşam mücadelesi umudu içinde barındırır, aslında umudun ta kendisidir; gelgelelim zevke müsamaha göstermez, üstelik konu olarak da sıkıcıdır. Konuşmak ve dokunmak: C. ile benim hayata geçirebilmek için kâh şehir merkezinde bir yerde, kâh nehir kıyısındaki bir evde tekrar tekrar bir araya geldiğimiz şeyler; bizim gibi başka insanlar da vardı, sırf onlara yanıt veren başka birilerinin sesini, hatırladıkları benliğin öyle ya da böyle halen var olduğunun kanıtını duymak için birbirleriyle konuşuyorlardı.

Daha sonra eve gittim. Dışarıda olacağımı bildiğim gecelerde Güvenlik'ten bir kadın nöbetçiyi aşağıda oturtup bekletirdim. Kadını gönderdikten sonra Charlie'nin odasına çıktım ve yatağının kenarına oturup onu izlemeye koyuldum. O ne annesine ne de babasına benzeyen çocuklardan biri. Burnu Eden'ınkini andırıyor belki; bir de David'in uzun, ince ağzını almış sanırım ama nedense yüzündeki hiçbir şey bana ikisini de hatırlatmıyor ve ben buna şükrediyorum. O kendine özel bir varlık; geçmişin taşıyıp getirdiği bir varlık değil. Üzerinde kısa kollu bir pijama vardı, parmaklarımı yara izlerinin bıraktığı küçük çukurluklarla delinmiş kollarında gezdirdim. Yanı başında, sağ ön bacağındaki yaradan irin sızan Minik Kedi yatıyordu; yakında onu kliniğe götürmek, ona zehir enjekte ettirmek ve Charlie'ye söyleyecek bir yalan bulmak gerektiğini biliyordum.

Yatakta Nathaniel'ı düşündüm uzun uzun. Eğer şansım yaver giderse onu bir utanç veya kendini cezalandırma kaynağı olarak

değil de bir tarafsızlık kaynağı olarak hayalimde canlandırabiliyorum. C. ile birlikteyken gözlerimi kapatıp onun elli iki yaşındaki Nathaniel olduğunu hayal edebiliyorum kimi zaman. C.'nin görünüşü, kokusu, sesi ve tadı Nathaniel'ınkinden tamamen farklı ama nihayetinde ten tendir. Bunu senden başka kimseye itiraf etmeye cesaret edemem (anlatacak başka kimse kalmadığından değil) ama Nathaniel'le geçen hayatımdan sahneleri ve anları tekrar tekrar düşündüğüm, David'in, –sonraları Eden'ın– daha da sonraları Charlie'nin sanki hiç var olmamışlarcasına kaybolduğu rüyalar giderek artıyor. Sıradan rüyalar bunlar genellikle: Nathaniel ve ben gün geçtikçe yaşlanıyor, ayçiçeği dikip dikmeme konusunda anlaşmazlık yaşıyoruz veya bir keresinde çatı katımızdaki bir rakunu dışarı çıkartmaya uğraşıyoruz. Massachusetts'te deniz kenarında bir yazlık evde yaşıyor gibiyiz; yapının dışını hiç görmemiş olsam da neye benzediğine dair aşağı yukarı bir fikrim var.

Gündüzleri Nathaniel'la sesli konuştuğum oluyor kimi zaman. Sırf nezaketten işten nadiren bahsediyorum, çünkü bu onun canını sıkıyor, biliyorum. Bunun yerine ona Charlie'yi soruyorum. O çocuklarla yaşadığı o ilk olayın ardından, ona daha önce anlattığımdan çok daha etraflı bir şekilde seksten ve cinsel tehditlerden bahsetmiştim. "Sormak istediğin bir şey var mı?" diye sormuştum ona; bir müddet sessizliğin ardından başını sallayarak, "Hayır" demişti. Kimsenin kendisine dokunmasından hoşlanmıyor hâlâ ve onun için kimi zaman üzülsem de bir yandan da onu kıskanıyorum: (hayal gücünü bir tarafa bırak) Arzunun olmadığı bir hayat yaşıyor olmak bir zamanlar acınacak bir şeydi ama şimdi onun hayatta kalmasını sağlayacak ya da en azından hayatta kalma ihtimalini artıracak bir şey olabilir bu. Ne var ki beslediği o tiksinti onu bir başına dolaşmaktan alıkoymamıştı yine de; ikinci olayın ardından onu tekrardan karşıma alıp oturttum. "Minik kedi" diye başladım, sonrasında ne diyeceğimi bilemedim. O çocukların ondan hoşlanmadığını, ona sadece kullanılıp bir kenara atılacak bir

şey gözüyle baktıklarını nasıl söyleyebilirdim ki ona? Yapamadım bir türlü, beceremedim, kelimeleri bulup çıkartmaya çalışırken bile kendimi hainlik yapıyormuş gibi hissediyordum. O anlarda, birinin onu arzulamasını, bu arzunun acımasızlıkla lekelenmiş olsa bile, en azından bir tutku ya da o türden bir şeyler içermesini istedim. Bu, birilerinin onun hoş, özel ve arzu edilir bulduğu anlamına gelirdi; günün birinde birilerinin onu, farklı biçimde de olsa, benim kadar yürekten sevebileceği anlamına gelirdi.

Hastalıkların yol açtığı tüm dehşetler arasında en az sözü edilenlerden birinin bizi kategorilere ayıran arsız gaddarlık olduğunu daha sıklıkla düşünür oldum. Bunlardan birincisi ve en bariz olanı yaşayanlar ve ölülerdi. Sonrasında ise hasta olanlar ve iyi olanlar, yas tutanlar ve tutmayanlar, iyileşenler ve tedavi edilemeyenler, sigortalılar ve sigortasızlar geliyordu. Bu istatistiklerin kaydını tuttuk, hepsini tek tek yazdık. Ama bir de başka tür bölünmeler vardı, kayıt altına alınmayı gerektirmeyen türden ayrıştırmalar: Başkalarıyla yaşayanlar ve yalnız yaşayanlar. Parası olanlar ve olmayanlar. Bağlantıları olan insanlar ve olmayan insanlar. Gidecek bir yeri olanlar ve olmayanlar.

Nihayetinde, düşündüğümüz kadar bir fark yaratmamıştı. Zenginler öyle ya da böyle ölmüştü, belki olması gerekenden biraz yavaş, o kadar; fakirlerin bir kısmı hayatta kalmıştı. Virüsün ilk raundu şehri kırıp geçirdikten sonra, en kolay avların tamamını: Yoksulları, sakatları ve gençleri adeta kepçeyle çekip çıkardıktan sonra ikinci, üçüncü ve dördüncü rauntlar için geri dönmüştü, ta ki en şanslı olanlar kalana kadar. Yine de kimse tamamen şanslı değildi: Charlie'nin hayatı şanslı mıydı? Belki de öyledir: Nihayetinde o burada, konuşabiliyor, yürüyebiliyor ve öğrenebiliyor, eli ayağı tutuyor ve aklı başında, seviliyor ve biliyorum ki sevebilecek kapasitesi var. Yine de olabileceği kişi değil, çünkü hiçbirimiz değiliz; hastalık hepimizden bir şeyler aldı götürdü, bu yüzden şans tanımımız, şans denen şeyde her zaman olduğu üzere, pa-

rametreleri başkaları tarafından belirlenen bir görelilik meselesi. Hastalık kim olduğumuza dair tüm ayrıntıları açıklığa kavuşturdu; bizlerin hayatımız hakkında kurmuş olduğu kurguları ortaya çıkarttı. İlerlemenin, hoşgörünün illa ki daha fazla ilerlemeye ve hoşgörüye yol açmayacağını gözler önüne serdi. Nezaketin fazla nezaket getirmediğini ortaya koydu. Hayatlarımızın ritminin gerçekte ne denli kırılgan olduğunu gözler önüne serdi. Dostluğu dayanıksız ve şartlı bir şey olarak ifşa etti; hayat arkadaşlığını ise bağlamsal ve koşullara bağlı olarak teşhir etti. Hiçbir yasa, hiçbir düzenleme, hiçbir sevgi, bizlerin hayatta kalma ihtiyacından ya da aramızdaki daha yüce gönüllüler için, hayatta kalmak için, her kim olurlarsa olsunlar kendi halkımıza olan ihtiyacımızdan daha güçlü değildi. Hayatta kalmış olan –şayet kendimizi kurtarmak anlamına gelecekse başka birilerini, hatta tanıdığımız birilerini ya da tanıdığımız birilerinin akrabasını ilaçtan, hastaneye yatmaktan ya da yiyecekten mahrum etmenin yollarını aramış olan– bizler arasında belli belirsiz, karşılıklı bir utanç olduğu hissine kapıldığım oluyor kimi zaman. Tanıdıkları, hatta belki de sevdikleri birini –bir komşusunu, tanışık olduğu birini, bir meslektaşını– Sağlık Bakanlığı'na ihbar edenler ve onların kapıda bekleyen kamyonete çekiştirilerek götürüldükleri sırada, birilerinin yanlış bilgilendirme yaptığını, kızlarının koluna boylu boyunca yayılmış olan kızarıklığın sadece egzama olduğunu, oğullarının alnındaki yaranın sıradan bir sivilce olduğunu haykırıp duran, yardım için yalvaran seslerini bastırmak için kulaklıklarının sesini sonuna kadar açmış olanlar kimdi peki?

Hastalık artık kontrol altında ve bizler bir kez daha hayatın tesadüflerine kafa yormaya geri döndük bugünlerde: Markette tofu yerine tavuk bulup bulamayacağımızın veya çocuklarımızın bu yıl bu üniversiteye mi yoksa ötekine mi kabul edileceğinin veya bu yılki konut piyangosunda şansımızın yaver gidip gitmeyeceğinin, Bölge On Yedi'den Bölge Sekiz'e mi yoksa Bölge Sekiz'den

Bölge On Dört'e mi taşınacağımızın hesaplarını yapmaya başladık.

Gelgelelim tüm bu kaygıların ve ufak tefek endişelerin ardında çok daha derin bir şey var: Kim olduğumuza dair hakikat, kendi öz benliklerimiz, diğer her şey yanıp kül olduğunda ortaya çıkan şey. O kişiye elimizden geldiğince uyum sağlamayı, kendimizin kim olduğunu bildiğimizi görmezden gelmeyi öğrendik. Çoğu zaman başarıyoruz da. Başarmak da zorundayız: Rol yapmak akıl sağlığının bedelidir. Ama bizler gerçekte kim olduğumuzun farkındayız. Eğer yaşadıysak, bu şimdiye dek inandığımızdan daha *kötü* biri olmamızdan, daha iyi biri olduğumuzdan değil. Doğrusunu söylemek gerekirse, sanki geriye kalanlar, hayatta kalabilecek kadar kurnaz veya azimli ya da entrikacı olanlarmış gibi bir hissiyat oluyor insanda zaman zaman. Bu düşüncenin kendine özgü bir romantizm olduğunun farkındayım ama hayalperestliğimin tavan yaptığı anlarda taşlar yerine oturuyor: Bizler, geride kalanlar, değersiz süprüntüler, çürümüş yiyecek kırıntıları için mücadele eden fareler, yeryüzünde kalmayı seçenler olmakla yetinirken, bizden daha iyileri, daha akıllıları bizim sadece hayallerimizi süsleyen başka bir diyara, bizlerin açmak şöyle dursun, aralığından göz atmaya bile ödümüzün koptuğu bir kapıya çoktan gittiler.

Charles

Sevgili Peter, 15 Eylül 2081

Her zaman olduğu gibi Charlie'nin doğum günü hediyeleri için teşekkür ederim, özellikle bu yıl çok faydası dokundu. Karne uygulaması o kadar katıydı ki, bırak yeni bir elbiseyi, kızcağızın üstüne başına yeni bir şey alamayalı on dört ay oldu. Onun

nezdinde, bunlardan kendime bir pay yontmama imkân tanıdığın için de ayrıca teşekkürler. Ona senden bahsedebilmeyi, başka birinin, uzaklardaki birinin de onu umursadığını söyleyebilmeyi, sık sık yaptığım üzere, çok arzu ettim. Ne var ki bunu yapmanın güvenli olmadığının da farkındayım.

Bugün okulunun müdürüyle görüşmeye gittim. Geçen yıl, on birinci sınıftayken, tüm öğretmenlerinin destekleyici tutumlarına rağmen; destekleyici olmamış olsalar bile Charlie'nin matematik ve fizik notları, onun en azından teknik bir üniversiteye kabulünü garantileyecek olmasına rağmen, okulun üniversiteye gitme konusunda onun hevesini kıracağından şüphelenmeye başladım.

Yıllar var ki Charlie'nin eksikliklerinin boyutunu kendime açıkça telaffuz etmeye gayret ediyorum. Senin de bildiğin üzere, Xychor'un, '70'te ilacı alan çocuklar üzerindeki uzun vadeli etkileri hakkında daha halen çok az araştırma mevcut; bunun kısmen nedeni nispeten az sayıda sağ kalan olması, kısmen de hastalıktan sağ kurtulan çocukların vasileri ve ebeveynlerinin, çocuklarının daha fazla araştırma ve teste tabi tutulmasına yanaşmamaları. (Çocuğumun incelenmesine rıza göstermeyerek daha kapsamlı bir bilimsel kavrayışın oluşmasına engel olan bencil insanlardan biri de bizzat benim.) Ne var ki gerek burada gerekse Eski Avrupa'da yer alan ve daha iyi finanse edilen çeşitli enstitüler tarafından yayınlanmış makalelerin hiçbir faydası olmadı; o makalelerde okuduğum tanımlardan herhangi birinin benim Charlie'min durumunu yansıttığını şimdiye dek görmüş değilim. Buna rağmen, bir açıklama arayışında olmadığımı da açıklığa kavuşturmak isterim, zira onu daha çok sevmek için onu normalde anladığımdan daha iyi anlamam gerektiğini hissediyorum. Ama bir yanım, şayet onun gibi başkaları da varsa, o zaman günün birinde kendisine tanıdık gelen, kendisinden biri gibi gelen, yabancılamayacağı birini göreceğini umut ediyor hep. Bugüne dek hiç arkadaşı olmadı. Yalnızlığı ne kadar derinden hissettiğini kestiremiyorum,

hatta -zavallı babasının aksine- bunu fark edebilecek kapasiteye sahip olup olmadığını da. Ama en büyük arzum günün birinde birisinin, umuyorum ki bu duygunun ne olduğunu kendince teşhis edip adını kendince koymadan evvel, bu yalnızlığın içinden onu çekip çıkarması. Gerçi şimdiye kadar hiç kimse olmadı. Kavrayamadığı şeyin ne kadarını kavradığını daha halen kestiremiyorum, bilmem anlatabiliyor muyum? Kimi zaman kendimi kandırdığımdan, tamamen yok olup gitmiş bir insanlığı onun içinde aradığımdan korkuyorum. Sonra, hayret verecek derecede isabetli ve içe işleyen bir şey söyleyiveriyor ki, onun insanlığından kuşku duyduğumu sezdiği dehşetine kapılıyorum. Bir keresinde, hastalanmadan önce onu daha çok sevip sevmediğimi sormuştu; o an biri karın boşluğuma vargücüyle bir yumruk indirmiş gibi hissetmiştim, yüzümdeki ifadeyi görmemesi için onu tutup kendime sımsıkı yaklaştırmak durumunda kalmıştım. "Hayır" dedim ona. "Seni doğduğun günden beri hep aynı şekilde sevdim. Minik kedimi başka türlü istemezdim." Hem kafasını karıştıracağı hem de kulağa fazlasıyla onur kırıcı geleceği için ona söyleyemediğim şey onu şimdi eskisine göre daha çok sevdiğim; ona beslediğim sevginin daha yırtıcı bir hale bürünerek tehlikeli hale geldiği, karanlık ve hiddetli bir şey, çirkin bir enerji kütlesi olduğuydu.

Okulda müdür, benimle Charlie için uygun olabileceğini düşündüğü matematik ve fen bilimleri üniversitelerinin bir listesini gözden geçirdi: Hepsi şehirden iki saat uzaklıkta, hepsi küçük ve hepsi iyi korunan okullardı bunlar. Her üçü de mezunlarına üçüncü derece ya da daha üst seviye bir tesiste istihdam garantisi veriyordu. Bu üniversitelerin en pahalısı sadece kızlar içindi ve benim Charlie için seçtiğim okul oydu.

Müdür not aldı. Sonra şöyle bir durakladı. "Birinci Sınıf devlet çalışanlarının çoğu, çocukları için yirmi dört saat güvenliği tercih ediyor" dedi. "Üniversitenin hizmetini mi kullanmak istersiniz yoksa kendi hizmetinizle devam etmek mi?"

"Kendiminkiyle devam edeceğim" dedim. Devlet hiç değilse bu masrafı karşılayacaktı.

Birkaç ayrıntı üzerinde daha konuştuk, ardından müdür ayağa kalktı. "Charlie'nin son dersi birazdan bitecek" dedi. "Onu getireyim mi, eve birlikte gitmek ister misiniz?" Ona bunu gerçekten çok isteyeceğimi söyledim, o da bunun üzerine asistanına iletmek üzere ofisinden çıktı.

O dışarıdayken ben de ayağa kalkıp öğrencilerin odasının duvarında asılı fotoğraflarına bakmaya koyuldum. Şehirde dört tane özel kız okulu var, burası da en küçükleri; okul "gayretli" olarak nitelediği kızlarla ilgileniyor, gerçi bu, kızların tamamı akademik olarak pek de yetenekli olmadığından daha ziyade örtmece olarak kullanılan bir tabir. Tam tersine, nezaret ettikleri çocukların belli başlı çekingenliklerini, okulun ifade ettiği üzere "gecikmiş sosyalliklerini" ifade etmek için kullanılan bir tabir.

Müdür yanında Charlie'yle geri döndü, vedalaştık ve dışarı çıktık. "Eve mi?" diye sordum arabaya binince de. "Yoksa dışarıda bir şeyler yapmaya mı?"

Şöyle bir düşündü, "Eve" dedi. Pazartesi, çarşamba ve cumaları, ekstradan girdiği bir yaşam becerileri dersi oluyor, bir psikolog eşliğinde sözlü ve sözsüz iletişim alıştırmaları yapıyorlar. Bu onu her zaman yorgun bırakıyor, başını arabanın koltuğuna dayayıp gözlerini kapattı, çünkü hem gerçekten yorgunluktan tükenmişti hem de sanırım, soracağımdan emin olduğu ve cevaplamakta zorlanacağı sorulardan kaçmak istiyordu: Bugün okulda neler oldu? Müzik dersi nasıldı? Ne dinlediniz? Müziği dinleyince neler hissettin? Müzisyen sence ne anlatmaya çalışıyordu? Bestenin en sevdiğin kısmı hangisiydi, peki neden?

"Büyükbaba," derdi yılgın bir ses tonuyla, "sana nasıl cevap vereceğimi bilmiyorum."

"Hiç de değil, *biliyorsun* minik kedi" derdim. "Ayrıca gayet de iyi gidiyorsun."

Yetişkinliğinin nasıl olacağını giderek daha fazla düşünür oldum. Hastalıktan kurtulduktan sonraki ilk üç yıl boyunca tek endişem onu yaşatmaktı: Ne kadar yediğini, ne kadar uyuduğunu, gözlerinin beyazını, dilinin pembeliğini takip edip durdum. Sonraları, oğlan çocuklarıyla yaşanan o ilk olayın ardından, onu korumakla meşgul oldum daha ziyade ama bu takip çok daha karmaşıktı, çünkü bizzat benim gözetimim kadar onun da kime güvenebileceğini ve kime güvenemeyeceğini anladığı beklentisine de bağlıydı bu. İtaat onun hayatta kalmasını sağlayacaktı ama ben ona gereğinden fazla itaatkâr olmayı mı öğretmiştim?

Sonrasında, ikinci olayın yaşanmasının ardından, hayatını nasıl devam ettireceğine, kendisinden faydalanmaya çalışan insanlardan kendisini nasıl koruyabileceğine kafa yormaya başladım; ben öldükten sonra nasıl yaşayabileceğini düşündüm durdum. Tüm hayatı boyunca benimle olacağını varsaymıştım hep, üstelik *onun* değil de ancak benim tüm hayatım boyunca beraber olabileceğimizi gayet iyi bildiğim halde. Neredeyse yetmiş yedi yaşındaydım artık ve o sadece on yedi yaşında; bir on yıl daha yaşasam bile –ecelimle ölmez ya da C gibi ortadan kaldırılmazsam– onu yine de bir başına mücadele vereceği onlarca yılla baş başa bırakmış olacaktım.

Ama bir yandan, gelecekteki toplum onun için bazı açılardan daha kolay olacaktı. Herkese bir eş bulabileceklerini vaat eden evlilik aracıları (hepsi de devlet lisanslı) ofisler açıyor. Wesley ona işini garanti edecek, dahası puan sistemi de onun her zaman yiyecek bir şeyleri olmasını, başını sokacak bir yeri olmasını sağlayacak. Orta yaşlarına girerken ona göz kulak olabilmek için hayatta kalmayı tercih ederim ama sırf ona kendisiyle ilgilenecek birileriyle bir düzen kurduğumdan, ona her daim iyi davranılabilecek bir yerler ayarladığımdan emin olmak için hayatta kalmam *gerekiyor*... Bu kavrayış yaptığım işi yapmamı daha da kolaylaştırıyor. Yaptıklarımı bilime veya insanlığa ya da bu ülkeye veya bu şehre

hizmet adına yapıyor olduğuma inanmayı bırakalı çok oldu ama bunu ona yardım etmek, onu koruyup kollamak için yapıyor olduğumu bilmek hayatı daha katlanır kılıyor.

Ya da en azından inanabildiğim –bazı günler öteki günlerden daha fazla– bu.

Sana ve Olivier'ye sevgilerimle. Charles

Benim Sevgili Peter'ım 1 Aralık 2083

Doğum günün kutlu olsun! Yetmiş beş. Neredeyse bir bebek sayılırsın hâlâ. Keşke sana gönderecek bir şeyim olsaydı; tam tersine bana hediye gönderen sensin, eğer senin ve Olivier'nin tatildeyken çekilmiş bir fotoğrafınız gerçekten bir hediye olarak kabul edilebilirse. Charlie iki hafta sonra tatil için eve geldiğinde ona vereceğim güzel şal için de teşekkür ederim. Bu arada, yeni kurye harika iş çıkartıyor: Sonuncusundan bile daha tedbirli ve aynı zamanda çok daha hızlı.

Ev neredeyse tamamen dönüştürülmüş durumda. Komite toplantılarında, şimdiye kadar cömertliğimden dem vuran iki konuşma yapılmış olsa da gerçekten bir seçeneğim varmış gibi, ordu özel bir evi seçtiğinde sormuyor: Dümdüz talimat veriyor. Her neyse, evi özellikle de savaş zamanında bu kadar uzun süre elimde tutabildiğim için şanslıydım. Daire tercihinde bulundum, onlar da garanti ettiler: Evden tam sekiz daire çıkardılar, bizimki üçüncü katta, kuzeye bakıyor, eskiden Charlie'nin yatak odası ve oyun odasından oluşan kısım şimdi oturma odasına dönüştürülmüş durumda. Charlie eve gelene kadar yatak odasında uyuyorum ama sonra oturma odasına geçeceğim. Ev, en başından beri onun adına olduğu için, evlendiğinde daire onda kalacak ve ben uzlaşmanın bir parçası olarak, aynı bölgede bir başka daireye taşınacağım.

Halihazırda, kelimenin tam anlamıyla askeri kışla denebilecek bir yerde yaşıyor olmama rağmen, ortalıkta kasıla kasıla yürüyen havalı askerler yok. Tam tersine, diğer daireler, merdivenlerden yanlarından geçtiğim sırada gözlerini benden kaçıran, dairelerinden zaman zaman karmakarışık radyo dalgası mesajlarının tiz seslerini duyduğum farklı operasyon teknisyenlerine ve çatık kaşlı adamlara tahsis edilmiş durumda.

Son mektubunda tüm bu durum konusunda iyimser göründüğümden bahsetmiştin. "Uysal" kelimesi muhtemelen daha uygun olacaktır bunun için: Kibirli tarafım, komitede evi seçilmiş son üç kişinin arasında olmuş olmam gerçeğiyle yatışmış olsa da, objektif tarafım, Charlie'nin üniversite için evden ayrılmasıyla, bu denli büyük bir eve zaten ihtiyacım olmayacağının farkındaydı. Kaldı ki ev hiçbir zaman gerçek manada bana ait olmamıştı: Aubrey ve Norris'indi, sonrasında Nathaniel'ın oldu. Ne var ki benim –tıpkı son parçalarını birer birer Metropolitan'a, müzenin kapanmasının ardından da çeşitli özel kuruluşlara bağışlamış olduğum Aubrey'nin koleksiyonu gibi– evi ele geçirip yerleştiğim, hiçbir zaman sahibi olmadığım söylenebilir. Bir zamanlar benim için oldukça sembolik anlam taşıyan –kırgınlıklarımın müzesi; korkularımın bir yansıması olan– bu ev yıllar içinde alelade bir ev haline gelmişti nihayet: Başımı sokacak bir yer, mecazi anlamı olmayan bir barınak. Charlie'nin nasıl tepki vereceği konusunda *endişeliyim*. Hayata geçtiğini biliyor; birkaç hafta önce onu okulda ziyarete gittim, bana soracak bir sorusu olup olmadığını sorduğumda başını salladı. Elimden geldiğince durumu onun için kolaylaştırmaya çalışıyorum. Sözgelimi, bugünlerde arasından seçim yapabileceği çok sayıda boya rengi yok ama ona canı hangisini istiyorsa seçebileceğini, çizim konusunda her ikimiz de pek yetenekli olmasak da yatak odasının duvarına belki bir iki desen çizebileceğimizi söyledim. "Sen ne istersen" diyorum ona. "Bu senin dairen." Kimi zaman başıyla onaylayıp "Biliyorum" diyor,

bazen de başını sallıyor. "Benim değil," diyor, "bizim. Senin ve benim, büyükbaba" ve bunun üzerine ben, onun tüm gayretine rağmen geleceğinin ne olacağını düşünüp durduğunun, bunun onu korkuttuğunun farkına varıyorum. O zaman konuyu değiştiriyorum ve başka bir şeylerden konuşuyoruz.

C. en başından beri, devlette üst düzey makamlarda bizim gibilerden bildiğimizden çok daha fazlasının görev yaptığından emindi; bunun da işleri bizim için düşünülenin aksine daha az değil, çok daha tehlikeli hale getirdiğini söylüyordu, çünkü bu insanlar, tıpkı savunmasızların mantıksız gerekçelerinde olduğu gibi, yasaları bariz bir şekilde ihlal edenler arasından, sırf kendilerini korumak adına birtakım örnekler bulup çıkartmaya çalışacaklardı. Evlilik Yasası'nın gerek komitede gerekse sonraki süreçlerde bizim gibilerin çoğunluğu olmaksızın asla geçemeyeceğini, üreyememekten kaynaklanan ve içselleştirdiğimiz utanç ve suçluluk hissimizin bizi tehlikeli türden, eninde sonunda bizzat kendimizi tehlikeye atacak yasaları çıkartmaya iten türden denkleştirici bir vatanseverliğe sevk ettiğini ileri sürmüştü. "Ama," demişti, "durum ne denli kötüye giderse gitsin, kurallara herkesin içinde uyduğumuz sürece bizim için her daim yasa boşlukları olacaktır." Bu, ortadan kaybolmadan bir süre önceydi. Bir yıl sonra, senin de bildiğin üzere, onun bana bahsetmiş olduğu o güvenli evlerden birine –başka pek çok şey yok edilmiş, oybirliğiyle seçilmiş veya yeniden icat edilmişken varlığını halen sürdüren, el sürülmemiş vaziyette sapasağlam duran o güvenli evlerden birine– gitmeye başladım. Charlie'nin üniversite için evden ayrılmasıyla birlikte giderek daha sık ziyaret eder oldum, artık ev de dönüştürüldüğüne göre muhtemelen çok daha fazla uğrayacağım.

Olup biten değişiklikler beni Aubrey ve Norris hakkında düşünmeye de sevk etti. Yıllar vardır aklıma geldiği yoktu ikisinin de ama son zamanlarda kendimi özellikle Aubrey'yle yüksek sesle konuşurken buluyorum. Bu ev, içinde bunca zamandır –şim-

dilerde neredeyse Aubrey kadar uzun süredir- yaşıyor olduğum halde, halen ona aitmiş hissi yaratıyor bende. Onunla konuşmalarımda öfkeli. Öfkeli ama bir yandan da öfkesini gizlemeye çalışıyor. Ama nihayetinde, daha fazla gizleyemiyor. "Sen ne halt ettin, Charles?" diye soruyor bana, hayattayken asla soramayacağı bir tavırla. "Evime neler yaptın sen?" Aubrey'nin fikirlerini oldum olası hiç umursamamış olduğumu kendime ne kadar hatırlatsam da cevap olarak söyleyebilecek hiçbir şeyim yok.

"Sen ne yaptın, Charles?" diye sorup duruyor bana, tekrar tekrar. "Sen ne yaptın?" Ama cevap vermek üzere ağzımı ne zaman açsam, hiçbir şey çıkmıyor.

Sana ve O.'ya sevgiler – Charles

Sevgili Peter, 12 Temmuz 2084

Dün gece rüyamda Hawaii'yi gördüm. Bir gece önce, sirenler ötmeye başladığında, kötü şöhretli favori evimde, A.'nın yanında uzanmış uyuyordum.

"Tanrım, Tanrım," dedi A. etrafı eşeleyip kıyafetlerini, ayakkabılarını ararken, "bu bir baskın."

Erkekler kapı girişlerinde toplanmaya, bir yandan da gömleklerinin düğmelerini ilikleyip kemerlerini bağlamaya başladılar; yüzleri ya ifadesiz ya da korku doluydu. Bu baskınlarda sessiz kalmak daha güvenliydi ama yine de biri –Adalet Bakanlığı'nda bir yerlerde çalışan bir adam– "Yaptığımız şey yasadışı değil, yaptığımız şey yasadışı değil" diye tekrar edip duruyordu, ta ki bir başkası çenesini kapaması için terslenip bunu zaten bildiğimizi söyleyene kadar.

Dört katta yaklaşık otuz kadarımız orada öylece durmuş bekliyorduk. Bulmaya çalıştıkları her kimse eşcinsellikten aranmıyordu, –aradıkları kişi kaçakçılık, sahtecilik ve hırsızlık zanlısı olabi-

lirdi– bizleri biz olduğumuz için suçlayamazlarsa da bizi bunun için *pekâlâ* aşağılayabilirlerdi. Bu kişiyi evindeyken sessizce derdest etmek varken, tam da buradayken tutuklanmalarının başka ne sebebi olabilirdi ki yoksa? Bizi tek sıra halinde, ellerimizi suçlular gibi başımızın üstüne kaldırmış vaziyette evden çıkartarak yapacakları boy gösterisi, ellerimizi bağlamanın ve kaldırıma diz çöktürmenin ürkütücü zevki, isimlerimizi tekrar etmemizi istemenin sadizmi içindi; *–Daha yüksek sesle lütfen, duymadım–* ardından veritabanından kontrol etmesi için meslektaşına bağırarak: *Charles Griffith. Washington Meydanı Kuzey Numara 13. RÜ'de biliminsanı olduğunu söylüyor. Yaş: Ekimde seksen.* (Sonrasında da pis bir sırıtış: *Seksen mi?* Seksen *yaşında bunu yapıyorsun,* öyle *mi?* Sanki bu kadar yaşlı birinin halen dokunulmak istemesi garip, müstehcen bir şeymiş gibi; oysa insanın gerçekten de en özlem duyduğu his bu iken.) Sokakta çömelmiş, başın utanır gibi öne eğik bir vaziyette, şüpheli çoktan derdest edilip götürülmüş olduğu halde, sergilenen tiyatronun bitmesini, içlerinden birinin sıkılıp da bizi bırakmasını beklediğimiz saatlerin, arabalarına geri binerken asker arkadaşlarının attıkları kahkahaların verdiği rahatsızlık vardı bir de. Bize asla fiziksel tacizde bulunmadılar, lakap da takmadılar –zaten yapamazlardı da; pek çoğumuzun epeyce nüfuzu vardı– ama bizi küçümsedikleri barizdi; neden sonra ayağa kalkıp da eve yöneldiğimizde, sokağın yeniden karardığını, bizi tek kelime etmeden pencerelerinden izleyen komşuların gösteri sona erdiği için artık yataklarına döndüğünü görüyordun. Son baskının ardından "Keşke bizi yasadışı yapsalar" diye homurdanmıştı genç bir adam; bunun üzerine birkaç kişi ona bağırmaya, nasıl bu kadar cahil ve aptal olabildiğini sormaya başlamıştı ama ben o genç adamın neyi dile getirmeye çalıştığını anlamıştım: Yasadışı olursak yerimizi bilirdik. Mevcut halimizle biz bir hiçtik, biliniyorduk ama etiketlendirilmiyorduk, hoş görülüyor ama kabul görmüyorduk. Sürekli olarak bir belirsizlik içinde yaşıyor, düşman ilan edi-

leceğimiz günü bekliyor, yaptığımız şeyin, bir saat içinde tek imzalı bir belgeyle, ayıplanır bir şeyden suça dönüştürüleceği geceyi bekliyorduk. Bizim için kullanılan malum kelime, bir zaman sonra konuşma dilinden kaybolmuştu; bize göre biz sadece "bizim gibiler"dik: Charles'ı tanıyor musun? O da bizden biri. Biz bile ne olduğumuzu söylemekten aciz birer örtmece olup çıkmıştık.

Hemen hemen hiçbir zaman içeriye baskın yapmazlardı; dediğim gibi, epeyce çoğumuzun oldukça fazla nüfuzu vardı ve sanki içeride bulacakları yasaklı unsurların hatırı sayılır bir işlem gerektireceğinin ve ertesi haftalarda geldiklerinde yapacak pek fazla bir şeylerinin kalmayacağının farkında gibiydiler. Gelgelelim her odada, yanındaki eşyaları atabileceğin çöp bacasını andıran bir kaydırma oluğu vardı, içeri geri girdikten sonra ilk gittiğimiz yer, kitaplarımızı, cüzdanlarımızı, cihazlarımızı, yanımızda olup aşağıya attığımız her ne varsa onu almak üzere bodrum kattaki kasa olurdu. Ardından, birlikte olduğumuz kişiye muhtemelen veda bile etmeden çekip gider, bir sonraki gelişimizde hiçbirimiz olup bitenlerden bahsetmez, hiç olmamış gibi davranırdık.

İki gece önce, üç dakikadır kapının çalınmasını ve hoparlörden içimizden birinin isminin anons edilmesini bekliyorduk ki, sirenlerin bizim için olmadığını anladık. Aramızda sessiz bir bakışma yaşanmıştı yine; –birinci ve ikinci kattakiler kafalarını kaldırmış biz üçüncü ve dördüncü kattakilere bakıyor, hepimiz merak içinde bekliyorduk– derken birinci kattaki genç bir adam dikkatle kapının kilidini açtı, kısa bir duraklamanın ardından çerçevenin tam ortasında durarak kapıyı ardına kadar açtı.

Avaz avaz bağırmasıyla merdivenlerden koşturarak indik; bir de ne görelim, Bank Caddesi nehir haline gelmiş, sular doğuya doğru sel olmuş akıyordu. Birilerinin sessiz, afallamış bir ses tonuyla "Hudson Nehri taşmış" dediğini duydum. Hemen ardından bir başkasının "Kasa!" demesiyle bu kez, çoktan suyla dolmaya başlayan bodrum kata doğru bir koşuşturma yaşandı. Oraya

sakladığımız kitap ve ekipmanları tavan arasına taşımak için bir zincir oluşturuldu, ardından birinci katın pencerelerinde durup suyun yükselmesini izledik. A.'nın daha önce yanında hiç görmediğim –benimkinden farklı– bir iletişim cihazı vardı; ne ben ona ne iş yaptığını sormuştum ne de o bana işinden bahsetmişti. Cihaza konuştu, kısa birkaç kelime söyledi ve on dakika sonrasında plastik botlardan küçük bir filo belirdi.

Uysal ve biraz da mızmız biri olarak bildiğim ancak birdenbire talimatlar yağdıran, sert birine dönüşen, muhtemelen iş hayatındaki kişiliğine bürünen A. "Çıkın dışarı" dedi. "Herkes botlar için sıraya girsin." Sular iyice yükselmiş, ön taraftaki basamakları aşmaya başlamıştı artık.

"Peki ya ev ne olacak?" diye sordu birileri, hepimiz tavan arasındaki kitapları kastettiğini biliyorduk.

"Onları ben hallederim" dedi daha gençten bir adam; şahsen tanışmadığım ama evin ya sahibi ya yöneticisi ya bekçisi olarak bildiğim adam. Hangisi olduğu belli değildi ama evin sorumlusu oydu. "Gidin."

Denileni yaptık. Bu sefer, belki A.'nın gerçek kimliğinden ötürü ya da belki de krizin herkesi birbirine eşitleyen doğası gereği, askerlerden ne bir şaka ne bir alay vardı: Ellerini uzatmışlardı, biz de ellerinden tuttuk ve sallara indirildik; tüm bu karşılıklı devinim o kadar olağan, o kadar eşgüdümlüydü ki –bizlerin kurtarılması gerekiyordu, onlar bizi kurtarmak için buradaydılar– halimizi bir gören olsa, bize besledikleri tiksintinin bir rolden ibaret olduğuna, bize herkes kadar saygı duyduklarına neredeyse inanabilirdi. Arkamızda bir başka tekne filosu yaklaşıyordu, derken bir hoparlör anonsu duyuldu: "Bölge Sekiz sakinleri! Birimlerinizi tahliye edin! Binalarınızın ön kapılarına inin ve yardım bekleyin!"

Sular artık o kadar hızla yükselmeye başlamıştı ki bot sanki bir dalganın tepesindeymişçesine alçalıp yükseliyor, cılız motor yapraklar ve dallarla tıkanıyordu. Bir sokak doğuda, Greenwich

Caddesi'nde, Jane ve Batı 12. Cadde'den gelip doğuya ilerleyen diğer motorlu salların da bize dahil olmasıyla, hep birlikte askeri birliklerin nehrin sularını engellemek için kum torbaları yığdığı Hudson Caddesi'ne doğru yavaş yavaş ilerlemeye başladık.

Burada acil durum arabaları ve ambulanslar vardı ama ben saldan inip arkama bile bakmadan doğuya doğru yürüdüm. Gerekmedikçe bir şeye karışmamak en iyisiydi; insana ne bir paye verilirdi ne de bir işe yarardı. Fazla ıslanmamıştım ama yürürken çoraplarımdan sesler geliyordu, sıcağa rağmen üzerimde soğutucu tulumumun olmadığına memnundum. Batı Onuncu Cadde ve Altıncı Cadde'nin köşesinde, dörtlü gruplar halinde ellerinde birer plastik sal tutan bir müfreze asker yanımdan geçip gitti. Bitap düşmüş görünüyorlardı, diye düşündüm, nasıl olmasınlardı ki zaten? İki ay önce yangınlar; geçen ay yağmurlar; bu ay sel baskınları. En nihayet eve vardığımda ortalık sessizdi; gerçi saatten ötürü mü öyleydi yoksa sakinlerden bazıları yardıma çağrıldığı için mi öyleydi, emin değildim.

Ertesi gün –salı, yani dün– işe gittim ve Bölge Sekiz'in önemli bir kısmıyla, doğuya kadar boylu boyunca uzanan otobandan, hatta bazı noktalarda Hudson Caddesi'nden başlayarak Bölge Yedi ve Bölge Yirmi Bir'in tamamını etkisi altına alan sel baskını haberlerini radyoda dinlemek dışında fazlaca bir şey yapmadım. Bank Caddesi'ndeki ev muhtemelen harap olmuştu; birileri kesin haberi öyle ya da böyle bana ulaştıracaktı. İki kişi ölmüştü: Yaşlı bir kadın tekneye ulaşmaya çalışırken Batı 11. Sokak'taki evinin merdivenlerinden düşmüş, boynunu kırmıştı; Perry Sokağı'ndaki bir adam da bodrum kattaki dairesini tahliye etmeyi reddetmiş ve boğularak can vermişti. Sokaklardan ikisi bir şekilde kurtulmuştu kurtulmasına ama tamamen tesadüf eseri: Askeri kuvvetler, pazartesi sabahı erken saatlerde Bethune ve Washington caddelerindeki devasa boyuttaki hastalıklı üç ağacı kesmişti, bu da oradaki sel baskınının etkisini azaltmıştı. Ordunun Gansevoort üzerinde

bozulan bir kanalizasyon borusunu yeniden yönlendirmek amacıyla bir süredir Greenwich'te kazdığı hendek de bölgedeki hasarı en aza indirmişti. Oysa, şu durum birkaç yıl evvel olsa, sel baskını yüzünden –hükümetin onlarca yıldır sürdürdüğü atalet ve kibrinden ötürü yaşanan kaçınılmazlığı yüzünden– öfkeden küplere binerdim ama bu sefer dinlediklerimden çok az şeyi kavrayabildiğimi fark ettim. Aslına bakılırsa bir tür bezginlik dışında başka bir şey hissettiğim yoktu, hatta bunu bir hissiyattan ziyade bir eksiklik olarak yaşıyordum. Kulağım radyoda esneyip dururken ofis penceremden David'in her zaman çikolatalı süt gibi göründüğünü söylediği East River'a bakıp, kuzeye doğru yol alan küçük bir gemiyi seyrettim: Belki Davids Adası'na gidiyordu, belki de değil.

Her ne kadar sel baskınına dair bir şeyler hissedecek gücü ben kendimde bulamasam da kendilerinde bu gücü bulan başkaları olacaktı: Her gün meydanda toplanan ve her gece uzaklaştırılan protestocular. Eve döndüğümde beklentim ortalığın protestocularla dolup taşmış olmasıydı; aramızda kimlerin komitede olduğunu uzun zaman önce öğrenmişlerdi, dahası her gece eve ne zaman varacağımızı isabetle hisseder olmuşlardı. Şoförlerimizi ne sıklıkta değiştirirsek değiştirelim ya da zamanlamamızı değiştirmeye ne denli uğraşırsak uğraşalım, araba eve yaklaşmaya görsün, ellerinde pankartlar, dillerinde sloganlar, ânında orada bitiveriyorlardı. Bunu yapmalarına tolerans gösteriliyordu, devlet binalarının dışında toplanamıyorlardı ama bizimkinin dışında toplanabiliyorlardı; –ki bence çok daha yerindeydi– nefretlerinin asıl öznesi inşa ettiklerimizden ziyade sürecin ardındaki mimarlardı.

Ne var ki geçen akşam ortalıkta kimsecikler yoktu, meydan satıcılarla onların tezgâhlarından alışveriş yapan insanlara kalmıştı sadece. Bu, sel baskınlarının, devletin eline protestocuları yakalamak için bir gerekçe verdiği anlamına geliyordu. Sıcağa rağmen bir müddet sokakta aylaklık edip oyalanarak gündelik rutinlerini yapan sıradan insanları izledim, ardından da eve girip daireye çıktım.

O gece, büyükannem ve büyükbabamın La'ie'deki çiftliğinde geçirdiğim delikanlılık zamanlarım girdi rüyama. İlk tsunaminin yaşandığı yıldı; tsunaminin doğrudan vuramayacağı kadar iç kısımda (kıl payı mesafede) olmuş olmamıza rağmen, büyükannem ve büyükbabam keşke kıyıda olsaydık demişlerdi, çünkü o zaman sigorta parasını alabilir ve yepyeni bir hayata başlayabilirdik; belki hiç yapamazdık, o da ayrı. Mevcut durumda, çiftlik terk edip bırakılmayacak kadar sağlamdı ama bir yandan da verim sağlayamayacak kadar hasar görmüştü. Büyükannemin şifalı bitkiler yetiştirdiği bahçeye siperlik olan tepe tahrip olmuş, sulama kanalları deniz suyuyla dolmuştu. Suyu pompalayıp çekmek mümkündü ama sonra geri gelir, aylarca da kalırdı. Tuz, olabilecek her yüzeye kendini yapıştırmıştı: Ağaçlar, hayvanlar, sebzeler, evin kenarları beyaz çizgiler içinde kalmıştı. Tuz havayı da yapışkan bir hale getirmişti; ağaçlar o baharda meyve verdiğinde mangoların, Çin kirazlarının, papayaların hepsinde tuz tadı vardı.

Büyükannem ve büyükbabam hiçbir zaman mutlu insanlar olmamışlardı: Çiftliği hayallere kapıldıkları nadir bir romantik anda satın almışlardı ama romantizm gelip geçicidir. Yine de keyifli olmaktan çıkmasının üzerinden oldukça uzun bir zaman geçene kadar oraya emek verip çalışmışlardı; kısmen başarısız olduklarını kabul edemeyecek kadar kibirli olduklarından, kısmen de sınırlı bir hayal güçleri olduğu için başka neler yapmak isteyebileceklerini düşünemediklerinden. Restorasyon öncesinde tıpkı kendi büyükanne ve büyükbabalarının hayal ettikleri gibi yaşamak istemişlerdi ama sırf atalarınız yapmak istediği için bir şeyleri yapıyor olmak –bir başkasının tutkularını hayata geçirmek– zayıf bir motivasyondur. Annemi yeterince Hawaiili olmadığı için azarlamışlardı, ardından onun çekip gitmesiyle beni büyütmek durumunda kalmışlardı. Beni de yeterince Hawaiili olmadığım için paylamışlar ama bir yandan da beni asla olamayacağıma inandırmışlardı, ne var ki ben de çekip gittiğimde –asla ait olamayacağımın ikide

bir hatırlatıldığı bir yerde ne demeye duracaktım ki zaten?– buna da aynı şekilde içerlemişlerdi.

Yine de rüya pek de onlar hakkında değildi, büyükannemin çocukken bana anlattığı bir hikâye, aç bir kertenkelenin hikâyesiyle ilgiliydi daha çok. Kertenkele bütün gün arazide dolaşıp otlanıyordu. Meyve, ot, böcek ve balık, ne varsa yemişti. Ayın gökte yükselmesiyle kertenkele uykuya dalar ve rüyasında yemek yediğini görürdü. Sonra ay batar, kertenkele uyanır ve tekrar yemeye başlardı. Kertenkelenin laneti, karnının asla doymamasıydı, o bunun bir lanet olduğunun farkında değildi: O kadar aklı yoktu.

Günlerden bir gün, aradan yüz binlerce yıl geçtikten sonra, kertenkele her zamanki gibi uyanmış ve yine her zamanki gibi yiyecek bir şeyler aranmaya koyulmuştu. Ama bir şeyler ters gidiyordu. Derken kertenkele duruma aydı: Yiyebileceği hiçbir şey kalmamıştı etrafta. Ne bir bitki, ne bir kuş, ne bir ot, ne bir çiçek, ne de sinek vardı. Her şeyi yiyip bitirmişti; taşları, dağları, kumu ve toprağı yemişti. (Büyükannem tam burada, eskilerde kalmış bir Hawaii protesto şarkısının bir satırını söylemeye başlardı: *Ua lawa makou i ka pohaku/ I ka 'ai kamaha 'o o ka 'aina*) Geriye kalan tek şey ince bir kül tabakasıydı, kertenkele biliyordu ki, –o külün altında da– dünyanın ateşten ibaret olan çekirdeği vardı; kertenkele birçok şeyi yiyebilse de onu yiyemezdi.

Bu yüzden kertenkele yapabileceği tek şeyi yaptı. Güneşin altına uzandı ve uyuklayıp gücünü koruyarak bekledi. Ve o gece ay yükselirken, kuyruğunun üzerinde dikilip ayı yuttu.

Bir an için kendini harika hissetti. Bütün gün tek damla su içmemişti, ay karnında o denli serin, o denli pürüzsüzdü ki, sanki devasa bir yumurtayı yutmuş gibiydi. Ama tam da bu duygunun tadını çıkarırken bir şeyler değişti: Ay her şeye rağmen doğuyordu, gökyüzünde yoluna devam edebilmek için ondan kaçmaya çalışıyordu.

Bu olamaz, diye düşündü kertenkele; hızla dar ama derin, dünyanın merkezindeki ateşe olabildiğince ulaşmayacak derin-

likte bir çukur kazıp burnunun tamamını içine soktu. Bu ayın herhangi bir yere gitmesini engeller, diye düşündü.

Ama yanılmıştı. Nasıl ki kertenkelenin içgüdüsü karnını doyurmaktı, ayın içgüdüsü de doğmaktı; kertenkele ağzını ne denli sıkıca kenetlerse kenetlesin, ay yine de doğuyordu. Ama kertenkelenin burnunu soktuğu yerdeki delik o kadar dardı ki, ay bir türlü ağzından çıkamadı.

Böylece kertenkele patladı, ay dünyadan dışarı fırladı ve yoluna devam etti.

Ondan sonraki binlerce yıl boyunca hiçbir şey olmadı. Gerçi, hiçbir şey olmadı diyorum ama kertenkelenin yediği her şey o yıllarda geri döndü. Taşlar, topraklar geri geldi. Otlar, çiçekler, bitkiler ve ağaçlar geri geldi; kuşlar, böcekler, balıklar ve göller geri geldi. Her gece yükselip batan aydı tüm bunları denetleyip gözeten.

Hikâye böyle bitiyordu. Bunun bir Hawaii halk masalı olduğunu düşünmüştüm hep ama meğer öyle değilmiş; ona bu masalı kimin anlattığını sorduğumda "Büyükannem" derdi. Üniversitedeyken etnografya dersi alırken, bunu benim için yazmasını istedim ondan. Dudak büküp "Neden?" diye sordu. "Zaten biliyorsun ya." Evet, dedim ona ama hikâyeyi kendi hatırladığım gibi değil, onun bana anlattığı haliyle duymanın benim için önemli olduğunu söyledim. Ama dediğimi hiç yapmadı, ben de gururuma yedirip bir daha sormadım, sonrasında da ders bitti zaten.

Aradan birkaç yıl geçtikten sonra –birbirimizle neredeyse hiç iletişim kurmaz olmuş, karşılıklı ilgisizlik ve hayal kırıklığı yüzünden birbirimizden iyice kopmuştuk– bana bir e-posta göndermişti, e-postada da hikâye vardı. Dünyayı gezdiğim zamanlarıma denk gelmişti bu, e-postayı Kamakura'da arkadaşlarımla bir kafede otururken aldığımı daha dün gibi hatırlıyorum, gerçi ancak ertesi hafta Jeju'dayken okumuştum. O tanıdık, eski, anlaşılmaz hikâye, tam da hatırladığım gibi karşımdaydı işte. Kertenkele her

zaman olduğu üzere ölmüş, dünya her zaman olduğu üzere kendini toparlamış ve ay her zaman olacağı üzere gökyüzünde parıldamıştı. Ama bu sefer bir fark vardı: Her şey yetişip olgunlaştıktan sonra, yazmıştı büyükannem, kertenkele dönmüştü, gerçi bu sefer kertenkele olarak değil, *he mea heleku*, yukarı doğru yükselen bir şey olarak dönmüştü. Üstelik bu yaratık uzun zaman önce ölen atasının yaptığının aynısını yapmıştı: Yemiş, yemiş, yemiş, günün birinde etrafına bakıp hiçbir şey olmadığını fark edene ve o da atası gibi ayı yutmak zorunda kalana kadar yemişti.

Ne düşündüğümü biliyorsun elbette. Uzun bir müddet boyunca, bunun eninde sonunda hepimizi yok edecek bir virüs olduğunu, insanoğlunun hem kendinden daha büyük hem de çok daha küçük bir şey tarafından alaşağı edileceğini varsaydım. Ama şimdi anlıyorum ki mesele bu değil. Kertenkele biziz ama aynı zamanda ay da biziz. Bazılarımız ölecek ama bazılarımız her daim yapmış olduğumuz şeyi yapmaya devam edecek; içgüdümüzün bizi zorladığı şeylere uysalca boyun eğip başımıza geleceklerden bihaber vaziyette bilinemeyen ve durdurulması imkânsız bir ritimle kayıtsızca kendi yolumuzda devam edeceğiz.

Sevgiler, Charles

Sevgili P, 2 Nisan 2085

Not ve bilgilendirme için teşekkürler. Umalım ki doğru çıksın. Her ihtimale karşı her şeyim hazır. Bunu düşünürken tedirginlikten içim içimi yiyor, bu yüzden burada lafını etmeyeceğim. Teşekkür etme dediğini biliyorum; olsun, ben yine de edeceğim. Ama bunun olmasına gerçekten ihtiyacım var, hatta eskiye göre daha fazla; sebebini anlatacağım.

Charlie bir süredir iyi ya da en azından beklendiği kadar iyi. Düşmanlık Yasası'nı ona izah ettim, anlattıklarımı anladığının

farkındayım ama bunun hayatındaki etkisini tam olarak kavradığından emin değilim. Mezuniyete üç ay kala üniversiteden atılmasının ve kimlik belgesini damgalatmak için bölge nüfus memurunu ziyaret etmemizin sebebinin bu olduğunu biliyor. Ama pek de öyle sıkkın ya da sarsılmış veya bunalımda gibi görünmüyor; böyle olması beni biraz rahatlatıyor. Ona "Üzgünüm minik kedi, üzgünüm" deyip duruyorum, o da başını sallıyor. "Senin hatan değil büyükbaba" dedi ve ben ağlamak istedim. Hiç tanımadığı ebeveynleri yüzünden cezalandırılıyor, bu yeterince bir ceza değil mi zaten? Daha ne kadarına katlanması gerekiyor? Bu aynı zamanda çok da aptalca, bu yasa isyancıları durdurmayacak ki... Hiçbir şeyi durdurmayacak. Bu arada, Charlie ve onun yenilerde icat edilen kanunsuz kabilesi var bir de: Devlet düşmanlarının çocukları, erkek ya da kız kardeşlerinin çoğu çoktan öldü ya da ortadan kayboldular. Son komite toplantısında, isyancılar bastırılamıyor ya da en azından kontrol edilemiyorsa o zaman "daha ciddi kısıtlamaların" uygulanması gerektiği söylendi bizlere. Ama bunun ne anlama geldiğini açıklayan olmadı.

Senin de muhtemelen görebileceğin üzere, bir süredir ben ondan çok daha vahim bir durumdayım. Önceleri de ara sıra olduğu gibi, ki bunu sana anlatmama gerek yok, onun o içimi korkuyla dolduran geleceğini zihnimin içinde defalarca ama defalarca döndürüyorum. Okulda durumu gayet iyiydi, hatta keyif bile alıyordu. Onun yüksek lisans derecesini alması, hatta belki de doktorasını yapmasını, bir yerlerde küçük bir laboratuvarda kendine bir iş bulmasını hayal etmiştim hep: Süslü, gösterişli, prestijli bir yer değildi onun için hayal ettiğim yerler. Daha küçük bir belediyede bir araştırma tesisine gidebilir, güzel, sakin bir hayatı olabilirdi.

Ama artık diplomasını alması yasaklandı. İçişleri'nde tanıdığıma vakit kaybetmeksizin gitmiş, bir istisna için yalvarmıştım. "Hadi ama, Mark" dedim ona. Charlie'yle bir kez tanışmışlardı, bundan yıllar önce; hastaneden taburcu olduğu zamanlarda, ona

peluş bir tavşan getirmişti. Kendi oğlu da hayatını kaybetmişti. "Bu kadar da olmaz. Ona bir şans daha ver."

Derin bir iç geçirmişti. "Ortam farklı olmuş olsaydı yapardım, Charles, inan bana" dedi. "Ama elim kolum bağlı, senin için bile." Ardından Charlie'nin "şanslı olanlardan biri olduğunu" belirtip, "onun için araya çoktan birilerini soktuğunu" söyledi. Bunun ne anlama geldiği bilmiyorum, tahmin edeceğin üzere öğrenmek de istemedim. Ama bir kenara itilmekte *olduğum* besbelliydi. Bir süredir bunun farkındaydım zaten, bu da kanıtı olmuştu. Hemen olmayacak ama eninde sonunda olacak. Ben bu filmi daha önce görmüştüm. Nüfuzunu öyle bir anda kaybetmiyordun; aylar, yıllar içinde aşama aşama kaybediyordun. Eğer şansın yaver gidersе, önemsiz hale gelir, hiçbir zararının olmayacağı anlamsız bir işe atanırdın. Ama talihin yaver gitmezse, günah keçisi olurdun; kulağa her ne kadar kötü bir böbürlenme gibi gelse de biliyorum ki, uygulamaya koyduklarım, planladıklarım ve denetlediklerim göz önüne alındığında, kamuoyundan bir tür veto yemeye aday biriyim.

Bu yüzden, her ihtimale karşı hızlıca harekete geçmem gerekiyor. Öncelikle ona bir devlet kurumunda iş bulmak durumundayım. Bunu yapması hayli zor ama en azından güvende olur ve ömür boyu bir iş güç sahibi olur. Wesley'ye gideceğim, şimdilerde bile bana hayır demeye cesaret edemeyecektir. Sonrasında, kulağa ne kadar saçma gelse de ona bir koca bulmam gerekiyor. Ne kadar zamanım olduğunu bilmiyorum, ona doğru düzgün bir ortam hazırladığımdan emin olmak istiyorum; olur da bunu yapamazsam, onun için birini ayarlamış olmak istiyorum. En azından bunu yapabilirim.

Senden haber bekleyeceğim.

Sana ve Olivier'ye sevgilerimle, C

Yarın kuzeye kayması beklenen sıcak hava dalgasından dün itibariyle biraz kurtulup nefes aldık. Son birkaç gün ıstıraplı geçti: Ölümler daha da arttı, bir de klimayı değiştirtmek için kuponlarımdan bir kısmını kullanmak zorunda kaldım. Oysa Charlie'ye güzel bir şeyler, randevularımızda giymesi için üstüne başına bir şeyler almak için bir süredir kenara koyuyordum. Senden bunları talep etmekten hoşlanmadığımı biliyorsun ama onun için bana bir şeyler gönderebilir misin rica etsem? Bir elbise ya da bir etek bluz? Kuraklık, şehre daha az kumaş geleceği anlamına geliyor, geldiğinde de fiyatlar fahiş oluyor zaten. Buraya onun bir fotoğrafını ve beden ölçülerini iliştiriyorum. Normalde, elbette param olurdu ama evlendiğinde ona verebileceğim kadarını, özellikle de halen altın olarak ödeme aldığım için biriktirmeye çalışıyorum.

Ancak bazı masraflardan kaçınmak mümkün olmuyor. Beni şu yeni evlilik komisyoncusuyla, dul bir lezbiyenle yaptığı kendi evliliğini ayarlamasına aracılık eden komisyoncuyla tanıştıran A. oldu. İtibarımın ne denli azaldığına dair bir kanıt aransam, bir devlet bakanlığına bağlı olarak üst düzeyde görev yapan herkese yardım ettiği bilinmesine rağmen, bu komisyoncudan hemen randevu alamamış olmam olurdu. Öyle ki, komisyoncuyla bir görüşme ayarlamak için kendisini artık nadiren gördüğüm A.'nın araya girmesi gerekti.

Adamdan daha ilk gördüğüm anda hazzetmemiştim. Uzun boylu, kemikleri sayılırcasına zayıf, göz teması kuramayan biriydi; benimle hatır için görüştüğünü hal ve tavırlarıyla apaçık belli ediyordu.

"Nerede yaşıyorsunuz?" diye sordu hayatıma dair belli başlı bilgilere zaten vâkıf olduğunu bildiğim halde.

"Bölge Sekiz" dedim uyumlu davranarak.

"Sadece Bölge On Dört'ten başvuru yapanlarla görüşme yaparım genelde" dedi. Bunu ben de biliyordum, çünkü daha tanışmadan önce bana bunu mektupta belirtmişti.

"Evet, bunun için minnettarım" dedim elimden geldiğince yumuşak bir ses tonuyla. Bir an için sessizlik oldu. Hiçbir şey söylemedim. Hiçbir şey söylemedi. Neden sonra içini çekti, –başka ne yapabilirdi ki gerçekten de?– ardından görüşmemizi başlatmak üzere not defterini çıkardı. Ofisinde klima olmasına rağmen boğucu bir sıcak vardı içeride. Bir bardak su istedim, sanki konyak ya da viski gibi imkânsız bir şey isteyip de hakaret etmişim gibi öfkelenmiş görünüyordu, sekreterini arayıp bana biraz su getirmesini söyledi.

Ardından da asıl aşağılanma başladı. Yaş? Meslek? Hangi rütbe? Bölge Sekiz'in tam olarak neresinde yaşıyordum? Mal varlığı? Etnik köken? Doğum yerim neresiydi? Vatandaşlığa ne zaman kabul edilmiştim? Ne zamandır RÜ'deydim? Evli miydim? Hiç evlenmiş miydim? Kiminle evliydim? Ne zaman ölmüştü? Nasıl ölmüştü? Kaç çocuğumuz olmuştu? Peki o benim biyolojik çocuğum muydu? Babasının etnik kökeni neydi? Peki ya annesinin? Oğlum hayatta mıydı? Ne zaman ölmüştü? Nasıl ölmüştü? Kız torunum adına buradaydım, öyle değil mi? Annesi kimdi? Annesi neredeydi? Hayatta mıydı? Torunum, oğlumun biyolojik çocuğu muydu? Onun ve oğlumun herhangi bir sağlık sorunu ya da sağlık bozukluğu var mıydı? Her cevapla, etrafımdaki havanın değiştiğini, giderek başkalaştığını, daha da donuklaşıp bulanıklaştığını, yılların birbiriyle çarpışıp iç içe geçtiğini hissedebiliyordum.

Sıra gelmişti Charlie'yle ilgili sorulara. Yüzünün orta yerine "Düşmanla Akrabalık" yazan kırmızı damganın vurulduğu evraklarını çoktan görmüş olduğu halde sordukça soruyordu: Kaç yaşındaydı? Ne kadar eğitim almıştı? Boyu ve kilosu neydi? İlgi alanları nelerdi? Ne zaman kısırlaşmıştı ve nasıl? Xychor'u ne kadar süreyle kullanmıştı? Ve son olarak görünümü nasıldı?

Charlie'nin ne olduğunu ve ne olmadığını, neleri yapıp neleri yapamadığını, nelerde becerikli olduğunu, nelerde zorluk yaşadığını bu kadar kesin bir şekilde tarif etmeyeli uzun zaman olmuştu: Bunu en son, gittiği lisede ona bir yer ayarlamaya çalışırken yapmıştım sanırım. Ne var ki asıl önemli bilgileri elimden geldiğince verdikten sonra, konuşmaya devam ederken buldum kendimi: Onun Minik Kedi'ye ne kadar özenli davrandığından; ölmek üzereyken onun peşinden nasıl da odadan odaya gezdiğinden; kedinin takip edilmek değil, yalnız kalmak istediğinin ayırdına neden sonra vardığından; uyurken kırış kırış olan alnının onu kızgın değil de nasıl da meraklı ve dikkatli gösterdiğinden; bana sarılıp öpücük verememesine rağmen, üzüldüğüm ve endişelendiğim zamanlarda bana bir bardak su ya da su içtiysek bir bardak çay getirdiğinden; çocukken, hastaneden henüz taburcu olduğu zamanlarda, geçirdiği nöbetlerin ardından kimi zaman bana doğru eğilip başını okşamama izin verdiğinden; hastalık öncesi hayatından geriye kalan tek şeyin, hafif, incecik ve kuş tüyü kadar yumuşak saçlarının, bir müddet güneşte kaldıktan sonra kızışan tertemiz hayvan kürkünün yaydığı o ılık, cismani kokuyu andırdığından; hiç ummadığınız anlarda nasıl da her işin altından kalkabildiğinden; nadiren bozguna uğradığından; her zaman gayret ettiğinden bahsedip durdum. Bir müddet sonra komisyoncunun not almayı bıraktığını ve odanın benim sesim dışında tamamen sessizliğe gömüldüğünü fark ettiysem de yine de konuştum, her cümlede kalbimi tekrar tekrar yerinden söküp o korkunç, berbat acıyı geri yerine koyuyormuş, Charlie'den ne zaman bahsedecek olsam hissettiğim o ezici sevinç ve kederi tekrar tekrar yaşıyormuş gibi olsam da konuşmaya devam ettim.

Neden sonra durdum, odaya iyiden iyiye sinmiş o sessizlik kulaklarımda çınlarken "Peki onun bir kocadan beklentisi ne?" dedi. İşte bu noktada yine o ıstırabı hissettim iliklerimde, çünkü komisyoncunun asıl bilmesi gereken tek şey bu randevuyu onun

değil, benim almış olduğum gerçeğiydi: Charlie hakkında anlattığım diğer her şey, onun kim olduğuna dair her şey, bu gerçeğin gölgesinde kalacaktı.

Yine de anlattım ona. Nazik birileri, dedim. Koruyup kollayacak, hoşgörülü, sabırlı birileri. Anlayışlı birileri. Zengin olmasına, ya da eğitimli olmasına veya zeki ya da yakışıklı biri olmasına gerek yoktu. Onu sonsuza kadar koruyup kollayacağına dair bana söz vermesi yeterliydi.

"Peki bunun karşılığında siz ona ne teklif ediyor olacaksınız?" diye sordu komisyoncu. Çeyiz, kastettiği buydu. Charlie'nin "durumu" göz önüne alındığında, muhtemelen bir çeyiz parası teklif etmek durumunda kalacağım önceden söylenmişti bana.

Teklifimin ne olduğundan elimden geldiğince özgüvenli bir tavırla bahsettim. Kalemi bir müddet kâğıdın üzerinde durdu, sonra teklifimi not aldı.

Neden sonra "Torununuzu şahsen görmek durumundayım," dedi, "ancak ondan sonra araştırmalarımı nasıl yönlendirebileceğimi anlayabilirim."

İşte böylece, dün gerisingeri oraya gittik. Charlie'yle prova kabilinden alıştırma yapıp yapmama konusunda epeyce düşünüp taşınmış, sonrasında da yapmamaya karar vermiştim, çünkü bu onun için hem anlamsız hem de endişe verici olacaktı. Gerçi haliyle, ben ondan çok daha gergindim.

Üstesinden gelmişti Charlie, elinden geldiğince. Onunla o kadar uzun zamandır yaşıyor ve onu o kadar uzun zamandır seviyordum ki, onunla tanışan diğer insanları izlediğimde, onu benim gibi görmediklerini yeniden fark ettiğimde kimi zaman afallıyorum. Bunun farkındayım elbette ama anlamazlıktan gelme lüksü tanıyorum kendime. Sonra yüzlerine bir bakıyorum ve işte olan oluyor yine: Kalbim damarlarından ve atardamarlarından sökülerek koparılıyor ve yeniden göğsümün içine yerleştiriliyor.

Komisyoncu, kendisiyle benim baş başa konuşacağımızı, Charlie'nin resepsiyon alanında bekleyebileceğini söyledi; adamla birlikte içeri geçmeden önce Charlie'ye gülümseyip başımla selam vermiş ve sanki okul yıllarına geri dönmüşüm de mesele çıkarttığım için okul müdürü tarafından çağrılmışım gibi neredeyse ayaklarımı sürüyerek içeri girmiştim. O an oracıkta bayılmayı, olmadı yere kapaklanıp düşmeyi, o ânı altüst edecek bir şeyler olmasını, biraz merhamet, biraz insanlık belirtisi görmeyi diledim. Ama bedenim olması gerektiği gibi davrandı her zamanki gibi ve karşısına oturup çocuğumun güvenliğini sağlayabilecek bu adama diktim gözlerimi.

Bir müddet sessizlik hüküm sürdü, gözlerimiz birbirimize dikili, öylece oturduk ikimiz de; sessizliği neden sonra bozan ben oldum: Bu tiyatrovari halden de, karşımdaki bu adamın kırılganlığımızı anlamış ve bundan keyif alır gibi görünen tavırlarından da bıkmış usanmıştım. Yapacağını bildiğim şeyi söylemesini istemiyordum ama bir yandan da söylemesini istiyordum, çünkü o zaman bu an sona erecek ve geçmişe karışıp gidecekti. "Aklınızda biri var mı?" diye sordum.

Bir sessizlik daha. "Dr. Griffith" dedi. "Üzgünüm ama sizin için uygun aracının ben olduğumu düşünmüyorum."

Bir başka yürek yangını daha. "Niyeymiş o?" diye sordum, cevabı duymak istemediğim için her ne kadar sormak istemesem de. *Söyle,* diye geçirdim aklımdan. *Haydi sıkıyorsa söylesene.*

"Size saygım sonsuz, doktor" dedi, neden sonra, sesinde saygının kırıntısı olmasa da. "Müsadenizle, bana kalırsa gerçekçi olmak durumundasınız."

"Bu da ne demek oluyor şimdi?" diye sordum.

"Doktor, beni bağışlayın," dedi, "ama torununuz..."

"Torunum ne?" diye terslendim, ardından bir sessizlik daha oldu.

Durdu. Ne denli öfkelendiğimi anladığını gözlerinden okuyabiliyordum; onunla kavga çıkarmaya yer aradığımı fark ettiğini

anlayabiliyordum; gözlerinden kelimelerini tartmaya hazırlandığını görebiliyordum. "Özel" dedi.

"Bak bu doğru" dedim. "O özel, hem de çok özel ve onun ne kadar özel olduğunu anlayacak bir kocaya ihtiyacı olacak."

Öfkeden kan beynime sıçramıştı, sesim de en az o kadar öfkeli çıkmış olmalıydı ki, o âna kadar şefkatten yoksun olan sesi biraz değişti. "Size bir şey göstermek istiyorum" dedi, ardından masasının üzerindeki destenin altından ince bir zarf çıkardı. "İşte torununuz için bulduğum uygun eş adayları" dedi.

Zarfı açtım. İçinde bir komisyoncuya ibraz edilen türden üç kart vardı. Yaklaşık on sekiz santim uzunluğunda kare şeklinde, bir tarafında başvuranın fotoğrafı, diğer tarafında hakkındaki verilerin yer aldığı sert kâğıt parçaları.

Kartlara baktım. Elbette hepsi kısırdı, hepsinin alnında kırmızı "K" kabartması vardı. İlk adam ellilerindeydi, üç kez dul kalmıştı, içimdeki o eski mantıksız tarafım –karılarını öldüren, cansız bedenlerinin icabına bakan ve onlarca yıl boyunca kanundan kaçan erkeklerle ilgili Gotik televizyon dizilerini hatırlayan tarafım– irkildi ve adamın kartını yüzüstü çevirdim, hakkındaki verilerin geri kalanını – muhtemelen karılarının üçünün de ölümünün adamın elinden değil, hastalıktan olduğunu ortaya çıkaran bilgileri okumadan reddettim (gerçi yine de bu nasıl bir kör talihti ki insanın üç eşi de ölsün, hem de suç sınırına varan bir talihsizlikle?). İkinci adam sanırım yirmili yaşlarının sonunda biriydi ama yüzündeki öfkeli bir ifade –dudaklarının o saldırgan birleşmesi, afallamış bakan gözlerindeki şişkinlik– arada bir de olsa halen ofiste geç vakitlerde izlediğim o eski televizyon programlarından bir görüntü getirmişti gözlerimin önüne; sanki adamdaki şiddet potansiyelini yüzünden okuyabiliyormuşçasına Charlie'ye vurduğunu, canını yaktığını görüyordum. Üçüncüsü otuzlu yaşlarının başında, yüzü gayet alelade, uysal görünen bir adamdı ama bilgilerini incelediğimde "ZE" olarak kayıtlı olduğunu gördüm:

Zihnen ehliyetsiz. Bu, bir zamanlar akıl hastalığı olarak bilinen her türlü eksikliğin yanı sıra zihinsel engelliliği içinde barındıran geniş bir tanımdı. Charlie için böyle bir tespit yoktu. Gerçi bu yönde bir tespit yapılmasını önlemek için rüşvet vermem gereken kim varsa, senden bu parayı bana göndermeni istemeye hazırdım, neyse ki sonunda buna gerek kalmadı: Charlie yaptıkları testleri geçmiş, kendini kurtarmıştı.

"Bunlar da ne?" diye sordum, sesim sessizlikte kulakları tırmalıyordu.

"Bunlar, torununuzla evlenmeyi düşünebilecek, benim bulabildiğim üç aday" dedi.

"Daha torunumla tanışmadan ne demeye aday aradınız ki?" diye sordum ama daha sorar sormaz, Charlie'nin kim olduğunu onunla şahsen tanışmadan çok önce, hatta benimle tanışmadan çok önce dosyalarından tespit ettiğinin farkına vardım. Onunla tanışmak fikrini değiştirmemişti. Ona dair mevcut kanaatini doğrulamıştı sadece.

"Bana kalırsa bir başkasını denemelisiniz" diye tekrar etti ve bana, üzerinde başka üç evlilik komisyoncusunun yazılı olduğu bir başka kâğıt parçası uzattı. Bana, daha bu toplantının çok öncesinden yardımcı olmamaya kararlı olduğunu fark ettim. "Bu insanlar size daha fazla aday... sizin ihtiyaçlarınıza uygun adaylar sunabileceklerdir."

Tanrıya şükür ki gülümsememişti, yoksa aptalca, maço ve hayvani bir şey yapardım: Onu yumruklamaya kalkışır, suratına tükürür, masasındaki her şeyi bir fiskede çekip yere indirirdim; o eski televizyon programlarından birindeki birinin yapacağı türden şeyleri yapardım. Ama şimdi performans sergileyecek kimse yoktu, kamera yoktu, tavan panellerinin arasında bir yerlere gizlenmiş olduğunu bildiğim, yanıp sönen ve aşağıdaki sahneyi usulca kaydeden minik kamera dışında: Biri yaşlı, diğeri orta yaşlı iki adam, ellerindeki kâğıt parçalarını birbirlerine uzatıyordu.

Yüzüme tekrardan sakin bir ifade oturtmaya çalışıp Charlie'yle birlikte oradan ayrıldım. Onu, bana izin verdiği ölçüde kendime yakın tuttum. İçimde bir şeyler her ne kadar unufak parçalanmış olsa da onun için birini bulacağımı söyledim: Minik kedimi ya kimse istemezse? Onun ne denli kıymetli olduğunu, ne denli sevildiğini, ne denli cesur olduğunu görecekti elbette *birileri*. Hayatta kalmıştı, ne var ki hayatta kaldığı için cezalandırılıyordu. Başvuranlar gibi değildi o: Artıklar, süprüntüler, istenmeyenler. Üstelik o insanların da birileri için artık ya da istenmeyen biri olmadığını pekâlâ da anlamış olmama rağmen düşünüyordum bunu, dahası –yüreğimi yerinden söken o aynı duygu belirmişti işte yine– onların bir yakınının da Charlie'nin kartına bakıp da "Onun razı olmasını bekledikleri kişi *bu mu yani*? Daha iyisi illa ki çıkacaktır. Daha iyi birileri mutlaka vardır" diye düşünüyor olabileceğini geçiriyordum aklımdan.

Nasıl bir dünya bu? Böyle bir dünya için mi mücadele edip hayatta kaldı o? Her şeyin yoluna gireceğini söyle bana, Peter. Söyle ki sana inanayım, son kez.

Sevgiler, Charles

Ah Sevgili Peter, 21 Mart 2087

Telefonda konuşabiliyor olmamızı ne kadar da isterdim! Bu sık sık dilediğim bir şey ama bu gece konuşmayı o kadar çaresizce istiyorum ki, sana yazmak üzere oturmadan önce, son yarım saatimi seninle sesli konuşarak, bir yandan da öteki odada uyuyan Charlie'yi uyandırmamak için adeta fısıldayarak geçirdim.

Charlie'nin evlilik olasılıkları hakkında biraz daha yazabilirdim ama yazmadım, çünkü anlatacak daha mutlu şeyler olana kadar beklemek istedim. Ancak yaklaşık bir ay önce, bir meslektaşımın "alışılmadık vakalar" dediği türden konularda uzmanlaş-

tığı bilinen Timothy adında yeni bir komisyoncu buldum. Kendi oğlunun ZE ilan edilmesinin ardından oğluna birini bulmak için o da Timothy'den yararlanmıştı. Neredeyse dört yıl sürmüştü sürmesine ama Timothy sonunda bir eş bulmuştu.

Görüşme yaptığım her komisyoncuyla birlikte, gerçekte hissettiğimden daha güvenli bir duruş sergilemeye çalışır oldum. Görüştüklerime, meslektaşlarından birkaçıyla görüşmüş olduğumu söylesem de asla kaç tanesiyle görüştüğümü söylemiyordum. Karşımdakine göre, Charlie'yi kılı kırk yaran, gizemli, akıllı, kendi halinde biri gibi göstermeye çalışıyordum. Ne var ki her görüşme aynı şekilde bitiyor, hatta bazen Charlie'yi onlarla tanıştırmama fırsat kalmadan, bana aynı türden adaylar, hatta bazen daha önce gördüğüm adaylar sunuluyordu. ZE yazan o solgun yüzlü, uysal görünüşlü adam, kartı bana ilk verildiği günden bu yana üç kez daha gösterilmişti; adamın yüzünü her gördüğümde, içimde üzüntü ve rahatlamayla karışık bir şeyler hissediyordum: Onun da hâlâ kendine bir eş bulamamış olmasından dolayı üzüntü; bu durumda olan sadece Charlie olmadığı için rahatlama. Charlie'nin kartının birilerine gösterilip durmaktan artık köşelerinin tırtık tırtık hale geldiğini, müşterilerin veya onların ebeveynlerinin kartı görür görmez bir kenara fırlattıklarını canlandırıyordum gözümde. "O olmaz," dediklerini hayal ediyordum, "daha önce de görmüştük onu." Ardından, gece olduğunda kendi aralarında konuştuklarını, birbirlerine "O zavallı kızacağız hâlâ bekâr. Neyse, en azından oğlumuz o kadar çaresiz durumda değil" dediklerini kuruyordum kafamda.

Ama bu seferinde dürüst davrandım. Hangi komisyoncularla görüştüğümü detaylıca anlattım. Bana sunulan veya bizzat tanışıp da haklarında notlar aldığım adayların hepsinden bahsettim. Gözyaşlarına boğulmadan ya da Charlie'ye vefasızlık etmeden katlanabileceğim kadar dürüst davranıyordum. Timothy "Güzellik her şey demek değil zaten. Sevimli mi peki?" dediğinde,

öyle olmadığını söylemeden önce sesimi kontrol edebileceğimden emin olana kadar bekledim.

İkinci kez görüştüğümüzde, daha önce hiçbirini görmediğim beş kart verildi. İlk dördünün her birinde bir şey tedirgin etti beni. Ardından sıra son karta geldi. Charlie'den sadece iki yaş büyük, iri kara gözleri, göze çarpan bir burnu olan, gözlerini doğrudan kameraya dikmiş bakan genç bir adamdı. Tartışılmaz bir şeyler vardı adamda: Biri yakışıklılığı idi kesinlikle ama ayrıca bir kararlılığı da vardı; sanki birileri onu kendinden utanmaya ikna etmiş de o utanmamayı seçmiş gibi bir duruşu vardı. Fotoğrafının üzerinde iki damga duruyordu: Biri kısır olduğunu, diğeri ise düşmanla akraba olduğunu gösteriyordu.

Başımı kaldırıp beni gözleriyle takip eden Timothy'ye baktım. "Nesi var bu adamın?" diye sordum.

Omuzlarını silkti. "Hiçbir şey" dedi. Durdu. "Kısırlığı tercih etti" diye ekledi, birileri hakkında ne zaman bunu öğrensem olduğu üzere içim irkildi biraz: Doğurganlığın ondan hastalık ya da tedavi yoluyla alınmamış olduğu anlamında geliyordu bu; yeniden eğitim ve ıslah merkezine gönderilmemek için kısırlaştırılmayı tercih ettiği manasına geliyordu. İnsan, bedeni ya da zihni arasında bir seçim yapabiliyordu, o zihnini seçmişti.

"Pekâlâ, onunla bir görüşme ayarlamak isterim" dedim, bunun üzerine Timothy başını salladı, gerçi tam ayrılmak üzereyken arkamdan seslendi.

"İyi bir insandır" dedi, bugünlerde kullanılan tuhaf bir üslupla. İlk randevumu almadan önce Timothy hakkında bir araştırma yapmıştım, daha önceleri sosyal hizmetler görevlisi olarak çalışmıştı. "Yeter ki açık fikirli ol, tamam mı?" Bunun ne anlama geldiğini bildiğim yoktu ama kabul ettim, açık fikirli olmak artık bir anakronizm, uzun zaman öncesinde kalmış bir kavram olsa da tamam dedim.

Görüşme günümüz gelip çattığında, ben alışılmamış şekilde gergindim yine. Halen genç olmasına rağmen Charlie'nin seçe-

neklerinin sonuna yaklaştığını hissediyordum. Bundan sonraki araştırmalarımı bu belediyenin, bu eyaletin ötesine genişletmem gerekecekti. Bu durumda Wesley'nin Charlie'yi bir işe, sevdiği bir işe yerleştirdiği bir önceki iyiliğinin ardından bana bir iyilik daha yapacağını ummak durumundaydım. Onu o işten çıkartmam ve başka bir yere yerleştirmem, ardından da onu takip etmenin bir yolunu bulmam gerekecek, bunlar için de Wesley'nin yardımına ihtiyaç duyacaktım. Hiç gocunmadan yapardım elbette bunu ama oldukça zor bir şeydi.

Ben oraya vardığımda aday çoktan gelmiş, komisyoncuların hepsinin bu tür toplantılar için ofislerinden ayarladığı küçük, sade odada oturmuş bekliyordu. Geldiğimi görünce ayağa kalktı, selamlaştık. O sandalyesine geri yerleşir, ben de benimkine otururken ona baktım. Timothy'nin görüşmemiz için üsteleyip durmasının, onun fotoğrafında göründüğünden çok daha farklı, daha kötü olacağı anlamına geldiğini sanmıştım ama durum hiç de öyle değildi: Fotoğraftaki görüntüsüne benziyordu, düzgün görünümlü, çekici bir genç adam, aynı hayat dolu gözler, aynı korkusuz bakışlar. Babası Batı Afrikalı ve Güney Avrupalı, annesi Güney ve Doğu Asyalıydı. Oğlumu andırır bir tarafı vardı az biraz, başka tarafa bakmak durumunda hissettim kendimi.

Hakkındaki gerçekleri kartından öğrenmiştim ama yine de aynı soruları sordum: Nerede büyüdüğünü, ne eğitimi aldığını, şimdilerde ne iş yaptığını. Anne babası ve kız kardeşinin düşman ilan edilmiş olduklarını biliyordum; bunun doktora çalışmalarının son yıllarına mal olmuş olduğunu da. Af Yasası çıktığı için şimdilerde karara itiraz etmekte olduğunu da biliyordum; yanında ona davasında destek çıkan bir profesör, tanınmış bir mikrobiyolog olduğunu biliyordum; eğer eşleşmeyi kabul edecek olursa, evliliği bir iki yıl kadar ertelemek, bu süre zarfında da eğitimini tamamlayıp diplomasını almak istediğini biliyordum. Tüm bu bilgileri doğruladı, anlattıkları benim bildiklerimden farklı değildi.

Ona anne babasını sordum. Hayatta olan yakın bir akrabası yoktu. Devlet düşmanlarının çoğunun akrabaları, ilişkileri sorulduğunda ya öfkelenir ya da mahcubiyet duyarlardı; bir şeyleri, içlerinden taşan birtakım duyguları geri yuttuklarını ve öğretildikleri şu duygularını fazlaca ele vermeme davranışını uyguladıklarını görebiliyordu insan.

Ama o ne öfkeliydi ne de mahcubiyet içindeydi. "Babam bir fizikçi, annem ise siyasetbilimciydi" dedi. Öğretim görevlisi oldukları, bir zamanlar, yani devlet tarafından baskı altına alınmadan önce, oldukça prestijli bir yer olan üniversitenin adını da söylemişti. Kız kardeşi de İngiliz Edebiyatı öğretmeniydi. Hepsi isyancıların arasına katılmışlardı ama o katılmamıştı. Ona sebebini sordum, ilk kez endişeli göründü gözüme ama bunun tavana gizlenmiş kamerayı mı yoksa ailesini mi düşündüğünden olduğunu anlayamadım. "Biliminsanı olmak istediğimi söyledim de ondan" dedi biraz duraksadıktan sonra, "çünkü düşündüm de... Bir biliminsanı olursam, bu şekilde yardım etmeye çalışırsam çok daha fazlasını yapabileceğimi, çok daha faydalı olabileceğimi düşündüm. Ama sonunda..." Devam edecekti ki tekrar duraksadı, bu sefer bunun kamera ve kayıt cihazı yüzünden olduğunu biliyordum.

"Ama sonunda yanıldın" diye tamamladım onun yerine; bunun üzerine bir bana, bir de kapıya baktı, çabucak, sanki bizi çekiştirip, bir Tören'e sürükleye sürükleye götürmeye hazır bir subay mangası kapıyı her an yerle yeksan edecekmişçesine. "Endişe etme" dedim. "İstediğimi söyleyecek kadar yaşlıyım" dedim, her ne kadar bunun doğru olmadığını bilsem de. Gerçi o da biliyordu öyle olmadığını ama beni düzeltmemişti yine de.

Konuşmaya devam ettik; yarıda bıraktığı tezinden, davasını temyize taşırken Gölet'te bulmayı umduğu işten bahsettik. Charlie'den konuştuk, nasıl biri olduğu, neye ihtiyacı olduğu hakkında konuştuk. Ben ona karşı –o zaman nedenini bilmiyor-

dum– gayet dürüsttüm, Timothy'ye dürüst olduğumdan bile daha dürüsttüm. Ama hiçbir şey onu şaşırtmış gibi görünmüyordu; onunla daha önce tanışmış gibiydi; onu zaten tanıyor gibiydi. "Ona her zaman göz kulak olmalısın" dediğimi duydum tekrar tekrar, o da buna karşılık başını salladı, onun evlenmeyi kabul ettiğinin, Charlie için nihayet birilerini bulduğumun farkına o an vardım. Ve bir süre sonra, nasıl oldu bilmiyorum ama bir başka şeyin daha ayırdına vardım. Timothy'nin onun hakkında bana anlatmaya çalıştığı şeyin ne olduğunu anladım; onda bana tanıdık gelen şeyin ne olduğunu; neden Charlie'yle evlenmeye istekli olduğunu anladım. Bir kez ayırdına varınca, çok barizdi; onunla tanışmadan önce bile biliyordum bunu.

Cümlesinin orta yerinde sözünü kestim. "Senin kim olduğunu biliyorum" dedim. Baktım tepki vermiyor, "Yani senin ne olduğunu biliyorum" dedim. Sonrasında dudaklarını hafifçe aralamış bir şey söylemek üzereydi ki, bir sessizlik oldu.

"Çok mu bariz?" diye sordu usulca.

"Hayır" dedim. "Biliyorum çünkü ben de öyleyim." Sırtını sandalyesinin arkasına yaslamış duruyordu artık, bakışlarında bir şeylerin değiştiğini görebiliyordum, bana tekrar, farklı biçimde baktığını görebiliyordum.

"Durmanı istesem senden?" diye sordum, bunun üzerine bana baktı; gözlerinde yine o kararlı, cüretkâr, cesur, budala oğlan çocuğunu gördüm. "Hayır" dedi nazik bir sesle. "Ona her zaman göz kulak olacağıma söz veriyorum. Ama olmaz." Bir sessizlik oldu.

"Onun başını belaya sokacak bir şeyler yapmayacağına söz ver" dedim. Başını sallayarak "Yapmayacağım" dedi. "Nasıl ketum olunacağını biliyorum." *Ketum*. Bu denli genç biri tarafından kullanıldığını duyunca kulağa ne kadar da iç karartıcı gelen bir kelimeydi bu. Benim büyükbabamın zamanından öncesine ait bir kelimeydi, bizim lügatimizde yeniden hortlaması gereken bir sözcük değildi.

Hissettiğim tiksinti yüzüme yansımış olmalıydı, zira onunkine kaygılı bir ifade gelip yerleşmişti. "Bayım?" diye sordu.

"Bir şey yok" dedim. Ardından da sordum, "Peki, nereye gidiyorsun?"

Sessizleşmişti. "Gidiyorsun derken?" diye yankılandı sesi.

"Evet" dedim ve korkarım sesim biraz sabırsız çıkmıştı. "Nereye gidiyorsun?"

"Anlamıyorum" dedi.

"Evet, anlıyorsun" dedim. "Jane Sokağı? Horatio? Perry? Bethune? Barrow? Gansevort? Hangisi?" Yutkundu. "Hangisine gittiğini nasılsa bulurum" diye hatırlattım ona.

"Bethune" dedi.

"Demek öyle" dedim. Taşlar şimdi oturmuştu yerine. Bethune daha ukala tiplere cazip gelirdi. Orayı işleten adam, Sağlık Bakanlığı'nda hayli yüksek bir mevkide görev yapan ve oldukça zor beğenen bir eşcinsel olan Harry idi, evin iki katını eski moda bir salon komedisinden fırlamış gibi görünen kütüphanelere ayırmıştı, yatak odaları alt kattaydı. Bir zindan olduğuna dair söylentiler dolanırdı bir de ortalıkta ama açıkçası bence bunlar işletmenin tamamını olduğundan daha heyecanlı kılmak için bizzat Harry'nin başlattığı söylentilerdi. Ben Jane Sokağı'ndakinin müdavimi olmaya başlamıştım, daha ziyade işletmeye benzeyen bir yerdi burası: Gelirdin, eğlenirdin ve sonra da çıkıp giderdin. Her neyse, içim rahatlamıştı; başımı kaldırıp da torunumun kocasının alıcı gözüyle bana baktığını görecek olma düşüncesinden hazzetmemiştim.

"Biri var mı peki?" diye sordum.

Yine yutkundu. "Evet" dedi usulca.

"Ona âşık mısın?"

Bu sefer hiçbir tereddüt olmadı. Doğrudan gözlerimin içine baktı. "Evet" dedi, sesi kararlıydı.

Ansızın bir hüzün doldurdu içimi. Zavallı torunum, onu koruyup kollayacak ama asla sevmeyecek –en azından hepimizin

ihtiyaç duyduğu şekilde sevmeyecek– bir adamla evlendirdiğim torunum; sahip olması gereken hayata asla sahip olamayacak olan bu zavallı oğlan çocuğu. Henüz yirmi dört yaşındaydı, insanın bedeni yirmi dört yaşındayken zevk peşinde koşar, sürekli âşık olur. Nathaniel'la ilk karşılaştığımdaki yüzü belirmişti birdenbire gözlerimin önünde; kuzguni koyu renk teni, aralanmış dudakları belirdi; yüzümü çevirdim, zira gözyaşlarına boğulacağımdan korkmuştum.

"Bayım?" diye seslendiğini duydum, yumuşak bir ses tonuyla. "Doktor Griffith?" Charlie ile konuşurken kullanacağı ses tonu bu, diye düşündüm, kendimi tebessüm etmeye zorlayarak yüzümü tekrar ona çevirdim.

O öğleden sonra el sıkıştık. Çeyizle pek ilgilenmiyor gibiydi, niyet belgelerini imzaladıktan sonra, evlilik kartı çantamda, birlikte aşağıya indik.

Kaldırımda tekrar selamlaştık. "Charlie'yle tanışmayı dört gözle bekliyorum" dedi. Charlie'nin de onunla tanışmaktan heyecan duyacağından emin olduğumu söyledim.

Tam gitmek üzereydi ki ona seslendim, arkasını dönüp bana baktı. Bir müddet lafa nasıl başlayacağımı kestiremedim. "Söylesene bana" diye girdim lafa, ardından tereddüt edip durdum. Bir müddet sonra ne söylemek istediğimi biliyordum. "Genç bir adamsın" dedim. "Yakışıklısın. Zekisin." Sesimi alçalttım. "Âşıksın. Bunu neden yapıyorsun, bu genç yaşta? Beni yanlış anlama, bunu yaptığın için memnunum" diye ekledim, yüzündeki ifade değişmemiş olsa da, çabucak. "Charlie'nin hatırı için. Ama neden?"

Biraz daha yakınıma geldi. Uzun boyluydu ama ben ondan daha uzundum; yine de bir an için, saçma bir biçimde, beni öpebileceğini, dudaklarının sürtünüşünü dudaklarımda hissedebileceğimi geçirdim aklımdan, gözlerimi kapadım, sadece bir anlığına, sanki böyle yaparsam aklımdan geçenler olacakmış gibi. "Ben de

güvende olmak istiyorum, Doktor Griffith" dedi, fısıltıdan azıcık daha yüksek bir ses tonuyla. "Ben de kendimi emniyete almak durumundayım. Aksi halde ne yapacağımı bilmiyorum."

Eve gelene kadar gözyaşlarımı tuttum. Charlie hâlâ işteydi, şükürler olsun ki yalnızdım. Charlie için ağladım, onu bu kadar çok sevdiğim için, onun için en iyi olanı yaptığımı, mutluluğu pahasına güvenliğini tercih etmek durumunda kaldığımı günün birinde anlaması için gözyaşı döktüm. Muhtemel kocası için, o adamcağız da kendini korumak durumunda kaldığı için, bu ülke onun hayatını kısıtlamış olduğu için ağladım. Âşık olduğu ama onunla asla bir hayat kuramayacak o adam için ağladım. Kartlarda gördüğüm ve Charlie'nin adına reddettiğim o adamlar için ağladım. Hepsi uzun zaman önce yitip giden ve Charlie'nin hiçbirini hatırlamadığı Nathaniel için, David için, hatta Eden için ağladım. Büyükannem ve büyükbabam için, Aubrey ve Norris için, Hawaii için gözyaşı döktüm. Ama en çok da kendim için, yalnızlığım için, bu hale gelmesine yardım ettiğim bu dünya ve geçip giden onca yıl için ağladım: Hayatını kaybedenlerin hepsi için, yitip gidenlerin hepsi için, ortadan kaybolanların hepsi için.

Öyle sık sık ağlayan biri değilim, verdiği fiziksel rahatsızlığın altında nasıl da canlandırıcı bir şeyler olduğunu unutmuşum, insanın bedeninin her bir parçası sürece dahil olurken, tüm sistemlerinin mekanizmalarını ayrı ayrı harekete geçirdiğini, bedenin her bir kanalını sıvıyla doldurduğunu, ciğerlere hava pompalandığını, gözlerin parlayıp derinin kanla kalınlaştığını unutmuşum. Bunun hayatımın sonu olduğunu, Charlie bu çocuğu kabul edecek olursa, ona karşı son görevimi de yerine getirmiş olacağımı düşünürken buldum kendimi. Onu kötülüklerden korumuştum, yetişkinliğe kadar yanında olmuştum, ona bir iş ve hayat arkadaşı bulmuştum. Yapabileceğim başka bir şey kalmamıştı, yapmayı umut edebileceğim bir şey de kalmamıştı. Bunun ötesinde, alacağım nefes, yaşayacağım bir ömür varsa ne âlâ ama gereği de yoktu.

Çok da uzun olmayan bir süre öncesine kadar seni tekrar görebileceğimden emindim Peter. Sen ve ben, bir de Charlie ile Olivier, birlikte öğle yemeği yer, sonra belki o ikisi bir yere, bir müzeye ya da oyuna gider, (Londra'da olurduk tabii ki, burada değil) biz de öğleden sonrasını birlikte, senin her gün yaptığın ama bana egzotik gelen bir şeyi yaparak geçirirdik: Mesela bir kitapçıya ya da bir kafeye veya Charlie için anlamsız bir şeyler –bir kolye ya da belki bir çift sandalet– alacağım bir butiğe giderdik. Öğleden sonra uzadıkça, senin evine, bir daha asla gözlerimle göremeyeceğim, evine dönerdik. Olivier ve Charlie yemek yapmaya girişirlerdi, benim de malzemelerden bazılarını Charlie'ye izah etmem gerekirdi: *Bak bu karides; bu denizkestanesi, bunlar da incir.* Tatlı olarak, çikolatalı kek olurdu, üçümüz birlikte oturup Charlie'nin onu ilk kez tadışını izler, biz onun o hallerine kahkahalarla güler, alkış tutarken, hastalanmadan öncesinden beri yüzünde görmediğim bir ifadenin, adeta harika bir işe imza atmışçasına, yüzünde çiçek açısını seyrederdik. İkimizin de kendi odası olurdu ama o, gece bir türlü uyku tutmadığı için benimkine gelir, gördüğü, işittiği, kokladığı, tattığı şeylerin yarattığı şaşkınlıktan o kadar yorulmuş olurdu ki, onu tıpkı küçük bir kızken, bedeni elektrikle seğirdiği zamanlarda tuttuğum gibi sarmalardım. Ertesi gün kalkıp aynı şeyleri yeniden yapardık, sonra ertesi gün, sonra daha ertesi gün, sonra daha da ertesi gün. Yeni hayatının büyük kısmı eninde sonunda ona tanıdık gelecek olsa da –hatıralar kendilerini çabucak hâkim kıldıklarından olsa gerek, ben birkaç güne kalmaz, kaldığım yerden devam ederken– o, yüzündeki o yeni ifadeyi, yoğun merakla karışık şaşkınlık ifadesini hiç kaybetmez, ağzı her daim hafifçe aralanmış, yüzü göğe dönük bir halde çevresine bakınırdı. Yüzünde o ifadeyi görünce bizi bir gülümseme alırdı, kim olsa aynını yapardı zaten. "Charlie!" diye seslenirdik ona, o esriklik anlarından birine girdiğinde, onu uyandırmak, nerede ve kim olduğunu hatırlatmak için adını seslenirdik. "Charlie! Bunların hepsi senin."

Sevgiler, C.

Benim Sevgili Peter'ım, 5 Haziran 2088

Ve artık resmiyete döküldü. Benim minik kedim evli. Tahmin edebileceğin üzere, duygusal açıdan hayli karmaşık bir gündü: Ayakta durmuş ikisini izlerken, son zamanlarda giderek daha sık yaşar olduğum şu zaman atlamalarından birinin fevkalade canlı bir tanesini yaşadım: Yeniden Hawaii'deydim, Nathaniel'le el ele tutuşmuştum, Matthew ve John'un şu bambu *chuppah*'ı önüne yerleştirdikleri denize doğru bakıyorduk. Dışarıdan tuhaf görünmüş olmalıyım, çünkü bir noktada yeni erkek torunum bana bakmış ve bir sorun olup olmadığını sormuştu. "Sadece yaşlılık" dedim, normal karşıladı bunu; gençler için hoş olmayan her şeyin suçlusu yaşlılıktır zaten, en olmadı yaşlılığa atfedilir. Dışarıda, uygun adım yürüyen birliklerin geçip gidişini, uzakta isyancıların bağırışlarını duyduk. Evraklarını imzaladıktan sonra, artık onlara ait olan evlerine döndük hep birlikte ve onlara özel olarak aldığım hakiki baldan yapılma pastayı yedik. Aylardır hiçbirimiz pasta yememiştik, sohbetin yapmacık geçeceğinden korkmuş olsam da boş yere endişelenmiştim, çünkü hepimiz yemeye o kadar odaklanmıştık ki, konuşmaya pek gerek kalmamıştı.

İsyancılar artık meydanı ele geçirmiş durumdalar, daire kuzeye bakmasına rağmen attıkları sloganları, ardından tepelerindeki hoparlörlerden, herkese saat 23.00'deki sokağa çıkma yasağının hatırlatıldığını, emre uymayan herkesin ânında tutuklanacağının anons edildiğini duyabiliyorduk. Evime, Charlie'den sadece dört sokak ötede, 10. Cadde ve Üniversite'nin köşesindeki eski bir binada tek kişilik bir odadan ibaret yeni daireme gitme vaktinin geldiğinin işaretiydi bu: Geçen hafta taşındım buraya. Charlie hiç değilse bir hafta daha orada onlarla kalmamı istemişti ama ona artık bir yetişkin, evli bir yetişkin olduğunu ve kararlaştırdığımız gibi kocasını ve onu görmek üzere ertesi gün yemeğe geleceğimi hatırlatmıştım. "Yaa" demişti, bir an için ağlayacağını düşündüm,

oysa benim cesur Charlie'm hiç ağlamazdı, neredeyse fikrimi değiştiriyordum.

Bir yerde tek başıma uyumayalı uzun yıllar oldu. Orada öylece uzanmış yatarken Charlie düştü aklıma, eş olarak ilk gecesini düşündüm. Şimdilik, sadece tek, dar bir yatak, Charlie'nin yattığı yatak ve oturma odasındaki kanepe vardı. Ne yapacaklarını, çift kişilik bir yatak mı alacaklarını, yoksa kocasının ayrı uyumak isteyip istemeyeceğini bilmiyordum, sormaya da cesaret edemedim. Bunun yerine, dairelerinin açık kapısı önünde durmuş, merdivenlerden inerken bana el sallayan ikisinin görüntüsüne odaklanmaya çalıştım. Aşağıya inerken bir noktada dönüp yukarı bakmış ve elini Charlie'nin omzuna koyduğunu görmüştüm; öyle hafifçe, hatta öyle hafifçe ki, Charlie bunu hissetmemiş bile olabilirdi. Onunla daha önce konuşmuştum; ona ne beklemesi gerektiğini, ya da daha doğrusu, ne beklememesi gerektiğini anlatmıştım. Ama bu onun için yeterli bir açıklama olacak mıydı? Kocasının onu farklı bir şekilde sevmesini ümit edecek miydi yine de? Dokunulma beklentisi içinde olur muydu? Dokunulmadığında kendini suçlar mıydı? Onun için yanlış bir karar mı vermiştim yoksa? Onu ıstıraptan kurtarmıştım ama aynı zamanda mutluluktan mahrum mu etmiştim?

Yine de –kendime hatırlatmak durumundaydım– en azından birisi olacaktı yanında. Ona göz kulak olacak, dünyaya karşı onun önünde duracak, onun karışık, anlaşılmaz bulduğu şeyleri ona izah edecek birini kastetmiyorum bununla sadece. Kastettiğim, onun şimdi bir birimin parçası, tıpkı benimle onun bir zamanlar olduğumuz gibi, tıpkı Nathaniel, David ve benim bir zamanlar olduğumuz gibi bir birimin parçası olması. Bekâr ve kimseyle bağı olmayanlar için tasarlanmış bir toplum değil bu, bizler her ne kadar tam tersiymiş gibi yapmış olsak da, eski toplumun da öyle olduğunu söylüyor değilim gerçi.

Charlie'nin yaşlarındayken, baskıcı bir kurum olduğu düşüncesiyle evliliğe dudak bükerdim; devlet tarafından yasalaştırıl-

mış bir ilişkiye inanmazdım. Eşleştirilmemiş bir yaşama daha az önemli gözüyle bakmadığımı zannederdim hep.

Ama sonra bir gün, aslında öyle olduğunun farkına vardım. '50'nin üçüncü karantinası sırasındaydı bu, geriye dönüp baktığımda bunun hayatımın en mutlu dönemlerinden biri olduğunu görebiliyorum. Evet, endişe doluydu, tehlikeliydi ve evet, herkes korku içindeydi. Ama bir aile olarak son kez bir aradaydık. Dışarıda virüs vardı, koruma merkezleri vardı ve insanlar ölüyordu; içeride de Nathaniel, David ve ben vardık. Önce kırk gün, ardından seksen gün ve daha sonra yüz yirmi gün boyunca daireden dışarı adım atmadık. O aylarda David biraz daha uysallaşmıştı, tekrardan yakınlaşmayı başarmıştık. On bir yaşındaydı ve ben şimdi geriye dönüp bakabiliyor ve onun günün birinde kim olacağına dair bir seçim yapmaya çalıştığını anlayabiliyorum: Ebeveynlerinin sürdüğü türden bir hayata, bizlerin ondan sürmesini beklediğimiz hayata sil baştan sahip olmaya çalışan biri mi olmayı seçecekti bir kez daha? Yoksa kim olacağına ve nasıl olabileceğine dair başka bir şablon bularak başka biri olmayı mı seçecekti? Kim olacaktı? Şu bir yıl öncesinin oğlan çocuğu –sınıf arkadaşlarını bir şıringayla tehdit eden çocuk– mu yoksa günün birinde o şıringayı farklı bir şekilde, bir şırınganın kullanılması gerektiği şekilde, bir laboratuvarda ya da bir hastanede kullanacak bir çocuk mu olup çıkacaktı? İlerleyen yıllarda şöyle düşünmeden edemedim: Keşke onun yanımızda, bizim yakınımızda ama dünyadan uzak olduğu birkaç haftamız daha olmuş olsaydı; keşke onu güvende olmanın kıymetli bir şey olduğuna ikna edebilseydik ve bunu ona sağlayacak olanlar biz olabilseydik. Ne var ki birkaç haftamız daha olmadı, dahası onu ikna etmeyi başaramamıştık.

Uzun zaman önce, ta tıp fakültesindeyken arkadaşım olan, ben Hawaii'ye döndüğümde doktora sonrası çalışmaları için Kaliforniya'ya taşınan Rosemary adında bir kadından e-posta aldığımda karantinanın ikinci kırk gününün ortasındaydık.

Rosemary zeki, eğlenceli biriydi, ben onu tanıdığımdan beri de bekârdı. Birbirimizle yazışmaya başladık, mesajlarımız kısmen gündelik iş güçle ilgiliydi, kısmen de son yirmi yıldaki kapsamlı güncellemeleri gözden geçirmekten ibaretti. Personelinin ikisinin hastalandığını yazmıştı bana, anne babası ile yakın arkadaşı da hayatlarını kaybetmişti. Ona hayatımdan, Nathaniel ve David'den bahsetmiş, küçük dairemizde birlikte nasıl yaşadığımızı anlatmıştım. Fark ettim ki, diye yazmıştım ona, bir başkasını görmeyeli neredeyse seksen gün oldu; bu kavrayış her ne kadar şaşırtıcı olsa da, çok daha şaşırtıcı olanı kimseyi özlememiş olmamdı. Görmek istediğim yegâne kişiler David ve Nathaniel idi.

Ertesi gün ondan cevap geldi. Gerçekten de özlediğim hiç kimse yok muydu, diye sormuştu; kısıtlamalar kaldırıldığında görmek için sabırsızlandığım kimse yok muydu? Hayır, diye cevap verdim, yoktu. Ciddiydim.

Bir daha hiç yazmadı. İki yıl sonra, ortak bir tanıdığımızdan önceki yıl, hastalığın yaptığı sıçramaların birinde öldüğünü duydum.

O zamandan beri onu sık sık düşünür oldum. Neden sonra yalnız olduğunun farkına vardım. Kendisi kadar yalnız olduğunu bulmaya çalıştığı yegâne kişi ben olmasam da –o kadar seyrek konuşmuştuk ki, bana ulaşana kadar bir sürü kişiyle temasa geçmeyi denemiş olmalıydı– keşke ona yalan söylemiş olsaydım. Arkadaşlarımı *aslında* özlediğimi, ailemin *yetmediğini* söyleseydim keşke. Keşke o beni bulmaya sürüklenmeden önce, keşke benim aklıma gelmiş olsaydı onu arayıp bulmak. Onun hayatını yaşamak durumunda kalmadığım için, kocam ve oğlum yanımda olduğu için ve asla o denli yalnız kalmayacağım için şükürler etmiş olmasaydım keşke onun ölümünün ardından. Tanrı'ya şükür, diye düşünmüştüm, şükür ki ben o değilim. Çok daha gençken, eşlerimiz ve çocuklarımız kadar iyi dostlarımızın da ailemiz olduğundan dem vurduğumuz o tatlı kurgunun yalan olduğu daha o ilk salgında

ortaya çıktı: En çok sevdiğiniz insanlar aslında birlikte yaşamayı seçtiğiniz insanlardı: Arkadaşlar bir düşkünlük, bir lükstü ve eğer onlardan vazgeçmek insanın ailesini daha iyi koruması anlamına geliyorsa, o zaman onları çabucak gözden çıkarıyordu insan. Nihayetinde seçen sendin ve eğer bir hayat arkadaşın ya da çocuğun varsa, arkadaşını asla seçmiyordun. Hayatına devam ediyor ve onları unutuyordun, bunu yaptığın için hayatın daha çorak hale gelmiyordu. Charlie büyüdükçe, Rosemary'yi daha çok düşünür olduğumu söylemekten utanıyorum. Onu o yazgıdan kurtaracağım, demiştim kendi kendime; kimsenin ona, benim Rosemary'ye acıdığım gibi acımasına izin vermeyecektim.

Ve işte yapmıştım dediğimi. Yalnızlığın bir başkasının varlığıyla tamamen ortadan kaldırılamayacağının farkındayım; öte yandan bir arkadaşın bir kalkan olduğunun, başka biri olmadan yalnızlığın içeri sızdığının, pencerelerden sızıp boğazınızdan aşağıya doğru inen bir hayaletin sizi hiçbir şeyin çözüm olmadığı bir kederle doldurduğunun da farkındayım. Torunumun yalnız olmayacağına söz veremem ama onun bir başına kalmasını engelledim. Hayatının bir tanığı olmasını sağladım.

Dün adliyeye gitmeden önce, kimliğini kanıtlamak için ibraz etmemiz gereken doğum belgesine bakmıştım. Baktığım yeni doğum belgesiydi, '66'da içişleri bakanı tarafından bana verilen, babasını reddettiğini gösteren doğum belgesiydi. Bu, onu bir müddet korumuştu ama sonrasında koruyamaz olmuştu artık.

Charlie'nin ebeveynlerine dair bilgilerin silinmesinin ardından ismi de silinmişti: Charlie Keonaonamaile Bingham–Griffith, sevgiyle bahşedilmiş bu güzel isim, devlet tarafından Charlie Griffith'e indirgenmişti. Bu onun kim olduğunu eksilten bir şeydi, çünkü bu dünyada, benim de bu hale gelmesine yardım etmiş olduğum bu dünyada, güzelliğin bile bile fazla bırakılması diye bir kavram yoktu. Kalan güzellik rastlantısal, kazara ve hiçbir şeyin boyun eğdiremeyeceği şeylerdi: Yağmur yağmadan önce gökyü-

zünün rengi, Beşinci Cadde'deki akasya ağacının toplanmadan önceki ilk yeşil yaprakları.

Nathaniel'ın annesinin adıydı: Keonaonamaile, kokulu *maile*.[46] Bir keresinde sana biraz vermiştim: Yaprakları biber ve limon kokan bir asma. Düğünümüzde onları çiçek kolyesi olarak takmıştık; bir gün önce, David ortamızda, etrafımız nemden sırılsıklam olmuş vaziyette dağlarda yürüyüşe çıkmıştık, iki koa ağacının arasında büyüyen kısmından bir ipi kesmiştik. Düğünlerde takılan türden bir çiçek kolyesi, mezuniyet ve kutlamalarda takıldığı da olurdu: Özel günlerde kullanılan bir bitkiydi; o kadar çok bitki vardı ki, kimi özel kabul edilir, kiminin ise yüzüne bakılmazdı; o zamanlar ağaçtan koparıp alır, ertesi gün bir köşeye kaldırıp atardın.

O gün, ayakkabılarımız çamurun içinde bata çıka, aramızda David, ikimizin de birer elini tutmuş vaziyette, gerisingeri tepeden aşağıya yürümüştük. Nathaniel her birimizin boynuna birer tane takmaya yetecek kadar *maile* kesmişti ama David kendininkini bir taç gibi başına takmak istemişti. Nathaniel asmayı kendi etrafında dolandırıp alnına yerleştirerek yardım etmişti ona.

"Ben bir kralım" demişti David, biz de ona kahkahalarla gülmüştük. "Evet" demiştik. "Sen bir kralsın: Kral David."

"Kral David" demişti. "Artık benim adım bu." Ardından ciddileşmişti. "Sakın unutmayın" demişti. "Bana öyle seslenmek zorundasınız, tamam mı? Söz mü?"

"Tamam" demiştik. "Unutmayacağız. Öyle yapacağız." Bu bir sözdü. Ama hiç yapmadık.

Charles

---

46. Hawaii'de *maile* olarak bilinen Alyxia stellata, Hawaii'ye özgü çiçekli bir bitki türüdür. Adalara endemik birkaç üzüm türünden biri olup Latince ikili adlandırmada "zeytine benzeyen zincir" anlamına gelir. (ç.n.)

Kısım IX

Sonbahar 2094

İlerleyen haftalar boyunca David ve ben planımız üzerinde konuşup durduk. Gerçi plan daha ziyade onun planıydı ve benimle sadece paylaşılıyordu. Ekim'in on ikisinde Bölge Sekiz'den ayrılacaktım. Bunu tam olarak nasıl yapacağımı son dakikaya kadar söylemeyecekti bana. O zamana kadar olağandışı hiçbir şey yapmamam gerekiyordu. Günlük rutinimi olduğu gibi devam ettirmek durumundaydım: İşe gidecektim, markete uğrayacaktım, ara sıra yaptığım yürüyüşleri aksatmayacaktım. Hikâye anlatıcısının orada her cumartesi buluşmaya devam edecektik, olur da David'in bu görüşmeler arasında benimle iletişime geçmesi gerekirse, bana haber göndermenin bir yolunu bulurdu. Ama ondan haber alamazsam endişelenmeme gerek yoktu. Hiçbir şey hazırlamama gerek yoktu, çantama da taşıyabileceklerimden fazlasını koymamam gerekiyordu. Yanıma ne kıyafet ne yiyecek almama gerek vardı, hatta evraklarımı bile almama gerek yoktu: Yeni Britanya'ya ulaştığımda bana yenileri çıkartılacaktı.

"Yıllar içinde biriktirdiğim fazladan bir sürü para makbuzum var" dedim David'e. "Onları fazladan su, hatta şeker kuponuyla bile değiştirebilirim – yanımda getirebilirim hepsini."

"Onlara ihtiyacın olmayacak Charlie" dedi David. "Yalnızca senin için anlam ifade eden şeyleri al yanına."

Banklardaki konuşmamızın ardından yaptığımız ilk görüşmenin sonunda, ona güvenmeye başladığımda, kocama ne olacağı-

nı sormuştum David'e. "Kocan da gelebilir, elbette" dedi. "Onun için de hazırlıklarımızı yaptık. Yine de Charlie, o gelmek istemeyebilir."

"Niye istemesin ki?" diye sormuştum ama David cevap vermemişti. "Okumayı seviyor" dedim. Parkur boyunca yaptığımız yürüyüş esnasında, David'e Yeni Britanya hakkında bir sürü soru sormuştum ama o, yola çıktığımızda bundan çok daha fazlasını anlatacağını – şimdilik çok fazla şey paylaşmanın oldukça tehlikeli olduğunu söylemişti. Ama *söylemiş* olduğu bir şey vardı ki, o da Yeni Britanya'da istediğin şeyi okuyabileceğindi, hem de istediğin kadar. Kocamı düşündüm, elindekileri yavaş okumak için nasıl da uğraştığı geldi aklıma, çünkü iki haftada bir sadece tek kitap ödünç alınabiliyordu, bu yüzden elindekini iki hafta yetirmesi gerekiyordu. Masamızın başında oturmuş, sağ yanağını sağ eline dayamış, tamamen hareketsiz bir halde kitap okuyuşu geldi bir an gözümün önüne; elindeki kitap tropik sularda yetişebilen yenebilir bitkilerin bakımı ve beslenmesi hakkında bile olsa yüzünde ufak bir tebessümle okuduğu geldi aklıma.

"Evet," dedi David usulca, "yine de Charlie, onun buradan ayrılmak isteyeceğinden emin misin?"

"Evet" dedim, pek de emin olmadığım halde. "İstediği kitabı okuyabilir orada. Yasadışı olanları bile."

"Bu doğru" dedi David. "Ama burada kalmak için başka sebepleri de olabilir, nihayetinde."

Bunu da hesaba katıp şöyle bir düşündüm ama aklıma hiçbir sebep gelmedi. Kocamın benim dışımda bir ailesi yoktu ki burada. Kalması için başka ne gibi bir sebebi olacaktı ki... Yine de tıpkı David gibi ben de ayrılmak isteyeceğinden pek emin değildim her nedense. "Ne demek istiyorsun?" diye sordum ama David cevap vermedi.

Bir sonraki görüşmemizde, hikâye anlatıcısı anlatmaya koyulmadan önce, David konuyu kocama açarken yardımını isteyip

istemediğimi sordu. "Hayır" dedim. "Kendi başıma halledebilirim."

"Kocan tedbirli davranmayı bilen biri" dedi David, ben de bunu nereden bildiğini sormadım. "Dolayısıyla bu konuda akılcı davranacağından eminim." Söylemek istediği başka bir şeyler var gibiydi ama bir şey demedi.

Hikâye anlatıcısının seansından sonra yürüdük. Görüşmelerimizin karmaşık olacağını, ezberlemem gereken bilgilerle dolu olacağını sanmıştım ama öyle olmadı. Daha ziyade, David'in benim soğukkanlılığımı koruduğuma, ters bir şey yapmadığıma kanaat getirmesi ve her ne kadar bana doğrudan sormadıysa da kendisine güvenip güvenmediğimden emin olması için birer fırsat gibi görünüyordu.

"Biliyor musun, Charlie" dedi ansızın. "Eşcinsellik Yeni Britanya'da tamamen yasal."

"Yaa" dedim. Başka ne diyebileceğimi bilemedim.

"Evet" dedi. Sanki bir şeyler söylemek ister gibi bir hali vardı yine, dilinin ucuna kadar gelmiş ama söylememişti yine.

O gece, David'in hakkımda daha şimdiden ne kadar fazla şey bildiğini düşündüm durdum. Bazı bakımlardan rahatsız edici bir durumdu bu, hatta ürkütücü. Ama bir yandan da rahatlatıcıydı, hatta huzur vericiydi. Beni büyükbabanın tanıdığı şekilde tanıyordu, zaten bu bilgi de büyükbabanın kendisinden gelmişti. David büyükbabayla tanışmamıştı ama işvereni tanışmıştı, bu yüzden azıcık da olsa büyükbaba gerçekten de hayatta ve benimle birlikteymiş gibi hissediyordum.

Yine de David'in bilmesini istemediğin bazı şeyler vardı. Kocamın beni sevmediğini, beni bir kocanın karısını sevmesi gerektiği gibi, sevilmeyi umduğum gibi asla sevmeyeceğini fark etmiş olduğunun ayırdına neden sonra varmıştım gerçi. Bu beni utandırmıştı, çünkü birini sevmek utanç duyulacak bir şey değilken, hiç ama hiç sevilmiyor olmak utanç vericiydi.

Kocama benimle gelmek isteyip istemediğini sormam gerektiğinin farkındaydım. Ama günler geçmiş ve bunu yapmamıştım. "Sordun mu ona?" diye sordu David bir sonraki görüşmemizde, ben de başımı iki yana salladım. "Charlie" dedi kaba olmamakla birlikte pek de nazik olmayan bir ses tonuyla. "Gelip gelmeyeceğini bilmem gerek. Her şeyi etkiler bu. Sana yardımcı olmamı ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim" dedim. Kocam beni sevmiyor olabilirdi ama yine de kocamdı ve onunla konuşmak bana düşerdi.

"O halde bu gece ona soracağına söz veriyor musun? Sadece dört haftamız kaldı."

"Evet," dedim, "biliyorum."

Ama sormadım. O gece, yatakta uzanmış yatarken, güvende olacağını bildiğim için yastığımın altında sakladığım büyükbabanın yüzüğünü elimde tuttum sıkıca. Öteki yatakta kocam uyuyordu. Yine yorulmuştu, yorgun ve nefesi kesilmiş durumdaydı, elinde yemek tabaklarımız mutfağa doğru giderken tökezlemiş, bir şeyleri yere düşürmeden masaya tutunmayı kıl payı becermişti. "Bir şeyim yok" demişti bana. "Uzun bir gün oldu sadece." Ona gidip yatağına yatmasını, bulaşıkları halledeceğimi söylemiştim; önce bana biraz itiraz etmiş ama sonunda gidip yatmıştı.

Yapmam gereken tek şey adını seslenmekti, gözlerini açıp uyanır, ben de ona sorardım. Diyelim ki sordum ve cevabı hayır oldu? Peki ya gitmek yerine burada kalmak istediğini söylerse? "Seni daima koruyup kollayacak" demişti büyükbaba. Ama eğer ben gidersem, "daima"nın sonu olacaktı bu, sonrasında da ben yalnız, yapayalnız kalacaktım, beni koruyacak bir tek David olacaktı yanımda. Beni hatırlayan, kim olduğumu hatırlayan, bir zamanlar nerede yaşadığımı ve nasıl biri olduğumu hatırlayan hiç kimse olmayacaktı yanımda. En güvenlisi hiç sormamaktı. Şayet sormazsam hem burada, Bölge Sekiz'de olurdum hem de olmazdım; Ekim'in 12'si yaklaştıkça, olunabilecek en iyi yer burası gibi

görünüyordu. Çocuk olmak gibi bir şeydi bu, yapmam gereken tek şeyin bana söylenenleri harfiyen yerine getirmekten ibaret olduğu, büyükbabanın benim için her şeyi düşündüğünü bildiğimden neler olacağını asla düşünmek durumunda kalmadığım zamanlardaki gibi bir şeydi.

* * *

Haftalardır iki şeyi gizli tutuyordum. Birincisi yeni hastalığa dair bilgi. İkincisi de ayrılacağıma ilişkin bilgi. Ne var ki ikincisinden yalnızca bir kişi haberdarken, birincisini –laboratuvarımdaki insanların tamamı; RÜ'deki pek çok kişi; devletin farklı kademelerdeki çalışanları; generaller ve albaylar; Pekin'de ve Belediye Bir'deki yüzlerini hayal dahi edemediğim insanlar– birçok kişi biliyordu.

Ve artık giderek daha da fazla sayıda insan öğreniyordu. Farklı bölgelerin haber bültenlerinde resmi bir duyuru yapılmamıştı; hiçbir radyo bülteni yoktu, ancak herkes bir şeylerin döndüğünün farkındaydı. Eylül ayının sonunda bir gün dışarı çıktığımda meydanın bomboş olduğunu fark ettim. Satıcılar gitmişti, çadırları da yoktu ortalıkta, hatta sürekli yanan ateş bile yoktu. Meydan sadece boş değil, temizdi de: Yerlerde ne talaş ne metal parçaları vardı, havada uçuşan iplik parçalarından da eser yoktu. Her şey ortadan kaybolmuştu, oysa gece boyunca tek bir ses bile gelmemişti kulağıma; ne buldozerlerden bir gürültü yükselmişti ne de endüstriyel temizleyicilerden ve süpürücülerden. Soğuk içecek istasyonlarının da yerinde yeller esiyordu, uzun zaman önce kapıları kaldırılmış, dört girişinin dördünün de kapıları yenilenmiş ve kilitlenmişti.

O sabah mekikteki hava da çok gergindi, çıt çıkmıyor değildi ama yine de bir sessizlik çökmüştü. Hastalığa hazırlıklı olma anlamında tutarlı bir protokol yoktu, çünkü devlet '70'ten bu yana çok

değişmişti, gelgelelim herkes neler olduğunu zaten biliyor gibiydi, kimse de şüphelerinin doğrulandığını duymak istemiyordu.

İşyerinde, fare kafeslerinin birinin altında beni bekleyen bir not vardı, David ve ben hikâye anlatıcısının orada buluşmaya başladığımızdan beri ilk nottu bu. "Çatıdaki sera, 13.00" yazıyordu üstünde; saat 13.00 olduğunda çatı katına çıktım. Yeşil pamuklu tulumu içinde örnekleri sulayan bahçıvan dışında kimsecikler yoktu, şayet bahçıvan gitmeyecek olursa David'in bir sonraki notunu serada nasıl olup da arayabileceğime kafa yorarken, bahçıvanın bana dönmesiyle David olduğunu fark etmem bir oldu.

Parmağını çabucak dudaklarının üzerine koyup sessiz olmamı işaret ettiyse de ben çoktan ağlamaya başlamıştım. "Sen kimsin?" diye sordum. "Kimsin sen?"

"Charlie, sakin ol" dedi, yanıma gelip kapaklanıp düştüğüm yere oturdu, kolunu omzuma doladı. "Sorun yok, Charlie" dedi. "Her şey yolunda." Beni tutup sarstı, neden sonra sakinledim. "Kameraları ve mikrofonları devre dışı bıraktım, saat 13.30'da Sinekler dönene kadar vaktimiz var" dedi. "Bugün olanları gördün" diye devam etti, ben de başımı salladım. "Hastalık artık Vilayet Dört'ün her yerinde, yakında burada da görülecek. Durum kötüleştikçe gitmemiz de zorlaşacak" dedi. "Dolayısıyla tarih öne alındı: 2 Ekim. Devlet ertesi gün resmi bir açıklama yapacak, testler ve yeniden yerleşim merkezlerine tahliyeler de o akşam başlayacak. Takip eden gün sokağa çıkma yasağı getirecekler. Ben de böyle ucu ucuna olsun istemezdim ama o kadar çok şeyin sil baştan ayarlanması gerekti ki, yapabileceğimin en iyisi bu oldu. Beni anlıyor musun Charlie? Ekim'in ikisinde ayrılmak için hazır olmak durumundasın."

"Ama bu cumartesiden bahsediyorsun!" dedim.

"Evet, üzgünüm" dedi. "Yanlış hesaplamışım. Devletin Ekim'in yirmisine kadar açıklamada bulunmayacağı söylenmişti bana. Ama yanılmışım." Nefes aldı. "Charlie," dedi, "kocanla

konuştun mu peki?" Baktı ben cevap vermiyorum, kendisine bakmam için beni omuzlarımdan tutup döndürdü. "Beni dinle, Charlie" dedi sert bir sesle. "Ona söylemek *zorundasın*. Bu akşam. Yok eğer söylemezsen, onsuz gideceğini varsayacağım."

"O olmadan gidemem" dedim ve tekrar ağlamaya başladım. "Gitmem."

"O halde ona söylemen lazım" dedi David. Ardından saatine baktı. "Gitmemiz gerekiyor" dedi. "Önce sen git."

"Peki ya sen?" diye sordum.

"Benim için endişelenme" dedi.

"Buraya nasıl girebildin?" diye sordum.

"Charlie" dedi sabırsız bir ses tonuyla. "Sonra anlatırım. Şimdi git. Dahası kocanla konuş. Bana söz ver."

"Söz veriyorum" dedim.

Ama yapmadım. Ertesi gün, beni bekleyen bir başka not vardı: *Yaptın mı?* Ama notu avucumda dertop edip bir Bunsen ocağında yaktım.

Salı günü olmuştu bu. Çarşamba günü aynı şey olmuştu yine. Sonra perşembe gelip çatmıştı, ayrılacağımız tarihin üç gün öncesi, kocamın serbest gecesi.

Ve o gece, kocam eve gelmedi.

* * *

Şimdi kalkıp da birileri bana soracak olsa, David'e güvenmeye neden karar verdiğimi izah edemezdim. Gerçek şu ki, aslında ona güvenmiyordum ya da en azından tamamen güvenmiyordum. Bu David, benim tanıdığım David'den farklıydı: Çok daha ciddi, çok daha az sürprizli, daha ürkütücü. Gerçi diğer David de ürkütücüydü; son derece gözü kara, son derece tuhaf davranmıştı. Her geçen gün onu daha az tanıyor olduğumu hissetsem de, bazı yönlerden bu David'i kabullenmek benim için daha kolaydı. Bazen

büyükbabanın yüzüğünü elimde tutar, David'in benim hakkımda bildiği her şeyi geçirirdim aklımdan, kendime David'in güvenebileceğim, beni koruyacak, büyükbabanın güvendiği biri olduğunu söyleyip dururdum. Kimi zaman da kocam uyurken yorganın altında el fenerini tutup acaba büyükbabanın mı gerçekten diye düşünerek yüzüğü incelerdim. Onunki daha büyük değil miydi? Sağ tarafında altın ezilmiş değil miydi? Gerçek miydi yoksa kopyası mıydı? Peki ya bunu arkadaşına hiç göndermemiş olsaydı ne olacaktı? Ya birisi ondan çalmış olsaydı bunu? O zaman şöyle düşünürdüm: Yalan söylemesine değmezdi: Kaçırılmaya değmezdim ki ben. Fidye ödenmezdi benim için, beni kimse özlemezdi. David'in beni alıp götürmeyi istemesi için hiçbir sebep yoktu.

Ama bir yandan da beni kurtarmak istemesi için de hiçbir sebep yoktu. Eğer alınıp götürülmeye değmiyorsam, kurtarılmaya da değmezdim.

İşte bu yüzden neden gitmeye karar verdiğimi, hatta gerçekten karar verdiğimi söyleyemem. Fazlasıyla uzak görünüyordu, çok olası değildi, tıpkı hayal ürünü bir hikâye gibiydi. Tek bildiğim daha iyi bir yere, büyükbabanın gitmemi istediği bir yere gidiyor olduğumdu. Ama Yeni Britanya hakkında hiçbir şey bilmiyordum; bir ülke olduğunu, bir zamanlar bir kraliçesi, ardından da bir kralı olduğunu, orada da İngilizce konuşulduğunu ve devletin '70'lerin sonunda onlarla ilişkiyi kesmiş olduğunu biliyordum sadece. Biraz oyuna benzer bir tarafı da vardı sanırım, büyükbabayla oynadığımız ve sohbet ediyormuş gibi yaptığımız bir oyuna benziyordu; bu da hayali bir sohbetti, benim gidişim de hayali olacaktı. Son görüşmemizde, fazladan para makbuzlarını bırakma konusunda David'in başının etini yemiştim yine; daha sonra, yani döndüğümde, ihtiyacım olursa diye söyleniyordum ki David araya girdi. "Charlie, asla geri dönmeyeceksin" dedi. "Burayı bir kez terk ettiğinde, geri dönüşün olmayacak. Beni anlıyor musun?"

"Peki ya dönmek istersem?" dedim.

"İsteyeceğini sanmam" dedi usulca. "Ama her ne olursa olsun, dönemezsin. Şayet deneyecek olursan, yakalanır ve bir Tören'de öldürülürsün, Charlie."

Anladığımı söyledim, anladığımı sandım ama belki de anlamamıştım. Bir cumartesi, David'e pembeciklere ne olacağını sormuştum, o da pembecikleri düşünecek durumda olmadığımı, onların başına bir şey gelmeyeceğini söylemişti: Başka bir teknisyen onlarla ilgilenirdi. Bunun üzerine canım sıkıldı, çünkü pembeciklerle baş edebilecek yegâne kişinin ben olmadığımı bildiğim halde, kimi zaman öyleymiş gibi davranmak hoşuma giderdi. Onları hazırlamakta en iyisi, en dikkatlisi ve en titizi benmişim gibi yapmaktan, kimsenin benim kadar iyi olamayacağını düşünmekten keyif alırdım. "Haklısın, Charlie, haklısın" demişti bana, bir müddet sonra sakinleşmiştim ben de.

O perşembe kocamı beklerken pembecikler düştü aklıma. Buradaki hayatımın çok önemli bir parçasıydı onlar; yarın yani David'in artık Rockefeller Üniversitesi'ndeki son iş günüm olacağını hatırlattığı gün işe gittiğimde, onlardan bir petri kabı dolusu çalmaya karar verdim. Tek bir kap, azıcık bir tuzlu suyun içinde birkaç pembecik, hepsi bu. David yalnızca benim için kişisel olarak anlamı olan şeyleri yanıma alabileceğimi söylemişti, pembecikler anlamlıydı benim için.

Çantamda epeyce yer vardı. Yanımda, yatağımın altında sakladığımız altınların yarısı, dört çift iç çamaşırı, büyükbabanın yüzüğü ve üç fotoğrafı vardı sadece. David yanıma kıyafet, yiyecek hatta su bile almamamı söylemişti, bunların hepsi benim için temin edilecekti. Toparlandığım sırada kocamın sakladığı notları da yanıma alabileceğim geldi aklıma ama sonra fikrimi değiştirdim, tıpkı altın paraların hepsini yanıma alma konusunda fikrimi değiştirdiğim gibi. Benimle gelmeye karar verdiğinde kocamın diğer yarısını taşıyacağını söyledim kendi kendime. Toparlandıktan sonra bile çanta hâlâ o kadar küçük ve hafifti ki, rulo haline getirip

halihazırda dolapta asılı duran soğutucu kıyafetimin cebine sokuşturabilirdim pekâlâ da.

Kocamla bu akşam konuşmam gerektiğinin farkındaydım, bu yüzden üzerime uyku kıyafetlerimi geçirmek yerine, daha az rahat olursam uyuyakalmayacağımı düşünerek üzerimdekilerin hiçbirini çıkarmadan yatağıma uzandım. Ama yine de uyuyakaldım, uyandığımda vaktin çok geç olduğunu anlamıştım, saati kontrol ettiğimde 23.20 olduğunu gördüm.

Birdenbire korktum. Neredeydi? Bu denli geç vakte kadar dışarıda olduğu olmamıştı hiç, asla.

Ne yapacağımı kestiremiyordum. Oturma odasının içinde volta atıp durdum, ellerim birbirine kenetlenmiş vaziyette onun bu saate kadar nerelerde kaldığını sordum kendi kendime tekrar tekrar yüksek sesle. Nerede olduğunu bildiğimi neden sonra fark ettim: Bethune Caddesi'ndeki evdeydi.

Tekrardan korkuya kapılmadan önce, olur da bir durduran olursa diye, evraklarımı cebime koydum. Yastığımın altından feneri alıp ayakkabılarımı geçirdim ayağıma. Ardından daireden çıkıp aşağıya indim.

Dışarıda, her şey sessizlik içindeydi, dahası meydandaki ateşin ışığı olmadığından her yer karanlıktı. Arada bir yavaş daireler çizerek, kâh bir binanın yan tarafını, kâh bir ağacı, kâh park edilmiş bir yük arabasını bir süreliğine aydınlatıp ardından karanlıklar içinde bırakan ışıldağın ışığı vardı sadece.

Daha önce hiç bu kadar geç vakitte dışarı çıktığım olmamıştı, bu saatte dışarı çıkmak yasak olmasa da pek de rastlanılan bir durum değildi. Nereye gittiğini biliyormuş gibi görünmen gerekiyordu sadece, ben de nereye gittiğimi biliyordum zaten. Batıya doğru yürüdüm, David'in oturduğu bina hangisi acaba diye binalara baka baka Küçük Sekiz'den geçip, önce Yedinci Cadde'den, ardından da Hudson'dan karşıya geçtim. Hudson'ı geçtiğim sırada askeri bir tabur yanımdan geçti, dönüp bana baktılar ama

benim –ufak tefek, gösterişsiz, koyu tenli Asyalı bir kadın olduğumu– fark ettiklerinde durdurmaya bile tenezzül etmeden yollarına devam ettiler. Greenwich Sokağı'nda sağa dönüp kuzeye doğru ilerlemeye başladım, kısa bir süre sonra Bethune üzerinde sola dönmüş, 27 numaraya doğru yürümeye başlamıştım.

Tam da basamaklardan çıkmak üzereydim ki, korkuya kapılarak durdum, bir süre ileri geri sallandım, kendi inlemelerimi duyabiliyordum. Neden sonra doğrulup yürümeye başladım, daha ikinci adımda basamaktaki eksik taş yüzünden tökezlesem de aylar öncesinden ezberlediğim ritimle çaldım kapıyı: *tak–ta–taktak–tak–tak–tak–ta–tak–taktak.*

İlk başta bir sessizlik oldu. Derken birinin merdivenlerden indiğini duydum, küçük pencere kayarak açıldı, yüzü aralıktan şerit halinde beliren mavi gözlü, kırmızımsı suratlı bir adam bana bakıyordu. O bana baktı, ben de ona. Kısa bir sessizlik oldu. Sonra dedi ki, "Ne şimdikinden daha fazla bir aydınlanma vardı, ne de şimdi olduğundan daha fazla gençlik ya da kuşak" ben cevap vermeyince, söylediklerini tekrarladı.

"Cevap olarak ne diyeceğimi bilmiyorum" dedim, pencereyi kaydırıp kapatmasına fırsat kalmadan ekledim, "Durun, bekleyin. Adım Charlie Griffith. Kocam eve gelmedi ve sanırım sizin evinizde. Adı Edward Bishop."

Bunun üzerine adamın gözleri yuvalarından uğradı. "Siz Edward'ın karısı mısınız?" diye sordu. "Adınız neydi demiştiniz, rica etsem bir kere daha?"

"Charlie" dedim. "Charlie Griffith."

Küçük pencerenin alelacele kapatılmasıyla kapının birkaç santim aralanması bir oldu; kapının öte yanındaki adam, ince, açık sarı saçlı, uzun boylu, beyaz, orta yaşlı adam başıyla işaret ederek beni içeri çağırıp kapıyı arkamızdan kilitledi. "Üst katta" dedi, onun peşine düşmüş giderken sol tarafıma baktım, birkaç santim aralık halde bir kapı gördüm, içeriden bir lambanın parıltısı geliyordu.

Merdiven, kıvrımlar halindeki şekil ve çizgilerden oluşan koyu kırmızı–mavi desenli bir halıyla döşenmişti ve biz çıkarken gıcırdıyordu. İkinci katın sahanlığında başka bir kapı vardı; evin her katta birer tane olmak üzere apartman dairelerine dönüştürülmüş olduğunu, fakat yine de ilk yapıldığı şekliyle, müstakil bir ev olarak kullanıldığını neden sonra fark ettim: Merdiven boşluğunun duvarlarına gül desenleri çizilip boyanmıştı; resim ikinci katın ötesine kadar uzanmış, yukarıya doğru devam ettirilmişti. Islak çamaşırlar –çoraplar, gömlekler ve erkek iç çamaşırları– kurusun diye tırabzanların üzerinden sarkıtılmıştı.

Adam kapıyı çalıp aynı anda kolu çevirdi, ben de arkasından içeri girdim.

İlk düşündüğüm şey, bir şekilde büyükbabanın çalışma odasına ya da odanın en azından hastalanmadan hemen öncesinde hatırlayabildiğim halinin değişik bir versiyonuna dönmüş olduğumdu. Duvarların hepsi kitaplıklarla kaplıydı, içlerinde de binlerce kitap gibi görünen bir şeyler vardı. Yerde bir halı seriliydi, merdivenleri kaplayan halının çok daha büyük, çok daha karmaşık desenli bir versiyonuydu. Formu bozulmuş sandalyeler vardı, köşelerin birinde, bir adamın yüzünün yarısının tamamlanmış olduğu bir şövale duruyordu. Büyük pencereler koyu gri perdelerin ardında gizlenmişti, üzerinde başkaca kitapların yığılı olduğu alçak bir masa, bir radyo ve bir satranç tahtası vardı. Ve en uzak köşede, şövalenin tam karşısında, çocukluğumdan beri görmediğim bir televizyon duruyordu.

Hemen önümde bir kanepe vardı, evimizdeki kanepe gibi değildi bu, daha derin ve rahat görünümlüydü buradaki, üzerinde de bir adam vardı ve o adam benim kocamdı.

Koşarak yanına gittim ve başucuna diz çöktüm. Gözleri kapalıydı, terliyordu, nefes nefese kaldığı için ağzı kısmen açıktı. "Firavunfaresi" diye fısıldadım ona, göğsünün üzerinde çapraz haldeki, yapış yapış, buz kesmiş ellerinden birini tuttum. "Be-

nim" dedim. "Kobra." Hafif bir inilti sesi çıkardı ama arkası gelmedi.

Derken birinin adımı söylediğini duydum, başımı kaldırdım. Daha önce farkına varmadığım, koyu kumral saçlı, yeşil gözlü, benim yaşlarımda bir adamdı bu, o da kocamın yanına diz çökmüştü; bir eliyle kocamın kafasını kavramış ve saçlarını okşamakta olduğunun neden sonra ayırdına varmıştım. "Charlie" diye tekrarladı adam, gözlerinde yaşlar biriktiğini görmek şaşırtmıştı. "Charlie, seninle en nihayetinde buluşabilmek çok güzel."

"Onu buradan alıp götürmeniz lazım" dedi bir başkası, yüzümü çevirip baktığımda bunu söyleyen kişinin beni içeri alan adam olduğunu gördüm.

"Tanrı aşkına, Harry" dedi bir başka ses, kafamı kaldırıp baktığımda odada başka üç adam daha olduğunu gördüm, hepsi de kanepeden birkaç adım uzakta ayakta durmuş, kocama bakıyorlardı. "Bu kadar kalpsiz olma."

"Sakın ha bana nutuk çekmeye kalkmayın" dedi adam kapının yanından. "Burası *benim* evim. Burada olmakla hepimizi tehlikeye atıyor. Gitmek durumunda."

Adamlardan bir başkası karşı çıkacak oldu ama kocamın saçını okşayan adam onlara engel oldu. "Sorun değil" dedi. "Harry haklı; bu çok riskli."

"İyi ama nereye gideceksiniz?" diye sordu adamlardan bir diğeri. Bunun üzerine sarışın olanı bana baktı.

"Eve" dedi. "Charlie, bana yardım eder misin?" Evet anlamında başımı salladım.

Harry'nin odadan çıkmasıyla, adamlardan ikisi, sarışın adamın kocamı ayağa kaldırmasına yardım etti, adamcağız yardımlara rağmen inlemeden edememişti. Kolunu kocamın beline dolayan sarışın adam "Her şey yolunda Edward" dedi. "Her şey yolunda, tatlım. Her şey düzelecek." Birlikte, onu yavaşça merdivenlerden indirmeye başladılar; kocam her adımda inliyor, nefes nefese ka-

lıyor, sarışın adam her seferinde onu sakinleştirip yüzünü okşuyordu. Merdivenin dibinde, zemin kattaki dairenin kapısı artık ardına kadar açıktı, sarışın adam kendisinin ve kocamın çantalarını alması gerektiğini söyleyerek içeri girdi.

Ben de peşi sıra gittim, kendimi odanın içinde bulup da içerideki adamların hepsinin gözlerini dikmiş bana bakar vaziyette görene kadar öyle yaptığımın farkında bile değildim gerçi. Altı kişiydiler, hiçbirinin yüzünü seçememiş, yalnızca yukarı kattaki oda gibi dekore edilen bu odanın, daha gösterişli mobilyaları ve daha zengin duran döşemeleriyle daha görkemli olduğunu fark etmiştim. Neden sonra her şeyin lime lime yıpranmış durumda olduğunun farkına vardım: Halının kenarı, kanepenin dikişleri, kitapların sırtları. Burada da bir televizyon vardı, gerçi onun da çalıştığı yoktu, siyah bir ekrandan ibaretti. Burada da duvarlar kaldırılmış, zamanında tek odalı bir daire işlevini görebilecek mekân geniş, yekpâre bir alana dönüştürülmüştü.

Derken adamlar birer ikişer kapının kenarında toplanmaya başladılar; içlerinden biri sarışın adamı kollarından tutmuş, yüzünü kendine çevirmişti. "Fritz, yardım edebilecek birini tanıyorum," diyordu, "izin ver de ona söyleyeyim" ama sarışın adam başını iki yana salladı. "Sana bunu yapamam" dedi. "Asılırsın ya da taşlanırsın, orası kesin, aynı şekilde arkadaşın da." Bunun üzerine diğer adam haklı olduğunu kabul edercesine başını sallayıp yanından uzaklaştı.

Onlara bakarken birinin beni izlediği hissine kapıldım; başımı sola çevirdiğimde, yüksek lisans öğrencilerinden birini, içişleri bakan yardımcısının yeğenine her zaman gözlerini deviren öğrencilerden birini gördüm.

Yanıma biraz daha yaklaştı. "Charlie'ydi, değil mi?" diye sordu usulca, ben de başımı salladım. Bakışlarını evin girişine, iki adamın kocamı halen dimdik tutmakta olduğu, diğer adamların da etraflarını çevrelediği antreye dikti. "Edward senin kocan mı?" diye sordu.

Başımı salladım. Konuşamıyordum, başımı bile zar zor sallayabiliyor, güç bela nefes alabiliyordum. "Nesi var onun?" diye sordum.

Başını iki yana salladı. "Bilmiyorum" dedi, endişeli bir hali vardı. "Bilmiyorum. Bana kalp yetmezliği gibi geliyor. Ama şey... Eee... Şey olmadığını, hastalık olmadığını biliyorum."

"Nereden biliyosunuz ki?" diye sordum.

"Etkilenenlerden bazılarını gördük" dedi. "Bu hastalık değil, eminim. Öyle olmuş olsaydı burnundan ve ağızdan kan geliyor olurdu. Yine de Charlie: Ne yaparsan yap, onu hastaneye götürme."

"İyi ama neden?" diye sordum.

"Çünkü... Bu durumunun hastalıktan kaynaklandığını varsayarlar, –bizim kadar bilgiye sahip değiller– bu durumda doğrudan koruma merkezlerinden birine gönderilecektir."

"Artık koruma merkezleri yok ki" diye hatırlattım ona.

Başını iki yana salladı yine. "Var" dedi. "Artık onlara öyle denmiyor sadece. Ama incelemek, araştırma yapmak üzere ilk vakaları aldıkları yer orası." Önce kocama, ardından bana baktı bir kez daha. "Onu eve götür" dedi. "Bırak evde ölsün."

"Ölsün derken?" diye sordum. "Ölecek mi?"

Tam bu sırada sarışın adam yanıma yaklaştı, bu sefer omuzunda hem kendisinin hem de kocamın çantası asılıydı. "Charlie, gitmeliyiz" dedi, ben de yine farkında olmadan peşi sıra gittim.

Adamlardan bazıları sarışın adamı yanağından öperken, diğerleri kocamı öptü. "Hoşça kal Edward" dedi içlerinden biri, sonra hep bir ağızdan "Hoşça kal Edward, elveda" dediler. "Seni seviyoruz Edward."

"Elveda Edward." Ardından kapı açıldı ve üçümüz gecenin karanlığına adım attık.

* * *

Doğuya yürüdük. Sarışın adam kocamın sağında, ben de solundaydım. Kocamın kolları boynumuzun etrafına dolanmıştı, ikimiz de kolumuzu onun beline dolamıştık. Zar zor yürüyebiliyordu, ayakları çoğu zaman arkasından sürükleniyordu. Kilolu değildi ama sarışın adam da, ben de ondan kısa olduğumuzdan yönlendirmekte zorluk çekiyorduk.

Hudson Caddesi'ne vardığımızda sarışın adam etrafımıza baktı. "Kestirme yoldan Christopher'a gideceğiz, ardından Beşinci Cadde'den güneye dönmeden önce Küçük Sekiz'i geçip Dokuzuncu Cadde'den doğuya gideceğiz" dedi. "Eğer durdurulacak olursak, onun senin kocan, benim de onun arkadaşı olduğumu söyleyeceğiz, ayrıca onun, eee... Onun sarhoş olduğunu, tamam mı?" Alenen sarhoş olmak yasadışıydı ama bu durumda kocamın hasta olduğunu söylemektense sarhoş olduğunu söylemenin daha iyi olduğunu biliyordum.

"Tamam" dedim.

Christopher Caddesi üzerinde doğuya yürürken sessizdik. Yollar o kadar boş ve karanlıktı ki, nereye gittiğimizi zar zor görebiliyordum ama sarışın adam hızlı ve emin adımlarla hareket ediyor, ben de ona ayak uydurmaya çalışıyordum. Nihayet, Küçük Sekiz'in uzak batı sınırını oluşturan, ışıldakların aydınlığa boğduğu Waverly Place'e ulaştık ve görünmemek için yakınlardaki bir binaya sırtımızı yasladık.

Sarışın adam bana baktı. "Birazcık daha" dedi bana. Aynı sözleri, öksüren ve inleyen kocama da tekrarladı, yumuşak bir ses tonuyla. "Biliyorum Edward" dedi kocama. "Neredeyse geldik, inan bana, neredeyse geldik."

Olabildiğince hızlı hareket ettik. Solumda, Küçük Sekiz'in pencereleri artık çoğunlukla siyah olan kulelerini görebiliyordum. Saatin kaç olduğunu merak ettim. Önümüzde, birkaç yüzyıl önce hapishane olarak inşa edilmiş büyük binayı görebiliyordum. Sonra kütüphane haline getirilmişti. Daha sonra da tekrar hapishane

olmuştu. Şimdilerde ise apartman olarak kullanılıyordu. Binanın arkasında beton bir oyun alanı vardı ama çocukların kullanamayacağı kadar sıcak olurdu genellikle.

Tam bu binaya yaklaşıyorduk ki, durdurulduk. "Dur" sesini duymamızla aniden durduk, neredeyse kocamı düşürüyorduk. Baştan ayağa siyah giyinmiş bir muhafız –bu onun asker değil de belediye memuru olduğu anlamına geliyordu– önümüze çıkmış, silahını yüzümüze doğrultmuştu. "Gecenin bu vaktinde nereye gidiyorsunuz?"

"Memur Bey, evraklarım yanımda" diye lafa girdi sarışın adam bir yandan da çantasına uzanarak, muhafız onu tersledi. "Evraklarını istemedim. Nereye gittiğinizi sordum."

"Hanımefendinin dairesine" dedi sarışın adam. Korktuğu ama korkusunu göstermemeye çalıştığı her halinden belliydi. "Eşi yani kocası içkiyi biraz fazla kaçırmış da..."

"Nerede?" diye sordu muhafız, sesi biraz hevesli gelmişti bana. Muhafızlar, insanları hayat standardı suçlarından tutukladıklarında fazladan puan kazanırlardı.

Ama daha cevap vermeye fırsat bulamamıştı ki bir başka ses duyduk, "*Demek* buradasınız!" diyen bir ses; sanki biriyle, kendisiyle bir konsere gidecek ya da yürüyüşe çıkacak ama geç kalmış bir arkadaşıyla karşılaşmış gibi. Sarışın adam, ben ve muhafız başımızı çevirdiğimizde David'i gördük. Batı tarafından bize doğru yürüyordu, üzerinde gri tulumu değil, sarışın adamın üzerindekileri andıran mavi pamuklu bir gömlek ve pantolon vardı. Hızlı hareket etmesine rağmen acele eder bir hali yoktu; bir yandan gülümsüyor, bir yandan da başını sallıyordu. Bir elinde termos, diğer elinde küçük deri bir çanta taşıyordu. Şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmış ama artık kendini toparlayıp başını sallamayı akıl eden sarışın adama gülümseyerek, "Size olduğunuz yerde kalmanızı *söylemiştim ya*, tesisin her yanında size bakınıp duruyorum" dedi.

"Kusura bakmayın, memur bey" dedi David siyahlı adama. "Bu benim sersem ağabeyim, karısı ve bir arkadaşımız" –sarışın adama başını sallayarak– "korkarım ağabeyim bu gece eğlenceyi biraz fazla kaçırmış. Ona dairemizden biraz su getirmeye gitmiştim, geri döndüğümde bu üçü" –bize sevgiyle gülümsedi– "bensiz çıkmaya karar vermişler." Bu aşamada memura gülümsedi, başını biraz salladı ve gözlerini devirdi. "Buyrun, üçümüzün evrakları da bende" diyerek çantayı, silahını halen indirmemiş olan ve David konuştuğu esnada bakışlarını tek tek üzerimizde gezdirip duran memura uzattı. Neyse ki memur çantayı alıp fermuarını açtı, kartları içinden çıkartırken bir gümüş ışıltısı çarptı gözüme.

Muhafız evrakları okudu, en sonuncusunu okurken birdenbire doğruldu ve saygıyla selam verdi. "Özür dilerim" dedi David'e. "Bilmiyordum efendim."

"Özre gerek yok, memur bey" dedi David. "Tam olarak yapmanız gereken neyse onu yapıyorsunuz siz."

"Teşekkür ederim efendim" dedi muhafız. "Onu eve götürürken yardıma ihtiyacınız var mı?"

"Çok naziksiniz, memur bey ama ihtiyaç yok" dedi David. "İşinizi gayet iyi yapıyorsunuz."

Muhafız tekrardan selam verdi, David de selamına karşılık verdi. Sonra kocamın soluna geçip benim yerimi aldı, "Ahh, seni sersem adam seni" dedi kocama. "Hadi seni evine götürelim."

Altıncı Cadde'yi geçene kadar hiçbirimiz konuşmadık. "Sen de kimsin..." diye lafa girecek oldu sarışın adam; ardından, "Teşekkürler" dedi, David de başını salladı, artık gülümsemiyordu. "Başka bir muhafıza rastlayacak olursak, bırak da ben halledeyim" dedi usulca. "Şayet durdurulacak olursak, kimse endişeli görünmemeli. Yorgunluktan bitmiş, tükenmiş görünmeniz gerekiyor, anlaşıldı mı? Ama korkmuş değil. Charlie, anlıyor musun?" Başımı salladım. "Charlie'nin arkadaşıyım ben" dedi sarışın adama. "David."

Sarışın adam başını salladı. "Ben de Fritz" dedi. "Ben..." ama devam edemedi.

"Kim olduğunu biliyorum" dedi David.

Sarışın adam bana baktı. "Fritz" dedi, ben de anladığımı göstermek için başımı salladım.

Bir kez daha durdurulmadan eve ulaştık, giriş kapısını arkamızdan kapattıktan sonra David bana termosu verdi, ardından kocamı kollarına alıp merdivenlerden yukarı taşıdı. Hemen hemen aynı boylarda olmalarına rağmen bunu nasıl yapabildiğini anlayamamıştım ama yapmıştı.

İçeri girdiğimizde kocamı yatak odamıza götürdü, tüm bu olan bitenlere rağmen hem David'in hem de Fritz'in bizim nasıl da ayrı yataklarda, birbirimize dokunmadan uyuduğumuzu görmüş olmaları karşısında içim utançla doldu. Durumu zaten bildiklerini hatırladığımda, daha da utanç bastı.

Ama ikisi de fark etmemiş gibiydi. Fritz, yatağında kocamın yanı başına oturmuş, başını okşuyordu yine. David kocamın bileğini tutmuş, saatine bakıyordu. Birkaç dakika sonra, sanki kolunu ona geri veriyormuşçasına, kocamın kolunu yavaşça yanına yerleştirdi. "Charlie, bana biraz su getirir misin?" diye sordu, ben de dediğini yaptım.

Döndüğümde David de yatağın yanında diz çökmüştü, ona verdiğim suyu alıp kocamın dudaklarına götürdü. "Edward, az da olsa yudumlayabilir misin? Güzel; gayet güzel. Birazcık daha. Aferin." Kupayı yanına, yere koydu.

"Bunun sonun başlangıcı olduğunu biliyorsun" dedi ama kiminle konuştuğu belli değildi: Benimle mi yoksa Fritz'le mi.

Cevap veren Fritz oldu. "Biliyorum" dedi usulca. "Bir yıl önce teşhis kondu. Biraz daha vaktinin olacağını sanmıştım."

"Ne teşhisi?" diye sorarken buldum kendimi. "Ne teşhisi kondu?"

İkisi birden bana baktı. "Konjestif kalp yetmezliği" dedi Fritz.

"Ama bu tedavi edilebilir" dedim. "Bu düzeltilebilir."

Ama Fritz başını salladı. "Hayır" dedi. "Onun durumunda geçerli değil. Vatan hainlerinin akrabalarında geçerli değil." Bunları söylerken ağlamaya başlamıştı.

"Bana hiç bahsetmedi" dedim neden sonra kendimi toparlayıp konuşabildiğimde. "Bana hiç söylemedi." Ardından hızlı adımlarla yürümeye, ellerimi çırpmaya, dediklerimi biteviye tekrar etmeye başladım; –"Bana hiç söylemedi, bana hiç söylemedi"– ta ki Fritz kocamın yanından kalkıp ellerimi avuçlarının içine alana kadar.

"Sana söylemek için doğru zamanı bulmaya çalışıyordu, Charlie" dedi. "Ama seni endişelendirmek istemedi. Senin üzülmeni istemedi."

"Ama üzgünüm işte" dedim, beni tıpkı bir zamanlar büyükbabanın yaptığı gibi, alıp yatağıma oturtmak ve sarıp sarmalayarak sakinleştirmek zorunda kalan David olmuştu bu sefer.

"Charlie, Charlie, sen hep çok cesur davrandın" dedi kollarıyla sarmalayıp beni sakinleştirirken. "Neredeyse bitti, Charlie, neredeyse bitti." Ağlıyor olmaktan, kocam için olduğu kadar kendim için de ağlıyor olmaktan utanmama rağmen ağladım: Ağlıyordum, çünkü çok az şey biliyordum, çünkü çok az anlıyordum, dahası kocam beni sevmediği halde ben onu sevmiştim ve sanırım o bunu biliyordu. Ağlıyordum, çünkü o birini seviyordu, –benim hakkımda her şeyi bilen ama benim hakkında hiçbir şey bilmediğim birini seviyordu– ağlıyordum, çünkü bu biri de onu kaybediyordu şu anda. Ağlıyordum, çünkü hastalanmıştı ve bunu bana söylemeyi hiç düşünmemişti ya da bir türlü söyleyememişti; hangisi olduğunu bilmiyorum ama ne fark ederdi ki zaten: Dünyadan bihaberdim.

Ama bir de Bölge Sekiz'de kalmamın tek sebebinin kocam olduğunu bildiğimden ağlıyordum, ne var ki artık o ölüyordu ve ben de kalamazdım. Ağlıyordum, çünkü ikimiz de ayrılıp gidiyorduk, farklı yerlere, üstelik bunu da ayrı ayrı yapacaktık, ikimiz

de bu eyaletteki bu belediyenin bu bölgesine bir daha geri dönmeyecektik, hem de asla.

* * *

Gecenin geri kalanında ve cuma günü bütün gün kocamın ölmesini bekledik. David, üçümüzün de işten devamsızlığımızı kayıt altına aldırmak için merkeze gitmek üzere sabahın erken saatlerinde çıkmıştı. Evli olmayan Fritz de tıpkı David'in kendisi için söylediği üzere, Bina Altı'da yaşıyordu, dolayısıyla eşinin onu merak etmesi gibi bir derdimiz yoktu, çünkü eşi yoktu.

David döndüğünde, kocama termosundaki sıvıdan biraz daha verdi; kocamın yüzü rahatlamış, soluk alıp verişi daha derinleşip uzamıştı. "Gerçekten acı çekmeye başlarsa ona daha fazlasını da verebiliriz" dedi ama Fritz de, ben de bir karşılık vermedik.

Öğlen biraz yemek yaptım ama kimse tek lokma almadı. Saat 19.00'da David öğle yemeğini fırında yeniden ısıttı, bu sefer üçümüz de kocamın ve benim yatak odamızda yerde oturmuş, onun uyumasını izleyerek yedik.

Hiçbirimiz konuşmadık, daha doğrusu pek fazla konuşmadık. Bir ara Fritz, David'e "İçişlerinden misin?" diye sordu. David hafifçe gülümseyerek, "Onun gibi bir şey" dedi, bunun üzerine Fritz de soru sormayı bıraktı.

"Ben Maliye Bakanlığı'ndayım" dedi, David de başını salladı. "Bunu zaten biliyordun sanırım" dedi Fritz, David tekrar başını salladı.

Fritz'e kocamla nasıl ve ne zaman tanıştıklarını, birbirlerini ne kadar süredir tanıdıklarını ve kocama o notları gönderenin kendisi olup olmadığını sorsam ne olur acaba diye düşünmek normal olurdu sanırım. Ama yapmadım. Bunu zihnimde saatlerce tarttım elbette ama nihayetinde yapmadım. Bilmeme gerek yoktu.

O gece kendi yatağımda uyudum. David oturma odasında,

kanepede uyudu. Fritz de kocamın yatağında, kocam kendisine sarılamasa da onun yanında, ona sarılarak uyudu. Birinin adımı söylediğini duyup gözlerimi açtığımda David'in karşımda dikildiği gördüm. "Vakit geldi, Charlie" dedi.

Bakışlarımı kocamın yattığı, hareketsiz vaziyette öylece durduğu yere çevirdim. Nefes alıyordu ama zar zor. Kalkıp yanına gittim ve başucunda yere çöktüm. Dudakları soluk, morumsu bir maviye dönmüştü, daha önce hiçbir insanda rastlamadığım tuhaf bir renk almıştı. Halen sıcak olan elini tuttum ama elinin bir süredir Fritz tuttuğu için sıcak olduğunu neden sonra fark ettim.

David kocamın ağzını araladı. Sonra cebinden bir parça bez çıkarıp termosun içine daldırdı, ardından bezi kocamın ağzına sıkıp, diş etlerinde, yanaklarının iç kısmında ve dilinde dolaştırdı. Bir müddet kocamın nefesinin yavaşlayıp derinleşmesini, ardından seyrekleşmesini dinledik, en sonunda tamamen durmuştu nefesi.

İlk konuşan Fritz oldu ama bizimle değil kocamla konuşuyordu. "Seni seviyorum" dedi. "Edward'ım benim." Kocamla en son konuşan kişinin o olduğunu ancak o zaman idrak edebildim, çünkü onu en son perşembe gecesi gördüğümde, çevresine tepki verecek durumda değildi. Kocamı dudaklarından öpmek için eğildi, David bakışlarını başka yöne çevirse de ben çevirmedim: Kimsenin kocamı öptüğünü görmemiştim, bundan sonra da göremeyecektim.

Sonra ayağa kalktı. "Ne yapıyoruz?" diye sordu David'e. "Onunla ben ilgilenirim" dedi David. Fritz başını salladı. "Teşekkür ederim" dedi. "Çok teşekkür ederim, David. Teşekkür ederim." Yeniden gözyaşlarına boğulacağını sandım ama ağlamadı. "Pekâlâ" dedi. Ardından bakışlarını bana çevirdi. "Hoşça kal Charlie" dedi. "Teşekkür ederim, bana bu denli nazik davrandığın için. Keza ona da."

"Ben bir şey yapmadım ki" dedim ama o başını salladı.

"Evet, yaptın" dedi. "Seni önemserdi." Uzun, titrek bir iç geçirip çantasını aldı. "Keşke ona ait bir şey olsaydı" dedi. "Onun anısını canlı tutacak bir şey."

"Çantasını alabilirsin" dedim. Sanki içinde bir çare, ya da başka bir kalp buluverecekmişçesine üçümüz de çantasını kurcalamıştık ilk başta. Ama çantanın içinden çıka çıka iş kıyafeti, evrakları, içinde birkaç kajunun durduğu, dertop edilmiş ufak bir kâğıt parçası ile saati çıkmıştı.

"Emin misin?" diye sordu Fritz, emin olduğumu söyledim. "Teşekkür ederim" dedi ve kocamın çantasını dikkatlice kendi çantasının içine yerleştirdi.

David ve ben Fritz'i kapıya kadar geçirdik. "Pekâlâ" dedi bir kez daha ve sonra ağlamaya başladı. David'i selamladı, ardından da beni, biz de onu selamladık. "Kusura bakmayın" dedi, çünkü ağlıyordu. "Üzgünüm, üzgünüm. Onu çok sevdim."

"Anlıyoruz" dedi David. "Özür dilemene gerek yok."

Derken notlar aklıma geldi. "Bekle" dedim Fritz ve dolaba gidip kutuyu çıkardım, zarfı açıp notları içinden aldım. "Bunlar senin" dedim onları Fritz'e verirken, elimdekilere baktı ve yeniden ağlamaya başladı.

"Teşekkür ederim" dedi bana. "Teşekkür ederim." Bir an için bana dokunacağını sandım ama dokunmadı, çünkü yapılmamış bir şeydi.

Ardından kapıyı açıp dışarı çıktı. Merdivenlerden inip koridorda yürüdüğünü, ardından giriş kapısını açmasını dinledik, sonrasında da kapının ardından kapandığını duyduk. Gitmesiyle birlikte her şey bir kez daha sessizliğe gömüldü.

* * *

Bu durumda yapılacak tek şey beklemekti. Saat tam 23.00'te Charles ve Hudson caddelerinin kıyısında beni bir teknenin karşı-

layacağı yerde bekliyor olmam gerekiyordu. Bu tekne beni başka bir tekneye, çok daha büyük bir tekneye götürecek, o tekne de beni adını daha önce hiç duymadığım bir ülkeye, İzlanda denen bir yere götürecekti. İzlanda'da, yeni hastalığı taşımadığımdan emin olunması için üç hafta tecritte tutulacaktım, ardından üçüncü bir tekneye binecektim, o tekne de beni Yeni Britanya'ya götürecekti.

Gelgelelim David benimle kıyıda buluşmayacaktı. Bunu kendim yapmak zorunda kalacaktım. Burada bitirmesi gereken bazı şeyler vardı ve bu yüzden İzlanda'ya inene kadar onu bir daha göremeyecektim. Bunu duyunca bir kez daha ağlamaya başladım. "Yapabilirsin Charlie" dedi. "Yapabileceğini biliyorum. Bunca zamandır çok cesur davrandın. *Cesursun* sen." En sonunda gözlerimi silip başımı salladım.

David bu süre boyunca içeride kalıp uyumaya çalışmamı, yine de yeterince vakit bırakacak şekilde çıkmaya dikkat etmemi söyledi. O da kocamın cansız bedeninin alınıp yakılmasıyla ilgilenecekti, gerçi bunu ancak ben gittikten sonra yapacaktı. Hava işbirliği yaptığı için şanslıyız dedi, kaskını takmadan da olsa kocamı soğutucu kıyafetinin içine yerleştirmeyi ihmal etmedi yine de.

"Gitme vaktim geldi" dedi. Kapıda öylece durduk. "Planı hatırlıyor musun?" diye sordu. Başımı salladım. "Sormak istediğin bir şey var mı peki?" diye sordu. Başımı iki yana salladım. Sonra ellerini omuzlarıma koydu, irkilerek geri çekildim ama o tutmaya devam etti. "Büyükbaban seninle gurur duyardı Charlie" dedi. "Ben de duyuyorum." Omuzlarımı bıraktı. "İzlanda'da görüşürüz" dedi. "Özgür bir kadın olacaksın."

Bunun ne anlama geldiğini bilmiyordum ama "Görüşürüz" diye karşılık verdim, tıpkı o perşembe gecesi memuru selamladığı gibi beni selamlayıp yanımdan ayrıldı.

Kocamla benim odamıza geri döndüm, burası artık benim odamdı, ne var ki yarından itibaren bir başkasının odası olacaktı. Kalan paralardan üçünü yatağımın altındaki çekmeceden çıkar-

dım. Büyükbabanın, bazı kültürlerde ölenlerin gözlerinin üstüne, bazılarında ise ölünün dilinin altına para konduğunu söylediğini hatırladım. Bunları neden yaptıklarını hatırlayamıyordum. Ama ben de aynısını yaptım: Gözlerinin üstüne birer para, bir tane de dilinin altına. Geri kalan paraları çantama koydum. Elimizdeki fazla para makbuzlarını Fritz'e vermeyi hatırlasaydım keşke diye geçirdim içimden ama unutmuştum.

Sonra kocamın yanına uzandım. Kollarımı ona doladım. Soğutucu kıyafet yüzünden biraz zor olmuştu ama yine de becermiştim. Ona ilk kez bu kadar yakın olmuş, ilk kez dokunmuştum. Taş gibi soğuk ve pürüzsüz yanağını öptüm. Dudaklarını öptüm. Alnını öptüm. Saçlarına, gözkapaklarına, kaşlarına, burnuna dokundum. Uzun uzun öpüp dokundum. Onunla konuştum. Üzgün olduğumu söyledim ona. Yeni Britanya'ya gideceğimi söyledim. Onu özleyeceğimi, onu asla unutmayacağımı söyledim. Onu sevdiğimi söyledim. Fritz'in kocamın beni önemsediğini söylediği geldi aklıma. Kocama o notları yazan kişiyle şahsen tanışacağım kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi ama tanışmıştım işte.

Uyandığımda hava kararmıştı, tedirgin olmuştum, çünkü saatimi kurmayı unutmuştum. Neyse ki saat ancak 21.00'i yeni geçmişti. Su günü olmamasına rağmen duş yaptım. Dişlerimi fırçalayıp diş fırçamı çantama koydum. Tekrar uzanırsam yeniden uykuya dalarım diye korktum, bu yüzden kendi yatağıma oturup kocama baktım. Birkaç dakika sonra, yakılmadan önce yüzü ve kafası çürümeye başlamasın diye soğutma başlığını taktım. Aslında bunun ne onun için ne de bir başkası için bir fark yaratmayacağının farkındaydım ama yüzünün kararıp yumuşadığını aklıma getirmek istemiyordum. Bir ölünün yanında bu kadar vakit geçirdiğim olmamıştı hiç – büyükbabanın bile cenazesinin yakılmasıyla ben değil kocam ilgilenmişti, çünkü ben çok üzgündüm.

Saat 22.00 olduğunda ayaklandım. David'in bana söylediği üzere, düz bir siyah gömlek ve pantolon giymiştim. Çantamı

omuzuma astım. David'in ihtiyaç duymayacağımı söylediği ama şehrin batı kıyılarına giderken yolda durdurulma ihtimaline karşılık yanıma almayı düşündüğüm evraklarımı son dakikada çantama ekledim. Ardından tekrar çıkartıp yastığımın altına koydum. Pembeciklerin durduğu ve artık asla yanıma alamayacağım petri kabı geldi aklıma. "Elveda pembecikler" dedim yüksek sesle. "Hoşça kalın." Kalbim o kadar hızlı atıyordu ki, nefes almakta zorlanıyordum.

Dairemi son kez kilitledim. Anahtarları kapının altından ittirdim.

Sonrasında dışarıdaydım, hemen hemen iki gece önce yaptığım yürüyüşte olduğu gibi batıya doğru yürüyordum. Tepemde ay o kadar parlaktı ki, ışıldaklar kavis yapıp uzaklaştığında bile nereye gittiğimi görebiliyordum. David yarınki duyurunun beklentisiyle Sineklerin büyük kısmının saat 21.00'den sonra hastanelerin çevresinde küme oluşturmak ve yüksek yoğunluklu bölgeleri izlemek üzere yönünün değiştirileceğini söylemişti bana; sadece bir ya da iki tanesine denk gelmiştim gerçekten de; dahası her zamanki hava araçları yerine sadece sessizlik vardı.

Saat 22.45'te nehir kıyısına ulaştım. Vaktinden önce varmamak için arazinin kuru kalmış bir parçasına oturdum. Burada en ufak bir ışık bile yoktu. Nehrin karşısındaki fabrikalar bile karanlıktı. Yegâne ses, beton bariyerlere çarpan suyun sesiydi.

Derken hayal meyal bir şeyler duydum. Bir fısıltı ya da rüzgâr gibi geliyordu kulağa. Ardından bir şey gördüm: Nehrin üzerinde kuş misali süzülüyormuş gibi görünen, soluk, sarımsı bir ışık damlası. Çok geçmeden daha büyük ve belirgin hale gelmesiyle, gördüğüm şeyin küçük bir ahşap tekne olduğunu fark ettim, bir zamanlar gerçek bir göletken insanların Gölet'in bir ucundan diğerine kürek çekerken çektirdikleri resimlerde gördüğüm türden bir tekneydi.

Ayağa kalktım, tekne kıyıya yanaştı. İçinde iki kişi vardı, ikisi de tamamen siyah giyinmişlerdi, birinin elinde, karaya yaklaştık-

ça aşağıya doğru indirdiği bir fener vardı. Adamların gözleri bile siyah renkte ince gazlı bezle kaplıydı, zayıf ışığın altında onları görmekte zorlanıyordum.

"Kobra?" diye sordu içlerinden biri.

"Firavunfaresi" diye yanıtladım, konuşan adam elini uzatıp tekneye binmeme yardım etti, tekne altımda sallanıp duruyordu, bir an için düşeceğimi sandım.

"Sen burada iki büklüm eğilmiş vaziyette duracaksın" dedi kendisiyle diğer kürekçi arasındaki boşluğa çömelmeme yardım ederek. Kendimi olabildiğince küçülttüğümde üzerime bir muşamba örttüler. "Ses çıkarma" dedi, her ne kadar başımı salladığımı göremeyecek olsa da başımı salladım. Ardından tekne hareket etmeye başladı; yegâne ses, suyu yarıp geçen küreklerin sesi ile adamların soluk alıp verişleriydi.

David'in benimle nehrin kıyısında buluşamayacağını söylemesinin ardından, beni almaya gelenlerin doğru kişiler olduğunu nasıl bileceğimi sormuştum ona. "Anlarsın" demişti. "O saatte nehrin kıyısında kimsecikler olmaz zaten. Hatta, hiçbir zaman, işin doğrusu." Ama ben kesin olarak emin olmam gerektiğinde diretmiştim.

Kocam ve ben evlendikten iki hafta sona binamıza bir baskın yapılmıştı. Büyükbaba yanımda olmadan yaşadığım ilk baskındı bu, o kadar korkmuştum ki, inlemeyi, inleyip havaya fiskeler savurmayı ve sallanmayı bırakamamıştım bir türlü. Kocam ne yapacağını bilememişti, ellerime uzanmaya çalıştığında onu tokatlayıp kendimden uzaklaştırmıştım.

O gece rüyamda işten sonra eve gelip yemek yaptığımı gördüm. Kilitte dönen anahtarların sesini işitmiştim. Ama kapı açıldığında, karşımda kocam değil, bir grup polis memuru vardı. Polisler bağırıp çağırıyor, yere çökmemi emrediyor, yanlarındaki köpekler üzerime atlayıp havlıyordu. Büyükbabayı çağırarak uykumdan uyandım, kocam bana bir bardak su getirmiş ve yeniden uykuya dalana kadar başucumda oturmuştu.

Ertesi akşam kilitlerde anahtarların sesini duyduğumda yemek yapıyordum, gelen elbette kocamdan başkası olmadığı halde o anda o kadar korktum ki, koca bir tava dolusu patatesi yere düşürdüm. Kocam, yerdekileri temizlememe yardım ettikten sonra akşam yemeğimizi yerken, "Bir fikrim var. Neden şifreli bir çift kelime kullanmıyoruz ki? Daireye girerken söyleyebileceğimiz bir şey, böylece ikimiz de diğerinin olduğunu biliriz. Ben kendi şifremi söylerim, sen de kendininkini, o zaman ikimiz de olduğumuzu söylediğimiz kişi olduğumuzu biliriz."

Söylediklerini şöyle bir düşündüm. "Hangi kelimeleri kullanacağız peki?" diye sordum.

"Pekâlâ" dedi kocam zihninde biraz tarttıktan sonra. "Bir düşünelim, sen neden bir –eee– bir kobra olmuyorsun? Şaşırmış ya da gücenmiş görünüyor olmalıydım, çünkü bana bakıp gülümsedi. "Kobralar oldukça vahşidir" dedi. "Ufak tefek ama hızlı ve yakalarsa ölümcül."

"Peki sen ne olacaksın?" diye sordum.

"Bir bakalım" dedi. Düşünürken onu izledim. Kocam zoolojiyi severdi, hayvanları severdi. Tanıştığımız gün radyoda Macellan penguenlerinin neslinin tükendiğinin resmi olarak ilan edildiğine dair bir haber çıkmıştı, kocam buna bir hayli üzülmüş, dirençli hayvanlar olduklarını, insanların düşündüğünden çok daha dayanıklı olduklarını ve aynı zamanda da insanların düşündüğünden çok daha insani olduklarını söylemişti. Hasta olduklarında, demişti, yalnız başlarına ölebilmek için sürülerinden uzaklaşır, akrabalarından hiçbirinin izlemesine fırsat vermezler.

"Firavunfaresi olacağım" dedi en nihayetinde. "Bir firavunfaresi isterse bir kobrayı oracıkta öldürebilir ama bunu nadiren yapar." Tekrar gülümsedi. "Angarya bir iş. Bu yüzden birbirlerine saygı duyarlar. Ama biz birbirine saygı duymaktan fazlasını yapan bir kobra ve firavunfaresi olacağız: Ormandaki diğer tüm

hayvanlardan birbirimizi korumak için birlik olan bir kobra ve firavunfaresi olacağız."

Bir müddet duraksadıktan sonra "Kobra ve Firavunfaresi" diye tekrarladım, o da başını salladı.

"Charlie ve Edward'dan biraz cık daha tehlikeli" dedi ve tekrar gülümsedi. Dalga geçtiğini görebiliyordum ama zarif bir biçimde dalga geçiyordu.

"Evet" dedim.

Bu hikâyeyi David'e ilk yürüyüşlerimizden birinde, o henüz Çiftlik'te teknisyenlik yaparken ve kocam henüz hayattayken anlatmıştım. Bu yüzden, yanımdan henüz ayrılmadan kapımda durduğumuz sırada, "Kobra ve Firavunfaresi gibi şifreli sözcükler kullanmaya ne dersin?" diye sormuştu. Böylelikle, seninle buluşmaya gelen kişilerin olması gereken kişiler olduğundan emin olursun."

"Evet" diye onayladım. İyi bir fikirdi.

Ortadaki ahşap döşeme koltuğun altında çömelmiş bir pozisyonda duruyordum artık. Tekne alçalıp yükseliyor, sallanıyor ama bir yandan da ilerlemeye devam ediyordu, küreklerin suyu yararken çıkardığı sesler sabit ve hızlıydı. Derken, teknenin dibinden gümbürdeyerek gelen bir motor sesi duydum, dinledikçe ses daha da yükseliyordu.

"Siktir" diye küfrettiğini duydum adamlardan birinin.

"Bizden birileri mi?" diye sordu öteki.

"Çok uzak, ne bileyim" dedi ilki, ardından tekrar küfretti.

"O gemi ne halt etmeye buralarda dolanıyor?"

"Biliyorsam ne olayım" dedi ilk adam. Yine bir küfür savurdu. "Anlaşıldı, buradan çıkış yok. Yapacağımız tek şey şansımızı denemek ve talihin bizden yana olmasını ummak." Ayağıyla beni hafifçe dürttü. "Bayan: Çok sessiz ol ve kıpırtısız dur. Eğer bizimkilerden biri değilse..."

Ama sonrasında onu duyamaz olmuştum, çünkü motorun sesi artık çok yüksekti. Yakalanırsam ne yapacağımı David'e hiç

sormadığımı, dahası onun da bana hiç söylemediğini fark ettim. Her şeyin anlattığı şekilde gelişeceğinden bu kadar emin miydi? Yoksa aslında plan tam da bu muydu? Beni incitecek, beni bir yere götürüp bana bir şeyler yapacak insanlara mı teslim ediliyordum yoksa? Bu çok şeyi bilen, bu kadar çok şeyi öngören David, bir şeyler ters gidecek olursa ne yapacağımı bana söylerdi muhakkak. Ona sormayı akıl edemeyecek kadar çaresiz değildim herhalde. Muşambanın bir parçasını ağzıma tıkıştırarak sessizce ağlamaya başladım. David'e güvenmekle hata mı etmiştim? Ya da belki de ben haklıydım da onun başına mı bir şeyler gelmişti? Tutuklanmış mıydı? Vurulmuş muydu ya da kayıp mı olmuştu? Yakalanırsam ne yapacaktım? Resmi olarak bir hiçtim: Evraklarım bile yanımda değildi. Gerçi evraklarım yanımda olsa bile, bana istediklerini yapabilirlerdi yine de ama evraklarım yokken bu çok daha kolay olurdu. Büyükbabanın yüzüğü elimde olsaydı keşke diye geçirdim içimden, hiç değilse onu avucumda sıkar, güvendeymişim gibi yapardım. Keşke evde olsaydım diye düşündüm, keşke kocam hayatta olsaydı ve son üç günde olup bitenlerin hiçbirini görmemiş, yaşamamış olsaydım keşke. David'le hiç tanışmamış olsaydım keşke; keşke şu an yanımda olsaydı.

Derken bir şeyin ayırdına vardım: Her ne olursa olsun, bu benim hayatımın sonuydu. Belki de asıl son buydu. Belki de bildiğim hayatın sonu. Ama her halükârda, hayatım benim için pek de önemli değildi, çünkü hayatıma en çok önem veren kişi gitmişti.

"Sen" dediğini duydum birilerinin, ama motorun gürültüsünden teknede benimle birlikte olanlardan biri mi yoksa, giderek yanımıza yaklaştığını hissettiğim öteki bottakilerden biri mi, yoksa onların konuştuğu birileri mi olduğunu kestiremiyordum bir türlü. Derken muşambanın üzerimden çekildiğini hissettim, esintiyi yüzümde hissedebiliyordum, benimle kimin konuştuğunu ve bundan sonra nereye gideceğimi görmek için başımı kaldırdım.

Kısım X

16 Eylül 2088

Çok Sevgili Peter,

Çalakalem yazıyorum, çünkü elimdeki son şans bu; bunu sana ulaştırmanın bir yolunu bulacak kişi hücremin hemen dışında duruyor ama on dakika içinde ayrılması gerekiyor.

Dört gün sonra idam edileceğimi biliyorsun. Ayaklanmanın bir yüze, devletin ise kurbanlık bir koyuna ihtiyacı var, üzerinde uzlaşılan da ben oldum. Ne var ki anırırcasına bağıran bir kalabalığın önünde alenen asılmam karşılığında her ikisinden de birtakım tavizler koparmayı başardım: Charlie'yi ve kocasını rahat bırakacaklarını, benim yüzümden Charlie'nin asla cezalandırılmayacağını, Wesley'nin ona her zaman iyi davranacağını. Hangi taraf kazanırsa kazansın, Charlie korunacak; ya da en azından rahatsız edilip üzerine varılmayacak.

Onlara güveniyor muyum? Hayır. Ama bir yandan da güvenmek durumundayım. Ölmek umurumda bile değil ama onu burada, bu yerde, bir başına bırakmaya dayanamam. Elbette yalnız olmayacak. Ama burada da kalamaz.

Peter, seni seviyorum. Sevdiğimi biliyorsun, hem de öteden beri. Senin de beni sevdiğini biliyorum. Lütfen onu, Charlie'mi, biricik torunumu koruyup kolla. Lütfen onu bu ülkeden çıkarmanın bir yolunu bul. Buradan daha önce ayrılabilmiş, onu kurtarabilmiş olsaydım, sahip olması gereken hayatı ver ona lütfen.

Yardıma ihtiyacı olduğunu biliyorsun. Lütfen Peter. Yapabileceğin her şeyi yap. Minik kedimi kurtar.

Onca yerin arasında Yeni Britanya'nın gün gelip cennet olacağı, buranın ise nefes kesecek ölçüde çürümüş bir yer olup çıkacağı kimin aklına gelirdi ki? Pekâlâ, senin aklına gelmişti, farkındayım. Dahası benim de. Bunun için üzgünüm. Hepsi için üzgünüm. Yanlış kararlar aldım, sonrasında da fazlasını, çok daha fazlasını yaptım.

Tek bir ricam daha var, –sana değil, ama birine veya bir şeye– o da şu: Günün birinde bir akbaba, bir tepeli kartal, mikroplarla dolu devasa bir yarasa, köseleyi andıran kanatlarıyla kavrulmuş topraklar üzerinde çığlıklar ata ata dolaşan, leş arayan bir canavar olarak döneyim yeryüzüne. Nerede uyanırsam uyanayım, ilk önce buraya uçacağım, burası artık New York mu olur, Yeni New York mu olur, Eyalet İki mi olur, Belediye Üç mü olur, her ne isim verdilerse kanat çırpıp geleceğim buraya. Washington Meydanı'ndaki eski evimin yanından geçip ona bakınacağım, eğer orada bulamazsam, kuzeye Rockefeller'a uçup, oralarda arayacağım onu.

Ve eğer orada da yoksa, en iyisinin olduğunu düşüneceğim. Ortadan kaldırıldığını, öldüğünü veya bir yerlere kapatıldığını değil ama senin ona sahip çıktığını, onu en nihayetinde kurtarmayı başardığını düşüneceğim. Davids Adası'nın, ya da krematoryumların veya çöplüklerin, hapishanelerin veya yeniden eğitim ve ıslah merkezlerinin ya da koruma merkezlerinin üzerinde daireler çizmeyecek, kokusunu almaya çalışıp da başaramayınca adını gaklamayacağım bile. Tam tersine, sevineceğim. Bir sıçanı, bir kediyi, artık önüme her ne çıkarsa öldürüp güçlenmek için yiyecek, damarlı kanatlarımı genişçe açarak inceden bir ses, umudun ve beklentinin sesini çıkaracağım. Ardından doğuya yönelecek ve denizin üstünde uzun uçuşuma başlayacağım; kanat çırparak yola çıkacağım –sana, ona, hatta belki de kocasına, ta Londra'ya, aşklarıma, özgürlüğe, güvenliğe, saygınlığa– cennete.

Teşekkürler

EcoHealth Alliance'ın değerli ismi Dr. Jonathan Epstein'a minnettarım; araştırmalarımın ilk başlarında bana sundukları değerli bakış açıları ve sağladıkları erişimlerden ötürü Rockefeller Üniversitesi bünyesindeki biliminsanlarına da ayrıca müteşekkirim: Dr. Jean-Laurent Casanova, Stephaine Ellis, Irina Matos ve Aaron Mertz. Kitapta yer alan talimatları aktarmakla yetinmeyip dünyanın gerçek bir pandemiyle çalkalandığı bir dönemde değerli vaktini ayırıp hayali bir pandemi hakkında bir şeyler okuma lütfunda bulunan Ulusal Sağlık Enstitüleri ile Ulusal Alerji ve Bulaşıcı Hastalıkları Enstitüsü kıdemli bilim danışmanı Dr. David Morens'a özel bir teşekkürü borç bilirim.

Dean Baquet, Michael "Bitter" Dykes, Jeffrey Fraenkel, Mihodo Iida, Patrick Li, Mike Lombardo, Ted Malawer, Joe Mantello, Kate Maxwell, Yossi Milo, Minju Pak, Adam Rapp, Whitney Robinson, Daniel Schreiber, Will Schwalbe, Adam Selman, Ivo van Hove, Sharr White, Ronald Yanagihara ve Susan Yanagihara'ya yürekten teşekkür ederken, Troy Chatterton, Miriam Chotiner-Gardiner, Toby Cox, Yuko Uchikawa'nın şahsında Three Lives Book New York'un tüm çalışanlarına bana sundukları olağanüstü destek, duydukları güven ve benim için hem profesyonel hem de kişisel anlamda sergiledikleri fedakârlıklardan ötürü minnettarım. "Olelo Hawai'i" kısmında bana sundukları yardımlardan ötürü Tom Yanagihara ve Ha'alilio Solomon'a da teşekkürü borç bilirim. Geriye kalan tüm hatalar -sırf kitaptaki anlatımla uyumlu olması adına O'ahu'nun topografi haritasını

yeniden çıkartma kararından bahsetmeme gerek bile yok– tamamen şahsıma aittir.

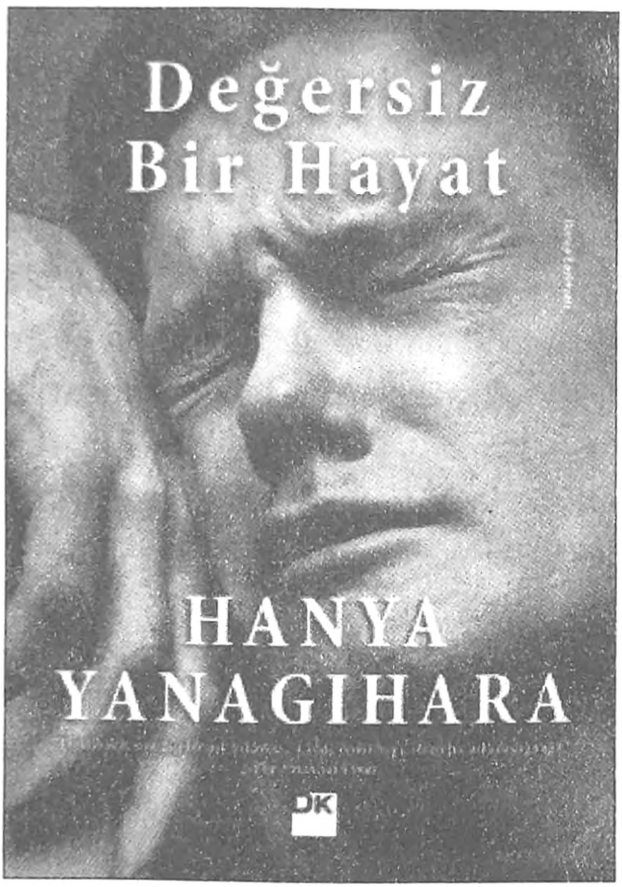
Bu kitapta iki ayrı temsilciyle çalışmış olduğum için kendimi şanslı addediyorum: Ödün verme konusunda bana asla bir taleple gelmedikleri için temsilcilerim Anna Stein ve Jill Gillett'e teşekkür borçluyum, bu kitap onların tükenmeyen sabrı ve özverileri sayesinde ortaya çıktı. Kitabı olduğu gibi muhafaza etmek için büyük gayret ve tutkuyla mücadele veren Sophie Baker ve Karolina Sutton'ın şahsında tüm editörlerime, yayıncılarıma ve yurtdışındaki çevirmenlerime, özellikle Cathrine Bakke Bolin, Alexandra Borisenko, Varya Gornostaeva, Kate Green, Stephan Kleiner, Päivi Kovisto–Alanko, Line Miller, Joanna Maciuk, Charlotte Ree, Daniel Sandström, Victor Sonkine, Susanne van Leeuwen, Maria Xilouri, Anastasia Zavozova ile Picador UK çalışanlarına yürekten teşekkürlerimi sunuyorum.

Başka hiç kimse bana şans vermezken bana inanan iki isme, Gerry Howard ve Ravi Mirchandani'ye bana sundukları destek, sergiledikleri tutku ve inanç için her zaman müteşekkir kalacağım. Bu yolculukta büyük bir kararlılık ve ağırbaşlılıkla her zaman benim tarafımda olduğu için Bill Thomas'a şükran borçluyum; binlerce kez teşekkürler Bill. Lexy Bloom, Khari Dawkins, Todd Doughty, John Fontana, Andy Hughes, Zachary Lutz, Nicole Pedersen, Vimi Santokhi ve Angie Venezia'nın şahsında olmak üzere Doubleday ve Anchor'daki tüm çalışanlara teşekkürlerimi sunarım. Na Kim, Terry Zaroff–Evans'a ayrıca teşekkürler, Leoner Mamanna'ya her daim minnettarım.

Karsten Kredel gibi hem güvenilir bir editöre hem de gerçek bir dosta sahip olduğum için kendimi hep ayrıcalıklı hissetmişimdir; onunla yaptığımız ve bakış açımı değiştirmeme imkân veren o uzun sohbetler ve görüş alışverişleri olmasa, elinizde tuttuğunuz bu kitabı değil kaleme almak, hayal bile edemezdim. Son beş yılın bana sunduğu en büyük armağanlardan biri de Mike Meagher

ve Daniel Romualdez'le kurduğum dostluklar oldu. Sergiledikleri misafirperverlik, verdikleri tavsiyeler ve benim için yaptıkları fedakârlıklar bana tahmin edilemeyecek boyutta bir rahatlık sağlayıp keyif sundu. Kerry Lauerman, on yılı aşkın bir süredir ayaklı bir espri makinesi gibi hep yanı başımdayken, akılcı tavsiyeleriyle de hep yol gösterici olmuştur.

Ve son olarak bilgeliği, empati yeteneği, zekâsı, hayal gücü, alçakgönüllüğü ve sebatkâr duruşuyla hayatımı daha zengin ve fevkalade kılan Daniel Roseberry'yle tanışmış olduğum için kendimi çok şanslı addediyorum; o yanı başımda olmasaydı, hayatımın son iki yılına katlanamazdım. Şimdilerde, bir editör, yazar ve arkadaş olarak benden her ne ortaya çıktıysa, bunların hiçbiri, ilk ve en gözde okuyucum Jared Hohlt'un, beni sayamayacağım kadar çok kez ve biçimde ayakta tutan sevgisi ve sevecenliği olmasaydı, mümkün olmazdı. Bu kitap bir yana, benim tüm tutku ve çabam, sadece onlar için.

Değersiz
Bir Hayat
HANYA
YANAGIHARA
DK

Değersiz Bir Hayat'ın ödüllü ve çoksatan yazarından...

Cennete duygusal bir dehanın ürünü. Bizi insan yapan aşkı, utancı, muhtaçlığı ve yalnızlığı irdeleyen bir sanat eseri.

1893 yılında, alternatif bir Amerika gerçekliğinde, New York şehri herkesin istediği gibi yaşayabildiği ve görünürde istediğini sevebildiği Özgür Eyaletler'in bir parçasıdır. Saygın bir ailenin genç evladı, münasip taliplisi ile parasız ama çekici bir müzik öğretmeni arasında kalır.
1993 yılında, AIDS salgınının zirvesinde Hawaiili bir genç, babasının yaşadığı kaderi en yakınlarından bile gizler.
2093 yılında, totaliter bir rejimin distopik dünyasında, önemli bir doktorun torunu büyükbabasının ölümüyle ve kocasının ortadan kaybolmasıyla baş etmeye çalışır.

Birbirlerine bağlı bu üç bölüm bir senfoni oluştururken Hanya Yanagihara insanın arzuladığı ama hayal bile edemediği bir cennet için sahip olduğu her şeyden nasıl vazgeçebileceğini keşfediyor.

"*Cennete*'yi okurken çağımızı, endişelerini ve takıntılarını temsil edecek bir roman okuduğunuzu anlıyorsunuz. Bir şaheseri değerlendirmek zordur ama *Cennete* ke[redacted]r."

USA Today

"*Cennete*, en üst düzeyde bir roman. Yanagihara zarafetle yazıyor, duygularımızı harekete geçiriyor ve kurgunun çarklarını çevirirken sayfadan fırlayan [redacted]r

The Washington Post

Çeviren: Elif Sema Mutlu

QR kodu okutunuz
Dijital fiyat etiketi
THG 0510231 JKU
0510231 UKU
Sertifika no: 44919
ISBN 978-625-6417-02-1
9 786256 417021
Doğan Kitap